অসম সাহিত্য সভাৰ সভাপতিসকল

NAVANITA BOOK STALL
Book Sellers & Publishers
Bikash Nagar, Borsojai
Guwahati—781029

সমীন কলিতা

চন্দ্ৰ প্ৰকাশ
পাণবজাৰ ঃ গুৱাহাটী

Asam Sahitya Sabhar Sabhapatisakal : Life sketches of the Presidents of Asam Sahitya Sabha, written by Samin Kalita, Khudradadhi (Hajo), Kamrup and published by Shri Rajendra Mohan Sarma, Chandra Prakash, Panbazer, Guwahati - 1. Ph-511946.
Price : Rs. 300.00 only.

প্ৰকাশক ঃ ৰাজেন্দ্ৰ মোহন শৰ্মা
চন্দ্ৰ প্ৰকাশ
পাণবজাৰ, গুৱাহাটী-১
দূৰভাষ - ৫১১৯৪৬

প্ৰথম সংস্কৰণ ঃ ১৯৯৯ চন
দ্বিতীয় সংস্কৰণ ঃ ২০০৬ চন
তৃতীয় সংস্কৰণ ঃ ২০০৮ চন

মূল্য ঃ ৩০০.০০ টকা মাত্ৰ

বেটুপাত ঃ বিষ্ণু তামুলী

ডি.টি.পি ঃ ষ্টেণ্ডাৰ্ড ইম্‌প্ৰেছন
উলুবাৰী, দক্ষিণ শৰণীয়া,
গুৱাহাটী- ৭

মুদ্ৰক ঃ চানবিম্ ,
১, শঙ্কৰদেৱ পথ, বাণনগৰ, গুৱাহাটী-৩২
ফোন নং ঃ ৯৮৫৯২-৩৫৯৮১

প্ৰাগকথা

আমাৰ জীৱনী সাহিত্য চাৰি শতিকাজোৰা ঐতিহ্যৰে পুষ্ট। ১৮০০ চন মানত কণ্ঠভূষণ দ্বিজৰ পুত্ৰ ভূষণ দ্বিজে 'শংকৰ চৰিত' ৰচনা কৰিছিল। প্ৰায় একে সময়তে মাধৱদেৱৰ ভাগিনীয়েক ৰাম চৰণ ঠাকুৰৰ পুত্ৰ দৈত্যাৰি ঠাকুৰে ৰচনা কৰিছিল 'শংকৰদেৱ-মাধৱদেৱ চৰিত'। এই পুথি দুখনেই সম্ভৱতঃ অসমীয়া ভাষাৰ প্ৰথম জীৱনী পুথি। পৰৱৰ্তী কালত শংকৰ-মাধৱৰ উপৰিও অন্যান্য বৈষ্ণৱ ধৰ্মাচাৰ্যসকলৰ বিষয়েও পদ্য-গদ্য উভয়তে ভালেমান পুথি লিখা হৈছিল। এইবোৰক অৱশ্যে জীৱনী পুথি নুবুলি বোলা হৈছিল চৰিত পুথি। (জীৱন-চৰিত অৰ্থৰ 'জীৱনী' শব্দটো আমাৰ ভাষাত অৰ্বাচীন।)

চৰিত পুথিসমূহৰ ভাষা আছিল প্ৰাচীন। অৱশ্যে আদি ব্ৰিটিছ যুগলৈকে এনে ভাষাৰে চৰিত পুথি লিখাৰ পৰম্পৰা চলি আছিল। দৃষ্টান্ত লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাৰ দেউতাক দীননাথ বেজবৰুৱাৰ 'বৰ চৰিত'। আধুনিক ভাষাত এনে জাতীয় পুথিৰ পথিকৃৎ হ'ল গুণাভিৰাম বৰুৱা। তেখেতে লিখা 'আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনৰ জীৱন চৰিত' খন আজিও অসমীয়া জীৱনী পুথিৰ আদৰ্শৰূপে বিবেচিত। তেতিয়াৰেপৰা আজিলৈকে অসমৰ বিভিন্ন খ্যাতিমন্ত লোকৰ জীৱনী আমাৰ ভাষাত লিখা হৈ আহিছে।

কেইবাগৰাকীও লোকৰ জীৱনী সংকলন কৰি পুথি ৰচনা কৰাৰ প্ৰথা আমাৰ ভাষাত আৰম্ভ হয় ওঠৰ শতিকাত। এই প্ৰথাৰ সূচনা কৰে চক্ৰপাণি বৈৰাগীয়ে তেওঁৰ সুবিখ্যাত 'গুৰু চৰিত কথা'ৰ জৰিয়তে। এই পুথিৰো ভাষা আছিল পুৰণি-কলীয়া। আধুনিক ভাষাত এনে ধৰণৰ পুথিৰ প্ৰবৰ্তক হ'ল ইন্দীৱৰ বৰুৱা। ১৮৯১ চনত তেওঁ নীলকুমুদ বৰুৱা ছদ্মনামেৰে 'জীৱনাদৰ্শ' নামৰ যিখন পুথি প্ৰণয়ন কৰিছিল, সেইখনেই হ'ল, আমি জনাত, আধুনিক অসমীয়া ভাষাত প্ৰথম জীৱনী সংকলন। পদ্মনাথ গোহাঞিবৰুৱাৰ 'জীৱনী-সংগ্ৰহ' প্ৰকাশিত হয় ইয়াৰ চৌবিশ বছৰৰ পিছত ১৯১৫ চনত। ১৯২৯ চনত কাশীনাথ বৰ্মনে 'নাৰীবত্ন' নাম দি বৰেণ্যা নাৰীসকলৰ এজন জীৱনী পুথি সংকলন কৰিছিল।

জীৱনী-সংকলনৰ ক্ষেত্ৰত কেইগৰাকীমান বাটকটীয়া ব্যক্তিৰ নাম এইখিনিতে উল্লেখ কৰা হয়তো অসমীচীন নহ'ব। পোনতেই ল'ব লাগিব অসমৰ বিশিষ্ট বুৰঞ্জীবিদ সূৰ্যকুমাৰ ভূঞাৰ নাম। 'আনন্দৰাম বৰুৱা' নামৰ সুবিখ্যাত জীৱনী গ্ৰন্থখনৰ উপৰিও তেখেতে 'জোনাকী' আৰু 'চানেকি' নামৰ দুখন জীৱনী সংকলনো লিখি উলিয়াইছিল। ভূঞাদেৱৰ লগতে মনলৈ আহিছে অসমৰ আন এগৰাকী অসম-প্ৰাণ ব্যক্তি বেণুধৰ শৰ্মাৰ নাম। তেখেতে 'মণিৰাম দেৱান'কে ধৰি কেইবাগৰাকীও অসম-ৰত্নৰ জীৱনীগ্ৰন্থ লিখাই নাছিল, নিজ নিজ ক্ষেত্ৰত কৃতিত্ব লাভ কৰা আৰু ভালেকেইগৰাকী অসমীয়া ব্যক্তিৰ জীৱনীও ৰচনা কৰিছিল। 'অৰ্ঘ্যাৱলী' নামেৰে সেইবোৰৰ এটা সংকলন তেখেতৰ জীৱন-কালতে প্ৰকাশ পাইছিল। বেণুধৰ বন্ধু তীৰ্থনাথ শৰ্মাৰ 'ৰত্ন-সংগম' এই দিশৰ আন এখন উল্লেখনীয় পুথি। লক্ষ্মীনাথ ফুকনৰ 'মহাত্মাৰপৰা ৰূপকোঁৱৰলৈ', প্ৰফুল্ল দত্ত গোস্বামীৰ 'বীৰ এজন পৰিল' আদিও এই সন্দৰ্ভত উল্লেখনীয় পুথি।

জীৱনী-সংকলনৰ ক্ষেত্ৰত আৰু দুগৰাকী প্ৰয়াত ব্যক্তিৰ নাম আমি ল'ব লাগিব। তেখেতসকল হ'ল— মুনীন বৰকটকী আৰ নন্দ তালুকদাৰ। 'বিস্মৃত ব্যতিক্ৰম' আৰু মৰণোত্তৰভাবে প্ৰকাশিত 'বন্দিত বৰেণ্য' — এই গ্ৰন্থ দুখনৰ যোগেদি বৰকটকীদেৱে অসমীয়া জীৱনী সাহিত্যলৈ এক বুজন বৰঙণি আগবঢ়াই গৈছে। অসমীয়া মানুহৰ বৌদ্ধিক জীৱনী (intelleetual biography) লিখা সম্ভৱতঃ তেখেতেই প্ৰথম অসমীয়া। নন্দ তালুকদাৰৰ লেখনীত বুদ্ধিৰ দীপ্তি নাছিল যদিও তেখেত আছিল জীৱনী-সাহিত্য উৎগণিত-প্ৰাণ। সূৰ্যকুমাৰ ভূঞাকে ধৰি ভালে কেইগৰাকী অসমীয়া ব্যক্তিৰ পূৰ্ণাংগ জীৱনী লিখাৰ উপৰিও 'জীৱন-স্মৰণ' আৰু 'চিৰ চেনেহী মোৰ ভাষা জননী' নামৰ দুখন জীৱনী-সংকলনো তেখেতে ৰচনা কৰিছিল। একে দিশৰ আন এখন লেখত ল'বলগীয়া পুথি হ'ল প্ৰয়াত হেমন্ত কুমাৰ শৰ্মাৰ 'জীৱনী সৌৰভ'।

জীৱনী সংকলকৰূপে খ্যাতি লাভ কৰা জীৱিত ব্যক্তিসকলৰ ভিতৰত শশী শৰ্মা, উপেন বৰকটকী, দুৰ্গেশ্বৰ শৰ্মা, অক্ষয় কুমাৰ মিশ্ৰ আদিৰ নাম লেখত ল'বলগীয়া। শশী শৰ্মাৰ 'হেৰায়ো হেৰোৱা নাই'; উপেন বৰকটকীৰ 'বৰণীয় স্মৰণীয়',

'ব্যক্তিত্বৰ সংবাদ আৰু সংঘাত', দুৰ্গেশ্বৰ শৰ্মাৰ 'জীৱনী চয়ন', অক্ষয় কুমাৰ মিশ্ৰ সম্পাদিত তিনি খণ্ডৰ 'জীৱনী মালা' অসমীয়া জীৱনী সাহিত্যলৈ উল্লেখযোগ্য অৱদান। এইখিনিতে আৰু এগৰাকী ব্যক্তিৰ নাম নললে অনুল্লেখৰ পাপে চুব। তেখেত হ'ল প্ৰবীণ অভিনেতা, নাট্যকাৰ আৰু ৰাজনীতিক লক্ষ্যধৰ চৌধুৰী। তেখেতৰ 'মানুহ বিচাৰি' অসমীয়া জীৱনী সাহিত্যলৈ এক ব্যতিক্ৰমী অৱদান।

জীৱনী সংকলনৰ দিশত একেৰাহে লাগি থকা আন এগৰাকী ব্যক্তি হ'ল এই পুথিৰ লেখক শ্ৰীসমীন কলিতা। কলিতাক মই ব্যক্তিগতভাৱে জানো। সৰলমতীয়া এই ব্যক্তিগৰাকীৰ লগত কথা পাতিলে ভাৱ হয়, জীৱনীয়েই যেন তেওঁৰ ধ্যান, তেওঁৰ প্ৰাণ। 'শিল্পীৰ পৃথিৱী'কে ধৰি ভালেমান জীৱনী-সংকলনৰ জৰিয়তে ইতিমধ্যে খ্যাতি অৰ্জা শ্ৰীকলিতাই সাম্প্ৰতিক পুথিখনত বৰ্ণনা কৰিছে অসম সাহিত্য সভাৰ প্ৰতিজন সভাপতিৰ চমু জীৱন কাহিনী — প্ৰথম গৰাকী সভাপতি পদ্মনাথ গোহাঞিবৰুৱাৰ পৰা আৰম্ভ কৰি এতিয়া চন্দ্ৰপ্ৰসাদ শইকীয়াদেৱলৈকে। জীৱনীসমূহৰ ভাষাশৈলী লেখকগৰাকীৰ ব্যক্তিত্বৰ দৰেই — সহজ-সৰল, পোনপটীয়া। গ্ৰন্থখনৰ উপস্থাপন পদ্ধতি বিতোপন। চন-তাৰিখ আদি শুদ্ধ তথ্যৰ প্ৰতি তেওঁ অত্যন্ত সচেতন। জীৱনীকাৰৰ বাবে ইয়ো এটা প্ৰয়োজনীয় কথা।

পুথিখন পঢ়ি আমাৰ পঢ়ুৱৈ সমাজ, বিশেষকৈ ইয়াৰ চেমনীয়া চামটো যে বিশেষভাৱে উপকৃত হ'ব, এই বিষয়ত মই নিঃসন্দেহ। পুথিখনৰ বহুল প্ৰচাৰ হওক, এই কামনাৰে —

গুৱাহাটী
১৭.৯.৯৯

ড° শিৱনাথ বৰ্মন

এষাৰ

সমীন কলিতা সাহিত্য-সংস্কৃতিৰ ক্ষেত্ৰত এটি চিনাকি নাম। পোনতে তেওঁক বাতৰি পৰিবেশক ৰূপে পাইছিলোঁ। কিন্তু লাহে লাহে তেওঁক সাহিত্য-সংস্কৃতিৰ ক্ষেত্ৰত সঘনে লগ পাব ধৰিলোঁ। অতি কম সময়তে সাহিত্য-সংস্কৃতি আৰু সমাজ সেৱাত ব্ৰতী সাধক স্ব ৰূপে শ্ৰীকলিতা ইতিমধ্যে প্ৰতিষ্ঠিত হৈছে। জীৱনী সাহিত্যৰ প্ৰতি আগবঢ়োৱা শ্ৰীকলিতাৰ অৱদান বহুজনে বহু ধৰণেৰে প্ৰশংসাও কৰিছে।

এতিয়া আকৌ শ্ৰীকলিতাই একক প্ৰচেষ্টাৰে এক মনোজ্ঞ জীৱনী সাহিত্য অতি কষ্টৰে আৰু আন্তৰিকতাৰে যুগুতাই প্ৰকাশৰ প্ৰস্তুতি চলাইছে। পুথিখনৰ শিতান 'অসম সাহিত্য সভাৰ সভাপতিসকল'। এই পুথিখন হাতেলিখা অৱস্থাতে পঢ়িবলৈ পাই আমি বৰ মোহিত আৰু আকৰ্ষিত হৈছোঁ। পুথিখন প্ৰকাশ হৈ ওলালে অসমীয়া সাহিত্যৰ ভঁৰাললৈ এক অমূল্য সম্পদৰূপে পৰিগণিত হ'ব বুলি আমাৰ দৃঢ় বিশ্বাস। প্ৰত্যেকটো পাঠৰ উপস্থাপন আৰু প্ৰকাশৰ কথন ভংগী অনুপম। প্ৰতিটো চৰিত্ৰ প্ৰাঞ্জল আৰু সাবলীল ভাষাৰে অংকন কৰি এক মনোজ্ঞ জীৱনী-সাহিত্য গঢ়ি তুলিছে। গ্ৰন্থখনত অসম সাহিত্য সভা সম্পৰ্কীয় বহু প্ৰয়োজনীয় তথ্যও সন্নিবিষ্ট হৈছে।

আমাৰ বোধেৰে, গ্ৰন্থখন প্ৰকাশ হৈ ওলালে কৃৰি শতিকাৰ এখন মনোজ্ঞ জীৱনী গ্ৰন্থৰূপে স্বীকৃতি পোৱাৰ উপৰিও একৈশ শতিকাৰ প্ৰজন্মলৈ আৰু সাহিত্য ভঁৰাললৈ এক অনৱদ্য স্বৰূপ হ'ব। আমি শ্ৰীকলিতাৰ সংকল্প, সাধনা, প্ৰচেষ্টা আৰু সাফল্যৰ কথা সুঁৱৰি আনন্দিত হৈছোঁ। ইমানদিনে শ্ৰীমান কলিতাক মৰম আৰু চেনেহেৰে চাইছিলোঁ। এতিয়া তেওঁৰ প্ৰতি স্বতঃস্ফূৰ্তভাৱে শ্ৰদ্ধাৰ উদ্ৰেক হৈছে। সমীন কলিতালৈ আমাৰ আন্তৰিক ওলগ জনালোঁ। তেওঁৰ কলম থমকি নৰৈ বোঁৱতী সুঁতিৰ দৰে বৈ থাকক, তাকেই কামনা কৰিলোঁ।

আমবাৰী লেখ ৰ'ড
গুৱাহাটী - ১
২৭.৯.৯৯

লক্ষ্যধৰ চৌধুৰী

একাষাৰ

শ্ৰীসমীন কলিতা কেৱল সাহিত্যানুৰাগী ব্যক্তি হৈ থকা নাই, ইতিমধ্যেই তেওঁ স্বপ্ৰেৰণামণ্ডিত হৈ লোক-সংস্কৃতি গৱেষণাত ব্ৰতী হোৱাৰ প্ৰমাণ দিছে আৰু সাহিত্যৰ প্ৰতি থকা একান্ত অনুৰাগৰো তেওঁ পৰিচয় দিছে তেওঁৰ এতিয়ালৈকে প্ৰকাশ পোৱা ৩৬ খনি গ্ৰন্থৰ জৰিয়তে। লোকগীত-মাত তেওঁ নিষ্ঠাৰে সংগ্ৰহ কৰিছে আৰু সেইখিনি মূল্যবানৰূপে স্বীকৃত হৈছে।

এইবাৰ তেওঁ অসম সাহিত্য সভাৰ দ্বাৰা নিৰ্ব্বাচিত হৈ সভাপতিৰ আসন অলঙ্কৃত কৰা ৬১ জন ব্যক্তিৰ চমু জীৱনী প্ৰস্তুত কৰিছে। এইটো নিঃসন্দেহে অতি প্ৰশংসনীয় কাম।

একোজন বৰেণ্য সভাপতিৰ জীৱনীৰ বিস্তৰ সাহিত্যকৰ্ম্মৰ চমু খতিয়ান দাঙি ধৰাটোও ধেমালিৰ কাম নহয়। তাৰ কাৰণে অশেষ পৰিশ্ৰম লাগে। শ্ৰীকলিতাই সভাপতিৰ জীৱনী, সাহিত্যকৰ্ম্ম, জীৱন দৰ্শন আদিৰ ব্যক্তিনিষ্ঠ অধ্যয়ন যৎপৰোনাস্তি চুটি কৰি লিখাৰ প্ৰয়াস কৰিছে। লগতে আৰম্ভণীৰ পৰা এতিয়ালৈকে অসম সাহিত্য সভাৰ বিস্তৰ কাৰ্য্যসূচী, প্ৰস্তাৱ, সভাপতিৰ অভিভাষণৰ সাৰমৰ্ম্ম, আদৰণী সমিতি, কবি সন্মিলন, বুৰঞ্জী সন্মিলন, প্ৰদৰ্শনীৰ দ্বাৰ উন্মোচন, সংগীত সন্মিলন আদিৰ সভাপতিসকল তথা সভাৰ উপ সভাপতিসকল, প্ৰধান সম্পাদক, সহকাৰী সম্পাদকসকলৰ নাম ইত্যাদি সন্নিৱিষ্ট কৰি তেওঁ একনিষ্ঠাৰে এই গ্ৰন্থ যুগুত কৰি — এক অভূতপূৰ্ব কাম কৰিছে।

তেওঁৰ এই পৰিশ্ৰমৰ প্ৰশংসা কৰিছোঁ, তেওঁৰ কৰ্ম্ম প্ৰেৰণাক উৎসাহিত কৰিছোঁ আৰু এনে গৱেষণামূলক কাৰ্য্যত ব্ৰতী হ'বলৈ আশীৰ্ব্বাদ দিছোঁ।

গ্ৰন্থখনিয়ে বাইজৰ সমাদৰ নিশ্চিতভাৱে পাব বুলি অনুভৱ হৈছে।

ডঃ নিৰ্ম্মলপ্ৰভা বৰদলৈ

৭.১০.৯৯

'অসম সাহিত্য সভাৰ সভাপতিসকল' গ্ৰন্থ সম্পৰ্কত 'দৈনিক অসম' বাতৰি কাকতৰ অভিমত ঃ

শ্ৰীসমীন কলিতাই সত্তৰৰ দশকৰ পৰা অতি নিষ্ঠাৰে আৰু একাগ্ৰ চিত্তেৰে অসমীয়া সাহিত্যৰ সেৱা কৰি নিজৰ জীৱন ধন্য কৰিছে। তেওঁৰ উল্লেখ্যযোগ্য গ্ৰন্থবোৰ হ'ল শিল্পীৰ পৃথিৱী, শতাধিক অসমীয়া সাহিত্যিক সাহিত্য অকাডেমী বঁটা বিজয়ী অসমীয়া, জ্ঞানপীঠ বঁটা বিজয়ী ড° বীৰেন্দ্ৰ কুমাৰ ভট্টাচাৰ্য্য, লোকনায়ক অমিয় কুমাৰ দাস, ভাৰতৰত্ন গোপীনাথ বৰদলৈ, ভাৰতৰ স্বাধীনতা আন্দোলনৰ অসমৰ শ্বহীদ, জোনাকী যুগৰ ত্ৰিমূৰ্ত্তি, আমাৰ প্ৰধানমন্ত্ৰী, আমাৰ ৰাষ্ট্ৰপতি, অসমৰ মুখ্যমন্ত্ৰীসকল, শ্ৰীমন্ত শংকৰদেৱ বঁটা লাভ কৰা ব্যক্তিসকল আৰু হাজো অঞ্চলৰ ইতিহাস আদি। এই আটাইবোৰ গ্ৰন্থ অসমীয়া সাহিত্যৰ অমূল্য সম্পদ বুলি এই কাৰণে কোৱাৰ যুক্তি আছে যে গ্ৰন্থবোৰ তথ্য ভিত্তিক, প্ৰামাণিক আৰু উপস্থাপন পদ্ধতি আকৰ্ষণীয়। প্ৰকৃত বিচাৰত এই গ্ৰন্থসমূহ অসমীয়া সাহিত্য ভড়ালৰ প্ৰয়োজনীয় আৰু মহৎ সম্পত্তি।

কলিতাই এলানি শিশু সাহিত্যও ৰচনা কৰিছে। তেনেবোৰ গ্ৰন্থৰ ভিতৰত ঃ সাউদৰ পুতেকৰ সাধু, প্ৰকৃত বন্ধু, কমলা কুঁৱৰীৰ সাধু, মানুহৰ বিচাৰ, নতুন জীৱন আৰু অকণিৰ ভাগৱত প্ৰমুখ্যে লোক সাধুবোৰ উদ্ধাৰ কৰি তেওঁ প্ৰশংসনীয় কাম কৰাৰ লগতে ধন্যবাদৰ পাত্ৰ হৈছে। এই সাধুবোৰৰ আৱিষ্কাৰে তেওঁৰ অসীম ধৈৰ্য্য আৰু কষ্ট-সহিষ্ণুতাৰ পৰিচয় দাঙি ধৰিছে। প্ৰচলিত আৰু কল্পনা প্ৰসূত যি কেইখন সাধুৰ পুথি তেওঁ ৰচনা কৰিছে, সেই কেইখনত প্ৰতিফলিত আদৰ্শই শিশু সকলক অনুপ্ৰাণিত কৰাৰ লগতে জীৱন গঢ়াতো সহায় কৰিব বুলি ভাবিবৰ থল আছে।

ইতিমধ্যে তেওঁৰ 'আধাৰ শিলা' আৰু 'এম, এল, এক বিচাৰি' নামৰ দুখনি গল্প পুথিও প্ৰকাশিত হৈছে। পুথি দুখনিত সম-সাময়িক জীৱনৰ দুৰ্নীতি, দুৰাচাৰ, ব্যভিচাৰ আদিয়ে প্ৰকাশ লাভ কৰাত গল্পবোৰৰ সাহিত্যিক মূল্য বৃদ্ধি পাইছে। সমীনে গল্প লিখাৰ কৌশল আয়ত্ত কৰিব পাৰিছে। প্ৰকৃতপক্ষে তেওঁৰ গল্পবোৰত সমসাময়িক জীৱনটো অতি উজ্জ্বল আৰু স্পষ্টভাৱে বিকাশ লাভ কৰিছে।

শেহতীয়াকৈ প্ৰকাশিত সমীনৰ 'অসম সাহিত্য সভাৰ সভাপতিসকল' এখনি লেখত ল'বলগীয়া গ্ৰন্থ। এই গ্ৰন্থখনিত তেওঁ সাহিত্য সভাৰ প্ৰথম সভাপতি পদ্মনাথ গোহাঞি বৰুৱাৰ পৰা চন্দ্ৰ প্ৰসাদ শইকীয়ালৈ সভাপতিসকলৰ জীৱন আলেখ্য উত্থাপন কৰিছে। একো গৰাকী সভাপতিৰ জন্ম চন, শিক্ষা, সামাজিক কৰ্ম, চাকৰি, সাহিত্য কৰ্ম, সাহিত্য কৰ্মৰ ঘাই বিশেষত্ব, লাভ কৰা বঁটা-বাহন, সন্মান, চাৰিত্ৰিক বৈশিষ্ট্য, দেহান্তৰৰ চন তাৰিখ, ভাষণৰ চমু অংশ আদি উল্লেখ কৰি পাৰিতপক্ষে জীৱন আলেখ্যখনি চমু অথচ স্বয়ং সম্পূৰ্ণ কৰিবলৈ ব্যৱস্থা কৰিছে। উদাহৰণস্বৰূপে লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাৰ জীৱন আলেখ্যখনিৰ কথাকে আঙুলিয়াব পাৰি। তেওঁ তাত বেজবৰুৱাৰ জন্ম চন, তেওঁৰ বংশ পৰিয়াল, শিক্ষা, বিবাহ, সামাজিক কৰ্ম, সাহিত্য সেৱা, ব্যৱসায়, চাকৰি, সামাজিক স্বীকৃতি, তেওঁৰ সাহিত্যৰ বৈশিষ্ট্য আৰু মৃত্যুৰ কথা উল্লেখ কৰিছে।

তেনেদৰে আন কেইটি জীৱন আলেখ্যটো ব্যক্তি কেইজনৰ জীৱন সম্পৰ্কে জানিবলগীয়া কথাবোৰ সন্নিবিষ্ট কৰি সিবোৰ পাঠকৰ মনোগ্ৰাহী কৰি তুলিছে। সমীনৰ উপাস্থাপন পদ্ধতি শুৱলা, ভাষা সৰল, বাক্য ৰীতি অনদীৰ্ঘ, শব্দ-চয়ন মান বিশিষ্ট, বিষয়বস্তু তথ্যপূৰ্ণ আৰু প্ৰামাণিক। আলেখ্যসমূহ চমু অথচ প্ৰয়োজনীয় কথাৰে সমৃদ্ধ। প্ৰকৃত বিচাৰত সমীনে হাতী মাৰি ভুৰুকাত ভৰাই এটি প্ৰশংসনীয় কাম কৰিছে। জীৱন আলেখ্য সমূহত তেওঁৰ শ্ৰম-সহিষ্ণুতা, অনুসন্ধিৎসুমন, তত্ত্ব আৰু তথ্য প্ৰকাশৰ মানসিকতা এটি উজ্জ্বলি আছে। এই সকলো কৰ্মৰ মূল অনুপ্ৰেৰণা হ'ল দেশপ্ৰেম আৰু মানৱতাবাদ, যিবোৰে সমীনৰ সাহিত্যিক জীৱনৰ গৌৰৱৰ স্বাক্ষৰ বহন কৰিছে। এই গ্ৰন্থখনিয়ে আদৰ্শ আৰু প্ৰয়োজনীয় গেজেটৰ দৰে জ্ঞানাৰ্থী, তথ্য অন্বেষণকাৰী আৰু গবেষক সকলক বাটৰ সন্ধান দিয়া আদৰ্শ গ্ৰন্থ হিচাপে সহায় কৰিব। আপাততঃ দৃষ্টিত আজি গ্ৰন্থখনি মহৎ গ্ৰন্থৰ শাৰীত নপৰিব পাৰে, কিন্তু দিন যিমানে পুৰণি হ'ব গ্ৰন্থখনিৰ মহত্ত্ব আৰু প্ৰয়োজনীয়তা সিমানেই বৃদ্ধি পাব যে তাত বিন্দুমাত্ৰ সন্দেহ আৰু শংকাৰ অৱকাশ নাথাকিব।

অসমৰ জাতীয় অনুষ্ঠান অসম সাহিত্য সভা এই গ্ৰন্থখনিৰ ভিতৰতে সোমাই আছে। গবেষণা পদ্ধতিৰ নিয়ম আৰু কৌশলৰ আধাৰত বিচাৰ-বিশ্লেষণ কৰা হলে ই এখনি গৱেষণা গ্ৰন্থৰ সমাদৰেই লাভ কৰিলেহেঁতেন। গ্ৰন্থখনিৰ 'নিবেদন'ত লিখকে সাহিত্য সভাৰ জন্ম বৃত্তান্ত, সংগঠন, প্ৰকাশন, বিদ্যায়তনিক কাৰ্য্য, শতবাৰ্ষিকীৰ

কাৰ্য্যসূচী, ভাষা সমন্বয় মঞ্চত, সভাৰ বঁটা, পুঁজি, ন্যাসপুঁজি, শ্ৰেষ্ঠ গ্ৰন্থৰ স্বীকৃতি, সাহিত্য সভাই প্ৰদান কৰা উপাধি আদিৰ বিষয়ে উল্লেখ কৰি গ্ৰন্থখনিৰ প্ৰয়োজনীয়তা আৰু মহত্ব বৃদ্ধি কৰিছে। অসম সাহিত্য সভা সম্পৰ্কে জানিবলগীয়া ই এখনি উৎকৃষ্ট হাতপুথি। এনে পুথিৰ প্ৰয়োজনীয়তা অনবদ্য। অন্যহাতে গ্ৰন্থখনিৰ 'পৰিশিষ্ট'ত অসম সাহিত্য সভাৰ উপ-সভাপতি, প্ৰধান সম্পাদক, সহকাৰী সম্পাদক, পত্ৰিকা সম্পাদক, আদৰণী সমিতিৰ সভাপতি, প্ৰদৰ্শনীৰ দ্বাৰ উন্মোচক আৰু কবি সন্মিলনৰ সভাপতিসকলৰ নাম উল্লেখ কৰা হৈছে। এনেবোৰ উল্লেখৰ ফলত অসম সাহিত্য সভাৰ এটি স্পষ্ট ছবি দেখাৰ লগতে ভবিষ্যতে সভাৰ বিস্তৃত বুৰঞ্জী ৰচনাতো সহায়ক হ'ব বুলি ভাবিবৰ যুক্তি আছে। এনে প্ৰচেষ্টা প্ৰকৃততে কষ্ট সাধ্য আৰু এটি মহৎ প্ৰচেষ্টা। অসমীয়া ভাষা-সাহিত্য-সংস্কৃতি আৰু অসম সাহিত্য সভাক ভাল পোৱা সকলো লোকেই এনে প্ৰচেষ্টাৰ শলাগ লোৱাৰ লগতে নিশ্চয় ভূয়সী প্ৰশংসা কৰিব।

লিখকে 'নিবেদনত' সভাৰ কামৰ সমালোচনা কৰাৰ লগতে সভাৰ উত্তৰোত্তৰ উন্নতি বিস্তৃতি সাধনৰ বাবে কেতবোৰ পৰামৰ্শ আৰু সমস্যাৰ কথাও উপস্থাপন কৰিছে যিবোৰে সভাৰ দিগদৰ্শকৰ ভূমিকা ল'ব বুলি ভাবিব পাৰি।

উল্লেখ কৰা সমস্যা বিলাকৰ ভিতৰত গ্ৰন্থ প্ৰকাশ, লেখকৰ প্ৰাপ্য ৰয়েলটি, প্ৰকৃত সাহিত্যিকৰ বাবে সাহিত্যিক পেঞ্চন, অভাৱগ্ৰস্ত সাহিত্যিকলৈ চৰকাৰী সাহায্য, গাঁৱে-নগৰে গঢ়ি উঠা ইংৰাজী মাধ্যমৰ বিদ্যালয় আৰু অসমীয়া ভাষাৰ সংকট, কিতাপ বিক্ৰীৰ সমস্যা, কাৰ্য্যালয় সমূহত অসমীয়া ভাষাৰ প্ৰচলন, অসমীয়া লিখক আৰু গ্ৰন্থৰ তালিকা যুগুত, অসমীয়া ভাষাৰ বিস্তৃত বুৰঞ্জী, ভাষাৰ ব্যাকৰণ অভিধান, জাতি-জনজাতি-পৰ্বত-ভৈয়ামৰ লোকৰ মাজত সমন্বয় সাধন আৰু সাহিত্য সভাৰ গ্ৰন্থালয় আদিৰ লগতে সমীনে সাহিত্য-সংস্কৃতিৰ লগত জড়িত আন আন সমস্যাৰ প্ৰতিও সহৃদয় পাঠকসকলৰ দৃষ্টি আকৰ্ষণ কৰাটো উচিত কাৰ্য্য হৈছে। সাহিত্য সভাই এই সমস্যাসমূহ অনুধাৱন কৰি কাৰ্য্যসূচী গ্ৰহণ কৰিলে সভা জনসাধাৰণৰ অধিক ওচৰ চাপিবলৈ সহজ হ'ব। সমীনে এই সমস্যাবোৰৰ প্ৰতি সভাৰ দৃষ্টি আকৰ্ষণ কৰি তেওঁৰ দূৰদৰ্শিতা আৰু সভাৰ প্ৰতি থকা সদিচ্ছা প্ৰকাশ কৰিছে। মুঠতে সমীনে 'অসম সাহিত্য সভাৰ সভাপতিসকল' গ্ৰন্থখনি সৰ্বতো প্ৰকাৰে বিদ্বৎ আৰু সাধাৰণ লোকৰ গ্ৰহণযোগ্য কৰি এটি মহৎ আৰু প্ৰশংসনীয় কাম কৰিছে। তাৰ বাবে তেওঁ সকলোৰে ধন্যবাদাৰ্হ।

ড° দুৰ্গেশ্বৰ শৰ্মা

'আজিৰ অসম' বাতৰি কাকতৰ অভিমত ঃ

অসমীয়া সাহিত্য জগতত সমীন কলিতা এটা পৰিচিত নাম। ইতিপূৰ্বে তেওঁৰ কেইবাখনো গ্ৰন্থই পাঠক সমাজৰ সমাদৰ লাভ কৰিছে। শেহতীয়াকৈ কলিতাৰ 'শিল্পীৰ পৃথিৱী' (১৯৯৬) এখন সুসমাদৃত গ্ৰন্থ। ইয়াত তেওঁ অসমৰ বয়োজ্যেষ্ঠ শিল্পীসকলৰ পৰিচয় দাঙি ধৰিছে। গ্ৰন্থখনি সম্পূৰ্ণ নহ'লেও বাকী থকা শিল্পীসকলৰ পৰিচয় সন্নিবিষ্ট কৰিলে "শিল্পীৰ পৃথিৱী" সম্পূৰ্ণ হ'ব আৰু এখন অপৰিহাৰ্য হাতপুথি হৈ পৰিব, সন্দেহ নাই। সম্প্ৰতি চন্দ্ৰ প্ৰকাশে প্ৰকাশ কৰা অসম সাহিত্য সভাৰ সভাপতিসকল ঃ এক শতাব্দীৰ অৰ্ঘ কলিতাৰ এক আদৰণীয় সাহিত্য-কৰ্ম। এই গ্ৰন্থত তেওঁ অসম সাহিত্য সভাৰ প্ৰথম গৰাকী সভাপতি পদ্মনাথ গোহাঁই বৰুৱাৰপৰা আৰম্ভ কৰি হাজো অধিবেশনৰ সভাপতি চন্দ্ৰ প্ৰসাদ শইকীয়ালৈকে মুঠ ৬১ গৰাকী সভাপতিৰ জন্ম-পৰিচয়, শিক্ষা, সাহিত্যিক বৰঙণি আদিৰ বিষয়ে বিশদভাবেই সন্নিবিষ্ট কৰিছে। জীৱনীৰ লগতে প্ৰতি গৰাকী সভাপতিৰ অভিভাষণৰ কিয়দংশ সংযোগ কৰাত সভাপতিৰূপে প্ৰতি গৰাকী অসমীয়া সাহিত্যিকৰ চিন্তাৰ পৰিচয় থোৰতে পোৱা যায়। সেইবাবে গ্ৰন্থৰ নামো সাৰ্থক হৈ পৰিছে। তদুপৰি কলিতাই 'নিবেদন'ত অসম সাহিত্য সভাৰ কাৰ্যাৱলীৰ বিস্তৃত আলোচনা আগবঢ়াইছে।

পৰিশিষ্টত অসম সাহিত্য সভাৰ উপসভাপতিসকল, সম্পাদক সকল, সহকাৰী সম্পাদক, পত্ৰিকা সম্পাদক, কবি সন্মিলনীৰ সভাপতিসকলকে ধৰি অন্যান্য সকলৰ তালিকা সংযোগ কৰাত গ্ৰন্থৰ উপযোগিতা বৃদ্ধি পাইছে। গ্ৰন্থখনিৰ ভাষা সৰল, তথ্যপাতি নিৰ্ভৰযোগ্য। বেটুপাত বেণু মিশ্ৰৰ। সু-মুদ্ৰিত গ্ৰন্থখনি আগ্ৰহী পাঠকৰ বাবে হাতপুথি হ'ব। এইখন অসমীয়া সাহিত্য ভঁৰাললৈ উল্লেখযোগ্য সংযোজন আৰু সংগ্ৰহযোগ্য গ্ৰন্থ। আশা কৰো পাঠক সমাজৰ পৰা গ্ৰন্থই যথোচিত সমাদৰ পাব।

'অসমীয়া প্রতিদিন' বাতৰি কাকতৰ অভিমতঃ

এশ বছৰীয়া অসম সাহিত্য সভাৰ ক্রমগতিৰ সৈতে ইয়াৰ সভাপতি, সদস্য, স্থায়ী সদস্য আৰু বিধি বিষয়সমূহো জড়িত আছে আৰু ইয়াৰ সুদীৰ্ঘ ইতিহাসৰ লগত ইয়াৰ বৰঙণিও আছে। এই এশটা বছৰৰ সমস্ত কথাকে ধৰি ৰাখিবলৈ ইতিহাস নিশ্চয় ডাঙৰ হ'ব। কিন্তু ভুৰুকাতে হাতী ভৰোৱাৰ দৰে ভালেখিনি প্রয়োজনীয় তথ্য আৰু সংবাদ হাতৰ ওচৰতে পোৱাকৈ এখন কিতাপ ৰচনা কৰিছে জনপ্রিয় লেখক সমীন কলিতাই। এশ বছৰৰ সভাপতিসকলৰ পূৰ্ণ জীৱন পৰিচয় থিতাতে পাব পৰাটো কম কথা নহয়। তেনেকৈ ক্রমাগতভাৱে সভা অনুষ্ঠিত হোৱা স্থানসমূহ, বিভিন্ন বিষয়ববীয়াসকল আৰু চন-তাৰিখ আদিৰ বিষয়ো। কলিতাই যথেষ্ট শ্রম কৰি সভাপতিসকলৰ চমু জীৱনী দাঙি ধৰিছে আৰু তাত প্রয়োজনীয় সংবাদ অন্তৰ্ভুক্ত কৰি গৈছে। ইয়াত তেওঁ গোটেইখিনি কথাকে সামৰিছে।

কিতাপখনৰ মূল্যবান অংশটো হৈছে তেওঁৰ ভূমিকাস্বৰূপ সুদীৰ্ঘ ৰচনাগণ। ইয়াত তেওঁ অসমীয়া ভাষাৰ জন্ম বৃত্তান্তৰ পৰা আৰম্ভ কৰি কিদৰে অসমীয়া ভাষা আৰু ক্রমে অসমীয়া সাহিত্য সংগঠিত হৈ উঠিল, তাৰ এটা ধাৰাক্রম সাহিত্য সভাৰ পটভূমিৰ জৰিয়তে বৰ্ণনা কৰি গৈছে। ইয়াৰ বিস্তৃত তথ্য-পাতি আৰু সংবাদসমূহ মূল্যবান। তদুপৰি চন্দ্রকান্ত সন্দিকৈ ভৱনকে ধৰি বিভিন্ন সময়ত প্রতিষ্ঠিত সভা ভৱনসমূহ, সাহিত্য সভাৰ দ্বাৰা প্রকাশিত গ্রন্থৰাজিৰ সংবাদ, উপাধি প্রদান, বহবোৰ আঁচনি, বিশেষ কাৰ্যসূচী, সমন্বয় কাৰ্যক্রম, বঁটা পুঁজি, ন্যাস পুঁজি, সাময়িক বঁটা, গ্রন্থ স্বীকৃতি, জাতীয় পুঁজি, স্মাৰক বক্তৃতাকে ধৰি বিভিন্ন বিস্তৃত বিৱৰণী অন্তৰ্ভুক্ত হৈছে। অসম সাহিত্য সভাৰ অদ্যাপি প্রকাশিত প্রকাশনসমূহৰ পূৰ্ণ বিৱৰণো আছে। কিতাপখনক অতিৰিক্ত মূল্য দিছে ইয়াৰ পৰিশিষ্টৰূপে সংযুক্ত হোৱা খণ্ডটোৰ সুদীৰ্ঘকালৰ সভাৰ উপ-সভাপতিসকল, প্রধান সম্পাদকসকল, সহকাৰী সম্পাদকসকল, পত্রিকা সম্পাদকসকল, আদৰণি সমিতিৰ সভাপতিসকল, বুৰঞ্জী সন্মিলন, সংগীত সন্মিলন, কবি সন্মিলন, আলোচনা চক্রৰ সভাপতিসকলৰ নাম তথ্যাদিয়ে।

তিলক হাজৰিকা

'গৰীয়সী' আলোচনীৰ অভিমত ঃ

অসমীয়া জীৱনী-সাহিত্যৰ পৰম্পৰা অতি প্ৰাচীন। মধ্যযুগৰ চৰিতপুথিৰ পৰা আৰম্ভ কৰি এতিয়ালৈকে জীৱনীয়ে কেইবাটাও শতিকা অতিক্ৰম কৰিছে। এই সময়ছোৱাৰ ভিতৰত আমাৰ জীৱনী সাহিত্যৰ যে উন্নতি হোৱা নাই, সেইটো নহয়। বিংশ শতিকাৰ দ্বিতীয়াৰ্ধত কেইবাখনো সুখপাঠ্য জীৱনীও প্ৰকাশ পাইছে। তথাপি, ইউৰোপীয় সাহিত্যত জীৱনী ৰচনাৰ যি নতুন নতুন পদ্ধতি গ্ৰহণ কৰা হৈছে তাৰ তুলনাত অসমীয়া জীৱনী এতিয়াও ভালেখিনি পিছপৰি আছে। পাশ্চাত্যত জীৱনী ৰচনাৰ পদ্ধতি সলনি হৈছে আৰু ইমান দ্ৰুতভাৱে সলনি হৈছে যে বিংশ শতিকাৰ আদিতে উদ্ভাৱন কৰা নতুন জীৱনীও এতিয়া পুৰণি হোৱাৰ উপক্ৰম হৈছে। তাত একোজন মানুহৰ ব্যক্তিত্ব নিৰ্মোহভাৱে দাঙি ধৰাৰ কাৰণে আৰু তদুপৰি সাহিত্যৰ এক মনোৰম, সুখপাঠ্য ঠাল হিচাপে জীৱনীক গঢ়ি তোলাৰ বাবে যিদৰে চেষ্টা কৰা হৈছে, অসমীয়াত তাৰ অভাৱ এতিয়াও অনুভৱ কৰি থকা হৈছে। অৱশ্যে, স্বীকাৰ কৰিব লাগিব, জীৱনী ৰচনাৰ প্ৰতি আমাৰ এচাম লোক আগ্ৰহী হৈ উঠিছে আৰু যোৱা অৰ্ধশতিকাৰ ভিতৰত গতানুগতিক পদ্ধতিৰে লিখা হ'লেও ভালেখিনি জীৱনী প্ৰকাশ পাইছে।

জীৱনী ৰচনাত একান্তভাৱে লাগি থকা সমীন কলিতাৰ কেইবাটাও জীৱনী সংকলন প্ৰকাশ পাইছে। তেওঁৰ 'অসম সাহিত্য সভাৰ সভাপতিসকল' সেই শ্ৰেণীৰ শেহতীয়া সংকলন। ইয়াৰ আগতে তেওঁ 'সাহিত্য অকাডেমী বঁটা বিজয়ী অসমীয়া', 'শিল্পীৰ পৃথিৱী' আৰু 'শ্ৰীমন্ত শংকৰদেৱ বঁটা লাভ কৰা ব্যক্তিসকল'ত সাহিত্য-শিল্প-সংস্কৃতিৰ লগত জড়িত ভালেমান গণ্যমান্য লোকৰ জীৱন আৰু কৰ্মৰ পৰিচয় দাঙি ধৰিছে।... কিন্তু এই তথ্যখিনি সংগ্ৰহ কৰাৰ কাৰণে কলিতাই কিমানখিনি শ্ৰম কৰিছে তাৰ প্ৰমাণ তেওঁৰ 'শিল্পীৰ পৃথিৱী'খনৰ পাত লুটিয়াই চালেই পাব পাৰি। অসমৰ বাহিৰৰ কথা বাদেই, অসমৰ ভিতৰৰে বহুতো প্ৰতিষ্ঠিত শিল্পীৰ মাথোন নামটোৰ লগতহে আমাৰ পৰিচয় আছে। তেওঁলোকৰ জীৱন, জীৱিকা আৰু শিল্পকৰ্মৰ বিষয়ে আমাৰ তিলমানো ধাৰণা নাই। কলিতাই সেই সকল শিল্পীক ব্যক্তিগতভাৱে লগ ধৰি তেওঁলোকৰ জীৱনৰ তথ্য সংগ্ৰহ কৰিছে।

অসম সাহিত্য সভাৰ সভাপতিসকল অসমৰ নমস্য ব্যক্তি। তেওঁলোকৰ বিষয়ে জনাৰ আগ্ৰহ সকলোৰে আছে। সভাই জন্ম লাভ কৰাৰ সময়ৰে পৰা অৰ্থাৎ ১৯১৭ চনৰে পৰা এতিয়ালৈকে একষষ্ঠিগৰাকী ব্যক্তি সাহিত্য সভাৰ সভাপতিৰ আসনত উপৱিষ্ট হৈছে। এই ব্যক্তিসকলৰ চমু জীৱন পৰিচিতিৰে কলিতাই লিখি উলিয়াইছে 'অসম সাহিত্য সভাৰ সভাপতিসকল।' সাহিত্য সভাৰ সভাপতিসকলৰ বিষয়ে আমাৰ সৰহভাগেই কম-বেছি পৰিমাণে জানে যদিও, অমৃতভূষণ দেৱ অধিকাৰী আৰু ডঃ ময়িদুল ইছলাম বৰাৰ দৰে দুই-চাৰিজন সভাপতিৰ কাম-কাজৰ লগত নতুন চামৰ

বিশেষ পৰিচয় নাই। অমৃতভূষণ দেৱ অধিকাৰীয়ে যে 'বাঁহী', 'আৱাহন' আদিত বিভিন্ন বিষয়ক প্ৰবন্ধ লিখিছিল, তেওঁ যে সংস্কৃতৰো এগৰাকী পণ্ডিত আছিল, মাধৱদেৱৰ 'ভক্তি ৰত্নাৱলী'খন যে তেওঁ টীকাসহ অসমীয়ালৈ অনুবাদ কৰিছিল আৰু ময়িদুল ইছলাম বৰা যে লণ্ডনৰ পৰা ডক্টৰেট ডিগ্ৰী লাভ কৰা প্ৰথমজন অসমীয়া আছিল, মীৰ্জা নাথনে ফাৰ্চী ভাষাত লিখা 'বাহাৰিস্তান -ই- ঘায়বী' নামৰ গ্ৰন্থখন তেওঁ যে ইংৰাজীলৈ ভাঙনি কৰিছিল— এইবোৰ কথা তেওঁলোকৰ বহুতেই নাজানে। কলিতাৰ পুথিখনত সভাপতি দুগৰাকীৰ বিষয়ে লিখা চমু ৰচনা দুখনত এইবোৰৰ উল্লেখ আছে। অৱশ্যে, অমৃতভূষণ দেৱ অধিকাৰীয়েনো কি কি বিষয়ক প্ৰবন্ধ লিখিছিল অথবা ময়িদুল ইছলাম বৰাই অনুবাদ কৰা মীৰ্জা নাথনৰ 'বাহাৰিস্তান-ই-ঘায়বী' শীৰ্ষক গ্ৰন্থখনৰ বিষয়নো কি আছিল অথবা মীৰ্জা নাথনেই বা কোন আছিল, এনেধৰণৰ কথাৰ অলপ আভাস দিয়া হ'লে পাঠক অধিক উপকৃত হ'লহেঁতেন। আমি জনামতে, ময়িদুল ইছলাম বৰাই ইংৰাজীলৈ অনুবাদ কৰা 'বাহাৰিস্তান-ই-ঘায়বী' মোগল সম্ৰাট শ্বাহজাহানৰ ৰাজত্বকালত ৰচিত এক ঐতিহাসিক টোকা অথবা দলিল। আহোম স্বৰ্গদেউ প্ৰতাপসিংহৰ সময়ত বংগৰ চুবাদাৰ ইব্ৰাহিম আলীৰ নিৰ্দেশক্ৰমে ৰঙামাটিৰ নবাব মীৰ্জা নাথনৰ অধীনত মোগল সৈন্য আহিছিল আহোম ৰাজ্য জয় কৰিবলৈ। বাটতে অসমৰ পশ্চিম সীমান্তৰ ৰাভাবীৰ পৰশুৰামে মোগলক বাধা দিয়ে। পৰশুৰাম আছিল পশ্চিম সীমান্তৰ এক পৰগণাৰ অধিপতি। পৰশুৰামৰ লগত মীৰ্জা নাথনৰ সংঘৰ্ষ হয়। অৱশেষত স্বদেশীয় লোকৰ বিশ্বাসঘাতকতাৰ কাৰণে পৰশুৰাম মীৰ্জা নাথনৰ হাতত বন্দী হ'বলগীয়া হয়। এই ঐতিহাসিক ঘটনাই 'বাহাৰিস্তান-ই-ঘায়বী'ৰ বিষয়বস্তু। অসম বুৰঞ্জীত ঘটনাটোৰ উল্লেখ নাই। গতিকে, ময়িদুল ইছলাম বৰাই মীৰ্জা নাথনৰ টোকাটো ইংৰাজীলৈ অনুবাদ কৰি এটি গুৰুত্বপূৰ্ণ কাম কৰিছে।

অসম সাহিত্য সভাৰ সভাপতিসকলৰ পূৰ্ণাংগ জীৱনী লিখাৰ বাবে সৰহখিনি প্ৰয়োজনীয় তথ্য কলিতাৰ ৰচনাকেইখনত ধৰি থোৱা হৈছে। তেওঁলোকৰ জন্ম আৰু প্ৰয়াতসকলৰ জন্মৰ লগতে মৃত্যুৰ চন, কৰ্মজীৱনৰ বিভিন্ন সময়ত তেওঁলোকে লোৱা দায়িত্বৰ চন, তেওঁলোকৰ পুথি-পত্ৰ আৰু তেওঁলোকে সম্পাদনা কৰা আলোচনী আদিৰ চন নিৰ্ভুলভাৱে দিবলৈ জীৱনীকাৰে চেষ্টা কৰিছে। ...

কলিতাৰ আগৰ কেউখন পুথিৰ দৰে এই পুথিখনৰো ভাষা সহজ-সৰল, আড়ম্বৰহীন। বাক্যবোৰো চুটি চুটি। ভাষা আৰু বাক্য—গাঁথনিৰ ভুল পুথিখনত প্ৰায় নাই বুলিবই পাৰি।...

যি হওক, সাহিত্যৰ ছাত্ৰ আৰু সাহিত্যানুৰাগীসকলক এখন হাত-পুথি উপহাৰ দিয়া বাবে কলিতালৈ আন্তৰিক অভিনন্দন জনাইছো।

ড°

শৈলেন ভৰালী

সমীন কলিতাৰ 'শতাধিক অসমীয়া সাহিত্যিক' সম্পৰ্কত কেইখনমান বাতৰি কাকত আৰু আলোচনীৰ অভিমত ঃ

"দৈনিক অসম"ৰ অভিমত ঃ

হাজোৰ ওচৰৰ ক্ষুদ্ৰদধি গাঁৱৰ শ্ৰীমান সমীন কলিতাই 'শতাধিক অসমীয়া সাহিত্যিক' শিতানৰ পুথিখনিত প্ৰাতঃস্মৰণীয় আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনৰপৰা আৰম্ভ কৰি, বৰ্ত্তমান সময়ৰ লেখিকা মামণি ৰয়ছম গোস্বামীলৈকে অসমৰ এশ তিনিগৰাকী সাহিত্যিকৰ জীৱনী আৰু সাহিত্য-কৃতি সন্নিবিষ্ট কৰিছে। এই কাম কেৱল ঐতিহাসিক দৃষ্টিৰে কৰা নাই, সাহিত্যিক অনুভূতি আৰু মহত্ববোধৰো পৰিচয় তাত দেখা যায়।

প্ৰায় ডেৰশ বছৰৰ শতাধিক সাহিত্যিকৰ জীৱনী সংগ্ৰহ কৰাটো অতিশয় কঠিন কাম। তাতোকৈ কঠিন সংগৃহীত সকলৰ মাজৰপৰা নিৰ্বাচন। এই দুয়োটা কামত শ্ৰীমান কলিতাই যেনেকৈ এফালে তীক্ষ্ণ দৃষ্টিৰে সময়ানুক্ৰম ৰক্ষা কৰিছে, ঠিক সেইদৰে অন্তৰ্দৃষ্টিৰে সাহিত্যিক বিকাশৰ ক্ৰমো অনুভৱ কৰিছে। এই শ্ৰেণীৰ সাহিত্যিকৰ সন্ধান সহজতে পোৱা নেযায়। প্ৰয়াত সাহিত্যিকসকলৰ প্ৰতি যিদৰে অকৃত্ৰিম শ্ৰদ্ধা ৰচনাত প্ৰকাশ পাইছে, ঠিক সেই একেদৰে জীৱিতসকলৰ ৰচনা বিশ্লেষণত নিৰপেক্ষ ভাবে প্ৰকাশ পাইছে। এনে এখন বিশাল কলেবৰৰ গ্ৰন্থৰ মূল্যায়ন কৰিবলৈ যথেষ্ট পৰিশ্ৰমৰ আৱশ্যক। গ্ৰন্থখন মই ওপৰে ওপৰে পঢ়ি মোৰ মনত যি ভাবৰ উদয় হৈছি তাকে সংক্ষিপ্তৰূপে লিখিলোঁ।

বৰ্ত্তমান সময়ৰ কঠিন জীৱন যাত্ৰাত আবৰি ধৰা সমস্যত অৰ্থৰ প্ৰয়োজন ধনী-দুখীয়া সকলোৱে সমানে অনুভৱ কৰিছে। সাহিত্যিক-সাংস্কৃতিক মূল্যও টকাৰে বিনিময় যোগ্য হৈ পৰিছে। তেনেস্থলত চৰকাৰী- বেচৰকাৰী সৰু-বৰ কোনো চাকৰিলৈ হাত নেমেলি একান্তভাৱে সাহিত্য-চৰ্চাত লাগি থকাটো সমীন কলিতাৰ অনন্য সাধাৰণ বৈশিষ্ট্য। কিতাপ প্ৰকাশ কৰি ভাৰতৰ কোনো কোনো ঠাইত আৰু পশ্চিমীয়া দেশত নিৰ্দ্দিষ্ট লেখক সমৃদ্ধিশালী হৈছে। সেই পৰিবেশ সুকীয়া। অসমত তেনে এটা পৰিবেশ আজিও গঢ়ি উঠা নাই। তথাপি কিতাপ প্ৰকাশৰ যোগেদি অৰ্থৰ পথ মুকলি হওঁক বা নহওঁক তালৈ ভ্ৰূক্ষেপ নকৰাকৈ শ্ৰীমান কলিতাই সাহিত্যকে মোৰ বুলি ধৰিছে। এনে আগ্ৰহ আৰু একান্ত অনুৰাগ অসমীয়া সাহিত্যৰ

সৃষ্টিৰ বাবে নিশ্চয় পথ প্ৰদৰ্শক হ'ব। কলিতাই ইতিমধ্যে তেওঁৰ নিৰলস সাধনা আৰু অশেষ পৰিশ্ৰমৰে সাহিত্যৰ জীৱনী, চুটি গল্প, শিশু সাহিত্য আৰু পুৰা-তত্ত্ব বিষয়ে যিখিনি অৰিহণা আগবঢ়াইছে, সেই আটাইখিনিয়ে ৰাইজৰ মাজত বিশেষ সমাদৰ লাভ কৰিব পৰাটোও গৌৰৱৰ কথা।

'শতাধিক অসমীয়া সাহিত্যিক' নামৰ পুথিখনিয়ে অসমীয়া সাহিত্য-সংস্কৃতিৰ সাধাৰণ পাঠকৰ উপৰিও সাহিত্যিক, গৱেষক, অধ্যাপক, সাহিত্যৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলোৰে যে উপকাৰ সাধিব সেই বিষয়ে কোৱাৰ আৱশ্যক নাই। সাহিত্যৰ যিকোনো বিষয়ৰ প্ৰবন্ধ-পাতি ৰচনা কৰিবলৈ আৰু সাহিত্যৰ বিষয়ে মতামত দিবলৈ পুথিখনিয়ে অসমীয়া সাহিত্যৰ এটা জীৱন্তৰূপ ৰূপে পৰিগণিত হৈছে। ইয়াৰপৰা জনা যায়, এই পুথিখন সকলো সময়তে সমাজৰ সকলোলোকৰ বাবে এখন হাতপুথি হৈ ৰ'ব। শ্ৰীমান সমীনৰ সাহিত্য সেৱা উত্তৰোত্তৰ বৃদ্ধি হওঁক, এয়া কামনা।

ড° বিশ্বনাৰায়ণ শাস্ত্ৰী

"গৰিয়সী" আলোচনীৰ অভিমত ঃ
এখন আগশাৰীৰ জীৱনালেখ্য

জীৱনী, আত্মজীৱনী, জীৱন-কথা, জীৱনালেখ্য আদি অভিধাৰে জীয়া মানুহৰ জীৱনায়ন বিবিধ ৰূপেৰে ৰূপায়ণ কৰিব পাৰি ঃ আধুনিক অসমীয়া সাহিত্যত জীৱনী-আত্মজীৱনী ৰচনাৰ ৰীতি পছিমীয়া শিক্ষা-সভ্যতা, বিশেষতঃ বৃটিছ শাসনৰে ফলশ্ৰুতি বুলিব পাৰি। প্ৰাক্-বৃটিছকালত পুৰণি তথা বৈষ্ণৱ যুগৰ সাহিত্যত বৃত্তান্ত, বংশাৱলী, গুৰুচৰিত আদি পদ্য-গদ্য ৰূপত যিবোৰ ৰচনাৰাজি এতিয়ালৈকে প্ৰকাশিত হৈছে, সিবোৰত জীৱনীৰ বিষয়-বস্তু, তথ্য-সমল কিছু পৰিমাণে পোৱা গ'লেও মানুহক মানৱীয় দৃষ্টিভংগীৰে স্বৰূপতঃ নিৰীক্ষণ কৰাৰ দৃষ্টান্ত অতি কম ঃ আত্মজীৱনী (ইংৰাজীত যাক অট' বায়'গ্ৰাফী বোলে) আৰু জীৱনী (বায়'গ্ৰাফী) দুয়োবিধ ৰচনাৰে দৈন্য আমাৰ আধুনিক অসমীয়া সাহিত্যৰ বুৰঞ্জীত সততে লক্ষ্য কৰা যায়। জীৱনীৰ স্বৰূপ বিচাৰি প্ৰাপ্য তথা পাশ্চাত্য সাহিত্যৰ আধাৰত সুন্দৰ বিশ্লেষণ আগবঢ়াই অধ্যাপক ডঃ গোবিন্দপ্ৰসাদ শৰ্মাই লিখিছে যে সংস্কৃত আলংকাৰিক অমৰ সিংহৰ মতে কথা হ'ল কল্পনাপ্ৰসূত কাহিনী আৰু বৃত্ত হ'ল বাস্তৱ কাহিনী। ..... ১৬৮৩ খ্ৰীষ্টাব্দতহে ইংৰাজী সাহিত্যত 'বায়গ্ৰাফী' শব্দটো প্ৰথমে ব্যৱহৃত হয়। জীৱনীক সাহিত্যকলাৰ অন্তৰ্গত বুলি খৃষ্টীয় ওঠৰ শতিকাতহে স্বীকৃতি দিয়া হৈছে ঃ এনে অৱস্থাত জীৱনী সাহিত্যৰ দ্বৈত— স্বৰূপ বৰ্ণনা কৰি সমালোচক ডঃ শৰ্মাই অভিমত দিছে ঃ "জীৱনী হ'ল কোনো বাস্তৱ ব্যক্তি বিশেষৰ জীৱনৰ বৃত্তান্ত, যুগে তেওঁৰ ওপৰত পেলোৱা আৰু তেওঁ যুগৰ ওপৰত পেলোৱা প্ৰভাৱৰ কলাকুশল লিখিত বৰ্ণন আৰু লগতে সেই ব্যক্তিৰ চৰিত্ৰ আৰু ব্যক্তিত্বৰ চিত্ৰণ।" — এই পটভূমিত **'শতাধিক অসমীয়া সাহিত্যিক'** (আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনৰ পৰা মামণি ৰয়ছম গোস্বামীলৈ) — সাংবাদিক-সাহিত্যিক সমীন কলিতাৰ ৰচিত এশ তিনিজন সাহিত্যকাৰৰ চমু জীৱন-কৃতিৰ সংকলন। এইবোৰক জীৱনালেখ্য বুলিবও পাৰি।

ইয়াৰ পূৰ্বে অৰ্থাৎ ২০০১ চনৰ ডিচেম্বৰৰ আগেয়ে আঠখনতকৈও অধিক জীৱনীমূলক পুথি, তিনিখনকৈ চুটিগল্পৰ পুথি, পাঁচখনবো অধিক শিশু উপযোগী পুথি আৰু 'হাজো অঞ্চলৰ ইতিহাস' নামেৰে লোক সাহিত্যৰ পুথি লিখি প্ৰকাশ

কবি কলিতাই নিজকে প্ৰতিষ্ঠিত লেখকৰূপে পৰিচয় দিব পাৰিছে। পাঁচশ পৃষ্ঠাৰো অধিক আকাৰৰ এই মূল্যবান গ্ৰন্থখন প্ৰকাশ কৰি গুৱাহাটীৰ কলেজ হোষ্টেল বোৰ্ডৰ ষ্টুডেণ্টচ ষ্ট'ৰচৰ কৰ্মকৰ্তাসকলে এটি প্ৰশংসনীয় পদক্ষেপ গ্ৰহণ কৰিছে। সদ্যপ্ৰয়াত কবি-সাহিত্যিক অধ্যাপক নবকান্ত বৰুৱাই এই পুথিখনৰ সাত সত্তৰ সংখ্যক সাহিত্যিকৰূপে সন্নিবিষ্ট হোৱাৰ উপৰিও 'প্ৰীতিবাক্' লিখি কলিতাৰ এই প্ৰচেষ্টাৰ এনেদৰে শলাগ লৈছে ঃ "শতাধিক অসমীয়া সাহিত্যিক' — এই কিতাপখনত তেওঁ উনৈশ শতিকাৰ পৰা আৰম্ভ কৰি কুৰি শতিকা চেৰাই সাহিত্য-কৰ্মত লিপ্ত তেওঁলোকৰ জীৱন আৰু সাহিত্যকৰ্মৰ বিষয়ে এটি চমু আভাস দাঙি ধৰিছে। এই গ্ৰন্থখনৰ পৰা আমাৰ সাহিত্যিকসকলৰ বিষয়ে ভালেখিনি কথা জানিব পৰা গৈছে। মানুহখিনি তেওঁ সজাইছে জন্মৰ কালানুক্ৰমে। অৰ্থাৎ আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনৰ পৰা মামণি ৰয়ছম গোস্বামীলৈকে এশ-তিনিগৰাকী।.... বৰুৱাৰ শলাগনিৰ সুৰতে আমিও ক'ব খোজোঁ যে কালানুক্ৰম জন্মৰ ক্ষেত্ৰত ৰক্ষা কৰোঁতে জীৱন আলেখ্যকাৰ কলিতাই আচল বয়স তথা প্ৰমাণীকৃত বয়স (চাৰ্টিফিকেটৰ বয়স)— দুই ৰকমৰ মাজত সন্ধি কৰিবলগীয়া হৈছে। জীৱিত সাহিত্যিকসকলৰ ক্ষেত্ৰত প্ৰয়াতসকলৰ দৰে সমবিচাৰ তথা সমান মূল্যায়ন কৰিবলৈ আলেখ্যকাৰ সক্ষম হোৱা নাই। .... তথাপিও এই গ্ৰন্থখন শুভ আৰম্ভণি আৰু আগশাৰীৰ উদ্যম বুলিয়ে আমি অভিনন্দন যাচিলোঁ। বিষয়বস্তুৰ নিৰ্ভুলতাত ব্যক্তি অনুসৰি তাৰতম্য থাকিব পাৰে।

বৈজ্ঞানিক আঁচনিৰে অসমীয়া সাহিত্যৰ বুৰঞ্জী প্ৰণয়ন তথা পূৰ্ণাংগৰূপত অসমীয়া সাহিত্যিকৰ জীৱনালেখ্য ৰচনা— দুয়োটা কামেই যে ব্যক্তি-বিশেষৰ বাবে অসাধ্য সাধনা– সেই কথা আমাৰ বহুতৰ দৰে আলোচ্য গ্ৰন্থৰ লেখক কলিতায়ো উপলব্ধি কৰিছে ঃ "জীৱনী লিখিবলৈ গৈ মোৰ দৰে মানুহ যথেষ্ট কষ্ট আৰু সমস্যাৰ সন্মুখীন হৈছোঁ। মন থাকিলেও আগুৱাব নোৱৰাৰ এটা মোৰ প্ৰধান সমস্যা হৈছে, আৰ্থিক দুৰ্দশা। ... তাতে তথ্যৰ কোনো ভুল ওলালে জীৱনী লেখক বহু সময়ত মামলা-মোকৰ্দমাৰো সন্মুখীন হ'ব লগা হোৱাৰ দৃষ্টান্ত আছে। জীৱনী গ্ৰন্থৰ বাবে ময়ো এক মোকৰ্দমাৰ সন্মুখীন হৈ, আৰ্থিক তথা মানসিকভাৱে জুৰুলা হৈছোঁ। ..."

প্ৰশ্নোত্তৰযোগে তথ্য সংগ্ৰহ — ক্ষেত্ৰ অধ্যয়ন আদি পদ্ধতিৰে জীৱিত লোকৰ আৰু কিছুমান প্ৰয়াত লোকৰ সম্বন্ধে সমল গোটাই পুৰ্বসুৰী পদ্মনাথ গোহাঞিঞ বৰুৱা, ডঃ সূৰ্যকুমাৰ ভূঞা, বেণুধৰ শৰ্মা আদিয়ে জীৱনী-সংগ্ৰহ, জীৱন-আলেখ্য

সংকলন তথা জীৱন চৰিত ৰচনাত উল্লেখযোগ্য আৰ্হি দেখুৱাই গৈছে। উৎসাহী আৰু সত্যনিষ্ঠ এইজনা লেখকে ইতিমধ্যে যি ধৈৰ্য্য তথা সাহসিকতাৰে সাহিত্য-সংবাদ সেৱাত ব্ৰতী হৈছে— সেই কথা স্বীকাৰ কৰি তেওঁক যাতে অসমৰ জনসাধাৰণ তথা সমৰ্থবান প্ৰকাশক প্ৰতিষ্ঠানে উদাৰভাৱে পৃষ্ঠপোষকতা কৰে— তাকেই কামনা কৰিলোঁ। প্ৰাক্‌স্বৰাজ কালৰ বেছি ভাগ সাহিত্যিকৰে জন্মৰ তাৰিখ, বয়স আদিৰ জন্ম-পত্ৰিকা তথা বিদ্যালয়ৰ প্ৰমাণপত্ৰ অনুসৰি থকা তাৰতম্যৰ উপৰিও বংশলতা, সাহিত্য-সৃষ্টি আদিতো অসামঞ্জস্য বিষয় জড়িত হৈ থাকে। ....

এনে পটভূমিত দুই-তৃতীয়াংশ সাহিত্যিকৰ মৰণোত্তৰ জীৱন-কৃতি তথা বাকী জীৱিতৰ খণ্ডচিত্ৰৰ সমাবেশ-ৰূপে 'শতাধিক অসমীয়া সাহিত্যিক' এখন অতি আৱশ্যকীয় আগশাৰীৰ হাত-পুথি বুলিয়ে আমাৰ অনুভৱ ব্যক্ত কৰিলোঁ। যিহেতুকে সাহিত্য অকাডেমী, অসম সাহিত্য সভা আদি অনুষ্ঠানে এনে ধৰণৰ কৰণীয় কৰ্তব্যৰ পৰা এতিয়াও বহু আঁতৰতে আছে— তেনেস্থলত সমীন কলিতাৰ দৰে মফচলীয়া সাংবাদিক-সাহিত্যিক এজনে অক্লান্ত পৰিশ্ৰম, সাধনাৰ গুণত আগবাঢ়ি অহাত আমি আনন্দিত হৈছোঁ আৰু অনুজ সহকৰ্মীৰূপে তেওঁৰ 'চৰৈবেতি' জয়যাত্ৰা কামনা কৰিলোঁ।

ডঃ প্ৰমোদচন্দ্ৰ ভট্টাচাৰ্য্য

"আজিৰ অসম" বাতৰি কাকতৰ অভিমত ঃ

শ্ৰী সমীন কলিতা নিজৰ ভৰিৰ ওপৰত নিজে থিয় হোৱা মানুহ— কাৰোবাৰ কৃপাৰ বলত থিয় হোৱা মানুহ নহয়। মোৰ সৌভাগ্য যে কলেজত অধ্যাপনা কৰি থকা অৱস্থাত তেওঁক ছাত্ৰ হিছাপে লগ পাইছিলোঁ। কলেজত পঢ়ি থকা অৱস্থাৰে পৰা শ্ৰীমান সমীনে প্ৰবন্ধ-পাতি ৰচনা কৰি চিন্তা-চৰ্চা, অম্বেষণ আৰু চিন্তাৰ প্ৰতি অনুৰাগ দেখুৱাবলৈ সক্ষম হৈছিল। তেওঁৰ ঘৰলৈ মই দুবাৰ মান গৈছোঁ— সৰ্বসাধাৰণ গঞা ছাত্ৰৰ দৰে সমীনো অভাৱগ্ৰস্ত, অনাটন নিপীড়িত; কিন্তু অভাৱ-অনাটন আদিয়ে সমীনৰ প্ৰতিভাৰ বিকাশত অন্তৰায়ৰ সৃষ্টি কৰা নাই বা কৰিব পৰা নাই বৰং আত্মপ্ৰতিষ্ঠাৰ ক্ষেত্ৰত প্ৰয়োজনীয় দৃঢ়তা আৰু বদ্ধপৰিকৰতাৰ সৃষ্টিত অনুকূল পৰিবেশহে সৃষ্টি কৰিছে। গাঁৱৰ নিঃসীম আকাশ, প্ৰাণ আকুল কাৰক কেঁচা মাটিৰ জীয়া গোন্ধ, হৰিৎ বৰ্ণ শোভিত মহামহিৰুহৰ অনমনীয়তা, পাহাৰ-পৰ্বতৰ স্থৈৰ্য্য আদিয়ে মানৱক যুগে যুগে অনুপ্ৰাণিত কৰি আহিছে বিস্ময়কৰভাবে আৰু নৈসৰ্গিক জগতৰ উপাদান ৰাজিয়ে যে সমীনকো সীমাহীনভাবে প্ৰেৰণা যোগাই আহিছে তাতো সন্দেহ নাই। নিয়তভাবে সাহিত্য-চৰ্চাত ব্ৰতী হ'বৰ বাবে তেওঁক সমল আৰু উদ্দীপনা যোগাইছিল পৰিবেশে আৰু এই প্ৰসংগত সহায়ক হৈছিল তেওঁৰ সহজাত শ্ৰদ্ধা আৰু বিশ্বাস তথা নিষ্ঠা। তেওঁ এখন নহয় দুখন নহয় প্ৰায় ডেৰ কুৰিখন মান গ্ৰন্থৰে অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যক সুসমৃদ্ধ কৰিবলৈ সক্ষম হৈছে এক নিবিড়, প্ৰকৃষ্ট অথচ প্ৰকৃচ্ছ্ৰ সাধনাৰ জৰিয়তে। সাম্প্ৰতিকলৈকে তেওঁৰ দ্বাৰা ৰচিত গ্ৰন্থৰাজি বিষয়বস্তুৰ ফালৰপৰা কেইটিমান শ্ৰেণীত ভাগ কৰিব পাৰি (ক) জীৱনী (খ) চুটি গল্প (গ) লোক সাহিত্য (ঘ) শিশু সাহিত্য ইত্যাদি। কলিতাৰদ্বাৰা ৰচিত জীৱনী সমূহৰ ভিতৰত অসম সাহিত্য সভাৰ সভাপতি সকল, শিল্পীৰ পৃথিৱী, সাহিত্য অকাডেমী বঁটা বিজয়ী অসমীয়া, জ্ঞানপীঠ বঁটা বিজয়ী ডঃ বীৰেন্দ্ৰ কুমাৰ ভট্টাচাৰ্য্য, লোকনায়ক অমিয় কুমাৰ দাস, ভাৰতৰ স্বাধীনতা আন্দোলনত অসমৰ শ্বহীদ, ৰাষ্ট্ৰপতি, প্ৰধানমন্ত্ৰী, ভাৰত ৰত্ন আদি। সত্যতাৰ আঁৰে আঁৰে, এম এল এক বিচাৰি, আধাৰশিলা আদি কলিতাৰ চুটি গল্প সংকলন। লোক সংস্কৃতি গ্ৰন্থৰাজিৰ ভিতৰত সাউদৰ পুতেকৰ

সাধু, কমলা কুঁৱৰীৰ সাধু, হাজো অঞ্চলৰ ইতিহাস আদি উল্লেখযোগ্য। শিশু সাহিত্য প্ৰণেতা স্বৰূপে কলিতাৰ অৱদান অস্বীকাৰ কৰিব নোৱাৰি। এই সন্দৰ্ভত কলিতাৰ দ্বাৰা ৰচিত অকণিৰ ভাগৱত, প্ৰকৃত বন্ধু আদি পুথিলৈ আঙুলিয়াব পাৰি।

জীৱনী গ্ৰন্থ প্ৰণয়ন কৰাৰ প্ৰসংগত সমীন কলিতা তুলনামূল ভাবে উৎসাহী যেন লাগে। জীৱনী প্ৰণয়ন টান-কাম, বিশেষকৈ বিষয়বস্তুৰ বস্তুনিষ্ঠতা ৰক্ষণত জীৱনী প্ৰণেতাসকল প্ৰায়ে ব্যৰ্থ হয়, ব্যক্তি নিষ্ঠতাৰ পুনঃ পুনঃ আঘাতত। শ্ৰীসমীন কলিতাৰ এই প্ৰসংগত দুৰ্বলতা নথকা নহয়, কিন্তু সেই দুৰ্বলতাই তেওঁৰ নিৰ্মিতিৰ সুশ্ৰীক মোলান পেলাব পৰা নাই।

শ্ৰী সমীন কলিতাৰ দ্বাৰা প্ৰণীত তথা সদ্য প্ৰকাশিত শতাধিক অসমীয়া সাহিত্যিক শীৰ্ষক গ্ৰন্থখন অসমীয়া জীৱনী সাহিত্য পৰম্পৰাগত এক বিশেষ সংযোজন। ঊনৈশ শতিকাৰ আৰম্ভ কৰি কুৰি শতিকাৰ দেওনা পাৰ হোৱা এশতকৈও অধিক অসমীয়া সাহিত্যিকৰ জীৱন বৃত্ত আৰু তেওঁলোকৰ সাহিত্যিক কৰ্মৰ নাতিদীৰ্ঘ বৰ্ণন এই গ্ৰন্থখনত সন্নিবেশিত হৈছে। শতাধিক অসমীয়া সাহিত্যিকৰ পৰিসৰে আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকন, হেমচন্দ্ৰ বৰুৱা, গুণাভিৰাম বৰুৱা, কমলা কান্ত ভট্টাচাৰ্য্য, অমৃত ভূষণ দেৱ অধিকাৰী আদিৰপৰা ডঃ মামণি ৰয়ছম গোস্বামীলৈকে সামৰিছে। এই সকল কবি-সাহিত্যিকৰ ভিতৰত অমৃত ভূষণ দেৱ অধিকাৰী আৰু ডঃ ময়িদুল ইছলাম বৰাৰ নাম অথবা তেওঁলোকৰ সাহিত্য কৰ্মৰ বিষয়ে আমাৰ হাতে ঢুকি পোৱা অসমীয়া সাহিত্যৰ বুৰঞ্জীত পোৱা নেযায়। এইফালৰপৰা শ্ৰী সমীন আমাৰ প্ৰশংসাৰ পাত্ৰ। অন্যহাতে শ্ৰী কলিতাৰ শতাধিক অসমীয়া সাহিত্যিক — গ্ৰন্থত ডঃ প্ৰমোদ চন্দ্ৰ ভট্টাচাৰ্য্য, মহম্মদ পিয়াৰ, ইব্ৰাহিম আলি, তফজ্জুল আলি, মহম্মদ চোলেমান খাঁ, মহম্মদ তৈয়াবুল্লা, ধনাই বৰা, বিবয় বিশ্বাসী, বলদেৱ মহন্ত আদি কবি সাহিত্যিকৰ জীৱন বৃত্ত আৰু সাহিত্য কৰ্মৰ বৰ্ণনা আলোচ্য গ্ৰন্থখনত পোৱা নাযায়। শ্ৰী সমীনে এই গ্ৰন্থখনৰ দ্বিতীয় খণ্ড এটিও প্ৰণয়ন কৰিবলৈ এক প্ৰকাৰে কথা দিছে আৰু এই খণ্ডটোত নিশ্চয় আমি উল্লেখ কৰা কবি-সাহিত্যিকৰ বাহিৰেও আন আন অসমীয়া কবি-সাহিত্যিকৰ জীৱন বৃত্ত আৰু নিৰ্মিত বাজিৰ বৰ্ণনা দিব। কলিতাৰ ভাষাত .... "কিন্তু বৰ্তমান সংকলনটিত মই লিখা আটাইকেইজন সাহিত্যিকৰ জীৱনী সন্নিৱিষ্ট কৰিব নোৱাৰিলো। সেয়ে সাহিত্যৰ বিষয়ক জীৱনী খনিৰ এইটো মোৰ 'প্ৰথম খণ্ড' বুলি ধৰিছো। যদি বলে-শক্তিয়ে পাৰো তেন্তে পৰ্যায়ক্ৰমে সাহিত্য বিষয়ক জীৱনী খিনিৰ দ্বিতীয় খণ্ড উলিয়াবলৈ চেষ্টা কৰা হ'ব। ('আগ কথা' পৃষ্ঠা - ০২)

আমাৰ আলোচ্য গ্ৰন্থখনত সন্নিবিষ্ট প্ৰত্যেকজন সাহিত্যিকৰ জীৱন বৃত্তৰ লগতে একোটিকৈ ক'লা বগা আলোক চিত্ৰ সংযোজিত হৈছে। সাহিত্যিক গৰাকীৰ আলোকচিত্ৰই তেওঁৰ বিষয়ে পঢ়াৰ ক্ষেত্ৰত বিশেষকৈ পাঠকৰ মনত সহজ-পৰিচয়ৰ ভাব জাগ্ৰত কৰে। দ্বিতীয়তে এনে বিধৰ আলোক চিত্ৰই কবি গৰাকী বা সাহিত্যিক গৰাকীৰ চাৰিত্ৰিক বৈশিষ্ট্য আৰু ভাবানুভূতি বুজাত কোনো কোনো ক্ষেত্ৰত সহায়ক হ'ব পাৰে।

গ্ৰন্থখনত সন্নিবিষ্ট সাহিত্যিকসকলৰ জীৱন বৃত্ত আৰু সাহিত্য কৰ্মৰ পৰিচয়মূলক বিষয়বস্তু শ্ৰী কলিতাই নিজেই সংগ্ৰহ কৰিছে— নিজে গৈ। ইতিমধ্যে কালৰ সোঁতত চিৰদিনৰ বাবে আঁতৰি যোৱা কবি-সাহিত্যিকৰ জীৱন বৃত্ত আৰু সাহিত্য কৰ্মৰ সমল সংগ্ৰহ কৰা হৈছে— সেইসকল কবি-সাহিত্যিকৰ পুত্ৰ কন্যা, নাতি-নাতিনী, ভাতৃ-ভগিনী আদিৰপৰা। গতিকে শতাধিক অসমীয়া সাহিত্যিক গ্ৰন্থত সন্নিবেশিত বিষয় বস্তুৰ প্ৰামাণিকতা যে আমাৰ ভাষাত প্ৰচলিত সাহিত্যৰ বুৰঞ্জীত স্থান পোৱা বৰ্ণনাতকৈও অধিক নিৰ্ভৰযোগ্য হৈছে তাত সন্দেহ নাই।

শতাধিক অসমীয়া সাহিত্যিক গ্ৰন্থৰদ্বাৰা যে ছাত্ৰ-ছাত্ৰী-গৱেষক, গৱেষিকা আৰু সাধাৰণ পাঠক-পাঠিকা সকল বিশেষ ভাবে উপকৃত হ'ব — তাত সন্দেহ নাই। গ্ৰন্থখনৰ বৰ্ণনা প্ৰণালী, সহজ-সৰল-প্ৰাঞ্জল তথা কৃত্ৰিমতাবিহীন। আড়ম্বৰবিহীন সহজ-সৰল ৰচনাশৈলীযুক্ত গ্ৰন্থ পঢ়ি সকলোৱে ভাল পায়, আনন্দ পায়। শ্ৰী সমীনৰ গ্ৰন্থ ৰাজিৰ সমাদৰৰ মূল কাৰণ এইটোৱেই। তেওঁক জনাইছো- — সাহিত্যিক অভিনন্দন। তেওঁৰ গ্ৰন্থৰাজি হওক বহুজন সুখায়, বহু জন হিতায়।

ডঃ নবীন চন্দ্ৰ শৰ্মা

"অসমীয়া প্ৰতিদিন" কাকতৰ অভিমত ঃ

'শতাধিক অসমীয়া সাহিত্যিক' ঃ

এখন সমৃদ্ধ জীৱনী সাহিত্য

অসমীয়া জীৱনা সাহিত্য যে বৰ বেছি চহকী নহয়, সেই কথা এইবাৰ জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালাৰ জন্ম শতবৰ্ষ উদ্‌যাপনৰ সময়ত বহুকেইজন প্ৰথিতযশা লেখকে উল্লেখ কৰিছে। তেওঁলোকৰ এই মন্তব্যৰ কেন্দ্ৰবিন্দু আছিল— জ্যোতিপ্ৰসাদৰ এখন পূৰ্ণাংগ জীৱনী নৈ। জ্যোতিপ্ৰসাদৰ দৰে অসমীয়া সংস্কৃতিৰ প্ৰাণপুৰুষ এগৰাকীৰ আমি জন্ম শতবৰ্ষ উদ্‌যাপন কৰিবলৈ লৈছো, অথচ এই মহান শিল্পী গৰাকীৰ এখন বিজ্ঞানসন্মত পূৰ্ণাংগ জীৱনী প্ৰকাশ নহ'ল। অসমীয়া জীৱনী সাহিত্যৰ অৱস্থাতো ইয়াৰ পৰাই অনুমান কৰিব পাৰি। সেয়ে যিসকল লোকে একাণপতীয়াকৈ জীৱনী সাহিত্যৰ চৰ্চাত মনোনিবেশ কৰিছে, তেওঁলোকেই আমাৰ বাবে আশাৰ প্ৰতীক। তেওঁলোকৰ এই সাধনাই অদূৰভৱিষ্যতে অসমীয়া জীৱনী সাহিত্যৰ সমৃদ্ধি লাভ কৰিব বুলি আমি আশা কৰিব পাৰো।

সমীন কলিতা এইসকল জীৱনীকাৰৰ ভিতৰত সৰবৰহী। ইতিমধ্যে কেইবাখনো জীৱনীমূলক ৰচনাৰ সংকলনে শ্ৰী কলিতাক এগৰাকী জীৱনীকাৰ হিচাপে সুপৰিচিত কৰিছে। 'শিল্পীৰ পৃথিবী' তেওঁৰ এখন মূল্যবান পুথি, য'ত অসমীয়া সংস্কৃতিৰ পথাৰলৈ অৰিহণা যোগোৱা ভালেকেইজন যশস্বী শিল্পীৰ জীৱন আৰু কৰ্মৰ আভাস লিপিবদ্ধ হৈছে। ভাৰতৰ ৰাষ্ট্ৰপতি, প্ৰধানমন্ত্ৰী, অকাডেমীপ্ৰাপ্ত অসমীয়া সাহিত্যিক আৰু অসম সাহিত্য সভাৰ সভাপতিসকলৰ বিষয়ে সুকীয়া সুকীয়াকৈ প্ৰকাশিত পুথিখেকইখন ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলৰ মাজতো জনপ্ৰিয় হৈছে।

'শতাধিক অসমীয়া সাহিত্যিক' শ্ৰী কলিতাৰ নৱতম জীৱনী সম্ভাৰ। মুঠ ৫০৭ পৃষ্ঠাৰ এখন বৃহৎ গ্ৰন্থ। ইয়াত পূৰ্বৰ সংকলনত থকা কিছু জীৱনী পুনৰ সংকলিত হৈছে যদিও প্ৰথমবাৰৰ বাবে এশৰো অধিক অসমীয়া লেখকৰ জীৱনী ইয়াত সন্নিবিষ্ট হৈছে। ড° শিৱনাথ বৰ্মনৰ 'অসমীয়া জীৱনী অভিধান'ত সহস্ৰাধিক অসমৰ জাতীয় জীৱনলৈ অৰিহণা যোগোৱা লোকৰ জীৱন টোকা সংকলিত হৈছিল। সেইফালৰপৰা কলিতাৰ গ্ৰন্থৰ বৈশিষ্ট্য এয়ে যে এই গ্ৰন্থত তেওঁ আহল-বহলকৈ লেখকসকলৰ

জীৱনৰ ঘটনাৱলীৰ সমাবেশ কৰাই নহয়, তেওঁলোকৰ সৃষ্টিৰ মূল্যায়ন কৰাৰ প্ৰয়াসো কৰিছে যদিও এই প্ৰয়াস বস্তুনিষ্ঠ তথা সকলোৰে ক্ষেত্ৰত সমানুপাতিক নহয়। কোনোখন ৰচনা যথেষ্ট দীঘল, তাৰ তুলনাত কোনোখন ৰচনা চুটি। শ্ৰী কলিতাৰ পুথিৰ আন এক বৈশিষ্ট্য হ'ল তেওঁৰ পুথিত আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকন, হেমচন্দ্ৰ-গুণাভিৰাম, বেজবৰুৱা, কমলাকান্তৰ পৰা আৰম্ভ কৰি হোমেন বৰগোহাঞি, ভবেন্দ্ৰনাথ শইকীয়া, হীৰেন গোহাঁই, নীলমণি ফুকন, হীৰেন ভট্টাচাৰ্য্যলৈকে সাম্প্ৰতিক অসমৰ যশস্বী লেখকসকললৈকে সামৰি লোৱা হৈছে। আটাইকেইটা জীৱনী তথ্যসমৃদ্ধ— লেখকগৰাকীৰ বিষয়ে প্ৰয়োজনীয় প্ৰায় সকলো তথ্যই সন্নিবিষ্ট হৈছে বুলি ক'ব পাৰি। সেইফালৰ পৰা কলিতাৰ শ্ৰম সাৰ্থক হৈছে। লেখকৰ নিষ্ঠা পাতে পাতে অনুভৱ কৰা যায়। নিঃসন্দেহে এই পুথি নিজৰ সংগ্ৰহত ৰাখিবলৈ পাঠকসকল আগ্ৰহী হৈ উঠিব।

পুথিখনৰ আগকথাত জীৱনীকাৰ কলিতাই লিখিছে যে তেওঁ জীৱনী ৰচাটো এক জাতীয় কৰ্তব্য বুলি বিবেচনা কৰি এই দিশত লাগি আছে। ই নিঃসন্দেহে আমাৰ কাৰণে পৰম গৌৰৱৰ কথা। আমাৰ ধাৰণা কলিতা এই দিশত সাৰ্থক হৈছে। তেওঁ যে সবল জীৱনীকাৰ হিচাপে অসমীয়া জীৱনী সাহিত্যত নিজৰ আসন সুদৃঢ় কৰিব তাত সন্দেহ নাই।

ড° পৰমানন্দ মজুমদাৰ

নিবেদন

১৮২৬ চনৰ ইয়াণ্ডাবু সন্ধিৰ চুক্তিমতে অসম ইংৰাজসকলৰ হাতলৈ যোৱাত, অসমলৈ দুৰ্যোৰ অমানিশা নামি আহে। আনকি ভাষাটোও দুৰৱস্থাৰ সন্মুখীন হয়। ১৮৩৬ চনৰপৰা তেওঁলোকে অসমৰ পঢ়াশালি আৰু আদালতত বঙালী ভাষা প্ৰবৰ্ত্তন কৰে। ভাষা হেৰুৱাব লগাৰ বেদনাই সেই সময়ছোৱাৰ অসমীয়াসকলৰ প্ৰাণ খুলি খুলি খাইছিল। বংগৰপৰা শাসন চলাবলৈ অনা কেৰাণী-মহৰীসকলে ব্যাখ্যা দি কৈছিল যে, অসমীয়া ভাষা বুলি বিভাষা বা দোৱান কিবা থাকিলেও শিক্ষা আৰু প্ৰশাসন চলাবলৈ এই ভাষা মুঠে উপযোগী নহয়। কিন্তু ১৮৩৫-৩৬ চনত খ্ৰীষ্ট ধৰ্মপ্ৰচাৰ কৰিবলৈ অহা আমেৰিকান বেপ্তিষ্ট মিছনেৰী ৰেভাৰেণ্ড নাথান ব্ৰাউন, ও. টি. কটৰ, ডঃ মাইলছ ব্ৰনছন আদিৰ যত্নত অসমীয়া ভাষাই পুনৰ মুক্তিৰ পথ দেখে। ১৮৪৬ চনৰ জানুৱাৰীৰ পৰা শিৱসাগৰৰ দিখৌৰপাৰৰ বেপ্টিষ্ট মিছনেৰী প্ৰেছৰপৰা প্ৰকাশ কৰিবলৈ লোৱা 'অৰুনোদই' কাকতেই অসমীয়া আধুনিক সাহিত্যৰ প্ৰাণ প্ৰতিষ্ঠাত গুৰি ধৰে। 'অৰুনোদই'ক কেন্দ্ৰ কৰি অসমীয়া ভাষাৰ পুনৰ্বাসনৰ যুঁজত মিছনেৰীসকলক সহায় কৰিবলৈ ওলাই আহে আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকন, হেমচন্দ্ৰ বৰুৱা, গুণাভিৰাম বৰুৱা প্ৰমুখ্যে এচাম অসমীয়া। অসমীয়া ভাষাৰ পুনঃপ্ৰতিষ্ঠাত 'অৰুনোদই' কাকতৰ ভূমিকা সম্পৰ্কে উল্লেখ কৰি ডঃ মহেশ্বৰ নেওগে লিখিছে, "বেপ্টিষ্টসকলে অসমীয়া ব্যাকৰণ, অভিধান, পঢ়াশলীয়া পুথি, জ্ঞান-বিজ্ঞানৰ পুথি লিখি আৰু প্ৰকাশ কৰি, আলোচনী-তথা খবৰ কাগজৰ উৎকৃষ্ট নিদৰ্শন 'অৰুনোদই' সাতত্ৰিশ বছৰকাল চলাই, পঢ়াশালি-আদালতত অসমীয়া ভাষাৰ হেৰোৱা ঠাই পুনৰুদ্ধাৰৰ যুঁজত প্ৰথম আৰু শক্তিশালী যুঁজাৰু হৈ, অসমীয়া লেখকক নতুন অসমীয়া ভাষা লিখাত কলম ধৰাই, অসমীয়া শব্দাৱলীত ইংৰাজীৰ সম্ভাৰ আৰু অসমীয়া বাক্য-ৰীতিত ইংৰাজী প্ৰভাৱ সুমুৱাই অসমীয়া ভাষাক মৃত সঞ্জীৱনীৰে নতুন জীৱন দিলে, আধুনিক সাহিত্য সৃষ্টিৰ বাবে অসমীয়া ভাষাৰ পথাৰত প্ৰথম নাঙল চোঁচৰালে আৰু আটাইতকৈ ডাঙৰ, অসমীয়া মানুহক আত্ম-প্ৰত্যয় শিকালে।" শেষত ১৮৭৩ চনৰপৰা অসমৰ পঢ়াশালি আৰু আদালতত অসমীয়া ভাষাৰ পুনৰ প্ৰচলন হয়।

কলিকতাত (আজিকালি —কলকাতা) উচ্চ শিক্ষা লবলৈ তথা ব্যৱসায়-বাণিজ্য আৰু চাকৰি-বাকৰি কৰিবলৈ যোৱা এচাম অসমপ্ৰাণ ব্যক্তিয়ে অসমীয়া

ভাষাক সমৃদ্ধ কৰিবলৈ নানাভাৱে অহোপুৰুষাৰ্থ কৰে। তেওঁলোকে ১৮৮৮ চনত 'অসমীয়া ভাষা উন্নতি সাধিনী সভা' গঠন কৰে আৰু ১৮৮৯ চনত সভাৰ মুখপত্ৰ 'জোনাকী' নামৰ এখন মাহেকীয়া আলোচনী প্ৰকাশ কৰি— এক সাহিত্যিক আন্দোলন গঢ়ি তুলি অসমীয়া আধুনিক সাহিত্যৰ গৌৰৱ ঘোষণা কৰে। সেই চাম অসমপ্ৰাণ ব্যক্তিৰ ভিতৰত হ'ল — লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা, চন্দ্ৰকুমাৰ আগৰৱালা, হেমচন্দ্ৰ গোস্বামী, সত্যনাথ বৰা, গুণ্ডাভিৰাম বৰুৱা, ৰাধাকান্ত সন্দিকৈ, গুণাভিৰাম বৰুৱা, জ্ঞানদাভিৰাম বৰুৱা, ৰমাকান্ত বৰকাকতী, বলিনাৰায়ণ বৰা, ৰত্নেশ্বৰ মহন্ত, গংগাগোবিন্দ ফুকন, আনন্দ চন্দ্ৰ আগৰৱালা, সাউদ ভোলানাথ বৰুৱা, বুদ্ধীন্দ্ৰ নাথ ভট্টাচাৰ্য্য, দেৱীচৰণ বৰুৱা, ঘনশ্যাম বৰুৱা, মথুৰামোহন বৰুৱা, মাণিক চন্দ্ৰ বৰুৱা, শিৱৰাম বৰদলৈ, ৰাধিকাৰাম ফুকন আদি। এনে ক্ৰমবিকাশৰ মাজেৰে আহি আমাৰ ভাষা সাহিত্য উন্নতিৰ উচ্চ স্তৰত গতি কৰে। 'অসমীয়া ভাষা উন্নতি সাধিনী সভা' গঠিত হোৱাৰ পিছত অসমীয়াসকলৰ মাজত এক নতুন জাতীয় জাগৰণৰ সূচনা হয়। এই অনুষ্ঠানৰ আদৰ্শ আৰু লক্ষ্যক আগত ৰাখি — অসমৰ চহৰসমূহতো অসমীয়া ভাষা উন্নতি সাধিনী সভাৰ কিছুমান শাখা সভা গঠিত হয়। ১৯১৪ চনত গুৱাহাটী অ.ভা. উ.সা. সভাই সদৌ অসম ভিত্তিত একত্ৰিত হৈ এখন বৃহত্তৰ সাহিত্য সন্মিলন পতাৰ কথা চিন্তা কৰে। এই উদ্যোগত আগভাগ লৈছিল বিশেষকৈ চন্দ্ৰনাথ শৰ্মা বি-এল, কালিৰাম দাস বি-এল প্ৰভৃতি সভাৰ সদস্য সকলে।

এই চিন্তাই এদিন বাস্তৱৰূপ পালে। ১৯১৭ চনৰ ২৬, ২৭ ডিচেম্বৰত শিৱসাগৰত অনুষ্ঠিত হোৱা আছাম এছোচিয়েশ্যনৰ ৰভাতে 'সদৌ অসমৰ সাহিত্য সন্মিলনী'ৰ প্ৰথম অধিবেশনৰ অনুষ্ঠিত হয়। এই সন্মিলনীৰ সভাপতি আছিল পদ্মনাথ গোহাঞিবৰুৱা। অভ্যৰ্থনা সমিতিৰ সভাপতি আছিল গুণ্ডানন বৰুৱা। সভাৰ প্ৰধান সম্পাদক নিৰ্বাচিত হয় শৰৎ চন্দ্ৰ গোস্বামী। প্ৰথম বছৰৰ কাৰ্য নিৰ্বাহক সমিতিৰ বিষয়- ববীয়াসকল হ'ল : পদ্মনাথ গোহাঞিবৰুৱা (সভাপতি), শৰৎ চন্দ্ৰ গোস্বামী (প্ৰধান সম্পাদক), দেৱেশ্বৰ শৰ্মা (সহকাৰী সম্পাদক)। সদস্যসকল : গুৱাহাটীৰ— সত্যনাথ বৰা, চন্দ্ৰনাথ শৰ্মা, আজিজৰ ৰহমান। যোৰহাটৰ— দেৱেশ্বৰ চলিহা, কুলধৰ চলিহা, পূৰ্ণানন্দ শৰ্মা, ইন্দ্ৰেশ্বৰ বৰঠাকুৰ, জেহিৰুল আহমদ। শিৱসাগৰৰ— গুণ্ডানন বৰুৱা, সিদ্ধেশ্বৰ গোঁহাই, লক্ষ্মীকান্ত বৰুৱা। ডিব্ৰুগড়ৰ— নীলমণি ফুকন, হৰিকৃষ্ণ দাস, মফিজুদ্দিন আহমদ হাজৰিকা। তেজপুৰৰ— পদ্মনাথ গোহাঞি বৰুৱা, মহাদেৱ শৰ্মা। মংগলদৈৰ— ৰমণীকান্ত বৰুৱা, তাৰানাথ চক্ৰৱৰ্তী। লক্ষীমপুৰৰ— ডম্বৰুধৰ

গগৈ, ৰোহিতাশ্ব দাস। শদিয়াৰ— মেদেলাৰাম দাস, গিৰীশ চন্দ্ৰ ৰায়চৌধুৰী। গোলাঘাটৰ— কালিৰাম দত্ত, শ্ৰীনাথ বেজবৰুৱা। নগাঁৱৰ— বলুকান্ত বৰকাকতী, মোছলেহউদ্দিন আহমদ। শিলঙৰ— সিংহদত্ত গোস্বামী, কমলাকান্ত বৰুৱা। বৰপেটাৰ— অম্বিকাগিৰী ৰায়চৌধুৰী, কমল কান্ত দাস। গোৱালপাৰাৰ— দুৰ্গেশ্বৰ শৰ্মা, কমলেশ্বৰ নাথ, চফিয়ৰ ৰহমান। ধুবুৰীৰ— অমৃতভূষণ অধিকাৰী, প্ৰমথ নাথ চক্ৰবৰ্ত্তী, কীৰ্ত্তিনাথ বৰদলৈ। কহিমাৰ— সীতানাথ বৰবৰা, চন্দ্ৰকুমাৰ বৰুৱা। প্ৰবাসী সদস্য— লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা, ৰাধানাথ ফুকন, লোহিত চন্দ্ৰ ভূঞা। দহখন শাখা সভা, দুখন স্বীকৃত সভা আৰু দহজন আজীৱন সভ্যৰে সন্মিলন আৰম্ভ কৰা হৈছিল।

১৯১৭ চনতে জন্ম লাভ কৰা অসম সাহিত্য সভাই তেতিয়াৰেপৰা অসমীয়া ভাষা সাহিত্যৰ গুৰি ধৰি, প্ৰতি বছৰে একাদিকক্ৰমে অধিবেশন পাতি ১৯৯৯ চনৰ হাজো অধিবেশন সুকলমে পাৰ কৰি এটা শতিকা সম্পূৰ্ণ কৰাৰ সভা গৌৰৱৰ ভাগি হৈছে। এই সময়ছোৱাত সভাৰ সিদ্ধান্ত আৰু কাৰ্য্যাৱলী চকুত লগা।

১৯১৮ চনৰ ২৭ ডিচেম্বৰত গোৱালপাৰাত অনুষ্ঠিত হোৱা সভাই 'প্ৰধান সম্পাদক'ৰ ঠাইত 'ঘাই সম্পাদক' কৰে। সেই সময়ত প্ৰধান সম্পাদক থকা ঠাই তেজপুৰতে সভাৰ মুখ্য কাৰ্যালয় আছিল। এই সন্মিলনত সদস্যৰ উপস্থিতি আছিল এশজন। শাখা সভাৰ সংখ্যা আছিল দহখন আৰু স্বীকৃত সভাৰ সংখ্যা আছিল ১১খন। ৰভাস্থলীতে সভালৈ ২২৪২.০০ টকা দানৰ প্ৰতিশ্ৰুতি পোৱা যায়।

১৯১৯ চনৰ ২৬ ডিচেম্বৰত বৰপেটাত অনুষ্ঠিত হোৱা অধিবেশনত অসম সাহিত্য সভাৰ সম্পাদকক 'ঘাই সম্পাদক' নুবুলি 'প্ৰধান সম্পাদক'হে বোলাৰ সিদ্ধান্ত হয়। এই সন্মিলনত সত্যনাথ বৰা 'প্ৰধান সম্পাদক' নিৰ্বাচিত হোৱাত, সম্পাদকৰ থকা ঠাই গুৱাহাটীয়ে সভাৰ মুখ্য কাৰ্যালয় হয়।

১৯২০ চনৰ তেজপুৰ অধিবেশনত শৰৎ চন্দ্ৰ গোস্বামী প্ৰধান সম্পাদক নিৰ্বাচিত হোৱাত, সভাৰ মুখ্য কাৰ্যালয় সম্পাদক থকা ঠাই যোৰহাটলৈ যায়।

১৯২৪ চনৰ ৫ মে'ত (১৮৬০ চনৰ ২১ নং আইন অনুসৰি) অসম সাহিত্য সভা পঞ্জীয়ন ভুক্ত কৰা হয়। এই সময়ছোৱাতে 'চন্দ্ৰকান্ত-ইন্দ্ৰকান্ত ট্ৰাষ্ট ফাণ্ড'ৰ টকাৰে 'চন্দ্ৰকান্ত সন্দিকৈ ভৱন' নিৰ্মাণ কৰা হয়। এই ভৱনৰ নামত চৰকাৰৰপৰা দুবিঘা দুকঠা দহ লেচা মাটি পোৱা হয়। 'চন্দ্ৰকান্ত সন্দিকৈ ভৱন' সভাৰ কেন্দ্ৰীয় কাৰ্যালয়ৰূপে ব্যৱহাৰ কৰা হয় ১৯২৫ চনৰ ২৮ ফেব্ৰুৱাৰীৰপৰা। ১৯২৬ চনৰ ২ ডিচেম্বৰত ভৱনৰ আনুষ্ঠানিক উদ্বোধন কৰে তেতিয়াৰ অসমৰ গৱৰ্ণৰ চাৰ জন হেনৰিয়ে। হেনৰিয়ে সভালৈ চাৰি হাজাৰ টকাৰ দান আগবঢ়ায়।

১৯২৫ চনৰ ২৭ ডিচেম্বৰৰ নগাঁও অধিবেশনত সভাৰ মুখপত্ৰ এখন ছপা কৰাৰ সিদ্ধান্ত গ্ৰহণ কৰা হয়। মুখপত্ৰৰ সম্পাদক নিৰ্বাচিত হয় চন্দ্ৰধৰ বৰুৱা। ১৯২৬ চনৰপৰা পত্ৰিকাৰ প্ৰথম সংখ্যা তিনিমহীয়াৰূপে প্ৰকাশিত হয়।

সভাৰ ১৯৩১ চনৰ ২৯ ডিচেম্বৰত শিৱসাগৰত অনুষ্ঠিত হোৱা ত্ৰয়োদশ অধিবেশনত লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাক সম্বৰ্দ্ধনা জনোৱা হয় আৰু এই সভাতে বেজবৰুৱাক 'ৰসৰাজ' উপাধি প্ৰদান কৰে।

১৯৪৪ চনত শিৱসাগৰত বাগ্মীবৰ নীলমণি ফুকনৰ সভাপতিত্বত অনুষ্ঠিত হোৱা সভাত সভাপতিয়ে গোটেই বছৰ ধৰি কাৰ্যনিৰ্বাহ কৰাৰ সিদ্ধান্ত গ্ৰহণ হয়। তাৰ আগতে সভাপতিয়ে মুকলি অধিবেশনতহে কেৱল সভাপতিত্ব কৰাৰ নিয়ম আছিল।

সভাৰ একবিংশ মাৰ্ঘেৰিটা অধিবেশনৰ সভাপতি আছিল অম্বিকাগিৰী ৰায়চৌধুৰী। এই অধিবেশনতে অসমীয়া ৰাজ্য ভাষা হ'ব লাগে বুলি প্ৰস্তাৱ গ্ৰহণ কৰা হয়৷ ১৯৫০ চনৰ ১৬ জুলাইত ৰাজ্য ভাষা দিৱস পালন কৰা হয়।

১৯৫২ চনত অসম সাহিত্য সভাই ধৰ্মেশ্বৰী দেৱী বৰুৱানীক 'কাব্য-ভাৰতী' উপাধি প্ৰদান কৰে।

১৯৬৩ চনৰ ৭ এপ্ৰিলত ৰাজ্যপাল বিষ্ণু সহায়ে সভাৰ গুৱাহাটী 'ভগৱতী প্ৰসাদ বৰুৱা ভৱন'ৰ আধাৰ শিলা স্থাপন কৰে। ১৯৬৫ চনৰ ২ জানুৱাৰীত ভগৱতী প্ৰসাদ বৰুৱা ভৱন মুকলি কৰে ডঃ বাসুদেৱচৰণ অগ্ৰৱালে। এই ভৱন নিৰ্মাণ হোৱাৰ পিছত গুৱাহাটী ভৱনৰ বাবে এজন সহকাৰী সম্পাদক নিৰ্বাচন কৰাৰ সিদ্ধান্ত হয়।

১৯৬৮ চনৰ ৫ অক্টোবৰৰপৰা অসম সাহিত্য সভাই লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা জন্ম-শতবাৰ্ষিকী পালন কৰে। এই সময়ছোৱাত বেজবৰুৱাৰ নামত ডাক টিকট, এখন তথ্য চিত্ৰৰ উপৰিও অতুলচন্দ্ৰ হাজৰিকাৰ সম্পাদনাত দুই খণ্ডত বেজবৰুৱাৰ গ্ৰন্থাৱলী প্ৰকাশ পায়।

১৯৭১ চনত অসম সাহিত্য সভাই প্ৰকাশ কৰা 'হেমচন্দ্ৰ গোস্বামী ৰচনাৱলী' গ্ৰন্থৰ বাবে ৰাষ্ট্ৰীয় পুৰস্কাৰ লাভ কৰে।

১৯৭৩ চনৰ ১০ ফেব্ৰুৱাৰীত বৰ্তিয়াত অনুষ্ঠিত হোৱা অধিবেশনত অসম সাহিত্য সভাৰ পত্ৰিকা মাহেকীয়াৰূপত প্ৰকাশিত হয়। এই বছৰ পত্ৰিকা সম্পাদক নিৰ্বাচিত হৈছিল ডঃ হেমন্ত কুমাৰ শৰ্মা। এই বছৰে গুৱাহাটীত সভাই এটি লেখক শিবিৰৰ আয়োজন কৰিছিল। এই লেখক শিবিৰ সঞ্চালনা কৰিছিল ডঃ মহেশ্বৰ নেওগে। শিবিৰত নবীন-প্ৰবীণ ৭০ গৰাকী সাহিত্যিকে অংশ গ্ৰহণ কৰিছিল।

১৯৭৪ চনৰ ৬ নবেম্বৰৰপৰা গুৱাহাটীত অসম সাহিত্য সভাই দ্বিতীয় লেখক শিবিৰ পাতে। এইখন আলোচনা চক্ৰখো সঞ্চালক আছিল ডঃ মহেশ্বৰ নেওগ।

১৯৭৫ চনৰ ২৭ আৰু ২৮ অক্টোবৰত অসম সাহিত্য সভাই আনন্দৰাম বৰুৱা সোঁৱৰণী বক্তৃতামালাৰ আয়োজন কৰে। এই অনুষ্ঠানত অংশ গ্ৰহণ কৰে কাশী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ অধ্যাপক ডঃ ঠাকুৰ প্ৰসাদ বৰ্মাই। এই বছৰৰে ২৪ ডিচেম্বৰত অসম সাহিত্য সভাই কৰ্মবীৰ নবীন চন্দ্ৰ বৰদলৈৰ জন্ম শতবাৰ্ষিকী উপলক্ষে সোঁৱৰণী বক্তৃতা আয়োজন কৰে। এই বছৰৰে ২৫ আৰু ২৬ ডিচেম্বৰত তৃতীয় লেখক শিবিৰ অনুষ্ঠিত হয়।

১৯৭৬ চনৰ ১৮ জানুৱাৰীত অসম সাহিত্য সভাই যোৰহাটত হিতেশ্বৰ বৰবৰুৱা জন্ম শতবাৰ্ষিকী উৎসৱ পালন কৰে। এই উপলক্ষে সভাই 'হিতেশ্বৰ বৰ বৰুৱা স্মৃতিমাল্য' স্মৃতিগ্ৰন্থ প্ৰকাশ কৰে। সভাই এই বছৰৰে ২৪ ডিচেম্বৰত তেজপুৰত চতুৰ্থ লেখক শিবিৰৰ আয়োজন কৰে।

১৯৭৭ চনৰ ২২ জানুৱাৰীত অসম সাহিত্য সভাই 'তৰুণৰাম ফুকনৰ জন্ম শতবাৰ্ষিকী' উৎসৱ পালন কৰে।

১৯৭৮ চনৰ ১৯ মাৰ্চত অসম সাহিত্য সভাই বিশ্ব-বিশ্ৰুত প্ৰাচ্যতত্ত্ববিদ কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈক 'সদস্য মহীয়ান' উপাধি প্ৰদান কৰে। অসম সাহিত্য সভাৰ হৈ সন্দিকৈৰ বাসগৃহত আনুষ্ঠানিক ভাবে এই উপাধি প্ৰদান কৰিছিল অসম সাহিত্য সভাৰ সভাপতি চৈয়দ আব্দুল মালিকে।

১৯৭৯-৮০ চনৰ কাৰ্যকালৰ ভিতৰত গুৱাহাটীৰ ভগৱতী প্ৰসাদ বৰুৱা ভৱনৰ চৌহদত সংগীতাচাৰ্য্য লক্ষ্মীৰাম বৰুৱা সদন নিৰ্মাণ কৰা হয়।

১৯৮২ চনৰ ১২ জুনত মিত্ৰদেৱ মহন্তক যোৰহাটৰ চন্দ্ৰকান্ত সন্দিকৈ ভৱনত আনুষ্ঠানিকভাৱে 'সাহিত্যাচাৰ্য্য' উপাধি প্ৰদান কৰে অসম সাহিত্য সভাৰ সভাপতি সীতানাথ ব্ৰহ্মচৌধুৰীয়ে।

১৯৮২ চনৰ ১৯ জুনত অতুল চন্দ্ৰ হাজৰিকাক গুৱাহাটীৰ জিলা পুথিভঁৰাল প্ৰেক্ষাগৃহত আনুষ্ঠানিকভাৱে 'সাহিত্যাচাৰ্য্য' উপাধি প্ৰদান কৰে অসম সাহিত্য সভাৰ সভাপতি সীতানাথ ব্ৰহ্মচৌধুৰীয়ে।

১৯৮৮ চনৰ ১ অক্টোবৰত অসম সাহিত্য সভাই ডঃ মহেশ্বৰ নেওগক 'সদস্য মহীয়ান' উপাধি প্ৰদান কৰে।

১৯৮৯ চনৰ ৪ ফেব্ৰুৱাৰীত অসম সাহিত্য সভাই বিনন্দ চন্দ্ৰ বৰুৱাক সাহিত্যাচাৰ্য্য' উপাধি প্ৰদান কৰে।

১৯৮৯ চনৰ ৪ ফেব্ৰুৱাৰীত অসম সাহিত্য সভাই যজ্ঞেশ্বৰ শৰ্মাক 'সাহিত্যাচাৰ্য্য' উপাধি প্ৰদান কৰে।

১৯৮৯ চনৰ ৪ ফেব্ৰুৱাৰীত অসম সাহিত্য সভাই ডঃ সত্যেন্দ্ৰ নাথ শৰ্মাক 'সাহিত্যাচাৰ্য্য' উপাধি প্ৰদান কৰে।

১৯৯১ চনৰ ৭ আৰু ৮ অক্টোবৰত অসম সাহিত্য সভাই সাহিত্য অকাডেমীৰ সহযোগত, তেজপুৰ শাখা সাহিত্য সভাৰ উদ্যোগত দৰং কলেজত 'উত্তৰ পূব ভাৰতৰ ভাষাসমূহৰ শিশু সাহিত্য' আলোচনা চক্ৰ অনুষ্ঠিত কৰে। ২৪-৩০ অক্টোবৰলৈ সভাই আনন্দৰাম বৰুৱা ভাষা-কলা-সংস্কৃতি সংস্থাৰ সহযোগত গুৱাহাটী ভগৱতী প্ৰসাদ বৰুৱা ভৱনত "অভিধানতত্ত্ব প্ৰশিক্ষণ কৰ্মশালা"ৰ আয়োজন কৰে। এই সময়ছোৱাত সভাই কেন্দ্ৰীয় মানৱ-সম্পদ মন্ত্ৰণালয়ৰপৰা ৰাধাকান্ত সন্দিকৈ ভৱন নিৰ্মাণৰ বাবে এক লাখ টকাৰ অনুদান লাভ কৰে।

১৯৯২-৯৩ চনৰপৰা অসম সাহিত্য সভাই শংকৰদেৱৰ তিথি জাতীয় 'সংহতি দিৱস'ৰূপে পালন কৰে। সভাই ১৯৯৩-৯৪ চনৰ পৰা 'বেজবৰুৱা দিৱস' পালন কৰে।

১৯৯৭ চনৰ ২০ জুলাইত অসম সাহিত্য সভাৰ তৰফৰপৰা কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈৰ জন্ম-শতবাৰ্ষিকী উছৱৰ আৰম্ভণী অনুষ্ঠান পালন কৰে আৰু ১৯৯৮ চনৰ ৩১ অক্টোবৰ আৰু নবেম্বৰত সামৰণি অনুষ্ঠান পালন কৰে।

১৯৯৭ চনত অসম সাহিত্য সভাই যতীন্দ্ৰনাথ গোস্বামী আৰু চৈয়দ আব্দুল মালিকক "সাহিত্যাচাৰ্য্য" উপাধি প্ৰদান কৰে।

অসম সাহিত্য সভাৰ চতুষষ্ঠিতম বাৰ্ষিক অধিবেশনত (১৯৯৮) সংশোধিত আৰু গৃহীত মতে সভাৰ কাৰ্য-নিৰ্বাহক সমিতিৰ কাৰ্যকাল দুবছৰীয়া হয়।

১৯৯৮ চনৰ ৫ ছেপ্টেম্বৰত অসম সাহিত্য সভাৰ কেন্দ্ৰীয় অসম তত্ত্ব গৱেষণা সংস্থানৰ শুভাৰম্ভ অনুষ্ঠান আৰু 'ৰাধাকান্ত সন্দিকৈ ভৱন'ৰ দুৱাৰ মুকলি অনুষ্ঠান পালন কৰে।

বৰ্তমান ১৯৯৯ চনত অসম সাহিত্য সভাৰ শাখা সভাৰ সংখ্যা ৬১৮ খন আৰু জিলা ২১ খন।

১৯৯৯ — ০১ বৰ্ষৰ বাবে অসম সাহিত্য সভাই প্ৰস্তাৱিত আঁচনি কিছুমান এক ঘোষণা পত্ৰ যোগে প্ৰচাৰ কৰিছে। ঘোষণা-পত্ৰত প্ৰচাৰিত প্ৰস্তাৱিত কেইটামান আঁচনি হ'ল —

১। প্ৰকাশন, গৱেষণা, সমন্বয়, সংগঠন, বিদ্যায়তনিক কাৰ্য ঃ

পূৰ্ববৰ্তী আঁচনি

(ক) অসম-তত্ত্ব গৱেষণা সংস্থানৰ কৰ্ম আঁচনি

(খ) জনগোষ্ঠীয় গৱেষণা কেন্দ্ৰৰ কৰ্ম আঁচনি

(গ) অসম সাহিত্য সভা প্ৰকল্প কাৰ্যকৰীকৰণ

(ঘ) ধ্ৰুপদী সাহিত্য প্ৰকাশ

(ঙ) শিশু জ্ঞান কোষ (চতুৰ্থ খণ্ড)

(চ) নতুন অসমীয়া শব্দকোষ আদি।

নতুন আঁচনি ঃ (হ্ৰস্বম্যাদী, বিদ্যায়তনিক)

(ক) লেখক শিবিৰ

(খ) এক বিংশ শতিকাৰ অসমীয়া ভাষাৰ নিৰ্দেশিকা যুগুত।

(গ) চৰ অঞ্চলৰ লোক-সংস্কৃতি শীৰ্ষক আলোচনা-চক্ৰ।

(ঘ) চাহ বাগিচা অঞ্চলৰ লোক সংস্কৃতি বিষয়ক অনুষ্ঠান আদি।

দীৰ্ঘম্যাদী প্ৰকাশন আঁচনি

(ক) অসমীয়া মানুহৰ ইতিহাস

(খ) অসম কোষ

(গ) পৃথিৱীৰ মহৎ চিন্তাৰাশিৰ এশখন ১০০ পৃষ্ঠাৰ গ্ৰন্থ

(ঘ) অসমীয়া বহু ভাষিক শব্দকোষ

হ্ৰস্বম্যাদী প্ৰকাশন আঁচনি

(ক) কোচ-ৰাজবংশীসকলৰ সামাজিক-সাংস্কৃতিক ইতিহাস

(খ) চাহ বাগিচাৰ শ্ৰমিকৰ ইতিবৃত্ত

(গ) জনগোষ্ঠীৰ ভাষাৰ কবিতাৰ সংকলন

(ঘ) হাজং সমাজ আৰু সংস্কৃতি

(ঙ) শিশু সাহিত্য প্ৰকাশ

(চ) প্ৰসন্নলাল চৌধুৰী ৰচনাৱলী
(ছ) অসমৰ উৎসৱ-পাৰ্বন
(জ) ৰত্নকান্ত বৰকাকতী ৰচনাৱলী
(ঝ) মৰাণ মটকসকলৰ সামাজিক আৰু সাংস্কৃতিক ইতিহাস।

২। বিশেষ কাৰ্যসূচী

(ক) ডিম্বেশ্বৰ নেওগৰ জন্ম-শতবাৰ্ষিকী উছৱ
(খ) মইদুল ইছলাম বৰাৰ জন্ম শতবাৰ্ষিকী
(গ) প্ৰেমনাৰায়ণ দত্তৰ জন্ম-শতবাৰ্ষিকী উছৱ
(ঘ) যমুনেশ্বৰী খাটনিয়াৰৰ জন্ম-শতবাৰ্ষিকী উছৱ
(ঙ) তুলসী নাৰায়ণ শৰ্মাৰ জন্ম-শতবাৰ্ষিকী উছৱ

৩। সংগঠন মূলক আঁচনি

(ক) শান্তি দিৱস
(খ) জিলা সভা, শাখা সভা গঠন আৰু সক্ৰিয়কৰণ
(গ) হিতৈষী সভ্য ভৰ্ত্তি অভিযান
(ঘ) চাহ বাগিচা উপ-সমিতিৰ যোগে গ্ৰহণ কৰা আঁচনিৰ ৰূপায়ণ
(ঙ) চৰ-চাপৰি উপ-সমিতিৰ যোগে গ্ৰহণ কৰা আঁচনি ৰূপায়ণ।

৪। ভাষা সমন্বয় মঞ্চ

(ক) সাক্ষৰতা অভিযান
(খ) অসমৰ থলুৱা ভাষা-সাহিত্যৰ বিকাশৰ কাৰণে গ্ৰহণ কৰা আঁচনি ৰূপায়ণ
(গ) সকলো থলুৱা জনগোষ্ঠীৰ সভাপতি আৰু সম্পাদকৰ সন্মিলন।

কেইটিমান বিশেষ কাৰ্যসূচীত আছে —

(ক) শ্ৰেষ্ঠ জিলা আৰু শাখা সভা বঁটা
(খ) শ্ৰেষ্ঠ সংগঠক শাখা সভা
(গ) শ্ৰেষ্ঠ সংগঠক জিলা সভা বঁটা
(ঘ) শ্ৰেষ্ঠ সংগঠক বঁটা।

অসম সাহিত্য সভাৰ ১৯৯৯ - ২০০১ বৰ্ষৰ পূৰ্ণাংগ কাৰ্য-নিৰ্বাহক সমিতি

১। চন্দ্ৰ প্ৰসাদ শইকীয়া (সভাপতি), ২। মঃ ইদ্ৰিছ আলি (উপ-সভাপতি) ৩। ডঃ বসন্ত কুমাৰ গোস্বামী (প্ৰধান সম্পাদক), ৪। ডঃ এন গোবিন্দ সিংহ (সহকাৰী সম্পাদক), ৫। জয়ন্ত তালুকদাৰ (সহকাৰী সম্পাদক), ৬। কৰেণ দাস (সহকাৰী সম্পাদক), ৭। অৰুণ বায়ন (সহকাৰী সম্পাদক) ৮। ডঃ কুতুবুদ্দিন আহমেদ (ধনভঁৰালী), ৯। ডঃ পৰমানন্দ ৰাজবংশী (সম্পাদক, অসম সাহিত্য সভা পত্ৰিকা), ১০। পাঁচুগোপাল চক্ৰৱৰ্তী (আহ্বায়ক, জাতীয় ন্যাস পুঁজি), ১১। ৰাম চাচনি (আহ্বায়ক, চাহ বাগিচা উপ-সমিতি), ১২। মঃ মজিবুৰ ৰহমান (আহ্বায়ক, চৰ-চাপৰি উপ-সমিতি), ১৩। মঃ ইনামুল ইক্ৰাম (সচিব, অসমীয়া ভাষা-জ্ঞান পৰীক্ষা সংসদ)।

মনোনীত সদস্য-সদস্যা ঃ ১৪। গীতা উপাধ্যায় ১৫। ডঃ প্ৰদীপ জ্যোতি মহন্ত, ১৬। ড° কৰবী ডেকা হাজৰিকা ১৭। যোগেন চেতিয়া ১৮। ডাক্তৰ ধ্ৰুৱজ্যোতি বৰা ১৯। ডঃ নৰেন কলিতা

জিলা প্ৰতিনিধি ঃ ২০। মিনাৰাম কলিতা (যোৰহাট) ২১। ডম্বৰুধৰ কাকতি (শিৱসাগৰ) ২২। ইন্দ্ৰেশ্বৰ গোস্বামী (নগাঁও) ২৩। সঞ্জীৱ মেধি (কাছাৰ) ২৪। প্ৰসন্ন কুমাৰ দাস (ধুবুৰী) ২৫। জয়কান্ত গন্ধীয়া (তিনিচুকীয়া) ২৬। উত্তম চন্দ্ৰ শৰ্মা (গোৱালপাৰা) ২৭। হৰেন্দ্ৰ বৰা (মৰিগাঁও জিলা) ২৮। নন্দেশ্বৰ দেউৰী (ধেমাজী জিলা) ২৯। নিৰণ কুমাৰ বৰা (লক্ষীমপুৰ জিলা) ৩০। ৰাজেন্দ্ৰ ৰংপী (কাৰবি আংলং জিলা) ৩১। নৱ নাৰায়ণ দেৱ শৰ্মা (বৰপেটা জিলা) ৩২। বীৰেন্দ্ৰ কুমাৰ (কামৰূপ জিলা) ৩৩। পবিত্ৰ বৰবৰা (গোলাঘাট জিলা) ৩৪। মঃ চহিৰুদ্দিন আলি আহমেদ (দৰং জিলা) ৩৫। গুণকান্ত চুতীয়া (ডিব্ৰুগড় জিলা) ৩৬। সন্ধিয়াৰাম ৰায় (কোকৰাঝাৰ জিলা) ৩৭। নৰেন্দ্ৰ হাজৰিকা (শোণিতপুৰ জিলা) ৩৮। প্ৰমোদ চন্দ্ৰ কাকতি (পঞ্চষষ্টিতম হাজো অধিবেশনৰ প্ৰতিনিধি) ৩৯। শৈলেন দাস (পদেন সদস্য, প্ৰাক্তন প্ৰধান সম্পাদক) ৪০। বঙাইগাঁও ৪১। নলবাৰী।

বিশেষভাৱে আমন্ত্ৰিত সদস্য ঃ ৪২। দেৱীপ্ৰসাদ বাগ্ৰাদিয়া ৪৩। উপেন বৰকটকী ৪৪। ড° যোগেন্দ্ৰ নাৰায়ণ ভূঞা ৪৫। ভদ্ৰেশ্বৰ বড়ো ৪৬। অমল কুমাৰ দাস ৪৭। অৰুণ গোস্বামী ৪৮। বিনেশ্বৰ ব্ৰহ্ম ৪৯। ড° শীলা বৰঠাকুৰ ৫০। চিত্ৰলতা ফুকন ৫১। ড° যতীন মিপুন ৫২। লংকাম টেৰণ ৫৩। প্ৰফুল্ল চন্দ্ৰ বৰা ৫৪। সুৰেশ গাবোদিয়া ৫৫। প্ৰদীপ বৰদলৈ ৫৬। ডঃ অমৰেন্দ্ৰ নাৰায়ণ দেৱ ৫৭। ভব গোস্বামী (আইন উপদেষ্টা)।

অসম সাহিত্য সভাৰ বঁটা-পুঁজি আৰু ন্যাস-পুঁজিসমূহ

বঁটা পুঁজি ঃ

১। কমলা দেৰী বঁটা-পুঁজি (১৯৪০)
দাতা ঃ বাদুলিপাৰৰ ৰাধা নাথ গোস্বামী
ধনৰ পৰিমাণ ঃ ত্রিশ হেজাৰ টকা
বঁটাৰ উদ্দেশ্য ঃ শিশু গ্ৰন্থ প্ৰকাশ

২। গোপাল চন্দ্ৰ গোস্বামী বঁটা-পুঁজি (১৯৬৮-১৯৭৫)
দাতা ঃ হিৰন্ময়ী দেৰী আৰু অৰুণ গোস্বামী
ধনৰ পৰিমাণ ঃ সাময়িক দান
বঁটাৰ উদ্দেশ্য ঃ শ্ৰেষ্ঠ শিশু গ্ৰন্থৰ বাবে

৩। ডিগবৈ সাহিত্য-সেৱা সমিতি বঁটা-পুঁজি (১৯৬৫)
দাতা ঃ ডিগবৈ সাহিত্য-সেৱা সমিতি
ধনৰ পৰিমাণ ঃ পাঁচ হেজাৰ টকা
বঁটাৰ উদ্দেশ্য ঃ শ্ৰেষ্ঠ মৌলিক পূৰ্ণাংগ নাটৰ বাবে।

৪। প্ৰেমধৰ দত্ত সোঁৱৰণী বঁটা-পুঁজি (১৯৭০)
দাতা ঃ কমলেশ্বৰ দত্ত
ধনৰ পৰিমাণ ঃ দু হেজাৰ টকা
বঁটাৰ উদ্দেশ্য ঃ বছৰৰ শ্ৰেষ্ঠ শিশু সাহিত্যলৈ।

৫। বনমালী শইকীয়া বঁটা-পুঁজি (১৯৭০)
দাতা ঃ বনমালী শইকীয়া
ধনৰ পৰিমাণ ঃ এহেজাৰ টকা
বঁটাৰ উদ্দেশ্য ঃ চাহ মজদুৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ মাজত ৰচনা প্ৰতিযোগিতালৈ।

৬। মোহন চন্দ্ৰ শৰ্মা বঁটা-পুঁজি (১৯৭৪)
দাতা ঃ মোহন চন্দ্ৰ শৰ্মা
ধনৰ পৰিমাণ ঃ দুহেজাৰ টকা
বঁটাৰ উদ্দেশ্য ঃ বছৰৰ শ্ৰেষ্ঠ তৰুণৰ মৌলিক গদ্য গ্ৰন্থলৈ

৭। শৰৎ চন্দ্ৰ গোস্বামী বঁটা-পুঁজি (১৯৭৬)
দাতা ঃ অসম সাহিত্য সভা
ধনৰ পৰিমাণ ঃ অসম সাহিত্য সভাৰ বাজেটৰপৰা।
বঁটাৰ উদ্দেশ্য ঃ অনা-অসমীয়া ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ মাজত ৰচনা প্ৰতিযোগিতাৰ বাবে।

৮। হৰিহৰ চৌধুৰী বঁটা-পুঁজি (১৯৬১)
দাতা ঃ হৰিহৰ চৌধুৰী
ধনৰ পৰিমাণ ঃ এহেজাৰ টকা
বঁটাৰ উদ্দেশ্য ঃ অৰুণাচলৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ মাজত ৰচনা প্ৰতিযোগিতাৰ বাবে

৯। হৰিপ্ৰসাদ নেওগ সোঁৱৰণী মুদ্ৰণ আৰু অলংকৰণ বঁটা পুঁজি (১৯৭৪)
দাতা ঃ অসম সাহিত্য সভা
ধনৰ পৰিমাণ ঃ অসম সাহিত্য সভাৰ বাজেটৰপৰা
বঁটাৰ উদ্দেশ্য ঃ অসমীয়া ভাষাত প্ৰকাশিত মুদ্ৰণ আৰু অলংকৰণৰ বাবে বছৰৰ শ্ৰেষ্ঠ গ্ৰন্থলৈ

১০। মহানন্দ বৰুৱা— শশীপ্ৰভা বৰুৱা বঁটা-পুঁজি (১৯৮০)
দাতা ঃ দীপালী বৰুৱা
ধনৰ পৰিমাণ ঃ পাঁচ হেজাৰ টকা।
বঁটাৰ উদ্দেশ্য ঃ ২৫ বছৰৰ তলৰ লেখকৰ মাজত গল্প প্ৰতিযোগিতাৰ বাবে।

১১। গিৰিধৰ শৰ্মা বঁটা-পুঁজি (১৯৭৮)
দাতা ঃ প্ৰশান্ত শৰ্মা
ধনৰ পৰিমাণ ঃ তিনি হেজাৰ পাঁচশ টকা
বঁটাৰ উদ্দেশ্য ঃ ন-লেখকৰ মাজত উপন্যাস প্ৰতিযোগিতা

১২। উগ্ৰতাৰা ন্যাস বঁটা-পুঁজি (১৯৭৩)
দাতা ঃ বিহগী কবি ৰঘুনাথ চৌধাৰীৰ নামত গুৱাহাটীৰ উগ্ৰতাৰা সমবায় ষ্ট'ৰ
ধনৰ পৰিমাণ ঃ দুহেজাৰ টকা
বঁটাৰ উদ্দেশ্য ঃ বছৰৰ শ্ৰেষ্ঠ মৌলিক কাব্য গ্ৰন্থৰ বাবে।

১৩। কলাগুৰু বিষ্ণুপ্ৰসাদ ৰাভা বঁটা-পুঁজি (১৯৮১)
দাতা ঃ অসম সাহিত্য সভা

ধনৰ পৰিমাণ ঃ অসম সাহিত্য সভাৰ বাজেটৰ পৰা
বঁটাৰ উদ্দেশ্য ঃ শ্ৰেষ্ঠ মৌলিক গ্ৰন্থৰ বাবে

১৪। অসম সংঘ (আমেৰিকা) বঁটা-পুঁজি (১৯৮৩)
দাতা ঃ আমেৰিকা প্ৰবাসী অসমীয়াসকল
ধনৰ পৰিমাণ ঃ দহ হেজাৰ টকা
বঁটাৰ উদ্দেশ্য ঃ কলেজ আৰু বিশ্ববিদ্যালয়ৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰী মাজত ৰচনা প্ৰতিযোগিতাৰ বাবে

১৫। অসম কেশৰী অম্বিকাগিৰী ৰায়চৌধুৰী বঁটা-পুঁজি (১৯৮৫)
দাতৃ ঃ শুচিব্ৰতা ৰায়চৌধুৰী
ধনৰ পৰিমাণ ঃ দহ হেজাৰ টকা
বঁটাৰ উদ্দেশ্য ঃ সৃষ্টিশীল গ্ৰন্থৰ বাবে

১৬। উত্তম চন্দ্ৰ বৰুৱা সোঁৱৰণী বঁটা-পুঁজি (১৯৮৫)
দাতা ঃ মৃণাল বৰুৱা
ধনৰ পৰিমাণ ঃ পাঁচ হেজাৰ টকা
বঁটাৰ উদ্দেশ্য ঃ পূৰ্ণাংগ শ্ৰেষ্ঠ নাটকৰ পাণ্ডুলিপিৰ বাবে

১৭। কুমাৰ কিশোৰ সোঁৱৰণী বঁটা-পুঁজি (১৯৯১)
দাতৃ ঃ লক্ষ্মীপ্ৰভা দেৱী
ধনৰ পৰিমাণ ঃ পোন্ধৰ হেজাৰ তিনিশ টকা
বঁটাৰ উদ্দেশ্য ঃ শ্ৰেষ্ঠ উপন্যাসৰ বাবে

১৮। ছগনলাল জৈন বঁটা-পুঁজি (১৯৯১)
দাতা ঃ ছগনলাল জৈন আৰু পৰিয়ালবৰ্গ
ধনৰ পৰিমাণ ঃ পয়সত্তৰ হেজাৰ টকা
বঁটাৰ উদ্দেশ্য ঃ মৌলিক শ্ৰেষ্ঠ গ্ৰন্থৰ বাবে

১৯। গোপাল চন্দ্ৰ বৰুৱা বঁটা-পুঁজি (১৯৭৯)
দাতা ঃ বদন চন্দ্ৰ বৰুৱা
ধনৰ পৰিমাণ ঃ তিনি হেজাৰ টকা
বঁটাৰ উদ্দেশ্য ঃ বিজ্ঞান গ্ৰন্থৰ বাবে

২০। দুৰ্গাধৰ বৰকটকী সোঁৱৰণী বঁটা-পুঁজি (১৯৮৫)
দাতা ঃ মুনীন বৰকটকী
ধনৰ পৰিমাণ ঃ দহ হেজাৰ টকা
বঁটাৰ উদ্দেশ্য ঃ পুৰণি পুথি সম্পাদনাৰ বাবে

২১। নকুল চন্দ্র সভাপণ্ডিত সোঁৱৰণী বঁটা-পুঁজি (১৯৮৪)
দাতা ঃ তৰুণ চন্দ্র সভাপণ্ডিত আৰু পৰিয়ালবৰ্গ
ধনৰ পৰিমাণ ঃ পাঁচ হেজাৰ টকা
বঁটাৰ উদ্দেশ্য ঃ শিশু সাহিত্য পাণ্ডুলিপিৰ বাবে

২২। সীতানাথ ব্ৰহ্মচৌধুৰী স্মাৰক বঁটা-পুঁজি (১৯৮৪)
দাতা ঃ সত্যেন্দ্ৰ নাথ ব্ৰহ্মচৌধুৰী আৰু পৰিয়ালবৰ্গ
ধনৰ পৰিমাণ ঃ দহ হেজাৰ টকা
বঁটাৰ উদ্দেশ্য ঃ অসমীয়া জাতি-উপজাতিৰ সমন্বয়-সংহতি ভিত্তিক গ্ৰন্থৰ বাবে

২৩। তিলক চন্দ্র শৰ্মা সোঁৱৰণী বঁটা (১৯৮৯)
দাতৃ ঃ হিৰন্ময়ী দেৱী আৰু পৰিয়ালবৰ্গ
ধনৰ পৰিমাণ ঃ ত্ৰিশ হেজাৰ টকা
বঁটাৰ উদ্দেশ্য ঃ মৌলিক নাটকৰ পাণ্ডুলিপিৰ বাবে

২৪। বাসন্তী বৰদলৈ বঁটা-পুঁজি (১৯৮৭)
দাতা ঃ সৰ্বেশ্বৰ বৰদলৈ
ধনৰ পৰিমাণ ঃ পঁচিশ হেজাৰ টকা
বঁটাৰ উদ্দেশ্য ঃ মহিলা লেখিকাৰ শ্ৰেষ্ঠ গ্ৰন্থলৈ

২৫। ৰামদেউ শৰ্মা বঁটা-পুঁজি (১৯৮৮)
দাতা ঃ দীনদয়াল শৰ্মা
ধনৰ পৰিমাণ ঃ পোন্ধৰ হেজাৰ টকা
বঁটাৰ উদ্দেশ্য ঃ উচ্চতৰ মাধ্যমিক পৰীক্ষাত অসমীয়া বিষয়ত সৰ্ব্বোচ্চ নম্বৰ পাওঁতালৈ।

২৬। হেম বৰুৱা সোঁৱৰণী সাহিত্য বঁটা (১৯৯০)
দাতৃ ঃ অণু বৰুৱা আৰু পৰিয়ালবৰ্গ
ধনৰ পৰিমাণ ঃ পঁচিশ হাজাৰ টকা
বঁটাৰ উদ্দেশ্য ঃ ৰাজনৈতিক বা ভ্ৰমণ কাহিনীৰ পটভূমিত ৰচিত গ্ৰন্থলৈ

২৭। অনিল শৰ্মা সোঁৱৰণী বঁটা
২৮। লক্ষ্মীনাথ ফুকন সাংবাদিক বঁটা
২৯। অসম ছাত্ৰ সন্থা (মাদ্ৰাজ) বঁটা
৩০। শ্ৰেষ্ঠ জিলা সভা বঁটা
৩১। শ্ৰেষ্ঠ শাখা সভা বঁটা।

অসম সাহিত্য সভাৰ সাময়িক বঁটাসমূহ ঃ

১. আলোচনী প্ৰতিযোগিতা (১৯৬৮)

২. বেজবৰুৱা জন্ম-শতবাৰ্ষিকী উপলক্ষে সাহিত্য প্ৰতিযোগিতা (১৯৬৮)

৩. আন্দোলনৰ পটভূমিত ৰচিত উপন্যাস প্ৰতিযোগিতা (১৯৮০)

৪. পদ্মধৰ চলিহা সোঁৱৰণী সাময়িক বঁটা (১৯৮৩)

৫. অম্বিকাগিৰী ৰায়চৌধুৰী জন্ম-শতবাৰ্ষিকী উপলক্ষে ৰচনা প্ৰতিযোগিতা (১৯৮৫)।

শ্ৰেষ্ঠ গ্ৰন্থৰ স্বীকৃতি ঃ

ত্ৰৈলোক্যনাথ গোস্বামীৰ 'আধুনিক অসমীয়া গল্প সাহিত্য' গ্ৰন্থখনক অসম সাহিত্য সভাই (১৯৬১-১৯৬৬) শ্ৰেষ্ঠ গ্ৰন্থৰ স্বীকৃতি দিয়ে।

ন্যাস-পুঁজি ঃ

১। দক্ষিণপাট অধিকাৰ গোস্বামী ন্যাস-পুঁজি (১৯২৬)

দাতা ঃ দক্ষিণপাট সত্ৰৰ সত্ৰাধিকাৰ শ্ৰী নৰদেৱ গোস্বামী

ধনৰ পৰিমাণ ঃ পাঁচ হেজাৰ টকা

উদ্দেশ্য ঃ প্ৰাচীন অসমীয়া আৰু সংস্কৃত পুথিৰ সংগ্ৰহ আৰু প্ৰকাশ।

২। চন্দ্ৰকান্ত-ইন্দ্ৰকান্ত সামাজিক-সমাৰোহ পুঁজি (১৯২৯)

দাতা ঃ ৰাধাকান্ত সন্দিকৈ

ধনৰ পৰিমাণ ঃ এহেজাৰ পাঁচশ পঞ্চাশ টকা

উদ্দেশ্য ঃ ৯ ছেপ্টেম্বৰত চন্দ্ৰকান্ত সন্দিকৈ ভৱনত শিশু সমাৰোহৰ ব্যৱস্থা কৰা।

৩। চন্দ্ৰকান্ত সন্দিকৈ ভৱন অগ্নি বীমা পুঁজি (১৯৬২)

দাতা ঃ কৃষ্ণ কান্ত সন্দিকৈ

ধনৰ পৰিমাণ ঃ বীমাকৃত ধনৰ পৰিমাণ এক লাখ টকা

উদ্দেশ্য ঃ চন্দ্ৰকান্ত সন্দিকৈ ভৱনৰ বীমাকৰণ।

৪। জাতীয় ন্যাস-পুঁজি (১৯৮২-৮৩)

সভাক স্বাৱলম্বী কৰাৰ উদ্দেশ্যে এক কোটি টকাৰ লক্ষ্যৰে সংগ্ৰহ

ধনৰ পৰিমাণ ঃ প্ৰায় ১৪ লাখ টকা

৫। বিষ্ণুৰাম মেধি ন্যাস-পুঁজি (১৯৭২)
দাতা ঃ বিষ্ণুৰাম মেধি
ধনৰ পৰিমাণ ঃ পাঁচ হেজাৰ টকা
উদ্দেশ্য ঃ শিশু সাহিত্য প্ৰকাশ।

৬। ৰাধাকান্ত সন্দিকৈ সামাজিক সমাৰোহ পুঁজি (১৯৭৪)
দাতা ঃ কৃষ্ণ কান্ত সন্দিকৈ
ধনৰ পৰিমাণ ঃ দু হাজাৰ পাঁচশ টকা
উদ্দেশ্য ঃ ২৬ জানুৱাৰীত চন্দ্ৰকান্ত সন্দিকৈ ভৱনত সামাজিক সমাৰোহৰ আয়োজন কৰা।

৭। শ্বিলং কলা-পৰিষদ ন্যাস পুঁজি (১৯৮২)
দাতা ঃ শ্বিলং কলা পৰিষদ
ধনৰ পৰিমাণ ঃ তেৰ হাজাৰ একত্ৰিছ টকা
উদ্দেশ্য ঃ শংকৰী শিল্প-সাহিত্য সম্পৰ্কীয় আলোচনা-চক্ৰ আৰু পুথি প্ৰকাশনৰ ব্যৱস্থা কৰা।

৮। তীৰ্থৰাম বৰদলৈ স্মাৰক বক্তৃতা পুঁজি (১৯৮৫)
দাতা ঃ ডাঃ নবীন চন্দ্ৰ বৰদলৈ
ধনৰ পৰিমাণ ঃ পঞ্চাশ হেজাৰ টকা
উদ্দেশ্য ঃ ভাৰতীয় পণ্ডিতৰদ্বাৰা উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলৰ লোক-সাহিত্য-সংস্কৃতিমূলক বক্তৃতাৰ আয়োজন।

৯। চন্দ্ৰকান্ত বৰপূজাৰী স্মাৰক বক্তৃতা- পুঁজি (১৯৮৫)
দাতা ঃ হেৰম্বকান্ত বৰপূজাৰী
ধনৰ পৰিমাণ ঃ পয়ত্ৰিছ হাজাৰ টকা
উদ্দেশ্য ঃ অসমৰ প্ৰাচীন, মধ্যযুগীয়া বা আধুনিক কালৰ বুৰঞ্জীৰ বিষয়ে বক্তৃতাৰ আয়োজন।

১০। ভোগেশ্বৰ কণকা সোঁৱৰণী ন্যাস- পুঁজি (১৯৮৮)
দাতা ঃ লম্বোদৰ গোহাঁই
ধনৰ পৰিমাণ ঃ ৫০,১৪১.৫০ টকা
উদ্দেশ্য ঃ ধৰ্ম-দৰ্শন বিষয়ক বক্তৃতাৰ আয়োজন কৰা।

১১। তাৰা প্ৰসাদ চক্ৰবৰ্তী সোঁৱৰণী ন্যাস- পুঁজি (১৯৮৭)
দাতা ঃ নিজৰা দেৱী চক্ৰবৰ্তী

ধনৰ পৰিমাণ ঃ ১,০০,১৩৮.৫০ টকা

উদ্দেশ্য ঃ শিশু সাহিত্য প্ৰকাশ কৰা আৰু 'তাৰা প্ৰসাদ চক্ৰৱৰ্তী সোঁৱৰণী শিশু গ্ৰন্থমেলা' পতা।

১২। চন্দ্ৰকান্ত ইন্দ্ৰকান্ত ন্যাস- পুঁজি

দাতা ঃ ৰাধাকান্ত সন্দিকৈ

ধনৰ পৰিমাণ ঃ ১৭,৪০০.০০ টকা

উদ্দেশ্য ঃ চন্দ্ৰকান্ত সন্দিকৈ ভৱন মেৰামতি কৰা।

অসম সাহিত্য সভাৰ নিয়মীয়া কাৰ্য-সূচী

১। 'অৰুনোদই' দিৱস — ১ জানুৱাৰী

২। জ্যোতি দিৱস — ১৭ জানুৱাৰী

৩। সাহিত্য সভা সপ্তাহ — ১৭-২৩ জানুৱাৰী

৪। ৰাধাকান্ত সন্দিকৈ সামাজিক সমাৰোহ দিৱস — ২৬ জানুৱাৰী

৫। সাহিত্য দিৱস (বেজবৰুৱা স্মৃতি দিৱস)— ২৬ মাৰ্চ

৬। বিষ্ণুপ্ৰসাদ ৰাভা দিৱস — ২০ জুন

৭। চন্দ্ৰকান্ত-ইন্দ্ৰকান্ত স্মৃতি দিৱস — ৯ ছেপ্টেম্বৰ

৮। সংহতি দিৱস (অম্বিকাগিৰী ৰায়চৌধুৰী স্মৃতি দিৱস) — ১৮ ডিচেম্বৰ

৯। শৰৎ চন্দ্ৰ গোস্বামী স্মৃতি দিৱস — ১৯ ডিচেম্বৰ

১০। পদ্মনাথ গোহাঞিবৰুৱা স্মৃতি দিৱস — ২৬ ডিচেম্বৰ

১১। প্ৰতিষ্ঠা দিৱস — ২৭ ডিচেম্বৰ।

অসম সাহিত্য সভাই প্ৰদান কৰা উপাধি কেইটা ঃ

(ক) ৰসৰাজ (খ) সদস্য মহীয়ান (গ) কাব্য-ভাৰতী (ঘ) সাহিত্যাচাৰ্য্য

অসম সাহিত্য সভাৰ প্ৰকাশন ঃ

অসম সাহিত্য সভাই প্ৰায় চাৰিশখনৰো অধিক মূল্যবান গ্ৰন্থ প্ৰকাশ কৰি উলিয়াইছে। সেই গ্ৰন্থসমূহৰ ভিতৰত কেইখনমান হ'ল — নীলকণ্ঠ দাসৰ শ্ৰীদেৱ দামোদৰ চৰিত্ৰ (১৯২৫), বলোৰাম দ্বিজৰ শ্ৰী শ্ৰী ব্ৰহ্মবৈৱৰ্ত্ত পুৰাণ (১৯৩৩), চন্দ্ৰকান্ত

অভিধান (১৯৩৩), নকুল চন্দ্ৰ ভূঞাৰ 'চাহ বাগিচাৰ বনুৱা (১৯৬০), আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনৰ 'অসমীয়া ভাষা' (সঃ ডঃ মহেশ্বৰ নেওগ, ১৯৪৯), অতুল চন্দ্ৰ হাজৰিকাৰ সম্পাদনা 'অসম সাহিত্য সভাৰ ভাষণাৱলী প্ৰথম ভাগ (১৯৫৫), অতুল চন্দ্ৰ হাজৰিকাৰ সম্পাদনা 'অসম সাহিত্য সভাৰ ভাষণাৱলী দ্বিতীয় ভাগ (১৯৫৭), অতুল চন্দ্ৰ হাজৰিকাৰ সম্পাদনা 'অসম সাহিত্য সভাৰ ভাষণাৱলী তৃতীয় ভাগ (১৯৬১), যতীন্দ্ৰ নাথ গোস্বামীৰ সম্পাদনা 'অসম সাহিত্য সভাৰ ভাষণাৱলী' চতুৰ্থ ভাগ (১৯৭৩), ডঃ মহেশ্বৰ নেওগৰ সম্পাদনাত বেণুধৰ ৰাজখোৱাৰ 'অসমীয়া খণ্ড বাক্য কোষ' (১৯৬১), সংকলয়িতা-সম্পাদনা ডঃ মহেশ্বৰ নেওগ 'পবিত্ৰ অসম' (১৯৬০), বিশ্বনাৰায়ণ শাস্ত্ৰীয়ে অনুবাদ কৰা বিশ্বনাথ কবিৰাজৰ 'সাহিত্য দৰ্পণ (১৯৬৪), ডঃ মুকুণ্ড মাধৱ শৰ্মাই অনুবাদ কৰা কবিৰাজ শেখৰৰ 'কৰ্পূৰ মঞ্জৰী (১৯৬৩), যতীন্দ্ৰ নাথ গোস্বামীৰ 'ৰাজ্যিক ভাষা অসমীয়া' (১৯৫৯), অসম সাহিত্য সভাৰদ্বাৰা প্ৰকাশিত 'ৰাজ্যিক ভাষাৰ সমৰ্থনত (১৯৬০), যতীন্দ্ৰ নাথ গোস্বামীৰ সম্পাদনাত লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাৰ 'মোৰ জীৱন সোঁৱৰণ' (১৯৬১), ডঃ বিৰিঞ্চি কুমাৰ বৰুৱাৰ সম্পাদনাত 'অৰুনোদইৰ ধলফাট' (১৯৬৫), ডঃ মহেশ্বৰ নেওগ আৰু ডঃ হেমন্ত কুমাৰ শৰ্মাৰ সম্পাদনাত 'সাহিত্য সমীক্ষা' (১৯৬৩), হৰিপ্ৰসাদ নেওগ আৰু লীলা গগৈৰ সম্পাদনাত 'অসমীয়া সংস্কৃতি' (১৯৬৬), হৰিপ্ৰসাদ নেওগৰ সম্পাদনা 'অসম সাহিত্য সভা পৰিচিতি' (১৯৬৬), ড° হেমন্ত কুমাৰ শৰ্মাৰ সম্পাদনাত 'ৰজনীকান্ত বৰদলৈ ৰচনা মালা' (১৯৬৭), শশীকান্ত শৰ্মাৰ সম্পাদনাত 'চন্দ্ৰ কুমাৰ আগৰৱালা প্ৰতিভা' (১৯৬৭), ডিম্বেশ্বৰ নেওগ স্মৃতি গ্ৰন্থ (১৯৬৭), অম্বিকাগিৰী ৰায়চৌধুৰী স্মৃতি গ্ৰন্থ (১৯৬৮), ৰঘুনাথ চৌধাৰী স্মৃতি গ্ৰন্থ (১৯৬৮), নকুল চন্দ্ৰ ভূঞা স্মৃতি গ্ৰন্থ (১৯৬৯), অতুল চন্দ্ৰ হাজৰিকাৰ সম্পাদনাত 'বেজবৰুৱাৰ গ্ৰন্থাৱলী' প্ৰথম খণ্ড (১৯৬৮), দ্বিতীয় খণ্ড (১৯৭০), ডঃ মহেশ্বৰ নেওগৰ সম্পাদনাত লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাৰ 'পত্ৰলেখা' (১৯৬৮), 'বেজবৰুৱাৰ দিন লেখা' (১৯৬৮), ডঃ হৰিচন্দ্ৰ ভট্টাচাৰ্য্যৰ সম্পাদনাত 'গোহাঞিঃ বৰুৱাৰ প্ৰতিভা' (১৯৭১), আব্দুছ ছাত্তাৰৰ সম্পাদনাত 'মফিজুদ্দিন আহমদ হাজৰিকা ৰচনাৱলী' (১৯৭০), বেণুধৰ শৰ্মাৰ 'অসমীয়া সাহিত্যৰ পৰমাচাৰ্য্য পণ্ডিত হেমচন্দ্ৰ গোস্বামী (১৯৭২), বেণুধৰ শৰ্মাৰ সম্পাদনাত 'হেমচন্দ্ৰ গোস্বামী ৰচনাৱলী' (১৯৭২), নলিনীবালা দেৱীৰ 'অলকানন্দা' (১৯৬৭), হোমেন বৰগোঁহাঞিৰ সম্পাদনাত 'বিংশ শতিকাৰ অসমীয়া সাহিত্য' (১৯৬৭), নন্দ তালুকদাৰৰ সম্পাদনাত 'কনকলাল বৰুৱা ৰচনাৱলী' (১৯৭২), গিৰিধৰ শৰ্মাৰ সম্পাদনাত 'অসমীয়া জাতিৰ ইতিবৃত্ত' (১৯৭৪), ডঃ মহেন্দ্ৰ বৰা আৰু যতীন্দ্ৰ নাথ গোস্বামীৰ সম্পাদনাত 'আনন্দ চন্দ্ৰ আগৰৱালা গ্ৰন্থাৱলী'

(১৯৭৪), বীৰেন্দ্ৰ নাথ দত্তৰ সম্পাদনাত 'গোৱালপৰীয়া লোকগীত সংগ্ৰহ' (১৯৭৪), পবন শইকীয়াৰ 'দেউবী চুতীয়া' (১৯৭৪), বীৰেন্দ্ৰ কুমাৰ ভট্টাচাৰ্য্যৰ 'মপিন্ উছৱ' (১৯৭৪), বিজয় চন্দ্ৰ ভাগৱতীৰ 'ভাৰতৰ স্বাধীনতা আন্দোলনৰ ৰূপৰেখা' (১৯৭৬), যতীন্দ্ৰ নাথ গোস্বামী আৰু নগেন শইকীয়াৰ সম্পাদনাত 'চন্দ্ৰধৰ বৰুৱা গ্ৰন্থাৱলী' (১৯৭৪), শৰৎ চন্দ্ৰ গোস্বামী ৰচনাৱলী, শিশু জ্ঞান কোষ (৫ম খণ্ড), শিশু জ্ঞানকোষ (৩য় খণ্ড), দুৰ্গা প্ৰসাদ মজিন্দাৰ বৰুৱা ৰচনাৱলী, তৰুণ চন্দ্ৰ পামেগাম ৰচনাৱলী, A Few Aspects Assamese Literature and Culture, অসমৰ নদ-নদী, শিল্প-আলোচনা, অসমৰ চিত্ৰকলা, মায়ং অঞ্চলৰ লোক-সংস্কৃতি, অসমৰ ওজাপালি, ভগৱতী প্ৰসাদ বৰুৱা, পাণিপথ, অসমৰ বাদ্যযন্ত্ৰ আদি।

১৯১৯ চনৰ ২৬, ২৭ ডিচেম্বৰত বৰপেটাত অনুষ্ঠিত অসম সাহিত্য সভাৰ তৃতীয় অধিবেশনত সাহিত্য সভাৰ নাম 'আসাম সাহিত্য সভা'ৰ ঠাইত 'অসম সাহিত্য সভা' কৰাৰ প্ৰস্তাৱ উঠে। পিছে, ১৯৪০ চনতহে অসম সাহিত্য সভাৰ যোৰহাট অধিবেশনত সভাৰ নাম অসম সাহিত্য সভা (Assam Sahitya Sabha) ৰখা হয়। ১৯৪৪ চনত শিৱসাগৰত বাগ্মীবৰ নীলমণি ফুকনৰ সভাপতিত্বত অনুষ্ঠিত হোৱা অসম সাহিত্য সভাৰ অধিবেশনত সভাৰ নাম Asom Sahitya Sabha ৰখা হয়। ১৯৫৩ চনত অতুল চন্দ্ৰ হাজৰিকা সভাপতিত্বত অনুষ্ঠিত হোৱা অসম সাহিত্য সভাৰ শ্বিলং অধিবেশনত সভাৰ নাম অসম সাহিত্য সভা (Asam Sahitya Sabha) ৰখা হয়।

সভাৰ মূল শক্তি হ'ব— (ক) মূল সভা (খ) জিলা সভা (গ) শাখা সভা আৰু (ঘ) স্বীকৃত সভা। সভাৰ পাঁচ শ্ৰেণীৰ সভ্য আছে। তেওঁলোক হ'ল— (ক) সাধাৰণ সভ্য (খ) আজীৱন সভ্য (গ) সম্মানিত সভ্য (প্ৰাক্তন সভাপতিসকল) (ঘ) বিশেষ সভ্য আৰু (ঙ) হিতৈষী সভ্য। সভাৰ সভ্য হ'বলৈ অন্যূন ওঠৰ বছৰ হ'ব লাগে। সভাৰ কাৰ্য্যনিৰ্ব্বাহক সমিতিত থাকিব— ১। সভাপতি ২। উপ-সভাপতি ৩। প্ৰধান সম্পাদক ৪। সহকাৰী সম্পাদক — কেন্দ্ৰীয় কাৰ্যালয়, গুৱাহাটী কাৰ্যালয়, ডিফু আঞ্চলিক কাৰ্যালয় আৰু ধুবুৰী আঞ্চলিক কাৰ্যালয় ৫। ধনভঁৰালী, যোৰহাট ৬। ভাষা-জ্ঞান পৰীক্ষা সংসদৰ সচিব, যোৰহাট ৭। পত্ৰিকা সম্পাদক ৮। জাতীয় ন্যাস পুঁজিৰ আহ্বায়ক ৯। চাহ বাগিচা উপ-সমিতিৰ আহ্বায়ক ১০। চৰ-চাপৰি উপ-সমিতিৰ আহ্বায়ক ১১। প্ৰাৰম্ভিক বৈঠকে মনোনয়ন দিয়া ছয় গৰাকী বিশিষ্ট লেখক-লেখিকা ১২। প্ৰত্যেক জিলা সভাৰ সভাপতি নাইবা তেওঁৰ পৰিবৰ্তে এজনকৈ প্ৰতিনিধি ১৩। বিদায়ী প্ৰধান সম্পাদক পদেন সদস্য হ'ব পাৰে যদিও তেওঁলোকৰ ভোটাধিকাৰ নাথাকে।

সভাৰ পাঁচ ঠাইত কাৰ্যালয় আছে — ১। **কেন্দ্ৰীয় কাৰ্যালয় ঃ** চন্দ্ৰকান্ত সন্দিকৈ ভৱন, যোৰহাট — ৭৮৫০০১ ২। **গুৱাহাটী কাৰ্যালয় ঃ** ভগৱতী প্ৰসাদ বৰুৱা ভৱন, গুৱাহাটী ৭৮১০০১ ৩। **ডিফু কাৰ্যালয় ঃ** ৰাংছিনা ভৱন, ডিফু ৭৮২৪৬০ ৪। **ধুবুৰী কাৰ্যালয় ঃ** সাহিত্য সভা ভৱন, ধুবুৰী- ৭৮৩৩০১। ৫। **ডিব্ৰুগড় কাৰ্যালয়ঃ** কামেশ্বৰ লাল চহৰীয়া সংহতি ভৱন, ডিব্ৰুগড়-৭৮৬০০৩।

সভাৰ পতাকা উত্তোলনৰ গীত আৰু জাতীয় সংগীতটি হ'ল ঃ

অ' মোৰ আপোনাৰ দেশ
অ' মোৰ চিকুণী দেশ
এনেখন সুৰলা এনেখন সুফলা
এনেখন মৰমৰ দেশ।
অ' মোৰ সুৰীয়া মাত
অসমৰ সুৱদী মাত
পৃথিৱীৰ ক'তো বিচাৰি জনমটো
নোপোৱা কৰিলেও পাত।
অ' মোৰ ওপজা ঠাই
অ' মোৰ অসমী আই
চাই লওঁ এবাৰ মুখনি তোমাৰ
হেপাহ মোৰ পলোৱা নাই। (লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা)

অসম সাহিত্য সভাৰ আৰম্ভণী গীতটো হ'ল ঃ

চিৰ চেনেহী মোৰ ভাষা জননী
আই ধন্য পুণ্যে হৃৎ পাৱনী
প্ৰকৃতি পৰশ ৰসে অমল কমল
চঞ্চল হৃদি জলে ঢালে পৰিল
কোমল চম্পাৰ ক'লি
ঢৌৱে ঢৌৱ ঢৌৱে তুলি
ৰিণিকি ৰিণিকি কোনে তোলে ৰাগিনী।
সংসাৰ গুৰুভাৱে অৱশ পৰাণ।
হিয়াত বিলীন হয় হিয়াভৰা গান।।
কাৰ নিচুকনি সনা
শুনি বাণী ব্যথা পমা

চকুত্তে চকুৰ নীৰে লয় জিৰণি।।
জীৱনে মৰণে ৰণে লহৰী সুধাৰ
ৰসনা শিতানে বহি সিঁচা শতধাৰ
হে' মোৰ মধুৰ ননা মাগিছোঁ মাধুৰী কণা
দিয়া দিয়া দিয়া আই মধু ভাষিণী।।

(মিত্ৰদেৱ মহন্ত অধিকাৰ)

অসম সাহিত্য সভাই দলগত ৰাজনৈতিক, সাম্প্ৰদায়িক আৰু স্বাৰ্থৰ উৰ্ধত থাকি অসমীয়া ভাষা-সাহিত্য-সংস্কৃতিৰ উন্নতিৰ চিন্তা কৰি আহিছে, যদিও সভাৰ আৰু অধিক সক্ৰিয়তা ৰাইজে বিচাৰে। বিশেষকৈ এচাম সাহিত্যিক সভাৰ পৰা আঁতৰি থকা বুলি ওলোৱা কথাটো উদ্বেগজনক। অসমীয়া লেখকৰ গ্ৰন্থ প্ৰকাশনৰ সমস্যা আৰু লেখকৰ প্ৰাপ্য ৰয়েলিটীৰ ক্ষেত্ৰত উদ্ভৱ হোৱা সমস্যা সম্পৰ্কে অসম সাহিত্য সভাই কোনো ভূমিকা লোৱা পৰিলক্ষিত হোৱা নাই। এইটো এটা গুৰুত্বপূৰ্ণ বিষয় হৈছে। প্ৰকৃত সাহিত্যিকৰ মাজত সাহিত্যিক পেন্সন বিতৰণ আৰু অভাৱগ্ৰস্ত সাহিত্যিকলৈ অনুদান যোগানৰ ক্ষেত্ৰত অসম সাহিত্য সভাৰ বহুখিনি কৰণীয় আছে বুলি ৰাইজে ভাবে। উল্লেখ্য যে, ইতিমধ্যে বহুকেইজন সাহিত্যিকে সাহিত্যিক পেন্সন নোপোৱাকৈ তথা অভাৱৰ তাড়নাত পৰি মৃত্যু মুখত পৰিছে। বহুতো প্ৰখ্যাত লেখকৰ পাণ্ডুলিপি ধনৰ অভাৱত লেখকৰ হাতত নষ্ট হোৱাৰ প্ৰমাণ পোৱা যায়। সমগ্ৰ অসমৰ গাঁৱে-ভূঁএে গঢ়ি উঠা ইংৰাজী বিদ্যালয় আৰু দুই-এখন প্ৰান্তীয় ৰাজ্যৰ ভাষাৰ বিদ্যালয়ে অসমীয়া ভাষাৰ মহা সংকট নমাই অনাৰ দিশটো অসম সাহিত্য সভাই কোনো গুৰুত্ব সহকাৰে ল'ব নোৱৰাৰ বিষয়টোৱে অসমীয়া ৰাইজক চিন্তিত কৰিছে। অসমত ২.২৩ কোটিৰ অধিক জনসংখ্যা থকা ৰাজ্যখনত এজন লেখকৰ কোনো এখন গ্ৰন্থৰ দুই হাজাৰখন প্ৰকাশিত গ্ৰন্থ বিক্ৰী হওঁতে দহ-বাৰ বছৰৰ অধিক কালৰ প্ৰয়োজন হয় বুলি প্ৰায়ে প্ৰকাশকসকলে অভিযোগ কৰে। চাবলৈ গ'লে, অসমীয়া লেখকৰ বাবে এইটো বৰ হতাশাজনক আৰু অপমান বোধক কথা। আজি অসম সাহিত্য সভাই এই বিষয়টোহে প্ৰথম স্থানত লৈ চিন্তা-চৰ্চা আৰম্ভ কৰিব লাগিছিল। আন পঢ়ুৱৈ বাদ দিও, অসম সাহিত্য সভাৰ সদস্যসকলে, জিলা সভা আৰু শাখা সভাসমূহে একপিকৈও কিতাপ কিনিলে, এখন কিতাপৰ দুই হাজাৰখন বিক্ৰী হ'বলৈ সময় নিশ্চয় মুঠে নালাগিব। তদুপৰি প্ৰতিখন প্ৰাথমিক বিদ্যালয়, উচ্চ তথা উচ্চতৰ মাধ্যমিক বিদ্যালয়, মহাবিদ্যালয়, বিশ্ববিদ্যালয়, চৰকাৰী তথা বেচৰকাৰী পুথিভঁৰালসমূহে এখনকৈও কিতাপ কিনাৰ অভ্যাস গঢ়ি তুলিলে, লেখকৰ

কিতাপ বিক্ৰীৰ সমস্যা নিশ্চয় নেথাকিলহেতেন। অসম সাহিত্য সভাই সভাৰ অধিবেশনলৈ জন সমাবেশ গঢ়ি তোলাত যিটো গুৰুত্ব দিয়ে, আমি ভাবো এই দিশটোতহে সভাই সেই গুৰুত্ব দিয়া উচিত আছিল।

অসমৰ কাৰ্যালয়সমূহত এতিয়াও অসমীয়া ভাষাৰ প্ৰয়োগ আৰু প্ৰচলনৰ ক্ষেত্ৰত বাধাৰ সৃষ্টি হৈছে। এই ক্ষেত্ৰত কোনো কাৰ্যকৰী ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰিব নোৱৰাত সাহিত্য সভাৰ ভূমিকা সম্পৰ্কে বাইজৰ প্ৰশ্ন জাগিছে। অসমৰ সকলো লেখকৰ এখন পূৰ্ণাংগ গ্ৰন্থৰ তালিকা আৰু অসমীয়া সাহিত্যৰ বুৰঞ্জী অসম সাহিত্য সভাই আমাক দিব পাৰিব লাগিছিল। এখন পূৰ্ণাংগ অসমীয়া অভিধান আৰু এখন ভাল ব্যাকৰণো অসম সাহিত্য সভাই আমাক দিব পাৰিব লাগিছিল।

সাহিত্য অকাডেমী বঁটা পোৱা অসমীয়া গ্ৰন্থ এখনকৈ পাঠকৰ যিটো আকৰ্ষণ, অসম সাহিত্য সভাৰ বঁটা পোৱা গ্ৰন্থখনলৈ সেই আকৰ্ষণ মুঠে নাই। একে অসমীয়া কিতাপৰে এই দুয়োটা পুৰস্কাৰৰ মাজত ৰুচিৰ কিয় ইমান ভিন্নতা হ'বলৈ পাইছে, সভাই তাৰো চিন্তা-চৰ্চা কৰা উচিত বুলি আমি ভাবোঁ।

অসম সাহিত্য সভাক এটা শ্ৰদ্ধা জনোৱা অনুষ্ঠানৰূপেও আমি সদায় আগস্থান দিব লাগিব। অসম সাহিত্য সভাৰ সভাপতিৰ চিনাকিটোৱে জাতীয় সাহিত্যৰ শেষ চিনাকিৰ নিচিনা হৈছে। অসমত এই পদৰ বাবে যোগ্যজন বহুত আছে। বহু যোগ্যজনে ইতিমধ্যে এই সন্মানৰ মুখ নেদেখাকৈ মৃত্যুৰ গৰাহত পৰিছে। আগতে প্ৰতিবছৰে এজনে এই সন্মান লাভ কৰিছিল। এতিয়া একৈছ শতিকাৰ পৰা অসম সাহিত্য সভাৰ অধিবেশন দুবছৰীয়া হ'ব। ইয়াৰদ্বাৰা আমি সভাপতিৰ সংখ্যাহে কমালোঁ। অৰ্থাৎ এতিয়াৰেপৰা সভাপতি পদৰ কাৰণে তুমুল প্ৰতিদ্বন্দ্বিতা হ'ব আৰু বহুজনে যে সেই সন্মানৰপৰা বঞ্চিত হ'ব, সি ধুৰূপ। সভাক কেৱল সাহিত্যিকৰ অনুষ্ঠান হিচাপে নাৰাখি, মেলা মুখিতালৈৰূপ দিয়াৰ কাৰণতে নিশ্চয় এই সিদ্ধান্ত ল'ব লগা হ'ল। সভাক এবছৰীয়াৰ ঠাইত দুবছৰীয়া কৰাত আমাৰ কিন্তু সদায় আপত্তি থাকিব।

অসমৰ পৰ্বত-ভৈয়াম জাতি-জনজাতিৰ মাজত ঐক্য সংহতিৰ কথা সদায় কোৱা হয়। কিন্তু চাওঁতে চাওঁতে প্ৰায় গোটেই অসমখনে ডোখৰ ডোখৰ হৈ ছেদেলি-ভেদেলি হ'ল। এই ক্ষেত্ৰত অসম সাহিত্য সভাৰ ঐক্যৰ সেতুখনহে আমাৰ দৃষ্টিগোচৰ নহ'ল।

অসম সাহিত্য সভাৰ গুৱাহাটী ভগৱতী প্ৰসাদ বৰুৱা ভৱন কাৰ্যালয়তঅসমৰ পুৰণি কীৰ্ত্তি-ঐতিহ্য, পুৰণি পুথি-পাঁজি, ন-পুৰণি সকলো অসমীয়া লেখকৰ গ্ৰন্থ সংগ্ৰহ, অসম সাহিত্য সভাৰ সকলো প্ৰকাশন, অধিবেশনৰ শাখা সন্মিলনীৰ সভাপতিৰ অভিভাষণ, মূল সভাৰ সভাপতিৰ অভিভাষণ, অভ্যৰ্থনা সমিতিৰ সভাপতিসকলৰ

অভিভাষণ, অসমীয়া ভাষাৰ সকলো বাতৰি কাকত-আলোচনী আদি সকলো পাঠকৰ বাবে সকলো সময়তে মুকলি ৰখাৰ দিহা কৰা উচিত।

তদুপৰি অসম সাহিত্য সভাই তেওঁলোকৰ কাৰ্যালয়ত যিবোৰ কৰ্মচাৰী নিয়োগ কৰে, সেই কৰ্মচাৰী সাহিত্য-সাধকৰ মাজত অগ্ৰাধিকাৰ ভিত্তিত নিয়োগ কৰি দৃষ্টান্ত দেখুৱাব পাৰে।

গুৱাহাটীত থকা ৰবীন্দ্ৰ ভৱনৰ দৰে, গুৱাহাটীতে তেনে গুৰুত্ব লাভ কৰা এটি অনুষ্ঠান 'সাহিত্যৰথী লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা ভৱন' নিৰ্মাণ কৰাৰ বাবে অসম সাহিত্য সভাই উদ্যোগ লোৱা উচিত। আমাৰ প্ৰান্তীয় ৰাজ্যতো সাহিত্যৰথী লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা বা আমাৰ অন্য সাহিত্যিকৰ নামে ভৱন বা অন্য চকুত লগা বিধৰ স্থায়ী কাম কৰাৰ বাবে কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰক সভাই প্ৰস্তাৱ দিয়া উচিত বুলি আমি ভাবোঁ।

অসম সাহিত্য সভাৰ সভাপতিসকল সকলোৰে শ্ৰদ্ধেয় আৰু সম্মানীয় ব্যক্তি। তেওঁলোকৰ অৱদানে আমাৰ ভাষা-সাহিত্যক ধন্য কৰিছে, মহীয়ান কৰিছে জাতিক। এই জ্ঞানতপস্বী, জীৱনজোৰা সাধকসকলক সামান্যতম হলেও শ্ৰদ্ধা জনোৱাৰ উদ্দেশ্যে, আমাৰ যৎপৰোনাস্তি চেষ্টাৰে এই গ্ৰন্থখন প্ৰস্তুত কৰি উলিয়ালোঁ। ইয়াৰ আগতে ১৯৯২ চনত 'অসম সাহিত্য সভাৰ সভাপতিসকল' শীৰ্ষক গ্ৰন্থ এখন ছপা কৰিছিলোঁ। ১৯১৭ চনত জন্ম লাভ কৰা 'অসম সাহিত্য সভা'ই বৰ্তমান এটা শতাব্দী পাৰ কৰিলে। শতাব্দীৰ অৰ্ঘ্য হিছাপে বৰ্তমান 'অসম সাহিত্য সভাৰ সভাপতিসকল' পঢ়ুৱৈ সমাজলৈ আগবঢ়ালোঁ।

গ্ৰন্থখন প্ৰস্তুত কৰোঁতে বিভিন্ন লেখকৰ ৰচনাৰাজিৰ সহায় লোৱা হৈছে। বহুতো লেখকৰ জন্ম চনটোৱে আমাক বহু সময়ত বিপাঙত পেলাইছে। কোনো কোনোজন লেখকে নিজৰ জন্ম চন কুষ্ঠিৰ মতেও উল্লেখ কৰে আৰু কেতিয়াবা স্কুলত ভৰ্ত্তিৰ মতেও উল্লেখ কৰে। এনে চন-তাৰিখ নিৰ্দ্ধাৰণ কৰা টান। চন-তাৰিখ সংগ্ৰহৰ অন্যান্য সমস্যাও আছে। সাহিত্য সভা সম্পৰ্কেও তথ্য সংগ্ৰহত এনে সমস্যাৰ সন্মুখীন হৈছোঁ। সকলোবোৰ চালি-জাৰি চাই শুদ্ধ তথ্য ব্যৱহাৰত চেষ্টাৰ ত্ৰুটী কৰা নাই। আৰু কিছুমান তথ্য কিতাপখনত সন্নিবিষ্ট কৰাৰ আশা আছিল। বহু চেষ্টা কৰিও, চিঠি-পত্ৰ লিখি, সাহিত্য সভাৰ দুই চাৰিজন সংশ্লিষ্ট ব্যক্তিক লগ কৰি বিচৰা 'তথ্য আহৰণত ব্যৰ্থ হ'ব লগা হ'লোঁ।

এই গ্ৰন্থখনৰ বাবে আগ্ৰহেৰে 'আগকথা' এটি লিখি আমাক উৎসাহিত কৰা বাবে মননশীল লেখক, বিশিষ্ট জীৱনীকাৰ, গুৱাহাটী আৰ্যবিদ্যাপীঠ মহাবিদ্যালয়ৰ

পদাৰ্থ বিজ্ঞানৰ প্ৰবক্তা ডঃ শিৱনাথ বৰ্মনৰ আন্তৰিক শলাগ ললোঁ। প্ৰথিতযশা শিল্পী-সাহিত্যিক, অসম সাহিত্য সভাৰ প্ৰাক্তন সভাপতি মাননীয় শ্ৰীযুত লক্ষ্যধৰ চৌধুৰী আৰু প্ৰথিতযশা কবি, সুপণ্ডিতা, অসম সাহিত্য সভাৰ প্ৰাক্তন সভানেত্ৰী শ্ৰদ্ধেয়া ড° নিৰ্মল প্ৰভা বৰদলৈয়ে কিতাপখন সম্পৰ্কে একোটিকৈ অভিমত লিখি দি আমাক অতিকৈ কৃতাৰ্থ কৰিছে। কিতাপখনৰ বেটুপাতটি অংকন কৰি দিয়া বাবে প্ৰবীণ চিত্ৰশিল্পী বেণু মিশ্ৰৰ ওচৰত কৃতজ্ঞ হ'লোঁ। ভিতৰৰ পৃষ্ঠাৰ সভাপতিসকলৰ ছবি সমূহ বন্ধুবৰ ধনঞ্জয় শৰ্মাই আঁকি দিয়াত তেওঁৰ শলাগ ললোঁ। গ্ৰন্থখন আগ্ৰহেৰে প্ৰকাশৰ দায়িত্ব লোৱা বাবে চন্দ্ৰ প্ৰকাশনৰ বিশিষ্ট প্ৰকাশক, ৰাজেন্দ্ৰ মোহন শৰ্মাৰো শলাগ ললোঁ। আশাকৰো, গ্ৰন্থখনে ৰাইজৰ সমাদৰ লাভ কৰিব।

সমীন কলিতা

২৯.১১.৯৯

দ্বিতীয় সংস্কৰণৰ কথা

চাওঁতে চাওঁতে অসম সাহিত্য সভাই ১৯৯৯ চন অতিক্ৰম কৰি, ২০০৫ বৰ্ষত ভৰি দিছে। এতিয়া ২০০৫ বৰ্ষবো সামৰণি পৰিব। বিগত কাৰ্যকালত অসম সাহিত্য সভাই আগৰ দৰেই পূৰ্ণ গৌৰৱৰে নিজৰ কাৰ্যদক্ষতা অক্ষুণ্ণ ৰাখিব পাৰিছে। বৰং ২০০৩-২০০৫ বৰ্ষৰ কাৰ্যকালত সভাৰ কেইবাটাও উল্লেখযোগ্য কাম সম্পাদনা হোৱা ৰাইজৰ দৃষ্টিগোচৰ হৈছে। সাংগঠনিক ক্ষেত্ৰতো সভাই উল্লেখযোগ্য ভূমিকা পালন কৰিছে। ২০০৫ চনলৈ অসম সাহিত্য সভাৰ শাখা সাহিত্য সভাৰ সংখ্যা প্ৰায় ৬৮৭ খন হৈছে। জিলা সভাৰ সংখ্যা হৈছে ২১ খন। আজীৱন সভ্যৰ সংখ্যা সাত হাজাৰজনৰ অধিক হৈছে। ১৯৮৩ চনত সভাৰ ডিফুত অধিষ্ঠিত হোৱা অধিৱেশনত, সভাক অৰ্থনৈতিকভাৱে স্বাৱলম্বী কৰি গঢ়ি তোলাৰ বাবে এক কোটি টকাৰ এটি জাতীয় ন্যাস গঠনৰ প্ৰস্তাৱ গ্ৰহণ কৰা হৈছিল। কিন্তু যোৱা বিশ বছৰে এই কাম সম্পন্ন হোৱা নাছিল। কিন্তু বৰ্তমান কাৰ্যকালৰ প্ৰধান সম্পাদক ড° জগদীশ পাটগিৰীৰ দিনত এই কঠিন কাম সম্পন্ন হোৱা বুলি জানিব পৰা গৈছে আৰু পাটগিৰীয়ে জাতীয় ন্যাস পুঁজিলৈ এক কোটি টকা সংগ্ৰহ হৈ উঠা বুলি জনাইছে। সভালৈ চৰকাৰী অনুদানো বৃদ্ধি হোৱা বুলি জানিব পৰা গৈছে।

বিশেষ অধিৱেশন ঃ

২০০০ চনৰ ১,২ আৰু ৩ ফেব্ৰুৱাৰীত যোৰহাটৰ কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ ক্ষেত্ৰত অসম সাহিত্য সভাৰ প্ৰথম বিশেষ অধিৱেশন অনুষ্ঠিত হয়। ৩ ফেব্ৰুৱাৰীত অনুষ্ঠিত হোৱা মুকলি সভাত পৌৰোহিত্য কৰে সভাৰ সভাপতি চন্দ্ৰপ্ৰসাদ শইকীয়া ডাঙৰীয়াই। মুকলি সভা উদ্বোধন কৰে বড়ো সাহিত্য সভাৰ সভাপতি বিনেশ্বৰ ব্ৰহ্মাই, মুখ্য অতিথি ঔপন্যাসিক আশিস সান্যাল আৰু স্মৃতিগ্ৰন্থ উন্মোচন কৰে সাহিত্যিক লুম্মেৰ দাই ডাঙৰীয়াই।

পূৰ্বাঞ্চলীয় কবি সন্মিলন ঃ

..... ৩০ আৰু ৩১ মাৰ্চত অসম সাহিত্য সভা আৰু সাহিত্য অকাডেমীয়ে যুটীয়াভাৱে এখন পূৰ্বাঞ্চলীয় কবি সন্মিলনৰ আয়োজন কৰে। সভাৰ সভাপতি চন্দ্ৰপ্ৰসাদ শইকীয়াই উদ্বোধনী সভাত সভাপতিত্ব কৰে। সভাৰ প্ৰাক্তন সভাপতি

নৰকান্ত বৰুৱাই এই সভা উদ্বোধন কৰে। সভাত মুখ্য অতিথিৰূপে যোগদান কৰে চন্দ্ৰ শেখৰ ৰথে।

গ্ৰন্থ উন্মোচনী সভা ঃ

২000 চনৰ ২০ জুলাইত প্ৰাচ্যবিদ্যাৰ্ণৱ কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈৰ জন্ম তিথি উপলক্ষে অসম সাহিত্য সভাই গুৱাহাটী উজানবজাৰৰ বিবেকানন্দ কেন্দ্ৰত পণ্ডিতজনাৰ দ্বাৰা সম্পাদিত মূল প্ৰাকৃত গ্ৰন্থ প্ৰৱৰসেনৰ 'সেতুবন্ধ'ৰ অসমীয়া সংস্কৰণ এটি উন্মোচন কৰে। উক্ত গ্ৰন্থ উন্মোচন কৰে সভাৰ প্ৰাক্তন সভাপতি নৰকান্ত বৰুৱা ডাঙৰীয়াই। এই সভাত পৌৰোহিত্য কৰে চন্দ্ৰপ্ৰসাদ শইকীয়াই আৰু মুকলি সভাখন উদ্বোধন কৰে ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ৰ প্ৰাক্তন উপাচাৰ্য্য কাব্যতীৰ্থ ড° মুকুন্দ মাধৱ শৰ্মাই। সভাৰ মুখ্য অতিথি ড° নগেন শইকীয়া আৰু 'সেতুবন্ধ'ৰ বিষয়ে বক্তৃতা প্ৰদান কৰে ড° অশোক কুমাৰ গোস্বামীয়ে।

ভট্টাচাৰ্য্যৰ মৃত্যু বাৰ্ষিকী ঃ

২000 চনৰ ২৪ জুলাইত অসম সাহিত্য সভাই ড° বীৰেন্দ্ৰ কুমাৰ ভট্টাচাৰ্য্যৰ তৃতীয় মৃত্যু বাৰ্ষিকী পালন কৰে।

স্মৃতি চাৰণ সভা ঃ

২000 চনৰ ২৮ আগষ্টত সভাই প্ৰাক্তন সভাপতি লক্ষ্যধৰ চৌধুৰীৰ আদ্যশ্ৰাদ্ধ উপলক্ষে ভগৱতী প্ৰসাদ বৰুৱা ভৱনত এখন সৰ্বধৰ্ম প্ৰাৰ্থনা আৰু স্মৃতিচাৰণ সভা অনুষ্ঠিত কৰে।

সদনৰ দ্বাৰ উদঘাটন ঃ

২000 চনৰ ২৪ ছেপ্টেম্বৰত সভাই গুৱাহাটীত নকৈ সাজি উলিওৱা সংগীতাচাৰ্য্য লক্ষ্মীৰাম বৰুৱা সদনৰ দ্বাৰ উদঘাটন সমাৰোহৰ আয়োজন কৰে। এই সমাৰোহ উদ্বোধন কৰে প্ৰখ্যাত শিল্পী প্ৰদীপ চলিহাই। অনুষ্ঠানত সভাপতিত্ব কৰে সভাৰ সভাপতি চন্দ্ৰ প্ৰসাদ শইকীয়া ডাঙৰীয়াই। মুক্তিযোদ্ধা পুষ্পলতা দাসে মুখ্য অতিথিৰূপে আসন গ্ৰহণ কৰে।

লেখক শিবিৰ ঃ

২000 চনৰ ১৪ নবেম্বৰৰ পৰা ১৮ নবেম্বৰলৈ অসম সাহিত্য সভাই গুৱাহাটীৰ সংগীতাচাৰ্য্য লক্ষ্মীৰাম বৰুৱা সদনত পাঁচদিনীয়া কাৰ্যসূচীৰে লেখক-শিবিৰৰ

আয়োজন কৰে। এই লেখক শিবিৰত যোগদান কৰাৰ বাবে অসমৰ প্ৰায় ৮০ গৰাকী লেখক-লেখিকাক আমন্ত্ৰণ জনোৱা হয়।

স্মৃতিচাৰণ সভা ঃ

.... ২৯ ডিচেম্বৰত অসম সাহিত্য সভাই কামৰূপ জিলা সভাৰ সহযোগত ভগৱতী প্ৰসাদ বৰুৱা ভৱনত সভাৰ প্ৰাক্তন সভাপতি সাহিত্যচাৰ্য্য চৈয়দ আব্দুল মালিকৰ আদ্যশ্ৰাদ্ধ উপলক্ষে সৰ্ব ধৰ্ম প্ৰাৰ্থনা সভা আৰু স্মৃতিচাৰণ অনুষ্ঠানৰ আয়োজন কৰে।

'জোনাকী' আৰু 'বাঁহী' উন্মোচনঃ

২০০১ চনৰ ২৫ জানুৱাৰীত 'জোনাকী' আৰু 'বাঁহী' উন্মোচন কৰা হয়।

সাহিত্যাচাৰ্য্য উপাধি প্ৰদান

২০০২ চনৰ ১০ ছেপ্টেম্বৰত সভাই ড° গোলোক চন্দ্ৰ গোস্বামীক সাহিত্যাচাৰ্য্য উপাধিৰে বিভূষিত কৰে।

স্মৃতি দিৱস, সাহিত্য দিৱস আৰু শ্ৰদ্ধাঞ্জলি অনুষ্ঠান ঃ

২০০৩ চনৰ ২৫ ফেব্ৰুৱাৰীত মেদিনী চৌধুৰীৰ আদ্যশ্ৰাদ্ধ উপলক্ষে গুৱাহাটী ভগৱতী প্ৰসাদ বৰুৱা ভৱনত এখনি স্মৃতি সভাৰ আয়োজন।

২০০৩ চনৰ ২৬ মাৰ্চত লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাৰ মৃত্যু দিনটো গণেশগুৰি সাহিত্যসভাৰ সহযোগত 'সাহিত্য দিৱস' হিচাপে পালন। ৭ জুনত লক্ষ্মীৰাম বৰুৱা সদনত পাৰ্বতি প্ৰসাদ বৰুৱাৰ স্মৃতি দিৱস উদ্‌যাপন। ২০ জুনত বৰপেটাৰোড শাখা সাহিত্য সভাৰ সহযোগত কেন্দ্ৰীয়ভাৱে বিষ্ণুৰাভা দিৱস পালন। ২০০৩ চনৰ ১৮ ডিচেম্বৰত পাঞ্জাবাৰী সাহিত্য সভাৰ সহযোগত শ্ৰীমন্ত শংকৰদেৱ কলাক্ষেত্ৰত অম্বিকাগিৰী ৰায়চৌধুৰীৰ স্মৃতি দিৱস জাতীয় চেতনা দিৱস হিছাপে পালন। ১৯ ডিচেম্বৰত যোৰহাট জিলা সাহিত্য সভা আৰু তিতাবৰৰ জালুকণীবাৰীৰ জননী শাখা সাহিত্য সভাৰ সহযোগত জালুকনীবাৰী উচ্চতৰ মাধ্যমিক বিদ্যালয়ত কেন্দ্ৰীয়ভাৱে উদ্‌যাপন। ২৬ ডিচেম্বৰত শোণিতপুৰ জিলা সাহিত্য সভা আৰু ঢেকিয়াজুলি শাখা সাহিত্য সভাৰ সহযোগত ঢেকিয়াজুলি শাখা সাহিত্য সভাৰ সহযোগত ঢেকিয়াজুলিত পদ্মনাথ গোহাঞিবৰুৱাৰ স্মৃতি দিৱস পালন।

জন্ম শতবৰ্ষ উৎসৱ ঃ

২০০৩ চনৰ ১৬ আৰু ১৭ জুনত ৰূপকোঁৱৰ জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালাৰ জন্ম শতবাৰ্ষিকীৰ সামৰণি উৎসৱ কেন্দ্ৰীয়ভাৱে গুৱাহাটীত পালন কৰা হয়। ১৯ আগষ্টত ভগৱতী প্ৰসাদ বৰুৱা ভৱনত কটন কলেজ ছাত্ৰ সন্থা আৰু কটন কলেজ সাহিত্য সভাৰ উদ্যোগত কটন কলেজৰ বিষ্ণুপ্ৰসাদ ৰাভা প্ৰেক্ষাগৃহত পাৰ্বতি প্ৰসাদ বৰুৱাৰ জন্ম শতবাৰ্ষিকীৰ উদ্বোধনী অনুষ্ঠান লগতে ভগৱতী প্ৰসাদ বৰুৱা ভৱনৰ তৃতীয় মহলা নিৰ্মাণৰ আধাৰশিলা স্থাপন। ২০০৩ চনৰ ৯ ছেপ্টেম্বৰত অতুল চন্দ্ৰ হাজৰিকাৰ জন্ম শতবাৰ্ষিকীৰ সামৰণী উৎসৱ কেন্দ্ৰীয়ভাৱে গুৱাহাটীৰ কুমাৰ ভাস্কৰ নাট্য মন্দিৰত পালন কৰা হয়।

আৱক্ষমূৰ্তি স্থাপন ঃ

হোজাই সাহিত্য সভা প্ৰাংগণত ৰূপকোঁৱৰ জ্যোতিপ্ৰসাদৰ আবক্ষ মূৰ্তি স্থাপন।

নগাঁওতো জিলা সাহিত্য সভাই জ্যোতিপ্ৰসাদৰ এটি আৱক্ষমূৰ্তি স্থাপন কৰে।

প্ৰতিষ্ঠা দিৱস ঃ

২৭ ডিচেম্বৰত শোণিতপুৰ জিলা সাহিত্য সভা আৰু ঢেকিয়াজুলি শাখা সাহিত্য সভাৰ সহযোগত ঢেকিয়াজুলিত সভাৰ প্ৰতিষ্ঠা দিৱস পালন।

স্মাৰক বক্তৃতা ঃ

২০০৩ চনৰ ৩০ ডিচেম্বৰত শোণিতপুৰ জিলা সাহিত্য সভা আৰু তেজপুৰৰ পদ্মনাথ গোঁহাঞিবৰুৱা শাখা সাহিত্য সভাৰ সহযোগত তীৰ্থৰাম বৰদলৈ সোঁৱৰণী বক্তৃতানুষ্ঠান।

সাহিত্যৰ আড্ডা ঃ

২০০৩ চনৰ ২০ জুনত নুনমাটি সাহিত্য সভাৰ সহযোগত ভগৱতী প্ৰসাদ বৰুৱা ভৱনত 'সাহিত্য আড্ডা' অনুষ্ঠিত হয়।

তৰুণ প্ৰজন্মৰ কবি সন্মিলন ঃ

২০০৩ চনৰ ২৬ জুনত শোণিতপুৰ জিলা সাহিত্য সভা আৰু ঢেকিয়াজুলী শাখা সাহিত্য সভাৰ উদ্যোগত ঢেকিয়াজুলীত তৰুণ প্ৰজন্মৰ কবি সন্মিলন অনুষ্ঠিত হয়।

জোনাকী মেল ঃ

১১ ডিচেম্বৰত ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ ওপৰত ওপঙি থকা চান্দৰ ডিঙা জাহাজত পাৰ্বতিপ্ৰসাদ বৰুৱা জন্মশতবাৰ্ষিকী উদ্‌যাপন সমিতিৰ উদ্যোগত জোনাকী মেল অনুষ্ঠানৰ আয়োজন কৰা হয়।

মহাবীৰ লাচিত নাট ঃ

অসমৰ যুৱ প্ৰজন্মক নাটকৰ প্ৰতি আকৰ্ষিত কৰাৰ বাবে ২৪ আৰু ২৫ জানুৱাৰীত সভাৰ সুকুমাৰ উপ-সমিতিৰ দ্বাৰা নিবেদিত নাট ড° জগদীশ পাটগিৰী ৰচিত 'মহাবীৰ লাচিত' ৰবীন্দ্ৰ ভৱনত মঞ্চস্থ কৰা হয়।

সভাৰ বিৰুদ্ধে গোচৰ ঃ

ড° ৰবীনদেৱ চৌধুৰীয়ে অসম সাহিত্য সভাৰ ওপৰত আদালতত চলোৱা এক গোচৰৰ ৰায় অনুসৰি সভাই প্ৰায় দুই লাখ টকাৰ ক্ষতি পূৰণ অন্যথা সভাৰ সা-সম্পত্তি বাজেয়াপ্ত হোৱাৰ আদালতৰ এক নিৰ্দেশ পাইছিল। পূৰ্বৰপৰা চলি অহা এই গোচৰ এই কাৰ্যকালতে মীমাংসা হয়।

চৰ-চাপৰি সন্মিলন ঃ

২৪ মেত ধুবুৰী জিলা সাহিত্য সভাৰ উদ্যোগত ভাসানীচৰত চৰ-চাপৰি সন্মিলনৰ আয়োজন কৰা হয়।

সন্দিকৈ সাহিত্য বঁটা ঃ

২০০৩ চনৰ ৮ জুনত গুৱাহাটীৰ লক্ষ্মীৰাম বৰুৱা সদনত গৱেষক পণ্ডিত ড° কেশৱানন্দ দেৱ গোস্বামীক কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ সাহিত্য বঁটা প্ৰদান কৰা হয়।

সাহিত্য দিৱস ঃ

২০০৪ চনৰ ২৬ মাৰ্চত নগাঁও জিলা সাহিত্য সভা আৰু ছোট ৰূপহী শাখা সাহিত্য সভাৰ সহযোগত আদৰ্শ হাইস্কুল, নুৰ নগৰ, ছোট ৰূপহীত বেজবৰুৱাৰ মৃত্যু দিনটো 'সাহিত্য দিৱস' ৰূপে পালন কৰা হয়।

জাতীয় চেতনা দিৱস ঃ

২০০৪ চনৰ ১৬ ডিচেম্বৰত সভাই মৰিগাওঁ জিলা সাহিত্য সভাৰ সহযোগত মৰিগাওঁ সাহিত্য সভা ভৱনত অম্বিকাগিৰী ৰায়চৌধুৰী স্মৃতি দিৱস জাতীয় চেতনা দিৱস ৰূপে পালন কৰা হয়।

বিশেষ বাৰ্ষিক অধিবেশন ঃ

২০০৪ চনৰ ৭, ৮, ৯ আৰু ১০ ফেব্ৰুৱাৰীত হোজাই শাখা সাহিত্য সভাৰ আৰু সৌজন্যত হোজাইত সভাৰ তৃতীয় বিশেষ বাৰ্ষিক হোজাই অধিবেশন অনুষ্ঠিত হয়।

সাহিত্য সপ্তাহ ঃ

২০০৪ চনৰ ১৭ জানুৱাৰীৰ পৰা ২৩ জানুৱাৰীলৈ সাহিত্য সপ্তাহ উদ্‌যাপিত কৰা হয়। ২৩ জানুৱাৰীত শালিকীহাট উচ্চ মাধ্যমিক বিদ্যালয়, শালিকীহাট আৰু গোলাঘাটত সাহিত্য সভা সপ্তাহৰ সামৰণি অনুষ্ঠান পালন।

স্মাৰক বক্তৃতা ঃ

২০০৪ চনৰ ৮ মাৰ্চত লক্ষ্মীৰাম বৰুৱা সদনত পণ্ডিত ৰঘুনাথ দেবচৌধুৰী স্মাৰক বক্তৃতা অনুষ্ঠান।

২০০৪ চনৰ ২ মে'ত ধেমাজি জিলাৰ গোগামুখ শাখা সাহিত্য সভাৰ সহযোগত বিষ্ণুপ্ৰিয়া বৰুৱা স্মাৰক বক্তৃতা অনুষ্ঠান পালন।

২০০৪ চনৰ ২৯ মে'ত বৰাক উপত্যকা জিলা সাহিত্য সভা আৰু শিলচৰ সাহিত্য সভাৰ সহযোগত ভোগেশ্বৰ কনকা স্মাৰক বক্তৃতা অনুষ্ঠান।

স্মৃতি দিবস ঃ

২০০৪ চনৰ ৭ জুনত সভাৰ পাৰ্বতিপ্ৰসাদ বৰুৱা জন্ম শতবাৰ্ষিকী উৎসব উদ্‌যাপন সমিতিয়ে যোৰহাট জিলা সাহিত্য সভা আৰু যোৰহাট সাহিত্য সভাৰ সহযোগত কেন্দ্ৰীয়ভাৱে পাৰ্বতিপ্ৰসাদ বৰুৱাৰ ৪০ তম স্মৃতি দিবস পালন কৰে।

২০০৪ চনৰ ১৯ ডিচেম্বৰত সভাই নলবাৰী জিলা সাহিত্য সভা আৰু বেলশৰ আঞ্চলিক শাখা সাহিত্য সভাৰ সহযোগত বিল্লেশ্বৰ দেৱালয় প্ৰাংগণত শৰৎ চন্দ্ৰ গোস্বামীৰ স্মৃতি দিবস উদ্‌যাপন কৰে।

পদ্মনাথ গোহাঁঞিবৰুৱা দিবস ঃ

২০০৪ চনৰ ২৬ ডিচেম্বৰত সভাই তিনিচুকীয়া জিলা সাহিত্য সভা আৰু ডুমডুমা শাখা সাহিত্য সভাৰ সহযোগত ডুমডুমা উচ্চ মাধ্যমিক বিদ্যালয়ত পদ্মনাথ গোহাঞিবৰুৱা দিবস পালন কৰে।

সমন্বয় সন্মিলন

২০০৪ চনৰ ৩০ ডিচেম্বৰত অসম সাহিত্য সভাই গোলাঘাট জিলা সাহিত্য সভাৰ উদ্যোগত আৰু দৈয়াং শাখা সাহিত্য সভাৰ সহযোগত অসম আৰু নগালেণ্ড

সীমান্তৱৰ্তী এলেকা গোলাঘাট জিলাৰ মেৰাপানীত এক সমন্বয় সন্মিলনৰ আয়োজন কৰে।

বঁটা প্ৰদান অনুষ্ঠান ঃ

২০০৪ চনৰ ১১ মে'ত সভাই গুৱাহাটীৰ লক্ষ্মীৰাম বৰুৱা সদনত আয়োজিত সভাত অম্বিকাগিৰী ৰায়চৌধুৰী বঁটা হেমন্ত কুমাৰ ভৰালীক, সীতানাথ ব্ৰহ্মচৌধুৰী স্মাৰক বঁটা আব্দুল গফুৰক, হৰিপ্ৰসাদ নেওগ সোঁৱৰণী মুদ্ৰণ আৰু অলংকৰণ বঁটা অনন্ত হাজৰিকাক আৰু কুমাৰ কিশোৰৰ সোঁৱৰণী বঁটা অনুৰাধা শৰ্মা পূজাৰীক প্ৰদান কৰে।

২০০৪ চনৰ ১১ মে'ত সভাই লক্ষ্মীৰাম বৰুৱা ভৱন প্ৰাংগনত কামৰূপ চেম্বাৰচ অব কমাৰ্চৰ দ্বাৰা প্ৰদত্ত জ্যোতিপ্ৰসাদৰ আৱক্ষ মূৰ্ত্তি উন্মোচন কৰে।

পাৰ্বতি প্ৰসাদ বৰুৱাৰ জন্ম শতবৰ্ষৰ সামৰণি অনুষ্ঠান ঃ

২০০৩ চনৰ ১৯ আগষ্টৰপৰা বিভিন্ন কাৰ্যসূচীৰে পাৰ্বতি প্ৰসাদ বৰুৱাৰ জন্ম শতবৰ্ষৰ কাৰ্যসূচী আৰম্ভ। ২০০৪ চনৰ ১৯ আগষ্টত সোণাৰিত কেন্দ্ৰীয়ভাৱে এই অনুষ্ঠানৰ সামৰণি মৰা হয়।

শিল্পী দিৱস আৰু আগৰৱালাৰ মূৰ্ত্তি উন্মোচন

২০০৫ চনৰ ১৭ জানুৱাৰীত কেন্দ্ৰীয় কাৰ্যালয় যোৰহাটৰ চন্দ্ৰকান্ত সন্দিকৈ ভৱন প্ৰাংগনত যোৰহাট জিলা সাহিত্য সভাৰ সহযোগত কেন্দ্ৰীয়ভাৱে শিল্পী দিৱস পালন কৰা হয়।

সভাৰ আহ্বানৰ প্ৰতি সঁহাৰি জনাই যোৰহাট জিলা সাহিত্য সভাই জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালাৰ পূৰ্ণাবয়ৱ এটি মূৰ্ত্তি নিৰ্মাণ কৰে।

এই মূৰ্ত্তি ২০০৫ চনৰ ১৭ জানুৱাৰীত উন্মোচন কৰে অসমৰ মুখ্যমন্ত্ৰী তৰুণ গগৈ ডাঙৰীয়াই।

চৰ-চাপৰি সন্মিলন ঃ

২০০৫ চনৰ ৭ আৰু ৮ জানুৱাৰীত বৰপেটা জিলাৰ আদিত পুৰত চৰ-চাপৰিৰ লোক-সংস্কৃতি সঞ্চায়ন শীৰ্ষক কৰ্মশালা আৰু সাংস্কৃতিক সমাৰোহ।

উপেন্দ্ৰ চন্দ্ৰ লেখাৰুৰ শতবৰ্ষ ঃ

২০০৫ চনৰ ১৩ জানুৱাৰীত গুৱাহাটী সংগীতাচাৰ্য্য লক্ষ্মীৰাম বৰুৱা সদনত সভাৰ প্ৰাক্তন সভাপতি উপেন্দ্ৰ চন্দ্ৰ লেখাৰুৰ শতবৰ্ষ পালন কৰা হয়।

ছিপাঝাৰ অধিৱেশন ঃ

২০০৫ চনৰ ১৬, ১৭, ১৮ আৰু ১৯ ফেব্ৰুৱাৰীত অসম সাহিত্য সভাৰ অষ্টষষ্টিতম অধিৱেশনখনি ছিপাঝাৰৰ মংগলতীৰ্থত অনুষ্ঠিত হয়। এই অধিৱেশনৰ সভাপতি কনকসেন ডেকা।

সাহিত্য দিৱস ঃ

২০০৫ চনৰ ২৬ মাৰ্চত সাহিত্যৰথী লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাৰ প্ৰতি শ্ৰদ্ধা নিবেদন কৰাৰ উদ্দেশ্যে সভাই নিউ গুৱাহাটী সাহিত্য সভাৰ সহযোগত বামুনীমৈদান ৰেলৱে ক'লনীৰ নিউ গুৱাহাটী আদৰ্শ উচ্চ বিদ্যালয়ত সাহিত্য দিৱস পালন কৰে।

বৃক্ষৰোপণ আঁচনি ঃ

২০০৫ চনৰ ২২ এপ্ৰিলত এক বৃক্ষৰোপণ আঁচনি পালন কৰে।

২০০৫ চনৰ ২০ মে'ত ড° অমলেন্দু গুহলৈ শ্ৰমিকপ্ৰাণ সৰ্বেশ্বৰ বৰদলৈ অসম সাহিত্য সভা বঁটা প্ৰদান।

২০০৫ চনৰ ২৯ মে'ত ফণী তালুকদাৰ নাট্য প্ৰতিভা শীৰ্ষক বক্তৃতা অনুষ্ঠান।

২০০৫ চনৰ ৭ জুনত গীতিকবি পাৰ্বতিপ্ৰসাদ বৰুৱাৰ ৪১ তম্ স্মৃতি দিৱস পালন।

২০০৫ চনৰ ৫ জুনত অসম সাহিত্য সভাই ডিব্ৰুগড়ত সাহিত্য সভাৰ পঞ্চমটি কাৰ্যালয় উদ্বোধন কৰে।

২০০৫ চনৰ ২০ জুনত অসম সাহিত্য সভাই বিষ্ণুপ্ৰসাদ ৰাভা দিৱস পালন কৰে।

পাঁচদফীয়া আঁচনি ঃ

২০০৫ চনৰ ১৪ জুলাইত অসম সাহিত্য সভাৰ পাঁচ দফীয়া আঁচনিৰ শুভাৰম্ভ। এই আঁচনিত আছে — (১) নাগৰিক জ্ঞানৰ বিকাশ (২) সু-স্বাস্থ্য (৩) সাহিত্য-সংস্কৃতিৰ বিকাশ (৪) পৰিবেশ সংৰক্ষণ (৫) অৰ্থনৈতিক বিকাশ

২০০৫ চনৰ ১৬ জুলাইত অৰ্চনা চক্ৰৱৰ্তী বৃত্তি প্ৰদান অনুষ্ঠান।

সাহিত্য বঁটা ঃ

২০০৫ চনৰ ২০ জুলাইত সভাই লক্ষ্মীৰাম বৰুৱা সদনত বিশিষ্ট ভাষাবিদ, গৱেষক, পণ্ডিত ড° প্ৰমোদ চন্দ্ৰ ভট্টাচাৰ্যক ২০০৪ বৰ্ষৰ কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ সাহিত্য বঁটা প্ৰদান কৰে।

স্মাৰক বক্তৃতা ঃ

২০০৫ চনৰ ১৮ আগষ্টত ঔপন্যাসিক দীননাথ শৰ্মা স্মাৰক-বক্তৃতা অনুষ্ঠান।
২০০৫ চনৰ ১৯ আগষ্টত ৰঘুনাথ দেৱ চৌধুৰী স্মাৰক বক্তৃতা অনুষ্ঠান।

অসম সাহিত্য সভাৰ প্ৰকাশন

১। বিশ্বকোষ (বিজ্ঞান) ১ম, ২য় আৰু তৃতীয় খণ্ড, মুখ্য সম্পাদক ড° দীনেশ গোস্বামী। ২। ভাৰতীয় সাহিত্য, চতুৰ্থ খণ্ড, মুখ্য সম্পাদক ড° যোগেন্দ্ৰ নাৰায়ণ ভূঞা। ৩। বিশ্ব সাহিত্য আৰু লোক সাহিত্য, পঞ্চম খণ্ড, মুখ্য সম্পাদক– ড° বীৰেন্দ্ৰ নাথ দত্ত। ৪। অসমীয়া প্ৰাচীন লিপি — সৰ্বেশ্বৰ কটকী ৫। অসমীয়া সংস্কৃতি – সম্পাদনা ড° লীলা গগৈ, হৰিপ্ৰসাদ নেওগ, ৬। ধুমুহা – ড° আনন্দ বৰমুদৈ ৭। জুলিয়াছ্ চিজাৰ – অখিল হাজৰিকা ৮। কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈৰ ৰচনা সম্ভাৰ ঃ যতীন্দ্ৰ নাথ গোস্বামী ৯। চাহ্ জনজাতিৰ চিন্তা-চেতনা-ৰাজেন গগৈ ১০। চৰ চাপৰি সমাজ সমীক্ষা – ইছমাইল হুছেইন ১১। চাহ্ শ্ৰমিকৰ স্বাস্থ্য চিন্তা – প্ৰহ্লাদ চন্দ্ৰ তাছা ১২। জাৰিয় ৰূপকোঁৱৰ জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালা। – প্ৰবীণ কুমাৰ দেউৰী ১৩। দেউৰাম তাছাৰ ৰচনাবলী -- গণেশ কুৰ্মী ১৪। দি ষ্টাদি অফ হদোনমি-- শৰৎ কুমাৰ ফুকন ১৫। বাঁহী – সম্পাদনা – যতীন্দ্ৰনাথ গোস্বামী ১৬। মোহ্নীয় বিশ্ব ব্ৰহ্মাণ্ড – ড° দীনেশ গোস্বামী ১৭। হেমকোষ স্মৰণ -ড° বসন্ত কুমাৰ গোস্বামী ১৮। জোনাকী -- সম্পাদনা – ড° নগেন শইকীয়া ।

২০০৩-২০০৫ কাৰ্যকালত অসম সাহিত্য সভাৰ প্ৰকাশনসমূহঃ

(১) বিশ্বকোষ ঃ ইতিহাস – ষষ্ঠ খণ্ড আৰু সপ্তম খণ্ড, মুখ্য সম্পাদক ড° ৰাজেন শইকীয়া। (২) সমাজ আৰু সংস্কৃতি খণ্ড – অষ্টম আৰু নৱম খণ্ড -- মুখ্য সম্পাদক ড° মহম্মদ তাহেৰ– (৩) আধুনিক অসমীয়া নাট্য সম্ভাৰ, সম্পাদক ড° জগদীশ পাটগিৰী আৰু সহযোগী সম্পাদক সত্যকাম বৰঠাকুৰ (৪) নাটকৰ ব্যৱহাৰিক দিশ, সম্পাদকদ্বয় – ড° জগদীশ পাটগিৰী আৰু ড° অখিল চক্ৰৱৰ্তী (৫) শৰৎ চন্দ্ৰ গোস্বামীৰ অসম দেশৰ পুৰণি কথা আৰু মহাসমৰ (৬) শৰৎ চন্দ্ৰ গোস্বামীৰ নিৰ্বাচিত প্ৰবন্ধ (৭) শৰৎ চন্দ্ৰ গোস্বামীৰ নিৰ্বাচিত গল্প (৮) অসম সাহিত্য সভাৰ আজীৱন সভ্য, সংকলন আৰু সম্পাদনা– ড° জগদীশ পাটগিৰী আৰু সহযোগী কমল কলিতা (৯) অসমৰ

ভাষা পৰিচয়, মুখ্য সম্পাদক ড° প্ৰমোদ চন্দ্ৰ ভট্টাচাৰ্য্য (১০) পাৰ্বতি প্ৰসাদৰ জীৱন আৰু দৰ্শন আৰু সাহিত্য -- ড° বিভা দত্ত নেওগ (১১) অণু পৰমাণু -- ড° প্ৰবীণ বৰুৱা (১২) তৰুণ চন্দ্ৰ পামেগাম ৰচনাৱলী, দ্বিতীয় খণ্ড, সংকলক আৰু সম্পাদনা -- ভৃগুমণি কাগ্যুং (১৩) লিওনাৰ্ডো দ্য ভিন্সি-- জীৱন আৰু চিত্ৰকলা -- শোভা ব্ৰহ্ম (১৪) সত্ৰীয়ানৃত্যৰ কথা -- ড° জগন্নাথ মহন্ত (১৫) মিনুৰ অতিথি -- বন্দিতা ফুকন (১৬) অসমৰ সামাজিক ৰূপান্তৰ আৰু মধ্যশ্ৰেণীৰ বিকাশ -- যতীন্দ্ৰ কুমাৰ বৰগোহাঞি (১৭) অসমীয়া আধুনিক গীতৰ সংগীতকাৰসকল -- তফজ্জুল আলি (১৮) এৰিষ্টটলৰ কাব্য জিজ্ঞাস -- যজ্ঞেশ্বৰ শৰ্মা (১৯) এণ্টনি আৰু কিওপেট্ৰা- - পোণা মহন্ত। (২০) অসমীয়া প্ৰাচীন লিপি-- সৰ্বেশ্বৰ কটকী (২১) অসমীয়া সংস্কৃতি -- হৰিপ্ৰসাদ নেওগ, লীলা গগৈ (সম্পাদনা) (২২) সাহিত্য সমীক্ষা -- মহেশ্বৰ নেওগ আৰু ড° হেমন্ত কুমাৰ শৰ্মা (সম্পাদনা) (২৩) অসম অঞ্চলৰ জনজাতীয় সাধুকথা -- ড° জগদীশ পাটগিৰী।

অসম সাহিত্য সভাৰ ২০০৫-০৭ কাৰ্যকালৰ প্ৰস্তাৱিত আঁচনিসমূহ প্ৰধান সম্পাদকে বিজ্ঞপ্তি যোগে প্ৰচাৰ কৰিছে। প্ৰধান সম্পাদকে বিজ্ঞপ্তিযোগে ঘোষণা কৰা আঁচনিসমূহ হ'ল ঃ

সভাৰ নিয়মীয়া কাৰ্যসূচী ঃ প্ৰকাশন, গৱেষণা, সমন্বয়, সংগঠন, বিদ্যায়তনিক, বিত্তীয় উন্নয়নঃ

১।পূৰ্ববৰ্তী আঁচনিৰ পৰা বৰ্তমান কাৰ্যকালত অগ্ৰাধিকাৰ ভিত্তিত গ্ৰহণ কৰা আঁচনি

(ক) অসম-তত্ত্ব গৱেষণা সংস্থানৰ কৰ্ম আঁচনি

(খ) জনগোষ্ঠীয় গৱেষণা কেন্দ্ৰৰ কৰ্ম আঁচনি

(গ) পশ্চিম অসমৰ লোক-ভাষা আৰু লোক-সংস্কৃতি গৱেষণা কেন্দ্ৰ আঁচনি।

(ঘ) অসম সাহিত্য সভা প্ৰকল্প কাৰ্যকৰীকৰণ

(ঙ) সাধাৰণ পুঁজিৰ ধন সংগ্ৰহৰ বিশেষ অভিযান

(চ) জাতীয় ন্যাস পুঁজিৰ নিৰ্ধাৰিত লক্ষ্য পূৰণৰ অভিযান

(ছ) নতুন অসমীয়া শব্দকোষ/চন্দ্ৰকান্ত অভিধানৰ সংশোধিত ৰূপত পুনৰ প্ৰকাশ

(জ) পত্রিকাৰ ন্যাস পুঁজি আৰু নিয়মীয়া প্ৰকাশৰ বাবে অৰ্থ সংগ্ৰহ

(ঝ) পূৰ্ব বছৰৰ অসম্পূৰ্ণ অন্যান্য আঁচনি

(ঞ) অসমীয়া বিশ্বকোষ আদি।

হ্ৰস্বম্যাদী আৰু দীৰ্ঘম্যাদী আঁচনি

হ্ৰস্বম্যাদী ঃ

(ক) চৰ-চাপৰি অঞ্চলৰ লোক-সংস্কৃতি সংৰক্ষণ আৰু সমাৰোহ

(খ) চৰ-চাপৰি আৰু চাহ বাগিচা অঞ্চলত অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যৰ প্ৰতি সজাগতা বৃদ্ধিৰ বিশেষ অভিযান।

(গ) সকলো জনগোষ্ঠীয় সভাৰ সম্মিলিত কাৰ্যসূচী।

(ঘ) চাহ বাগিচা অঞ্চলৰ লোক সংস্কৃতিৰ প্ৰদৰ্শন।

(ঙ) অসমৰ অপেচাদাৰী নাট্যদলসমূহৰ নাট মঞ্চস্থৰ বিশেষ সমাৰোহ

(চ) নিৰ্বাচিত নাট মঞ্চস্থ

(ছ) লোক-সংস্কৃতি সমাৰোহ

(জ) উত্তৰ পূৰ্বাঞ্চলৰ বহুভাষিক কবি সন্মিলন

(ঝ) আজীৱন আৰু হিতৈষী সভ্যৰ জিলা ভিত্তিত সমাৰোহ

নতুন বিশেষ আঁচনি ঃ

১। বিভিন্ন সাহিত্য সভাৰ সংগঠনৰ জৰিয়তে উমৈহতীয়া কাৰ্যসূচী ৰূপায়ন

২। অসমৰ সাংস্কৃতিক ইতিহাস

৩। অসমৰ ইতিহাস (প্ৰাচীন, মধ্যযুগ, আধুনিক যুগ)

৪। অসমীয়া ভাষা-সাহিত্য জগত সভালৈ (অনুবাদৰ জৰিয়তে) আদান-প্ৰদান

৫। মহিলাৰ বাবে বিশেষ কাৰ্যসূচী (যৌতুক, নাৰী-নিৰ্যাতন আদিৰ বিৰুদ্ধে কাৰ্যসূচী)

৬। ১ ব'হাগ নিজৰ দিন

৭। বৃক্ষৰোপন আঁচনি

৮। সামাজিক সচেতনতা বৃদ্ধিৰ বাবে এলানি কাৰ্যসূচী

৯। শিশু গ্ৰন্থমেলা

হ্ৰস্বম্যাদী প্ৰকাশন আঁচনি

(ক) আধুনিক নিৰ্বাচিত নাটৰ সংকলন প্ৰকাশ ঃ ভ্ৰাম্যমানৰ নাটক

(খ) অসমীয়া ভাষা, সাহিত্য, সংস্কৃতি বিষয়ক প্ৰবন্ধ সংকলন

(গ) দৰ্শন আৰু সাহিত্য বিষয়ক প্ৰবন্ধ সংকলন

(ঘ) অসম সাহিত্য সভাৰ দ্বাৰা পূৰ্বে প্ৰকাশিত দুৰ্লভ গ্ৰন্থৰ পুনৰ মুদ্ৰণ
(ঙ) হিতৈষী সভ্যৰ নাম তালিকা প্ৰকাশ
(চ) পৰিচয় গ্ৰন্থমালা
(ছ) শিশু গ্ৰন্থমালা

বিভিন্ন বিদ্যায়তনিক ক্ষেত্ৰ সামৰি নতুন গ্ৰন্থ প্ৰকাশ ঃ

(ক) 'আসাম বান্ধৱ' 'জয়ন্তী' (পুৰণি আলোচনী)ৰ একত্ৰ সংকলন
(খ) 'ৰামধেনু', 'আবাহন', 'আজান'ৰ একত্ৰ সংকলন
(গ) বড়ো ভাষাৰ কিছু নিৰ্বাচিত গ্ৰন্থৰ অসমীয়া ভাষালৈ অনুবাদ
(ঘ) পত্ৰিকাৰ নিয়মীয়া প্ৰকাশ
(ঙ) সভাৰ প্ৰকাশনৰ বৰ্ণনামূলক তালিকা
(চ) শংকৰদেৱৰ ৰচনাৱলী
(ছ) চলচ্চিত্ৰ বিষয়ক গ্ৰন্থ প্ৰকাশ
(জ) আধুনিক নিৰ্বাচিত গল্পৰ সংকলন

জিলা সভাৰ সহযোগত ঃ

(১) জিলা ভিত্তিক লোকগীত সংগ্ৰহৰ আঁচনি
(২) নিৰ্বাচিত শব্দকোষ
(৩) জিলা ভিত্তিক লেখক / শিল্পীৰ জীৱন-পঞ্জী।

বিদ্যায়তনিক আঁচনি ঃ

(ক) আৰ্হি কাকত চাওঁতাৰ কৰ্মশালা
(খ) তৰুণ প্ৰজন্মৰ বাবে বিশেষ আঁচনি
(গ) গল্প, নাট, কবিতা, প্ৰবন্ধৰ কৰ্মশালা, আলোচনা-চক্ৰ আদি।
(ঘ) লিপ্যন্তৰ, অনুবাদ, আখৰ জোঁটনি ইত্যাদি সম্পৰ্কে চক্ৰ, কৰ্মশালা ইত্যাদি (উপযুক্ত ক্ষেত্ৰত বিশ্ববিদ্যালয় তথা অন্যান্য অনুষ্ঠানৰ সহযোগত)

সভাৰ নিয়মীয়া কাৰ্যসূচী ঃ জিলা আৰু শাখাৰ যোগেদি ৰূপায়ণ ঃ

(ক) সাহিত্য দিৱস ঃ ২৬ মাৰ্চ
(খ) পাৰ্বতিপ্ৰসাদ বৰুৱা স্মৃতি দিৱস ঃ ৭ জুন
(গ) বিষ্ণুপ্ৰসাদ ৰাভা দিৱস ঃ ২০ জুন
(ঘ) চন্দ্ৰকান্ত-ইন্দ্ৰকান্ত স্মৃতি দিৱস ঃ ১ চেপ্তেম্বৰ

(ঙ) সংহতি দিৱস ঃ ১০ ছেপ্তেম্বৰ

(চ) নৱেম্বৰ মাহৰ শেষত সাহিত্য সভা সপ্তাহ পালন

(ছ) জাতীয় চেতনা দিৱস ঃ ১৮ ডিচেম্বৰ

(জ) শৰৎচন্দ্ৰ গোস্বামী স্মৃতি দিৱস ঃ ১৯ ডিচেম্বৰ

(ঝ) পদ্মনাথ গোহাঞিঃ বৰুৱা স্মৃতি দিৱস ঃ ২৬ ডিচেম্বৰ

(ঞ) প্ৰতিষ্ঠা দিৱস ঃ ২৭ ডিচেম্বৰ

(ট) অৰুণোদয় দিৱস ঃ ১ জানুৱাৰী

(ঠ) মহাৰাজ নৰনাৰায়ণ দিৱস ঃ মাঘ মাহৰ সংক্ৰান্তিত

(ড) ৰাধাকান্ত সন্দিকৈ সামাজিক সমাৰোহ ঃ ২৬ জানুৱাৰী

(ঢ) ভাষা-জ্ঞান পৰীক্ষা

২০০৫-০৭ কাৰ্যকালত সম্পাদন কৰিবলগীয়া বিশেষ কাৰ্যসূচী

❑ ত্ৰৈলোক্য নাথ গোস্বামীৰ জন্ম শতবাৰ্ষিকী উছৱ

সংগঠন মূলক আঁচনি

(ক) ঠাইৰ নামৰ ইতিহাস, কিম্বদন্তি ইত্যাদি প্ৰত্যেক শাখা সভাই সংগ্ৰহ কৰি মূল সভাৰ জৰিয়তে জিলা সভালৈ প্ৰেৰণ

(খ) জিলা সভা আৰু শাখা সভা গঠন আৰু সক্ৰিয়কৰণ

(গ) হিতৈষী সভ্য ভৰ্তি অভিযান

(ঘ) চাহ-বাগিচা উপ-সমিতিৰ যোগে গ্ৰহণ কৰা আঁচনি ৰূপায়ণ

(ঙ) চৰ-চাপৰি উপ-সমিতিৰ যোগে গ্ৰহণ কৰা আঁচনি ৰূপায়ণ।

বক্তৃতানুষ্ঠান (২০০৫-০৭) কাৰ্যকালত হ'বলগীয়া

(ক) তীৰ্থৰাম বৰদলৈ সোঁৱৰণী বক্তৃতা

(খ) শ্বিলং কলা পৰিষদ বক্তৃতা।

(গ) বিষ্ণুপ্ৰিয়া স্মাৰক বক্তৃতা

(ঘ) ৰঘুনাথ দেৱ চৌধুৰী স্মাৰক বক্তৃতা

(ঙ) চন্দ্ৰকান্ত বৰপূজাৰী স্মৰক বক্তৃতা

অসম সাহিত্য সভাৰ বঁটা ঃ

(১) অসম সংঘ আমেৰিকা বঁটা

(২) অম্বিকাগিৰি ৰায়চৌধুৰী বঁটা
(৩) অসম ছাত্ৰ সন্থা মাদ্ৰাজ বঁটা
(৪) কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ সাহিত্য বঁটা
(৫) বাসন্তী বৰদলৈ বঁটা
(৬) মহানন্দ বৰুৱা-শশীপ্ৰভা বৰুৱা বঁটা
(৭) ৰামদেউ শৰ্মা সোঁৱৰণী বঁটা
(৮) সীতানাথ ব্ৰহ্মচৌধুৰী বঁটা
(৯) কলাগুৰু বিষ্ণুপ্ৰসাদ ৰাভা বঁটা
(১০) শৰৎ চন্দ্ৰ গোস্বামী বঁটা
(১১) হৰিপ্ৰসাদ নেওগ সোঁৱৰণী মুদ্ৰণ আৰু অলংকৰণ বঁটা
(১২) উত্তম বৰুৱা বঁটা
(১৩) দুৰ্গাধৰ বৰকটকী বঁটা
(১৪) ভৰত চন্দ্ৰ বৰুৱা বঁটা
(১৫) কুমাৰ কিশোৰ সোঁৱৰণী বঁটা
(১৬) গিৰিধৰ শৰ্মা সোঁৱৰণী বঁটা
(১৭) ছগনলাল জৈন বঁটা
(১৮) ডা° ৰজনীকান্ত গগৈ সোঁৱৰণী বঁটা
(১৯) হেম বৰুৱা সোঁৱৰণী সাহিত্য বঁটা
(২০) অনিল কুমাৰ শৰ্মা বঁটা
(২১) শ্ৰমিকপ্ৰাণ সৰ্বেশ্বৰ বৰদলৈ বঁটা
(২২) জয়সিং হাণ্ডে বঁটা
(২৩) তিলক চন্দ্ৰ শৰ্মা সোঁৱৰণী বঁটা
(২৪) অৰ্চনা চক্ৰৱৰ্ত্তী ন্যাস বঁটা
(২৫) শ্ৰেষ্ঠ জিলা সাহিত্য বঁটা
(২৬) শ্ৰেষ্ঠ শাখা সাহিত্য বঁটা
(২৭) শ্ৰেষ্ঠ সংগঠক জিলা সাহিত্য সভা বঁটা
(২৮) শ্ৰেষ্ঠ সংগঠক শাখা সাহিত্য সভা বঁটা

অসম সাহিত্য সভাৰ বৃত্তি

(১) বীৰেনৰাম ফুকন সৌৰৰণী ন্যাস বৃত্তি
(২) অৰ্চনা চক্ৰৱৰ্তী ন্যাস বৃত্তি

অসম সাহিত্য সভাই ৮৮ বছৰীয়া কাৰ্যকালত বহুত কামেই কৰিছে। বৰ্তমান সাহিত্য সভাই পাঁচদফীয়া আঁচনি ঘোষণা কৰি — সু-স্বাস্থ্য, পৰিবেশ সংৰক্ষণ, অৰ্থনৈতিক বিকাশ আদিৰ নিচিনা কিছুমান সমাজমুখী আঁচনিও গ্ৰহণ কৰা পৰিলক্ষিত হৈছে। অসম সাহিত্য সভা মূলতঃ যিহেতু সাহিত্যিকৰ অনুষ্ঠান, গতিকে সাহিত্য সভাই অকণমান সাহিত্যিসকলৰ হিতৰ বাবেও দুই-এটা কথা ভাবক। তাৰ ভিতৰত আমিও দুই-এটা কথা বিশেষভাবে আঙুলিয়াব খোজো ঃ

(১) অসমত লেখি খাবপৰা পৰিবেশ এটাৰ সৃষ্টি কৰক (২) প্ৰকাশকসকলে লেখকসকলক যাতে প্ৰাপ্য ৰয়েলিটীৰপৰা বঞ্চিত কৰিব নোৱাৰে তাৰ এক ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰক আৰু লগতে লেখকৰ ৰয়েলিটী শতকৰা দহ টকাৰ পৰা ত্ৰিশ টকালৈ বৃদ্ধি কৰাৰ ব্যৱস্থা কৰক। (৩) গ্ৰন্থ প্ৰকাশনৰ বাবে দুখীয়া লেখকসকললৈ আৰ্থিক অনুদান আগবঢ়োৱাৰ ব্যৱস্থা কৰক (৪) দুখীয়া লেখকসকললৈ বিনামূলীয়া চিকিৎসা সেৱাৰ ব্যৱস্থা কৰক। (৫) লেখকসকলক বিনামূলীয়া দেশ-বিদেশ ভ্ৰমণ কৰিবপৰা ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰক (৬) প্ৰকাশিত গ্ৰন্থৰ কমেও ২০০ খন চৰকাৰে কিনাৰ ব্যৱস্থা কৰক (৭) অসম সাহিত্য সভা, জিলা সাহিত্য সভা তথা শাখা সাহিত্যসভাসমূহে প্ৰকাশিত সকলো গ্ৰন্থৰ পাঁচখনকৈ কিনি সংগ্ৰহ কৰাৰ ব্যৱস্থা কৰক (৮) অসমত যিসকল লেখক-লেখিকাই কেৱল লিখি খোৱাৰে পণ কৰিছে বা ৩০-৩৫ বছৰ ধৰি নিৰৱচ্ছিন্নভাবে কেৱল সাহিত্য ৰচনাতে মনোনিবেশ কৰি আছে— তেনে বিশেষলোকৰ ক্ষেত্ৰত সাহিত্যিক পেন্সনৰ বয়স ৬০ বছৰৰ ঠাইত ৪০-৪৫ বছৰলৈ কমোৱাৰ ব্যৱস্থা কৰক আৰু তেওঁলোকৰ কিছুমানক এককালীন আৰ্থিক সাহায্য প্ৰদানৰ ব্যৱস্থা কৰক। অসম সাহিত্য সভাৰ যোৰহাটস্থ কেন্দ্ৰীয় কাৰ্যালয় চন্দ্ৰকান্ত সন্দিকৈ ভৱনৰ দৰে গুৱাহাটীস্থ কাৰ্যালয় ভগৱতী প্ৰসাদ বৰুৱা ভৱন আৰু সংগীতাচাৰ্য্য লক্ষ্মীৰাম বৰুৱা সদনৰ গুৰুত্ব সমানে বুলি ধাইজে ভাবে। সভাৰ এনে এটা মুখ্য কাৰ্যালয়ত ঐতিহ্যবহনকাৰী তোৰণ এটাৰ ইমান দিনে অভাব অনুভৱ কৰা হৈছিল। সভাৰ বৰ্তমান কাৰ্যকালৰ প্ৰধান সম্পাদক ড° জগদীশ পাটগিৰীৰ বিশেষ তৎপৰতাত

গুৱাহাটীস্থ কাৰ্যালয়ৰ সন্মুখত এক আকৰ্ষণীয় অসমীয়া সংস্কৃতিৰ বৰ্ণাঢ্য ৰূপক প্ৰতিফলিত কৰা তোৰণ এটি শীৰ্ঘে নিৰ্মাণ হৈ উঠিব বুলি জানিব পাৰি আমি অত্যন্ত সুখী হৈছোঁ।

অসম সাহিত্য সভাৰ প্ৰধান সম্পাদক মাননীয় ড° জগদীশ পাটগিৰীয়ে তেওঁৰ কাৰ্যকালৰ সভাৰ কিছু তথ্য আৰু কেইগৰাকীমান সভাপতিৰ ফটো মোক ব্যৱহাৰ কৰিবলৈ দিয়াৰ বাবে তেওঁলৈ মোৰ হিয়াভৰা আন্তৰিক কৃতজ্ঞতা যাঁচিলোঁ। সভাৰ সহকাৰী সম্পাদক কমল কলিতাৰ পৰাও কেইগৰাকীমান সভাপতিৰ ফটো পোৱা হৈছে আৰু সভাৰ কথা জনাত সহায় কৰিছে ভবানন্দ তালুকদাৰে। এই দুয়োগৰাকী ব্যক্তিলৈও মোৰ আন্তৰিক শলাগ যাঁচিলোঁ। বেটুপাতৰ শিল্পী বিষ্ণু তামুলীলৈ হিয়াভৰা ওলগ যাঁচিলোঁ। ষ্টেণ্ডাৰ্ড ইম্প্ৰেচনচৰ স্বত্বাধিকাৰী গীতাঞ্জলী নাথৰো শলাগ ললোঁ।

গ্ৰন্থখনৰ দ্বিতীয় সংস্কৰণ আগ্ৰহেৰে ছপাবলৈ আগবাঢ়ি অহাত, চন্দ্ৰ প্ৰকাশৰ স্বত্বাধিকাৰী ককাই-ভাই মাননীয় ৰাজেন্দ্ৰমোহন শৰ্মা আৰু ডাঃ ৰবীন্দ্ৰ মোহন শৰ্মালৈ মোৰ হিয়াভৰা অভিনন্দন যাঁচিলোঁ। গ্ৰন্থখনে আগৰ দৰে পাঠকসমাজৰ সমাদৰ লাভ কৰিব পাৰিব বুলি মই আশ কৰিলোঁ। বৈ যোৱা ভুল-ভ্ৰান্তি, দোষ-ত্ৰুটীৰ বাবে ৰাইজৰ ওচৰত ক্ষমা বিচাৰিলোঁ।

২৯.১০.০৫

সমীন কলিতা
ক্ষুদ্ৰদধি (হাজো)
কামৰূপ, অসম

সূচীপত্ৰ

১।	পদ্মনাথ গোহাঞিঃ বৰুৱা	১
২।	চন্দ্ৰধৰ বৰুৱা	৬
৩।	কালিৰাম মেধি	১১
৪।	হেমচন্দ্ৰ গোস্বামী	১৭
৫।	অমৃতভূষণ দেৱ অধিকাৰী	২১
৬।	কনকলাল বৰুৱা	২৪
৭।	লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা	২৮
৮।	ৰজনীকান্ত বৰদলৈ	৩৪
৯।	বেণুধৰ ৰাজখোৱা	৩৮
১০।	তৰুণৰাম ফুকন	৪১
১১।	কমলাকান্ত ভট্টাচাৰ্য্য	৪৭
১২।	মফিজুদ্দিন আহমদ হাজৰিকা	৫৪
১৩।	নগেন্দ্ৰ নাৰায়ণ চৌধুৰী	৫৯
১৪।	জ্ঞানদাভিৰাম বৰুৱা	৬৩
১৫।	আনন্দ চন্দ্ৰ আগৰৱালা	৬৭
১৬।	ৰঘুনাথ চৌধাৰী	৭১
১৭।	কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ	৮৩
১৮।	ডঃময়িদুল ইছলাম বৰা	৮৮
১৯।	নীলমণি ফুকন	৯০
২০।	অম্বিকাগিৰী ৰায়চৌধুৰী	৯৪
২১।	ডঃ সূৰ্য্য কুমাৰ ভূঞা	৯৯
২২।	নলিনীবালা দেৱী	১০৬
২৩।	যতীন্দ্ৰ নাথ দুৱৰা	১১২
২৪।	বেণুধৰ শৰ্মা	১১৮
২৫।	পদ্মধৰ চলিহা	১২৪
২৬।	অতুল চন্দ্ৰ হাজৰিকা	১২৭
২৭।	ত্ৰৈলোক্যনাথ গোস্বামী	১৩৪
২৮।	ৰত্নকান্ত বৰকাকতী	১৩৯
২৯।	মিত্ৰদেৱ মহন্ত	১৪৫

৩০।	ডিম্বেশ্বৰ নেওগ	১৫২
৩১।	বিনন্দ চন্দ্র বৰুৱা	১৫৯
৩২।	নকুল চন্দ্র ভূঞা	১৬৫
৩৩।	জ্ঞাননাথ বৰা	১৬৯
৩৪।	আনন্দ চন্দ্র বৰুৱা	১৭২
৩৫।	উপেন্দ্র চন্দ্র লেখাৰু	১৭৭
৩৬।	তীৰ্থনাথ শৰ্মা	১৮১
৩৭।	হেম বৰুৱা	১৮৪
৩৮।	গিৰিধৰ শৰ্মা	১৮৯
৩৯।	ডঃ মহেশ্বৰ নেওগ	১৯৩
৪০।	ডঃ সত্যেন্দ্র নাথ শৰ্মা	১৯৮
৪১।	যজ্ঞেশ্বৰ শৰ্মা	২০৩
৪২।	চৈয়দ আব্দুল মালিক	২০৯
৪৩।	প্ৰসন্নলাল চৌধুৰী	২১৫
৪৪।	অতুল চন্দ্র বৰুৱা	২২০
৪৫।	যতীন্দ্র নাথ গোস্বামী	২২৫
৪৬।	সীতানাথ ব্ৰহ্মচৌধুৰী	২৩০
৪৭।	ডঃ বীৰেন্দ্র কুমাৰ ভট্টাচাৰ্য্য	২৩৩
৪৮।	যোগেশ দাস	২৪৭
৪৯।	বীৰেন বৰকটকী	২৫২
৫০।	ডঃ মহেন্দ্র বৰা	২৫৭
৫১।	কীৰ্ত্তিনাথ হাজৰিকা	২৬৩
৫২।	মহিম বৰা	২৭০
৫৩।	নৱকান্ত বৰুৱা	২৭৯
৫৪।	ডঃ নিৰ্মলপ্ৰভা বৰদলৈ	২৮৬
৫৫।	লক্ষ্যধৰ চৌধুৰী	২৯৩
৫৬।	ডঃ ভূপেন হাজৰিকা	২৯৮
৫৭।	ডঃ লীলা গগৈ	৩২১
৫৮।	হিতেশ ডেকা	৩২৭
৫৯।	ডঃ লক্ষ্মীনন্দন বৰা	৩৩৬
৬০।	ডঃ নগেন শইকীয়া	৩৪০
৬১।	চন্দ্রপ্ৰসাদ শইকীয়া	৩৪৫
৬২।	হোমেন বৰগোহাঞি	৩৪৯

৬৩। ডº বীৰেন্দ্ৰ নাথ দত্ত ৩৫৬
৬৪। কনকসেন ডেকা ৩৭২

বিশেষ বাৰ্ষিক অধিবেশন

১। চন্দ্ৰপ্ৰসাদ শইকীয়া — যোৰহাট — ২০০০ চন
২। হোমেন বৰগোহাঞি — কলগাছিয়া — ২০০২ চন
৩। ডº বীৰেন্দ্ৰ নাথ দত্ত — হোজাই — ২০০৪ চন
৪। কনকসেন ডেকা — বেলশৰ — ২০০৬ চন

পৰিশিষ্ট

অসম সাহিত্য সভাৰ উপসভাপতিসকল ৩৮৬
অসম সাহিত্য সভাৰ প্ৰধান সম্পাদকসকল ৩৮৭
অসম সাহিত্য সভাৰ সহকাৰী সম্পাদকসকল ৩৮৯
অসম সাহিত্য সভাৰ পত্ৰিকা সম্পাদকসকল ৩৯১
আদৰণী সমিতিৰ সভাপতিসকল ৩৯২
কবি সন্মিলনীৰ সভাপতিসকল ৩৯৫
সহায় লোৱা গ্ৰন্থ ৩৯৬

পদ্মনাথ গোহাঞিবৰুৱা

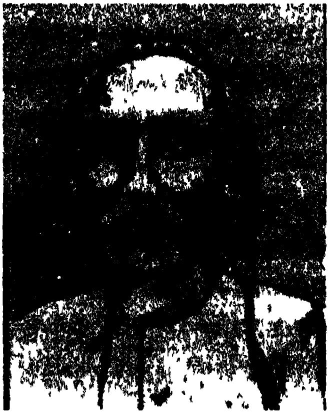

আধুনিক অসমীয়া সাহিত্যক প্ৰতিষ্ঠা কৰিবলৈ যিসকল ব্যক্তিয়ে আপ্ৰাণ চেষ্টা চলাইছিল, সেইসকলৰ ভিতৰত পদ্মনাথ গোহাঞিবৰুৱা অন্যতম। তেওঁ আছিল একাধাৰে কবি, ঔপন্যাসিক, নাট্যকাৰ, জীৱনীকাৰ, হাস্যৰসিক, প্ৰবন্ধকাৰ আৰু সাংবাদিক।

গোহাঞিবৰুৱাৰ জন্ম হয় ১৮৭১ চনৰ ২৪ অক্টোবৰত (আঘোণ মাহৰ ৯ তাৰিখে) উত্তৰ লক্ষীমপুৰৰ নকাৰী মৌজাৰ নকাৰী গাঁৱত। তেওঁৰ পিতাকৰ নাম ঘিণাৰাম গোহাঞিবৰুৱা আৰু মাতৃ লম্ভীদেৱী। ১৮৭৯ চনত তেওঁ উত্তৰ লক্ষীমপুৰ প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ত ভৰ্তি হয়। তাৰপিছত ১৮৮৪ চনত শিৱসাগৰ চৰকাৰী উচ্চ ইংৰাজী স্কুলত পঢ়িবলৈ লয়। ১৮৯০ চনত তেওঁ এণ্ট্ৰেন্স (প্ৰৱেশিকা) পৰীক্ষা পাছ্ কৰাৰ পিছত তেওঁ উচ্চ শিক্ষা লাভ কৰিবলৈ কলিকতালৈ যায় আৰু তাৰ ৰিপণ কলেজত ভৰ্তি হয়। তেওঁ কলিকতাত এফ. এ. পঢ়োঁতে চেণ্ট জেভিয়াৰ্চ, জেনেৰেল এচেম্ব্লি আদি কলেজতো পঢ়িবলগীয়া হৈছিল। তেওঁ ওকালতি শ্ৰেণীতো নাম লগাইছিল। কিন্তু পঢ়া শেষ নকৰাকৈ অসমলৈ উভতি আহে।

অসমলৈ আহি কহিমা চৰকাৰী মধ্য ইংৰাজী বিদ্যালয়ত তেওঁ প্ৰধান শিক্ষকৰূপে নিযুক্ত হয়। তেওঁ কৰ্মময় জীৱনত 'তেজপুৰ নৰ্মাল স্কুল', তেজপুৰ চৰকাৰী হাইস্কুল, যোৰহাট চৰকাৰী হাইস্কুল আদিতো কাম কৰে।

কহিমাত থাকোতে তেওঁ লীলাৱতীৰ লগত বিবাহ পাশত আবদ্ধ হয়। লীলাৱতীৰ অকাল-মৃত্যু হোৱাত তেওঁ 'হীৰাৱতী'ৰ লগত দ্বিতীয়বাৰৰ বাবে বিবাহ পাশত আবদ্ধ হয়। এওঁৰ গৰ্ভতে সাতজনী ছোৱালী আৰু এটি ল'ৰাৰ জন্ম হয়।

কহিমাত থাকোতে তেওঁ অ.ভা.উ.সা. সভা আৰু কহিমা সাহিত্য সভা প্ৰতিষ্ঠা কৰে। এই দুয়োখন সভাৰে তেওঁ আছিল প্ৰতিষ্ঠাপক সম্পাদক। তেজপুৰ নৰ্মাল স্কুলত প্ৰধান শিক্ষকৰূপে কাম কৰি থাকোতে, তাতে তেওঁ তেজপুৰ অ.ভা.উ.সা. সভাৰ সম্পাদক নিৰ্বাচিত হয়। তেওঁৰ যত্নতে তেজপুৰত 'নামঘৰ' আৰু 'বাণ ৰঙ্গমঞ্চ' স্থাপন হয়। তেওঁ কিছুকাল ধৰি অসম ব্যৱস্থাপক সভাৰ সদস্য থকাৰ উপৰিও তেজপুৰ পৌৰ সভাৰ সভাপতি আছিল। গোহাঞিবৰুৱা 'অসমত ৰায়ত সভা', 'সদৌ অসম শিক্ষক সন্মিলনী', আহোম সভা, অসম মণ্ডল কাননগো সন্মিলনী, জয়মতী উৎসৱ সমিতি আদিৰ লগতো জড়িত আছিল। ১৯১৮ চনত ডিব্ৰুগড়ত অনুষ্ঠিত হোৱা অসম ছাত্ৰ সন্মিলনীৰ তৃতীয় বাৰ্ষিক অধিবেশনত সভাপতিত্ব কৰিছিল গোহাঞিবৰুৱাই।

গোহাঞিবৰুৱাই লক্ষীমপুৰৰ ছাত্ৰবৃত্তি স্কুলত পঢ়া সময়ৰে পৰা সাহিত্য-চৰ্চা আৰম্ভ কৰে। তেওঁৰ বন্ধু পানীন্দ্ৰ নাথ গগৈৰ লগত লগ লাগি দুয়ো সাহিত্য সাধনাত ব্ৰতী হয়। ১৮৯০ চনত তেওঁ কলিকতাত পঢ়া কালত 'জোনাকী'ৰ সংস্পৰ্শলৈ আহে। সেই সময়ছোৱাতে তেওঁ বেণুধৰ ৰাজখোৱাৰ সৈতে লগ লাগি প্ৰকাশ কৰে 'ডেকা গাভৰু'। 'ডেকা গাভৰু' আছিল এখনি বিহু গীতৰ গ্ৰন্থ। এই গ্ৰন্থখনকে 'জোনাকী'য়ে অশ্লীল বুলি অভিমত দিয়াত, ৰাজখোৱা আৰু গোহাঞিবৰুৱাই ক্ষুণ্ণ হয় আৰু তেতিয়াৰে পৰা তেওঁলোকে 'জোনাকী'ৰে সৈতে সম্পৰ্ক ছেদ কৰে। লগে লগে সমান্তৰালভাৱে তেওঁলোকে প্ৰকাশ কৰে 'বিজুলী' (১৮৯০ চন) আৰু 'অসম লিটাৰেৰী ক্লাব'। 'বিজুলী'ৰ প্ৰথম প্ৰধান সম্পাদক কৃষ্ণ প্ৰসাদ দুৱৰা। কৃষ্ণ প্ৰসাদ দুৱৰাই কলিকতা এৰিবলগীয়া হোৱাত, দ্বিতীয় বছৰৰ পৰা 'বিজুলী'ৰ সম্পাদকৰ দায়িত্ব গ্ৰহণ কৰে গোহাঞিবৰুৱাই। পিছে তেৰোঁ কলিকতা এৰিবলগীয়া হোৱাত, 'বিজুলী'ৰ প্ৰকাশ ১৮৯৩ চনত বন্ধ হয়। ১৯০১ চনত তেজপুৰৰ 'আসাম চেণ্ট্ৰেল প্ৰেছ'ৰ পৰা প্ৰকাশ পায় 'আসাম বন্তি'। এই কাকতৰ প্ৰথম সম্পাদক আছিল মথুৰা মোহন বৰুৱা। এই 'আসাম বন্তি'বো তেওঁ সম্পাদনা আৰু পৰিচালনাৰ ভাৰ গ্ৰহণ কৰিবলগীয়া হৈছিল। ১৯৪৬ চন পৰ্যন্ত ই প্ৰকাশিত হয়। তেওঁৰ সম্পাদনাতে তৃতীয়খন আলোচনী 'উষা' (১৯০৭-১৯১২) প্ৰকাশিত হয়।

গোহাঞিবৰুৱাই অসমীয়া সাহিত্যলৈ যাউতিযুগীয়া বৰঙণি আগবঢ়াইছে। ছাত্ৰাৱস্থাতে তেওঁৰ বন্ধু পানীন্দ্ৰ নাথ গগৈৰ সৈতে ৰচনা কৰিছিল 'পদ্মপাণি' নামে এখনি কবিতা পুথি। তেওঁৰ পত্নী 'লীলাৱতী'ৰ মৃত্যুত ৰচনা কৰে 'লীলা কাব্য'। 'জুৰণি' (১৯০১) আৰু 'ফুলৰ চানেকি' (১৯৪১) তেওঁৰ আন দুখন কবিতা গ্ৰন্থ।

তেওঁ কেইবাখনো জাতীয়তাবোধক নাটক ৰচনা কৰিছে। স্কুলীয়া অৱস্থাতে কামাখ্যালৈ আহোতে বঙালী 'অভিমন্যু বধ' যাত্ৰাভিনয় চাই, শিৱসাগৰত মঞ্চ সাজি এই যাত্ৰাভিনয় কৰে। সেই সময়ত অসমত বঙালী নাটকৰ প্ৰভাৱ বেছি আছিল। এই অভাৱ দূৰ কৰাৰ বাবে তেওঁ অসমৰ ইতিহাসৰ ভিত্তিত কেইবাখনো নাট ৰচনা কৰি উলিয়াইছিল। সেই নাটকৰ ভিতৰত হ'ল— জয়মতী (১৯০০), গদাধৰ (১৯০৭), সাধনী (১৯১১) আৰু 'লাচিত বৰফুকন' (১৯১৫) আদি। তেওঁৰ প্ৰহসনমূলক নাটক তিনিখন হ'ল— গাওঁবুঢ়া (১৮৯৭), টেটোন তামুলী (১৯০৯) আৰু ভূত নে ভ্ৰম (১৯১৫)। পৌৰাণিক নাটক — 'বাণৰজা' (১৯৩২)। তেওঁ তেজপুৰৰ বাণ ৰঙ্গমঞ্চৰ এগৰাকী পৃষ্ঠপোষক আছিল।

তেওঁৰ উপন্যাস দুখন হ'ল— ভানুমতী (১৮৯১) আৰু লাহৰী (১৮৯২)। আত্মজীৱনী — 'মোৰ সোঁৱৰণী' (১৯৭২)। ধৰ্মমূলক গ্ৰন্থ — শ্ৰীকৃষ্ণ (১৯৩০)। মদ্ভাগৱত গীতাৰ আলমত ৰচনা কৰে— 'গীতাসাৰ' (১৯৩৫)। অসমীয়া শিক্ষাৰ্থীসকলৰ পাঠ্যপুথিৰ অভাৱ দূৰ কৰিবলৈ ৰচনা কৰে— নীতিশিক্ষা, আদি শিক্ষা, মহাৰাণী, অসম বুৰঞ্জী, হিন্দু বুৰঞ্জী, সাহিত্য সংগ্ৰহ (১৮৯০), জীৱনী সংগ্ৰহ (১৯১৫), বুৰঞ্জীবোধ, ভূগোল দৰ্পণ, দেশী কছৰৎ, শিক্ষাবিধি আদি গ্ৰন্থ।

ভানুমতী (১৮৯১) ঃ ভানুমতী, লাহৰী (১৮৯২) আৰু লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাৰ 'পদুম কুঁৱৰী' (১৯০৫) ৰচনাৰ পিছত আধুনিক অসমীয়া উপন্যাসৰ ধাৰা আৰম্ভ হয় বুলিব পাৰি। ১৮৯১ চনত 'ভানুমতী' 'বিজুলী' আলোচনীত প্ৰকাশ হয়। এই গন্থ ১৯০৮ চনত প্ৰকাশ হয়। উপন্যাসখন নায়িকা-প্ৰধান। ভানুমতী আৰু চাৰু গোহাঞি নামৰ এহাল ডেকা-গাভৰুৰ প্ৰণয় কাহিনীক পটভূমি হিচাপে লৈ উপন্যাসখন ৰচিত হৈছে। ভানুমতী আৰু চাৰু গোহাঞিৰ মিলনৰ দুৱাৰডলিত যুৱৰাজ (পিছলৈ ৰজা) হেঙাৰ স্বৰূপে থিয় দিয়াত, ঘটনাক্ৰমে চাৰু গোহাঞিক প্ৰাণদণ্ড দিয়াৰ বাবে চাওদাঙৰ হাতত অৰ্পণ কৰা হয় আৰু পৰিণতিত ভানুমতীয়েও উন্মাদিনী হৈ পুখুৰীত জাঁপ দি প্ৰাণ ত্যাগ কৰে। কাহিনীটো ঐতিহাসিক পটভূমিৰ

আধাৰত ৰচিত হ'লেও তাত ইতিহাসৰ কোনো আখ্যান পাবলৈ নাই। সেই ফালৰ পৰা উপন্যাসখন সামাজিক উপন্যাস বুলিব পাৰি।

জয়মতী (১৯০০) : গোহাঞিবৰুৱাৰ 'গাওঁবুঢ়া', 'টেটোন তামুলী' আৰু 'ভূত নে ভ্ৰম'ক প্ৰহসনমূলক নাটক বুলিব পাৰি। তেওঁৰ গহীন বুৰঞ্জীমূলক আৰু পৌৰাণিক নাট কেইখনৰ ভিতৰত হ'ল— জয়মতী, গদাধৰ, লাচিত বৰফুকন, সাধনী, বাণৰজা আদি। জয়মতীয়ে হ'ল অসমীয়া ভাষাত প্ৰথম বুৰঞ্জীমূলক নাটক। গোহাঞিবৰুৱাৰ গহীন নাটককেইখনত শ্বেক্সপিয়েৰৰ নাটৰ প্ৰভাৱ লক্ষ্য কৰা যায়। গোহাঞিবৰুৱাৰই নায়িকা জয়মতীক এগৰাকী আদৰ্শৱতী, স্বামী ভক্তি পৰায়ণা আৰু স্বাৰ্থ-ত্যাগী মহিলা হিচাপে ৰূপায়িত কৰিছে। তেওঁৰ স্বামীৰ কাৰণে আৰু জাতিৰ হকে ল'ৰা ৰজাৰ চাওদাঙৰ হাতত নিৰ্মম-অকথ্য যন্ত্ৰণাৰ বলি হৈ নিজৰ জীৱন পাত কৰিছে। 'নিদিও সন্ধান মোৰ পতি দেৱতাৰ; নলৰে বচন, লৰে যদি হিমাচল' (জয়মতী, ২য় অংক, ৭ম দৃশ্য)। 'জয়মতী'ৰ নিচিনা এনে যথাৰ্থ চৰিত্ৰ চিত্ৰণৰ ফালৰপৰা নাটকখনক এখন সাৰ্থক ট্ৰেজেদিৰ শাৰীত পেলাব পাৰি। নাটকখনত পাঁচটা অঙ্ক আছে।

'শ্ৰীকৃষ্ণ' (১৯৩০) : গোহাঞিবৰুৱাৰ 'শ্ৰীকৃষ্ণ' তেওঁৰ সাহিত্যিক জীৱনৰ সৰ্বশ্ৰেষ্ঠ অৱিহণা। আদ্যলীলা খণ্ড, মধ্যলীলা আৰু অন্ত্যলীলা খণ্ডত ভগৱান শ্ৰীকৃষ্ণৰ সম্পূৰ্ণ জীৱন-বৃত্তান্ত উচ্চমানৰ গদ্যৰীতিত দাঙি ধৰা হৈছে। অসমীয়া সাহিত্যত এইটোৱে আছিল এনে বৃহৎ প্ৰথম প্ৰচেষ্টা। প্ৰথম খণ্ডত আঁতিগুৰিৰ পৰা চৈধ্য বছৰীয়া বয়সলৈ অৰ্থাৎ শ্ৰীকৃষ্ণৰ পূৰ্বপুৰুষৰ পৰিচয়ৰ পৰা আৰম্ভ কৰি অক্ৰুৰে ৰাম-কৃষ্ণক বৃন্দাবনৰ পৰা মথুৰালৈ অনালৈকে বৰ্ণনা দাঙি ধৰা হৈছে। মধ্যলীলা খণ্ডত ১৫বছৰীয়াৰ পৰা ৭০বছৰীয়ালৈকে অৰ্থাৎ ৰাম-কৃষ্ণৰ মথুৰা প্ৰবেশৰ পৰা কুৰুক্ষেত্ৰ যুদ্ধ যাত্ৰালৈ বৰ্ণনা কৰা হৈছে। তৃতীয় খণ্ডত ৯১ বছৰীয়াৰ পৰা ১২৬ বছৰীয়ালৈকে অৰ্থাৎ কুমাৰ হৰণেৰে আৰম্ভ কৰি কৃষ্ণলীলা অৱসানেৰে সমাপ্তি মৰা হৈছে।

১৯১৭ চনত অসম সাহিত্য সভাৰ জন্ম হয়। এই সভাৰ প্ৰথম সভাপতি নিৰ্বাচিত হয় পদ্মনাথ গোহাঞিবৰুৱা। ২৬ আৰু ২৭ ডিচেম্বৰত শিৱসাগৰত এই সভা অনুষ্ঠিত হৈছিল। সেইদিনা সভাপতিৰ আসনৰ পৰা গোহাঞিবৰুৱাই কৈছিল, "জাতীয় অন্তৰতম ভাব, চিন্তা, তেজ আৰু প্ৰতিভা বাজ ওলাবলৈ ভাষা আৰু সাহিত্যত বাদে সুগম বাট আন নাই। আকৌ ভাষাতকৈ সাহিত্য এখোজ আগ।

সেই কাৰণে জাতীয়ত্বৰ চিনাকি দিয়াত জাতীয় সাহিত্য আতোকৈ এখোজ আগুবাই যায়। গতিকে মানুহৰ জাতি আৰু ধৰ্ম সাহিত্যৰ ভেঁটি হ'লেও সি সাহিত্যৰ আঁচলত ধৰিহে আগবাঢ়িব পাৰে। সাজ-পাৰ আদিয়েও এই বিষয়ত সাহিত্যক পিছ পেলাই আগবাঢ়িব নোৱাৰে।"

১৯১৮ চনত অনুষ্ঠিত হোৱা অসম সাহিত্য সভাৰ বাবে তেওঁ সম্পাদক নিৰ্বাচিত হয়। এই সভাৰ সভাপতি নিৰ্বাচিত হৈছিল চন্দ্ৰধৰ বৰুৱা। ১৯৩৩ চনত উত্তৰ লক্ষীমপুৰত অনুষ্ঠিত অসম সাহিত্য সভাত তেওঁক সম্বৰ্ধনা জনোৱা হয়। ১৯০৬ চনত তেওঁক ইংৰাজ চৰকাৰে সাহিত্যিক পেন্সন আগবঢ়ায়। সেই সময়ত সাহিত্যিক পেন্সন ২৫ টকীয়া আছিল।

অসমীয়া সাহিত্যৰ একনিষ্ঠ সেৱক গোহাঞিবৰুৱাৰ পৰলোকপ্ৰাপ্তি হয় ১৯৪৬ চনৰ ৭ এপ্ৰিলত। ❒

চন্দ্ৰধৰ বৰুৱা

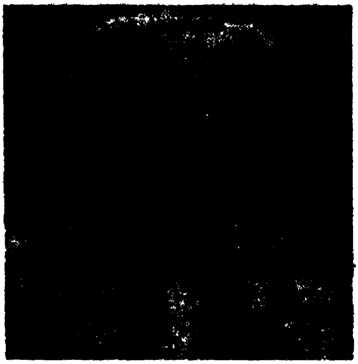

"আমি হঠাৎ পেট্ৰিয়ট
(আমাৰ) হঠাৎ মহৎ মত্
আন কোনো লোকে আমাৰ মতৰ
নোৱাৰে ধৰিব তৎ।

আমিহে সকলো জানো
জনা নাই আৰু কোনো
আমাৰ বাহিৰে নাই নাই জ্ঞান
কাৰো এধানি মানো।

আমাৰ কথাই বেদ
(আমি) য'তে যাওঁ ত'তে ভেদ
আজি **Extremist** কালি
Moderate
পৰহি **retrograde**
(আমি) ঘনাই সলাও ৰীতি
(আমাৰ) হঠাৎ বদলে নীতি
(আমি) যেনে মাছ দেখোঁ তেনে জাল গোথোঁ
ইটি এৰি ধৰো সিটি।

(আমি) নুশুনো যুক্তি কাৰো
নেমানো প্ৰমাণ আৰু
আমাৰ লগত মত নিমিলিলে
তুমি বিয়াগোম গৰু।

আমি বুজাটোহে সঁচা
ইবোৰ সকলো মিছা
আমাৰ নিচিনা কাৰ আছে আৰু
বুধিটো জোঙালি চঁচা?
আমি কৰা মতে ধাৰ্য
চলিব দেশৰ কাৰ্য
দেশখন খালি আমি কেজনৰে
বাপতি সাহোন ন্যায্য।

আমি খালি সভ্য
আমিহে অকল নব্য
(আমি) আঁতৰি আঁতৰি ভেকুৰি থাকোতে
চুকতে হঠাৎ ভব্য!"

এই তীব্ৰ ব্যংগ কালজয়ী কবিতাটোৰ ৰচকগৰাকী হ'ল চন্দ্ৰধৰ বৰুৱা। তেওঁ কবিতাৰ মাজেৰে সমাজৰ অনাচাৰ, উৎপীড়ন, ভণ্ডামি, অন্ধ আভিজাত্য, মানৱ সভ্যতাৰ অন্ধৰূপ, তথাকথিত শিক্ষিতৰ অন্তঃ সাৰশূন্যতা, নীচাত্মিকা মনোভাৱ উদঙাই দেখুৱাইছে। সংসাৰত আমি কিমান সৰু, কিমান নগণ্য তাকো তেওঁ কবিতাৰ মাজেৰেই দাঙি ধৰিছে ঃ

"যিদিনা মৰিম মই সেইদিনা বাৰু
জগতৰ কেনি হানি হ'ব?
মৰিলোঁনে আছোঁ মই এই কথাকেনো
পৃথিৱীৰ কিমানে জানিব?
মই মৰিলেও দিন গ'লে বাঢ়ি হ'ব
জোন বেলি ওলায়ে থাকিব;

গছত ফুলিব ফুল বতাহ বলিব
নিজ বাটে নক্ষত্ৰ ঘূৰিব।"

চন্দ্ৰধৰ বৰুৱাৰ জন্ম হয় ১৮৭৪ চনৰ ১৫ অক্টোবৰত, যোৰহাট চহৰত। তেওঁ সৰুকালৰ শিক্ষা যোৰহাট চহৰতে লাভ কৰে। ১৮৯২ চনত যোৰহাট চৰকাৰী হাইস্কুলৰ পৰা তেওঁ এণ্ট্ৰেন্স পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হয়। তাৰ পিছত তেওঁ উচ্চ শিক্ষা ল'বলৈ কলিকতালৈ যায়। তেওঁ কলিকতাৰ মেট্ৰোপলিটান কলেজত ভৰ্ত্তি হয়। তাৰ পৰা তেওঁ এফ এ. পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হৈ, চেণ্ট জেভিয়াৰ্ছ কলেজত বি.এ. পঢ়িবলৈ লয়। কিন্তু ঘৰুৱা অসুবিধাৰ কাৰণে তেওঁ বি.এ. উপাধি নোলোৱাকৈ ঘৰলৈ উভতি আহিবলগীয়া হয়। ১৯০০ চনত তেওঁ আইন পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হয় আৰু যোৰহাটত ওকালতি ব্যৱসায় আৰম্ভ কৰে। কিছু বছৰ ওকালতি কৰি, তেওঁ চাহ খেতিত মনোযোগ দিয়ে।

চন্দ্ৰধৰ বৰুৱাই আমাৰ সাহিত্য, ৰাজনীতি আৰু সমাজ জীৱনলৈ বিশিষ্ট বৰঙণি আগবঢ়াইছে। তেওঁ কলেজীয়া জীৱনত কলিকতাত থাকোতে, অসমীয়া ভাষা উন্নতি সাধিনী সভাৰ সদস্যৰূপে কাৰ্য নিৰ্বাহ কৰিছিল। অ.ভা.উ.সা সভাৰ সপ্তম বছৰত তেওঁ সহকাৰী সম্পাদক আছিল। সেই বছৰ সম্পাদক আছিল ৰমাকান্ত বৰকাকতী আৰু কনকলাল বৰুৱা। সেই সময়তে তেওঁ 'জোনাকী'তো লিখিবলৈ আৰম্ভ কৰে। ৰাজনৈতিক অনুষ্ঠান 'অসম এছোচিয়েচন'ৰ তেওঁ সদস্য পদ লোৱাৰ উপৰিও ১৯১৬ চনত তেওঁ যোৰহাট পৌৰ সভাৰ উপ-পৌৰপতি নিৰ্বাচিত হয়। তেওঁ অসম ব্যৱস্থাপক সভাৰ সদস্য আৰু কাউন্সিল অৱ ষ্টেটছৰো সদস্য নিযুক্ত হয়। ১৯৩০ চনত লণ্ডনত অনুষ্ঠিত প্ৰথম আৰু দ্বিতীয় ঘূৰণীয়া মেজ মেলত যোগদান কৰি তেওঁ অসমক প্ৰতিনিধিত্ব কৰিছিল।

তেওঁ আছিল একাধাৰে নাট্যকাৰ, কবি আৰু গীতিকাৰ। তেওঁৰ প্ৰকাশিত নাটক কেইখনৰ ভিতৰত হ'ল— 'মেঘনাদ বধ' (১৯০৪), 'ভাগ্য পৰীক্ষা' (১৯১৫), 'তিলোত্তমা সম্ভৱ' (১৯২৬) আৰু 'ৰাজৰ্ষি' (১৯৩৭)। তেওঁ 'মেঘনাদ বধ' নাটক মধুসূদন দত্তৰ 'মেঘনাদ বধ কাব্য'ৰ ছাঁ লৈ লিখিছে। 'ভাগ্য পৰীক্ষা' ধেমেলীয়া নাটক। তেওঁৰ আনকেইখন নাটক হ'ল— 'পুনৰ্জ্জন্ম', 'মোগল বিজয়', 'আহোম সন্ধ্যা' আদি। 'ৰঞ্জন' (১৯২৭) তেওঁৰ কবিতা সংকলন। তেওঁৰ 'কামৰূপ জীয়ৰী' আৰু 'বিদ্যুৎ বিকাশ' ছোৱা ছোৱাকৈ আবাহনত প্ৰকাশিত হৈছিল। তেওঁ 'শান্তি' (১৯৪৩) নামেৰে এখন উপন্যাস ৰচনা কৰে

আৰু বিলাত ভ্ৰমি আহি ৰচনা কৰে 'বিলাতৰ কথা'। 'বত্ন কোষ' চন্দ্ৰধৰ বৰুৱাৰ অসমীয়া সাহিত্যলৈ উল্লেখযোগ্য অৰিহণা। দুটা খণ্ডত প্ৰকাশিত এই গ্ৰন্থৰ প্ৰথম খণ্ডত 'খণ্ডবাক্য' আৰু দ্বিতীয় খণ্ডত 'ফকৰা-যোজনা' সন্নিবিষ্ট কৰা হৈছে। তদুপৰি তেওঁ বহুতো গীত আৰু চুটিগল্পও ৰচনা কৰিছে। তেওঁৰ অন্যান্য কেইখনমান গ্ৰন্থ হ'ল— 'নতুন পাঠ', 'মুক্তাৱলী', 'উজু সাহিত্য', 'জিৰণিৰ চিন্তা' আদি। ১৯৭৫ চনত 'চন্দ্ৰধৰ বৰুৱা গ্ৰন্থাৱলী' প্ৰকাশিত হৈছে।

'মেঘনাদ বধ' ঃ 'মেঘনাদ-বধ' চন্দ্ৰধৰ বৰুৱাৰ এখন পৌৰাণিক নাটক। এইখন নাটকক আমাৰ নাট্য সাহিত্যত পৌৰাণিক নাটকৰ প্ৰগতিৰ প্ৰথম ঢাপ ৰূপে অভিহিত কৰা হয়। নাট্যকাৰে এইখন নাটকক অসমীয়া ভাষাত ৰচিত প্ৰথম অমিত্ৰাক্ষৰ ছন্দৰ নাটক বুলিছে। নাটকৰ বিষয়-বস্তু আৰু ভাষাৰ ক্ষেত্ৰত বংগীয় কবি মাইকেল মধুসূদনৰ 'মেঘনাদ বধ' কাব্যৰ প্ৰভাৱ পৰিলক্ষিত হয়। নাটকখনৰ কাহিনীৰে নাট্যকাৰে মৌলিকতাৰ দাবী কৰিব নোৱাৰে যদিও চৰিত্ৰ সৃষ্টি আৰু পৰিবেশ ৰচনাত বিশেষ পাৰদৰ্শিতা দেখুৱাব পাৰিছে। তদুপৰি নাটকখনৰ ছন্দোবদ্ধ সংলাপৰ সাৱলীলতাত তেওঁ বহুখিনি কৃতিত্বৰ দাবী কৰিব পাৰে। নাটকখন গৈৰিশ ছন্দত ৰচিত। নাটকখনৰ সকলো ঘটনাই মূল বাল্মীকি-ৰামায়ণৰ পৰা আধাৰিত নহয়। 'তিলোত্তমা-সম্ভৱ'ৰো বিষয় বস্তু মাইকেল মধুসূদন দত্তৰ একে নামৰ গ্ৰন্থৰ পৰা লোৱা হৈছে। এইখন নাটকৰো এক সুকীয়া মৰ্যাদা আছে। 'ৰাজৰ্ষি' নাটক তেওঁ হৰিশ্চন্দ্ৰ ৰজাৰ উপাখ্যানটোৰ নাট্যৰূপ দিছে। আৰবীয় উপন্যাসৰ সাধু এটিৰ অৱলম্বনত তেওঁ ৰচনা কৰিছে 'ভাগ্য পৰীক্ষা'। 'পুনৰ জন্ম'ত দস্যু ৰত্নাকৰে বাল্মীকি ঋষিৰূপে যি কবিত্ব শক্তি লাভ কৰিলে তাৰ বৰ্ণনা অংকিত হৈছে। তেওঁ এই কাহিনী কৃত্তিবাসী ৰামায়ণৰ পৰা আহৰণ কৰিছে। 'মোগল বিজয়' লাচিত বৰফুকনৰ মোগল বিজয়ৰ পটভূমিত ৰচিত। মোৱামৰীয়া বিদ্ৰোহৰ আধাৰত ৰচিত হৈছে 'আহোম সন্ধ্যা'। 'বিয়া বিলৈ' তেওঁৰ এখন সামাজিক নাটক।

১৯১৮ চনৰ ২৭ ডিচেম্বৰত গোৱালপাৰাত অনুষ্ঠিত অসম সাহিত্য সভাৰ দ্বিতীয় অধিবেশনৰ তেওঁ সভাপতি আছিল। সেই অধিবেশনৰ প্ৰধান সম্পাদক নিৰ্বাচিত হৈছিল পদ্মনাথ গোহাঞিবৰুৱা। সেইদিনা সভাপতিৰ আসনৰ পৰা জাতিৰ উদ্দেশ্যে দিয়া বাণীত চন্দ্ৰধৰ বৰুৱাই কৈছিল, "যি শিক্ষাই স্বভাৱটো ধুঁহি-পিহি নিমজ কৰি দিয়ে, মানুহৰ চকু গজাই দিয়ে, মনক উদাৰ আৰু বুদ্ধিক প্ৰখৰ কৰি দিয়ে আৰু কাৰ্য-ক্ষমতা আৰু যোগ্যতা বৃদ্ধি কৰি মানুহক সমাজৰ নিমিত্তে

লাগতিয়াল কৰি তোলে, মই তাকেহে শিক্ষা বুলিছোঁ। কিন্তু যি শিক্ষাৰ পৰা কেৱল গোটাদিয়েক 'ক ক ম ম' আওৰাই লৈ মানুহ অহংকোৰেৰে পৰিপূৰ্ণ আৰু সকলো লাগতিয়াল কাৰ্যৰ নিমিত্তে অনুপযুক্ত কিবা এটা অদ্ভুত প্ৰাণী হৈ পৰে, সি শিক্ষা নহয়েই বৰং অশিক্ষাতকৈও সহস্ৰগুণে অধম আৰু ভয়ংকৰ। এই কথা কি মতা কি মাইকী সকলোৰে শিক্ষাৰ পক্ষে সমানে খাটে। এনে শিক্ষাই মতা আৰু মাইকী দুইকো সমানে অকৰ্মণ্য কৰিব।" তেওঁ কৈছিল, "সকলো সাহিত্যানুৰাগীক একেলগে গোট খুৱাই, এটা সম্মিলিত শক্তি গঠন কৰি, কাৰ্যক্ষেত্ৰত লগাই দিয়াৰ সময় হ'ল। এই সম্মিলিত মহাশক্তিৰ বলত অসমীয়া সাহিত্যৰ ক্ষেত্ৰত অসাধ্য সাধন হ'ব। এনে মহা শুভক্ষণত এই মহৎ উদ্দেশ্যৰে এই অসম সাহিত্য সভাৰ জন্ম হৈছে। ই সকলো অসমীয়াৰে আদৰৰ ধন, সকলো অসমীয়াৰে চেনেহৰ পাত্ৰ, সকলো অসমীয়াৰে ভৰসাৰ স্থল আৰু সকলোৰে পৰা নথৈ মৰম পাব বুলি আশা কৰিছে, কাৰণ এনে আশা কৰিবৰ ইয়াৰ সম্পূৰ্ণ অধিকাৰ আছে।"

'আসাম সংগীত সংঘ'ৰ তৃতীয় বছৰেকীয়া অধিবেশনৰ সভাপতিৰ আসনৰ পৰা তেওঁ কৈছিল, 'গীত, বাদ্য আৰু নৃত্যৰ সমাবেশকে সংগীত সকলো দেশতে, সকলো সমাজতে, সকলো কালতে অতিশয় আদৰৰ বস্তু। সংগীতে ভাবুকৰ মনত ভাবৰ সোঁত বোৱায়, প্ৰেমিকৰ প্ৰেম মধুৰতৰ কৰে, দুৰ্বলৰ হৃদয়ত বল জন্মায়, শোকৰ উচ্ছাস পাতল কৰে, আনন্দৰ বেগ প্ৰবল কৰে আৰু সকলো দুখ-বেজাৰ, ভাগৰ অশান্তি পাহৰাই দি, মানুহৰ মন বিমল স্বৰ্গীয় অমিয়াৰে পৰিপূৰ্ণ কৰে।" সংস্কৃত সঞ্জীৱনী সভাৰ দ্বাদশ বাৰ্ষিক অধিবেশনৰ সভাপতিৰ আসনৰ পৰা তেওঁ 'কামৰূপ' শব্দটিৰ ব্যাখ্যা দাঙি ধৰিছিল এনেদৰে, "কামৰূপ এই শব্দটি অসমীয়াৰ কাণত অতিশয় মধুৰ। ইয়াত কত স্মৃতি, কত গৌৰৱ, কত বীৰত্ব, কত জ্ঞান, কত কীৰ্তি জড়িত আছে।"

১৯২৬ চনৰ পৰা প্ৰকাশ পোৱা অসম সাহিত্য সভাৰ পত্ৰিকাৰ তেওঁ প্ৰথম গৰাকী সম্পাদক আছিল। অসম সাহিত্য সভাৰ পঞ্চদশ মংগলদৈ অধিবেশনতো চন্দ্ৰধৰ বৰুৱা প্ৰধান সম্পাদক নিৰ্বাচিত হৈছিল। ১৯২৯ চনত লক্ষ্মীনাৰায়ণ চট্টোপাধ্যায়ৰ সভাপতিত্বত কটন কলেজত অনুষ্ঠিত কামৰূপ সঞ্জীৱনী সভাই তেওঁক 'সাহিত্য-ৰত্ন' সন্মানেৰে বিভূষিত কৰে। তেওঁ অসম অলিম্পিক এছোচিয়েচনৰো সভাপতি আছিল।

১৮৬১ চনৰ ২৬অক্টোবৰত যোৰহাটৰ নিজ বাসভৱনতে তেওঁৰ পৰলোকপ্ৰাপ্তি হয়। ☐

কালিৰাম মেধি

"সাহিত্যৰ উন্নতিৰ লগত জাতীয় উন্নতি, সমাজৰ উন্নতি, কৃষি-বাণিজ্যৰ উন্নতি আৰু জাতীয় শিল্পৰ উন্নতি বন্ধা।" এইদৰে লেখক সমাজক আহ্বান জনোৱা বিশিষ্ট সাহিত্যিকগৰাকী কালিৰাম মেধি। তেওঁ লেখক সমাজক স্বাধীন চিন্তাৰে সমাজৰ দোষ-গুণ, অভাৱ-অভিযোগ, আশা-আকাংক্ষাৰ চিত্ৰ প্ৰতিফলন কৰিবলৈও আহ্বান জনাই কৈছিল,— "যদি আমাৰ সাহিত্যিক দলে অসমীয়া সমাজৰ দুখ, অভাৱ আৰু আশাৰ কথা নাট, উপন্যাস আদিত অবিকৃতভাৱে অঙ্কিত কৰি দেখুৱাবলৈ সমৰ্থ হয়, যদি তেওঁলোকে আমাৰ গাঁৱলীয়া জীৱন, কৃষি জীৱন আৰু দৰিদ্ৰ জীৱনৰ চিত্ৰ ফটফটীয়াকৈ দেখুৱাব পাৰে, তেনেহ'লে স্বাধীন চিন্তা আৰু আত্মকেন্দ্ৰিকতাৰ বাট মুকলি হ'ব, সমাজ আৰু সাহিত্য উভয়ে উন্নতিৰ পথ ধৰিব।"

কালিৰাম মেধিৰ জন্ম হয় ১৮৭৮ চনৰ ১৮ অক্টোবৰত কামৰূপ জিলাৰ ৰামদিয়া গাঁৱত। তেওঁৰ পিতাকৰ নাম ভুকলি মেধি আৰু মাকৰ নাম সোণতৰা। তেওঁলোকৰ পূৰ্বপুৰুষ সৰভোগ অঞ্চলৰ। সৰুতে তেওঁ ৰামদিয়া সত্ৰৰ শেহৰাম আতৈৰ সংস্পৰ্শলৈ আহি বৈষ্ণৱ ধৰ্মৰ প্ৰতি আকৰ্ষিত হয়।

১৮৯১ চনত গাঁৱৰ প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ৰ পৰা শিক্ষা শেষ কৰি, গুৱাহাটী কলেজিয়েট হাইস্কুলত ভৰ্তি হয়। ১৮৯৭ চনত তেওঁ প্ৰথম বিভাগত এণ্ট্ৰেন্স পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হয়। এই পৰীক্ষাত তেওঁ কুৰি টকীয়া জলপানী এটি লাভ কৰে। তদুপৰি তেওঁ এই পৰীক্ষাত সংস্কৃত বিষয়ত অসমীয়া ছাত্ৰৰ মাজত সৰ্বোচ্চ স্থান

লাভ কৰা বাবে হেমচন্দ্ৰ বৰুৱা পদক আৰু হেমধৰ বৰুৱা পদকো লাভ কৰিবলৈ সক্ষম হয়। তাৰপিছত তেওঁ উচ্চ শিক্ষা ল'বলৈ কলিকতালৈ যায়। কলিকতাৰ চিটী কলিজত ভৰ্তি হয়। এই কলেজৰ পৰাই ১৮৯৯ চনত তেওঁ প্ৰথম বিভাগত এফ. এ. পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হয়। তাৰ পিছত তেওঁ এই চিটী কলেজৰ পৰাই ১৯০২ চনত পদাৰ্থ আৰু ৰসায়ন বিষয়ত দ্বিতীয় শ্ৰেণীৰ সন্মানসহ অসম উপত্যকাৰ ভিতৰত প্ৰথম হৈ বি. এ. পৰীক্ষা পাছ কৰে। এই পৰীক্ষাত বিশেষ কৃতকাৰ্যতাবে উত্তীৰ্ণ হোৱা বাবে তেওঁক বিষ্ণুপ্ৰিয়া দেৱী পুৰস্কাৰেৰে সন্মানিত কৰা হয়। ১৯০৩ চনত তেওঁ পদাৰ্থ বিজ্ঞানত দ্বিতীয় শ্ৰেণীৰ চতুৰ্থ স্থান লাভ কৰি এম. এ. পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হয়।

কালিৰাম মেধিয়ে ১৯০৪ চনৰ পৰা চাকৰি জীৱন আৰম্ভ কৰে। পোনতে তেওঁ উপ-প্ৰতিসমাহৰ্তাৰূপে কামত যোগদান কৰে। তাৰপিছত নিজৰ কৰ্মদক্ষতা গুণে ক্ৰমে এছিষ্টেন্ট ছেটেলমেণ্ট অফিচাৰ, ই.এ.চি., মহকুমাধিপতি আৰু জিলাৰ উপায়ুক্ত নিযুক্ত হয়। ১৯৩৬ চনত তেওঁ চাকৰিৰ পৰা অৱসৰ গ্ৰহণ কৰে। তেওঁ চাকৰি জীৱনত গুৱাহাটী, নগাওঁ, ডিব্ৰুগড়, গোলাঘাট, গোৱালপাৰা, তুৰা, মংগলদৈ আদি ঠাইত ঘূৰি ফুৰিবলগীয়া হৈছিল। মেধিৰ চাকৰিৰ সেৱাত সন্তুষ্ট হৈ চৰকাৰে দুবছৰৰ বাবে বিশেষ দণ্ডাধীশ নিযুক্তি দিয়ে। তাৰপিছত দ্বিতীয় বিশ্বযুদ্ধৰ সময়ত তেওঁ স্পিচিয়েল ৱাৰ ৰিকচ্ ইঞ্চ'ৰেনছ অফিচাৰ নিযুক্ত হয়। ১৯৪৬ চনৰ ১ জানুৱাৰীত বৃটিছ চৰকাৰে তেওঁক 'ৰায়বাহাদুৰ' খিতাপেৰে বিভূষিত কৰে।

কালিৰাম মেধিয়ে দায়িত্বশীল প্ৰশাসনীয় বিষয়াৰূপে কাৰ্যনিৰ্বাহ কৰাৰ মাজতে তেওঁ জাতীয় সাহিত্যলৈ উল্লেখযোগ্য বৰঙণি আগবঢ়াইছে। বিশেষকৈ অসমীয়া ভাষা, পুৰণি অসমীয়া সাহিত্য তথা বৈষ্ণৱ সাহিত্য-চৰ্চাত গভীৰভাৱে মনোনিৱেশ কৰিছিল। বামদিয়াৰ সত্ৰীয়া সংস্কৃতিৰ মাজত ডাঙৰ-দীঘল হোৱা কালিৰাম মেধিক চাকৰি জীৱনত নগাঁৱৰ জীৱনে সাহিত্য-সংস্কৃতিৰ দিশত বিশেষ ৰেখাপাত কৰে। নগাঁৱত চাকৰি কৰা কালছোৱাত তেওঁ বিজ্ঞান বিষয়ক নানা গ্ৰন্থ অধ্যয়ন কৰাৰ উপৰিও শংকৰী সাহিত্য, সত্ৰ-নামঘৰৰ নাম প্ৰসঙ্গ, নাট-ভাওনা আদি সম্পৰ্কে বিশদ অধ্যয়ন কৰে। তেওঁ নগাঁৱৰ সাহিত্য-সংস্কৃতিমূলক অনুষ্ঠানৰ লগতো জড়িত হয়। তেওঁ নগাঁৱত 'অসমীয়া ভাষা উন্নতি সাধিনী সভা' প্ৰতিষ্ঠা কৰাৰ ক্ষেত্ৰতো আগভাগ লয়। এই অনুষ্ঠানৰ অন্যান্য গুৰি ধৰোঁতাসকল আছিল— শৰৎ চন্দ্ৰ গোস্বামী, দেৱানন্দ ভঁৰালী, ধনাই বৰা, কমলাকান্ত বৰুৱা আদি। কালিৰাম মেধিয়ে ১৯০৩

চনত 'জোনাকী'ত 'প্ৰলয়' নামৰ প্ৰবন্ধৰে সাহিত্যিক জীৱন আৰম্ভ কৰে। তাৰ পিছত ১৯০৯ চনৰ পৰা 'আলোচী' আৰু 'আসাম বান্ধৱ'ৰ জৰিয়তে নানা প্ৰবন্ধ লিখিবলৈ ধৰে। তেওঁ 'বাঁহী', 'চেতনা', 'জয়ন্তী', 'সুৰভি', 'আৱাহন', 'অসম সাহিত্য সভা পত্ৰিকা', 'আসাম হিতৈষী', 'কামধেনু' আদিতো বিভিন্ন বিষয়ৰ প্ৰবন্ধ প্ৰকাশ কৰে। তেওঁ এলানি মূল্যবান তথ্যগধুৰ প্ৰবন্ধ "The Journal of the Assam Research Society" আৰু "Bhakti" আলোচনীত প্ৰকাশ কৰে। তেওঁ ৰচনা কৰা কেইটামান উল্লেখযোগ্য প্ৰবন্ধৰ ভিতৰত হ'ল — 'হেলীৰ নেজাল তৰা', 'আয়ন আৰু বৈদ্যুতিক পৰমাণু', 'সূৰ্য', 'পৃথিৱী', 'অসমৰ গাঁৱলীয়া কিছুমান প্ৰমাণী ঔষধ', 'অসমীয়া নাট', 'অসমীয়া ব্যাকৰণ আৰু ভাষাতত্ত্ব', 'শঙ্কৰদেৱ-চৈতন্যদেৱ', 'কালীয়া দমন নাট', 'কবি পুৰুষোত্তম গজপতি', 'শ্ৰীমথুৰাদাস বুঢ়া আতা', 'প্ৰাগজ্যোতিষেশ্বৰ ভাস্কৰ বৰ্মাদেৱ', 'ইন্দ্ৰপাল ৰজাৰ গৌহাটী তামৰ ফলি', 'কৌটিল্যৰ সময়ৰ প্ৰাগজ্যোতিষ', 'গোৱালপাৰাৰ প্ৰাচীন কীৰ্তি', 'গৌৰৱ', 'লিখাৰ সাঁজুলি', 'অসমীয়া খেল', 'মহাপুৰুষ শ্ৰীমন্ত শঙ্কৰদেৱ', 'মহাপুৰুষ শঙ্কৰদেৱৰ প্ৰচাৰিত ধৰ্ম', 'কবি মনকৰ', 'প্ৰাচীন কামৰূপীয়া গীত', 'শূদ্ৰ', 'পৰিশ্ৰমৰ সম্মান', 'ওজা-পালীয়া' আদি।

তেওঁ লিখা কেইটামান ইংৰাজী প্ৰবন্ধ হ'ল— "The Kalitas", "Origin of Assamese Dramas", "Brajavali Literature of Assam", "Philosophic Aspects of the Assamese Brajavali Literature" আদি।

তেওঁ 'গৌৰৱ' নামৰ প্ৰবন্ধত 'গৌৰৱ'ৰ কাৰণ আৰু উৎপত্তি বিচাৰ কৰি লিখিছে, "গৌৰৱ তুলনাৰ পৰা ওপজে। কোনো মানুহ কোনো অংশে আন এজনতকৈ হীন হ'লে দ্বিতীয়জনে প্ৰথমজনক মনে মনে অলপ ঘিণ কৰে। দ্বিতীয়জনৰ সেইটোৱেই গৌৰৱৰ কাৰণ, মগনীয়াৰ খুদ-চাউলৰ মোনাও গৌৰৱৰ কাৰণ। ৰাণীৰ অলংকাৰ যেনে গৌৰৱৰ কাৰণ, ৰাণীৰ বাঢ়নীটাৰো তেনে গৌৰৱৰ কাৰণ। সকলো মানুহে সকলো অৱস্থাতে গৌৰৱ কৰিবৰ কাৰণ বিচাৰি পায়। গৌৰৱ তিনি ঠাইৰ পৰা উৎপন্ন হয়— সৌভাগ্য, শৰীৰ আৰু মন।" 'ওজা-পালীয়া' প্ৰবন্ধত ওজাপালি সম্পৰ্কে কৈছে, "ওজা শব্দ সংস্কৃত 'উপাধ্যায়' শব্দ ভিন্ন আন একো নহয়। কিন্তু ওজা বৰ্তমানত অধ্যাপক নহয়। ওজা-পালী গ্ৰীচ দেশৰ কৰাচ (Chorus)ৰ অনুৰূপ। ৪ বা ৫ জন মতা বা মাইকী মানুহৰ একো থ'বা গায়ন নাচনিয়াৰৰ নাম

ওজা-পালী। প্ৰতি যোৰাত একোজন প্ৰধান গায়ক থাকে, তেঁৱেই ওজা। বাকীকেইজন পালী। প্ৰধান পালীৰ নাম ডায়েনাপালী।" তেওঁ নাট্যকলা সম্পৰ্কে কৈছে, "যিহে সৌন্দৰ্যৰ উত্তেজনা কৰি দেখা বা শুনা মাত্ৰকতে মানুহৰ মনত নিৰ্মল আনন্দ দিয়ে সেয়ে কলা। যেনে— কবিতা, সঙ্গীত, চিত্ৰাঙ্কন, ভাস্কৰ্য ইত্যাদি। নাট-বিদ্যাও এবিধ কলা। কলাৰ ভাগ দুটা — শিল্প কলা আৰু ললিত কলা। নাট্য কলা এবিধ ললিত কলা।"

কালিৰাম মেধিৰ কেইবাখনো গ্ৰন্থ প্ৰকাশিত হৈছে। তাৰ ভিতৰত সম্পাদিত গ্ৰন্থ তিনিখন। সেই গ্ৰন্থ তিনিখন হ'ল— **প্ৰহ্লাদ চৰিত্ৰ** (১৯১৩), **মহাপুৰুষ শংকৰদেৱৰ বাণী** (১৯৪৮) আৰু **অঙ্কাৱলী** (১৯৫০)। তেওঁৰ মৌলিক গ্ৰন্থ হ'ল— **অসমীয়া ব্যাকৰণ আৰু ভাষাতত্ত্ব** (১৯৩৬)। তেওঁ ৰচনা কৰা আন কেইখনমান গ্ৰন্থ হ'ল— **অসমীয়া ভাষাৰ মূল** (১৯১৮), **বীজগণিত** (১৯৩৬), **অসমীয়া প্ৰাথমিক প্ৰাকৃতিক বিজ্ঞান** (১৯৩৭) আদি। তেওঁৰ আন এখন মূল্যবান গ্ৰন্থ হ'ল **'অৰিজিন অব দি আছামিজ ড্ৰামা'**।

'অংকাৱলী'ঃ মেধিয়ে অসমৰ বিভিন্ন সত্ৰ ঘূৰি শংকৰদেৱ আৰু মাধৱদেৱৰ দ্বাৰা বিৰচিত সাঁচিপতীয়া অংকীয়া নাটসমূহ সংগ্ৰহ কৰি তাৰ পাঠোদ্ধাৰ কৰি সম্পাদনা কৰে 'অংকাৱলী'। 'অংকাৱলী' কালিৰাম মেধিৰ জীৱনৰ এক সফল সাহিত্য-কৃতিৰূপে অভিহিত কৰিব পাৰি। 'অংকাৱলী প্ৰথম ভাগ'ত সন্নিৱিষ্ট হোৱা নাটসমূহ হ'লঃ (ক) শংকৰদেৱৰ নাট— কালি দমন, পত্নী প্ৰসাদ, কেলি গোপাল, ৰুক্মিণী হৰণ, পাৰিজাত হৰণ আৰু শ্ৰীৰাম বিজয় নাট। (খ) মাধৱদেৱৰ— অৰ্জুন ভঞ্জন যাত্ৰা, চোৰধৰা ঝুমুৰা, ভূমিলুটিয়া ঝুমুৰা, পিম্পৰা গুচুৱা ঝুমুৰা, ভোজন বিহাৰ ঝুমুৰা আৰু নকলী, ব্ৰহ্মামোহন ঝুমুৰা, ভূষণ হৰণ ঝুমুৰা, ৰাস ঝুমুৰা আৰু কোটোৰা খেলা ঝুমুৰা। (গ) গোপাল আতাৰ — জন্ম যাত্ৰা আৰু গোপী উদ্ধৱ সম্বাদ বা উদ্ধৱজান নাট। (ঘ) ৰামচৰণ ঠাকুৰৰ— কংস বধ নাট। (ঙ) দ্বিজ ভূষণৰ — অজামিল উপাখ্যান নাট। (চ) দৈত্যাৰি ঠাকুৰৰ — নৃসিংহ যাত্ৰা আৰু শ্যমন্ত হৰণ। মেধিৰ আন এখন সম্পাদিত মূল্যবান গ্ৰন্থ হ'ল হেম সৰস্বতীৰ 'প্ৰহ্লাদ চৰিত্ৰ'। তেওঁৰ 'অংকাৱলী' আৰু 'প্ৰহ্লাদ চৰিত্ৰ'ৰ পাতনি অধ্যয়নপুষ্ট। 'প্ৰহ্লাদ চৰিত্ৰ'ৰ পাতনিত হেম সৰস্বতীৰ পৰিচয় আৰু গ্ৰন্থখনৰ ভাষা সম্পৰ্কেও পৰিচয় দাঙি ধৰিছে। ভাষা সম্বন্ধে লিখিছে, "কবিৰ ভাষা সংস্কৃতমূলক, কিন্তু বৰ্ণবিন্যাস সম্পূৰ্ণ প্ৰাকৃতিক।"

'মহাপুৰুষ শংকৰদেৱৰ বাণী'ত শ্ৰীমন্ত শংকৰদেৱ বিৰচিত বিভিন্ন পদ-পুথিৰ পৰা বাণী বিচাৰ কৰি এই গ্ৰন্থ প্ৰকাশ কৰা হৈছে। 'অসমীয়া ব্যাকৰণ আৰু ভাষাতত্ত্ব' অসমীয়া ব্যাকৰণ আৰু ভাষা সম্পৰ্কে বিশ্লেষণ কৰি লিখা এখন বৃহৎ কলেবৰৰ মূল্যবান গ্ৰন্থ। গ্ৰন্থখনত তেওঁ বৰ্ণ প্ৰকৰণ, শব্দ, লিঙ্গ, বচন, বিভক্তি, শব্দৰূপ, কাৰক, বিশেষ্য, বিশেষণ, সৰ্বনাম, ক্ৰিয়া, বাচ্য, ধাতুৰূপ, অব্যয়, প্ৰত্যয়, সমাস আদি সম্পৰ্কে বিতং আলোচনা আগবঢ়াইছে।

১৯১৯ চনত বৰপেটাত অনুষ্ঠিত অসম সাহিত্য সভাৰ তৃতীয় অধিবেশনৰ তেও সভাপতি আছিল। সেইদিনা সভাপতিৰ আসনৰ পৰা তেওঁ কৈছিল, "যদি কোনো এটা শব্দ সমাজৰ এক অংশত প্ৰচলিত আছে বাকী অংশত নাই, তেন্তে তাক সাহিত্যত ঠাই দিব লাগিব, কিয়নো সি জাতীয় ভাষাৰ বহিৰ্ভূত নহয়। যদি কোনো এটা বস্তু বুজুৱা দুটা পৃথক শব্দ সমাজৰ দুটা অংগত আছে, তেন্তে উভয়কে সাহিত্যত ঠাই দিব লাগিব; উভয়ে জাতীয় ভাষাৰ অঙ্গ, উভয়ে উভয়ৰ কথা শিকিব আৰু শিকাব লাগিব, তেহে ভাষা জাতীয় ভাষা হ'ব। ভাষাৰ প্ৰধান উদ্দেশ্য আনৰ আগত মনৰ ভাব প্ৰকাশ কৰা আৰু আনক বুজুৱা। সমাজত যি ভাষাৰে সেই কাম কৰিব পাৰি, যি ভাষাৰে ভাৱৰ আদান-প্ৰদান কৰিব পাৰি, যি ভাষাৰে সমপ্ৰাণতাৰ সোঁত বোৱাব পাৰি সেইয়ে জাতীয় ভাষা, সেইয়ে সাৰ্বজনীন ভাষা।" তেওঁ কৈছিল, "ভাষা কেৱল সাহিত্যৰ সঁজুলি নহয়। ই জাতীয় জীৱন আৰু জাতীয় ইতিহাসৰ স্মৃতি চিহ্ন আৰু ই সমাজৰ উন্নতিৰ সংকেত। ই মেঘৰ গাজনিৰ দৰে আকাশতে ওলাই আকাশতে মাৰ নাযায়, কিন্তু সাহিত্যৰ পাষাণময় গাত খোদিত হৈ থাকে। শব্দৰ আৰু ব্যাকৰণৰ বুৰঞ্জী আছে; তাত ধৰ্ম, নীতি, জাতি আৰু অতীত কাহিনী নিহিত আছে।"

মেধিয়ে অসম সাহিত্য সভাৰ শাখা সাহিত্যসমূহক সক্ৰিয় কৰাৰ ক্ষেত্ৰত অধিক গুৰুত্ব আৰোপ কৰিছিল। ১৯৩৭ চনত তেওঁ কামৰূপ অনুসন্ধান সমিতিৰ সদস্য নিৰ্বাচিত হৈছিল। ১৯৪৩ চনত তেওঁ এই সমিতিৰ মুখপত্ৰ "The Journal of the Assam Reserch Society"ৰ সম্পাদক নিযুক্ত হয়। পিছত তেওঁ এই সমিতিৰে সভাপতিও নিৰ্বাচিত হয়। তেওঁ ৰাজ্যিক সংগ্ৰহালয়ৰো সভাপতিৰূপে কাৰ্যনিৰ্বাহ কৰিছিল। তেওঁ গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ লগতো জড়িত আছিল। তেওঁ বিশ্ববিদ্যালয়ৰ একজিকিউটিভ কাউন্সিলৰো এগৰাকী সদস্য আছিল। ১৯৪৮ চনত

বৰপেটাত অনুষ্ঠিত হোৱা শংকৰদেৱৰ পাঁচশ বছৰীয়া জন্মোৎসৱৰ সভাপতি ৰূপে তেওঁক বৰণ কৰা হৈছিল।

সংসাৰত তেওঁ তিনিজন পুত্ৰ আৰু ছয়জনী কন্যাৰ উপৰিও ভাই-ভতিজাকে ধৰি আত্মীয়-স্বজনৰ এটা ডাঙৰ পৰিয়াল এৰি যায়। তেওঁৰ বৰ পুত্ৰ ৰামভদ্ৰ মেধিয়ে পিতাকৰ পৰিচয় দি লিখিছে, "দেউতাই নিজৰ কাম-কাজ আৰু লেখা-পঢ়াত ব্যস্ত থাকিলেও আমি কি পঢ়িছোঁ, কি শিকিছোঁ, সেই কথাৰ খবৰ ৰাখিছিল। মই প্ৰবেশিকা পৰীক্ষাৰ বাবে পঢ়ি থাকোতে Algebra ৰ Surd, Indico শিকাইছিল আৰু কে.পি. বসুৰ বীজগণিত আৰু যাদৱ পাটীগণিতৰ সকলোবোৰ অঙ্ক আৰু প্ৰশ্নৰ কাকতত থকা অঙ্কবোৰ কৰিবলৈ দিছিল, আৰু মই কৰিছো নে নাই খবৰ লৈছিল। পিছত ল' পৰীক্ষা দিয়াৰ সময়তো প্ৰশ্ন দি উত্তৰ লিখিবলৈ দিছিল আৰু সেইবোৰ চাই কেনেকৈ উত্তৰ লিখিব লাগে বুজাই দিছিল। পৰৱৰ্তী কালত আমাৰ ল'ৰা-ছোৱালীবোৰকো সেইদৰে নিজে পঢ়ুৱাইছিল।" মেধি সম্পৰ্কে ড° হেমন্ত কুমাৰ শৰ্মাই লিখিছে— "তামোলৰ লগত লং খাই বৰ ভাল পাইছিল; কিন্তু তেওঁ আছিল পৰিমিতাহাৰী। পঢ়া-শুনা, খোৱা-শোৱা সকলো কাম এটা নিয়মিত গতিৰ মাজেদি কৰিছিল। অলপ দিনৰ ভিতৰতে তেওঁৰ পত্নীৰ উপৰিও দুজনী কন্যাৰ মৃত্যু হৈছিল, কিন্তু তেওঁ এনেবোৰ মৃত্যু শোকতো বিচলিত নহৈ নিজৰ কৰ্তব্য স্বাভাৱিকভাৱেই কৰি গৈছিল। এনে এজন বিৰাট ব্যক্তিত্বসম্পন্ন, দৃঢ়মনা সিংহপুৰুষৰ আদৰ্শৰাজি আমাৰ সকলোৰে কাৰণে নিশ্চয় অনুপ্ৰেৰণাৰ উৎস হৈ ৰ'ব।"

১৯৫৪ চনৰ ২৪ জানুৱাৰীত গুৱাহাটীৰ নিজ বাসভৱনত তেওঁৰ মৃত্যু হয়।□

হেমচন্দ্ৰ গোস্বামী

অসমীয়া সাহিত্যত ইটালিয়ান গীতি কবি পেট্ৰাৰ্কৰ আৰ্হিত প্ৰথম ছনেট লিখি সুখ্যাতি অৰ্জন কৰা বিশিষ্ট কবিগৰাকীয়ে হ'ল হেমচন্দ্ৰ গোস্বামী। অসমীয়া সাহিত্যত এক বিশিষ্ট স্থান লাভ কৰা অভিনৱ সেই ছনেটটি হ'লঃ

"সৌন্দৰ্যৰ বুকুৰ কঁাচলি উদঙাই
প্ৰকৃতিৰ চৌ ঘৰ চালো পিত্ পিত্;
কুকুৰাঠেঙীয়া এই আখৰকিটিত
যি অমিয় ঘঁহা আছে, ক'তো আৰু নাই।
কবি-নিকুঞ্জত ফুলি কত কবিতাই
মলয়াত উঠি উটি ফুৰে পৃথিৱীত,
তোমাৰ চিঠিয়ে কিন্তু জানে যিটি গীত,
কবিতাৰ কাব্যে তাৰ গোন্ধকো নাপায়।
ফুলে ফুলে, সৰি যায়, শুকান বননি,
বসন্তৰ কুঁহি-পাত ৰ'দত লেবেলে;
তোমাৰ চিঠিয়ে প্ৰিয়ে জানে কি মোহিনী,
নিতৌ নোহোৱা বাহী ন ন ফুল মেলে।
যত শুঙো, চুমা খাওঁ, নালাগে আমনি,
হৃদয়ত হেঁপাহৰ ভোটাতৰা জ্বলে।"

হেমচন্দ্ৰ গোস্বামীৰ জন্ম হয় গোলাঘাটৰ ঢেকিয়াল মৌজাৰ গৌৰাং সত্ৰত, ১৮৭২ চনৰ ৮ জানুৱাৰীত। তেওঁৰ পিতাকৰ নাম ডম্বৰুধৰ গোস্বামী আৰু মাতৃ ঘনকান্তী দেৱী। ডম্বৰুধৰ গোস্বামী আছিল গৌৰাঙ্গ সত্ৰৰ সত্ৰাধিকাৰ আৰু ঢেকিয়াল মৌজাৰ মৌজাদাৰ। তেওঁ গাঁৱৰ বিদ্যালয়ৰ পৰাই তিনিটকীয়া বৃত্তি লাভ কৰি প্ৰাথমিক বিদ্যালয় পাছ কৰে। তাৰপিছত গোলাঘাটৰ উইলিয়ামচন মাইনৰ স্কুলত ভৰ্ত্তি হয়।১৮৮৮ চনত তেওঁ নগাঁও চৰকাৰী হাইস্কুলৰ পৰা প্ৰথম বিভাগত এণ্ট্ৰেন্স (প্ৰবেশিকা) পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হয়। তেওঁৰ এই মেধা শক্তিৰ বাবে কুৰিটকীয়া এটি জলপানীও লাভ কৰিবলৈ সক্ষম হয়। তাৰপিছত তেওঁ উচ্চ শিক্ষা ল'বলৈ কলিকতালৈ ৰাওণা হয় আৰু কলিকতাৰ প্ৰেছিডেন্সি কলেজত ভৰ্ত্তি হয়। তাত তেওঁ চাৰিবছৰ কাল অধ্যয়ন কৰে। কিন্তু তেওঁ বি.এ. উপাধি লাভ নকৰাকৈয়ে গুৱাহাটীলৈ উভতি আহে।

তেওঁ গুৱাহাটীলৈ আহি, ১৮৯৪ চনত সোণাৰাম হাইস্কুলত প্ৰধান শিক্ষকৰূপে শিক্ষকতা কৰিবলৈ লয়। কিন্তু স্কুল কৰ্ত্তৃপক্ষৰ লগত মতৰ বিৰোধ হোৱাত, তেওঁ সোণাৰাম হাইস্কুলৰ প্ৰধান শিক্ষকৰ পদ ইস্তফা দি গুচি যায়। ১৮৯৫ চনত তেওঁ এডৱাৰ্ড গেইটৰ সহায়ত শ্বিলঙৰ সচিবালয়ত এটি চাকৰিত নিযুক্তি লাভ কৰে। ১৮৯৭ চনৰ পৰা চব্ ডেপুটি কলেক্টৰ, পিছত ই, এ.চি. আৰু ডেপুটি মেজিষ্ট্ৰেট হয়। ১৯২৫ চনত তেওঁ চাকৰিৰ পৰা অৱসৰ গ্ৰহণ কৰে।

কলিকতাত এফ. এ. পঢ়ি থকা কালতে, অসমীয়া সাহিত্যৰ বিকাশৰ কাৰণে চন্দ্ৰকুমাৰ আগৰৱালা, লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা আৰু হেমচন্দ্ৰ গোস্বামীয়ে মিলি প্ৰধান ভূমিকা লৈ গঠন কৰে 'অসমীয়া ভাষা উন্নতি সাধিনী সভা' আৰু প্ৰকাশ কৰে মাহেকীয়া আলোচনী 'জোনাকী'। ১৮৮৮ চনৰ ২৫ আগষ্টত কলিকতাৰ ৬৭ নং মিৰ্জাপুৰ ষ্ট্ৰীটৰ মেছতে চাহমেলৰ সভাত গঠিত হয় 'অসমীয়া ভাষা উন্নতি সাধিনী সভা'ৰ। ইয়াতে চন্দ্ৰকুমাৰ আগৰৱালাৰ সম্পাদনাত প্ৰকাশ হয় মাহেকীয়া আলোচনী 'জোনাকী'। দ্বিতীয় বছৰৰ পৰা 'জোনাকী'ৰ সম্পাদনাৰ দায়িত্বভাৰ গ্ৰহণ কৰে হেমচন্দ্ৰ গোস্বামীয়ে। তৃতীয় আৰু চতুৰ্থ বছৰ 'জোনাকী'ৰ সম্পাদকৰ দায়িত্বভাৰ লয় লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাই। এই ১৯১৬ চনত তেওঁ 'অৰুণ' নামে শিশু আলোচনী এখন সম্পাদনা কৰে।

অসমীয়া সাহিত্যলৈ হেমচন্দ্ৰ গোস্বামীয়ে উল্লেখযোগ্য অৰিহণা আগবঢ়াইছে। তেওঁ সৰু কালৰে পৰা সাহিত্য সাধনাত ব্ৰতী হয়। নগাঁও হাইস্কুলত পঢ়ি থাকোতে,

'আসাম বন্ধু'ত লেখিবলৈ লয়। তেওঁৰ কবিতা সংকলন 'ফুলৰ চানেকি' ১৯০৭ চনত প্ৰকাশিত হয়। তেওঁৰ এই কাব্যত সুকীয়া আংগিক আৰু ভাব-অনুভূতি অনুভৱ কৰা যায়। 'কাকো আৰু হিয়া নিবিলাওঁ', 'পূৰা', 'কাকূতি', 'প্ৰিয়তমাৰ চিঠি' আদি গোস্বামীৰ উৎকৃষ্টমানৰ কবিতা। এই কবিতাকেইটাৰ মাজত এক প্ৰণয়ৰ সুৰ ভাঁহি উঠা আমি দেখিবলৈ পাওঁ। 'প্ৰিয়তমাৰ চিঠি' গোস্বামীৰ চনেট বা চতুৰ্দশপদী কবিতা। অসমীয়া ভাষাত ৰোমাণ্টিক কবিতাৰো অন্যতম ৰচোঁতা আৰু তেৰেঁ হ'ল ৰোমাণ্টিক কবিতাৰো অন্যতম প্ৰবৰ্তক। 'পূৰা' কবিতাক আধুনিক কাব্য আন্দোলনৰ প্ৰথম সফল খোজৰূপে চিহ্নিত কৰিব লাগিব। 'পূৰা' কবিতাৰ কল্পনা আৰু বৰ্ণনা অনুপম। তেওঁ চাকৰি জীৱনত চৰকাৰৰ নিদেৰ্শত বহুতো পুৰণি পুথি সংগ্ৰহ কৰে। তেওঁ অসমৰ গাঁও-ভুঁই, নগৰ-চহৰ, সত্ৰ, মঠ-মন্দিৰ আদি ঘূৰি ছয় মাহমানৰ ভিতৰতে বাৰশখন মান পুথি সংগ্ৰহ কৰিবলৈ সমৰ্থ হয়। এই পুথিবোৰ কামৰূপ অনুসন্ধান সমিতিৰ পুথিভঁৰালত সংৰক্ষিত হৈছে। তেওঁ ১৩৩৪ খন সাঁচিপতীয়া পুথি অধ্যয়ন কৰি ২৩৩ খন পুথিৰ বিষয়-বস্তুৰ আভাস দি ইংৰাজীত ইয়াৰ এখনি বৰ্ণনামূলক তালিকাও প্ৰস্তুত কৰিছিল। এই তালিকা **'A Descriptive Catalogue of Assamese Manuscripts'** নামেৰে অসম চৰকাৰে ১৯২৭ চনত প্ৰকাশ কৰে। পুৰণি তামৰ ফলি, শিলালিপি, মুদ্ৰালিপি আৰু পুথি উদ্ধাৰ কৰাৰ বাবে হেমচন্দ্ৰ গোস্বামীয়ে লোৱা চেষ্টাৰ প্ৰতি বেণুধৰ শৰ্মাই তেওঁক ভূয়সী প্ৰশংসা কৰি গৈছে। কলিকতা বিশ্ববিদ্যালয়ৰ উপাচাৰ্য্য আশুতোষ মুখাৰ্জীৰ অনুৰোধ মতে ১৯১৮ চনৰ পৰা 'অসমীয়া সাহিত্যৰ চানেকি' যুগুত কৰা কামত ব্ৰতী হয়। ১৯২৯ চনত এই গ্ৰন্থ প্ৰকাশিত হয়। তিনিটা ভাগত সাতটি খণ্ডত ই সম্পাদিত হয়। এই গ্ৰন্থ সাউদ ভোলানাথ বৰুৱাৰ দানৰ টকাৰে প্ৰকাশিত হয়। কৰ্ণেল পি.টি.আৰ. গৰ্ডনৰ তৎপৰতাত ১৯০০ চনত হেমচন্দ্ৰ বৰুৱাৰ হেমকোষ উদ্ধাৰ কৰি তাক সম্পাদনা কৰি উলিয়াই হেমচন্দ্ৰ গোস্বামীয়ে। তেওঁৰ আন এখন সম্পাদিত মূল্যবান গ্ৰন্থ 'ভট্টদেৱৰ কথাগীতা' (১৯১৮)। এই গ্ৰন্থ সম্পৰ্কে তেওঁ কৈছে, "পুৰণি পুথিবিলাকেই আমাৰ সাহিত্যৰ ৰাজহাড়ৰ নিচিনা। সেই কাৰণে এই পুথিবিলাকক নষ্ট হ'বলৈ নিদি যিমান সোনকালে পৰা যায় সিমান সোনকালে ছপা কৰি ৰক্ষা কৰা সকলো অসমীয়াৰে কৰ্ত্তব্য।" 'সূৰ্যখৰি দৈৱজ্ঞৰ 'দৰং ৰাজবংশাৱলী', 'হস্তিবিদ্যাৰ্ণৱ', 'শ্ৰীহস্তমুক্তাৱলী', 'পুৰণি অসমীয়া বুৰঞ্জী' (১৯২১) আৰু 'কাম ৰত্নতন্ত্ৰ' গোস্বামীৰে সম্পাদিত প্ৰাচীন গ্ৰন্থ। প্ৰাচীন বুৰঞ্জী

সংগ্ৰহ সম্পৰ্কে তেওঁ কৈছে, "আমাৰ বুৰঞ্জী সাহিত্য এটা অতুলনীয় সম্পত্তি। ভাৰতবৰ্ষৰ কোনো দেশীয় ভাষাই আমাৰ দেশৰ বুৰঞ্জীৰ নিচিনা গৌৰৱ কৰিব নোৱাৰে। এই ৰাজ্যত আহোম ৰাজ্যৰ প্ৰতিষ্ঠা তেৰ শতিকাত হয়। তেতিয়াৰে পৰা এই দেশত ধাৰাবাহিকৰূপে ঐতিহাসিক ঘটনাবিলাক লিখি ৰখা দস্তুৰ আৰম্ভ হয়। আগৰ দিনত অসমীয়া মানুহৰ ভিতৰত বুৰঞ্জী চৰ্চা কৰা শিক্ষাৰ এটা প্ৰধান অঙ্গ আছিল। দেশৰ বুৰঞ্জী ভালকৈ নজনাটো ভাল মানুহৰ পক্ষে এটা ৰৰ ডাঙৰ লাজৰ কথা আছিল।"

হেমচন্দ্ৰ গোস্বামীয়ে অ.ভা.উ.সা.সভা, কামৰূপ অনুসন্ধান সমিতিৰ দৰে অসম সাহিত্য সভা অনুষ্ঠানটিৰ লগতো জন্মলগ্নৰে পৰা জড়িত আছিল। ১৯২০ চনত তেজপুৰত অনুষ্ঠিত হোৱা অসম সাহিত্য সভা অধিবেশনৰ তেওঁ সভাপতি নিৰ্বাচিত হৈছিল। সভাপতিৰ আসনৰ পৰা তেওঁ কৈছিল, "সাহিত্য হৈছে এটা জাতিৰ জাতীয় জীৱনৰ প্ৰতিকৃতি। এই জীৱনৰ চৰিত্ৰই যেনেকৈ এজন মানুহৰ আকৃতি-প্ৰকৃতি, স্বভাৱ-চৰিত্ৰ, সকলো প্ৰকাশ কৰে, সেইদৰে জাতীয় সাহিত্যই এটা জাতিৰ আকৃতি-প্ৰকৃতি, স্বভাৱ-চৰিত্ৰ, উন্নতি-অৱনতি সকলোবিলাক প্ৰকাশ কৰে।" তেওঁ কয়, "সঁচা কথা ক'ব লাগিলে এতিয়াহে অসমীয়া ভাষা আৰু সাহিত্যৰ ক্ষেত্ৰত আচল কামৰ দিন আহিছে। অতদিনে তাৰ জীৱন ৰক্ষাৰ নিমিত্তে যুঁজ বাগৰ কৰোঁতেই গ'ল। এই শুভ মুহূৰ্তত অসমীয়া সাহিত্য সভাৰ জন্ম হৈছে। এই সভাৰ জন্মৰ লগত যে অসমীয়া জাতিৰ জীৱনৰ ঘনিষ্ঠ সম্বন্ধ ৰৈছে তাক বিৱৰি ক'বৰ একো সকাম নাই।"

হেমচন্দ্ৰ গোস্বামীয়ে জীৱনৰ শেষ নিশ্বাস ত্যাগ কৰে ১৯২৮ চনৰ ২ মে'ত, গুৱাহাটীৰ নিজা বাসভৱনত। ❑

অমৃতভূষণ দেৱ অধিকাৰী

১৮১০ শকৰ কথা। এই চনতে গৌৰীপুৰৰ ৰজা বাহাদুৰে গৌৰীপুৰত এখন 'নিখিল গোৱালপাৰা সন্মিলন' অনুষ্ঠিত কৰিছিল। এই সন্মিলন অনুষ্ঠিত কৰাৰ অন্তৰালত দেৱানৰ এক গভীৰ পাকচক্ৰ নিহিত আছিল, যিটো গৌৰীপুৰৰ ৰজা প্ৰভাত চন্দ্ৰ বৰুৱায়ো মুঠে বুজিব পৰা নাছিল। এই সন্মিলনৰ উদ্দেশ্য আছিল গোৱালপাৰা জিলাক বঙলা ভাষী কৰা। এই ষড়যন্ত্ৰক মষিমূৰ কৰিবলৈ চেষ্টা চলোৱাসকলৰ ভিতৰত অমৃতভূষণ দেৱ অধিকাৰীও এজন।

অমৃতভূষণ দেৱ অধিকাৰীৰ জন্ম হয় ১৮৫৮ চনত, গোৱালপাৰাৰ দলগোমা সত্ৰত। তেওঁৰ পিতাকৰ নাম কণ্ঠভূষণ দেৱ অধিকাৰী আৰু মাতৃ আকাশীলতা। তেওঁলোকৰ পূৰ্বপুৰুষ ৰামচৰণ ঠাকুৰৰ তৃতীয় পুত্ৰ নৰহৰিদেৱৰ বংশধৰৰূপে জনাজাত। নৰহৰিদেৱে গোৱালপাৰাৰ দলগোমাত সত্ৰ পাতিছিল।

তেওঁৰ সৰুতে পিতৃ বিয়োগ হয়। পিতৃৰ অবিহনে অমৃতভূষণ দেৱ অধিকাৰী বৰ অসহায়ত পৰে। কিন্তু তেওঁৰ পঢ়াৰ প্ৰতি প্ৰবল ধাউতি। সেই গুণে তেওঁ ককায়েক ৰাজেন্দ্ৰ ভূষণৰ আশ্ৰয়ত থাকি পঢ়িবলৈ লয়। দ্বিতীয় বিভাগত এণ্ট্ৰেন্স পৰীক্ষা পাছ্ কৰি, তেওঁ উচ্চ শিক্ষা ল'বলৈ কলিকতালৈ যায়। কলিকতাৰ জেনেৰেল এছেমব্লি ইনষ্টিটিউছনত (বৰ্তমান স্কটিছ্ চাৰ্চ) ভৰ্তি হয়। কিন্তু বি.এ. পৰীক্ষালৈ অলপ দিন থাকোঁতে, ককায়েক ৰাজেন্দ্ৰভূষণৰ মৃত্যু হয়। ককায়েকৰ অবিহনে তেওঁৰ পঢ়া-শুনাৰ ক্ষেত্ৰত চেঁচা পানী পৰে। সিমানতে পঢ়া শেষ কৰি, তেওঁ ঘৰলৈ উভতি আহে।

ঘৰলৈ উভতি আহি, তেওঁ বেছিদিন বহি থাকিবলগীয়া নহ'ল। যোৰহাট বেজবৰুৱা হাইস্কুলত সহকাৰী প্ৰধান শিক্ষকৰ পদ এটা পাই, প্ৰথম তাতে তেওঁ নিযুক্ত হয়। এনেতে গৌৰীপুৰত হাইস্কুল এখন স্থাপন হোৱাত, প্ৰভাত চন্দ্ৰ বৰুৱাৰ আমন্ত্ৰণ ক্ৰমে তেওঁ এই বিদ্যালয়লৈ আহি সহকাৰী প্ৰধান শিক্ষকৰূপে যোগদান কৰে।

অমৃতভূষণ দেব অধিকাৰী অসমীয়া ভাষা সাহিত্যৰ এজন নিষ্ঠাবান সেৱক আছিল। তেওঁ বিভিন্ন বিষয়ৰ নানা প্ৰবন্ধ পাতি বাঁহী, আবাহন আদিত প্ৰকাশ কৰিছিল। বিশেষকৈ বৈষ্ণৱ সাহিত্যত তেওঁৰ ভাল জ্ঞান আছিল। তেওঁ সংস্কৃত সাহিত্যৰো এজন সুপণ্ডিত আছিল। তেওঁৰ প্ৰকাশিত গ্ৰন্থ — 'শ্ৰীমন্নাম ঘোষা' (১৮৩৩ শক)। এই গ্ৰন্থ মাধৱদেৱৰ নামঘোষাৰ সৰল ব্যাখ্যা। মাধবদেৱৰ 'ভক্তি ৰত্নাৱলী' সানুবাদ টীকা আদি লিখি প্ৰস্তুত কৰে যদিও ই প্ৰকাশ পোৱা নাই।

তেওঁ এগৰাকী পুথি বছা সমিতিৰো সদস্য আছিল।

১৯২৩ চনৰ ৩১ মাৰ্চ আৰু ৰ এপ্ৰিলত যোৰহাটত অনুষ্ঠিত হোৱা অসম সাহিত্য সভাৰ পঞ্চম অধিবেশনৰ তেওঁ সভাপতি আছিল। সভাপতিৰ আসনৰ পৰা তেওঁ কৈছিল, "যি শাস্ত্ৰৰ সহায়ত মানুহে দুঃখময় সংসাৰত সুখময় ভাব লৈ, নানা বিষয়ক জ্ঞান লভি, শাৰীৰিক, মানসিক আৰু আধ্যাত্মিক উন্নতি সাধি অতি সুকলমে জীৱন নিয়াব পাৰে সেয়ে সাহিত্য। সাহিত্য মানুহৰ বৰ লাগতিয়াল, যাৰ অভাৱত মানুহ বুলি পৰিচিত হ'ব আৰু উন্নতিৰ বাটত আগবাঢ়িব নোৱাৰে। সাহিত্য সেৱা মানুহৰ অন্যতম ধৰ্ম। সাহিত্য-চৰ্চা আৰু তাৰ অনুশীলন কৰি, তাত ওপজা অনুপম ৰসাস্বাদ কৰা মানুহৰ অন্যতম কৰ্ম। বিষয়-বাসনা ভোগৰ পৰা ওপজা সুখ, ধনজনৰ সহায় সম্পদৰ পৰা সমুদ্ভূত সুখ নাইবা যি সুখ আন কোনো উপায়ে মানুহে পাবলৈ বাঞ্ছা কৰে, কোনোটোৱেই সাহিত্য-সেৱা জনিত সুখৰ নিচিনা নহয়। সাহিত্য-সেৱাৰ সুখ অতি নিৰ্দোষ আৰু বিমল আনন্দদায়ক। সাহিত্য সেৱাত আত্মপ্ৰসাদ আছে আৰু ই জ্ঞান বৃদ্ধিৰ মাই কাৰণ। যি জাতিৰ সাহিত্য আছে, তাৰ সকলো আছে। সেই জাতি গণ্য-মান্য, ধন্য আৰু জগতৰ সভ্য ৰূপে পৰিচিত। যি জাতিৰ সাহিত্য নাই, সাহিত্যৰ চৰ্চা নাই, সেই জাতিৰ শিক্ষা নাই, জ্ঞান নাই, নীতি নাই আৰু ধৰ্মৰ বিষয়েও সেই জাতি বহুত অৱনত। যি জাতিৰ একতা নাই, জাতীয়তা নাই সেই জাতি জগতত কেতিয়াও সভ্য জাতি বুলি গণ্য হ'ব নোৱাৰে।"

অসমীয়া মানুহে পুথি অধ্যয়ন নকৰা আৰু অসমীয়া লেখকক সমাদৰ নকৰাত তেওঁ গভীৰ আক্ষেপ প্ৰকাশ কৰিছে। এই ক্ষেত্ৰত আমাৰ চুবুৰীয়া বঙ্গ ৰাজ্যই লেখকৰ ক্ষেত্ৰত কেনে দৃষ্টিভংগী গ্ৰহণ কৰিছে, সেই বিষয়ে তেওঁ উল্লেখ কৰি লেখিছে, "বংগদেশত বহুত শিক্ষিত জমিদাৰ, তালুকদাৰ আৰু ধনী মানুহে সাহিত্যৰ চৰ্চা কৰে, আলোচনা কৰে, চিন্তা কৰে আৰু গ্ৰন্থ ৰচনা কৰে। নিঃকিন নিঃস্ব গ্ৰন্থকাৰক অৰ্থ সাহায্য কৰি উৎসাহ দিয়ে। তেওঁলোকৰ সমবায় চেষ্টা আছে, নষ্ট আৰু লুপ্ত প্ৰায় গ্ৰন্থ বা হস্তলিপি অহোপুৰুষাৰ্থ আৰু ধন খৰচ কৰি বিচাৰি লয় আৰু প্ৰকাশ কৰে। দুখীয়া গ্ৰন্থকাৰৰ পুথি প্ৰকাশ কৰি দিওঁতা বংগদেশত এক শ্ৰেণীৰ মানুহ আছে। এই দুই শ্ৰেণীৰ মানুহৰ চেষ্টা আৰু যত্নত বংগ সাহিত্য অলেখ পুথি ভঁৰাল হৈছে। স্বাধীন চিন্তা কৰিবৰ, মূলতত্ত্ব বিচাৰিবৰ আৰু তাক প্ৰবন্ধাকাৰে প্ৰকাশ কৰিবৰ বহুত সুযোগ আৰু সুবিধা ঘটিছে। তাৰ ফলত নানা তৰহৰ পুথিৰ প্ৰকাশ আৰু প্ৰচাৰ হৈছে আৰু দিনে দিনে পুথিৰ সংখ্যা বাঢ়ি গৈ বঙ্গ সাহিত্য ভঁৰাল ভৰি গৈছে। বঙ্গ দেশৰ ৰাইজৰ পুথি আৰু বাতৰি কাকত পঢ়াৰ অনুৰাগ আৰু অভ্যাস আছে।'

তেওঁৰ মৃত্যু হয় ১৯৪২ চনত। ❐

কনকলাল বৰুৱা

'জোনাকী' আৰু অ.ভা.উ.সা সভাৰ জৰিয়তে যিসকলে পোনতে অসমীয়া সাহিত্যৰ উন্নতিৰ হকে পদক্ষেপ গ্ৰহণ কৰিছিল, তাৰ ভিতৰত কনকলাল বৰুৱাও অন্যতম। তেওঁ একেৰাহে আছিল সাহিত্যিক, বুৰঞ্জীবিদ, প্ৰত্নতাত্ত্বিক, প্ৰশাসনিক বিষয়া আৰু মন্ত্ৰী। ১৯২৪ চনৰ ১৯ এপ্ৰিলৰ পৰা ডিব্ৰুগড়ত অনুষ্ঠিত হোৱা অসম সাহিত্য সভাৰ ষষ্ঠ অধিবেশনৰ কনকলাল বৰুৱা সভাপতি আছিল। সেইদিনা সভাপতিৰূপে জাতিৰ উদ্দেশ্যে দিয়া বাণীত তেওঁ কৈছিল, "অসমীয়া ভাষা আৰু সাহিত্য আজি-কালিৰ নকৈ গজা নহয়, ই বহুতদিনৰ পুৰণিকলীয়া; এই কথা অসমীয়াৰ বাহিৰেও আজি-কালি অনেকে মুক্ত কণ্ঠে স্বীকাৰ কৰিছে। অসমীয়া সাহিত্যৰ বুনিয়াদী গুৰি দেখি আমাৰ প্ৰতিবেশীসকলৰ কোনোবাই চকুপানী টুকিলেও ইয়াৰ প্ৰাপ্য উচ্চ আসন এতিয়া নিদি থকা নাই। ঢাকাত মৌলবী ছহিদুল্লাই দেখুৱাইছে যে প্ৰায় ৯০০ বছৰ পূৰ্বে ৰচনা কৰা অসমীয়া ভাষাত গীত বৌদ্ধ গানত আছে। তাৰে এটি কামৰূপৰ ৰজা ইন্দ্ৰপালৰ দ্বাৰা ৰচিত আৰু এটি 'ৰাজনী' (ৰাণী) নিবাসী সৰহপালৰ দ্বাৰা ৰচিত। উভয়েই তান্ত্ৰিক বৌদ্ধ ধৰ্মত দীক্ষিত আছিল। মৌলবী ছহিদুল্লাই কৈছে যে এই গীতবিলাকেই অনুমান অসমীয়া সাহিত্যৰ আদি চানেকি। ইয়াতকৈয়ো যে আগৰ লিখিত অসমীয়া সাহিত্য পোৱা নেযাব তাক কোনে ক'ব পাৰে?" কনকলাল বৰুৱাৰ জাতিলৈ স্মৰণীয় অৱদান হ'ল যে, তেওঁ অসমৰ লুপ্তপ্ৰায় বহুতো প্ৰত্নতত্ত্ব আৰু বুৰঞ্জীৰ সমল উদ্ধাৰ কৰিছে। এই সম্পৰ্কত তেওঁ কৈছিল, "ভবিষ্যতে উন্নতিৰ বাট সুগম কৰাৰ নিমিত্তেই অতীতৰ বুৰঞ্জী চৰ্চা কৰা আৱশ্যক।"

কনকলাল বৰুৱাৰ জন্ম হয় ১৮৭২ চনৰ ১৬ ডিচেম্বৰত (১৭৯৪ শকৰ ২৫ আঘোণ) গুৱাহাটীত। তেওঁৰ পিতাকৰ নাম লক্ষ্মীলাল বৰুৱা আৰু মাতৃ পদ্মাৱতী। তেওঁলোকৰ পূৰ্বপুৰুষ নামতীয়াল কাকতী বংশৰ লোক বুলি জনাজাত। এই বংশক নামতীয়াল বৰুৱা বংশ বুলিও কোৱা হয়। এই বংশৰ আদি পুৰুষ পীতাম্বৰ ঘোষ। তেওঁ অসমৰ বাহিৰৰ লোক আছিল। ১৬১৯ চনত স্বৰ্গদেউ প্ৰতাপ সিংহ বা বুদ্ধি স্বৰ্গনাৰায়ণৰ (১৬০৩– ১৬৪১) সময়ছোৱাতে পীতাম্বৰ ঘোষক মাটি পিয়লৰ কামত অসমলৈ অনা হৈছিল বংগদেশৰ নবাবৰ অনুমতিক্ৰমে। লক্ষ্মীলালৰ পিতৃ দুতিৰাম বৰভাণ্ডাৰ বৰুৱা। দুতিৰামৰ পুত্ৰ চাৰিগৰাকী। তেওঁলোক যথাক্ৰমে— প্ৰিয়লাল, লক্ষ্মীলাল, মোহনলাল আৰু নন্দলাল। দুতিৰামৰ পত্নী তিনিগৰাকী। প্ৰথম পত্নী মণিৰাম দেৱানৰ ভনীয়েক আছিল। ১৮৭৮ চনত ছয় বছৰ বয়সত ভৰি দিয়াত কনকলাল বৰুৱাৰ বিদ্যাশিক্ষা আৰম্ভ হয় বৰপেটাত। তেওঁ শিক্ষা লাভ কৰে বঙলা ভাষাৰ মাধ্যমেৰে। সেই সময়ৰ কনকলাল বৰুৱাৰ পিতাক বৰপেটাত মুন্সিপ আছিল। চাকৰিৰ বাবে কনকলালৰ পিতৃয়ে বৰপেটাৰ উপৰিও ডিব্ৰুগড়, ধুবুৰী, গোৱালপাৰা আদি ঠাইবোৰ ঘূৰি ফুৰিছিল। কনকলালেও পিতাকৰ লগত এইবোৰ ঠাইতে শৈশৱৰ কালছোৱা কটায়। কনকলাল বৰুৱা আঠ বছৰ বয়সত ভৰি দিয়াত, তেওঁ পিতাকক হেৰুৱাব লগা হয়। তেওঁৰ এই অসহায় অৱস্থাত চোৱা-চিতাৰ ভাৰ লৈছিল বৰ ভিনিহিয়েক হোমেশ্বৰ বৰুৱা আৰু সৰু ভিনিহিয়েক মাণিকচন্দ্ৰ বৰুৱাই। তেওঁলোকৰ তত্ত্বাৱধানতে তেওঁ ডাঙৰ-দীঘল হয়। হেমচন্দ্ৰ বৰুৱাইও তেওঁৰ পঢ়া-শুনাত নজৰ দিছিল। পিতাক ঢুকুৱাৰ পিছত তেওঁ গুৱাহাটী ইংৰাজী বিদ্যালয়ত ভৰ্তি হৈছিল। তেওঁ পঢ়াত অতি মেধাৱী ছাত্ৰ আছিল। সৰুতে তেওঁ হেমচন্দ্ৰ বৰুৱা সম্পাদিত 'আসাম নিউজ' (১৮৮২-৮৫) আৰু গুণাভিৰাম বৰুৱাৰ 'আসাম বন্ধু' (১৮৮৫-৮৬) পঢ়িবলৈ লৈছিল। ১৮৮৮ চনত তেওঁ কটন কলেজিয়েট বিদ্যালয়ৰ পৰা দ্বিতীয় বিভাগত এণ্ট্ৰেন্স পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হয়। তাৰ পিছত তেওঁ উচ্চ শিক্ষা ল'বলৈ কলিকতালৈ যায়। তেওঁ কলিকতাৰ জেনেৰেল এচেমব্লি ইনষ্টিটিউছনত ভৰ্তি হয়। ১৮৯১ চনত তেওঁ এফ. এ. পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হয়। এই কলেজৰ পৰাই তেওঁ ১৮৯৪ চনত বি. এ. পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হয়। ১৮৯৬ চনত তেওঁ বি. এল. উপাধি লাভ কৰে।

কনকলাল বৰুৱা কলিকতাত থাকোতে লগ পায়, ৰজনীকান্ত বৰদলৈ, হেমচন্দ্ৰ গোস্বামী, লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা, বিনন্দ চন্দ্ৰ ফুকন, তীৰ্থনাথ কাকতী, লক্ষ্মীপ্ৰসাদ বৰুৱা, চন্দ্ৰকুমাৰ বৰুৱা, কৃষ্ণকুমাৰ বৰুৱা, যজ্ঞেশ্বৰ শৰ্মা নেওগ, হৰকান্ত চৌধাৰী,

চন্দ্ৰকমল বেজবৰুৱা আদিক। কলিকতাৰ ৬৭ নং মিৰ্জাপুৰ ষ্ট্ৰীটৰ এই মেছবাসীয়ে মিলি অসমীয়া সাহিত্যৰ উন্নতিৰ হকে গঠন কৰিছিল 'অসমীয়া ভাষা উন্নতি সাধিনী সভা'। এই সভাৰ জন্ম লগ্নৰে পৰা কনকলাল বৰুৱা সদস্য আছিল। অঃভাঃউঃসাঃ সভাৰ ১৮৯৫ চন, সপ্তম বছৰ সভাৰ বাবে কনকলাল বৰুৱা আৰু ৰমাকান্ত বৰকাকতী সহযোগী সম্পাদক নিৰ্বাচিত হৈছিল। সেই বছৰত অঃভাঃউঃসাঃ সভাই 'অসমীয়া পুথিৰ তালিকা' প্ৰস্তুত কৰি প্ৰকাশ কৰিছিল। এই সভাৰ তেওঁ যুটীয়া সম্পাদকো আছিল। তেওঁ পঞ্চম বছৰ 'জোনাকী' আলোচনী সম্পাদনা কৰে। এই সময়ছোৱাতে তেওঁ সাহিত্য সাধনাত মনোনিবেশ কৰি, মৌ, উষা, বাঁহী আৰু জোনাকী আদিত ভালেমান কবিতা আৰু প্ৰবন্ধ ৰচনা কৰে। ১৮৯১ চনত তেওঁ ৰজনীকান্ত বৰদলৈ আৰু গোপালকৃষ্ণ দে মিলি ৰচনা কৰে পৌৰাণিক নাটক 'সাবিত্ৰী সত্যবান'। ১৮৯০ চনত কলিকতাত অসমীয়া ছাত্ৰসকলৰ দ্বাৰা অভিনীত 'ভ্ৰমৰঙ্গ' নাটকতো কনকলাল বৰুৱাই অভিনয় কৰে। কলিকতাত থকা কালতে তেওঁ 'ভূগোল শিক্ষা' প্ৰকাশ কৰে।

তেওঁ গুৱাহাটীলৈ আহি আইন ব্যৱসায় আৰম্ভ কৰে। ১৮৯৮ চনত তেওঁ বিবাহ পাশত আবদ্ধ হয়, উত্তৰ গুৱাহাটীৰ ভিৱিৰাম বৰুৱাৰ বৰ জীয়ৰী ভুৱনেশ্বৰীৰ লগত। পাঁচটি সন্তান জন্ম পোৱাৰ পিছত, ভুৱনেশ্বৰীৰ মৃত্যু হয়। কনকলালে দ্বিতীয় বিবাহ কৰাই ভিৱিৰামৰে কন্যা প্ৰেমদা বৰুৱাক। তেওঁৰ ফালৰ সন্তান সাতোটি।

১৯০০ চনত তেওঁ ই, এ. চি. নিযুক্ত হয়, শিৱসাগৰত। সেই সময়ত শিৱসাগৰত ডেপুটী কমিছনাৰ আছিল মিঃ এইচ. টি. বাৰ্ণছ। ১৯০৫ চনত তেওঁ চুনামগঞ্জত মহকুমাধিপতিৰূপে কাৰ্যনিৰ্বাহ কৰে। ১৯০৯ চনৰ ১ নবেম্বৰৰ পৰা তেওঁ বৰপেটাত মহকুমাধিপতিৰূপে কাৰ্যনিৰ্বাহ কৰে। মহকুমাধিপতি হৈ থাকোতে তেওঁক 'ৰায়বাহাদুৰ' উপাধিৰে সম্মনিত কৰা হয়। তেওঁক যোৰহাটৰ ডেপুটী কমিছনাৰৰূপে নিযুক্ত কৰিছিল যদিও খালী পদ নথকাত তেওঁ গোৱালপাৰাত মহকুমাধিপতিৰূপে কাম কৰিব লগা হয়। তেওঁ শিল্প কমিছনৰো সভ্য আছিল। ১৯১৮ চনৰ পৰা তেওঁ শিলঙত ৰেজিষ্ট্ৰাৰ অব কো-অপাৰেটিভ আৰু শিল্প বিভাগৰ সঞ্চালক নিযুক্ত হয়। ১৯২৩ চনৰ পৰা কৃষি বিভাগৰ সঞ্চালক হৈ ১৯২৮ চনৰ ১ জানুৱাৰীৰ পৰা অৱসৰ গ্ৰহণ কৰে। ১৯২৯ চনত তেওঁ অসম ব্যৱস্থাপক সভাৰ সভ্য নিৰ্বাচিত হৈ, স্বায়ত্ত শাসন বিভাগৰ মন্ত্ৰী নিযুক্ত হয়। এই পদত তেওঁ ১৯৩৭

আৰু উন্নয়নৰ হকে তেওঁ যথেষ্ট ত্যাগ স্বীকাৰ কৰিছে। ১৯২৮-২৯ চনৰ বাবে তেওঁ কামৰূপ অনুসন্ধান সমিতিৰ সভাপতি আছিল। এই অনুষ্ঠানৰ মুখপত্ৰ 'Journal of the Assam Research Society'ৰ ১৯৩৩ চনৰপৰা তেওঁ সম্পাদক আছিল।

১৯৩৭ চনত তেওঁ গুৱাহাটীত বহা অসম সাহিত্য সভাৰ বুৰঞ্জী শাখাৰ সভাপতি আছিল। তেওঁ 'ৰয়েল এছিয়াটিক ছোচাইটি অৱ বেঙ্গল', 'ৰয়েল এছিয়াটিক ছোচাইটি অৱ গ্ৰেট ব্ৰিটেইন এণ্ড আয়াৰলেণ্ড', 'ৰয়েল ইকনমি ছোচাইটি অৱ লণ্ডন' আদিৰো সভ্য আছিল।

চাকৰিৰ ব্যস্ততাৰ মাজতে তেওঁ নিৰৱচ্ছিন্নভাৱে সাহিত্য সাধনা কৰি গৈছে। তেওঁৰ ইংৰাজী লেখাই সৰহ। **'Early History of Kamrupa'** (১৯৩৩) তেওঁৰ উল্লেখযোগ্য সাহিত্য কৃতি। এই গ্ৰন্থত প্ৰাচীন কামৰূপ সম্পৰ্কে বিস্তৃত তথ্য প্ৰকাশ পাইছে। কেইবাটা অধ্যায়ত লিখিত এই গ্ৰন্থত প্ৰাগজ্যোতিষ নগৰ, প্ৰাচীন কামৰূপৰ গৌৰৱ, আৰ্য বসতি, প্ৰাক্-ঐতিহাসিক যুগ, নৰক আৰু ভগদত্তৰ ৰাজত্বকাল, গুপ্তযুগ, ভাস্কৰবৰ্মাৰ ৰাজত্বকাল, শালস্তম্ভ বংশৰ ৰাজত্বকাল, ব্ৰহ্মপাল, জয়পাল, টিংগাদেৱ, দৈত্যদেৱ, মুছলমানৰ অসম আক্ৰমণ, কমতা ৰাজ্য, চুতিয়া ৰজা, ভূঞা ৰাজ্য, কোঁচ ৰাজ্য আৰু শেষ অধ্যায়ত অসমীয়া সাহিত্যৰ উৎপত্তি আৰু বিকাশ সম্পৰ্কে বৈজ্ঞানিক দৃষ্টিভংগীৰে তেওঁ অধ্যয়নপুষ্ট আৰু পাণ্ডিত্যপূৰ্ণ আলোচনা আগবঢ়াইছে। তেওঁ ৰচনা কৰা প্ৰবন্ধসমূহৰ মাজতো অতীত অসমৰ বিৱৰণ পোৱা যায়। তেনে মূল্যবান প্ৰবন্ধসমূহৰ ভিতৰত কেইটামান হ'ল— Some Notes on Assam Coins, Kamrupa in the Sixth Century, Kamrupa and Vajrayana, was there a Buddhist Temple at Hajo, Maharaja of Koch Behar আদি। "The Journal of the Assam Research Society" আৰু "The Indian Culture" আলোচনীত প্ৰকাশিত প্ৰবন্ধসমূহ ড° মহেশ্বৰ নেওগে, **"Early History of Assam"** (১৯৭২) নামে প্ৰকাশ কৰিছে আৰু জোনাকী, ঊষা, বাঁহী, আৱাহন, আদিত প্ৰকাশিত অসমীয়া প্ৰবন্ধসমূহ নন্দ তালুকদাৰে **'কনকলাল বৰুৱাৰ ৰচনাৱলী'** (১৯৭২) নামে সম্পাদনা কৰি প্ৰকাশ কৰিছে।

কলিকতাত অনুষ্ঠিত সৰ্বভাৰতীয় হিষ্টৰিকেল ৰেকৰ্ড কমিছনত যোগদান দিবলৈ গৈ, ১৯৪০ চনত ৮ জানুৱাৰীত কলিকতাৰ মেডিকেল ট্ৰপিকেল স্কুলত কনকলাল বৰুৱাৰ মৃত্যু হয়। ❑

লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা

"অ' মোৰ আপোনাৰ দেশ
অ' মোৰ চিকুণী দেশ
এনেখন সুৰলা এনেখন সুফলা
এনেখন মৰমৰ দেশ।
অ' মোৰ সুৰিয়া মাত
অ' মোৰ সুৰদি মাত
পৃথিৱীৰ কতো বিচাৰি নোপোৱা
জনমটো কৰিলেও পাত।
অ' মোৰ ওপজা ঠাই
অ' মোৰ অসমী আই
চাই লওঁ এবাৰ মুখনি তোমাৰ
হেঁপাহ মোৰ পলোৱা নাই।"

উল্লিখিত এই সংগীতে যুগে যুগে অসমীয়া জাতিক প্ৰাণ শক্তি আৰু জীৱনী শক্তি প্ৰদান কৰি আহিছে। অসমৰ এই জাতীয় সংগীতটোৰ ৰচকগৰাকী লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা। বেজবৰুৱা আছিল আধুনিক অসমীয়া সাহিত্যৰ প্ৰাণ প্ৰতিষ্ঠাতা। তেওঁ অসমীয়া জাতিৰ বুকুৰ মাণিক, সাহস আৰু অনুপ্ৰেৰণাৰ প্ৰতীক ঃ

"আমি অসমীয়া নহওঁ দুখীয়া কিহৰ দুখীয়া হম?
সকলো আছে সকলো আছিল নুগুণো নলও গম।
বাজক ডবা বাজক শঙ্খ বাজক মৃদং খোল
অসম আকৌ উন্নতিৰ পথত জয় আই অসম বোল।"

লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাৰ জন্ম হয় ১৮৬৪ চনৰ নৱেম্বৰত, নগাঁৱৰ আহঁতগুৰিৰ ওচৰৰ ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ বুকুত নাৱৰ ওপৰত। তেওঁৰ জন্ম আৰু নাম সম্পৰ্কে 'মোৰ জীৱন সোঁৱৰণ'ত নিজে এনেদৰে লিখিছে, "পিতৃদেৱতা মুন্সেফ কামত নগাঁৱৰ পৰা বৰপেটালৈ বদলি হৈ নাৱেৰে গৈছিল। সেই কালত আসামত আজি-কালিৰ নিচিনা জাহাজ চলাচল যে নাছিল, সেইটো কোৱা বাহুল্য। আহঁতগুৰি নামে এডোখৰ ঠাইত বালিত গধূলি নাও বন্ধা হ'ল। মাতৃদেৱীয়ে বালিৰ আঁৰ কাপোৰৰ ভিতৰত ভাত ৰান্ধিবলৈ সোমাইছিল। এনেতে তেওঁৰ গা বেয়া কৰাত, তেওঁ ভাত ৰান্ধিবলৈ এৰি, নাৱৰ কুন্ধিলৈ আহিল আৰু আজিৰ এই জীৱন-সোঁৱৰণ লেখক তেতিয়াৰ কোনো এক শুভ মুহূৰ্তত ভূমিষ্ঠ নহৈ নৌকাস্থ হ'ল। শুনিছিলোঁ, সেইদিনা হেনো পূৰ্ণিমা আৰু লক্ষ্মীপূজা আছিল। সেই দেখিয়ে এই লেখকৰ নাম পিছত লক্ষ্মীনাথ ৰখা হৈছিল। তেওঁৰ পিতাকৰ নাম দীননাথ বেজবৰুৱা আৰু মাতৃৰ নাম থানেশ্বৰী দেৱী। পিতৃ-মাতৃৰ তেৰটি পুত্ৰ আৰু ছয়জনী কন্যা ওপজে। বেজবৰুৱা পিতৃ-মাতৃৰ পঞ্চম সন্তান। আহোম স্বৰ্গদেউ পুৰন্দৰ সিংহই দীননাথক ৰাজকুলৰ 'বেজবৰুৱা' পাতিছিল। বৃটিছ চৰকাৰে দীননাথ বেজবৰুৱাক দেৱানী চিৰস্তদাৰ পদ দিয়ে আৰু পিছত মুন্সিফ পদত নিযুক্তি দিয়ে। থানেশ্বৰী দেৱীৰো বিশেষ পৰিচয় আছিল যে, তেওঁ ৰামায়ণ আৰু দশমৰ পদ ভাঙোতাৰূপে খ্যাত অনন্ত কন্দলীৰ ঘৰৰ জীয়ৰী। দীননাথ বেজবৰুৱা চৰকাৰী মুন্সিফ আছিল গুৱাহাটী, তেজপুৰ, উত্তৰ লক্ষীমপুৰ আদি প্ৰায়বোৰ ঠায়ে ঠায়ে ঘুৰি ফুৰিব লাগিছিল আৰু সেই সুযোগতে বেজবৰুৱাৰ বিভিন্ন ঠাইৰ বিভিন্ন লোকৰ লগত পৰিচয় ঘটিছিল। এনে পৰিবেশে তেওঁক প্ৰতিমা সজা, ছবি আঁকা, বৰশী বোৱা, নাওমাৰা, সাঁতোৰা আদি নানা বিদ্যাত পাকৈত কৰি তোলাত সহায়ক হৈছিল।

বেজবৰুৱাই পঢ়াশলীয়া জীৱন আৰম্ভ কৰে লক্ষীমপুৰত। পিছত শিৱসাগৰ চৰকাৰী উচ্চ বিদ্যালয়ত তেওঁ নাম ভৰ্তি কৰে। দীননাথ বেজবৰুৱাৰ ইচ্ছা আছিল পুতেকক আয়ুৰ্বেদিক বিদ্যাত পাৰ্গত কৰা। কিন্তু লক্ষ্মীনাথ শিৱসাগৰ বিদ্যালয়ত পঢ়ি ইংৰাজী শিক্ষাৰ প্ৰতিহে বেছিকৈ আকৰ্ষিত হয়। বেজবৰুৱা প্ৰৱেশিকা পৰীক্ষাত

দুবাৰো অকৃতকাৰ্য হয়। ১৮৮৬ চনত তেওঁ দ্বিতীয় বিভাগত প্ৰৱেশিকা পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হয়, বৃত্তিও লাভ কৰে।

বেজবৰুৱাই উচ্চ শিক্ষা ল'বলৈ কলিকতালৈ যোৱাৰ ক্ষেত্ৰত, পোনতে মাক-পিতাকে বাধা দিছিল। কিন্তু তেওঁৰ ককায়েক গোবিন্দ বেজবৰুৱাই লক্ষ্মীনাথক কলিকতালৈ পঠোৱাৰ ক্ষেত্ৰত উৎসাহ যোগায়। তেওঁ কলিকতালৈ গৈ প্ৰথমতে কালিঘাটৰ এটা পৰিয়ালত থাকি ৰিপণ কলেজত মনোযোগেৰে পঢ়া-শুনা কৰিবলৈ আৰম্ভ কৰে। কিন্তু খোৱা-লোৱাৰ অসুবিধা ভোগ কৰি তেওঁ কলিকতা এৰি ঘৰলৈ উভতি আহে। পুনৰ তেওঁ কলিকতালৈ গৈ এইবাৰ কলিকতাৰ চিটী কলেজৰ পৰা ১৮৮৮ চনত এফ. এ আৰু ১৮৯০ চনত এচেমব্লি কলেজৰ পৰা বি.এ. পাছ কৰে। বেজবৰুৱাই আইন আৰু ইংৰাজী বিষয়ত এম. এ. পঢ়িছিল যদিও ই অসম্পূৰ্ণ হয়।

১৮৯১ চনৰ ১১ মাৰ্চত তেওঁ বংগদেশৰ বিখ্যাত ঠাকুৰ পৰিয়ালৰ মহৰ্ষি দেবেন্দ্ৰনাথ ঠাকুৰৰ তৃতীয় পুত্ৰ আৰু কবিগুৰু ৰবীন্দ্ৰনাথ ঠাকুৰৰ জ্যেষ্ঠ ভাতৃ হেমেন্দ্ৰনাথ ঠাকুৰৰ কন্যা প্ৰজ্ঞা সুন্দৰী দেৱীৰ সৈতে বিবাহ পাশত আবদ্ধ হয়। মহৰ্ষি দেবেন্দ্ৰনাথ ঠাকুৰে তেওঁক এটি সোণৰ কলম উপহাৰ দি কৈছিল যে, তেওঁ এই কলমৰ পৰা সুনিপুণ লেখা বাহিৰ হ'ব। উল্লেখ্য যে, বিয়াত কন্যা পক্ষৰ পৰা বিবাহ উপলক্ষে আগবঢ়োৱা দহ হেজাৰ টকাৰ যৌতুক তেওঁ গ্ৰহণ কৰা নাছিল।

বেজবৰুৱা আছিল স্বাধীনচেতিয়া মনৰ। তেওঁ চাকৰিতকৈ ব্যৱসায়ৰ প্ৰতিহে অধিক গুৰুত্ব আৰোপ কৰিছিল। সেয়ে তেওঁ কৰ্মময় জীৱন আৰম্ভ কৰে ব্যৱসায়ৰ মাজেৰেহে। অসমৰ বিখ্যাত ব্যৱসায়ী ভোলানাথ বৰুৱাৰ সৈতে লগ লাগি আৰম্ভ কৰে কপাহৰ ব্যৱসায়। তাৰ পিছত ভোলানাথ বৰুৱাৰ সৈতেই আৰম্ভ কৰে কাঠৰ ব্যৱসায়। মিচচেলেনিয়াচ ষ্টোৰ্চ নামে কলিকতাতে তেওঁ এখন দোকানো আৰম্ভ কৰে। কাঠৰ ব্যৱসায়ত ভোলানাথৰ সৈতে তেওঁৰ মনোমালিন্য হোৱাত তেওঁ নিজাকৈও ব্যৱসায়ত লাগে। কিন্তু তাতো লাভ নোহোৱাত, ১৮১৬ চনত তেওঁ বাৰ্ড কোম্পানীৰ চাকৰিত সোমায়। এই চাকৰিৰ কালতে তেওঁ বংগদেশ আৰু উৰিষ্যাৰ নানা ঠাইলৈ যাবলগীয়া হৈছিল। ১৯২৭ চনত কোম্পানীয়ে তেওঁক পঠায় অসমলৈ। ১৯২৮ চনত তেওঁ কোম্পানীৰ চাকৰি ইস্তাফা দিয়ে আৰু এইবাৰ তেওঁ সম্বলপুৰত নিজাকৈ কাঠৰ ব্যৱসায় আৰম্ভ কৰে। বেজবৰুৱাই জীৱনৰ সৰহভাগ দিন কটায় উৰিষ্যাৰ সম্বলপুৰত।

লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাই যিয়ে নকৰক, য'তে নাথাকক তেওঁৰ এটাই চিন্তা আছিল, সেইটো হ'ল অসমীয়া সাহিত্য সাধনা। তেওঁ আধুনিক অসমীয়া সাহিত্যৰ

বিকাশ আৰু বিস্তাৰৰ বাবে সমগ্ৰ জীৱন অতিবাহিত কৰিছে। তেওঁৰ এই সাধনাৰ বাবে, তেওঁ আজি আমাৰ মাজত সাহিত্যৰথী আৰু ৰসৰাজ নামে জনাজাত। তেওঁ আজি অসমৰ সৰ্বজন পূজ্যব্যক্তি। কবিতা, নাটক, উপন্যাস, চুটিগল্প, সমালোচনা, ৰস ৰচনা, জীৱনী আদি নানা সাহিত্যৰে তেওঁ ভাষা আৰু জাতিক সমৃদ্ধ কৰিছে। ১৮৮৮ চনত তেওঁ কলিকতাত থাকোতে বেজবৰুৱা, হেমচন্দ্ৰ গোস্বামী আৰু চন্দ্ৰকুমাৰ আগৰৱালাই অসমীয়া সাহিত্যৰ উন্নতিৰ হকে প্ৰতিষ্ঠা কৰে অ.ভা.উ.সা.সভা। আমাৰ সাহিত্যৰ ইতিহাসত এই তিনিগৰাকী 'ত্ৰিমূৰ্ত্তি'ৰূপেও খ্যাত। অ.ভা.উ.সা. সভাৰ তেওঁ আছিল সম্পাদক আৰু ধন ভঁৰালী। ১৮৮৯ চনত প্ৰকাশ পায় 'জোনাকী'। তৃতীয় আৰু চতুৰ্থ বছৰত তেওঁ এই আলোচনী সম্পাদনা কৰে। 'জোনাকী'য়েই অসমীয়া সাহিত্যলৈ ৰোমাণ্টিক ভাবধাৰা বোৱায়। ১৯১০ চনত বেজবৰুৱাই 'বাঁহী' সম্পাদনা কৰে। সোঁতৰ বছৰে 'বাঁহী' প্ৰকাশ পায়। 'বাঁহী'তে প্ৰকাশিত হয় তেওঁৰ 'অ' মোৰ আপোনাৰ দেশ'। 'আসাম বন্ধু'ত প্ৰকাশিত 'মৃত্যুশয্যা' কবিতাটোৱে বেজবৰুৱাৰ প্ৰথম ৰচনা বুলি জনা যায়। বেজবৰুৱাই আমাৰ ভাষা-সাহিত্যলৈ আগবঢ়োৱা অমূল্য গ্ৰন্থসমূহৰ ভিতৰত হ'ল— **কবিতা ঃ কদমকলি** (১৯১৩)। **উপন্যাস ঃ পদুম কুঁৱৰী** (১৯০৫)। **গল্প ঃ সুৰভি** (১৯০৯), **সাধুকথাৰ কুকি** (১৯১২), **জোনবিৰি** (১৯১৩), **কেঁহোকলি** (১৯৬৮)। **সাধুকথাঃ জুনুকা** (১৯১০), **বুঢ়ী আইৰ সাধু** (১৯১১), **ককাদেউতা আৰু নাতি ল'ৰা** (১৯১২), **বাখৰ** (১৯১৫)। **ধেমেলীয়া নাট ঃ লিতিকাই** (১৮৯০), **নোমল** (১৯১৩), **পাচনি** (১৯১৩), **চিকৰপতি নিকৰপতি** (১৯১৩)। **বুৰঞ্জীমূলক নাটক ঃ জয়মতী** (১৯১৫), **চক্ৰধ্বজ সিংহ** (১৯১৫), **বেলিমাৰ** (১৯১৫) আদি। **জীৱনী ঃ শ্ৰীশ্ৰীশংকৰদেৱ** (১৯১১), **মহাপুৰুষ শ্ৰীশংকৰদেৱ আৰু শ্ৰীমাধৱদেৱ** (১৯১৪), **দীননাথ বেজবৰুৱাৰ সংক্ষিপ্ত জীৱন চৰিত** (১৯০৯)। **বেজবৰুৱাৰ বংশাৱলী, পত্ৰলেখা, দিনলেখা** (১৯৬৯)। **আত্মজীৱনী ঃ মোৰ জীৱন সোঁৱৰণ** (১৯৪৪)। **কৃপাবৰ বৰুৱা ছদ্মনাত ঃ কৃপাবৰ বৰুৱাৰ কাকতৰ টোপোলা** (১৯০৪), **কৃপাবৰ বৰুৱাৰ ওভোতনি** (১৯০৯), **বৰবৰুৱাৰ ভাবৰ বুৰবুৰণি** (১৯৫১), **বৰবৰুৱাৰ বুলনি** (১৯৬৪) আদি। **আলোচনামূলক ঃ কামত কৃতিত্ব লভিবৰ সংকেত** (১৯০৩), **ভাগৱত কথা** (১৯১৫), **ভাৰতবৰ্ষৰ বুৰঞ্জী** (১৯১৯), **তত্ত্বকথা** (১৯৬৩), **কৃষ্ণকথা, অসমীয়া ভাষা আৰু সাহিত্য** আদি।

'কদমকলি' (১৯১৩) ঃ বেজবৰুৱাৰ এই কবিতাৰ সংকলনখনত ৮১ টা কবিতা সন্নিবিষ্ট হৈছে। বেজবৰুৱাই 'কদমকলি'ৰ পাতনিত 'কবিতা হয় যদি হওক, নহয় যদি নহওক, বুলি মাজে সময়ে লিখা পদ্যবোৰ গোটাই একে ঠাই কৰি এই

কিতাপখন কৰা হ'ল' বুলি লিখা কবিতাবোৰে আমাৰ কাব্য সাহিত্যত এক বিশেষ স্থান লাভ কৰিবলৈ সক্ষম হৈছে। বেজবৰুৱা এগৰাকী ৰোমাণ্টিক কবি যদিও তেওঁৰ কিছুমান কবিতাত খুহুটীয়া আৰু ব্যংগাত্মক ৰসো ফুটি ওলাইছে। তেওঁৰ কবিতাত শ্বেলি, কীটছ, ৱৰ্ডছৱৰ্থ, বাৰ্ণছ, চেম্পিয়ন, ৰবীন্দ্ৰনাথ ঠাকুৰৰ প্ৰভাব লক্ষ্য কৰা যায়। 'প্ৰিয়তমা', 'প্ৰিয়তমা'ৰ সৌন্দৰ্য', 'প্ৰেম' আদি কবিতাত প্ৰেম আৰু সৌন্দৰ্যৰ বৰ্ণনা কৰা হৈছে। 'বীণা আৰু বৰাগী', 'অসম সংগীত', 'অ' মোৰ আপোনাৰ দেশ' আদি তেওঁৰ স্বদেশপ্ৰেমমূলক কবিতা। 'নিমাতী কন্যা', 'ধনবৰ আৰু ৰতনী', 'ৰতনীৰ বেজাৰ' আদি কবিতাবোৰক কৃত্ৰিম মালিতাৰ শাৰীত থ'ব পাৰি।

'পদুম কুঁৱৰী' (১৯০৫) : 'পদুম কুঁৱৰী' বেজবৰুৱাৰ একমাত্ৰ উপন্যাস। এই উপন্যাস বুৰঞ্জীমূলক পটভূমিৰ আধাৰত ৰচিত। দন্দুৱা দ্ৰোহৰ নেতা হৰদত্ত। এই হৰদত্তৰ জীয়াৰী পদুম কুঁৱৰী আৰু উপন্যাসৰ নায়ক সূৰ্যকুমাৰৰ মাজত ঘটা এক প্ৰেম কাহিনীয়ে উপন্যাসৰ মূল উপজীব্য। উপন্যাসখনৰ কাহিনী আৰু গাঁথনিৰ ফালৰ পৰা ইয়াক এখন ঐতিহাসিক উপন্যাস নুবুলি কাল্পনিক উপন্যাস বোলাই ভাল।

'লিতিকাই' (১৮৯০) : বেজবৰুৱাৰ প্ৰথম ধেমেলীয়া নাটক। তাৰ পিছত তেওঁ ১৯১৩ চনত ৰচনা কৰে **'চিকৰপতি নিকৰপতি', 'নোমল' আৰু 'পাচনি'**। এই নাটকেইকনৰ ঘটনা, পৰিস্থিতি আৰু চৰিত্ৰ অংকনৰ ক্ষেত্ৰত তেওঁ বিশেষ পাৰদৰ্শিতা দেখুৱাব পৰা নাই। কিন্তু নাটককেইখনৰ মাজত হাস্যৰস সৃষ্টিৰ ক্ষেত্ৰত তেওঁ সফলতা লাভ কৰিছে। সেয়ে সমালোচকসকলে তেওঁৰ এই নাট চাৰিখন প্ৰহসনমূলত নাটৰ শাৰীত থ'ব খোজে। বেজবৰুৱাৰ ঐতিহাসিক গধুৰ নাটকেইখন হ'ল— **চক্ৰধ্বজ সিংহ, জয়মতী কুঁৱৰী আৰু বেলিমাৰ।**

'মোৰ জীৱন সোঁৱৰণ' বেজবৰুৱাই ১৯২২ চনৰ পৰা 'বাঁহী'ত (আহিন, দ্বাদশ বছৰ, ষষ্ঠ সংখ্যা) লিখিবলৈ আৰম্ভ কৰিছিল। তেওঁৰ এই আত্ম জীৱনী লিখাৰ সময়ৰ বয়স হৈছিল চৌবন্ন বছৰ। ৭০ বছৰীয়া জীৱনৰ ৩৫ বছৰবহে ইয়াত পৰিচয় আছে। গতিকে আমি বেজবৰুৱাৰ আংশিক জীৱনৰহে পৰিচয় পাওঁ। তেওঁৰ আচল কৰ্মময় জীৱনছোৱাৰে আত্মজীৱনী নাই। ইয়াত পাঁচটা স্কন্ধৰ একোটা স্কন্ধত কেইবাটাও অধ্যায়ত আত্মজীৱনীখন লিখা হৈছে। তেওঁ সামৰণিৰ 'নৱম আধ্যা' লিখিছে এনেদৰে, "খৃষ্টাব্দ ১৯০৭। মোৰ 'ডায়েৰি' লেখা অভ্যাস আছে বুলি আগেয়ে উনুকিয়াই আহিছোঁ। অৱশ্যে একেবাহে নহয়; চেলেং পেটেংকৈ। এই বছৰৰ ডায়েৰি কিতাপ এটা কিনো-কিনোকৈ আছিলোঁ, কিন্তু আহৰিৰ অভাৱত কিনা হোৱা নাছিল।

জানুৱাৰী মাহ্ যাওঁ যাওঁ হ'লগৈ, তথাপি মোৰ ভায়েৰি কিনা নহ'ল।" 'যি ক'ম সঁচা ক'ম বুলি লিখা এই আত্মজীৱনীখন বেজবৰুৱাৰ জীৱন কাহিনীয়ে নহয়, তাৰ মাজত আছে অসমৰ সমাজ জীৱন, ধৰ্মীয় আৰু সাংস্কৃতিক পৰম্পৰা, অসমৰ প্ৰকৃতিকে ধৰি অসমীয়া জাতীয় জীৱনৰ, ধৰ্মীয় আৰু সাংস্কৃতিক পৰম্পৰা, অসমৰ প্ৰকৃতিকে ধৰি অসমীয়া জাতীয় জীৱনৰ সত্তাটো। ক'ব গ'লে, এই গ্ৰন্থ এখন সৃষ্টিশীল সাহিত্যত পৰিণত হৈছে।

১৮৯১ চনত এলাহাবাদত আৰু ১৯০৩ চনত মাদ্ৰাজত অনুষ্ঠিত ভাৰতৰ জাতীয় কংগ্ৰেছৰ সভাত বেজবৰুৱাই ভাষণ দিয়ে। ১৯১৬ চনত গুৱাহাটী আৰু ১৯২১ চনত গুৱাহাটীত বহা অসম ছাত্ৰ সম্মিলনৰ তেওঁ সভাপতিত্ব কৰে। ১৯৩১ চনত অসম সাহিত্য সভাই শিৱসাগৰ অধিবেশনত তেওঁক 'ৰসৰাজ' উপাধিৰে বিভূষিত কৰে। ১৯৩৩ চনত বৰোদাৰ ৰজা মহাৰজা গাইকোঁৱৰে তেওঁক আমন্ত্ৰণ জনায়। তাত তেওঁ বৈষ্ণৱ ধৰ্ম সম্পৰ্কে ভাষণ দিয়ে।

১৯২৪ চনৰ ২৬,২৭ আৰু ২৮ ডিচেম্বৰত গুৱাহাটীত বহা অসম সাহিত্য সভাৰ সপ্তম অধিবেশনৰ তেওঁ সভাপতি আছিল। সভাপতিৰ আসনৰ পৰা তেওঁ জাতিৰ উদ্দেশ্যে দিয়া বাণীত কৈছিল, "কোনো এটা জাতিৰ ৰাজনৈতিক, সামাজিক আৰু ধৰ্ম সম্বন্ধীয় সকলো কথাৰ ভু সেই জাতিৰ সাহিত্যৰ ভিতৰেদি পোৱা যায়। যি দেশৰ জাতীয় জীৱন যিমান সৌষ্ঠৱপূৰ্ণ সেই দেশৰ সাহিত্যও সৌষ্ঠৱপূৰ্ণ। জীৱন্ত ভাষা দেশৰ সকলো ভাবৰ বাহন।" বেজবৰুৱা সম্পৰ্কে ড° বাণীকান্ত কাকতিয়ে লিখেছে, "জাগ্ৰত স্বদেশানুৰাগ, অপূৰ্ব ৰচনা পদ্ধতি আৰু প্ৰকৃত হাস্যৰস এই তিনিটা উপাদান লৈ বেজবৰুৱাৰ প্ৰতিভাই আধুনিক সাহিত্যৰ সকলো বিভাগতেই বিকাশ লাভ কৰিছে।"

১৯৩৭ চনৰ ২৩ আগষ্টত ভগ্ন স্বাস্থ্য লৈ তেওঁ অসমলৈ আহে। জীৱনৰ শেষ কাল ডোখৰ কন্যা ৰত্না বৰুৱা আৰু জোঁৱায়েক ৰোহিণী বৰুৱাৰ লগতে ডিব্ৰুগড়ত কটায়। জোঁৱায়েক ৰোহিণী বৰুৱা অসমৰ এগৰাকী নামজ্বলা চাহ খেতিয়ক আছিল।

তেওঁৰ পৰলোকপ্ৰাপ্তি হয় ১৯৩৮ চনৰ ২৬ মাৰ্চত ডিব্ৰুগড় চহৰত। কিন্তু বেজবৰুৱাৰ কীৰ্তি সংসাৰত সদায় অক্ষয় হৈ থাকিব। তেওঁৰ কবিতাৰ ভাষাৰেই:

"ফুলিল মালতী ফুল, সৰি পৰি গ'ল;
বিলোৱা সৌৰভ মাত্ৰ জগতত ৰ'ল।
ভাগি গ'ল বীণাখনি, ছিগি গ'ল তাঁৰ
ৰৈ গ'ল অৱশেষ অমিয় জোঁকাৰ।"□

ৰজনীকান্ত বৰদলৈ

'জোনাকী যুগ'ত অসমীয়া সাহিত্য প্ৰতিষ্ঠাৰ বাবে যিকেইগৰাকী ব্যক্তিয়ে আশাশুধীয়া প্ৰচেষ্টা চলাইছিল তাৰ ভিতৰত ৰজনীকান্ত বৰদলৈ ডাঙৰীয়াও এজন। তেওঁৰ হাতত অসমীয়া উপন্যাসে পূৰ্ণ প্ৰতিষ্ঠা লাভ কৰে। তেওঁ উপন্যাসমূহৰ মাজেৰে অতীত অসমৰ বহুতো গৌৰৱময় আৰু অশ্ৰুসিক্ত লোমাহৰ্ষক কাহিনী পোহৰলৈ আনিছে। তেওঁৰ এই সুখপাঠ্য উপন্যাসসমূহৰ বাবে অসমীয়া সাহিত্যত তেওঁক উপন্যাস-সম্ৰাট, অসমীয়া উপন্যাসৰ পিতা, অসমীয়া স্কট, অসমৰ বঙ্কিমচন্দ্ৰ আদি আখ্যাৰে সন্মানিত কৰা হৈছে।

ৰজনীকান্ত বৰদলৈৰ জন্ম হয় ১৮৬৭ চনৰ ২৪ নৱেম্বৰত, গুৱাহাটীৰ (কুকুৰমুতাত) হেদায়েৎপুৰত। তেওঁৰ পিতৃ নৰকান্ত বৰদলৈ আৰু মাতৃ স্বৰ্ণময়ী দেৱী। তেওঁলোকৰ পূৰ্বপুৰুষ দিহিঙৰ আৰু তাত তেওঁলোক দিহিঙীয়া বৰদলৈ বুলি জনাজাত। বৰদলৈৰ ককাদেউতাক তুৰাৰাম বৰদলৈ। তুৰাৰাম বৰদলৈয়ে মানৰ আক্ৰমণত নদিয়া-শান্তিপুৰলৈ যায়। মানৰ আক্ৰমণ কমাত তেওঁ বজালী অঞ্চললৈ আহি তাতে ঘৰ-মাটি কৰি স্থায়ীভাৱে বসবাস কৰিবলৈ লয়। এই বজালীতে বৰদলৈ পিতৃ নৰকান্ত জন্ম হয়। নৰকান্তই বজালী ত্যাগ কৰি, ক্ৰমে হাজো, উত্তৰ গুৱাহাটী আৰু পিছত গুৱাহাটীতে বসতি কৰিবলৈ লয়। ৰজনীকান্ত বৰদলৈৰ মোমায়েকৰ ঘৰ উত্তৰ গুৱাহাটীত আছিল। তেওঁ উত্তৰ গুৱাহাটীত মোমায়েকৰ ঘৰত থাকিয়ে প্ৰাথমিক শিক্ষা আৰম্ভ কৰে।

১৮৮৫ চনত তেওঁ গুৱাহাটী চৰকাৰী হাইস্কুলৰ পৰা এন্ট্ৰেন্স পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হয়। এই পৰীক্ষাত তেওঁ এটি কুৰি টকীয়া বৃত্তিও লাভ কৰে। তাৰ পিছত তেওঁ উচ্চ শিক্ষা ল'বলৈ কলিকতালৈ যায়। কলিকতাৰ মেট্ৰোপলিটান কলেজত তেওঁ ভৰ্তি হয়। ১৮৮৭ চনত তেওঁ সেই কলেজৰ পৰা এফ. এ. পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হয়। ১৮৮৯ চনত তেওঁ বি.এ. পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হয়। কলিকতাত পঢ়াকালত তেওঁ 'অসমীয়া ভাষা উন্নতি সাধিনী সভা'ৰ লগত জড়িত হয়। সেই সময়ত কলিকতাৰ পৰা প্ৰকাশিত 'জোনাকী'ত তেওঁ 'শৰীৰ তত্ত্ব' শীৰ্ষক এলানি প্ৰবন্ধ প্ৰকাশ কৰিছিল।

১৮৯০ চনত তেওঁ গুৱাহাটী উপায়ুক্তৰ কাৰ্যালয়ত কেৰাণীৰ চাকৰিত নিযুক্ত হয়। এনে সময়তে এদিন গেইট চাহাবে তেওঁক অসম সম্পৰ্কে কিবা-কিবি প্ৰশ্ন কৰাত আৰু সেই প্ৰশ্নৰ উত্তৰ তেওঁ দিব নোৱৰাত, গেইট চাহাব তেওঁৰ প্ৰতি অসন্তুষ্ট হয়। কিন্তু বৰদলৈৰ আন গুণত মুগ্ধ হৈ, ১৮৯১ চনত তেওঁক গেইট চাহাবে চব ডেপুটী কলেক্টৰ পদ লাভ কৰাত সহায় কৰি দিয়ে। গেইট চাহাবকো তেওঁ 'A history of Assam' গ্ৰন্থ ৰচনা কৰোঁতে নানা তথ্যৰ সমল গোটাই দিছিল বৰদলৈয়ে। বৰদলৈৰ চাকৰি জীৱনত পদোন্নতি হৈ উত্তৰ লক্ষীমপুৰ চব ডেপুটী কলেক্টৰ আৰু তাৰ পিছত বৰপেটালৈ বদলি হয়। ১৯০১ চনত তেওঁ একষ্ট্ৰা এছিষ্টেণ্ট কমিছনাৰ আৰু ১৯০৯ চনত নগাঁৱৰ উপায়ুক্তৰূপে কাৰ্যনিৰ্বাহ কৰে। ১৯১৮ চনত তেওঁ চাকৰিৰ পৰা অৱসৰ পায়।

ৰজনীকান্ত বৰদলৈ ডাঙৰীয়াই অসমীয়া সাহিত্যলৈ বিশিষ্ট বৰঙণি আগবঢ়াইছে। তেওঁ আছিল একাধাৰে ঔপন্যাসিক, কবি, প্ৰবন্ধকাৰ, নাট্যকাৰ, হাস্য-ৰসিক। তেওঁ কলেজীয়া জীৱনতে ৱাল্টাৰ স্কট আৰু বঙ্কিমচন্দ্ৰ চট্টোপাধ্যায়ৰ আৰ্হিৰে এলানি উপন্যাস ৰচনা কৰাৰ সংকল্প লৈছিল। এই পটভূমিৰে ৰচিত তেওঁৰ বুৰঞ্জীমূলক উপ্যাসসমূহ হ'ল— মনোমতী (১৯০০), দন্দুৱাদ্ৰোহ (১৯০৯), ৰঙিলী (১৯২৫), নিৰ্ম্মল ভকত (১৯২৬), তাম্ৰেশ্বৰীৰ মন্দিৰ (১৯২৬), ৰহদৈ লিগিৰী (১৯৩০), ৰাধা-ৰুক্মিণীৰ ৰণ আদি। মিৰি সমাজৰ পটভূমিত ৰচিত তেওঁৰ প্ৰথম অসমীয়া সামাজিক উপন্যাস হ'ল— 'মিৰি জীয়ৰী'। তেওঁৰ আনখন উপন্যাস হ'ল, 'খাম্বা-থুইবীৰ সাধু'।

'মিৰি-জীয়ৰী' (১৮৯৪)ঃ ৰজনীকান্ত বৰদলৈৰ 'মিৰি-জীয়ৰী' এখন প্ৰখ্যাত উপন্যাস। জনজাতীয় জীৱন কাহিনীক লৈ এই উপন্যাস ৰচিত। মিৰিসকল অসমীয়া জন-জীৱনৰ অন্যতম অঙ্গ। এওঁলোকৰ আচাৰ-ব্যৱহাৰ, জীৱন প্ৰণালী, ৰীতি-নীতি, ধৰ্মীয় দিশ আদিৰ এক সুকীয়া বৈশিষ্ট্য আছে। এই সম্প্ৰদায়ৰ সম্পৰ্কে এটি জৰীপ চলাবলৈ গেইট চাহাবে বৰদলৈক পোনতে অনুৰোধ কৰে। সেই মৰ্মে বৰদলৈয়ে

সোৱণশিৰি উপত্যকাৰ মিৰিসকলৰ বিষয়ে অধ্যয়ন কৰি, মিৰি জীৱনৰ পটভূমিত জংকি আৰু পানেই নামৰ এহাল ডেকা-গাভৰুৰ এটা জীয়া আৰু মৰ্মস্পৰ্শী প্ৰেম-কাহিনীৰ অৱলম্বনত ৰচনা কৰে 'মিৰি-জীয়ৰী' উপন্যাস।

'মনোমতী' (১৯০০)ঃ বৰদলৈৰ এইখনেই প্ৰথম ঐতিহাসিক উপন্যাস। এই উপন্যাসৰ পটভূমি মানৰ তৃতীয় আক্ৰমণ। হৰকান্ত বৰবাৰ পুতেক লক্ষ্মীকান্ত আৰু চণ্ডী বৰুবাৰ জীয়েক মনোমতীৰ মাজত গঢ়ি উঠা প্ৰণয়ক ৰাজনৈতিক ঘটনা চক্ৰই কেনে এক ধুমুহাৰ সৃষ্টি কৰিছিলয তাৰ মনোৰম কাহিনীয়ে 'মনোমতী'। উপন্যাসখনৰ পৰা মানৰ আক্ৰমণ, মানৰ অত্যাচাৰ, হাদিৰাচকিৰ ৰণ, ইংৰাজ আৰু মানৰ সংঘৰ্ষ আদিৰ খবৰৰ উপৰিও সেই সময়ৰ অসমৰ সামাজিক ব্যৱস্থা, উৎসব-পাৰ্বণ আদিৰো আভাস পাব পাৰোঁ।

'দন্দুৱা দ্ৰোহ' (১৯০৯)ঃ বুৰঞ্জী প্ৰসিদ্ধ ঐতিহাসিক দন্দুৱা-দ্ৰোহৰ পটভূমিত এই উপন্যাস ৰচিত। বদন বৰফুকন আৰু তেওঁৰ পুত্ৰদ্বয়ৰ অত্যাচাৰত হৰদত্ত আৰু তেওঁৰ ভাতৃ বীৰদত্তই কামৰূপৰ চৌধাৰী, বনুৱাসকলক একত্ৰিত কৰি আহোমৰ বিৰুদ্ধে সংগঠিত কৰাৰ কাহিনীয়ে এই উপন্যাসৰ মূল আধাৰ। উপন্যাসখন মহীৰাম আৰু পদ্মকুমাৰীৰ এক প্ৰেম কাহিনীৰ মাজেৰে আগবঢ়াই নিয়া হৈছে। উপন্যাসখনত কল্পনাৰ মাত্ৰা কম যদিও দুই-এটা সামাজিক চিত্ৰ নথকা নহয়। সাত বিহুৰ বৰ্ণনা, বিহু নাচ, নানা খেল-ধেমালি, দুৰ্গোৎসৱ, ঢুলীয়া-ওজাপালি, তীৰ্থস্থান, সত্ৰ, মঠ-মন্দিৰ আদিৰ বৰ্ণনাই উপন্যাসখনৰ মান বৃদ্ধি কৰিছে।

তেওঁৰ উপন্যাসসমূহৰ সম্পৰ্কে ড° সত্যেন্দ্ৰনাথ শৰ্মাই মন্তব্য কৰিছে এনেদৰে, "বৰদলৈয়ে উপন্যাসসমূহ আদৰ্শাত্মক দৃষ্টিভংগীৰে ৰচনা কৰিছে। উপন্যাসকেইখনত প্ৰণয়ৰ উদ্ভৱ আৰু বিকাশ যদিও প্ৰধান বিষয় হৈ পৰিছে, তথাপি প্ৰাসংগিকভাৱে ধৰ্ম, সংস্কৃতি আৰু সমাজৰ অন্যান্য দিশৰ ওপৰতো যথেষ্ট পোহৰ পেলাইছে। তেওঁৰ উপন্যাসৰ প্ৰেম দেহজ স্তৰত আৰম্ভ হৈ আদৰ্শাত্মক অৱস্থাত পৰিণতি লাভ কৰিছে। তেওঁ সৰু-বৰ, সৎ-অসৎ সকলো চৰিত্ৰকে সহানুভূতিশীল দৃষ্টিৰে আঁকিছে। প্ৰাকৃত বা সৰল চহা জীৱনৰ প্ৰতি গভীৰ প্ৰীতি, নদ-নদী, পৰ্বত-টিলাৰে পৰিপূৰ্ণ অসমৰ নৈসৰ্গিক পৰিবেশৰ লগত গভীৰ প্ৰীতিপূৰ্ণ পৰিচয়, ঈশ্বৰৰ মাঙ্গলিক বিধানৰ ওপৰত গভীৰ নিষ্ঠা, বৈষ্ণৱ আদৰ্শৰ প্ৰতি আস্থা আৰু আশাবাদী দৃষ্টিয়ে বৰদলৈৰ উপন্যাসমূহ ৰঞ্জিত কৰিছে। বৰদলৈৰ উপন্যাসসমূহ নায়িকা প্ৰধান। দুষ্টা, ব্যাভিচাৰিণী, নিৰ্দয়া বা শঠতাৰে পূৰ্ণ কোনো নাৰী চৰিত্ৰ পোৱা নাযায়। চৰিত্ৰসমূহ পোনপটীয়া সৰল, মানসিক দ্বন্দ্ব স্ত্ৰী বা পুৰুষ কোনো চৰিত্ৰতে নাই বুলিলেও হয়।

মানৱীয় দুৰ্বলতা চৰিত্ৰত নথকা নহয়, কিন্তু লিখকৰ সহানুভূতিশীল চৰিত্ৰাঙ্কনৰ ফলত পাঠকৰ সহানুভূতি আকৰ্ষণ কৰিবপাৰিছে। বৰদলৈৰ উপন্যাসত মনস্তাত্ত্বিক বিশ্লেষণ নাই; প্ৰায়বোৰ প্ৰধান চৰিত্ৰই এক বৈশিষ্ট্যপূৰ্ণ।"

'জ্ঞান-সপোন' (১৮৯৭) আৰু **'মনোবিজ্ঞান'** তেওঁৰ দুখন মূল্যবান গ্ৰন্থ। তেওঁৰ গল্পসম্ভাৰ হ'ল— **গা-ধন** (১৯৩১), **প্ৰেমৰ উপাসক** (১৯৩২), **সৌন্দৰ্যৰ উপাসক** (১৯৩২) আদি। কবিতা — **মানৱ প্ৰতি আক্ৰমণৰ গীত** আদি। 'ভোলাই শৰ্মা' নামেৰে ৰচনা কৰা তেওঁৰ ধেমেলীয়া ৰচনা-সম্ভাৰৰ ভিতৰত— মই স্বাধীন নে?' আত্মবিনোদক থিয়েটাৰৰ দল, নগৰ সংকীৰ্ত্তন আদি। তেওঁৰ ৰচিত প্ৰবন্ধ সম্ভাৰৰ ভিতৰত হ'ল অসম চুতীয়া সন্মিলন, মণিপুৰী জাতি, শ্ৰীশ্ৰীভট্টদেৱ, শদিয়া ৰাজ্যৰ পুৰণি তত্ত্ব, দক্ষিণপাট সত্ৰৰ 'নৰদেৱ সত্ৰাধিকাৰ, দেৱদামোদৰ আৰু হিন্দু ধৰ্ম, অসমত উপন্যাসৰ সঁজুলি, আত্মজীৱন চৰিত, মোৰ জীৱনৰ অভিজ্ঞতা, মোৰ সাহিত্যিক জীৱনৰ অতীত কাহিনী, মহাপুৰুষ শ্ৰীশ্ৰীশঙ্কৰদেৱ আদি। তেওঁৰ এই প্ৰবন্ধসমূহ আসাম হিতৈষী, আৱাহন, বাঁহী, মিলন, জোনাকী, উষা আদি আলোচনীত প্ৰকাশিত হৈছিল। তেওঁ 'অসম প্ৰদীপিকা' (১৯২৫) নামে আলোচনী এখনো সম্পাদনা কৰে।

১৯২৫ চনৰ ২৭ ডিচেম্বৰৰ পৰা নগাঁৱত অনুষ্ঠিত হোৱা অসম সাহিত্য সভাৰ অষ্টম অধিবেশনৰ বৰদলৈ সভাপতি আছিল। সভাপতিৰ আসনৰ পৰা ৰাইজৰ উদ্দেশ্য দিয়া ভাষণত তেওঁ কৈছিল, "জাতিটো ৰবলৈ হ'লে আমাক ধনবল, জনবল দুয়োটা লাগে। কিন্তু আমি দুয়োটা বিষয়তে দুখীয়া। কানি, ভাং, চিগাৰেট অসমীয়াই এৰক। দেখিব তেতিয়াহ'লে অসমীয়াৰ শৰীৰলৈ এটা নতুন জীৱনী শক্তি আহিব। যি জাতি যিমান উন্নত, সেই জাতিৰ ভাষা আৰু সাহিত্যও সিমান উন্নত।" উপন্যাস সম্পৰ্কে তেওঁ কয়, "অসমীয়া উপন্যাস যেন অসমৰ চৰিত্ৰৰ, অসমীয়া সমাজৰ কাব্য কাননৰ সফল ফটফটীয়া দাপোণ আৰু উপন্যাসৰ সিদ্ধান্তই যেন পাঠকক ঈশ্বৰমুখী কৰি উন্নতিৰ বাটলৈ নিয়ে। ফাচহু বজৰুৱা উপন্যাস যেন অসমীয়া নিলিখে।" তেওঁ আমাৰ কৰ্তব্য সম্পৰ্কে, সোঁৱৰাই দি কয়, "পৃথিৱীত আচল ধৰ্ম হৈছে কৰ্তব্য পালন কৰা। তাৰ লগে লগে সত্য, সংযম, ধৈৰ্য্য, পৰোপকাৰ, দান, দয়া, স্বাৰ্থত্যাগ, পবিত্ৰতা, ক্ষমা, নম্ৰতা, বিনয়, সমাজ ৰক্ষাৰ্থে ন্যায় কৰ্ম ইত্যাদি আচৰণ কৰা, ঈশ্বৰত বিশ্বাস আৰু ভক্তি ৰখা।"

তেওঁৰ পৰলোকপ্ৰাপ্তি হয় ১৯৪০ চনৰ ২৫ মাৰ্চত, গুৱাহাটীত। □

বেণুধৰ ৰাজখোৱা

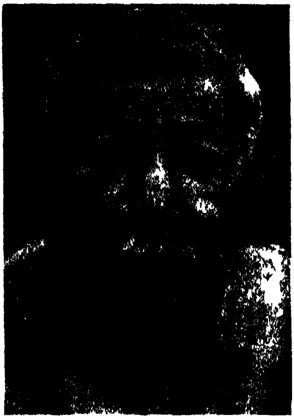

'মই অসমীয়া ভাষা আৰু অসমীয়া মানুহক অতি ভাল পাওঁ, ইমানেই। মোৰ মন্ত্ৰ অসমীয়াৰ উন্নতিৰ বাট মুকলি কৰা। যি সেই উন্নতিৰ বাটত ভেটা দিব তাকেই বাটৰ পৰা একতীয়া কৰিবলৈ যত্ন কৰোঁ।' এই অসমপ্ৰাণ ব্যক্তি গৰাকী হ'ল সাহিত্য সাধক বেণুধৰ ৰাজখোৱা।

বেণুধৰ ৰাজখোৱাৰ জন্ম হয় ১৮৭২ চনৰ ১১ ডিচেম্বৰত, ডিব্ৰুগড়ৰ ওচৰত খোৱাঙত। তেওঁৰ পিতাকৰ নাম সুচান্দৰাম আৰু মাকৰ নাম হীৰাৱতী। পিতৃ সুচান্দৰাম জয়পুৰ মৌজাৰ এজন মৌজাদাৰ আছিল। জয়পুৰতে বেণুধৰ ৰাজখোৱাৰ সৰু কালৰ শিক্ষা আৰম্ভ হয় আৰু তাৰ মজলীয়া ইংৰাজী স্কুলত ভৰ্তি হয়। তেওঁ মজলীয়া বিদ্যালয়ৰ পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হোৱাৰ পিছত, ডিব্ৰুগড় চৰকাৰী উচ্চ ইংৰাজী বিদ্যালয়ত ভৰ্তি হয়। ১৮৮৯ চনত তেওঁ তাৰ পৰা এণ্ট্ৰেন্স পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হয়। তাৰ পিছত তেওঁ উচ্চ শিক্ষা ল'বলৈ কলিকতালৈ যায় আৰু তাতে প্ৰেছিডেন্সী কলেজত ভৰ্তি হয়। কিন্তু কলিকতাৰ চিটী কলেজৰ পৰাহে ১৮৯২ চনত তেওঁ এফ. এ. পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হয়। ১৮৯৬ চনত তেওঁ ৰিপণ কলেজৰ পৰা বি. এ. পাছ কৰে। তেওঁ কলিকতাত এম. এ. আৰু আইন পৰীক্ষাও পঢ়িবলৈ লৈছিল। ১৮৯৮ চনত তেওঁ উপপ্ৰতিসমাহৰ্তাৰ পদত নিযুক্তি লাভ কৰি, ১৮৯৯ চনৰ পৰা চাকৰি জীৱন আৰম্ভ কৰে। এই সময়ছোৱাতে তেওঁ ডিব্ৰুগড়ৰ দুতিৰাম বৰুৱাৰ জীয়েক

ৰত্নকুমাৰী বৰুৱাৰ লগত বিবাহ পাশত আবদ্ধ হয়। তেওঁ শিৱসাগৰ জিলাৰ উপায়ুক্তৰূপে ১৯৩২ চনত চাকৰিৰ পৰা অৱসৰ গ্ৰহণ কৰে। ব্ৰিটিছ চৰকাৰে তেওঁক 'ৰায় চাহাব' খিতাপ প্ৰদান কৰিছিল।

বেণুধৰ ৰাজখোৱাই সৰু কালৰে পৰা সাহিত্য চৰ্চাত মনোনিবেশ কৰিছিল। ১৮৮০ চনৰ পৰা তেওঁ 'সঞ্জীৱনী' নামৰ বঙলা কাকতত লিখা মেলা কৰিবলৈ লয়। তেওঁ 'জোনাকী' আৰু 'বিজুলী' আলোচনীতো লিখিবলৈ লৈছিল। প্ৰথম বছৰ 'জোনাকী'ত তেওঁৰ প্ৰকাশ পায় 'মাতৃ-ভক্তি'। তেওঁ কলিকতাত পঢ়ি থকা কালত এ. এছ. এল. ক্লাব আৰু অ.ভা.উ.সা. সভাৰ লগতো জড়িত আছিল। কলেজীয়া জীৱনত তেওঁৰ সাহিত্য-চৰ্চাৰ অনুৰাগে পঢ়া-শুনাত যথেষ্ট বাধাৰ সৃষ্টি কৰিছিল। তেওঁ তৃতীয় বছৰ 'বিজুলী'ৰ সম্পাদনাৰ দায়িত্বভাৰ গ্ৰহণ কৰিছিল। তেওঁ আমাৰ সাহিত্যলৈ বিশেষকৈ কবিতা, নাটক আৰু প্ৰবন্ধৰ দিশত উল্লেখযোগ্য বৰঙণি আগবঢ়াইছে। তেওঁৰ প্ৰকাশিত কবিতাৰ পুথি হৈছে— **পঞ্চকবিতা** (১৮৯৫), **দশ গীত** (১৮৯৯), **সৰু ল'ৰাৰ গান** (১৯১০), **চন্দ্ৰসম্ভৱ** (১৯০০), **অসমীয়া ভাই** (১৯০১), **বাঁহী** (১৯০৩), **জীৱন সন্ধিয়া** (১৯২৯), **দেহৰ প্ৰলয়** (১৯৩০), **সিপুৰীৰ বাতৰি** (১৯৩০), **পুনৰুত্থান** (১৯৩১) আদি। নাটকসমূহৰ ভিতৰত হ'ল— **সেউতী কিৰণ** (১৮৯৪), **ডেকা গাভৰু** (১৮৯৯, পদ্মনাথ গোহাঞিবৰুৱাৰ লগত যুটিয়াভাবে ৰচিত), **দুৰ্যোধনৰ উৰুভঙ্গ** (১৯০৩), **দক্ষযজ্ঞ** (১৯০৮), **কুৰি শতিকাৰ সভ্যতা** (১৯০৮), **দৰবাৰ** (১৯১২), **কলিযুগ** (১৯১২), **তিনি ঘৈণী** (১৯২৮), **চোৰৰ দৃষ্টি** (১৯৩১) আদি। ১৯১৭ চনত তেওঁ ৰচনা কৰে **'অসমীয়া খণ্ডবাক্য কোষ'**। অসমীয়া ভাষাত ই এখন উল্লেখযোগ্য গ্ৰন্থ। **'মহাসতী জয়মতী'**, **'মোৰ জীৱন দাপোণ'** **'বিহু'** আদি আন তিনিখন উল্লেখযোগ্য গ্ৰন্থ। তেওঁৰ কেইখনমান ইংৰাজী বিষয়ৰ গ্ৰন্থ হ'ল— **Assamese Demonology (1905), Notes on the Sylhetes Dialect (1913), Short Account of Assam (1915), Assamese Popular Superstitions (1920), A Note on the Miri Tribe in Assam** আদি। তেওঁৰ ইংৰাজীলৈ অনুবাদ হ'ল— **বিপ্ৰ দামোদৰ** (১৯১৩), **নামঘোষা** (১৯১৯), **কাণখোৱা** (১৯২০), **গুণমালা** (১৯২৩)। তেওঁ **'আদিকাণ্ড'** ৰামায়ণ সম্পাদনা কৰে। তেওঁ কেই খাখনো পাঠ্যপুথিৰ ৰচক। তেওঁৰ পঢ়াশলীয়া পুথিৰ ভিতৰত হ'ল— **ল'ৰা পুথি, সাহিত্য প্ৰবেশ, নীতিপাঠ, লীলাৱতী (বীজগণিত)** আদি।

সেউতী-কিৰণ (১৮৯৪) : এইখন এখন সামাজিক নাটক। নাটখন সাতটা অংকত বিভক্ত কৰা হৈছে। কিৰণ আৰু সেউতী নামৰ এহাল ডেকা-গাভৰুৰ মাজত

হোৱা প্ৰণয়ক হিংসা-ঈৰ্ষা আৰু শঠতাই কেনেকৈ এক শোকাবহ পৰ্যায়লৈ ঠেলিব পাৰে তাৰ দৃষ্টান্তই 'সেউতী-কিৰণ'ৰ মূল উপজীব্য। কাহিনী আৰু নাট্য পৰিবেশ ৰচনাৰ ফালৰ পৰা নাটকখনে বিশেষ সফলতা লাভ কৰিব নোৱাৰিলে। কিন্তু তেওঁৰ এই উদ্যমৰ সদায় প্ৰশংসা থাকিব। তেওঁৰ পৌৰাণিক নাটক দুখন হ'ল— '**দুৰ্যোধনৰ উৰুভঙ্গ** (১৯০৩) আৰু '**দক্ষযজ্ঞ**' (১৯০৮) । তেওঁ এই নাটক দুখনতো বিশেষ সফলতা দেখুৱাব নোৱাৰিলে। বিশেষকৈ সংলাপৰ শিঠিলতা আৰু চৰিত্ৰ চিত্ৰণৰ ক্ষেত্ৰত তেওঁ নিপুণতা দেখুৱাব নোৱাৰিলে। কিন্তু তেওঁ '**কুৰি শতিকাৰ সভ্যতা**' '**অশিক্ষিতা ঘৈণী**', '**তিনি-ঘৈণী**', '**যমপুৰী**', '**টোপনিৰ পৰিণাম**' আদি এই প্ৰহসনমূলক নাটকেইখনৰ ক্ষেত্ৰত বিশেষ সফলতা দেখুৱাবলৈ সক্ষম হৈছে। এই নাটকেইখনত তেওঁ স্ত্ৰী-শিক্ষা, বহু বিবাহৰ কুফল আদিৰ উপৰিও সমাজৰ কিছুমান চিত্ৰ হাস্য-ব্যংগৰ মাজেৰে দাঙি ধৰিছে। '**অসমীয়া আই**', '**বাঁহী**' আৰু '**স্নৰু ল'ৰাৰ গান**' আদি এইকেইখন গ্ৰন্থ তেওঁৰ আধুনিক গীতৰ সম্ভাৰ। আধুনিক অসমীয়া ভাষাত তেওঁৱে প্ৰথম এই গীতৰৰ পুথি ৰচনা কৰে। তেওঁ পুৰণি লোক-গীতৰ আদৰ্শ লৈ ৰচনা কৰা '**জয়মতী**' বিষয়ক গীতকেইটা অমূল্য সম্পদ।

১৯২৬ চনত ধুবুৰীত অনুষ্ঠিত হোৱা অসম সাহিত্য সভাৰ নৱম অধিৱেশনৰ তেওঁ সভাপতি আছিল। সভাপতিৰ আসনৰ পৰা তেওঁ কৈছিল, "ভাৰতৰ সকলো জাতিয়েই নিজৰ বাটে উধাওক। ব্ৰহ্মপুত্ৰ ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ ভাগে, গংগা গংগাৰ ভাগে যমুনা যমুনাৰ ভাগে, কাবেৰী কাবেৰীৰ ভাগে, সিন্ধু সিন্ধুৰ ভাগে আগবাঢ়ক আৰু বৈ যাওঁক। কাকো কাৰো লগত লগ লগাবলৈ যেন যত্ন কৰা নহয়। আটাইবিলাক গৈ শেষত ভাৰত মহাসাগৰত পৰিবগৈ আৰু সেয়ে ভাৰতীয় মহাজাতি। ভাৰতীয় মহাজাতি সৃষ্টি কৰিবলৈ আন উপায়েৰে কাৰবাৰ কৰিলে লেঠা বাঢ়ি যাব আৰু ভাৰতীয় মহাজাতি পানীৰ ঔ-টেঙা হ'ব।"

"সাহিত্য ধৰ্মত প্ৰতিষ্ঠিত হ'ব লাগে, নহ'লে সি ঠাবৰিব নোৱাৰে। মিছাৰে সাহিত্য সৃষ্টি নহয়। সাহিত্যৰ মুখ্য উদ্দেশ্য, পৃথিবীত ধৰ্মৰাজ্য স্থাপন। প্ৰজাপুঞ্জইহে দেশৰ মূল বল। সৰ্বসাধাৰণে উধাব নোৱাৰিলে সেই দেশ উধাব নোৱাৰে।"

বেণুধৰ ৰাজখোৱাৰ মৃত্যু হয় ১৯৫৫ চনৰ ২২ জুনত। □

তৰুণৰাম ফুকন

তৰুণৰাম ফুকন আছিল ভাৰতৰ স্বাধীনতা আন্দোলনৰ এগৰাকী আগশাৰীৰ প্ৰখ্যাত নেতা। তদুপৰি তেওঁ আছিল একাধাৰে বিশিষ্ট সাহিত্যসাধক, বাগ্মীবৰ, চিকাৰী আৰু খ্যাতিসম্পন্ন উকিল। তেওঁক দেশভক্ত আখ্যা দিয়া হৈছে। তেওঁৰ কাব্যৰ মাজেৰেও স্বদেশ প্ৰেমৰ ভাব ফুটি ওলাইছে ঃ

মোৰ আই অসম

আই মোৰ অসম নিছলা অসম
দুখুনী অসম আমাৰ দেশ,
কিয়নো আই তোৰ এনুৱা বিলাই
কিয়নো আই তোৰ এনুৱা বেশ।
কিয়নো আই তই চকুলো টুকিছ
নাবান্ধ আই তই মূৰৰ কেশ,
লাখে লাখে তোৰ ল'ৰা-ছোৱালীয়ে
সাদৰি মাতিছে আমাৰ দেশ।

উপজি যি ঠাইত শঙ্কৰ-মাধৱ
বৈষ্ণৱ ধৰ্ম্মৰ সাধিলে জয়,
আজিও যি ধৰ্ম ভাৰত বৰিষে
ভকতি-প্ৰণত চৰণ লয়।
অনন্ত কন্দলি ৰাম সৰস্বতী
যাৰ কীৰ্ত্তি দিলে বিয়াপি দেশ,
সেয়েনো নহলে আই এই অসম
সেয়েনো নহলে আমাৰ দেশ?
তোমাৰ সুপুত্ৰ ৰজা ভগদত্তে
ভাৰত যুদ্ধত কৰিলে ৰণ,
তোমাৰ জীয়াৰী ৰুক্মিণী সুন্দৰী
ৰূপত কৃষ্ণৰ মোহিলে মন।
সীতাৰ আদৰ্শ কুঁৱৰী জয়মতী
পতিৰ হন্তে তেজিলে প্ৰাণ,
সেয়েনো নহ'লে আই আমাৰ
সেয়ে নিশ্চয় নোহোৱা আন।

তৰুণৰাম ফুকনৰ জন্ম হয় ১৮৭৭ চনৰ ২২ জানুৱাৰীত, গুৱাহাটীৰ ভৰলুমুখত। তেওঁৰ পিতাকৰ নাম বলোৰাম ফুকন আৰু মাতৃৰ নাম ভাগীৰথী দেৱী। তেওঁলোকৰ পূৰ্বপুৰুষ উজনীৰ টীয়কীয়া অধ্যাপকৰ বংশধৰ। তেওঁলোকৰ পূৰ্বপুৰুষ পৰশুৰাম শিশু কালতে অনাথ হৈ গুৱাহাটীলৈ আহে। এই অনাথ শিশুটিক প্ৰতিপালন কৰে লক্ষ্মীনাৰায়ণ ব্ৰহ্মচাৰীয়ে। এই পৰশুৰামৰে পুত্ৰ যজ্ঞৰাম। যজ্ঞৰামৰ পুত্ৰ বলোৰাম। বলোৰাম ফুকনৰ চাৰিজন পুত্ৰ। তৰুণৰাম ফুকন কনিষ্ঠ পুত্ৰ। তৰুণৰাম ফুকন আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনৰ ভতিজাক। বলোৰাম ফুকন এগৰাকী প্ৰখ্যাতলোক আছিল। তেওঁ বিজনীৰ দেৱান আছিল। তেওঁ এগৰাকী বিখ্যাত চিকাৰী আছিল আৰু তেওঁৰ হাতীৰ মহল আছিল।

তৰুণৰাম ফুকন এগৰাকী মেধাৱী ছাত্ৰ আছিল। তেওঁ গুৱাহাটীৰ কলেজিয়েট স্কুলৰ পৰা সুখ্যাতিৰে প্ৰবেশিকা পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হৈ, উচ্চ শিক্ষা ল'বলৈ কলিকতালৈ যায়। কলিকতাৰ প্ৰেছিডেন্সী কলেজত ভৰ্ত্তি হয়। এই কলেজতে তেওঁ এফ. এ. পাছ কৰি, বি.এ. পঢ়িবলৈ লয়। তাৰ পিছত তেওঁ বেৰিষ্টাৰী পঢ়িবলৈ লণ্ডনলৈ যায়। তাত চাৰিবছৰ কাল বেৰিষ্টাৰী পঢ়ি, বেৰিষ্টাৰী পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হৈ

ভাৰতলৈ ঘূৰি আহে। ফুকন আছিল অসমৰ তৃতীয়গৰাকী বেৰিষ্টাৰ। প্ৰথম বেৰিষ্টাৰ আনন্দৰাম বৰুৱা আৰু দ্বিতীয়গৰাকী বেৰিষ্টাৰ আছিল আব্দুল মজিদ। পোনতে তেওঁ কলিকতাৰ উচ্চ ন্যায়ালয়ত ওকালতি কৰিবলৈ লয়। ফুকনে বিলাসী জীৱন-যাপন কৰি ভাল পাইছিল। কলিকতাত থকা কালত, তেওঁ বাইছাইকেলত উঠি ঘূৰা-ফুৰা কৰিছিল। সেই সময়ত গুৱাহাটীত কিয়, কলিকতাতে হেনো বৰ কম সংখ্যক বাইছাইকেল আছিল। তেওঁ গুৱাহাটীলৈ আহিও ছাইকেলত উঠি ঘূৰি-ফুৰিছিল। ছাইকেলত উঠোতা ফুকন প্ৰথম গৰাকী অসমীয়া। তেওঁ কলিকতাত থকা কালত ফ্ৰেঞ্চ মটৰ কোম্পানীৰ গাড়ীও কিনি চলাইছিল। কিন্তু কংগ্ৰেছত যোগদান কৰাৰ পিছত, তেওঁ বিলাসী জীৱন ত্যাগ কৰিছিল। কলিকতাত পঢ়া কালতে ভাৰতবাসীয়ে তেওঁৰ কৃতিত্বৰ পৰিচয় পাইছিল। মাতৃভাষা অসমীয়াৰ উপৰিও ইংৰাজী, সংস্কৃত, বঙলা আদি ভাষাত তেওঁৰ ব্যুৎপত্তি আছিল আৰু এইবোৰ ভাষাত তেওঁ দিয়া অনৰ্গল বক্তৃতাৰ বাবে সকলোৱে তেওঁক বাগ্মীপুৰুষ আখ্যা দিছিল। বিশ্বকবি ৰবীন্দ্ৰনাথ ঠাকুৰে তৰুণৰাম ফুকনৰ প্ৰতি মোহিত হৈ, নিজৰ কন্যাক ফুকনলৈ বিয়া দিয়াৰ প্ৰস্তাৱ আগবঢ়াইছিল। কিন্তু ফুকনে সদায় ফুকন হৈ থাকিব খোজে। ৰবীন্দ্ৰনাথৰ ছোৱালী বিয়া কৰায়ে লোকে তেওঁক, 'ৰবি বাবুৰ জামাই' বুলি কোৱা কথাষাৰ যেন তেওঁ সহিবলৈ টান হ'ব পাৰে। সেয়ে তেওঁ ৰবীন্দ্ৰনাথৰ ছোৱালীয়ে বিয়া কৰাব নুখুজিলে। তেওঁ বিয়া কৰায়, ডিব্ৰুগড়ৰ পৰশুৰাম খাউণ্ডৰ জীয়াৰী বিদ্যুৎ প্ৰভাক।

তেওঁৰ ওকালতিয়ে আছিল প্ৰধান জীৱিকা। তেওঁ কলিকতাত ওকালতি এৰি, গুৱাহাটীত ওকালতি কৰিবলৈ লয়। তেওঁৰ ওকালতি জীৱনৰ পৰিচয় দি, প্ৰাক্তন মুখ্যমন্ত্ৰী, ভাৰত-ৰত্ন গোপীনাথ বৰদলৈয়ে লিখিছে, "বেৰিষ্টাৰিত তেখেতে যি খ্যাতি লাভ কৰিছিল, সি বহুতৰ ভাগ্যত ঘটা নাই। এই সময়ৰ ভিতৰত অসম উপত্যকাৰ প্ৰায় সকলো জানিবলগীয়া মোকৰ্দমাতেই তেখেত বেৰিষ্টাৰ আছিল। আউনীআটি সত্ৰ সম্বন্ধে হোৱা মোকৰ্দ্দমাত তেখেত ১০,০০০ টকা বায়না লয় আৰু জয়ী হয়। এইদৰে বহু মোকৰ্দ্দমাত ২০০০ পৰা ৫০০০ টকালৈকে ফিজ লোৱা কথা মই জানো। বেৰিষ্টাৰ ব্যৱসায়ত ফুকন ডাঙৰীয়াৰ বাগ্মিতা অতি প্ৰবল আৰু উপস্থিত বুদ্ধি অতি প্ৰখৰ আছিল বুলি সকলোৱে স্বীকাৰ কৰে। বহু সময়ত মোকৰ্দ্দমাৰ নথি সামান্য ৰকমে পঢ়িয়েই আৰু কেৱল জুনিয়ৰ উকীলৰ লগত ভালকৈ পৰামৰ্শ কৰিয়েই এনে উত্তমভাৱে তৰ্ক কৰিব পাৰিছিল যে, তেখেতৰ

উপদেশদাতাসকলে তবধ মানিছিল। ছেহুন মোকৰ্দ্দমাত জুৰি বিচাৰত তেখেতক সদায় চৰকাৰী উকীলে ভয় কৰিছিল।"

গুৱাহাটীত শিক্ষাৰ উন্নতিৰ কাৰণে তৰুণৰাম ফুকনে অক্লান্ত পৰিশ্ৰম কৰে। গুৱাহাটী আৰ্ল ল কলেজ স্থাপনৰ ক্ষেত্ৰত ফুকনৰ যথেষ্ট অৱদান আছে। এই কলেজৰে তেওঁ অধ্যাপক নিযুক্ত হয়। ১৯২১ চনত ভাৰতৰ স্বাধীনতা আন্দোলনৰ অসহযোগ আন্দোলন আৰম্ভ হয়। এই আন্দোলনৰ নেতৃত্বত দিছিল গান্ধীয়ে। এই আন্দোলনত চাকৰিয়াল, ছাত্ৰ-ছাত্ৰী আৰু উকিলসকলে ওকালতি বাদ দি অংশ গ্ৰহণ কৰে। অসমৰ পৰা এই আন্দোলনত জপিয়াই পৰে কৰ্মবীৰ নবীন চন্দ্ৰ বৰদলৈ, চন্দ্ৰনাথ শৰ্মা, দেশভক্ত তৰুণৰাম ফুকন আদি নেতাসকলে। এই আন্দোলনত নেতৃত্ব দিয়া বাবে নবীনচন্দ্ৰ বৰদলৈ, তৰুণৰাম ফুকন আদি নেতাসকলক জেলত আৱদ্ধ কৰা হয়। জেলৰ পৰা মুকলি হোৱাত, তেওঁলোকে কংগ্ৰেছৰ নানা গঠনমূলক কামত মনোযোগি দিয়ে। ১৯২১ চনত মহাত্মা গান্ধী প্ৰথম অসমলৈ আহোতে তৰুণৰাম ফুকনৰ ঘৰতে আছিল। তৰুণৰাম ফুকনে মহাত্মা গান্ধীৰ উপস্থিতিতে, তেওঁৰ ঘৰৰ সন্মুখত জাপ জাপ বিলাতী কাপোৰ ভস্মীভূত কৰে। এনে সময়তে কংগ্ৰেছী নেতাসকলৰ মাজত মনোমালিন্য হৈ দুভাগ হয় কংগ্ৰেছ। পণ্ডিত মতিলাল নেহৰু আৰু দেশবন্ধু চিত্তৰঞ্জন দাসে নেতৃত্ব দিয়ে 'স্বৰাজ্য দল'ৰ আৰু ৰাজা গোপালাচাৰিয়া আৰু চৰ্দাৰ বল্লভভাই পেটেলৰ নেতৃত্বত গঠিত আনটো দলে মহাত্মা গান্ধীৰ গঠনমূলক আঁচনিৰ গুৰুত্ব আৰোপ কৰে। ফুকনে স্বৰাজ্য দলৰ নেতৃত্ব মানি চলিবলৈ সংকল্প লয়। এই সময়তে হোৱা দেশীয় নিৰ্বাচনত কেন্দ্ৰীয় বিধান সভা আৰু অসম বিধান সভালৈ একক সংখ্যা গৰিষ্ঠতা লাভ কৰিবলৈ সক্ষম হৈছিল স্বৰাজ্য দলে। ফুকনেও এই নিৰ্বাচনত জয়ী হৈ হুইপ হয়। ১৯২৪ চনত তেওঁ গুৱাহাটী লোকেল ব'ৰ্ডৰ চেয়াৰমেন নিৰ্বাচিত হয়।

১৯২৬ চনত পাণ্ডুত অনুষ্ঠিত হোৱা কংগ্ৰেছ মহাসভাৰ অভ্যৰ্থনা সমিতিৰ সভাপতি আছিল তৰুণৰাম ফুকন। ১৯২৭ চনত তেওঁ কংগ্ৰেছৰ কাৰ্যকৰী কমিটীৰ সদস্য মনোনীত হয়। ১৯২৯ চনৰ ২৯ ডিচেম্বৰত জাতীয় কংগ্ৰেছৰ মহাসভা লাহোৰত অনুষ্ঠিত হয়। এই অধিবেশনতে পূৰ্ণ স্বৰাজৰ প্ৰস্তাৱ গৃহীত হৈছিল। ফুকনে এই অধিবেশনত যোগদান দিছিল। ১৯৩৪ চনত ফুকনে কেন্দ্ৰীয় বিধান সভাৰ সাধাৰণ নিৰ্বাচনত কংগ্ৰেছ নেচনেলিষ্ট দলৰ মনোনীত প্ৰাৰ্থীৰূপে প্ৰতিদ্বন্দ্বিতা কৰি পৰাজয় বৰণ কৰিছিল। ১৯৩৬ চনত নিৰ্বাচনতো ফুকনে মিলিত জন সংঘৰ

প্ৰাৰ্থীৰূপে পৰাজয় বৰণ কৰিছিল। ইয়াৰ পিছত পুনৰ তেওঁ কংগ্ৰেছলৈ ঘূৰি আহিছিল।

তৰুণৰাম ফুকন এগৰাকী বিখ্যাত চিকাৰীও আছিল। তদুপৰি তেওঁ আছিল এগৰাকী বিশিষ্ট সাহিত্যিক। তেওঁৰ প্ৰকাশিত গ্ৰন্থকেইখনৰ ভিতৰত হ'ল— **স্মৃতিমালা** (১৯২৬), **যৌনতত্ত্ব** (১৯৩৩) আৰু **মোৰ চিকাৰ কাহিনী** (১৯৭১) আদি।

১৯২৭ চনত গোৱালপাৰাত অনুষ্ঠিত হোৱা অসম সাহিত্য সভাৰ অধিবেশনৰ তেওঁ সভাপতি আছিল। সভাপতিৰ আসনৰ পৰা তেওঁ কৈছিল, "আমাৰ বহুতো সম্পদ আছিল, সেইটো গৌৰৱৰ কথা। যি আছিল তাক বঢ়াব পৰা নাই। কিন্তু যি আছিল তাক লোপ পাব দিয়াটো বিশেষ শোক আৰু লাজৰ কথা হ'ব। ই জাতীয় মৃত্যুৰ পূৰ্ব লক্ষণ, নিশ্চয় মৃত্যুৰ নিশ্চিত প্ৰমাণ। উঠি অহা জাতিৰ জীৱনৰ চিন হৈছে পৰৰ ওপৰত প্ৰভাৱ বিস্তাৰ কৰা। তাকে নহৈ আজি আমি আত্মৰক্ষাত অসমৰ্থ। পৰাধীন তো হয়েই, কিন্তু পৰাধীন ওচৰ-চুবুৰীয়ায়ো আমাক নিঃকিন দেখি গ্ৰাস কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিছে। ভাই অসমীয়া, অতীত গৌৰৱৰ স্মৰণ কৰি বৰ্তমান অৱস্থা উপলব্ধি কৰা, যুক্তি-যুক্ত অনুমানৰ দ্বাৰা ভৱিষ্যত প্ৰত্যক্ষ কৰা, শৰীৰত তেজ মাংস যদিহে প্ৰকৃততে আছে গা শিঁয়ৰি উঠিব, মন উত্ৰাৱল হ'ব, হৃদয় অশান্তিৰে ভৰি পৰিব। কিন্তু শোক কৰিলেই নহ'ব। শোকৰ ঘাই কাৰণ গুচাবলৈ যথা সাধ্য চেষ্টা কৰিব লাগিব। মৃতপ্ৰায় জননীক জাতীয়তাৰ দ্বাৰাই অনুপ্ৰাণিত কৰিব লাগিব। সাহিত্য আলোচনাৰ ভিতৰেৰে অসমীয়াৰ অতীত-গৌৰৱৰ পুনৰুদ্ধাৰ সাধন কৰিব লাগিব।" তেওঁ কৈছিল, "শিক্ষাৰ উদ্দেশ্য মন প্ৰশস্ত কৰা, চিন্তা শক্তি বঢ়োৱা, শিক্ষাৰ্থীক ন ন ভাব দি ভৱিষ্যৎ জীৱন-যুদ্ধত দেশৰ আৰু জগতৰ কল্যাণ সাধনত সৰ্বপ্ৰকাৰে যোগ্যবান কৰা।" ১৯২৮ চনত তেজপুৰত অনুষ্ঠিত হোৱা অসম ছাত্ৰ সম্মিলনৰ অধিবেশনত ফুকনে পৌৰাহিত্য কৰে।

তৰুণৰাম ফুকনৰ ব্যক্তিত্ব সম্পৰ্কে আভাস দি, লোকপ্ৰিয় গোপীনাথ বৰদলৈও লিখিছে, "তেখেতৰ আত্ম নিৰ্ভৰশীলতা আদৰ্শ স্বৰূপ। ছাত্ৰ জীৱনৰ পৰা আৰম্ভ কৰি জীৱনৰ শেষ মুহূৰ্ত্তলৈকে এই মহাশক্তিয়ে তেখেতক এখন্তেকো এৰা দিয়া নাছিল। 'মোক পৰমেশ্বৰে সকলো শক্তিকেই দিছে; তেনে অৱস্থাত কোনো কথাৰ কাৰণে আনৰ ওপৰত কিয় নিৰ্ভৰ কৰিম?' — এই নীতি তেখেতে যেনেকৈ গাঁৱে গাঁৱে প্ৰচাৰ কৰি ফুৰিছিল তেনেকৈ নিজৰ জীৱনৰ প্ৰত্যেক ক্ষণতে তাৰ

প্ৰমাণ দিছিল। এই আত্ম-নিৰ্ভৰশীলতাৰ কাৰণে তেখেতে এজন অপূৰ্ব নিৰ্ভীকলোক আছিল। কোনো কষ্ট বা নিৰ্যাতনৰ ভয়ত, কোনো অপমান বা হিংসাৰ ভয়ত তেখেতে যি কাম সজ বুলি ভাবিছিল তাক কৰিবলৈ কেতিয়াও ভয় নকৰিছিল। অসহযোগ আন্দোলনৰ যুঁজত খোজ লওঁতে তেখেতৰ অলপ পৰম হৈছিল সঁচা; কিন্তু খোজ লোৱাৰ পিছত এপদো পাছ হোঁহকা নাছিল। সেইদৰে স্বৰাজ আন্দোলনত, আনকি অসমত মন্ত্ৰিত্ব গ্ৰহণ সম্বন্ধে আন্দোলনতো একে নিৰ্ভকতাৰ পৰিচয় দিছিল। প্ৰত্যেকবাৰেই এই স্বাধীন চিন্তা আৰু নিৰ্ভীকতাৰ ফল-নিৰ্যাতন, কাৰাগাৰ, অপমান আদি ভোগ কৰিবলৈ তেখেতে অলপো সংকোচ নকৰিলে। এই অদম্য সাহসৰ পৰিচয় তেখেতৰ ব্যক্তিগত জীৱনতো পোৱা গৈছিল। তেজপুৰলৈ যাওঁতে প্ৰলয়ঙ্কৰ বতাহত বুৰিব লগীয়া জাহাজ ৰক্ষা কৰা সেই শক্তিৰেই পৰিচায়ক মাত্ৰ। এই মহাশক্তিৰ কাৰণেই তেখেত এজন নিভাঁজ আৰু প্ৰকৃত জননায়ক আছিল— যাৰ তুলনা অসমত ইমান বিৰল।"

তেওঁৰ মৃত্যু হয় ১৯৩৯ চনৰ ২৮ জুলাইত। ❑

কমলাকান্ত ভট্টাচাৰ্য্য

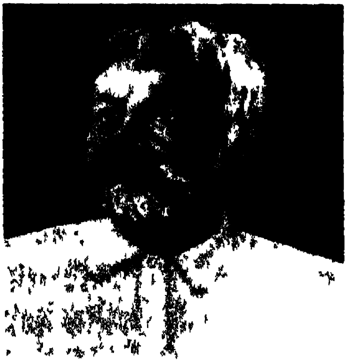

"বুৰঞ্জী লিখক   জাতীয় গৌৰব
        কিবা চিন পাবা অসম দেশৰ;
যত কবিকুল   জাতি পদ্মফল
        লভিলে জনম ফলে কি পাপৰ।
হায়! হায়! হায়!   বুকু ফাটি যায়
        যি জুয়ে পুৰিছে হৃদয় সদায়।
উহ! পাহৰণি   যেন ৰাক্ষসিনী
        গিলিলি বহুত অসম গৌৰৱ,
কোনে উলিয়াব   কোনে বা দেখাব
        জন্মিছেনে এনে মহা অনুভৱ?
ঠিক অসমীয়া   মানুহ নহয়
        অসম শ্মশান নোহে কোনে কয়?"

... ...

"ই অসভ্য দেশ   মনুষ্যত্ব লেশ
        নাই একেবাৰে ভাৰত মাজে,
উলঙ্গ দেশৰ   কাম কি ধোবাৰ?
        নোশোভে লোকক কাপোৰ সাজে।"

জাতীয় অধঃ পতনৰ সময়ত এনে অমোঘ বাণী শুনাই মৃতপ্ৰায় অসমীয়াসকলক জাগ্ৰত কৰিব বিচৰা, অসমপ্ৰাণ কবিগৰাকী কমলাকান্ত ভট্টাচাৰ্য্য। কমলাকান্ত ভট্টাচাৰ্য্যই এই অসমীয়াসকলকে উদগনি দিছে এনে ধৰণে ঃ

"উঠা উলাহেৰে ভাই অসমীয়া
পোহৰে পূবত ভাগ্যৰ বেলি।
কেনে ৰঙ্গমনে অন্য জাতি গণে
উন্নতি সাধিছে চোৱা চকু মেলি।।
কৰিছে ধেমালি সকলোৱে মিলি
বঢ়াই কিদৰে নিজৰ বিভৱ।
ভাই অসমীয়া শুই থাকিলেনো,
ভাবানে লভিবা উন্নতি গৌৰৱ?
আমি অসমীয়া সদা এলাহত
নিয়ালোঁ মিছাই অনেক দিন।
নেভাবানে নীচ পৰি থাকা পিছ
হই নপুংসক পৌৰুষ হীন?"

কমলাকান্ত ভট্টাচাৰ্য্যৰ জন্ম হয় তেজপুৰৰ বিশ্বনাথ চাৰিআলিৰ ওচৰৰ গড়েহাগি গাঁৱত। তেওঁৰ জন্ম চনটো কোনোৱে ১৮৫২, কোনোৱে ১৮৫৩ আৰু কমলাকান্ত ভট্টাচাৰ্য্যই নিজে আত্মজীৱনীত লিখিছে, "মোৰ জন্মপত্ৰিকাখন হেৰাল, এই নিমিত্তে মোৰ বয়স এতিয়া ১৯২৬ ইংৰাজী চন পৰ্যন্ত কিমান ক'ব নোৱাৰোঁ। সম্ভৱতঃ ১৮৫৫ কি ৫৬ খৃষ্টাব্দত মোৰ জন্ম হৈছিল।" তেওঁৰ পিতাকৰ নাম বাণেশ্বৰ ভট্টাচাৰ্য্য। বাণেশ্বৰ ভট্টাচাৰ্য্য পুলিচৰ দাৰোগা আছিল। তেওঁলোকৰ পৰ্বপুৰুষৰ বিষয়ে আভাস দি কমলাকান্ত ভট্টাচাৰ্য্য লিখিছে, "দেউতাই কোৱা শুনিছোঁ কনৌজৰ পৰা বাৰভূঞাৰ লগত অসমলৈ অহা ছয় ঘৰ ব্ৰাহ্মণ আৰু ছয় ঘৰ কায়স্থৰ ভিতৰত আমাৰ আদি পূৰ্বপুৰুষ ৰবিদেৱো আছিল। তেওঁৰ চাৰিটা পুত্ৰ হয়, চতুৰ, মিচিৰ, কংসাৰি আৰু সুনন্দ। ইয়াৰ পৰা আৰু পাহৰিলো। ঠাল-ঠেঙুলি বাঢ়ি অনেক ঘৰ ব্ৰাহ্মণ হ'ল। কোনোৰ নিজ বেদ এৰি যজুৰ্বেদ ল'লে। গোবিন্দ নামেৰে এজন নৱদ্বীপৰ শান্তিপুৰত গৈ বৰ বিদগ্ধ পণ্ডিত হৈ আহে। তেওঁ বঙ্গদেশত বহুদিন থকাৰ কাৰণে আৰু আমি বৈদিক শ্ৰেণীৰ ব্ৰাহ্মণ গতিকে চক্ৰৱৰ্তী উপাধি পাই আহিছিল; তেওঁৰ নাম গোবিন্দ চক্ৰৱৰ্তী হয়।এওঁৱেই বিশ্বনাথ দেৱালয়ৰ বৰঠাকুৰ

হয়। অসম ৰজা জয়ধ্বজ সিংহৰ দিনত আমাৰ ভট্টাচাৰ্য্যদেউ বিশ্বনাথলৈ আহে।” কমলাকান্ত ভট্টাচাৰ্য্যই নিজৰ ল'ৰাকালৰ বিষয়ে লিখিছে, “মোক দেউতাই তেজপুৰৰ পৰা শিশু শিক্ষা কিতাপ এখন আনি দিছিল। সেই দিনত বঙ্গলা ভাষা শিক্ষাহে আছিল। তেতিয়াৰ দিনৰ বঙ্গলা শিশু শিক্ষাখন এতিয়াৰ দৰে নহয়। সেই শিশু শিক্ষাখনত 'অ' ফলাৰে পৰা ধৰি 'ক্ষ' লৈকে যি আছে, ক্ক ক্ষকে ধৰি সকলোবিলাক যুক্ত অক্ষৰো আছে আৰু শুভঙ্কৰীৰ অঙ্ক এক দুইৰ পৰা আৰম্ভ কৰি তেৰেজ; হৰণ, ভগন, ত্ৰৈৰাশিক পৰ্য্যন্ত সুপিয়েই আছে, খনাৰ বচনো আছে। ইয়াৰ বাহিৰেও চাণক্য শ্লোক, দাতাকৰ্ণ আখ্যানৰ পয়াৰ আদি অনেক কথা আছে। নিতাই ঠাকুৰে এই কিতাপ মোক পঢ়াব নোৱাৰি ঘনে ঘনে ধপাত খাবলৈ বুলি ভিতৰলৈ যায়। এই কথা আয়ে তত ধৰিছিল। এসময়ত দেউতা ঘৰলৈ আহোঁতে নিতাই ঠাকুৰে মোক পঢ়াব নোৱাৰা কথা আয়ে ক'লে, পিছে দেউতাই আমাৰ সদায় কাম কৰা পূজাৰী বাণেশ্বৰ ঠাকুৰক মতাই আনি মোক পঢ়াবলৈ অনুৰোধ কৰিলে, পিছে তেৰেঁই আহি ঘৰতে পঢ়াব ধৰিলে। এনেতে দেউতাই তেজপুৰত স্কুল ডিপুটী ইনস্পেক্তৰক লগ পাই আমাৰ ঘৰতে পঢ়াশালি পতা মঞ্জুৰ কৰালে আৰু বাণেশ্বৰ ঠাকুৰে চৰকাৰৰ পৰা মাহিলি ৫ টকাকৈ পোৱা ঠিক হ'ল। বাণেশ্বৰ ঠাকুৰৰ আনন্দৰ সীমা নাই। এবাৰ দেউতাই আহি গাঁৱৰ মানুহক সেই পঢ়াশালিত ল'ৰা পঢ়োৱাবলৈ কৈ দিলে। তেতিয়াৰে পৰা ঘাঁহি গাওঁ আৰু চিলাবন্ধা গাওঁ আনকি পানী গাঁৱৰ পৰাও ল'ৰাই আহি লাহে লাহে এই পঢ়াশালিত পঢ়িব ধৰিলে। পঢ়াশালিখন পোনতে আমাৰ চ'ৰা ঘৰতে পতা হয়। চ'ৰা ঘৰটিও ডাঙৰ। তাতোকৈও বলি কটা ঘৰটি ডাঙৰ। বলিকটা ঘৰৰে সৈতে লগালগিকৈ মূৰতে গোসাঁনী ঘৰটি, তাত সদায় শালগ্ৰাম পূজা আৰু মাজে মাজে শান্তি কৰম আৰু কেতিয়াবা কেতিয়াবা শ্যাম্য পূজাও পতা হয়। দুৰ্গাপূজাৰ সময়ত কেবা ঠাইৰ কেবা খেলৰ মানুহে আহি গোঁসানীৰ আগত ৰাতি ভাওনা পাতে আৰু দিনত ঢুলীয়া খুলীয়াই ৰং ধেমালি পাতে দেখি বলিকটা ঘৰটি বৰ ডাঙৰ। দুৰ্গা পূজাৰ সময়ত বিহু পতাও মই দেখিছোঁ। গোসাঁনীৰ আগত যিমান অবাইচ মাত মতা হয় তিমান বোলে গোসাঁনী সন্তুষ্ট হয় এই বিশ্বাস আছিল। ছাত্ৰ সংখ্যা যেতিয়া বৰ বেছি হৈ উঠিল তেতিয়া বলিকটা ঘৰত পঢ়াশালি পতা হ'ল। আগেয়ে প্ৰাথমিক শিক্ষাৰ পঢ়াশালি এইফালে নাছিল— এইখনেই প্ৰথম। বাণেশ্বৰ শৰ্মা পণ্ডিতে অতি উৎসাহেৰে আমাক পঢ়াব ধৰিলে। মই ছমাহ মানৰ ভিতৰতে শিশু শিক্ষা কিতাপখন পঢ়ি শেষ কৰিলো— আৰু চাণক্য

শ্লোকবিলাক প্ৰায় মুখস্থ হৈ পৰিল।" ল'ৰা কালৰ বিষয়ে তেওঁ আৰু লিখিছে, "মই এবছৰৰ ভিতৰতে আখৰো গঢ় লগাই লেখিব পাৰিলোঁ আৰু মহাভাৰত আৰু কীৰ্ত্তিবাসৰ ৰামায়ণ এই দুখন আৰু এখন কালীকৈবল্যদায়িনী এই তিনিখন কিতাপ দেউতাই মোক তেজপুৰৰ পৰা কিনি আনি দিছিল। তাক মই উৰাই ঘুৰাই পঢ়িছিলোঁ। এসময়ত ডেপুটী ইনস্পেক্টৰ বঙ্গালী বাবুজনে আমাৰ মহলালৈ মোক বৰ প্ৰশংসা কৰিলে। পঢ়াশালিখন মাজ ঠাইৰ এটি নামঘৰলৈ নি পতাৰ কাৰণে চিলাবন্ধাৰ ৰাইজে খাটিছিল। আমাৰ বলিকটা ঘৰৰ বেৰ নাই, বতাহ ববষুণ হ'লে পঢ়াৰ বৰ অসুবিধা হয়, এই কাৰণে চৈয়নিচুকৰ নামঘৰলৈ পঢ়াশালি উঠাই নিয়া হয়। সেই ঠাই আমাৰ ঘৰৰ পৰা প্ৰায় আধা মাইলমান হ'ব। তাত গৈ পঢ়িছিলোঁ। 'অৰুণোদই' কাকতখন শিৱসাগৰ পৰ মিছনেৰিয়ে পঢ়াশালিলৈ এনেয়ে পঠায়। মই তাক পঢ়িছিলোঁ। আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনৰ বিয়াত গোৱা নাম ছপা হৈ ওলাইছিল —'অলনি দলনি পকা দলিয়নি, যাওঁতে, আমাৰ হাত ভৰি ভাগে; তেও নপতিয়ায় আমাৰে চাকোদেউ, তেও বোলে গাভৰুক লাগে' — এই নামটি মই ৰিডিয়াই ৰিডিয়াই গাই ফুৰো, গাঁৱৰ বুঢ়ী, গাভৰু আৰু জীয়াৰী বোৱাৰী সকলোৱে মোক বেৰি লৈ, কোনোৱে কোলাত লৈ হাঁহে, একো একোজনী বুঢ়ী নিজে নিজে কন্যা হৈ মোৰে সৈতে বিয়া পাতে। মই খঙতে জ্বলি উঠি এছাৰি এডাল লৈ সিহঁতক খেদি লৈ ফুৰোঁ।"

প্ৰাথমিক শিক্ষা শেষ কৰি, তেওঁ তেজপুৰ হাইস্কুলত ভৰ্ত্তি হয়। কিছুদিন তেজপুৰ হাইস্কুলত পঢ়ি, গুৱাহাটীলৈ গৈ তাৰ কলেজিয়েট হাইস্কুলত ভৰ্ত্তি হয়। গুৱাহাটীত পঢ়া কালডোখৰৰ বিষয়ে আবাস দি তেওঁ লিখিছে, "গুৱাহাটীৰ স্কুলত পঢ়োতে মই এজন প্ৰচণ্ড ল'ৰা আছিলোঁ। মোৰ চোকা বুদ্ধি দেখা পাই মাষ্টৰসকলে বৰকৈ শলাগিছিল। মোক কোনো কোনো শিক্ষকে 'ফিলোচফা'ৰ বুলি মাতিছিল। ......গুৱাহাটীৰ হাইস্কুলত পঢ়োতে ৰঙ্গলাল বন্দ্যোপাধ্যায়ৰ 'স্বাধীনতাই কে বাঁচিতে চায়ৰে, দাসত্ব শৃঙ্খল বলে কে পড়িবে পায়ৰে' এই কবিতাই আৰু হেমচন্দ্ৰ বন্দ্যোপাধ্যায়ৰ কবিতাবিলাকে মোৰ, দুৰ্গাকান্ত বৰুৱাৰ, ভোলানাথ বৰুৱা আৰু গোবিন্দ মিশ্ৰৰ মন এনে তপত কৰি তুলিছিল যে স্বদেশৰ কল্যাণ সাধিবলৈ প্ৰতিজ্ঞা কৰিবলৈ শপত খাই মাৰ বান্ধিছিলোঁহক। আগৰণুৱা (Champion) আছিলোঁ মই।" ১৮৭১ কি ১৮৭২ চনত অসম আছিল বঙ্গদেশৰ অধীন। তেনেস্থলত অসমত অসমীয়া ভাষাৰ পৰিবৰ্ত্তে বঙলাভাষা চলোৱাৰ দিহা কৰা হ'ল। তেতিয়া বঙ্গ আৰু

অসমৰ লেফটেনেণ্ট গৱৰ্ণৰ আছিল ছাৰ জৰ্জ কেম্বেল চাহাব। এই বিষয়ে অসমীয়া কাৰোবাৰ কিবা আপত্তি আছে নেকি জানিবলৈ গেজেট যোগে কেম্বেল চাহাবে মতামত বিচাৰিছিল। এই কথাত কমলাকান্ত ভট্টাচাৰ্য্যই দপদপাই উঠিল। লগে লগে তেওঁ অসমত অসমীয়া ভাষাহে প্ৰচলন হ'ব লাগে বুলি এক প্ৰচণ্ড আন্দোলন গঢ়ি তুলিলে। এই সম্পৰ্কে তেওঁ লিখিছে, "এতিয়া দেশৰ ডাঙৰ ডাঙৰ নেতাসকলে সঁচা কথা ক'লে মই ফিতাহি দেখুৱা বুলি ভাবিব পাৰে; কিন্তু পোনপ্ৰথমেই অসমত মাতৃভাষা চলোৱাৰ গুৰি ময়েই।"

হাইস্কুলত পঢ়ি থকা কালতে তেওঁৰ পিতৃ ঢুকায়। সেয়ে সংসাৰৰ মহাভাৰ তেওঁৰ মূৰৰ ওপৰত পৰাত দশমমান শ্ৰেণীতে পঢ়া সামৰণি মাৰি, চাহ বাগিচাৰ কেৰাণীৰ কামত সোমায়। তেওঁ হাতীৰ ব্যৱসায় আৰু সৰিয়হ ব্যৱসায়তো মনোযোগ দিছিল।

১৮৮৫ চনত কলিকতাত জাতীয় কংগ্ৰেছৰ মহাসভা অনুষ্ঠিত হৈছিল। এই মহাসভাত অসমৰ প্ৰতিনিধিৰূপে যোগদান কৰিছিল কমলাকান্ত ভট্টাচাৰ্য্যই।

কমলাকান্ত ভট্টাচাৰ্য্যই অসমীয়া সংবাদ জগতলৈ বিশিষ্ট বৰঙণি আগবঢ়াইছে। ভট্টাচাৰ্য্য 'আসাম বান্ধৱ' আৰু 'টাইমচ্ অৱ আসাম' কাকত দুখনৰ অন্যতম উদ্যোক্তা আছিল। ১৯২৪ ৰ পৰা তেওঁ কলিকতাত থাকি, ১৯২৫ চনত কুমাৰ দেব মুখোপাধ্যায়ৰ সৈতে লগ লাগি তেওঁ 'আসাম হিতৈষী' পষেকীয়া আলোচনী প্ৰকাশ কৰে। এই আলোচনীৰ তেওঁ এবছৰ সহযোগী সম্পাদক আছিল। তেওঁ ইংৰাজী-অসমীয়া সংবাদপত্ৰ 'আসাম বন্তি'ৰ অসমীয়া ভাগ সম্পাদনা কৰিছিল। পদ্মনাথ গোহাঞিবৰুৱাও এই অসমীয়া ভাগৰে আন এগৰাকী সম্পাদক আছিল। কমলাকান্ত ভট্টাচাৰ্য্যৰ প্ৰথম ৰচনা 'অৰুণোদই সংবাদ পত্ৰ'তে প্ৰকাশ পোৱা বুলি জনা যায়। 'টাইমচ্ অৱ আসাম', 'এডভোকেট অৱ আসাম', 'জোনাকী', 'Bengalee' 'বন্দে মাতৰম', 'আসাম বান্ধৱ', 'বাঁহী', 'চেতনা' আদিত তেওঁ ইংৰাজী আৰু অসমীয়াত এলানি চিন্তাগধুৰ প্ৰবন্ধ ৰচনা কৰিছিল।

কমলাকান্ত ভট্টাচাৰ্য্য সৰু কালৰ পৰা সাহিত্য চৰ্চাত ব্ৰতী হৈছিল। সৰুতে তেওঁ স্কুলত পঢ়িছিল বঙলা ভাষা। সেয়ে বঙলা ভাষাতে সৰু কালতে ৰচিছিল এই কবিতাঃ

"নিৰাশয় আশা বাড়ে বিপদে অভয়,
ভাৰত পাৰত উঠ এইতো সময়।"

তেওঁৰ কবিতা পুথি চিন্তানল (প্ৰথমছোৱা) প্ৰকাশ হয় ১৮৯০ চনত। ইয়াত

উদগনি, পূৰ্ণিমাৰ ৰাতিলৈ চাই এইনো আসাম নহয়নে শ্মশান? জাতীয় গৌৰব, মৰিশালি-এন্ধাৰ নিশা, সম্বোধন, ভিক্ষা, পাহৰণি আদি কেইবাটাও জাতীয়তাবাদী আৰু দাৰ্শনিক ভাব পৰ কবিতা সন্নিবিষ্ট হৈছে। কবিতাখনৰ প্ৰথম তাঙৰণৰ পাতনিত কবিয়ে লিখিছে, "চিন্তানল', অ কল মোৰ নিজৰ বুকুৰ জুই এনে নহয়। স্বদেশৰ অনুৰাগী ডাঙৰীয়াসকলে এই পুথিখনি এবাৰ আগৰ পৰা শুৰিলৈকে পঢ়ি চালেই মোৰ যত্নৰ সফল হ'ল বুলি তেওঁলোকৰ ওচৰত চিৰকাললৈ বন্ধুৱা থাকিলোঁ। পুথিখনিৰ ছন্দ-বন্ধ একো লাগবান্ধ নথকাৰ বাবে পঢ়িবলৈ মিঠা নালাগিবও পাৰে, কিন্তু কথাখিনি হ'লে মোৰ হৃদয়ৰ বহুদিনীয়া উমাই উমাই থকা তুঁহ জুই।" 'চিন্তানল'ৰ শেষছোৱা প্ৰকাশ ১৯২২ চন। 'চিন্তাতৰঙ্গ' (আগছোৱা) প্ৰকাশ হয় ১৯৩৩ চনত। ইয়াত সন্নিবিষ্ট কবিতা কেইটাৰ ভিতৰত হ'ল— হিমালয়ৰ প্ৰতি সম্বোধন, জোনাকীৰ প্ৰতি সম্বোধন, প্ৰিন্স এলবাৰ্ট ভিক্টৰৰ আদৰণি, বাসন্তীৰ বিয়া, বহাগী বিয়া, খাচিয়া পৰ্বতৰ ওপৰত থিয় দি মনৰ ভাব, সন্ধ্যাৰ চিন্তা, চকুলোৰে ৰেখা, একুৰা জুই আদি। পাতনিত এই কবিতাখন সম্পৰ্কে তেওঁ লিখিছে, "আমাৰ ভিতৰত এটি বৰ দোষ হৈ পৰিছে যে, আমাৰ ইংৰাজী শিক্ষিত ডেকাসকলে বৰ্তমান ৰামায়ণ, মহাভাৰতৰ কথাকে ক'ব নোৱাৰে, ইউৰোপৰ ফালৰ পুৰণি আৰু বুৰঞ্জীকেহে সঁচা বুলি মানে। অনেকে ইংৰাজী পঢ়ি ৰামকো নথকা পাতে কৃষ্ণকো নথকা পাতে আৰু মহাভাৰত ৰামায়ণৰ সকলো কথাকে কবি কল্পনা পাতে। এই গ্ৰন্থখনিৰ 'হিমালয়ৰ প্ৰতি সম্বোধন' পদ্যটি ডেকাসকলৰ অজ্ঞানতা দোষ খণ্ডাবৰ নিমিত্তে লেখা হৈছে, বাকী পদ্যবিলাক তাহানি দিনৰ পুৰণি' 'জোনাকী'ত লেখাৰ পৰা উদ্ধাৰ কৰি প্ৰকাশ কৰা হৈছে।"

কমলাকান্ত ভট্টাচাৰ্য্যৰ প্ৰকাশিত মূল্যবান প্ৰবন্ধসমূহৰ ভিতৰত কেইটামান হ'ল **আসামৰ উন্নতি** (১), **আসামৰ উন্নতি** (৬), **বক্তেশ্বৰ বৰুৱা হাকিম, গুটিদিয়েক চিন্তাৰ ঢৌ**-(৫, ১০, ১১, ১২, ১৩, ১৪, ১৫, ১৬, ১৭, ১৮, ১৯, ২০), **ব্ৰহ্মাৰ মুখে তন্ত্ৰৰ ব্যাখ্যা, তন্ত্ৰৰ ব্যাখ্যাৰ পৰিশিষ্ট, অষ্টবক্ৰৰ আত্মজীৱনী** (১, ২, ৩) আদি। **'কঃ পন্থা'** ইংৰাজী ১৯১৯ চনত লিখা। এই গ্ৰন্থৰ পাতনিত তেওঁ যি লিখিছে, আমাৰ জাতিৰ বাবে অতি প্ৰেৰণাদায়ক : "যেতিয়া মোৰ হাতীৰ কাৰবাৰ ফেইল হ'ল তেতিয়া মোৰ মনৰ চিন্তা বৰকৈ দেশৰ অৱস্থাৰ ফালে ঢাল খালে। দেখিলোঁ যে অসমীয়া মানুহৰ জ্ঞান-উন্নতিৰ পিনে অলপো মন কাণ নাই। অনেক ডেকাসকলৰ ভিতৰত বি-এ, এম-এ মহলা দি উঠা আৰু আইনৰ

মহলাত উঠি উকীল হোৱাও দেখা পাইছোঁ। কিন্তু প্ৰকৃত জ্ঞান শিক্ষালৈ মন-কাণ প্ৰায় অনেকৰ কম দেখা যায়। যিকোনো দেশ মাতৃভাষাৰ উন্নতিয়েইহে জ্ঞানী কৰি তোলে, দুখৰ বিষয় আমি অসমীয়া মানুহে মাতৃভাষাৰ উন্নতিৰ পিনে একো চেষ্টা নকৰোঁ। পৃথিৱীত যতবিলাকে সভ্য দেশ আগৰ পৰা গুৰিলৈকে শক্তিশালী আৰু পৰাক্ৰমী হৈ উঠিছিল আৰু উঠিছে সকলোবিলাক দেশেই যে মাতৃভাষাৰ উন্নতি সাধনৰ দ্বাৰাই তেনে হৈছে তাৰ ভুল নাই। বিজ্ঞান, দৰ্শন, বুৰঞ্জী আৰু একেশ্বৰবাদ ধৰ্মশাস্ত্ৰ মাতৃভাষাৰ চৰ্চাৰ লগে লগে যিকোনো জাতিৰ ভিতৰত বহল হৈ পৰে সেয়ে জাতিটিৰ ভাবৰাজ্য গঢ়ি তোলে।"

তেওঁৰ এই ভাবৰাশিৰ বাবে জাতিয়ে তেওঁক দাৰ্শনিক তথা অগ্নিকবিৰূপে আদৰিছে।

১৯২৯ চনৰ ৩০ মাৰ্চ যোৰহাটত অনুষ্ঠিত হোৱা অসম সাহিত্য সভাৰ একাদশ অধিবেশনৰ তেওঁ সভাপতি আছিল। সেইদিনা সভাপতিৰ আসনৰ পৰা জাতিৰ উদ্দেশ্যে দিয়া বাণীত তেওঁ কৈছিল, "অসমীয়া সাহিত্যৰ বিজয় দুন্দুভি আকৌ গৌৰৱেৰে নিনাদিত কৰি, আমাৰ মহিমান্বিত জন্মভূমি কীৰ্তিশালিনী কামৰূপৰ উপযুক্ত গৌৰৱেৰে নিনাদিত কৰি, আমাৰ মহিমান্বিত জন্মভূমি কীৰ্তিশালিনী কামৰূপৰ উপযুক্ত সন্তান বুলি পৰিচয় দিবলৈ আমি যেন সমৰ্থ হওঁ। ইয়ালৈকে দেহে-কেহে আশাশুধীয়া যত্ন কৰাটো প্ৰত্যেক শিক্ষিত অসমীয়াৰ একান্ত কৰ্তব্য। এই কথা যেন আমাৰ সদায় মনত থাকে।" সাহিত্য সম্পৰ্কে তেওঁ কৈছে, "সাহিত্য কি? নানাবিধ ঠাল-ঠেঙুলি আৰু পাত-ফুলেৰে ধুনীয়াকৈ সজাই, শুৱলা কৰা ভাষাকে সাহিত্য বুলিব লাগে। ভাষা মানুহৰ ভিতৰত যেনেকৈ আছে, জন্তুৰ ভিতৰতো আছে। গৰুজনী হেম্বেলিয়ালে তাৰ উদ্দেশ্য পোৱাটোৱে বুজে। গছৰ ভিতৰতো ভাষা আছে। মানুহৰে, গছৰে, জন্তুৰে সকলোৰে মিলি এটা ভাষা আছে, সেই ভাষা হৈছে— বিশ্বজ্ঞান। সেই বিশ্ব ভাষাৰ উপাদান বিশ্বজ্ঞান।"

"কোনটো জাতি কিমান উন্নত তাৰ একমাত্ৰ সাক্ষী সেই জাতিৰ সাহিত্য।"

কমলাকান্ত ভট্টাচাৰ্য্যৰ পৰলোকপ্ৰাপ্তি হয় ১৯৩৬ চনৰ ১৪ ডিচেম্বৰত, গুৱাহাটীৰ নিজা বাসভৱন 'পূৰ্ণ কুটিৰ'ত। ❑

মফিজুদ্দিন আহমদ হাজৰিকা

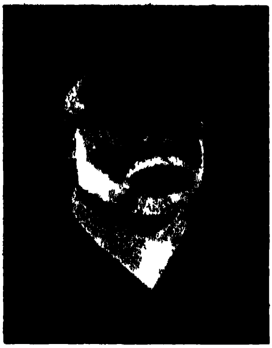

হেৰা অসমীয়া। সিয়নিতে শোৱা,
নিজৰেই দেশতে নিজে কেলেহুৱা।
মাটি-ভেটি ল'লে বিদেশী সাউদে,
কেৰু-মণি গ'ল মহাজনী সুদে।
তথাপি নেৰিলা এলাহৰ নিহালী
নুগুচিলে তযু মিছা গণ্ডপালি।
নামকো সলালা বঙাল ধৰণে,
বিদেশী যে হ'লা চলনে-কৰণে,
পাগুৰি এৰি দি টকলা মূৰেৰে,
ফুৰা সভ্য হই গহীনে-গম্ভীৰে।
পিঠা-পনা এৰি, ললা লুচি-পুৰি
হ'লা মতলীয়া কলিকতা ফুৰি।"

অসমীয়া জাতিৰ এনে জাতীয় অধঃপতন দেখি খেদ আৰু ক্ষোভ প্ৰকাশ কৰা অসম প্ৰাণ বিশিষ্ট কবিগৰাকী হ'ল মফিজুদ্দিন আহমদ হাজৰিকা।

মফিজুদ্দিন আহমদ হাজৰিকাৰ জন্ম হয় ১৮৭০ চনৰ ৩০ আগষ্টত, ডিব্ৰুগড়ৰ যোৰহটীয়াপট্টীত। ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ গৰাখহনীয়াত পৰি সেই ঠাইৰ পৰা শান্তিপাৰা, এদিন শান্তিপাৰাও এৰি মলখুবছাৰ বৈৰাগীমঠত বসবাস কৰিবলৈ লয়। তেওঁৰ পিতাকৰ

নাম হিস্মতুদ্দিন আহমদ হাজৰিকা আৰু মাতৃ হ'ল ৰাহনুৰী। তেওঁলোকৰ পূৰ্বপুৰুষ বাঘ (বাঘা) হাজৰিকাৰ লোক বুলি জনা যায়। বাঘ হাজৰিকাৰ প্ৰকৃত নাম ইচমাইল চিদ্দিকি। অসম বুৰঞ্জীয়ে এওঁক 'গড়গঞা সেনাপতি' বুলি আখ্যা দিয়ে। এই বাঘ হাজৰিকাই শৰাইঘাটৰ ৰণত মোগলৰবিপক্ষে গড়গঞা পালি সেনাপতিৰূপে যুদ্ধ পৰিচালনা কৰিছিল। বাঘ হাজৰিকা আছিল দিল্লীৰ লোক। ২৫ বছৰ বয়সতে তেওঁ দিল্লীৰ পৰা অসমলৈ আহিছিল আৰু আহোম সম্প্ৰদায়ৰ এগৰাকী ছোৱালীৰ পাণি গ্ৰহণ কৰি অসমত তেতিয়াৰে পৰা স্থায়ীভাবে বসবাস কৰিবলৈ লৈছিল। হিস্মতুদ্দিনৰ সন্তানসকলৰ ভিতৰত হ'ল— ফাইজুদ্দিন, মফিজুদ্দিন, বদিওজ্জামাল, চৈফুদ্দিন, মজিদ বখত আৰু শ্বৰিফুদ্দিন।

মফিজুদ্দিন আহমদ হাজৰিকাই সৰুতে পঢ়া-শুনা কৰে ডিব্ৰুগড়ত। ডিব্ৰুগড় হাইস্কুলত পঢ়ি, ১৮৯২ চনত তেওঁ এণ্ট্ৰেন্স পৰীক্ষা দিয়ে যদিও উত্তীৰ্ণ হ'ব নোৱাৰিলে। কিন্তু এই কালছোৱাত তেওঁ ডিব্ৰুগড়ত 'ব্যায়ামবীৰ' খ্যাতি অৰ্জন কৰিছিল। লাঠি ঘূৰোৱা, তৰোৱাল চলোৱা আৰু তাজিয়াৰ গধকা খেলাতো তেওঁ বিশেষ কৃতিত্ব দেখুৱাব পাৰিছিল।

১৮৯৩ চনত তেওঁ বন বিভাগৰ ফৰেষ্টাৰ চাকৰিত যোগদান কৰে। তাৰ পিছত ১৮৯৬ চনৰ ১ জুনৰ পৰা তেওঁ লক্ষীমপুৰ কাছাৰীত তহচিলদাৰৰূপে নিযুক্ত হয়। সেই সময়ত এই চাকৰিত তেওঁ মাহে দৰমহা পাইছিল ৩০ টকা। ইয়াত কেইবছৰমান কাম কৰি ১৯০২ চনৰ ৭ জুনৰ পৰা ডিব্ৰুগড় কাছাৰীলৈ বদলি হৈ যায়। ১৯২৬ চনত 'চিভিল পেন্সাৰ' ৰূপে তেওঁ চাকৰিৰ পৰা অৱসৰ গ্ৰহণ কৰে। অৱসৰৰ সময়ত তেওঁ মাহে দৰমহা লাভ কৰিছিল এশ টকাকৈ। মফিজুদ্দিন আহমদ হাজৰিকাই হাফিজা খাতুনক বিয়া কৰাইছিল। সংসাৰত তেওঁলোকে সাতজন পুত্ৰ আৰু সাতজনী ছোৱালী এৰি গৈছে।

মফিজুদ্দিন আহমদ হাজৰিকা বিভিন্ন সামাজিক, সাংস্কৃতিক, শিক্ষামূলক, সাহিত্যমূলক অনুষ্ঠান-প্ৰতিষ্ঠানৰ লগতো জড়িত আছিল। সেই অনুষ্ঠান-প্ৰতিষ্ঠানসমূহৰ ভিতৰত হ'ল— যুটীয়া সংগঠক—ডিব্ৰুগড় সাহিত্য সভা (১৮৯৭), যুটীয়া প্ৰতিষ্ঠাতা— ফাইজী আম-মাদ্ৰাছা, ডিব্ৰুগড় (১৯০২), প্ৰতিষ্ঠাতা — ডিব্ৰুগড় কচম'পলিটান হাইস্কুল (১৯০২), উপসভাপতি— ইছলামিক ষ্টাডি এছোচিয়েচন, ডিব্ৰুগড় (১৯২০-২৫), সভাপতি — শিৱসাগৰ ছাত্ৰ সন্মিলন (১৯২৮), জেল পৰিদৰ্শক — ডিব্ৰুগড় (১৯৩৩), সঞ্চালক — কো'-অপাৰেটিভ টাউন বেংক, ডিব্ৰুগড়

(১৯৩৬), সভাপতি — ডিব্ৰুগড় জ্ঞানদায়িনী সভা (১৯৩৯) আদি। ১৯৫১ চনত অল ইণ্ডিয়া ৰেডিঅ'ই গুৱাহাটী আয়োজন কৰা কবি সন্মিলনত তেওঁ কবিতা পাঠ কৰিছিল।

সাহিত্যৰ দিশতো মফিজুদ্দিন আহমদ হাজৰিকাই এক বিশিষ্ট আসন দখল কৰিছে। এখন কবিতা পুথি ৰচি তেওঁ যি খ্যাতি অৰ্জন কৰিছে, সি বিৰল। তেওঁৰ সেই কবিতা পুথিখন হ'ল— 'জ্ঞান মালিনী' (১৮৯৬)। 'তত্ত্ব পাৰিজাত' নামে তেওঁৰ আন এখন কবিতা পুথিও প্ৰকাশ পায়। 'তত্ত্ব পাৰিজাত'ত চাৰিটা কবিতা সন্নিবিষ্ট হৈছে। তেওঁৰ আন এখন কবিতাৰ পুথি হ'ল 'মালিনীৰ বীণ' (এই পুথি এতিয়াও উদ্ধাৰ হোৱা নাই)। 'জ্ঞান মালিনী'ত সন্নিবিষ্ট কবিতাসমূহ হ'ল— বিশ্ব খনিকৰ, মৰিশালীখনি, মুনিচুনি বেলি আৰু নৱ-জীৱনৰ দুটি বাট, মই মতালি ভাবৰ ভেটি উছন, আত্মন আৰু দিন-কণা। 'তত্ত্ব পাৰিজাত'ত সন্নিবিষ্ট কবিতাকেইটা হ'ল— মাজনিশাৰ 'মই' চিতনি, বুঢ়া মাজী আৰু ভগা নাও, সময় জ্ঞান আৰু বাটৰুৱা। তেওঁৰ আন তিনিটা মূল্যবান কবিতা হ'ল— অসমীয়া, মিলন-সংগীত আৰু ভুঁইকঁপ।

মফিজুদ্দিন আহমদ হাজৰিকাৰ কবিতাৰ ভাব-ভাষা গতিশীল, সহজ আৰু হৃদয়স্পৰ্শী।

"আহা! কেনে নিমজীয়া— কেনে নিজঞ্জাল।
যেনি চাওঁ, দেখা পাওঁ, নিমাত নিটাল।
কঁাহ পৰি যায় জীণ, — গভীৰ গহীন।
কিযে এটি বাজি আছে নিৰাশাৰ বীণ।
কিযে এটি কেনে জানো ৰিঙা ভাব-ধৰা,
ৰই ৰই বায়ু বয় মৈদামৰ পৰা।
কিযে এটি চাটি ফুটি বেজাৰৰ ঠাই,
শুনু যেন কিবা হেন কান্দে-'হায় হায়'!"

তেওঁৰ কবিতাৰ মাজত আধ্যাত্মিক তথা তত্ত্বগধুৰ ভাব বিৰাজ কৰিছে ঃ

"হেৰা! হেৰা হাটৰুৱা
মৰমৰ ভাইহঁত!
নেৰিবা নেৰিবা মোক,
এই মায়া বজাৰত।"

"এই বিশ্ব জগতৰ
কিম্বা স্বৰ্গ-মৰতৰ
আছে আছে গুপুতেৰে এটি কাৰিকৰ
নিশ্চয় নিশ্চয় এটি বিশ্ব খনিকৰ।"

জাতীয় ঐক্য সংহতিৰ বাবে, জাতীয় প্ৰগতিৰ গুৰিতে তেওঁ মিলন সংগীত গাইছে ঃ

"নহ'লে একতা হিন্দু-মুছলমান
নহ'ব প্ৰগতি আৰু কোনো দিনে।
উটি-বুৰি শেহে যাবা ৰসাতলে,
যদিহে নোহোৱা লগা নলে-গলে।"

তেওঁ ডেকাসকলক উদ্দেশ্যে কৰি ৰচিছে ঃ

"হেৰা! হেৰা! টপটলৌ ডেকা ল'ৰাহঁত
অলপতে কিয় এনে হৈছা উধাৰত?
আলিবাটে চালি ধৰি থিতিঙালি কৰি
অতপালি কৰা কিয় মূৰে ভৰি কাঢ়ি?"

১৯২৬ চনত তেওঁ সাহিত্যিক পেন্সন লাভ কৰে। সেই সময়ত সাহিত্যিক পেন্সনৰ ধনৰ পৰিমাণ আছিল ২৫.০০ টকা মাত্ৰ।

১৯৩০ চনৰ মাৰ্চত গোলাঘাটত অনুষ্ঠিত অসম সাহিত্য সভাৰ দ্বাদশ অধিবেশনৰ তেওঁ সভাপতি আছিল। সেইদিনা তেওঁ জাতিৰ উদ্দেশ্যে দিয়া ভাষণত সাহিত্য আৰু তাৰ উৎপত্তি সম্পৰ্কে এনেদৰে কৈছে, "সাহিত্য 'সহিত' শব্দৰ পৰা হৈছে দেখি, জ্ঞানৰ সহিত, বুদ্ধিৰ সহিত, ভাবৰ সহিত মিলাই গুৱলা অলঙ্কাৰেদি লগাই ল-নি নিমজ, ওখ ভাবৰ আৰু উন্নত ধৰণৰ লিখা ভাষাকেই সাহিত্য বোলে। তাকে অলপ ফঁহিয়াই এইদৰেও দেখুৱাব পাৰি। বাহিৰৰ জগতৰ বস্তুবিলাকৰ গঢ়-গতি, দেহ-ৰূপ, চলন-ফুৰণ, ক্ৰিয়া কলাপৰ ছাঁ বা প্ৰতিবিম্ববোৰ অনুভূতিয়ে (গমে) সূৰ্য ৰশ্মিৰ সহায়েৰে ইন্দ্ৰিয়বিলাকৰ মাজেদি কঢ়িয়াই কঢ়িয়াই মগজুৰ ঠাই বিশেষত (অৰ্থাৎ Seat at under standing অত) গোটাই দি থাকে আৰু তাৰ পৰাই যি এটা বস্তুৰ উৎপত্তি হয় তাৰ নাম 'বুজ'। সেই বুজবিলাকৰ সমিল মিলৰ পুৰঠ বা পৈণত অৱস্থাই হৈছে 'জ্ঞান'। জ্ঞানৰ পৰা মনৰ মাজত, পুখুৰীত ঢৌ উঠাদি যি একোটি ঢৌ উঠে, সেয়েই হৈছে— 'ভাব' (thought) । ভাব ভুখুৰীয়াকৈ মুখেদি

ফুটি বাহিৰ জগতলৈ প্ৰকাশ পালেই হয় 'শব্দ'। অলঙ্কাৰাদি নোহোৱা সাধাৰণ ভাব বুজোৱা কেতবিনিমান শব্দৰ জুমুৰি হোৱা কথাকেই বোলে 'দোৱান'। অৰ্থ থকা ল-নি, শুদ্ধ আৰু নিমজ ধৰণৰ দোৱানকে বোলে 'ভাষা'। অতি সুন্দৰ অলঙ্কাৰেদি লগোৱা শুৱলা গহীন ভাৱৰ আৰু উন্নত ধৰণৰ লিখা ভাষাকেই বোলে 'সাহিত্য'। তেওঁ কৈছিল, "মহৎ লোকসকলৰ অন্তৰ ভাবৰূপী মণি-মুকুতাৰ ভঁৰাল, জ্ঞান-গৱেষণাৰ খনি, দয়া-ধৰমৰ আকাৰ। সেইবিলাকৰ চকমকনি, সাহিত্যৰ ভিতৰেদি জিলিকি উঠি পঢ়ুৱৈসকলৰ মন উদ্বাউল কৰে। আজি যি একতা বা মিলৰ নিমিত্তে সকলোৰে মন ব্যাকুল, সেই একতাৰ ডোলগছো এই সাহিত্যই। সাহিত্যই 'মৃত সঞ্জীৱনী'ৰ দৰে মৰাক জীয়াব পাৰে, কানীয়া সোৰোপাক তীখা মখৰা কৰিব পাৰে, সিঁচৰি মনক একেডালি জৰীৰে গাঁথিব পাৰে।"

১৯৫৮ চনৰ ২৯ অক্টোবৰত তেওঁ শেষ নিশ্বাস ত্যাগ কৰে। তেওঁৰ কবৰ স্থানৰ সমাধি আছে ডিব্ৰুগড়ৰ আমোলাপট্টীত। ❒

নগেন্দ্ৰ নাৰায়ণ চৌধুৰী

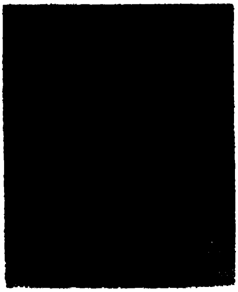

অসমীয়া সাহিত্য সংস্কৃতিৰ অতন্দ্ৰ প্ৰহৰীসকলৰ ভিতৰত নগেন্দ্ৰ নাৰায়ণ চৌধুৰীও এজন। তেওঁ আছিল আৱাহন কাকতৰ জন্মদাতা আৰু বিশিষ্ট গল্প লেখক। তেওঁ অসম সাহিত্য সভাৰ প্ৰাক্তন সভাপতি আছিল।

নগেন্দ্ৰ নাৰায়ণ চৌধুৰীৰ জন্ম হয় ২৭ ডিচেম্বৰ ১৮৮১ চনত, গোৱালপাৰা জিলাৰ লক্ষ্মীপুৰত। তেওঁৰ জন্ম হয় এটা জমিদাৰ পৰিয়ালত। তেওঁৰ পিতামহ মেছপাৰাৰ জমিদাৰ পৃথ্বিৰামেই গঢ়ে লক্ষ্মীপুৰ চহৰখন। তেওঁৰ পিতাকৰ নাম খগেন্দ্ৰনাৰায়ণ চৌধুৰী আৰু মাকৰ নাম সাৰদাপ্ৰিয়া দেৱী। থানা কমললোচনকে তেওঁলোকৰ পূৰ্বপুৰুষ বুলি জনা যায়। তেওঁৰ পিছৰসকল ক্ৰমে শোভাৰাম, লক্ষ্যৰাম, ৰণৰাম, মহীৰাম আৰু পৃথ্বীৰাম চৌধুৰী। এওঁলোক মেছপাৰাৰ জমিদাৰৰূপে খ্যাত। সেই সময়ত মেছপাৰাত তেওঁলোকৰ মাটিকালি আছিল ৫,৫৫০ বৰ্গ মাইল। জমিদাৰ পৃথ্বীৰাম চৌধুৰীৰ পত্নী আছিল তিনিগৰাকী। তেওঁলোকৰ সাতজন পুত্ৰ জন্ম হয়। তেওঁলোক হ'ল— তিলক, ভোলানাথ, লোকনাথ, খগেন্দ্ৰ, উদ্ধৱৰাম, কমলাকান্ত আৰু ভদ্ৰেশ্বৰ। খগেন্দ্ৰ নাৰায়ণৰ পুত্ৰ হ'ল— নৰেন্দ্ৰ নাৰায়ণ, নগেন্দ্ৰ নাৰায়ণ, সত্যেন্দ্ৰ নাৰায়ণ, প্ৰভাতচন্দ্ৰ, তেজেন্দ্ৰ নাৰায়ণ আৰু দীনেন্দ্ৰ নাৰায়ণ। ছোৱালী দুগৰাকী।

তেওঁ বাল্যকালৰ শিক্ষা বঙলা ভাষাৰ মাধ্যমেৰে গ্ৰহণ কৰিবলগীয়া হয়। বঙলা ভাষাৰ মাধ্যমেৰে শিক্ষা গ্ৰহণ কৰিবলগীয়া হোৱাত তেওঁ অত্যন্ত দুঃখিত

হৈছিল। তেওঁ বাল্যকালতে নানা খেল-ধেমালি আৰু কলা সেৱাত ব্ৰতী হৈছিল। লাঠি খেলা আৰু ছোড়া খেলাত তেওঁ বৰ পাৰ্গত আছিল। তেওঁ গোৱালপাৰা আৰু ধুবুৰীৰ পৰা হাইস্কুলীয়া শিক্ষা লাভ কৰিছিল। তেওঁ কলিকতা, বৈদ্যনাথ, গয়া আদিৰ পৰা শিক্ষা লাভ কৰে।

তেওঁ এণ্ট্ৰেন্সলৈকে পঢ়ি, সিমানতে পঢ়াশলীয়া শিক্ষাৰ সামৰণি মাৰে। তাৰ পিছত তেওঁ কলিকতাৰ জুবুলী আৰ্ট অকাডেমিত ভৰ্তি হয়। এই সময়ছোৱাতে তেওঁ বিভিন্ন ওস্তাদৰ তলত ধ্ৰুপদী সংগীতৰ শিক্ষা গ্ৰহণ কৰে। তেওঁ যাদু বিদ্যাও শিকে। তদুপৰি তেওঁ এটা চাৰ্কাছ দলো গঢ়ে। তেওঁ কবিৰাজী বিদ্যাতো সুখ্যাতি অৰ্জন কৰিছিল। তেওঁ কলিকতাত থকা কালত চামৰাৰ বাকচৰ ফেক্টৰী আৰু এটি চাবোন ফেক্টৰী প্ৰতিষ্ঠা কৰা বুলি জনা যায়। চৌধুৰীয়ে প্ৰথম বিবাহ কৰায় কোচবিহাৰত। তেওঁ প্ৰথম পত্নীৰ অকাল বিয়োগত পুনৰ দ্বিতীয় বিবাহ কৰায়। তেওঁ দ্বিতীয় বিবাহ কৰায়— আহোম ৰাজকুমাৰ কেশৱকান্ত সিংহৰ কন্যা প্ৰফুল্লবালাক।

নগেন্দ্ৰ নাৰায়ণ চৌধুৰী আছিল বিশিষ্ট সাহিত্য সাধক। তেওঁ অসমীয়া ভাষা সাহিত্যৰ উন্নতিকল্পে, ১৯২৯ চনত কলিকতাৰ পৰা প্ৰকাশ কৰে 'আৱাহন' আলোচনী। এই আলোচনীৰ সম্পাদনাৰ দায়িত্বভাৰ গ্ৰহণ কৰে ডাঃ দীননাথ শৰ্মাই। এই 'আৱাহন'ৰ পাততে এচাম নতুন লেখকৰ সৃষ্টি হয়। সেই লেখকসকলৰ ভিতৰত কেইগৰাকীমান হ'ল— মহীচন্দ্ৰ বৰা, হলীৰাম ডেকা, ৰাধিকামোহন গোস্বামী, লক্ষ্মীধৰ শৰ্মা, ৰমা দাশ, বিৰিঞ্চিকুমাৰ বৰুৱা, কৃষ্ণ ভূএগ, ত্ৰৈলোক্যনাথ গোস্বামী, মুনীন বৰকটকী, দীননাথ শৰ্মা, চৈয়দ আব্দুল মালিক আদি।

এই 'আৱাহন'ৰ পাততে নগেন্দ্ৰ নাৰায়ণ চৌধুৰীয়েও গল্প লেখিবলৈ আৰম্ভ কৰে। প্ৰতিজ্ঞা, পৰিবৰ্তন, বগীতৰা, বীণাৰ ঝংকাৰ, উছৰ্গা, নয়নতৰা, তামৰ তাবিজ, মধু মালতী, লাহৰী আদি তেওঁৰ উল্লেখযোগ্য গল্প। তেওঁ এই গল্পবোৰৰ মাজেৰে আমাৰ সমাজ জীৱনৰ বিভিন্ন ছবি প্ৰতিফলিত কৰিছে। 'তামৰ তাবিজ' আৰু 'মধু মালতী' গল্পৰ মাজেৰে তেওঁ বোৱাৰীৰ ওপৰত শাহুৱেকৰ নিৰ্মমতা প্ৰকাশ কৰিছে। 'টুনী' গল্পটোত তেওঁ এক প্ৰণয় কাহিনীৰ মাজেৰে জনজাতীয় জীৱনৰ পৰিচয় দাঙি ধৰিছে। 'পুনৰ্জন্মৰ দক্ষিণা'ত তেওঁ দাৰিদ্ৰ্য জীৱনৰ ছবি অংকিত কৰিছে। 'পোহৰী' গল্পত তেওঁ এক নিৰ্যাতিতা নাৰীৰ পৰিচয় দাঙি ধৰিছে। নগেন্দ্ৰনাৰায়ণ চৌধুৰীৰ গল্প মুখ্যতঃ কাহিনী-প্ৰধান। গল্পৰ চৰিত্ৰ সৃষ্টি আৰু গাঁথনিৰ ক্ষেত্ৰত

শিথিলতা পৰিলক্ষিত হয় যদিও 'উছৰ্গা' আৰু 'দুতিৰামৰ সংসাৰ' গল্পৰ চৰিত্ৰ সৃষ্টিৰ ক্ষেত্ৰত বিশেষ সফলতা দেখা যায়। তেওঁৰ গল্পসমূহ দুটা খণ্ডত প্ৰকাশ হৈ ওলাইছে। **'নগেন্দ্ৰ নাৰায়ণ চৌধুৰীৰ গল্প'** (১৯৬৩) আৰু আনটো খণ্ড **'বীণাৰ ঝংকাৰ'** (১৯৬৪)।

নগেন্দ্ৰ নাৰায়ণ চৌধুৰীয়ে এলানি প্ৰবন্ধ ৰচনা কৰিছে। সেই প্ৰবন্ধসমূহৰ ভিতৰত হ'ল— মোৰ জীৱন স্মৃতি," ৰাজেন্দ্ৰ নাৰায়ণ চৌধুৰী জমিদাৰ, বাৰ এট-ল দেৱৰ জীৱনী, লুপ্ত অতিকায় প্ৰাণী, ভাৰতীয় নৃত্য, সংগীত, চিয়াঁহী, পোলো খেলা, লাঠি খেলৰ সাৰ্থকতা, আহোম ভাষাৰ পুথি আদি।

নগেন্দ্ৰ নাৰায়ণ চৌধুৰী এগৰাকী বিশিষ্ট কবিৰূপেও খ্যাত। তেওঁৰ কবিতাৰ মাজেৰে গভীৰ অনুভূতি প্ৰকাশ পোৱাৰ উপৰিও স্বদেশ প্ৰেমৰ ভাৱৰাজি বিকশিত হৈছে।

"অসমা শস্য শ্যামলা
বিৰাজে যথা কমলা,
ফুলে ফলে কুঞ্জ ভৰি,
উঠিছে গীত লহৰি
তোমাৰ আৰতি কৰি।"

নগেন্দ্ৰ নাৰায়ণ চৌধুৰী এগৰাকী অভিনেতা আৰু নাট্যকাৰো আছিল। তেওঁ নিজে পৰিচালনা কৰা কেইবাখনো অসমীয়া আৰু বঙলা নাটক লক্ষ্মীপুৰৰ মঞ্চত মঞ্চস্থ কৰা হৈছিল। তেওঁৰ দ্বাৰা ৰচিত **'খশ বিক্ৰম বা প্ৰমীলা পৰিণয়'** নাটকে মঞ্চত বিশেষ জনপ্ৰিয়তা লাভ কৰিছিল। এই পৌৰাণিক অসমীয়া নাটকখন তেওঁ ৰচনা কৰিছিল কলিকতাত থাকোঁতে ১৯৪১ চনত।

১৯৩১ চনত শিৱসাগৰত অনুষ্ঠিত হোৱা অসম সাহিত্য সভাৰ ত্ৰয়োদশ অধিবেশনৰ নগেন্দ্ৰ নাৰায়ণ চৌধুৰী সভাপতি আছিল। এই সভাতে সাহিত্যৰথী লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাক 'ৰসৰাজ' উপাধি প্ৰদান কৰে নগেন্দ্ৰ নাৰায়ণ চৌধুৰীয়ে। সেইদিনা জাতিৰ উদ্দেশ্যে দিয়া বাণীত তেওঁ কৈছিল, "আমাৰ দেশত যিমান দিনলৈকে পাঠক সমাজ গঢ়ি নুঠে, সিমান দিনলৈকে আমাৰ জাতীয় সাহিত্যৰ উন্নতি বা মংগলৰ নিমিত্তে শিক্ষিত সমাজে অলপ স্বাৰ্থ ত্যাগ কৰি কাকত বা কিতাপ বিলাকক উৎসাহ দি জীয়াই ৰাখিবৰ চেষ্টা কৰা উচিত। নহ'লে কিতাপ লেখক নাইবা আলোচনী আৰু কাকতৰ পৰিচালকসকল ব্যক্তিগত স্বাৰ্থ-ত্যাগৰ পৰা সাহিত্যৰ উন্নতি আশা সুদূৰ পৰাহত।"

"এতিয়া আৰু কথাৰ দন নাই। এতিয়া এই ঘোৰতৰ প্ৰতিযোগিতাৰ দিনত অকল কামহে লাগে। মানুহৰ ভাব যেন অনন্ত সাহিত্যৰ শাখাও তেনে অনন্ত। যি সমাজে তাৰ যিখিনি আয়ত্ত কৰি ল'ব পাৰিছে তাৰ সাহিত্য সমানে পূৰ্ণতাৰ ফালে আগবাঢ়িছে। জাতিৰ গতি ইচ্ছাতে হ'ক নাইবা অনিচ্ছাতে হ'ক আগবাঢ়িবই। গতিকে আমিও আগবাঢ়িবই লাগিব। আৰু মনত ৰাখিব লাগিব— এই আগবঢ়াৰ ভিতৰতো যিজনে বা সমাজে প্ৰতিযোগিতাত জয়ী হ'ব পাৰিব, জীৱন যুদ্ধত কেৱল তেওঁৰে জয়ৰ আশা। সাহিত্য জ্ঞানৰ ভঁড়াল আৰু জ্ঞান বা বুদ্ধিয়েই প্ৰধান বল। এতেকে ৰাইজসকল আহক, আজি-নিৰ্বল, জ্ঞানী-অজ্ঞান সকলোৱে এই মহাযজ্ঞত যোগদান কৰি জাতীয় সাহিত্যৰ গতি আগবঢ়াই দিয়কহি।"

নগেন্দ্ৰ নাৰায়ণ চৌধুৰীয়ে ১৯৪৭ চনৰ ১৩ নৱেম্বৰত সন্ন্যাসৰোগত আক্ৰান্ত হৈ, লক্ষ্মীপুৰৰ নিজ বাসভৱনত শেষ নিশ্বাস ত্যাগ কৰে। ❐

জ্ঞানদাভিৰাম বৰুৱা

"অসম, অসম যে বৃহৎ এই কথা এনেকৈ দীঘলাই বহলাই নকলেও হয়। কিন্তু দিন কাল আজিকালি এনে বিষ দুষ্ট আৰু বিসদৃশ দেখো যে অসময়ে সময়ে, সুযোগ-সুবিধা পালেই এই কথা আটাইকে কোৱা ভাল। বুকু-মন ওখ কৰি কোৱা ভাল। মই অসমীয়া, যেনেকৈ আগেয়ে ৰোমান সাম্রাজ্যৰ মানুহে কৈছিল, ওখ হৈ থিয় দি বুকু স্ফীত কৰি কৈছিল, **Ego Romanus Sum,** মই ৰোমান। চাওক কেনে সুন্দৰ শুনি। এতিয়াও ইংৰাজীবিলাকে যেনেকৈ কয়, **"I am an English man"** আৰু কিবা বস্তু বেয়া লাগিলে **"This is not English"** তেনেকৈ আমাৰো নিজৰ বিষয়ে আমাৰ ভাষাত আমি ক'ব পাৰোঁ **"I am an Indian" "I am an Assamese."**

এনেদৰে অসমীয়া বুলি নিজকে পৰিচয় দি গৌৰৱবোধ কৰা, জাতীয়প্ৰাণ বীৰগৰাকী হ'ল জ্ঞানদাভিৰাম বৰুৱা।

জ্ঞানদাভিৰাম বৰুৱাৰ জন্ম হয় ১৮৮০ চনৰ ১৯ আগষ্টত, নগাঁৱৰ ফৌজদাৰী পট্টিত। তেওঁৰ পিতাকৰ নাম গুণাভিৰাম বৰুৱা আৰু মাকৰ নাম বিষ্ণুপ্ৰিয়া। গুণাভিৰাম বৰুৱা অসমৰ এজন প্ৰখ্যাত সাহিত্যিক। তেওঁ ৰাম নৱমী, আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনৰ জীৱন চৰিত, অসম বুৰঞ্জী আদি কেইখনো মূল্যবান গ্ৰন্থৰ

লেখক। গুণাভিৰাম বৰুৱাই 'আসাম বন্ধু' নামেৰে এখন আলোচনী সম্পাদনা কৰিছিল।

ছয় বছৰ বয়সত জ্ঞানদাভিৰামক নগাঁৱৰ স্কুলত চেভেনথ ক্লাচত ভৰ্তি কৰোৱা হৈছিল। ১৮৯৫ চনত তেওঁ উচ্চ শিক্ষা ল'বলৈ বিলাতলৈ যায়। বিলাতৰ পৰাই তেওঁ এণ্ট্ৰেন্স আৰু বেৰিষ্টাৰী পাছ কৰে। তেওঁ বেৰিষ্টাৰী পাছ কৰে লণ্ডনৰ গ্ৰে কলেজৰ পৰা। বেৰিষ্টাৰী পাছ কৰাৰ পিছত তেওঁ ১৯১০ চনত নিজৰ দেশলৈ উভতি আহে আৰু কলিকতা উচ্চ ন্যায়ালয়ত ওকালতি আৰম্ভ কৰে। ১৯০৬ চনত তেওঁ ৰবীন্দ্ৰনাথ ঠাকুৰ পৰিয়ালৰ লতিকা দেৱীৰ সৈতে বিবাহ পাশত আবদ্ধ হয়। এটি মুন্সিফ পদত নিযুক্তি পাই, তেওঁ অসমলৈ আহে। ১৯১৪ চনত গুৱাহাটীত আইন মহাবিদ্যালয় স্থাপন হয়। জ্ঞানদাভিৰাম বৰুৱা এই আইন মহাবিদ্যালয়ৰ অধ্যক্ষ নিযুক্ত হয়। চালুকীয়া অৱস্থাৰ পৰা এই মহাবিদ্যালয়খনক অসমত এখন জাকত জিলিকা মহাবিদ্যালয়ৰূপে গঢ়ি তোলাত জ্ঞানদাভিৰাম বৰুৱাৰ ত্যাগ আৰু চেষ্টা সদায় আদৰ্শনীয় হৈ থাকিব। ১৯৩৭ চনত তেওঁ অধ্যক্ষ পদৰ পৰা অৱসৰ লয়।

জ্ঞানদাভিৰাম বৰুৱাক মানুহে জে. বৰুৱা বুলিহে জানিছিল। অনুজসকলে সম্বোধন কৰিছিল— জ্ঞান দা, হাকিম থকা কালত জা বৰুৱা হাকিম, বংশ পৰম্পৰা চলি অহা নাম অভিৰাম।

জ্ঞানদাভিৰাম বৰুৱা আছিল অসমীয়া ভাষা সাহিত্যৰ এজন নিষ্ঠাবান সাধক। তেওঁ বাঁহী, আৱাহন, বৰদৈচিলা, ৰামধেনু আদিত ভালেমান মূল্যবান প্ৰবন্ধ প্ৰকাশ কৰিছে। তেওঁৰ প্ৰকাশিত গ্ৰন্থসমূহৰ ভিতৰ হ'ল— **ভেনিচৰ সাউদ** (১৯২২), **পঞ্চৰত্ন** (১৯১৯), **দদাইৰ পঁজা** (১৯৩০), **বিলাতৰ চিঠি** (১৯৩৯), **মোৰ কথা**, **সাহিত্য কথা** আদি। তেওঁ ইংৰাজী ভাষাত ৰচনা কৰিছে— Folk Tales of Assm (১৯১৫)। হৰিনাথ দেৱ, শ্ৰীদামোদৰদেৱ, ' বেজবৰুৱা, ' বুদ্ধীন্দ্ৰনাথ ভট্টাচাৰ্য্য,' ৰামানুজম এফ. আৰ. এছ, বুকাৰ ৰাশ্বিংটন, আসাম আইৰ সু-সন্তান 'হেমচন্দ্ৰ আদি তেওঁৰ আন কিছুমান মূল্যবান প্ৰবন্ধ। তেওঁৰ কেইবাখনো মূল্যবান পত্ৰলেখা আছে। সেইবোৰৰ ভিতৰত হ'ল— হেমচন্দ্ৰ গোস্বামীলৈ, মথুৰামোহন বৰুৱালৈ, লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱালৈ, বেণুধৰ শৰ্মালৈ, ডিম্বেশ্বৰ নেওগলৈ, জনশিক্ষাৰ সম্পাদকলৈ, মহাত্মা গান্ধীলৈ, ৰামধেনুৰ সম্পাদকলৈ লিখা চিঠি। '**ভেনিচৰ সাউদ**' সম্পৰ্কে তেওঁ কৈছে, "বিলাতত শ্বেক্সপিয়েৰৰ কেখনমন নাটক ভাৱনাও দেখিছিলোঁ। সেই

দেখি শ্বেক্সপিয়েৰৰ মাৰ্চেণ্ট অব ভেনিচ বুলি কিতাপখনৰ অসমীয়া ভাঙনি কৰি অসমীয়া ৰাইজসকলৰ আগত দাঙি ধৰিলোঁ। আমি যে শ্বেক্সপিয়েৰৰ অনুবাদকৰ্তা পদৰ যোগ্য তাক নকওঁ। অসমীয়া ভাষাত শ্বেক্সপিয়েৰৰ ভ্ৰমৰঙ্গৰ বাহিৰে আন কোনো কিতাপ নোহোৱাৰ কাৰণেই আমাৰ ভেনিচৰ সাওদ উলিওৱাৰ প্ৰধান কাৰণ।" '**দদাইৰ পাঁজা**'ৰ পাতনিতে লিখিছে, "এই কিতাপখনি মোৰ অসমীয়া ভাষাত অনুবাদ হোৱা মই শুনা নাই; সেইদেখি মোৰ অতি সসীম বুদ্ধিৰে এই কিতাপখনিৰ অলপ আভাস মোৰ ভাষাত লেখি অসমীয়া জনা আৰু পঢ়া মানুহক দিন বুলি এই সৰু কিতাপখনি লেখিলোঁ। এই কিতাপখনি সকলো ভাষাত লেখা হৈছে। অসমীয়াত নাই।" '**সাহিত্য-কথা**'ত লেখিছে, "পুৰণা পুথি আমাৰ ভাষাৰ ৰত্ন। এনেবোৰ পুথি যিমান ছাপা হয়, সিমান আমাৰ ভাষা আৰু জাতিৰ মংগল।" তেওঁৰ ৰচনা-ৰীতি সহজ-সৰল, সাৱলীল আৰু বিষয়-বস্তুৰ প্ৰতি থকা অভিজ্ঞতাই তেওঁৰ সাহিত্য জনমুখী কৰি তুলিছিল।

১৯২৫ চনত নগাঁৱত অনুষ্ঠিত হোৱা অসম সাহিত্য সভাৰ অষ্টম অধিবেশনত অভ্যৰ্থনা সমিতিৰ সভাপতিৰ আসনৰ পৰা তেওঁ নগাঁৱৰ পৰিচয় দাঙি ধৰিছিল এনেদৰে, "গুৱাহাটী আৰু নগাওঁ বেলেগ। গুৱাহাটীৰ প্ৰাকৃতিক শোভা নগাঁৱৰ নাই। গুৱাহাটীৰ আমনি নলগা ব্ৰহ্মপুত্ৰ নদীৰ দৃশ্য ইয়াত নাই, চিৰ সুন্দৰ উমানন্দ নাই, মনোহৰ নীলাচল নাই, গুৱাহাটীৰ সুশোভন শ্যামল পৰ্বত ইয়াত নাই। কলঙত ডুব দি উঠি চালে পঞ্চতীৰ্থ আমি নেদেখোঁ। কিন্তু এইবোৰ মনোভিৰাম আৰু নয়নাভিৰাম দৃশ্য নগাঁৱৰ নেথাকিলেও এই নগাঁৱত এনে এটি বস্তু আছে যাৰ নিমিত্তে এই নগাওঁ সকলো অসমীয়াৰে পবিত্ৰ পুণ্যভূমি, সকলো অসমীয়াৰে তীৰ্থক্ষেত্ৰ, সকলো অসমীয়াৰে গৌৰৱৰ স্থল; কিয়নো পূজনীয় মহাপুৰুষ শ্ৰীশঙ্কৰদেৱ এই সুন্দৰ সুশোভন পৃথিৱীক আৰু সুন্দৰ সুশোভন কৰিবলৈ, জগতত আসামক ওখ আসন দান কৰিবলৈ, আসামক নতুন ধৰ্মজীৱন দিবলৈ এই জিলাৰে বৰদোৱাত জন্ম লয়হি। ধন্য নগাওঁ জিলা। তোমাৰ আন কোনো গৌৰৱ নেথাকিলেও এই গৌৰৱৰ নিমিত্তেই ভাৰতৰ আন আন শীৰ্ষ স্থানৰ মাজত তুমি আসন পাইছা।"

জ্ঞানদাভিৰাম বৰুৱা এগৰাকী সু-অভিনেতা ৰূপেও পৰিচিত। তেওঁ কলিকতাত থকা কালত, জোৰা সাঁকোৰ ঠাকুৰ পৰিয়ালৰ মাজত অনুষ্ঠিত হোৱা নাট অভিনয়ত অংশ গ্ৰহণ কৰিছিল। তেওঁ 'বাল্মীকি প্ৰতিভা' নাটকত দস্যু চৰ্দাৰৰ

ভূমিকা লৈছিল। সেইখন নাটকতে কবিগুৰু ৰবীন্দ্ৰনাথ ঠাকুৰেও অভিনয় কৰিছিল। তেওঁ জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালাৰ 'ইন্দ্ৰ মালতী'ত অভিনয় কৰিছিল।

১৯৩৩ চনৰ ২৭ আৰু ২৮ ডিচেম্বৰত উত্তৰ লক্ষীমপুৰত অনুষ্ঠিত হোৱা অসম সাহিত্য সভাৰ চতুৰ্দশ অধিবেশনৰ তেওঁ সভাপতি আছিল। সভাপতিৰ আসনৰ পৰা তেওঁ কৈছিল, "যি বিদ্যাই জ্ঞান বঢ়াই মানুহক অন্ধকাৰৰ পৰা পোহৰলৈ লৈ যায়, সি সকলোৱেই সাহিত্য।" জাতিৰ সেৱাত ব্ৰতী হ'বলৈ উদগনি দি তেওঁ কৈছিল, "বন্ধুসকল, যদি আমি দেশৰ, ভাষাৰ, সাহিত্যৰ জাতিৰ উপকাৰ কৰিব খোজোঁ, তেনেহ'লে নিজৰ যিখিনি কাম আছে সেইখিনি কাম কৰি যেন এইসকল কামৰ নিমিত্তেও প্ৰতিদিন অলপ সময় দিওঁ।" তেওঁ আৰু কৈছিল, "অসমীয়া অসমীয়া, সেই অসমীয়াই ডামাস্কাচতেই ভাল কাম কৰক বা হনলুলুতেই ভাল কাম কৰক, যি ঠাইত তেনে অসমীয়া মানুহ থাকে তেওঁ আমাৰ ভাই আৰু তেওঁ আমাৰ ককাই। তেনে অসমীয়াক আমি যদি নিজৰ ব্যথা নকওঁ, কাক ক'ম? আমাৰ মনৰ যদি ঠেক ভাব বহল কৰিব পাৰোঁ, তেনেহ'লে আমাৰ সাহিত্যও বহল হ'ব। ডাঙৰ হ'ব। সকলো বস্তুৱেই মানুহৰ মনৰ পৰা উৎপত্তি। মন বাপেক-মাক, যেনে বাপেক-মাক তেনে কাম।" তেওঁ অসমীয়াসকলক সতৰ্ক কৰি দি কৈছিল, "অনা অসমীয়া মানুহসকলৰ সৈতে আমি প্ৰতিযোগিতাত যদি হাৰো তেনেহ'লে আমাৰ ধ্বংস নিশ্চিত। যাতে আমি জিকোঁ সেই বিষয়ে ধীৰভাৱে চিন্তা কৰিব লাগে। আমাৰ ব্যৱসায়-বাণিজ্য নিজৰ হাতত নাই। কোনো জাতিয়েই বিনা ব্যৱসায় বাণিজ্য ডাঙৰ হোৱা নাই। আৰু আন আন কাৰণ থাকিলেও ব্যৱসায় বাণিজ্যই এটি প্ৰধান উপাদান।"

জ্ঞানদাভিৰাম বৰুৱাৰ পৰলোকপ্ৰাপ্তি হয় ১৯৫৫ চনৰ ২৭ জানুৱাৰীত, গুৱাহাটীত। ❑

আনন্দচন্দ্ৰ আগৰৱালা

"মহা মহা পুৰুষৰ চানেকিৰে জীৱনৰ
আমিও কৰিব পাৰো জীৱন গঢ়িত;
অভিনয় শেষ হ'লে আয়ু বেলি মাৰ গ'লে
থই যাব পাৰো খোজ সময় বালিত।"

এই গূঢ়াৰ্থময়, জনপ্ৰিয় কবিতাৰ ৰচকগৰাকী হ'ল আনন্দচন্দ্ৰ আগৰৱালা। আগৰৱালা অসমীয়া সাহিত্যত 'ভাঙনি কোঁৱৰ' ৰূপে জনাজাত। তেওঁ অসমৰ উন্নতিৰ হকে সদায় মনে-প্ৰাণে চেষ্টা কৰিছিল। তেওঁ কৈছিল, "অসমক সকলো প্ৰকাৰে অসমীয়া বা অতুলনীয় কৰি ৰাখিবলৈ চেষ্টা কৰা প্ৰত্যেক অসমীয়াৰ কৰ্তব্য। সকলো অসমীয়াই মুঠ বান্ধি একতা সূত্ৰত আবদ্ধ হৈ সমবেত চেষ্টা কৰিলেহে আমাৰ উন্নতি হ'ব। জাতীয় উন্নতিৰ বাবে লাগে ঐক্য, গভীৰ স্বদেশানুৰাগ আৰু স্বজাতি প্ৰেম, লাগে অদম্য উদ্যম, একাগ্ৰতা সেৱাপৰায়ণতা আৰু স্বাৰ্থত্যাগ; লাগে জাতিৰ বিশিষ্টতাৰ সন্ধান আৰু সেই বিশিষ্টতাক ফুলাই তুলিবলৈ একান্ত চেষ্টা।"

আনন্দচন্দ্ৰ আগৰৱালা জন্ম হয় ১৮৭৪ চনৰ ৫ ছেপ্তেম্বৰত, তেজপুৰৰ ওচৰৰ কলংপুৰ মৌজাত। তেওঁৰ পিতাকৰ নাম কাশীৰাম আৰু মাকৰ নাম ৰাধিকা। এওঁলোকৰ পূৰ্বপুৰুষ ৰাজপুতনাৰ। নওৰংৰামকে অসমত এই বংশৰ প্ৰতিষ্ঠাতাৰূপে জনা যায়। এওঁ অসমলৈ ব্যৱসায় কৰিবলৈ আহি পোনতে গোৱালপাৰাৰ বিশ্বনাথত কিছুকাল থাকি, পিছত গমিৰিত থাকিবলৈ লয়। এওঁ অসমীয়া পৰিয়ালৰ লগত সম্পৰ্ক কৰে। তেওঁ প্ৰথমে ৰাজখোৱা পৰিয়ালৰ সাদৰী নামৰ এগৰাকী ছোৱালীৰ পাণি গ্ৰহণ কৰে আৰু পিছত শইকীয়া পৰিয়ালৰ সোণপাহী নামৰ এগৰাকী ছোৱালী বিয়া কৰায়। এই সাদৰীৰে পুত্ৰ হৰিবিলাস আৰু সোণপাহীৰ গৰ্ভত জন্ম গ্ৰহণ কৰে কাশীৰামে।

তেওঁ তেজপুৰ চৰকাৰী হাইস্কুলৰ পৰা ১৮৯১ চনত এণ্ট্ৰেন্স পৰীক্ষা পাছ কৰে। তাৰ পিছত উচ্চ শিক্ষা ল'বলৈ কলিকতালৈ যায় আৰু তাৰে মেট্ৰোপলিটান কলেজত ভৰ্তি হয়। কিন্তু তেওঁ এফ. এ. পাছ কৰিব নোৱাৰিলে। কলিকতাত থাকি বৰদেউতাক হৰিবিলাস আগৰৱালাক ব্যৱসায়ত সহায় কৰে। পিছত তেওঁ তেওঁ শিৱসাগৰলৈ আহি, শিৱসাগৰ বেজবৰুৱা হাইস্কুলত এবছৰমান শিক্ষকতা কৰে। পিছত শিক্ষকতা এৰি, ১৮৯৪ চনত পুলিচৰ হেড কনিষ্টবল চাকৰিত সোমায়। চাকৰিত পদোন্নতি হৈ জিলাৰ অধীক্ষক পদ পায়। কিন্তু ১৯৩০ চনত তেওঁ এই চাকৰিৰ পৰা স্বেচ্ছামূলকবাৱে অৱসৰ লয়। উল্লেখ্যে যে, ১৯০৬ চনত তেওঁৱে পুলিচ মেনুৱেল ৰচনা কৰে। চৰকাৰে তেওঁক ১৯১৬ চনত 'ৰায়চাহাব' আৰু ১৯২১ চনত 'ৰায় বাহাদুৰ' খিতাপ প্ৰদান কৰে।

তেওঁৰ সৰু কালৰে পৰা সাহিত্য সেৱাৰ প্ৰতি প্ৰবল ধাউতি আছিল। ১৮৯১ চনত ছাত্ৰাৱস্থাতে কেইজনমান বন্ধুৰ লগ লাগি 'ধৰ্ম সংগীত' নামৰ এখন গানৰ কবিতা পুথি প্ৰকাশ কৰিছিল। এই কবিতাখনত ১৪১ টা গীত সন্নিবিষ্ট কৰা হৈছিল। তেওঁ সৰু কালতে কৰুণাভিৰাম বৰুৱা সম্পাদিত 'ল'ৰা বন্ধু'ত প্ৰথম লিখিবলৈ লৈছিল। তেওঁ কলিকতালৈ যোৱাৰ পিছত, 'জোনাকী' আৰু অ.ভা.উ.সা. সভাৰ সহকাৰী সম্পাদকৰূপেও সেৱা আগবঢ়াইছিল। 'জোনাকী' আলোচনী, উষা, বাঁহী, আৱাহন, জয়ন্তী আদিত তেওঁ বহুতো কবিতা আৰু প্ৰবন্ধ প্ৰকাশ কৰিছিল। তেওঁ বহুতো ইংৰাজী কবিতা অসমীয়ালৈ ভাঙনি কৰি, ভাঙনি-কোঁৱৰৰূপে প্ৰখ্যাতি লাভ কৰে। ইংৰাজী কবিতা "The Better Land'-ৰ ভাঙনি 'সুখৰ ঠাই', ইংৰাজ কবি Gray ৰ "The shepher and the Philosopher'-ৰ ভাঙনি 'চহা আৰু পণ্ডিত', Charlotte Eliott-ৰ 'Thy will be done'-ৰ ভাঙনি 'ইচ্ছা তযু পূৰ্ণ হোক হেৰা দয়াময়', ইংৰাজ কবি Longfellow -ৰ 'Psalm of Life'-ৰ ভাঙনি 'জীৱন-সংগীত' আদি আনন্দচন্দ্ৰ আগৰৱালাৰ অসমীয়া কাব্য সাহিত্যলৈ উল্লেখযোগ্য অৱদান। তেওঁৰ কাব্য সংকলন 'জিলিকনি' প্ৰকাশ পায় ১৯২২ চনত। ঈশ্বৰ, নৱবৰ্ষ, আজি আৰু কালি, মৰমৰ আই, শোক সংগীত, সুখৰ ঠাই, জীৱন-সংগীত, সুখ, মেঘ আদি কৰি ৪১ টা কবিতা সন্নিবিষ্ট হৈছে। তেওঁ কবিতাৰ মাজেৰে মানুহে সুখ বিচাৰি কেনেকৈ দুখৰ বোজা বহন কৰিবলগীয়া হয় তাৰ ছবি এখন দাঙি ধৰিছে এনেদৰে :

"সুখ সুখ বুলি মানুহ বলিয়া
নেদেখা সুখৰ মুখ,

সুখ বিচাৰোঁতে পায় সংসাৰত
দুখৰ উপৰি দুখ।"

'জীৱন সংগীত' গাইছে এনেদৰেঃ

"শোকৰ কবিতা ৰচি, দুধাৰি চকুলো মচি,
নক'বা জীৱন মিছা নিশাৰ সপোন;
অসাৰ সংসাৰ ভাই, ইয়াত সকাম নাই,
মোহময় মায়াময় সকলো মাথোন।"

আনন্দচন্দ্ৰ আগৰৱালাই বহুতো মূল্যবান প্ৰবন্ধ ৰচনা কৰিছে। সেই প্ৰবন্ধবোৰৰ ভিতৰত উল্লেখযোগ্য কেইটামান হ'ল— কামৰূপ তীৰ্থ বিৱৰণ, সোণৰ অসম, পুৰণি অসম, অসমীয়া আখৰ-জোঁটনিৰ নিয়ম, 'জোনাকী'ৰ আত্মকথা, লম্বোদৰ বৰা, অসমকোষ, ক্ষমা, দয়া আদি। তেওঁ 'কামৰূপ তীৰ্থ বিৱৰণ' প্ৰবন্ধত লিখিছে, "ভাৰতৰ ভিতৰত প্ৰাগজ্যোতিষ বা কামৰূপ আৰু কাশ্মীৰ শ্ৰেষ্ঠ ঠাই। কামৰূপ ভাৰতৰ উত্তৰ পূৱে, কাশ্মীৰ উত্তৰ-পশ্চিমে। এই প্ৰাগজ্যোতিষ দুই প্ৰদেশৰ ভিতৰত মাহাত্ম্য আৰু কামৰূপ প্ৰাচীনতম কামৰূপ কাশ্মীৰতকৈ শ্ৰেষ্ঠ। কামৰূপ আদিভূমি আদি স্বৰ্গ; সুৰালয় বা দেৱভূমি। কামৰূপৰ কামাখ্যা পীঠৰ মনোভাব গুহাত আদি মানৱ-দম্পতীৰ জন্ম হৈছিল।" তেওঁ '**কোমল পাঠ**' (১৯১০) আৰু '**আদি পাঠ**' (১৯২০) নামৰ পাঠ্যপুথি ৰচনা কৰাৰ উপৰিও 'An Account of Assam' আৰু '**গোৱালপাৰাৰ পুৰণি বিৱৰণ**' শীৰ্ষক আন দুখন গ্ৰন্থ ৰচনা কৰিছে।

১৯৩৪ চনৰ ডিচেম্বৰ মাহত মংগলদৈত অনুষ্ঠিত হোৱা অসম সাহিত্য সভাৰ পঞ্চদশ অধিবেশনৰ তেওঁ সভাপতি আছিল। সেইদিনা সভাপতিৰ আসনৰ পৰা জাতিৰ উদ্দেশ্যে দিয়া বাণীত তেওঁ কৈছিল,

"উঠা অসমীয়া চোৱা চকু মেলি
এলাহ পাটীত নেলাগে লাজ?
কণ্ডালি টোপনি ভাঙি উঠি বহা
পেলোৱা পেলোৱা টোকোনা সাজ।
নোহোৱা নিৰ্জীৱ পাৰিবা উঠিব
কলামলা ইটো টোপনি-জাল;

একে ছিপে উঠি ভূমিত ভৰি দি
প্ৰতিজ্ঞা টঙালি বান্ধা কঁকাল।
হাতত কোৰ লৈ প্ৰথমেই পোতা
এলাহ-শত্ৰুক গাতলৈ যোৱা,
জয়ৰ হুঙ্কাৰে কঁপাই জগৎ
কিৰীটি শিৰত লোৱা।
জীৱনৰ আৰ্হি থাপি অসমীয়া
উধাৰী দুখুনী অসম আই;
পূৰ্ব্বৰ কাহিনী সোঁৱৰা মাথোন
অভাৱ তোমাৰ একোৱেই নাই।
উঠা অসমীয়া উঠ এইবাৰ
পিচ পৰি ৰ'লা নেলাগে লাজ?
জীৱন্ত উছাহে একে উশাহতে
লোৱাহিহে আহি বীৰৰ সাজ।
আহা সকলোৱে কৰোঁ এই পণ,
দেশৰ কল্যাণ কৰিম সাধন;
দেশৰ কাৰণে চকুৰে কান্দিম,
দেশৰ কাৰণে মুখেদি মাতিম,
দেশৰ কাৰণে লেখনী লিখিম,
দেশৰ কাৰণে স্বাৰ্থ তিয়াগিম,
জাতীয় প্ৰেমত সকলো মজিম,
জাতীয় উন্নতি অৱশ্যে সাধিম,
সাহিত্য, সংগীত, জ্ঞান, বিজ্ঞানত,
কৃষি, শিল্প, বেহা-বেপাৰত,
জনমভূমিৰ মুখ উজলাম,
ৰাখিম ধৰাত অসমীয়া নাম;
আই অসমৰ গৌৰৱ বঢ়াম।"

আগৰৱালা তেজপুৰৰ বিভিন্ন সামাজিক কামৰ লগতো জড়িত আছিল। তেওঁ তেজপুৰ পৌৰসভাৰো সভাপতি আছিল।

তেওঁৰ মৃত্যু হয় ১৯৩৯ চনৰ ১৬ ডিচেম্বৰত তেজপুৰৰ নিজা ঘৰত। ❑

ৰঘুনাথ চৌধাৰী

'অ' মৰমী বন্ধু মোৰ অ' দহিকতৰা
কোন মূৰ্চ্ছনাত তোৰ বাজে দোতৰা
মিলন মাধুৰী লই
আহিছ সাদৰী অই
কোন বিৰহীক দিবি প্ৰেমৰ বতৰা,
পদূলিতে আছে ৰই গুলঞ্চি কতৰা!
আলোক নে অন্ধকাৰ সুদূৰ-প্ৰান্তৰ
কোন সাগৰৰ পৰা
অমৃত গৰল ভৰা
মেলি দিছ সঁফুৰাটি মোহিনী কণ্ঠৰ
বই গ'ল বিশ্ব ব্যাপি দিক্ দিগন্তৰ।"

এইদৰে চৰাই-চিৰিকটি, ফুল-ফল, তৰু-তৃণ, গছ-লতিকা আদি প্ৰকৃতিৰ সৌন্দৰ্যৰ মাজেৰে মৰতলৈ প্ৰেমৰ বাণী কঢ়িয়াই অনা বিশিষ্ট কবিগৰাকীয়ে ৰঘুনাথ চৌধাৰী। তেওঁৰ কবিতাত ঘাইকৈ চৰাই বিষয়ক প্ৰাধান্যতাৰ বাবে, তেওঁক বিহগী কবিৰূপে আখ্যা দিয়া হৈছে।

ৰঘুনাথ চৌধাৰীৰ জন্ম হয় নলবাৰী জিলাৰ মুকালমুৱাৰ ওচৰৰ লাউপাৰা গাঁৱত, ১৮৮০ চনত। বৰ্তমান লাউপাৰা গাঁও ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ বুকুত জাহ গৈছে। তেওঁৰ

পিতাকৰ নাম ভোলানাথ চৌধাৰী আৰু মাকৰ নাম দয়ালতা চৌধাৰী। বিখ্যাত কলিতা চৌধাৰী বংশত তেওঁৰ জন্ম। মাক কমাৰকুছিৰ জীয়াৰী। ৰঘুনাথৰ জন্মৰ সময়ত কুল পুৰোহিত বিজয় চক্ৰবৰ্তীয়ে কৈছিল, "এওঁ বংশৰ ৰঘুনাথ হ'ব।" কিন্তু গণনা মতে তেওঁৰ নাম 'সোমনাথ' থোৱা হৈছিল যদিও কুল পুৰোহিতে প্ৰথমে উচ্চাৰণ কৰি থোৱা নাম 'ৰঘুনাথ' নামেৰেহে তেওঁ পৰিচিত হ'ল। তেওঁৰ গুপ্তনাম ৰখা হৈছিল 'ঘননাথ'।

ন মহীয়া অৱস্থাত তেওঁ কাঠীৰ পৰা বাগৰি শিলত চেপা খাই সোঁ ভৰিখন অকামিলা হয় আৰু বাওঁ ভৰিখনো নিশকতীয়া হৈ পৰে। চাৰি বছৰ বয়সত তেওঁ জহনী ৰোগত মাকক হেৰুৱায়। তাৰ এসপ্তাহ পিছত ককায়েক বায়েকক হেৰুৱায়। ভাৰ্যা আৰু পুত্ৰ কন্যাৰ এনে অকাল বিয়োগত তেওঁৰ পিতৃয়ে মস্তিষ্কৰ ভাৰসাম্য হেৰুৱাই বলিয়া হয়। এনে অৱস্থাত পৰিয়ালটোক ওচৰ-চুবুৰীয়াই সহায়-সহানুভূতি দেখুৱাব দূৰৰ কথা, সেই সুযোগত ভোলানাথৰ সা-সম্পত্তিখিনিও বংশৰ লোকে আত্মসাৎহে কৰে। এনেদৰে শৈশৱতে পিতৃ-মাতৃ, ঘৰ-দুৱাৰ সকলোকে হেৰুৱাই ৰঘুনাথ বৰ অসহায়ত পৰে। কিন্তু গাঁৱৰে জয়পাল দাস নামৰ এজন লোকৰ তেওঁ আশ্ৰয় লাভ কৰে। জয়পাল দাসে তেওঁৰ গাভৰু জীয়েক সোণমাইক শিশু ৰঘুনাথক লালন-পালন কৰাৰ দায়িত্ব দিয়ে। ইয়াৰ প্ৰায় এবছৰ পিছত, জেঠাক বালকৰাম চৌধাৰীৰ পুত্ৰ গৰ্গৰাম চৌধাৰীয়ে ৰঘুনাথক গুৱাহাটীলৈ লৈ যায়। গৰ্গৰাম চৌধাৰী আছিল নিঃসন্তান। সেয়ে গৰ্গৰামে ৰঘুনাথক নিজৰ সন্তানৰ দৰে হৃদয়ত স্থান দিয়ে। গৰ্গৰামে গুৱাহাটীৰ উজান বজাৰত বাস কৰিছিল। তেওঁ গুৱাহাটীৰ কাছাৰীত নাজিৰ কাম কৰিছিল। তেওঁ আছিল হাজোৰ ওচৰৰ ক্ষেত্ৰী হাৰদিয়াৰ লোক। এইখন ঘৰে ৰঘুনাথ চৌধাৰীৰ ঘৰ হয়।

ছয় বছৰ বয়সতে তেওঁ গাঁৱৰ কাশীনাথ নামৰ এজন শিক্ষকৰ ওচৰত পোনতে বিদ্যা শিক্ষা আৰম্ভ কৰে। কিছুদিন কমাৰকুছিত থাকিও উচ্চ প্ৰাইমাৰী স্কুলত পঢ়িছিল। তাৰ পিছত গৰ্গৰাম চৌধাৰীয়ে তেওঁক গুৱাহাটীৰ বঙলা উচ্চ প্ৰাইমাৰী বিদ্যালয়ত ভৰ্তি কৰাই দিয়ে। সেই সময়ত তেওঁলোকে বঙলা ভাষাতহে বিদ্যা শিক্ষা কৰিব লগা হৈছিল। শ্ৰেণীত তেওঁ মদন মোহন তৰ্কালংকাৰৰ বঙলা পুথি 'শিশু পাঠ'ৰ প্ৰথম আৰু দ্বিতীয় খণ্ড পঢ়িব লগা হৈছিল। তাৰ পিছত তেওঁ চৰকাৰী এম. ভি. স্কুলত ভৰ্তি হয়। ১৮৯৬ চনত ছাত্ৰবৃত্তি পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হয়। ইয়াৰ পিছত তেওঁ গুৱাহাটী কলেজিয়েট স্কুলত ভৰ্তি হয়। হাইস্কুলীয়া জীৱনৰ তেওঁৰ

কেইগৰাকীমান সহপাঠীৰ ভিতৰত হ'ল— কামাখ্যাৰাম বৰুৱা, বিষয়চন্দ্ৰ বিশ্বাসী, হেমন্ত লাহিড়ী আদি। হাইস্কুলৰ সপ্তমমান শ্ৰেণী পাওঁতে শিক্ষকৰ দোষত অঙ্ক বিষয়ত পাবলগা নম্বৰ নোপোৱাৰ কাৰণে তেওঁ পঢ়া জীৱনে শেষ কৰে। কিন্তু ককায়েক গৰ্গৰামে তেওঁক বুজাই-বৰাই পুনৰ স্কুললৈ পঠিয়াবলৈ চেষ্টা কৰাত, সেই খণ্ডতে তেওঁ ঘৰ ত্যাগ কৰি তেজপুৰলৈ পলায় যায়। পিছত গৰ্গৰামে বিচাৰি তেওঁক গুৱাহাটীলৈ ঘূৰাই আনে।

স্কুল বাদ দিয়াত, গৰ্গৰামে ৰঘুনাথক অফিচৰে কাম-কাজ শিকোৱাৰ বাবে কাছাৰীলৈ নিয়ে। কিন্তু এই কামতো ৰঘুনাথে মুঠে মন বহুৱাব নোৱাৰিলে। তেওঁৰ ইচ্ছা যেন শিক্ষকতাৰ প্ৰতি। সেয়ে উজানবজাৰত থকা এখন প্ৰাথমিক বালিকা বিদ্যালয়তে তেওঁ শিক্ষকতাৰ জীৱন আৰম্ভ কৰে। তেওঁ এই চাকৰি কালত মাহে দৰমহা পাইছিল পোন্ধৰ টকা। এই সময়ছোৱাত (১৮৯৯ চনত) তেওঁৰ পিতৃ বিয়োগ হয়। এই চনতে তেওঁ কাম কৰা স্কুলখনো উঠি যায়। তেওঁৰ চাকৰি নোহোৱা হয়। এই সময়ত তেওঁ সংস্কৃত শিক্ষাৰ প্ৰতি মনোযোগ দিয়ে। গুৱাহাটীৰ শুক্ৰেশ্বৰ ঘাটত থকা এখন সংস্কৃত টোলত মহামহোপাধ্যায় ধীৰেশ্বৰ ভট্টাচাৰ্য আৰু বালমুকুন্দ ঝাৰ অধীনত সংস্কৃত ব্যাকৰণ আৰু কাব্য অধ্যয়ন কৰে। তেওঁ বিশেষকৈ কালিদাস, ভৱভূতি, মাঘ আৰু ভাৰবিৰ গ্ৰন্থসমূহ অধ্যয়ন কৰে।

১৯০১ চনত তেওঁ পুনৰ শিক্ষকতা জীৱনলৈ ঘূৰি যায় আৰু এইবাৰ তেওঁ উজান বজাৰৰ লতাশিল প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ত শিক্ষকৰূপে নিযুক্ত হয়। কিন্তু ১৯০৩ চনত গৰ্গৰাম চৌধাৰীৰ মৃত্যু হোৱাত সেই ঘৰখনৰ দায়িত্ব ৰঘুনাথ চৌধাৰীৰ ওপৰতে পৰে।

ঘৰখনত তেতিয়া বিধবা বৌৱেক স্বৰ্ণময়ী আৰু চাৰি বছৰীয়া ভতিজাক উমেশ চন্দ্ৰ চৌধাৰী (গীতি কবিৰূপে খ্যাত)। সেই সময়ত গৰ্গ চৌধাৰীৰ গুৱাহাটী আৰু ইয়াৰ ওচৰে-পাজৰে কেইবা শ পুৰা মাটি-সম্পত্তি। এই মাটি-সম্পত্তিবোৰ চম্ভালাৰ নিমিত্তেই তেওঁ শিক্ষকতাৰ চাকৰি বাদ দিব লগা হয়। ১৯০৫ চনৰ পৰা তেওঁ গুৱাহাটীৰ বীৰকুছিৰ মাটিত (বৰ্তমান শোধনাগাৰ অৱস্থিত) কৃষি পাম আৰম্ভ কৰে। এই পামত ধান, মাহ, সৰিয়হ, কুঁহিয়াৰ আদিৰ উপৰিও যথেষ্ট পৰিমাণে কবি খেতিৰ উৎপাদন কৰিছিল। ১৯০৭ চনলৈকে তেওঁ এই বীৰকুছি মাটিত খেতি-বাতিত লাগি থাকে।

ৰঘুনাথ চৌধাৰীৰ কাব্য জীৱন বীৰকুছিতে আৰম্ভ হয়। এই সময়ছোৱাত তেওঁ এক নিৰিবিলি জীৱন যাপন কৰি চৰাই-চিৰিকটি, গছ-গছনি, নৈ-নিজৰা,

পৰ্বত-পাহাৰ ফুল আদি মনোৰম প্ৰাকৃতিক সৌন্দৰ্যৰ প্ৰতি বিশেষভাৱে আকৰ্ষিত আৰু মোহিত হয়। তেওঁ এই পামতে কবি খেতিৰ লগতে কবিতা খেতিও আৰম্ভ কৰে। ইংৰাজী কবি ৱৰ্ডছৱৰ্থ, শ্বেলী, কীটছ আদিৰ দৰে ৰঘুনাথ চৌধাৰীবো কবিতাৰ বিষয় হৈ পৰে প্ৰকৃতি, প্ৰকৃতিৰ সৌন্দৰ্যবোধ। তেওঁ 'কেতেকি' চৰাইৰ মাতত স্বৰগৰ কৰুণা বাণী বুলি আৱাহন জনাইছে।

"ক'ৰপৰা তই আহিলি সোনাই
কোন দিশে যাব উৰি,
কিয় বা ফুৰিছ দূৰ দূৰণীতে
অকলই ঘূৰি ঘূৰি?
বুজিছনে পখী মায়া কাননত
বিহাৰিছ হৈ আহি,
মায়া ভাও জুৰি মায়াবীসকলে
লগাব ডিঙিত ফাঁছি?
নিস্বাৰ্থ মৰম নাপাবি ইয়াত
নাপাবি অমিয়া সুখ
আদৰি সাদৰি কোনেনো মাতিব
কোনে পতিয়াব দুখ।"
"আহিয়েই তই ভুলালি সাগৰ
ভুলালি পৰ্বত বন
অমৃত বৰষা এষাৰি মাততে
ভুলালি সংসাৰখন।"
"প্ৰেমৰ শিকনি শিকালি মৰ্ত্যক
পিয়ালি অমৃত বিন্দু।
তোকে আজি লই তৰাৰ মাজত
হাঁহিছে বিমল ইন্দু।"

বিশেষকৈ তেওঁ চৰাইক 'প্ৰতীক' হিচাপে লৈ মানুহৰ জীৱনৰ আশা-আকাংক্ষা, চিন্তা-ভাৱনা, সুখ-দুখ, শোষণ-লাঞ্চনা, উৎপীড়ন, জীৱন দৰ্শন প্ৰতিফলিত কৰিছে। বিহগ প্ৰীতিকে তেওঁ ঈশ্বৰ প্ৰীতি জ্ঞান কৰিছে ঃ

"নিচিনো, নাজানো কোন তই পখী
চিন্তাৰ অতীত মোৰ
কিবা এটি যেন আছে ঐশী শক্তি
ক্ষুদ্ৰ হৃদয়ত তোৰ।"

ৰঘুনাথ চৌধাৰীৰ প্ৰাকৃতিক সৌন্দৰ্যবোধ কল্পনা প্ৰৱণতাৰ মনটো অনন্যৰূপে ফুটি ওলাইছে 'বহাগীৰ বিয়া' কবিতাৰ মাজেৰে—

"পাটৰ চেলেং গাত মেৰিয়াই
পাটমাদৈ চুচি মাজি,
জোৰোণ পিন্ধাব আহিল সুন্দৰী,
পাট গাভৰুটি সাজি।
সোণবৰণীয়া ডৰীয়া কাঞ্চন,
সোণাৰু, কনক, চম্পা,
"শিমলু পলাশ অশোক মন্দাৰ
শ্যামল বিটপীৰাজি,
জীৰ্ণ আভৰণ সলাই আহিছে
ৰঙালী সাজেৰে সাজি।
কামিনী কাঞ্চন চম্পা নাগেশ্বৰ
সুগন্ধি কুসুম মালা,
ন ন ৰূপ ধৰি পুষ্প কাননত
পাতিছে প্ৰেমৰ খেলা।"
"পিন্ধালে ময়ুৰে গোমচেং মেখেলা
ভমকা ফুলীয়া চাই,
দিলে বুটা তুলি ফুল বছা ৰিহা
ৰচকী পখিলা বাই।"

তেওঁ চৰাইক মৰ্ত্যবাসীৰ মাজত প্ৰীতিৰ সোঁত বোৱাবলৈ অহা স্বৰ্গীয় দূতৰূপে অভিহিত কৰিছে ঃ

"মৰ্ত্যবাসী মানৱক দিবলৈ জুৰণি,
তোমা হেন প্ৰিয় নিধি

পঠিয়াই দিলে বিধি
স্বৰ্গীয় দূতৰ বেশে কণ্ঠে সুধা সানি;
গোৱা হে এবাৰ মোৰ প্ৰিয় বিহঙ্গিনি।"

"মৰতত যেন অমিয়াৰ সোঁত
দিগন্ত বিয়লি ব'লে;
অস্ফুট সঙ্গীতে লগে লগে মোৰ
প্ৰাণ মন আকৰ্ষিলে।"

কবিয়ে 'গোলাপ'ত সুকোমল সৌন্দৰ্যৰ মূৰ্ত প্ৰকাশ বিচাৰি পাইছে ঃ

"ফুলিব নে মোৰ মানস কুঞ্জত
অ'মোৰ দৰদী ফুলাম পাহি?
উঠিব নে বাজি প্ৰিয়া পাপিয়াৰ
পুলক ভৰা মিলন বাঁহী।"

তেওঁৰ কবিতাত বৈৰাগ্যৰ ভাবো ফুটি ওলাইছে ঃ

"ভাৰ্যা পুত্ৰ ধন জন দিলোঁ মই বিসৰ্জন
মিতিৰ কুটুম কেও নাই লগৰীয়া,
আশা পখী উৰি গ'ল শূন্য হিয়া পৰি ৰ'ল
সংসাৰত আজি মই অকলশৰীয়া।"
"সকলোৰে এৰি আশা অৰণ্যত ললো বাস
মন গলে অকলই ফুৰো বনে বনে,
বিবিধ চৰাই পহু ঠায়ে ঠায়ে আছে বহু
সিহঁতেই সঙ্গী মোৰ জীৱন মৰণে।"

তেওঁ কবিতাত অতীত গৌৰব স্মৃতি আৰু পুণ্য কথা সুঁৱৰি ৰচিছে ঃ

"বহল শ্যামল ক্ষেত্ৰ শিলনিৰে গঁথা,
লেখা আছে বশিষ্ঠৰ হৃদয় দুৰ্গত—
ক'ত যুগ মাৰ গ'ল কালৰ সোঁতত,
আজিও বশিষ্ঠাশ্ৰম আছে একেভাৱে,
আৰ্যৰ গৌৰব ঘোষি মৰ্ত্য ভুৱনত,
বিজেতাৰ হেন্দোলনি সহিছে নীৰৱে।"

'শ্ৰীশংকৰদেৱ' তেওঁৰ বীৰ-প্ৰশস্তিমূলক কবিতা ঃ

"নৰৰ আদৰ্শ কবি কন্দুৰাই ধৰা,
স্বৰ্গীয় আসন শোভি আছা ধ্ৰুৱতৰা
পুণ্যভূমি অসমত পূৰ্ণ অৱতাৰ,
ধৰিছিলা সৌম্যমূৰ্তি আৰ্য্য বংশধৰ;"
"জালিকটা যি কেডালী আছে পুষ্পহাৰ,
সেয়েহে মাথোন ভাষা কৰিছে পোহৰ।
আহা দেৱ, ধৰ্মবীৰ পুৰুষ প্ৰধান,
সাধিলা যতনে বহু বিশ্বৰ কল্যাণ।"

কবিয়ে জীৱনৰ সকলো দুখ-কষ্টকে ভগবানৰ অৱদান বুলি গ্ৰহণ কৰিব বিচাৰিছে ঃ

"যাতনাত নিপীড়িত ওৰে জীৱনত
কঢ়িয়ালোঁ য'ত আবৰ্জনা;
তোমাৰেই অৱদান বুকুট সাৱটি
অন্তিমত লভিম সান্ত্বনা।"

সৰ্বসাধাৰণ ৰাইজৰ মাজত ৰঘুনাথ চৌধাৰীৰ বিশেষ জনপ্ৰিয়তা আৰু সমাদৰ লাভ কৰা কবিতা দুটাৰ ভিতৰত এটা 'ঈশ্বৰ' আৰু আনটো 'মৰমৰ পখী'।

"নিচিনো তোমাক ক'ত আছা প্ৰভু
আমি অতি সৰু ল'ৰা,
চিঞৰি চিঞৰি মাতিলে তোমাক
নামাতা দূৰৈৰ পৰা।
নাজানো তোমাক মিনতি কৰিব
আমি অতি সৰু ল'ৰা
আছা নেকি প্ৰভু স্বৰগত তুমি
হই জোন বেলি তৰা।"

— ঈশ্বৰ

"নিস্বাৰ্থ প্ৰেমৰ কঠিন বান্ধনি
অলক্ষিতে সোলোকাই,
নেদেখা নুশুনা দিগন্তৌ বনলৈ
গ'ল পখী পুনৰায়।

বিৰহৰ ঢৌ হিয়াত বাগৰি
বোৱালে চিন্তাৰ ধাৰ;
ই জীৱনে আৰু নাপাওঁ সি সুখ
মিলন মাধুৰী পাৰ।"

— মৰমৰ পখী

ৰঘুনাথ চৌধাৰীৰ প্ৰথম কবিতা পুথি **'সাদৰী'** (১৯১০)। ইয়াত ভিক্ষা, আৱাহন, বহাগীৰ বিয়া, মাধুৰী, গোৱাহে এবাৰ মোৰ প্ৰিয় বিহঙ্গিনী, মৰমৰ পখী, কেতেকী চৰাই, গোলাপ, ভেঁটকলি, জোন আৰু জোনাকী, বিশ্ব, উপমা, ছায়াছিত্ৰ, সখীলৈ, গছৰ পাত, ফল্গু, বশিষ্ঠাশ্ৰম, মাতৃদেৱী, শঙ্কৰদেৱ, বৰ্ষা, নইৰ বুকুত, হেঁপাহ, বিষাদ, বণিজৰ কথা, বিৰহীৰ উক্তি, সন্তাপ, মৰণ আদি কবিতা সন্নিৱিষ্ট হৈছে। এই 'সাদৰী' সম্পৰ্কে মন্তব্য কৰি ড° বাণীকান্ত কাকতিয়ে লিখিছে, 'বহাগীৰ বিয়া', 'প্ৰিয় বিহঙ্গিনী', 'ভেঁটকলি', 'কেতেকী চৰাই' আদি কবিতাবোৰৰ প্ৰত্যেকটোৱেই চৰাই আৰু উদ্ভিদ জগতৰ মনোৰম সাধুকথাৰ নিচিনা।' তেওঁৰ দ্বিতীয় কবিতা পুথি **'কেতেকী'** ১৯১৮ চনত প্ৰকাশ পায়। 'কেতেকী' সম্পৰ্কে মন্তব্য কৰি ড° বাণীকান্ত কাকতিয়ে লিখিছে, "কেতেকী কবিতাত কবিৰ মনত সাঁচি থোৱা চিৰকলীয়া ভাববোৰ পৰিণত অৱস্থাত স্তূপীকৃত সৌন্দৰ্য্যৰূপে প্ৰকাশ পাইছে। এই কবিতাৰ ভাষা অতি সৰল আৰু বৰ্ণনাত এখন হুবহু ছবি আগত দাঙি ধৰিছে।" চৌধাৰীৰ তৃতীয় কবিতা পুথি **'কাৰবালা'** (১৯২৩) চনত প্ৰকাশ পায়। ১৯৩১চনত প্ৰকাশিত হয় তেওঁৰ চতুৰ্থখন কাব্য **'দহিকতৰা'**। 'দহিকতৰা'ত দহিকতৰা, গিৰিমল্লিকা, যুগল-তৰা, জোনলৈ, পুৱতি তৰা, বিভূতি, সৌন্দৰ্যসাধক, অভিসাৰ, মাধৱী, মধুলিহ আদি পঁচিশটা কবিতা সন্নিৱিষ্ট হৈছে। এই কবিতা পুথিখন সম্পৰ্কে ড° বাণীকান্ত কাকতিয়ে লিখিছে, 'চৌধাৰী প্ৰাকৃতিক সৌন্দৰ্য বৰ্ণনাত সিদ্ধহস্ত; কিন্তু কেৱল বৰ্ণনা থাকিলেই পদ্য ৰচনা প্ৰকৃত কবিতাত পৰিণত নহয়। তেনে হোৱাহেঁতেন প্ৰাণী আৰু উদ্ভিদ-বিদ্যাৰ গ্ৰন্থবোৰ কবিতাৰ পুথি হ'লহেঁতেন। কোনো প্ৰাকৃতিক বৰ্ণনা কবিতাত পৰিণত হ'ব লাগিলে সেই বৰ্ণনা আমাৰ ভূত, ভৱিষ্যৎ আৰু বৰ্তমানৰ সুখ দুখাত্মক ভাবৰ লগত ওতপ্ৰোতভাৱে মিলি থকা যেন লাগিব লাগে। যি বৰ্ণা মানুহৰ সুখ, দুখ বা সৌন্দৰ্য স্মৃতিৰ বাহিৰত, সি আমাৰ কল্পনাক স্পৰ্শ কৰিব নোৱাৰে বা আমাৰ আপোন যেন নালাগে। চৌধাৰী ডাঙৰীয়াৰ বৰ্ণনাই তেওঁৰ বৰ্ণনাৰ বিষয়ক 'অজ্ঞাত কুলশীল' আচহুৱা আলহী নকৰি পূৰ্বৰ স্মৃতিৰ

বিজড়িত বহুদিনৰ চিনাকি বন্ধুৰ দৰে উপস্থিত কৰে। বৰ্তমান কবিতাবোৰৰ যেই সেই কবিতাৰ পৰাই এইটো প্ৰতিপন্ন কৰিব পাৰি। আমাৰ ভিতৰত বহুতে গিৰি-মল্লিকা ফুল দেখা নাই। কিন্তু কবিৰ বৰ্ণনাত ই পৌৰাণিক কল্পনাৰ অপ্সৰী, মদন ভস্ম আদিৰ লগত সাল-মিহলি হৈ বহুকলীয়া চিনাকি লগৰী যেন লাগে আৰু কবিয়ে যেতিয়া গায়—

"প্ৰাণ প্ৰিয়া আজি মোৰ বিজন কুঞ্জত,
তুলিবানে লয়লায়ে হাঁহিৰ তৰঙ্গ,
নিষ্প্ৰভ ফুলনি মোৰ হোক জ্যোতিৰ্ম্ময়।"

ৰঘুনাথ চৌধাৰীৰ গদ্য পুথি **'নৱমল্লিকা'** ১৯৫৮ চনত প্ৰকাশিত হয়। 'নৱমল্লিকা'ক কথা-কবিতা বুলি কোৱা হয়। ইয়াত ফুল, তন্ময়তা, চন্দ্ৰমল্লিকা, এলাগীবন, প্ৰেমৰ জয়, মৌনবেদনা, জীৱনৰ হাবিয়াস, গছা আৰু চাকি, খদা আৰু জাপি আদি নাট ৰচনা সন্নিৱিষ্ট হৈছে। তেওঁ **'কৰণি'** (অপ্ৰকাশিত) নামেৰে গল্প পুথি এখনো ৰচনা কৰিছে। তেওঁ ৰচনা কৰা সৰহভাগ কবিতাই 'জোনাকী', 'আলোচনী, 'বাঁহী' আদিত প্ৰকাশিত হৈছিল।

সত্যনাথ বৰা সম্পাদিত দ্বিতীয় খণ্ড 'জোনাকী'ত তেওঁ সহকাৰী সম্পাদকৰূপে কাৰ্যনিৰ্বাহ কৰে। ১৯২৩ চনত তেওঁ **'মইনা'**, ১৯৩৭ চনত **'জয়ন্তী'** আৰু ১৯৪০ চনত তেওঁ **'সুৰভি'** সম্পাদনা কৰে।

ৰঘুনাথ চৌধাৰী ভাৰতৰ স্বাধীনতা আন্দোলনৰো এগৰাকী মুক্তি যোদ্ধা আছিল। ১৯২০ চনত তেওঁ জাতীয় কংগ্ৰেছত যোগদান কৰে। ১৯২১ চনত মহাত্মা গান্ধীয়ে আহ্বান দিয়া অসহযোগ আন্দোলনত ৰঘুনাথ চৌধাৰীয়ে জপিয়াই পৰে। আন্দোলনত গুৱাহাটীৰ কৰ্মীসকলে বেলতলা অঞ্চলত খাজনা বন্ধৰ কাৰ্যসূচী পালন কৰিছিল। এই কাৰ্যসূচীত যোগদান দিয়া বাবে চৰকাৰে ৰঘুনাথ চৌধাৰীক পোন্ধৰ মাহৰ কাৰাদণ্ড বিহে।

১৯২২ চনত জেলৰ পৰা মুক্তি লাভ কৰি বোন্দাৰ খাটত খেতি-বাতিৰ মাজত সোমাই পৰে। এই কালছোৱাত তেওঁ বিভিন্ন সামাজিক, সাহিত্যিক আৰু সাংস্কৃতিক অনুষ্ঠান-প্ৰতিষ্ঠানৰ লগত জড়িত হৈ পৰে। গুৱাহাটীৰ প্ৰগতি সংঘ আৰু সবিতা সভাৰো তেওঁ অন্যতম প্ৰতিষ্ঠাপক।

ৰঘুনাথ চৌধাৰীয়ে জীৱনত বিবাহ বন্ধনত প্ৰবেশ কৰা নাছিল।

কামৰূপ সঞ্জীৱনী সভাই তেওঁক 'কবিৰত্ন' উপাধিৰে বিভূষিত কৰে আৰু ন্যায়ধীশ হলিৰাম ডেকাই তেওঁক 'বিহগী কবি' আখ্যাৰে সম্মানিত কৰে।

১৯৩৬ চনৰ এপ্ৰিলত তেজপুৰত অনুষ্ঠিত হোৱা অসম সাহিত্য সভাৰ ষষ্ঠদশ অধিবেশনৰ ৰঘুনাথ চৌধাৰী সভাপতি আছিল। তেওঁ কৈছিল, "হাতীক হাতেৰে বগৰাই দিব নোৱাৰি। অসমীয়া জাতি বাৰিষাৰ ঢলত জাঁজীত উটি নাযায়। মোগল আক্ৰমণ, মানৰ উপদ্ৰৱ, প্ৰৱল ভূমিকম্প আদি খণ্ড প্ৰলয়ৰ পৰা অসমীয়া জাতিয়ে নিজৰ বৈশিষ্ট্য ৰাখি আহিছে, ভৱিষ্যতলৈ থাকিব। যিটো জাতি বাণ, নৰক, ভগদত্ত আদি মহাপৰাক্ৰমী ৰজাসকলৰ দিনৰে পৰা আছে, যিটো ভাষাই দীপিকা ছন্দ, ডাকৰ বচনৰ দিনৰে পৰা গৌৰৱ ৰক্ষা কৰি আহিছে, সেই গৌৰৱমণ্ডিত জাতি বা ভাষা পচোৱা বতাহত উৰি নাযায়।" "বৰ্তমানে আমাক আদৰ্শ চৰিত্ৰ, সত্যনিষ্ঠ, জ্ঞান তপস্বী শিক্ষক এক শ্ৰেণীৰ আৱশ্যক হৈছে যি শিক্ষক শ্ৰেণী তৰুণৰ দলক মানুহ কৰি তুলিব পাৰিব, যি তৰুণ দলে সত্যৰ কাৰণে প্ৰাণ দিব পাৰিব, দধীচিৰ দৰে আত্মত্যাগ কৰিব পাৰিব, আপোনাৰ চৰিত্ৰৰ মাহাত্ম্যত আৰু প্ৰগাঢ় পাণ্ডিত্য জগতৰ শ্ৰদ্ধা আকৰ্ষণ কৰব পাৰিব।" "জীৱন আশা-আকাংক্ষা, দুৰ্জ্জয় বাসনা, অদম্য জ্ঞানলিপ্সা সকলো সাহিত্যতহে বিকাশ হয়। ই প্ৰকৃতিৰ অপূৰ্ব দান।"

১৯৪৮ চনত তেওঁ শান্তি পৰিষদৰ অসম শাখাৰ সভাপতি নিৰ্বাচিত হয়। ১৯৫২ চনত সৰ্বভাৰতীয় শান্তি পৰিষদৰ কলিকতাও অনুষ্ঠিত হোৱা অধিবেশনৰ কৃষ্টি শাখাত সভাপতিত্ব কৰে ৰঘুনাথ চৌধাৰীয়ে। ১৯৫৫ চনত তেওঁ সৰ্বদলীয় সীমা নিৰ্ধাৰণ সমিতিৰ সভাপতি হয়। ১৯৬০ চনৰ ভাষা আন্দোলনৰ সময়তো ৰঘুনাথ চৌধাৰীয়ে অংশ গ্ৰহণ কৰি শিলঙলৈ যায় আৰু মন্ত্ৰীসকলক লগ কৰি অসমীয়া ভাষাক ৰাজ্যিক ভাষাৰূপে স্বীকৃতি দিয়াৰ দাবী জনায়।

চৌধাৰীক ভাৰত চৰকাৰৰ ফালৰ পৰা সাহিত্যিক পেন্সন আগবঢ়াইছিল।

তেওঁৰ পৰলোক প্ৰাপ্তি হয় ১৯৬৭ চনৰ ১৮ নৱেম্বৰত। ৰঘুনাথ চৌধাৰীলৈ সাহিত্যাচাৰ্য্য অতুল চন্দ্ৰ হাজৰিকাই শ্ৰদ্ধাৰ্ঘ আগবঢ়াইছিল এইদৰে ঃ

(১)

চৌধাৰী বংশৰ যশস্বী সন্তান,
লাওপাৰা গ্ৰাম যাৰ জন্মস্থান।
কবিতা-কুঞ্জৰ বিহগীৰ পিতা
সংহতি-সত্ৰত ৰঘুনাথ আতা।

(২)

দেৱভাষা মথি বাণী আৰাধক,
কবি ধীৰেশ্বৰ পথ-প্ৰদৰ্শক।
ওৰে জীৱনেই কামত অৰ্পিলা,
মুকলি লগতে জোগালে প্ৰেৰণা।

(৩)

প্ৰাগজ্যোতিষৰ জীৱন-যৌৱন,
লাওলোটা লৈ যাত্ৰা ভোগেশ্বৰ,
বাধাহীন কবি ৰাজ ৰাজেশ্বৰ।

(৪)

'সাদৰী'য়ে দিলে ভিক্ষা পাত্ৰ তুলি
কৌমাৰ্য ব্ৰতত ত্যাগ ভস্ম ধূলি।
'কেতেকী'য়ে দিলে অমৰ সংগীত,
উধাৱত চিত বিহঙ্গ ভঙ্গীত।

(৫)

'দহিকতৰাই' দিলে ঐকতান
ললিত পঞ্চমে গালে জয়গান।
গিৰি কন্দৰত গিৰিমল্লিকাই,
দিলে লাজাঞ্জলি অঞ্জলি ভৰাই।

(৬)

ৰমক জমক 'বহাগীৰ বিয়া'
উখলমাখল দৰদী হিয়া।
কেৱলীয়া কবি নিজে উদাসীন,
'ফুল-শয্যা' চিতা তাতেই বিলীন।

(৭)

'অযত্ন-পালিতা' ভেটফুল পাহি,
মিলালে যাচিলে লাজুকীয়া হাঁহি।

বছোৱাৰ পৰা 'গোলাপো' আহিলে
শ্যামলী পাতৰ ওৰণি দাঙিলে।

(৮)

'নৱমল্লিকা'ৰ শুভ্ৰ আসনত
'কাৰবালা'ৰ মৰু উদ্যানত
বীণখনি বাই তুলিলা তুফান।
সাৰ্থক কাব্যত শ্বহীদৰ দান।

(৯)

মহাত্মা গান্ধীৰ মোহন মায়াত
মুক্তি সেনানীৰ অহিংস যুদ্ধত;
স্বৰাজ আশ্ৰয় হ'ল কাৰগাৰ
পংগু ৰঘুনাথ যুঁজাৰু দুৰ্বাৰ।

(১০)

সাহিত্য সভাৰো হ'ল কণ্ঠমণি
ধৰ্ম-কৰ্ম সমাজ সবাৰে ধৰণী,
গায়ক-নায়ক জাতীয়তাবাদী
ৰঘুনাথ আতা কবি অপ্ৰমাদী।

☆ ☆ ☆

কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ

"যেন মই আৰু এটা পুথিভঁৰালহে কিনিলোঁ। বিদেশৰ পৰা পঢ়ি শুনি উভতি অহাৰ পিছত পিতাকে যিজন পুতেকৰ প্ৰতি এনে মন্তব্য কৰিছিল, অধ্যয়নত মগ্ন থকা অৱস্থাত এবাৰ ভূমিকম্প আহোতে লগুৱা ল'ৰাটোৱে গৰাকীৰ ওচৰলৈ গৈ ক'লে, "দেউতা, ভূমিকম্প আহিছে।" "যা, অলপ বহিবলৈ দে। মই গৈ আছোঁ।" যিজনে এইদৰে উত্তৰ দিছিল— তেঁৱেই হৈছে জ্ঞানলিপ্সু, অসাধাৰণ প্ৰতিভাশালী ব্যক্তি, বিশ্ববিশ্ৰুত পণ্ডিত, মনীষী কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ।

"জ্ঞান-সাধনা হৈছে এটা ব্ৰত, সি জীৱনৰে এটা ৰূপ", "পাৰ্থিৱ খ্যাতি বায়ুৰ নিশ্বাস-প্ৰশ্বাসৰ বাহিৰে আন একো নহয়"— এনে আদৰ্শৰে জীৱন অতিবাহিত কৰা সন্দিকৈক তেওঁৰ 'কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈৰ ৰচনা-সম্ভাৰ' (১৯৮৪) শীৰ্ষক গ্ৰন্থৰ বাবে মৰণোত্তৰভাৱে ১৯৮৫ চনৰ সাহিত্য অকাডেমী বঁটাৰে সন্মানিত কৰা হৈছে। সন্দিকৈয়ে তেওঁৰ জীৱনৰ বিভিন্ন সময়ত লিখা (১) চক্ৰেটিছৰ মতে কবিৰ প্ৰকৃতি, গ্ৰীক নাটকৰ গান আদি কুৰিটা প্ৰবন্ধ (২) অনৰেবল ডক্টৰ সতীশ চন্দ্ৰ বন্দোপাধ্যায় আৰু ৰায় বাহাদুৰ কালীপ্ৰসাদ চলিহাৰ দুখন জীৱনীমূলক ৰচনা (৩) সঙ্গীত অধ্যাপক লক্ষীৰাম বৰুৱা আৰু ৰায় বাহাদুৰ কালীপ্ৰসাদ চলিহাৰ দুটা অশ্ৰু-অঞ্জলি (৪) অসম সাহিত্য সভা আৰু অসম ছাত্ৰ সন্মিলনীৰ সভাপতিৰ অভিভাষণকে ধৰি চাৰিটা

ভাষণ (৫) ঋক্‌বেদৰ তিৰোতা কবিসকলৰ বিষয়ে, অসমীয়া ন-লিখাৰুৰ মহাবিদ্যা আৰু চাৰিটা বিবিধ টোকা (৬) চন্দ্ৰকান্ত অভিধান আৰু ব্যাকৰণৰ বিষয়ে একাষাৰ শীৰ্ষক এখন শেষ চিঠি (৭) সৰস্বতীৰ বৰ, তামৰ গৰু আদি চাৰিখন শিশু উপযোগী ৰচনা (৮) শকুন্তলা নাটক, সপোনৰ সুৰ আদি চাৰিটা ভূমিকা (৯) আবেগ অন্তৰ, গৌৰী শংকৰ, আনন্দৰাম, দেৱী আসাম চাৰিটা কবিতা (১০) প্ৰতিমা বন্দনা আদি এঘাৰটা গান আদিয়ে গ্ৰন্থখনৰ সমল। ৰচনাবোৰ বিভিন্ন আলোচনীৰ পাতৰ পৰা সংগ্ৰহ কৰা হৈছে আৰু ৰচনাবোৰৰ সৈতে পাঠকৰ কমেহে পৰিচয় ঘটিছে। গ্ৰন্থখন সম্পাদনা কৰি এটা ডাঙৰ অভাৱ আৰু মহৎ কাম কৰিছে নীৰৱ সাহিত্য সাধক যতীন্দ্ৰ নাথ গোস্বামীয়ে। গ্ৰন্থখন সম্পৰ্কত ড° নগেন শইকীয়াই লিখিছে, "পঢ়ুৱৈয়ে সহজে ঢুকি নোপোৱাকৈ সিঁচৰিত হৈ থকা এমুঠি ৰচনাই এই পণ্ডিতগৰাকীৰ জ্ঞানৰ বিস্তৃতি আৰু গভীৰতাৰ আভাস দিয়াৰ উপৰিও এই ৰচনাসমূহে অনেক বিষয়ত নতুন আলোকপাত কৰি গৈছে। তেখেতৰ দৃষ্টি আৰু ৰুচিৰ পৰিচয়ো ইবোৰৰ মাজত বিয়পি আছে।"

পালি-প্ৰাকৃত আৰু সংস্কৃতৰ বিদগ্ধ পণ্ডিত, টীকাকাৰ, সমালোচক কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈৰ আন তিনিখন মূল্যবান গ্ৰন্থ হৈছে— **নৈষধ চৰিত, যশস্তিলক** আৰু **সেতুবন্ধ**। ছাত্ৰাৱস্থাৰ পৰাই সাহিত্য সেৱাত আগ্ৰহ থকা, আজীৱন সাহিত্য সাধক সন্দিকৈৰ প্ৰথম গ্ৰন্থখন হৈছে শ্ৰীহৰ্ষৰ সংস্কৃত মহাকাব্য '**নৈষধ চৰিত**'ৰ (১৯৩৪) ইংৰাজী অনুবাদ। 'নল-দময়ন্তী'ৰ কাহিনীৰ ভিত্তিত এই মহাকাব্য ৰচিত। '**যশস্তিলক**' সন্দিকৈৰ দ্বিতীয় গ্ৰন্থ। গ্ৰন্থখনৰ মূল ৰচক দশম শতিকাৰ জৈন কবি সোমদেব। '**যশস্তিলক**' আৰু, '**ভাৰতীয় সংস্কৃতি**' (১৯৪৯) নামৰ এই গ্ৰন্থখনত জৈন ধৰ্ম আৰু ভাৰতীয় সংস্কৃতিৰ গৱেষণামূলক আলোচনা দাঙি ধৰিছে। তেওঁৰ আনখন গ্ৰন্থ 'সেতুবন্ধ', পঞ্চম শতিকাৰ প্ৰৱৰ সেন মহাকবি ৰচিত প্ৰাকৃত গ্ৰন্থ 'সেতুবন্ধ' ইংৰাজী অনুবাদ। ৰামায়ণৰ উত্তৰ ভাগৰ কথা-বস্তুৰে এই গ্ৰন্থ ৰচিত হৈছে। সন্দিকৈৰ তিনিওখন গ্ৰন্থই জগত জোৰা খ্যাতিৰ অধিকাৰী হৈছে। তেওঁৰ ভালেমান মূল্যবান ইংৰাজী প্ৰবন্ধ সিঁচৰিত হৈ আছে।

উল্লেখ্য যে কলিকতাৰ পৰা লোহিতচন্দ্ৰ ভূঞাই প্ৰকাশ কৰা শিশু আলোচনী 'অৰুণ'ৰ সম্পাদনা বিভাগৰ লগতো তেওঁ ঘনিষ্ঠভাৱে জড়িত আছিল। তাত তেওঁ 'জীৱ-জন্তু' নামে কিছুমান প্ৰবন্ধ লিখিছিল। সেই সময়ত তেওঁ বি.এ. শ্ৰেণীৰ ছাত্ৰ আছিল।

সুপ্ৰসিদ্ধ সাতঘৰীয়া আহোমৰ সন্দিকৈ পৰিয়ালত কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈৰ জন্ম হয়, ১৮৯৮ চনৰ ২০ জুলাইত। পিতৃ দানবীৰ ৰাধাকান্ত সন্দিকৈ, মাতৃ নাৰায়ণী সন্দিকৈ। তেওঁ প্ৰাইমাৰী স্কুলত নপঢ়াকৈয়ে যোৰহাট চৰকাৰী উচ্চ ইংৰাজী স্কুলত নাম লগায় আৰু তাৰ পৰা ১৯১৩ চনত প্ৰবেশিকা পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হয়। ১৯১৫ চনত কটন কলেজৰ পৰা আই. এ. আৰু ১৯১৯ চনত সংস্কৃতৰ বৈদিক শাখাৰ এম. এ. পাছ কৰে। ১৯২৩ চনত অক্সফোৰ্ড বিশ্ববিদ্যালয়ৰ পৰা আধুনিক বুৰঞ্জী বিষয়ত পুনৰ এম. এ. পাছ কৰে। তেওঁ পেৰিচ আৰু বাৰ্লিন বিশ্ববিদ্যালয়ৰ অধীনত জাৰ্মান, ফৰাচী, ৰুচ, গ্ৰীক, লেটিন, ইটালিয়ান, স্পেনিচ আদি বিভিন্ন ভাষা অধ্যয়ন কৰিছিল আৰু সেইবোৰ ভাষাত ব্যুৎপত্তি লভিছিল। তেওঁ প্ৰায় ১৩ টা ভাষা জানিছিল।

তেওঁ ফুলনিৰ বাগিচা পাতি আৰু ফুলনিৰ কণা ফুলৰ ঠাৰি পাত কাটি ফুলবোৰ আপডাল কৰি মনত পৰম তৃপ্তি পাইছিল। সন্দিকৈৰ সময়ৰ নাটনি আছিল তেওঁ মানুহৰ লগত কথা পাতিব লাগিলেও প্ৰায়ে হাতৰ ঘড়ীটোলৈ চাইছিল। তেওঁৰ লগত কথা পাতিব লাগিলে কিমান সময় কথা পাতিব বা দেখা কৰিলেও আগধৰি জনাব লাগিছিল। এবাৰ এজন মন্ত্ৰীয়ে তেওঁক দেখা কৰিবলৈ আহি আগতীয়াকৈ নজনোৱাৰ কাৰণে সাক্ষাৎ নেপাই নিৰাশ হ'বলগীয়া হোৱাৰ দৃষ্টান্তও আছে। তেওঁ সদায় সময়ানুবৰ্তিতাত গুৰুত্ব দিছিল। তেওঁ দিনে কেইবাঘণ্টাও ধৰি অধ্যয়ন কৰিছিল। পঢ়ি থাকোতে কোনোদিনা ৰাতি তেওঁৰ দুই তিনিটাও বাজিছিল। ৰাতি বেছি সময়লৈকে পঢ়াৰ কাৰণত খোৱা-শোৱাৰ অনিয়ম হৈ স্বাস্থ্যৰ অৱনতি ঘটিছিল। তেওঁ নিজৰ স্বাস্থ্যলৈ লক্ষ্য কৰি, সময়ৰ সংকেতৰ বাবে শেষত ঘড়ীটোকে সদায় এক বা ডেৰ ঘণ্টা আগবঢ়াই ৰখা কৰিছিল।

তেওঁৰ পিন্ধা সাজ-পাৰ সাধাৰণ আছিল যদিও অতি পৰিষ্কাৰ-পৰিচ্ছন্ন আছিল। বগা কাপোৰ পিন্ধি তেওঁ ভাল পাইছিল আৰু খুব পৰিপাটি আছিল। তেওঁ সকলো কাম পৰিকল্পনা মতেই সম্পাদনা কৰিছিল। তেওঁ তেওঁৰ লিখা-মেলাবিলাকত কাট-কুট নকৰাটো লক্ষণীয় আছিল। তেওঁৰ জীৱন নীতি সম্বন্ধে আব্দুছ ছাত্তাৰে তিনিবাৰ কথাৰ উল্লেখ কৰিছে — (১) তেওঁৰ সম্বন্ধে কোনেও একো নক'লেই আটাইতকৈ বেছি ভাল পায়। (২) নিন্দাবাদ কৰিলে তেওঁ তুচ্ছ জ্ঞান কৰে। (৩) অলপ বেছিকৈ প্ৰশংসা কৰিলে তেওঁ তোষামোদ কৰা বুলি ভাবে।

তেওঁ চাকৰি জীৱনত ১৯৩০ চনৰ পৰা জগন্নাথ বৰুৱা কলেজত অধ্যক্ষ আৰু ১৯৪৮ চনৰ পৰা গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ উপাচাৰ্য আছিল।

তেওঁ ১৯৩৭ চনত গুৱাহাটীত অনুষ্ঠিত অসম সাহিত্য সভাৰ সপ্তদশ অধিবেশনৰ সভাপতি আছিল। সেইদিনা তেওঁ সভাপতিৰ আসনৰ পৰা জাতিৰ উদ্দেশ্যে দিয়া বাণীত কৈছিল, "ব্যক্তিগত প্ৰতিভা আৰু ক্ষমতাৰ বাহিৰেও পাৰিপাৰ্শ্বিক অৱস্থাৰ ওপৰত সাহিত্যৰ বিকাশৰ অনেক পৰিমাণে নিৰ্ভৰ কৰে। জীৱনৰ অভিজ্ঞতাৰ লগত সাহিত্যৰ সৃষ্টি হ'ব নোৱাৰে। বাস্তৱতে সাহিত্য এটা বিৰাট অভিজ্ঞতা। ব্যক্তিগত আৰু সামাজিক সকলো প্ৰকাৰ অভিজ্ঞতাৰ প্ৰকাশৰ থল হৈছে সাহিত্য।" "অভিজ্ঞতাৰ ওপৰত প্ৰতিষ্ঠিত হ'লেও সাহিত্য বাস্তৱতে অভিজ্ঞতাৰ কেটেলগ্ বা যাদুঘৰ নহয়। নিৰ্বাচন কৌশল, কল্পনা আৰু ৰীতিৰ সহায়েৰে অভিজ্ঞতাৰ কেঁচা সঁজুলি গঢ়ি-পিতি ল'লেহে প্ৰকৃত সাহিত্যৰ সৃষ্টি হয়।"

অসম সাহিত্য সভাৰ উপৰিও তেওঁ আন ভালেমান ঐতিহ্যপূৰ্ণ অনুষ্ঠানত সভাপতিত্ব কৰিছিল। ১৯৫১ চনত লক্ষ্ণৌ বিশ্ববিদ্যালয়ত অনুষ্ঠিত সৰ্বভাৰতীয় প্ৰাচ্য সন্মিলনত প্ৰাচীন সংস্কৃত শাখাত তেওঁ সভাপতিত্ব কৰিছিল। ১৯৫২ চনত মাদ্ৰাজ বিশ্ববিদ্যালয়ত বহা ভাৰতীয় বিশ্ববিদ্যালয়সমূহৰ উপাচাৰ্য আৰু প্ৰতিনিধিসকলৰ সভাত তেওঁ সভাপতিত্ব কৰে। ১৯৬১ চনত শ্ৰীনগৰত অনুষ্ঠিত সৰ্ব ভাৰতীয় প্ৰাচ্য সন্মিলনৰ তেওঁ সভাপতি নিৰ্বাচিত হৈছিল। ১৯২৯ চনত তেওঁ অসম ছাত্ৰ সন্মিলনৰ সভাপতি আছিল। ১৯৫৫ চনত তেওঁক ভাৰত চৰকাৰে 'পদ্মশ্ৰী' আৰু ১৯৬৭ চনত 'পদ্মভূষণ' উপাধি প্ৰদান কৰে। মহাৰাষ্ট্ৰৰ ডেক্কান কলেজে তেওঁক সন্মানিত ডি.লিট. আৰু তেওঁক অসম সাহিত্য সভাৰ তৰফৰ পৰাও 'সদস্য মহীয়ান' উপাধিৰে সন্মানিত কৰে। সন্দিকৈৰ বিশাল ব্যক্তিত্বৰ উপযুক্ত মূল্যায়ন কৰি আব্দুছ ছাত্তাৰে লিখিছে, "ব্যক্তিত্বত যিজন সুগভীৰ, চৰিত্ৰ যাৰ সুনিৰ্মল, আদৰ্শ যাৰ জ্ঞান সাধনা, প্ৰচাৰ বিমুখতা যিজনৰ জীৱনৰে বৈশিষ্ট্য, মতত যিজন সুদৃঢ়, জ্ঞান-লিপ্সা যাৰ অপূৰণীয়া আৰু অতুলনীয়া, যিজন পণ্ডিতৰ সমালোচনা স্পষ্ট আৰু বিচাৰ প্ৰণালী যুক্তি সংগত, অনুসন্ধিৎসা যিজনৰ জীৱনৰ ব্ৰত, অধ্যয়ন যাৰ মনৰ খোৰাক, পাৰ্থিব খ্যাতিৰ প্ৰতি যিজন অনাসক্ত সেইজন অসাধাৰণ গবেষক বক্তিয়েই হৈছে— কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ।"

তেওঁ কৈছে, "সাহিত্য আৰু সমাজ এটা ঘনিষ্ঠ সম্বন্ধত পৰস্পৰ সংশ্লিষ্ট হৈ আছে। সাহিত্যহীন সমাজ পঙ্গু আৰু বৰ্বৰ আৰু সমাজৰ লগত সম্পৰ্ক নথকা সাহিত্য ক্ষীণ আৰু দুৰ্বল। উচ্চ আদৰ্শৰ দ্বাৰা অনুপ্ৰাণিত জীৱন-ব্যাপী সাধনা নহ'লে

ওখ খাপৰ সাহিত্যৰ সৃষ্টি হোৱা টান। আমাৰ মাজত ব্যক্তিগত সাধনাৰ অভাৱ অকল সাহিত্যতে নহয় জীৱনৰ সকলো ক্ষেত্ৰতে দেখা যায়।"

অসমৰ দানবীৰ বুলি খ্যাতি থকা ৰাধাকান্ত সন্দিকৈৰ পুত্ৰ কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈয়ে পিতাকৰ দৰে দানী বুলি যশস্যা আৰ্জিছে। তেওঁৰ এই দানে বিশেষকৈ অসমৰ সাংস্কৃতিক জীৱনলৈ গুৰুত্বপূৰ্ণ অৱিহণা দিছে। সন্দিকৈয়ে তেওঁৰ ব্যক্তিগত পুথিভঁৰালটোও গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়লৈ উছৰ্গা কৰিছে।

ইংৰাজী, সংস্কৃত, পালি, প্ৰাকৃত, ফ্ৰেঞ্চ জাৰ্মান, ইটালিয়ান, স্পেনিচ, লেটিন, গ্ৰীক আৰু ৰাছিয়ান আদি প্ৰায় এঘাৰটা ভাষাত প্ৰায় তিনি লাখ টকাৰ কিতাপ তেওঁৰ পুথিভঁৰালত আছিল। ৫০টা আলমাৰিত এইবোৰ কিতাপ তেওঁ যতনাই ৰাখিছিল।

লক্ষ্মী-সৰস্বতী বৰপুত্ৰ সন্দিকৈৰ ১৯৮২ চনৰ ৭ জুনত দেহাৱসান ঘটাৰ লগে লগে বিশ্বই এক কিংবদন্তী পুৰুষক হেৰুৱালে। কবি নলিনীবালা দেৱীৰ ভাষাৰে—

"মহীয়ান দানবীৰ পিতৃৰ সন্তান!
নোহোৱা মাথোন তুমি অসমৰ গৌৰৱ

ভাৰত গৌৰৱ তুমি। তুমি বিশ্বৰ জ্ঞান-মন্দিৰত।"
"হে ৰাজৰ্ষি, তোমাৰ নিভৃত জীৱনৰ
সাধনাৰ অভিনৱ পথে
সোঁৱৰাই অতীতৰ ঋষিৰ জীৱন।" ❐

ড° ময়িদুল ইছলাম বৰা

১৯৪০ চনৰ ডিচেম্বৰ মাহত যোৰহাটত অনুষ্ঠিত হোৱা অসম সাহিত্য সভাৰ অষ্টাদশ অধিবেশনৰ সভাপতি আছিল ড° ময়িদুল ইছলাম বৰা। সভাপতিৰ আসনৰ পৰা তেওঁ কৈছিল, "হিন্দু আৰু মুছলমান ভাৰতৰ সন্তান। আমি সদায় একেলগে আছোঁ আৰু থাকিব লাগিব, তেন্তে অনাহকতে এজনে আনজনৰ মনত কষ্ট দি কিয় ঘৃণাৰ ভাব সৃষ্টি কৰোঁ? আমাৰ ভিতৰত মিলা-প্ৰীতিৰ ভাব স্থাপন কৰিম আৰু প্ৰত্যেকক নিজ ধৰ্ম আৰু সমাজৰ নিয়ম পালি চলিবলৈ দিম বুলি যদি প্ৰত্যেক মানুহে মনত বান্ধি লৈ কাৰ্যত পৰিণত কৰি দেখুৱায় আৰু সাহিত্যিকসকলে এই বাণী জনসাধাৰণৰ মাজত প্ৰচাৰ কৰে, তেন্তে বৰ্তমান সাম্প্ৰাদায়িক সমস্যা পানীত ঔটেঙা উটি যোৱাদি উটি গৈ বঙ্গ সাগৰত লয় পাবগৈ।" "স্বদেশ প্ৰেম কোনো বিশেষ সম্প্ৰদায়ৰ শ্ৰেণী বা ব্যক্তিৰ একচেটিয়া সম্পত্তি নহয়। ই কোনো সীমাৰ ভিতৰত আবদ্ধ নাথাকে। প্ৰত্যেক ব্যক্তি আৰু প্ৰত্যেক সম্প্ৰদায়ে নিজ নিজ শক্তি অনুসাৰে দেশৰ উন্নতিৰ কাৰণে কাৰ্য কৰিব পাৰে। ইয়াত মতভেদ বা বিভিন্ন কাৰ্য প্ৰণালী থাকিব পাৰে; কিন্তু কাম্য উদ্দেশ্য সকলোৰে এক।" তেওঁ কৈছিল, "যি আদৰ্শই মানুহৰ মনত উচ্চ আশা, আত্ম-গৌৰব, আত্ম-সন্মান, সৎসাহ, অপৰাজিতা উদ্যম, আনন্দ আৰু সুখৰ সৃষ্টি কৰে, সেই আদৰ্শহে আমি প্ৰচাৰ কৰা উচিত।"

ময়িদুল ইছলাম বৰাৰ জন্ম হয় ১৮৯৯ চনৰ ২২ ছেপ্টেম্বৰত, শিৱসাগৰ চহৰৰ (ৰংপুৰ নগৰ) জেঙনিকটীয়াত। তেওঁৰ জন্ম হয় এটি সম্ভ্ৰান্ত মুছলমান

পৰিয়ালত। তেওঁৰ পিতাকৰ নাম মৰহুম মৌলবী মেহেৰুদ্দিন বৰা। তেওঁলোকৰ পূৰ্বপুৰুষে আহোম ৰজাঘৰৰ পৰা বিষয়া পদ লাভ কৰিছিল।

সৰুতে তেওঁৰ পিতাক ঢুকায়। পিতাকক হেৰুৱাই তেওঁ বৰ অসহায়বোধ কৰে। কিন্তু ককায়েকৰ যত্নত তেওঁ ডাঙৰ-দীঘল হয় আৰু পঢ়া-শুনা কৰে। তেওঁ পঢ়াশলীয়া জীৱন শিৱসাগৰতে আৰম্ভ কৰে। ১৯১৭ চনত শিৱসাগৰ চৰকাৰী হাইস্কুলৰপৰা এই তেওঁ প্ৰথম বিভাগত প্ৰৱেশিকা পৰীক্ষা পাছ কৰে। তেওঁ কলেজীয়া শিক্ষা আৰম্ভ কৰে কটন মহাবিদ্যালয়ত। ১৯১৯ চনত তেওঁ প্ৰথম বিভাগত আই. এ. পৰীক্ষা পাছ কৰে। এই পৰীক্ষাত তেওঁ এটি কুৰিটকীয়া জলপানিও লাভ কৰিবলৈ সক্ষম হৈছিল। ১৯২১ চনত তেওঁ কটন মহাবিদ্যালয়ৰ পৰা বি.এ. পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হয়। ১৯২৩ চনত তেওঁ ঢাকা বিশ্ববিদ্যালয়ৰ পৰা এম. এ, পাছ কৰে। এই পৰীক্ষাত তেওঁ ফাৰ্চী সাহিত্যত প্ৰথম শ্ৰেণীৰ প্ৰথম হয়। তাৰ পিছত তেওঁ ঢাকা মহাবিদ্যালয়ত সহকাৰী অধ্যাপকৰূপে নিযুক্ত হয়। ১৯৩১ চনত তেওঁ লণ্ডন বিশ্ববিদ্যালয়ৰ 'স্কুল অব অৰিয়েণ্টেল ষ্টাডিজ'ত গৱেষণা কৰি পি-এইচ. ডি. উপাধি লাভ কৰে। তেওঁৰ গৱেষণাৰ বিষয় আছিল দিল্লীৰ ফাৰ্চী কবি আমীৰ হাছান দিহলবীৰ জীৱন আৰু কৰ্ম (The Life and Works of Amir Hasan Dihlavi.)। উল্লেখ্য যে, লণ্ডনৰ পৰা 'ডক্টৰেট' উপাধি লাভ কৰা তেওঁৱে প্ৰথম অসমীয়া। মীৰ্জা নাথনে ফাৰ্চী ভাষাত লিখা 'বাহাৰিস্তান-ই-ঘাইবী' গ্ৰন্থখন তেওঁ ইংৰাজীলৈ ভাঙনি কৰিছিল। এই গ্ৰন্থখনত জাহাংগীৰৰ ৰাজত্বকালত অসম, কোচবিহাৰ, বংগদেশ আৰু বিহাৰত মোগলৰ সৈতে হোৱা যুদ্ধসমূহৰ বিৱৰণ পোৱা যায়। তেওঁ '১৭ শতিকাৰ অসমীয়া ৰণবল'কে ধৰি কেইবাটাও মূল্যবান প্ৰবন্ধ ৰচনা কৰিছিল। তেওঁ ৰচনা কৰা ইংৰাজী পাঠ্যপুথি দুখন হ'ল— 'My First Reader' আৰু 'My Second Reader'। ১৯৩৪ চনত যোৰহাটত অনুষ্ঠিত হোৱা অসম ছাত্ৰ সন্মিলনৰ অষ্টাদশ অধিবেশনৰ তেওঁ সভাপতি আছিল। যোৰহাটত অনুষ্ঠিত হোৱা বাণী-সন্মিলনৰ বহাগী অধিবেশনত তেওঁ সভাপতিত্ব কৰে। ১৯৩৫ চনত কটন মহাবিদ্যালয়ত অনুষ্ঠিত হোৱা 'প্ৰতিভা দেৱী সোঁৱৰণী বক্তৃতা' অনুষ্ঠানত তেওঁ মুছলমান বুৰঞ্জীবিদৰ ৰচনাত অসম বুৰঞ্জীৰ সমল সম্পৰ্কে বক্তৃতা প্ৰদান কৰে। তেওঁ ঢাকাত থকা কালত এ. এছ. এল. ক্লাবৰ লগত জড়িত আছিল।

তেওঁৰ পৰলোকপ্ৰাপ্তি হয় ১৯৪৪ চনৰ ৫ মে'ত লক্ষ্ণৌ চহৰত। ☐

নীলমণি ফুকন

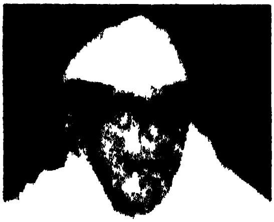

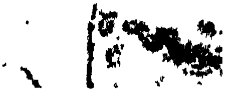

"সময়ৰ টিকনিডাল হেনো আগফালে। কাজেই সময়তকৈ দুখোজ সদায় আগবাঢ়ি যাব নোৱাৰিলে, সময়ে পাখি লগা কাঁড়ৰ দৰে উৰা মাৰিব খুজিলে পাছফালৰ পৰা সেই টিকনিত ধৰি ৰখা টান হয়। এই কাৰণেই জ্ঞানী আৰু কৰ্মীলোকে নিৰ্ধাৰিত সময়ৰ দুই-চাৰিমিনিট আগেয়ে হ'লেও প্ৰস্তুত থাকে। 'ইস চকুৰ আগতেই ৰেলখন এৰিলে' বুলি আধা মিনিট সময় বেলি কৰি দিনটো ষ্টেশ্যনত ৰৈ থাকিবলগীয়া হোৱা ঘটনাও নঘটা নহয়। নিৰ্ধাৰিত সময়ত উপস্থিত হ'ব নোৱাৰাত অৰ্থ-হানি, মনস্তাপ হোৱা দৃষ্টান্তও পোৱা যায়। পাছৰ পৰা বল দিয়া সেনা গৈ পোৱা পাঁচ মিনিট পলম হোৱা বাবেই দিগ্বিজয়ী নেপোলিয়নে ৱাটাৰ্লু যুদ্ধত ঘাটিল বুলি কোৱা হৈছে। যুদ্ধ-বিগ্ৰহত সময়ৰ মূল্য দিহে জয়ী হ'ব পাৰি, এই কথা ভালদৰে হৃদয়ঙ্গম কৰি লাচিতে মোমায়েকৰ মূৰটো কাটিও কাৰ্য-সিদ্ধি কৰিছিল। সেই কথা বুজিছিল বাবে লাচিত আজি মহাবীৰ।"

সময়ৰ এই শিকনি দিয়া, বিশিষ্ট সাহিত্যিকগৰাকী নীলমণি ফুকন।

নীলমণি ফুকনৰ জন্ম হয় ১৮৮০ চনৰ ২২ জুনত, ডিব্ৰুগড়ত। তেওঁ পিতাকৰ নাম লম্বোদৰ খাৰঘৰীয়া ফুকন আৰু মাকৰ নাম চন্দ্ৰাৱলী ফুকননী। তেওঁলোকৰ আদি পুৰুষ গৌড়ধ্বজ। গৌড়ধ্বজ কনৌজৰ লোক। ১৫৩২ চনত গৌড়ৰ নবাবৰ সেনাপতি তুৰ্বকে দ্বিতীয়বাৰ অসম আক্ৰমণ কৰিছিল। সেই সময়ত আহোম ৰজা আছিল চুহুংমুং। এই তুৰ্বকৰ লগতে ক্ষত্ৰিয় সেনাপতি গৌড়ধ্বজো আহিছিল। ৰণত আহোমৰ হাতত তুৰ্বকৰ মৃত্যু হয়। পিছত দুয়ো পক্ষৰ মাজত সন্ধি স্থাপন হয়। এই সন্ধি স্থাপন কৰাৰ ক্ষেত্ৰত গৌড়ধ্বজে আগভাগ লোৱা কাৰণে তেওঁৰ

ওপৰত সন্তুষ্ট হৈ চুহুংমুং ৰজাই গৌড়ধ্বজক মাটি-বাৰী কৰি বসবাস কৰাৰ সুবিধা দিয়ে। পিছত এই বংশই দুৱৰা কাকতী বংশ ৰূপে জনাজাত হয়। স্বৰ্গদেউ গৌৰীনাথ সিংহৰ দিনত গৌড়ধ্বজ বংশৰ ঘনশ্যামৰ বুদ্ধিমত্তা দেখি, স্বৰ্গদেৱে তেওঁক খাৰঘৰীয়া ফুকনৰ বাব দিয়ে। তেতিয়াৰ পৰা এই বংশ খাৰঘৰীয়া ফুকনৰ বংশ বুলি জনাজাত হয়। ঘনশ্যাম খাৰঘৰীয়া ফুকনৰ তিনিজন পুত্ৰ। তেওঁলোক হ'ল— গংগাধৰ, বগাধৰ আৰু লম্বোদৰ। লম্বোদৰ খাৰঘৰীয়া ফুকনৰ দ্বিতীয় পুত্ৰ নীলমণি ফুকন।

নীলমণি ফুকনৰ সৰু কালৰ শিক্ষা ডিব্ৰুগড়ত আৰম্ভ হয়। সেই সময়ৰ অসমীয়া ভাষাৰ প্ৰচলন নথকা বাবে, তেওঁ বঙলা ভাষাৰ স্কুলত পঢ়িব লগা হয়। ১৮৯৩ চনত তেওঁ ছাত্ৰ বৃত্তি স্কুল পাছ হয়। ১৯০০ চনত তেওঁ ডিব্ৰুগড় চৰকাৰী হাইস্কুলৰ পৰা প্ৰথম বিভাগত এণ্ট্ৰেন্স পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হয়। সেই সময়ত অসমত মহাবিদ্যালয় নোহোৱা বাবে, তেওঁ কলিকতালৈ যায় আৰু তাতে প্ৰেছিডেন্সী মহাবিদ্যালয়ত নাম লিখে। কিন্তু গুৱাহাটী কটন মহাবিদ্যালয় স্থাপন হোৱাত, তেওঁ গুৱাহাটীলৈ আহি কটন মহাবিদ্যালয়ত পঢ়িবলৈ লয়। ইয়াৰ পৰা ১৯০৫ চনত এফ. এ. পাছ কৰে। ১৯০৭ চনত তেওঁ কোচবিহাৰৰ ভিক্টোৰিয়া মহাবিদ্যালয়ৰ পৰা বি. এ. পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হয়। তেওঁ কলিকতাত দুবছৰ আইনো পঢ়িবলৈ লৈছিল। কিন্তু তেওঁ সেই শিক্ষা শেষ নকৰাকৈ ঘৰলৈ উভতি আহে আৰু ডিব্ৰুগড়ত নকৈ স্থাপন হোৱা জৰ্জ ইনষ্টিটিউচনৰ প্ৰধান শিক্ষকৰূপে যোগদান কৰে। এই বিদ্যালয়খন ঠন ধৰাই তুলিবলৈ তেওঁ অশেষ ত্যাগ স্বীকাৰ কৰিবলগীয়া হয়। ১৯১১ চনৰপৰা ১৯২৭ চনলৈ তেওঁ এই বিদ্যালয়ত কাম কৰে। এই সময়ছোৱাত তেওঁ ডিব্ৰুগড়ত 'নীলমণি চাহ বাগিচা' নাম দি চাহ বাগিচা এখন আৰম্ভ কৰে। ১৯২২ চনৰ পৰা ১৯২৭ চনলৈ তেওঁ স্বতন্ত্ৰভাৱে অসম ব্যৱস্থাপক সভাৰ সদস্য নিৰ্বাচিত হয়। ১৯৩৫ চনত তেওঁ কংগ্ৰেছ দলত সোমায়। ১৯৪০ চনৰ সত্যাগ্ৰহ আন্দোলন আৰু ১৯৪২ চনৰ গণ আন্দোলনত অংশ গ্ৰহণ কৰি তেওঁ কাৰাবৰণ খাটিবলগীয়া হয়। ১৯৪৮-১৯৫২ আৰু ১৯৫২-১৯৫৭ চনত তেওঁ কংগ্ৰেছৰ প্ৰাৰ্থীৰূপে অসম বিধান সভাৰ সদস্য নিৰ্বাচিত হয়।

ফুকনে সংবাদ জগতলৈ বিশিষ্ট বৰঙণি আগবঢ়াই গৈছে। ফুকনে ১৯৩০ চনত যোৰহাটৰ পৰা 'বাতৰি' নামেৰে এখন সাপ্তাহিক বাতৰি কাকত প্ৰকাশ কৰে। ১৯৩৫ চনৰ ১২ আগষ্টৰ পৰা এই কাকতখন 'দৈনিক বাতৰি' ৰূপে প্ৰকাশ কৰে। এই কাকত ১৯৩৭ চনলৈ চলে। ১৯৩৪ চনত তেওঁ 'ন-জোন' নামেৰে এখন

মাহেকীয়া আলোচনীও প্ৰকাশ কৰিছিল। ডিব্ৰুগড়ৰ পৰা প্ৰকাশিত 'আলোচনী' কাকতৰো তেওঁ সম্পাদক আছিল।

নীলমণি ফুকন বিভিন্ন অনুষ্ঠান-প্ৰতিষ্ঠানৰ লগতো জড়িত আছিল। তেওঁ সমাজৰ পৰা মদ, ভাং আৰু চিগাৰেট খোৱা বন্ধ কৰিবলৈ আপ্ৰাণ চেষ্টা চলাইছিল। তেওঁ সদৌ অসম হাইস্কুল শিক্ষক সন্মিলন, সদৌ অসম কৃষক সন্মিলন, সদৌ অসম কৈবৰ্ত্ত সন্মিলনৰ গুৰি ধৰিছিল আৰু এইবোৰ অনুষ্ঠানৰ তেওঁ সভাপতিও আছিল। তেওঁ সাহিত্য অকাৰ্ডেমি, ঢাকা বিশ্ববিদ্যালয়, গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়, বৃন্দাবন বৈষ্ণৱ বিশ্ববিদ্যালয় আদি কোৰ্টৰ সদস্য আছিল। ফুকন 'সংৰক্ষিণী সভা'ৰ লগত জড়িত আছিল।

১৯৬৮ চনত তেওঁ এফ্ৰ' এছিয়ান সন্মিলনতো অংশ গ্ৰহণ কৰে। ১৯৭২ চনত তেওঁক সাহিত্য অকাডেমিয়ে 'সদস্য মহত্তম' উপাধিৰে বিভূষিত কৰে। ১৯৭৬ চনত তেওঁক গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ে ডি. লিট. উপাধিৰে সন্মানিত কৰে। অসম চৰকাৰৰপৰা তেওঁ সাহিত্যিক পেন্সন লাভ কৰে। তেওঁ ৰাজনৈতিক পেন্সনো লাভ কৰে। ভাৰত চৰকাৰে তেওঁক 'পদ্মশ্ৰী' উপাধিৰে সন্মানিত কৰে। নলবাৰী সংস্কৃত সঞ্জীৱনী সভাই তেওঁক 'সাহিত্য-ৰত্ন' সন্মান প্ৰদান কৰে। অসম সাহিত্য সভাই তেওঁক 'বাগ্মীবৰ' উপাধি দিছিল। জীৱিত নেতাসকলৰ ভিতৰত তেওঁ বয়সত আটাইতকৈ ডাঙৰ আছিল বাবে সকলোৱে তেওঁক 'ককা' সম্বোধন কৰিছিল। ১৯৭৭ চনত তেওঁক অসম সাহিত্য সভাৰ হীৰক জয়ন্তী অধিবেশনত সম্বৰ্ধনা জনোৱা হয়। ১৯৬৯ চনত তেওঁ বাৰ্লিনত অনুষ্ঠিত বিশ্ব শান্তি পৰিষদত যোগদান কৰিছিল।

নীলমণি ফুকন অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যৰ এজন নিষ্ঠাবান সাধক আছিল। তেওঁ আছিল এগৰাকী কবি আৰু প্ৰখ্যাত কথা-শিল্পী। তেওঁৰ প্ৰকাশিত কবিতা পুথি— জ্যোতিকণা (১৯৩৮), জিঞ্জিৰি (১৯৩৮), গুটিমালী (১৯৫০), অমিত্ৰা (১৯৫২), সন্ধানী (১৯৫৩), আহুতি (১৯৬১), মৰ্মবাণী (১৯৬২), তৰুণ অসম (১৯৬৫), মৰা ডালত কুঁহিপাত (১৯৬৫), মানস প্ৰতিমা (১৯৭২), মানসী (১৯৮৩) আদি। গদ্য বিষয়ক — সাহিত্য কলা (১৯৪০), চিন্তামণি (১৯৪২), জয়াতীৰ্থ (১৯৪১), মহাপুৰুষীয়া ধৰ্ম (১৯৫২), কীৰ্তনৰ লৱণু (১৯৭৩), জগতগুৰু শ্ৰীমন্ত শংকৰৰ ভক্তিমাৰ্গ দৰ্শন আদি। তেওঁৰ সম্পাদকীয় প্ৰবন্ধৰ সংকলন — 'বাতৰিৰ বিভূতি'।

গুটিমালী ঃ 'গুটিমালী' নীলমণি ফুকনৰ সবল প্ৰাণৰ কবিতা। ইয়াৰ কবিতাবোৰৰ মাজেৰে গ্ৰাম্য জীৱনৰ এটি সুৰ ভাঁহি উঠা দেখিবলৈ পোৱা যায়। ইয়াত তেওঁৰ দুই-চাৰিটা বেলাড জাতীয় কবিতাও আছে। তেওঁৰ কবিতাত অতীন্দ্ৰিয়বাদী চিন্তাধাৰাইও বিশেষ প্ৰাধান্য লাভ কৰিছে। 'সন্ধানী'ৰ কবিতাবোৰ

মাজত কবিৰ অৰ্ন্তদৃষ্টিৰো পৰিচয় পোৱা যায়। ফুকনৰ বেছি ভাগ কবিতাৰ প্ৰকাশভঙ্গীত সাৱলীলতা আৰু অনুভূতিৰ তীব্ৰতা লক্ষ্য কৰা যায়। তেওঁ কবিতাবিলাকৰ মাজেৰে শোষিত-নিষ্পেষিতসকলৰ প্ৰতি সহানুভূতি আৰু সমাবেদনা যচা পৰিলক্ষিত হয়।

নীলমণি ফুকন অসম সাহিত্য সভাৰ লগত জন্মলগ্নৰে পৰা জড়িত আছিল। ১৯১৭ চনত যোৰহাটত অনুষ্ঠিত এই প্ৰথম অধিবেশনত তেওঁ কাৰ্যকৰী সমিতিৰ এগৰাকী সদস্য আছিল। দুই-এখনৰ বাদে, তেওঁ অসম সাহিত্য সভাৰ প্ৰতিখন অধিবেশনতে উপস্থিত আছিল। ১৯৪৪ চনৰ অক্টোবৰ মাহত শিৱসাগৰত অনুষ্ঠিত হোৱা অসম সাহিত্য সভাৰ উনবিংশ অধিবেশন আৰু ১৯৪৭ চনৰ ৪, ৫ আৰু ৬ এপ্ৰিলত ডিব্ৰুগড়ত অনুষ্ঠিত হোৱা বিংশ অধিবেশনৰ নীলমণি ফুকন সভাপতি আছিল। উনবিংশ অধিবেশনৰ সভাপতিৰ আসনৰ পৰা তেওঁ কৈছিল, "মানুহে হাতে চুকি পোৱা শিকলিডালতকৈ মনে চুকি পোৱা মাধ্যাকৰ্ষণ শক্তিৰ কঠিনতা কম অনুভৱ নকৰে। যিটো প্ৰেৰণাই মানুহক সভ্যতা সৃষ্টি কৰিবলৈ উদগালে, সেই সভ্যতাৰ পৰিপুষ্টিৰ বাবেই সাহিত্য শিল্প-কলাৰ সৃষ্টি হ'ল। সেই কাৰণেই সাহিত্য কলাই সভ্যতাৰ ঘাই ভেঁটি। এই ভেঁটিৰ ওপৰতে সভ্যতা থিয় হৈ আছে। ভৰি থোৱা মাটিৰ পৰা মনে চুকি নোপোৱা আকাশৰ গ্ৰহ-নক্ষত্ৰলৈকে যদি সভ্যতাৰ বিস্তাৰ ভূমি, তেন্তে ভৰিৰ ধূলি-মাকতিৰ পৰা আকাশৰ উজ্জ্বল তৰালৈকে সাহিত্যৰ বিষয়-বস্তু হ'ব পাৰে; অৰ্থাৎ গোচৰীভূত নোহোৱা কোনো বিষয়-বস্তু সৃষ্টিৰ মাজত দেখিবলৈ পোৱা নাযায়।"

বিংশ অধিবেশনৰ সভাপতিৰ আসনৰ পৰা তেওঁ কৈছিল, "যেতিয়া ভাষাৰ ভেঁটিতেই সংযুক্ত স্বাধীন ভাৰতৰ প্ৰাদেশিক ৰাষ্ট্ৰবিলাক গঠন কৰা হ'ব, সৰ্বভাৰতীয় ৰাষ্ট্ৰভাষা হিন্দুস্তানী হোৱাৰ দৰে, প্ৰাদেশিক ৰাষ্ট্ৰভাষাও যেতিয়া সেই প্ৰদেশৰ মাতৃ ভাষাই হ'ব এতিয়া প্ৰাদেশিক ভাষা আৰু সাহিত্যৰ ঠাই আৰু আহল-বহল হ'ব লাগিব। এতিয়া অসমীয়া ভাষা খিলঞ্জীয়া, সাতামপুৰুষীয়া অসমীয়া মানুহেই হৈ থাকিব নোৱাৰিব। অসমত স্থায়ীভাৱে বসবাস কৰা পমুৱা বনুৱা আদি লোকসকলে, বেহা-বেপাৰ, চাকৰি-বাকৰি কৰা লোকেও, দাঁতি-কাষৰীয়া উপজাতিসকলেও অসমীয়া ভাষা ৰাষ্ট্ৰ ভাষা হিচাপে শিকিবই লাগিব।"

ফুকন ভাঙৰীয়াই চিৰকুমাৰ ৰূপে জীৱন কটাইছিল।

১৯৭৮ চনৰ ২০ জানুৱাৰীত তেওঁ নশ্বৰ দেহ ত্যাগ কৰে।

অম্বিকাগিৰী ৰায়চৌধুৰী

অসমীয়া জাতিৰ ন্যায্য স্বাৰ্থ, বিপন্ন হোৱা অস্তিত্ব-সংহতি, সাংস্কৃতিক পুনৰুজ্জীৱন তথা নিজৰ কৰ্তব্যনিষ্ঠাৰ প্ৰতি ডেকা শক্তিক উদাত্ত কণ্ঠেৰে আহ্বান জনাই সদাসৰ্বদা সজাগ কৰি ৰাখিব বিচৰা সাহিত্যিকগৰাকী অম্বিকাগিৰী ৰায়চৌধুৰী। তেওঁ একাধাৰে কবি, প্ৰবন্ধকাৰ, সাংবাদিক, নাট্যকাৰ, সংগীতজ্ঞ, সুৰশিল্পী সমাজ সংস্কাৰক জাতীয় বীৰ। তেওঁৰ কথা-কাম, সাহিত্যৰ চিন্তাধাৰাৰ মাজত সদায় জাতীয় চেতনা আৰু দেশপ্ৰেমবোধৰ ভাব পৰিলক্ষিত হয়। অম্বিকাগিৰীয়ে সদায় আমাৰ জাতিৰ কাণ্ডাৰীৰূপে থিয় হৈছিল। তেওঁ আছিল সাহস, ত্যাগ, ধৈৰ্য, বীৰত্ব, সত্য, কৰ্মপ্ৰেৰণাৰ প্ৰতীক। যাৰ বাবে তেওঁক আখ্যায়িত কৰা হৈছিল 'অসম কেশৰী' বা 'অসম সিংহ'ৰূপে।

বহুমুখী প্ৰতিভা সম্পন্ন ব্যক্তি অম্বিকাগিৰীয়ে অসমীয়া সাহিত্যলৈ আগবঢ়োৱা তেওঁৰ অৰিহণাসমূহ হ'ল— তুমি (১৯১৬), বীণা (১৯১৬), অনুভূতি (১৯৫৪), স্থাপন কৰ স্থাপন কৰ (১৯৫৮), বন্দো কি ছন্দেৰে (১৯৫৮), বেদনাৰ উল্কা (১৯৬৪), দেশেই ভগবান (১৯৬৫) আদি।

তেওঁ 'বেদনাৰ উল্কা' কাব্য গ্ৰন্থখনৰ বাবে ১৯৬৬ চনৰ সাহিত্য অকাডেমি বঁটা লাভ কৰিছে। তেওঁৰ মৃত্যুৰ পিছতহে এই বঁটা ঘোষিত হৈছিল। 'বেদনাৰ

উল্কা'ত ৪৭ টা কবিতা সন্নিবিষ্ট হৈছে আৰু তাৰ সৰহভাগ কবিতাই কবিৰ বৃদ্ধ বয়সৰ ৰচনা। অসমৰ সাহিত্য-সংস্কৃতি, ৰাজনীতি-অৰ্থনীতি আদিৰ পঁয়া লগা স্বৰূপটোক অগ্নিস্ফুলিঙ্গ বীজ মন্ত্ৰেৰে জাগ্ৰত কৰি, তাক কৰ্মমুখিতা কৰাই যেন 'বেদনাৰ উল্কা'ৰ অন্তৰ্নিহিত আদৰ্শ। কবিগৰাকীয়ে নিজে লিখিছে, "উল্কা, যি, সি উল্কাই — বেদনাৰে হওক বা নিৰ্বেদনাৰেই হওক, তাত জুই ছাই দুয়োটা থাকে। কিন্তু উত্তাপ দুয়োটাই বহন কৰে যি প্ৰাণৱন্ত তাৰ গাত উত্তাপৰ চেঙা লাগিব— যি অপ্ৰাণৱন্ত তাক সকলোৱে খলা নলা, বাট-ঘাট সকলোতে দেখিয়েই আছোঁ। লেখাবিলাক বিষয় আৰু স্তৱকত সজাই দিয়া হোৱা নাই। উল্কা কোনো স্তৱক গাঁথি নপৰে। ভিতৰৰ শক্তি, উহ আৰু বাহিৰৰ বা-মাৰলিয়ে তাৰ গতি স্থিৰ নিৰ্ণয় কৰে। চিটিছন হই পৰি থকা, লিখাবিলাক বুটলি কোঁচাই যেনে-তেনেকৈ দিয়া হ'ল।" এই গ্ৰন্থখন সম্পৰ্কত ড° নিৰ্মলপ্ৰভা বৰদলৈয়ে লিখিছে— "এহাতে সময়োপযোগী আনহাতে সৰ্বকালৰ বাবে এক সুস্থ আবেদন 'বেদনাৰ উল্কা'ত মূৰ্ত হৈ আছে।" তেওঁ বেদনাৰ উল্কা'ত আমাক কৰ্মৰ বাণী দিছে এনেদৰে—

"কামেই ধৰ্ম, কামেই জীৱন,
কামেই কবিতা, শিল্প, কলা
কাম বিহনে জীৱন-জেউতি
ৰস-ৰূপ গোন্ধ-শূন্য-সোলা।
কামৰ ফিৰিঙতিত যিটো
জ্বলে আলোক-শিখা ঢউ,
জাতিষ্কাৰ হ'ই তাতেই জমে
জীৱন-জেউতি অমিয় ম'উ।
(কামেই জীৱন)

"কৰ কৰ কাম, ধৰ ধৰ কাম, কেৱল কাম কেৱল কাম—
কামৰ সোঁতত ৰাখ নিগমন দেহ মন প্ৰাণ অবিৰাম—
(কৰ্ম গীতিকা)

সমাজৰ অন্যায়-অনীতিত তেওঁ বেদনাক্লিষ্ট হৈ কৈছে—

"বুকু আছে, হৃদয় নাই,
হৃদয় আছে, মহত্ত্ব নাই—"

"এইতো নহয় আত্মবাদী নৱ-জীৱনৰ আচল ৰূপ
কলুষ এৰি জীৱন ধামত জ্বলোৱা নিকাৰ আলোক ধূপ।"
(আকাৰ আছে—মানুহ নাই)

তেওঁ মানুহ, মানুহ হোৱা বিচাৰে—

"মানুহ হ' — মানুহ হ'—
কথাই কামে চিন্তা ভাৱে, সাজে-কাছে মানুহ হ'
মানুহ যদি নোৱাৰ হ'ব, বাঘ নহবি শগুণ হ— "
(মানুহ হ' — মানুহ হ'—)

'বন্দো কি ছন্দেৰে' কবিতা গ্ৰন্থৰ কবিতামালাৰ দ্বাৰা তেওঁ আমাৰ স্বদেশ প্ৰেমেৰে উদ্বুদ্ধ কৰিছে, দেশপ্ৰেমেৰে টৌৱাইছে 'স্থাপন কৰ স্থাপন কৰ' ৰ মাজেৰে। এই কবিতাসমূহৰ মাজত কবিৰ তীব্ৰ জাতীয়তাবোধ আৰু আধ্যাত্মিক সুৰো বাজি উঠিছে। তেওঁ **'আহুতি'** আৰু **'ডেকা-ডেকেৰীৰ বেদ'** নামৰ দুখন প্ৰবন্ধ সংকলন প্ৰকাশ কৰিছে। এই প্ৰবন্ধবোৰৰ মাজেৰেও তেওঁ আমাৰ অবক্ষয় হোৱা সমাজ-সংস্কৃতি, অৰ্থনীতি, ভাষা, ধৰ্মৰ জটিল বিষয়বোৰৰ উপস্থাপন কৰি তাৰ বাণী শুনাইছে।

অম্বিকাগিৰীয়ে বাৰ বছৰতে **'বন্দিনী ভাৰত মাতা'** নাটক লিখি অভিনয় কৰিছিল। অসমীয়া ভাষাত নাটকৰ অভাৱ দূৰ কৰিবলৈ তেওঁ লিখিছিল— **'জয়দ্ৰথ বধ'**, **'ভক্ত গৌৰৱ'** আৰু **'কল্যাণময়ী'** নাটক। অকল সেয়ে নহয়, 'সনাতন সংগীত সমাজ' গঠন কৰি নাটবোৰ অভিনয় কৰি দেখুৱাইছিল। **'বন্দিনী ভাৰত মাতা'** গুৱাহাটীৰ কটন কলেজিয়েটত অভিহিত হোৱাত পুলিচে নাটখন বাজেয়াপ্ত কৰিছিল।

অম্বিকাগিৰীয়ে দুখন আলোচনীও সম্পাদনা কৰিছিল। 'চেতনা' আৰু 'ডেকা অসম'। এই আলোচনী এচাম সাহিত্যিক গঢ়াৰ লগতে অসমৰ ৰাজনীতি-অৰ্থনীতি, সাহিত্য-সংস্কৃতিৰ ভাঙি পৰা দিশটোৰ নেতৃত্ব দিছিল। এই আলোচনী ছপা কৰাৰ কাৰণে তেওঁ 'অৰুণা' নামৰ এটা প্ৰেছ প্ৰতিষ্ঠা কৰিছিল।

তেওঁ ভাৰতৰ অসহযোগ আন্দোলনতো অংশ গ্ৰহণ কৰিছিল। এই আন্দোলনত অংশ গ্ৰহণ কৰা বাবে তেওঁ জেললৈ যাবলগীয়া হৈছিল। এই সময়ছোৱাত তেওঁ স্বদেশ প্ৰেমমূলক ভালেখিনি কবিতা ৰচিছিল। এই কবিতাখিনি ড° বাণীকান্ত কাকতি আৰু ড° বিৰিঞ্চি কুমাৰ বৰুৱাই 'Songs of the Cell' (১৯৪২) নামে ইংৰাজীলৈ ভাঙনি কৰে।

১৯২৬ চনত তেওঁ 'অসমীয়া সংৰক্ষিণী সভা' প্ৰতিষ্ঠা কৰি, অসমীয়া ভাষা সাহিত্য সংস্কৃতিৰ স্বাৰ্থৰ হকে যুঁজ দিছিল। 'অসমখন গেল গেল, কিবা এটা কৰ।' বুলি সেই মঞ্চৰ পৰা যেন এই উদাত্ত আহ্বান শুনাইছিল। ১৯৩২ চনত ই 'অসম জাতীয় মহাসভা'লৈ পৰিবৰ্তিত হৈছিল। এই জাতীয় মহাসভাই ভাৰত চৰকাৰে জাপি দিয়া গ্ৰুপিঙৰ তীব্ৰ বিৰোধিতা কৰিছিল।

১৯৫০ চনৰ মাৰ্চ মাহত মাৰ্ঘেৰিটাত অনুষ্ঠিত হোৱা অসম সাহিত্য সভাৰ একবিংশতিতম্ অধিবেশনৰ তেওঁ সভাপতি আছিল। সভাপতিৰ আসনৰ পৰা তেওঁ কৈছিল, — "সাহিত্যটো সাহিত্যকাৰৰ জীৱনৰ প্ৰতিবিম্ব। জীৱনটোৰ যেনে ৰূপ, তেনে প্ৰতিবিম্ব লৈয়ে সাহিত্যই জন্ম লাভ কৰে।" "ভাষা-সংস্কৃতিৰ সমাজ অৰ্থনীতিৰ ঘোৰ দুৰ্দিনৰ কঠোৰ সেৱাব্ৰতেৰে কৰ্মক্ষেত্ৰত জপিয়াই পৰক, যাওক, এনে সেৱাব্ৰতী শৃংখলিত এদল আমাৰ পৰ্বতীয়া ভাইসকলৰ ঘৰে ঘৰে, যাওক এদল থকা মিলা খোৱা - লোৱাত, অনভিজ্ঞ অশিক্ষিত, এন্ধাৰত পৰি থকা প্ৰত্যেকখন গাঁৱৰ চোতালে-পদূলীয়ে, যাওক এদল পতিত হৈ পৰি থকা মাটি কেইডুখুৰিলৈ। পৰ্বতীয়া অসমীয়াসকলক নিজৰ বুকুলৈ টানি আনক, গাঁৱলীয়া সকলৰ মনত শিক্ষাৰে চেতনা জগাই তোলক— নিজ দেশৰ মাটিখিনিৰ লগত, নিজ দেশৰ ভাই-ভনীকিটিৰ নাড়ীৰ সম্বন্ধ স্থাপন কৰি একাগ্ৰতাৰে বিৰাট সাহিত্য সৃষ্টি কৰক— হাট বজাৰৰ বেহা বেপাৰ হাতত লওক— মাটি কেইডুখৰিত খেতি কৰি অপৰ্য্যাপ্ত খাদ্য শস্য উৎপন্ন কৰক— অসমীয়া সাহিত্যৰ বিৰাট স্ফুৰণ ঘটাই তোলাৰ পথ বিৰাটভাৱে মুকলি কৰক।"

অম্বিকাগিৰীৰ জন্ম ১৮৮৫ চনৰ ডিচেম্বৰত, বৰপেটাৰ বিখ্যাত ৰায়চৌধুৰী পৰিয়ালত। তেওঁৰ পিতৃ কৃষ্ণৰাম ৰায়চৌধুৰী আৰু মাতৃ দৈৱকী দেৱী। অম্বিকাগিৰীৰ সাত বছৰতে পিতাক ঢুকায়। তেওঁ মোমায়েকৰ ঘৰত থাকিয়ে প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ৰ শিক্ষা লাভ কৰিছিল। তাৰ পিছত তেওঁ গুৱাহাটীলৈ আহি সম্বন্ধীয় ককায়েক হৰমোহন চৌধুৰীৰ আশ্ৰয়ত থাকি সোণাৰাম হাইস্কুলত পঢ়ে। তেওঁ অষ্টমমান শ্ৰেণীলৈ পঢ়ি, স্বদেশী আন্দোলনত জপিয়াই পৰিছিল। তেওঁ কিছুদিন শিক্ষকতা কৰাৰ উপৰিও পুলিচ অফিচত টাইপিষ্টৰ কামত সোমাইছিল। তদুপৰি 'কামৰূপ মায়াৰিনী কেমিকেল ৱাৰ্কছ' নামেৰে এটি প্ৰতিষ্ঠান আৰম্ভ কৰি, তাত 'অসম ইংক', 'চেনেহী চিয়াঁহী', 'জয়মতী স্নো', 'জিলিকনি" (জোতাৰ ৰং) আৰু 'মায়াৰিনী' (তেল)

প্ৰস্তুত কবি স্বাৱলম্বী জীৱন কটাই, সেই আদৰ্শৰে দহে অনুপ্ৰাণিত হোৱাটোও তেওঁ কামনা কৰিছিল।

১৯৬৭ চনৰ ২ জানুৱাৰীত তেওঁৰ পৰলোকপ্ৰাপ্তি হয়।

অম্বিকাগিৰী ৰায়চৌধুৰীৰ সহধৰ্মিনী কৌশল্যাদেৱী ৰায়চৌধুৰীৰ মৃত্যু হয় ২০০১ চনৰ ২৭ ফেব্ৰুৱাৰীৰ নিশা, শিলপুখুৰীৰ বাসভৱনত। সংসাৰত তেওঁলোকে তিনিগৰাকী কন্যা আৰু এজন পুত্ৰ এৰি গৈছে। মৃত্যুৰ সময়ত তেওঁৰ বয়স হৈছিল ৯১ বছৰ।

অম্বিকাগিৰী আজি আমাৰ মাজত নাই সঁচা, কিন্তু চাৰিওফালে দেখো শুনো কেৱল তেওঁৰে বাণী —

“তই ভাঙিব লাগিব শিল,
সহিব লাগিব কিল,
নোৱাৰো বুলিলে নহ'ব যে ভাই,
ঢিলতে পৰিল ঢিল।'

“ধৰ মাড় ধৰ ভাই, আৰু চাবৰ সময় নাই,
চাই থাকোতে মুখত তোৰ, ভৰিব কাজল চুণ ছাই।” ❑

ড° সূৰ্য্য কুমাৰ ভূঞা

"মহাত্মা মেধাবী পুৰুষসকলে দেশৰ পোন পাকে কিবা কৰক বা নকৰক, আওপাকে এইটো উপকাৰ কৰি যায় যে সেই জাতিৰ অন্তৰ্নিহিত ভবিতব্যতা বা একেবাৰে ওখ খাপলৈকে উধাব পৰা শক্তি বা চৰম উৎকৰ্ষৰ সম্ভাৱনা আঙুলিয়াই দেখুৱাই যায়। আনন্দৰাম বৰুৱায়ো জগতৰ মহাসভাত অসমীয়া জাতিৰ এই মানসিক উৎকৰ্ষৰ সম্ভাৱনা ঘোষণা কৰি গৈছে। তেওঁ দেখুৱাই গৈছে যে অসমীয়া মানুহ সোপাটিলা অকামিলা বা অকল 'খৰিকটীয়া বা পানীতোলা' শ্ৰেণীৰ মানুহ নহয়। তেওঁলোকৰ মাজতো অসাধাৰণ মগজ হৈ মেধাবী পুৰুষৰ জন্ম হোৱাৰ সম্ভৱ। এই সম্ভাৱনাৰ জ্ঞান, এয়ে আমাৰ জাতীয় উন্নতিৰ বিশেষ সহায় কৰিব। তাহানি বীৰবৰ লাচিত বৰফুকনে সমৰক্ষেত্ৰত অসমীয়াৰ এক উৎকৰ্ষৰ সম্ভাৱনা কই গ'ল, মহাপুৰুষ শংকৰদেৱে আধ্যাত্মিক ক্ষেত্ৰত অসমীয়াৰ ভবিতব্যতা দেখুৱালে, মহামতি পূৰ্ণানন্দ বুঢ়াগোহাঁই ডাঙৰীয়াই ৰাজনৈতিক ক্ষেত্ৰত অসমীয়াৰ চৰম উৎকৰ্ষ দেখুৱাই থৈ গ'ল, সেইদৰে আনন্দৰাম বৰুৱায়ো সাহিত্য ক্ষেত্ৰত লক্ষ্মী-সৰস্বতীৰ বৰপুত্ৰ হৈ অসমীয়াৰ ভবিতব্যতা দেখুৱাই থৈ গ'ল। আমি সেই দেখিয়েই আনন্দৰাম বৰুৱাক পূজা কৰিম; যদি কায়মনোবাক্যে ইমান দিনে আমি তেওঁক পূজা কৰা নাই, এতিয়াৰে পৰা আমি তেওঁক পূজা কৰিম। কাৰণ তেওঁৰ অসাধাৰণ প্ৰতিভাশক্তিৰ পূজা

কৰিবলৈ পুব আৰু পছিমৰ পণ্ডিতসভাই পিচ হোঁহোকা নাই; এনেস্থলত আমি যদি তেওঁক পূজা নকৰোঁ তেন্তে আমাৰ গাত উপকাৰীৰ অজগৰে খোৱা অজীৰ্ণ পাতকীৰ চেকা পৰিব।" এইদৰে বীৰ পূজা কৰা বিশিষ্ট সাহিত্যিকগৰাকী ড° সূৰ্য্য কুমাৰ ভূঞা। তেওঁ আছিল আজীৱন শিক্ষাব্ৰতী আৰু সাহিত্যসেৱী।

ড° সূৰ্য্য কুমাৰ ভূঞাৰ জন্ম হয় ১৮৯২ চনৰ ২৭ জানুৱাৰী, (প্ৰমাণ পত্ৰ মতে, ১৮৯৪ চনৰ ১৩ জানুৱাৰীত) নগাঁৱৰ কলঙৰ পাৰৰ ফৌজদাৰী পট্টিত। তেওঁৰ পিতাকৰ নাম ৰবিলাল ভূঞা আৰু মাকৰ নাম ভুবনেশ্বৰী ভূঞা। তেওঁলোকৰ পূৰ্বপুৰুষ কৌনৰ সিংহ। তেওঁ বিহাৰৰ পূৰ্ণিয়া জিলাৰ এগৰাকী আঢ্যৱন্তলোক। তেওঁৰ জন্মৰ সময় ১৭০৯ চন। কৌনৰ সিংহৰ দুজন পুত্ৰ আৰু এজনী কন্যা। পুত্ৰ দুজন হ'ল— সহদেউ সিংহ আৰু মংগল সিংহ। সহদেউ সিংহ আৰু কন্যাগৰাকী ঢুকায়। মংগল সিংহই ইষ্ট-ইণ্ডিয়া কোম্পানীৰ তলত সৈনিকৰ চাকৰিত সোমায়। এসময়ত ইষ্ট ইণ্ডিয়া কোম্পানীয়ে অসমীয়া সৈন্যক প্ৰশিক্ষণ দিবলৈ এদল তেওঁলোকৰ সৈন্য অসমলৈ পঠিয়ায়। অসমলৈ অহা সেইদল সৈন্যৰ ভিতৰত মংগল সিংহও এজন। দিখৌ পাৰৰ কান্দুলীমাৰী চাপৰিত তেওঁলোক প্ৰশিক্ষণ কেন্দ্ৰ স্থাপন কৰিছিল। পিছে স্বৰ্গদেউ গৌৰীনাথ সিংহৰ কৃপা লাভ কৰি, তেওঁ মাটি-সম্পত্তিও লাভ কৰে। তেওঁ অসমীয়া সমাজখনৰ লগত মিলি যাবলৈ ইচ্ছা কৰি, শিৱসাগৰৰ শনি ভূঞাৰ পৰিয়ালৰ এজনী কন্যাৰ পাণি গ্ৰহণ কৰে। এইজন মংগল সিংহই আছিল সূৰ্য্যকুমাৰ ভূঞাৰ আজোককাক।

সূৰ্য্যকুমাৰ ভূঞাৰ সৰু কালৰ শিক্ষা নগাঁও সদৰ মজলীয়া স্কুলত আৰম্ভ হয়। সেইকালত তেওঁ বিদ্যালয়ৰ প্ৰধান শিক্ষকৰূপে পাইছিল গোলোকচন্দ্ৰ চক্ৰবৰ্তীক। প্ৰখ্যাত কবি ধনাই বৰাকো তেওঁ বিদ্যালয়ত শিক্ষকৰূপে তথা ঘৰুৱা শিক্ষকৰূপে পাইছিল। ১৯০১ চনত তেওঁ নগাওঁ চৰকাৰী হাইস্কুলত ভৰ্ত্তি হয়। এই বিদ্যালয়ত তেওঁ প্ৰধান শিক্ষকৰূপে পাইছিল ৰাজেন্দ্ৰ নাথ দত্তক। ঘৰুৱা শিক্ষকৰূপে পাইছিল হলিৰাম ভূঞাক। সূৰ্য্যকুমাৰ ভূঞাৰ পিতাকে নগাঁও উপায়ুক্তৰ কাৰ্যালয়ত কেৰাণী চাকৰি কৰিছিল। পিছত তেওঁ সেই চাকৰি সলনি কৰি ১৯০৪ চনৰ পৰা খিলঙৰ সচিবালয়ত যোগদান কৰে। পিতাকৰ লগত তেওঁ খিলঙলৈ আৰু খিলং চৰকাৰী হাইস্কুলত ভৰ্ত্তি হয়। ১৯০৯ চনত তেওঁ সুখ্যাতিৰে এণ্ট্ৰেন্স পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হয়। এণ্ট্ৰেন্স পৰীক্ষাত তেওঁ কলিকতা বিশ্ববিদ্যালয়ৰ পৰা অসম উপত্যকাৰ ভিতৰত প্ৰথম স্থান লাভ কৰিবলৈ সমৰ্থ হয়। ১৯১১ চনত তেওঁ কটন

মহাবিদ্যালয়ৰ পৰা আই. এ. আৰু ১৯১৩ চনত প্ৰেছিডেন্সী মহাবিদ্যালয়ৰ পৰা ইংৰাজী বিষয়ত অনাৰ্ছ সহ বি. এ. পৰীক্ষা পাছ কৰে। ১৯১৬ চনত তেওঁ এম. এ. পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হয়। ১৯২৪ চনত তেওঁ কলিকতা বিশ্ববিদ্যালয়ৰ পৰা বি. এল. উপাধি লাভ কৰে। ১৯৩৬ চনত তেওঁ বিলাতলৈ যায়। বিলাতত থাকি তাৰ লণ্ডন স্কুল অৱ ওৰিয়েণ্টেল ষ্টাডিজত "An Anglo Assamese Relation শীৰ্ষক গৱেষণা গ্ৰন্থ লিখি, ১৯৩৮ চনত পি. এইছ. ডি উপাধি লাভ কৰে। ১৯৫১ চনত তেওঁ ডি. লিট. উপাধি লাভ কৰে।

ড° সূৰ্য্য কুমাৰ ভূঞাৰ চাকৰি জীৱন যোৰহাটত আৰম্ভ হয়। ১৯১৬ চনৰপৰা তেওঁ যোৰহাট বেজবৰুৱা হাইস্কুলত শিক্ষকৰূপে নিযুক্ত হয়। ১৯১৭ চনত তেওঁ লক্ষেশ্বৰী ভূঞাৰ সৈতে বিবাহ পাশত আবদ্ধ হয়। ১৯১৮ চনত তেওঁ যোৰহাট মিছন স্কুলত শিক্ষকতা কৰিবলৈ লয়। এই চনৰে ৪ জুলাইৰ পৰা তেওঁ কটন মহাবিদ্যালয়ত ইংৰাজী বিষয়ৰ অধ্যাপক নিযুক্ত হয়। ১৯২৮ চনত তেওঁ অসম বুৰঞ্জী আৰু পুৰাতত্ত্ব বিভাগৰ সহকাৰী সঞ্চালক নিযুক্ত হয়। ১৯৩৩ চনৰ পৰা তেওঁ বুৰঞ্জী আৰু পুৰাতত্ত্ব বিভাগৰ সঞ্চালক নিযুক্ত হয়। ১৯৪১ চনৰ পৰা তেওঁ অসম উপত্যকাৰ ভাৰপ্ৰাপ্ত স্কুল পৰিদৰ্শক নিযুক্ত হয়। ১৯৪৩ চনৰ পৰা ১৯৪৫ চনলৈ তেওঁ প্ৰভিন্সিয়েল পাব্লিচিটি আৰু ৰিক্ৰুটিং বিষয়া নিযুক্ত হয়। ১৯৪৬ চনত তেওঁ কটন মহাবিদ্যালয়ৰ ভাৰপ্ৰাপ্ত অধ্যক্ষ নিযুক্ত হয়। ১৯৪৭ চনৰ পৰা তেওঁ অসম বুৰঞ্জী আৰু পুৰাতত্ত্ব বিভাগৰ পূৰ্ণ পৰ্যায়ৰ সঞ্চালক নিযুক্ত হয়। ১৯৪৮ চনৰ পৰা তেওঁ অসম শিক্ষাধিকাৰৰূপে কাৰ্যনিৰ্বাহ কৰে। ১৯৪৯ চনৰ ৩১ মাৰ্চত তেওঁ চৰকাৰী চাকৰিৰ পৰা অৱসৰ গ্ৰহণ কৰে। অৱসৰ গ্ৰহণৰ এই বছৰতে তেওঁ পুনৰ অসম বুৰঞ্জী আৰু পুৰাতত্ত্ব বিভাগৰ সঞ্চালক নিযুক্ত হয়। ১৯৫৭ চনৰ পৰা ১৯৬০ চনলৈ তেওঁ গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ উপাচাৰ্যৰূপে কাৰ্যনিৰ্বাহ কৰে।

তেওঁ বিভিন্ন সামাজিক, শিক্ষামূলক আৰু সাহিত্য বিষয়ক অনুষ্ঠান-প্ৰতিষ্ঠানৰ লগত জড়িত আছিল। ১৯১৮, ১৯২২ আৰু ১৯২৬ চনত তেওঁ কামৰূপ অনুসন্ধান সমিতিৰ সম্পাদকৰূপে সেৱা আগবঢ়ায়। ১৯২৪ চনৰ পৰা ১৯২৭ চনলৈ তেওঁ গুৱাহাটী পৌৰ-সভাৰ চৰকাৰী মনোনীত সদস্যৰূপে কাৰ্যনিৰ্বাহ কৰে। ১৯২৬ চনত অনুষ্ঠিত হোৱা অসম সাহিত্য সভাৰ ধুবুৰী অধিবেশনৰ তেওঁ বুৰঞ্জী শাখাৰ সভাপতি নিৰ্বাচিত হৈছিল। ১৯৩৩ চনত তেওঁ নগাওঁ ছাত্ৰ সন্মিলনীৰ সভাপতি নিৰ্বাচিত হয়। ১৯৩৪ চনত তেওঁ 'ৰয়েল এছিয়াটিক ছোচাইটি অৱ বেংগল' আৰু ১৯৩৬

চনত 'ৰয়েল এছিয়াটিক ছোচাইটি অব গ্রেট বিটেইন এণ্ড আয়াৰলেণ্ড'ৰ সদস্য নির্বাচিত হয়। ১৯৪০ চনত তেওঁ অসম বাজ্যিক সংগ্রহালয় ন্যাস-সমিতিৰ সভাপতিৰূপে কার্যনির্বাহ কৰে। ১৯৫২ চনৰ পৰা ১৯৫৪ চনলৈ ৰাজ্যসভাৰ সদস্য মনোনীত হয়। ১৯৫২ চনত গোৱালিয়ৰত অনুষ্ঠিত হোৱা ভাৰতীয় বুৰঞ্জী কংগ্রেছৰ আধুনিক বুৰঞ্জী শাখাৰ তেওঁ সভাপতি নির্বাচিত হয়। ১৯৬২ চনত তেওঁ অসম প্রকাশন পৰিষদৰ কার্যনির্বাহক সদস্য নির্বাচিত হয়।

১৯৩৩ চনত ব্রিটিছ চৰকাৰে তেওঁক ৰায় বাহাদুৰ আৰু ১৯৪৬ চনত এম. বি. ই. খিতাপ প্রদান কৰে। ১৯৫১ চনত লণ্ডন বিশ্ববিদ্যালয়ে তেওঁক ডি.লিট. উপাধি প্রদান কৰে। ১৯৫৬ চনত ভাৰত চৰকাৰে তেওঁক 'পদ্মশ্রী' উপাধি প্রদান কৰে।

সূর্য্য কুমাৰ ভূঞা সৰু কালৰে পৰা সাহিত্য চর্চাত ব্রতী হয়। তেওঁ সাহিত্য জগতত আত্মপ্রকাশ কৰে কবিৰূপে। ১৯০৭ চনত 'উষা'ত তেওঁৰ 'সু আৰু কু' নামৰ প্রথম কবিতাটি প্রকাশ পায়। তদুপৰি তেওঁ 'আসাম বান্ধব', 'আলোচনী', 'বাঁহী' আদিত ভালেমান গল্প, কবিতা, প্রবন্ধ আদি প্রকাশ কৰে। ১৯০০ চনত তেজপুৰৰ পৰা প্রকাশিত 'অসম বন্তী'ত তেওঁ শিলঙৰ পৰা বাতৰি পৰিবেশন কৰিছিল। ১৯০৭ চনত তেওঁ 'সেউতি' নামৰ হাতেলিখা আলোচনী এখন উলিয়াইছিল। ১৯২৮ চন সপ্তম বছৰ আৰু ১৯২৯ চন অষ্টম বছৰ সংখ্যা "The Cotton College Magazine" ৰ তেওঁ সম্পাদক আছিল।

১৯২৫ চনত নগাঁৱত অনুষ্ঠিত হোৱা অসম সাহিত্য সভাৰ বুৰঞ্জী শাখাৰ আদৰণি সমিতিৰি তেওঁ সভাপতি আছিল।

ভূঞা ডাঙৰীয়াই অসমীয়া সাহিত্যলৈ বিশিষ্ট বৰঙণি আগবঢ়াইছে। তেওঁৰ প্রকাশিত গ্রন্থ হ'ল ঃ জীৱনী — মহাত্মা গোপালকৃষ্ণ গোখলে (১৯১৬), ৰবীন্দ্রনাথ ঠাকুৰ (১৯২০), আনন্দৰাম বৰুৱা (১৯২০), জোনাকী (১৯২৮), চানেকি (১৯২৮), ৰমণী গাভৰু (১৯৫১), হৰিহৰ আতা (১৯৬০) আদি। বুৰঞ্জীমূলক — আহোমৰ দিন (১৯১৮), কোঁৱৰ বিদ্রোহ (১৯৪৮), বুৰঞ্জীৰ বাণী (১৯৫১), বুৰঞ্জীমূলক প্রবন্ধৰ তালিকা (১৯৫৫), মীৰজুমলাৰ অসম আক্রমণ (১৯৫৬), অসম জীয়ৰী (১৯৩১), স্বর্গদেউ ৰাজেশ্বৰ সিংহ, অসম বুৰঞ্জী (১৯৩০), কামৰূপৰ বুৰঞ্জী (১৯৩০), লাচিত বৰফুকন (১৯৬২), ভুংখুঙীয়া বুৰঞ্জী (১৯৩২), দেওধাই অসম বুৰঞ্জী (১৯৩৩), অসমৰ পদ্য বুৰঞ্জী (১৯৩৩), পাদশ্যাহ বুৰঞ্জী (১৯৩৪), কছাৰী বুৰঞ্জী (১৯৩৬),

জয়ন্তীয়া বুৰঞ্জী (১৯৩৭), অসম বুৰঞ্জী (১৯৪৫), সাতসৰী অসম বুৰঞ্জী (১৯৬০), ত্ৰিপুৰা বুৰঞ্জী (১৯৩৮) আদি। কবিতা — নিৰ্মালি (১৯২৮)। গল্প সংকলন — পঞ্চামৃত (১৯২৭)। তেওঁৰ ইংৰাজী বিষয়ক গ্ৰন্থসমূহৰ ভিতৰত হ'ল— An Assamese Nurjahan (১৯২৬), Early British Relation with Assam (১৯২৮), Assamese Historical Literature (১৯২৮), Assamese Literature : Ancient and Modern (১৯৩৬), An Account of Assam (১৯৪০), Lachit Barphukan and His Times (১৯৪৭), Anglo-Assamese Relations (১৯৪৯), Studies in the Literature of Assam (১৯৫৬), Men I have Met (১৯৬২) আদি। তেওঁ ছপাবৰ বাবে ভালেসংখ্যক ইংৰাজী গ্ৰন্থ প্ৰস্তুত কৰি ৰাখিছিল।

আনন্দৰাম বৰুৱা ঃ তেওঁ অসমীয়া সাহিত্য ভঁৰাললৈ যিকেইখন গ্ৰন্থৰে অৰিহণা আগবঢ়াইছে, সেই গ্ৰন্থৰ প্ৰতিখনেই তথ্যমূলক, অধ্যয়নপুষ্ট আৰু চিন্তা উদ্ৰেককাৰী। সূৰ্য্য কুমাৰ ভূঞা কিমান জাতীয় প্ৰেমিক, গুণী, শলাগী, ত্যাগী, চিন্তানায়ক আছিল, তাৰ আভাস পাবলৈ হ'লে তেওঁ লিখা আন কিতাপ নপঢ়িও একমাত্ৰ 'আনন্দৰাম বৰুৱা' গ্ৰন্থখন পঢ়িলেই তেওঁৰ এই চাৰিত্ৰিক বৈশিষ্ট্য পাব পাৰি।

অসম গৌৰব আনন্দৰাম বৰুৱা (১৮৫০-১৮৮৯) আছিল সংস্কৃত ভাষাৰ এগৰাকী বিদগ্ধ পণ্ডিত। আনন্দৰাম বৰুৱাই সংস্কৃত ভাষাৰ নিচিনা মৰমৰ ভাষা আন একোৱে নাই বুলি জ্ঞান কৰি গৈছে। তেওঁ সংস্কৃত ভাষাত যিকেইখন গ্ৰন্থ ৰচনা কৰি গৈছে, সি বিশ্বৰ পণ্ডিতমণ্ডলীৰ মাজত সমাদৃত হৈছে। এওঁৱেই আছিল অসমৰ প্ৰথম চিভিলিয়ান (আই. চি. এচ)। তেওঁ ব্যাৰিষ্টাৰী পৰীক্ষাও পাছ কৰিছিল। তেওঁৰ জন্ম স্থান আছিল উত্তৰ গুৱাহাটী।

এইগৰাকী পণ্ডিতপ্ৰৱৰ আৰু সৰ্বভাৰতীয় খ্যাতিসম্পন্ন ব্যক্তিৰ জীৱন চৰিত তেওঁ কেনে কষ্ট আৰু লেলেটীয়া পৰিশ্ৰমেৰে যুগুত কৰি উলিয়াইছে, দুই এটা পাত লুটিয়ালে সেই কথা প্ৰতীয়মান হয়। এই গ্ৰন্থ ৰচনাৰ অনুপ্ৰেৰণা সম্পৰ্কে লেখকে নিবেদনত লিখিছে, "তাহানি বহুওবেলে সুপ্ৰসিদ্ধ ইংৰাজ সাহিত্যিক ডাক্তৰ জন্‌চনৰ জীৱনী লিখোঁতে এটা তাৰিখ বিচাৰৰ কাৰণে লণ্ডন মহানগৰীৰ ইমূৰৰ পৰা সিমূৰলৈকে লৰিছিল। দ্বিতীয় উদগনিৰ মূল মিঃ চিড্‌নি কল্‌ভিন বিৰচিত ইংলণ্ডৰ কবি কীট্‌চৰ জীৱন-চৰিতত থকা এষাৰ কথা — 'অনেকে কীট্‌চৰ জীৱন-চৰিত লিখিবলৈ আয়োজন কৰিছিল, কিন্তু তেওঁলোকৰ এটিও আয়োজন কাৰ্য্যত

পৰিণত নহ'ল। অৱশেষত কীট্‌চৰ মৃত্যুৰ পঁচিশ বছৰৰ পিছত, মিঃ মংকটন মিল্‌নচ্ (পিচলৈ লৰ্ড হটন নামে জনাজাত) নামে এজন মানুহে এই কামটি হাতত লয়। তেওঁ কেতিয়াও কীট্‌চক দেখা নাছিল। মিল্‌নচে কীট্‌চৰ মৃত্যুৰ পাচত জীয়াই থকা কীট্‌চৰ বন্ধু-বান্ধবৰ পৰা সহায় লৈ কবিৰ জীৱনৰ এটি নিখুঁত ছবি সকলোৰে আগত দাঙি ধৰে।' তৃতীয় উদগনিৰ মূল কাৰণ আছিল যে আমি অসমীয়া প্ৰাচীন কীৰ্ত্তি-কলাপেৰে ভৰপূৰ হ'লেও এতিয়া আমি দৰিদ্ৰ। আমাৰ মাজত মহাপুৰুষৰ জন্ম একেবাৰে বন্ধই হৈ গৈছে। জগতৰ আগত অসমৰ মুখ উজ্জ্বল কৰোঁতা কেইজন মহাত্মাই আমাৰ মাজত জন্ম গ্ৰহণ কৰিছে? আনন্দৰামৰ সুখ্যাতি ভাৰত আৰু ইউৰোপৰ শিক্ষা কেন্দ্ৰত বৰকৈ প্ৰচাৰিত। তেওঁৰ দ্বাৰা অসমক সভ্য জগতে চিনিব পাৰিছে। কিন্তু আমাৰ দেশৰ এনেহে দুৰ্ভাগ্য যে এই মহাপুৰুষৰ আমি এতিয়াও এখনি জীৱন-চৰিত উলিয়াব পৰা নাই। এই পাপৰ কাৰণে আনন্দৰামৰ দৰে দ্বিতীয়জন মহাপুৰুষ এই পৰিমিতে অসম দেশত জন্ম গ্ৰহণ কৰা নাই।" এনে আদৰ্শ আগত ৰাখি লিখা জীৱনী গ্ৰন্থখন যে নিখুঁত আৰু তথ্য পূৰ্ণ হ'ব সেই কথা সহজে অনুমান কৰিব পাৰি। গ্ৰন্থখন বৰুৱাৰ জীৱন-কাহিনী আৰু সাহিত্য প্ৰতিভাৰ আলোচনাৰ মাজৰে সম্পূৰ্ণ কৰা হৈছে। ওপৰঞ্চি অধ্যায়তো বৰুৱাৰ বহুখিনি মূল্যবান তথ্য সংগৃহীত হৈছে। এইবোৰ তথ্য তেওঁ অসমৰ কথা বাদেই, বংগদেশ আৰু ইংলণ্ডৰ পৰাও সংগ্ৰহ কৰিছে। এই গন্থখন পঢ়িলে আনন্দৰাম বৰুৱাক বুজিবলৈ আন দ্বিতীয়খন গ্ৰন্থৰ প্ৰয়োজন হ'ব পাৰে বুলি আমি নেভাবোঁ।

ভূঞাৰ 'ত্ৰিপদী' গ্ৰন্থত অসমীয়া সাহিত্য বিষয়ক তিনিটা প্ৰবন্ধ সন্নিবিষ্ট হৈছে। এই প্ৰবন্ধ তিনিটাৰ মাজেৰে ভূঞাৰ চিন্তা-চৰ্চাৰ পৰিচয় ফুটি ওলাইছে। 'সাহিত্যৰ মূল কথা' প্ৰবন্ধত তেওঁ লিখিছে, "অসমীয়াই বিশ্বসাহিত্য ৰচিবলৈ হ'লে দেশ আৰু মালতী আইদেওৰ সুখ-দুখপূৰ্ণ প্ৰণয়-কাহিনীতো বিশ্ব সাহিত্যৰ বিপুল সম্বল আছে।"

ড° ভূঞাৰ 'নিৰ্মালি' কাব্য গ্ৰন্থখনে বিশেষ আদৰ লাভ কৰিছে। কাব্যখনৰ বেছিভাগ কবিতাই স্বদেশ প্ৰেমমূলক আৰু বীৰপ্ৰশস্তিমূলক। 'অসম গৌৰৱ', 'জয়মতী কুঁৱৰী', 'আনন্দৰাম বৰুৱা', 'পদ্মনাথ গোহাঞিবৰুৱা' আদি তেওঁৰ এই শ্ৰেণীৰ কবিতা।

১৯৫৩ চনৰ ৮ নৱেম্বৰত শিলঙত অনুষ্ঠিত হোৱা অসম সাহিত্য সভাৰ ত্ৰাবিংশ অধিবেশনৰ তেওঁ সভাপতি আছিল। তেওঁ সভাপতিৰ আসনৰ পৰা কৈছিল, "প্ৰজাৰ

মংগলেই হৈছে শাসনৰ একমাত্ৰ উদ্দেশ্য। এই আদৰ্শত স্থিৰচিত্ত হৈ থাকিবলৈ হ'লে মনৰ নৈতিক বলৰ প্ৰয়োজন। এই নৈতিক বলৰ প্ৰেৰণা দিব পাৰে অকল সাহিত্যই। নহ'লে দেশত সংসদ সদস্যসকল উচ্চশিক্ষী হ'লেও ৰাইজৰ মংগল সাধন নোহোৱাকৈ থাকিব পাৰে। সেই দেখি গণতন্ত্ৰৰ যুগত সত্য সাহিত্যৰ প্ৰচাৰ নিতান্ত আৱশ্যক, যাতে সাধাৰণ নাগৰিক ভোটাৰৰ পৰা আৰম্ভ কৰি সৰ্বোচ্চ শাসকলৈকে সকলোৱে নৈতিক আদৰ্শৰ দ্বাৰা প্ৰণোদিত হৈ দেশ শাসনৰ কাম পৰিচালনা কৰিব পাৰে। এই নৈতিক আদৰ্শৰ অভাৱ ঘটিলে, আমি হয়তো তৰ্ক যুদ্ধৰ জয়-পৰাজয়ৰ লীলা সদায় চকুৰে দেখা পাই থাকিম, কিন্তু ৰাইজৰ অৱস্থা সেই কৌটিকলীয়া আন্ধাৰতে পৰি থাকিব। ভৱে ভৱে শাসকসকলৰ প্ৰকৃত কৰ্তব্য নিৰূপণ কৰাত গণতান্ত্ৰিক যুগৰ সাহিত্যৰ এটি প্ৰধান উদ্দেশ্য হোৱাটো বাঞ্ছনীয়।"

এই কৰ্মযোগী, জ্ঞানসাধক সাহিত্যিকগৰাকীৰ ১৯৬৪ চনৰ ৫ জুলাইত জীৱন-বন্তি নিৰ্বাপিত হয়। ❑

নলিনীবালা দেৱী

স্কুল-কলেজৰ উপাধি নোহোৱাকৈ কাব্য ৰচনাত ব্ৰতী হৈ সাহিত্য অকাডেমিৰ নিচিনা সম্মানীয় আৰু গৌৰৱোজ্জ্বল বঁটা লাভ কৰিবলৈ সক্ষম হোৱা অসমীয়া মহিলা কবিগৰাকীয়ে হ'ল নলিনীবালা দেৱী। ১৯৬৮ চনত সাহিত্য অকাডেমিয়ে তেওঁৰ 'অলকানন্দা' (১৯৬৭) কাব্যখনক উক্ত বঁটাৰ বাবে নিৰ্বাচিত কৰে। 'অলকানন্দা'ৰ কবিতাখিনি গীতিকা আৰু কবিতা শীৰ্ষক দুটা ভাগত বিভক্ত কৰা হৈছে। গীতিকাৰ সংখ্যা ১১৪ টা আৰু কবিতাৰ সংখ্যা ৫০ টা। কবিৰ এইবোৰ শেষ বয়সৰ ৰচনা। কবিতাবোৰ বীৰ প্ৰশস্তিমূলক, জাতীয়তাবদী আৰু আধ্যাত্মিক ভাবধাৰাৰ। 'অলকানন্দা'ৰ মাজেৰে বাজি উঠা সুৰটি হ'ল—

'জীৱন মাথোন এটি আবাহ সঙ্গীত
মই গীতিকাৰ
গাইছো জীৱন গীত অনাদি কালৰ
সীমাহীন সুৰ পাৰাপাৰ।' *(বিশ্বসুৰ)*

বীৰ-বীৰাঙ্গনা প্ৰশস্তিমূলক কবিতাসমূহৰ মাজত ভাৰতৰ যুগমীৰা দেউলৰ বিজয় প্ৰদীপ জ্বলোৱা পুৰুষ মহিলাসকলৰ প্ৰতি কবিয়ে অকুণ্ঠচিত্তে শ্ৰদ্ধা নিবেদিছে:

'সতী-সাবিত্ৰী মই, প্ৰেমৰ বেদীত তিয়াগিলো ৰাজসুখ
পৰাজি মৃত্যুক ঘূৰাই আনিলো প্ৰাণ মৃতক স্বামীৰ।'

'সতী মই, জয়মতী, সত্যাগ্ৰহ যোগধাৰিণী
দেশ স্বামী ৰক্ষাৰ কাৰণে প্ৰাণ বিসৰ্জিলোঁ
অত্যাচাৰী শাসকক
ধৰিত্ৰী শক্তিৰে পৰাজিলোঁ
ৰণত পুৰুষ বেশে যুঁজো মুলা বাধা-ৰুক্মিণী
কনকলতা মই ভাৰত কিশোৰী—
বুকু পাতি গুলি লৈ মৰণ সাদৰো
দেশৰ স্বাধীনতাৰ হকে মই হাঁহি হাঁহি মৰো।'

(মই ভাৰতৰ নাৰী)

তেওঁৰ জাতীয়তাবাদী কবিতাসমূহৰ মাজত দেশৰ প্ৰতি নিবিড় প্ৰেম, শ্ৰদ্ধা আৰু মাটিৰ মোহ বিৰাজ কৰিছে। 'জনমভূমি' কবিতাটি তেওঁৰ স্বদেশ প্ৰেমমূলক কাব্য প্ৰতিভাৰ বিৰল নিদৰ্শন। এই কবিতাটিৰ সুৰ নুবুজা বা কবিক আপোন ভাবত নোলোৱা মানুহ নোলাব। তেওঁ মানুহৰ মাজত থকা প্ৰেম-প্ৰীতি, ত্যাগৰ আদৰ্শ আৰু শান্তিৰ পৰিৱেশত মুগ্ধ হৈ, এইখন দেশতে তেওঁ আকৌ জনম লোৱাৰ হাবিয়াস কৰিছে—

'দুখীয়াৰ ভগা পঁজা একোখনি তীৰ্থ তাত
একোখনি পুণ্যৰ আশ্ৰম,
মৰিলে পুনৰ আহি দুখীয়া দেশতে মোৰ
লওঁ যেন পুনৰ জনম।'

(জনমভূমি)

তেওঁ স্বদেশতে শান্তিৰ সৰগ ৰচিব পাৰিছে— এইখন মৰ্ত্যৰ স্বৰ্গভূমিৰূপে কল্পনা কৰিব পাৰিছে।

'মহিমাৰে ভৰা স্বৰ্গ ভাৰত
লুকাই ছদ্মবেশ
মৰম ত্যাগৰ প্ৰেমৰ আমাৰ
শান্তিৰ অমিয়া দেশ

(মাতৃ কবচে সজ্জিত আমি)

'জনমভূমিত মোৰ ন ৰূপ পৰশ বুলাই
সোণোৱালী জোনাক ৰাকিম

সুৰ বাকি নীলিমা মাজত নৱৰূপ
নপ্ৰতিভাত
সুৰে সুৰে সপোন আঁকিম।
(সুৰে সুৰে সপোন আঁকিম)

তেওঁৰ আধ্যাত্মিক ভাবধাৰাৰ কবিতাসমূহৰ মাজত ভাৰতীয় দৰ্শনৰ ধ্যান-ধাৰণাই পৰিপুষ্টি লাভ কৰিছে। স্বামীহাৰা সন্তানহাৰা অভাগী নাৰী হৃদয়ত দুখৰ মাজতো আশা আৰু সান্ত্বনাৰ কবি হৃদয়ত স্থান আছে—

'আজিৰে নোহোৱা তুমি সুন্দৰী পৃথিৱী
জনমৰ যুগমীয়া তুমি
তুমি মোৰ জীৱনৰ শান্তিৰ জিৰণি
অতীতৰ স্বপ্নলীলা ভূমি।'

তেওঁৰ কবিতাত ভাৰতীয় দৰ্শনৰ চিৰন্তন সুৰটো শুনিবলৈ পাওঁ—

'কিয় আহিছিলোঁ বাৰু
গৈছিলো কিয়নো উভতি?
অপূৰণ কৰমৰ ভাৰ বান্ধি লৈ
বাৰে বাৰে আহিছো উলটি।'

হিংসা-দ্বেষ, খিয়লা-খিয়লি, কপটালি, চতুৰালি, ধূৰ্তালি আদি দেখি কবি নলিনীবালা দেবী বিতুষ্ট। লম্ফ-জম্ফ-দম্ভ লালসা সিবোৰ কবিৰ কাম্য নহয়। কবিয়ে বিচাৰে হিংসাশূন্য এখন শান্তিৰ বিমল পৃথিৱী, য'ত প্ৰেম অলকানন্দাহে বৈ থাকে—

'হিংসাৰে ভৰা এই পৃথিৱীত
মত্ত ৰণৰ অভিযান
জীৱনে বিচাৰে শান্তিৰ বাণী
মানৱতাৰ দান।
দম্ভৰে ভৰা তীব্ৰ লালসা
নাই তাৰ নাই তৃপ্তি
লোভ হুতাশনে চিত্ত আবৰে
ম্লান বিবেক দীপ্তি।
তুমি ক'ত আজি শান্তি দেৱতা
কোনে দিব সমিধান

প্ৰেম অলকানন্দা বোৱাই
মত্ত ৰণৰ অভিযান।'

নলিনীবালা দেবীৰ 'সন্ধিয়াৰ সুৰ' (১৯২৮), 'সপোনৰ সুৰ' (১৯৪৮), 'পৰশমণি' (১৯৫৫), 'যুগদেৱতা' (১৯৫৮), 'জাগৃতি' (১৯৬২) আৰু 'অন্তিমৰ সুৰ' (১৯৭৭), আদি অন্যান্য কবিতা পুথি। তেওঁৰ অপ্ৰকাশিত কবিতা পুথিকেইখন হ'ল— জোনাকী স্বপ্ন সুৰভি, মন্দাকিনী, সন্ধিয়াৰ সপোন পৰশ, সাঁজৰ পূৰৱী আৰু মেঘদূত (অনূদিত)।

পিতাক কৰ্মবীৰ নবীনচন্দ্ৰ বৰদলৈৰ বিষয়ে লিখা জীৱনী 'স্মৃতিতীৰ্থ' (১৯৪০) তেওঁৰ অনুপম গদ্যৰ চানেকি। 'এৰি অহা দিনবোৰ' (১৯৭৬) কবিৰ আত্মজীৱনী। 'চৰ্দাৰ বল্লভ ভাই পেটেল' (১৯৬৬) আৰু 'বিশ্বদীপা' (১৯৬১) তেওঁৰ দুখন জীৱনী গ্ৰন্থ। 'শান্তিপথ' (১৯৭১) প্ৰবন্ধমূলক গ্ৰন্থ। 'মানস তীৰ্থ' আৰু 'নাৰদীয় ভক্তিসূত্ৰ' তেওঁৰ প্ৰকাশ পাবলৈ বাকী।

তেওঁ এলানি নাটিকাও ৰচনা কৰিছিল। সেই নাটিকাসমূহ হ'ল— 'শেষ পূজা' (১৯৫৮), 'পাৰিজাত অভিষেক', 'প্ৰহ্লাদ' (১৯৫৮), 'মীৰাবাঈ' (১৯৬৮)। জয়মতী, জন্মাষ্টমী, পৰাজয়, পুৰঁতি পোহৰৰ কঁপনি, মহিষাসুৰ মৰ্দ্দিনী, নৱজন্ম, হোলি, নেতাই ধুবুনী ঘাট, নটী, পূজা, ভাৰত বিদূষী, অসম আঁউনী আদি তেওঁৰ অপ্ৰকাশিত নাটিকা। তেওঁৰ 'সন্ধিয়াৰ সুৰ', 'সপোনৰ সুৰ' আৰু 'পৰশমণি' আদি কবিতাপুথিকেইখন কলিকতা আৰু গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ কলেজৰ পাঠ্যৰূপে অনুমোদন লাভ কৰিছিল।

১৯৫৪ চনত তেওঁক অসম সাহিত্য সভাৰ ত্ৰয়োবিংশ যোৰহাট অধিবেশনৰ সভানেত্ৰীৰূপে বৰণ কৰা হৈছিল। সেইদিনা তেওঁ সভাপতিৰ আসনৰ পৰা কৈছিল,— "সাহিত্যৰ ঠাই ৰাজনীতিৰ ভেদমূলক ব্যবস্থাৰ পৰা বহু উৰ্ধ্বত। সাহিত্যিকৰ জীৱন ব্ৰত সাহিত্য সাধনা, মানব কল্যাণ, দেশ কল্যাণ কেন্দ্ৰিক ভাবত সাহিত্যিক সাহিত্য সৃষ্টি কৰে। দেশৰ সাহিত্যিক শক্তি এটা অজেয় শক্তি। এই শক্তিয়ে পৃথিৱীৰ ক'ত ৰূপান্তৰ আনিব পাৰে। সাহিত্য সচেতনতাই জনকেন্দ্ৰিক ভাবধাৰাৰ পুষ্টিসাধন কৰে। দেশক সম্পূৰ্ণ যুগ উপযোগী ৰূপ দিবলৈ হ'লে সাহিত্যিকসকলৰ আৰু শিল্পীসকলৰ ঐকান্তিক নিঃস্বাৰ্থ কল্যাণকামী সৃষ্টিয়েই যুগ নিৰ্ণায়কৰূপে সন্মিলিত মনোভাব এটি গঢ়ি তুলিবলৈ সমৰ্থ হ'ব পাৰে। জনকল্যাণকামী প্ৰত্যেকজন সাহিত্যসেৱীৰ নিঃস্বাৰ্থ সেৱাই নতুন যুগৰ অসমক নতুন ৰূপত ৰূপায়িত কৰি তুলিব লাগিব।"

১৯৫৬ চনত সৰ্বভাৰতীয় সংস্কৃত সঞ্জীৱনী সভাৰ অসম শাখাৰ নলবাৰী অধিবেশনে তেওঁক 'কাব্য ভাৰতী' উপাধি প্ৰদান কৰে। ১৯৫৭ চনত সৰ্বভাৰতীয় কবি সম্মিলনলৈ আমন্ত্ৰিত হৈ, তেওঁ দিল্লীলৈ যায়। ১৯৫৮ চনত তেওঁ 'পদ্মশ্ৰী' উপাধি লাভ কৰে। ১৯৭৫ চনত তেওঁ 'বিশ্ব হিন্দী সম্মিলন'ত অসমৰ হৈ প্ৰতিনিধিত্ব কৰিছিল আৰু তাত স্বৰচিত কবিতা পাঠ কৰিছিল। ইয়াৰ আগতে, ১৯৪৬ চনত কবিৰূপে তেওঁক কাশী হিন্দু বিশ্ববিদ্যালয়ে সম্বৰ্ধনা জনাইছিল। ১৯৪৭ চনত তেওঁ দিল্লীত বহা সদৌ ভাৰত লেখক সম্মিলনলৈ আমন্ত্ৰিত হৈ তাত কবিতা পাঠ কৰিছিল। তেওঁ অসম সংঘৰ সভানেত্ৰী আৰু প্ৰাদেশিক মহিলা সমিতিৰ নগাওঁ অধিবেশনৰ (১৯৪৭) সভানেত্ৰী আছিল। 'সদৌ অসম মইনা পাৰিজাত চ'ৰা' গঠনৰ গুৰিতে আছিল নলিনীবালা দেৱী।

নলিনীবালা দেৱীৰ জন্ম হয় ১৮৯৮ চনৰ ২৩ মাৰ্চত, বৰপেটাত। মাক হেমন্ত কুমাৰী আৰু পিতৃ কৰ্মবীৰ নবীনচন্দ্ৰ বৰদলৈ। নলিনীবালাৰ শৈশৱ কাল আছিল অতিকৈ সুখৰ। তেওঁলোকৰ উজান বজাৰৰ বঙলাত দেখিছিল ফল-মূল, শাক-পাচলি, মেটমৰা ধানৰ ভঁৰাল, গোহালিত কুৰি-দুকুৰি খীৰতী গাই, ক'লা-বগা বিলাতী ঘোঁৰাৰ ঘোঁৰাবাগী। তেওঁলোকৰ ঘৰৰ চৌহদত অনেক খেজুৰ গছ আছিল আৰু সেই খেজুৰৰ ৰস খাই তেওঁ সৰুতে বৰ তৃপ্তি পাইছিল। তেওঁলোকৰ 'যাত্ৰা' নামৰ হাতী এটা আছিল আৰু সেই হাতীত সময়ে সময়ে নলিনীবালাই উঠিছিল। তেওঁ সৰুতে খটখটী বগাই খুব ভাল পাইছিল। তেওঁ কামাখ্যালৈ গ'লে খটখটী বগাইছিল। তেওঁ নাৱেৰে অশ্বক্লান্ত, উমানন্দ আৰু কুৰুৱা আদিলৈ গৈ আনন্দ লাভ কৰিছিল। তেওঁলোকৰ পৰিয়ালে কুৰুৱাৰ বালিলৈ প্ৰায়ে বনভোজ খাবলৈ গৈছিল। তাৰ বালিত তেওঁ কাঁচৰ কণী বিচাৰিছিল আৰু কণী পালে সিজাই খাইছিল। তেওঁ ডিব্ৰুগড়ৰ মোমায়েকৰ ঘৰলৈ যাওঁতে জাহাজেৰে গৈছিল। জাহাজেৰে যাওঁতে তেওঁক নদীৰ দুয়োপাৰৰ দৃশ্যবোৰে অতিকৈ আকৃষ্ট কৰিছিল। তেওঁ সৰুতে গৰুৰ গাড়ীত উঠি উষা নগৰ, অগ্নিগড়, গণেশঘাট, মহাভৈৰৱ আদি চাই বিমল শান্তি লভিছিল।

তেজপুৰৰ বঙলা বালিকা প্ৰাথমিক বিদ্যালয়তে তেওঁৰ প্ৰথম বিদ্যাৰম্ভ হয়। তেওঁ সৰুতে আইতাকৰ মুখে আখৰা কৰিছিল বৰগীত, স্তোত্ৰপাঠ, স্নানমন্ত্ৰ, গোঁসাই সেৱা আৰু ককাক মাধৱ বৰদলৈৰ পৰা শিকিছিল দুৰ্গাবৰী গীত, ভটিমা পদ, লেচাৰিৰ সুৰ। তেওঁ গ্ৰামোফোনৰ বাইজীৰ গীত শুনি ভাল পাইছিল। তেওঁৰ সৰুৰে পৰা ধৰ্মৰ প্ৰতি প্ৰগাঢ় বিশ্বাস জন্মিছিল। পুৱাই উঠিয়ে তেওঁ ফুলৰ কুঁকি হাতত লৈ ফুল তুলিবলৈ গৈছিল আৰু পুৱাই গা ধুই চন্দন পিহি গোঁসাইক ফুলৰ মালা পিন্ধাইছিল।

মাধব বৰদলৈয়ে য'তে চৰাই পাইছিল, সেই চৰাই নলিনীবালালৈ আনিছিল। এইদৰে অনা চৰাইবে যেনে মইনা, ভাটৌ, টিয়া, শালিকা, পাটমাদৈ, ভীমৰাজ, পাতিহাঁহ, চীনাহাঁহ, ৰাজহাঁহ আদিৰে তেওঁলোকৰ ঘৰখন এখন চৰাইখানা বুলিব পৰা হৈছিল।

সৰুতে তেওঁ গৃহ শিক্ষকৰ দ্বাৰা শিক্ষা লাভ কৰিছিল। গোপাল কৃষ্ণ দে তেওঁৰ গৃহ শিক্ষক আছিল। তেওঁৱেই তেওঁক সৰুতে কাব্য আৰু সংস্কৃত পঢ়ায়। আন ঘৰুৱা-শিক্ষকো তেওঁৰ আছিল। এই শিক্ষকৰ সহায়ত ঘৰতে তেওঁ ইংৰাজী, অসমীয়া, বুৰঞ্জী, অঙ্ক, ভূগোল আদি বিষয়ত জ্ঞান আহৰণ কৰিছিল। সৰুতে তেওঁ ৰচনা কৰিছিল কাব্য। বাল্য কালতে তেওঁ 'পিতা' বুলি কবিতা ৰচিছিল—

"হেৰা প্ৰভাতৰ অৰুণ কিৰণ,
ক'ত পালা এনে উজ্জ্বল বৰণ;
ইমান কোমল মাধুৰী সনা,
যিজনে বিলালে এই শোভাৰাশি
সেইজনেই আমাৰ পিতা।"

'পিতা' কবিতাৰ পিছত 'সখীলৈ উপহাৰ' আৰু 'সন্ধ্যা' কবিতা ৰচনা কৰে। তেওঁ আঠবছৰ বয়সতে চাণক্য শ্লোক কণ্ঠস্থ কৰিছিল।

১৯০৯ চনত বাৰ বছৰ বয়সত তেওঁ সংসাৰ ধৰ্মত প্ৰৱেশ কৰিছিল। শিৱসাগৰৰ নিত্যানন্দা চতুৰ্বেদীৰ বংশৰ কৃষ্ণপ্ৰাণ চাংকাকতীৰ পুত্ৰ জীৱেশ্বৰ চাংকাকতীৰ সৈতে তেওঁৰ বিবাহ হৈছিল। চাৰিটা সন্তানৰ মাতৃ হোৱাৰ পিছত ১৯১৭ চনত নলিনীবালাৰ স্বামীৰ অকাল মৃত্যু ঘটে। স্বামীৰ মৃত্যুৰ অলপদিনৰ পিছতে তেওঁৰ পঞ্চম সন্তানটিৰো জন্ম হয়। বৈধব্য সাজ-পাৰ পিন্ধি, তেওঁ পিতৃ গৃহলৈ উভতি আহোঁতে, পিতৃয়ে নলিনীবালাৰ হাতত 'ভগৱদগীতা' এখন তুলি দি কৈছিল— "তুমি মহাশ্বেতা হোৱা।" ইয়াৰ পিছতো নলিনীবালাৰ জীৱনলৈ পুত্ৰ শোককে ধৰি আন কেইবাটাও পাহৰিব নোৱৰা বিপদ নামি আহিছিল। তেওঁ এই সকলো শোকৰে সান্ত্বনা লভিছিল গীতাৰ মাজত। পিতৃ বাণীও যেন ফলিয়ালে। সঁচাকৈয়ে সেই নলিনীবালাই মহাশ্বেতা হ'ল। তেওঁক আমি হেৰুৱাওঁ ১৯৭৭ চনৰ ২৪ ডিচেম্বৰত। ❑

যতীন্দ্ৰনাথ দুৱৰা

ছাত্ৰবৃত্তি স্কুলত নিজৰ মাতৃভাষা অসমীয়াৰ পৰিবৰ্তে বঙলা ভাষাৰ মাধ্যমেৰে শিক্ষা অৰ্জন কৰিবলগীয়া হোৱাত অসমীয়া ছাত্ৰ এজনৰ মুখত প্ৰকাশ পোৱা বেজাৰ ভাবটোলৈ লক্ষ্য কৰি, স্কুলৰ প্ৰধান শিক্ষক ৰামমোহন মিত্ৰই ছাত্ৰজনক সুধিলে— "তুমি যে মাতৃভাষা মাতৃভাষা কৰা, মাতৃভাষা বুলিলে কি বুজা?" "মাকৰ কোলাত পিয়াহ খাওঁতে যি ভাষাৰে প্ৰথম 'আই' শব্দটো ওলায়— সেয়ে তেওঁৰ মাতৃভাষা।" জলজলীয়া চকুৰে ছাত্ৰজনৰ এয়া আছিল উত্তৰ।

মাতৃভাষাৰ কাৰণে এনেদৰে বেজাৰ কৰা এদিনৰ এই লোকজনেই হৈছে ১৯৫৫ চনত অসমীয়া ভাষাৰ কাৰণে প্ৰথম সাহিত্য অকাডেমি বঁটা বিজেতা যতীন্দ্ৰনাথ দুৱৰা ডাঙৰীয়া। তেওঁ আমাৰ মাজত যাদু কবি, গীতি-কবি, অসমীয়া শ্যেলী, প্ৰেমৰ কবি, কাব্যযোগী নামে জনাজাত। সাহিত্য অকাডেমি বঁটা লাভ কৰা 'ÂõòôÅÂù' (১৯৫২) চনত দুৱৰাৰ চতুৰ্থ প্ৰকাশিত কাব্য গ্ৰন্থ। বনফুল অৰণ্যত ফুলে, কিন্তু দুৱৰাৰ বনফুলৰ সুৰভিয়ে অসমীয়া সমাজত সদায় আমোল-মোলায়। থাকিব। বনফুলৰ কবিতাবোৰত কবিয়ে মানৱ জীৱনৰ সৎ কৰ্ম, আদৰ্শ জীৱনৰ ওপৰত গুৰুত্ব দিছে।

"কোনোৱে দূৰতে চায় কোনোবেবা চুই যায়
চেনেহ কণিকা বুলি কৰোঁ তাকে ভুল।

সপোন আঁতৰি গ'লে দিঠকে জনাই দিয়ে,
বাটৰ কাষৰ মই বননিৰ ফুল।" (বনফুল)

এই কবিতা পুথিখনত বনফুল, জীৱন মহিমা, দুৰণিৰ সুৰ, সমৰ্পণ, তুমি মোৰ নাভাঙিবা ভুল, শিলৰ সপোন, শিলটোৰো সপোন ভাঙিল, এটি উৰি যোৱা ৰাজহাঁহলৈ, অতীত ভৱিষ্যত, আন্ধাৰবো আছে তেনে মান আদি কৰি পঞ্চাশটা কবিতা কবিতা সন্নিবিষ্ট হৈছে। সৰহভাগ কবিতাতে নোপোৱাৰ ব্যক্তিগত বেদনা আৰু হেৰোৱা সৌন্দৰ্যৰ প্ৰতি আকুলতাই বিশেষ প্ৰাধান্য পাইছে। 'বনফুল' কবিতাৰ প্ৰতিটো স্তৱক আমাৰ সমাজ জীৱনৰ যেন একোটা প্ৰতিবিম্ব। ইয়াত জীৱনৰ ব্যথা-বেদনা, বিচ্ছেদ বিষাদ, অসহায়তা, অতৃপ্তিৰ হুমুনিয়াহ, মিলন আকাংক্ষা, সংসাৰ বিক্ততা, লাঞ্ছনা, অৱহেলা-অৱসাদে কবিৰ হৃদয়ৰ সপ্তবৰ্ণ ৰঞ্জিত ইন্দ্ৰধনুৰ সৃষ্টি কৰিছে।

"হৃদি সাগৰত হয় মাধুৰী বিকাশ
ইন্দ্ৰধনু সাত বৰণীয়া
আশীষ শিৰত লই,
প্ৰেমৰ সঁজুলি আনি,
সাজে ঘৰ কৰি যুগমীয়া,
ভাবে প্ৰেম যাউতিযুগীয়া
ইন্দ্ৰধনু সাত বৰণীয়া।"

দুৰৰাক প্ৰেমৰ কবি, সৌন্দৰ্যৰ আৰাধক বুলি কোৱা হয়। তেওঁ 'প্ৰেমৰ সপোন দেখে, প্ৰেমৰ কবিতা লিখে' বুলি ড° বিৰিঞ্চি কুমাৰ বৰুৱাই কৈছে। দুৰৰাৰ প্ৰেম মানৱ প্ৰেম। মানুহক ভাল পোৱা, মানুহৰ সেৱা কৰা, তেওঁৰ যেন আছিল জীৱনৰ ব্ৰত। তেওঁ এই সৌন্দৰ্য চৰাই-চিৰিকটিৰ মাত, মৌ মাখিৰ গুঞ্জন, ফুলৰ সুষমা, বিজুলীৰ চিকমিকনি, নিজৰাৰ কুলু কুলু ধ্বনি, পুৱাৰ পোহৰ, বাৰিষাৰ বগা ডাৱৰ, জোনৰ পোহৰত তিৰ্‌বিৰাই জিলিকি থকা নুইতৰ ৰূপালী চাপৰি আদি বিশ্ব প্ৰকৃতিৰ বিভিন্ন ৰূপ-ৰাশিৰ মাজেৰে বিচাৰিছে। ইবোৰৰ মাজত তেওঁ এক অতীন্দ্ৰিয় অনুভূতি অনুভূতি লাভ কৰিছে। তেওঁ প্ৰেম আৰু সৌন্দৰ্যক একে পাহি ফুলেৰে বিভাজন ব্যৰ্থ বৰ্ণ আৰু সৌৰভ বুলি কৈছে। তেওঁ কৈছে যে, য'তে প্ৰেম ত'তে সৌন্দৰ্য।

'বনফুল' দুৰৰাৰ শেষ বয়সৰ ৰচনা। এই কবিতাকেইটাৰ ক্ষেত্ৰত ড° বিৰিঞ্চি কুমাৰ বৰুৱাই কেনে দায়িত্ব পালন কৰিছিল, সেই সম্পৰ্কত দুৰৰাই কৈছে—

"...এইখনেই মোৰ শেষ কবিতাৰ পুথি। নতুনকৈ লেখাও নাই আৰু নোৱাৰিম; কাৰণ অৱস্থা প্ৰতিকূল। তুমি জানাই যে মই অৱস্থাৰ দাস আৰু তুমি নোহোৱাহেঁতেন মোৰ কবিতাবোৰ হাতে লিখা অৱস্থাতে মৰহি গ'লহেঁতেন।" এই গ্ৰন্থৰ ওপৰত অভিমত দি পণ্ডিত ড° বাণীকান্ত কাকতিয়ে লিখিছে— "বনফুল কেৱলীয়া গ্ৰন্থকাৰৰ আপডাল নোপোৱা অন্তৰ বকৰাণিত আপুনা-আপোনি ফুটি ওলোৱা ফুলৰ কৰণি। বনফুল যেতিয়া গোন্ধৰ বাবে কবি দায়ী হ'ব নোৱাৰে। কোন ফুলৰ গোন্ধৰ কেনে ৰাগী পঢ়ুৱৈয়ে শুঙি চাব। কবিৰ নাড়ীজ্ঞান থকা পাতনি লিখকৰ মতে কিন্তু গন্ধৰ সৌৰভে কবিক উন্মনা কৰি তুলিছে— যেনেকৈ 'নাভি কমল'ত ফুটি ওলোৱা গন্ধ কলাইৰ গোন্ধে গন্ধ পহুৰ দিক্‌বিদিক জ্ঞান হেৰুৱায়।"

'ওমৰ তীৰ্থ' (১৯২৫) ফাৰ্চী ছুফী কবি ওমৰ খায়ামৰ ৰুবায়তৰ ভাবানুবাদ। ৰুবায়তৰ গুৰুত্ব সম্পৰ্কে দুৱৰাই কৈছে, "য়ুৰোপৰ এনে এখন ঠাই নাই য'ত কবিৰ 'ৰুবায়ত'ৰ আদৰ নাই আৰু এনে ভাষা নাই য'ত ইয়াৰ একাধিক অনুবাদ পোৱা নাযায়। আকাশত এটি নতুন তৰাৰ আৱিষ্কাৰ হ'লেই গোটেই বৈজ্ঞানিক জগত যেনেকৈ চঞ্চল আৰু উৎফুল্ল হৈ উঠে; মনোৰাজ্যত এই তৰাটিৰ আৱিষ্কাৰ হোৱাত য়ুৰোপত কবি সমাজত ঠিক তেনেদৰেই চঞ্চল আৰু উৎফুল্ল হৈ উঠিছিল।" এই গ্ৰন্থ অনুবাদ হ'লেও, তেওঁৰ মৌলিক সৃষ্টি যেন লাগে। ইয়াৰ ভাষা স্বতঃস্ফূৰ্ত, কোমল, সাৱলীল আৰু ওজঃগুণসম্পন্ন। এই সম্পৰ্কে ড° কাকতিয়ে কৈছে— "ভাববোৰ বুকুৰ তপত তেজৰ উম দি সজীৱ কৰা।' 'ওমৰ তীৰ্থ' আৰু ওমৰ-খায়ামৰ পাৰ্থক্য বিচাৰ কৰি হেম বৰুৱাই কৈছে, "ছন্দ প্ৰয়োগৰ ফালৰ পৰা চাবলৈ হ'লে দুৱৰাৰ ছন্দৰ গতি ক্ষিপ্ৰ। লয়লাস সোৱাদ লগা যদিও উৰণীয়া। ইয়াত আছে কিশোৰীৰ চঞ্চল পদধ্বনি। মূল ছন্দৰ গাত ধীৰ, মন্দাক্ৰান্তা প্ৰায়।" সমালোচকসকলে দুৱৰাৰ 'ওমৰ তীৰ্থ'ক তেওঁৰ জীৱনৰ শ্ৰেষ্ঠ কাব্য কীৰ্তিৰূপে অভিহিত কৰিছে। দুৱৰাৰ মতে এই গ্ৰন্থ ওমৰৰ ভাবৰ এটি চানেকি, এটি ছাঁ। ইবোৰ সম্পূৰ্ণৰূপে ভাঙনিও নহয়, কিছুমান পংক্তিৰ ই যেন ভাবাৰ্থ। দুৱৰা কবিয়ে তেওঁৰ 'ওমৰ তীৰ্থ'ৰ মাজেৰে ওমৰৰ কু-সংস্কাৰৰ বিৰুদ্ধে বিদ্ৰোহ, সামাজিক চিন্তা-চেতনা, ধ্যান-ধাৰণা, দৰ্শন আদি সম্পৰ্কে সুন্দৰকৈ আমাক পৰিচয় ঘটাব পাৰিছে। ওমৰে যে কাহানিও অতীত-ভৱিষ্যতক লৈ মূৰ ঘমাব খোজা নাছিল তাৰ বতৰাও আমি ইয়াৰ মাজেৰে পাওঁ। তেওঁৰ কাৰণে সঁচা আছিল বৰ্তমান। অতীত ভৱিষ্যতক সুৰাৰ সোঁতত (সুৰা অৰ্থ দৈৱ প্ৰেম) উটুৱাই দি— বৰ্তমানত তেওঁ প্ৰাণৰ পিয়লাৰ

(মানৱ হৃদয়) মাজত জীৱন মদিৰা ভৰাই দিয়াৰ আকাংক্ষা কৰিছে—

"অতীত ভৱিষ্যত ভাবিলে কি হ'ব
ভাৱনাৰ দেখো বিৰাম নাই,
ঢালা সুৰা ঢালা পিয়ালা ভৰাই
প্ৰতি নিমিষতে সময় যায়।
'আজি' যদি মোৰ ৰঙতেই যায়
অতীতৰ 'কালি' দূৰতে থক,
কাইলৈ কি হ'ব? ভৱিষ্য ভাবনা
সুৰাৰ সোঁতত উটোৱা যক।"
"ধৰা প্ৰিয়তম প্ৰাণৰ পিয়লা।
জীৱন মদিৰা ভৰাই দিয়া,
অতীত ভৱিষ্যত শোক দুখ ভয়
আজিৰ ভাৱনা উটাই দিয়া।
আজিয়েই দিয়া কালিলৈ কিয়
কোনে জানে মোৰ কালি কি হ'ব?
হাজাৰ হাজাৰ বছৰ বিয়পা
হয়তো অতীতে সামৰি থ'ব।"

শেষত সুৰাৰ পিয়লাইহে যেন কবিৰ চাতেকি প্ৰাণক নিমিষতে প্ৰকৃত ধৰ্মতত্ত্ব শুনাব পাৰে বুলি পতিয়ন গৈছে—

"ইয়াতে সকলো
ইপাৰ সিপাৰ একোৱেই নাই
পান কৰা সখা থাকোঁতে জীৱন
নহ'লে জীৱন বিফলে যায়।"

'কথা-কবিতা' (১৯৩৩) অসমীয়া সাহিত্যত দুবৰাৰ এক অপূৰ্ব আৰু একক সৃষ্টি। ৰুছ সাহিত্যিক আইভান টুৰ্গেনিভৰ "Poems in prose" ৰ পৰা দুবৰাই কিছুমান কবিতাৰ ভাবানুবাদ, ছাঁয়ানুবাদ আৰু অনুবাদ কৰি, তাক স্বকীয় প্ৰতিভাৰে এক সুকীয়া ৰূপত সজাই তুলিছে। ইয়াত দুকুৰি কথা-কবিতা সন্নিবিষ্ট হৈছে। কবিতাবিলাকৰ মাজেৰে কবিৰ ধ্যান-ধাৰণা, সৌন্দৰ্য-অনুভূতি, প্ৰেম আদি সম্পৰ্কত কবিৰ অনুভূতি অনুভৱ ফুটি ওলাইছে। কথা-কবিতাবিলাকত তেওঁ ভাবক

প্ৰাণবন্তৰূপে দেখুৱাব খুজিছে। ইয়াক কবিত্বময়ী কথা-ভংগীৰে আৰু ৰূপকাত্মকৰূপে চিত্ৰিত কৰা হৈছে। তেওঁৰ কথা-কবিতা সম্পৰ্কে মন্তব্য দি ড° কাকতিয়ে লিখিছে— "ই তেখেতৰ কোমল বুকু ভেদ কৰি ওলোৱা বালিৰ নিজৰাৰ দৰে।"

দুৱৰা কবিৰ আন এখন অনবদ্য হ'ল— 'আপোন সুৰ' (১৯৩৮)। ইয়াত আঠাইছটা কবিতা সংযোজিত হৈছে। কবিতাবোৰৰ মাজত কবিৰ নিজৰ যৌবনৰ ভাৱ-অনুভূতিৰ উপৰিও আশা-নিৰাশা, সুখ-দুখ, প্ৰেম-বিৰহ, প্ৰকৃত-প্ৰীতি আদিৰ সুৰ শুনিবলৈ পোৱা যায়। 'মিলনৰ-সুৰ' (১৯৬০) দুৱৰাৰ দহটা স্তৱকৰ সমষ্টি। তাৰ প্ৰধান সুৰ ছুফীবাদ। 'মৰমৰ সুৰ' (১৯৭৬) কবিৰ শেহতীয়া প্ৰকাশ। কবিতাখনত বিভিন্ন ভাবৰ কবিতা দেখিবলৈ পোৱা যায়। মৰম আকলুৱা কবিয়ে ৰচিছে—

"জগতত মৰম নেপাই
তোলা কিয় সুৰ নিৰাশাৰ,
মৰমেই তোমাৰ ধৰম,
আছোঁ মই কাষতে তোমাৰ।"

দুৱৰাই কবিৰ সংজ্ঞা দি লিখিছে, "কবিয়ে নিজৰ প্ৰাণৰ বীণত এনে এটা সুৰ বজায় যি সুৰ গোটেই মানৱ জাতিৰ হৃদয়ত প্ৰতিধ্বনিত হয়। এই বিশ্বজনীন সুৰ যাৰ প্ৰাণত বাজে সেয়ে কবি।" দুৱৰা কবিৰ প্ৰতিটো কবিতাতে এই আবেদনকে আমি শুনিছোঁ।

দুৱৰাই অতি সৰু কালৰে পৰা কবিতা ৰচিছিল। "Twinkle Twinkle little star" কবিতাটি পঢ়ি ৰচিছিল—

"চিকিমিকি চিকিমিকি সৰু তৰাটি
কেনেকৈ শোভা কৰে ওখ আকাশত,
চিকমিক্ কৰি কৰি হীৰাৰ নিচিনা জ্বলি
সজিয়া দিয়েহি পোহৰ।"

বেজবৰুৱাৰ 'বাঁহী'ৰ পাততে তেওঁৰ সাহিত্যিক জীৱন গঢ় লৈ উঠিছিল। সাহিত্য ৰচিবলৈ তেওঁ বেজবৰুৱাৰ পৰা যথেষ্ট উৎসাহ আৰু অনুপ্ৰেৰণা লভিছিল। এই ক্ষেত্ৰত ড° কাকতিৰ পৰাও তেওঁ অনুপ্ৰাণিত হৈছিল।

দুৱৰা সৰুতে লাজকুৰীয়া ধৰণৰ আছিল। সেই কালতে তেওঁ সময়ক অমূল্য ধনৰূপে ব্যৱহাৰ কৰিবলৈ শিকিছিল আৰু সেই বাবে পঢ়া-শুনাত অধিক সময়

অতিবাহিত কৰিছিল। সৰু কালতে তেওঁক ঘৰত মতা নাম আছিল 'কেদাৰ'। তেওঁ 'যদু' নামেৰেও খ্যাত আছিল। য মানে যতীন্দ্ৰ আৰু দু মানে দুৱৰা। এই নামে তেওঁ বহুতো কবিতা ৰচিছিল।

চিৰকুমাৰ দুৱৰাই একনিষ্ঠতাৰে অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যলৈ যি বৰঙণি আগবঢ়াইছে তাৰ কৃতজ্ঞতাৰ চিন স্বৰূপে ১৯৫৫ চনৰ ২৬, ২৭ ডিচেম্বৰত গুৱাহাটীত অনুষ্ঠিত হোৱা অসম সাহিত্য সভাৰ চতুৰ্বিংশ অধিবেশনৰ বাবে তেওঁক সভাপতিৰূপে বৰণ কৰা হৈছিল। সেইদিনা জাতিৰ উদ্দেশ্যে দিয়া বাণীত তেওঁ কৈছিল, "জগতৰ হৈ থকা ঘটনাবিলাকে মনৰ মাজত যি ভাবৰ উদয় কৰে, আনৰ মন মুহিব পৰা শক্তিৰে সৈতে সেই ভাবৰ বিকাশেই সাহিত্য। মন আৰু কল্পনাই তাৰ সৃষ্টিকৰ্তা। ভাব তাৰ অঙ্গ, মানৱ সমাজেই তাৰ প্ৰকাশৰ স্থল। সাহিত্যৰ মধুময় ৰসে মানৱ সমাজক মোহিত কৰি লয়— এই সাহিত্য ৰসেই সেই ধনী, দুখীয়া সকলোৰে মন মোহাই তেওঁলোকৰ কল্পনাত এখনি অনিন্দ্য-সুন্দৰ ৰাজ্যৰ সৃষ্টি কৰি তেওঁলোকৰ মনত আনন্দ দিয়াৰ লগে লগে আনৰ মনতো আনন্দ দিবলৈ সমৰ্থ হয়।"

দুৱৰাৰ জন্ম হয় শিৱসাগৰ নগৰৰ দিখৌ নৈৰ পাৰৰ আমোলাপট্টিত, ১৮৯২ চনৰ ৪ মাৰ্চত। পিতৃ শ্যাম সুন্দৰ আৰু মাতৃ পুণ্যদা। ১৯০৯ চনত শিৱসাগৰৰ চৰকাৰী হাইস্কুলৰ পৰা প্ৰৱেশিকা পৰীক্ষাত তেওঁ উত্তীৰ্ণ হোৱাৰ পিছত, কলেজীয়া শিক্ষা কটন কলেজ আৰু কলিকতাৰ স্কটিছ্ ছাৰ্চ কলেজৰ পৰা লাভ কৰে।

কিছুদিন স্কটিছ্ ছাৰ্চ স্কুলত শিক্ষকতা কৰি ১৯৩৮ চনৰ পৰা ১৯৪৭ চনলৈ কলিকতা বিশ্ববিদ্যালয়ত অধ্যাপনা কৰিছিল। ১৯৪৮ চনৰ পৰা ১৯৬১ চনলৈ তেওঁ ডিব্ৰুগড় কানৈ কলেজৰ অধ্যাপক নিযুক্ত হৈছিল। কলিকতাত থকা কালত, তেওঁ কলিকতাৰ এ.এছ. এল, ক্লাবৰ লগত জড়িত হৈ পৰিছিল আৰু তাৰ সভাপতিৰূপেও কাৰ্যনিৰ্বাহ কৰিবলগীয়া হৈছিল।

১৯৬৪ চনৰ ৫ জুলাইত দুৱৰাই শেষ নিশ্বাস ত্যাগ কৰে। কিন্তু নিজগুণে দুৱৰা কবিয়ে অসমৰ এগৰাকী প্ৰাতঃস্মৰণীয় ব্যক্তিৰূপে আমাৰ মাজত সদায় ৰৰ আসন পাই থাকিব। □

বেণুধৰ শৰ্মা

বেণুধৰ শৰ্মা এই নামটি আমাৰ জাতীয় জীৱনৰ এক প্ৰাণৱন্ত, তেজোদীপ্ত নাম। তেওঁৰ বৰগুণিয়ে অসমীয়া জাতিক ধন্য কৰিছে। তেওঁ একেৰাহে সাহিত্যিক, প্ৰত্নতত্ত্ববিদ, সাংবাদিক, সমাজ সংস্কাৰক আৰু ভাৰতৰ স্বাধীনতা আন্দোলনৰ এগৰাকী আগশাৰীৰ মুক্তিযোদ্ধা আছিল। অসমীয়া মানুহৰ জাতীয় চৰিত্ৰৰ অধঃপতনত অগ্নিকাগিৰীৰ যেনেদৰে বেদনাৰ উল্কা জ্বলিছিল, নিজৰ ভাষাটো, মাত কথা বা পুৰণি সম্পদৰাজিক আদৰ কৰিব নজনা, নুবুজাজনৰ প্ৰতিও গা বেজ-বেজোৱা বা তেনেজনক লগে লগে টান কথা এষাৰো শুনাব খোজাজনেই আমাৰ বেণুধৰ শৰ্মা। 'আসামীৰা জংঘলী' বোলোঁতে ছাট কৰে গাত লাগি কলিকতীয়া অধ্যাপকজনক 'হয় অধ্যাপকজনে এই কথা তুলি লওক, নহয় প্ৰমাণ কৰক।' এনেদৰে তীব্ৰ প্ৰতিবাদ জনোৱা, ভুল উচ্চাৰণ গা বেজ বেজ কৰা, 'গুৰি চাৰিগুত হেডালিখন গোটেই অসমত' বুলি নিজৰ পৰিচয় দিব পৰা লোকজনেই বেণুধৰ শৰ্মা।

'কংগ্ৰেছৰ কাঁচিয়লি ৰ'দ' (১৯৫৯) ৰচনা কৰি তেওঁ আমাৰ সাহিত্যক সমৃদ্ধ কৰি থৈ গৈছে। "১৯২১ চনৰ অসহযোগ আন্দোলনৰ উহ পাই টেঁপা খাই থকা অসমীয়া গাঁৱলীয়া মানুহৰ মন পদুম ফুলৰ দৰে স্বতঃস্ফূৰ্তভাৱে মেল খাই কি ভাৱে আন্দোলনটো গ্ৰহণ কৰিছিল বা কিভাৱে আন্দোলনটোত জপিয়াই পৰিছিল.

সমাজৰ একেবাৰে সাধাৰণ হালে হোজা মকবা পেঙ্কৰ, চিংফৌ খহ্বা মেথি লক্ষ্মীনাথ কটকী, পৰ্শুৰাম চুতীয়া গাওঁবুঢ়া, লোকনাথ কাকতী বা গুলৈ, সভাৰাম বৰকাকতী, ৰামচন্দ্ৰ ভূঞা, তুল্ৰাৰাম দুৱৰা, দোম খনিকৰ, সাতোলা আদিলৈকে, কত বিচিত্ৰ বিখ্যাত অখ্যাত মানুহৰ জীৱনৰ আলেখ্য স্বৰূপ 'কংগ্ৰেছৰ কাঁচিয়লি ৰদ'। ১৯২১ চনতে, অসমত ভাৰতীয় জাতীয় কংগ্ৰেছৰ কাঁচিয়লি ৰ'দৰ পোহৰ পৰেহি। সেই ৰ'দৰ অসহযোগৰ চেৰেঙা পাই টেপা খাই থকা গাঁৱলীয়া মানুহৰ মন পদুম পাহিৰ দৰে আপোনা-আপুনি মেল খাই আহিল। লগে লগে নতুন ভাব, নতুন আদৰ্শৰ স্ফুৰণ হ'ল। এই স্ফুৰণ বা বতাহত উৰি ফুৰোঁতেই ওচৰতে চাব পৰা চকুৰে যি দেখিলোঁ দীঘলাই দেঙা মেলিব নোৱৰা মনেৰে যিমানলৈকে ঢুকি পালোঁ আৰু কুমলি যোৱা অন্তৰেৰে সৰল চহাৰ যিখিনি মৰম-চেনেহ অনুভৱ কৰিলোঁ, তাকেই সোণে পোৱালে গঁথা দি 'কংগ্ৰেছৰ কাঁচিয়লি ৰ'দ'ত গাঁথি সুমাই থালোঁ।" এয়া হ'ল লেখকৰ ভাষাৰে কিতাপখনৰ ভিতৰুৱা কথা। গ্ৰন্থখনৰ বিষয়-সূচীৰ মাজেৰে স্বৰাজৰ ব্যাখ্যা, যোৰহাটত মহাত্মাৰ প্ৰথম পদাৰ্পণ, যোৰহাটত কংগ্ৰেছ খিলাফটৰ কাম, শিৱসাগৰত অসহযোগৰ ফণা, ঘৰৰ ল'ৰা ঘৰলৈ আহি, চাৰিং কংগ্ৰেছ কমিটী, জৰাবাৰী কংগ্ৰেছ, চাৰিং কংগ্ৰেছ, ঢেৰুৱা ঠাৰি সিজোৱা বোকাৰ পৰাও সোণ বুটলিবা, অসহযোগৰ শেষ সভা, বন্ধু-বান্ধৱৰ লগত পত্ৰালোচনা, অসহযোগৰ পুৰস্কাৰ, শিৱসাগৰ জেলত, যোৰহাট জেলত, গাঁৱত ধৰাগৈ, ১৯৩০ চনৰ অসহযোগ, স্বৰাজ্য লাভৰ নতুন পথ, পাণ্ডু কংগ্ৰেছৰ এচেৰেঙা আদি দাঙি ধৰা হৈছে। 'চাৰিঙৰ পৰিস্থিতি'ত তেওঁ লিখিছে, "ৰাতিপুৱা কাউৰিয়ে কা কৰিলে মাত্ৰকে, জা জলপান যি এমুঠি পাওঁ, তাকে খাই গাওঁ ফুৰিবলৈ ওলাওঁ। মানুহৰ ঘৰলৈ অহা যোৱা বাট-পদূলি নাই। আলিৰ নামত আছিল কেৱল নগা আলিটো। যিবা বাট একোটা আছিল সিও গৰু বাটৰ নিচিনা, কাতিমহীয়াও শক্কাকুল, বাৰিষা যে ঠায়েই নাই। আলি ছিগাবোৰত পানীও আঁঠুৱনীয়া দ, বোকাও লিকটীয়া। তথাপি, তাকে গচকি ঘৰে ঘৰে মহাত্মা, কংগ্ৰেছ আৰু অসহযোগৰ বাণী প্ৰচাৰ কৰিবলৈ ধৰিলোঁ। একোঘৰ মানুহৰ ঘৰলৈ সোমাবলৈ হ'লে কিমান যে জেওৰা-জপনা পাৰ হ'বলগীয়া হয়, তাৰ লেখ দিব নোৱাৰি। সেইবোৰৰ অঘৈয়াত লাগি চুৰিয়া কাপোৰ ফটাৰো সীমা নাই। গান্ধী টুপী লগা মানুহ দেখিলেই (তেতিয়া গাঁৱত গান্ধী টুপী ওলোৱা নাছিল।) ভৌ ভৌ কৰে কুকুৰে যি ভুকিবই নে, গাঁৱৰ ডেকাডুমা ল'ৰা-ছোৱালীবোৰেও বেঢ়ি বেঢ়ি কিচিঙা-কিচিং কৰিব। হৰি-সমুখ হোৱা ভকত সকলে গান্ধীৰ নামত জুইতো

কুটা এডাল নিদিয়ে। গান্ধী ভলণ্টিয়াৰৰ গতিগোত্ৰ দেখিলেই সেইসকলে গান্ধীক পোৱা সুঠাম (কালা পাহাড়) বুলি ভাবিছিল। ভলণ্টিয়াৰ দেখিলেই কানীয়া ভণ্ডুৱাই খঁৰা-দা লৈ কাটিবলৈ খেদি আহে। কানি দোকানত পুলিচ, মৌজাদাৰৰ ঘৰত পুলিচ, অইন কি কেএগ ঘৰতো পুলিচ। চি.আই.ডি. অফিচাৰে গান্ধী টুপীৰ ছাওঁ খেদি ফুৰিছিল। চি. আই. ডি অৰ্থাৎ 'মই তোমাক দেখিছোঁ বোলা বিধৰ চৰকাৰী গুপ্তচৰ চোৰাংগিৰি কৰি কোন ক'লৈ গৈছে দিনে দিনে জিলাৰ চাহাবলৈ বাতৰি দি আছিল। আমাৰ যানবাহনো নাছিল। থকা হ'লেও চলোৱা অসম্ভৱ। তেতিয়া মটৰ গাড়ীৰ কথাকে নকওঁ, বাই চাইকেলেই ওলোৱা নাছিল; যদিও ওলাইছিল সিও কেৱল নগৰতহে। গতিকেই, পদব্ৰজেই ভ্ৰমণ কৰিবলগীয়া হৈছিল। আৰু ভিতৰৰ গাঁৱলৈ যাওঁতে টালি টোপোলাবোৰ এচলীয়াকৈয়ে কান্ধত ওলোমাই নিব লাগিছিল।" গ্ৰন্থখনত শৰ্মা ডাঙৰীয়াই ব্যক্তি পৰিচয় দাঙি ধৰিছে এনেদৰে, 'জকাইসত্ৰৰ শ্ৰীযুত লোকনাথ মহন্তও আছিল নিলগে নিলগে তলে তলে গান্ধীবাদ প্ৰচাৰ কৰা কৰ্মী। তেওঁৰ কাৰ্যস্থল আছিল মিৰি গাওঁ। মাজুলী, দিশৌমুখ, দিচাংমুখত থকা মিৰি বাইজৰ মাজত তেওঁ পুতলা নাচ দেখুৱাই মাদকতা বৰ্জন আৰু অস্পৃশ্যতা বৰ্জনৰ বক্তৃতা দি ফুৰিছিল। শ্ৰীযুক্ত লোকনাথ মহন্তৰ 'পুতলা নাচ'ৰ অভিনয় কৌশল দেখিলে, মহন্তদেৰ সুৰুচিপূৰ্ণ কলা কৌশলী নুবুলি নোৱাৰি। মিৰি গাঁৱত এতিয়াও তেখেতৰ বিস্তৰ প্ৰভাব।"

এই গ্ৰন্থখনৰ বাবে বেণুধৰ শৰ্মাই ১৯৬০ চনত সাহিত্য অকাডেমি বঁটা লাভ কৰিছে। সাহিত্য অকাডেমি বঁটা লাভ কৰোঁতা তেওঁ দ্বিতীয়গৰাকী অসমীয়া। অসমীয়া সাহিত্যলৈ আগবঢ়োৱা তেওঁৰ বৰঙণিসমূহৰ ভিতৰত হৈছে— ৰবিঞ্চন ক্ৰুচ (১৯১৮), কংগ্ৰেছ গাইড (১৯২৬), Wadis Account of Assam (১৯২৭), জবাহৰলাল নেহৰুৰ আত্মজীৱনী, বাংপতা (১৯৪৩), মঙ্গলতিৰ কণ্ঠী মালা (১৯৪৬), সাতাৰন ছাল (১৯৪৭), গংগাগোবিন্দ ফুকন (১৯৪৮), মণিৰাম দেৱান (১৯৫০), দুৰবীণ (১৯৫১), অসম সাহিত্য সভাৰ বুৰঞ্জী শাখাৰ অভিভাষণ (১৯৫৩), অসম সাহিত্য সভাৰ সভাপতিৰ অভিভাষণ (১৯৫৬), Rebellion of 1857, vis a vis Assam (১৯৫৭), লাতুমণি (১৯৫৯), দুনৰি (১৯৬৩), অৰ্ঘাৱলী (১৯৬৪), দক্ষিণপাট সত্ৰ (১৯৬৬), হেমচন্দ্ৰ গোস্বামীৰ ৰচনাৱলী (১৯৭১), ফুল চন্দন (১৯৬৮), মৰমৰ কাবেং (১৯৬৮), চটাই-চ'ৰাৰ কথা (১৯৬৯), হেমচন্দ্ৰ গোস্বামীৰ জীৱনী (১৯৭১), মণিৰাম দেৱানৰ গীত (১৯৭৬) আদি। তেওঁৰ কেইবাখনো

অপ্ৰকাশিত সম্পূৰ্ণ আৰু অপ্ৰকাশিত অসম্পূৰ্ণ গ্ৰন্থও আছে। তেওঁৰ এই গ্ৰন্থসমূহ ঘাইকৈ বুৰঞ্জীমূলক, চিন্তামূলক, ৰম্য-ৰচনা, শিশু সাহিত্য, জীৱনী, গল্প, অনুবাদ, প্ৰবন্ধমূলক আৰু সম্পাদনামূলক।

এগৰাকী সাংবাদিকৰূপেও বেণধৰ শৰ্মাৰ নাম স্মৰণীয় হৈ ৰ'ব। ১৯০৫ পৰাই তেওঁ 'আসাম বন্তি', 'আসাম বিলাসিনী', 'অসমীয়া', 'অমৃত বাজাৰ পত্ৰিকা', 'ষ্টেটছ্‌মেন' আৰু 'পায়নীয়াৰ' আদি কাকতত লিখিবলৈ আৰম্ভ কৰিছিল। ১৯৩৫ চনৰ পৰা ডেৰ বছৰ তেওঁ 'দৈনিক বাতৰি'ৰ সহকাৰী সম্পাদক আৰু ১৯৩৭ চনৰ পৰা দুবছৰ ধৰি 'তৰুণ অসম' কাকত তেওঁ সম্পাদনা কৰে। তেওঁ সাংবাদিকৰূপে সংবাদপত্ৰাত সদায় শুদ্ধ ভাষা, সত্যনিষ্ঠতা, থলুৱা শব্দৰ ব্যৱহাৰত অধিক গুৰুত্ব আৰোপ কৰিছিল।

স্বাধীনতা সংগ্ৰামৰ এগৰাকী সৈনিকৰূপেও বেণুধৰ শৰ্মা জনাজাত। তেওঁ মহাত্মা গান্ধীৰ আদৰ্শত অনুপ্ৰাণিত হৈ ১৯২০ চনত দিব লগা বি. এ. পৰীক্ষা নিদি, কলিকতাৰ পৰা ঘৰলৈ গুচি আহিছিল আৰু কংগ্ৰেছৰ কামত লাগিছিল। অসহযোগত অংশ গ্ৰহণ কৰা বাবে ১৯২২ চনৰ ২৬ জানুৱাৰীত তেওঁ জেল জীৱন কটায়। জেলত তেওঁক তিনিমাহ সশ্ৰম কাৰাদণ্ড আৰু তিনিশ টকা জৰিমনা বিহা হৈছিল। অসমৰ স্বাধীনতা সংগ্ৰামৰ শ্বহীদ মণিৰাম দেৱানৰ জন্ম চাৰিং। ১৯৩১ চনৰ ফেব্ৰুৱাৰীত তেওঁ মণিৰাম দেৱানৰ প্ৰথম তিথি উৎসৱৰ আয়োজন কৰি, মণিৰাম দেৱানক শ্ৰদ্ধা জনায়। তেওঁ কিছুদিনৰ কাৰণে জাঁজী হাইস্কুলত শিক্ষকতা কৰি, ইণ্ডিওৰেন্সৰ কামত মনোনিবেশ কৰিছিল। ১৯৩৩-৩৪ চনৰ সময়ছোৱাত তেওঁ পেট্ৰল কম ফোৰা গাড়ী বিক্ৰী কৰিছিল, ৰায়ত সভা আৰু বিভিন্ন সভা সমিতিতো যোগদান কৰিছিল। ১৯৩৭ চনত তেওঁ লোকেল বৰ্ডৰ সদস্য পদৰ কাৰণে নিৰ্বাচন খেলি হাৰিছিল। তেওঁ কংগ্ৰেছ প্ৰতিদ্বন্দ্বীৰ বিপক্ষে নিৰ্বাচনী যুঁজত নামিছিল আৰু সেইবাবে কংগ্ৰেছে তেওঁক দুবছৰলৈ কংগ্ৰেছৰ পৰা বহিষ্কাৰ কৰিছিল। তেতিয়াৰ পৰাই তেওঁ কংগ্ৰেছ ত্যাগ ক'ৰি 'ঘৰফলীয়া কংগ্ৰেছ' নামৰ এটি সমান্তৰাল অনুষ্ঠান গঠন কৰিছিল। ১৯৩৮ চনৰ বছৰটোত তেওঁ একান্তভাৱে চাৰিঙৰ ৰাজহুৱা কামত মনোনিবেশ কৰিছিল। ১৯৪২-৪৩ চনত তেওঁ সূৰ্য্য কুমা ভূঞাৰ লগত নেচনেল ৱাৰ ফণ্ট... কৰিবলৈ লৈছিল। ১৯৪৩--৪৬ চনৰ সময়ছোৱাত তেওঁ চাৰিঙৰ ... পথাৰ চলোৱাৰ উপৰিও কো-অপাৰেটিভ ষ্টৰ আৰম্ভ কৰিছিল। ১৯৫১ চনৰ পৰা তেওঁ গুৱাহাটীত নিগাজীকৈ বসবাস কৰিবলৈ লৈছিল। ১৯৫২-৫৩

চনৰ সময়ছোৱাত তেওঁ কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰৰ পৰা এশ বিশ টকীয়া সাহিত্যিক পেঞ্চন লাভ কৰে।

১৯৫৬ চনৰ ২৭ আৰু ২৮ ডিচেম্বৰত ধুবুৰীত অনুষ্ঠিত হোৱা অসম সাহিত্য সভাৰ পঞ্চবিংশ ৰূপালী জয়ন্তী অধিবেশনৰ তেওঁ সভাপতি আছিল। সেইদিনা সভাপতিৰ আসনৰ পৰা জাতিৰ উদ্দেশ্যে দিয়া বাণীত তেওঁ কৈছিল, "অসম সাহিত্য সভাৰ নাম কিন্তু অসমীয়া নহয়, অসমহে। গতিকে, অসমেই যাৰ মাতৃভূমি আৰু অসমৰ অন্নেৰেই যি লালিত-পালিত, সেই সকলোলৈকে অসম সাহিত্য সভাৰ দুৱাৰ মুকলি। অসম প্ৰদেশৰ হিতাকাংক্ষী মাত্ৰেই ইয়াত ভুক্ত হৈ মুক্তভাৱে অসমীয়া ভাষাৰ 'মধুচক্ৰ' ৰচনা কৰিব পাৰে।" "মূল ভাষা, ধাতু, কৃৎপ্ৰত্যয়, তদ্ধিত প্ৰত্যয়, বৰ্ণ-বিন্যাস বা আখৰ জোঁটনি, সমাস, কাৰক, একবচন বহুবচন এইবিলাকৰ সদ্ব্যৱহাৰ নেজানিলে বা কৰিব নোৱাৰিলে ভাষা বিশুদ্ধ হ'ব নোৱাৰে। নপঢ়ি-নুশুনি ওজা হোৱা ক'তো শুনা নাই।" "কঠোৰ ব্ৰহ্মচৰ্য ব্ৰত পালন কৰিব পাৰে যি, সাহিত্যও জীৱন্ত কৰিব পাৰে সিহে।" ১৯৭৩ চনত অসম চৰকাৰে তেওঁক চাৰিশ টকীয়া সাহিত্যিক পেঞ্চন আগবঢ়ায়। ১৯৭৮ চনত তেওঁক গুৱাহাটী সবিতা সভাই সম্বৰ্ধনা জনায় আৰু গুৱাহাটী জোনাকী সাহিত্য সমাজে 'ইতিহাস ৰত্ন' উপাধি প্ৰদান কৰে। তেওঁক দিল্লীৰ অসমীয়া সমাজেও সম্বৰ্ধনা জনায়। ১৯৭৯ চনত নিখিল ভাৰত বঙ্গ সাহিত্য সন্মিলনৰ দ্বাৰা তেওঁক সম্বৰ্ধনা জনোৱাৰ লগতে এক হাজাৰ টকাৰ এটা ধনৰ টোপোলাও উপহাৰ দিয়ে। ১৯৮০ চনত তেওঁ জালিয়ানৱালাবাগ শ্বহীদ দিৱসত সভাপতিত্ব কৰে। তেওঁ অসমৰ প্ৰায়বোৰ গাঁৱলৈকে গৈছে আৰু সেই গাওঁসমূহে তেওঁক ৰাজহুৱা অনুষ্ঠান পাতি সম্বৰ্ধনা জনাইছে।

বেণুধৰ শৰ্মাৰ জন্ম হয় শিৱসাগৰৰ চাৰিঙত, ১৮৯৪ চনৰ ১৫ নৱেম্বৰত। তেওঁৰ পিতৃ হৈছে ডিম্বেশ্বৰ শৰ্মা আৰু মাতৃ তুলসী দেৱী। ১৯০১ চনত চমাৰ গাওঁ পাঠশালাত ভৰ্তি হয়। ১৯১৫ চনত তেওঁ মেট্ৰিকুলেচন পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হৈ এই চনতে তেওঁ ফুলেশ্বৰী স্কুলত শিক্ষকতা কৰিবলৈ লয়। ১৯১৫ চনতে তেওঁ বিবাহ পাশত আবদ্ধ হয়। ১৯১৬ চনৰ ২৩ জুনত তেওঁ উচ্চ শিক্ষা ল'বলৈ কলিকতালৈ যাত্ৰা কৰে আৰু তাৰ বংগবাসী কলেজত ভৰ্তি হয়। ১৯২০ চনত তেওঁ বি. এ. পৰীক্ষাত নবহি গান্ধীৰ বক্তৃতা শুনি অসহযোগত যোগদান কৰে।

১৯৮১ চনৰ ২৬ ফেব্ৰুৱাৰীত বেণুধৰ শৰ্মাৰ মৃত্যু হয়। দমদমা হাইস্কুলৰ (বৰ্তমান উচ্চতৰ) এখন সভালৈ আহোঁতে বেণুধৰ শৰ্মাক আমি প্ৰথম দেখিছিলো।

তাৰ পিছত, 'প্ৰকৃত বন্ধু' নামে আমাৰ সৰু কিতাপ এখন প্ৰকাশ পোৱাত, সেই কিতাপ এখন উপহাৰ দিবলৈ গৈ, গুৱাহাটীৰ ঘৰত তেওঁক লগ কৰিছিলো। সেইদিনা বেণুধৰ শৰ্মাৰ লগত ভয়ে ভয়ে দুই এটা সাহিত্যৰ কথা পতাৰো আমাৰ সৌভাগ্য ঘটিছিল। সেইদিনা বেণুধৰ শৰ্মাই আমাৰ লগত কথা-বতৰা পতাৰ মাজতে, কিতাপখনৰ দুই-এটা পাত পঢ়িও গৈছিল। শেষত কৈছিল— 'তুমি যত্ন নেৰিলে অসমীয়া সাহিত্যলৈ কিবা এটা নিশ্চয় দিব পাৰিবা। তোমাৰ চকুযুৰিত তাকে দেখিছো। তোমাৰ চকু যুৰিয়ে জীৱনৰ সূচী। 'তেওঁ আমাৰ চকু যুৰিত কি সূচী সূচনা কৰিলে, সেইদিনাৰ পৰা আজিলৈকে তাকে বুজাবলৈ চেষ্টা কৰিছো, কিন্তু বুজিবলৈ হ'লে পৰা নাই। জানো নেজানো, বুজো নুবুজো, মই নিৰবচ্ছিন্নভাবে কিন্তু লেখিয়েই আছোঁ বেণুধৰ শৰ্মাক সাক্ষাৎ কৰি অহাৰ কিছুদিনৰ পিছত নভবাকৈ বেণুধৰ শৰ্মাৰ চিঠি এখন পালোঁ। চিঠিখনৰ পূৰ্ণপাঠ তলত তুলি দিলোঁ—

শ্ৰীবেণুধৰ শৰ্মা
সুৱাগপুৰ,
গুৱাহাটী-৭৮১০০৮
অসম

Benudhar Sharma
Suwagpur
Gauhati-781008

শ্ৰীমান কলিতাই 'প্ৰকৃত বন্ধু' নাম দি অকণ অকণ ল'ৰা-ছোৱালীৰ নিমিত্তে যিখন পুস্তিকা প্ৰণয়ন কৰিছে, দেখি আৰু পঢ়ি বৰ সন্তোষ পাইছোঁ। পুৰণি সাহিত্য ভঁড়ালৰ পৰা এনেকুৱা সৰু সৰু লখিমী বুটলি আনি আমাৰ পিতৃ পুৰুষক পাহৰি যোৱা চেমনীয়াৰ মাজত প্ৰচাৰ কৰিবলৈ লোৱাটো মোৰ বোধেৰে সমীন কলিতাৰ চেষ্টাই প্ৰথম চেষ্টা। সমীৰণৰ দৰে সমীনৰ পুৰণি মৌ বিছনী হেন সাহিত্যই উঠি অহা আমাৰ সাহিত্য সেৱকসকলৰ প্ৰাণত নতুন শক্তিৰ সঞ্চাৰ কৰিব।

শ্ৰীবেণুধৰ শৰ্মা
১/৪/৭৮ ☐

পদ্মধৰ চলিহা

"নাই দুখীয়াৰ পূজাৰ সমল ৰত্ন মুকুতা মণি,
দুটি তল সৰা ভাব-কুসুমেৰে সজাওঁ চৰণখনি।
জননী জনমভূমি মহিমা অপাৰ।
জনমভূমি জনমভূমি
সৰগতো অধিক তুমি
জন্মে জন্মে যুগে যুগে
থাকোঁ যেন আই চৰণ চুমি।
জীৱন পুণ্য তোমাৰ সেৱাত,
মৰণ ধন্য তোমাৰ কোলাত,
তুমি ভকতৰ মুক্তি নিলয়
জীৱন-হোতাৰ যজ্ঞ ভূমি।"

এনেদৰে জননী জন্মভূমিৰ মহিমা বন্দনা কৰা বিশিষ্ট লেখকগৰাকী হ'ল পদ্মধৰ চলিহা।

পদ্মধৰ চলিহাৰ জন্ম হয় ১৮৯৫ চনৰ শাওণ মাহত, শিৱসাগৰ চহৰত। তেওঁৰ পিতাকৰ নাম ফণীধৰ চলিহা আৰু মাকৰ নাম গুণদালতা। গুণদালতা মণিৰাম দেৱানৰ নাতিনী। ফণীধৰ চলিহা এগৰাকী শিক্ষাবিদ আৰু সমাজকৰ্মী আছিল। তেওঁলোকৰ পূৰ্বপুৰুষজন হ'ল ৰামৰায়। তেওঁ আছিল কনৌজৰ লোক। স্বৰ্গদেউ

জয়ধ্বজ সিংহৰ দিনত তেওঁ অসমলৈ আহিছিল। তেওঁৰ পাণ্ডিত্যত মুগ্ধ হৈ ৰজাই বিষয়-বাব দিয়াৰ উপৰিও মাটি-সম্পত্তি দি সংস্থাপিত কৰে। অসমৰ চলিহা কাকতি বংশৰ এওঁকে আদি পুৰুষ বুলি জনা যায়।

পদ্মধৰ চলিহাই শিবসাগৰত পঢ়াশলীয়া জীৱন আৰম্ভ কৰে। ১৯০৮ চনত তেওঁ শিৱসাগৰ চৰকাৰী হাইস্কুলৰ পৰা প্ৰথম বিভাগত এণ্ট্ৰেন্স আৰু ১৯১০ চনত কটন মহাবিদ্যালয়ৰপৰা আই. এ. পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হয়। ১৯১২ চনত কলিকতাৰ প্ৰেছিডেন্সি মহাবিদ্যালয়ৰ পৰা বি. এল. উপাধি লাভ কৰে। ১৯১৬ চনত কলিকতাৰ পৰা ইংৰাজী সাহিত্যত স্নাতকোত্তৰ উপাধি লাভ কৰে।

তেওঁ কিছুদিন ফুলেশ্বৰী হাইস্কুল আৰু উত্তৰ গুৱাহাটী হাইস্কুলত শিক্ষকতা কৰে। তাৰ পিছত ডিব্ৰুগড়ত আইন ব্যৱসায় আৰম্ভ কৰে। পিছত তেওঁ শিৱসাগৰত ওকালতি কৰিবলৈ লয়। তেওঁ ১৯৪৫-৪৬ চনৰ সময়ছোৱাত অস্থায়ী ই.এ.চি. পদ গ্ৰহণ কৰে। ১৯৪৭ চনৰ পৰা তেওঁ শিৱসাগৰ মহাবিদ্যালয়ৰ অধ্যক্ষৰূপে কাৰ্যনিৰ্বাহ কৰে। এই মহাবিদ্যালয়ৰ পৰাই তেওঁ অৱসৰ গ্ৰহণ কৰে।

তেওঁ ১৯৩০ চনৰ ভাৰতৰ স্বাধীনতা আন্দোলনত অংশ গ্ৰহণ কৰি আইন, ব্যৱসায় ত্যাগ কৰিছিল।

সংগীতজ্ঞ চলিহাই অসমীয়া সংবাদ জগতলৈও বিশিষ্ট বৰঙণি আগবঢ়াইছে। তেওঁ চন্দ্ৰকুমাৰ আগৰৱালা প্ৰতিষ্ঠিত 'অসমীয়া' কাকত সম্পাদনা কৰাৰ উপৰিও লক্ষীনাথ বেজবৰুৱাৰ 'বাঁহী' আলোচনী সহকাৰী সম্পাদক আছিল। ১৯২৩ চনত তেওঁ সিংহ দত্তদেৱ অধিকাৰীৰ সৈতে 'অৰ্ঘ্য' নামৰ আলোচনী এখন যুটীয়াভাৱে সম্পাদনা কৰে। পষেকীয়া আলোচনী 'অসম-জ্যোতি'ৰো তেওঁ সম্পাদক আছিল।

পদ্মধৰ চলিহা এগৰাকী সু অভিনেতাৰূপেও জনাজাত আছিল। তেওঁ আছিল এগৰাকী নাট্যকাৰো। তেওঁ বিশেষকৈ নায়িকাৰ ভূমিকা ৰূপায়িত কৰিছিল। ১৯১৭ চনত অসম সাহিত্য সভাৰ প্ৰথম অধিৱেশনৰ সাংস্কৃতিক অনুষ্ঠানত পদ্মনাথ গোহাঞি বৰুৱাৰ ৰচিত নাটক 'জয়মতী' পৰিৱেশন কৰা হৈছিল। সেইদিনা সেই নাটকত পদ্মধৰ চলিহাই 'জয়মতী'ৰ চৰিত্ৰটি ৰূপায়িত কৰি দৰ্শকৰ পৰা ভূয়সী প্ৰশংসা লাভ কৰিছিল।

১৯১৭ চনত তেওঁ অসম ছাত্ৰ সন্মিলনত প্ৰথম সম্পাদক নিযুক্ত হৈছিল।

পদ্মধৰ চলিহা অসমীয়া ভাষা সাহিত্যৰ এজন নিষ্ঠাবান সেৱক আছিল। তেওঁ সাহিত্যৰ বিভিন্ন দিশলৈ স্মৰণীয় বৰঙণি আগবঢ়াইছে। তেওঁৰ প্ৰকাশিত গ্ৰন্থসমূহৰ

ভিতৰত হ'ল ঃ কবিতা — শৰাই (১৯২৮), ৰংপুৰে কথা কয় (১৯৫৬), পদুমণি (১৯৬৬) আদি। নাটক — মৰ লীলা (১৯২০), নিমন্ত্ৰণ বা অতো নষ্ট ততো ভ্ৰষ্ট (১৯১৭), কেনে মজা (১৯২৩) আদি। গীতৰ পুথি— ফুলনি (১৯১৫), স্বৰাজ সংগীত (১৯২১), গীত লহৰী (১৯২৮) আদি। সম্পাদিত — গল্পমালা (১৯৩২)। আত্মজীৱনী — জীৱন বীণাৰ সুৰ (১৯৬৩)। তেওঁৰ আন কেইখনমান গ্ৰন্থ হ'ল— মহাবীৰ লাচিত বৰফুকন (১৯৫৫), অসমীয়া সাহিত্যালৈ ৰংপুৰৰ বৰঙণি (১৯৫৬), পৰ্বত-ভৈয়াম, The Sahityarathi of Assam (১৯৫৪) আদি।

চলিহাই ভাৰতৰ স্বাধীনতা আন্দোলনৰ সময়ত এলানি তেজোদ্দীপ্ত স্বদেশ প্ৰেমমূলক গীত ৰচনা কৰে। এই গীতসমূহে আন্দোলনৰ প্ৰচাৰ কাৰ্যত যথেষ্ট সহায় কৰিছিল। 'স্বৰাজ সংগীত'ৰ গীতবোৰ সেই সময়ত মানুহৰ মুখে মুখে আছিল। তাৰ মাজিত দুই-চাৰিটা তেওঁৰ হাস্যৰসৰ গীতো শুনা গৈছিল। তেওঁৰ গীতৰ দৰে কবিতাতো স্বদেশ প্ৰম, প্ৰকৃতি প্ৰেম আৰু প্ৰণয়ৰ সুৰ শুনিবলৈ পোৱা যায়। 'ৰংপুৰে কথা কয়' শীৰ্ষক কাব্য গ্ৰন্থৰ কবিতাৰাজিৰ মাজত কবিৰ অতীত অসমৰ ভাস্কৰ্য আৰু স্থাপত্য বিদ্যাৰ প্ৰতি আদৰ আৰু আকৰ্ষণ লক্ষ্য কৰা যায়।

চলিহাৰ 'নিমন্ত্ৰণ' (১৯১৭) আৰু 'কেনে মজা' (১৯২৩) দুখন ধেমেলীয়া নাটক। 'নিমন্ত্ৰণ'ত তেওঁ তথাকথিত পণ্ডিতৰ জ্ঞান-গৰিমাক ব্যঙ্গ কৰিছে। 'কেনে মজা'ত এহাল স্বামী-স্ত্ৰীৰ ধন উপাৰ্জন কৰাৰ ঘটনাক হাস্য-ব্যঙ্গ কৰি উপস্থাপন কৰা হৈছে। নাট্যকাৰে তেওঁৰ এইখন নাটকক গীতি-নাট্যৰূপে অভিহিত কৰিছে।

১৯৫৮ চনৰ ২০ এপ্ৰিলত তিনিচুকীয়াত অনুষ্ঠিত হোৱা অসম সাহিত্য সভাৰ ষড়বিংশ অধিবেশনৰ তেওঁ সভাপতি আছিল। সভাপতিৰ আসনৰ পৰা তেওঁ কৈছিল, 'জীৱন মৰণৰ এই সন্ধিক্ষণত সাহিত্যৰ ভাবধাৰাৰ মাজেদি শান্তি, ঐক্য, বিশ্ব প্ৰেমৰ অমোঘ মন্ত্ৰ উদাত্ত স্বৰে উচ্চাৰিত আৰু প্ৰচাৰিত হওক। উদ্বিগ্ন নিৰানন্দময় জগতত বিমল আনন্দৰ মৌ ৰবৰক; আঁউসীৰ ঘোপমৰা আন্ধাৰতে জগতে নতুন পোহৰৰ সন্ধান পাওক। বিজ্ঞান, সাহিত্য, সংস্কৃতি ভিন্ ভিন্ আদৰ্শবাদ সকলোৰে সুমধুৰ সমন্বয়ৰ আৰু শান্তিপূৰ্ণ সহ-অৱস্থিতিৰ জৰিয়তে নতুন পৃথিৱী, ধুনীয়া দুনিয়াৰ আবিৰ্ভাৱ হওক।"

পদ্মধৰ চলিহাৰ মৃত্যু হয় ১৯৬৯ চনৰ ১২ জুনত। □

অতুল চন্দ্ৰ হাজৰিকা

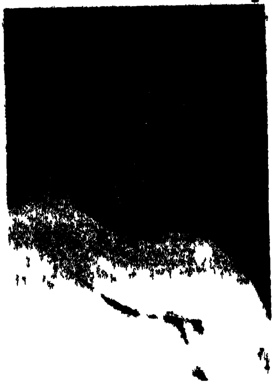

১৯৬৯ চনৰ 'মঞ্চলেখা' (১৯৬৭) গ্ৰন্থৰ বাবে সাহিত্য অকাডেমি বঁটা পোৱা সাহিত্যিক অতুল চন্দ্ৰ হাজৰিকাই লেখাৰ আনন্দক লাখটকীয়া সম্পত্তি জ্ঞান কৰিছিল। অসমীয়া ভাষাত সৰ্বাধিক কিতাপ ৰচনা কৰি অভিলেখ অৰ্জন কৰা, অতুল চন্দ্ৰ হাজৰিকাই জীৱনত ৰচনা কৰা কিতাপৰ সংখ্যাবোৰলৈ চাই নিজেও বিস্ময়াভিভূত, 'পৰ্বতৰ টিঙত উঠি তললৈ চালে যেনেকৈ আচৰিত হ'ব লাগে, ঠিক তেনেকৈ মই মোৰ এৰি অহা বাটটোত বিভিন্ন পৰ্যায়ৰ কিতাপবিলাকলৈ মন কৰিলে মই নিজেই বিস্ময়াভিভূত হওঁ কেনেকৈ ইমান কিতাপ লিখিছিলো সেই কথা ভাবি।'

হাজৰিকাৰ সমগ্ৰ সাহিত্যিক জীৱনৰ কীৰ্তিস্তম্ভৰূপে 'মঞ্চলেখা' আৰু 'স্মৃতিলেখা' লৈ আঙুলিয়াব পাৰি। এই দুয়োখন কিতাপ লিখি তেওঁ আন কিতাপ ৰচনা নকৰিলেও, অসমীয়া সাহিত্যত হাজৰিকাৰ নাম যাউতিযুগীয়া হ'লহেঁতেন। হাজৰিকাৰ 'মঞ্চলেখা' অসমীয়া নাট্য-সাহিত্যৰ এখন প্ৰামাণিক দলিল। ১৪৮৬ চনৰ পৰা ১৯৬৭ চনলৈ অসমীয়া নাট জীৱনৰ এখন সুবৃহৎ ইতিহাস তেওঁ লিখি উলিয়াইছে। ইয়াক সাতটা বৃহৎ খণ্ডত বিভক্ত কৰা হৈছে। এই গ্ৰন্থ ৰচনাৰ উৎস আৰু অনুপ্ৰেৰণা সম্পৰ্কে তেওঁ লিখিছে, "১৯৫৭ চনৰ কথা। বংশপুৰৰ ভগৱতী

বৰুৱা ঘূৰণ মঞ্চৰ উদ্বোধন উছৱৰ সভাপতি হৈ এই লিখক শিৱসাগৰলৈ যাবলগীয়া হৈছিল। সভাত পঢ়িবলৈ অসমৰ নাট্যাভিনয় সম্পৰ্কীয় কেইখিলামান পাত লৰালৰিকৈ লিখি নিছিলো আৰু তাকে আমাৰ ভাষণ হিচাপে অধ্যাপক শ্ৰীপৰাগধৰ চলিহাই পঢ়ি দিছিল। কথাখিনি শুনি সমজুৱাসকলে ভাল পোৱা বুলি গম পালোঁ— জনচেৰেকে সভাৰ থলীতে প্ৰশংসা কৰিলে। গ'ল কথা গুচিল। কথাটোৰ বুজ পাই তেতিয়াৰ অসম সাহিত্য সভা পত্ৰিকাৰ সম্পাদক ড° শ্ৰীসত্যেন্দ্ৰনাথ শৰ্মাদেৱে আমাৰ সেই ভাষণখন পত্ৰিকাত প্ৰকাশ কৰিব খোজাত আমি পুনৰ তাত হাত ফুৰাই অলপ ডাঙৰকৈ লিখি দিলো। বন্ধুবৰ শৰ্মাই সেই প্ৰবন্ধটো দুসংখ্যা পত্ৰিকাত প্ৰকাশ কৰিলে। তেতিয়ালৈকে অসমৰ মঞ্চৰ ইতিবৃত্ত লিখবলগীয়া দুৰন্ত ভাৱটোৱে মনত ঠাই পোৱা নাছিল আৰু সেই উদ্দেশ্যে আমি একো সা-সমল গোটাই ৰখা নাছিলোঁ। পিছে পত্ৰিকাত ওলোৱা প্ৰবন্ধটো পঢ়ি বন্ধু-বান্ধৱসকলৰ অনেকে আমাক শলাগনি জনায়ে নেৰিলে, তাক সম্প্ৰসাৰণ কৰি অসমৰ নাট ঘৰৰ বহল বুৰঞ্জী এখন লিখিব লাগে বুলিও পৰামৰ্শ আগবঢ়ালে আৰু পিছলৈ লগ পালেই সঘনে বুৰঞ্জীখনৰ বা-বতৰা ল'বলৈ ধৰিলে। এইদৰে কথাটো ক্ৰমাৎ গুৰুতৰ হৈ অহাত আমিও এক প্ৰকাৰ বাধ্যত পৰিয়েই এনে এটা গধুৰ দায়িত্ব মূৰ পাতি ল'বলগীয়া হ'ল আৰু সত্যব্ৰত ৰজাৰ কণমান দৰিকণা মাছটো বাঢ়ি বাঢ়ি বৃহৎকায় মৎস্য অৱতাৰ হোৱাৰ নিচিনাকৈ এই পুথিৰ কলেৱৰেও বৃহৎ মঞ্চলেখাৰ ৰূপ ধাৰণ কৰিলে।"

গ্ৰন্থখনৰ আদিতে মহাপুৰুষ শ্ৰীমন্ত শংকৰদেৱ আৰু তেৰাৰ শিষ্য মাধৱদেৱে অংকীয়া নাট ভাওনা সৃষ্টি কৰি, কলা লক্ষ্মীৰ সন্মুখত যিগচি অখণ্ড প্ৰদীপ জ্বলালে, সেই সম্পৰ্কে তেওঁ লিখিছে— "চিহ্ন যাত্ৰা নাটৰ ভাওনা কৰিয়েই (১৪৬৮চন) মহাপুৰুষ শ্ৰীমন্ত শংকৰদেৱে অসমৰ নাট্য জগতত পোন প্ৰথমবাৰৰ দীপাৱলী পাতিছিল। অৱশ্যে তাৰো আগৰে পৰা প্ৰচলিত হৈ থকা ওজাপালি, ঢুলীয়া-ভাওনা আদি থলুৱা অনুষ্ঠানক এই অভিনয়ৰ প্ৰাথমিক স্তৰ বুলি ক'ব পাৰি। সেয়ে হলেও সেই চিহ্ন যাত্ৰা ভাওনা যে এখনি পূৰ্ণাংগ নাটকৰ অভিনয় আছিল সেই বিষয়ে সন্দেহৰ থল নাই। মঞ্চ সজ্জা, দৃশ্য, নৃত্য, গীত, আলোক-সম্পাত আদিৰে এই অভিনয় পৰিপূৰ্ণ আছিল।"

যেতিয়া আহোম স্বৰ্গদেৱসকলৰ ৰাজদণ্ড উটি গ'ল, বৃটিছৰ আগমন ঘটিল, বৰদোৱা-বেহাৰ মাজুলীৰ ভোৰতালৰ মাত আচৰিতে বন্ধ হ'ল— সেই সময়চোৱাৰ

মঞ্চাভিনয়ৰ কথা উল্লেখ কৰি লিখিছে— "সাধাৰণতে দুৰ্গোৎসৱ বা আন কোনো ৰাজহুৱা উৎসৱ উপলক্ষে অস্থায়ী নাটশাল সাজি একোখনি অভিনয়ৰ দিহা কৰা হৈছিল। কিয়নো সেই সময়ত অৰ্থাৎ ঊনবিংশ শতিকাৰ শেষ ভাগলৈকে অসমৰ প্ৰায়বোৰ ঠাইতেই স্থায়ী ৰঙ্গমঞ্চ নাছিল। সেই অভিনয়ৰ বাবে নতুনকৈ অসমীয়া নাট লিখি লৈ কাম চলোৱা হৈছিল। বঙলা নাটৰ পৰা তৰ্জমা কৰা ৰীতি তেতিয়া নাছিল বুলি ক'লেও মিছা কোৱা নহয়। সেই গৰুগাড়ীৰ যুগত এতিয়া বেলগাড়ী বিমানৰ যুগৰ দৰে কলিকতা মহানগৰী দুই চাৰিঘণ্টা বাটৰ দূৰত নাছিল। সেইবাবে হয়তো 'পৰত আশ বনত বাস' বুলি ভাবি আমাৰ মানুহে থলুৱা বস্তুতেই অধিক গুৰুত্ব আৰোপ কৰিবলৈ বাধ্য হৈছিল। তাৰ ফলতেই কেবাখনো বাছকবনীয়া নাট সাময়িক প্ৰয়োজনত ৰচনা কৰি অভিনয় পতা হৈছিল। দুখৰ বিষয় সেই সময়ত ৰচিত প্ৰায় সকলোবিলাক মঞ্চসফল নাটেই আজি বিলুপ্ত হ'ল। দুই এখনেহে ছপাৰ পোহৰ দেখা এই যুগৰ প্ৰথম অসমীয়া নাট্যকাৰ—

শুনিবাহা সভাসদজন
ৰাম-নৱমীৰ বিৱৰণ
তাহাঙ্ক অসত্য নামানিবা কদাচিৎ
এচৰু আঞ্জাত এটা চাই
সমস্তৰে যেন বাৰ্তা পাই
সেই পটন্তৰ পাইবাহা নিশ্চিৎ।

এয়া ৰাম-নৱমী নাটৰ সূত্ৰধাৰৰ বচন। সূত্ৰধাৰজন হৈছে অসম বুৰঞ্জী লিখক গুণাভিৰাম বৰুৱা ডাঙৰীয়া (১৮৩৪-৯৪) । ৰাম নৱমী নাট ৰচনা কৰি তেওঁ অসমীয়া নাট্য সাহিত্যৰ এই যুগৰ প্ৰথম নাট্যকাৰ হিচাপে খ্যাতিমান হ'ল।"

হাজৰিকাৰ তুলিকাৰ পৰা নিগৰি অহা কিতাপৰ সংখ্যা প্ৰায় ডেৰশখনমান হ'ব। তেওঁৰ কবিতাৰ পুথি ২৬ খন। তাৰ ভিতৰত উল্লেখযোগ্য কেইখনমানহ'ল— দীপালী (১৯৩০), মুকুতামালা (১৯৩০), মণিমালা, পাঞ্চজন্য (১৯৩১), মালিকী মাধুৰী (১৯৪৯), কণুক জুনুক (১৯৫৩), তপোবন (১৯৫৫), মন মাধুৰী (১৯৭১), মণিকূট (১৯৭৩), শতাব্দীৰ অৰ্ঘ (১৯৭৭), শৰতৰ সুৰ (১৯৭৬), সন্ধ্যা আৰতী (১৯৭৯), কণজুলৰ ঝিলমিল (১৯৮০) আদি। তেওঁৰ নাটকৰ সংখ্যা ২৮ খন। অপ্ৰকাশিত অনাতাৰ নাট ১১ খন। নাটবোৰ হ'ল— বেউলা (১৯৩৩), নন্দদুলাল (১৯৩৫), কুৰুক্ষেত্ৰ (১৯৩৬), নৰকাসুৰ (১৯৩০), [illegible] (১৯৩৬), ৰুক্মিণী

হৰণ (১৯৪৯), সাবিত্ৰী (১৯৩৯), সীতা (১৯৫২), দময়ন্তী (১৯৫২), সতী (১৯৬২), শকুন্তলা (১৯৪৩), কনৌজ কুঁৱৰী (১৯৩৩), ছত্ৰপতি শিৱাজী (১৯৪৭), টিকেন্দ্ৰজিৎ (১৯৫৯), মৰ্জিয়ানা (১৯৩৯), মানস প্ৰতিমা (১৯৪৮), আহুতি (১৯৫২), অশ্ৰুতীৰ্থ (১৯৪৮), বণিজ কোঁৱৰ (১৯৪৫) আদি। শিশু সাহিত্য ৰচনা কৰিছে প্ৰায় ৩৭ খন। সেইবোৰৰ ভিতৰত কেইখনমান হ'ল— আইতাৰ সাধু (১৯৬৮), কথা কীৰ্তন (১৯৪৫), কথা দশম (১৯৪৬), অকৌন্না নাটৰ সাধু (১৯৫০), কাব্য কাহিনী (১৯৫৩), ৰামায়ণৰ বহঘৰা (১৯৫৬), ভাৰত জেউতি (১৯৪৭), লৰাৰ জাতক (১৯৫০), নীলা চৰাই (১৯৪৮), খ্ৰীচৰ সাধু (১৯৬০), এশুৱাৰহুনৰ সাধু (১৯৬১), ঈছপৰ সাধু (১৯৫১), বাণী হিমাণী (১৯৬২) আদি। 'সাহিত্য সভা বাৰ্ষিকী ১ম, ২য় আৰু ভাষণাৱলীৰ ১ম, ২য় আৰু ৩য় খণ্ড হাজৰিকাৰ সম্পাদনাতে প্ৰকাশ পায়। কেইবাখনো পঢ়াশলীয়া পুথিৰো তেওঁ ৰচক। তেওঁৰ ৫খন বিবিধ গদ্য, ২৯খন সংকলন আৰু সম্পাদনামূলক গ্ৰন্থও আছে। উছৱৰ ভোগজৰা, উছৱৰ ৰংচৰা আৰু লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাৰ গ্ৰন্থাৱলী ১ম আৰু ২য় খণ্ড উল্লেখযোগ্য। 'স্মৃতিৰ পাপৰি' আন এখন তেওঁৰ উল্লেখযোগ্য গ্ৰন্থ।

হাজৰিকাৰ ঘাইকৈ সুন্দৰৰ আৰাধনাৰ মাধ্যম দুটা। এটা কবিতা, আনটো নাটক। তেওঁ নিৰবচ্ছিন্নভাৱে বাঁহীৰ যুগৰ পৰা মৃত্যুৰ আগমুহূৰ্তলৈ কবিতা ৰচনা কৰিলেও, তেওঁৰ কবিতাত জীৱন-জিজ্ঞাসা, ভাৱৰ গভীৰতা, কল্পচিত্ৰ তথা সূক্ষ্ম দৃষ্টিৰ অভাৱ অনুভৱ কৰা যায়। তেওঁ বেছিভাগ কবিতা স্বদেশপ্ৰেমমূলক আৰু প্ৰকৃতি বিষয়ক। হাজৰিকাই তেওঁৰ ৰচনা-ৰীতি সম্পৰ্কে আভাস দি লিখিছে, "মই পুৰণি দিনৰ পুৰণি বাট, পুৰণি মাত। পুৰণি দৃষ্টিৰে নতুন সৃষ্টিৰ পোষকতা কৰোঁ। পুৰণি আখ্যান, ইতিবৃত্ত, বুৰঞ্জী, গ্ৰহণযোগ্য পুৰণি ৰীতি-নীতি আৰু পৰম্পৰা ভাল পাওঁ। সেই কাৰণে পুৰণিক সমূলঞ্চে বাদ নিদিয়াকৈ নতুনকো সদায় স্বাগত-সম্ভাষণ জনাই আহিছোঁ। মুঠতে মই ন-পুৰণিৰ সুসমন্বয় সাধন কৰিবলৈ যত্ন কৰি আহিছোঁ।"

'সুন্দৰৰ আৰাধনা' (১৯৮৫) কবিৰ 'তপোবনৰ কবিতাকুঞ্জত এই সুন্দৰৰ আৰাধনাই মোৰ শেষ অৰ্ঘ — পুষ্প পাত্ৰত অৱশিষ্ট হৈ থকা শেষ পুষ্পাঞ্জলি' বুলি কৈছে। 'সুন্দৰৰ আৰাধনা'ত কবিৰ অতীত জেউতি, প্ৰকৃতি আৰু সংস্কৃতি সাহিত্য আৰু সম্প্ৰীতি, দুষ্কৃতি আৰু দুৰ্গতি, ভাৰত জ্যোতি আৰু দুখৰ পোহৰৰ সুৰ ধ্বনিত হৈছে। 'প্ৰাগ্‌জ্যোতিকা'ত তেওঁ অতীত জেউতি সুঁৱৰি লিখিছে ঃ

"কি যে অপৰূপ কাম্য কামৰূপ
শ্ৰীপ্ৰাগজ্যোতিষপুৰ—
পুৰাণে-ভাৰতে কাব্য-ইতিহাসে
কত সুৰ সুমধুৰ।"

মন মাধুৰী ঃ হাজৰিকাই 'মন মাধুৰী'ত পূৰ্বে প্ৰকাশিত, কিছুমান অপ্ৰকাশিত কবিতাকে ধৰি 'পাঞ্চজন্য', 'গান্ধী-মালিকা' আৰু 'সাহিত্য-তীৰ্থ'ৰ কবিতাখিনি সন্নিবিষ্ট কৰিছে। তেওঁৰ এই কাব্য গ্ৰন্থৰ 'যাঁতৰ-সংগীত'ত মহাত্মা গান্ধীৰ মুখ-নিসৃত কথা ফাঁকিত এক সুকীয়া সুষমা দিছে এনে ধৰণে ঃ

'অসম ৰমণী উপজি যোৱনী
কাপোৰত তোলে পৰীৰ কাহিনী।"

দেশে স্বাধীনতা লাভ কৰাৰ পিছত, দেশত মূৰ দাঙি উঠিব পৰা অশুভ শক্তিৰ সংকেত দি, অসমীয়া জাতিক সোঁৱৰাই সতৰ্ক কৰি দিছিল এনেদৰে ঃ

"এতিয়াও আছে বিঘিনি বহুত, দস্যু-দানবৰ দল
নহয় যদিহে মষিমূৰ তাৰ, ঘটিব অশুভ ফল।
অসমত যদিহে অসমী ভাষাই নেপায় আগত স্থান,
স্বাধীনতা হ'ব ভেকোভাওনা, ব্যৰ্থ সাধনা— ধ্যান।"

কণুক-জুনুক ঃ 'কণুক-জুনুক' কাব্য গ্ৰন্থত তেওঁ ৭৩ টা কবিতা সন্নিবিষ্ট কৰিছে। এই কবিতাবিলাকৰ মাজত ঘাইকৈ তেওঁৰ ভগবান স্তুতি আৰু স্বদেশপ্ৰেমমূলক ভাৱধাৰা ফুটি ওলাইছে। এনে ভাব প্ৰকাশ পোৱা তেওঁৰ কবিতা কেইটামানৰ ভিতৰত হ'ল—জগত-পিতা, প্ৰাৰ্থনা, সুন্দৰ, মহাপুৰুষ, সেৱা, প্ৰণাম, শ্ৰীপঞ্চমী, ঘৰ, আমাৰ দেশ, আই আদি। প্ৰাকৃতিক আৰু জাগতিক সৌন্দৰ্য ফুটি ওলোৱা কবিতাকেইটিৰ ভিতৰত হ'ল— পুৱা, নিশা, জোন আদি। বীৰ প্ৰশস্তিমূলক কবিতা হ'ল— কৰ্ণ, শ্ৰীকৃষ্ণ, আনন্দৰাম আদি।

হাজৰিকাই আমাৰ নাট্য সাহিত্যলৈও লেখত ল'বলগীয়া বৰঙণি আগবঢ়াইছে। হাজৰিকাই পৌৰাণিক, ঐতিহাসিক আৰু কাল্পনিক আদি ত্ৰিশখনৰো অধিক নাটক ৰচনা কৰিছে। হাজৰিকাৰ এই নাটকবোৰৰ অধিক সংখ্যক অসমৰ বিভিন্ন ৰংগমঞ্চত অভিনীত হৈছে আৰু অনাতাঁৰ কেন্দ্ৰযোগে প্ৰচাৰিত হৈছে। অসমৰ প্ৰতি উৎসৱ-পাৰ্বণ, বিহু-পূজা আদিত যেনেকৈ অসমৰ সকলো বাতৰি কাকত আৰু আলোচনীয়ে

হাজৰিকাৰ কবিতা এটি প্ৰথম স্থানত লৈ প্ৰকাশ কৰে, তেনেদৰে অনাতাঁৰ কেন্দ্ৰটো হাজৰিকাৰ নাটে প্ৰায়ে গম গমাই থাকে। এই কথাও স্বীকাৰ কৰিব লাগিব যে, হাজৰিকাৰ নাটে অসমীয়া মঞ্চত বঙলা নাটৰ প্ৰভাৱ দূৰ কৰাত যথেষ্ট অৰিহণা আগবঢ়াইছে। হাজৰিকাৰ নাটবিলাকত যাইকৈ দেশপ্ৰেম, জাতিপ্ৰেম আৰু ভক্তিমূলক ভাবৰ সুৰ শুনিবলৈ পোৱা যায়। দুই-এটা খুটি-নাটি চকুত পৰিলেও, হাজৰিকাৰ নাটত ছন্দৰ সাৱলীলতা, ভাবৰ গাম্ভীৰ্য, চৰিত্ৰ সৃষ্টি আৰু পৰিৱেশ ৰচনাত বিশেষ সফলতা লাভ কৰিছে বুলিব পাৰি। সফলতাৰ দাবী কৰা হাজৰিকাৰ পৌৰাণিক নাটককেইখন হ'ল— নৰকাসুৰ, বেউলা, নন্দদুলাল, কুৰুক্ষেত্ৰ, ৰামচন্দ্ৰ, ৰুক্মিণী হৰণ, নিৰ্যাতিতা, চম্পাৱতী, শকুন্তলা, সাবিত্ৰী আদি।

তেওঁ মাণিক চন্দ্ৰ মধ্য ইংৰাজী স্কুলত পঢ়ি থকা দিনৰে পৰা লিখিবলৈ আৰম্ভ কৰিছিল। সেই স্কুলৰ হাতে লিখা মুখপত্ৰখনো তেওঁ সম্পাদনা কৰিছিল আৰু সেই স্কুলত পঢ়ি থকা কালতে 'মাধুৰী' নামৰ কবিতাৰ পুথি এখন যুগুত কৰিছিল। তাত কেঁচা হাতৰ পৰশ থকা যেন ভাবি কিতাপখন ছপা কৰাৰ চিন্তা কৰা নাছিল। গুৱাহাটী কলেজিয়েট স্কুলৰ অষ্টমমান শ্ৰেণীৰ ছাত্ৰ থাকোঁতে, তেওঁৰ প্ৰথম কবিতা লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা সম্পাদিত 'বাঁহী'ত প্ৰকাশিত হৈছিল। কবিতাটোৰ নাম আছিল 'বসন্তকাল'। তেওঁৰ প্ৰথমখন কবিতাৰ কিতাপ হৈছে 'পাঞ্চজন্য'। কলেজীয়া জীৱনতে এই গ্ৰন্থ প্ৰকাশিত হৈছিল।

অতুল চন্দ্ৰ হাজৰিকাৰ জন্ম ১৯০৩ চনত, গুৱাহাটী চহৰত। তেওঁৰ পিতাকৰ নাম ৰমাকান্ত হাজৰিকা আৰু মাকৰ নাম নিৰুপমা হাজৰিকা। উজান বজাৰৰ পদ্ম পণ্ডিতৰ পাঠশালাত তেওঁ প্ৰথম বিদ্যাৰম্ভ কৰিছিল। ১৯২৩ চনত তেওঁ কলেজিয়েট হাইস্কুলৰ পৰা প্ৰৱেশিকাত উত্তীৰ্ণ হৈ, ১৯২৮ চনত কটন কলেজৰ পৰা বি. এ. আৰু আৰ্ল ল কলেজৰ পৰা বি.এল. উপাধি লাভ কৰে। কেইবাখনো স্কুলত শিক্ষকতা কৰাৰ উপৰিও তেওঁ কিছুদিন ছাব ইন্সপেক্টৰ অৱ স্কুলছ হিচাপে কাম কৰিছিল। কটন কলেজ আৰু গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ বি.টি. শ্ৰেণীৰো তেওঁ অধ্যাপক আছিল। তেওঁ অসম ছাত্ৰ সন্মিলনৰ লগতো জড়িত আছিল। তেওঁ 'মিলন' আৰু 'দীপক' আলোচনী সম্পাদনা কৰি সুনাম অৰ্জন কৰিছিল।

ন-লেখকসকলে হাজৰিকাৰ পৰা সদায় উৎসাহ অনুপ্ৰেৰণা লাভ কৰিছিল। ১৯৭১ চনত 'ভাগ্যচক্ৰ' নামেৰে এটি প্ৰচলিত কাহিনী সংগ্ৰহ কৰি কিতাপ আকাৰে ছপাবলৈ ইচ্ছা কৰি, তাৰ বাবে পাতনি এখন বিচাৰি আমি অতুলচন্দ্ৰ হাজৰিকাৰ

কাষ চাপিছিলো। আগ্ৰহেৰে তেওঁ পাতনিখন লিখি দিছিল। কিন্তু সেই পাতনিখন প্ৰেছৰ পৰা হেৰাল, গ্ৰন্থত সন্নিবিষ্ট নহ'ল। কোনো সংবাদ পত্ৰ বা আলোচনীয়ে তেওঁ লেখা বিচাৰি গ'লে, নিৰাশ হ'ব নেলাগিছিল। সভা-সমিতিবিলাকলৈ মাতিলেও তেওঁ দহো কাম কাটি কৰি এৰি ৰাইজৰ মাজত উপস্থিত হৈছিল গৈ।

সাহিত্যৰ এই ভীমকৰ্মা ব্যক্তিগৰাকীক ১৯৮২ চনত অসম সাহিত্য সভাই 'সাহিত্যাচাৰ্য্য' উপাধিৰে সন্মানিত কৰিছে। ১৯৭১ চনত কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰে তেওঁক 'পদ্মশ্ৰী' উপাধি প্ৰদান কৰিছে।

১৯৫৯ চনত নগাঁৱত অনুষ্ঠিত অসম সাহিত্য সভাৰ সপ্তবিংশ অধিবেশনৰ তেওঁ সভাপতি আছিল। সেইদিনা তেওঁ জাতিৰ উদ্দেশ্যে দিয়া ভাষণত কৈছিল, "সংস্কৃতিৰ উৎসৱ পতাৰ উপৰিও অসমীয়া ডেকা-গাভৰুসকলে অন্ততঃ এটা চুবুৰীয়া বা থলুৱা জনজাতীয় ভাষা শিকিব লাগে। অসমীয়া পণ্ডিতসকলে সেইবোৰৰ আলোচনা গৱেষণা চলাব লাগে। তেতিয়াহ'লে জনজাতিসকল আৰু আমাৰ মাজত পাৰস্পৰিক ভাবৰ আদান-প্ৰদানৰ মাজেদি বন্ধুত্বৰ ভাবৰ সৃষ্টি হ'ব। তেওঁলোকেও অসমীয়া ভাষা শিকিবলৈ আগ্ৰহ কৰিব লাগিব। পৰস্পৰে মনত ৰাখিব লাগিব তেজ ধুলে উটে, মঙহ ধুলে নুটে। মুঠতে সেৱা আৰু ত্যাগ নহ'লে আমি আনৰ হৃদয় জয় কৰিব নোৱাৰোঁ। মিছনেৰী চাহাবসকল, ৰামকৃষ্ণ মিছনৰ কৰ্মীসকলৰ আদৰ্শ অনুকৰণীয়। আমাৰ কোনো সাম্ৰাজ্যবাদী মনোবৃত্তি নাই, কোনো কূট ৰাজনীতি নাই, আছে স্বজন প্ৰীতি, আছে মহাপুৰুষে দি থৈ যোৱা মানৱ প্ৰীতিৰ মাংগলিক অৱদান। আমাৰ ভিতৰত আকৌ নগাৰ নৰোত্তম আতৈ, গাৰোৰ গোবিন্দ আতৈ নোলাবনে?'

১৯৮৬ চনৰ ৭ জুনত তেওঁৰ দেহাৱসান ঘটে। তেওঁৰ মৃত্যুত ড° মহেশ্বৰ নেওগে অসমীয়া সাহিত্যৰ সুদীৰ্ঘ এটা যুগৰ অন্ত পৰিল বুলি দুখ প্ৰকাশ কৰিছে। ড° সত্যেন্দ্ৰনাথ শৰ্মাই লিখিছে— 'সাহিত্যাচাৰ্য অতুল চন্দ্ৰ হাজৰিকা অসমীয়া সাহিত্যৰ বৰ চ'ৰাত এনে এখন আসন গ্ৰহণ কৰিব পৰা ব্যক্তি, সকলো দিশৰ পৰা চালে দ্বিতীয় এজন সহজে ওলাব বুলি আশা কৰা নাযায়।" ■

ত্ৰৈলোক্যনাথ গোস্বামী

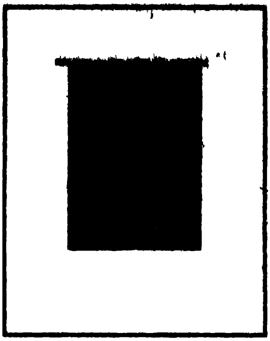

১৯৬৭ চনৰ বাবে সাহিত্য অকাডেমি বঁটা লাভ কৰা অসমীয়া গ্ৰন্থখন হ'ল "আধুনিক গল্প সাহিত্য" (১৯৬৫) আৰু উক্ত গ্ৰন্থৰ লেখকগৰাকী হ'ল বিশিষ্ট সমালোচক গল্পকাৰ, নন্দন তাত্বিক, সুবক্তা, শিক্ষাবিদ ত্ৰৈলোক্যনাথ গোস্বামী ডাঙৰীয়া। এই গ্ৰন্থক ১৯৬১—৬৫ চনৰ অসমীয়া ভাষাৰ শ্ৰেষ্ঠ গ্ৰন্থ ৰূপেও অসম সাহিত্য সভাই পুৰস্কৃত কৰে। গ্ৰন্থখনত চুটিগল্প, পাশ্চাত্য গল্প সাহিত্যৰ চমু পৰিচয় গল্পকাৰ ৰবীন্দ্ৰনাথ ঠাকুৰ আৰু প্ৰেমচন্দ্ৰ, অসমীয়া চুটি গল্পৰ ক্ৰমবিকাশ শীৰ্ষক আলোচনা সন্নিবিষ্ট হৈছে। প্ৰথম খণ্ডত চুটি গল্পৰ সমাদৰ, চুটি গল্পৰ কাহিনী, দ্বন্দ্ব, ৰচনা কৌশল, কথা-বস্তু আদি; দ্বিতীয় খণ্ডত ওৱাছিংটন আৰভিং, এলেন পো, গগল, টুৰ্গেনিভ, মোপাচাঁ, চেখভ, হেমিংওৱে, জ্যাঁ-পল ছাত্ৰে, ক্যেমু তৃতীয় খণ্ডত প্ৰখ্যাত গল্পকাৰ ৰবীন্দ্ৰনাথ ঠাকুৰ আৰু হিন্দী গল্পকাৰ মুন্সি প্ৰেমচন্দ্ৰৰ সাহিত্যিক প্ৰতিভা আদি আৰু চতুৰ্থ খণ্ডত ৩৭ গৰাকী অসমীয়া গল্পকাৰৰ গল্পৰ বিশ্লেষণ আৰু আলোচনা দাঙি ধৰিছে। গ্ৰন্থখন সম্পৰ্কত লেখকে লেখিছে,— "'আধুনিক গল্প সাহিত্য' পুথিখন যুগুত কৰোঁতে দীঘলীয়া সময় লাগিল। আলোচনা কৰিব খোজা ভালেমান গল্প ন-পুৰণি আলোচনীৰ পাতৰ পৰা উলিয়াই ল'ব লগা হ'ল। সংগ্ৰহ সম্পূৰ্ণ নোহোৱাৰ কাৰণে লেখকৰ দুটা এটা ভাল গল্পৰ আলোচনা

নহ'বও পাৰে। নোহোৱাটোৱেই বেছি সম্ভব। ..... পুথিখনৰ একাংশত পাশ্চত্যৰ কেইগৰাকীমান খ্যাতনামা লেখকৰ গল্প বিশ্লেষণ আৰু চমু আলোচনা সন্নিবিষ্ট কৰা হৈছে। উদ্দেশ্যে, পাশ্চাত্ত্য দেশৰ গল্প সাহিত্যৰ বিভিন্ন ধাৰাৰ লগত আমাৰ অসমীয়া পাঠকৰ সহজ পৰিচয় সুবিধা। গল্পবোৰ আলোচনা কৰাৰ সময়ত সাহিত্যৰ মূল্যবোধৰ আদৰ্শ সদায় চকুৰ আগত আছে।" গ্ৰন্থখনৰ আলোচনাত তেওঁ চুটিগল্পৰ সমাদৰ সম্পৰ্কে কৈছে, "গল্প কোৱা আৰু গল্প শুনাৰ প্ৰবৃত্তি মানুহৰ এক আদিম প্ৰবৃত্তি। নিজৰ জীৱনৰ সুখ দুখৰ কাহিনী আনৰ আগত প্ৰকাশ কৰিলে মন পাতলে আৰু আনৰ সুখ-দুখৰ কাহিনী শুনিলেও অন্তৰত সহানুভূতি জাগে। মানুহৰ মনৰ এই আদিম প্ৰবৃত্তিৰ পৰাই প্ৰাচীন কালত নানা ধৰণৰ সাধুকথা নৰ সমাজত প্ৰচলিত হৈ পৰে।" পাশ্চাত্য গল্প সাহিত্যৰ চমু পৰিচয়ত তেওঁ কৈছে, "আমেৰিকাৰ সাহিত্যৰ বুৰঞ্জীত গল্প লেখকৰ অবদান বিশেষভাৱে উল্লেখযোগ্য। ঊনবিংশ শতিকাৰ মাজ ভাগলৈকে আমেৰিকাৰ সাহিত্যৰ ওপৰত ইংৰাজী সাহিত্যৰ প্ৰভাৱ স্পষ্ট। কিন্তু গল্পৰ ক্ষেত্ৰত আমেৰিকাৰ সাহিত্যৰ লেখকসকলৰ এটা বিশেষত্ব আছে। সেইটো হ'ল হাস্যৰস হাঁহি আৰু কৌতুকৰ বৈশিষ্ট্যই একালত ইংৰাজী গল্পৰ পৰা আমেৰিকান গল্পৰ পাৰ্থক্য বুজাইছিল। ওৱাচিংটন আৰভিঙৰ সময়ৰে পৰা আৰম্ভ কৰি আজিলৈকে এই বিশেষত্বৰ ছাপ সম্পূৰ্ণৰূপে আঁতৰি যোৱা নাই। আৰভিঙৰ গল্প ৰীতি পোন। ঘটনাৰ কালানুক্ৰমিক বিন্যাসৰ মাজেদি তেওঁৰ গল্প পৰিণতিৰ পিনে আগুৱাই যায়।" অসমীয়া চুটিগল্পৰ ক্ৰমবিকাশৰ ধাৰাত তেওঁ নিজৰ বিষয়ে আলোচনা আগবঢ়াইছে এনেদৰে, "ত্ৰৈলোক্য গোস্বামীৰ তিনিখন গল্প-পুথি প্ৰকাশিত হৈছে। 'অৰুণা', 'মৰীচিকা' আৰু 'শিল্পীৰ জন্ম'। এই তিনিখন পুথিত গল্পৰ উপৰিও আলোচনীত প্ৰকাশিত হোৱা কিছুমান গল্প আলোচনীৰ পাততে পৰি আছে। সমাজৰ দুখ-দৈন্য, অনাচাৰ-অবিচাৰ, নিষ্পেষিত স্ত্ৰী-পুৰুষৰ চৰিত্ৰ গোস্বামীৰ গল্পত আছে। তেওঁৰ 'সাদৰী', 'প্ৰায়শ্চিত্ত', 'মৰীচিকা' প্ৰভৃতি ৰোমাণ্টিক গল্পসমূহতো মতা-তিৰোতাৰ সমাজৰ পৰা আঁতৰাই আনি ভাব বিলাসী কৰাৰ চেষ্টা নাই। পুৰণি সমাজখনৰ মাজত ব্যক্তি স্বাতন্ত্ৰ্যৰ ঠেক সুৰুঙাইদি যিখিনি পোহৰ সোমাই ব্যক্তি হিয়াৰ মাজত লুকাই থকা গুপুত ভাব আৰু গোপন আকাংক্ষা পোহৰাই তুলিছে তাৰ আভাস ওপৰৰ গল্প তিনিটাত পোৱা যায়। 'অপৰাধৰ দান'ৰ গঠন উপন্যাসধৰ্মী হ'ল। শান্তিৰ সাহসিকতা আৰু প্ৰণয়ৰ গভীৰতাৰ লগে লগে প্ৰেমিকৰ অন্তৰত জগা খন্তেকীয়া তৃপ্তিৰ বৰ্ণনা সৰস। এই তৃপ্তিয়ে অৱশ্যে পিছলৈ নায়কৰ মনোৰাজ্য

অধিকাৰ কৰিব পৰা নাই। সন্দেহৰ বিষাক্ত কীট সোমাই তেওঁৰ অন্তৰৰ শান্তি খুলি খুলি খাই পেলাইছে।"

অসমীয়া সাহিত্যলৈ আগবঢ়োৱা গোস্বামী ডাঙৰীয়াৰ অৱদানসমূহ হ'ল— (ক) চুটিগল্প — অকণা (১৯৪৮), মৰীচিকা (১৯৪৮), শিল্পীৰ জন্ম (১৯৫৭) আৰু জীৱনৰ জীয়া জুই (১৯৭০)। (খ) ব্যংগ উপন্যাস — জীয়া মানুহ। (গ) সাহিত্য সম্বন্ধীয়া আলোচনা — সাহিত্য আলোচনা (১৯৫০), সমুদ্ৰ মন্থন (১৯৬৮), ইংৰাজী সমালোচনাৰ ধাৰা আৰু অসমীয়া সাহিত্যত ইয়াৰ প্ৰভাৱ (১৯৭০), সাহিত্য আলোচনা, নন্দন তত্ত্ব ঃ প্ৰাচ্য আৰু প্ৰাশ্চাত্য (১৯৮০), (এই গ্ৰন্থ প্ৰকাশন পৰিষদৰ দ্বাৰা পুৰস্কৃত) আদি। (ঘ) সম্পাদিত – প্ৰবন্ধ চয়ন [১৯৬৫], মন্দাকিনী (আলোচনী, ১৯৬৬)। (ঙ) অপ্ৰকাশিত নাটক – পদুম কুঁৱৰী, বজাৰৰ একাল। (চ) উপন্যাস – পমিলা। (ছ) কবিতা — প্ৰায় দুকুৰি কবিত লিখিছে।

তেওঁ হাইস্কুলৰ পঞ্চম শ্ৰেণীত পঢ়োঁতে, দদায়েকৰ মেজৰ আগত এটা হাতেলিখা কবিতা আঁৰি থোৱা দেখি— তাকে পঢ়ি তেওঁৰো কবিতা লিখাৰ সাহস ওপজে। ষষ্ঠ শ্ৰেণীৰ পৰীক্ষা দি ছাত্ৰ লাইব্ৰেৰীৰ পৰা হেমলেটৰ কাহিনী পঢ়ি অভিভূত হৈছিল। বিশ্ববিশ্ৰুত শ্বেক্সপীয়েৰৰ নাট্যবস্তুৰ লগত সেয়া তেওঁৰ প্ৰথম পৰিচয় আছিল। মাইনৰ শ্ৰেণীত থাকোঁতে তেওঁ হেমচন্দ্ৰ বৰুৱাৰ 'বাহিৰে ৰং চং ভিতৰে কোৱাভাতুৰী', হিতেশ্বৰ বৰুৱাৰ 'যুদ্ধক্ষেত্ৰত আহোম ৰমণী', দণ্ডীৰাম কলিতাৰ 'ফুল', চন্দ্ৰধৰ বৰুৱাৰ 'মেঘনাদ বধ' পঢ়িছিল। 'ফুল' উপন্যাসৰ গদ্যৰীতিয়ে তেওঁক আকৰ্ষিত কৰিছিল। 'আহোম ৰমণী'ৰ অমিত্ৰাক্ষৰ ছন্দয়ো তেওঁক আকৃষ্ট কৰিছিল। প্ৰথমে তেওঁ কবিতা আৰু গল্প দুয়োটাতে হাত দিছিল। কটন কলেজত নাম লিখাৰ পিছত তাৰ লাইব্ৰেৰীৰ যোগেদি পাশ্চাত্যৰ লেখকসকলৰ পৰিচয় পোৱাৰ সুযোগ পাইছিল। সেই সময়ছোৱাত তেওঁক ভাব পেলোৱা কিতাপকেইখন আছিল— ভিক্তৰ হিউগোৰ 'লা মিজাৰেবল', শ্বেক্সপীয়েৰৰ 'মেকবেথ', গেটেৰ 'ফাউষ্ট', ৰবার্টব্ৰাউনিঙৰ 'এন্ড্ৰিয় ডেল ছাৰ্টো', 'ফ্ৰালিপ্পো লিপ্পি' আদি। সেই সময়ছোৱাৰ তেওঁৰ প্ৰেৰণাদায়ক স্বনামধন্য ব্যক্তিসকল হ'ল— কৰ্মবীৰ নবীনচন্দ্ৰ বৰদলৈ, হেমচন্দ্ৰ বৰুৱা, ৰঘুনাথ চৌধাৰী, শৰৎ চন্দ্ৰ গোস্বামী, আবাহনৰ সম্পাদক দীননাথ শৰ্মা আদি। তেওঁ 'ঘৰ জেউতি'ত 'ভাৰত ৰমণী' কবিতাটি লিখি সাহিত্য জগতত প্ৰথম আত্মপ্ৰকাশ কৰে। তাৰ পিছত 'আবাহন' আৰু 'বাঁহী'ত গল্প আৰু সমালোচনা লিখে।

গোস্বামী ডাঙৰীয়াৰ জন্ম ১৯০৬ চনৰ ৩ মাৰ্চত নলবাৰী সত্ৰত। পিতৃ যামিনীকান্ত আৰু মাতৃ অমৃতপ্ৰিয়া। তেওঁ স্কুলীয়া শিক্ষা নলবাৰীৰ পৰাই লাভ কৰি, ১৯২৬ চনত নলবাৰী গৰ্ডন হাইস্কুলৰ পৰাই প্ৰবেশিকা পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হয়। ১৯৩০ চনত দৰ্শন বিষয়ত বি. এ. পাছ কৰে। ১৯৩২ চনত এম. এ. আৰু ১৯৩৫ চনত বি. এল উপাধি অৰ্জন কৰে।

তেওঁ চাকৰি জীৱনত কিছুদিন কলিকতাৰ 'অক্সফোৰ্ড ইউনিভাৰছিটি প্ৰেছ'ত কাৰ্যাধ্যক্ষৰ সহায়কাৰীৰূপে কাম কৰিছিল। তাৰ পিছত তেওঁ শিক্ষক জীৱন আৰম্ভ কৰে। পোনতে নলবাৰীৰ গৰ্ডন স্কুল, তাৰ পিছত উত্তৰ গুৱাহাটীৰ কমলদেৱ ইনষ্টিটিউটত প্ৰধান শিক্ষকৰূপে, তাৰ পিছত যোৰহাটৰ চৰকাৰী হাইস্কুলৰ সহকাৰী শিক্ষকৰূপে, মাজতে কটন কলেজ আৰু শ্ৰীহট্ট মুৰাৰীচান্দ কলেজতো অধ্যাপনা কৰে। তেওঁ ধুবুৰী চৰকাৰী হাইস্কুলতো শিক্ষকতা কৰিছিল। ১৯৪৫ চনত নলবাৰী কলেজ প্ৰতিষ্ঠা হোৱাত, উক্ত কলেজৰ অধ্যক্ষৰূপে তেওঁ যোগদান কৰে। নলবাৰী কলেজত একেবাৰে তেইছ বছৰ অধ্যক্ষৰূপে কাম কৰি ১৯৬৮ চনৰ অক্টোবৰৰ পৰা অৱসৰ গ্ৰহণ কৰে।

গোস্বামী জয়প্ৰকাশ নাৰায়ণৰ নেতৃত্বাধীন সমাজবাদী দলৰ এগৰাকী ৰাজনৈতিক কৰ্মীও আছিল। ১৯৫১ চনৰ সাধাৰণ নিৰ্বাচনত পূব নলবাৰী সমষ্টিৰ কংগ্ৰেছ প্ৰাৰ্থীৰ বিৰুদ্ধে অসম বিধান সভালৈ প্ৰতিদ্বন্দ্বিতা কৰি পৰাজিত হৈছিল।

তেওঁৰ যত্নতে চল্লিছৰ দশকত নলবাৰী সাহিত্য সমাজ আৰু ১৯৫৬ চনত নলবাৰী লেখক সংঘ প্ৰতিষ্ঠা হয়।

জাতিৰ বাবে আগবঢ়োৱা বিশিষ্ট সেৱাৰ বাবে অসম সাহিত্য সভাই তেওঁক দুবাৰো সভাপতিৰূপে বৰণ কৰিছে। ১৯৬০ চনৰ অক্টোবৰ মাহত অনুষ্ঠিত অসম সাহিত্য সভাৰ অষ্টাবিংশ মিৰ্জা-পলাশবাৰী অধিৱেশনৰ আৰু ১৯৬১ চনত ঊনবিংশ গোৱালপাৰা অধিৱেশনৰ তেওঁ সভাপতি আছিল। অষ্টবিংশ অধিৱেশনত তেওঁ কৈছিল, "ভাৰতৰ সংবিধানত স্বীকৃত ১৪ টা ভাষাৰ ভিতৰত অসমীয়া এটা মুখ্য ভাষা। সংবিধানত স্বীকৃত এটা ভাষাৰ কাৰণেও এটা সুকীয়া এলেকা থাকিব লাগিব। এই এলেকা বোম্বাই, উত্তৰ প্ৰদেশ, বিহাৰ বা বংগদেশৰ ভিতৰত হ'ব নোৱাৰে; কিয়নো এইবোৰ ঠাইত অসমীয়া ভাষা-ভাষীৰ সংখ্যা তেনেই নগণ্য। যি অসম প্ৰদেশৰ শতকৰা ৬০ জন লোকেই অসমীয়া কথা কয়, অসমীয়া পঢ়ে আৰু ভাষাৰ এটা গৌৰৱময় অতীত আৰু উজ্জ্বল ভৱিষ্যত আছে সেই ভাষাই অসমৰ একমাত্ৰ ৰাজ্যিক ভাষা ঘোষিত হোৱাৰ যুক্তিৰ বাহিৰে আন দ্বিতীয় যুক্তি নাই।" গোৱালপাৰা

অধিবেশনত তেওঁ কৈছিল— "এটা জটিল সমস্যাৰ মাজত আজিৰ যুগৰ সাহিত্যিকসকল থিয় দিছে। ভাব বিলাসত আপোন পাহৰা হৈ পৰা সময় আজিৰ সাহিত্যিকৰ নাই। জীৱনৰ গধুৰ সমস্যাবোৰ তেওঁলোকৰ মুৰৰ ওপৰত। সাহিত্যিক সন্ধানী মনোবৃত্তিয়ে এইবোৰৰ সমাধান বিচাৰৰ প্ৰয়োজন হৈ পৰিছে। সেইবোৰ অকল প্ৰাকৃতিক সৌন্দৰ্য বৰ্ণনাৰ মাজেৰে নাইবা কুলি-কেতেকীৰ মধুৰ সংগীততে আপোন পাহৰা হৈ পৰা সাহিত্যিকৰ সংখ্যা আজিৰ যুগত কম। নানান সমস্যাৰে ভৰা বাস্তৱ জীৱনৰ প্ৰতি সৃষ্টিকামী মন উদাসীন হ'ব নোৱাৰে। বৈজ্ঞানিক নানান উন্নতিৰ মাজতো ক্ৰমবৰ্ধমান সমাজৰ ভোক আঁতৰি যোৱা নাই। সেইবাবে প্ৰাকৃতিক সম্পদেৰে পৰিপূৰ্ণ ৰত্নগৰ্ভা বসুমতী আজিৰ লেখকৰ চকুত বন্ধ্যা। বিচিত্ৰবাসনা বুকু আজি শুকান।"

ত্ৰৈলোক্যনাথ গোস্বামীৰ লগত আমাৰ সাধাৰণ চিনাকি আছিল। তেওঁৰ ঘৰলৈ গ'লে, আলহীক আদৰ-আপ্যায়ন কৰি, তেওঁ বৰ সন্তুষ্ট হোৱা যেন আমাৰ ধাৰণা হৈছিল। তেওঁ সাধাৰণ জীৱন-যাপন কৰিছিল আৰু সদায় সঁচা কথা কোৱাৰ শিকনি দিছিল। তেওঁ কৈছিল, "মোৰ জীৱন তেনেই গতানুগতিক। অভাৱ-অনাটন বা দুখ দুৰ্গতিৰ ঠেলা হেঁচাত বাগৰি নপৰাকৈ থিয় হৈ থকাটোৱে মোৰ বৈশিষ্ট্য।" তেওঁ সদায় মানুহক ভাল কিতাপ পঢ়িবলৈ কৈছিল, লিখোঁতে সহজ-সৰল ভাষাত লিখিবলৈ আৰু পঢ়োঁতে খৰচি মাৰি পঢ়িবলৈ কৈছিল। তেওঁৰ যেন নতুন লেখকক প্ৰেৰণা যোগোৱাই এটা কাম আছিল। তেওঁক লগ পোৱা বা তেওঁৰ লগত কথা-বতৰা পতা মানুহে নিশ্চয় উপলব্ধি কৰিব তেওঁ কেনে শান্ত, মৰমিয়াল আৰু দয়ালু। তেওঁৰ কিতাপ এখনৰ বিষয়ে কোনোবাই বেয়াকৈ লিখা বুলি কৈ, তেওঁ বৰ অসন্তুষ্ট হোৱা আমি লক্ষ্য কৰিছিলো। তেওঁ ৰসাল ভাষাৰে বক্তৃতা দিব পাৰিছিল। তেওঁ জীৱনটো বৰ কৰ্ম ব্যস্ততাৰে পাৰ কৰিছিল। পুৱা দহ বজাৰ পৰা নিশা ন বজালৈ কলেজৰ কামত সোমাই, থাকি, তাৰ মাজতে অনেক বন্ধু-বান্ধৱৰ সৈতে আলাপ-আলোচনা আৰু অনেক সভা-সমিতিত যোগ দিও সাহিত্য সাধনাত আত্মনিয়োগ কৰিছিল। এই শান্ত সৌম্য মানুহজনৰ আঁৰত আছিল মানৱতা আৰু নৈতিকতা, যি তেওঁ সাহিত্যৰ একমাত্ৰ সম্বল আছিল। তেওঁ সৃষ্টিৰ আনন্দক লেখকৰ আত্মপ্ৰকাশৰ এক নিজা আনন্দ বুলি কৈছে।

এনেভাৱে আঢৈ কুৰি বছৰে অসমীয়া সাহিত্যৰ উন্নতিৰ হকে অক্লান্ত পৰিশ্ৰম আৰু নিৰৱকাশ সাধনাৰে জাতিক ধন্য কৰি যোৱা ত্ৰৈলোক্যনাথ গোস্বামী ১৯৮৮ চনৰ ফেব্ৰুৱাৰী মাহত জীৱনাৱসান ঘটে। চুটিগল্প আৰু সমালোচনা সাহিত্যত গোস্বামী ডাঙৰীয়াৰ সদায় বিশেষ আসন এখন থাকিব। ☐

ৰত্নকান্ত বৰকাকতী

"আজিৰ আধুনিক সাহিত্যিক প্ৰেমৰ কথা নিলিখে, লিখে কামৰ (Lust) কথা। তেওঁলোকে বৰ্ণনা কৰে পৰাজয়ৰ কথা, যি পৰাজয়ৰ পৰা কোনেও কোনো মূল্যবান বস্তু নেহেৰুৱায়, তেওঁলোকে বিজয়ৰ কথা কয়, যাৰ কোনো আশা নাই। আটাইতকৈ ডাঙৰ কথা হ'ল; তেওঁলোকে দয়া কৰুণা এইবোৰৰ কথা নকয়। তেওঁলোকৰ বিষাদত সাৰ্বজনীন দুখৰ কথা নাই। তেওঁলোকে লিখে কেৱল গ্ৰন্থিৰ (Glands) কথা, হৃদয়ৰ কথা তাত নাই।

সাহিত্যিকসকলে আকৌ নতুনকৈ এইবোৰ কথা জানি লওক, নহ'লে তেওঁলোক মানৱ জাতিৰ শেষ অৱস্থাৰ বা প্ৰলয়ৰ মাজত থিয় হৈ লিখাৰ নিচিনাহে হ'ব।

মানুহ জাতিৰ আৰু জগতৰ অন্তিম কাল উপস্থিত হ'ল বুলি মই ভাবিবলৈ মান্তি নহওঁ—।

মানুহ জাতি কোনো মতে লেলাই-ধেন্দাই জীয়াই থাকিব, সেইটোৱেই কথা নহয়। মানুহ টিকি থাকিব, সেয়ে নহয় — মানুহ সকলোৰে ওপৰত জয়ী হ'ব।

মানুহৰ আশা আছে, মানুহৰ এখন স্নেহ, ত্যাগ আৰু সহ্য কৰিব পৰা হিয়া আছে, সেইবাবেই মানুহ অমৰ।"

মানুহৰ অন্তৰ এনেদৰে উন্নত কৰিবলৈ আহ্বান জনোৱা মানুহ জাতিৰ চিৰন্তন গৌৰৱৰ বস্তু-সাহস, সন্মান, আশা-ত্যাগৰ কথা এনেদৰে সৌৰভাই দিয়া বিশিষ্ট সাহিত্যিকগৰাকী হ'ল বহুকান্ত বৰকাকতী।

বহুকান্ত বৰকাকতীৰ জন্ম হয় ১৮৯৭ চনৰ মে' মাহত, নগাঁও জিলাৰ ঢিং মৌজাৰ আঠগাঁৱত। তেওঁৰ পিতাকৰ নাম ৰায়চাহাব ভূধৰ বৰকাকতী আৰু মাকৰ নাম তুলসীময়ী বৰকাকতী। ভূধৰ বৰকাকতী ঢিং মৌজাৰ জমিদাৰ আছিল। তেওঁলোকৰ পূৰ্বপুৰুষ সাতঘৰীয়া কাকতীৰ পৃথু বৰকাকতীৰ বংশধৰ ৰূপে জনাজাত।

তেওঁ বাল্যকালৰ শিক্ষা আঠগাঁৱৰ নিম্ন প্ৰাইমাৰী বিদ্যালয়ত আৰম্ভ কৰে। পাঁচ বছৰৰপৰা আঠ বছৰলৈ তেওঁ এই বিদ্যালয়ত পঢ়ে। ১৯০৬ চনত ৯ বছৰ বয়সত তেওঁ নগাওঁ চৰকাৰী হাইস্কুলত ভৰ্তি হয়। ১৯১৫ চনত তেওঁ প্ৰৱেশিকা পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হয়। তাৰ পিছত তেওঁ ১৯১৫ চনৰ জুলাই মাহত গুৱাহাটীত কটন মহাবিদ্যালয়ত ভৰ্তি হয়। কিন্তু কটন মহাবিদ্যালয়ত তেওঁ নাম লিখিলে যদিও তেওঁ গুৱাহাটীত পঢ়াৰ ইচ্ছা নকৰিলে। তেওঁ কলিকতাত পঢ়াৰ কথাহে থিৰাং কৰিলে। কটন মহাবিদ্যালয়ৰ পৰা সলনি কাকত লৈ তেওঁ কলিকতালৈ গৈ তাৰ ৰিপণ মহাবিদ্যালয়ৰ পৰা সলনি কাকত লৈ তেওঁ কলিকতালৈ গৈ তাৰ ৰিপণ মহাবিদ্যালয়ত ভৰ্তি হ'ল। এই সম্পৰ্কে তেওঁ লিখিছে, "১৯১৫ চনৰ প্ৰথম ভাগত মই কটন কলেজৰ প্ৰথম বাৰ্ষিক শ্ৰেণীত পঢ়ি, পিছত কলিকতালৈ সলনি কাকত লৈ ৰিপণ কলেজত ভৰ্তি হলোঁগৈ যাইকে দুটা কাৰণত। প্ৰথমটো, গুৱাহাটী ৰৰ কটকটীয়া শাসন— কলেজ হোষ্টেলত সদায় ফাটেকৰ কয়েদীৰ দৰে আবদ্ধ থাকিব লাগে। গধূলি ছয় বাজিল মাত্ৰকে লৰি আহি হোষ্টেল সোমাবহি লাগে। ৰাতি কেতিয়াবা ৰং-ধেমালি চাবলৈ যাবৰ সাধ্য নাই। তদুপৰি সপ্তাহটোত বহুতো tutorial ৰ হেঁচা। দ্বিতীয় কাৰণ হ'ল— Metropolis ৰাজধানীত থাকিলে কলেজৰ শিক্ষাৰ লগে লগে বৃহৎ জীৱনৰ সংস্পৰ্শত এটা বিস্তৃত মানসিক উৎকৰ্ষতা লাভৰ সুবিধা হ'ব; এই হেঁপাহ। ১৯১৫ চনৰ অক্টোবৰ মাহৰ পৰা ১৯১৬ চনৰ প্ৰায় শেষলৈকে কলিকতাত মই প্ৰথমবাৰ কলেজ জীৱন যাপন কৰোঁ।" কিন্তু ধৰবা অসুবিধাৰ কাৰণে তেওঁ পঢ়া জীৱন এৰি ধৰালৈ উভতি আহে। ১৯১৭ চনৰ মাজভাগত তেওঁ নলবাৰী হাইস্কুলত শিক্ষকতাৰ জীৱন আৰম্ভ কৰে। ১৯১৯ চনৰ জুলাইত পুনৰ তেওঁ কলিকতালৈ পঢ়িবলৈ যায়। কিন্তু পৰীক্ষাৰ সময়ত তেওঁৰ জ্বৰ হোৱাত, পৰীক্ষাত বহিব নোৱাৰিলে। ১৯২০ চনত তেওঁ মহাবিদ্যালয় এৰি নিজৰ ঘৰলৈ উভতি আহে। ১৯২০ চনৰ জুলাইত পুনৰ তেওঁ কলিকতাত Pleader

ship' পঢ়িবলৈ যায় আৰু তাৰ হুগলী মহাবিদ্যালয়ত তেওঁ ভৰ্ত্তি হয়। কিন্তু এইবাৰ তেওঁক ১৯২১ চনৰ অসহযোগ আন্দোলনে পঢ়াত ব্যাঘাত জন্মায় আৰু ইমানতে তেওঁ পঢ়া জীৱনৰ সামৰণি মাৰে। ইয়াৰ পিছত তেওঁ পিতাকৰ মৌজাৰ মৌজাদাৰৰ দায়িত্ব মূৰ পাতি লয়। ১৯২১ চনৰ পৰা ১৯২৫ চনলৈকে থিং মৌজাৰ একটিং মৌজাদাৰ ৰূপে মৌজা চলায়। এই সময়ছোৱাত তেওঁ মৰাপাট ব্যৱসায়তো মনোযোগ দিয়ে। ১৯৩১ চনত মৌজা পোৱাত, তেওঁ শেষ জীৱনলৈ মৌজাদাৰৰূপে জীৱন কটায়।

ৰত্নকান্ত বৰকাকতী আছিল স্বভাৱজাত কবি-সাহিত্যিক। জীৱনত তেওঁৰ এটাই চিন্তা আছিল, সেইটো হ'ল সাহিত্য। তেওঁ নিচেই সৰু কালৰ পৰাই নিষ্ঠা আৰু আন্তৰিকতাৰে সাহিত্য সাধনাত ব্ৰতী হৈছিল। তেওঁ ছাত্ৰ অৱস্থাতে মাতৃভাষাৰ প্ৰতি শ্ৰদ্ধা নিবেদন কৰিছিল এনেদৰে ঃ

"মাতৃৰ স্তনেৰে সতে থুনুক থানাক মাতে
কৰিছিলো যি ভাষাৰ নিতৌ অমৃত পান
সেয়ে মোৰ পৰাণৰ মাতৃভাষা সৰগ সমান।
শংকৰ-মাধৱ, কবি মাধৱ কন্দলি
ফুলালেহি যি ভাষাত কাব্য ফুল কলি
যি ভাষাৰ পতি কৰি হেম বৰুৱাই
সাধিলে জাতীয় হিত 'কোষ' উলিয়াই;
সেয়ে মোৰ শৰীৰৰ শিৰে শিৰে নচা
সেয়ে মোৰ মৰমৰ সেয়ে মাতৃভাষা।"

উল্লেখ যে, ১১ বছৰৰ পৰা ১৮ বছৰৰ ভিতৰত তেওঁ ১৯ টা পদ্য ৰচনা কৰিছিল। সেই সময়ত ৰচনা কৰা কবিতাৰ এফাকি হ'ল ঃ

"চিক্‌মিক্ চাক্‌মাক্ বিজুলী পোহৰ।
চাই থাকো ঘনে ঘনে কেনে মনোহৰ।"

পঞ্চম শ্ৰেণীত পঢ়োঁতে ভালেমান ছাত্ৰৰ সৈতে লগ লাগি 'হিত সাধিনী" নামে এখন সভা পাতিছিল। সেই সভাৰ তেওঁ সম্পাদক আছিল। এই বিষয়ে তেওঁ লিখিছে, "সেই সভাত ৰচনা পঢ়োঁ, বক্তৃতা দিওঁ, যেন সেই হিত সাধিনী সভাইহে যত হিত আছে আটাইবোৰ ঘাটি পেলাব। ৰচনাৰ বিষয়ে আছিল অসম দেশৰ উন্নতি, জাতীয় জীৱন ইত্যাদি। সেই সভাৰ কাৰ্যবিৱৰণী অসম বন্তিলৈ পঠিয়াও। ডাঙৰ ডাঙৰ ছপাৰ আখৰেৰে যেতিয়া সেই কাৰ্য বিৱৰণীৰ 'হেডিংটো' ছপা হৈ আহে, তেতিয়া গৌৰৱৰ আনন্দত মতলীয়া হৈ পৰোঁ।"

১৪ বছৰ বয়সত 'উষা'ত তেওঁৰ 'নতুন বছৰ' নামৰ এটি কবিতা প্ৰকাশিত হয়। স্কুলীয়া জীৱনতে 'বাঁহী'ত প্ৰকাশিত হোৱা তেওঁ প্ৰথম কবিতা 'প্ৰণয়ৰ প্ৰতিদান।' একে সময়তে তেওঁ 'আলোচনী'তো কবিতা লিখিছিল। এই সময়ছোৱাৰ তেওঁৰ সাহিত্য-চৰ্চাৰ আভাস দি, তেওঁ লিখিছে, "হাইস্কুলত পঢ়া বছৰৰ পিছৰে পৰা অৰ্থাৎ মোৰ ১৫ বছৰ বয়সৰ পৰা মোৰ সাহিত্য স্পৃহাৰ অঙ্কুৰ হয়, সেই সময়তে তেজপুৰৰ পৰা 'উষা' কাকত ওলায়, — 'উষা'ৰ লগে লগেই মোৰ মনৰ সাহিত্য স্পৃহাৰ ফেঁহুজালি। উষাখন কি প্ৰথমে মই একো বুজিব নোৱাৰিছিলো। কিছুমান দিনৰ মূৰত বুজিলোঁ যে সেইখন মাহেকীয়া আলোচনী আৰু সেইখননেইহে মাহেকীয়া আলোচনী পদ্মনাথ গোহাঞিবৰুৱাৰ এটা নতুন সৃষ্টি ঃ প্ৰায় ৪/৫ মাহমান পাছতহে বুজিব পাৰিলোঁ যে পৃথিৱীৰ বহুতো মাহেকীয়া আলোচনীৰ ভিতৰত উষাও এখন, কিন্তু সেয়ে অতি উৎকৃষ্ট।"

তেওঁৰ প্ৰকাশিত কবিতা পুথি হ'ল— **শেৱালি (বহুত)**, **তৰ্পণ** (১৯৫৩) আৰু **চন্দ্ৰহাৰ** (১৯৬৩)। 'শেৱালি' সম্পৰ্কে তেওঁ লিখিছে, "শেৱালিত মোৰ ১৯৩০ চনলৈকে লিখা প্ৰায়বোৰ কবিতাকে সন্নিবিষ্ট কৰা হৈছে। শেৱালিয়ে সকলোৰে পৰা আদৰ পাইছে যদিও আজিলৈকে ৫০০ কিতাপৰ ভিতৰৰ ৩০০ খন কিতাপ ঘৰত পৰি আছে।" সাহিত্যৰথী বেজবৰুৱাই 'বাঁহী'ত শেৱালিৰ সমালোচনাত প্ৰশংসা কৰাৰ উপৰিও ঘৰুৱা চিঠি এখনত এইদৰে মন্তব্য প্ৰকাশ কৰিছে ঃ "নকলেও হ'ব যে মই তোমাৰ কবিতা খুব ভাল পাওঁ। তোমাৰ কবিতাৰ এটা নতুন সুৰ, নতুন ধাৰা আছে, আন আন অসমীয়া কবিৰ কবিতাত নাই।"

ৰত্নকান্ত বৰকাকতী এগৰাকী প্ৰখ্যাত ৰোমাণ্টিক কবি। তেওঁ ঘাইকৈ প্ৰেম আৰু সৌন্দৰ্যৰ উপাসক। তেওঁ অতীন্দ্ৰিয় প্ৰেমৰ কবি নহয়। ডেকা-গাভৰুৰ মন উতলা মিলন-বিৰহ আদি দৈহিক প্ৰেমে তেওঁৰ কবিতাৰ সৰ্বস্ব বুলিব পাৰি। বিশেষকৈ তেওঁৰ 'শেৱালি'ৰ কবিতাসমূহত এনে সুৰে বিশেষ প্ৰাধান্য লাভ কৰিছে। 'তাজমহল' আৰু 'বিশ্ব হৰণ' কবিতাক তেওঁৰ ৰোমাণ্টিক কবিতাৰ উৎকৃষ্টতম নিদৰ্শনৰূপে আঙুলিয়াব পাৰি। এই 'শেৱালি' কাব্যগ্ৰন্থই তেওঁক কবি হিচাপে বিশেষ প্ৰতিষ্ঠা আনি দিয়ে বুলি ক'ব পাৰি। কিন্তু তেওঁৰ কবিতাত দাৰ্শনিক ভাবেও যে ভুমুকি মৰা নাই এনে নহয়। তেওঁৰ কেইবাটিও কবিতাত প্ৰকৃতিৰ সৌন্দৰ্যৰ প্ৰভাৱ লক্ষ্য কৰা যায়। কবিৰ প্ৰকৃতিৰ সৌন্দৰ্যৰ প্ৰতিও যে আকুলতা আছে, তাৰ আভাস দুই-এটা কবিতাৰ মাজত প্ৰকাশ পাইছে। কবিৰ স্বদেশপ্ৰেমমূলক ভাবৰ

সুন্দৰ নিদৰ্শনৰূপে দেখুৱাব পাৰি 'ভাৰতবৰ্ষ' কবিতাটিক। বৰকাকতীৰ কবিতাৰ বৈশিষ্ট্য হ'ল, ধ্বনি-প্ৰধান শব্দশৈলী আৰু বৈচিত্ৰ্যপূৰ্ণ ছন্দশৈলীৰ প্ৰয়োগ। তেওঁৰ কাব্য-ৰীতিত বিশ্বকবি ৰবীন্দ্ৰনাথ ঠাকুৰৰ প্ৰভাৱ লক্ষ্য কৰা যায়।

তেওঁ 'অলকা' আৰু 'চিত্ৰলেখা' নামেৰে দুখন নাটকো ৰচনা কৰে। তেওঁ ওমৰ খায়ামৰ ৫০টা ৰুবায়তৰ অনুবাদ প্ৰকাশ কৰে। ১৯২১ চনত তেওঁ মহাত্মা গান্ধীৰ ইংৰাজীত লিখা 'হিন্দ স্বৰাজ'ৰ অসমীয়া অনুবাদ প্ৰকাশ কৰে। ১৯২৮-২৯ চনত তেওঁ 'চৰাই চিৰিকটিৰ বিবাহ পদ্ধতি' শীৰ্ষক জন্তু বিজ্ঞানমূলক কিতাপ এখনো ৰচনা কৰে। ১৯৫৩ চনত 'Our Script Question' শীৰ্ষক ইংৰাজী গ্ৰন্থ এখনো ৰচনা কৰিছিল। তেওঁ লিখা প্ৰবন্ধসমূহ 'বসুকান্ত বৰকাকতীৰ গদ্য সম্ভাৰ'ত সন্নিবিষ্ট হৈছে।

অসমীয়া আখৰ জোঁটনি, কোৱা ভাষা আৰু লিখা ভাষা, বেজবৰুৱাৰ ভাষিমী, চেতনা, সাহিত্যৰ জাত বিচাৰ, সাহিত্যৰ স্বৰূপ, ভাৰতীয় সংস্কৃতিৰ গুৰিৰ কথা, আমাৰ লিপি প্ৰশ্ন, ঋতু উৎসৱ আদি তেওঁৰ মূল্যবান প্ৰবন্ধ। তেওঁ "কোৱা ভাষা আৰু লিখা ভাষা" প্ৰবন্ধত এইদৰে লিখিছে, "প্ৰথমতঃ কোনো কোনোৱে কয়, কোৱা ভাষা আৰু লিখা ভাষা একে হ'ব লাগে। অৰ্থাৎ আমি মুখেৰে যেনেকৈ কওঁ, লিখোঁতে অবিকল তেনেকৈ লিখিব লাগে। কোনোৱে আকৌ কয়, কোৱা ভাষা আৰু লিখা ভাষা একে হ'বই নোৱাৰে। কওঁতে তুমি যেনেকৈ কোৱা ক'বা, কিন্তু লিখোঁতে তাৰ ওচৰ সীমায়ো যাব নোৱাৰে। অৰ্থাৎ লিখোতে শ্ৰুতি মধুৰ কৰিবৰ অৰ্থে প্ৰতিমা সজাদি তুমি এটা ভাষা সাজি উলিয়াবা। এই দ্বিতীয় মতটো কোনো মতেই সমৰ্থন কৰিব নোৱাৰি, কাৰণ লিখা ভাষাৰ উদ্দেশ্যটো কিবা এটা একেবাৰেই অসাধাৰণ কৰা নহয়, সাধাৰণক বুজোৱাহে তাৰ উদ্দেশ্য। গতিকে সি যদি তেনেই কৃত্ৰিম হয়, তেন্তে উদ্দেশ্যই নিস্ফল হ'ব। ভাষা মানুহৰ অস্বাভাৱিক উচ্ছ্বাস, গতিকে সি যদি তেনেই অস্বাভাবিক হয় তাৰ ভাষাতত্বই নাথাকিব, সি মুঠেই কিছুমান কিম্ভুত কিমাকাৰ শব্দ সমষ্টিত বাজে আন একো নহ'ব। দ্বিতীয়তঃ শ্ৰুতিমধুৰ কৰিবলৈ যে এটা দুৰ্বোধ্য ভাষা লিখিব লাগিব তাৰ কোনো মানে নাই, ভাষাৰ শ্ৰুতি মধুৰতা মানুহৰ সৌন্দৰ্য্যবোধ শক্তিৰ ওপৰতহে ঘাইকৈ নিৰ্ভৰ কৰে। শ্ৰুতি-মাধুৰ্য্যও এটা সৌন্দৰ্য্য বিশেষ। তাৰ এটা (absolute standard) পূৰা জোৰ বা নিৰ্দিষ্ট সীমা নাই। সেই দেখি শ্ৰুতি-মধুৰ, শ্ৰুতি-কটু ঠিক কৰিবৰ ভাৰ সৌন্দৰ্যবোধৰ গাতহে ঘাইকৈ পৰে।"

১৯৫৯ চনত নতুন দিল্লীত অনুষ্ঠিত হোৱা আকাশবাণী কেন্দ্ৰৰ কবি সন্মিলনত তেওঁ অংশ গ্ৰহণ কৰিছিল। তেওঁ মাদ্ৰাজত (তামিলনাডু) অনুষ্ঠিত হোৱা সৰ্বভাৰতীয় লেখক সমাৰোহতো অংশ গ্ৰহণ কৰে। তেওঁ মৌজাদাৰ সন্মিলনৰো সভাপতি আছিল।

১৯৬৩ চনৰ ২০ এপ্ৰিলত নাজিৰাত অনুষ্ঠিত হোৱা অসম সাহিত্য সভাৰ ত্ৰিংশ অধিবেশনৰ তেওঁ সভাপতি আছিল। সভাপতিৰ আসনৰ পৰা তেওঁ কৈছিল, "কেৱল মানুহৰ মাতৰ প্ৰতিধ্বনি শুনোৱাই কবিৰ কাম নহয়, মানুহ সকলো অৱস্থাৰ ওপৰতে জয়ী হ'বলৈ সহায় কৰাহে।" "অসমীয়া হিচাপে আমাৰ বৰ্তমান পৰিস্থিতিত আমি ভালকৈ হৃদয়ঙ্গম কৰিব লগা হৈছে যে সবল অসমীয়া ভাষা আৰু অসমীয়া সাহিত্যইহে সবল অসমীয়া জাতিৰ মেৰুদণ্ড। এই সম্পৰ্কত পৃথিবীৰ ভিতৰত আয়াৰলেণ্ড (Ireland) আমাৰ পক্ষে বহু পৰিমাণে অনুসৰণ যোগ্য যেন লগা হৈছে। আয়াৰলেণ্ড সংস্কৃতিৰ ক্ষেত্ৰত বিশ্বমুখী হৈও আত্মৰক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত একেবাৰেই আইৰিচ (Irish People) বুলি সুকীয়া হৈ পৰিছে। আইৰিচ ভাষা-ভাষী মানুহ মাথোন ২৭ লাখ। তাৰেই আইৰিচ এটা সুকীয়া জাতি হৈছে। আয়াৰলেণ্ড গ্ৰেট বৃটেইনৰ পৰা একেবাৰে আলাদা হোৱাদি আমি অৱশ্যে ভাৰতৰ পৰা একেবাৰে আলাদা হ'ব নোৱাৰো। কিন্তু আমাৰ অসমীয়াত্ব অক্ষুণ্ণ থকাৰ সম্ভাৱনা যেন লগা হৈছেগৈ। মুঠ কথা, ভাষাৰ ঐক্যটো বৰ ডাঙৰ ঐক্য আৰু নতুনকৈ সৰ্বভাৰতীয় জাত গঠনত ই এটা গুৰুত্বপূৰ্ণ কথা।"

১৯৬৩ চনৰ ২১ এপ্ৰিলত বৰকাকতীৰ জীৱন-বন্তি নিৰ্বাপিত হয়।

বৰকাকতী আমাৰ মাজত নাই সঁচা, কিন্তু তেওঁ প্ৰতিভাৰ গুণে মৰিও অমৰ হৈ থাকিব। আজি তেওঁৰ কবিতা মানুহৰ মুখে মুখে ঃ

'এটি ঘৰত মাথোন দুটি মানুহ ধৰে,
এটি খেলে লুকাই সপোন, এটি জলি মৰে।
এটি হাঁহে তৰাৰ মুখত ফুলৰ গন্ধ টানি,
এটি কান্দে ধৰাৰ বুকত কুলৰ বন্ধ মানি।
এটি আছে প্ৰিয়াৰ কাপত চুচুক-চামাক কৰি;
ইটি থাকে বন্ধ ঘৰত শূন্য শয়ন ভৰি।"

"তিলতিলকৈ
হৰিলা বিশ্ব
তিলোত্তমা হৈ
কৰিলা নিঃস্ব" ☐

মিত্ৰদেৱ মহন্ত

"চিৰ চেনেহী মোৰ ভাষা জননী।
আই ধন্যে পুণ্যে হৃৎ পাৰলী।।
প্ৰকৃতি পৰশে বসে অমল কমল
চঞ্চল হৃদি জলে ঢালে পৰিমল
কোমল চম্পাৰ কলি
ঢৌৰে ঢৌৰে ঢৌ তুলি
ৰিণিকি ৰিণিকি কোনে তোলে ৰাগিণী।।
সংসাৰ গুৰুভাৰে অৱশ পৰাণ
হিয়াত বিলীন হয় হিয়া ভৰা গান
কাৰ নিচুকনি শুনা
শুনি বাণী ব্যথা পৰা
চকুলোতে চকুৰ নীৰ কৰ জিৰণি।।
জীৱনে মৰমে লভো সুধাৰ

বসনা শিতানে বহি সিঁচা শতধাৰ
হে মোৰ মধুৰাননা
মাগিছো মাধুৰী কণা
দিয়া দিয়া দিয়া আই মধু ভাষিণী।।"

অসম সাহিত্য সভাৰ অধিবেশনত এই গীতটি আৰম্ভণি গীত হিছাপে পৰিবেশন কৰা হয়। কালজয়ী, হৃদয়স্পৰ্শী এই মাতৃবন্দনাটিৰ ৰচকগৰাকী হ'ল মিত্ৰদেৱ মহন্ত। মিত্ৰদেৱ মহন্ত অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যৰ এজন অক্লান্ত সেৱক।

মিত্ৰদেৱ মহন্তৰ জন্ম হয় ১৮৯৪ চনৰ ১৩ জুনত, যোৰহাটৰ ওচৰৰ সৰ্বাইবন্ধাৰ লেটুগ্ৰাম সত্ৰত। তেওঁৰ পিতাকৰ নাম নিৰঞ্জনদেৱ অধিকাৰ আৰু মাকৰ নাম বৰ্গীতৰা।

তেওঁৰ চাৰি বছৰ বয়সত বিদ্যাৰম্ভ হয়। তেওঁৰ ককাক আছিল হৰিদেৱ অধিকাৰ। তেওঁৰে তেওঁক গোঁসাই ঘৰত এখন ফলি দি, ফলিত 'ক' আখৰটো লিখি তাৰ ওপৰে ওপৰে বোলাবলৈ দিছিল। তদুপৰি ককাকে তেওঁক 'অমৰ কোষ' নামৰ কিতাপ এখনৰ পৰা শব্দ মুখস্থ কৰিবলৈ দিছিল। ১৯০৪ চনত তেওঁ সৰ্বাইবন্ধা হেজাৰী স্কুলত ভৰ্তি হয়। কিন্তু তাত তেওঁ কম দিন পঢ়ি, যোৰহাট চৰকাৰী স্কুলত পঢ়িবলৈ লয়। সেইকালত তেওঁৰ অতি আত্মীয় বন্ধু আছিল দেৱেন্দ্ৰনাথ শৰ্মা আৰু মোখেশ্বৰ শৰ্মা। তিনিওগৰাকীয়ে সদায় একেলগে স্কুললৈ অহা যোৱা কৰিছিল। সেই বিদ্যালয়ত তেওঁলোকে প্ৰধান শিক্ষকৰূপে পাইছিল বৈকুণ্ঠনাথ দাসগুপ্ত। মিত্ৰদেৱ মহন্তই ঘৰতে এ,বি.চি.ডি. কিতাপখন পঢ়িব পৰা হৈছিল। বিদ্যালয়ত প্ৰধান শিক্ষকে "One morn I met a lame man close to my house" পাঠটি পঢ়িবলৈ দিয়াত তেওঁ ভালকৈ পঢ়িব পাৰিছিল। সেইদিনা তেওঁৰ পাঠ পঢ়াত সন্তুষ্ট হৈ, প্ৰধান শিক্ষকে সপ্তম শ্ৰেণীত নপঢ়াকৈয়ে অষ্টম শ্ৰেণীত নাম লগাই দিলে। ইয়াৰ বাবে মিত্ৰদেৱ মহন্ত অত্যন্ত সুখী আৰু আনন্দিত হৈছিল।

সৰু কালত তেওঁ ককাকৰ পৰাই যথেষ্ট শিক্ষা আহৰণ কৰিছিল। ককাকে তেওঁক সদায় নিজৰ কাষতে ৰাখিছিল। তেওঁৰ খোৱা-লোৱাটো ককাকেই চকু দিছিল। ককাকে যি বস্তু খাইছিল, সেই বস্তুকে মিত্ৰদেৱ মহন্তক খাবলৈ দিছিল। ককাকে ৰবালী মাছ নেখাইছিল বাবে তেওঁকো খাবলৈ নিদিছিল। ককাকে গাখীৰ দিয়া চাহ নেখাইছিল। তেওঁ খোৱা চাহত দুটোপালমান নেমুৰ ৰস দিছিল। ককাকে

তেওঁক সপ্তাহত এদিনকৈ চাহ খাবলৈ দিছিল। ককাকে কৈছিল যে চাহ খোৱা মানুহ কানীয়া হয় আৰু চাহ পিত্তকাৰক। মিত্ৰদেৱ মহন্তই সৰুতে পানীত সাঁতুৰি-ডুবাই আৰু পানীত ভুৰ চলাই বৰ আনন্দ লাভ কৰিছিল। বৰশী বাইও তেওঁ ভাল পাইছিল। তেওঁ স্কুলত 'স্কাউটিং ভাল পাইছিল আৰু 'চাৰ্কাছ' চাবলৈ পালে নথৈ আনন্দিত হৈছিল। যোৰহাট চৰকাৰী স্কুলত পঢ়া কালত একেখন বেঞ্চত বহা তেওঁৰ সহপাঠী দুগৰাকী হ'ল— পণ্ডিতপ্ৰবৰ কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ আৰু সাহিত্যিক-সাংবাদিক লক্ষ্মীনাথ ফুকন। পঢ়াকালত তিনিওগৰাকীয়ে শ্ৰেণী শিক্ষক চন্দ্ৰকান্ত বৰপূজাৰীৰ পৰা আশীৰ্বাদ লাভ কৰিছিল। এই শিক্ষকগৰাকীয়ে ধেমালিত কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈক মাতিছিল 'পণ্ডিত' বুলি, লক্ষ্মীনাথ ফুকনে স্কুলীয়া কালত হাতে লিখা আলোচনী এখন উলিয়াইছিল বাবে তেওঁক মাতিছিল 'এডিটৰ' বুলি আৰু গান-বাজনাৰ প্ৰতি মন আকৃষ্ট বাবে মিত্ৰদেৱ মহন্তক মাতিছিল 'আৰ্টিছ' বুলি। এদিনৰ এই গুৰু বাক্য সঁচাকৈয়ে ফলিয়ালে। ১৯১২ চনত তেওঁ যোৰহাট চৰকাৰী হাইস্কুলৰ পৰা প্ৰৱেশিকা পৰীক্ষা পাছ কৰে। ১৯১৪ চনত তেওঁ কটন মহাবিদ্যালয়ৰ পৰা আই.এ. পৰীক্ষা পাছ কৰে। ইমানতে তেওঁ কলেজীয়া শিক্ষাৰ সামৰণি মাৰি, চাকৰি জীৱন আৰম্ভ কৰে। ১৯১৫ চনৰ পৰা তেওঁ যোৰহাট চৰকাৰী হাইস্কুলত সহকাৰী শিক্ষক ৰূপে নিযুক্ত হয়। তেওঁ ঢাকাৰ পৰা এল. টি. উপাধি লাভ কৰে। ১৯৩৭ চনত তেওঁ যোৰহাট নৰ্মাল স্কুলত সহকাৰী অধীক্ষক আৰু ১৯৪৭ চনত অধীক্ষক নিযুক্ত হয়। কিন্তু তেওঁ এই কাম এৰি, ১৯৪৭ চনৰ পৰাই গোলাঘাট চৰকাৰী হাইস্কুলত প্ৰধান শিক্ষক নিযুক্ত হয়। এই বিদ্যালয়ত তেওঁ ১৯৪৯ চনলৈ কাম কৰি, তাৰপিছত গোলাঘাট গুৰু ট্ৰেইনিং স্কুলত শিক্ষকতা কৰিবলৈ লয়। ১৯৫০ চনত তেওঁ অৱসৰ লয়। তেওঁ কেইবাবছৰো ধৰি যোৰহাট প্ৰাথমিক শিক্ষা পৰিষদৰ সভাপতি আছিল। অৱসৰ গ্ৰহণৰ পিছত তেওঁ নিজৰ সত্ৰৰ অধিকাৰ হয়। সত্ৰৰ অধিকাৰৰূপে মূৰত সত্ৰীয়া পাগুৰী, আঁঠুৰ তললৈকে পিন্ধা চুৰিয়া আৰু ডিঙিত মেৰাই লোৱা চেলেংখনৰে সৈতে তেওঁক দেখাজনৰ শ্ৰদ্ধাত মূৰ দো খাই গৈছিল।

মিত্ৰদেৱ মহন্ত এগৰাকী সু-অভিনেতা আৰু প্ৰখ্যাত নাট্যকাৰ আছিল। তেওঁ সৰুৰে পৰা অভিনয় জীৱনৰ লগত জড়িত হয়। তেওঁৰ অভিনয় প্ৰথম ঘৰতে আৰম্ভ হয়। এই ক্ষেত্ৰত পিতৃৰ পৰা তেওঁ যথেষ্ট অনুপ্ৰেৰণা লাভ কৰে। পিতৃৰ অনুপ্ৰেৰণাতে তেওঁ শিৱসাগৰ শিৱ দৌল প্ৰাংগণত শিৱৰাত্ৰি মেলা উপলক্ষে অনুষ্ঠিত হোৱা ভাওনাত অভিনয় কৰাৰ সুবিধা লাভ কৰে। ইয়ে তেওঁৰ প্ৰথম আনুষ্ঠানিক

অভিনয়। দহ বছৰ মান বয়সত নামতিৰ ন-মাটি সত্ৰত অনুষ্ঠিত হোৱা ভাওনাত কৃষ্ণৰ ভূমিকাত ভাও দি তেওঁ বাইজৰ বিশেষ সমাদৰ লাভ কৰে। তাৰ পিছত, হাইস্কুলীয়া জীৱনত মুকলীমুৰীয়া গোঁসাইৰ টোলৰ সত্ৰলৈ গৈ অভিনয়ত মনোযোগ দিয়ে। এই ক্ষেত্ৰত মুকলীমুৰীয়া টোলৰ অধ্যক্ষ কীৰ্তিচন্দ্ৰ গোস্বামী বিদ্যাভূষণৰ পৰা তেওঁ যথেষ্ট অনুপ্ৰেৰণা লাভ কৰে। বিশেষকৈ এবাৰ স্কুল টুৰ্ণামেণ্ট উপলক্ষে অনুষ্ঠিত এখন নাট অভিনয়ত তেওঁ বিশেষ শলাগৰ পাত্ৰ হয়। তাত অভিনীত 'ৰাম বনবাস' নাটকত তেওঁ মন্থৰা কুজীৰ ভাওটো অভিনয় কৰিছিল। তেওঁৰ অভিনয়ে তাত উপস্থিত থকা দৰ্শক মণ্ডলীৰ লগতে অসমৰ শিক্ষাধিকাৰ জি. এছ স্মল চাহাব আৰু শিক্ষক চন্দ্ৰকান্ত বৰপূজাৰীক অতিকৈ মোহিত কৰিছিল। সেইদিনা মিত্ৰদেৱ মহন্তৰ অভিনয় চাই স্মল চাহাবে বোলে মন্তব্য কৰিছিল যে, আমেৰিকাত এনে অভিনয়ৰ বাবে মিত্ৰদেৱ মহন্তই লাখ লাখ টকা উপাৰ্জন কৰিব পাৰিলেহেঁতেন। মিত্ৰদেৱ মহন্তই জীৱনত অলেখ নাটকত ভাও দিছে, স্ত্ৰী ভূমিকাৰ পৰা আৰম্ভ কৰি, পুৰুষ ভূমিকা, ৰজা, খৰিভাৰী, পণ্ডিত, গজমূৰ্খলৈকে। ইয়াৰ লগে লগে তেওঁ নাটকো ৰচনা কৰি গৈছিল।

তেওঁ 'পোনাকণ' চলচ্চিত্ৰত অভিনয় কৰিছে। গ্ৰামফোন কোম্পানীয়ে তেওঁৰ 'ৰুক্মিণী হৰণ' ৰেকৰ্ড নাটিকা প্ৰচাৰ কৰে। উল্লেখ্য যে এইখনে অসমৰ প্ৰথম ৰেকৰ্ড নাটিকা। তেওঁৰ আন কেইখনমান গ্ৰামফোন ৰেকৰ্ড হ'ল ঃ ভাগৱত ব্যাখ্যা, বৃদ্ধস্য তৰুণী ভাৰ্য্যা, তাই মোৰ প্ৰিয়া পানেশৈ, মিউনিচিপালিটিৰ ৰহস্য আদি।

মিত্ৰদেৱ মহন্ত শংকৰী সংস্কৃতিৰো এগৰাকী ওজা আছিল। তেওঁ অসম সত্ৰ সংঘৰ হোতা স্বৰূপ আছিল। তেওঁ গীতা, ভাগৱত, কীৰ্তন, বেদ, উপনিষদ আদি শাস্ত্ৰত পৰমজ্ঞানী লোক আছিল আৰু এইবিলাকৰ অনেক শ্লোক তেওঁৰ কণ্ঠস্থ আছিল। তেওঁৰ বৰগীত, ভটিমা মুখস্থ আছিল, নাম দিব জানিছিল, খোল তাল বজাব পাৰিছিল। ইয়াৰ মাজতে তেওঁ সাহিত্য সাধনাত ব্ৰতী হৈছিল। তেওঁ অসমীয়া শিশু সাহিত্য, নাটক, গীত, কাব্য, চুটিগল্প আদি প্ৰায়বোৰ দিশতে মূল্যবান অৰিহণা আগবঢ়াই গৈছে। তেওঁৰ ৰচিত গ্ৰন্থসমূহৰ ভিতৰত হ'ল — ধেমেলীয়া নাটক ঃ কুকুৰীকণা আঠমণ্ডলা (১৯১৮), বিয়া বিপৰ্য্যয় (১৯২৫), এটা চুৰট (১৯৩৫), টিপচহী (১৯৩৯), মেলটৰী (১৯৪৬), বম ফটকা (১৯৫০), ভোটৰ ৰগৰ (১৯৪৬), নিবোক ৰজা (১৯৫৫), অচিন কাঠৰ ঠোৰা (১৯৫৫), টেঙৰ ভেঙৰ, লেক-লৌ-লানি, চেঁচা জ্বৰ আদি।

নাটক ঃ চৰণ ধূলি (১৯৫৫), বলিছলন (১৯৫৬), বৈদেহী বিয়োগ (১৯৬০), প্ৰদ্যুম্ন পাণ্ডৱ (১৯৫৬) আদি। শিশু সাহিত্য ঃ ধ্ৰুৱ (১৯২৫)। মৌ মহাভাৰত (১৯২৫), প্ৰহ্লাদৰ ক-খ (১৯৩৫), ভাকুট কুট (১৯৪৮), জুনজুনি (১৯৫৫) আদি।

কবিতা ঃ জ্ঞান লহৰী (১৯২৪), বাংঢালি, মদ হলাহল, মোহন ভোগ আদি।

গীতৰ পুথি ঃ গীতি শতদল আৰু ৰণৰঙ্গিনী আদি। তেওঁৰ অন্যান্য কেইখনমান গ্ৰন্থ হ'ল ঃ চন্দ্ৰহাৰ (১৯২০), অসমীয়া ধৰ্মাচাৰ্য্যৰ উপাধি (১৯২৬), থাপলি গুণ মালা (১৯৬০), শুকচক্ৰ (১৯৬০), তুৰুকাত হাতী, বহাগ বিহুৰ সুৰাগী নাম, বৃটিছ সাম্ৰাজ্যৰ বুৰঞ্জী (যুটীয়াকৈ লিখা), ঢেঙৰী আইতা। ইয়াৰ উপৰিও তেওঁৰ বহুতো অপ্ৰকাশিত নাটক আছে। তেওঁ দুখন গ্ৰন্থৰ বাবে কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰৰ শিশু সাহিত্য বঁটা লাভ কৰিছে।

মহন্তৰ 'গীতি শতদল' উৎকৃষ্ট মানৰ গীতৰ সংকলন। সংকলনৰ বেছি ভাগ গীততে স্বদেশ প্ৰেমৰ সুৰ শুনা যায়। গীতসমূহৰ ভিতৰত মাতৃপূজাৰ তেওঁৰ শ্ৰেষ্ঠতম অৰ্ঘ হ'ল ঃ

'চিৰ চেনেহী মোৰ ভাষা জননী।'

মাতৃভূমিলৈ শ্ৰদ্ধা আৰু ভক্তিৰ আন এক নিবেদন হ'ল ঃ

"অসম অসম সোণৰ অসম
অ' আই তোৰ চেনেহী বেশ।
কোন খনিকৰে গঢ়িলে প্ৰতিমা
কোনে দিলে তোক লাহতী কেশ।।"

ভাৰতবৰ্ষৰ স্বাধীনতা লাভৰ পবিত্ৰ দিবস উপলক্ষে দেশৰ জনগণক একত্ৰিত হ'বলৈ তেওঁ উদাত্ত কণ্ঠে আহ্বান জনাইছিল এনেদৰে ঃ

'আজি স্বাধীনতা দিন
দুখীয়া সুখীয়া উঠা মগনীয়া
বজোৱা মিলন বীণ।
পাহৰি পেলোৱাঁ অতীতৰ কথা
কোনে কাক দিলে হৃদয়ত ব্যাথা
পাহৰি পেলোৱা দলা-দলি ভাব
আজি স্বাধীনতা দিন।"

মহন্তই নাটৰ ক্ষেত্ৰতো বিশেষ খ্যাতি লাভ কৰিছে। তেওঁ প্ৰহসনমূলক আৰু পৌৰাণিক নাট ৰচি প্ৰতিষ্ঠা লাভ কৰিছে। 'কুকুৰীকণাৰ আঠমঙলা' আৰু, 'বিয়া বিপৰ্য্যয়' তেওঁৰ এই দুয়োখন নাটকে খুহতীয়া ধৰণৰ। 'কুকুৰীকণাৰ আঠমঙলা' এটি প্ৰচলিত সাধুকথাৰ পটভূমিত ৰচিত। কুকুৰীকণা জোঁৱায়েকে শহুৰেকৰ ঘৰলৈ আঠমঙলা খাবলৈ গৈ কেনে পৰিস্থিতিৰ সৃষ্টি হৈছিল, তাক হাস্য-ব্যংগৰ মাজেৰে উপস্থাপন কৰা হৈছে। 'বিয়া-বিপৰ্য্যয়'তো হাস্যৰসে প্ৰাধান্য লাভ কৰিছে। এজন সত্তৰ বছৰীয়া বৃদ্ধৰ লগত এজনী যুৱতীৰ বিয়া পাতি তেওঁলোকৰ মাজত হোৱা বিপৰ্য্যৰ কাহিনীকে নাট্যৰূপ দিয়া হৈছে। এই দুয়োখন নাটকেই মঞ্চত অভিনীত হৈ দৰ্শকৰ ভূয়সী প্ৰশংসা লাভ কৰিবলৈ সমৰ্থ হৈছিল।

মহন্তৰ কেইখনমান জনপ্ৰিয় আৰু মঞ্চসফল পৌৰাণিক নাট হ'ল ঃ 'বৈদেহী-বিয়োগ', 'প্ৰচ্ছন্ন-পাণ্ডৱ' আৰু 'বলিছলন'। 'বৈদেহী-বিয়োগ' ৰামায়ণৰ সীতাৰ বনবাস, শম্বুক বধ, লব-কুশৰ লগত ৰামৰ সংঘৰ্ষ আৰু সীতাৰ পাতাল প্ৰবেশ কাহিনী ভাগৰ আধাৰত ৰচিত। এই নাটখনত নাট্যকাৰে সীতা আৰু ৰামৰ চৰিত্ৰ অংকনত বিশেষ দক্ষতা দেখুৱাব পাৰিছে। নাটখনত করুণ ৰসে বিশেষ প্ৰাধান্য লাভ কৰিছে। পাণ্ডৱসকল এবছৰ অজ্ঞাতবাসত থাকোঁতে, তেওঁলোকে বিৰাট ৰজাৰ ঘৰত কটোৱা দিনবোৰ আৰু কীচক বধ আখ্যানৰ অৱলম্বনত ৰচনা কৰে 'প্ৰচ্ছন্ন পাণ্ডৱ'। এই নাটকৰ চৰিত্ৰ সৃষ্টি আৰু ভাষাৰ সাৱলীলতাত কিছু উজুটি খোৱা পৰিলক্ষিত হয়। 'বলিছলন'ত বামণৰূপী বিষ্ণুৱে দৈত্যৰাজ বলিক তিনিপদ খুজি বিবুধিত পেলোৱা আৰু অৱশেষত বলিক পাতাললৈ পঠোৱাৰ কাহিনীভাগ সন্নিবিষ্ট হৈছে। মহন্তৰ গহীন কেইখনৰ মাজতো ধেমেলীয়া ৰসৰ অনুপম সোৱাদ অনুভূত হয়। তেওঁৰ প্ৰতিখন নাটকে অসমৰ প্ৰায়বোৰ মঞ্চতে অভিনীত হৈছে আৰু ইয়ে তেওঁৰ নাট্য-সাহিত্যৰ সফলতাৰ গৌৰৱ ঘোষণা কৰে।

তেওঁ ১৯১৭ চনৰ পৰা অসম সাহিত্য সভাৰ লগত জড়িত আছিল। ১৯৩২ চনৰ পৰা ১৯৩৭ চনলৈকে তেওঁ অসম সাহিত্য সভাৰ সহকাৰী সম্পাদক আছিল। অসম সাহিত্য সভাৰ তেওঁ দুবাৰো উপ-সভাপতি আছিল। ১৯৫৫ চনত অনুষ্ঠিত হোৱা অসম সাহিত্য সভাৰ গুৱাহাটী অধিৱেশনৰ সংগীত শাখাৰ তেওঁ সভাপতি আছিল।

১৯৬১ চনত তেওঁ সংগীত নাটক অকাডেমিৰ বঁটা লাভ কৰিছে। ১৯৮২ চনৰ ২২জুনত অসম সাহিত্য সভাই তেওঁক 'সাহিত্যাচাৰ্য' উপাধিৰে সন্মানিত কৰে।

১৯৬৪ চনৰ ১ এপ্ৰিলত ডিগবৈত অনুষ্ঠিত হোৱা অসম সাহিত্য সভাৰ একত্ৰিংশ অধিবেশনৰ তেওঁ সভাপতি আছিল। সভাপতিৰ আসনৰ পৰা তেওঁ কৈছিল, "সাহিত্যৰ (ৰচনাৰ) বিষয় বিচাৰি পৰ্বত-ভৈয়াম চ'লাথ কৰিব নেলাগে; অৱশ্যে 'নানা দেশ ফুৰে যি নানা কথা শিকে সি' — একেজন হ'লে সোণত যে সুৰগা চৰে ইয়াকো অস্বীকাৰ কৰিব নোৱাৰি। তেনে অভিজ্ঞতাই ৰচনাৰ ঐশ্বৰ্য নথৈ বঢ়ায়; কিন্তু সাহিত্যৰ বিষয় সৰ্বত্ৰ ব্যাপি। অন্তদৃষ্টিৰে চাব পৰাজনে কৈঁচুমতাৰ পৰা হিমালয়লৈকে, দুৱাৰ-চুকৰ পৰা ৰাজকাৰেংলৈকে, শোৱাপাটীৰ পৰা শ্মশান চিতালৈকে— সকলোবিলাকতে বিষয় বিচাৰি পায়; তেওঁলৈ ৰাজবাটে বিঙিয়ায়, কপ্লিং ছিগা বেলে উকিয়ায়, ঘনচিৰিকাই চিকচিকায়, সমুদ্ৰে গৰ্জে, জান জুৰিয়ে কলকলায়। 'ঈশ্বৰ আছে ক'ত?' বুলি প্ৰশ্নকৰ্তাৰ উত্তৰত যিদৰে উত্তৰ দিব লাগিব, ঈশ্বৰনো নাই ক'ত?' তেনেকৈয়ে সাহিত্যৰ বিষয়নো জগতত নাই ক'ত?"

"যি দেশত তেওঁলোকৰ জন্ম, যি দেশত তেওঁলোকৰ জীৱিকা, যি দেশৰ মাটিত তেওঁলোকে দেহা এৰিবলৈকো আশা পালি আছে, সেই দেশৰ সাংস্কৃতিক জীৱনৰ লগত তেওঁলোকৰ সুকীয়া হৈ থাকিবৰ ইচ্ছা নকৰাটোৱেই অতি স্বাভাৱিক প্ৰেৰণা।"

১৯৮৩ চনৰ ২৬ মাৰ্চত তেওঁ এই সংসাৰৰ পৰা চিৰ বিদায় লয়। ☐

ডিম্বেশ্বৰ নেওগ

"মৰে অসম, জীয়ে কোন? জীয়ে অসম, মৰে কোন? এয়ে আজি অসমীয়া জাতিৰ নতুন জীৱনৰ বিজয় হুঙ্কাৰ। অসমী জীয়াই থাকিব লাগিব; আৰু অসমীৰ বুকুৰ কুটুম কোনো মৰিব নোৱাৰিব ঃ এয়ে আমাৰ জাতীয় পণ। অসমীৰ কোলা মাতৃ হেৰুওৱা আন সন্তানৰ বাবেও সদায় মুকলি, অন্নপূৰ্ণা হৈ এই অসমীয়েই সবাওটিকে অন্ন যাচিছে; স্তন্যময়ী হৈ পুত্ৰ পোষ্য সদৌকে পুণ্য পীয়ুষ পিয়াইছে ঃ তাৰ বাবে অসমবাসী ধন্য আৰু চিৰ গৌৰৱান্বিত। অনেক বাৰ আমি দোহাৰিব পাৰোঁ, অসম ভাৰতৰ গৌৰৱ মুকুট; তেতিয়া সমগ্ৰ ভাৰত বিভিন্ন শাসনকাৰীৰ পদানত আছিল, তেতিয়াও অসমে সৌ দেড়শ বছৰৰ আগলৈকে স্বাধীনতাৰ বিজয়-পতাকা সগৰ্বে উৰাই আছিল। এই নতুন স্বাধীনতাৰ আন্দোলনতো এই বাবেই অসমে আগভাগ ল'ব পাৰিছিল; কিন্তু সেই স্বাধীনতা লাভৰ পাছত অসম আজি নিষ্ঠুৰভাৱে অৱহেলিত; এই লাঞ্ছনা দূৰ কৰিবলৈ অসমীৰ পুত্ৰ পোষ্যসকলো এক গোট হৈ অসমীৰ গৌৰৱ অম্লান কৰি ৰাখিব লাগিব।"

আজিৰ অসমীয়া জাতিক নতুন জীৱনৰ এনে বিজয় হুংকাৰ শুনোওৱা, বীৰ অসমীয়া সাহিত্যিক গৰাকীয়ে ডিম্বেশ্বৰ নেওগ। তেওঁ আছিল একেৰাহে কবি, সমালোচক, নাট্যকাৰ, ঔপন্যাসিক আৰু চুটি গল্পকাৰ।

ডিম্বেশ্বৰ নেওগৰ জন্ম হয় ১৮৯৯ চনৰ ৭ আগষ্টত, শিৱসাগৰৰ কমাৰফদীয়া গাঁৱত। তেওঁৰ পিতাকৰ নাম মাণিকচন্দ্ৰ আৰু মাকৰ নাম চন্দ্ৰপ্ৰভা।

তেওঁ সৰু কালৰ শিক্ষা ১১৩ নং কমাৰফদীয়া নিম্ন প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ত আৰম্ভ কৰে। তেওঁৰ জীৱনৰ প্ৰথম শিক্ষক আছিল যোগধৰ শৰ্মা বৰুৱা। ১৯০৯

চনতে তেওঁ প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ৰ শিক্ষা শেষ কৰি শিৱসাগৰ উচ্চ ইংৰাজী বিদ্যালয়ত ভৰ্ত্তি হয়।

১৯১৯ চনত তেওঁ শিৱসাগৰ চৰকাৰী হাইস্কুলৰ পৰা প্ৰথম বিভাগত প্ৰবেশিকা পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হয়। তাৰ পিছত তেওঁ গুৱাহাটীলৈ আহি কটন মহাবিদ্যালয়ত বিজ্ঞান শাখাত ভৰ্ত্তি হয়। ১৯২৪ চনত তেওঁ কটন মহাবিদ্যালয়ৰপৰা বি.এছ.ছি উপাধি লাভ কৰে। তেওঁ এম. এ আৰু বি.টি. উপাধিও লাভ কৰে। ১৯৩০চনত তেওঁ বেণুধৰ ৰাজখোৱাৰ জীয়েক আজলীতৰাৰ লগত বিবাহ পাশত আবদ্ধ হয়।

ডিম্বেশ্বৰ নেওগে শিক্ষকতাকে জীৱনৰ ব্ৰত হিচাপে গ্ৰহণ কৰে। অসমৰ বিভিন্ন ঠাইত, বিশেষকৈ শিৱসাগৰ, গুৱাহাটী, ডিব্ৰুগড়, ধুবুৰী, উত্তৰ লক্ষীমপুৰ আদিলৈ গৈ, সেইবোৰ ঠাইৰ বিদ্যালয়ত শিক্ষকতা কৰে। তেওঁ যোৰহাট চৰকাৰী হাইস্কুলতো শিক্ষকতা কৰে। ১৯২৬ চনত যোৰহাট নৰ্মাল স্কুলত অধ্যক্ষৰূপে নিযুক্ত হয়। ১৯৫৭ চনত তেওঁ এই পদৰপৰা অৱসৰ গ্ৰহণ কৰে।

১৯২০-২১ চনত মহাবিদ্যালয়ৰ পঢ়া কালত, তেওঁ গুৱাহাটী এ.এচ.এল. ক্লাবৰ সম্পাদক নিযুক্ত হৈছিল। ১৯২৪ চনত তেওঁ অসম ছাত্ৰ সন্মিলনৰ সম্পাদক নিযুক্তি হয়।

নেওগ ডাঙৰীয়াই ১৯২৩ চনৰপৰা ১৯২৬ চনৰ সময়ছোৱাত ছাত্ৰ সন্মিলনৰ মুখপত্ৰ 'মিলন' সম্পাদনা কৰে। তেওঁ দৈৱচন্দ্ৰ তালুকদাৰ আৰু শুকদেৱ গোস্বামীৰ সৈতে 'জন্মভূমি' নামৰ কাকত এখনো সম্পাদনা কৰিবলৈ লৈছিল। তেওঁ অসম সাহিত্য সভা পত্ৰিকাৰ ৫ম, ৭ম আৰু ৮ ম আৰু ১০ ম বছৰ সংখ্যাৰ সম্পাদক আছিল।

নেওগ ডাঙৰীয়া দীৰ্ঘদিন ধৰি অসম সাহিত্য সভাৰ লগত জড়িত আছিল। তেওঁ ১৯৪৪ চনৰপৰা ১৯৪৭ চনৰ কাৰ্যকালত শিৱসাগৰত বহা অসম সাহিত্য সভাৰ প্ৰধান সম্পাদক আছিল। তেওঁ অসম সাহিত্য সভাৰ কবি সন্মিলনবো এবাৰ সভাপতি আছিল।

নেওগ ডাঙৰীয়া সৰু কালৰপৰা সাহিত্য সেৱাত ব্ৰতী হয়। পোনতে তেওঁ স্কুলৰ পৰা প্ৰকাশিত 'ভুমুকি' নামৰ হাতেলিখা আলোচনী এখনৰ সহকাৰী সম্পাদক আছিল। তেওঁৰ সাহিত্যিক সৌন্দৰ্য কৈশোৰতে ফুটি ওলাইছিল ঃ

'যি দেশত নাই দুখ - হমুনিয়া
বিষাদৰ চকুপানী,
সকলো দেশৰ শিৰত সি দেশ
সি দেশ হিয়াৰ ৰাণী।'

সপ্তমমান শ্রেণীত পঢ়ি থাকোতে তেওঁৰ কাপ-মৈলামৰপৰা নিগৰি ওলাইছিলঃ

'তুমি সৰজিলা প্রভু, সুনীল আকাশ
শতেক বৰণে বিভূষিত;
দেখিলে ভাবুক হয় ভাবত মগন,
জগতৰো চিত বিমোহিত।"

স্কুলীয়া কালতে এদিন শিক্ষকে শ্রেণীত বহি থাকোতে তেওঁক আম বা কঠালৰ বিষয়ে কবিতা এটি ৰচিবলৈ কোৱাত, তেওঁ ৰচিছিল ঃ

'জেঠ আষাঢ়ত ধৰা অতি দিব্য ৰূপ,
ফলবৰ, হেৰা তুমি আম!
মোহিনী সেন্দুৰ সানা আলসুৱা গাত, —
দেখিলেই আমি যেন খাম।।
সোৱাদ ফলৰে হেৰা তুমি শিৰোমণি,
চাবলৈকো মন-প্রাণ হৰা;
বাহিৰ ৰূপত তুমি যেনে ধুনীয়াটি,
হিয়া তেনে সোৱাদেৰে ভৰা।"

এইজন কবিয়ে তেওঁৰ জন্ম ঠাই কমাৰফদীয়া সৰু গাঁওখনিকো ব্রহ্মাণ্ডৰ ক্ষুদ্র তাণ্ডৰণ বুলি কল্পনা কৰি কবি প্রতিভাৰ বিশেষ স্বাক্ষৰ দাঙি ধৰিবলৈ সক্ষম হৈছে ঃ

"কমাৰফদীয়া এই সৰু গাওঁখনি মোৰ
ব্রহ্মাণ্ডৰ ক্ষুদ্র তাণ্ডৰণ
ইয়াতে শৈশৱ লীলা ইয়াতে এদিন মোৰ
কোনোবা শৰত ৰাতি
যৌবনৰ ধীৰ জাগৰণ।"

'ইন্দ্ৰ ধনু'ৰ কবিৰূপে পৰিচিত, ডিম্বেশ্বৰ নেওগৰ অসমীয়া ভাষা সাহিত্যলৈ আগবঢ়োৱা প্ৰকাশিত সাহিত্য-সম্ভাৰৰ ভিতৰত হ'ল— কবিতা ঃ মালিকা (১৯২২), সঁফুৰা (১৯২৩), খুপিতৰা (১৯২৫), মালতী (১৯২৭), ইন্দ্ৰধনু (১৯৩০), দীপাৱলী (১৯৩২), মুকুতা (১৯৩২), শ্বহীদ কাৰবালা (১৯৪০), মানুহ (১৯৪১), মেঘদূত (১৯৪২), অসমা (১৯৪৭), বিচিত্ৰা (১৯৪৮), থাপনা (১৯৪৮), শুৱনী (১৯৫২), নেওগ কাব্যমালা (১৯৬৬) আদি। নেওগে বিজ্ঞানসম্মতভাৱে এলানি অসমীয়া সাহিত্যৰ বুৰঞ্জী প্ৰণয়ন কৰিছে। সেইবোৰৰ ভিতৰত হ'ল ঃ আধুনিক অসমীয়া সাহিত্যৰ বুৰঞ্জী (১৯৩৭), অসমীয়া কথা প্ৰতিভা, অসমীয়া সাহিত্যৰ বুৰঞ্জীত এভুমুকি(১৯৪০), অসমীয়া সাহিত্যৰ জিলিঙনি, অসমীয়া সাহিত্যৰ সংক্ষিপ্ত বুৰঞ্জী (১৯৫০), New Light of the History of Asamiya Literature (১৯৬২), নতুন পোহৰত অসমীয়া সাহিত্যৰ বুৰঞ্জী (১৯৬৬), অসমীয়া ভাষা আৰু লিপিৰ উৎপত্তি আৰু ক্ৰমবিকাশ, অসমীয়া ভাষা আৰু লিপিৰ কাহিনী (১৯৫১) আদি। বৈষ্ণৱ ধৰ্ম সম্পৰ্কীয় গ্ৰন্থ ঃ বৈষ্ণৱ ধৰ্মৰ আঁতিগুৰি (১৯৩৭), Jagatguru Sankardev (১৯৬২), যুগনায়ক শংকৰদেৱ (১৯৬৬), বৈষ্ণৱ ধৰ্মৰ ক্ৰম বিস্তাৰ আদি।

সংগ্ৰহ আৰু সম্পাদনা ঃ আকুল পথিক (১৯২২), ভোগজৰা (১৯২৮), কাব্য প্ৰতিভা (১৯৩৫), পুতলি, বহৰহী, পানী মিঠে আদি। তেওঁ কেইখনো ওখ-খাপৰ ইংৰাজী গ্ৰন্থও ৰচনা কৰিছে। তেওঁৰ সেই ইংৰাজী গ্ৰন্থ সমূহৰ ভিতৰত হ'ল ঃ Asmiya Language and script, Pre-historic Assam, History of Modern Assamese Literature, Introduction to Assam. The origin and Growth of Asamiya Language. আদি। নাটক ঃ শিশু লীলা, ৰাসক্ৰীড়া, কুণ্ডিল কুঁৱৰী, অকাল বসন্ত, কামৰূপ আদি।

মালিকা ঃ 'মালিকা'ত নেওগে তেওঁৰ সহপাঠী মণিৰামৰ মৃত্যুত স্মৃতিচাৰণ কৰি 'মালিকা' নামৰ দীঘলীয়া কবিতাটি ৰচনা কৰিছে। 'শ্বহিদান'ত মৰুৰ নিজৰা, সৌন্দৰ্য সাধক, প্ৰথম প্ৰয়াস, বাঁহীৰ অমিয়া আৰু ওমৰ দৰ্শন আদি কবিতা সন্নিবিষ্ট হৈছে। তেওঁৰ এই কবিতাকেইটা বাঁহী, জেউতি, সাধনা, মিলন আদি আলোচনীত প্ৰকাশ পায়।

বিচিত্ৰা ঃ 'বিচিত্ৰা'ত ঊনচল্লিশটা কবিতা সন্নিবিষ্ট কৰা হৈছে। এই কবিতাবোৰ 'বাঁহী' আলোচনীত প্ৰকাশ হয়।

অসমা ঃ 'অসমা'ত তেওঁৰ বাৰটা কবিতা সন্নিবিষ্ট হৈছে। এই কবিতাবোৰ বাঁহী, মিলন, সাধনা, জন্মভূমি আদি আলোচনীত প্ৰকাশ হয়। 'অসমা'ৰ কবিতাবোৰৰ মাজত ঘাইকৈ স্বদেশ প্ৰেমৰ সুৰ শুনিবলৈ পোৱা যায়।

থাপনা ঃ 'থাপনা'ৰ কবিতাবোৰ শিশু প্ৰাণৰ। তাত সন্নিবিষ্ট হোৱা কবিতাবোৰ হ'ল— থাপনা, স্বদেশ, আইতা, আত্ম-প্ৰসাৰ, মংগল যাত্ৰা আৰু অযাত্ৰী। তেওঁৰ ভক্তিমূলক কবিতাৰ নিদৰ্শন হ'ল 'থাপনা'। 'স্বদেশ'ত স্বদেশ প্ৰেম আৰু 'আইতা'ত সমাজ-হিতকৰ চিন্তা প্ৰস্ফুটিত হৈছে।

ইন্দ্ৰধনু ঃ 'ইন্দ্ৰধনু' তেওঁৰ এখন প্ৰখ্যাত কাব্য গ্ৰন্থ। এই গ্ৰন্থই তেওঁক 'ইন্দ্ৰধনু'ৰ কবিৰূপে বিশেষভাৱে জনাজাত কৰে। নেওগৰ বেছিভাগ কবিতাই ডেকা কালৰ ৰচনা। সেই হিচাপে তেওঁৰ কবিতাত প্ৰণয়ৰ সুৰ আৰু যৌৱনৰ ভাব-উচ্ছ্বাসে বিশেষ প্ৰাধান্য লাভ কৰিছে। তেওঁৰ প্ৰেমৰ কবিতাত হা-হুমুনিয়াহৰ পৰিবৰ্তে দাম্পত্য প্ৰণয়ৰ মধুৰ মিলনৰ কল্পনা আছে। তেওঁৰ কবিতাত আছে আশাবাদ আৰু গভীৰ স্বদেশানুৰাগ। স্বদেশানুৰাগৰ সুৰ বাজি উঠা তেওঁৰ কবিতাৰাজিৰ ভিতৰত উল্লেখযোগ্য কেইটামান হ'ল— ব্ৰহ্মাণ্ডৰ ক্ষুদ্ৰ তাণ্ডৱণ, শাপমুক্ত, বুৰঞ্জীলেখক, শেষ গায়ক, অসম সন্ধিয়া আদি। এই কবিতাবিলাকৰ মাজত অসমৰ অতীত গৌৰৱ তথা শৌৰ্য-বীৰ্যৰ বৰ্ণনা কৰা হৈছে। তেওঁৰ শব্দচয়ন, ছন্দশৈলী, বলিষ্ঠভাব আৰু সাৰ্থক উপমাৰ প্ৰয়োগে কবিতাৰাজিৰ এক বিশিষ্ট মৰ্যাদা প্ৰদান কৰিছে। তেওঁৰ কবিতা সম্পৰ্কে প্ৰশংসা কৰি কলিকতা বিশ্ববিদ্যালয়ৰ অধ্যাপক ড° বেণীমাধৱ বৰুৱাই লিখিছে, "নেওগ ডাঙৰীয়া শুদা কবি নহয়, তেওঁ কবি গায়ক, কবি ব'ৰাগী। কিন্তু তেওঁৰ হাতত তানপুৰা নাই, ৰবীন্দ্ৰনাথৰ বৰাগী বস্তিলৰ একতাৰা নাই, কৃষ্ণৰ বাঁহী নাই, শিৱৰ শিঙা আৰু ডম্বৰু নাই, তেওঁৰ হাতত আছে বৈদিক ঋষি আৰু স্বৰ্গৰ গায়কৰ পঞ্চশিখৰ বীণা, ভগৱদ গীতাৰ পাঞ্চজন্য শঙ্খ, বিজয় শঙ্খ।"

নেওগে অসমীয়া কাব্য সাহিত্যতেই নহয়, তেওঁ সমালোচনা আৰু গৱেষণাৰ দিশতো বিশিষ্ট বৰঙণি আগবঢ়াইছে। নেওগ এগৰাকী অসমীয়া সাহিত্যৰ বিশিষ্ট বুৰঞ্জী প্ৰণেতাৰূপে খ্যাত। দেবেন্দ্ৰনাথ বেজবৰুৱাৰ পিছত নেওগেই বিস্তৃত আৰু নিৰ্ভৰশীল বুৰঞ্জী ৰচনা কৰিছে। আধুনিক অসমীয়া সাহিত্যৰ বুৰঞ্জী নেওগেই পোন প্ৰথম ৰচনা কৰি কৃতিত্বৰ ভাগি হয়। অসমীয়া সাহিত্যৰ বুৰঞ্জীৰ সকলো দিশতে আলোকপাত কৰি, বৈজ্ঞানিক দৃষ্টিভংগীৰে বিচাৰ-বিশ্লেষণ আগবঢ়োৱা তেওঁৰ

গৱেষণামূলক সাহিত্যৰ বুৰঞ্জীকেইখনৰ ভিতৰত হ'ল— 'আধুনিক অসমীয়া সাহিত্যৰ বুৰঞ্জীত ভুমুকি', 'অসমীয়া সাহিত্যৰ সংক্ষিপ্ত বুৰঞ্জী' আৰু 'অসমীয়া সাহিত্যৰ বুৰঞ্জী' (বৃহৎ)। নেওগে অসমীয়া ভাষাৰ উৎপত্তি সম্পৰ্কেও নিজস্ব অভিমত দাঙি ধৰিব পাৰিছে। আনকি তেওঁ কোনো কোনো ক্ষেত্ৰত ভাষাবিদ ড° বাণীকান্ত কাকতি আৰু ড° সুনীতি কুমাৰ চেটাৰ্জীয়ে আগবঢ়োৱা ব্যাখ্যাবো যুক্তিৰে খণ্ডন কৰিব পাৰিছে। তেওঁ 'অসমীয়া সাহিত্যৰ অধ্যয়ন' গ্ৰন্থত লোক-সাহিত্য, মনসা কাব্য, ধৰ্মীয় কাব্য, বৈষ্ণৱ কাব্য আৰু নৱন্যাস যুগৰ অসমীয়া কবিতাৰ বিষয়ে আলোচনা দাঙি ধৰিছে।

সাহিত্য কি : 'সাহিত্য কি' গ্ৰন্থত তেওঁ সাহিত্যৰ লক্ষণ, সাহিত্যৰ সৌন্দৰ্য, সাহিত্যৰ বিভাগ, অলংকাৰ, ছন্দ আদিৰ সম্পৰ্কে বিশ্লেষণাত্মক আলোচনা আগবঢ়াইছে।

বনৰেণু : 'বনৰেণু' নেওগৰ এখন মূল্যবান গ্ৰন্থ। এই গ্ৰন্থত তেওঁ অশেষ কষ্ট স্বীকাৰ কৰি অসমীয়া লোকগীত সংগ্ৰহ কৰিছে। তেওঁৰ পূৰ্বে প্ৰকাশিত 'আকুল পথিক', 'ফাগুনী' আৰু 'বিহুৱতী' গ্ৰন্থৰ লোকগীতসমূহ ইয়াত সন্নিবিষ্ট হৈছে। লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাই নেওগৰ লোকগীত সংগ্ৰহ আৰু সম্পাদনাৰ প্ৰচেষ্টাত শলাগ লৈ 'বাঁহী' আলোচনীত লিখিছিল, "আমি আজিকালি যাক শিক্ষা বুলিবলৈ শিকিছোঁহঁক তেনে শিক্ষাত অশিক্ষিত অসমীয়া স্বভাৱ কৰি বিয়াকুল বাটৰুৱাৰ বনঘোষাৰ এই ক্ষুদ্ৰ সমষ্টিটি পাই আমি নথৈ সন্তোষ লাভ কৰিছোঁহঁক। কিতাপৰ পাতনিত নেওগদেৱে গীতবোৰৰ চমুকৈ যি বিশ্লেষণৰ চেষ্টা কৰিছে সিও সন্তোষজনক হৈছে। অসমীয়া সাহিত্য তেওঁৰ ওচৰত ধৰুৱা।"

১৯৬৫ চনৰ ১৮ জানুৱাৰীত নলবাৰীত অনুষ্ঠিত হোৱা অসম সাহিত্য সভাৰ দ্বাত্ৰিংশ অধিবেশনৰ তেওঁ সভাপতি আছিল। সেইদিনা সভাপতিৰ আসনৰ পৰা তেওঁ কৈছিল, "সাহিত্য সমাজৰ শহ্ বাবেই সাহিত্যৰ উত্থান-পতনৰ হেতু যেনেকৈ সমাজৰ আভ্যন্তৰীণ গতিত বিচাৰিব লাগে, সমাজৰ উত্থান-পতনো তেনেকৈয়ে আমি সাহিত্যত বিচাৰি পাব পাৰোঁ; আনহে নালাগে, সাহিত্যৰ ৰুচি আৰু ৰচনা-ৰীতিৰ উত্থান-পতনৰো হেতু সমাজতেই লুকাই আছে। উদাহৰণভাৱে আমাৰ সাহিত্যত যদি বিজতৰীয়া ৰুচি বা বেবেজীয়া গঢ় কিবা সোমাইছে, তাৰপৰা বুজিব লাগিব সমাজৰ অন্ততঃ এক শ্ৰেণী লোকৰ ৰুচি তেনে বিজতৰীয়া হৈছে, বা বেবেজীয়া গঢ় ভাল পোৱা এক শ্ৰেণী লোক ওলাইছে। কিন্তু এয়ে লেখকবিলাকক

স্বেচ্ছাচাৰিতাৰ পট্টাদাৰ নাপাতে, যি হেতুকে ইতৰ বা বৰাহ ৰুচি-পূৰণ তেওঁলোকৰ কাম নহয়; সমাজৰ আৰু জাতিৰ কল্যাণ-সাধনৰ মহৎ দায়িত্ব সাহিত্যকৰ সদায়েই আছে। সমাজৰ আৰু সাহিত্যৰ পতনমুখী অৱস্থাত উন্নত ৰুচি আৰু উৎকৃষ্ট ভাৱধাৰাৰে সমাজক উদ্বুদ্ধ কৰা আৰু সাহিত্যিক নতুন দিশ দৰ্শন কৰোৱা সাহিত্যিকৰ মহৎ কৰ্ত্তব্য ঃ অসমীয়া সাহিত্যত শংকৰদেৱৰ দৰে ইংৰাজী সাহিত্যত মিল্টন প্ৰভৃতিয়েই তাৰ উৎকৃষ্ট দৃষ্টান্ত। এই বাবেই কোনো অৱস্থাতে সমাজক বাদ দি সাহিত্যৰ বিচাৰ হ'বই নোৱাৰে, আৰু যিখিনিতে আমি সাহিত্যৰ কোনো চিন্তা-ধাৰা বুজিবলৈ টান পাওঁ সেইখিনিতে আমি পুলুকা মাৰি সমাজ-ক্ষেত্ৰত প্ৰৱেশ কৰিব লগা হয়; কিয়নো প্ৰত্যেক গ্ৰন্থৰ পাছত যেনেকৈ এজন লেখক আছে, প্ৰত্যেক লেখকৰ পাছত তেনেকৈ তেওঁৰ চিন্তাৰ পৰিপোষক এখন সমাজ আছে। অকল সমাজ বোলোঁ কিয়, জাতীয় জীৱনৰ বেলিকাও এই কথা অনেক পৰিমাণে খাটে ঃ জাতিৰ উত্থান-পতনৰ সঙ্কেত তাৰ সাহিত্যত, আন নালাগে ভাষাতো, পাবলৈ আছে, জাতিৰ অতীতৰ বিষয়ে যেতিয়া আন সাক্ষী একো নাথাকে, ভাষা-সাহিত্য তাত আগবাঢ়ি আহে; কিয়নো ভাষা সাহিত্য জাতিৰ আত্মপ্ৰকাশৰ ঘাই সুঁতি।" তেওঁ কৈছিল, "অসমীয়া জাতিৰ ভূত-ভৱিষ্যৎ, সুখ-দুখৰ লগত মোৰ প্ৰাণ গঁথা আছে; অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যৰ উন্নতি মোৰ হেঁপাহৰ ধন।"

নেওগে শেষ নিশ্বাস ত্যাগ কৰে ১৯৯৯ চনৰ ২৮ নৱেম্বৰত। □

বিনন্দ চন্দ্ৰ বৰুৱা

"গড়গাঁও, গড়গাঁও, কথা শুনি তল যাওঁ,
বাট দেখি পিছলে যে পাৱ;
দিখৌৰ সোঁতত যোৱা, ভটীয়নী বল পোৱা,
উভতিব খোজে মাৰ নাও।
— ওচৰতে দেখি গড়গাওঁ।

ওলট্-পালট্ দেশ, কথাৰে নহয় শেষ,
কটাৰীৰো ডাবে তাৰ কাটে;
বাঘ-গৰু হালে হালে, একে ঘাটে পানীখালে,
নগৰৰ দেওলগা ঘাটে;
— দেও তাত ফুৰে হাটে-বাটে।

বিদেশীৰ চকু থিৰ, স্বদেশীৰ ওখ শিৰ,
দেওলগা মানুহৰ দেশ;
উজুটিত ভাগে দাঁত, কোঢ়ালত হৰে মাত,
অহা যোৱা নাই তাত শেষ;
— জনে জনে ভিন্ ভিন্ বেশ।

সকলোৰে আছে কাম, নোহোৱাৰ নাই নাম, কাপুৰুষে সদা পায় লাজ;
নাই দিন, নাই ৰাতি, নাই পানী, নাই মাটি, আদেশ মাথোন হয় 'সাজ'।
— ইচ্ছা যেন স্বৰ্গ মহাৰাজ।"

'গড়গাঁৱ'ৰ এনে অতীত বৰ্ণনাৰে হৃদয়ত ধ্বনিৰ খলকনি তোলা, সেই ধ্বনি কবিগৰাকীয়ে বিনন্দ চন্দ্ৰ বৰুৱা। 'গড়গাঁও' এই কবিতা ৰচিয়ে তেওঁ গড়গাঁৱৰ কবিৰূপে পৰিচিত হয়। এই কবিতাত ব্যৱহৃত হোৱা 'গড়গাঁৱৰ কথা শুনি তল যোৱা,' 'ভটিয়নী সোঁতৰ বল পোৱা', 'গড়গএগ কটাৰীৰ ডাবেও কাটে' আদি পটন্তৰবোৰ সৰ্বসাধাৰণৰ ভাষা হ'ল। আমাৰ জাতীয় চেতনা যোগোৱা তেওঁৰ কবিতাৰ পংক্তিবোৰ হ'ল, 'অ' ৰঙামুৰা, অ' ৰঙামুৰা চোতাল পালেহি মান', 'নজনা বীৰৰ মুৰ' আদি।

বিনন্দ চন্দ্ৰ বৰুৱাৰ জন্ম হয় ১৯০১ চনৰ জানুৱাৰী মাহত, টীয়কত। তেওঁৰ জন্ম হয় নহাটৰ মোমায়েকৰ ঘৰত। "টীয়ক নহাটৰ গাথীৰ খোৱা মৌজাৰ মৌজাদাৰ কমলেশ্বৰ বৰুৱাৰ দুৱাৰ চুকত মই জীৱনৰ প্ৰথম চকু মেলো ১৮২৩ শকৰ ১৫ মাঘ মংগলবাৰ কৃষ্ণ পঞ্চমীৰ দিনা।" তেওঁৰ পিতাকৰ নাম গোপালচন্দ্ৰ বৰুৱা আৰু মাকৰ নাম দময়ন্তী দেৱী। টীয়কীয়া অধ্যাপক শুকদেৱৰ পুত্ৰ হেমলতা বৰুৱা, তেওঁৰ দ্বিতীয় পুত্ৰ অচ্যুতানন্দ বৰুৱা। অচ্যুতানন্দ বৰুৱাৰ পাঁচজন পুত্ৰ। তেওঁলোক হ'ল — হেমচন্দ্ৰ বৰুৱা, গোলাপ চন্দ্ৰ বৰুৱা, কমলচন্দ্ৰ বৰুৱা, বিষ্ণুচন্দ্ৰ বৰুৱা আৰু উপেন্দ্ৰ নাথ বৰুৱা। গোপাল চন্দ্ৰ বৰুৱাৰ পুত্ৰ বিনন্দ চন্দ্ৰ বৰুৱা। বিনন্দ চন্দ্ৰ বৰুৱাৰ বৰদেউতাক কমলচন্দ্ৰ বৰুৱা 'বৰদৈচিলা'ৰ প্ৰতিষ্ঠাপক সম্পাদক আছিল।

টীয়ক পাঠশালাতে তেওঁৰ প্ৰথমিক শিক্ষা আৰম্ভ হয়। ৫৪ নং দুলীয়া গাওঁ পাঠশালাত পঢ়ি থকা কালত, সেই বিদ্যালয়ৰ শিক্ষক মুখ্যেশ্বৰ শৰ্মাই তেওঁলোকক শ্ৰুতলিপি দিওঁতে বিনন্দ চন্দ্ৰ বৰুৱাৰ ভুল হৈছিল আঠাইশটা। সেই ভুলৰ বাবে সেইদিনা তেওঁ শিক্ষকৰ ওচৰত আঠাইশটা বেতৰ কোব খালে।

এই সম্পৰ্কে তেওঁ কৈছে, "পণ্ডিতৰ আঠাইশ কোব বেতৰ বাবে মোৰ বহুত ভুলৰ সংশোধন হ'ল আৰু আঠাইশ বেতমান দিয়া হ'লে কিজানি মোৰ গোটেই জীৱনলৈকে ভুল কৰাৰ ভয় নেথাকিলহেতেন।" সৰুতে তেওঁ আইতাকৰপৰাই বহুতো জ্ঞান আহৰণ কৰিছিল। সৰুতে আইতাকৰ কাষতে পদ-পুথি পঢ়ি আখৰ চিনাকি হৈছিল। আইতাকৰ ওচৰত তেওঁ পঢ়া প্ৰথম ধৰ্মমূলক গ্ৰন্থখন আছিল —

'অনাদি পাতন।' তাৰপিছত তেওঁ ৰামায়ণ, মহাভাৰত, পুৰাণ, কীৰ্ত্তন, ভাগৱত আদিও পঢ়ে। আইতাকে তেওঁক আশীৰ্বাদ দিছিল, বংশৰ পদ্মফুল হ'বলৈ।

প্ৰাথমিক শিক্ষা শেষ কৰাৰ পিছত, তেওঁ যোৰহাট চৰকাৰী বিদ্যালয়ত ভৰ্তি হয়। যোৰহাটত পঢ়োঁতে, তেওঁ যোৰহাটৰ তৰাজানত থকা দদায়েক বিষ্ণুচন্দ্ৰ বৰুৱাৰ লগত থাকে। ১৯২১চনত তেওঁ যোৰহাট চৰকাৰী হাইস্কুলৰপৰা প্ৰথম বিভাগত প্ৰৱেশিকা পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হয়। ১৯২৫চনত তেওঁ গুৱাহাটীৰ কটন মহাবিদ্যালয়ৰপৰা বুৰঞ্জীত সন্মান সহ স্নাতক উপাধি লাভ কৰে। ১৯২৬ চনত তেওঁ কলিকতা বিশ্ববিদ্যালয়ত স্নাতকোত্তৰ আৰু আইন পঢ়িবলৈ লয় যদিও দুয়োটা বিষয়তে শিক্ষা শেষ কৰা নহ'ল।

তেওঁক এচ. ডি. চি. পদ যচা হৈছিল যদিও তেওঁ সেই পদ প্ৰত্যাখ্যান কৰে। তেওঁ শিক্ষকতা জীৱনহে বাচি ল'লে। ১৯২৯ চনত তেওঁ জাঁজী উচ্চ ইংৰাজী বিদ্যালয়ত শিক্ষকৰূপে নিযুক্ত হয়। পিছত তেওঁ এই বিদ্যালয়ৰ প্ৰধান শিক্ষক পদত অধিষ্ঠিত হয়। ১৯৬৭ চনত তেওঁ চাকৰিৰ পৰা অৱসৰ গ্ৰহণ কৰে। তেওঁ টীয়ক মহাবিদ্যালয়তো অসমীয়া বিভাগৰ অবৈতনিক অধ্যাপকৰূপে কিছুদিন কাম কৰে।

বিনন্দ চন্দ্ৰ বৰুৱা নানা সাহিত্য-সংস্কৃতিমূলক কামৰ লগতো জড়িত আছিল। ১৯১৭ চনত তেওঁ অসম ছাত্ৰ সন্মিলনৰ লগত জড়িত হৈছিল আৰু এই অনুষ্ঠানৰ ১৯২৪ চনত তেওঁ প্ৰধান সম্পাদক নিৰ্বাচিত হৈছিল। ১৯১৭চনত অনুষ্ঠিত হোৱা অসম সাহিত্য সভাৰ প্ৰথম অধিবেশনত তেওঁ ছাত্ৰ-দৰ্শকৰূপে উপস্থিত আছিল। ১৯৫৮-১৯৫৯ চনৰ কাৰ্যকালত তেওঁ অসম সাহিত্য সভাৰ প্ৰধান সম্পাদক নিৰ্বাচিত হৈছিল।

১৯৫৯, ১৯৬০, ১৯৬১, ১৯৬৫ চনৰ সময়ছোৱাত তেওঁ অসম সাহিত্য সভাৰ উপসভাপতি আছিল। ১৯৬৫ চনত তেওঁ অসম সাহিত্য সভাৰপৰা গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ কৰ্টৰ সদস্য নিৰ্বাচিত হৈ কেইবাছৰো কাৰ্যনিৰ্বাহ কৰে। তেওঁ ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ৰো কৰ্টৰ সদস্য আছিল। তেওঁ ঢুলীয়া ওজা সন্মিলনৰো সভাপতি আছিল। তেওঁ লাচিত মেলাৰো সম্পাদক আৰু পিছত সভাপতি নিৰ্বাচিত হৈছিল।

বিনন্দ চন্দ্ৰ বৰুৱাই সংবাদ জগতলৈও বিশিষ্ট বৰঙণি আগবঢ়াইছে। ১৯২১ চনত তেওঁ ছাত্ৰ সভাৰ মুখপত্ৰ 'জেউতী'ৰ সম্পাদক আছিল। তাৰ পিছত, ১৯২৬

চনত গুৱাহাটীৰ পৰা প্ৰকাশ পোৱা 'মিলন' আলোচনীৰ তেওঁ সম্পাদক আছিল। ১৯৩১ চনত তেওঁ 'ৰৰদৈচিলা'ৰ সহযোগী সম্পাদক আছিল।

হাইস্কুলীয়া জীৱনপৰাই তেওঁ সাহিত্য সাধনাত ব্ৰতী হয়। সেই সময়ছোৱাত তেওঁ হাতে লিখা আলোচনী 'প্ৰভাত' সম্পাদনা কৰে । আলোচনীখনৰ প্ৰথম সংখ্যাত প্ৰকাশিত 'অসম' কবিতাটিয়ে তেওঁৰ ৰচনা কৰা প্ৰথম কবিতা বুলি জনা যায়। এই সময়ছোৱাৰ আভাস দি তেওঁ এঠাইত কৈছে, "এই আলোচনীত লিখাৰ সময়তে মোক আৰু আমাৰ ক্লাবৰ সদস্যসকলক মুকুন্দ দাসৰ যাত্ৰা আৰু গানে বৰ উত্তেজিত কৰি তুলিছিল। তাৰ পিচতেই চন্দ্ৰনাথ শৰ্মা যোৰহাটলৈ আহি অসহযোগ আন্দোলনৰ বক্তৃতা দিয়েহি, আমি সকলো কাম পিছে পেলাই এই বক্তৃতা শুনো। এদিন মই স্কুলৰপৰাই গুচি গৈছিলোঁ। এইবোৰৰ পিছত মই জাতীয় ভাবৰ কবিতা লিখিবলৈ আৰম্ভ কৰোঁ।" তেওঁ কটন মহাবিদ্যালয়ত পঢ়ি থকা কালত, মহাবিদ্যালয়ৰ সাহিত্য সভা আৰু ধৰ্মালোচনী সভাৰো সম্পাদক আছিল।

এই সময়ছোৱাতে গুৱাহাটীত অসম সাহিত্য সভাৰ অধিবেশন অনুষ্ঠিত হৈছিল আৰু এই অধিবেশনৰ সভাপতি আছিল লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা। সাহিত্য সভা উপলক্ষে বেজবৰুৱা গুৱাহাটীলৈ আহোতে, কটন মহাবিদ্যালয়ৰ ছাত্ৰ সমাজে সম্বৰ্দ্ধনা জনোৱা অনুষ্ঠানত বিনন্দ চন্দ্ৰ বৰুৱাই 'বীণৰ সুৰ' নামৰ এটি কবিতা পাঠ কৰি বেজবৰুৱাৰ উচ্চ প্ৰশংসা লাভ কৰিবলৈ আৰু ভৱিষ্যতে লিখি যাবলৈ প্ৰেৰণা লাভ কৰে। তাৰ পিছত, 'স্বামী বিবেকানন্দ স্মৃতি সভা'ত 'ভাৰতবৰ্ষ' কবিতা পাঠ কৰি — অধ্যাপক, আশুতোষ চেটাৰ্জী, লক্ষ্মীনাথ চেটাৰ্জী আদিৰপৰাও উচ্চ প্ৰশংসা লাভ কৰে। তেওঁৰ প্ৰকাশিত কাব্য গ্ৰন্থ : **শঙ্খধ্বনি** (১৯২৬), **প্ৰতিধ্বনি** (১৯৩৮), **শিশুধ্বনি** (১৯৪০), **জয়ধ্বনি** (১৯৪৫), **সংকীৰ্ত্তন মালা, অন্তৰ ধ্বনি, ফুলকলি, ৰৱনামঘৰ** আদি। গদ্যমূলক : **ৰাজস্থানৰ গল্প, মহাৰাজ নৰনাৰায়ণ** (১৯২৬), **ল'ৰাৰ বেজবৰুৱা** (১৯৬৮), **অসম গৌৰৱ** (১৯৬৩), **সাহিত্য ৰত্নাৱলী** (১ম ভাগ), **সাহিত্য ৰত্নাৱলী** (২য় ভাগ) **স্বদেশৰ বুৰঞ্জী** (যুটীয়া), **ভাৰতৰ শাসন নীতি** (১ম ভাগ), **ভাৰতীয় শাসন নীতি** (২য় ভাগ), আদি। গহীন নাটক: **পাৰ্থ সাৰথি** (১৯৩১), **শৰাইঘাট** (১৯৩৭), **শ্ৰীক্ষেত্ৰ** আদি। ধেমেলীয়া নাটক : **টি টি হেই আৰু বেঙনা ৰহস্য**। তেওঁ **'কেৰপাই ৰাপু'** আৰু **'বিশিষ্টানন্দ'** উপনামেৰে ভালেমান প্ৰবন্ধ ৰচনা কৰে। **'অতীতৰ ৰং'** তেওঁৰ আত্মজীৱনী।

মানব জীৱনৰ বিভিন্ন ধ্বনি তেওঁৰ কাব্যৰ মূল আধাৰ। নিষ্ঠুৰ কালৰ বুকুত বিভিন্ন অতীত গৌৰৱ হেৰাই যোৱাত আক্ষেপ কৰি তেওঁ ৰচিছে :

"একালৰ বৃন্দাবন
একালৰ পৰে চন,
নিয়তীৰ এনুৱা বিধান,
বুৰঞ্জীয়ে দিয়ে সমিধান,
ক্ষণ স্থায়ী মান অপমান।"

তেওঁ অসমীয়া জাতিৰ অস্তিত বিপন্ন হোৱাৰ আকাংক্ষা কৰি ৰচিছিল :

"অসম দেশত অসমীয়া কথা নুবুজা ক'ত যে লোকৰ বাস,
কেতিয়া কৰিব কোনেনো বুজিছে গোটেই অসমৰ অস্তিত্ব গ্ৰাস।
সেয়েহে কৈছোঁ মাতষাৰি গ'লে সকলোটি যাব নেথাকে চিন,
সাজু হোৱা নতুন আহিছে সৌৱা মহাপ্ৰলয়ৰ ভীষণ দিন।"
(শ্মশান)

তেওঁৰ বেছিভাগ কবিতাই জাতীয় ভাবাপন্ন :

"আগীয়া ঠুঁটীৰ গড়ৰ কাষত দৰঙী কোঁৱৰে পাতিছে ৰণ,
হয় বা মৰিব নহয় মাৰিব অসমৰ বীৰে কৰিছে পণ।
দিল্লীপতিৰ অলেখ সেনানী কত ৰাজপুত পাঠান বীৰ,
কৰোঁ বুলি জয় অসমৰ সেনা কৰি দিছে আগ আপোন শিৰ।"

তেওঁ যুৱ সমাজলৈ আহ্বান জনাই ৰচিছে :

"উঠাহে উঠাহে শক্তিসাধক
জাগাহে জাগাহে দেশৰ যুৱক
তপত শোণিত শিৰে শিৰে বক,
উঠাহে কৰ্মবীৰ" (কৰ্মবীৰ)।

১৯৬৬ চনৰ ৫ মাৰ্চত উত্তৰ লক্ষীমপুৰত অনুষ্ঠিত হোৱা অসম সাহিত্য সভাৰ ত্ৰয়ত্ৰিংশ অধিবেশনৰ তেওঁ সভাপতি আছিল। সেইদিনা সভাপতিৰ আসনৰপৰা তেওঁ কৈছিল, "ৰাইজৰ মাজত দেশাত্মবোধৰ ভাব যিমান হ'ব লাগিছিল সিমান হোৱা নাই। আমাৰ স্বাধীনতা প্ৰসূত জাতীয় উৎসৱবিলাকেই তাৰ একোটা

জ্বলন্ত নিদৰ্শন। আমাৰ অনেক ডেকাই সংসাৰৰ সকলো মায়া মোহ ত্যাগ কৰি জননী জন্মভূমিৰ গৌৰব ৰক্ষাৰ্থে প্ৰাণ বিসৰ্জন দিলে আমি ঘৰত সোমায় থকা বিলাকে তেওঁবিলাকৰ এই মহৎ ত্যাগৰ আদৰ্শত দেশৰ বাবে সামান্য ত্যাগ স্বীকাৰ কৰিবলৈও কুণ্ঠিত হৈ আছো। অসমৰ সাহিত্যিক সমাজৰ গাত সৰ্ব্বসাধাৰণক এই কৰ্ত্তব্য সোঁৱৰাই দিয়াৰ দায়িত্ব নিশ্চয় আছে। সাহিত্যিক সকলে দেশাত্মবোধ কি তাক বুজি পায়। যদি নাপায় তেন্তে তেওঁ সাহিত্যিক নহয়। কোনো এজন মহাপুৰুষে একে দিনাই দেশৰ জনগণৰ অন্তৰ শুদ্ধ কৰি দিব নোৱাৰে।”

তেওঁৰ পৰলোকপ্ৰাপ্তি হয় ১৯৯৪ চনৰ ২২ মাৰ্চত। ❑

নকুল চন্দ্ৰ ভূঞা

"জাতিৰ জীৱনত জাতীয় বুৰঞ্জীৰ প্ৰভাৱ মন কৰিবলগীয়া। অসম বুৰঞ্জীৰ পাতৰ পৰা অসমীয়া জাতিয়ে জাতি হিচাপে জীয়াই থকাৰ সকলোখিনি শিক্ষা লাভ কৰিব পাৰে। অসম এখন বুৰঞ্জী- প্ৰসিদ্ধ দেশ। অতীতৰ কামৰূপ-প্ৰাগজ্যোতিষপুৰৰ ধাৰাবাহিক বুৰঞ্জী পাবলৈ নাই যদিও নৰকাসুৰ, ভগদত্ত, ভাস্কৰবৰ্মা আদিৰ ঘটনাৱলীতো ভালেখিনি শিক্ষামূলক আৰু জাতি হিচাপে জীয়াই থকাৰ সম্বল পোৱা যায়। আদিৰেপৰা অসম ভাৰতবৰ্ষৰ ভিতৰত জাকত জিলিকা আৰু বুৰঞ্জী-প্ৰসিদ্ধ দেশ। দেশৰ হকে যুঁজি মৃত্যু বৰণ আৰু শত্ৰুক নিপাত কৰি দেশৰ গৌৰৱ অক্ষুন্ন ৰখা অসমীয়া জাতিৰ স্বভাৱ।"

অসমীয়াসকলক জাতি হিচাপে জীয়াই থাকিবলৈ অসম বুৰঞ্জীৰ এনে গৌৰৱ কাহিনী শুনোওৱা বিশিষ্ট সাহিত্যিক গৰাকীয়ে নকুল চন্দ্ৰ ভূঞা। নকুল চন্দ্ৰ ভূঞা একেৰাহে নাট্যকাৰ, বুৰঞ্জীবিদ, গল্পকাৰ, প্ৰবন্ধকাৰ, শিশু সাহিত্যিক আৰু জীৱনীকাৰ ৰূপে প্ৰখ্যাত।

নকুল চন্দ্ৰ ভূঞাৰ জন্ম ১৮৯৫ চনত (জেঠ), চাৰিঙত। তেওঁৰ বাৰভূঞা বংশত জন্ম হয়। তেওঁৰ পিতাকৰ নাম গোপাল চন্দ্ৰ ভূঞা আৰু মাকৰ নাম ডালিমী দেৱী।

তেওঁ যোৰহাট মধ্যম বঙলা বিদ্যালয়ত শিক্ষা আৰম্ভ কৰে। ১৯১৬ চনত যোৰহাট চৰকাৰী হাইস্কুলপৰা তেওঁ প্ৰৱেশিকা পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হয়। ১৯২০ চনত কলিকতাত মুদ্ৰালিখন আৰু সংক্ষিপ্ত লিখন পঢ়ি আহি, ডিব্ৰুগড় ডিষ্ট্ৰিক্ট ক্লাব

লাইব্ৰেৰীত পুথিভঁৰালী হিচাপে নিযুক্ত হয়। পিছত ডিব্ৰু-শদিয়া ৰেল বিভাগত কেৰাণী আৰু ডেপুটী কমিছনাৰৰ কাৰ্যালয়ত কেৰাণীহে ১৯২৩ চনত তেজপুৰলৈ বদলি হৈ যায়। ১৯২৪ চনত তেওঁ চৰকাৰী চাকৰি এৰি, যোৰহাট চিনমৰা চাহ বাগিচাত সহকাৰী পৰিচালক ৰূপে কাম কৰিবলৈ লয়। পিছত যোৰহাট টি কোম্পানীৰ মেনেজাৰ পদ পায়। ১৯৫৪ চনত তেওঁ বৰ চাপৰি চাহ বাগিচাৰ পৰা অৱসৰ গ্ৰহণ কৰে।

তেওঁ অসম সাহিত্য সভাৰ লগত বিশেষভাবে জড়িত আছিল। ১৯২৪ চনত তেওঁ অসম সাহিত্য সভাৰ সহকাৰী সম্পাদক আছিল। তাৰপিছত তেওঁ এই অনুষ্ঠানৰ ১৯৫৯-৬০ চনৰ সময়ছোৱা ধনভঁড়ালী আৰু ১৯৬০ চনৰ পৰা বহু বছৰ চন্দ্ৰকান্ত-ইন্দ্ৰকান্ত ন্যাস পুঁজিৰ ধনভঁড়ালী আছিল।

তেওঁ সৰু কালৰেপৰা সাহিত্য সেৱাত ব্ৰতী হৈছিল। তেওঁ ছাত্ৰাৱস্থাতে সহপাঠী কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈৰ লগ লাগি হাতে লিখা আলোচনী এখন প্ৰকাশ কৰিছিল। তদুপৰি তেওঁ ডিব্ৰুগড়ৰপৰা প্ৰকাশিত আলোচনীত কবিতা লিখিবলৈ লয়। তেওঁক তেজপুৰ নাট্যমঞ্চই বিশেষ প্ৰভাৱ পেলায়। তেজপুৰত তেওঁ পদ্মনাথ গোহাঞিবৰুৱা আৰু দণ্ডিনাথ কলিতাৰ অনুপ্ৰেৰণা লাভ কৰি, নাটক ৰচিবলৈ ধৰে। তেওঁৰ প্ৰকাশিত সাহিত্য সম্ভাৰ সমূহৰ ভিতৰত হ'ল— নাটক : বদন বৰফুকন (১৯২৭), চন্দ্ৰকান্ত সিংহ (১৯৩১), বিদ্ৰোহী মৰাণ (১৯৩৮), নুমলী কুঁৱৰী (১৯৬৩), শাহু আই (১৯২৫), স্বয়ম্বৰা, বাঁহ গড়ীয়া বুঢ়াগোহাঁই আতন আদি। বুৰঞ্জীমূলক : বাৰ ভূঞা (১৯১৬), বৰ বাৰভূঞা লহকৰ ভূঞাৰ বংশাৱলী (১৯৬০), বাৰভূঞাৰ চমু বুৰঞ্জী (১৯৬১) আদি। গল্প : চোৰাং চোৰাৰ চ'ৰা (১৯১৮), জোনোৱালি (১৯৩৩), গল্পৰ শৰাই (১৯৬২), গল্পৰ কুঁ কি আদি। কবিতা : ব'হাগী (১৯২৩), বুলনি। জীৱনী : ৰাধাকান্ত সন্দিকৈ ডাঙৰীয়া (১৯৬১)। আত্মজীৱনী : স্মৃতিচাৰণ, পুৰণি কথা আদি। অন্যান্য : চাহ বাগিচাৰ বনুৱা (১৯৬০), সোণই তৰ ভীষ্ম (১৯৫৬), আমাৰ পাঠ (১৯৫১)। ভাষণাৱলী : বাট কেনি, মণিৰাম পিয়লীৰ তিথি, চাৰিঙৰ ছাত্ৰ সন্থা, জয়মতীৰ তিথি আদি।

'বদন বৰফুকন', 'চন্দ্ৰকান্ত সিংহ', 'বিদ্ৰোহী মৰাণ' তেওঁৰ ঐতিহাসিক নাটক। 'বদন বৰফুকন' নাটকে তেওঁলৈ নাট্যকাৰৰ কৃতিত্ব কঢ়িয়াই আনে। বদন বৰফুকন আৰু পূৰ্ণানন্দৰ মাজত অৰিয়া-অৰি লাগি, বদন বৰফুকনে অসমলৈ মানক মাতি অনা বুৰঞ্জী প্ৰসিদ্ধ কাহিনীটোকে এই নাটকত উপস্থাপন কৰা হৈছে। নাট্যকাৰে

এই নাটকৰ ঐতিহাসিক কাহিনীটোৰ কোনো বিকৃত কৰা নাই বা ঐতিহাসিক চৰিত্ৰবোৰ অংকন কৰোঁতেও বুৰঞ্জীৰ পৰা অকণো আঁতৰি যোৱা নাই। নাটখনৰ মাজত থকা স্বদেশ প্ৰেমমূলক ভাবৰ সুৰটোৱে নাটকৰ সৌন্দৰ্য বৃদ্ধি কৰিছে। ভূঞাৰ আনখন ঐতিহাসিক নাটক 'চন্দ্ৰকান্ত সিংহ'ত চন্দ্ৰকান্ত সিংহৰ ৰাজত্ব কালত মানৰ বৰ্বৰ আক্ৰমণ আৰু মানৰ আক্ৰমণত চন্দ্ৰকান্তৰ চৰম পৰাজয়ৰ কাহিনীভাগ অংকিত হৈছে। এই নাটকতো নাট্যকাৰে কাহিনী আৰু চৰিত্ৰ চিত্ৰণৰ ক্ষেত্ৰত বুৰঞ্জীৰ সমলৰ পৰা আঁতৰি যোৱা নাই। ভূঞাৰ তৃতীয়খন বুৰঞ্জীমূলক নাটক হ'ল 'বিদ্ৰোহী মৰাণ' (১৯৩৮)। মোৱামৰীয়া বিদ্ৰোহৰ পটভূমিত এই নাটক ৰচিত। 'নুমলী কুঁৱৰী'ত মণিপুৰী ৰজাই আহোম ৰজালৈ উপঢৌকনৰূপে গাভৰু 'নুমলী কুঁৱৰী'ক পঠোৱাৰ কাহিনী অংকিত হৈছে। ভূঞাই এইখন নাটকৰ বাবে অসম সাহিত্য সভাৰ পুৰস্কাৰ লাভ কৰে। ভূঞাই তেওঁৰ নাটককেইখনৰ বিষয়ে কৈছে এনেদৰে, "জাতিটোৰ দুৰ্বলতা গুচাবলৈকে বুলিয়ে বুৰঞ্জীমূলক নাটকবিলাক লিখিছিলোঁ। আমাৰ নিজৰ কি কি দোষত আমি স্বাধীনতা হেৰুৱালো আৰু সেই দোষ সংশোধন কৰি কেনেকৈ আকৌ জাতি গঠন কৰিব পাৰি সেই বাবে বুৰঞ্জীমূলক নাট ৰচনা কৰাৰ উদ্দেশ্য।" 'শাহু আই' তেওঁৰ ধেমেলীয়া নাটক। এই নাটকত তেওঁ দুষ্টা বোৱাৰীৰ হাতত শাহু আই কেনেকৈ লঘু-লাঞ্ছিত হৈছিল তাৰ কাহিনী অংকন কৰিছে।

'আৱাহন যুগৰ বিশিষ্ট গল্পকাৰ ভূঞাৰ প্ৰকাশিত গল্প পুথিকেইখন হ'ল — চোৰাংচোৱাৰ চ'ৰা (১৯১৮), জোনোৱালি (১৯৩৩) আৰু গল্পৰ শৰাই (১৯৬২)। তেওঁৰ বেছিভাগ গল্পৰ পটভূমি গাওঁ। তেওঁ এই গাঁৱলীয়া ছবিবোৰ অংকন কৰাৰ ক্ষেত্ৰত বিশেষ সফলতা দেখুৱাব পাৰিছে। ভূঞাৰ গল্পৰ প্ৰকাশ ভংগী আৰু গাঁথনিৰ ক্ষেত্ৰত কিছু শিথিলতা লক্ষ্য কৰা যায়। তেওঁ 'আমাৰ পাঠ' ৰচনা কৰি চাহ-বাগিচাৰ বনুৱাসকলৰ মাজত অসমীয়া ভাষা প্ৰচাৰ কৰিছিল। তদুপৰি তেওঁ বাগিচাৰ বনুৱাসকলৰ আৰ্থিক-সামাজিক আৰু সাংস্কৃতিক জীৱনৰ পটভূমিত লিখি উলিয়াইছিল 'চাহ বাগিচাৰ বনুৱা' নামৰ আন এখন মূল্যবান গ্ৰন্থ। জীৱনী সাহিত্যৰ দিশত তেওঁৰ উল্লেখযোগ্য ৰবঙণি হ'ল 'ৰাধাকান্ত সন্দিকৈ ডাঙৰীয়া' (১৯৬১) গ্ৰন্থ।

১৯৬৬ চনৰ ৩১ ডিচেম্বৰ আৰু ১৯৬৭ চনৰ ১ জানুৱাৰীত ডিব্ৰুগড়ত অনুষ্ঠিত হোৱা অসম সাহিত্য সভাৰ চতুঃত্ৰিংশ অধিবেশনৰ তেওঁ সভাপতি আছিল।

সেইদিনা সভাপতিৰ আসনৰপৰা তেওঁ কৈছিল, "যুগ পৰিবৰ্ত্তনশীল। সাহিত্যও পৰিবৰ্ত্তনশীল। যুগৰ প্ৰভাৱ সদায় আমাৰ সাহিত্যত পৰি আহিছে। সময়ে জাহ নিয়াব নোৱাৰে এটা যুগ, যেতিয়া ই জীয়াই থাকে সাহিত্যৰ বুকুত। বাস্তৱ জগতৰ প্ৰভাৱ সাহিত্যিকৰ লিখনিত পৰিবই। বৰ্ত্তমান যুগ সংগ্ৰামৰ যুগ। প্ৰত্যেক কথাতে আমি সংগ্ৰাম কৰিবলগীয়া হৈছে— খোৱা মুঠিৰ কাৰণে, নিজৰ ভাষাটোৰ কাৰণে, নিজৰ দেশখনৰ কাৰণে, দুৰ্নীতিৰ বিপক্ষে, লাভখোৰ, সুদখোৰৰ বিৰুদ্ধে। আমাৰ আজি সমস্যা বহুত। এই সমস্যাৰ মাজত যি সাহিত্য সৃষ্টি হৈছে, তাতো এই সমস্যা হৈছে। দেশৰ জনগণৰ যি আৰ্থিক সংকট আছে, ব্যৱহাৰিক-সামাজিক ক্ষেত্ৰত যি সমস্যা আছে সেইবিলাকৰ প্ৰতিফলন হ'ব লাগে সাহিত্যত। কাৰণ সাহিত্যই যেতিয়া সহানুভূতি সৃষ্টি কৰিব পাৰে; তেতিয়াই জনসাধাৰণ সাহিত্যৰ প্ৰতি সজাগ হয়। বহুতো সাহিত্যিকে আজি সাহিত্য চৰ্চাত হাত দিছে; কিন্তু তেওঁলোকৰ সাহিত্যত বাইজে সিমান অনুমোদন কৰা নাই; তেওঁলোক সাহিত্যত কিছুমান ধাৰ কৰা ত্ৰুটি থকাৰ বাবে। ঐকান্তিকতাহীন, অভিজ্ঞতাহীন সাহিত্য কেতিয়াও কালজয়ী হ'ব নোৱাৰে।"

১৯৬৮ চনৰ ১৬ জানুৱাৰীত নকুল চন্দ্ৰ ভূঞাৰ মৃত্যু হয়। ❑

জ্ঞাননাথ বৰা

"বৰ্তমান আমাৰ ৰাজনীতি কেৰোণে ধৰিছে। যিদিনৰেপৰা ভাৰতে স্বাধীনতা পালে সেইদিনৰেপৰা ভাৰতীয়ই ৰাজনৈতিক ক্ষমতা লাভ কৰি দেশৰ শাসন কাৰ্য্য চলাবলৈ ধৰিছে। ভাৰতীয়ই অতদিন তেনে ক্ষমতা পোৱা নাছিল। আজি বহুতলোকে সেই ক্ষমতাৰপৰা মান-মৰ্য্যাদা আৰু ধন-ঐশ্বৰ্য্য লাভ কৰি নিজ দলৰ ক্ষমতা কেনেকৈ নিজৰ হাতৰ তলুৱাত চিৰকাল ৰাখিব পাৰি তাৰ কাৰণে সকলো উপায় অৱলম্বন কৰিছে। ক্ষমতাৰ ৰাগী অদ্ভুত। এই ৰাগীয়ে এবাৰ পালে মানুহৰ হিতাহিত জ্ঞান নাইকিয়া হয়। ক্ষমতাৰ লোভত পৰি অনেকে নকৰিব লগীয়া কাম কৰি ৰাজনীতি মলিয়ন কৰিছে। কোনো কোনোৱে এনেকুৱা ক্ষমতাৰপৰা ধন-ঐশ্বৰ্য্য লাভ কৰিছে। এয়ে ধন-লোভ দিনক দিনে বঢ়াই মানুহক মতলীয়া কৰিছে। এই ক্ষমতালোভ আৰু ধনৰ লোভে আমাৰ ৰাজনীতি পাপময় কৰিছে। দুৰ্নীতিৰ ঘন কুঁৱলীয়ে গোটেই দেশ আবৰি ধৰিছে। এই ৰাজনীতিক পাপ মুক্ত কৰা যায় কেনেকৈ? কোনে এই কলুষিত ৰাজনীতিক শুচি কৰি পবিত্ৰ কৰিব পাৰিব? চৰকাৰে উগ্ৰ শাস্তিৰ বিধান কৰি ৰাজনীতিক কেতিয়াও নিষ্পাপ কৰিব নোৱাৰিব। ৰাজনৈতিক দলবোৰে কোনো উপায়েৰে ৰাজনীতিক নিৰ্ম্মল কৰিব নোৱাৰিব। পাৰিব কোনে? কেৱল সাহিত্যাই। সাহিত্যৰ গৰ্ভত অসীম শক্তি লুকাই আছে।

ইয়াৰে কৰিব নোৱৰা কাম জগতত নাই। এটা জাতিৰ ভাগ্যৰ চকৰি সাহিত্যই ঘূৰাব লাগিছে। পৃথিবীত আজিলৈকে যিবিলাক ধৰ্ম-বিপ্লৱ, সমাজ বিপ্লৱ হৈছে সকলোৰে গুৰিত সাহিত্যই। সাহিত্যয়ো ক'ব পাৰে জগতৰ মানৱৰ কল্যাণৰ অৰ্থে মই কেতিয়াবা ধৰ্মশাস্ত্ৰ ৰূপ ধৰি, কেতিয়াবা সমাজ-নীতি শাস্ত্ৰ ৰূপ ধৰি, কেতিয়াবা ৰাজনীতি শাস্ত্ৰৰূপ ধৰি 'সম্ভৱামি যুগে যুগে'।"

সাহিত্যৰ চিৰন্তন সত্য এই ৰূপটোৰ বিষয়ে এনে বলিষ্ঠ মন্তব্য আগবঢ়োৱা লেখকগৰাকীয়ে জ্ঞাননাথ বৰা।

জ্ঞাননাথ বৰাৰ জন্ম হয় ১৮৯০ চনৰ ২০ মাৰ্চত, গুৱাহাটীত। তেওঁৰ পিতাকৰ নাম সত্যনাথ বৰা আৰু মাকৰ নাম ভুবনমোহিনী। সত্যনাথ বৰা এগৰাকী প্ৰখ্যাত সাহিত্যিক আৰু আইনবিদ। সত্যনাথ বৰাই **সাৰথি, কেন্দ্ৰসভা, সাহিত্য বিচাৰ, বহল ব্যাকৰণ** আদি কেইবাখনো মূল্যবান গ্ৰন্থৰ ৰচক। সত্যনাথ বৰাৰ দুজন পুত্ৰ। প্ৰথম পুত্ৰ অম্বিকানাথ আৰু দ্বিতীয়পুত্ৰ জ্ঞাননাথ বৰাৰ।

তেওঁ গুৱাহাটীতে পঢ়াশলীয়া জীৱন আৰম্ভ কৰে। ১৯১২ চনত তেওঁ গুৱাহাটীৰ কলেজিয়েট হাইস্কুলৰপৰা প্ৰৱেশিকা পৰীক্ষা পাছ কৰে। ১৯১৬ চনত তেওঁ কটন মহাবিদ্যালয়ৰপৰা বি, এ পৰীক্ষা আৰু ১৯২০ চনত গুৱাহাটী আৰ্লল কলেজৰপৰা বি, এল পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হয়।

আইন পৰীক্ষা পাছ কৰাৰ পিছত, তেওঁ গুৱাহাটীত ওকালতি ব্যৱসায় আৰম্ভ কৰে। কিছুদিন পিছত, তেওঁ কলিকতালৈ যায় আৰু কলিকতা হাইকোৰ্টত আইন ব্যৱসায় আৰম্ভ কৰে। তাত তেওঁ ১৯২৭ চনৰপৰা ১৯৪৭চনলৈ ওকালতি কৰে। তাৰপিছত তেওঁ গুৱাহাটীলৈ আহি, গুৱাহাটীৰ ল কলেজৰ অধ্যক্ষ নিযুক্ত হয়। এই কলেজৰ অধ্যক্ষৰূপে তেওঁ ১৯৫১ চনৰ পৰা ১৯৫৮ চনলৈ সেৱা আগবঢ়ায়।

১৯০৬ চনত গুৱাহাটী একতা সভাৰ জন্ম হয়। এই সভাৰ অন্যতম গুৰিয়াল আৰু প্ৰথম সম্পাদক নিৰ্বাচিত হয় জ্ঞাননাথ বৰা। অসম ছাত্ৰ সন্মিলনৰ লগতো জন্ম লগ্নৰেপৰা জ্ঞাননাথ বৰা জড়িত আছিল।

১৯১৮ চনত তেওঁ অসম ছাত্ৰ সন্মিলনৰ তৃতীয় অধিবেশনত প্ৰধান সম্পাদক নিৰ্বাচিত হয়। তেওঁ অসম বাণিজ্যিক মহাসভাৰো সভাপতি আছিল।

'জ্ঞাননাথ বৰা সৰু কালৰেপৰা সাহিত্য সাধনাত ব্ৰতী হয়। ছাত্ৰাৱস্থাতে 'উষা'ত তেওঁৰ এলানি কবিতা প্ৰকাশিত হয়। পোনতে তেওঁ ৰচনা কৰা কবিতাটি আছিল

'সখী ঐ পৱেনে মনত।' তেওঁ বাঁহী, আৱাহন, মণিদীপ আদি আলোচনীত এলানি চিন্তামূলক প্ৰবন্ধ ৰচনা কৰিছে। তেওঁৰ প্ৰকাশিত গ্ৰন্থ হ'ল — অসমত বিদেশী (১৯২২), যুগতত্ত্ব (১৯২৪), শ্ৰীহট্ট বিচ্ছেদ (১৯৩৫), নতুন পৃথিৱী (১৯৪৫), অসমীয়া পুৰণি সাহিত্য (১৯৫০), আধুনিক সাহিত্য (১৯৬০), **A plea for Sanskrit As National Language** (১৯৫৪), **Provincialism** (১৯৫৫), কংগ্ৰেছ আৰু মুছলীম লীগৰদ্বাৰা গৃহীত মন্ত্ৰী মিছনৰ আঁচনি আৰু আমাৰ কৰ্ত্তব্য আদি। তেওঁ এই গ্ৰন্থবিলাকৰ মাজেৰে ৰাজনৈতিক, সামাজিক আৰু সাহিত্য বিষয়ক আলোচনা আগবঢ়াইছে। অসমীয়া স্বৰাজ, অসম ভাৰতৰ ভিতৰত থাকিব কিয়? কামৰূপ আৰু ভাৰতবৰ্ষ, ভাৰতৰ নিৰপত্তা আৰু অসম দেশ আদি তেওঁৰ মূল্যবান প্ৰবন্ধ।

১৯৬৮ চনৰ ২৭ জানুৱাৰীত তেজপুৰত অনুষ্ঠিত হোৱা অসম সাহিত্য সভাৰ পঞ্চত্ৰিংশ অধিবেশনৰ তেওঁ সভাপতি আছিল। সভাপতিৰ আসনৰপৰা তেওঁ জাতিৰ উদ্দেশ্যে দিয়া বাণীত কৈছিল, "আমাৰ নিজৰ অস্তিত্বৰ অৰ্থে দিনে-নিশাই অবিৰাম যুঁজিব লাগিছোঁ। আমাৰ কেউপিনে সংগ্ৰাম। পূবে সংগ্ৰাম, পশ্চিমে সংগ্ৰাম, উত্তৰে সংগ্ৰাম, দক্ষিণে সংগ্ৰাম। এই সংগ্ৰামত কোনে যুদ্ধ কৰি আমাক উদ্ধাৰ কৰিব?

এই সংগ্ৰাম নতুন নহয়। এশ বছৰ আগেয়ে ইংৰাজে অসম দেশ অধিকাৰ কৰাত আমাৰ মানুহৰ এনেকুৱা এটা সংগ্ৰামত কোনে যুঁজিলে? কেৱল সাহিত্যিকে। 'অৰুণোদয়' আৰু 'জোনাকী' যুগৰ সাহিত্যিকসকলে সেই সংগ্ৰামত নুযুঁজাহেঁতেন আমাৰ ভাষা কোনোবা দিনাই মৰি গ'লহেঁতেন।'

১৯৬৮ চনৰ ৩০ নৱেম্বৰত জ্ঞাননাথ বৰাৰ মৃত্যু হয়। ☐

আনন্দ চন্দ্ৰ বৰুৱা

'বকুল বনৰ কবিতাত বিষয়-বস্তুৰ বিচিত্ৰতাৰ লগতে বিষয়ানুগ ভাষা আৰু ছন্দৰ ব্যৱহাৰ সঁচাকৈয়ে মন কৰিবলগীয়া। মোৰ এনে যেন লাগে, এই এজন কবিয়ে নিজে কোনো পূৰ্ণতা পালোঁ বুলি দাবী নকৰি, নিজকে নিজে অনুকৰণ নকৰি, নিজৰ বেশ আৰু ভংগী সলাই সলাই আগবাঢ়ি গৈ আছে। তেওঁ কোনো এটা ধাৰাৰ সমাপ্তিৰ কবি নহয়— তেওঁ সম-সাময়িক সকলোৰে সহযাত্ৰী কবি। এজন আধুনিক কবি হিচাপে মই এই কথা অনুভৱ কৰো, আমাৰ পূৰ্বজ বহুতো কবিৰ লগত আমাৰ বাট এৰা-এৰি (Parting of ways) ঘটিছে, কিন্তু আনন্দ বৰুৱাক আমি যেন লগ পাই আছোঁ। তেওঁ আমাৰ লগত আহিছে নে আমি তেওঁৰ লগত গৈছোঁ এতিয়াও ঠিক ক'ব নোৱাৰোঁ। অন্ততঃ তেওঁৰ শেষ বয়সৰ কবিতাকেইটি যেন এতিয়া গৈগে-দুৰবা সুৰীয়া কবিতাতকৈ আমাৰ বেছি আপোন।' কবি নৱকান্ত বৰুৱাই এইদৰে চন্দনৰ ফোঁট পিন্ধোৱা কবি আনন্দ চন্দ্ৰ বৰুৱাৰ বিশাল প্ৰতিভাৰ আজিও অসমীয়া উপযুক্ত সমাদৰ নজনোৱাৰ আক্ষেপ কৰি লিখিছে — 'সাহিত্য অকাডেমিয়ে এই কবিজনক সম্মান যঁচাটো পলম হ'ল বুলি নকওঁ, কাৰণ অসমীয়া পাঠকে আনন্দ বৰুৱাৰ কবিতাক ভালকৈ চিনি পাবলৈ এতিয়াও বাকী।'

বকুল বনৰ কবিতা ঃ ১৯৭৭ চনত আনন্দ চন্দ্ৰ বৰুৱাই 'বকুল বনৰ কবিতা'ৰ (১৯৭৬) বাবে সাহিত্য অকাডেমি বঁটা লাভ কৰিছে। এই গ্ৰন্থত তেওঁ

এশটা কবিতা সন্নিবিষ্ট কৰিছে। এই কবিতাবিলাকৰ মাজত কবিৰ ৰোমাণ্টিক আবেগ-অনুভূতিৰ পূৰ্ণ প্ৰকাশ হৈছে। মধুৰ ছন্দশৈলী, শব্দ প্ৰয়োগ, উপমা, ভাৱ গধুৰ অৰ্থ আৰু ব্যঞ্জনাৰ স্বতঃস্ফূৰ্ত প্ৰকাশ তেওঁৰ কবিতাৰ এক বৈশিষ্ট্য। কিন্তু তেওঁৰ কোনো কোনো কবিতাৰ মাজত আৱেগৰ তীব্ৰতা আৰু কল্পনাৰ চঞ্চলতাও অনুভূত হয়। পৃথিৱীৰ প্ৰেমত দেৱলীয়া হোৱা মনটোৰে আনন্দময়, জীৱন সুধা বিচাৰি বিচাৰি ৰূপ-ৰস-গন্ধ-স্পৰ্শ-শব্দৰ এখনি শৰাই 'বকুল বনৰ কবিতা' বুলি কবিয়ে ভাষা-জননীৰ মন্দিৰলৈ আগবঢ়াইছে। তেওঁ প্ৰকৃতিৰ বিভিন্ন ৰূপত প্ৰেয়সীৰ লাৱণিত, নিজৰ মাজত, কবিতাৰ মাজত সৌন্দৰ্য আৰু সুন্দৰক প্ৰত্যক্ষ কৰিছে। এই কাব্যগ্ৰন্থ সম্পৰ্কত অভিমত দি, চন্দ্ৰপ্ৰসাদ শইকীয়াই ঠিকে লিখিছে, "বসন্তৰ আগমনত কুলি মুখৰ হোৱাৰ দৰে, নাইবা মেঘৰ গাজনি শুনি ম'ৰা চৰায়ে নচাৰ দৰে, শব্দ-বৰ্ণ-গন্ধ-স্পৰ্শৰ বিচিত্ৰ জগতখনৰ সংস্পৰ্শত তেওঁৰ কবি সত্তাই নানা আবেগেৰে সাৰ পায়, কবিয়ে সেইবোৰ আবেগৰ অৰূপ ৰতনক ৰূপ দি ছন্দোবদ্ধ মালা গাঁথে।"

বৰুৱা কবিৰ কবিতাত আশাবাদ, মানৱ প্ৰেম আৰু স্বদেশ প্ৰীতিয়েও বিশেষ প্ৰাধান্য লাভ কৰিছে। তেওঁ এলানি বীৰ প্ৰশাস্তিমূলক কবিতাও ৰচিছে। গান্ধী সম্পৰ্কে তেওঁ ৰচিছে :

"গান্ধী। সত্য নিজেই তুমি।
মৰ্ত্য-লোকত তুমিহে আকৌ
কৰিলা অমৰ ভাৰতভূমি।"

কবিয়ে স্বদেশ-স্বজাতিৰ প্ৰতি তেওঁৰ গভীৰ শ্ৰদ্ধা নিবেদন কৰিছে এনেদৰে :

"ইচ্ছা হয় — অসমৰ ভগাছালি ভাঙি
থৈ যাওঁ ইন্দ্ৰলোক অসমতে আনি।"

'বিশ্বই আমাৰ ঘৰ' এনে আদৰ্শৰে অনুপ্ৰাণিত কবিয়ে জাত-কুলৰ কোনো বিচাৰ কৰিব নোখোজে :

"মানুহৰ নুসুধিবাঁ জাত-কুল-মান
সকলো একেই পানী, তোমাৰ সমান।"

মানুহে লম্ফ-জম্ফ কৰিলেও ই যে নিয়তিৰ ক্ৰিতদাস, ৰিপুৰ অধীন, অতি ক্ষুদ্ৰ নৰ, ইয়াৰ সীমাবদ্ধতাও আছে, যাক তেওঁ 'জীৱন-ছনেট' আখ্যা দি সোঁৱৰাই দিছে এনেদৰে :

"হায়! মানুহো ক্ষুদ্ৰ এটি ছনেট কবিৰ
সীমাবদ্ধা গতি তাৰ, শেহত স্থবিৰ?"

ৰহস্যবাদী কবিয়ে অদ্বৈত সত্তাক উপলব্ধি কৰিছে এনেদৰে ঃ

"প্ৰকৃতিও ঈশ্বৰে, ঈশ্বৰো প্ৰকৃতি
পৰাপৰ দুয়োটিয়ে পূৰ্ণ এক হৈ
বহুৰূপে বহুবিধ মায়া ৰচি থাকে
ৰহস্যৰ লীলা-খেলা মূৰ্ত কৰি থৈ।।"

পৃথিৱীৰ সৌন্দৰ্যত, পৃথিৱীৰ প্ৰেমত কবিৰ আত্মা বিভোৰ হৈছে, দেৱলীয়া হৈছে এনেদৰে ঃ

"সৌন্দৰ্যৰ পূজা কৰি কৰি
শেষ কৰি দিলোঁ
ভাণ্ডাৰ তেনেই —
আজি মই দেৱলীয়া
পৃথিৱীৰ প্ৰেমতেই।"

বৰুৱাই তেওঁৰ মৌলিক কবিতাতকৈ অনূদিত কবিতাৰ বাবেহে বিশেষ সাফল্যৰ জয়মালা পিন্ধিবলৈ সমৰ্থ হৈছে। পাৰস্যৰ প্ৰখ্যাত কবি হাফিজৰ এলানি প্ৰেম সুৰীয়া কবিতা তেওঁ অসমীয়া ভাষালৈ ৰূপান্তৰিত কৰি, বিশেষ প্ৰতিষ্ঠা লাভ কৰে। তেওঁ ইংৰাজ কবি মাৰল'ৰ কবিতা এটি অনুবাদ কৰিও প্ৰতিভাৰ পৰিচয় দিয়ে। বৰুৱাৰ মৌলিক কবিতাৰ পুথিসমূহ হ'ল — **'পৰাগ'** (১৯২৮), **ৰঞ্জন ৰশ্মি** (১৯২৯), **'পাপৰিৰ পৰিমল'** আৰু **'বকুল বনৰ কবিতা'** (১৯৭৬)। **'কুমাৰ সম্ভৱ'** তেওঁৰ কালিদাসৰ ছন্দানুবাদমূলক গ্ৰন্থ। আন এখন তেওঁৰ প্ৰতিভাসন্ধানী গ্ৰন্থ হ'ল **'হাফিজৰ সুৰ'**।

বৰুৱাই আমাৰ সাহিত্যত নাটকাৰৰূপেও প্ৰতিষ্ঠা লাভ কৰিছে। তেওঁৰ প্ৰকাশিত নাটককেইখন হ'ল— **'বিজয়া'** (১৯৩২), **'বিসৰ্জন'** (১৯৩৩), **'নল-দময়ন্তী'** (১৯৩৪), **'কমতা-কুঁৱৰী'** (১৮৪০) আৰু **'কপৌ কুঁৱৰী'**।

বিজয়া ঃ 'বিজয়া' বৰুৱাৰ এখন সফল আৰু জনপ্ৰিয় নাটক। স্পেইন দেশৰ এটি উপাখ্যানৰ পটভূমিত এই নাটক ৰচিত। প্ৰতিশোধ পৰায়ণ এটি প্ৰণয় কাহিনীৰ কৰুণ পৰিণতিয়ে এই নাটকৰ মূল বিষয়-বস্তু।

বিসৰ্জন আৰু নল-দময়ন্তী ঃ বৰুৱাৰ 'বিসৰ্জন' আৰু 'নলদময়ন্তী' পৌৰাণিক নাটক। ৰামে লক্ষ্মণক বৰ্জন কৰা ৰামায়ণৰ এই কাহিনী ভাগক লৈ 'বিসৰ্জন' ৰচিত হৈছে। নাটকৰ পৰিৱেশ সৃষ্টি, চৰিত্ৰ সৃষ্টি আৰু কাহিনীৰ বিকাশৰ ক্ষেত্ৰত কিছু শিথিলতা নথকা নহয়। নাটকখনত লক্ষ্মণ বৰ্জনক লৈ বিটো কৰুণ ৰসৰ সৃষ্টি হ'ব

লাগিছিল, এইক্ষেত্ৰতো নাট্যকাৰে সজোৰে গৌৰৱ ঘোষণা কৰিব নোৱাৰে। কলিৰ কু-দৃষ্টিত পৰি ৰজা নলে ৰাজ্য-ধন হেৰুওৱা, পত্নী বিচ্ছেদ আৰু শেষত পুনৰ্মিলনৰ কাহিনী ভাগেই হ'ল বৰুৱাৰ 'নল-দময়ন্তী'ৰ মূল বিষয়-বস্তু। 'কমতা কুঁৱৰী' বৰুৱাৰ ঐতিহাসিক নাটক। কমতা ৰাজ্যৰ পতনৰ পটভূমিত এই নাট ৰচিত। 'কপৌ কুঁৱৰী' তেওঁৰ ৰূপকধৰ্মী নাটক।

আনন্দ চন্দ্ৰ বৰুৱাই ১৯২৬ চনৰ কলেজীয়া জীৱনৰপৰাই কবিতা লিখিবলৈ আৰম্ভ কৰিছিল। তেওঁৰ প্ৰথম কবিতাটি বেজবৰুৱা সম্পাদিত 'বাঁহী'ত প্ৰকাশিত হৈছিল। তাৰ পিছত 'আৱাহন'ত লিখিবলৈ লয়। আৱাহনৰ প্ৰথম বছৰ ১ম সংখ্যাৰ ১ম পৃষ্ঠাত প্ৰকাশিত 'আৱাহন' কবিতাটো বৰুৱা ডাঙৰীয়াৰ। তেওঁৰ সৰুকালৰ কবিতাৰ চানেকি এনেধৰণৰ

"আনিলো এদিন ধৰি
চৰাই পোৱালি এটি
বননিৰ পৰা"।

তেওঁ মণিদীপ, অসম বাণী, অসম বাতৰি, জনমভূমি আৰু নবযুগত অলেখ মূল্যবান প্ৰবন্ধ লিখিছে। বাস্তৱ জীৱনত তেওঁক লগ পোৱা সকলে কয় যে, আনন্দ চন্দ্ৰ বৰুৱাই তেওঁৰ সমগ্ৰ জীৱন সাধুতা আৰু সৰলতাৰ মাজেৰে কটাইছে। তেওঁৰ সকলো মানুহৰ প্ৰতি আছিল সম-হৃদয়। তেওঁ যদি কোনো মানুহৰপৰা কেতিয়াবা এটা টকাও বাকী লৈছিল, তাক চাৰিবছৰ পিছতো পৰিশোধ কৰাৰ দৃষ্টান্ত আছে। তেওঁৰ জীৱনৰ কৃতকাৰ্য্যতাৰ এটা প্ৰধান কাৰণ আছিল যে, তেওঁ যি কাম কৰিছিল — তাক নিয়াৰিকৈ আৰু অন্তঃকৰণেৰে কৰিবলৈ লৈছিল। তেওঁলোকৰ পৰিয়ালটোৱে আছিল কলা-সংস্কৃতিৰ ঢৌল আৰু সেই পৰিৱেশৰ মাজতে আনন্দ চন্দ্ৰ বৰুৱা লালিত- পালিত হৈছিল। তেওঁলোকৰ ঘৰুৱা পৰিৱেশটো এক মহান আশ্ৰম যেন আছিল।

১৯০৭ চনৰ ৩১ ডিচেম্বৰত শিৱসাগৰ মহকুমাৰ আসাম কোম্পানীৰ চাহ বাগিচা খুমটাইত তেওঁৰ জন্ম। পিতৃ প্ৰেমধৰ বৰুৱা, মাতৃ ইন্দ্ৰাণী দেৱী। নিজা ঘৰ যোৰহাটৰ ডিহা ঢেকীয়াখোৱা গাঁৱত। ১৯১৮ চনত প্ৰাথমিক শিক্ষা শেষ কৰি ১৯১৯ চনত কাকজান চৰকাৰী মাইনৰ স্কুলত ভৰ্তি হয়। ১৯২১ চনত মাইনৰ স্কুল পাছ কৰি ১৯২২ চনত যোৰহাট চৰকাৰী উচ্চ ইংৰাজী স্কুলত ভৰ্তি হয়। ১৯২৬ চনত তেওঁ প্ৰবেশিকা পাছ কৰি কাশী হিন্দু বিশ্ববিদ্যালয়ত কলেজীয়া শিক্ষা আৰম্ভ কৰে যদিও অসম্পূৰ্ণ হয়।

তেওঁৰ স্কুলীয়া জীৱনৰ অন্তৰংগ বন্ধু আছিল কবি গণেশ চন্দ্ৰ গগৈ। আনন্দ চন্দ্ৰ বৰুৱাৰ সাহিত্যিক অনুপ্ৰেৰণাৰ গুৰিতে আছিল — গণেশ গগৈৰ মৰমৰ অত্যাচাৰ আৰু প্ৰেৰণা। পৰস্পৰে বন্ধুত্বৰ স্মৃতি ৰাখিবলৈ গণেশ গগৈয়ে তেওঁৰ কবিতা পুথি 'পাপৰি' আনন্দ বৰুৱাৰ নামত অৰ্পণ কৰিছে আৰু আনন্দ বৰুৱাই তেওঁৰ 'এচিয়াৰ জ্যোতি' গণেশ গগৈৰ নামত অৰ্পণ কৰিছে।

তেওঁ সাংবাদিক জীৱনৰে কৰ্মময় জীৱনৰ পাতনি মেলে। চন্দ্ৰ কুমাৰ আগৰৱালাৰ সাদিনীয়া অসমীয়া আৰু পিছত নীলমণি ফুকন সম্পাদিত 'বাতৰি'ৰ সহকাৰী সম্পাদক নিযুক্ত হয়।

তেওঁ কিছুদিন তিনিচুকীয়া হাইস্কুলত শিক্ষকতা কৰে।

১৯৪৩ চনত তেওঁ ভাৰতীয় বিমান বাহিনী আৰু ১৯৪৭ চনত যোৰহাটত কাৰিকৰী প্ৰশিক্ষণ কেন্দ্ৰ আই-টি-আইত কেৰাণী হিচাপে কাম কৰি ১৯৬৮ চনৰ ৩১ ডিচেম্বৰত অৱসৰ লয়। তেওঁ যোৰহাটৰ 'বাণী সন্মিলন'ৰ লগতো ওত-প্ৰোতভাৱে জড়িত আছিল।

১৯৬৯ চনৰ ফেব্ৰুৱাৰী মাহত অনুষ্ঠিত হোৱা অসম সাহিত্য সভাৰ ষট্‌ত্ৰিংশ বৰপেটা অধিবেশনৰ তেওঁ সভাপতি আছিল। সেইদিনা তেওঁ সভাপতিৰ আসনৰপৰা কৈছিল, "এখন সমাজবাদী গণতান্ত্ৰিক দেশৰ নিম্নতম মানুহজনকো সন্মানৰ স্থান দিয়া উচিত। চহাজীৱনৰ কথা ক'বলৈ যাওঁতে গাঁৱলীয়া চৰিত্ৰবিলাকক তই, সি, তাক বুলি হেয় জ্ঞান কৰা অনুচিত। আকাশবাণীয়ে খেতিয়কসকললৈ বিবিধ বাৰ্তা দিওঁতে যিটো ভাষা ব্যৱহাৰ কৰিছে তাৰপৰা ব্যংগৰ সুৰ এটাহে কাণত পৰিছে। অসমীয়া গাঁৱৰ মানুহবিলাকেও শংকৰ-মাধৱৰ ঘোষা-কীৰ্ত্তন পঢ়ি শুনি মাৰ্জ্জিত, বঢ়িয়াকৈ কব পাৰে। উচ্চ শ্ৰেণীৰ কাৰণে এটা আৰু চহা মানুহৰ কাৰণে আন এটা ভাষা থকাটো গণতান্ত্ৰিক নীতিৰ সম্পূৰ্ণ বিৰোধী।"

১৯৭০ চনত তেওঁক 'পদ্মশ্ৰী' উপাধি প্ৰদান কৰা হয়।

এই নীৰৱ সাহিত্য সাধকগৰাকীৰ পৰলোকপ্ৰাপ্তি ঘটে ১৯৮৩ চনৰ ২৭ জানুৱাৰীত। ☐

উপেন্দ্ৰ চন্দ্ৰ লেখাৰু

সমগ্ৰ জীৱনটোৱে মানুহৰ বাবে কাম কৰি যোৱা আৰু মানৱ প্ৰেমেৰে হৃদয় ভৰি থকা, ভাৰতীয় প্ৰাচীন ঋষি-মুনিৰ জীৱন-যাপন কৰি ভাল পোৱা— এই বিৰল ব্যক্তিত্বৰ সাহিত্যিকগৰাকীয়ে উপেন্দ্ৰ চন্দ্ৰ লেখাৰু। তেওঁ মানুহৰ বিৰুদ্ধে কঠোৰ ব্যৱস্থা লোৱাৰ কোনোদিন পক্ষপাতি নাছিল। তেওঁ মানুহৰ লগত সহৃদয়তা স্থাপন কৰি, পৰস্পৰে পৰস্পৰৰ সুখ-দুখৰ সমভাগী হোৱাটোকে কামনা কৰিছিল। তেওঁ বিলাসী জীৱন ভাল নেপাইছিল, খোৱা-লোৱা, পিন্ধন-ওৰণ সকলো আছিল সাধাৰণ। তেনেদৰে তেওঁৰ চিন্তা-ভাৱনা আৰু কাম-কাজৰ মাজতো সৰলতা দেখা গৈছিল। তেওঁ সদায় নীতিৰ মাজত থাকি ভাল পাইছিল। তেওঁৰ এই নৈতিকবান মনটোক সততে জীপাল কৰি ৰাখিছিল ধৰ্মপৰায়ণ মনটোৱে। মন্দিৰ-দেৱালয়ৰে আগুৰা ৰুদ্ৰেশ্বৰ গাঁওৰ পৰাই তেওঁ সৰুতেই ধৰ্মপ্ৰাণ মনটো লাভ কৰিছিল। তেওঁ জীৱনৰ সাত-আঠ বছৰ বয়সৰপৰাই পুৱাই ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ গা-ধুই গোঁসাই ধৰ মোচা আৰু দেৱতাক আৰধনা কৰাৰ পবিত্ৰ হৃদয় এখন লাভ কৰিছিল। সেই সময়তে তেওঁ 'ঈশ্বৰেহে সত্য' এই তত্ত্বটো আয়ত্ত কৰিছিল। তেওঁ প্ৰতিটো কামকে ভগৱানৰ সেৱা বুলি জ্ঞান কৰিছিল। শ্ৰীশ্ৰীৰামকৃষ্ণ পৰমহংসৰ পথক সততাৰে বিশ্বাস কৰিছিল। তেওঁ কৃষ্ণ ভক্তিত অটল আছিল বাবেই নেকি, তেওঁৰ এসময়ত কৰ্মক্ষেত্ৰ বৃন্দাবন, গোকুল, মথুৰালৈ বিয়পিছিল।

লেখাকৰ জন্ম হয় ১৯০৫ চনৰ ১৩জানুৱাৰীত, উত্তৰ গুৱাহাটীৰ ৰুদ্ৰেশ্বৰত।তেওঁৰ পিতাকৰ নাম নন্দৰাম আৰু মাকৰ নাম সোণপাহি।

তেওঁৰ সৰু কালৰ শিক্ষা উত্তৰ গুৱাহাটীতে আৰম্ভ হয়। ১৯১৮ চনত তেওঁ উত্তৰ গুৱাহাটীৰ পৰা মাইনৰ স্কুল পাছ কৰি, গুৱাহাটীৰ কটন কলেজিয়েট স্কুলত ভৰ্ত্তি হয়। ১৯২২ চনত তেওঁ প্ৰথম বিভাগত প্ৰৱেশিকা পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হয়। ১৯২৬ চনত তেওঁ কটন কলেজৰ পৰা দৰ্শনত সন্মানসহ বি.এ পাছ কৰে। ১৯৩২ চনত তেওঁ আৰ্ল ল কলেজৰ পৰা বি. এল উপাধি লাভ কৰে। ১৯৪০ চনত তেওঁ এম. এ. পাছ কৰে।

তেওঁ প্ৰথমতে উত্তৰ গুৱাহাটীৰ কমলদেৱ হাইস্কুলত শিক্ষকতা কৰে। তাৰপিছত কিছুদিন তেওঁ গুৱাহাটীত ওকালতি কৰে। ১৯৩৮ চনত তেওঁ কটন কলেজত অসমীয়া বিভাগৰ অধ্যাপক নিযুক্ত হয়। ১৯৫৯ চনত তেওঁ কটন কলেজৰ পৰা অৱসৰ গ্ৰহণ কৰে। ১৯৬০ চনত তেওঁ বৃন্দাবন বৈষ্ণৱ পাৰমাৰ্থিক বিশ্ববিদ্যালয়ত 'শ্ৰীশ্ৰীশংকৰদেৱ আসন'ৰ বাবে গৱেষনা অধ্যাপকৰূপে যোগদান কৰে। ১৯৭৪ চনলৈকে তেওঁ তাত অধ্যাপনা কৰে। অৱসৰৰ পিছত তেওঁ গুৱাহাটীৰ নিজা ঘৰতে থাকিবলৈ লয়।

তেওঁ বিভিন্ন সাহিত্য, সামাজিক, ধৰ্মমূলক কামত ব্ৰতী হৈছিল। তেওঁৰ যত্নতে ১৯৩১ চনত উত্তৰ গুৱাহাটীত 'আনন্দৰাম বৰুৱা পুথিভঁৰাল' স্থাপিত হৈছিল আৰু তেওঁ 'আনন্দ সমিতি' গঠন কৰিছিল। বৃন্দাবনত থাকোতে তেওঁ 'শ্ৰীশ্ৰীশংকৰদেৱ সেৱা সংঘ' প্ৰতিষ্ঠা কৰে। তেওঁ এই সংঘৰ সংপাদকো আছিল।

লেখাকৰ ডাঙৰীয়া স্কুলীয়া দিনৰপৰা সাহিত্য-সাধনাত ব্ৰতী হয়। অষ্টমমান শ্ৰেণীত পঢ়ি থাকোতে তেওঁ "**শ্ৰীশ্ৰীৰামকৃষ্ণ উপদেশ** (১৯২২) গ্ৰন্থখন বঙলা ভাষাৰ পৰা অনুবাদ কৰি প্ৰকাশ কৰে। তেওঁ 'অসম ছাত্ৰ সন্মিলনৰ মুখপত্ৰ' 'মিলন'ৰ সম্পাদনা সমিতিৰ লগত জড়িত আছিল। ছাত্ৰাৱস্থাতে তেওঁৰ মিলন, বাঁহী, চেতনা, আৱাহন, জয়ন্তী আদি আলোচনীত ভালেমান প্ৰবন্ধ প্ৰকাশিত হয়। তেওঁৰ প্ৰকাশিত গ্ৰন্থসমূহৰ ভিতৰত হ'ল— **সম্পাদনামূলকঃ কথা-গুৰুচৰিত** (১৯৫২), **কথা-সাহিত্য** (১৯৪০), **আদৰ্শ ৰচনাৱলী** (১৯৪৯), **বিশ্ববিদ্যালয় ৰচনাৱলী** (১৯৪৮), **ভক্তি প্ৰদীপ** আদি। **অনূদিত ঃ ভক্তি বিবেক** (১৯৫১), **ধৰ্মপদ** (১৯৪৭) আৰু ছায়ানুবাদ— **এনক আৰ্ডেন** (১৯৪৮)। তেওঁৰ আন গ্ৰন্থসমূহ হ'ল— **অসমীয়া সাহিত্যৰ সেৱক ৰজনীকান্ত বৰদলৈ** (১৯৪৮), **অসমীয়া ৰামায়ণ সাহিত্য** (১৯৪৮), **লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা** (১৯৭৯) আদি। তেওঁ

'জনশিক্ষা' নামৰ আলোচনী এখনো সম্পদনা কৰিছিল। তেওঁ ইংৰাজী আৰু বঙালী ভাষাতো প্ৰবন্ধ ৰচনা কৰিছে।

কথা-গুৰু চৰিত : 'কথা-গুৰু চৰিত' সম্পাদনা লেখকৰ জীৱনৰ উল্লেখযোগ্য সাহিত্য-কৃতি বুলিব লাগিব। এই গ্ৰন্থ ড° বাণীকান্ত কাকতিয়ে বৰপেটা সত্ৰৰ বুঢ়া অধিকাৰ ˚ চতুৰ্ভুজ মিশ্ৰৰ পৰা সংগ্ৰহ কৰিছিল। এই গ্ৰন্থ সম্পাদনা কৰোঁতে তেওঁ একেখন পুথিৰ ওপৰতে নিৰ্ভৰ কৰিব লগা হোৱা বুলি উল্লেখ কৰিছে। পাঠকৰ সুবিধাৰ বাবে বিষয় অনুসৰি দফাবোৰ বেলেগ বেলেগকৈ দিছে আৰু কাষত বিষয়ৰ শিৰোনামা দিছে। গ্ৰন্থখনত শংকৰদেৱৰ জীৱন-চৰিত আৰু অন্যান্য সেৱকসকলৰ বিৱৰণো সন্নিবিষ্ট হৈছে। এইখন চৰিতকেই আটাইবোৰ চৰিততকৈ বিশদ বুলি ক'ব পৰা যায়। এই গ্ৰন্থ শ্ৰীৰামৰ সময়তে অৰ্থাৎ ইংৰাজসকল ভাৰতত সোমোৱাৰ পিছতহে লিখা হোৱা বুলি লেখকে অনুমান কৰিছে। এই গ্ৰন্থ সম্পৰ্কে লেখকে লিখিছে, "মহাপুৰুষ গুৰু দুজনাৰ ছকুৰি বছৰবো পিছত এই গ্ৰন্থ লিখা হ'লেও ইয়াৰ কথাবোৰ পৰম্পৰা চলি অহা কথা। গুৰুসকলৰ জীৱনৰ বিতং বিৱৰণৰ উপৰিও ইয়াত সেইকালৰ ৰাজনৈতিক, অৰ্থনৈতিক, সামাজিক আদি অৱস্থা আৰু ধৰ্ম সংস্কাৰ আদিৰ বিষয়ে বিশেষৰূপে বুজিব পাৰি। অসমৰ বাহিৰেও অন্যান্য দেশৰ সম্বন্ধে নানা কথা ইয়াত পোৱা যায়। .... আমাৰ দেশৰ ভক্ত সমাজ কেনে জ্ঞানোন্নত, কেনে কুশাগ্ৰ বুদ্ধিৰ, কেনে দাঠ মনৰ, কেনে স্মৃতিমন্তৰ, কেনে সদ সংকল্পৰ, কেনে সমাহিত চিত্তৰ আৰু কেনে নিষ্ঠাবান আছিল তাক এই গ্ৰন্থৰপৰা ফটফটীয়াকৈ জানিব পাৰি। মহাপুৰুষসকলৰ ৰচিত নানা ঘোষা পদ, নাট, গীত ভটিমা আদি লিখাৰ সময়, উদ্দেশ্য আদি আৰু সেইবোৰৰ ভিতৰুৱা তত্ত্বসমূহৰ সম্ভেদ আৰু মহাপুৰুষ গুৰুসকলে প্ৰচাৰ কৰা এক শৰণ ধৰ্মটোনো কি বস্তু, এই সকলো কথা পাঠকে সহজে বুজিব পাৰিব।"

অসমীয়া ৰামায়ণ সাহিত্য : লেখকৰ আন এখন মূল্যবান গ্ৰন্থ হ'ল 'অসমীয়া ৰামায়ণৰ সাহিত্য'। ইয়াত প্ৰাচীন অসমীয়া ৰামায়ণ আৰু ৰামায়ণৰ কবিসকলৰ বিষয়ে আলোচনা দাঙি ধৰা হৈছে। প্ৰথম অধ্যায়ত প্ৰাচীন ভাৰতীয় সাহিত্যৰ ৰামায়ণ, দ্বিতীয় অধ্যায়ত বাল্মীকি ৰামায়ণ, ইয়াক আদি কাব্য বোলাৰ কাৰণ, তৃতীয় অধ্যায়ত অসমীয়া ৰামায়ণ, ৪ৰ্থ অধ্যায়ত মাধৱ কন্দলি, ৫ম অধ্যায়ত দুৰ্গাবৰ, ৬ষ্ঠ অধ্যায়ত অনন্ত কন্দলী, ৭ম অধ্যায়ত শংকৰদেৱ আৰু মাধৱদেৱ, ৮ম অধ্যায়ত অনন্ত ঠাকুৰ আতা, ৯ ম অধ্যায়ত ৰঘুনাথ মহন্ত আৰু ১০ম অধ্যায়ত আন আন অসমীয়া ৰামায়ণৰ আলোচনা আগবঢ়োৱা হৈছে। এই গ্ৰন্থ সম্পৰ্কত

অভিমত দি ড° বাণীকান্ত কাকতিয়ে লিখিছে, "অসমীয়া ৰামায়ণ সাহিত্য'ত ভিন্ ভিন্ সংস্কৰণৰ আলোচনা একে ঠাইতে কৰাৰ পৰা অনুসন্ধানকাৰী লোকসকলৰ যথেষ্ট সহায় হ'ব। এতিয়ালৈকে পোৱা প্ৰমাণবোৰৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি গ্ৰন্থকৰ্তাই কেতবোৰ মীমাংসা কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিছে। ৰামায়ণৰ কথা কেনেকৈ অসমত বিয়পি পৰাৰ সম্ভাৱনা হৈছিল, কন্দলি উপাধিৰ কি অৰ্থ হ'ব পাৰে, মাধৱ কন্দলীৰ সময় নিৰ্ণয় কৰাৰ বাবে কি প্ৰমাণ পাব পাৰি, সৰু-সুৰা ৰামায়ণী আখ্যানবোৰ কেনেকৈ উদ্ভৱ হৈছিল, ইত্যাদিবোৰৰ আলোচনা ইয়াত কৰা হৈছে, কাব্যবোৰৰ মূল্য নিৰ্ণয় কৰিবলৈ চেষ্টা কৰা হৈছে। ইয়াৰ উপৰিও ভিন্ ভিন্ আখ্যানবোৰৰ চমু বিৱৰণো দিয়া হৈছে।"

অসমীয়া সাহিত্য-সেৱক ৰজনীকান্ত বৰদলৈ : 'অসমীয়া সাহিত্য-সেৱক ৰজনীকান্ত বৰদলৈ' ১৯৪৮ চনত প্ৰকাশ পায়। এই গ্ৰন্থ কলিকতা বিশ্ববিদ্যালয়ৰ আই. এ. মহলাৰ পাঠপুথি আছিল। পুথিখন আকাৰত সৰু হলেও, ঔপন্যাসিকৰূপে বৰদলৈক ফুটাই তুলিবলৈ ই সফল হৈছে। গ্ৰন্থখনৰ প্ৰথম অধ্যায়ত উপন্যাস কলা সম্পৰ্কে, দ্বিতীয় অধ্যায়ত বৰদলৈৰ বুৰঞ্জীমূলক উপন্যাস আৰু তৃতীয় অধ্যায়ত বৰদলৈৰ উপন্যাসসমূহৰ মূল ঘটনা বৰ্ণনা কৰি মিৰি জীয়ৰী, মনোমতী, ৰহদৈ লিগিৰী, নিৰ্মল ভকত, তাম্ৰেশ্বৰী মন্দিৰ, ৰঙ্গিলা, দন্দুৱা দ্ৰোহৰ আলোচনা আগবঢ়োৱা হৈছে। চতুৰ্থ অধ্যায়ত তেওঁ বৰদলৈৰ উপন্যাসৰ চৰিত্ৰসমূহ আৰু দুই এটি সাধাৰণ আলোচনা দাঙি ধৰিছে।

১৯৭০ চনৰ ১৩ ফেব্ৰুৱাৰীত ধিং চহৰৰ বহু নগৰত অনুষ্ঠিত হোৱা অসম সাহিত্য সভাৰ সপ্তত্ৰিংশ অধিবেশনৰ সভাপতি আছিল। সেইদিনা সভাপতিৰ আসনৰপৰা তেওঁ কৈছিল, "অসমত স্থায়ীভাৱে বাস কৰা আৰু বাস কৰিবলৈ অহা অনা-অসমীয়া লোকসকলে অসমীয়া ভাষা শিকাটো নিতান্ত বাঞ্ছনীয়, য'ত আমি সকলোৱে ঐক্য সূত্ৰত বান্ধ খাই থাকিব পাৰোঁ। অৱেশ্যে অনেক দিনৰপৰা বাস কৰি থকা লোকৰ ভিতৰত অসমীয়া ভাষা জনা লোক আছেও। অসমীয়া ভাষাৰ শিক্ষা প্ৰচাৰৰ ক্ষেত্ৰত আমাৰো কৰ্তব্য আছে। যাতে তেওঁলোকৰ সকলোৱে অসমীয়া ভাষা শিকিব পাৰে তাৰ বাবে ব্যৱস্থা কৰাটো আমাৰ সমাজ আৰু চৰকাৰৰ পক্ষে যুক্তিসংগত। যদি তেওঁলোকক আমি আমাৰ মাজত ঠায়েই দিছোঁ, নাইবা নানাভাৱে অনা-অসমীয়ালোক অসমত সোমাইছেহি, তেওঁলোকে আমাৰ সৈতে ঐক্য সূত্ৰত বান্ধখোৱা আৰু আমাৰ ভাষা শিকা উচিত।"

লেখকজনে ১৯৭৯ চনৰ ৩ জুনত গুৱাহাটীত ইহলীলা সম্বৰণ কৰে। ❐

তীৰ্থনাথ শৰ্মা

অন্নপ্ৰাশন্ন আৰু লগুণ দিয়নিৰ দিনা ল'ৰাটোৱে পুথিত হাত নিদি ধানৰ দোণত হাত দিয়াত ককাদেউতাক সোমেশ্বৰ শৰ্মাই ভাবিছিল ল'ৰাজন বিদ্যানুৰাগী নহ'ব। কিন্তু কালক্ৰমত সেইজন ল'ৰাই ১৯৭১ চনৰ মাকুমত অনুষ্ঠিত অসম সাহিত্য সভাৰ অষ্টাত্ৰিংশ অধিবেশনৰ সন্মানীয় সভাপতি হ'ল আৰু ১৯৮৬ চনৰ সাহিত্য অকাডেমিৰ নিচিনা বঁটাও লাভ কৰিবলৈ সক্ষম হ'ল। এদিনৰ সেই ল'ৰাজনেই হ'ল পণ্ডিত তীৰ্থনাথ শৰ্মা।

অসমৰ এই প্ৰাতঃস্মৰণীয় তথা ভাষা-সাহিত্যৰ নিপুণ খনিকৰজনক যেতিয়াই মই লগ কৰিবলৈ যাওঁ, কিতাপ পঢ়ি থকাহে দেখিবলৈ পাওঁ। তেওঁক লগ পাই কথা-বতৰা পাতোতে মোৰ এনে হেন লাগে— তেওঁ যিটো বিষয় ক'বলৈ লয় যেন কথা নহয়, মুখৰপৰা শাৰী শাৰী মুকুতা কিছুমানহে সৰিছে। তেওঁ চলি ফুৰি থাকিবপৰা অৱস্থালৈকে সদায় তেওঁক ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ পাৰে পাৰে এপাক মৰা প্ৰায়ে মই লক্ষ্য কৰিছিলোঁ। শেষৰফালে তেওঁ ভালেমান দিন বেমাৰ ভুগি থকা দেখিছিলোঁ। কিন্তু ১৯৮৬ চনৰ ২৩ অক্টোবৰৰ দিনা ভৰলুমুখৰ নিজ বাসভৱনত তেওঁৰ পৰলোকপ্ৰাপ্তিৰ খবৰটি পোৱাৰ লগে লগে মই মৰ্মাহত হৈছিলোঁ আৰু অনুভৱ হৈছিল যেন তীৰ্থনাথ শৰ্মাৰ মৃত্যুৰ লগে লগে অসমীয়া সাহিত্যৰ এটা যুগৰো অন্ত পৰিল।

শৰ্মাই তেওঁৰ ৭৫ বছৰীয়া জীৱনকালত অসমীয়া জাতিলৈ নানা যুগমীয়া বৰঙণি আগবঢ়াই গৈছে। তেওঁৰ প্ৰত্যেকখন গ্ৰন্থই সাহিত্যলৈ একো একোটা বিশিষ্ট অৱদান। তেওঁৰ শেহতীয়া সফল সাহিত্য-কীৰ্ত্তি হৈছে— 'বেণুধৰ শৰ্মা' (১৯৮৩) গ্ৰন্থ। গ্ৰন্থখন পঢ়ি ভাব হৈছে, বেণুধৰ শৰ্মাই চিনিছিল মণিৰাম দেৱানক, তীৰ্থনাথ শৰ্মাই চিনিছিল বেণুধৰ শৰ্মাক। গ্ৰন্থখনত তেওঁ কালানুক্ৰমিক জীৱন ঘটনাৰ গতিত ৰূপ লোৱা মানুহজনক এনেকৈ বসাল কৰি ফুটাই তুলিছে, ভাব হয় যেন ই গ্ৰন্থ নহয়, জীৱন্ত বেণুধৰজনহে। তেওঁ লিখিছে, "জীৱনী নায়কজনৰ কোনো এটা প্ৰাক্-প্ৰকল্পিত ধাৰণা মনত লৈ তাকে ফুটাই তুলিবলৈ এই সাহিত্যকৰ্ম বিস্তাৰ কৰা নাই। কালনুক্ৰমিক জীৱন ঘটনাৰ গতিত ৰূপ লোৱা মানুহজনকে ৰাইজে পাওক এই নীতি লৈ চৰিত গ্ৰন্থখন প্ৰণয়ন কৰা হৈছে।" তেওঁ অধ্যায়বোৰ সজাইছে এনেদৰে ঃ শুৰি চাবিঙত হেদালিখন গোটেই অসমত (১৮৯৪-১৯০৫), দুপতীয়া (১৯০৫-১৯১৫), বুৰঞ্জী আৰু ৰাজনীতিৰ সিংহ দুৱাৰত— কলিকতাত (১৯১৬-২১), ঘৰৰ ল'ৰা ঘৰলৈ, অসহযোগ আন্দোলন (১৯২১-২২), হাতী মহলতো বাস, বুৰঞ্জীৰো চৰ্চা (১৯২২-২৪) চাবিং উন্নয়ন (১৯২৪-৩৪) সাংবাদিকতাত এ জোবোৰা (১৯৩৫-৪১), অপায় অশান্তিৰ এছোৰা (১৯৪২-৫১), এবেসে চিনিলোঁ (১৯৫১-৬৫) আদি।

তেওঁৰ অন্যান্য সাহিত্যিক বৰঙণিবোৰৰ ভিতৰত—'কাম সেন্দুৰ' কবিতাৰ সংকলন, 'পঞ্চপুষ্প' ভাষা সাহিত্য বিষয়ক প্ৰবন্ধ সংকলন, 'সাহিত্য বিদ্যা পৰিক্ৰমা' ছন্দ অলঙ্কাৰ সম্বন্ধে আলোচনাত্মক গ্ৰন্থ, 'গান্ধী-শিক্ষা সাৰ' আৰু 'মহাত্মাৰ বাণী' গান্ধীজীৰ জীৱন দৰ্শন আৰু আদৰ্শৰ ভিত্তিত ৰচিত, 'আউনিআটী সত্ৰৰ বুৰঞ্জী' সত্ৰ আৰু বৈষ্ণৱ ধৰ্ম সম্পৰ্কে আলোচিত উল্লেখযোগ্য গ্ৰন্থ। ভক্তিবাদ, ঋজীৰ বাণী লক্ষ্মী বাঈ, কামাখ্যা ৰাম বৰুৱা, প্ৰবেশিকা কথা চানেকি, চানেকি পাঠ, তেওঁৰ আন আন গ্ৰন্থ। 'কামধেনু' তেওঁৰ সম্পাদিত আলোচনী। তেওঁ জয়ন্তী, আবাহন আৰু বামধেনুত ছদ্ম নামেৰে ভালেমান গল্পও ৰচনা কৰিছিল।

তীৰ্থনাথ শৰ্মাৰ জন্ম জাঁজীত, ১৯১১ চনৰ ২৩ নবেম্বৰ তাৰিখে। পিতৃ গোপাল চন্দ্ৰ শৰ্মা আৰু মাতৃ চেনেহী দেৱী। যোৰহাট ১নং প্ৰেকটিচিং স্কুলৰ পৰা প্ৰাথমিক শিক্ষা শেষ কৰি ১৯২৯ চনত তেজপুৰ চৰকাৰী হাইস্কুলৰপৰা প্ৰবেশিকা পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হয়। তাৰ পিছত তেওঁ কটন কলেজত ভৰ্ত্তি হৈ ১৯৩৪ চনত সংস্কৃতত অনাৰ্ছ সহ বি-এ আৰু কলিকতা বিশ্ববিদ্যালয়ৰ পৰা ১৯৩৭ চনত সংস্কৃতত এম-এ ডিগ্ৰী লাভ কৰে।

চাকৰি জীৱনত ১৯৩৮ চনৰপৰা ১৯৫০ চনলৈ কলিকতা বিশ্ববিদ্যালয়ত অসমীয়া বিভাগৰ অধ্যাপক, ১৯৫০ চনৰপৰা কটন কলেজত প্ৰধানাধ্যক্ষ আৰু ১৯৫৪ চনৰপৰা ১৯৭১ চনলৈকে প্ৰাগ্‌জ্যোতিষ কলেজৰ প্ৰতিষ্ঠাপক অধ্যক্ষ আছিল।

তেওঁ ভালেমান ৰাজহুৱা অনুষ্ঠান-প্ৰতিষ্ঠানৰ লগতো জড়িত আছিল। কলিকতাৰ এ. এছ. এল. ক্লাব, গান্ধী সাহিত্য পৰিষদ, বিশ্ব হিন্দু পৰিষদৰ তেওঁ এগৰাকী নিষ্ঠাবান কৰ্মী আছিল।

মহাত্মা গান্ধীৰ দৰ্শন আৰু আদৰ্শৰে অনুপ্ৰাণিত শৰ্মা ডাঙৰীয়া ছাত্ৰাৱস্থাৰেপৰা ৰাজনীতিতো সক্ৰিয় আছিল। স্বদেশী আন্দোলনত অংশ লোৱা বাবে তেওঁ কাৰাবৰণো কৰিছিল। তেওঁ ১৯৬২ চনত সাধাৰণ নিৰ্বাচনত সংসদী আসনৰ বাবে প্ৰতিদ্বন্দ্বিতা কৰিছিল।

পঢ়াশলীয়া পুথিৰ চৌ-সীমা পাৰ হৈ অসমীয়া সাহিত্যৰ মুকলি পথাৰলৈ ওলাবলৈ তেওঁক প্ৰথমে বাট পোনাই দিছিল বেণুধৰ শৰ্মাই। 'ৰবিঞ্চন ক্ৰুচ' তেওঁৰ অসমীয়া সাহিত্য অধ্যয়নৰ প্ৰথম দীক্ষা-পুথি।

পণ্ডিত তীৰ্থনাথ শৰ্মা ডাঙৰীয়াৰ হৃদয় জাতীয় প্ৰেমেৰে ভৰা আছিল। অসম সাহিত্য সভাৰ সভাপতিৰ আসনৰপৰা জাতিৰ উদ্দেশ্যে দিয়া বাণীত তেওঁ কৈছিল, "মহাবাহু ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ গিৰিমালা বেষ্টিত এই ভূমিত ঈশ্বৰে আমাক অসমীয়া ভাষা দিছে। তাত আনক ভাগ বহুৱাবলৈ কদাপি এৰি দিব নোৱাৰি। মহাবাহুৰ দুই পাৰৰ ভূ-ভাগত অসমীয়া মাত-কথাই কাৰো অন্যায় নকৰাকৈ, কাৰো ভাগত থপিয়া-থপি নকৰাকৈ আপোন গৰিমাৰে উজ্জ্বল আৰু অধিষ্ঠিত থকাৰ স্বাধিকাৰ বাহাল ৰাখিব লাগিব। এই স্বাধিকাৰ নতুনকৈ অৰ্জন কৰিবলগীয়া স্বাধিকাৰ নহয় — "উপজিয়ে ৰঙা হৈ লগত অহা জন্ম স্বত্ব আৰু স্বাধিকাৰ।" ❑

হেম বৰুৱা

"বৰ্ত্তমান আমাৰ সমাজ কেৰোণ গ্ৰস্ত। ই সমাজ ডোখৰ ডোখৰ কৰিছে। অভাৱ-অনাটন, দাৰিদ্ৰত জনসাধাৰণৰ জীৱন বৰ্ত্তমান জুৰুলা হৈছে। জনসাধাৰণৰ জীৱন উন্নত নকৰিলে সমাজ উন্নত কৰিব নোৱাৰি। অৰ্থনৈতিক, সামাজিক, ৰাজনৈতিক, সাংস্কৃতিক, সকলো ক্ষেত্ৰতে শোষণৰ অন্ত পৰিলেহে সমাজ উন্নয়ন কৰিবলৈ আশা কৰিব পাৰি। শোষণ অন্ত কৰিব নোৱাৰিলে সমাজবাদো সম্ভৱ নহয়। সমাজবাদী নহ'লে উন্নতি হয় কেনেকৈ? এচাম মানুহে আন এচাম মানুহক হাড়লৈকে চেপি শোষণ কৰাৰ অৰ্থ সমাজবাদ নহয়। শোষণহীনতা হৈছে সমাজবাদৰ এক লেখত লবলগীয়া লক্ষণ।"

সমাজবাদৰ এনে ব্যাখ্যা দাঙি ধৰা তথা সমাজত সমাজবাদী আদৰ্শ প্ৰতিষ্ঠাৰ বাবে সমগ্ৰ জীৱন অহো-পুৰুষাৰ্থ কৰা, এই বিশিষ্ট সাহিত্যিকগৰাকীয়ে হেম বৰুৱা। হেম বৰুৱা আছিল একেবাহে সাহিত্যিক, ৰাজনীতিবিদ, সাংবাদিক আৰু শিক্ষাবিদ।

হেম বৰুৱাৰ জন্ম হয় ১৯১৫ চনৰ ২২ এপ্ৰিলত, তেজপুৰত। তেওঁৰ পিতাকৰ নাম বিনন্দীৰাম শৰ্মা বৰুৱা আৰু মাকৰ নাম আছিল পদ্মালোচনী দেৱী। তেওঁলোকৰ পূৰ্বপুৰুষ কামৰূপ জিলাৰ উত্তৰ গুৱাহাটীৰ মধ্যম খণ্ডৰ। মধ্যম খণ্ডৰ বিখ্যাত

ভঁড়ালী বৰুৱাৰ বংশধৰ বুলি তেওঁলোক জনাজাত। সৰুতে বিনন্দীৰামে মাক দেউতাকক হেৰুৱাই অভাব-অনাটনৰ সন্মুখীন হয়। সেই সময়ত তেওঁ জীৱিকাৰ পথ বিচাৰি, জাহাজেৰে তেজপুৰ পায়। তেজপুৰত থিতাপি লৈ, তেওঁ এটি ডাক পিয়নৰ পদত নিযুক্তি হয়। পিছত সেই কাম এৰি, জাহাজ কোম্পানীৰ ক'ল ক্লাৰ্ক আৰু পদোন্নতি হৈ চব-এজেন্ট হয়। তেওঁ তেজপুৰৰ গমিৰিতো চাহ বাগিচাত ফৰোৱাৰ্ডিং এজেণ্টৰূপে কাম কৰিছিল। পিছত, যোৰহাট তৰাজানত স্থায়ী ভাৱে বস-বাস কৰিবলৈ লয়।

সৰু কালত তেওঁৰ জীৱন বৰ অনিশ্চয়তাৰ মাজেৰে আগবাঢ়িছিল। সেই কালত তেওঁৰ পঢ়া-শুনাৰ প্ৰতি অকণো মনোযোগ নাছিল। পিতাকে স্কুলত তেওঁৰ নামটো ভৰ্ত্তি কৰি দিছিল যদিও তেওঁ স্কুললৈ যোৱাতকৈ বাটে-পথে ঘূৰিহে ভাল পাইছিল। তেওঁ ভাল পাইছিল, ৰাজ আলিৰ কাষত পেকিং বাকচত দোকান খোলাৰ বাবে। সেই দোকানত তেওঁ তামোল-পান, পেন্সিল, নিব, কাগজ আদি বিবিধ সামগ্ৰী বিক্ৰী কৰিছিল। কিছুদিন মোমায়েকৰ ঘৰত ৰাখিও তেওঁক পঢ়ুৱালে, কি জানিবা তেওঁৰ মনৰ পৰিবৰ্তন হয়ে। কিন্তু তেওঁৰ কোনো পৰিবৰ্তন নেদেখি, পিতাকে হতাশ হৈ দুখ মনেৰে তেওঁৰ আগত এদিন নিশা শুবৰ সময়ত কৈছিল, "সৰুতে আই-বোপা মৰি গ'ল। আনৰ ঘৰত ভাত ৰান্ধি, খৰি ফালি জানো পঢ়িব পাৰো? তইঁতে পঢ়ি-শুনি ডাঙৰ মানুহ হৈ অলপ শান্তি দিবি বুলি আশা কৰিছিলোঁ।" এইষাৰ কথাই শিশু হেম বৰুৱাৰ মনত বাৰুকৈয়ে লাগি গ'ল। সেইদিনাৰ পৰা তেওঁ পঢ়া-শুনাত মনোযোগ দিলে। ১৯২৮ চনত তেওঁ যোৰহাট টাউন এম.ই. স্কুলৰপৰা সুখ্যাতিৰে এম.ই. শিক্ষা সাং কৰে। ১৯৩২ চনত তেওঁ তেজপুৰ চৰকাৰী হাইস্কুলৰপৰা প্ৰথম বিভাগত প্ৰবেশিকা পৰীক্ষা পাছ কৰে। ১৯৩৬ চনত তেওঁ কটন মহাবিদ্যালয়ৰপৰা অনাৰ্ছসহ বি-এ আৰু ১৯৩৮ চনত তেওঁ কলিকতা বিশ্ববিদ্যালয়ৰ পৰা ইংৰাজীত দ্বিতীয় শ্ৰেণীৰ এম. এ. উপাধি লাভ কৰে।

তেওঁ চাকৰি জীৱনত পোনতে যোৰহাট জগন্নাথ বৰুৱা মহাবিদ্যালয়ত উপাধ্যক্ষৰূপে নিযুক্ত হয়। এই সময়ছোৱাতে বিয়াল্লিচৰ আন্দোলন আৰম্ভ হয় আৰু তেওঁ এই আন্দোলনত অংশ গ্ৰহণ কৰি কাৰাবৰণ কৰিবলগীয়া হয়। জেলৰপৰা ওলাই আহি ১৯৪৪ চনত তেওঁ এইবাৰ গুৱাহাটীৰ বি, বৰুৱা মহাবিদ্যালয়ত উপাধ্যক্ষৰূপে যোগদান কৰে। ১৯৪৫ চনৰপৰা ১৯৬৭ চনলৈকে তেওঁ বি, বৰুৱা মহাবিদ্যালয়ৰ অধ্যক্ষৰূপে কাৰ্য নিৰ্বাহ কৰে। এই সময়ছোৱাত বি, বৰুৱা

মহাবিদ্যালয়ৰ উন্নয়নৰ নামত তেওঁৰ ত্যাগ স্মৰণীয় হৈ থাকিব। মাজতে তেওঁ গুৱাহাটীৰ সন্দিকৈ মহাবিদ্যালয় অংশকালীন অধ্যাপক আৰু অধ্যক্ষৰূপেও কাৰ্য নিৰ্বাহ কৰিছিল।

সৰুৰেপৰা তেওঁ ৰাজনীতিৰ লগতো জড়িত আছিল। তেওঁ স্কুলীয়া দিনতে অৰ্থাৎ ১৯৩০ চনতে অসহযোগ আন্দোলত অংশ গ্ৰহণ কৰিছিল। এই আন্দোলনত যোগদান কৰি তেওঁ পুলিচৰ লাঠিৰ কোব খাইছিল। ১৯৪১ চনত তেওঁ ছাত্ৰ ফেডাৰেছনৰ সভাপতি ৰূপে কাৰ্য নিৰ্বাহ কৰিছিল। ১৯৪৬ - '৪৭ চনৰ সময়ছোৱাত তেওঁ ছছিয়েলিষ্ট দলৰ সদস্য ভৰ্তি হয়। ১৯৫২ আৰু ১৯৫৬ চনত তেওঁ দুবাৰো গুৱাহাটীৰ পৰা বিধান সভাৰ নিৰ্বাচন খেলি পৰাজিত হয়। তেওঁ ১৯৫৭ চন আৰু ১৯৬২ চনত গুৱাহাটী লোকসভা সমষ্টিৰ বাবে সদস্য নিৰ্বাচিত হয়। ১৯৬৭ চনত তেওঁ মংগলদৈ সমষ্টিৰ পৰা লোকসভাৰ সদস্য নিৰ্বাচিত হয়। ১৯৭১চনৰ লোকসভাৰ নিৰ্বাচনত তেওঁ পৰাজয় বৰণ কৰিবলগীয়া হয়। তেওঁ সংসদী সদস্য হৈ থাকোতে, অসমৰ বিভিন্ন সমস্যা সংসদত দাঙি ধৰিব পাৰিছিল। অসমৰ তেল শোধনাগাৰ আন্দোলনত তেওঁ বিশেষ নেতৃত্ব বহন কৰিছিল। তেওঁ সংসদী সদস্য হৈ থাকোতে, আমেৰিকা, ৰাচিয়া, এচিয়া, ইউৰোপ আদিৰ বিভিন্ন ঠাই ভ্ৰমণ কৰে।

সংবাদ জগতলৈও হেম বৰুৱাই বিশিষ্ট বৰঙণি আগবঢ়াইছে। ১৯৪৮— '৪৯ চনৰ সময়ছোৱাত প্ৰকাশিত 'পচোৱা' আলোচনী তেওঁ সম্পাদনা কৰে। তেওঁ ১৯৭১ চনৰপৰা ১৯৭২ চনলৈ গুৱাহাটীৰ পৰা প্ৰকাশিত 'আসাম এক্সপ্ৰেছ' নামৰ এখন ইংৰাজী দৈনিক বাতৰি কাকত সম্পাদনা কৰে।

অসমীয়া সাহিত্য জগতত হেম বৰুৱাই এখন বিশিষ্ট আসন দখল কৰিছে। 'জয়ন্তী'ৰ পাতত হেম বৰুৱাৰ কাব্য জীৱন আৰম্ভ হয়। 'আৱাহন'ত তেৰেঁ 'বান্দৰ' কবিতা লিখি আধুনিক কবিতাৰ জয়যাত্ৰা ঘোষণা কৰে। হেম বৰুৱাৰ প্ৰকাশিত গ্ৰন্থসমূহ হ'ল — কবিতা : বালিচন্দা (১৯৬২) আৰু 'মন ময়ূৰী'। হেম বৰুৱাই তেওঁৰ এই কবিতাবিলাকৰ মাজেৰে অভিজাত আৰু শোষক শ্ৰেণীৰ শোষণ, উৎপীড়ন, ভণ্ডামিৰ প্ৰতিবাদ কৰিছে। তেওঁৰ কবিতাত আছে বিদ্ৰোহৰ স্ফুলিংগ।

"আমাৰ কণ্ঠত আছে পিয়াহ,
পেটত পোৱণি, বুকুত জুই।
চকুত স্বৰ্ণ ছবি।

পঁইতা ভাতত লোণ খৰিছা,
পকা জলকীয়া, ভৰ দুপৰৰ জুতি।"

(আমাৰ কাৰণে বালিছৰ আছে)

"ধানৰ দ'মত তেজপিয়াৰ বণ চালি।
তেজপিয়াৰ বংশ নাশলে কিমান দিন বাকী।"

(জাৰৰ দিনৰ সপোন)

জনতাৰ প্ৰতি তেওঁৰ সহানুভূতি আছে, সমবেদনা আছে, জনতা তেওঁৰ হৃদয়ৰ আপোন ঃ

"আমি মৰিছোঁ চকু-কণা হোৱা
বাটৰ ধূলি খায়।
ৰাস্তাৰ দাঁতিৰ ধূলিৰে ভৰা লেম্প-পোষ্টটোৰ
দশাই আমাৰ 'ছোটলোকৰ' দশা।"
"আমি ঘোপমৰা ব্ৰেক আউট নিশাৰ
হতভগা লেম্প-পোষ্ট।"

(পূজা)

Modern Assamese Poetry (১৯৬০) তেওঁৰ সম্পাদিত আধুনিক কবিতা সংকলন। কাহিনীমূলক ঃ **কমকী** (১৯৬০) আৰু **কিউপিড আৰু ছাইকী** (১৯৫৬)। ভ্ৰমণ কাহিনী ঃ **সাগৰ দেখিছা** (১৯৫৪), **বগা কৰবীৰ ফুল** (১৯৫৯), **ইজৰাইল** (১৯৬৫), **মেকং নৈ দেখিলোঁ** (১৯৬৭) আদি। সমালোচনামূলক ঃ **আধুনিক সাহিত্য** (১৯৪৮) আৰু **আনখন সাহিত্য আৰু সাহিত্য** (১৯৬২)। তেওঁৰ সাহিত্য-সংস্কৃতি আৰু আন বিষয়ক গ্ৰন্থ হ'ল ঃ **স্মৃতিৰ পাপৰি** (১৯৭০), **আঁচুফুল** (১৯৬৪), **সান মিহলি** (১৯৫৮), **সত্য আৰু অহিংসা ঃ গান্ধীজী** (১৯৭১), **ছিন্নমূল** (১৯৭৩), **এই গাঁও এই গীত** (১৯৬১), **বহাগতে পাতি যাওঁ বিয়া** (১৯৬৯), **তলসৰা** (১৯৭৬), **বিয়াল্লিছৰ গণ বিপ্লৱত অসম**, **ডাক পখিলি** আদি। প্ৰবন্ধ ঃ **পছোৱাৰ বেঙণি** (১৯৬৯)। ইংৰাজী গ্ৰন্থ ঃ **August Revolution in Assam, The Red River and the Blue Hill** (১৯৫৪), **Idle Hours 1961** (১৯৬২), **Folk songs of India** (১৯৬৫), **Assamese Literature** (১৯৬২), **Lakshminath Bezbarua** (১৯৬৭) আদি।

তেওঁৰ পত্নী অণু বৰুৱাও এগৰাকী আগশাৰীৰ লেখিকা।

১৯৭২ চনৰ ৮ এপ্ৰিলৰ ধুবুৰীত অনুষ্ঠিত হোৱা অসম সাহিত্য সভাৰ উনচত্বাৰিংশ অধিবেশনৰ তেওঁ সভাপতি আছিল। সভাপতিৰ আসনৰপৰা তেওঁ কৈছিল, "একোজন মানুহ প্ৰতিভাশালী শিল্পী বা সাহিত্যিক হোৱাটো একো আচৰিত কথা নহয়। কেৱল প্ৰতিভাই জানো মানুহ গঢ়ে? প্ৰতিভা শাণত দিয়া কথা এযাৰ আছে যদিও মানুহ, মানুহ বাবেই মহৎ। অন্তৰৰ সৎ গুণৰাশিৰ উৎকৰ্ষ সাধন কৰিব নোৱাৰিলে কোনো মানুহ কেতিয়াও মহৎ হ'ব নোৱাৰে। এই কাৰণেই শাস্ত্ৰসমূহত থকাৰ দৰে আমাৰ শঙ্কৰ-মাধৱেও অন্তৰৰ গুণৰাশিৰ উৎকৰ্ষ সাধনৰ ওপৰত অধিক গুৰুত্ব দিছিল। যি ধৰ্মই অলপ গুণ 'বিস্তাৰ' কৰি লবলৈ শিকিছে, সেই ধৰ্ম যে বিশ্ববৰেণ্য, সন্দেহ নাই। তাহানি 'নামঘোষা' পুথি বিশ্লেষণ কৰোঁতে আজিৰ যুগৰ এজনা লেখত ল'বলগীয়া মনীষী বিনোবা ভাবেই এইযাৰ কথা কৈছিল : ভগবানৰ বাহিৰে মানুহ কেতিয়াও 'সম্পূৰ্ণ' হ'ব নোৱাৰে। আগতে পঢ়া স্বামী বিবেকানন্দৰ কথা এযাৰ এইখিনিতে মনত পৰিছে : "মানুহ কেতিয়াও সম্পূৰ্ণ নহয়। ভগৱানহে সম্পূৰ্ণতাৰ আলয়। সম্পূৰ্ণতাৰ পিনে আগবাঢ়িব পাৰিছে বাবেই মানুহ মহৎ।" অন্তৰৰ সৎ গুণৰাশি সজাই তুলিব নোৱাৰিলে মানুহ কেতিয়াও মহৎ হ'ব নোৱাৰে। এইযাৰ কথা উপলব্ধি কৰিছিল বাবেই শঙ্কৰ-মাধৱৰ লেখীয়া বৈষ্ণৱ কবি গুৰুসকল আধ্যাত্মবাদী সাহিত্যৰ সৃষ্টি কৰিছিল।"

তেওঁ শিল্পী-সাহিত্যিকৰ আৰ্থিক দিশটোলৈ চাই কৈছিল, "শিল্পী- সাহিত্যিক মৌ-পিয়া চৰাই নহয়। মৌ চুহিবলৈকো ফুলত মৌ থাকিব লাগিব।"

সাহিত্য সম্পৰ্কে উল্লেখ কৰি কৈছিল, "যি সাহিত্যই মানুহৰ মন চিৰকলীয়াকৈ পোহৰ কৰে, তেনে সাহিত্যহে বিশ্বজনীন আৰু সৰ্বব্যাপী হোৱাটো সম্ভৱ।"

হেম বৰুৱাৰ পৰলোকপ্ৰাপ্তি হয় ১৯৭৭ চনৰ ৯ এপ্ৰিলত। ❐

গিৰিধৰ শৰ্মা

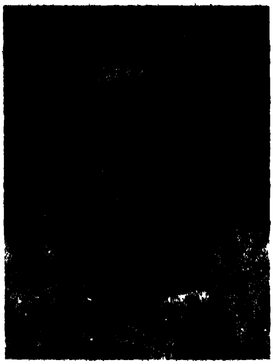

"শিক্ষা প্ৰতিষ্ঠানবোৰক সৰ্বাঙ্গ সুন্দৰ কৰি তুলিবলৈ হ'লে আৱশ্যকীয় ঘৰ-দুৱাৰ আৰু সা-সঁজুলি, উপযুক্ত গ্ৰন্থাগাৰ, বিজ্ঞানাগাৰ আদিৰ যে নিতান্ত প্ৰয়োজন তাত কোনো সন্দেহ নাই । সেই কাৰণে প্ৰায়েই শুনা যায় যে উপযুক্ত ঘৰ-দুৱাৰ, সা-সঁজুলি, গ্ৰন্থাগাৰ, বিজ্ঞানাগাৰ আদিৰ অভাৱেই শিক্ষাৰ অৱনতিৰ ঘাই কাৰণ। কিন্তু প্ৰাক্-স্বাধীনতাৰ কালতো এইবোৰৰ অৱস্থা বেছি উন্নত আছিল বুলি ক'ব নোৱাৰি। তথাপি শিক্ষাৰ অৱনতিৰ কথা শুনা নগৈছিল। গতিকে শিক্ষাৰ অৱনতিৰ ঘাই কাৰণ হৈছে শিক্ষক-ছাত্ৰ-অভিভাৱক সকলোৰে সাধনা নাইবা নিষ্ঠাৰ অভাৱ আৰু তাকে আনিবপৰা আদৰ্শৰ অভাৱ। শিক্ষা প্ৰতিষ্ঠানলৈ অহা শিক্ষাৰ্থীৰ প্ৰকৃত শিক্ষা লাভৰ উদ্দেশ্যতকৈ কোনো পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণৰ নিদৰ্শন স্বৰূপ মানপত্ৰৰ হেঁপাহ বেছি। উপযুক্ত সা-সুবিধাৰ আৱশ্যক নাই বুলি নকওঁ, কিন্তু শিক্ষাদান আৰু শিক্ষা লাভৰ ক্ষেত্ৰত সংশ্লিষ্ট সকলোৰে মানসিক প্ৰস্তুতি, আত্মশক্তিৰ ওপৰত বিশ্বাস, নিশ্চিত লক্ষ্য আৰু একাগ্ৰতাইহে ঘাই কাৰণ।"

শিক্ষাদান আৰু শিক্ষা লাভৰ ক্ষেত্ৰত এনেদৰে গুৰুত্বপূৰ্ণ মন্তব্য দাঙি ধৰা, বিশিষ্ট শিক্ষাবিদ-সাহিত্যিক গৰাকীয়ে গিৰিধৰ শৰ্মা।

গিৰিধৰ শৰ্মাৰ জন্ম হয় ১৯১২ চনৰ ৩০ জুলাইত, নলবাৰীৰ ককয়া গাঁৱত। তেওঁৰ পিতাকৰ নাম ৰাধানাথ শৰ্মা আৰু মাকৰ নাম দশৰথপ্ৰিয়া দেৱী। তেওঁলোকৰ আদি পুৰুষ গোবিন্দ মিশ্ৰ।

গোবিন্দ মিশ্ৰ আছিল পদ্য-গীতাৰ ৰচক। গোবিন্দ মিশ্ৰৰ পিছৰ পুৰুষ ক্ৰমে — ধৰ্মেশ্বৰ, বলভদ্ৰ, মন্মথ, গাঙ্গেশ, জীৱনাথ আৰু ৰাধানাথ। ৰাধানাথৰ চাৰিটা সন্তান। তেওঁলোক হ'ল — কাত্যায়নী, গিৰিধৰ, উমাকান্ত আৰু কৈলাস। সকতে গিৰিধৰ শৰ্মাৰ পিতাক ঢুকুওৱাত, পৰিয়ালটো অথাই সাগৰত পৰে।

১৯২৫ চনত তেওঁ ককয়া নিম্ন প্ৰাইমাৰী স্কুলত ভৰ্তি হয়। ১৯২৯ চনত চামতা এম. ই. স্কুলৰপৰা মাইনৰ পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হয়। ১৯৩৩ চনত তেওঁ চামতা হাইস্কুলৰপৰা প্ৰথম বিভাগত প্ৰবেশিকা পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হয়। ১৯৩৫ চনত তেওঁ ককয়া কামদা চতুস্পাঠীৰপৰা ব্যাকৰণ-শাস্ত্ৰী উপাধি লাভ কৰে আৰু কাব্য বিষয়ৰ আদ্য পৰীক্ষাত সুখ্যাতিৰে পাছ কৰি স্বৰ্ণ পদক লাভ কৰিবলৈ সক্ষম হয়। ১৯৪০ চনত তেওঁ আই. এ. আৰু ১৯৪৩ চনত বি. এ. পাছ কৰে। ১৯৪৮ চনত তেওঁ এম. এ. পাছ কৰে। তেওঁ বিবাহ পাশত আবদ্ধ হয় সাবিত্ৰীবালা দেৱীৰ লগত।

১৯৩৭ চনত তেওঁ নলবাৰী ছোৱালী এম. ই. স্কুলত শিক্ষকতা কৰিবলৈ লয়। তাৰপিছত তেওঁ কহিমা, শিৱসাগৰ, ধুবুৰী, উত্তৰ লক্ষীমপুৰ আৰু গুৱাহাটী শিক্ষকতা কৰে। ১৯৫০ চনৰপৰা তেওঁ গুৱাহাটী সন্দিকৈ ছোৱালী মহাবিদ্যালয়ৰ অধ্যাপনা কৰিবলৈ লয়। এই চনতে তেওঁ কটন মহাবিদ্যালয়ত অধ্যাপক ৰূপে নিযুক্তি লাভ কৰি ১৯৬২ চনলৈ তাক সেৱা আগবঢ়ায়। ১৯৫৮ চনত গুৱাহাটীৰ আৰ্যবিদ্যাপীঠ মহাবিদ্যালয় স্থাপন হোৱাত, ১৯৬২ চনৰপৰা তেওঁ এই মহাবিদালয়ৰ অধ্যক্ষ নিযুক্ত হয়। তেওঁ এই মহাবিদ্যালয়ৰপৰা ১৯৭৫ চনত অৱসৰ গ্ৰহণ কৰে। আৰ্যবিদ্যাপীঠ মহাবিদ্যালয়ৰ সৰ্বাংগীন উন্নতিৰ ক্ষেত্ৰত গিৰিধৰ শৰ্মাৰ ৰৰঙণি অতুলনীয়।

গিৰিধৰ শৰ্মা বিভিন্ন সাহিত্য, শিক্ষা আৰু সংস্কৃতিমূলক অনুষ্ঠান-প্ৰতিষ্ঠানৰ লগত জড়িত আছিল। তেওঁ ৰিহাবাৰী উন্নয়ন সমিতি, ৰিহাবাৰী নামঘৰ, ৰিহাবাৰী এম. ই. স্কুল, দাস-ভ্ৰাতৃ ৰংগমঞ্চ, বাণীকান্ত বি. টি. মহাবিদ্যালয়, গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ অকাডেমী কাউন্সিল, একজিকিউটিভ কাউন্সিল, অসম মাধ্যমিক শিক্ষা পৰিষদ আদিৰ সদস্য আছিল। তেওঁ অসম কলেজ শিক্ষক সন্থা আৰু অসম কলেজ অধ্যক্ষ সন্মিলনৰ প্ৰতিষ্ঠাতা সম্পাদক আছিল। তেওঁ হৰিদেৱ সংঘৰো সভাপতি আছিল। ১৯৬১ চনত তেওঁ অসম লাইব্ৰেৰী সংঘৰ লগত জড়িত হয় আৰু এই অনুষ্ঠানৰ সভাপতি নিৰ্বাচিত হয়। ১৯৭২ চনৰ বিশ্ববিদ্যালয়ৰ শিক্ষাৰ মাধ্যম আন্দোলনত তেওঁ সক্ৰিয় অংশ গ্ৰহণ কৰিছিল। ১৯৭৪ চনত তেওঁ ৰাষ্ট্ৰীয়

স্বয়ং সেৱক সংঘৰ লগত জড়িত হৈ, এই অনুষ্ঠানৰ অসম প্ৰান্তীয় সংঘচালক ৰূপে কাৰ্যনিৰ্বাহ কৰে। ১৯৭২ চনৰ ১৮ আৰু ১৯ জানুৱাৰীত গুৱালকুছিত অনুষ্ঠিত কামৰূপ জিলা সাহিত্য সভাৰ তেওঁ সভাপতি আছিল।

গিৰিধৰ শৰ্মাই ভাষা-সাহিত্যলৈ বিশিষ্ট বৰঙণি আগবঢ়াইছে। তেওঁৰ প্ৰকাশিত গ্ৰন্থসমূহৰ ভিতৰত হ'ল — অনুবাদমূলক — 'গল্প-গুচ্ছ' আৰু 'দেৱী চৌধুৰাণী'। সম্পাদনামূলক — চুটি গল্প সংকলন (১৯৫৯)। তেওঁ কেইবাখনো স্কুলীয়া পাঠ্য-পুথিও ৰচনা কৰিছে। সেইবোৰৰ ভিতৰত হ'ল— **Sanskrit Grammar, Composition and Translation** (১৯৪৭), প্ৰবেশিকা ৰচনা শিক্ষা (১৯৪৮), আধুনিক অসমীয়া ভাষাৰ ব্যাকৰণ (১৯৫৩), অসমীয়া অভিধান (১৯৫২), সংস্কৃত ব্যাকৰণ চন্দ্ৰিকা (১৯৬৮), **Sarma's Anglo Assamese Dictionary** (১৯৫০), গুৱলা পাঠ ১ম ভাগ (১৯৫৯), গুৱলা পাঠ, ২য় ভাগ (১৯৫৯), গুৱলা পাঠ, ৩ য় ভাগ (১৯৫৯), প্ৰবন্ধ-বিচিত্ৰা আদি।

১৯৭৩ চনৰ ফেব্ৰুৱাৰীত বঙিয়াত অনুষ্ঠিত হোৱা অসম সাহিত্য সভাৰ চত্বাবিংশ অধিবেশনৰ তেওঁ সভাপতি আছিল। সভাপতিৰ আসনৰপৰা তেওঁ কৈছিল, "প্ৰগতিশীল জাতি এটাৰ জীৱনত দুৰ্যোগ, আৰু নানা ধৰণৰ সংঘাত আহি পৰাটো অস্বাভাৱিক একো নহয়। যুগে যুগে পৃথিৱীৰ সমস্ত জাতিয়েই নানা সংকটৰ সন্মুখীন হৈছে আৰু সেই সংকটাপন্ন অৱস্থাৰ মাজতেই ফুটি উঠিছে তেওঁলোকৰ শক্তি, ধৈৰ্য্য, বুদ্ধিমত্তা, আত্মচেতনা আৰু দেশাত্মবোধ। আমাৰ দেশ ভাৰতবৰ্ষতো যুগে যুগে অধৰ্মৰ অভ্যুত্থান হৈয়ে আছে আৰু যুগে যুগে হাজাৰ হাজাৰ নৰ-নাৰীয়ে আনকি আত্মবলি দিও অধৰ্মক পৰাজয় কৰি আহিছে। সেয়ে আমাৰ অতীত গৌৰৱ। আমাৰ প্ৰকৃতিৰ দান, প্ৰাকৃতিক ঐশ্বৰ্য আৰু সম্পদ হ'ল আমাৰ ভাগ্যৰ কথা, গৌৰৱৰ নহয়। আমি গৌৰৱ কৰিব পাৰোঁ, আমাৰ নিজৰ শক্তি, বুদ্ধি আৰু পৰকাষ্ঠাকৈলৈ, আমাৰ দেশাত্মবোধক লৈ, আমাৰ স্বাৰ্থত্যাগকলৈ। আমাৰ অসম দেশৰ ক্ষেত্ৰতো সেই একে কথা।"

গিৰিধৰ শৰ্মাৰ ১৯৭৮ চনৰ ১০ মে'ত গুৱাহাটীৰ বিহাবাৰীত থকা নিজ বাসভৱনত পৰলোকপ্ৰাপ্তি হয়। তেওঁৰ মৃত্যুত শ্ৰদ্ধাঞ্জলি জনাই বিনন্দ চন্দ্ৰ বৰুৱাই লিখিছে ঃ

"জ্ঞানৰ সম্পদে কৰি দাৰিদ্ৰ মোচন,
কৰ্মযোগী ৰূপ মাত্ৰ জীৱনৰ পণ;

এলাহ ভাগৰ দুৰ্বলতা কৰি দূৰ,
জীৱনৰ প্ৰতিক্ষণ কৰ্মময় কৰি,
জনপ্ৰিয় অমায়িক মধুৰ ভাবেৰে,
প্ৰেৰণাৰ উৎস দিলা নৱ পুৰুষক।
ধৰণীত সাধি গ'লা কীৰিতি মহান,
হতাশৰ গ্লানি কৰি দূৰতে বিদূৰ।
একান্ত সেৱকৰূপে বাণী-জননীৰ
দেশ - জাতি আৰাধিলা সকলো প্ৰকাৰে;
থাপিলা সুউচ্চ অতি বাণীৰ মন্দিৰ।
গুণগ্ৰাহী ভ্ৰাতৃসবে তাৰে প্ৰতিদান,
দিলে ভাষা সাৰথিৰ জাতীয় সম্মান;
ধৰ্মে কৰ্মে গিৰিধৰ সবাতে মহান।" ❑

ডঃ মহেশ্বৰ নেওগ

অসমীয়া সমাজতে নহয়, ভাৰতৰ বিশিষ্ট পণ্ডিত মহলৰ মাজতো ডঃ মহেশ্বৰ নেওগ বুলিলে নজনা মানুহ বা তেওঁৰ প্ৰতি শ্ৰদ্ধা নজনোৱা মানুহ কম। ভাষা, লিপি, সাহিত্য, ধৰ্ম, বুৰঞ্জী, চিত্ৰকলা, দৰ্শন, নৃত্য-গীত, প্ৰত্নতত্ত্ব, নৃতত্ত্ব আদি প্ৰতিটো দিশতে তেওঁৰ অৱদানে আমাৰ ভাষাক গৌৰৱান্বিত কৰিছে। তেওঁৰ এই বিশিষ্ট অৱদানৰ বাবে অসম চৰকাৰে তেওঁক ১৯৮৯ চনৰ অসমৰ শ্ৰেষ্ঠ সন্মান 'শ্ৰীমন্ত শংকৰদেৱ বঁটা'ৰে সন্মানিত কৰে তেওঁক এই বঁটা প্ৰদান কৰে ভাৰতৰ তেতিয়াৰ ৰাষ্ট্ৰপতি ডঃ শংকৰদয়াল শৰ্মাই।

মহেশ্বৰ নেওগৰ জন্ম হয় ১৯১৫ চনৰ ৭ ছেপ্টেম্বৰত শিৱসাগৰৰ কমাৰফদীয়া গাঁৱত। তেওঁৰ পিতৃ হ'ল মাণিক চন্দ্ৰ নেওগ আৰু মাতৃ চন্দ্ৰপ্ৰভা দেৱী। তেওঁৰ ককাইদেৱেক হ'ল অসম সাহিত্য সভাৰ প্ৰাক্তন সভাপতি ডিম্বেশ্বৰ নেওগ। সৰুতে আইতাকৰ লগত গোঁসাই ঘৰত সোমাই ঈশ্বৰক প্ৰাৰ্থনা কৰিছিল আৰু থাপনাৰ গোঁসাইক এদিন আনকি তেওঁ এনেদৰে প্ৰাৰ্থনা জনাইছিল, "অ' গোঁসাই, গোঁসাই, তই মোক নামাতা। চাবি, কাহানিবা তোৰ কাপোৰত ধৰি তোক চোঁচোৰাই আনিম, চোঁচোৰাই আনিম, তেতিয়া গম পাবি।" সৰুতে তেওঁ আয়েকে গোৱা আই নামবোৰ শুনি বৰ শান্তি পাইছিল। আয়েকৰ মুখতে শুনিছিল কৃত্তিবাসী ৰামায়ণ আৰু কালিদাসী মহাভাৰত।

১১৩ নং কমাৰফদীয়া নিম্ন প্ৰাথমিক পঢ়াশালিতে তেওঁ পঢ়া জীৱন আৰম্ভ কৰে। ১৯৩৪ চনত তেওঁ যোৰহাট চৰকাৰী হাইস্কুলৰপৰা ষ্টাৰ আৰু চাৰিটা বিষয়ত লেটাৰ সহ প্ৰৱেশিকা পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হয়। তদুপৰি তেওঁ উক্ত পৰীক্ষাত অসমীয়া বিষয়ত বিশ্ববিদ্যালয়ৰ ভিতৰত ৰেকৰ্ড নম্বৰ আৰু ইংৰাজী বিষয়ত অসমৰ ভিতৰত সৰ্বোচ্চ নম্বৰ লাভ কৰে। ১৯৩৬ চনত তেওঁ কটন কলেজৰপৰা প্ৰথম বিভাগত আই. এছ. চি আৰু ১৯৩৯চনত ইংৰাজী বিষয়ত অনাৰ্ছসহ স্নাতক পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হয়। ১৯৪৭ চনত তেওঁ প্ৰাইভেটকৈ পৰীক্ষা দি কলিকতা বিশ্ববিদ্যালয়ৰপৰা এম. এ. পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হয়। তেওঁ এম. এ. পৰীক্ষাত আধুনিক ভাৰতীয় ভাষা (অসমীয়া) বিষয়ত প্ৰথম শ্ৰেণীৰ প্ৰথম হয়। ১৯৫৫চনত তেওঁ 'Sankardeva and His Times : Early History of the Vaisnava Faith and Movement in Assam' শীৰ্ষক গৱেষণা গ্ৰন্থৰ বাবে গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰপৰা 'ডক্টৰেট' উপাধি লাভ কৰে।

চাকৰিজীৱনত তেওঁ যোৰহাট মিছন হাইস্কুল, শিৱসাগৰ ফুলেশ্বৰী হাইস্কুল, যোৰহাট চৰকাৰী হাইস্কুল আদিত শিক্ষকৰূপে কাম কৰে। নতুনকৈ প্ৰতিষ্ঠা হ'ব লগা গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ ন্যাস সমিতিৰ প্ৰথম কাৰ্য্যালয় সচিবৰূপে আৰু পিছৰফালে কাৰ্য্যাধ্যক্ষৰূপে কাৰ্যনিৰ্বাহ কৰে। ১৯৪৮ চনৰ ১ ডিচেম্বৰৰপৰা তেওঁ গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ স্নাতকোত্তৰ অসমীয়া বিভাগত লেকচাৰাৰ ৰূপে নিযুক্ত হয়। ১৯৫৪ চনত তেওঁ শান্তি নিকেতনৰ কেন্দ্ৰীয় শিক্ষা মন্ত্ৰণালয়ৰ সাহিত্য-কৰ্মশালাৰ উপ-সঞ্চালক নিযুক্ত হয়। ১৯৫৬ চনৰপৰা তেওঁ গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ ৰীডাৰ আৰু ১৯৬৬ চনৰপৰা ১৯৭৮ চনলৈ তেওঁ গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ জৱাহৰলাল নেহৰু অধ্যাপকৰূপে যোগদান কৰে। ১৯৭৮ চনৰপৰা ১৯৮৩ চনলৈ তেওঁ পঞ্জাবৰ পাতিয়ালা পাঞ্জাবী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ ছেইণ্ট শংকৰদেৱ অধ্যাপক নিযুক্ত হয়। ১৯৭৪ চনৰপৰা ১৯৭৭ চনলৈ তেওঁ আছিল গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ কলাগুৰু।

তেওঁ ১৯৫৪ চনৰপৰা ১৯৫৯ চনলৈ গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ প্ৰাচীন পুথি-সংৰক্ষণৰ দায়িত্বত থকাৰ উপৰিও বিশ্ববিদ্যালয়ৰ প্ৰকাশন বিভাগৰো দায়িত্ব পালন কৰে।

১৯৩৬-৩৭ চনত তেওঁ কটন কলেজত পঢ়ি থকা কালত মহাবিদ্যালয়ৰ মুখপত্ৰ 'কটনিয়ান'ৰ সহকাৰী সম্পাদক হয়। তেওঁ কিছুদিন ধৰি গুৱাহাটী এ, এছ, এল, ক্লাবৰো সম্পাদক নিৰ্বাচিত হয়। ৰঘুনাথ চৌধাৰীৰ সম্পাদিত 'জয়ন্তী'ৰ ছাত্ৰ মহল শিতানৰ তেওঁ সম্পাদকৰূপে কাৰ্যনিৰ্বাহ কৰে। ১৯৪৯ চনৰপৰা ১৯৫০

চনলৈ তেওঁ 'ৰামধেনু'ৰ সম্পাদক নিযুক্ত হয়। তেওঁ অসম সংগীত সন্মিলনৰ মুখপত্র 'ঝংকাৰ' আৰু গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰপৰা প্ৰকাশিত গৱেষণামূলক বছৰেকীয়া ইংৰাজী আলোচনী 'Journal of the University of Guwahati' ১৯৫৮ চনৰপৰা ১৯৭৮ চনলৈ সম্পাদনা কৰে।

ডঃ নেওগ গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ লগত ঘনিষ্ঠভাৱে জড়িত হোৱাৰ উপৰিও অসম সাহিত্য সভা, সাহিত্য অকাডেমি, সংগীত নাটক অকাডেমি, সৰ্বভাৰতীয় প্ৰাচ্যবিদ্যা সন্মিলন আদিৰ লগতো সক্ৰিয়ভাৱে সহযোগ আগবঢ়াইছিল। উল্লেখযোগ্য যে, তেওঁ ১৯৬০ চনৰপৰা একেৰাহে চাৰি বছৰ ধৰি অসম সাহিত্য সভাৰ প্ৰধান সম্পাদকৰ দায়িত্বভাৰ গ্ৰহণ কৰিছিল। ১৯৬৫ চনত গুৱাহাটী অনুষ্ঠিত হোৱা সৰ্বভাৰতীয় প্ৰাচ্যবিদ্যা সন্মিলনৰ অন্যতম স্থানীয় সম্পাদকৰূপে তেওঁ সন্মিলনৰ সভা পৰিচালনা কৰাৰ ক্ষেত্ৰত গুৰি ধৰিছিল। ১৯৬৬ চনত আলিগড়ত অনুষ্ঠিত হোৱা সৰ্বভাৰতীয়া প্ৰাচ্যবিদ্যা সন্মিলনৰ নেওগ ডাঙৰীয়া Technical Science and Fine Arts Section-ৰ সভাপতি আছিল। তেওঁ সংগীত নাটক অকাডেমি আৰু সাহিত্য অকাডেমিৰো এগৰাকী সদস্য আছিল। পুণেৰ বাণ্ডাৰকৰ ওৰিয়েণ্টাল ৰিচাৰ্ছ ইনষ্টিটিউটৰ তেওঁ আজীৱন সদস্য আছিল।

১৯৭০ চনত ভাৰত চৰকাৰৰ শিক্ষা মন্ত্ৰালয়ৰ সৌজন্যত হাংগেৰি, ৰুমানিয়া আৰু পূব জাৰ্মেনি আদি দেশ ভ্ৰমণ কৰে।

ডঃ নেওগ সৰুৰেপৰা সাহিত্য সেৱাৰ প্ৰতি আকৃষ্ট হয়। তৃতীয়মান শ্ৰেণীত পঢ়োতে তেওঁ 'দুষ্ট ল'ৰা' নামেৰে এটি কবিতা ৰচনা কৰে। অষ্টমমান শ্ৰেণীত পঢ়োতে লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাৰ সম্পাদিত 'বাঁহী'ত 'অপূৰ্ণ' নামৰ এটি কবিতা আৰু 'অলক্ষিতে' নামৰ এটি গল্প প্ৰকাশিত হৈছিল। বিহু সংখ্যা বাতৰিত প্ৰকাশিত হৈছিল 'বিহুবান' আৰু 'অসমীয়া' নামৰ দুটি কবিতা। 'কটনিয়ান'ত প্ৰকাশ পায় 'My Joy and Sorrow' নামৰ কবিতা।

ডঃ নেওগে আমাৰ সাহিত্য জগতলৈ আগবঢ়োৱা বিশিষ্ট বৰঙণিসমূহৰ ভিতৰত হ'ল— (ক) **জীৱনীমূলক গ্ৰন্থ ঃ শ্ৰীশ্ৰী শংকৰদেৱ** (১৯৪৮), **Anandaram Dhekiyal Phukan (1982), Anandaram Dhekiyal Phukan : Plea for Assam and Assamese (1982), Lachit Barphuklan the Victor of the Battle of Saraighat (1983), বৈকুণ্ঠনাথ ভাগৱত ভট্টাচাৰ্য** (১৯৮৪), **Nidhi Leevi Farwell (1985)** (খ) **ভাষা আৰু সাহিত্যমূলক ঃ অসমীয়া**

গীতি সাহিত্য (১৯৫৮), অসমীয়া প্ৰেম গাঁথা (১৯৬১), অসমীয়া সাহিত্যৰ ৰূপৰেখা (১৯৬২), সাহিত্য-সমীক্ষা (১৯৬৭), আধুনিক অসমীয়া সাহিত্য (১৯৬৭), চিত্ৰলেখা (১৯৬৮), বিশ্ববিদ্যালয়-ভাষা-ভাষণ-ভ্ৰমণ (১৯৭৪), Sankardeva and his predecessors (1953), Studies in the Early History of Assam (1973), Lakshminath Bezbaroa, the Sahityarathi of Assam (1972) (গ) সমাজ আৰু সংস্কৃতিমূলক ঃ পবিত্ৰ অসম (১৯৬০), পুৰণি অসমীয়া সমাজ আৰু সংস্কৃতি (১৯৫৭), (ঘ) অসমৰ ধৰ্মৰ বুৰঞ্জী ঃ আন্ধাৰ আৰু পোহৰ (১৯৮৮) Sankardeva and His times; Early History of the Vaisnava faith and movement in Assam (1965), The Religin of love and Devotion, Sankardeva (1968). (ঙ) কবিতা ঃ ৰক্তকমল (১৯৪৩), মুখ্যফিৰখানা (১৯৭৪), সন্ধ্যাবিণী দীপশিখা (১৯৭৯), Under one sky (1970)। (চ) নাটক ঃ আবৰ্জন, শ্ৰীমন্ত শংকৰ, ঋতু সুৰ আদি। (ছ) সংগীত নৃত্যমূলক ঃ স্বৰৰেখাত বৰগীত (১৯৫৮), অভিলেখ বিজ্ঞান (১৯৭৪), শুভংকৰ কবিৰ শ্ৰীহস্তমুক্তাৱলী (১৯৬৪), The Art of painting in Assam (1960), Rhythm in Vaishnava Music of Assam (1962), Assamese Drama and Theatre (1971), Sattriya Dances (1973), Folk Dances of Assam in Mulk Raj Anand (1960), Gita-Govinda in Assam School of Painting (1984) আদি।

তদুপৰি তেওঁ 'চন্দ্ৰকান্ত অভিধান'ৰ (১৯৬২) দ্বিতীয় তাঙৰণৰ সংশোধন কৰ্তা দুজনৰ এজন আৰু 'চন্দ্ৰকান্ত অভিধান'ৰ তৃতীয় তাঙৰণৰ (১৯৮৮) মুখ্য সম্পাদক। তদুপৰি তেওঁ 'আধুনিক অসমীয়া অভিধান'ৰ (১৯৭৭) তিনিজন সম্পাদকৰ এজন।

নেওগৰ সম্পাদিত কেইখনমান উল্লেখযোগ্য গ্ৰন্থ হ'ল ঃ— হিতেশ্বৰ বৰবৰুৱাৰ চকুলো আৰু মালচ (১৯৪৯), বেণুধৰ ৰাজখোৱাৰ অসমীয়া খণ্ড-বাক্যকোষ (১৯৬১), সঞ্চয়ন, বেজবৰুৱাৰ পত্ৰলেখা (১৯৬৮), বেজবৰুৱাৰ দিনলেখা, অৰুণোদই (১৯৮৪), শংকৰদেৱৰ ভক্তি-প্ৰদীপ (১৯৪৫), উষা পৰিণয় (১৯৫৯), গীতি ৰামায়ণ (১৯৫৪), আচাৰ্য্য সংহতি (১৯৫৯), শ্ৰীহস্ত মুক্তাৱলী (১৯৬৪), তাহাপৰী উপখ্যান (১৯৬১), চটাই পৰৱত আৰু চিৰি লুইত (১৯৬৪), মোৰ জীৱন সোঁৱৰণ, গুৰুচৰিত কথা, ভাগৱত কথা আদি।

উল্লিখিত নেওগৰ প্ৰতিখন গ্ৰন্থই অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যৰ বাবে মূল্যবান গ্ৰন্থ। তেওঁৰ প্ৰতিখন গ্ৰন্থই গবেষণামূলক আৰু সুকীয়া ৰীতিৰ। তেওঁ সাহিত্য-

সংস্কৃতি, বৈষ্ণৱ ধৰ্মীয়, শংকৰদেৱ সম্পৰ্কে, সংগীত-নৃত্য তথা চিত্ৰকলা সম্পৰ্কে যিবোৰ সমালোচনামূলক গ্ৰন্থ ৰচনা কৰিছে, তাত তেওঁৰ গভীৰ পাণ্ডিত্য আৰু চিন্তাৰ পৰিচয় ফুটি ওলাইছে।

অসমীয়া সাহিত্যৰ ৰূপৰেখা : নেওগৰ 'অসমীয়া সাহিত্যৰ ৰূপৰেখা' অসমীয়া সাহিত্যৰ ইতিহাসমূলক গ্ৰন্থ। এই গ্ৰন্থ পঢ়িলেই অসমীয়া সাহিত্য সম্পৰ্কে এটি সঠিক ধাৰণা পাব পৰা যায়। কিন্তু এই ইতিহাস সম্পূৰ্ণ বুলি ক'ব পৰা নাযায়। বহু ক্ষেত্ৰত তেওঁ প্ৰতিষ্ঠিত লেখকবো সাহিত্যৰ বিস্তাৰ সম্পৰ্কে আলোচনা নকৰি কেৱল নামটোহে সন্নিবিষ্ট কৰিছে, আৰু বহুতো প্ৰতিষ্ঠিত লেখকৰ তেওঁ নামটোকে উল্লেখ নকৰাৰ দৃষ্টান্ত আছে। অৱশ্যে এই সম্পৰ্কে তেওঁ কৈছে, "কিছুমান কিতাপৰ নাম গোট খালেই সাহিত্যৰ বুৰঞ্জী নহয়। কিতাপৰ পাছফালে লুকাই থকা মানুহজন, মানুহজনৰ পিছফালে লুকাই থকা তেওঁৰ দেশ আৰু কালক অস্বীকাৰ কৰিলে কিতাপখনৰ ঠাই সাহিত্যৰ বুৰঞ্জীত নোহোৱা হয়।"

শ্ৰীশ্ৰীশংকৰদেৱ : 'শ্ৰীশ্ৰীশংকৰদেৱ' বুৰঞ্জীৰ দৃষ্টিকোণৰ পৰা বিচাৰ কৰি লিখা এখন সমালোচনামূলক জীৱনী গ্ৰন্থ। এই গ্ৰন্থত শংকৰদেৱৰ জীৱন, প্ৰচাৰিত ধৰ্ম আৰু কৰ্মৰাজিৰ বিস্তৃত বিৱৰণী সন্নিবিষ্ট কৰা হৈছে। এই গ্ৰন্থ সম্পৰ্কে নেওগে লিখিছে, "গুৰুচৰিতসমূহৰ তুলনামূলক বিচাৰ আৰু অসমৰ বৈষ্ণৱ ধৰ্ম্মৰ বুৰঞ্জীৰ সময়-ৰেখা অংকনৰ এই এধানমান কিতাপখন এটা চেষ্টা মাথোন।"

১৯৭৯ চনত তেওঁ 'পদ্মশ্ৰী' সন্মান লাভ কৰে। অসম সাহিত্য সভাই তেওঁক সৰ্বোচ্চ সন্মান 'সদস্য মহীয়ান' উপাধি প্ৰদান কৰে।

১৯৭৪চনত মংগলদৈত অনুষ্ঠিত অসম সাহিত্য সভাৰ এক চত্বাৰিংশ অধিৱেশনৰ তেওঁ সভাপতি আছিল। সভাপতি আসনৰপৰা তেওঁ কয়, "সাহিত্যৰ জগতৰপৰা বিচ্ছিন্ন হৈ অসমীয়া এটা দ্বীপ হৈ থাকিব নোৱাৰে, এফালে, তেনে হ'লেও সি হ'ব অস্বাভাৱিক। আনফালে আজিৰ দ্ৰুত পৰিবহন আৰু বিশ্ব ৰাজনীতিৰ পৰিক্ৰমাত পৃথিৱীখন লাহে লাহে এটা সৰু চুবুৰীত পৰিণত হৈছেহি। আজি কোপেনহেগ বা কালিফৰ্ণিয়ালৈ যাবলগীয়া হ'লেও আগৰ দিনত ৰংপুৰৰপৰা জাঁজীলৈ যাবলগীয়া হোৱাৰ দৰে মৰমীয়াল, হাঁহি মাৰি ভাত খাই যাব নালাগে। .... সাহিত্যৰ ক্ষেত্ৰতো বহল জগত আৰু বহল সমাজৰ এই আহ্বান ধ্বনিত হ'ব লাগিব। তেতিয়াহলেহে সি আজিৰ সাহিত্য হ'ব।"

১৯৯৫ চনৰ ১৩ ছেপ্টেম্বৰত তেওঁ ইহলীলা সম্বৰণ কৰে। □

ডঃ সত্যেন্দ্ৰ নাথ শৰ্মা

"প্ৰত্যেক জাতিৰেই নিজস্ব ভাষা আছে, আৰু সেই ভাষাৰ মাধ্যমত জাতিৰ সাহিত্য গঢ়ি উঠিছে। ভাষাবৃক্ষৰ সাহিত্য সৌৰভময় পুষ্পস্বৰূপ। জাতীয় সাহিত্য জাতিৰ আশা-আকাংক্ষা, আনন্দ-বেদনা আৰু ভাব-কল্পনা প্ৰকাশৰ থল। সাহিত্যৰ যোগেদি জাতিৰ মানসিক বিকাশ, সৌন্দৰ্যবোধৰ ধাৰা লক্ষ্য কৰা যায় আৰু অতীত-বৰ্তমানৰ পৰিচয় আৰু ভৱিষ্যত জীৱনৰ সম্ভাৱনাৰ ইংগিতো পোৱা যায়। কোনো জাতিৰ শিক্ষা-দীক্ষা, কলা-সংস্কৃতি আৰু সমাজৰ প্ৰকৃত পৰিচয় লাভ কৰিবলৈ সেই জাতিৰ সাহিত্য অধ্যয়ন অপৰিহাৰ্য।"

জাতীয় সাহিত্য অধ্যয়নৰ প্ৰয়োজনীয়তা সম্পৰ্কে এনে গুৰুত্বপূৰ্ণ মন্তব্য আগবঢ়োৱা বিশিষ্ট সাহিত্যিক গৰাকীয়ে হ'ল ড° সত্যেন্দ্ৰ নাথ শৰ্মা ডাঙৰীয়া।

ডঃ সত্যেন্দ্ৰনাথ শৰ্মাৰ জন্ম হ'য় শিৱসাগৰ জিলাৰ জাঁজী জৰাবাৰীত ১৯১৬ চনৰ ১০ ছেপ্টেম্বৰত (ভাদ মাহৰ পূৰ্ণিমা তিথিত)। তেওঁৰ পিতাকৰ নাম গোলাপ চন্দ্ৰ শৰ্মা আৰু মাকৰ নাম চেনেহী দেৱী। তেওঁৰ অগ্ৰজ দুগৰাকী হ'ল — পণ্ডিত তীৰ্থনাথ শৰ্মা আৰু অৱসৰপ্ৰাপ্ত ন্যায়াধীশ ভোলানাথ শৰ্মা।

তেওঁৰ ডেৰ বছৰ বয়সতে মাক ঢুকায়। মাকৰ অবিহনে বুঢ়ীমাক নুমলী দেৱী আৰু ককাদেউতাক সোমেশ্বৰ দেৱশৰ্মাই তুলি-তালি ডাঙৰ-দীঘল কৰে।

তেওঁলোকৰ পূৰ্বপুৰুষ নগাঁও জিলাৰ কলিয়াবৰ অঞ্চলৰ শাকমুঠি গাঁৱৰ। তেওঁলোকৰ এজন উপৰিপুৰুষ ৰামদেৱ শৰ্মা আউনিআটী সত্ৰ, তাৰ পিছত শিৱসাগৰ নামতি দ'ল, তাৰ পিছত জাঁজী জৰাবাৰী, তাৰ পিছত জাঁজী গড়মূৰ আৰু শেষত পৰিয়ালটো যোৰহাটৰ বাসিন্দা হয়।

১৯২২ চনত তেওঁ পঢ়াশলীয়া শিক্ষা যোৰহাট প্ৰেক্‌টিচিং স্কুলত আৰম্ভ কৰে। সৰুৰেপৰা তেওঁ প্ৰখৰ বুদ্ধিৰ ছাত্ৰ আছিল আৰু বিদ্যা শিক্ষাৰ প্ৰতি প্ৰবল ধাউতি আছিল। সৰু কালতে তেওঁ প্ৰায় ৫৯ টি সংস্কৃত স্তোত্ৰ আৰু অনেক কীৰ্তনৰ পদ মুখস্থ দিব পাৰিছিল। ১৯৩৪ চনত তেওঁ জাঁজী হাইস্কুলৰপৰা সংস্কৃতত লেটাৰসহ প্ৰথম বিভাগত প্ৰবেশিকা পাছ কৰে। ১৯৩৬ চনত কটন মহাবিদ্যালয়ৰপৰা আই. এ. পাছ কৰে। ১৯৩৯ চনত কটন কলেজৰপৰা ডিষ্টিংচনসহ অসম উপত্যকাৰ ভিতৰত দ্বিতীয় স্থান লাভ কৰি বি.এ. পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হয়। ১৯৪১ চনত তেওঁ কলিকতা বিশ্ববিদ্যালয়ৰপৰা আধুনিক ভাষা-সাহিত্য বিভাগত অসমীয়া বিষয়ত প্ৰথম শ্ৰেণীৰ প্ৰথম হৈ স্নাতকোত্তৰ উপাধি লাভ কৰে। এই স্নাতকোত্তৰ উপাধি লাভ কৰি তেওঁ দেখুওৱা কৃতিত্বৰ বাবে তাৰপৰা আশুতোষ স্বৰ্ণপদক আৰু দুশ টকা মূল্যৰ কিতাপৰ টোপোলা উপহাৰ হিচাপে লাভ কৰে। ১৯৫৫ চনত তেওঁ 'নব-বৈষ্ণৱ আন্দোলন আৰু অসমৰ সত্ৰ অনুষ্ঠান' শীৰ্ষক গৱেষণা প্ৰন্থৰ বাবে 'ডক্টৰেট' উপাধি লাভ কৰে।

১৯৪২ চনৰ ১০ জুলাইত তেওঁ প্ৰতিমা দেৱীৰ সৈতে বিবাহ পাশত আবদ্ধ হয়। তেওঁ চাকৰি জীৱনত ১৯৪২ চনৰপৰা ১৯৪৯ চনলৈ কটন মহাবিদ্যালয়ত প্ৰবক্তাৰূপে নিযুক্ত হয়। ১৯৪৯ চনত তেওঁ গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ প্ৰবক্তাৰূপে যোগদান কৰে। ১৯৫৭ চনৰপৰা ১৯৬৫ চনলৈ তেওঁ 'ৰীডাৰ' হিচাপে কাৰ্যনিৰ্বাহ কৰে। ১৯৬৪ চনত তেওঁ বিশ্ববিদ্যালয়ৰ শ্ৰেণীসমূহৰ অংশকালীন সচিব নিযুক্ত হয়। ১৯৬৭ চনৰপৰা ১৯৮০ চনলৈ তেওঁ 'আধুনিক ভাৰতীয় ভাষা বিভাগ'ত ৰবীন্দ্ৰনাথ ঠাকুৰ আসনৰ অধ্যাপক নিযুক্ত হয়। ১৯৮০ চনৰ ফেব্ৰুৱাৰীৰপৰা তেওঁ চাকৰিৰপৰা অৱসৰ গ্ৰহণ কৰে। ১৯৮১ চনৰপৰা ১৯৮২ চনলৈ তেওঁ ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ৰ বিশ্ববিদ্যালয় অনুদান আয়োগৰ অসমীয়া বিভাগৰ ভিজিটিং অধ্যাপক, ১৯৮৬ চনত বিশ্ববিদ্যালয় অনুদান আয়োগৰ 'জাতীয় প্ৰবক্তা' আৰু ১৯৮৭ চনৰপৰা ১৯৯১ চনলৈ অসম গৱেষণা পৰিষদৰ সভাপতি নিযুক্ত হয়।

তেওঁ বিভিন্ন অনুষ্ঠান-প্ৰতিষ্ঠানৰ লগত সক্ৰিয়ভাৱে জড়িত আছিল। সেই অনুষ্ঠানৰ ভিতৰত উল্লেখযোগ্য হ'ল — ১৯৫৫ চনৰপৰা ১৯৫৭ চনলৈ অসম সাহিত্য সভাৰ কোষাধ্যক্ষ, ১৯৫৭ চনৰপৰা ১৯৬১চনলৈ অসম সাহিত্য সভাৰ মুখপত্ৰ পত্ৰিকাৰ সম্পাদক, ১৯৫৯ চনৰপৰা ১৯৮৭ চনলৈ দিল্লী কেন্দ্ৰীয় সাহিত্য অকাডেমিৰ সাধাৰণ পৰিষদৰ সদস্য, ১৯৬৪চনৰপৰা ১৯৬৭ চনলৈ সাহিত্য

অকাডেমিৰ কাৰ্যনির্বাহৰ সদস্য, গুৱাহাটী অসম অকাডেমিৰ প্রতিষ্ঠাতা সম্পাদক, ১৯৬৪ চনৰপৰা ১৯৬৭ চনলৈ গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ খেল-ধেমালি বিভাগৰ উপ-সভাপতি, গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ Cultural Standing Committee-ৰ সভাপতি, ১৯৭৫ চনৰপৰা ১৯৮৬ চনলৈ ভাৰতীয় জ্ঞানপীঠ পুৰস্কাৰৰ অসমীয়া ভাষা উপ-সমিতিৰ আহ্বায়ক, কামৰূপ অনুসন্ধান সমিতিৰ আজীৱন সভ্য, পিছত সভাপতি, অসম সাহিত্য সভাৰ আজীৱন সভ্য।

তেওঁ লাভ কৰা পুৰস্কাৰ আৰু সন্মানসমূহৰ ভিতৰত হ'ল — ১৯৭৫ চনত অসম সাহিত্য সভাৰ মোহন শর্মা বঁটা, ১৯৭৬ চনত অসম সাহিত্য সভাৰ দুর্গাধৰ বৰকটকী বঁটা, ১৯৮০ চনত অসম চৰকাৰৰ সাহিত্যিক পেন্সন, ১৯৮৩—৮৬ চনত নতুন দিল্লী, ভাৰতীয় বুৰঞ্জী গৱেষণা পৰিষদৰ জ্যেষ্ঠ গৱেষণা বৃত্তি, ১৯৮৫ চনত ভাৰতীয় জাতীয় কংগ্ৰেছৰ শতবার্ষিকীত 'লেখক নিকায়' প্রশস্তিপত্র প্রদান, ১৯৮৭ চনত অসম সাহিত্য সভাই তেওঁক 'সাহিত্যাচার্য্য', উপাধিৰে বিভূষিত কৰে। ১৯৯৮ চনত তেওঁ 'আনন্দৰাম বৰুৱা' বঁটা লাভ কৰে।

ছাত্রাবস্থাৰপৰাই তেওঁ সাহিত্য চর্চা আৰম্ভ কৰে। স্কুলৰ হাতে লিখা আলোচনী 'ফুলনি'ত তেওঁ কবিতা-প্রবন্ধ প্রকাশ কৰিছিল। তদুপৰি ৰঘুনাথ চৌধাৰীৰ সম্পাদিত 'সুৰভি' আৰু কমল নাৰায়ণ দেৱ সম্পাদিত 'জয়ন্তী'তো তেওঁ লিখিবলৈ আৰম্ভ কৰে। তেওঁৰ সাহিত্য জগতলৈ আগবঢ়োৱা অৰিহণাসমূহৰ ভিতৰত হ'ল — (ক) আলোচনামূলক গ্রন্থ — অসমীয়া সাহিত্যৰ ইতিবৃত্ত (১৯৫৯), পিছত এই গ্রন্থ 'অসমীয়া সাহিত্যৰ সমীক্ষাত্মক ইতিবৃত্ত' (১৯৮৩) নামে প্রকাশিত হয়। অসমীয়া নাট্য সাহিত্য (১৯৬২), বাণী দীপ (১৯৬২), সাহিত্যৰ আভাস (১৯৬৩), অসমীয়া উপন্যাসৰ গতিধাৰা (১৯৭৭), সাহিত্য চয়ন (১৯৭৯), অসমীয়া উপন্যাসৰ ভূমিকা (১৯৬৫), অসমীয়া কাহিনী কাব্যৰ প্রবাহ (১৯৭০), ৰামায়ণৰ ইতিবৃত্ত (১৯৮৪) আদি। (খ) সম্পাদনামূলক — উষা পৰিণয় (১৯৫১), কথা ৰামায়ণ (১৯৫৪), গীত গোবিন্দ (১৯৫৬), ৰূপকত্রয়ম (১৯৬৩), কথাগীতা, পাৰিজাত হৰণ (১৯৬২), ৰুক্মিণী হৰণ (১৯৬২), বেজবৰুৱাৰ ভাবৰ বুৰবুৰণি, মনসা কাব্য (১৯৫৪), অংকমালা আদি। (গ) অনুবাদমূলক — মাটিৰ মানুহ (১৯৬৫), আকবৰ (১৯৬৭) আদি। (ঘ) সংকলন আৰু সম্পাদনামূলক — শিশু জ্ঞানকোষ, বৈদিক যুগ, দার্শনিক পৰিচয়, মৌ আদি। তেওঁ ইংৰাজী ভাষাতো কেইবাখনো মূল্যবান গ্রন্থ ৰচনা কৰিছে।

সেইবোৰৰ ভিতৰত উল্লেখযোগ্য হ'ল — **The Neo-Vaisnavite Movement and the Satra Institution of Assam (1966)**, Epics and Puranas in Early Assamese Literature (1972), Assamese Literature, (1977), Madhavadeva (1984), A Socio-Economic and Cultural History of Medieval Assam (1984), Education and Learning in Early Assam (1990) আদি।

অসমীয়া সাহিত্যৰ সমীক্ষাত্মক ইতিবৃত্ত ঃ 'অসমীয়া সাহিত্যৰ সমীক্ষাত্মক ইতিবৃত্ত' ড° সত্যেন্দ্ৰনাথ শৰ্মাৰ উল্লেখযোগ্য সাহিত্য কীৰ্ত্তি। এই গ্ৰন্থ ১৯৫৯ চনতে তেওঁ 'অসমীয়া সাহিত্যৰ ইতিবৃত্ত' নামে প্ৰকাশ কৰে। তেতিয়াৰে পৰা এই গ্ৰন্থৰ নৱম সংস্কৰণ (২০০০) প্ৰকাশ হৈছে। গ্ৰন্থখনত ১৯৮০ চনলৈকে সাহিত্যৰ আলোচনা আগবঢ়োৱা হৈছে। অসমীয়া সাহিত্যৰ বুৰঞ্জীক আদি, মধ্যে আৰু আধুনিক বা বৰ্তমান যুগ এই তিনিটা ভাগত ভাগ কৰি অলোচনা আগবঢ়াইছে। 'নিবদন'ত তেওঁ সাহিত্যৰ বুৰঞ্জী সম্পৰ্কে এইদৰে কয়, "সাহিত্যৰ বুৰঞ্জী জাতি বিশেষৰ ভাব, চিন্তা, কল্পনা, আদৰ্শ আৰু জীৱন ধাৰাৰ অভিব্যক্তি। সাহিত্যৰ যোগেদি প্ৰকাশ পোৱা বিভিন্ন যুগৰ ভাব, চিন্তা, প্ৰকাশভংগী, অভিজ্ঞতা আৰু আংগিককপৰম্পৰ্শ সূত্ৰত গাঁথি কাৰ্য কাৰণ সম্পৰ্ক নিৰ্ণয় কৰি জাতিৰ মানসিক বিকাশৰ ধাৰাটোত লগত পাঠকৰ পৰিচয় কৰি দিয়া সাহিত্যৰ বুৰঞ্জীৰ উদ্দেশ্য।" ড° মহেশ্বৰ নেওগৰ 'অসমীয়া সাহিত্যৰ ৰূপৰেখা'ৰ দৰে ড° শৰ্মাৰ এই ইতিবৃত্তখনো সম্পূৰ্ণ বুলিব নোৱাৰি। ড° শৰ্মাই বহুতো প্ৰতিষ্ঠিত লেখকৰ সাহিত্য-কৰ্মৰ বিষয়ে আলোচনা নকৰি নামটোহে উল্লেখ কৰিছে আৰু বহুতো প্ৰতিষ্ঠিত লেখকৰ নামটোও উল্লেখ কৰিব খোজা নাই। এই সম্পৰ্কে তেওঁ কৈছে, "অৱশ্যে বহুতো নতুন লেখক আৰু গ্ৰন্থ আলোচনাত অন্তৰ্ভুক্ত হোৱা নাই, কাৰণ সাহিত্যৰ ইতিহাস লেখক আৰু গ্ৰন্থৰ তালিকা নহয়। সকলোবোৰ লেখকৰ নাম জীতায় গ্ৰন্থ পঞ্জীতহে (National Bibliography) বিচৰা উচিত হ'ব।"

অসমীয়া নাট্য-সাহিত্য ঃ ড° শৰ্মাৰ 'অসমীয়া নাট্য-সাহিত্য'ত (১৯৬২) গভীৰ অধ্যয়ন, তীক্ষ্ণ বিচাৰ-বুদ্ধি আৰু চিন্তাৰ পৰিচয় পোৱা যায়। তেওঁ প্ৰথম খণ্ডত প্ৰাচীনপৰ্যায় আৰু দ্বিতীয় খণ্ডত আধুনিক পৰ্যায় ভাগ কৰি অসমীয়া নাটবোৰৰ বিষয়ে আলোচনা কৰিছে। নাটসমূহ আলোচনা কৰোঁতে তেওঁ প্ৰধানকৈ সাহিত্যিক মূল্যৰ ফালে দৃষ্টি ৰাখিছে। তেওঁ এই গ্ৰন্থখন সম্পৰ্কে এইদৰে লিখিছে, "সত্ব, ৰজ আৰু তমো গুণৰ পৰা উদ্ভৱ হোৱা লোক চৰিত্ৰৰ বিভিন্ন অভিব্যক্তি আৰু হাস্য-

কৰুণাদি নানা ৰসৰ সমাবেশ নাটত দৰ্শন কৰা যায়। এই বিচিত্ৰতাৰ কাৰণেই একোখন নাটকে বিভিন্ন ৰুচিৰ দৰ্শকক আনন্দ দান কৰিব পৰা শক্তিৰ ফালে দৃষ্টি ৰাখি প্ৰাচীন কালৰ পৰাই আমাৰ দেশৰ ৰসজ্ঞসকলে নাট্য অনুশীলন কৰি আহিছে। লোকৰঞ্জন আৰু লোকশিক্ষাৰ এটি উৎকৃষ্ট মাধ্যমৰূপে নাট আৰু অভিনয়ে যোৱা চাৰিশ বছৰে অসমৰ সাংস্কৃতিক জীৱনত বিশেষ অংশ গ্ৰহণ কৰি আহিছে। অসমৰ নাট্য সাহিত্যৰ চাৰিশ বছৰীয়া পৰম্পৰাৰ ধাৰাটো প্ৰদৰ্শন কৰিবলৈ এই গ্ৰন্থত যৎপৰোনাস্তি প্ৰযত্ন কৰা হৈছে।"

অসমীয়া কাহিনী-কাব্যৰ প্ৰবাহ ঃ 'অসমীয়া কাহিনী-কাব্যৰ প্ৰবাহ'ত (১৯৭০) ২৪খন কাহিনী কাব্য সন্নিবিষ্ট হৈছে। তাৰে ১৫ খনিয়ে পুৰণি অসমীয়া সাহিত্যৰ।

ৰামায়ণৰ ইতিবৃত্ত ঃ 'ৰামায়ণৰ ইতিবৃত্ত'ত তেওঁ চৈধ্যটা অধ্যায়ত ৰামায়ণৰ উৎপত্তি, বাল্মীকিয় ৰামায়ণৰ বৈশিষ্ট্য, ৰামায়ণৰ প্ৰধান চৰিত্ৰাৱলী আদি সম্পৰ্কে বিজ্ঞানসম্মত আলোচনা দাঙি ধৰিছে।

১৯৭৫ চনত তিতাবৰত অনুষ্ঠিত হোৱা অসম সাহিত্য সভাৰ দ্বিচত্বাৰিংশ অধিৱেশনৰ বাবে তেওঁ সভাপতি নিৰ্বাচিত হয়। সেইদিনা তেওঁ জাতিৰ উদ্দেশ্যে দিয়া বাণীত কৈছে, "অসমীয়া ভাষাৰ প্ৰচাৰ আৰু প্ৰসাৰ, অসমীয়া সাহিত্য বিকাশৰ অনুকূল পৰিবেশ সৃষ্টিত সহায় কৰাই সাহিত্য সভাৰ মৌলিক উদ্দেশ্য। দৰাচলতে সাহিত্য ব্যক্তিগত চিন্তা-অনুভূতি, বুদ্ধি মত্তা আৰু প্ৰতিভাৰ ফল। কোনো অনুষ্ঠানে বা বাহ্যিক এজেন্সিয়ে এটা জাতিৰ সাহিত্যক ওপৰলৈ নিব নোৱাৰে ; কিন্তু ব্যক্তিগত প্ৰতিভা বিকাশত অনুকূল বাতাৱৰণ সৃষ্টি হোৱাত সাধ্যানুসাৰে সহায় কৰিব পাৰে। অসম সাহিত্য সভাই সাহিত্যৰ ক্ষেত্ৰত বিশেষ একো নাই কৰা বুলি কোনো মহলত বিৰূপ মন্তব্য কৰা শুনা গ'লেও এই কথা কোনেও অস্বীকাৰ কৰিব নোৱাৰে যে যোৱা অৰ্ধ-শতাব্দীৰো অধিককাল এই সভাই অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যৰ স্বাৰ্থ সংৰক্ষণ আৰু প্ৰসাৰত ঐকান্তিকভাৱে চেষ্টা চলাই আহিছে।"

অসমীয়া সাহিত্য, সমাজ আৰু শিক্ষা জগতলৈ বিশিষ্ট বৰঙণি আগবঢ়োৱা বাবে ডঃ সত্যেন্দ্ৰ শৰ্মাক অসম চৰকাৰে১৯৯১ চনৰ বাবে 'শ্ৰীমন্ত শংকৰদেৱ বঁটা' প্ৰদান কৰে। তেওঁক এই বঁটা প্ৰদান কৰে তেতিয়াৰ ভাৰতৰ ৰাষ্ট্ৰপতি ডঃ শংকৰদয়াল শৰ্মাই।

ড° সত্যেন্দ্ৰ নাথ শৰ্মাৰ মৃত্যু হয় ১৯৯৯ চনৰ ১১ আগষ্টত। ❑

যজ্ঞেশ্বৰ শৰ্মা

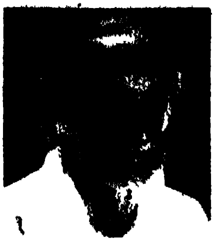

'অমৃতৰ ভাণ্ড খাই দেৱতা মৰিল
লাঞ্চিত বঞ্চিত হৈ অসুৰ-দানৱ-দৈত্য হ'ল অমৰণ;
দিন দুপৰতে কেনে দুৰ্ঘোৰ ৰজনী।
অবাধে পিশাচ দল কৰে বিচৰণ।'

এই 'দেৱতা মৰণ' কবিতাৰ ৰচকগৰাকীয়ে যজ্ঞেশ্বৰ শৰ্মা।

যজ্ঞেশ্বৰ শৰ্মাৰ জন্ম হয় ১৯০৬ চনৰ ৭ ডিচেম্বৰত, যোৰহাট জিলাৰ তিতাবৰৰ ওচৰৰ হামদৈ বগাৰ গাঁৱত। তেওঁৰ পিতাকৰ নাম লক্ষ্মীনাথ শৰ্মা আৰু মাকৰ নাম কোকিলেশ্বৰী দেৱী। তেওঁলোক 'অধ্যাপকৰ ঘৰ' বুলি সকলোৰে জনাজাত।

অঞ্চলটোত কোনো প্ৰাথমিক বিদ্যালয় নথকাত, সৰুতে তেওঁলোকে নামঘৰ বা বৰ আঁহতৰ তলতে বিদ্যা শিক্ষা আৰম্ভ কৰে। পিছত তেওঁৰ পিতৃৰ উদ্যোগত গঢ়ি উঠা ১১৫ নং বগাৰ গাঁও প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ত ভৰ্তি হয়।

তেওঁ প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ৰ পৰীক্ষাত বৃত্তি লাভ কৰা কাৰণে, তেওঁ পঢ়া বিদ্যালয়খনে চৰকাৰী স্বীকৃতি লাভ কৰিবলৈ সমৰ্থ হয়। ইয়াৰ বাবে বিদ্যালয়ৰ ফালৰপৰা তেওঁক 'ডবল প্ৰমোচন' দিয়া হয়। ১৯২৩ চনত তেওঁ যোৰহাট গৱৰ্ণমেণ্ট হাইস্কুলৰ পৰা মেট্ৰিক পৰীক্ষাত সুখ্যাতিৰে উত্তীৰ্ণ হৈ, আউনীআটী স্বৰ্ণপদক লাভ কৰে। ১৯২৫ চনত তেওঁ কটন মহাবিদ্যালয়ৰপৰা আই. এ, ১৯২৭ চনত ইংৰাজী

সম্মানসহ বি. এ আৰু ১৯২৯ চনত কলিকতাৰ প্ৰেচিডেন্সী কলেজৰপৰা এম. এ পাছ কৰে।

তেওঁ চাকৰি জীৱনত ১৯৩০- '৪৪ চনৰ সময়ছোৱাত জগন্নাথ বৰুৱা কলেজত অধ্যাপনা আৰু ১৯৪০—৪১ চনত তেওঁ ছিলেটৰ এম. চি. কলেজত অস্থায়ীভাৱে অধ্যাপক নিযুক্ত হয়। ১৯৪৪ চনৰপৰা তেওঁ নগাঁও কলেজত অধ্যক্ষ নিযুক্ত হয়। তেওঁ এই কলেজৰ প্ৰতিষ্ঠাপক অধ্যক্ষ। ১৯৬৮ চনত তেওঁ নগাঁও কলেজৰপৰা অৱসৰ গ্ৰহণ কৰে।

তেওঁ এগৰাকী স্বাধীনতা সংগ্ৰামীও আছিল। ১৯২১ চনৰ বিদেশী বয়বস্তু বৰ্জন আন্দোলনৰ কালত, তেওঁ যোৰহাটৰ দোকানৰপৰা বিলাতী কাপোৰ সংগ্ৰহ কৰি জুই দি থকা অৱস্থাত ধৰা পৰি, চৰকাৰৰ নিৰ্যাতন ভুগিব লগা হয়। সেই অপৰাধত তেওঁ শিৱসাগৰ জিলাৰ ডেপুটী কমিছনাৰ ক্ৰিল চাহাবৰ বাৰ বেত কোব খায়। তেতিয়া তেওঁ স্কুলীয়া ছাত্ৰ আছিল।

তেওঁ বিভিন্ন শিক্ষা, সাহিত্য-সংস্কৃতিমূলক অনুষ্ঠান-প্ৰতিষ্ঠানৰ লগত জড়িত আছিল। তেওঁ ১৯৪৯ চনৰপৰা ১৯৬২ চনলৈ গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ কাৰ্যবাহী পৰিষদৰ সদস্য, ফেকাল্টি অব আৰ্টছৰ সদস্য, উচ্চ শিক্ষা পৰিষদৰ সদস্য আৰু অকাডেমীক কাউন্সিলৰ সদস্য আছিল। ১৯৪৯ চনত তেওঁ কলেজ শিক্ষক সংস্থাৰ আহ্বায়কৰূপে সেৱা আগবঢ়ায়। ১৯৫০ চনত তেওঁ এই সংস্থাৰ সভাপতি নিৰ্বাচিত হয়। ১৯৭৪ চনত তেওঁ বৰদোৱা শংকৰ গৱেষণা কেন্দ্ৰৰ সভাপতি নিৰ্বাচিত হয়।

তেওঁ আছিল এজন নীৰৱ সাহিত্য সাধক। যোৰহাট গৱৰ্ণমেণ্ট হাইস্কুলত পঢ়ি থাকোতে, তেওঁৰ কেইজনমান লগৰীয়া মথুৰানাথ গোস্বামী, আনন্দ চন্দ্ৰ বৰুৱা, চন্দ্ৰধৰ কলিতা, কৰুণাধৰ বৰুৱা আদিৰে সৈতে 'চুপহি' নামেৰে এখন হাতে লিখা আলোচনী প্ৰকাশ কৰিছিল। তেওঁ সপ্তমমান শ্ৰেণীত পঢ়ি থাকোতে, লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাৰ 'বাঁহী'ত 'দিনৰ সপোন' কবিতা প্ৰকাশ কৰি, কবি জীৱনৰ পাতনি মেলে। তেওঁ 'ন-জোন', 'বাতৰি', মিলন, চেতনা, ৰামধেনু, প্ৰকাশ, প্ৰান্তিক, দৈনিক অসম, অসমবাণী, আজিৰ বাতৰি, পূৰ্বাচল, জাগৰণ আদিত বহুতো মূল্যবান প্ৰবন্ধ প্ৰকাশ কৰে। তেওঁৰ প্ৰকাশিত গ্ৰন্থসমূহ হ'ল — কবিতা সংকলন : **শতপত্ৰ** (১৯৩৭)। কবিতা সংগ্ৰহ : **লেফাফা** (১৯৭০), **আজি দুপৰীয়া** (১৯৮০), **সেই বাহটো ক'ত?** (১৯৮২), **আমলখি কেহা** আদি। প্ৰবন্ধ সংগ্ৰহ : **ফুল আৰু জুই** (১৯৮৮)। সমালোচনামূলক : **সাহিত্য সংস্কৃতিৰ প্ৰবাহ** (১ম খণ্ড, ১৯৭২),

সাহিত্য সংস্কৃতিৰ প্ৰবাহ (২য় খণ্ড, ১৯৭৬), **সাহিত্য সংস্কৃতিৰ প্ৰবাহ** (৩ য় খণ্ড, ১৯৮৮)। অন্যান্য ৰচনা - **গুলিস্তানৰ সাধু** (অনুবাদ, ১৯৭৪), **ৰেজৰকৰা আৰু গাঁৱলীয়া জীৱন** (১৯৭৮), **কণিকা** (উপনিষদৰ শ্লোক ভাঙনি, ১৯৩২-৩৩), **এৰিষ্টটলৰ কাব্য জিজ্ঞাসা** (১৯৭৭), **যাওঁতে যাওঁতে** বাটত, **কাব্য দেৱতা আৰু মানুহ** (১৯৮৯), **মহাত্মা গান্ধী** (১৯২১-২২) আদি।

যজ্ঞেশ্বৰ শৰ্মা এগৰাকী বিশিষ্ট কবি। কবি হিচাপে যিকোনো বিষয়ৰ ওপৰত সূক্ষ্মভাৱে নিৰীক্ষণ কৰি ভাব প্ৰকাশ কৰিব পৰা দক্ষতা তেওঁৰ আছে। তেওঁৰ কাব্যত জটিলতা নাই; সৰল সহজভাৱে যিকোনো বিষয়-বস্তুকে তেওঁ উপস্থাপন কৰিব পাৰে। তেওঁৰ ছন্দশৈলী, উপমা, চিত্ৰকল্প, শব্দ আদি প্ৰয়োগৰ ক্ষেত্ৰত বিশেষ সাৰ্থকতা লাভ কৰিছে। কবিয়ে তেওঁৰ কবিতাৰ মাজেৰে প্ৰেম-প্ৰীতি, সুখ-দুখ, হিংসা-দ্বেষ, দুনীৰ্তি, সুবিধাবাদী, প্ৰকৃতি-প্ৰীতি, স্বদেশপ্ৰেমমূলক আদি বিভিন্ন ছবি ফুটাই তুলিছে। কবিয়ে আমাৰ গাঁৱলীয়া সাধাৰণ জীৱনৰ প্ৰতিও সদায় আকৰ্ষিত হৈ আহিছে। সৃষ্টিশীল, শান্তিকামী কবিৰ নিৰপৰাধীজনৰ মৃত্যুত প্ৰাণ কান্দি উঠিছে এনেদৰে ঃ

"কোৱাচোন ল'ৰাৰ বাপেক,
এই হতশ্ৰী হোৱাখনে কিয় বাৰু মাৰে
আৰু মৰে এইদৰে?"

যুগ পৰিবৰ্তনে কেনেকৈ সামাজিক স্খলন নমাই আনিছে তাৰ বৰ্ণনা এনেদৰে দাঙি ধৰা হৈছে ঃ

"এযুগৰ মুৰত ঘৰলৈ আহিলোঁ।
গাঁৱৰ পুৰণি ঘৰলৈ।
গাঁও সোমায়েই দেখিলোঁ
এবিঘা মাটি ঢাকি ধৰা বজাদিনীয়া বিয়াগোম বৰগছজোপা
ধুমুহাত উঘালি পৰিছে।
ধুনাৰ গছজোপাও কাটিছে।
কাকডোঙা নৈ তেনেই তৰাং—
ভৰি নিতিতাকৈ পাৰ হ'ব পাৰি।
সাঁকোডালৰ সৰহখিনি খৰি খালে,
হাতা-মাৰিও নাই।

ৰাজহুৱা নামঘৰ জাক-ফুৰা গৰুৰ আশ্ৰয়,
ৰাতি হ'লে মণিকূটে পোহৰ নেদেখে,
কেৱল দুখন মুখ লৈ প্ৰজাপতি বাহিৰত পৰি আছে।
থাপনাত নাই ভাগৱত—
ওচৰত তিনিহাত ওখ বাল্মীক,
তাত বা কি আছে?
ক'ৰবাৰ বান্দৰৰ জাকে লফাতলী উদং কৰিলে।
ঘৰৰ পেটৰ থকুৱা বেঙেনা আৰু গধূলি গোপাল
গৰু-ছাগলীয়ে মষিমূৰ কৰিছে।
ভঁড়ালত ধান নাই, ধান খেৰহে আছে।
দোপতি-গৰকাৰ মাত নুশুনি।
আলহী আদৰে ভগা ঢোলে।"

বৰ্তমান আমাৰ সমাজখন সুবিধাবাদী দলেৰে ভৰি পৰিছে। চোৰ-চাতুৰী, লুণ্ঠনৰ যুগ। যি ক'ব পাৰে, সি ৰ'ব পাৰিছে। কাৰ মুখৰ আহাৰ কোনে কাঢ়ি খাইছে তাৰ ঠিকনা নাই। এই স্বৰূপ উদঙাই কৰিয়ে লিখিছে ঃ

'বহুত কাঠফুলাই যুঁজাৰু বুলি পেনছন পালে'

এচামে গৰীব-শ্ৰমিকৰ তেজ পি পি নোদোকা হৈছে আৰু আনহাতে শ্ৰমিক-গৰীৱৰ হাড়-ছাল ওলাইছে। তেওঁ এই গৰীৱ, শোষিত-দলিতৰ প্ৰতি সহায়-সহানুভূতি সমবেদনা জ্ঞাপন কৰিছে এনেদৰে ঃ "এই লেবেলীয়ে আজি ডেৰ কুৰি বছৰ ছপাশালত চকু দুটা উছৰ্গি দিছোঁ—"

আজি দুনীৰ্তি যে সাধাৰণ মানুহলৈও বিয়পিছে, তাৰ আভাস কৰিয়ে দিছে এনেদৰে ঃ

"পঢ়াশালিৰ পিৰাসিত থিয় নোহোৱাকৈ
এই মানুহৰ পোৱালিবোৰে,
ইমান টেঙৰালি কেনেকৈ শিকিলে?"

সবল মনৰ, সবল প্ৰাণৰ গাঁৱলীয়া কৰিয়ে নিজৰ ওপজা গাঁৱখনক কৃতজ্ঞভাৱে সুঁৱৰিছে এনেদৰে ঃ

"তোমাৰ ওপজা গাওঁখন তোমাৰ দেখাজনা দেৱতা,
তাতে তুমি মন-বুদ্ধি অহংকাৰ লাভ কৰিলা।

এই গাঁৱত সেৱা কৰাই তোমাৰ আটাইতকৈ শ্ৰেষ্ঠ ধৰ্ম।
তোমাৰ গাঁৱত কোনোবাই নোখোৱাকৈ আছেনে?
ল'ৰা-ছোৱালীৰ মুখত হাঁহি আছেনে?
সিহঁতে বিহুত নাচেনে?
জাৰত কঁপেনে? জ্বৰত বেজ-আনী পায়নে?
এই গাঁৱৰ সকলোটি তোমাৰ অতি আপোন
সিহঁতৰ মনলৈ পোহৰ আনা।
এই গাওঁ তোমাৰ মাও,
মাও তোমাৰ গৰীয়সী দেৱতা।" *(গাওঁ দেৱতা)*

শতপত্ৰ ঃ 'শতপত্ৰ' শৰ্মাৰ এখন বিশেষ কবিতা সংকলন। এই গ্ৰন্থ ১৯৩৭ চনত প্ৰথম প্ৰকাশ হয়। এতিয়া এই গ্ৰন্থৰ কেইবাটাও প্ৰকাশ পাইছে। সংকলনত ৪০ গৰাকী কবিৰ ১০৯ টা কবিতা সন্নিৱিষ্ট হৈছে। সংকলনটি যুগুত কৰোঁতে, তেওঁ বিশেষভাৱে গীতিধৰ্মী কবিতাত গুৰুত্ব আৰোপ কৰিছে। এই ক্ষেত্ৰত তেওঁ 'গল্ডেন ট্ৰেজাৰী'ৰ আৰ্হিও গ্ৰহণ কৰা বুলি উল্লেখ কৰিছে। 'শতপত্ৰ' ৰোমাণ্টিক বিস্তাৰ যুগৰ কবিসকলৰ মাজতে ঘাইকৈ সীমিত হৈছে। সংকলনটি পদ্মনাথ গোহাঞিবৰুৱাৰ 'বাগেদ্‌ৱী বন্দনা'ৰে আৰম্ভ কৰি, যজ্ঞেশ্বৰ শৰ্মাৰ 'যথাপূৰ্বম'ৰে সামৰণি মৰা হৈছে। 'শতপত্ৰ' সম্পৰ্কে কবিয়ে পাতনিত লিখিছে, "এই সৰু সংগ্ৰহত আধুনিক অসমীয়া কবিতাৰ গোটেই গন্ধমাদন দাঙি অনাটো সম্ভৱ নহয়। সকলোৰে পৰিচিত লিখকসকলৰ বছা বছা এশ খণ্ড কবিতা ইয়াত সজোৱা হৈছে। খণ্ড কবিতা বোলোঁতে ইয়াক ইংৰাজীত যাক 'লীৰিক' বোলে তাকে বুজোৱা হৈছে। যিবিলাক কবিতা নাটক বা দীঘলীয়া কবিতাৰ পৰা উদ্ধৃত কৰা হৈছে, তাতো যাতে এটি মাথোঁ ভাব বা বৰ্ণনা থাকে তালৈ চকু দিয়া হৈছে। কবিতাবিলাক নিৰ্বাচন কৰোঁতে আবেগ আৰু ছন্দ এই দুটা কথালৈ বিশেষকৈ লক্ষ্য কৰা হৈছে আৰু বৰ্ণনাত্মক কবিতা প্ৰায়েই বাদ পৰিছে। ভাষাৰ প্ৰাচুৰ্য নোহোৱাকৈ তীব্ৰ অনুভূতি প্ৰকাশ কৰিব পৰা কবিতা আমাৰ ভাষাত এতিয়াও বিৰল বুলিয়েই ক'ব পাৰি। তথাপি সেই আদৰ্শ আগত ৰাখি ৰচিত কবিতা যিমান পৰা যায় ইয়াত সুমোৱা হৈছে।"

তেওঁৰ এই বিশিষ্ট বৰঙণিৰ বাবে অসম সাহিত্য সভাই তেওঁক 'সাহিত্যাচাৰ্য্য' সন্মানেৰে সন্মানিত কৰিছে আৰু ১৯৯৬ চনৰ ৮ জুলাইত তেওঁক আনন্দৰাম বৰুৱা বঁটা প্ৰদান কৰা হয়।

১৯৭৬ চনত টিহুত অনুষ্ঠিত হোৱা অসম সাহিত্য সভাৰ ত্ৰিচত্বাৰিংশ অধিবেশনৰ তেওঁ সভাপতি আছিল। সভাপতিৰ আসনৰপৰা তেওঁ কৈছিল, "ঘৰ এটা থাকিলেই ঘৰ নহয়। ন গৃহং গৃহমিত্যাহ ঃ ঘৰত সুগৃহিণী থাকিলেহে ঘৰ বোলে। এটা ভাষা থাকিলেই নহয়, সেই ভাষাত সাহিত্যও থাকিব লাগে। ভাষা লিখিলে বা কলেই তাক সাহিত্য নোবোলে। উচ্চ আদৰ্শ আৰু সৌন্দৰ্যৰ বাহন হোৱাততে ভাষাৰ গৌৰৱ। গৰুড় পক্ষীয়ে জন্ম লৈয়েই বিশ্ব ব্ৰহ্মাণ্ড গ্ৰাস কৰিবলৈ ওলাইছিল; কিন্তু বিষ্ণুৰ বাহন হোৱাত সকলো ৰক্ষা পৰিল। ভাষাকো মানুহে 'নিন্দাবাদ নৈশূন্য' হিংসাৰ কাৰণে, বিদ্বেষ আৰু অশান্তি সৃষ্টিৰ কাৰণে ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰে। ভাষাৰ সৃষ্টি আৰু প্ৰলয় দুয়োটাৰে বীজ আছে। ভাষাৰ ব্যৱহাৰ পবিত্ৰ আৰু সংযত লোকৰ কাম। সৌন্দৰ্য্য সৃষ্টিৰ কাৰণে অদীক্ষিতলোকে ভাষাত হাত দিব নালাগে।"

তেওঁৰ পৰলোকপ্ৰাপ্তি হয় ১৯৯৮ চনৰ ১৩ নৱেম্বৰত।□

চৈয়দ আব্দুল মালিক

'সামাজিক আৰু ৰাজনৈতিক ব্যভিচাৰবোৰে মাজে মাজে মোক ক্ষিপ্ত আৰু বিদ্ৰোহী কৰি তোলে। মানুহৰ ওপৰত মানুহে কৰা অন্যায়ৰ বাবে মই কোনোদিন নিয়তি বা অদৃশ্য শক্তিক দোষাৰোপ কৰা নাই, মানুহকে কৰিছোঁ। আনহাতে মানুহ কোনোদিন মানুহৰ উৰ্ধলৈ যাব নোৱাৰিব বুলি ভবাৰ চিনিচিজিমও মোৰ নাই। মহাপুৰুষৰ ভাও লোৱাৰ ধৃষ্টতা নাই যদিও, এজন সাহিত্যিক হিচাপে মানুহৰ হকে মাত মতাৰ এটা পবিত্ৰ অধিকাৰ আৰু দায়িত্ব মোৰ আছে বুলি মই বিশ্বাস কৰোঁ। সেই অধিকাৰ প্ৰতিপন্ন কৰিবৰ কাৰণে লিখনীৰ আশ্ৰয় লওঁতে, মোৰ লিখাৰ কলাগুণ খৰ্ব হ'লেও মই অনুতাপ নকৰোঁ।' এনে আদৰ্শৰে হাতত কলম তুলি লোৱা বিশিষ্ট সাহিত্যিক গৰাকীয়ে হ'ল চৈয়দ আব্দুল মালিক। তেওঁ আছিল জীৱন জোৰা নিষ্ঠাবান সাহিত্য সাধক আৰু শিক্ষাবিদ। তেওঁ তেওঁৰ সাহিত্যিক বৰঙণিৰে অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যলৈ এক বৃহৎ সৌধ নিৰ্মাণ কৰি গৈছে। তেওঁ আগবঢ়োৱা প্ৰায় ২৫খনৰ অধিক চুটিগল্প সংকলন, ৫ খনৰ অধিক কবিতা সংকলন, ডেৰশৰ অধিক প্ৰবন্ধ, ৫৫ খনৰ অধিক উপন্যাস, ৩ খন শিশু সাহিত্য, ২০ খন মঞ্চ-অনাতাঁৰ গীতি নাটক, অনুবাদ গ্ৰন্থ, ব্যংগ ৰচনাকে ধৰি অন্যান্য ৰচনাৰ মেটমৰা সাহিত্য সম্ভাৰেৰে আমাৰ ভাষাক সমৃদ্ধ কৰিছে। উল্লেখ্য যে, বৰ্তমানলৈ প্ৰকাশ পোৱা অসমীয়া ঔপন্যাসিকসকলৰ ভিতৰত মালিকৰে উপন্যাসৰ সংখ্যা সৰ্বাধিক। তেওঁৰ ভালেমান গ্ৰন্থ বঙলা, হিন্দী, ইংৰাজী, নেপালী, উৰ্দু, তামিল, তেলেগু, কন্নৰ, মালয়ালম, উড়িয়া, ইটালিয়ান ভাষালৈ অনুদিত হৈ, বিশেষ জনপ্ৰিয়তা লভিছে।

মালিকৰ 'অঘৰী আত্মাৰ কাহিনী'য়ে (১৯৬৪) ১৯৭২চনত 'সাহিত্য অকাডেমি বঁটা লাভ কৰিছে।

'অঘৰী আত্মাৰ কাহিনী' মালিকৰ এক ব্যতিক্ৰমধৰ্মী সৃষ্টি বুলিব লাগিব। এই উপন্যাসৰখনৰ জৰিয়তে তেওঁ পশুতুল্য পাপী আৰু জঘন্য মানুহৰ চৰিত্ৰক তীব্ৰ ভাষাৰে নিন্দা আৰু সমালোচনা কৰিব পাৰিছে। উপন্যাসখন আদিৰপৰা অন্তলৈ এক বিশেষ কৌতূহলোদ্দীপকভাৱে আবৰি ৰাখিছে। অপৰা আৰু শশাঙ্কৰ মাজৰ সম্পৰ্কটোৰ কথা ভাবি থাকোঁতেই কাহিনীভাগৰ সফল সামৰণি পৰিছে। আভিজাত্যপূৰ্ণ, বংশ-মৰ্যাদা গৌৰৱময়, অৰ্থক্ষমতা, কৃষ্টি-সংস্কৃতিৰ পূজাৰী, ৰাজনৈতিক ক্ষমতাবান তথা শিক্ষিত হৈও, বৰ্তমান আধুনিক সমাজ কেনে জটিল, দুৰ্বোধ্যময়, কণ্টকাকীৰ্ণ হৈ পৰিছে আৰু তেনে জীৱনৰ আৱৰ্ততপৰা কিছুমান নিঃসংগ, আদৰ্শবান হৈও আদৰ্শভ্ৰষ্ট আত্মাৰ কাহিনীৰ উপন্যাসৰূপে 'অঘৰী আত্মাৰ কাহিনী'। শশাঙ্ক চৌধুৰী, মৃগাঙ্ক চৌধুৰী, অপৰাজিতা খাউণ্ড, নিৰঞ্জন খাউণ্ড, ছায়া আদি- কোনো হতাশগ্ৰস্ত, কোনো দুৰাকাংক্ষী, অব্যক্ত; কোনো মানসিক সংগতিহীনতা তথা ইম'চনেল।

উপন্যাসখনত নিৰঞ্জন খাউণ্ড আৰু অপৰাজিতা খাউণ্ডৰ সম্পৰ্কৰ কথা কোৱা হৈছে এনেদৰে,- 'ঘৰ এখন থাকিও অপৰাৰ প্ৰকৃত অৰ্থত ঘৰ এখন নাই। নিৰঞ্জনৰো একেই কথা। অপৰাৰ সকলো কথা নিৰঞ্জনে জানে। মৃগাঙ্কৰ লগত থকা অপৰাৰ অতীতৰ সম্পৰ্কৰ কথা তেওঁ যিদৰে জানে, সেইদৰে বৰ্তমানৰ কথাও নজনা নহয়। অপৰা নিজৰ খুচি- খেয়াল মতে চলি ফুৰে। তেওঁৰ সমগ্ৰ সত্তাৰ মাজত ব্যাপ্ত হৈ থাকিলেও, অপৰা নিৰঞ্জনৰ জীৱনত নাই। অপৰাৰ গতিবিধিক নিৰঞ্জনে কোনো দিন হকা-বাধা কৰা নাই আৰু অপৰায়ো যেন নিৰঞ্জনৰ প্ৰতি কোনো বিশেষ দায়িত্ব তেওঁৰ নাই বুলিয়ে ধৰি লৈছে। অপৰা তেওঁৰ লগত নেথাকক, প্ৰকৃতাৰ্থত অপৰা তেওঁৰ হৈ নেথাকক, তথাপি 'অপৰা মোৰ'- এই সান্ত্বনাই তেওঁৰ জীয়াই থকাৰ এক অৱলম্বন। অপৰা নেথাকিলে তেওঁ বৰ অসহায় অনুভৱ কৰে, কিন্তু অপৰা থাকিলেও তেওঁ প্ৰাণৰ এক কৰুণ নিঃসঙ্গতাৰ বেদনা উপলব্ধি কৰে। অপৰা যেন নিৰঞ্জনৰ কাৰণে এক ৰুগ্ন হৃৎপিণ্ড, ৰুগ্ন হ'লেও সেয়ে তেওঁৰ জীৱনৰ অৱলম্বন'। ছায়া চৰিত্ৰৰ বিষয়ে লিখিছে, 'হয়তো এক অৱচেতনৰ কাৰণে ছায়াই আত্মহত্যা কৰিলে। নিজৰ প্ৰকৃত পৰিচয় জানিবৰ কোনো উপায় নথকাৰ কাৰণেও মাজে মাজে ছায়া উত্তেজিত হৈ পৰিছিল আৰু কেতিয়াবা তাকে চিন্তা কৰি বৰ বিমৰ্ষ

আৰু মন-মৰা হৈ পৰিছিল। এজনী ভাৱপ্ৰৱণ ধুনীয়া গাভৰু ছোৱালীয়ে যেতিয়া কোনো এক দূৰ দেশত, অচিন-অজান হেজাৰ বিজাৰ মানুহৰ মাজত নিজকে একেবাৰে অকলশৰীয়া আৰু অসহায় অনুভৱ কৰে আৰু সেই নিঃসঙ্গতাৰ চেতনাই যেতিয়া তেওঁক অধীৰ, উন্মনা কৰি তোলে, তেতিয়া আত্মসম্বৰণ কৰিবলৈ কোনো উপায় নেথাকে। থিয়েটাৰ, চিনেমা, খেল-ধেমালি, আমোদ-প্ৰমোদ তেতিয়া শান্তি দিব নোৱৰা হয় আৰু অকলশৰীয়া মানুহৰ নিঃসঙ্গতাৰ উপলব্ধি কেতিয়াবা বৰ ভয়াবহ আৰু মাৰাত্মক হ'ব পাৰে।' উপন্যাসৰ প্ৰধান নায়ক শশাঙ্কৰ বিষয়ে কোৱা হৈছে এনেদৰে, "নাছিল — আছিল মাথোন আশা আৰু আনন্দৰ কথা। প্ৰত্যেকখন চিঠিতে ছায়াই লিখিছিল— চৌধুৰী, আমি এদিন নিশ্চয় নিজকে জয় কৰিব পাৰিম, সিমান দিনলৈ তুমি বাট চাব পাৰিবা নহয়? মই বাট চাম। পৃথিৱীৰ য'তেই থাকোঁ, মই তোমাৰ কাষলৈকে ঘূৰি যাম, তোমাক মই বিচাৰি উলিয়াম। কিন্তু ছায়া আৰু ঘূৰি নাহিল। এটা গভীৰ, নীৰৱ হুমুনিয়াহ শশাঙ্কৰ বুকু ভেদি ওলাই আহিল। এটা সঁচা সমবেদনাত অপৰাৰ মনটোও ভাৰাক্ৰান্ত আৰু বিষণ্ণ হৈ পৰিল। এয়া যেন জীৱনৰ ওপৰত নিয়তিৰ অকাৰণ প্ৰতিশোধ। অনুভূতি জগতৰ লগত যিয়েই মিতালি পাতিলে সিয়েই প্ৰতিদান পালে এক মৰ্মভেদ, অন্তৰ্দাহী বেদনা।" 'শশাঙ্কক অপৰাৰ এটা অসহায় সৰু ল'ৰা যেন লাগিল। বাহিৰে দেখাত ইমান সুঠাম, বলিষ্ঠ, নিভীক এজন ডেকা মানুহৰ বুকুৰ ভিতৰখনত ইমানবোৰ দুখ-দুৰ্ভাগ্যৰ যন্ত্ৰণা সোমাই আছে বুলি কল্পনাও কৰিব নোৱাৰি।'

মালিকৰ অন্যান্য জনপ্ৰিয় উপন্যাসসমূহৰ ভিতৰত হ'ল — **বনজুই** (১৯৫৮), **ৰথৰ চকৰি ঘূৰে** (১৯৫৮), **ছবিঘৰ** (১৯৫৯), **সূৰুযমুখীৰ স্বপ্ন** (১৯৬০), **কণ্ঠহাৰ** (১৯৬০), **আধাৰশিলা** (১৯৬৬), **জীয়া জুৰিৰ ঘাট** (১৯৬০), **অন্য আকাশ অন্য তৰা** (১৯৬২), **পছমৰা হাবিৰ বাট**, **জেতুকা পাতৰ দৰে** (১৯৭৩), **অৰুণাভৰ অসম্পূৰ্ণ জীৱনী** (১৯৭৫), **একাবেঁকা বৃত্ত** (১৯৭৫), **জয়া মণিকা**, **ৰূপাবৰিৰ পলস**, **মৌ ডিমৰুৰ কোঁহ**, **ৰূপ তীৰ্থৰ যাত্ৰী** (১৯৬৩), **ওমলা ঘৰৰ ধূলি** (১৯৬৪), **ৰজনী গন্ধাৰ চকুলো** (১৯৬৭), **প্ৰাচীৰ আৰু প্ৰান্তৰ** (১৯৬৮), **বিহু মেটেকাৰ ফুল** (১৯৬৯), **অমৰ মায়া** (১৯৭০), **মাটিৰ চাকি**, **ধন্য নৰ তনু ভাল** আদি। এই উপন্যাসসমূহত তেওঁ আমাৰ গাঁও আৰু নগৰৰ মধ্যবিত্ত নিম্নমধ্যবিত্তৰ দুখ-দৈন্য আশা-আকাংক্ষা, নৈতিকতাৰ চিত্ৰ প্ৰতিফলিত কৰিছে।

মালিক এগৰাকী নিপুণ চুটি গল্পকাৰো। উপন্যাসৰ দৰে চুটিগল্পটো তেওঁৰ বিশেষ সুনাম আছে। উপন্যাসৰ দৰে চুটিগল্পসমূহৰ মাজেৰেও তেওঁ আমাৰ বিভিন্ন সামাজিক, অৰ্থনৈতিক, শ্ৰেণী-বৈষম্য আদিৰ দ্বাৰা লাঞ্ছিত, নিপীড়িত, নিস্পেষিতসকলৰ চৰিত্ৰকে অংকিত কৰিছে। মানৱতাবোধ আৰু সাৰ্বজনীন আবেদন তেওঁৰ সাহিত্যৰ এক বিশেষ বৈশিষ্ট্য। যিকোনো ঘটনাকে সুন্দৰ আৰু সংযত প্ৰকাশভংগীৰে ক'ব পৰাটোও তেওঁৰ এক বিশেষ কৃতিত্ব বুলিব লাগিব। মালিকৰ কেইখনমান চুটিগল্প হ'ল- পৰশমণি (১৯৪৬), মঙ্গা গড়া (১৯৫৩), মৰহা পাপৰি (১৯৫৪), এজনী নতুন ছোৱালী, শিল আৰু শিখা (১৯৬২), শিখৰে শিখৰে (১৯৬৩), অস্থায়ী অন্তৰা (১৯৬৫), বহুত বেদনা এটোপা চকুলো (১৯৬৬), প্ৰাণাধিকা (১৯৬৮), ছয় নম্বৰ উত্তৰ (১৯৬৮), আদি। 'আৱাহন' আৰু 'বাঁহী'ৰ দিনৰেপৰা গল্প লিখিবলৈ লোৱা মালিকে আজি পৰ্যন্ত নিৰবচ্ছিন্নভাৱে গল্প লেখিয়ে আছে।

মঞ্চ আৰু অনাতাঁৰ নাটৰ ভিতৰত হ'ল— ৰাজদ্ৰোহী, মৰুবাজাল, শকুন্তলা, আধা আঁকা ছবি, জোৰাবৰ টৌ কাঠফুলা, অন্য এজনী শকুন্তলা, অমৰ মায়া, দূৰৰ দেৱতা, ঘড়ীটো ঘড়ীটো, অ' মোৰ আপোনাৰ দেশ আদি।

আত্মজীৱনীমূলক — মোৰ জীৱনৰ আগে পিছে সোঁৱে বাৱেঁ।

জীৱনী — সত্যৰ পথেৰে শান্তিৰ ৰথেৰে মুক্তিৰ জয়যাত্ৰা।

গীত সংগ্ৰহ — তোমাৰ কথা মোৰ কথা।

শিশু সাহিত্য — কোৰাণ শৰীফৰ সাধুকথা, নানান ফুলৰ কৰণি, এখন সোণালী দুৱাৰ, মুকলি মনৰ সাধু, 'আগলৈ পিছলৈ, ওপৰলৈ, তললৈ'।

ৰম্য ৰচনা— খিড়িকী।

কবিৰূপেও তেওঁ বিশেষ খ্যাতি লভিছে। 'মই অসমীয়া', 'মোৰ স্বৰ্গ', 'ক'লৈ পলাবি তই', 'আমাক কোনে মাৰে' আদি কবিতাৰ মূল্য কোনোদিন ম্লান নহ'ব। স্বাক্ষৰ (১৯৬৭), পোৰা গাঁৱত পহিলা ব'হাগ, আবৰ্ত, আদি তেওঁৰ কবিতা সংকলন। 'মাজত মাথোন হিমালয়' তেওঁৰ এখন সফল ভ্ৰমণ কাহিনী। তেওঁৰ আজান ফকীৰৰ গীতবোৰৰ সংকলন হ'ল— 'জিকিৰ আৰু জাৰি'। 'জীৱনৰ সাৰথি নাম' আৰু 'চুফী আৰু চুফীবাদ' দুয়োখনে মূল্যবান গ্ৰন্থ।

মালিকে কেনেকৈ লিখে, এই প্ৰশ্নৰ উত্তৰ দিছে মালিকৰ সহধৰ্মিণী চৈয়দ হাচ্‌না মালিকে,— 'তেখেতে প্ৰায়ে সোনকালে উঠে। আগে নাইবণিত থাকোতে খেতিৰ দিনত সদায়ে পথাৰলৈ যায়। পথাৰৰপৰা আহিহে পঢ়িবলৈ বা লিখিবলৈ

বহে। য'তে খালী ঠাই পায় তাতে বহি লিখিবলৈ লয়। আমাৰ নাহৰণিৰ ঘৰত বা যোৰহাটৰ ঘৰতো তেখেতৰ লিখা-মেলা, পঢ়া-শুনা কৰা কোনো বিশেষ কোঠালি বা বিশেষ ঠাই নাই, য'তে খালী ঠাই পায়, তাতে মূঢ়া এটাত বহি, চাপৰ মেজ এখন লৈ লিখে। কেতিয়াবা বিচনাত বহিও লিখে। লিখা পীৰা এখন আছে। তাৰ ওপৰতো লিখে, নহ'লে বিচনাতে চুটকেছ এটা লৈ তাৰ ওপৰতো লিখে, নহ'লে কেতিয়াবা আঠুৰ ওপৰত ডাঠ ক'ভাৰৰ বহী এটা লৈ লিখে। বতৰ ভাল থাকিলে ঘৰৰ ছাঁত বহিও লিখে। আমাৰ ঘৰখনত সদায় চিএৰ-বাখৰ, হুলস্থূল চলি থাকে। ল'ৰা-ছোৱালী আৰু তেখেতক লগ পাবলৈ অহা মানুহ সদায় থাকে। লিখা এৰি থৈ তেখেতে সেইসকলৰ লগত কথা পাতি বহি থাকেগৈ, মই পৰাপক্ষত সকলোকে চাহ-জলপান দিওঁ। এনেকৈ লিখাৰ পৰা বাৰে বাৰে উঠি যায় যদিও, তাৰ পাছত সময় উলিয়াব পাৰে সেই সময়তে লিখিবলৈ বহে, লিখাৰ কোনো নিৰ্ধাৰিত সময় নাই, ৰাতিপুৱা লিখে, দুপৰীয়া লিখে, ৰাতি লাইট নুমাই গ'লেহে লিখিবলৈ এৰি বহি থাকে, মমৰ পোহৰত লিখিবলৈ টান পায়। কোনোবা দিনা ৮-১০ ঘণ্টাও লিখে। কেতিয়াবা একে বহাতে একোটা গল্প বা প্ৰবন্ধ বা কবিতা লিখি শেষ কৰে আৰু শেষ হ'লে মোক কয় — 'শেষ কৰিলো জানিছা।'

১৯১৯ চনৰ ১৬জানুৱাৰীত শিৱসাগৰৰ ওচৰত নাহৰণিত মালিকৰ জন্ম হয়। তেওঁৰ পিতৃ আছিল চৈয়দ ৰহমত আলি আৰু মাতৃ আছিল চৈয়দা লুতিফুন্নিছা। খাজা মইনুদ্দিন চিস্তীৰ হজৰত খোন্দকৰ পীৰ তেওঁলোকৰ পূৰ্বপুৰুষ। ১৯২৮ চনত তেওঁ প্ৰাইমাৰী পৰীক্ষাত বৃত্তি লাভ কৰি উত্তীৰ্ণ হয়। তাৰ পিছত তেওঁ দেৰগাওঁ হাইস্কুলত ভৰ্তি হয়। এই সময়ছোৱাতে তেওঁ খেলা-ধুলা, গীত-বাদ্য আৰু নাট অভিনয়ো কৰিছিল। সৰুতে তেওঁ যিবোৰ নাটকত অভিনয় কৰিছিল, তাত তেওঁ স্ত্ৰী চৰিত্ৰ ৰূপাটিত কৰিছিল। ১৯৩৭ চনত তেওঁ ফাটীত লেটাৰসহ প্ৰবেশিকা পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হৈছিল। ১৯৪১ চনত তেওঁ কটন কলেজৰ পৰা ইংৰাজীত অনাৰ্ছসহ বি-এ আৰু১৯৫১ চনত গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰপৰা এম. এ পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হয়।

চাকৰি জীৱনত গোলাঘাট হাইস্কুলত শিক্ষকতা কৰি, পিছত জগন্নাথ বৰুৱা কলেজত অধ্যাপনা কৰিবলৈ লৈছিল। তেওঁ কিছুদিনৰ কাৰণে আবকাৰী পৰিদৰ্শক আৰু অনাতাঁৰ কেন্দ্ৰৰ প্ৰগ্ৰেম এছিছ্টেণ্টৰো কাম কৰিছিল।

মালিক চৰকাৰী-বেচৰকাৰী বহুতো অনুষ্ঠান-প্ৰতিষ্ঠানৰ লগতো জড়িত। 'সৰ্বভাৰতীয় গণ নাট্য সংঘ'ৰ একালৰ উপ-সভাপতি আৰু সদৌ অসম গণনাট্য সংঘৰ ১৯৫২-'৫৫ কালছোৱাৰ তেওঁ সভাপতি আছিল। এই সংঘত থাকোঁতে,

তেওঁ জ্যোতিপ্ৰসাদ, বিষ্ণু ৰাভা, ফণী শৰ্মা আদি শিল্পী-সাহিত্যিসকলৰ লগত মিলি সংঘলৈ সেৱা আগবঢ়াইছিল। সাহিত্য অকাডেমি, সংগীত নাটক অকাডেমি, বিশ্বকোষ প্ৰণয়ন সমিতি, ললিত কলা অকাডেমি, নেচনেল বুক ট্ৰাষ্ট অব ইণ্ডিয়াৰ লগতো তেওঁ জড়িত আছিল। ১৯৬৫ চনত তেওঁ সাংবাদিকতাৰ বাবে "ছোভিয়েট দেশ" নেহৰু পুৰস্কাৰ লাভ কৰিছিল। ১৯৮৪ আৰু ১৯৯২ চনত তেওঁ ক্ৰমে 'পদ্মশ্ৰী' আৰু 'পদ্মভূষণ' সম্মানেৰে ভূষিত হয়। ১৯৮৯ চনত ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ে তেওঁক সম্মানীয় ডি-লিট ডিগ্ৰী প্ৰদান কৰে। ১৯৯২ চনত তেওঁ অসম উপত্যকা বঁটা লাভ কৰে।

১৯৭৭চনত মালিকক অসম সাহিত্য সভাৰ চতুশ্চত্বাৰিংশ অভয়াপুৰী অধিৱেশনৰ সভাপতি হিচাপে বৰণ কৰা হৈছিল। সেইদিনা তেওঁ জাতিৰ উদ্দেশ্যে দিয়া বাণীত কৈছিল, — 'সাহিত্যৰ জগতখনত পক্ষ মাথোন দুটা ঃ লেখক আৰু পাঠক। এটা কবিতাৰ, এটা গল্পৰ, এখন নাটক বা উপন্যাসৰ লেখক এজন, সহস্ৰজন হ'লেও, পাঠক এজনেই — প্ৰতিজন পাঠকেই একক। দুয়োৰে মাজৰ যোগসূত্ৰ সংবেদনশীল, ভাবোদ্দীপক সহজবোধ্য ভাষা, সাহিত্যিকে সৃষ্টি কৰা এক চিনিব আৰু বুজিবপৰা পৃথিৱী। লেখকে যদি পাঠকৰ কথা মনত নৰখাকৈ লিখে, পাঠকে যদি সেই লিখা গ্ৰহণ কৰিবলৈ অক্ষম হ'য়, লেখক-পাঠকৰ সম্পৰ্ক ৰচনা হ'ব পাৰে জানো?' অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যৰ সমৃদ্ধি আশা কৰি মালিকে কয়, — 'আমাক বহুত কবি লাগে, আৰু বহুত ভাল কবিতা লাগে। আমাক বহুত চুটি গল্প লিখক লাগে আৰু বহুত ভাল চুটিগল্প লাগে। আমাক বহুত ঔপন্যাসিক লাগে, আৰু বহুত ভাল উপন্যাস লাগে।'

মালিকে অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যৰ প্ৰতি থকা তেওঁৰ সীমাহীন প্ৰীতি আৰু শ্ৰদ্ধা প্ৰকাশ কৰিছে এনেদৰে —

'অসমীয়া ভাষা মোৰ, কথা মোৰ, গীত মোৰ।
অসমৰ প্ৰকৃতিয়ে ৰচা
বিহগ কিন্নৰ য'ত শুনিলে নীৰৱ হয়
অসমীয়া গীত মোৰ হৃদয় ওপচা।'

মালিকৰ সাহিত্যই বিশ্ব-প্ৰসাৰতা লভক, তাকে আমি কামনা কৰোঁ।

মালিকৰ পৰলোকপ্ৰাপ্তি হয় ২০০০ চনৰ ১৯ ডিচেম্বৰত, যোৰহাটৰ নিজ বাসভৱনত। ☐

প্ৰসন্নলাল চৌধুৰী

"শিশুক বিলাওঁ নৱনু কান্তি,
দৰিদ্ৰতাত ভোগৰ তৃপ্তি,
পতিতক অধিকাৰ,
আকাশে পবনে স্পন্দিত কৰোঁ
মানুহৰ জয় জয়কাৰ।"

পুৰণি ৰক্ষণশীল সমাজখন ধ্বংস কৰি, এখন মানৱতাবাদী সমাজ গঢ়াৰ বাবে বিদ্ৰোহ কৰি যোৱা, বিশিষ্ট কবি গৰাকীয়ে প্ৰসন্নলাল চৌধুৰী।

প্ৰসন্নলাল চৌধুৰীৰ জন্ম হয় ১৮৯৮ চনত, কামৰূপ জিলাৰ পলাশবাৰীত। তেওঁৰ পিতাকৰ নাম শ্যামলাল চৌধুৰী আৰু মাকৰ নাম প্ৰমীলা চৌধুৰী। এওঁলোকৰ পূৰ্বপুৰুষ ৰাজপুতনাৰ লোক। তেওঁলোকৰ আদি পুৰুষ বিজয় সিংহ। এওঁ ষোড়শ শতিকাত অসমলৈ আহিছিল। দিল্লীত লগ পাই কোচ ৰজাৰ ভাতৃ চিলাৰায় দেৱানে চৰ্দাৰৰূপে নৰ নাৰায়ণৰ ৰাজসভালৈ আমন্ত্ৰণ কৰি আনিছিল। তেওঁ পোন প্ৰথমে কোচ ৰাজ্যৰ ৰাজধানীত বস-বাস কৰি, অসমীয়া ছোৱালীৰ পাণি গ্ৰহণ কৰে। বিজয় সিংহ চৰ্দাৰৰ পুত্ৰ কৃপাময় উজিৰ। এওঁ ৰজা ঘৰৰপৰা উজীৰ পদ লাভ কৰিছিল। কৃপাময় উজিৰৰ পুত্ৰ খীৰা মৰলে বৰপেটাৰ সুন্দৰীদিয়া সত্ৰত বাস কৰিছিল। এওঁ সুন্দৰীদিয়া সত্ৰত বাস কৰা সময়তে মাধৱদেৱে এওঁৰ ঘৰতে প্ৰথম আশ্ৰয় লৈছিল। খীৰামৰলৰ পুত্ৰ মাধৱ মৰলে মাধৱ দেৱৰ লগত 'মিতা' পাতিছিল। মাধৱ মৰলৰ পুত্ৰ হৰিচৰণৰ পৰা তেওঁলোকৰ উপাধি 'চৌধুৰী' হয়। শ্যামলাল

চৌধুৰীয়ে পলাশবাৰী মৌজাৰ তহবিলদাৰ ৰূপে কাম কৰি, পিছত হাকিম হয়।

প্ৰসন্নলাল চৌধুৰীয়ে পোনতে পলাশবাৰী ছাত্ৰ বৃত্তি স্কুলত শিক্ষা লাভ কৰে। তাৰ পিছত পলাশবাৰী এম. ই. স্কুলত ভৰ্তি হয়। এই বিদ্যালয়ত তেওঁ শিক্ষকৰূপে পাইছিল শিক্ষাবিদ অবলাকান্ত গোস্বামীৰ পিতৃ কৃষ্ণকান্ত গোস্বামীক। কিন্তু ১৯০৭ চনত প্ৰসন্নলালৰ পিতৃৰ মৃত্যু হোৱাত, তেওঁলোক বৰপেটালৈ গুচি যায়। তেওঁ গৈ বৰপেটা হাইস্কুলত ভৰ্তি হয়। এই বিদ্যালয়ত তেওঁ সপ্তমমান শ্ৰেণীলৈ পঢ়ি, তেওঁ যোৰহাটলৈ যাবলগীয়া হয়। তাত গৈ যোৰহাট বেজবৰুৱা হাইস্কুলত ভৰ্তি হয় আৰু এই বিদ্যালয়ৰপৰা ১৯১৯ চনত প্ৰথম বিভাগত প্ৰৱেশিকা পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হয়। তাৰ পিছত তেওঁ কটন মহাবিদ্যালয়ত ভৰ্তি হয় যদিও তাত এবছৰ পঢ়ি কলিকতাৰ চেণ্ট পল মহাবিদ্যালয়ত ভৰ্তি হয়। ১৯২৮ চনত ডিষ্টিংচন সহ স্নাতক উপাধি লাভ কৰে। ইয়াৰ পিছত তেওঁ গুৱাহাটীত আইন পঢ়িবলৈ লয় যদিও শেষ পৰীক্ষা নিদিলে।

১৯২৭ চনত তেওঁ শিক্ষকতাৰে চাকৰি জীৱন আৰম্ভ কৰে। পোনতে তেওঁ পলাশবাৰী হাইস্কুলত এবছৰ শিক্ষকতা কৰে। তাৰ পিছত গুৱাহাটীৰ কামৰূপ একাডেমী, বজালী হাইস্কুল আৰু ১৯৩০ চনৰপৰা বৰপেটা বিদ্যা শিক্ষকতা কৰে। বৰপেটা বিদ্যাপীঠৰ প্ৰধান শিক্ষকৰূপে কাম কৰি ১৯৬৪ চনত অৱসৰ গ্ৰহণ কৰে। অৱসৰৰ পিছত তেওঁ কিছুদিন ধৰি 'জীৱনলতা ছোৱালী হাইস্কুল'ত প্ৰধান শিক্ষকৰূপে শিক্ষাদান কৰে। ১৯৭১ চনৰ পৰা ১৯৭৪ চনলৈকে বৰপেটা গোমুৰা বিদ্যা নিকেতন হাইস্কুলত প্ৰধান শিক্ষকৰূপে কাম কৰিবলগীয়া হয়।

প্ৰসন্নলাল চৌধুৰী আছিল এগৰাকী সু অভিনেতা। ১৯২২-২৩ চনত তেওঁৰ নাট্য জীৱন আৰম্ভ হয়। এই সময়ছোৱাতে তেওঁ বৰপেটাৰ মঞ্চ জগতত প্ৰৱেশ কৰি, পোনতে বিয়া উপলক্ষে আয়োজিত নাটকত অভিনয় কৰিবলৈ লয়। পোনতে তেওঁ বৰদা চৌধুৰীৰ বিয়া উপলক্ষে অনুষ্ঠিত 'দেৱলা দেৱী' নাটকত কৰুণ সিংহৰ ভাওটি ৰূপায়ণ কৰে। এই অভিনয়ত তেওঁ প্ৰশংসিত হোৱাত, অভিনয় জীৱনৰ প্ৰতি আকৃষ্ট হয় আৰু তেওঁ ১৯৩১-৩৩ চনৰ সময়ছোৱাত 'মিলন মন্দিৰ' নাট্য দল গঠন কৰে। এই বিষয়ত তেওঁৰ অগ্ৰজ গণেশ লাল চৌধুৰীয়েও গুৰি ধৰে। মেৱাৰ পতন, ছাজাহান, বনবীৰ, জনা, কালাপাহাৰ, চন্দ্ৰগুপ্ত, বিজয়া, কৰ্ণাৰ্জ্জুন, ধৰ্ম পৰীক্ষা, নীলাম্বৰ, মানৰ দিন আদি বিভিন্ন নাটকত তেওঁ বিভিন্ন ভাওত অভিনয়

কৰে। তেওঁ তেজপুৰ বাণ ৰংগ মঞ্চতো অভিনয় কৰি সুনাম অৰ্জন কৰে।

চৌধুৰী এগৰাকী চিকাৰীৰূপেও জনাজাত।

তেওঁ ৰাজনীতিৰ লগতো জড়িত আছিল। তেওঁ জনসংঘৰ এগৰাকী নিয়মীয়া সভ্য আছিল। আৰু এই দলৰপৰা তেওঁ ১৯৭১ চনত প্ৰাক্তন ৰাষ্ট্ৰপতি ফখৰুদ্দিন আলি আহমদৰ লগত বৰপেটা সংসদী আসনৰ নিৰ্বাচনত প্ৰতিদ্বন্দ্বিতা কৰি পৰাজিত হয়।

প্ৰসন্নলাল চৌধুৰী এগৰাকী বিশিষ্ট সাহিত্য সাধক। তেওঁ আছিল একেৰাহে কবি, নাট্যকাৰ, শিশু সাহিত্যিক আৰু গল্পকাৰ। ১৯১৯ চনত তেওঁ প্ৰথম কবিতা 'পূৰ্ণ প্ৰাণ' ৰচনা কৰে আৰু এই কবিতাটি 'সেউতী' নামৰ আলোচনীত প্ৰকাশ পায়। তেতিয়াৰপৰা তেওঁ কবিতা ৰচনা কৰিবলৈ ধৰে। ১৯১৮ চনত 'আসাম বান্ধৱ'ত তেওঁৰ চুটি গল্প প্ৰকাশিত হয়। তেওঁৰ প্ৰকাশিত বুৰঞ্জীমূলক নাটক-নীলাম্বৰ (১৯৩৩)। কাব্য নাটক ঃ অপেশ্বৰী(১৯১৬)। অনাতাঁৰ নাটক ঃ চুলতানা ৰেজিয়া (১৯৪৯), ৰণজিৎ সিংহ ১৯৪৯), ৰাবিষাৰ ৰঙা ৰ'দ (১৯৫৯) আদি। কবিতাঃ অগ্নিমন্ত্ৰ (১৯৫০), চানেকি কবিতা (১৯৬৫) আদি। প্ৰবন্ধ ঃ জাতিৰ ফুল (১৯৬৭)। শিশু সাহিত্য ঃ মৌচাক, তেজৰ অৰিহণা, ৰাণা প্ৰতাপ আদি। গল্প ঃ বহুত কথা, আমাৰ দেশৰ সাধু আদি। গীতৰ পুথি ঃ গুঞ্জৰী, ৰংগে ফাগু খেলে। সম্পদনামূলকঃ মাধৱ কন্দলীৰ 'ৰামায়ণ'। তেওঁ অপ্ৰকাশিত কেই ৰাখনো গ্ৰন্থ আছে। ১৯৫১ চনত তেওঁ 'প্ৰকাশ' নামেৰে এখন সাপ্তাহিক বাতৰি কাকত সম্পাদনা কৰিছিল। তেওঁ অসমৰ 'বিদ্ৰোহী কবি' ৰূপে জনাজাত।

নীলাম্বৰ ঃ প্ৰসন্নলাল চৌধুৰীৰ 'নীলাম্বৰ' এখন ঐতিহাসিক নাটক। কিন্তু নাটকখনত কল্পনাৰো কিছু ৰহণ নোহোৱা নহয়। খেন বংশৰ শেষ ৰজা নীলাম্বৰ আৰু বংগৰ নবাব হুছেইন ছাহৰ মাজত হোৱা সংঘৰ্ষ কমতাপুৰ ৰাজ্য পতনৰ কাহিনীয়ে নাটকখনৰ মূল বিষয়-বস্তু। নাট্যকাৰে গেইট চাহাবৰ বুৰঞ্জীৰ কাহিনীটোকে মূল আধাৰ হিচাপে লৈ, তাক স্বকীয় দৃষ্টিভংগী আৰু কল্পনাৰে সজাই-পৰাই তুলিছে।

পাল বংশৰ শেষ ৰজাৰ উপপত্নীৰ সন্তান নন্দই ৰাজ্যহীন হৈ ক্ষোভিত আৰু অপমানিত হৈছে। শেষত তেওঁ প্ৰতিহিংসা পৰায়ণ হৈ এক ষড়যন্ত্ৰৰ আশ্ৰয় লৈ, খেন বংশ উচ্ছেদ কৰি নিজে ৰাজপাট দখল কৰিবলৈ ৰজা নীলাম্বৰ, মন্ত্ৰী শচীনপাত্ৰ আৰু ব্ৰাহ্মণ জাতিৰ ওপৰত প্ৰতিশোধ পৰায়ণ হৈছে। এনে ঘটনাৰ মাজেৰে নাট্য-

বস্তু আগবঢ়াই দিয়া হৈছে। তেওঁৰ এই নাটকখন অসমৰ বিভিন্ন ৰংগমঞ্চত অভিনীত হৈছে আৰু নাটখনে কলামোদিৰ ভূয়সী প্ৰশংসা বুটলিবলৈ সক্ষম হৈছে। তেওঁৰ 'অপেচৰী' নাটকৰ বিষয় বস্তু অতি কাল্পনিক।

চৌধুৰীয়ে নাট্য সাহিত্যৰ দৰে অসমীয়া কাব্য সাহিত্যলৈও যুগমীয়া ৰত্নগুণি আগবঢ়াইছে। চৌধুৰীক 'বিদ্ৰোহী কবি'ৰূপে আখ্যা দিয়া হৈছে। তেওঁৰ প্ৰকাশিত কাব্যগ্ৰন্থ 'অগ্নি মন্ত্ৰ' আৰু 'চানেকি কবিতা'ৰ মাজত এনে বিদ্ৰোহৰ ভাব প্ৰকাশিত হৈছে। দলিত, শোষিত, নিষ্পেষিতসকলৰ ওপৰত শোষণ, উৎপীড়ন, বঞ্চনাৰ প্ৰতি তেওঁ বিদ্ৰোহ ঘোষণা কৰিছে, ভণ্ডামিৰ প্ৰতি বিদ্ৰোহ ঘোষণা কৰিছে আৰু পুৰণি আবৰ্জনাপূৰ্ণ ৰক্ষণশীল সমাজ ব্যৱস্থাৰ প্ৰতিও তেওঁ বিদ্ৰোহ ঘোষণা কৰিছে। তেওঁৰ এনে ভাৱধাৰা 'শক্তি পূজা', 'ইনক্যুলাব জিন্দাবাদ', 'অমৃত', 'মানৱ চেতনা' 'আধাৰ যুগ', 'কলাৰ কীৰ্ত্তন' আদি কবিতাত প্ৰকাশ পাইছে। কবিয়ে দেশৰ গৌৰৱ অটুট ৰাখিবলৈ ডেকা শক্তিক নতুন উদ্দামেৰে আগবাঢ়ি আহিবলৈ আহ্বান জনাইছে এনেদৰে ঃ

"সিন্ধুৰ দৰে গম্ভীৰ হৈ সূৰ্য্যৰ দৰে জ্বলি
বজ্ৰৰ দৰে দুৰ্বাৰ হৈ উঠা আজি মহাবলী;
মহান জীৱন লক্ষ্য আমাৰ বিশ্ব ভুবন মাজে
ধূৰ্জটি আজি গৰ্জে হিয়াত দুৰ্জয় বীৰ তেজে।"

প্ৰসন্নলাল এজন সমাজ সচেতন কবি। তেওঁ মানৱতাৰ প্ৰকৃত মূল্যবোধত সদায় গুৰুত্ব আৰোপ কৰে। সেয়ে তেওঁ নাঙলৰো জয়গায় গাব জানে ঃ

"চহা তুমি মহা কবি
ফালৰ মুখেদি সৃষ্টি কৰিছা
ধৰাত স্বৰ্গ ছবি।"

অসমৰ প্ৰতি কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰৰ উদাসীনতা আৰু অৱহেলাত কবিৰ প্ৰাণে গুজৰি গুমৰি উঠিছিল ঃ

"মাউৰা অসম ঠাই কতো নাই
বাৰোৱাৰী এই দেশ
থাপনাত নাই আমাৰ জননী
লাজৰ আছে নে শেষ।"

অম্বিকাগিৰীৰ দৰে প্ৰসন্নলাল চৌধুৰীৰ হৃদয়তো একে জাতীয় প্ৰেমৰ ভাব

উজ্জ্বলিত হোৱা আমি দেখিবলৈ পাওঁ। প্ৰসন্নলালৰ কবিতাৰ গতিশীল ছন্দ, বলিষ্ঠ ভাৱৰাশি আৰু শব্দ চয়নে পাঠক আৰু শ্ৰোতাক সদায় মুগ্ধ কৰি আহিছে।

প্ৰসন্নলাল চৌধুৰীৰ কাব্য প্ৰতিভা সম্পৰ্কে ড° অমলেন্দু গুহই লিখিছে, "প্ৰসন্ন কবিতা অসমীয়া ৰোমাণ্টিক কাব্যধাৰাৰ পৰিণত ফচল আৰু বাস্তৱমুখী আধুনিক কবিতা আন্দোলনৰ পথিকৃৎ বুলিয়েই মোৰ ধাৰণা।" ড° নন্দ তালুকদাৰে লিখিছে, "ৰোমাণ্টিক যুগৰ কবি স্বৰূপে তেওঁৰ কবিতা যিদৰে কল্পনাপ্ৰৱণ আৰু নৈ স্বৰ্গ সচেতন্, তেনেদৰে সমাজ সচেতন আৰু বাস্তৱমুখী।"

১৯৫১ চনত তেওঁ 'প্ৰকাশ' নামেৰে এখন সাপ্তাহিক বাতৰি কাকত সম্পাদনা কৰিছিল।

১৯৭৮ চনত গোলাঘাটত অনুষ্ঠিত হোৱা অসম সাহিত্য সভাৰ পঞ্চচত্বাৰিংশ অধিবেশনৰ তেওঁ সভাপতি আছিল। সেইদিনা তেওঁ সভাপতিৰ আসনৰপৰা কৈছিল ঃ

"তুমি আজি লোৱা সাজি
বিচিত্ৰ বাহিনী,
কবি তুমি কণ্ঠ ভৰা আছে বজ্ৰবাণী
নয়নত দিব্য-দৃষ্টি মৃত সঞ্জীৱনী।
অন্তৰত অগ্নি শিখা
ঠাৰতে বিজুলী লিখা,
বিপ্লৱৰ নটৰাজে
তাণ্ডৱৰ ডম্বৰু বজায়
পৰে যদি তোমাৰ তৰ্জ্জণী।
স্বপ্ন বিলাসৰ বাবে দিন আৰু নাই
সময় তাকৰ।
বিজুলী বাহিনী লাগে
সমগ্ৰ সমৰ
গাথা অগ্নিগড়।"

তেওঁৰ মৃত্যু হয় ১৯৮৬ চনৰ ২০ জানুৱাৰীত। ❑

অতুল চন্দ্ৰ বৰুৱা

"জাতীয় জীৱনৰ বৃহত্তৰ পটভূমিত দেখা দিয়া সংকট শিক্ষা ব্যৱস্থাৰ ত্ৰুটী; ক্ৰমবৰ্দ্ধমান নিবনুৱা সমস্যা, শিক্ষাৰ্থীৰ সন্মুখত দেখা দিয়া অনিশ্চিত ভৱিষ্যৎ, ৰাজনৈতিক অনিশ্চয়তা, অসমৰ ক্ৰম সংকুচিত ভূচিত্ৰ, আন্তঃৰাজ্যিক সীমা-বিবাদ, অৰ্থনৈতিক জীৱনৰ সংকট, গ্ৰন্থ প্ৰকাশনৰ সমস্যা, লেখক, অসমীয়া পুথিৰ সীমিত বজাৰ, ৰাজহুৱা প্ৰকাশন অনুষ্ঠানৰ নিৰাশাজনক ভূমিকা ইত্যাদি এশ এটা কাৰণত সাহিত্যৰ অগ্ৰগতি আজি মন্থৰ হৈ পৰিছে। এই সকলোবোৰৰ ওপৰত নতুনকৈ দেখা দিয়া বহিৰাহতৰ সমস্যাই আকৌ ভূতৰ ওপৰতে দানহ হৈ অসমীয়াৰ নিজা পৰিচয়কে বিপন্ন আৰু সংশয়গ্ৰস্ত কৰি তুলিছে। এনে পৰিস্থিতিত উপস্থিত হোৱা কৰ্তব্যৰ প্ৰত্যাহ্বান সাহসেৰে গ্ৰহণ কৰিব লাগিব— ৰাইজেও, চৰকাৰেও। বিভিন্ন সমস্যাত জুৰুলা হোৱা অথচ নিজা সাংস্কৃতিক ঐতিহ্য আৰু প্ৰাকৃতিক সম্পদেৰে চহকী আমাৰ এই ৰাজ্যখনৰ অৰ্থনৈতিক আৰু সাংস্কৃতিক দিশত উন্নত আৰু মহীয়ান কৰি তোলাত এপিনে যেনেকৈ প্ৰজ্ঞাবান, স্থিতধী আৰু দূৰদৰ্শী নেতৃবৃন্দ নিজৰ দায়িত্ব পালনত সচেতন হ'ব লাগিব, আনপিনে তেনেকৈ আত্মনিৰ্ভৰশীলতাৰ মহান আদৰ্শক সাৱটি লৈ জীৱনৰ প্ৰতিটো ক্ষেত্ৰত স্বাধীনতাৰ প্ৰতিষ্ঠা কৰিবলৈ আমাৰ ৰাইজেও বীৰদৰ্পে আগবাঢ়ি আহিব লাগিব। অবিৰাম সজাগতা আৰু সৰ্বাত্মক স্বাবলম্বিতা-এয়ে হ'ব আমাৰ আত্মপ্ৰতিষ্ঠাৰ মূল মন্ত্ৰ।"

জীৱনৰ প্ৰতিটো ক্ষেত্ৰত অধিকাৰ প্ৰতিষ্ঠা কৰিবলৈ অবিৰাম সজাগতা আৰু সৰ্বাত্মক স্বাবলম্বিতাৰ পোষকতা কৰা, বিশিষ্ট লেখকগৰাকীয়ে অতুলচন্দ্ৰ বৰুৱা।

অতুল চন্দ্ৰ বৰুৱাৰ জন্ম হয় ১৯১৬ চনৰ ২৯ মে'ত দৰং জিলাৰ মাঁৰে গাৱঁত (ডুবাহাটী)। পিতাকৰ নাম ভোগৰাম বৰুৱা আৰু মাকৰ নাম প্ৰমিলা বৰুৱা। তেওঁ মাঁৰে গাৱঁতে প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ৰ শিক্ষা আৰম্ভ কৰে। ১৯৩৬ চনত তেওঁ মংগলদৈ চৰকাৰী হাইস্কুলত পৰা প্ৰথম বিভাগত মেট্ৰিক পাছ কৰে। ১৯৪০ চনত তেওঁ কটন কলেজৰপৰা বি. এ আৰু ১৯৪৪ চনত কলিকতা বিশ্ববিদ্যালয়ৰপৰা দ্বিতীয় শ্ৰেণীৰ প্ৰথম স্থান লাভ কৰি এম. এ পাছ কৰে।

বৰুৱাই শিক্ষকতাৰে চাকৰি জীৱন আৰম্ভ কৰে। ১৯৩৭ চনৰ পৰা ১৯৪০ চনৰ ভিতৰত তেওঁ ছিপাঝাৰ হাইস্কুল, পাথৰিঘাট এম ই স্কুল আৰু মংগলদৈ স্কুলত শিক্ষকতা কৰে। ১৯৪৩ চনৰপৰা ১৯৪৯ চনলৈ তেওঁ শ্বিলং অসম সচিবালয়চত চাকৰি কৰে। ১৯৪৭ চনত তেওঁ হিৰণপ্ৰভা বৰুৱাৰ সৈতে বিবাহ পাশত আবদ্ধ হয়। ১৯৪৪-৪৯ চনৰ সময়ছোৱাত তেওঁ শ্বিলঙৰ ছেণ্ট মেৰীজ কলেজ আৰু এগু মাগুছ কলেজত প্ৰবক্তাৰূপে কাৰ্য্যনিৰ্বাহ কৰে। ১৯৪৯ চনত তেওঁ এ.চি. এছ পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হয়। ১৯৫০ চনৰপৰা ১৯৫৩ চনলৈকে তেওঁ ৰঙিয়াত এছ ডি চি নিযুক্ত হয়। ১৯৫৩ চনৰ পৰা ১৯৫৮ চনৰ সময়ছোৱাত তেওঁ গুৱাহাটীত এচ. ডি. চি আৰু এছিষ্টেণ্ট ছেটলমেণ্ট অফিচাৰৰূপে কাৰ্য্য নিৰ্বাহ কৰে। ১৯৬৯-৭০ চনত তেজপুৰৰ সদৰ এছ ডি ও আৰু ১৯৭১-৭২ চনত এপেক্স মাৰ্কেটিং ছোচাইটিৰ মেনেজিং ডাইৰেক্টৰ নিযুক্ত হয়। ১৯৭২-'৭৪ চনৰ সময়ছোৱাত তেওঁ কামৰূপ জিলাৰ এ.ডি চি আৰু ১৯৭৪ চনত কামৰূপ জিলাৰ অতিৰিক্ত উপায়ুক্ত ৰূপে অৱসৰ গ্ৰহণ কৰে।

বৰুৱা বিভিন্ন সাহিত্য সংস্কৃতি আৰু শিক্ষামূলক অনুষ্ঠান-প্ৰতিষ্ঠানৰ লগত জড়িত আছিল। ১৯৪৫ চনৰ ১৪ জানুৱাৰীত শ্বিলং মুকুল সংঘৰ জন্ম হয় আৰু বৰুৱা এই অনুষ্ঠানৰ প্ৰতিষ্ঠাপক সম্পাদক হয়। ১৯৪৬-৪৮ চনৰ সময়ছোৱাত তেওঁ কলিকতা আৰু ঢাকা বিশ্ববিদ্যালয়ৰ পৰীক্ষক নিযুক্ত হয়। ১৯৫৫ চনৰ ২৭ ফেব্ৰুৱাৰীত তেওঁ গুৱাহাটী আলোচনী চক্ৰৰ সম্পাদকৰূপে সেৱা আগবঢ়ায়। ১৯৭৭-৭৯ চনত তেওঁ দৰং জিলা সাহিত্য সভাৰ সভাপতি নিৰ্বাচিত হয়। ১৯৮৮-৯৩ চনৰ সময়ছোৱাত তেওঁ অসমীয়া চলন্ত অভিধান প্ৰণয়ন সমিতিৰ সহকাৰী সম্পাদক আছিল। ১৯৭৭ চনত তেওঁ গুৱাহাটী মেট্ৰপলিটান ইনষ্টিটিউটৰ উপাধ্যক্ষ নিযুক্ত হয়।

অতুল চন্দ্ৰ বৰুৱাই অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যলৈ উল্লেখযোগ্য বৰঙণি আগবঢ়াইছে। তেওঁৰ প্ৰকাশিত গ্ৰন্থৰাজি হ'ল— শৰৎ চন্দ্ৰ গোস্বামীৰ চমু জীৱনী

(১৯৪৬), সাহিত্যৰ ৰূপৰেখা (১৯৫৭) প্ৰজাপতিৰ নিবন্ধ (১৯৫৭), সমালোচনা সাহিত্য (১৯৫৮), ভূমি আৰু জীৱন (১৯৫৮), সাহিত্য দৃষ্টি (১৯৬০), মদন আৰু বসন্ত (১৯৬১), নবী কথা (১৯৬৩), ভাকে বোলে শুনা উপায় (১৯৬৪), সাহিত্য জীৱন (১৯৬৫), লোকদেৱতা শিৱ (১৯৬৭), গল্প ভাৰতী (১৯৬৯), অসমীয়া কাব্যত প্ৰেমৰ বোঁৱতী সুঁতি (১৯৭০), মনসা কাব্য আৰু ওজাপালি (১৯৭৪), বাগ্মীনেতা দেশভক্ত ফুকন (১৯৭৭), অসমীয়া অভিধান আৰু ভাষা (১৯৭৭), ছন্দশিল্পী ভোলানাথ দাস, অসমীয়া লোক সাহিত্য (১৯৮১), সানমিহলি (১৯৮৬), নৱবস্ত্ৰ (১৯৮৮)। শিশু সাহিত্য — পুৰণি পুথিৰ সাধু (১৯৫১), সন্ধিয়াৰ সাধু (১৯৬৩), খেলিমেলি (১৯৭৮) আদি। তাওনি— মহাপুৰুষ শংকৰদেৱ (১৯৭৫) সম্পাদনামূলক — কাব্য প্ৰভা (১৯৪১), অতীত আৰু-বৰ্তমান (১৯৫২), মধ্যবিংশ শতিকাৰ অসমীয়া সাহিত্য (১৯৭৪), ভোলানাথ দাস ৰচনাৱলী (১৯৭৭), ৰঘুনাথ চৌধাৰী ৰচনাৱলী (১৯৮০)। অতুলচন্দ্ৰ বৰুৱা ৰচনাৱলী (প্ৰথম খণ্ড) ১৯৯৩, অতুলচন্দ্ৰ বৰুৱা ৰচনাৱলী (দ্বিতীয় খণ্ড) ১৯৯৬, অতুলচন্দ্ৰ বৰুৱা ৰচনাৱলী (তৃতীয় খণ্ড) ১৯৯৮ চনত প্ৰকাশ পাইছে।

সাহিত্যৰ ৰূপৰেখা ঃ অতুলচন্দ্ৰ বৰুৱাৰ 'সাহিত্যৰ ৰূপৰেখা' (১৯৫৭) সাহিত্যৰ তত্ত্ব সম্পৰ্কীয় এখন আলোচনামূলক গ্ৰন্থ। এই গ্ৰন্থত সাহিত্য, কবিতা, উপন্যাস, চুটিগল্প, সাহিত্যত ষ্টাইল সম্পৰ্কে কেইবাটাও মূল্যবান প্ৰবন্ধ সন্নিৱিষ্ট হৈছে। এই প্ৰবন্ধকেইটা জয়ন্তী, আৱাহন, সুৰভি, বাঁহী আদিত প্ৰকাশ পায়। 'সাহিত্য' শীৰ্ষক প্ৰবন্ধত তেওঁ জীৱনৰ লগত সাহিত্যৰ সম্বন্ধ, সাহিত্যৰ মূল তথ্য, মনোধৰ্মী আৰু বাস্তৱধৰ্মী সাহিত্য, সাহিত্যত ব্যক্তিত্ব আৰু সমাজৰ ছাপ, সাহিত্য শব্দৰ প্ৰয়োগ, স্থায়ী আৰু অস্থায়ী সাহিত্য, ৰস আৰু ভাবৰ পাৰ্থক্য আদি সম্পৰ্কে আলোচনা আগবঢ়াইছে। 'কবিতা' শীৰ্ষক আলোচনাত তেওঁ কবিতাৰ ধৰ্ম-দৰ্শন আৰু কবিতাৰ সত্যৰ পাৰ্থক্য, কাব্য সত্য আৰু বৈজ্ঞানিক সত্যৰ পাৰ্থক্য, জীৱনৰ অভিব্যক্তিৰূপে কবিতা, কবিতাৰ বিষয়-বস্তু সম্পৰ্কে আলোচনা কৰা হৈছে। 'নাটক' শীৰ্ষক আলোচনাত নাটকৰ উৎপত্তি, নাটকৰ কলা আৰু বাস্তৱ, ৰংগমঞ্চৰ ইতিহাস সম্পৰ্কে আলোচনা আগবঢ়োৱা হৈছে। 'উপন্যাস' সম্পৰ্কীয় আলোচনাত তেওঁ উপন্যাসৰ সংজ্ঞা আৰু বাস্তৱৰ লগত সম্বন্ধ, উপন্যাসৰ উৎপত্তি, উপন্যাসৰ শ্ৰেণী বিভাগ সম্পৰ্কে আলোচনা কৰিছে। আলোচনাত তেওঁ উপন্যাস সম্পৰ্কে কৈছে,

"অভিজ্ঞতাৰ সমলেৰে গঢ়ি তোলা, কাল্পনিক জীৱনৰ ধাৰাবাহিক ঘটনাৱলীৰ বাস্তৱময় জীৱন্ত চিত্ৰই উপন্যাস।" 'চুটি গল্প' শীৰ্ষক আলোচনাত তেওঁ চুটি গল্পৰ বিষয়ে আলোচনা আগবঢ়াইছে। তাত তেওঁ চুটিগল্প সম্পৰ্কে লিখিছে, "সামান্য ঘটনাকেই অসামান্যভাৱে প্ৰকাশ কৰিব পৰাটোৱেই আধুনিক চুটিগল্পৰ বৈশিষ্ট্য বুলিব পাৰি।" "চুটি গল্পৰ মূল ঘটনা এটা। ই কোনো লোকৰ জীৱনৰ সমস্ত বৃত্তান্ত বা চৰিত্ৰ ফুটাই তুলিব নোৱাৰে। ই জীৱনৰ কোনো এটা বিশেষ ঘটনাত মাথোন জোৰ দিয়ে।"

'সমালোচনা সাহিত্য' (১৯৫৮) শীৰ্ষক গ্ৰন্থত তেওঁ সমালোচনা, দুজনা গুৰুৰ দুখন কাব্য, কুলাচল বধ, ৰুক্মিণী হৰণ নাট, 'জন্ম যাত্ৰা নাট, সীতা হৰণ কাব্য, শ্ৰীবৎশ চিন্তা, চিন্তা শেৱালি, প্ৰণয়ৰ সুঁতি আদি সম্পৰ্কে আলোচনা আগবঢ়াইছে। তেওঁৰ এই প্ৰবন্ধবোৰ ইতিমধ্যে বাঁহী, জয়ন্তী, আৱাহন, অখণ্ড-ভাৰত আদি বিভিন্ন আলোচনীত প্ৰকাশ পায়। 'সমালোচনা' শীৰ্ষক প্ৰবন্ধত তেওঁ সমালোচনাৰ ব্যাখ্যা দাঙি ধৰিছে এনেদৰে, "সংস্কৃতত 'লোচ্' ধাতুৰ অৰ্থ দেখা। তাৰ পৰাই 'লোচন' শব্দৰ উৎপত্তি। লোচন শব্দৰ সাধাৰণতে তিনিটা অৰ্থ, যেনে— চকু, দৃষ্টি আৰু আলোচনা। সম্যকভাৱে কৰা দৃষ্টি বা আলোচনাকে সমালোচনা বোলা হয়।" সাহিত্য তত্ত্বৰ দৰে জটিল কথাবিলাককো সহজ-সৰলভাৱে বুজাব পৰাটো অতুল চন্দ্ৰ বৰুৱাৰ ৰচনা-ৰীতিৰ এটা বিশেষত্ব বুলিব পাৰি।

'সাহিত্য-দৃষ্টি' (১৯৬০) গ্ৰন্থত তেওঁ সাহিত্য আৰু সাহিত্যিকৰ বিষয়ে আলোচনা আগবঢ়াইছে।

'ছন্দশিল্পী ভোলানাথ দাস' (১৯৭৮) অতুল চন্দ্ৰ বৰুৱাৰ এখন জীৱনী গ্ৰন্থ। এই গ্ৰন্থ সম্পৰ্কে বৰুৱাই কৈছে, "পোনতেই কৈ থোৱা ভাল যে 'ছন্দশিল্পী ভোলানাথ দাস' স্বয়ং সম্পূৰ্ণ গ্ৰন্থ নহয় ঃ ই মূলত ঃ আমাৰ দ্বাৰা সংকলিত আৰু সম্পাদিত আৰু অসম প্ৰকাশন পৰিষদৰ দ্বাৰা প্ৰকাশিত 'ভোলানাথ দাস ৰচনাৱলী'ৰে এখন পৰিপূৰক পুথি। গ্ৰন্থখনত লোকগীতৰ বাখৰ বৰা আৰু কবি ভোলানাথ দাসৰ বংশ-পৰম্পৰা, ভোলানাথ দাস— কবি আৰু মানুহজন, সমকালীন অসমীয়া সাহিত্য আৰু ভোলানাথ দাস, উত্তৰকালৰ কবিসকলৰ ওপৰত ভোলানাথ দাসৰ কবিতাৰ ছন্দ আৰু ভাবৰ ধ্বনি-প্ৰতিধ্বনি আদি কেইবাটাও শিতানত ভোলানাথ দাসৰ জীৱন আৰু কৃতিত্ব সম্পৰ্কে বিস্তৃত আলোচনা আগবঢ়োৱা হৈছে। জীৱনী সাহিত্যলৈ বৰুৱাৰ 'শৰৎ চন্দ্ৰ গোস্বামী' (১৯৮৭) গ্ৰন্থখনো উল্লেখযোগ্য অৱদান।

১৯৭৯ চনৰ ১০ ফেব্ৰুৱাৰীত গুৱাহাটীত অনুষ্ঠিত হোৱা অসম সাহিত্য সভাৰ ষট চত্বাৰিংশ অধিৱেশনৰ তেওঁ সভাপতি আছিল। সভাপতিৰ আসনৰপৰা তেওঁ কৈছিল, "অসম মৰিলে আমিও মৰিম। অসমৰ উন্নতিয়ে আমাৰ উন্নতি। অসমৰ গৌৰৱে আমাৰ গৌৰৱ, তথা ভাৰতৰ গৌৰৱ। অসমীয়া, তুমি য'তেই নাথাকা— সদিয়া সীমান্তে হওক বা ধুবুৰীৰ প্ৰান্তত হওক, পৰ্বত পাহাৰতে হওক বা ভৈয়ামতে হওক, তুমি নৈ পৰীয়া চহৰবাই হোৱা বা খিলঞ্জীয়া আদিবাসীয়ে হোৱা— তোমাৰ এটাই পৰিচয় ঃ তুমি অসমীয়া; শত বাধা-বিঘিনীৰ মাজতো যেন তোমাৰ অসমীয়া পৰিচয় জিলিকি থাকে।

অতুল চন্দ্ৰ বৰুৱাৰ পৰলোকপ্ৰাপ্তি হয় ২০০১ চনৰ ২৫ ডিচেম্বৰত, গুৱাহাটীৰ নিজ বাসভৱনত। ❒

যতীন্দ্ৰ নাথ গোস্বামী

"অসমৰ জাতীয় জীৱনৰ এটা সন্ধিক্ষণত আমি এই সাহিত্য ক্ষেত্ৰত সমবেত হৈছোঁ। আমাৰ কেউফালে সংগ্ৰাম। আপোনালোকক নকলেও হ'ব যে অসমীয়া জাতিয়ে বিভিন্ন ক্ষেত্ৰত কেইবাখনো শৰাইঘাট অতিক্ৰম কৰিবলগীয়া হৈছে। অসমীয়া ভাষা পুনৰ প্ৰচলন অসমত শোধনাগাৰ স্থাপন, অসমীয়া ভাষাক ৰাজ্য ভাষা কৰা, অসমীয়া ভাষাক উচ্চ শিক্ষাৰ মাধ্যম কৰা আদি আমাৰ সংগ্ৰামৰ একো একোটা স্তম্ভ। এতিয়া লোক গণনাৰ প্ৰাক কালত অসমীয়াৰ অস্তিত্ব ৰক্ষাৰ সংগ্ৰাম আৰম্ভ হৈছে। জীৱনৰ আন এটা সংগ্ৰাম। অসমৰ গাঁৱে-ভূঞে, নগৰে-চহৰে যি জন জাগৰণে দেখা দিছে সেই জাগৰণৰ কালত আৱেগ-অনুভূতিক প্ৰাধান্য নিদি আমি মানসিক আৰু অৰ্থনৈতিক উন্নতিৰ আঁচনি কৰি কামত আগবাঢ়ি যাব লাগিব। আমাৰ ভাগ্য আমি নিজেই ৰচনা কৰিব লাগিব। অসমীয়াই আত্মপ্ৰতিষ্ঠা কৰাৰ এয়ে সুবৰ্ণ সুযোগ। অসমত বসবাস কৰা সকলো শ্ৰেণীৰ লোকৰ সমূহীয়া প্ৰচেষ্টাৰ ওপৰতে অসমৰ উন্নতি নিৰ্ভৰ কৰিছে।"

অসমীয়া জাতিৰ আত্মপ্ৰতিষ্ঠাৰ এনে সুবৰ্ণ সুযোগৰ সন্ধান দিয়া বিশিষ্ট লেখকগৰাকীয়ে যতীন্দ্ৰনাথ গোস্বামী।

যতীন্দ্ৰনাথ গোস্বামীৰ জন্ম হয় ১৯১৮ চনৰ, ১২ নবেম্বৰত, যোৰহাটৰ ওচৰৰ টীয়কৰ নেপালী সত্ৰত। তেওঁৰ পিতাকৰ নাম প্ৰাণকৃষ্ণ গোস্বামী আৰু মাকৰ নাম নৰ্মদা দেৱী।

তেওঁৰ সৰুকালৰ শিক্ষা টীয়ক প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ত আৰম্ভ হয়। ১৯৩৭ চনত তেওঁ চেনাইৰাম হাইস্কুলৰপৰা প্ৰৱেশিকা পৰীক্ষা পাছ কৰে। তেওঁ যোৰহাট জে.বি. কলেজৰপৰা ১৯৩৯ চনত আই. এ. পাছ কৰে। ১৯৪১ চনত তেওঁ কলিকতা ৰিপণ কলেজৰপৰা বি.এ আৰু ১৯৪২ চনত শ্বিলঙৰ পৰা বি টি পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হয়। ১৯৫০ চনত তেওঁ কলিকতা বিশ্ববিদ্যালয়ৰ পৰা এম. এ পাছ কৰে।

তেওঁ গোলাঘাটৰ ঢেকিয়াল গৌৰাং সত্ৰ নিবাসী অনুপমা গোস্বামীৰ লগত বিবাহ-পাশত আবদ্ধ হয়। তেওঁলোক সাতটা সন্তানৰ পিতৃ-মাতৃ।

পোনতে তেওঁ প্ৰতিৰক্ষা বিভাগত চাকৰি কৰে। পিছত শ্বিলং লাবান বইজ স্কুলত প্ৰধান শিক্ষকৰ পদ লাভ কৰি শিক্ষকতা কৰিবলৈ লয়। তেওঁ কিছুদিন কটন কলেজ আৰু জগন্নাথ বৰুৱা কলেজতো অধ্যাপনা কৰে। ১৯৮০ চনত তেওঁ চাকৰিৰপৰা অৱসৰ লয়।

যতীন্দ্ৰনাথ গোস্বামীয়ে অসম সাহিত্য সভাৰ লগত দীৰ্ঘদিনৰপৰা জড়িত হয়। ১৯৫৩ চনত অসম সাহিত্য সভাৰ শ্বিলং অধিবেশনৰ তেওঁ কাৰ্যনিৰ্বাহকৰ সদস্য আছিল। ১৯৫৪ চনৰপৰা ১৯৫৯ চনলৈ তেওঁ পাঁচবাৰ ধৰি অসম সাহিত্য সভাৰ সহকাৰী সম্পাদক আছিল। তেওঁ ১৯৫৯, ১৯৭০-৭১, ১৯৭১-৭২, ১৯৭২-৭৩ বৰ্ষৰ তেওঁ অসম সাহিত্য সভাৰ প্ৰধান সম্পাদক নিৰ্বাচিত হয়। ১৯৭৪-১৯৭৫ চনত তদুপৰি তেওঁ অসম সাহিত্য সভাৰ উপ-সভাপতি নিৰ্বাচিত হয়। তদুপৰি তেওঁ অসম সাহিত্য সভাৰ চন্দ্ৰকান্ত-ইন্দ্ৰকান্ত ন্যাস সমিতি, ৰাধাকান্ত সন্দিকৈ সমাৰোহ পুঁজি, চন্দ্ৰকান্ত সন্দিকৈ ভৱন অগ্নি বীমা পুঁজিৰ ধনভঁৰালী আছিল। তেওঁ ১৯৬৭ চনৰ পৰা ১৯৬৮ চনলৈ অসম কলেজ শিক্ষক সন্থাৰ উপ-সভাপতি ৰূপে কাৰ্যনিৰ্বাহ কৰে। ১৯৭৬-৭৭ বৰ্ষৰ সময়ছোৱাত তেওঁ এই অনুষ্ঠানৰ সভাপতি নিৰ্বাচিত হয়।

১৯৯৭ চনত অসম সাহিত্য সভাই তেওঁক 'সাহিত্যাচাৰ্য্য' উপাধিৰে সম্মানিত কৰে।

তেওঁ অসমীয়া ভাষা সাহিতত্যলৈ উল্লেখযোগ্য বৰঙণি আগবঢ়াইছে। তেওঁৰ প্ৰকাশিত গ্ৰন্থসমূহৰ ভিতৰত হ'ল — অসমীয়া সাহিত্যৰ চমু বুৰঞ্জী, সাহিত্য চিন্তা,

জগন্নাথ বৰুৱা, সাহিত্যৰথী লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা, ভাষাৰ ওজা হেমচন্দ্ৰ গোস্বামী, ওজাপৰা প্ৰাসাদলৈ, মৌচাক, মাতৃভাষাৰ শিক্ষা, শিক্ষা মনোবিজ্ঞানৰ আভাষ, মেম, দস্যু সম্ৰাট, কাণিকা লগা মিছা আদি। সম্পাদিত বেজবৰুৱাৰ প্ৰবন্ধ বাছনি, মোৰ জীৱন সোঁৱৰণ-লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা, অসম সাহিত্য সভাৰ ভাষণাৱলী চতুৰ্থ ভাগ, আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকন, শৰৎ চন্দ্ৰ গোস্বামী ৰচনাৱলী, ক্ষেত্ৰধৰ বৰগোসাঁইৰ প্ৰবন্ধ সংকলন, ভীম চৰিত, অশ্বকৰ্ণ বধ, বলিচলন কাব্য, অসম সাহিত্য সভাৰ প্ৰকাশনৰ বৰ্ণনামূলক তালিকা, কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈৰ ৰচনা-সম্ভাৰ আদি।

অসমীয়া সাহিত্যৰ চমু বুৰঞ্জী ঃ 'অসমীয়া সাহিত্যৰ চমু বুৰঞ্জী' (১৯৫৭) যতীন্দ্ৰনাথ গোস্বামীৰ এখন উল্লেখযোগ্য গ্ৰন্থ। অসমীয়া সাহিত্যত এতিয়ালৈ যিকেইখন সাহিত্যৰ বুৰঞ্জী প্ৰকাশ হৈছে, তাৰ কোনো এখনে সম্পূৰ্ণ নহয়। আমাৰ সাহিত্যৰ বুৰঞ্জী পঢ়ি, আমাৰ সাহিত্যৰ লেখকসকলৰ বিষয়ে এটি সাধাৰণ ধাৰণাহে কৰিব পাৰি। সেই প্ৰকৃত সাহিত্যিকসকলৰ সাহিত্য-কৰ্মৰ বিষয়ে বিতং আলোচনাৰ অভাৱ। আনকি আমাৰ সাহিত্যৰ বুৰঞ্জীত চন-তাৰিখৰ ভুল কৰা সমালোচকো আছে। কিতাপৰ ভিতৰত নোসোমোৱাকৈ সাহিত্যৰ বতৰা দিয়া সমালোচকো নোহোৱা নহয়। এইক্ষেত্ৰত যতীন্দ্ৰনাথ গোস্বামী আৰু ড° হেমন্ত কুমাৰ শৰ্মাই বিশেষ উদাৰতা, পাণ্ডিত্য আৰু নিৰলস চেষ্টাৰে সাহিত্যৰ বুৰঞ্জী ৰচনা কৰা পৰিলক্ষিত হৈছে। যতীন্দ্ৰনাথ গোস্বামীয়ে তেওঁৰ এই 'অসমীয়া সাহিত্যৰ চমু বুৰঞ্জী'ত অসমীয়া সাহিত্য জগতৰ বহু খবৰ পোহৰলৈ আনিবলৈ সক্ষম হৈছে। তেওঁ পণ্ডিত হেমচন্দ্ৰ গোস্বামী আৰু ডিম্বেশ্বৰ নেওগৰ নীতিকে মানি লৈ সামান্য লৰচৰ কৰি অসমীয়া সাহিত্যৰ বুৰঞ্জীক পাঁচটা ভাগত ভগাইছে। সেই ভাগকেইটা হ'ল ঃ আদি যুগ, প্ৰাক্-বৈষ্ণৱ যুগ, বৈষ্ণৱ যুগ, উত্তৰ বৈষ্ণৱ যুগ বা বিস্তাৰ যুগ আৰু বৰ্তমান যুগ।

প্ৰথম অধ্যায়ৰ 'জোৰণি'ত কামৰূপ-প্ৰাগজ্যোতিষ- অসম, অসমীয়া লিপি, অসমীয়া ভাষাৰ জন্ম, অসমীয়া ভাষাৰ বুৰঞ্জীৰ যুগ, অসমীয়া ভাষাৰ শব্দ-ভাণ্ডাৰ, অসমীয়া সাহিত্যৰ বুৰঞ্জীৰ যুগ বিভাগ সম্পৰ্কে আলোচনা আগবঢ়াইছে। তেওঁ 'অসম' নামৰ উৎপত্তি সম্পৰ্কে 'কামৰূপ-প্ৰাগজ্যোতিষ-অসম' শীৰ্ষক আলোচনাত লিখিছে, "আহোমসকল ত্ৰয়োদশ শতিকাত এই দেশলৈ অহাৰ পাচতহে এই দেশৰ নাম অসম হয়। নবাগত শ্যান দেশী টাই আক্ৰমণকাৰীসকলক এই দেশৰ বাসিন্দাসকলে আসম, আসাম, অচম বুলিছিল। আহোম শব্দটো আসামৰ (আসাম),

অসম অহম আহোমৰ পৰা ওলোৱা। চাৰ এডোৱার্ড গেইটে আসাম শব্দৰ পৰা অসম হোৱা বুলি অনুমান কৰিছে। ড° বাণীকান্ত কাকতিৰ মতে টাই ভাষাত শ্যাম ধাতুৰ অৰ্থ হৈছে পৰাজিত হোৱা। এই শ্যামৰ আগত 'আ' — যোগ কৰিলে আ শ্যাম শব্দৰ অর্থ অপৰাজেয় হয় আৰু আ-শ্যমৰ পৰা অসম হোৱাটো স্বাভাৱিক। পুৰণি অসমীয়াত আসাম আৰু অসম গঢ়ে এই মত সমর্থন কৰে। ইয়াৰ পৰা দেখা যায় যে, আসাম নামটো প্ৰথমতে শ্যান্ বা শাম আক্রমণকাৰীসকলৰ ক্ষেত্রত ব্যৱহাৰ কৰা হৈছিল, পাচত তেওঁলোকে জয় কৰা দেশখন আৰু শেহত গোটেই ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ উপত্যকা এই নামেৰে অভিহিত হৈছিল।"

দ্বিতীয় অধ্যায়ত তেওঁ 'মৌখিক জন সাহিত্য'ৰ বিষয়ে আলোচনা কৰি লিখিছে, "পৃথিৱীৰ অন্যান্য দেশৰ সাহিত্যৰ নিচিনাকৈ অসমীয়া সাহিত্যতো কবিতাৰ জন্ম আগ। সেই কাৰণে আমাৰ প্ৰথম সাহিত্য হৈছে মৌখিক গীত বা লোকগীত। এই মৌখিক গীত বা লোকগীতৰ উপৰিও যোজনা, ফকৰা, সাধুকথা আদিও মৌখিক ৰূপত প্ৰচলন আছিল।

তৃতীয় অধ্যায়ত — 'আদি যুগ' তেওঁ বুৰঞ্জীমূলক কথা, অসমৰ বৌদ্ধধর্ম, চৰ্যাপদ, ডাকৰ বচন আদি কেইবাটা বিষয়ৰ আলোচনা আৰম্ভ কৰি, এই গ্ৰন্থৰ একাদশ অধ্যায়ত — 'বৰ্তমান যুগ'ত আলোচনাৰ সামৰণি মাৰিছে। 'বৰ্তমান যুগ' আমেৰিকান বেপটিষ্ট সমাজৰ আগমনৰ কথাৰে আৰম্ভ কৰিছে। তাৰ পিছত 'অৰুণোদই' আৰু 'জোনাকী যুগ'ৰ লেখকসকলৰ পৰিচয় দাঙি ধৰা হৈছে। ইয়াৰ পিছত আধুনিক কথা সাহিত্য, উপন্যাস, গল্প, নাটক, জীৱনী, শিশু সাহিত্য, গৱেষণা আৰু সমালোচনা সাহিত্যৰ ওপৰত আলোকপাত কৰা হৈছে।

সাহিত্য চিন্তা ঃ 'সাহিত্য চিন্তা (১৯৭১) গ্ৰন্থত তেইশটা প্ৰবন্ধ সন্নিবিষ্ট হৈছে। কাব্য-প্ৰসংগ, চন্দ্ৰকুমাৰ আগৰৱালাৰ কবিতা, কবি যতীন্দ্ৰনাথ দুৱৰাৰ কবিতা, হিতেশ্বৰ বৰবৰুৱাৰ অমিত্ৰাক্ষৰ ছন্দৰ কাব্য, মফিজুদ্দিন আহমদ হাজৰিকাৰ কবিতা আদি ইয়াৰ প্ৰতিটো প্ৰবন্ধত গোস্বামীৰ অধ্যয়পুষ্ট মন আৰু চিন্তা-চেতনাৰ উমান পোৱা যায়। তেওঁ চন্দ্ৰকুমাৰ আগৰৱালাৰ বিষয়ে লিখিছে, "আধুনিক অসমীয়া কাব্য সাহিত্যত চন্দ্ৰকুমাৰ আগৰৱালাৰ (১৮৬৭--১৯৩৮) এখন সুকীয়া আসন আছে। ১৮১০ শকৰ মাঘ মাহৰ 'জোনাকী'ৰ প্ৰথম সংখ্যাত ওলোৱা আগৰৱালাৰ 'বনকুঁৱৰী নামৰ কবিতাটিত ৰোমাণ্টিক ভাবধাৰাৰ প্ৰথম শিহৰণ অনুভৱ কৰিব পাৰি। নিজম দুপৰীয়া হাবিৰ মাজত 'মৰ্ মৰ্' শব্দ হোৱা 'পাতে পাতে কিবা

ফুচফুচাইছে মাৰিছে মিচিকি হাঁহি', 'বনফুল সাজ পিন্ধি যখিনী কুমাৰীয়ে নচা', 'টুক্ টুক্ চাপৰি বজোৱা অখিৰ বায়ুৰ নোম-শিয়ৰা', 'অহেতুকী আনন্দৰ টৌৱে প্ৰাণ বুৰোৱা'— আদি সকলোতে এটি বিস্ময় বিমিশ্ৰিত আনন্দ অনুভৱ কৰিব পাৰি। এই কবিতাটিয়ে অসমীয়া সাহিত্যত ৰোমাণ্টি চিজমৰ ঢল বোৱালে।" তেওঁৰ এই প্ৰবন্ধবিলাক ইতিমধ্যে অসম সাহিত্য সভা পত্ৰিকা, মন্দাকিনী, নৱযুগ, মণিদীপ, জনমভূমি, জয়ন্তী, সুৰভি, বামধেনু, প্ৰভাত আদি আলোচনীত প্ৰকাশ হয়। গোস্বামীৰ আন এখন লেখত ল'বলগীয়া গ্ৰন্থ হ'ল — 'সাহিত্যৰথী লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা' (১৯৬৮)। গ্ৰন্থখনত বেজবৰুৱাৰ জীৱনৰ প্ৰায়খিনি ঘটনাই তেওঁ আলোচনা কৰিছে। বেজবৰুৱাৰ জীৱনী সম্পৰ্কে এইখন এখন নিৰ্ভৰযোগ্য গ্ৰন্থ বুলি ক'ব লাগিব। 'মৌচাক' (১৯৫৭) তেওঁৰ ১৪ টা দেশ-বিদেশৰ গল্পৰ অনুবাদ।

১৯৮০ চনৰ ২১, ২২, আৰু ২৩ মাৰ্চত বহাৰ শ্ৰীমন্ত শংকৰ ক্ষেত্ৰত অনুষ্ঠিত হোৱা অসম সাহিত্য সভাৰ সপ্তচত্বাৰিংশ অধিবেশনৰ তেওঁ সভাপতি আছিল। সভাপতিৰ আসনৰপৰা তেওঁ কৈছিল, "সাধাৰণ কথাত শব্দ আৰু অৰ্থৰ সমন্বয়াত্মক সৃষ্টিকেই সাহিত্য বোলা হয়। সাহিত্যৰ আত্মপ্ৰকাশ একান্তভাৱে শব্দাশ্ৰয়ী। শব্দই সাহিত্যৰ প্ৰাণ। চিন্তা, কল্পনা আৰু অনুভূতিৰ বৈচিত্ৰ অনুসৰি এই শব্দ বিচিত্ৰ জ্যোতিৰে প্ৰকাশিত হয়। ই কেতিয়াবা ছন্দোবদ্ধ আৰু ধ্বনিমধুৰ, কেতিয়াবা সংলাপাশ্ৰিত, কেতিয়াবা আখ্যান আৰু বৰ্ণনাধৰ্মী, কেতিয়াবা আড়ম্বৰপূৰ্ণ আৰু বিস্তাৰিত ইত্যাদি। শব্দৰ অৰ্থগত পাৰ্থক্য আৰু শব্দ বিন্যাসৰ কৌশল অনুযায়ী সাহিত্যৰ ৰূপভেদ প্ৰকট হৈ উঠে।"

২০০৫ চনৰ ৬ নৱেম্বৰত গোস্বামীৰ ৮৭ বছৰ বয়সত বাৰ্দ্ধক্যজনিত কাৰণত যোৰহাটৰ দৰঙীচুকৰ 'ৰদালি' বাসভৱনত পৰলোকপ্ৰাপ্তি হয়। ☐

সীতানাথ ব্ৰহ্মচৌধুৰী

"অসমৰ ডেকাচামে যদি স্বাৱলম্বী হোৱাৰ পথত অগ্ৰসৰ হয়, শ্ৰমৰ মৰ্য্যাদা দি নিবনুৱা সমস্যা লাঘৱ কৰাৰ ব্যৱস্থা হাতত লয়, থলুৱা লোকসকলক ব্যৱসায় বাণিজ্য প্ৰতিষ্ঠা কৰাত সাহায্য আগবঢ়ায়, তেনেহলেও আমাৰ সমস্যা বিলাকৰ বৃদ্ধি হ'ব নোৱাৰে বুলি বিশ্বাস কৰিব পাৰি। উদ্যোগজীৱী, শ্ৰমজীৱী বা ব্যৱসায়ী হৈ যদি অসমৰ নতুন পুৰুষে নতুন শক্তিৰে আগুৱাই যায়, তেনেহলে আমাৰ দেশৰ সম্পদ আমাৰ হাততে থাকি যায়। বাহিৰৰপৰা অহা লোকসকলে যদি ব্যৱসায়-বাণিজ্য কৰাৰ সুযোগ আৰু নতুনকৈ নাপায় তেনেহলে এদিন নহয় এদিন বহিৰাগতৰ সুঁতি বন্ধ হৈ পৰাটো স্বাভাৱিক কথা। এতিয়াৰপৰাই যদি অসমীয়া মানুহৰ মন এনেধৰণে তৈয়াৰী নহয়, তেন্তে যুগ যুগ ধৰি আন্দোলন চলালেও আমাৰ এই সমস্যাবিলাকৰ সমাধান নহয়। বৰ্তমান আন্দোলনৰ পৰিপ্ৰেক্ষিততো এই দিশবিলাকৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি ব্যৱস্থা হাতত ললেও আৰু সেই মতে কাৰ্যকৰী ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰিলে নতুন অসমৰ জন্ম হবলৈ আৰু বেছি সময় নালাগে।"

অসমলৈ প্ৰবাহিত হৈ থকা বিদেশী বহিৰাগতৰ স্ৰোত ৰোধ কৰিবলৈ অসমীয়া ডেকাচামক এনে নৈতিক বলেৰে সবল হবলৈ আহ্বান জনোৱা বিশিষ্ট লেখকগৰাকীয়ে সীতানাথ ব্ৰহ্মচৌধুৰী।

সীতানাথ ব্ৰহ্মচৌধুৰীৰ জন্ম হয় ১৯০৮ চনৰ ৮ অক্টোবৰত, কোকৰাঝাৰৰ ভালুকমাৰী গাঁৱত। তেওঁৰ পিতাকৰ নাম মনবৰ আৰু মাকৰ নাম লক্ষ্মী।

তেওঁলোকৰ পূৰ্বপুৰুষ ভোটানৰ বীপু দুৱাৰৰ সামন্ত ৰজাৰ বংশধৰ।

তেওঁ সৰু কালৰ শিক্ষা তেওঁলোকৰ ঘৰতে স্থাপন কৰা বিদ্যালয়ৰপৰা লাভ কৰে। সদানন্দ ব্ৰহ্ম এই বিদ্যালয়ৰ শিক্ষক আছিল। ঘৰুৱা স্কুলখনো বন্ধ হোৱাত, তেওঁ ঘিলাগুৰি প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ত ভৰ্ত্তি হয়। তাৰপিছত পুঠিমাৰী মজলীয়া স্কুল, ধুবুৰী চৰকাৰী হাইস্কুল, তেজপুৰ চৰকাৰী হাইস্কুল আৰু ১৯৩০ চনত শিৱসাগৰ চৰকাৰী হাইস্কুলত পঢ়ে। ১৯৩০ চনত শিৱসাগৰ চৰকাৰী হাইস্কুলৰ পৰা প্ৰথম বিভাগত মেট্ৰিক পাছ কৰে। ১৯৩৬ চনত তেওঁ কটন কলেজৰ পৰা বি. এ পাছ কৰে। গুৱাহাটীৰ আৰ্ল ল কলেজৰতো তেওঁ আইন পঢ়ে যদিও আধৰুৱা হয়।

শিক্ষা সাং কৰাৰ পিছত তেওঁ সমাজৰ উন্নয়নমূলক কামত মনোনিবেশ কৰে। তেওঁ কেইবাখনো বিদ্যালয় প্ৰতিষ্ঠাৰ ক্ষেত্ৰত আগভাগ লয়। সেই বিদ্যালয়সমূহৰ ভিতৰত প্ৰধানকৈ হৈছে— বীৰঝৰা হাইস্কুল, বিজনী বিদ্যাপীঠ, বঙাইগাঁও কলেজ আদি। ১৯৪৬ চনত তেওঁ ধুবুৰী লোকেল বোৰ্ডৰ উপ-সভাপতি নিৰ্বাচিত হয় আৰু পিছৰ বছৰত তেওঁ স্কুল বোৰ্ডৰ সদস্য মনোনীত হয়। এই সময়ছোৱাতে তেওঁ ধুবুৰী মহকুমাৰ প্ৰাথমিক বিদ্যালয়সমূহত শিক্ষাৰ মাধ্যম অসমীয়া প্ৰবৰ্তন কৰাৰ প্ৰচেষ্টা হাতত লোৱাৰ উপৰিও পিছপৰা বড়ো অঞ্চলত বহুতো নতুন বিদ্যালয় স্থাপন কৰে।

১৯৫২ চনৰ সাধাৰণ নিৰ্বাচনত তেওঁ গোৱালপাৰা গাৰোপাহাৰ সংসদী সমষ্টিৰ পৰা কংগ্ৰেছৰ প্ৰাৰ্থীৰূপে লোকসভালৈ নিৰ্বাচিত হয়। ১৯৫৫ চনত তেওঁ ৰাষ্ট্ৰ সংঘৰ ফুড এণ্ড এগ্ৰিকালচাৰ অৰ্গেনাইজেশ্যনৰ ভাৰতীয় প্ৰতিনিধি আছিল।

সীতানাথ ব্ৰহ্মচৌধুৰীয়ে অসমীয়া সাহিত্যলৈ বিশিষ্ট বৰঙণি আগবঢ়াইছে। তেওঁ পুঠিমাৰী মজলীয়া স্কুলত পঢ়ি থকা কালৰেপৰা সাহিত্য সাধনাত মনোনিবেশ কৰে। ১৯২৬ চনত বেণুধৰ ৰাজখোৱাৰ সভাপতিত্বত ধুবুৰীত অসম সাহিত্য সভাৰ নৱম অধিবেশন অনুষ্ঠিত হোৱাৰ সময়ত তেওঁ আছিল স্কুলীয়া ছাত্ৰ। এই অধিবেশনত তেওঁ স্বৰচিত কবিতা পাঠ কৰিছিল। তেওঁৰ প্ৰকাশিত কবিতা সংকলন হ'ল-কমলকলি (১৯২৫), চকুলো, আবেগ, ফুলেশ্বৰী দৈমাৰী (১৯৭৬), ব্ৰহ্মচৌধুৰীৰ কাব্য সম্ভাৰ আদি। ১৯৩৯ চনত তেওঁ গাওঁ সংগঠন নামৰ আন এখন পুথি ৰচনা কৰে। ১৯৭৫ চনৰ পৰা তেওঁ অসম চৰকাৰৰ সাহিত্যিক পেন্সন

লাভ কৰে। ১৯৭৫, '৭৭ আৰু '৭৯ চনত অসম সাহিত্য সভাই তেওঁক সমৰ্দ্ধনা জনায়।

১৯৮১ চনৰ ৮, ৯, ১০ মে'ত তিনিচুকীয়াৰ সৰ্বানন্দ সিংহ নগৰত আৰু ১৯৮২ চনৰ ২৩ এপ্ৰিলত ডিফুত অনুষ্ঠিত হোৱা অসম সাহিত্য সভা অধিবেশনৰ তেওঁ সভাপতি আছিল। সভাপতিৰ আসনৰপৰা তেওঁ কৈছিল, 'অসমীয়া জাতি আৰু অসমীয়া ভাষা কেতিয়াও মৰিব নোৱাৰে। বাহিৰৰ কোনো শক্তিয়ে অসমীয়া জাতি আৰু অসমীয়া ভাষাক মাৰিব নোৱাৰে।' তেওঁ কৈছিল, "আমাৰ আত্ম-বিশ্লেষণৰ সময় আহিল। অসমীয়া জাতিৰ গঠন বুজিব লাগিব। অসমীয়া জাতি অসমৰ সকলো জনগোষ্ঠীৰ এটা মিশ্ৰিত জাতি। ইয়াৰ কোনো অংগ গোষ্ঠীক অৱহেলা কৰিবৰ ক্ষমতা আমাৰ নাই।"

তেওঁৰ মৃত্যু হয় ১৯৮২ চনৰ ২৩ নৱেম্বৰত। ❒

ডঃ বীৰেন্দ্ৰ কুমাৰ ভট্টাচাৰ্য্য

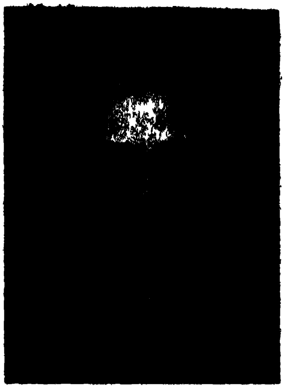

'মই ক'তো ৰৈ থাকিব নোখোজোঁ। বোঁৱতী লুইতে মোৰ সৃষ্টিৰ আদৰ্শ।'

সৃষ্টিৰ এই মহান হাবিলাষ লৈ এক মন এক প্ৰাণে সমগ্ৰ জীৱন বাগ্‌দেৱীৰ আৰাধনাতে অটল হৈ, এজন অসমীয়া সাহিত্যিক সৰস্বতীৰ বৰপুত্ৰ হ'ল-- তেঁৱেই ড° বীৰেন্দ্ৰ কুমাৰ ভট্টাচাৰ্য্য। ডঃ ভট্টাচাৰ্য্য নিজৰ গৰিমাৰে এজন জাতীয় বীৰ হ'ল। জ্যোতিপ্ৰসাদে অসমীয়া ভাষাক 'জগত সভালৈ নিয়াৰ যি সপোন ৰচিছিল, সেই সপোনক বাস্তৱত ৰূপ দিলে ড° ভট্টাচাৰ্য্যই।

ড° ভট্টাচাৰ্য্যৰ সাধনাৰ বিষয় হ'ল-মানুহ, মানুহৰ কল্যাণ সাধনা। জনতাৰ দৰবাৰ জনতাৰ চৰকাৰ এখন তেওঁ বিছাৰিছে। তেওঁ মানুহক নিজৰ আগমগুহৰ থাপনাত থাপিছে। তেওঁ কৈছে—

'মই বুকুত সাৰটি লওঁ যিবোৰে কাৰো বুকুৰ
উম পোৱা নাই,
মই সাজিবলৈ আহিছোঁ ভগা ঘৰবোৰ সুগু ঘৰ
জেউতি জগাই।'

তেওঁ কৈছে, — 'মই লগুণতকৈ মানুহতহে বিশ্বাস কৰোঁ।' তেওঁ বিশ্বাস কৰে, 'সকলোৰে ওপৰত মানুহ সত্য' এই মানৱতাবাদে ড° ভট্টাচাৰ্য্যক এগৰাকী

মহৎ লেখকৰ শাৰীত তুলিছে। জীৱনৰ আদি ছোৱাত তেওঁ মাৰ্ক্সীয় চিন্তাধাৰাৰ দ্বাৰা কিছু প্ৰভাৱান্বিত হৈছিল যদিও, পিছত মহাত্মাগান্ধী, ড° ৰাম মনোহৰ লোহিয়া, জয় প্ৰকাশ নাৰায়ণৰ আদৰ্শৰে প্ৰভাৱান্বিত হয়, তেওঁৰ আদৰ্শ হৈছে মানুহৰ মাজত অহিংস উপায়েৰে শান্তি আৰু সত্য প্ৰতিষ্ঠা কৰা। এই কথা তেওঁ চৰিত্ৰৰ মুখেৰে কোৱাইছে, — "মানুহ নমৰাকৈ যদি যুঁজিব পাৰিলোহেতেন, তেন্তে কিমান সুন্দৰ হ'লহেতেন।" ড° ভট্টাচাৰ্য্য সত্যম শিৱম সুন্দৰম চিৰপূজাৰী। তেওঁৰ পূজাত আছে — মৰম-স্নেহ, ক্ষমা-দয়া পৰোপকাৰ, সত্য অহিংসা আৰু প্ৰেম।

তেওঁৰ ৰাজনৈতিক আৰু সামাজিক দৰ্শনেও পদদলিত শ্ৰেণীৰ হৈ মুক্তিৰ বাণীকে কঢ়িয়াই আনিছে। গৰীব জনসাধাৰণৰ হৈ ৰাজনৈতিক শ্ৰেণীৰ মুক্তিৰ ব্যাখ্যা দাঙি ধৰি তেওঁ কব বিচাৰিছে যে, আমাৰ ভাৰতবৰ্ষই বৰ্তমানৰ যি স্বাধীনতা পাইছে সেই স্বাধীনতাৰ প্ৰতি তেওঁ অকণো আস্থা পোষণ কৰিবপৰা নাই। ভাৰতৰ দৰে শতকৰা আশীভাগ কৃষি কৰ্মেৰে পেট প্ৰবৰ্তোৱা মানুহৰ দেশত পোনতে খেতিয়কসকলৰ অৰ্থনৈতিক স্বাধীনতাৰহে বেছি প্ৰয়োজন। কাৰণ অৰ্থনৈতিক স্বাধীনতাই পুঁজিপতি শোষণকাৰীৰ পৰা গৰীব শ্ৰেণীক উদ্ধাৰ কৰে। অৰ্থনৈতিক স্বাধীনতা নাপালে ধনী আৰু ধনী হয়, দুখীয়া আৰু দুখীয়া হয়হৈ গৈ থাকে। বৰ্তমান আমি যি স্বাধীনতা পাইছোঁ, সেই স্বাধীনতা অৰ্থনৈতিক স্বাধীনতা নহয় বুলি তেওঁ কয়। ফলত আমাৰ জনসাধাৰণ ভাত কাপোৰৰ অভাৱ আৰু নিবনুৱা সমস্যাত জলাকলা হৈ পৰিছে। সেয়ে এই স্বাধীনতাৰ তেওঁ আন নাম নিবনুৱা হোৱা বুলিও কৈছে। তেওঁ খেতিয়ক বনুৱাৰ স্বাধীনতাতহে প্ৰথম গুৰুত্ব আৰোপ কৰিব বিচাৰিছে। তেওঁ ক'ব বিচাৰে যে, আমাক লাগে জনতাৰ দৰবাৰ আমাক লাগে জনতাৰ চৰকাৰ। এনে এখন সমাজৰ কাৰণেই কোটি কোটি জনতাই ভাৰতৰ স্বাধীনতাৰ অহিংস সংগ্ৰামত যোগ দিছিল। কিন্তু স্বাধীনতা লাভৰ পিছত জনসাধাৰণে কি পালে? দেশত শোষণকাৰী মালিক জমিদাৰ হৈয়ে থাকিল, আগৰ দালাল শ্ৰেণী দালাল হৈয়ে থাকিল। যেতিয়ালৈকে খেতিয়কে স্বাধীনতা নেপায়, যেতিয়ালৈকে খেতিয়কে খাজনা মাফ নেপায়, যেতিয়ালৈকে গাঁৱৰ মাটিহীন ডেকাই মাটি নেপায়-তেতিয়ালৈকে সংগ্ৰাম চলাই যোৱাৰ যি সংকল্প গ্ৰহণ কৰিছে—সেই চামৰে ড° ভট্টাচাৰ্য্য এজন। এই অৰ্থনৈতিক শোষণৰ পৰা জনসাধাৰণক মুক্ত কৰিবলৈ, দেশবাসীৰ মাজত প্ৰকৃত স্বৰাজ আনিবলৈ ড° ভট্টাচাৰ্য্যৰ দৰে এচামে এক সৰ্বাত্মক বিপ্লৱৰ পোষকতা কৰি আহিছে। সৰ্বহাৰাৰ মুক্তি সংগ্ৰাম কৰোঁতে, তেওঁ সমাজবাদী

অর্থনৈতিক চেতনাৰে উদ্বুদ্ধ টমপেইন, আব্ৰাহিম লিংকন, মাৰ্ক্স, লেলিন, মহাত্মা গান্ধী, বিনোবা, সুভাষ বসু, জয়প্রকাশ নাৰায়ণ, ৰাম মনোহৰ লোহিয়া আদি চিন্তানায়কসকলৰ আদর্শ আৰু দর্শনৰ প্রতি আকৃষ্ট হৈছে। ডঃ ভট্টাচাৰ্য্যই কৈছে, 'হিংসাৰে আমি একো কৰিব নোৱাৰিমহঁক। ... সশস্ত্র আক্রমণে সভ্যতা আৰু মানৱ জাতি ধ্বংস কৰে। তাকে ৰাম মনোহৰ লোহিয়াই কৈছে, 'অসাম্য আৰু অন্যায়ক অস্ত্রৰে মষিমূৰ কৰিব নোৱাৰি।' মহাত্মা গান্ধীয়ে কৈছে, 'সত্যই ঈশ্বৰ। ইয়াক অহিংসাৰেহে উপলব্ধি কৰিব পাৰি।' ড° ভট্টাচাৰ্য্যই কৈছে, 'নির্ভাজ প্রেমৰ দৰে সুন্দৰ একো নাই'। জনতাক শোষণ কৰা, জনতাক বিপথে চালিত কৰা ৰাজনৈতিক দল মাত্রে তেওঁৰ দৃষ্টিত সামাজিক উন্নতিৰ সহায়ক নহয়। স্বৰাজ বুলিলে তেওঁ কর্মৰ সাহস বুলি কৈছে। অন্তৰৰ সকলো ভয় দূৰ কৰি কৰ্তব্য পথত আগবঢ়াটোকে তেওঁ স্বৰাজ বুলি কৈছে। মনৰ স্বাধীনতাই তেওঁৰ মতে প্ৰকৃত স্বৰাজ।

সামাজিক মূল্যায়নৰ ক্ষেত্ৰত তেওঁ ব্যক্তিতকৈ সমাজক অধিক গুৰুত্ব আৰোপ কৰিছে। তেওঁ সাতামপুৰুষীয়া উবলা সমাজখনৰ কিছুমান ৰীতি-নীতি, লোক-বিশ্বাসত আলাজু দেখিছে আৰু সমাজৰ পৰা সেই আলাজুবোৰো আঁতৰোৱাৰ বাবে বিপ্লৱৰ পোষকতা কৰিছে। তেওঁ নতুন সংস্কৃতি পথৰ সন্ধানী। প্রকৃত সমাজ এখন পাবলৈ হ'লে, শ্রেণী-জাত সংস্কাৰ হোৱা তেওঁ বিচাৰে। তেওঁৰ মতে, সমাজৰ সকলো শ্রেণীয়ে সমান মর্য্যাদা বা আদৰ পোৱা উচিত। কিন্তু এইক্ষেত্ৰত অসমৰ ধৰ্মগুৰু আৰু পণ্ডিত সমাজ এতিয়াও সংৰক্ষণশীল বুলি তেওঁ আক্ষেপ প্রকাশ কৰে। তেওঁ দুখেৰে কৈছে যে, এইসকলৰ ওচৰত বৈপ্লৱিক পথ এটা বিচাৰি পোৱাৰ অর্থ পর্বতত কাছু কণী বিচৰাৰ বাহিৰে আন একো নহয়। ড° ভট্টাচাৰ্য্যৰ অনুষ্ঠান আৰু আচৰণগত ধৰ্মত অর্থাৎ আচাৰ-সৰ্বস্ব ধৰ্মৰ প্রতি তেওঁ আস্থা সদায় কম। তেওঁ কর্মকহে ধর্ম বুলি ব্যাখ্যা দি আহিছে। বৰং এনে ধৰ্মতকৈ তেওঁ প্রেমকহে সর্ব শ্রেষ্ঠ বুলি কৈছে, 'যি গীৰ্জাই গাঁৱত বিভেদৰ গুটি সিচেঁ তাত যীশু থাকিব নোৱাৰে।... মোৰ বাবে প্রেমেই ধৰ্ম, গীৰ্জা নহয়।' তেওঁ প্ৰকৃত প্রেমত জাত বিচাৰো থাকিব নোৱাৰে বুলি কৈছে। মানৱ আৰু মানৱতাৰ ওপৰত তেওঁৰ গভীৰ বিশ্বাস। তেওঁ মানৱতাক ঈশ্বৰ, গীৰ্জা, নামঘৰ আৰু মজিদতকৈ ওপৰত স্থান দিছে। তেওঁ ঈশ্বৰ বোলা বস্তু এটাক যুক্তিৰে বিচাৰি পোৱা টান হ'ব বুলি কৈছে। এই কথাকে তেওঁৰ চৰিত্ৰৰ মুখেৰে কোৱাইছে, 'মই পাপ, পুণ্য, ঈশ্বৰ, এইবোৰ একোতে বিশ্বাস নকৰোঁ। শালগ্রাম হ'ল শিল, থাপনা হ'ল মাটিৰ ঢিপ।' আন এটা চৰিত্ৰৰ মাজেৰে

কোবাইছে, 'আল্লা দুনিয়াত নাই ?..আল্লা থাকিলেও থাকিব পাৰে; কিন্তু তাত দিয়া আল্লা বা ভগৱান একো নাই এইটো ঠিক।' ড° ভট্টাচাৰ্য্যৰ মতে মানুহৰ আচল পৰিচয় কুসুমিত প্ৰাণ শতদলতহে। 'এই গীৰ্জাই আমাক বিশ্ব ভ্ৰাতৃত্বৰ বাণী শিকাওক ছাবি গাঁৱৰ মানুহৰ ভিতৰত এক কাজিয়াৰ সূত্ৰপাত কৰি দিলে। এনেকুৱা গীৰ্জা যদি এশটাও হয় গাঁৱত তথাপি যীশুৰ স্বপ্ন পূৰ্ণ নহয়। এই গীৰ্জা ক্ষত কৰাই নহয়, এই গীৰ্জা ভাঙি ছিঙি দলিয়াই চুৰমাৰ কৰি দিব লাগে। গীৰ্জা ডাঙৰ নে মানুহ ডাঙৰ?'

ড° ভট্টাচাৰ্য্যই সংসাৰ ধৰ্মত থাকিও আশ্ৰমবাসীৰহে জীৱন যাপন কৰা আমি লক্ষ্য কৰিছোঁ। জীৱনৰ আধাকাল তেওঁ ভাবিব নোৱাৰা অভাৱত কটাইছে। বহুতো বিপৰ্যয়ৰ কথাও শুনিছো। উচ্চ শিক্ষাৰ অধিকাৰী যিহেতু, নিজ গুণে কোনো বিশেষ পদৱী এটাত তেওঁ নিয়োজিত হ'ব পাৰিলেহেঁতেন। সেই সময়ছোৱাত তেওঁলৈ ক্ষমতা আৰু বিশেষ পদ-মৰ্যদা আহ্বানো আহিছিল। কেৱল তেওঁ নিজৰ কলমটোৰ উপাৰ্জ্জনতে একমাত্ৰ নিৰ্ভৰশীল আৰু আস্থাশীল হৈ সমাজসেৱা আৰু সাহিত্যসেৱাৰ চৰম ত্যাগৰ দৃষ্টান্ত দেখুৱাব পাৰিছে। ঘৰত অভাৱৰ কথা ওলালে তেওঁ কৈছিল— 'মই কি খাম, সেইটো মোৰ উদ্দেশ্য নহয়,মই কি লিখিম সেইটোহে।'

ড° ভট্টাচাৰ্য্য এজন জীৱনজোৰা সাহিত্য সাধক, বিশিষ্ট কলাকাৰ। সাহিত্যৰ ক্ষেত্ৰত তেওঁক আমি অত্যন্ত বিবেকসম্পন্ন নাগৰিক, দ্ৰষ্টা আৰু স্ৰষ্টা ৰূপত লগ পাইছোঁ। তেওঁ এজন প্ৰথম শ্ৰেণীৰ স্ৰষ্টা সাহিত্যিক। তেওঁ অৰ্ন্তমুখী সাহিত্য ৰচনা কৰে। সাম্বাদিকতাৰ ক্ষেত্ৰতো তেওঁ সংবাদ পৰিবাহক, যুগৰ ভাট বা চাৰণৰ ভূমিকা নিষ্ঠাৰে পালন কৰিছে। আধুনিক জ্ঞান আৰু শ্ৰেষ্ঠ সাহিত্য শিল্পৰ সৌন্দৰ্য্য আহৰণৰ উপযোগী শিক্ষাৰেও পুষ্ট তেওঁ এজন পৰিপূৰ্ণ লেখক। তেওঁক আমি নতুন সৌন্দৰ্য্যৰ বাহকৰূপেও গ্ৰহণ কৰিব পাৰোঁ।

ড° ভট্টাচাৰ্য্যক অসমীয়া জাতিয়ে এজন মহান খনিকৰৰ ৰূপত গ্ৰহণ কৰিছে। তেওঁৰ দেশসেৱাৰ পৰিধি বৰ বহল। চিন্তা, দৰ্শন, কাব্য, সাহিত্য সংবাদ জগত, সমাজনীতি আৰু ৰাজনীতি আদি প্ৰতিটো দিশলৈ তেওঁৰ অৱদান অতুলনীয়।

ড° ভট্টাচাৰ্য্য অসমীয়া জাতিৰ গৌৰৱ । ১৯৭৯ চনত তেওঁ 'মৃত্যুঞ্জয়' উপন্যাসৰ বাবে জ্ঞানপীঠ বঁটা লাভ কৰিছে। অসমত এই বঁটা লাভ কৰোঁতা বৰ্ত্তমানলৈকে ড° ভট্টাচাৰ্য্যই একমাত্ৰ আৰু প্ৰথম গৰাকী অসমীয়া। ইয়াৰ আগতে তেওঁ ১৯৬১ চনত 'ইয়াৰুইঙ্গম' গ্ৰন্থৰ বাবে সাহিত্য অকাডেমিৰ বঁটাৰে সম্মানিত

হৈছে। ১৯৮৩ চনত তেওঁ সাহিত্য অকাডেমি বঁটাৰ উপ-সভাপতি আৰু ১৯৮৭ চনৰ ফেব্ৰুৱাৰীৰপৰা তেওঁ ইয়াৰ সভাপতি ৰূপেও কাৰ্যনিৰ্বাহ কৰিছে। তেওঁ জড়িত হৈ পৰা আন কেইখনমান অনুষ্ঠান হ'ল—ভাৰতীয় জ্ঞানপীঠ বঁটাৰ চয়ন কমিটীৰ সদস্য, ভাৰত চৰকাৰৰ পাব্লিকেশ্যনছ ডিভিজনৰ তিনিবছৰ ধৰি উপদেষ্টা সমিতিৰ সভাপতি, ইণ্ডিয়ান কাউন্সিল ফৰ কালচাৰেল ৰিলেছনৰ গৰ্ভণিং বডিৰ সদস্য, নেশ্যনেল বুক ট্ৰাষ্টৰ বৰ্ড ট্ৰাষ্টিৰ সদস্য, পি. ইউ. চি, এলৰ আজীৱন সদস্য, প্ৰেছ কাউন্সিলৰ সদস্য।

১৯৮৩ চনত ৰঙাইগাঁৱৰ সাহিত্য নগৰত অনুষ্ঠিত অসম সাহিত্য সভাৰ 'সোণালী জয়ন্তী' অধিবেশনৰ তেওঁ সভাপতি আছিল। সেইদিনা সভাপতিৰ আসনৰপৰা জাতিৰ উদ্দেশ্যে দিয়া বাণীত তেওঁ কৈছিল, "আমি স্থিতিশীলতাৰ ভেটিত কোনো সমস্যাৰ সমাধান কৰিব নোৱাৰো। আমি বৰ্তমানৰ জাতীয় চেতনাক এক নৱজাগৰণৰ কৰ্মসূচীলৈ ৰূপান্তৰিত কৰিব লাগিব। অন্ধকাৰত অন্ধ নহৈ আমি পোহৰৰ সন্ধান কৰিম। মিলি আৰু মিলাই আমি অগ্ৰগতিৰ পথ ৰচিম। অসমীয়া জাতি সৰু জাতি। সৰু জাতি উধোৱাৰ পথ এক মাত্ৰ সংহতিয়েই নহয়, প্ৰত্যেকজনেই সচেতন ভাবে নিজ নিজ ক্ষেত্ৰৰ তাৎপৰ্যপূৰ্ণ কামত শ্ৰেষ্ঠত্ব অৰ্জন কৰাও। এই শ্ৰেষ্ঠত্ব লাভৰ পথ আবিষ্কাৰ আৰু সৃষ্টিৰ পথ। তাৰ বাবে সমূহীয়া মন আৰু ব্যক্তি মনৰ সমন্বয় সাধন হ'ব লাগিব। বাণীকান্তই লিখিছিল, মহাপুৰুষ শংকৰদেৱ এজন পূৰ্ণ ৰসজ্ঞ লোক আছিল। গীত গাওঁতে অভিনয় কৰোঁতে, বিৰোধীৰ লগত তৰ্ক যুদ্ধত প্ৰবৃত্ত হওঁতে, তেওঁ মানসিক সমতা বা বুদ্ধি বিবেচনা হেৰুওৱা নাছিল। শৰীৰ আৰু মনৰ এই সমন্বয় সাধনেই হ'ল সকলো মহৎ কাম সমাধানৰ প্ৰথম খোজ। আমি যেন প্ৰত্যেকেই এনে সমুজ্জ্বলিত ব্যক্তিত্বৰ অধিকাৰী হ'ব পাৰো। তেহে আমি জীৱন-যুদ্ধত জয়ী হৈ অসমীয়াৰ জাতীয় বিকাশক ভাৰতৰ ৰাষ্ট্ৰীয় বিকাশ আৰু পৃথিৱীৰ মানুহৰ বিকাশৰ সৈতে ভাৱৰ ঐক্য-সূত্ৰেৰে লগ লগাই আমাৰ সাধনাক অৰ্থপূৰ্ণ কৰি তুলিব পাৰিম।" ইয়াৰ উপৰিও তেওঁ বৰ্তমানলৈকে আন বহুতো সাহিত্য সংস্কৃতি, শিক্ষামূলক আদি অনুষ্ঠানৰ সভাপতি আৰু সদস্যৰূপেও জড়িত।

ডঃ ভট্টাচাৰ্য্যই আমাৰ সাহিত্যলৈ আগবঢ়োৱা অৰিহণাসমূহ হ'ল— (ক) উপন্যাস—ৰাজপথে ৰিঙিয়ায় (১৯৫৫), আই (১৯৬০), ইয়াৰুইঙ্গম (১৯৬০), শতঘ্নী (১৯৬৫), নষ্টচন্দ্ৰ (১৯৬৮), ভাৰতী (১৯৬৯), প্ৰতিপদ (১৯৭০), মৃত্যুঞ্জয় (১৯৭০), চিনাকি সুঁতি (১৯৭১), অগ্নিগড় (১৯৭১), কবৰ আৰু

ফুল (১৯৭২), পৰিব্ৰাজক (১৯৭২), যন্ত্ৰবী (১৯৭৩), এটি নিশা (১৯৭৩), টব আৰু ইডা (১৯৭৩), ডাইনী (১৯৭৬), বগা মেঘ (১৯৭৬), শৰত কোঁৱৰ (১৯৭৮), মুনি চুনিৰ পোহৰ (১৯৭৯), কালৰ হমুনিয়াহ (১৯৮২), ফুল কোঁৱৰৰ পখী ঘোঁৰা (১৯৮৮), প্ৰেম আৰু মৃত্যু (১৯৯২), বুঢ়ী আইতাৰ পুৰাণ। (খ) চুটি গল্প— কলং আজিও বয়, সাতসৰী আৰু খিৰিকী কাষৰ আসন। (গ) কবিতা— সাম্যস্বৰ (ঘ) জীৱনী— শ্ৰীঅৰবিন্দ, বংগদেশৰ নৱজাগৰণ আৰু ঈশ্বৰ চন্দ্ৰ বিদ্যাসাগৰ, কৰ্মবীৰ চন্দ্ৰনাথ শৰ্মা (ঙ) সাহিত্য সংস্কৃতিমূলক— ভেকশ বছৰৰ অসমীয়া সংস্কৃতিত এভুমুকি আৰু মণিন উদ্ভৱ। তেওঁৰ অন্যান্য কেইখনমান গ্ৰন্থ হ'ল— সংবাদ সাহিত্য, অসমীয়া সাহিত্যত হাস্যৰস, দুন্দুভি বাজে কাৰ বাবে, ভাৰতৰ ইতিহাস, একুৰি এটা চুটি গল্প, সীমাই আমনি কৰে, বাছিয়া যাত্ৰা, গোপীনাথ বৰদলৈ, কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈৰ সাহিত্য-চিন্তা, চীনত কি দেখিলোঁ আদি।

'ইয়াৰুঈঙ্গম' ডঃ ভট্টাচাৰ্য্যৰ কালোত্তীৰ্ণ আৰু সফল সৃষ্টি। এইখন উপন্যাসেই তেওঁ নাম যশ আনে। ১৯৬১ চনত তেওঁ এই গ্ৰন্থৰ বাবে সাহিত্য অকাডেমি বটা লাভ কৰোঁতা ডঃ ভটাচাৰ্যই হৈছে তৃতীয়গৰাকী অসমীয়া। কিতাপখনৰ নামকৰণৰ ক্ষেত্ৰত তেওঁ কৈছে, — 'ইয়াৰুঈঙ্গম শব্দটো টাংখুন শব্দ। কোনো নগাৰ ঘৰৰ আগত কেতিয়াবা একেডালে ফেৰেঙ্গনি মেলা গছ থিয় হৈ থকা দেখা যায়। সেইডালে গিৰিহতঁৰ অৱস্থাৰ কথা ঘোষণা কৰে। মোৰ উপন্যাসখনৰ দুৱাৰ মুখতো এই শব্দটো পুতিছোঁ; ই উপন্যাসখনৰ বিশেষ পৰিবেশৰ জাননী দিব।'

ডঃ ভট্টাচাৰ্য্যই টাংখুন নগাসকলৰ লগত বহুদিন বাস কৰিছিল। তেওঁলোকৰ হৃদয়ৰ লৌহ-বৰ্মৰ অন্তৰালত এক বিশেষ ধৰণৰ মানুহ বুলি জ্ঞান হয়। তেওঁলোকৰ হৃদয়ত থকা সনাতন মানৱতাৰ অপূৰ্বৰূপ কুসুম ফুলি থকাৰ গোন্ধ পায়। সেই গোন্ধে তেওঁৰ মন আমোল মোলায়। সৌন্দৰ্য্যই চিত্ত হৰণ কৰে। ইয়াৰুঈঙ্গমৰো জন্ম ইয়াতেই। কাহিনী ভাগ দ্বিতীয় মহাযুদ্ধৰ সামৰণিৰপৰা ভাৰতে স্বাধীনতা পোৱাৰ কেইবছৰমান আগলৈ অৰ্থাৎ জাপানী সৈন্য দলত সুভাষ বসুৰ আজাদ হিন্দ ফৌজত এজন নগা যোদ্ধা ভিভেশ্যেলীও আছিল। ভিভেশ্যেলীৰ বৃটিছৰ বিৰুদ্ধে যুঁজ দি ভাৰতক স্বাধীন কৰাই আছিল আকাংক্ষা, আকাংক্ষা আছিল ভাৰত প্ৰশাসনকাৰী আঁতৰাই নগা পাহাৰক সাৰ্বভৌম নগা ৰাজ্য হিচাপে গঠন কৰা। ইয়াৰ ফলৱতী

কৰাৰ কাৰণে তেওঁ আত্মগোপন কৰি এটা গুপ্ত কাহিনী গঠন কৰাত ব্যস্ত। আন এজন নেতা বিশ্বাওৰ আদৰ্শ ভিডেশ্যেলীৰ বিপৰীত। তেওঁ খ্ৰীষ্টান মিশনেৰীসকলৰ পৰা শিক্ষা, প্ৰেম, শান্তি আহৰণ কৰিছে আৰু সেইমতে মিশ্যনেৰী আদৰ্শত গাঁও প্ৰতিষ্ঠাত ব্যস্তপৰিপক্ক হৈছে। এই দুয়ো নেতাৰ আদৰ্শৰ সংঘৰ্ষ আৰু পৰিণতিৰে কাহিনীকৰণ 'ইয়াৰুইংগম'। ভিডেশ্যেলীৰ স্বপ্নৰ সাৰ্বভৌম নগা ৰাজ্যৰ পৰিকল্পনাত বিশ্বাওে নিজৰ মনৰ প্ৰতিক্ৰিয়া এনেদৰে প্ৰকাশ কৰিছে, "বিশ্বাওে বুজিলে খনমাৰ ভিজল বুঢ়াৰ পুতেক ভিডেশ্যেলী। সি জাপানীৰ লগত কহিমালৈ গৈছিল। ভিজলৰ মুখৰপৰা বিশ্বাওে তাৰ উদ্ভট পৰিকল্পনাবোৰৰ কথা শুনিছিল। সমগ্ৰ দেশখন স্বাধীন কৰি এখন সাৰ্বভৌম ৰাষ্ট্ৰ গঢ়াৰ স্বপ্নত সি বোলে বাউল। বিশ্বাওৰ প্ৰশ্নমুখৰ মুখখন নীৰৱ হৈ বেছি পৰ নৰ'ল। ই দুৰ্দান্ত দুঃসাহসী নগাটোৰ কথা জানিবলৈ সি বৰ ব্যগ্ৰ হৈ পৰিল। কহিমাৰপৰা আহোঁতে বাটৰ বহুত গাঁৱত মানুহে ভিডেশ্যেলীৰ এই পৰিকল্পনাবোৰৰ কথা পতা সি শুনিছে। সম্পূৰ্ণ স্বাধীন ৰাজ্য এখনৰ স্বপ্নই মানুহবোৰৰ মনত দ সাঁচ বহুৱাইছিল, কিন্তু তাৰ মনে মনে হ'লে প্ৰশ্ন জাগিছিল 'ইয়ো জানো সম্ভৱ'।

'এটা পৰ্বতীয়া নিগনিয়ে নগা পাহাৰখন খানি পেলোৱাৰ আশা কৰাযেনে হাস্যকৰ তাৰ আশাও তেনে হাস্যকৰ।' বিশ্বাওে মনে মনে ভাবিলে এটা মানুহৰ অদমনীয় আশাৰে এখন ৰাজ্য গঢ়ি নুঠে; ৰাজ্য গঢ়িছে বৃটিছে জাপানে আৰু আন সভ্য দেশবোৰে- যিবোৰৰ হাতত বিৰাট সৈন্যবাহিনী আৰু বিমাৰু বিমান আছে। ৰাজ্য পাতিছে ইংৰাজে, যাৰ ৰাজ্যত সূৰ্য ডুব নেযায়। ৰাজ্য পাতিছে আমেৰিকাই— যাৰ ধনেৰে পৃথিৱী কিনিব পাৰি। তেনে ৰাজ্য পাতিব এটা অহোবলিয়া আজামীয়ে। তদুপৰি ৰাজ্যখনেই বা কেলেই? সিহঁতক লাগে স্কুল, হাস্পতাল, ৰাস্তা। ৰাজ্য সিহঁতৰ হাৰমালহে হ'ব। ধন সোণ অস্ত্ৰ এইবোৰ ক'ৰপৰা পাব ? তাতকৈ বৰং এতিয়া যেনেকৈ আছে তেনেকৈ থকাই ভাল।' ডঃ ভট্টাচাৰ্য্যই নগা সমাজৰ অৰ্ন্তদ্বন্দ্বৰ প্ৰতিফলন কৰিছে এইদৰে—'বিশ্বাওে গাঁৱৰ আন কথাৰ বিষয়েও বহু প্ৰশ্ন কৰিলে। স্কুলটো কেনে চলিছে, ওঠিঙকুই আৰু ভিডেশ্যেলীৰ লগত কিবা যোগাযোগ আছে নে নাই, কানিটফাঙে গাঁৱত কি কি কাম কৰেহি আৰু মানুহবোৰে ভিডেশ্যেলীৰ কথাবোৰ কেনেভাৱে গ্ৰহণ কৰিছে। প্ৰশ্নবোৰৰ উত্তৰত বিশ্বাওে সন্তুষ্ট হ'ল। তাৰ ধাৰণা হ'ল, এতিয়াও সিহঁতৰ গাঁৱত সেই জীৱন-ধ্বংসী বিদ্ৰোহৰ উতলা ৰতাহ বলা নাই। অৱশ্যে বলিবলৈ বেছি সময় নেলাগে। বহুদিনৰ সঞ্চিত ক্ৰোধ আৰু

প্ৰতিশোধৰ পুঞ্জীভূত অগ্নি বাষ্প মানুহৰ হৃদয়ৰ স্তৰে স্তৰে জমা হৈ আছে। কমতো অত্যাচাৰ আৰু উৎপীড়ন হোৱা নাই এই পৰ্বতীয়া নগা খিলিৰ ওপৰত। মহাযুদ্ধই সিহঁতক ঘৰতে বন বাস দিলে, উঁৱাল উদং কৰিলে, ঘৰ-দুৱাৰ সম্পত্তি বোমা বৰ্ষণত উজাৰ কৰিলে। তাৰ পিছত আহিল বিশাল মাৰি মৰক। সৈন্যবাহিনী আৰু চৰকাৰে প্ৰতিশ্ৰুতি দিছিল ক্ষতিপূৰণৰ, সেই ক্ষতিপূৰণৰ আশাত সিহঁতৰ অন্নাহাৰী আৰু গৃহহাৰা প্ৰাণ আজিও উৰাউল। খাইখোক গাঁৱৰ পঞ্চায়তে বাৰে বাৰে সুধিছে, কেতিয়া আহিব সেই বহুদিনৰপৰা প্ৰত্যাশা কৰি থকা ক্ষতিপূৰণ। খাইখো ই ক'ব নোৱাৰে। ক'ব নোৱাৰাৰ মাজেৰেই যুদ্ধ লগোৱা চৰকাৰ গ'ল, এৰিয়া আহিল জাতীয় চৰকাৰ ইউনিয়ন। জেকৰ ঠাইত যিদিনা উখ্ৰুলৰ সদৰ অফিচত তিনিৰঙীয়া পতাকা উৰিল, সেইদিনাও সিহঁতে কেৱল একান্ত মনে কামনা কৰিছিল নতুন চৰকাৰৰ অনুদান ক্ষতিপূৰণ। কিন্তু আজিও তাৰ কোনো দিহা হোৱা নাই। ইফালে ভিডেশ্যোলীবহঁতৰ অবিৰাম প্ৰচাৰ কাৰ্য চলিছে, গাঁৱে-ভূঞে, সিহঁতৰ দুৰ্গম্য গাঁৱত ৰণশিঙা বাজো বাজো হৈ আহিছে, আৰু যদি কিছুদিন এনেকৈ থাকে তেন্তে সমগ্ৰ নগা ভূমি বনজুই জ্বলি উঠিব-আকৌ যুদ্ধ হ'ব।'

ৰাজপথে ৰিঙিয়ায় ঃ ৰাজপথে ৰিঙিয়ায় ড° ভট্টাচাৰ্যৰ প্ৰথম উপন্যাস। স্বাধীনতা লাভৰ পিছত আমাৰ জনসাধাৰণে কি পালে, তাৰ মূল্যাংকন কৰিছে— ৰাজপথে ৰিঙিয়ায়ত। উপন্যাসখনত এই স্বাধীনতাই ধনী, পুঁজিপতি, মিল মালিক, জমিদাৰসকলকহে পুষ্টিসাধন কৰিছে বুলি কোৱা হৈছে। বৃটিছ চৰকাৰৰ শাসনকালত পুঁজিবাদৰ যি পৃষ্ঠপোষকতা, গৰীব শ্ৰেণীৰ ওপৰত যি শোষণ উৎপীড়ন— ভাৰতৰ স্বাধীনতা লাভৰ পিছত গঠন হোৱা আমাৰ জাতীয় চৰকাৰখনেও তাৰ কোনো সমাধানসূত্ৰ উলিয়াব নোৱাৰিলে। চৰকাৰখনে কংগ্ৰেছৰ যি আদৰ্শ বা গান্ধীজীৰ যি আদৰ্শবাদী সমাজবাদৰ প্ৰতিশ্ৰুতিৰ কথা কৈছিল, সময়ত ই ফুটুকাৰ ফেন হৈ পৰাৰ কথা কোৱা হৈছে। এই কথাকে উপন্যাসৰ নায়ক মোহনৰ মাজেৰে উপস্থাপন কৰিব বিচৰা হৈছে। ১৯৪৭ চনৰ ১৫ আগষ্টৰ সেই ঐতিহাসিক দিনটোত মোহনে সমূহীয়া কোনো আনন্দ উৎসৱত যোগদান কৰিব পৰা নাই; বৰং স্বাধীনতাৰ বিপক্ষেহে নিজৰ মত প্ৰকাশ কৰিছে। জাতীয় ইতিহাসৰ এই সমস্ত চিন্তা-ভাৱনা, কাৰ্য-কলাপ মোহন বোলা চৰিত্ৰটোৰ এটা দিনৰ মনৰ প্ৰক্ৰিয়াৰ মাজেৰে এনেভাৱে আগবঢ়াব বিচৰা হৈছে যে, অসমীয়া উপন্যাস ৰচনাৰ-আংগিকৰ ক্ষেত্ৰত এই কাহিনী সম্পূৰ্ণ নতুন।

আই ঃ আই ড° ভট্টাচাৰ্য্যৰ দ্বিতীয় অবিহণা। উপন্যাসখনৰ জৰিয়তে অসমীয়া গাঁৱৰ এটা ভাঙনমুখী চিত্র ফুটাই তোলা হৈছে। উপন্যাসখনত সুদখোৰ মহাজনৰ চৰিত্র আৰু সেই চৰিত্ৰৰ হাতত কেনেকৈ মাটিহীন-ধনহীন খেতিয়কসকল লাঞ্ছিত আৰু পদদলিত হৈছে তাকে দেখুওৱা হৈছে। পুৰণা সমাজ গাঁথনি সোলোক-ঢোলোক হোৱাৰ সুযোগতে এগৰাকী ব্ৰাহ্মণীৰ গাওঁখনৰ খেতিয়কসকলৰ লগত সম্পৰ্কৰ অৱনতি ঘটিবলৈ ওলোৱা, নতুন চামে মুকলি মন বিচৰা, গাঁৱৰ ডেকাই অজাতিৰ ছোৱালী বিয়া কৰোৱা, খেতিয়কৰ ল'ৰাই বিপ্লৱ চলাবলৈ ওলাই যোৱা — ইত্যাদি ঘটনাই 'আই'ৰ বেদনা আৰু কাহিনীৰ অন্তৰঙ্গ বস্তু। বামুণৰ পৰিয়াল, বুঢ়া ভকতৰ পৰিয়াল আৰু সন্ন্যাসীৰ কাহিনীৰ মাজেৰে উপন্যাসৰ কাহিনীভাগ আগবাঢ়িছে।

শতঘ্নী ঃ ১৯৬২ চনত চীন-ভাৰতৰ যুদ্ধই জনসাধাৰণৰ মাজলৈ কঢ়িয়াই অনা তিক্ততা আৰু ঘৃণা ভাবৰ অংকনেই 'শতঘ্নী'। উপন্যাসখনত অসমৰ অৰ্থনৈতিক আৰু সামাজিক ক্ষেত্ৰত যুদ্ধই কৰা ক্ষতিৰ বৰ্ণনাও লক্ষ্য কৰা যায়। এটা পৰিয়ালৰ এজনী ছোৱালীৰ এজন চীন দেশৰ ব্যৱসায়ীৰ লগত বিয়া হৈছিল। পিছে এই চীনাজন চীন দেশৰ এজন চোৰাংচোৱাগিৰী কৰা লোক বুলি পুলিচৰ হাতত আবদ্ধ হ'বলগীয়া হৈছিল। এইখন পৰিয়ালৰে এজন যুৱক সৈনিকৰূপে যুদ্ধত অংশ গ্ৰহণ কৰি চীনা সৈন্যৰ হাতত বন্দী হৈছিল। তেনে সময়তে বিয়া কৰাব লগা ছোৱালীজনীক ককায়েকে বিয়া কৰাই আনিছিল।

এই ঘটনা প্ৰবাহৰ দ্বাৰা দেখুওৱা হৈছে যে, চীনা সৈন্যই হিমালয় পাৰ হৈ আহি গঢ় ল'বলৈ ওলোৱা পঞ্চশীল আৰু উভয় দেশৰ আদৰ্শত হেঙাৰ স্বৰূপহে হ'ল। কাহিনীত বৰ্ণিত পৰিয়ালটোলৈ নামি অহা বিপৰ্যয়ে এই কথাকে প্ৰমাণ কৰিছে। সেয়ে চীনৰ এই ভাৰত আক্ৰমণক কুখ্যাত ৰূপে ঔপন্যাসিকে চিত্ৰিত কৰিব বিচাৰিছে। অসম অৰুণাচলৰ পৰা কাশ্মীৰ লাড়াখলৈ এই আক্ৰমণ আছিল ভাৰতৰ প্ৰতি চীনৰ অন্যতম ভীতি।

প্ৰতিপদ ঃ 'ৰাজপথে ৰিঙিয়ায়'ৰ পিছত 'প্ৰতিপদ' ড° ভট্টাচাৰ্য্যৰ সমাজবাদী ভাৱধাৰাৰ এক উজ্জ্বল প্ৰতিফলন। উপন্যাসখনৰ পটভূমিত প্ৰাক্-স্বাধীনতা কালৰ অসমৰ তেল নগৰী ডিগবৈৰ এটা উল্লেখযোগ্য শ্ৰমিক ধৰ্মঘট। ইংৰাজ চাহাবসকলে ডিগবৈ তেল শোধনাগাৰৰ শ্ৰমিকসকলৰ ওপৰত কেনেভাৱে অন্যায়, অত্যাচাৰ, উৎপীড়ন, নিৰ্যাতন চলাইছিল আৰু এই অন্যায়ৰ বিৰুদ্ধে শ্ৰমিকসকলে প্ৰতিবাদ

জনাবলৈ কেনেভাবে ওলাই আহিবলগীয়া হৈছিল, তাৰ স্বাক্ষৰ এই উপন্যাসে বহন কৰিছে। তেওঁৰ এই শ্ৰমিক আন্দোলনৰ বিশেষত্ব এই যে, গিয়াছুদ্দিন, নাছিৰুদ্দিন, জেবুন্নিছা, চণ্ডী মকৰ্দ্দা, চেটাৰ্জী, দুৰ্গা, বোধন, মালাসিং, লছমী, পান্না, নয়নমণি, শ্ৰীমতী ফেলমিং প্ৰভৃতি সকলো সম্প্ৰদায়ৰ লোকক ঐক্যবদ্ধ কৰি তেওঁলোকক ইংৰাজ বিষয়াসকলে চলাই অহা অমানসিক উৎপীড়ন-চক্ৰান্তৰ বিৰুদ্ধে সাহসিকতাৰে প্ৰতিবাদ জনাবলৈ থিয় কৰাব পাৰিছে। সঁচাকৈয়ে তেওঁৰ এই উপন্যাস 'ই এক যুগৰ এশ্ৰেণীৰ মানসৰ প্ৰতিফলন' ৰূপে আজি চিহ্নিত হৈছে। তেওঁৰ এই কাল্পনিক কাহিনীভাগৰ কাহিনী তথা চৰিত্ৰ চিত্ৰণ পদ্ধতিও অগতানুগতিক। ড° ভট্টাচাৰ্য্যই লিখিছে— "ঘটনাৰ কাল স্বাধীনতাৰ পূৰ্বৰ যুগৰ। সেই কালৰ অৱস্থা আৰু পৰিৱেশহে ইয়াত আছে। সাধাৰণ ঘটনা, সমূহীয়া কাৰ্য, সেইবিলাকৰ সেমেকা ৰূপ অথবা উত্তেজনা, যতি আৰু গতি— এই সকলোবোৰৰ মাজেদি মানুহবে জীৱনৰ ছন্দোধ্বনিয়েই ফুটি উঠিছে। ইয়াৰ ভিতৰেদি মানুহৰ মুক্তি কামনাও প্ৰতিফলিত হৈছে। নিতান্ত সাধাৰণ কাৰ্য, ঘটনা বা কথোপকথনৰ মাজত ফুটি উঠিছে কিছুমান তাৎপৰ্যপূৰ্ণ মুহূৰ্ত আৰু জীৱনৰ অদৃশ্য মহৎ সম্ভাৱনা। ইয়াত বিশেষ কোনো বীৰ বা বীৰাঙ্গনা নাই। সকলোবোৰ চৰিত্ৰ গতিৰ বন্দী। বনুৱাসকলৰ জীৱনক সামূহিক ৰূপত কল্পনা কৰা হৈছে। লিখকে যথাসম্ভৱ ৰূপত নিজৰ চেতনা, কল্পনা আৰু অভিজ্ঞতাৰ সদ্ব্যৱহাৰ কৰিছে, আৰু জাগ্ৰত সামূহিক উদ্বিগ্নতা আৰু অন্বেষণৰ মাজেদি তেওঁলোকৰ মনৰ জাগৰণৰ আভাস দিছে। তথাপি ই কাহিনীহে, সামাজিক মনৰ প্ৰতিলিপি বা ইতিহাস নহয়। সমাজৰ যিচাম মানুহৰ প্ৰাণৰ অব্যক্ত কথা আজিও অপ্ৰকাশিত, তাক প্ৰকাশ কৰিবলৈ যত্ন কৰা হৈছে— যথাসম্ভৱ নিৰ্ভৰযোগ্য ভাবে"

মৃত্যুঞ্জয় : ড° ভট্টাচাৰ্য্যৰ 'মৃত্যুঞ্জয়' উপন্যাস তেওঁৰ সাহিত্য-কৰ্মৰ সবাতোকৈ উৎকৃষ্ট সৃষ্টিৰূপে স্বীকৃত হৈছে। এই উপন্যাসৰ বাবে তেওঁ ১৯৭৯ চনৰ জ্ঞানপীঠ বঁটা লাভ কৰিবলৈ সক্ষম হৈছে। 'জ্ঞানপীঠ বঁটা' ভাৰতৰ সাহিত্য জগতৰ এক বিৰল সন্মান। এই বঁটাৰ বাবে তেওঁক এক লাখ টকা আৰু বাগ্‌দেৱীৰ মূৰ্তি এটিৰে সন্মান কৰা হৈছে।

ভাৰতৰ স্বাধীনতা সংগ্ৰামৰ শেষৰ কালৰ (১৯৪২ চন) এটা স্তৰৰ পটভূমিত 'মৃত্যুঞ্জয়' উপন্যাস ৰচিত হৈছে। উপন্যাসৰ ঘটনাৰ স্থান অসম, বিশেষকৈ নগাওঁ জিলা। মহাত্মা গান্ধীয়ে নেতৃত্ব দিয়া ভাৰতৰ স্বাধীনতা সংগ্ৰাম আছিল অহিংসৈ

তাৎপৰ্যপূৰ্ণ এটি অহিংস সংগ্ৰাম। অহিংস উপায়েৰে বৃটিছৰ দৰে এটা মহা প্ৰতাপী শক্তিকো উফৰাই দিবলৈ মহাত্মাৰ কাৰণেহে সম্ভৱ হৈছিল। এনে আদৰ্শ পৃথিৱীত বিৰল।

কিন্তু এই আন্দোলনেও ১৯৪২ চনৰ আগষ্ট মাহত এটি বিশেষ মুহূৰ্তৰ ফালে গতি কৰিছিল। ১৯৪২ চনত মহাত্মাই 'ভাৰত ত্যাগ'ৰ প্ৰস্তাৱ গ্ৰহণ কৰিছিল। কিন্তু প্ৰস্তাৱৰ ভিত্তিত কাৰ্যসূচী নিৰ্ধাৰণৰ আগতেই মহাত্মা প্ৰমুখ্যে শীৰ্ষস্থানীয় নেতাসকল কাৰাগাৰলৈ যাবলগীয়া হৈছিল। তেনে কাৰণতে গান্ধীজীৰ 'কৰিম কিম্বা মৰিম' কথাষাৰৰ বেলেগ বেলেগ ব্যাখ্যা হ'ল। বহুত কংগ্ৰেছ কৰ্মীয়ে ইংৰাজৰ বিৰুদ্ধে হিংসা কাৰ্যত লিপ্ত হ'ল, যেনে— মিলিটাৰীৰ ৰেলগাড়ী বগৰোৱা, টেলিগ্ৰাম লাইন উঠাই দিয়া, এয়াৰড্ৰোম জ্বলাই দিয়া, ৰাস্তা-ঘাটৰ ক্ষতি-সাধন কৰা আদি।

ভাৰতৰ স্বাধীনতা সংগ্ৰাম আছিল অহিংসাৰ পটভূমিত প্ৰতিষ্ঠিত। কিন্তু এই অহিংস সংগ্ৰামত এই যে হিংসা নিহিত হ'ল— এই হিংসা-অহিংসা প্ৰশ্ন উত্থাপনতে (১৯৭৫ চন) 'মৃত্যুঞ্জয়'ৰ জন্ম। মহাভাৰতৰ দৰে ইয়াতো ন্যায়-অন্যায়, ধৰ্ম-অধৰ্ম, নিন্দনীয়-কৰণীয়, কৰ্তব্য-অকৰ্তব্য আদিৰ নিচিনা প্ৰশ্নবোৰকে উত্থাপন কৰিব বিচৰা হৈছে। শেষত সকলো কৰ্তব্যৰ উৰ্ধৰ্ত 'মৃত্যুঞ্জয়ে' দয়া-প্ৰেম-ক্ষমা আদিৰ নিচিনা ধৰ্মকে আগস্থান দিছে। দয়া আৰু প্ৰেমৰ ওপৰত প্ৰতিষ্ঠিত সমাজ এখনহে যে 'মৃত্যুঞ্জয়'ৰ মানত সুস্থ সমাজ, নিটোল সমাজ হব পাৰে। এই চিৰন্তন সত্যটোকে কৃষ্ণ, ভীষ্ম, অৰ্জুন, ভীমসেন, প্ৰহ্লাদ, ৰামচন্দ্ৰ, বুদ্ধদেৱ, শংকৰদেৱ, চৈতন্যদেৱ আদিৰ পৰম বাণীৰেও জুকিয়াই চাবলৈ 'মৃত্যুঞ্জয়'ৰ পৰম হাবিয়াহ। তদুপৰি 'মৃত্যুঞ্জয়' অসমীয়া মাটিৰ গোন্ধেৰে ভৰা। তাত আছে— নদন-বদন অসমৰ খেতি-পথাৰ, নৈ-বিল, হাবি-জংঘল, চৰাই-চিৰিকটি, সামাজিক ৰীতি-নীতি, পৰ্বত-ভৈয়ামৰ স্নেহ-সম্প্ৰীতি, লোক-বিশ্বাস, প্ৰবাদ-পটন্তৰ, যাদু মন্ত্ৰৰে ভৰা শংকৰ-মাধৱ তথা আহোম কালৰ বৰ অসমখনৰ কথা।

উপন্যাসৰ কাহিনী ঃ ভিভিৰাম, ধনপুৰ আৰু মাণিক বৰানামৰ এই তিনিজন লোকে কামপুৰৰ পৰা ৰেলেৰে আহি জাগিৰোডত নামিছে। নগাঁও জিলাৰ কামপুৰ অঞ্চলৰ কংগ্ৰেছ কৰ্মী গোস্বামীৰ দিহামতে তেওঁলোকে দৈপাৰা সত্ৰৰ মহদা গোসাঁইকদেখা কৰিব। তাত নামি তেওঁলোকে কপিলী পাৰ হৈ, কপিলীৰ পাৰে পাৰে দৈপাৰা সত্ৰলৈ খোজ দাঙিলে। তাৰ পৰা দৈপাৰা সত্ৰলৈ পাঁচ মাইলমান

হ'ব। তেওঁলোকে এক বিপদসংকুল দেশীয় কৰ্তব্য পালনৰ নিমিত্তে এই যাত্ৰা আৰম্ভ কৰিছে। মনহা মৌজা পাৰ হৈ ঘন হাবি-বননি, মুকলি পথাৰ, চৰ আদি অতিক্ৰম কৰি যাওঁতে গোটেই বাটছোৱা তেওঁলোকে কথা-বতৰা পাতি গৈছিল। তেওঁলোক তিনিওজন কংগ্ৰেছ কৰ্মী। আন্দোলনৰ সময়ত কংগ্ৰেছৰ পতাকা উত্তোলন কৰা বা ষ্ট্ৰাইক আদি সফল কৰা কাৰ্য্যত সহযোগিতা আগবঢ়োৱাত তেওঁলোকে সক্ৰিয় ভূমিকা লৈছিল। ১৯৪২ চনৰ ৯ আগষ্টত তেওঁলোকৰ নেতাসকল জেললৈ যোৱাত, তেওঁলোকৰ কাৰ্যপন্থা হ'ল অহিংস নীতিৰ সম্পূৰ্ণ পৰিপন্থী। তেওঁলোকৰ কাৰ্যসূচী হ'ল— মিলিটেৰীৰ ৰেল বগৰোৱা, ৰাস্তা-ঘাট বন্ধ কৰা আদি।

দৈপাৰা সত্ৰ পোৱাৰ আগতে মধু কেওঁট নামৰ এজন জালোৱাক তেওঁলোকে লগ পালে। মধু মহদা গোসাঁইৰ শিচ। বাকীখিনি পথ মধুৱে গোসাঁইৰ ওচৰলৈকে তেওঁলোকক আগবঢ়াই নিলে। ভিভিৰামহঁতে কামপুৰৰ গোস্বামীৰ পৰা অনা চিঠিখন গোসাঁইক দিবলৈ মধুক দিলে। তেওঁলোকে গোসাঁইৰ ঘৰ পোৱা সময়ত, গোসাঁইৰ কোঠাত জয়ৰাম আৰু গোসাঁইক ধৰি চাৰিজন মানুহ বহি আছিল। গোসাঁই বৰপীৰাত বহি আছিল। ভিভিৰামহঁতকো একেলগে বহুৱালে। তাৰ পিছত জয়ৰামৰ লগত ভিভিৰামহঁতৰ কথা-বতৰা হ'ল। ভিভিৰামহঁত শংকৰী পন্থীৰ আৰু দৈপাৰা সত্ৰৰ গোসাঁই চৈতন্য পন্থী। এই সম্পৰ্কে তেওঁলোকৰ মাজত বুজা-পৰা হ'ল। গোসাঁয়ে তেওঁলোকক বুজালে যে, পৰাধীন জাতিৰ কোনো ধৰ্ম থাকিব নোৱাৰে। মহাত্মাও বৈষ্ণৱ। কিন্তু তেওঁ পূজা কৰিছে গণশক্তিৰ। কাৰণ ভগৱান দৰিদ্ৰ নাৰায়ণ ৰূপেহে অৱতাৰ লৈছে। গতিকে দেশ স্বাধীন নহ'লে ভগৱান সন্তুষ্ট হ'ব নোৱাৰে।

আলোচনাৰ মাজতে তেওঁলোকে চাহ খালে আৰু তাৰ পিছত ভাতৰ যোগাৰ হ'ল। মাজতে গোঁসায়ে আচল কথাটোলৈ আহিল। কামপুৰৰ গোস্বামীয়ে ভিভিৰামহঁতক তেওঁক সহায় কৰিবলৈ পঠাইছে। ইংৰাজৰ অৱস্থা বেয়া হৈছে। জাপানৰ হাতত কাবু হৈছে। কিন্তু সেইবুলি জাপানৰ তললৈও যাব নোৱাৰি। বাহুবলেৰে হ'লেও নিজৰ স্বাধীনতা ঘূৰাব লাগিব। সুভাষ চন্দ্ৰ বসু আই. এন. এ.লৈ আহিছে।

গতিকে তেওঁলোকে গৰিলা যুদ্ধৰ প্ৰস্তুতি চলাব লাগিব। এনে এক কাৰ্যসূচী ৰূপায়িত কৰাৰ পটভূমিতে, বৰ্তমান তেওঁলোকে মিলিটেৰীৰ ৰেল এখন বগৰোৱাৰ পৰিকল্পনা হাতত লৈছে। কামপুৰৰ গোস্বামীয়ে ৰেলখন বগৰোৱাৰ ঠাই ঠিকুৰাৰ কথা চিঠিত লিখি পঠিয়াইছে। কামটোৰ বাবে তেওঁলোকৰ এতিয়া বন্দুকৰ

আৱশ্যক। খাই বৈ উঠি গোসাঁয়ে মধু আৰু ধনপুৰক শিলডুবিৰ জয়ৰামৰ ঘৰলৈ বন্দুকসহ তেওঁক আনিবলৈ পঠালে। দধি ৰবদলৈ, জয়ৰাম, মাণিক ৰবা, আহিপা কোঁৱৰ গুৱলৈ গ'ল। ভিভিৰাম আৰু গোসাঁইৰ টোপনি নাহিল। গোসাঁয়ে পৰিকল্পনা কৰিলে যে, পিছদিনা তেওঁলোকে তিনিটা দল হৈ নিৰ্দিষ্ট ঠাই টুকুৰালৈ যাব। তাৰ আগতে কমাৰকুছি আশ্ৰমত তেওঁলোকে থিতাপি ল'ব। পিছত ধীৰে -সুস্থিৰে কামটো সমাধা কৰিব।

সেই মৰ্মে সকলো প্ৰস্তুতি সম্পূৰ্ণ কৰি ভিভিৰাম আৰু ধনপুৰে ৰেল লাইনৰ ফিচপ্লেট খুলি, ৰেলখন বগৰোৱা কাম সমাধা কৰিছিল। তাৰ পৰিণতিত ৰেলখনৰ যাত্ৰীৰ লগতে ধনপুৰ আৰু গোসাঁইৰো জীৱন পাত ঘটিছিল। দধি, মধু, ভিভিৰাম, জয়ৰাম সকলোৰে গ্ৰেপ্তাৰ বৰণ কৰিবলগীয়া হৈছিল। নেপালী গাওঁ, গাৰো গাওঁ আৰু মায়ঙৰ বহুতো মানুহ এই ঘটনাৰ বাবে পুলিচৰ বান্ধ খাব লগা হৈছিল। এই সকলোবিলাক কথাৰ দিহা-পৰামৰ্শ বিচাৰি টিকৌ আৰু ৰূপনাৰায়ণ নগাঁও পালেগৈ উকিল বিচাৰি। তাতে শইকীয়া উকিলৰ ঘৰ। উকিলৰ ঘৰৰ ওচৰতে অনন্ত দাৰোগাৰ ঘৰ। অনন্ত দাৰোগাক ভলণ্টিয়াৰ মাৰিছিল। তেওঁৰ ঘৰতে গোসাঁইৰ পৰিবাৰ শোক বিহ্বলা গোসাঁনী আশ্ৰিত হৈ আছিল। অনন্ত দাৰোগাৰ পৰিবাৰ অনুপমাই গোসাঁনীৰ সেৱা-শুশ্ৰূষা কৰিছিল। তাতে ৰূপনাৰায়ণে গোসাঁনীক গোসাঁইৰ শেষ অৱস্থাৰ খবৰ দিছিল। এনেদৰে সকলো হেৰুওৱাৰ পিছতো গোসাঁনী আৰু অনুপমা ধৈৰ্যৰ পৰা যেন বিচলিত হোৱা নাছিল। বৰং তেওঁলোক দুয়োগৰাকীৰ মাজত স্বৰাজৰ কথাহে আলোচনা হৈছিল। অনুপমাই খবৰ দিলে যে, জেলত থকা মানুহে সংকল্প লৈছে তেওঁলোকে জেলৰ পৰা ওলায়ে পূৰ্ণোদ্যমেৰে কামত লাগিব। এইবোৰ কথাই গোসাঁনীক স্পৰ্শ কৰা নাছিল। তেওঁ কেৱল ভাবিছিল যে, স্বাধীনতা পালে মানুহবোৰ ভাল হ'ব নে নহয়।

কাহিনীটো আমি আমাৰ মানৱ জীৱনৰ হাঁহি-কান্দোন, উত্থান-পতন, আশা-নিৰাশা, গতি-প্ৰগতিৰো এক ৰূপ হিচাপেও ল'ব পাৰোঁ।

এগৰাকী সাংবাদিকৰূপেও ড° ভট্টাচাৰ্য্যৰ সমাজত এখন বিশিষ্ট আসন আছে। 'সত্যে সূৰ্য আছে ৰহি, সত্যতে চলে মহী, সত্য সম ধৰ্ম নাই আন।' সেই সত্যৰ ওপৰতে ড° ভট্টাচাৰ্য্যৰ সাংবাদিকতা প্ৰতিষ্ঠিত। তেওঁৰ সংবাদৰ ভাষা সৰ্বসাধাৰণৰ ভাষা-বাক্যৰ গাঁথনিতো সুকীয়া বৈশিষ্ট্য আছে। চুটি অনুচ্ছেদৰ মাজতে বাতৰি পৰিবেশন কৰিব পৰাটো তেওঁৰ সাংবাদিক জীৱনৰ বাবে বিশেষ কৃতকাৰ্যতা।

১৯৫১ চনত তেওঁ নগা ভূমিৰপৰা চাকৰি এৰি গুৱাহাটীলৈ আহে আৰু উক্ত বছৰৰপৰাই তেওঁ 'ৰামধেনু'ৰ সম্পাদনা কৰিবলৈ লয়। তেওঁ 'ৰামধেনু' পঞ্চম বছৰ ১ম সংখ্যা ১৯৫২ চনৰ এপ্ৰিলৰপৰা ১৯৬৩ চনৰ এপ্ৰিল ষোড়শ বছৰ ১ম সংখ্যালৈ সম্পাদনাৰ দায়িত্ব লয়। ১৯৬৩ চনৰ চনৰ ২৩ অক্টোবৰৰ পৰা সাদিনীয়া 'নৱযুগ' তেওঁ সম্পাদনা কৰে। ১৯৬৮ চনৰপৰা ১৯৭৩ চনলৈ তেওঁ বোম্বেৰপৰা প্ৰকাশ পোৱা 'ইকনমিক এণ্ড পলিটিকেল উইকলি'ৰ গুৱাহাটীস্থ সংবাদদাতাৰূপে কাম কৰে। ইয়াৰ আগতে কলিকতাত পঢ়া কালত তেওঁ বাঁহী'ৰ সহকাৰী সম্পাদক আছিল। হেমেন্দ্ৰপ্ৰসাদ ঘোষ সম্পাদিত 'দৈনিক এডভান্স' কাকততো তেওঁ কিছুদিন কাম কৰিছিল। তেওঁ 'জনতা' আৰু 'প্ৰকাশ' আলোচনীৰ সম্পাদনাৰ দায়িত্ব লৈছিল।

ড° বীৰেন্দ্ৰ কুমাৰ ভট্টাচাৰ্য্যৰ ১৯২৪ চনৰ ১৪ অক্টোবৰত শিৱসাগৰৰ চফ্ৰাই চাহ বাগিচাত জন্ম হয়। ড° ভট্টাচাৰ্য্যৰ পিতৃ শশীধৰ আৰু মাতৃ আইদেউ ভট্টাচাৰ্য্য। চফ্ৰাই বাগানতে পঢ়াশলীয়া শিক্ষা আৰম্ভ কৰি ১৯৪১ চনত তেওঁ যোৰহাট চৰকাৰী হাইস্কুলৰপৰা সুখ্যাতিৰে প্ৰৱেশিকাত উত্তীৰ্ণ হয়। ১৯৪৫ চনত তেওঁ কটন কলেজৰপৰা বি.এছ চি পাছ কৰে। ১৯৫৩ চনত এম এ পাছ কৰে। ১৯৭৭ চনত তেওঁ 'হিউমাৰ এণ্ড চেটায়াৰ ইন এছামিছ লিটাৰেচাৰ' শীৰ্ষক গৱেষণা গ্ৰন্থৰ বাবে গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ পৰা 'ডক্টৰেট' উপাধি লাভ কৰে। কিছুদিন তেওঁ নগা পৰ্বতৰ উখৰুল হাইস্কুলত শিক্ষকতা কৰে আৰু গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয় জাৰ্ণেলিজম শাখাতো অধ্যাপনা কৰে। শেষত তেওঁ হাৰিয়ানা বিশ্ববিদ্যালয়ৰ ৰাম মনোহৰ লোহিয়া আসনৰ অধ্যাপক হয়।

তেওঁ কয় যে, মই প্ৰগতিত বিশ্বাস কৰো, কাৰণ জীৱনৰ ই ধৰ্ম স্বৰূপ। তেওঁ কয়, "প্ৰকৃত পক্ষে প্ৰাণৱন্ত লেখক চনকা ডালৰ দৰে ক্ষণভঙ্গুৰ নহয়। তেওঁ বজ্ৰৰ দৰে দৃঢ় আৰু নিজৰাৰ দৰে গতিশীল।"

ড° বীৰেন্দ্ৰ কুমাৰ ভট্টাচাৰ্য্যৰ পৰলোকপ্ৰাপ্তি হয় ১৯৯৭ চনৰ ৬ আগষ্টত। □

যোগেশ দাস

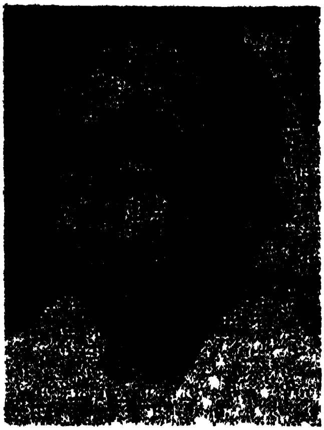

১৯৮০ চনত সাহিত্য অকাডেমি পুৰস্কাৰ লাভ কৰা গ্ৰন্থখন হ'ল 'পৃথিৱীৰ অসুখ' (১৯৭৯) আৰু সেই গ্ৰন্থৰ লেখকগৰাকী হ'ল প্ৰথিতযশা গদ্যশিল্পী যোগেশ দাস। 'পৃথিৱীৰ অসুখ' এটি মনোৰম গল্প সংকলন। ইয়াত সৰ্বমুঠ ১৬টা গল্প সন্নিৱিষ্ট হৈছে। গল্পখনৰ নামটোৱে অৰ্থব্যঞ্জক। আমাৰ সমাজত থকা বিভিন্ন স্তৰৰ মানুহৰ বিভিন্ন অশান্তি থাকে। এই অশান্তি আমাৰ সামাজিক ব্যৱস্থাৰ কাৰণেই হ'ব পাৰে। এই মানসিক অশান্তিবোধৰ প্ৰতিফলনে হ'ল — 'পৃথিৱীৰ অসুখ'। লেখকৰ ভাষাৰে,— "মোৰ লেখক জীৱনৰ যোৱা দহবছৰমানৰ ভিতৰত এই গল্পবিলাক লেখা হৈছিল। এই সময়ছোৱাত আমাৰ সমাজলৈ বহুত পৰিবৰ্তন আহিছে। সেই পৰিবৰ্তনত মানুহ নানান ধৰণে অসুখ অশান্তি ভোগ কৰিছে। তাৰেই একো একোটা খণ্ডচিত্ৰ কৰিবলৈ মই চেষ্টা কৰিছিলোঁ।"

'সাহিত্য অকাডেমি বঁটা' পোৱাৰ পিছত তেওঁৰ মনৰ প্ৰতিক্ৰিয়াৰ কথা জানিব বিচৰা এজন সমালোচকক কৈছিল— 'সৎ কামৰ স্বীকৃতিয়ে মানুহক সদায় আনন্দ দিয়ে। মোকো এই স্বীকৃতিয়ে আনন্দ দিছে। মই ভাবিছোঁ যে কোনো বিশেষ স্বাৰ্থ নোহোৱাকৈ ইমান দিনে মই লিখা মেলা কামত লাগি আছোঁ। ইয়াৰ পৰা পাঠকসকলে হয়তো কিবা নহয় কিবা এটা পাইছে। তাক যদি বৰগুণি বুলি ধৰিব পাৰি তেনেহ'লে তাৰ স্বীকৃতি নিশ্চয় আনন্দদায়ক"।

যোগেশ দাস ৰামধেনু যুগৰ এগৰাকী প্ৰতিষ্ঠিত গল্পকাৰ। তেওঁ জটিল বিষয় একোটাকো সহজ-সৰল ভাবাৱে যথাযথভাৱে উপস্থাপন কৰিব পাৰে। তেওঁৰ প্ৰকাশ ভংগী সাবলীল আৰু প্ৰাঞ্জল। তেওঁ বাইকৈ নিম্ন-মধ্যবিত্ত জীৱনৰ সুখ-দুখ, আশা-আকাংক্ষাক গল্পত ৰূপ দিব বিচাৰিছে। তেওঁৰ গাওঁ আৰু চহৰ জীৱনৰ সম্পৰ্কে সমানে অভিজ্ঞতা আছে আৰু এই দুয়োটা বিষয়কে কেন্দ্ৰ কৰি তেওঁ গল্প লিখাত সিদ্ধহস্ত। সমাজৰ নিপীড়িত, শোষিত, দলিত, লাঞ্ছিত আৰু অৱহেলিতসকলৰ প্ৰতি তেওঁৰ সহানুভূতি আৰু সমবেদনা আছে। তেওঁৰ গল্পত ব্যংগ আৰু বক্ৰাঘাতো আছে। ভাব আৰু বিষয় বস্তুৰ গভীৰতালৈ নোযোৱাকৈয়ো তেওঁ প্লট এটা পালেই গল্প লিখি যোৱাৰো দৃষ্টান্ত আছে। 'পৃথিৱীৰ অসুখ' গল্প নামটোৰ যিমান গভীৰতা আছে, কিন্তু গল্পটো পঢ়িলে তাত পাব লগা মাদকতা আৰু চিন্তাৰ খোৰাকৰ অভাৱ অনুভৱ কৰা যায়। গল্পটোত অজয় চলিহাৰ মাজেৰে নিবাৰণ বৰুৱা আৰু তেওঁৰ বিধবা বায়েক মনোৰমা দুৱৰানীৰ যি চৰিত্ৰ ফুটাই তুলিব বিচৰা হৈছে, সেই অসুখে, পৃথিৱীৰ অসুখক প্ৰতিনিধিত্ব কৰা যেন আমাৰ নেলাগে। গল্পটোত ভাড়াঘৰৰ সমস্যাটো ফুটাই তোলা হৈছে। তেনেদৰে 'আমাৰ চাৰ' গল্পটোৰ মাজতো গভীৰতাৰ উমান পোৱা নেযায়। তেওঁৰ 'গৰাখহনীয়া' গল্পত গাঁৱলীয়া জীৱনৰ এক মৰ্মন্তুদ কাহিনী প্ৰতিফলিত হৈছে। 'কলপটুৱাৰ মৃত্যু' দাসৰ এটি সাৰ্থক গল্প। আভিজাত্য পৰিয়ালৰ সন্মান ৰক্ষাৰ হেতু সৰু মানুহৰ আত্মত্যাগৰ কাহিনীয়ে গল্পটোৰ মূল বিষয়-বস্তু। 'চাল' গল্পত তেওঁ এজন গাঁৱলীয়া দুখীয়া লোকে চহৰত থাকি হাজিৰা-কামিলা কৰি পেট প্ৰৱৰ্তন কৰা কাহিনী বৰ্ণিত হৈছে। যোগেশ দাসৰ প্ৰকাশিত গল্প সংকলনকেইখন হ'ল— **পপীয়া তৰা** (১৯৫৭), **আন্ধাৰৰ আঁৰে আঁৰে** (১৯৫৯), **ত্ৰিবেণী** (১৯৬১), **মদাৰৰ বেদনা** (১৯৬৩) **হেজাৰ লোকৰ ভিৰ** (১৯৬৫), **'পৃথিৱীৰ অসুখ'** (১৯৭৯) আদি।

'ডাৱৰ আৰু নাই' (১৯৫৫): যোগেশ দাসে 'চুটি গল্প' আৰু 'উপন্যাস' এই দুয়োটা দিশতে সমানে প্ৰতিভাৰ স্বাক্ষৰ ৰাখিব পাৰিছে। তেওঁ চুটি গল্পৰ দৰে উপন্যাসৰ মাজেৰেও আমাৰ সমাজ জীৱনৰ আশা-আকাংক্ষা, শোষণ-উৎপীড়ন, ঠগ-প্ৰৱঞ্চনা, ভণ্ডামিৰ ছবি প্ৰতিফলিত কৰিছে। সংযত ভাষা, সৰল বাক্য-ৰীতি, আৰু সাবলীল প্ৰকাশ ভংগীয়ে হ'লে তেওঁৰ উপন্যাসৰ এক বিশেষ বৈশিষ্ট্য।

যোগেশ দাসৰ 'ডাৱৰ আৰু নাই' এখন জনপ্ৰিয় উপন্যাস। ১৯৩৯-৪৫ চনৰ দ্বিতীয় বিশ্বযুদ্ধৰ সময়ত অসমত যি প্ৰভাৱ পৰিছিল, যি প্ৰভাৱৰ ফলত অসম তথা

বিশ্বৰ চাৰিওফালে সামাজিক, ৰাজনৈতিক, অৰ্থনৈতিক দিশত এক সুদূৰপ্ৰসাৰী প্ৰভাৱ পেলাইছিল, তাৰ এক স্পষ্ট আৰু প্ৰাঞ্জল চিত্ৰই হ'ল 'ডাৱৰ আৰু নাই'। ভুমডুমা অঞ্চলৰ চাহ বাগিচাক কেন্দ্ৰ কৰি উপন্যাসৰ কাহিনী ভাগ গঢ়ি উঠিছে। উপন্যাসখনৰ অবস্তুণিয়ে নাটকীয় আৰু অৰ্থব্যঞ্জক, 'পৃথিৱীত নিশ্চয় জুই লাগিছে।' তেওঁৰ প্ৰকাশিত অন্যান্য উপন্যাসকেইখন হ'ল — জোনাকীৰ জুই (১৯৫৬), ছাঁ জুই খেদি (১৯৬১), নিৰুপায় নিৰুপায় (১৯৬৩), এমুঠি ধূলি (১৯৬৫), হেজাৰ ফুল (১৯৬৭), উৎকণ্ঠা উপকণ্ঠ (১৯৬০), নেদেখা জুইৰ ধোঁৱা (১৯৭২), নৰেশ, মালতী আৰু ...... (১৯৭৭), ৰজনী বিদুৰ (১৯৮১), একাবেঁকা, এজন খণ্ডাল মানুহ, এনাজৰী, পোহৰ বিচাৰি, পোহৰৰ ফালে, বণ্ড হৰ মণ্ডহ আদি উল্লেখযোগ্য। তেওঁৰ অন্যান্য গ্ৰন্থ হৈছে— আমাৰ কবি, ব্ৰাহ্মণ কন্যা, ৰবিন হুড, ঈশ্বৰচন্দ্ৰ বিদ্যাসাগৰ, গল্পৰ কুঁকি, হেম বৰুৱা, সমকালীন গল্প (সম্পাদনা) বনে বনে Folk lore of Assam আদি।

যোগেশ দাস সংবাদ জগতৰ সৈতেও জড়িত। কিছুদিন সংবাদদাতা আৰু পিছত 'নতুন অসমীয়া' কাকতৰ উপ সম্পাদক, 'দৈনিক অসম'ৰ সহকাৰী প্ৰধান সম্পাদক, অসম সাহিত্য সভাৰ পত্ৰিকা সম্পাদক, 'প্ৰহৰী'ৰ সম্পাদক আৰু 'অধিনায়ক'ৰ সম্পাদক হয়।

যোগেশ দাস বিভিন্ন বঁটা আৰু সন্মানেৰে সন্মানিত হৈছে। ১৯৮৬ চনত তেওঁ 'আকৌ বনে বনে'ৰ বাবে মোক্ষদানন্দ পাঠক শিশু সাহিত্য বঁটা, ১৯৮৯ চনত 'এনাজৰী' উপন্যাসৰ বাবে অসম সাহিত্য সভাৰ সীতানাথ ব্ৰহ্মচৌধুৰী বঁটা আৰু ১৯৯৪ চনত অসম উপত্যকা সাহিত্য বঁটা লাভ কৰে।

১৯৮৫ চনৰ ৮, ৯, আৰু ১০ ফেব্ৰুৱাৰীত বিহপুৰীয়াৰ শ্ৰী শ্ৰী মাধৱদেৱ ক্ষেত্ৰত অনুষ্ঠিত হোৱা অসম সাহিত্য সভাৰ এক পঞ্চাশত্তম অধিৱেশনৰ যোগেশ দাস সভাপতি আছিল। সেইদিনা সভাপতিৰ আসনৰপৰা জাতিৰ উদ্দেশ্যে দিয়া বাণীত কৈছিল, "অসমীয়া জাতিটোৰ অস্তিত্ব আৰু অসমীয়া ভাষাটোৰ স্বতন্ত্ৰতা, এই দুয়োটা পৰস্পৰৰ সৈতে জড়িত। বৰ্তমান পৰিস্থিতিত সেই বাবেই সমস্যাৰ কথা আমাৰ মনলৈ বেছিকৈ আহিছে। আমাৰ বক্তব্যখিনি আপোনালোকে বিবেচনা কৰি চাব। সেইবিলাক কথাৰপৰাই আমি কেইটামান পৰামৰ্শ সদৌ অসমীয়া ৰাইজৰ আগত দাঙি ধৰিলোঁ। এইবিলাক কাৰ্যকৰী কৰাৰ ব্যৱস্থা হলে আমাৰ ভাষা আৰু জাতিৰেই মংগল হ'ব বুলি আমি ধাৰণা কৰিছোঁ। (১) অসমত সুদীৰ্ঘ কাল ধৰি

বস-বাস কৰি অহা সমূহ বাইজৰ মাজত সম্প্ৰীতি আৰু সমন্বয়ৰ অতিশয় প্ৰয়োজন হৈছে বুলি আজি বিশেষভাৱে অনুভূত হৈছে। সেয়ে যেতিয়াই কিবা প্ৰসঙ্গ লাগি সম্প্ৰীতি-সমন্বয়ত বাধাৰ সৃষ্টি হ'ব খুজিব পাৰে তেতিয়াই প্ৰতিকাৰৰ চেষ্টা চলোৱা উচিত হ'ব। সাহিত্য সভাৰ উদ্যোগত এনে এখন সমন্বয়-ৰক্ষী সমিতি গঠন কৰিব লাগে যাৰ বিবেচনাৰ অৰ্থে আৰু প্ৰতিকাৰৰ উপায় নিৰ্দ্ধাৰণৰ অৰ্থে তেনে প্ৰশ্ন পঠিয়াব পাৰি। এই সমিতিলৈ তেনে প্ৰশ্নৰ লগত জড়িত পক্ষৰ প্ৰতিনিধি আমন্ত্ৰিত হ'ব। (২) অসমীয়া ভাষাৰ প্ৰাধান্য অক্ষুণ্ণ হৈ থকাকৈ অসমত শিক্ষা লাভ কৰা আৰু অসমত চাকৰি কৰিবলৈ অহা সকলোলোকৰ কাৰণেই অসমীয়া শিকাটো বাধ্যতামূলক কৰাৰ ব্যৱস্থা হ'ব লাগে। (৩) অসমীয়া পঢ়ুৱৈ সমাজে চলিত বিশ্ব-সাহিত্যৰ সৈতে সততে পৰিচিত হৈ থাকিব পৰাকৈ ধাৰাবাহিক অনুবাদ কৰা আৰু কেৱল বিভাষী সাহিত্য বিষয়ক এখনি আলোচনী প্ৰকাশ কৰাৰ উপায় নিৰ্দ্ধাৰণ কৰিব লাগে। দুয়োটা বিষয়তে সাহিত্য সভায়ো সহযোগিতা আগবঢ়াব পাৰে। (৪) অসমৰ পুথি প্ৰকাশক আৰু বিক্ৰেতা প্ৰতিষ্ঠানসমূহৰ বিবেচনাৰ্থে কওঁ যে (ক) বাইজৰ মাজত গ্ৰন্থ-প্ৰীতি বৃদ্ধি কৰিবৰ কাৰণে প্ৰতি বছৰে একোটা কেন্দ্ৰত এখনকৈ গ্ৰন্থ-মেলাৰ আয়োজন কৰিব লাগে; আৰু (খ) ভৱিষ্য বংশধৰসকলৰ মনত অসমীয়া পঢ়াৰ আগ্ৰহ সৃষ্টি তথা বৃদ্ধি কৰি ৰাখিবৰ কাৰণে আকৰ্ষণীয়াকৈ নানান শিশু-পুথিৰ প্ৰণয়ন, প্ৰকাশ আৰু প্ৰচলনৰ এটা উপায় উদ্ভাৱন কৰিব লাগে।"

তেওঁ কেনেকৈ লিখাৰ সমল আহৰণ কৰে সেই সম্পৰ্কত কৈছে— "বাটে - ঘাটে লগ পোৱা, বন্ধু-বান্ধৱ, বন্ধু-বান্ধৱে আনৰ বিষয়ে কোৱা কাহিনী, কেতিয়াবা কিতাপ পত্ৰ কাহিনী পঢ়োতে খেলাই যোৱা আইডিয়া—এই বিলাককে অৱলম্বন কৰি কাহিনী সজাওঁ। অত্যন্ত সুপৰিচিত আৰু ওচৰ চুবুৰীয়াৰ পৰা চৰিত্ৰ ফুটাই তুলিবলৈ গৈ বহু সময়ত লাজ লগা আৰু শ'ল ঠেকত পৰিব লগা হৈছে। মোৰ নিয়মীয়া ডায়েৰী লেখাৰ অভ্যাস নাই কিছু মাজে সময়ে কৌতুহল-উদ্দীপক ঘটনা একোটা পালে যদি তেতিয়াই লেখিবলৈ সময় নাথাকে-তেনেহলে তাক ন'ট বুক এখনত চমুকৈ থওঁ আৰু সেই বিলাককে পিছত গল্পৰ ৰূপ দিওঁ।'

দাসৰ সাহিত্যকৃতিৰ আভাস দি ডঃ হেমন্ত কুমাৰ শৰ্মাই লিখিছে,— "প্ৰাঞ্জলতা আৰু সংযম তেওঁৰ (বীৰেন্দ্ৰ কুমাৰ ভট্টাচাৰ্য) ৰচনাৰ বৈশিষ্ট্য — যিটো যোগেশ দাসৰ গল্পত দেখা যায়। ... দাসৰ গল্পত সমাজৰ অৱহেলিতজনৰ মানৱীয় দিশ আৰু তথাকথিত ভাল মানুহৰ স্বাৰ্থপৰতাৰ কথা উদঙাই দাঙি ধৰাৰ চেষ্টা আছে।"

দাস ডাঙৰীয়াৰ জন্ম হয় ১৯২৭ চনত ডুমডুমাৰ হাঁহচৰা বাগানত। পিতৃ সূৰ্যকান্ত দাস আৰু মাতৃ চিন্তামণি দাস। চাহ বাগানৰ পাঠশালাতে শিক্ষা জীৱনৰ পাতনি। ডুমডুমা মাইনৰ স্কুলৰপৰা মজলীয়া পাঠ্যক্ৰম পাছ কৰাৰ পিছত ডিব্ৰুগড়ৰ জৰ্জ ইন্‌ষ্টিটিচনত ভৰ্তি হয়। তেওঁ ১৯৪৯ চনত স্নাতক আৰু ১৯৫৩ চনত গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰপৰা অসমীয়া বিভাগত স্নাতকোত্তৰ উপাধি লাভ কৰে।

তেওঁ চাকৰি জীৱনত ডুমডুমা হাইস্কুলত শিক্ষকতা কৰাৰ পিছত ১৯৫৩ চনৰপৰা বি-বৰুৱা কলেজত অধ্যাপনা কৰিছে। তেওঁ বি. বৰুৱা মহাবিদ্যালয়ৰ পৰা অসমীয়া বিভাগৰ মুৰব্বীৰ ৰূপে ১৯৮৮ চনৰ পৰা অৱসৰ গ্ৰহণ কৰে। অসমৰ বাতৰি কাকতৰ ডেৰশ বছৰীয়া জয়ন্তী সমিতিয়ে জ্যেষ্ঠ সাংবাদিকৰূপে ১৯৯৬ চনৰ জানুৱাৰীত তেওঁক সম্বৰ্ধনা জনায়।

যোগেশ দাসৰ মৃত্যু হয় ১৯৯৯ চনৰ ৯ ছেপ্টেম্বৰত, গুৱাহাটী। ❑

বীৰেন বৰকটকী

"উপন্যাস মানুহৰ জীৱনৰে কথা। কিন্তু মানুহৰ জীৱনৰ বিস্তৃতিয়ে আজি পৃথিৱীৰ বহুতো জটিলতাৰ মাজত সোমাই দিনে দিনে জটিল হৈ আহিছে। অকল সেয়ে নহয়, পৃথিৱীৰ সীমা এৰি মানুহে মনেৰেই নহয়, শৰীৰেৰেও মহাকাশ যাত্ৰা আৰম্ভ কৰিছে। মানুহৰ জীৱনৰ অভিযান সাগৰৰ অটল গৰ্ভৰপৰা মহাকাশৰ গ্ৰহান্তৰলৈকে আৰম্ভ হৈছে। গতিকে এনে মানৱ জীৱনৰ বিচিত্ৰতা দিনে দিনে বৃদ্ধি পাইছে। মানৱ জীৱনৰ এই বিচিত্ৰতাক ৰূপায়িত কৰোঁতে আজি সাহিত্যৰ বিভিন্ন শাখাৰ ভিতৰত উপন্যাসেই আগভাগ লৈছে। য'তেই বৈচিত্ৰৰ জীৱন, জটিল পৰিস্থিতিৰ সমাবেশ তাতেই বিচিত্ৰ কাহিনী আৰু জটিল বিশ্লেষণো আছে, গতিকে আজি উপন্যাসৰ ৰূপায়ণৰ দৃষ্টি ভঙ্গীত আছে বিচিত্ৰতা আৰু জটিলতা।"

উপন্যাস সম্পৰ্কে এনে ব্যাখ্যা দাঙি ধৰা বিশিষ্ট লেখকগৰাকীয়ে হ'ল বীৰেন বৰকটকী।

বীৰেণ বৰকটকীৰ জন্ম হয় ১৯২৪ চনৰ ২৩ মাৰ্চত, শোণিতপুৰ জিলাৰ চতিয়া অঞ্চলৰ কালীবাৰী গাঁৱত। তেওঁৰ পিতাকৰ নাম পদ্মনাথ বৰকটকী আৰু মাকৰ নাম চন্দ্ৰপ্ৰভা বৰকটকী। তেওঁলোকৰ পুত্ৰ তিনিজন আৰু তিনিগৰাকী কন্যা।

তেওঁ সৰু কালৰ শিক্ষা চতিয়া এম. ভি. স্কুলৰ পৰা লাভ কৰে। তাৰ পিছত তেওঁ চতিয়া হাইস্কুলত ভৰ্তি হয়। এই হাইস্কুলৰপৰাই তেওঁ ১৯৪২ চনত প্ৰবেশিকা পৰীক্ষা পাছ কৰে। এই সময়ত চলা ভাৰতৰ স্বাধীনতা আন্দোলনে ধীৰেন বৰকটকীৰ মন আকৃষ্ট কৰে। তেওঁ প্ৰবেশিকা পৰীক্ষা দি উঠিয়ে ভাৰত স্বাধীনতা আন্দোলনত জপিয়াই পৰে। ভাৰত ত্যাগ আন্দোলনত অংশ গ্ৰহণ কৰা বাবে তেওঁ এবছৰ জেলত থাকিব লগীয়া হয়। তাৰপিছত তেওঁ উচ্চ শিক্ষা লবলৈ কাশী হিন্দু বিশ্ববিদ্যালয়লৈ যায়। তাত দুবছৰ পঢ়ি তেওঁ আই. এ. পাছ কৰে। সেই সময়ত কাশী হিন্দু বিশ্ববিদ্যালয়ত উপাচাৰ্য আছিল সৰ্ব্বপল্লী ৰাধাকৃষ্ণণ। তেওঁ কটন কলেজৰপৰা বি. এ পাছ কৰে আৰু ১৯৫২ চনত তেওঁ গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ পৰা এম এ পাছ কৰে।

১৯৪৩ চনত তেওঁ গুৱাহাটী 'নিউ প্ৰেছ'ত প্ৰথম চাকৰি জীৱন আৰম্ভ কৰে। তাত তেওঁ Despatching cleark হিছাপে কিছুদিন কাম কৰে। এই প্ৰেছৰপৰাই ৰূপকোৱৰ জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালাৰ সম্পাদনাত 'সাদিনীয়া অসমীয়া' প্ৰকাশ পায়। এই কাকতত তেওঁ সহকাৰী সম্পাদক নিযুক্ত হয়। তেওঁ বি. এ পাছ কৰাৰ পিছত, 'দৈনিক অসমীয়া' ত সহযোগী সম্পাদক তথা ষ্টা ফ ৰিপৰ্টাৰ নিযুক্ত হয়। তেওঁ 'ৰামধেনু' আলোচনীও সম্পাদনা কৰে। তেওঁ 'দৈনিক অসম' কাকতৰ জন্ম-লগ্নৰপৰা শিৱসাগৰৰ সংবাদদাতা আছিল। কিন্তু তেওঁ সাংবাদিক জীৱন বাদ দি, শিক্ষকতা কৰিবলৈ লয়। ১৯৫০ চনত তেওঁ জামুগুৰি হাইস্কুলত সহকাৰী শিক্ষকৰূপে যোগদান কৰে। ১৯৫৩ চনত তেওঁ শিৱসাগৰ মহাবিদ্যালয়ত অসমীয়া বিভাগৰ প্ৰবক্তা নিযুক্ত হয়। পিছত তেওঁ অসমীয়া বিভাগৰ মুৰব্বী অধ্যাপকৰ পদ পায়। ১৯৭১ চনত তেওঁ শিৱসাগৰ ছোৱালী মহাবিদ্যালয়ৰ অধ্যক্ষৰূপে যোগদান কৰে। ১৯৮৫ চনত তেওঁ চাকৰিৰপৰা অৱসৰ গ্ৰহণ কৰে।

তেওঁ অভিনয় জীৱনৰ লগতো জড়িত আছিল। তেওঁ 'কুৰুক্ষেত্ৰ', পিয়লি ফুকন,' শিৱাজী', মন্ত্ৰিৰৰ আজান আদি বিভিন্ন নাটকত অভিনয় কৰাৰ উপৰিও শিৱসাগৰ নাট্য মন্দিৰত অনুষ্ঠিত কেইবাখনো নাটকৰ অভিনয়ত ভাগ লয়।

তেওঁ সৰুকালৰপৰাই সাহিত্য সাধনাত মনোনিবেশ কৰে। তেওঁ পঞ্চমমান শ্ৰেণীত পঢ়ি থাকোতে হাতে লিখা আলোচনী সম্পাদনা কৰে। তেওঁ সাহিত্যৰ নাটক, উপন্যাস, কবিতা, প্ৰবন্ধ, সমালোচনা, ৰম্য-ৰচনা আদি বিভিন্ন দিশলৈ বিশিষ্ট বৰঙণি আগবঢ়াইছে। তেওঁৰ প্ৰকাশিত গ্ৰন্থসমূহৰ ভিতৰত হ'ল — কবিতা—

মন্ত্ৰৰ (১৯৫৯), চিৰন্তন, চিনাকি পৃথিৱী আদি। উপন্যাস — তৰুলীৰ পাৰে পাৰে। অনুবাদমূলক— কুমাৰী পৃথিৱী, প্ৰেম আৰু শংকাৰে। জীৱনী — খোজতে মিলাও খোজ। আলোচনামূলক— সাহিত্যৰ পটভূমি (১৯৬৯), সাহিত্য সংস্কৃতিৰ দুটি এটি, পাশ্চাত্য সাহিত্যত এভুমুকি, ইংৰাজী ৰমন্যাসিক কবিৰ কাব্য প্ৰতিভা আদি। সম্পাদিত— বেজবৰুৱাৰ সাহিত্য প্ৰতিভা, ঔপন্যাসিক ৰজনীকান্ত বৰদলৈ, ভূমিকাৰ প্ৰাণ আৰু দৃষ্টি আদি। তেওঁৰ অন্যান্য গ্ৰন্থ হ'ল — শিশু মনৰ সাধু, মহৰ্ষি টলষ্টয়ক বুজাৰ চেষ্টাৰে, মৃত্যু গচকি আহা জয় জিনি আদি।

সাহিত্যৰ পটভূমি ঃ 'সাহিত্যৰ পটভূমি' (১৯৮৬) বীৰেন বৰকটকীৰ এখন সাহিত্য আলোচনামূলক গ্ৰন্থ। এই গ্ৰন্থখনৰ কেইবাটা সংস্কৰণ ছপা হৈছে। এই গ্ৰন্থখন ডিব্ৰুগড় আৰু গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ বি.এ.ডিগ্ৰী পাঠ্যক্ৰমৰ বৈকল্পিক অসমীয়া আৰু অসমীয়া অনাৰ্ছৰ কাৰণে মঞ্জুৰী পাঠ্য-পুথি। গ্ৰন্থখনত নাটক, চুটিগল্প, উপন্যাস, কবিতা সমালোচনা সম্পৰ্কে আলোচনা আগবঢ়োৱা হৈছে। 'নাটক'ত তেওঁ নাটকৰ জন্ম, ট্ৰেজেদিৰ কিম্বদন্তী আৰু গ্ৰীচৰ আদি নাটক, চীন, জাপান আদিৰ নাটক, সংস্কৃত নাটক, ইংৰাজী নাটকৰ জন্ম, আদিম নৃত্য-গীত, বুৰঞ্জীমূলক নাটক, বাস্তৱবাদ আৰু ইবছেন, গেলছ্ বৰ্ডি শ্ব, গীত প্ৰধান আৰু নৃত্য প্ৰধান, ট্ৰেজেদি আৰু কমেডি, তিনি ঐক্য, চৰিত্ৰ, সংলাপ, নাটকৰ ভাষা, ৰস, নৃত্য-গীত আদি সম্পৰ্কে বিচাৰ-বিশ্লেষণ কৰিছে। 'চুটিগল্প' বিষয়ক আলোচনাত তেওঁ চুটিগল্পৰ আদি ৰূপ, ভাৰতীয় সাহিত্যত বাস্তৱমুখী কাহিনী, চুটিগল্পৰ ৰচনা-ৰীতি, সংলাপ, ঐক্য, ভাষাৰ মাধুৰ্য, গল্পৰ বিষয়-বস্তু আদি সম্পৰ্কে আলোচনা দাঙি ধৰিছে। তেওঁ প্ৰবন্ধটোত মোপাছা, ফ্ল'বেয়াৰ, চেকভ আদি গল্পকাৰসকলৰো পৰিচয় দাঙি ধৰিছে। সাহিত্যৰ নিচিনা জটিল বিষয়বিলাককো তেওঁ সৰল-সহজ ভাষাৰে বৰ্ণনা কৰিব পাৰিছে।পাশ্চাত্য সাহিত্যত এভুমুকি ঃ 'পাশ্চাত্য সাহিত্যত এভুমুকি' (১৯৭১) বীৰেন বৰকটকীৰ আন এখন সাহিত্য আলোচনামূলক গ্ৰন্থ। এই গন্থত ট্ৰেজেদি, কমেডি, ক্লাছিছিজম সাহিত্যৰ পটভূমি, ৰোমাণ্টিছিজম আৰু ৰোমাণ্টিক কাব্যৰ পটভূমি, প্ৰতীকবাদ, ৱৰ্ডছৱৰ্থৰ প্ৰকৃতি-প্ৰীতি, নাট্যকাৰ ইবছেন, ছাৰ্ত্ৰেৰ চিন্তাধাৰাৰ গতিপথ, আলবেয়াৰ কামুৰ লিখনি আৰু জীৱন-দৰ্শন সম্পৰ্কে আলোচনা আগবঢ়োৱা হৈছে। এই প্ৰবন্ধবোৰৰ মাজত তেওঁৰ অধ্যয়নপষ্ট আৰু চিন্তাৰ পৰিচয় পোৱা যায়। তেওঁ এই প্ৰবন্ধবোৰৰ মাজেৰে পাশ্চাত্য সাহিত্যৰ লেখকসকলৰ

জীৱন দৰ্শন সম্পৰ্কে আলোচনা আগবঢ়োৱা হৈছে। এই প্ৰবন্ধবোৰৰ মাজত তেওঁৰ অধ্যয়নপুষ্ট আৰু চিন্তাৰ পৰিচয় পোৱা যায়। তেওঁ এই প্ৰবন্ধবোৰৰ মাজেৰে পাশ্চাত্য সাহিত্যৰ লেখকসকলৰ জীৱন দৰ্শন আৰু সাহিত্য কৰ্মৰ পৰিচয় দাঙি ধৰিছে। তেওঁ কামুৰ বিষয়ে মন্তব্য কৰিছে এনেদৰে, "কামু মানৱতাবাদী। কৰ্ম মানুহৰ ধৰ্ম— এই আদৰ্শৰ মাজেদি তেওঁ মানৱ প্ৰীতি প্ৰদৰ্শন কৰিছে। তেওঁৰ যি মানৱতাবাদ তাৰ সম্বন্ধ ধৰ্মৰ লগত নাই, মানুহৰ অন্তৰৰ লগতহে; সেই কাৰণেই বহুতে তেওঁৰ দাৰ্শনিক মতবাদক ধৰ্ম নিৰপেক্ষ মানৱতাবাদ বুলি অভিহিত কৰে।"

তেওঁ কবিতা সম্পৰ্কে কয়, "কবিৰ প্ৰধান কাম বাণী দিয়া নহয়। জ্ঞান বঢ়োৱাহে। কবিয়ে তেওঁৰ অন্তৰত ওপজা ভাবৰাশি কবিতাত প্ৰকাশ কৰি জীৱন আৰু জগত সম্পৰ্কে চিৰন্তন সত্যক মানুহৰ মানস চকুৰ আগত দাঙি ধৰে। মানুহ তেতিয়া জীৱনৰ সমস্যা সম্পৰ্কে সচেতন হয়। কাব্যিক সৌন্দৰ্য্য অটুট ৰাখি জীৱনৰ কোনো কথা দাঙি ধৰাতেই কাম শেষ হয়। তাকে লৈ বেয়াক সংশোধন কৰা বা বাণী দিয়াৰ মনোবৃত্তিৰে লেখনী ধৰিলে কবি নিজে ক'ব নোৱাৰাকৈয়ে ধৰ্ম্মগুৰুলৈ বা প্ৰচাৰলৈ ৰূপান্তৰিত হ'ব। কবিৰ কাব্যিক অনুভূতি যদি দাঙি ধৰোতেই কবিৰ ব্যক্তিগত মানৱ মনৰ বা সমাজৰ সংস্কাৰ হৈ যায় তাত ক'বলৈ একো নাই।"

১৯৫৭ চনৰপৰা তেওঁ অসম সাহিত্য সভাৃত লগত জড়িত হয়। ১৯৭৫ চনত তিতাবৰ আৰু ১৯৮৫ চনত বিহপুৰীয়াত অনুষ্ঠিত হোৱা অসম সাহিত্য সভাৰ অধিবেশৰ আলোচনা-চক্ৰত তেওঁ সভাপতিত্ব কৰিছিল। ১৯৭৭ চনত অভয়াপুৰীত অনুষ্ঠিত হোৱা অসম সাহিত্য সভাৰ অধিবেশনৰ কবি সন্মিলনত তেওঁ সভাপতিত্ব কৰে। ১৯৮৫ চনত দিল্লীত অনুষ্ঠিত হোৱা নিখিল ভাৰত কবি সন্মিলনত তেওঁ অংশ গ্ৰহণ কৰে।

১৯৮৬ চনৰ ২১, ২২, আৰু ২৩ ফেব্ৰুৱাৰীত কামপুৰৰ মাধৱ কন্দলী ক্ষেত্ৰত অনুষ্ঠিত হোৱা অসম সাহিত্য সভাৰ দ্বি-পঞ্চাশত্তম অধিবেশনৰ তেওঁ সভাপতি আছিল। সভাপতিৰ আসনৰপৰা তেওঁ কৈছিল, "অসম বিচিত্ৰ সংস্কৃতি অধিকাৰী ৰাজ্য। গতিকে আমাৰ লেখকসকলে জনজীৱনৰ কাষ চাপি বিচিত্ৰ সংস্কৃতিৰ অধিকাৰী, জনসাধাৰণৰ জীৱনৰ ওপৰত আলোকপাত কৰা কৈ সাহিত্য সৃষ্টি কৰিব লাগে। গল্প, উপন্যাস, নাটক আদিত এনে জনজীৱন কলাৰ ৰূপত কলা সমাজৰ কাৰণে, এই ভাৱেৰে উদ্বুদ্ধ হৈ সাহিত্যিকসকলে ৰূপায়িত কৰিব পাৰে।"

"অসমৰ বুকু উদং কৰি দিয়া তেলে কোটি কোটি টকা লাভ দিয়ে। তেল

অসমৰ; কিন্তু অসমৰ বিশেষ উন্নতিৰ ক্ষেত্ৰত তেল আৰু প্ৰাকৃতিক গেছ আয়োগ, অইল ইণ্ডিয়াকে ধৰি বিভিন্ন তেল উদ্যোগে একো উল্লেখযোগ্য বৰঙণি আগবঢ়োৱা নাই। অসমৰ সংৰক্ষিত বনাঞ্চলকে ধৰি ৪৫, ১৫০ বৰ্গ কিলোমিটাৰ বনাঞ্চল কাটি খাণ্ডাং কৰি কাঠ ব্যৱসায়ী আৰু প্লাইউড কাৰখানাই কোটি কোটি টকা অসমৰ বাহিৰলৈ লৈ যায়। এই ক্ষেত্ৰত প্লাইউডৰপৰা অসমৰ বাহিৰলৈ বছৰি যায় ছশ কোটি টকা। অসমৰপৰা অসমৰ বাহিৰৰ পুঁজিপতিয়ে বছৰি তিনি হেজাৰ কোটি টকা লুটি নিয়ে। কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰেও বছৰি অসমৰপৰা বিভিন্ন শিতানত ৰাজহ নিয়ে তিনি হাজাৰ কোটি অথচ অসমৰ গাঁৱে-ভূঞে থকা সৰহভাগ প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ৰ বেৰ-ছাল নাই, টকাৰ অভাৱত সাহিত্য সভাই বিশ্বকোষ উলিয়াব নোৱাৰে, সাহিত্যৰথী বেজবৰুৱাৰ জন্মস্থান আহতগুৰিত অসমৰ জনজাতীয় কলা-কৃষ্টি অনুশীলন গৱেষণাৰ কেন্দ্ৰ স্থাপনৰ প্ৰস্তাৱ প্ৰস্তাৱতে ৰয়, ৰবদোৱাৰ গৱেষণা-কেন্দ্ৰও আগবঢ়া নাই, চন্দ্ৰকান্ত সন্দিকৈ ভৱনৰ চৌহদত পণ্ডিত প্ৰবৰ স্বৰ্গীয় কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈদেৱৰ দানেৰে সাজিবলৈ লোৱা গৱেষণা কেন্দ্ৰটিও আধা সজা হৈ থাকে।”

বীৰেন বৰকটকীৰ পৰলোকপ্ৰাপ্তি হয় ২০০২ চনৰ ৪ নৱেম্বৰত। ❒

ডঃ মহেন্দ্ৰ বৰা

"লেখিলেই সাহিত্য নহয়, ঠিক যিদৰে আঁকিলেই ছবি নহয়, গুণ গুণালেই গান নহয়, অথবা কঁকালটো ভাঙিলেই নাচ নহয়। অথচ, আজিলৈকে কোনেও সলসলীয়াকৈ ক'ব পৰা নাই, কেনেকুৱা ধৰণৰ লেখাক সাহিত্য বুলি কয়। আমাৰ সংস্কৃত আলংকাৰিকসকলে নানা ধুঁৱলি-কুঁৱলি কথাৰ অৱতাৰণা কৰি 'সাহিত্য' শব্দটোৰ সংজ্ঞা বান্ধিবলৈ চেষ্টা কৰিছে। এজনে কৈছে, 'সহিতস্য ভাবঃ সাহিত্যম'। অৰ্থাৎ য'ত একেলগে থকাৰ ভাবটো ব্যক্ত হৈছে, সেয়ে সাহিত্য। কথাষাৰ মুঠেই স্পষ্ট নহয়। আন এজনে কৈছে, 'সাহিত্যং মেলনম্'। অৰ্থাৎ যি মিলন ঘটায়, সেয়ে সাহিত্য। কবিগুৰু ৰবীন্দ্ৰনাথে এখোজ আগবাঢ়ি গৈ ব্যাখ্যা কৰিছে, 'ধাতুগত অৰ্থ ধৰিলে সাহিত্য শব্দটোৰ মাজত এটি মিলনৰ ভাব দেখা যায়। সিয়ে কেৱল ভাৱে-ভাৱে, ভাষাই-ভাষাই মিল, তেনে নহয়, মানুহৰ লগত মানুহৰ, অতীতৰ লগত বৰ্তমানৰ, দূৰৰ লগত ওচৰৰ মিলন।' কথাষাৰ হয়তো সঁচা, কিন্তু সংজ্ঞা হিচাপে ই যেন একেবাৰে ধুঁৱলি-কুঁৱলি। তৃতীয় এগৰাকী আলংকাৰিকে এটা দীঘলীয়া সংজ্ঞাৰ ওৰা পাতিছে। তেওঁৰ মতে, 'পৰস্পৰ সাপেক্ষানাং তুল্যৰূপানাং যুগ পদেক ক্ৰিয়াম্বয়িত্বম্'। এইটো সংজ্ঞাও ঘাইকৈ ভাববস্তু আৰু ৰূপবস্তুৰ মধুৰ মিলনৰ ওপৰতেই গুৰুত্ব আৰোপ কৰা হৈছে। কিন্তু, সংজ্ঞা হিচাপে ইয়াৰ অৱস্থাটোও মুঠে উন্নত নহয়। সাহিত্য শব্দটোৰ ইংৰাজী প্ৰতিশব্দ 'লিটাৰেচাৰ'ৰ যিবোৰ সংজ্ঞা পোৱা যায়, সিবিলাককো হয় অতিব্যাপ্তি, নহয় অব্যাপ্তিৰ দোষে পাইছে। কোনোবাই কৈছে,

ই হ'ল, — 'জীৱনৰ অভিব্যক্তি'। কোনোবাই কৈছে, 'সাহিত্য হ'ল জীৱনবীক্ষা'। আন কিছুমানে ব্যাখ্যা কৰি কৈছে, সাহিত্য হ'ল ভাল লেখা। মানে অন্ধকাৰৰ সংজ্ঞা হ'ল আন্ধাৰ।" সাহিত্যৰ সংজ্ঞা এনেদৰে বিচাৰ কৰা বিশিষ্ট কবি-সমালোচক গৰাকী ড° মহেন্দ্ৰ বৰা।

অসমৰ শিক্ষা আৰু সাহিত্য জগতলৈ বিশিষ্ট বৰঙণি আগবঢ়োৱাৰ বাবে ডঃ মহেন্দ্ৰ বৰাক অসম চৰকাৰৰ ১৯৯৪ চনৰ বাবে অসমৰ সৰ্ব শ্ৰেষ্ঠ সন্মান 'শ্ৰীমন্ত শঙ্কৰদেৱ বঁটা' প্ৰদান কৰে। তেওঁক এই বঁটা প্ৰদান কৰে ভাৰতৰ প্ৰধানমন্ত্ৰী পি. ভি নৰসিংহ ৰাওয়ে।

ডঃ মহেন্দ্ৰ বৰাৰ জন্ম হয় ১৯২৯ চনৰ ২২ আগষ্টত তিনিচুকীয়া জিলাৰ টিংখঙত। তেওঁৰ পৈত্ৰিক গৃহ ঢুলীয়াপাৰ, শিৱসাগৰ।

তেওঁ ছৈখোৱা প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ৰপৰা প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ৰ শিক্ষা লাভ কৰে আৰু ১৯৪৭ চনত তেওঁ শিৱসাগৰ চৰকাৰী উচ্চ ইংৰাজী বিদ্যালয়ৰ পৰা প্ৰৱেশিকা পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হয়। ১৯৪৯ চনত কটন কলেজৰ পৰা তেওঁ ইণ্টাৰমেডিয়েট (কলা) পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হয়। ১৯৫১ চনত কটন কলেজৰ পৰা বি. এ (ইংৰাজীত সন্মান সহ) আৰু ১৯৫৩ চনত কলিকতা বিশ্ববিদ্যালয়ৰ পৰা এম. এ (ইংৰাজী) পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হয়। ১৯৭১ চনত তেওঁ Fundamentals of Assamese Metre' শীৰ্ষক গৱেষণা গ্ৰন্থৰ বাবে গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰপৰা ডি, ফিল উপাধি লাভ কৰে।

তেওঁ চাকৰি জীৱনত ১৯৫৪ চনৰ জানুৱাৰীৰপৰা ছেপ্টেম্বৰ মাহলৈ ডিব্ৰুগড় আইন মহাবিদ্যালয়ৰ ইংৰাজী বিষয়ৰ প্ৰবক্তা, ১৯৫৪ চনৰ ছেপ্টেম্বৰৰপৰা ১৯৫৫ চনৰ জুলাই পৰ্যন্ত তেজপুৰ দৰং মহাবিদ্যালয়ৰ ইংৰাজী বিষয়ৰ প্ৰবক্তা, ১৯৫৫ চনৰ জুলাইৰপৰা ১৯৬০ চনৰ ডিচেম্বৰলৈ কটন মহাবিদ্যালয়ৰ ইংৰাজী বিষয়ৰ প্ৰবক্তা, ১৯৬১ চনৰ জানুৱাৰীৰ পৰা ১৯৭৩ চনৰ জুনলৈ গোৱালপাৰা মহাবিদ্যালয়ৰ অধ্যক্ষ আৰু ১৯৭৩ চনৰ জুনৰ পৰা ১৯৭৩ চনৰ ছেপ্টেম্বৰ পৰ্যন্ত বিলাসীপাৰা মহাবিদ্যালয়ৰ অধ্যক্ষৰূপে কাৰ্যনিৰ্বাহ কৰে। ১৯৭৩ চনৰ ছেপ্টেম্বৰৰপৰা ১৯৭৬ চনৰ মে' লৈ তেওঁ ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ৰ লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা আসনৰ অধ্যাপক নিযুক্ত হয়।

তেওঁ হাইস্কুলীয়া জীৱনৰেপৰা সাহিত্য সাধনাত মনোনিৱেশ কৰে। তেওঁ উল্লেখযোগ্য সাহিত্য সম্ভাৰৰ ভিতৰত হ'ল—(ক) কবিতা ঃ জাতিস্মৰ (১৯৬১)

এই নদীয়েদি (১৯৭০), কাপৰ টিলিঙৰ মাত (১৯৮১), আলি দোমোজাৰ কুচবপৰা (১৯৮৭), নীলা ধতুৰাৰ ফুল (১৯৮৭) আদি (খ) আলোচনামূলক গ্ৰন্থঃ ফুল তৰা গান (১৯৫৭), অসমীয়া কবিতাৰ ছন্দ (১৯৫৭), ৰমন্যাসবাদ (১৯৭৬), সমাজবাদৰ কথা (১৯৮৯), সাহিত্য উপক্ৰমনিকা (১৯৮৬), সাহিত্য আৰু সাহিত্য (১৯৮৮), অসমীয়া ছন্দৰ শিল্পতত্ত্ব (১৯৯০), গৱেষণা প্ৰণালী তত্ত্ব (১৯৯২), উপলা নদীৰ দৰে (১৯৯০) আদি। (গ) অনুবাদ সাহিত্য ঃ গালিভাৰ (১৯৫২), ডন কুইকচোট (১৯৫৩), নীল সাগৰৰ সাধু (১৯৭৫), ইয়েৰ্লিং (১৯৬৮), পিনক্কিঅ' (১৯৭০), পিটাৰ পেন (১৯৮৯), আৰুকেজ টেন (১৯৯২), ভূত, ৰক্তা, বিনোদিনী, ফেডাৰেলিষ্ট পেৰ্পাচ, দেশে দেশে গল্প, গীতা (শ্ৰীমদ্ভাগৱত গীতাৰ ছন্দোবদ্ধ অসমীয়া অনুবাদ), মহাভাৰত আদি। (ঘ) সংকলিত আৰু সম্পাদিত ঃ নতুন কবিতা (১৯৫৬), আনন্দ চন্দ্ৰ আগৰৱালা ৰচনাৱলী (১৯৭৪), দুৰ্গেশ্বৰ শৰ্মা ৰচনাৱলী (১৯৭৭) আদি। (ঙ) ইংৰাজী বিষয়ক গ্ৰন্থ ঃ **1857 in Assam (1957), Fundamentals of Assamese Metre (1977), The Evolution of Assamese Script (1981), weissalisa(1977), The Swooping Sparrow (1994)** আদি। (চ) পাঠ্যপুথি ঃ সাহিত্য কাকলি, (১৯৭০) সাহিত্য জেউতি (১৯৭০), কবিতা চয়ন (১৯৭৪), কথা চয়ন (১৯৭৪), কবিতা কৰণি (১৯৮২), কথা চানেকি (১৯৮২), বাণিজ্য লখিমী (১৯৮৩) কথা চয়নিকা (১৯৮৪), ৰাজনীতি বিজ্ঞানৰ ভূমিকা (১৯৭২) আদি।

চল্লিছ দশকৰ শেষৰ পিনে অসমীয়া আধুনিক কবিতাৰ প্ৰতিষ্ঠাৰ ক্ষেত্ৰত যিসকল কবিয়ে বৰঙণি আগবঢ়াইছে তাৰ ভিতৰত মহেন্দ্ৰ বৰা অন্যতম। নতুন কবিতা সংকলন এটাও তেওঁৰ সম্পাদনাত প্ৰকাশ পাইছে।

স্মৃতি, স্বপ্ন, সংশয়, প্ৰেম, বন্ধুত্ব, প্ৰকৃতি-প্ৰীতি আদিয়ে তেওঁৰ কবিতাৰ মূল উৎস। সামাজিক-চেতনাবোধ তেওঁৰ কাব্য চেতনাৰ অন্যতম অংগ। তেওঁৰ কবিতাত দাৰ্শনিক তত্ত্বও মূৰ্ত হৈ উঠিছে। তেওঁৰ কেইটামান কবিতাত ৰোমাণ্টিক সুৰ শুনিবলৈ পোৱা যায়। তেওঁৰ কবিতাৰ বিশেষ বৈশিষ্ট্য হ'ল, বুদ্ধিনিষ্ঠতা, উপমা, কল্পচিত্ৰ আৰু প্ৰতীকৰ প্ৰয়োগ। প্ৰেম বিষয়ক বিশেষ জনপ্ৰিয়তা লাভ কৰা তেওঁৰ কবিতাকেইটাৰ ভিতৰত হ'ল— মধুমালতীৰ চিঠি, বিদায় আন মননী, চকুপানী যযাতি চলিহাৰ আদি। বিচ্ছেদৰ ভয়ত সন্ত্ৰস্ত কবিয়ে প্ৰেমিকাক আশ্বস্ত কৰিছে এনেদৰেঃ

"তোমাৰে মোৰে দীঘল নিশাৰ নীৰৱ যন্ত্ৰণা গীতি
কবিতাৰ ছন্দ হেৰোৱাৰ ভয় নাই সোণ, মনটো মাথোন মাজে
মাজে এনেয়ে দেখোন চাহাৰা চাহাৰা লাগে। মধুমালতীৰ
মনচুন নামি সেই ক্ষণবোৰ সেমেকি গলে, ভুল বুলি ক'বা
জানো তুমি ?"

— মধুমালতীৰ চিঠি

তেজীমলা, মৎস্যকন্যা, চামুৰাই, ফাউষ্ট ভগ্নস্নান আদি কবিতাবোৰৰ মাজত নানা ঐতিহাসিক, সাধুকথা, কিংবদন্তী কাহিনী — উপ কাহিনী প্ৰয়োগ পৰিলক্ষিত হয়। তেওঁ 'তেজীমালা' কবিতাত মানবীয় প্ৰমূল্যক গুৰুত্ব দিছে এনেদৰেঃ

'উভটি আহিবা তুমি ফুল হৈ নালাগে ফুলিব আৰু
চিৰকাল নালাগে ফুলিব
নাঁৱেৰে উজাই গ'লে লগ পাম সৰু এটি পকীঘাট
ঘাটৰ পাৰতে আছে এখনি চোতাল
পুঁৱতী নিশাতে উঠি নালাগে সাৰিব তুমি
বেলিৰ পোহৰে মচে তৰাৰ পোহৰে ধোৱে
ফৰকাল এখনি চোতাল
ঢেঁকিটো নেলাগে থ'ব তোমাৰ ভৰিৰ পতা
সোণৰ শালত বহি তুমি মাথো বৈ ল'বা
এসাজ মেখেলা বিহা আঁচু দিবা সোণৰ সূতাৰে
উভটি আহিবা তুমি ফুল হৈ নেলাগে ফুলিব আৰু
চিৰকাল নেলাগে ফুলিব।'

— তেজীমলা

সমাজবাদৰ কথা (১৯৮৪)ঃ তীক্ষ্ণ বিচাৰ-বুদ্ধি আৰু গভীৰ অধ্যয়নেৰে মহেন্দ্ৰ বৰাই 'সমাজবাদৰ কথা' ৰচনা কৰিছে। গ্ৰন্থখনত তেওঁ ঐতিহাসিক পটভূমিকা, সমাজবাদী অৰ্থনীতি, সমাজবাদী দৰ্শন আৰু সমাজবাদী ৰাজনীতি আদি এই চাৰিটা শিতানত সমাজবাদৰ আদৰ্শ আৰু তত্ব বিশ্লেষণ কৰিছে। গ্ৰন্থখনৰ উদ্দেশ্যে সম্পৰ্কত লেখকে লিখিছে, "মোৰ ক'বলগীয়া কথা মাথোন এবাৰ ঃ এহাতে মুৰ্খ আৰু আনহাতে ঠগ— দুয়োটা মিলি কোনো কালেই সমাজ উদ্ধাৰ হোৱা নাই। নহ'বওৱ যিবোৰে ক'ব খোজে, পৃথিবীৰ সমস্ত জ্ঞান- বিজ্ঞানৰ অগ্ৰগতি

আহি এটা বিন্দুত থমকি ব'লহি; তাৰ আগে-পাচে কোনেও এষাৰো সঁচা কথা কোৱা নাই— সিবিলাকতকৈ ডাঙৰ প্ৰৱঞ্চক আৰু কোনো নাই। যিবিলাকে বিশ্বাস কৰে, উৰ্বৰকমা মানেই চিন্তা-সিবিলাকতকৈ ডাঙৰ মূৰ্খ আৰু কোনো নাই। দেশ আৰু সমাজ উদ্ধাৰ কৰিব পৰা শক্তি মোৰ নাই। কিন্তু মোৰ মগজুটোত ধোঁৱা বৰণীয়া বস্তু অকণমান আছে। সেই চকটোতে তুলি থোৱা কথাখিনিৰ এভাগেৰেই এইখন পুথি 'সমাজবাদৰ কথা'।"

তেওঁ সাহিত্য-সংস্কৃতিমূলক মাহেকীয়া আলোচনী 'মণি দীপ' (নবেম্বৰ ১৯৬০ চনৰপৰা ১৯৬৬ জুলাই) প্ৰতিষ্ঠাপক সম্পাদক আৰু ১৯৭৪ চনৰ জুনৰপৰা ১৯৭৫ চনৰ এপ্ৰিল পৰ্যন্ত অসম সাহিত্য স ভাৰ মুখপত্ৰ 'পত্ৰিকা'ও সম্পাদনা কৰে। ১৯৯১ চনৰ মে মাহৰপৰা ১৯৯২ চনৰ মে' লৈ যোৰহাটৰপৰা প্ৰকাশিত 'ইষ্টাৰ্ণ ক্ৰেৰিয়ণ' নামৰ ইংৰাজী দৈনিক বাতৰি কাকত এখন সম্পাদনা কৰে।

তেওঁ বিভিন্ন অনুষ্ঠান-প্ৰতিষ্ঠানৰ লগতো জড়িত হৈ আহিছে। তেওঁ সদস্য পদ গ্ৰহণ কৰা অনুষ্ঠানসমূহ হ'ল— ভাষা উপদেষ্টা কমিটী (অসমীয়া), ভাৰতীয় জ্ঞানপীঠ, নতুন দিল্লী, এম-আই-এল প্যানল বিশ্ববিদ্যালয় অনুদান আয়োগ, নতুন দিল্লী, কাৰ্যবাহী পৰিষদ, ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয় (১৯৮৪-৮৬), শিক্ষা পৰিষদ, ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয় আদি।

তেওঁক বিভিন্ন অনুষ্ঠান-প্ৰতিষ্ঠানে বঁটা আৰু সন্মানেৰে বিভূষিত কৰিছে। ১৯৪৭ চনত প্ৰবেশিকা পৰীক্ষাত অসমীয়া বিষয়ত সৰ্বোচ্চ নম্বৰ পোৱা বাবে তেওঁ লাভ কৰে আউনীআটী সোণৰ পদক, ১৯৪৯ চনত ইণ্টাৰমিডিয়েট পৰীক্ষাত অসমীয়াত সৰ্ব্বোচ নম্বৰ পোৱা বাবে লাভ কৰে গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ 'দুখুৰাম স্মাৰক বঁটা', ১৯৬১ চনত আকাশবাণীৰদ্বাৰা বছৰটোৰ ৰাষ্ট্ৰীয় কবি সন্মান, ১৯৬৮ চনত অসম সাহিত্য সভাৰ বৰপেটা অধিবেশনৰ সাহিত্য আলোচনা চক্ৰৰ সভাপতি, নতুন দিল্লী, বিশ্ববিদ্যালয় অনুদান আয়োগৰদ্বাৰা 'নেশ্বনেল ফেলো' (১৯৮২-৮৪), ১৯৮৩ চনত কেৰেলাৰ মহাকবি আসন স্মাৰক বঁটা, ১৯৭৮ চনত অসম সাহিত্য সভাৰ মোহনৰাম শৰ্মা স্মাৰক বঁটা, ১৯৮৩ চনত অসম সাহিত্য সভাৰ ৰঘুনাথ চৌধাৰী স্মাৰক বঁটা লাভ কৰে।

১৯৮৭ চনৰ ১৪ ফেব্ৰুৱাৰীত পাঠশালাৰ ভট্টদেৱ ক্ষেত্ৰত অনুষ্ঠিত হোৱা অসম সাহিত্য সভাৰ ত্ৰিপঞ্চাশত্তম অধিবেশনৰ তেওঁ সভাপতি আছিল। সভাপতিৰ আসনৰ পৰা তেওঁ কৈছিল, "অসম সাহিত্য সভা আপোন পৰিচয় হেৰুৱাই পেলোৱা

নিজকে অসমীয়া বুলি যহাই ফুৰা মাথোন এমুঠি লেখা-পঢ়া কৰা মানুহৰ এটা সাহিত্যিক সংস্থা নহয়। এই ডেৰ কোটিৰো অধিক মানুহৰ- যিবোৰৰ অনেক ধৰণৰ দ্বিতীয় পৰিচয় আছে, যিবোৰৰ মাত কথাত বুৰঞ্জীৰ হাত বুলনি লাগি বহু বিচিত্র ৰঙৰ আভাস বিৰিঙি আছে। সেই সকলোবোৰ অসমীয়াৰ প্ৰাণৰ স্পন্দন। আমাৰ অহৈতুক পৰা শক্তিৰ ফলস্বৰূপে অসমীয়া ভাষাই তাৰ আপোন কালিকা-শক্তি হেৰুৱাই পেলাবলৈ লৈছে।"

"এইখনেই অসম। দুখীয়া কাঁড়ী-পাইকৰ দেশ চহকী অসম। ইয়াত সকলো মানুহেই জোখত মাথোন এপোৱা। চাৰিটা মানুহ গোট খালেহে একোটা গোট পাইক। পৃথিৱীৰ ক'তো নাই মানুহৰ এইটো জোখ। অকলশৰীয়াকৈ কোনেও একো ঐহিক অথবা পাৰত্রিক কৰ্ম সম্পাদন কৰিব নোৱাৰে। আকৌ, ভাৰতবৰ্ষৰ ভিতৰত এইখনেই এচমকা ঠাই, য'ত হিন্দুৰ ল'ৰা-ছোৱালীও উজনিত বৰা-শইকীয়া-হাজৰিকা আৰু নামনিত সৰকাৰ, মুছলমান ল'ৰা-ছোৱালীও তেনেদৰে উজনিত বৰা-শইকীয়া-হাজৰিকা আৰু নামনিত সৰকাৰ, য'ত ব্ৰাহ্মণৰ ল'ৰা-ছোৱালীও ফুকন-বৰুৱা, আহোমৰ ল'ৰা-ছোৱালীও ফুকন-বৰুৱা; য'ত পূজাৰীৰ পো-পোৱালি শৰ্মা, নাপিতৰ পো-পোৱালিও শৰ্মা, য'ত ক্ষত্রিয় দ্বিবেদী-ত্রিবেদী-চতুৰ্বেদীৰ লেখীয়া উপাধিৰ দেওধনি নাচ নাই। সকলো সমান অসমীয়াৰ অসম এইখন।"

ডঃ মহেন্দ্ৰ বৰাৰ পৰলোকপ্ৰাপ্তি হয় ১৯৯৬ চনৰ এপ্ৰিল মাহত। ☐

কীৰ্তিনাথ হাজৰিকা

অসমৰ বিভিন্ন সমস্যা, সংকট আৰু বিশেষকৈ বিপন্ন হ'ব খোজা অসমৰ অস্তিত্ব ৰক্ষাৰ হেতু বিদেশী নাগৰিক বহিষ্কৰণৰ সমস্যাটোকে সৰ্বাগ্ৰ স্থান দিয়া ব্যক্তিগৰাকীয়ে হ'ল— কীৰ্তিনাথ হাজৰিকা। তেওঁ মনে-প্ৰাণে এগৰাকী জাতীয় ভাবাপন্ন ব্যক্তি। অসমৰ অস্তিত্বৰ সংকট সম্পৰ্কীয় তেওঁ দিয়া এক সাক্ষাৎকাৰত এনেদৰে কৈছিল, "যি গতিৰে বিদেশী নাগৰিকৰ সংখ্যা বাঢ়িছে, তাতে চাই অসমৰ ভাৰতীয় নাগৰিকৰ অস্তিত্ব নিশিহ্ন হ'বলৈ বেছি দিন নাই বুলিলেই মোৰ ধাৰণা। এইটো শক্তি ইতিমধ্যে ইমান প্ৰভাৱশালী হৈ পৰিছে যে তেওঁলোক দিল্লীত তথা অসমৰ আগৰ প্ৰশাসনত থকা ভালেমানক তেওঁলোকৰ ফলীয়া কৰিবলৈ সমৰ্থ হৈছে। ইয়াৰ আগতে পাকিস্তানী নাগৰিকৰ অনুপ্ৰেৱশ ৰোধ কৰাৰ বাবে তেতিয়াৰ কেন্দ্ৰীয় চোৰাংচোৱা বিভাগৰ মুৰব্বী ভোলানাথ মল্লিকৰ উদ্যোগত গৃহীত হোৱা আঁচনি ব্যৰ্থ কৰাৰ বাবে বিভিন্ন কাৰ্যব্যৱস্থা লোৱা হৈছিল। প্ৰশাসন তথা নেতৃত্বৰ উচ্চ আসনত থকা লোকৰ তলগুজীয়া কাৰ্যৰ বাবে এই গঠিত ন্যায়াধিকৰণ অচল হৈ পৰে আৰু সীমান্ত ৰক্ষাৰ বাবে আৰক্ষী দল গঢ়িবলৈ দিয়া ধন সেই কামত ব্যৱহৃত নহৈ আৰক্ষীৰ ঘৰ সজা কামত ব্যৱহৃত হোৱাৰ উদাহৰণ আছে। সীমান্তৰক্ষীয়া পুলিচক ট্ৰেফিক পুলিচৰ পদত বাহাল কৰিলে। সেইদেখি বাংলাদেশী নাগৰিকৰ ক্ষেত্ৰত এনে পৰিশুদ্ধিয়ে পূৰ্ণাঙ্গৰূপ লোৱাৰ আগতে সকলো ন্যস্তস্বাৰ্থ

আওকাণ কৰি ৰাষ্ট্ৰৰ স্বাৰ্থতে কঠোৰ ব্যৱস্থা ল'বই লাগিব।

বিদেশী চিনাক্তকৰণ, সীমান্ত ৰক্ষা, ভাৰতীয় নাগৰিকত্ব প্ৰমাণ-পত্ৰ দিয়াৰ ক্ষেত্ৰত সৰ্তকতা, বিদেশী নাগৰিকক মাটি আৰু চাকৰি দিয়াৰ বাট বন্ধ কৰা, সীমান্তত কাঁইটীয়া তাঁৰৰ বেৰ দিয়া, নদীয়েদি আৰু ৰাজ্যন্তৰৰ পৰা স্থলপথ বা ৰেলেৰে বিদেশী নাগৰিক অসমলৈ চালান দিয়াৰ বাট বন্ধ কৰা লগতে সমগ্ৰ উত্তৰ পূৰ্বাঞ্চলৰ ৰাজ্যসমূহৰ ক্ষেত্ৰত বিদেশী নাগৰিকৰ বেলিকা একে আৰ্হিৰ নীতি প্ৰবৰ্তন কৰা এনে পূৰ্ণাংগ ব্যৱস্থা এটা অসমত অস্তিত্ব ৰক্ষাৰ বাবে আৱশ্যক। অক্সিজেন টেণ্টত ৰাখি অসমক সমৃদ্ধি কৰি গঢ়ি তোলাৰ আশা কৰাটো বাতুলতা মাত্ৰ। ৰাজ্যখনক অৰ্থনৈতিকভাৱে সমৃদ্ধ কৰি গঢ়ি তোলাৰ পূৰ্ণাঙ্গ ব্যৱস্থা কৰিব লাগে। অসম চুক্তিত উল্লেখ কৰা ৰক্ষা কৱচৰ দফাটোৰ সন্দৰ্ভত কেন্দ্ৰীয় আৰু ৰাজ্য চৰকাৰে ৰাইজৰ ইচ্ছা আকাংশা পূৰণ কৰিব পৰাকৈ কাৰ্যকৰি ব্যৱস্থা যুগুত কৰি উলিওৱাটো নিতান্ত আৱশ্যক।"

কীৰ্তিনাথ হাজৰিকাৰ জন্ম হয় ১৯২২ চনৰ ২২ জুলাইত, গোলাঘাট চহৰৰ আমোলাপট্টিত। তেওঁৰ পিতাকৰ নাম হৰনাথ হাজৰিকা আৰু মাতৃ কৃষ্ণা হাজৰিকা। তেওঁ যোৰহাটৰ প্ৰেকটিচিং স্কুলৰপৰা প্ৰাথমিক শিক্ষা লাভ কৰে। গোলাঘাট চৰকাৰী বেজবৰুৱা হাইস্কুলৰ পৰা তেওঁ প্ৰৱেশিকা পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হয়। ১৯৪২ চনত তেওঁ কটন কলেজৰ পৰা আই, এছ, চি আৰু ১৯৪৫ চনত চিলেটৰ মুৰাৰীচাঁদ কলেজৰ পৰা বি.এছ চি, পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হয়। তেওঁ বিদ্যালয়ত পঢ়ি থকা সময়ৰপৰাই দিনপঞ্জী লিখাৰ অভ্যাস গঢ়িছিল। অভ্যাস গঢ়িছিল ভাল লগা কথা, কবিতা, তথ্য সংগ্ৰহ কৰা আৰু তাক টুকি ৰখা। এই সময়ছোৱাতে তেওঁ বাহিৰা কিতাপ পঢ়িবলৈ খুব ভাল পাইছিল। বিশেষকৈ ডঃ সূৰ্য্যকুমাৰ ভূঞাই লিখা আনন্দৰাম বৰুৱাৰ জীৱনীখনে তেওঁৰ মনত সাহস আৰু সাধনাক শ্ৰদ্ধা কৰাৰ মন এটা দিছিল। তদুপৰি এই সময়ছোৱাত খেলা ধূলা আৰু অভিনয়ৰ ক্ষেত্ৰতো তেওঁৰ বিশেষ অনুৰাগ জন্মে। কলেজত বেডমিণ্টন খেলত চিংগলচ আৰু ডবলচত চেম্পিয়ন হয়। নাট অভিনয়ৰ ক্ষেত্ৰত তেওঁ গোলাঘাট আৰু গুৱাহাটী নাট্য মঞ্চত অভিনয় কৰে। তেওঁ বিশেষকৈ নাৰী চৰিত্ৰৰ অভিনয় কৰিছিল।

বেজবৰুৱা হাইস্কুলৰ নৱমমান শ্ৰেণীত পঢ়া কালৰপৰাই তেওঁৰে সাংবাদিক জীৱনৰ পাতনি মেলিব পাৰি। সেই সময়েত বিদ্যালয়ৰ মুখপত্ৰখন সহপাঠী তুলসী বৰগোহাঁইৰ লগত যুটীয়াভাৱ সম্পাদনা কৰি উলিয়াইছিল। এইক্ষেত্ৰত বিদ্যালয়ৰ কৃতী শিক্ষক গোলাপ চন্দ্ৰ গোস্বামীৰ উদ্‌গনি লাভ কৰিছিল।

১৯৪৫ চনত তেওঁ গোলাঘাটৰপৰা গুৱাহাটী পোৱাত তেওঁ একেবাৰে 'বিত্ত হস্তে' অহা বুলি কৈছে। ১৯৪৬ চনত সেই উদং হাতত পৰিছিল তেওঁ কৰা ৰুছ ভাষাৰ উপন্যাস 'ৰেইন ব'ৰ অসমীয়া অনুবাদ 'ৰামধেনু' কিতাপখন। কলিকতাৰ 'এলেঁম' প্ৰেছত কেতিয়াবাই ছপাবলৈ দিওঁতে হেনো পাণ্ডুলিপিখন কলিকতাত হোৱা সাম্প্ৰদায়িক সংঘৰ্ষৰ সময়ত প্ৰায় লোপ পাবলগীয়া অৱস্থা হৈছিল। কিন্তু তেওঁৰ ভাগিনীয়েক সুকুমাৰ বৰুৱা আৰু ডিব্ৰুগড়ৰ বস্তু দত্তৰ চেষ্টাত যেনিবা পাণ্ডুলিপিখন অক্ষত অৱস্থাত থাকিল আৰু ছপাও হ'ল। সেই সময়ত 'ৰামধেনু'খনেই তেওঁৰ কাৰণে সম্পদ হ'ল। কিতাপখন পঢ়ি ডঃ বাণীকান্ত কাকতিয়ে তেওঁলৈ যিখন কাৰ্ড পঠাইছিল সেই কাৰ্ড তেওঁ এতিয়াও যতনাই ৰখা কথা উল্লেখ কৰিছে। ডঃ বাণীকান্ত কাকতিৰ মন্তব্যই হাজৰিকাৰ জীৱনলৈ প্ৰত্যাশ্যা আৰু সাহস কঢ়িয়াই আনে।

হাজৰিকা ডাঙৰীয়াই কয় যে, 'ৰামধেনু'ৱেই হেনো তেওঁক সাংবাদিক জগতলৈ আনে। সেই বছৰতে নতুনকৈ ওলোৱা 'দৈনিক অসমীয়া'কাকতত তেওঁ উপ- সম্পাদকৰূপে নিযুক্তি লাভ কৰে। তৰুণ চন্দ্ৰ আগৰৱালাই 'নিউ প্ৰেছ'ৰপৰা প্ৰকাশ কৰা কাকতখনৰ সম্পাদক আছিল দেৱকান্ত বৰুৱা। দেৱকান্ত বৰুৱায়েই হাজৰিকা আৰু নগাঁৱৰ ৰূপৰাম সুতকে ধৰি আন কেইবাজনকো নিযুক্ত কৰে। দেৱকান্ত বৰুৱাই হ'ল কীৰ্তিনাথ হাজৰিকাৰ সাংবাদিক জীৱনৰ গুৰু। তাৰ পিছত 'দৈনিক অসমীয়া'ৰ শ্বিলং কাৰ্যালয়ৰ দায়িত্বত শ্বিলঙত কাম কৰোঁতে গুৰু হিচাপে গ্ৰহণ কৰিছিল — 'হিন্দুস্তান ষ্টেণ্ডাৰ্ড' কাকতৰ সেই সময়ৰ শ্বিলং কাৰ্যালয়ৰ মুৰব্বী হেমন্ত কুমাৰ গুপ্তক। সাংবাদিকতাত শিকিবলগীয়া বহুতো কথাই তেওঁ গুপ্তৰপৰা শিকিছিল। তেওঁৰ লগত হাজৰিকাৰ এটা মধুৰ সম্পৰ্ক আছিল। অসম আৰু অসমীয়াৰ স্বাৰ্থত আৰু জৰুৰী অৱস্থাৰ সময়ত দেশৰ গণতন্ত্ৰৰ স্বাৰ্থত 'দৈনিক অসম'ৰ জৰিয়তে দেৱকান্ত বৰুৱাক দিব লগা হোৱা গুৰুদক্ষিণাৰ বাবে কীৰ্তিনাথ হাজৰিকাৰ অন্তৰে আজিও কান্দে বুলি দুখ প্ৰকাশ কৰে। কীৰ্তিনাথ হাজৰিকাই কয়, "অসমৰ তথা দেশৰ স্বাৰ্থতকৈ মোৰ অনুভূতিৰ স্বাৰ্থ ডাঙৰ হ'ব নোৱাৰে। সেয়েহে আজিও মনত অনুভূতিৰ কঁপনি একোটা অনুভৱ কৰি থাকোঁ।"

১৯৪৮ চনত 'দৈনিক অসমীয়া' কাকতখন বন্ধ হয়। এই কাকতখন সম্পৰ্কত হাজৰিকা ডাঙৰীয়াই কয়, "কিন্তু পৰৱৰ্তী জীৱনত সাংবাদিকতাৰ বজাৰত সোমাই দেখিলো যে, নিজক সক্ষম কৰিবৰ বাবে ডেধাৰ কথা শিকিবলগীয়া আছে, সেই কাৰণেই অপৰিসীম কষ্ট কৰিব লগা হ'ল। সেই সময়তে কেইবাটাও ক্লোকাৰ্ণি

খাবলগীয়া হৈছিল। হঠাৎ মোৰ সুহৃদ শ্ৰীৰূপৰাম সুত চাকৰিৰ পৰা বিতাৰিত হ'ল। অন্যায়ভাৱে তেওঁক চাকৰিৰ পৰা আঁতৰোৱা হ'ল যদিও শ্ৰী সুতে একো প্ৰতিবাদ নজনোৱাকৈ নিজক আঁতৰাই নিলে। তাৰ পিছতে 'দৈনিক অসমীয়া' কাকত খন নৱ গঠিত কে. এম. পি দলৰ মুখপত্ৰ স্বৰূপ হৈ পৰাত কাকতৰ কৰ্তৃপক্ষ আৰু সম্পাদকৰ মাজত মনোমালিন্য ঘটিল। এনেতে কেতবোৰ আপত্তি তুলি কাকতৰ একাংশ লোক ধৰ্মঘট কৰিবলৈ আগবাঢ়িল। অত পৰিশ্ৰমৰ মূৰত গঢ় লোৱা কাকতখন তেতিয়া ধৰ্মঘটৰ বোজা বব পৰা অৱস্থাত নাছিল। ধৰ্মঘটৰ বিকল্প ব্যৱস্থা ল'ব পৰাৰ থলো আছিল। সেই দেখি মই ধৰ্মঘটৰ পক্ষপাতী নাছিলো আৰু অকলে হ'লেও কাম কৰি কাকতখন উলিওৱাৰ জেদ এটাই মোক আগুৰি ধৰিছিল। সেই দেখি ৰাতিপুৱাৰ পৰা বা-বাতৰি সম্পাদনা কৰা, অনুবাদ কৰা, শিতান দিয়া, সম্পাদকীয় লিখা, আৰ্হি কাকত চোৱা, প্ৰিণ্ট অৰ্ডাৰ দিয়াকে ধৰি সকলো কাম দিনে নিশাই কৰি পিছদিনা নিয়মিত সময়ত কাকতখন উলিওৱাত সহায় কৰিছিলো। তাৰ বাবে মই অৱশ্যে অপ্ৰিয় হৈছিলো— কিছুমানৰ কাৰণে। কিন্তু দলীয় আনুগত্যৰ অধীনত বাতৰি কাকতত কাম কৰাৰ স্পৃহা মোৰ তেতিয়াও নাছিল, পিছতো নাছিল। কিন্তু ইমান হেঁপাহৰ 'দৈনিক অসমীয়া' কাকতখন তিষ্ঠি নেথাকিল। ১৯৪৮ চনত সামান্য অজুহাততে মালিকে কাকতখন বন্ধ কৰি দিলে।" সেই একে বছৰতে প্ৰকাশ পায় 'নতুন অসমীয়া' কাকতখন। লগে লগে হাজৰিকাই এইখন কাকততে সহকাৰী সম্পাদক ৰূপে যোগদান কৰে।

১৯৪৯ চনৰপৰা তেওঁ 'নতুন অসমীয়া' কাকতখনৰ সম্পাদকৰূপে নিযুক্ত হয়। এই কাকতত তেওঁ ১৯৫৬ চনলৈ সেৱা আগবঢ়ায়। এই সময়ছোৱাত তেওঁ 'ৰামধেনু' আলোচনীখনো কিছুদিনৰ বাবে সম্পাদনা কৰে। 'নতুন অসমীয়া'ৰ কাৰ্য্যালয়ত তেওঁ অসমৰ জাতীয় স্বাৰ্থৰ হকে যথেষ্ট বৰঙণি আগবঢ়ায়। বিশেষকৈ ৰাজ্য পুনৰ গঠন আয়োগৰ ওচৰত উত্থাপিত বিভিন্ন প্ৰস্তাৱৰ সম্পৰ্কত কাকতখনো বিশিষ্ট ভূমিকা পালন কৰিছিল। কিন্তু কাকতখনৰ পৰিচালন সঞ্চালকৰপৰা অহা কেইটামান নিৰ্দেশ যেনে—এটা বিশেষ ৰাজনৈতিক দলৰ বাহিৰে অন্য দলৰ খবৰ কমোৱা, চাহ শ্ৰমিকৰ বাতৰি প্ৰকাশ নকৰা, মূল্যবৃদ্ধিৰ খবৰ প্ৰচাৰ নকৰা এনেবোৰ পৰামৰ্শৰ বাবে তেওঁ অপমানবোধ কৰি সেই কামো এৰিবলগীয়া হয়।

ইয়াৰ পিছত তেওঁ ডাঃ বিৰিঞ্চিকুমাৰ বৰুৱাৰ উদ্যোগত আকাশবাণী গুৱাহাটী কেন্দ্ৰত ষ্টাফ আৰ্টিষ্টৰ চাকৰি এটা লাভ কৰে। অনাতাঁৰ কেন্দ্ৰত তেওঁ অকণি

মেল, গাঁৱলীয়া ৰাইজ, নেফাৰ অনুষ্ঠান আদি পৰিচালনা কৰে। তদুপৰি আকাশবাণীৰ বাবে নাট ৰচি- তাক অভিনয়ো কৰিছিল। পিছত কেন্দ্ৰত আঞ্চলিক বাতৰি বিভাগত পৰিবেশন কৰিবলৈ লৈছিল।

১৯৬৫ চনত তেওঁ 'দৈনিক অসম' কাকতত সম্পাদক নিযুক্ত হয়। ১৯৮৬ চনত ৩১ ডিচেম্বৰত তেওঁ কাকতখনৰ পৰা অৱসৰ গ্ৰহণ কৰে। 'দৈনিক অসম' সম্পাদনাৰ সময়ছোৱাতো তেওঁ অসমৰ প্ৰতিটো সমস্যাৰ হকে বলিষ্ঠ ভূমিকা লৈছিল। বিশেষকৈ অসমত ফেডাৰেল গাঁথনিৰ বিৰোধিতা, শিক্ষাৰ মাধ্যম আন্দোলন, লিপি আন্দোলন, অস্তিত্ব ৰক্ষাৰ ছবছৰীয়া আন্দোলন, জৰুৰী অৱস্থা আদি বিভিন্ন সমস্যাৰ বিৰুদ্ধে থিয় হৈ জাতীয় কৰ্তব্য পালন কৰিছিল। তেওঁ চেঞ্চৰ ব্যৱস্থাৰ বিৰুদ্ধেও যুঁজ দিছিল। চেঞ্চৰ ব্যৱস্থাৰ বিৰুদ্ধে তেওঁ সম্পাদকীয় স্তম্ভ আৰু বাতৰিৰ স্তম্ভ উকা ৰাখি তাৰ প্ৰতিবাদ জনাইছিল। অৱসৰৰ পিছতো বৰ্তমান তেওঁ 'দৈনিক অসম' কাকতৰ মুখ্য সম্পাদকৰ দায়িত্বভাৰ গ্ৰহণ কৰি নিষ্ঠাৰে সেৱা আগবঢ়াই আছে।

কীৰ্তিনাথ হাজৰিকাই অসমীয়া সাহিত্য জগতলৈও উল্লেখযোগ্য বৰঙণি আগবঢ়াইছে। তেওঁ প্ৰধানতঃ অনুবাদ সাহিত্য, ব্যংগ সাহিত্য আৰু নাট্য সাহিত্য ৰচনা কৰিছে। তেওঁৰ প্ৰকাশিত গ্ৰন্থসমূহৰ ভিতৰত হ'ল— এৰাবিয়ান নাইটছৰ অসমীয়া অনুবাদ 'এহেজাৰ এনিশাৰ সাধু', লুই কেৰেলৰ 'এলিচ ইন গ্ৰাচলেণ্ড'ৰ আসমীয়া অনুবাদ 'দাপোণৰ দেশত এলিচ', ইংৰাজী গ্ৰন্থৰ অনুবাদ 'মতিলাল ঘোষ', গৌতম বুদ্ধ, নৈখনে কথা কোৱাৰ দিনা, ছেমুৱেল ইজৰাইলৰ গ্ৰন্থৰ অনুবাদ 'কিতাপৰ বিচিত্ৰ পৃথিৱীখনৰ কথা', হুহুৰি এ হাওঁ (১৯৫৭), ঝুটুকাৰ কেন (১৯৫৬), অলৌ গুটি তলৌ গুটি (১৯৮১), নাৰদৰ ডায়েৰি,' বিকৰ্ষণ আকৰ্ষণ, 'অসমীয়া সাংবাদিকতা, অসম আৰু নেতৃত্ব' আদি উল্লেখযোগ্য। তেওঁ দৈনিকঅসম কাকতত 'কাহঁদি' আৰু 'সময়ৰ শৰ' ব্যংগ ৰচনাৰে ব্যংগ সাহিত্যৰ দিশলৈ স্মৰণীয় বৰঙণি আগবঢ়াই আহিছে। 'দৈনিক অসম'ৰ অকণিৰ চ'ৰাৰ দদাইজনো আছিল তেওঁ।

১৯৮৮ চনৰ ২৩ ফেব্ৰুৱাৰীত হাইলাকান্দিৰ সাহিত্য তীৰ্থত অনুষ্ঠিত হোৱা অসম সাহিত্য সভাৰ চতুঃ পঞ্চাশত্তম অধিবেশনৰ তেওঁ সভাপতি আছিল। সভাপতিৰ আসনৰপৰা তেওঁ কৈছিল, "ভাষিক, ধৰ্মীয় আৰু অন্যান্য পৰ্য্যায়ৰ সংখ্যালঘু স্বাৰ্থ সংৰক্ষণৰ বাবে সংবিধান মতেই সকলো দায় বদ্ধ। সেই দেখি বিভিন্ন ক্ষেত্ৰত এনেবোৰ স্বাৰ্থ ৰক্ষা কৰাৰ বিশেষ ব্যৱস্থা লোৱা হৈছে আৰু যত

বিচ্যুতি ঘটিছে, তেনে ক্ষেত্ৰতো তাৰ প্ৰতিকাৰ ঘটোৱা হৈছে।। এই বিষয়ত কৰিবলগীয়া আৰু কাম ওলাব। কিন্তু এই ক্ষেত্ৰত এটা কথা কৈ থোৱা উচিত যে সংখ্যালঘু ধ্বনি তুলি সংখ্যাগৰিষ্ঠক 'ভেটো' দিয়াৰ অধিকাৰো সংবিধানে কাকো দিয়া নাই। সংখ্যালঘু আৰু সংখ্যাগুৰু উভয়ে উভয়ৰ প্ৰতি সহনশীল, সহযোগী হ'ব লাগিব— তেতিয়াহে দেশৰ অগ্ৰগতি সম্ভৱপৰ। সম্প্ৰতি ৰাজনৈতিক প্ৰৰোচনাত সংখ্যালঘুৰ 'ভেটো' প্ৰয়োগৰ চিনিচিনা ঘটনাও ঘটিছে— যাৰ ফলত সমাজত তিক্ততাৰ সৃষ্টি হৈছে।

এই ক্ষেত্ৰত আমাৰ দেশৰ কৰ্ণধাৰসকলৰ কৰ্মধাৰাৰ কথাও আলোচনা কৰিবলগীয়া হ'ব। সৰু সৰু ৰাজ্যবোৰৰ স্বাৰ্থৰক্ষাৰ কৰিবপৰাকৈ সংবিধানত উপযুক্ত ব্যৱস্থা থকা হ'লে সম্প্ৰতি বহুতো সমস্যাৰ সৈতে মুখামুখি হ'বলগীয়া নহ'লহেঁতেন। কিন্তু আমাৰ সংবিধান বটোঁতাসকলে তাকে নকৰিলে। ডাঙৰ ৰাজ্যবোৰৰ স্বাৰ্থইহে প্ৰাধান্য পালে। ডাঙৰ ৰাজ্যবোৰত জনসংখ্যাৰ চাপ বেছি, ঔদ্যোগিক কাৰ্যাৱলীও বেছি-সেই দেখি সেইবোৰ ৰাজ্যৰ জনশক্তি অনগ্ৰসৰ অঞ্চললৈ প্ৰবাহিত হ'বই। এইটো অৱশ্যে হ'বই ; তাক কোনেও বাধা দি ৰাখিব নোৱাৰে। কিন্তু মূলতঃ অকল সেইসকলৰ স্বাৰ্থলৈ চকু দি সাংবিধানিক ব্যৱস্থা আৰু আইনৰ ব্যৱস্থা আদি ৰখাৰ ফলত অনগ্ৰসৰ অঞ্চলবোৰত বিভিন্ন সমস্যাৰ সৃষ্টি হ'ল।"

১৯৮৭ চনত অসম চৰকাৰে তেওঁক সাহিত্যিক পেন্সন প্ৰদান কৰে। ১৯৮৬ চনত শিল্পী কমলনাৰায়ণ চৌধুৰী স্মৃতিত ব্ৰুহিলচ ট্ৰেভেলছৰ ফালৰপৰা তেওঁক কমলনাৰায়ণ চৌধুৰী সৌৰৱণী বঁটাৰে সন্মানিত কৰা হয়। ইণ্ডিয়ান এক্সপ্ৰেছ গোষ্ঠীয়ে তেওঁক নিৰ্ভীক নিৰপেক্ষ সংবাদ সেৱাৰ বাবে আগবঢ়ায় বি ডি গোৱেংকা বঁটা। সাংবাদিকতাৰ বাবে ১৯৮৭ চনত দিল্লীৰ দুৰ্গা দাস বতন দেৱী ন্যাসে আগবঢ়ায় সৰ্বভাৰতীয় ভিত্তিত দুৰ্গাৰতন বঁটা। ১৯৮৭ চনৰ ১৫ আগষ্টৰ দিনা অসম চৰকাৰে তেওঁক ১৯৮৯ চনৰ বাবে শ্ৰীমন্ত শংকৰদেৱ বঁটা ঘোষণা কৰে। সেই বঁটা তেওঁ ১৯৮৮ চনৰ ১ ফেব্ৰুৱাৰীৰ দিনা সেই সময়ৰ ভাৰতৰ ৰাষ্ট্ৰপতি ৰামস্বামী ভেংকট ৰামনৰ হাতৰপৰা গ্ৰহণ কৰে। ১৯৯৬ চনৰ ২৮ জানুৱাৰীত অসমৰ বাতৰি কাকতৰ শতবাৰ্ষিকী জয়ন্তী উদযাপন সমিতিয়ে তেওঁক জ্যেষ্ঠ সাংবাদিকৰূপে সম্বৰ্ধনা জনায়। অসমীয়া সাহিত্যৰ বাবে তেওঁ ১৯৯৭ চনৰ সাহিত্য অকাডেমি বঁটা লাভ

কীৰ্ত্তিনাথ হাজৰিকা মানুহজন সম্পৰ্কে পৰিচয় দি তেওঁৰ পত্নীয়ে লিখিছে,- 'হাজৰিকাৰ জীৱনটোৱে হৈছে সংগ্ৰামৰ জীৱন। আৰম্ভৰেপৰা শেষলৈকে প্ৰায় সংগ্ৰামেই কৰিলে। জীৱনত বহুত সমস্যাৰ সন্মুখীন হৈছে— আৰ্থিকভাবেও মানসিকভাবেও। কিন্তু নিজৰ ধৈৰ্য্য আৰু একাগ্ৰতাৰ বাবে তাক মানি ল'ব পৰা গুণ এটা আছে। জুমুৰি দি ধৰা বিপদতো ধৈৰ্য নেহেৰুৱাই তাৰ বিৰুদ্ধে থিয় দিয়া মই দেখিছোঁ। 'নতুন অসমীয়া'ত থাকোতে কামৰপৰা পদচ্যুত হৈছিল— সেয়া আছিল আমাৰ জীৱনৰ এক চৰম দুৰ্যোগ। অথচ সেই বিপদৰ সময়তো মই তেওঁৰ মনৰ যি দৃঢ়তা দেখিছিলো-সেয়ে মোক সাহস যোগাইছিল। তেতিয়া সংস্থানৰ কাৰণে বিভিন্ন ঠাইত বিভিন্ন ধৰণে লেখা-মেলা কৰি সংগ্ৰাম চলাইছিল। কিন্তু ভাগি পৰা নাছিল। মানুহজন আছিল কৰ্তব্যৰ প্ৰতি অতি সচেতন। নিজৰ কৰ্তব্য নিষ্ঠাৰে পালন কৰাটোৱেই আছিল তেওঁ জীৱনৰ ব্ৰত।"

তেওঁৰ মৃত্যু হয় ২০০২ চনৰ ৩ মে'ত। ❑

মহিম বৰা

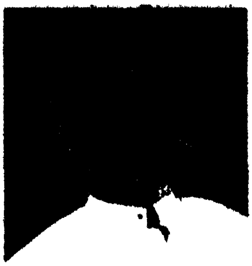

"বুৰঞ্জী আৰু বুৰঞ্জীয়ে কোনো মতে চুই যাবপৰা দিন ধৰি আমাৰ উমৈহতীয়া ভাষাটো আমাৰ ৰীতি-নীতি, জীৱনধাৰাটোৱে আমাক নিজা বৈশিষ্ট্য দান কৰি আহিছে। সম্প্ৰতি কালৰ ধামখুমীয়াত পৰি ভিতৰৰ বদন আৰু বাহিৰৰ মান ৰ হেঁচাত আমাৰ এই অট্টালিকাৰ ভেঁটি থৰক বৰক হৈছে, ইয়াত ভিতৰ বাহিৰ দুয়োফালৰ পৰা ষড়যন্ত্ৰ চলিছে। এই দেশ যদি এক খণ্ড ভাৰতবৰ্ষ তেনেহলে ইয়াত নিগাজিকৈ থাকিবলৈ অহাসকলে এইখনকো নিজৰ ভাৰতবৰ্ষ বুলি মনে-প্ৰাণে গ্ৰহণ কৰিব লাগিব। ধৰ্মৰ নামত, ভাষাৰ নামত নিজা এখন ৰাজ্য স্থাপনৰ কথা সপোনতো ভাবিব নালাগিব। সংবিধানৰ দোহাই দি ইয়াত এখন ত্ৰিপুৰা বা চিকিম কৰিবলৈ দিয়া নহব। স্বাধীন দেশত আমি অসমীয়াসকলো ভাৰতৰ অন্যান্য প্ৰান্তৰ অধিবাসীসকলৰ দৰেই স্বাধীন। আমি কাৰো বহতীয়া হৈ নাথাকিম, সেইটো আমাৰ তেজত নাই। আমাৰ গোপন শত্ৰুসকল, বা আমাৰ চুকত থাকি বুকুত কামুৰিব খোজাসকলে এই কথা যেন পাহৰি নাযায়। এয়া মোৰ ভাবাবেগ নহয়, এয়া আমাৰ বুৰঞ্জীৰ কণ্ঠস্বৰ।"

বুৰঞ্জীৰ এই কণ্ঠস্বৰ সৌৱৰাই দিয়া জাতীয় ৰীৱগৰাকীয়ে মহিম বৰা। মহিম বৰা এগৰাকী শক্তিশালী গল্পকাৰ, ঔপন্যাসিক, প্ৰবন্ধকাৰ, নাট্যকাৰ আৰু শিশু সাহিত্যিক।

মহিম বৰাৰ জন্ম হয় ১৯২৬ চনত, দৰঙৰ সাধাৰোঘোপ চাহ বাগিচাত। তেওঁলোকৰ পিতৃ পুৰুষৰ ঘৰ নগাঁও জিলাৰ কলিয়াবৰ অঞ্চলৰ হাটবৰত। তেওঁৰ পিতৃ দৰঙৰ সাধাৰোঘোপ চাহ বাগিচাত কৰ্মচাৰী আছিল। তেওঁৰ পিতাকৰ নাম আছিল গজেন্দ্ৰনাথ বৰা আৰু মাকৰ নাম আছিল চন্দ্ৰকান্তি বৰা। মহিম বৰাই চাহ বাগিচাৰ সেউজীয়া পৰিবেশৰ মাজত ডাঙৰ-দীঘল হয়। তেওঁ শিক্ষা জীৱন আৰম্ভ কৰে হাটবৰ এক নম্বৰ প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ত। তাৰ পিছত তেওঁ কুঁৱৰীটোল কমবাইণ্ড মজলীয়া বিদ্যালয়ত পঢ়িবলৈ লয়। মজলীয়া বিদ্যালয় পাছ কৰাৰ পিছতক তেওঁ কলিয়াবৰ হাইস্কুলত (বৰ্তমান উচ্চতৰ মাধ্যমিক বিদ্যলয়) ভৰ্তি হয়। ১৯৪৪ চনত তেওঁ দ্বিতীয় বিভাগত প্ৰবেশিকা পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হয়। তাৰপিছত, তেওঁ নগাঁও মহাবিদ্যালয়ত ভৰ্তি হয়। নতুনকৈ প্ৰতিষ্ঠা হোৱা নগাঁও মহাবিদ্যালয়ৰ তেওঁ প্ৰথম দলৰ ছাত্ৰ আছিল। ১৯৪৬ চনত তেওঁ প্ৰথম বিভাগত আই. এ. পাছ কৰি, কটন মহাবিদ্যালয়ত ভৰ্তি হয়। ১৯৪৮ চনত তেওঁ কটন মহাবিদ্যালয়ৰপৰা বি.এ পৰীক্ষা পাছ কৰে। তাৰ পিছত তেওঁ গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ত এম.এ পঢ়িবলৈ লয়। ১৯৫২ চনত তেওঁ অসমীয়া বিভাগৰ ক শাখাত এম. এ পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হয়।

তেওঁ গুৱাহাটী অনাতাঁৰ কেন্দ্ৰত চাকৰি জীৱনৰ পাতনি মেলে। তেওঁ অনাতাঁৰ কেন্দ্ৰৰ গাঁৱলীয়া ৰাইজৰ অনুষ্ঠানৰ পৰিচালক ধনবৰ কাই আছিল। ১৯৫০ চনত তেওঁ যোৰহাট জগন্নাথ বৰুৱা মহাবিদ্যালয়ত অসমীয়া বিভাগত অধ্যাপক নিযুক্ত হয়। ১৯৫২ চনত তেওঁ নগাঁও মহাবিদ্যালয়ত অসমীয়া বিভাগৰ অধ্যাপক নিযুক্ত হয়। ১৯৫৭ চন ২ মেত তেওঁ দীপ্তি বৰাৰ লগত বিবাহ পাশত আবদ্ধ হয়। তেওঁলোকৰ দুজন পুত্ৰ— অমিতাভ বৰা আৰু অভিজিত বৰা। ১৯৮৭ চনত তেওঁ নগাঁও মহাবিদ্যালয়ৰ পৰাই অৱসৰ গ্ৰহণ কৰে।

মহিম বৰা সাংবাদিক জীৱনৰ লগতো জড়িত আছিল। হাইস্কুলৰ সপ্তমমান শ্ৰেণীত পঢ়ি থাকোতে তেওঁ তেওঁৰ সহপাঠী দেবেন গগৈৰ সৈতে বিদ্যালয়ৰপৰা 'ময়লা' নামৰ এখন হাতেলিখা আলোচনী উলিয়াইছিল। তাৰপিছত, নগাঁও মহাবিদ্যালয়ত আই-এ পঢ়া কালত দেবেন হাজৰিকাৰ সহযোগত মহাবিদ্যালয়ৰপৰা 'শেৱালী' নামেৰে হাতেলিখা আলোচনী এখন প্ৰকাশ কৰে। ১৯৪৯-১৯৫০ চনৰ সময়ছোৱাত তেওঁ ডঃ বিৰিঞ্চি কুমাৰ বৰুৱা সম্পাদিত শিশু আলোচনী 'ৰংঘৰ'ৰ সহকাৰী সম্পাদক নিযুক্ত হয়। তেওঁ নতুন অসমীয়া কাকতভো সহকাৰী সম্পাদক

ৰূপে কিছুদিন কাম কৰে। ১৯৫৫ চন মানত নগাঁওৰ পৰা প্ৰকাশিত সাহিত্য সংকলন 'অৰুণাচল' তেওঁ সম্পাদনা কৰে। ডেকা অসম, ৰামধেনু, আৱাহন, জয়ন্তী, বৰদৈচিলা আদিত তেওঁ ভালেমান গল্প প্ৰবন্ধ প্ৰকাশ কৰে।

হাইস্কুলীয়া জীৱনৰপৰাই তেওঁ সাহিত্য সাধনাত ব্ৰতী হয়। হাতেলিখা আলোচনী 'ময়লা'তে 'হাভানাৰ চুৰট' নামৰ প্ৰথম গল্পটি লিখে। তেওঁ আই -এ পঢ়ি থকাকালৰেপৰা গল্প ৰচনাত বিশেষ মনোযোগ দিয়ে। তেওঁৰ প্ৰকাশিত গল্প সংকলন হ'ল— **কাঠনিবাৰীৰ ঘাট (১৯৬১), বহুভুজী ত্ৰিভুজ (১৯৬৭), মই পিয়লি আৰু পূজা (১৯৬৭), দেহা গৰকা প্ৰেম (১৯৬৭), এখন নদীৰ মৃত্যু (১৯৭২), ৰাতি ফুলা ফুল (১৯৭৮), মোৰ প্ৰিয় গল্প (১৯৮৭), বৰ যাত্ৰী (১৯৮০)** আদি। **প্ৰবন্ধমূলক— 'চিন্তা-বিচিত্ৰা'। 'শংকৰদেৱৰ অংকাৱলী'** তেওঁৰ আন এখন মূল্যবান গ্ৰন্থ। **উপন্যাসিকা— 'হেৰোৱা দিগন্তৰ মায়া'** (১৯৭২), **'পুতলাঘৰ'** (১৯৭৩) আৰু **এধানী মাহীৰ হাঁহি** (১৯৯৮)। **শিশু সাহিত্য— 'বত্ৰিশ পুতলাৰ সাধু'**। **অনুবাদমূলক— 'ৰাজা ৰামমোহন ৰায়'**। **ৰম্য ৰচনা—'মোমাইৰ পদূলিত ৰাহ্মিলোঁ ঘোঁৰা**। **নাটক— 'অসম চকুলো', 'পদুম কুঁৱৰী', 'লাডু গোপালৰ বিবাহ', 'লাডু গোপালৰ ঘৰ সংসাৰ', তিনিৰ তিনি গ'ল'** আদি। কলিকতাৰপৰা প্ৰকাশিত 'কুঁহিপাত' আলোচনীত 'অৰুণ আৰু ভয়' নামেৰে কাব্য জীৱনৰ পাতনি মেলা মহিম বৰাৰ প্ৰকাশিত কাব্য--'ৰঙা জিএগ্ৰা'।

এধানী মাহীৰ হাঁহি : ২০০১ চনত সাহিত্য অকাডেমী বঁটা লাভ কৰা অসমীয়া সাহিত্যিকগৰাকীয়ে হ'ল, মহিম বৰা। তেওঁ 'এধানী মাহীৰ হাঁহি' (দ্বিতীয় নতুন সংস্কৰণ, ২০০১) শীৰ্ষক উপন্যাসৰ বাবে এই বঁটা লাভ কৰিছে। এই বঁটাৰ মূল্য ২৫,০০০ টকা আৰু এখন প্ৰশস্তি পত্ৰ প্ৰদান কৰা হৈছে। সাহিত্য অকাডেমী বঁটা প্ৰাপ্তীৰ পিছত তেওঁ মনৰ প্ৰতিক্ৰিয়া প্ৰকাশ কৰিছে এনেদৰে, "মই সামাজিক স্বীকৃতি ৰাইজৰপৰা যথেষ্টখিনি লাভ কৰিছোঁ। কিন্তু সাহিত্য অকাডেমীৰ দৰে সৰ্বভাৰতীয় স্বীকৃতিটো আগবয়সত বা দহ বছৰমান আগত পোৱা হ'লে— মই বেছি আনন্দ পালোঁহেঁতেন। এতিয়া আনন্দৰ আধাখিনিহে মাত্ৰ পাইছোঁ বুলি ক'ব লাগিব।"

'এধানী মাহীৰ হাঁহি' মহিম বৰাৰ শেষ গ্ৰন্থ বুলি ক'ব লাগিব। তেওঁ নিজে এই গ্ৰন্থখনক 'মোৰ কলম-মোছা' গ্ৰন্থ বা কিতাপ 'পেট-মোছা সন্তানৰ দৰে' বুলি অভিহিত কৰিছে।

উপন্যাসখন প্ৰথম পুৰুষত ৰচনা কৰা হৈছে। উপন্যাসখনৰ মুখ্য চৰিত্ৰ দেউকণ ওৰফে জ্ঞানেন্দ্ৰ বায়ন আৰু কেন্দ্ৰীয় চৰিত্ৰ হ'ল এধানী মাহী। দেউকণে এল. পি. স্কুলৰ বৃত্তি পৰীক্ষাত পাছ কৰিলে, কিন্তু বৃত্তি নেপালে। মাকে তেওঁক ঘৰত ৰাখি পঢ়োৱাৰ ইচ্ছা নকৰিলে। কাৰণ ঘৰৰপৰা পাঁচ মাইল দূৰত একমাত্ৰ এম. ভি. স্কুলখন। মাকে ককাদেউতাক-বুঢ়ী আইতাকৰ ঘৰত থৈ তাত থকা মাইনৰ স্কুলত ইংৰাজী চাৰিটা শ্ৰেণী পঢ়ুৱাই চাহ বাগানত কাম কৰা একমাত্ৰ মোমাইদেউৰেকৰ সহায়ত চাহ বাগানত যেনে তেনে মূৰটো গুঁজি দিয়াৰ কথা ভাবিলে। মাকৰ আশা তাত চাহাবক কৈ মেলি টাইপৰ কাম শিকাব পাৰিলে এসময়ত মোমাইদেউৰেকৰ দৰেই ছেকেণ্ড ক্লাৰ্ক, হেড ক্লাৰ্ক হ'ব পাৰিব। মাকৰ ইচ্ছাতেই মোমাইদেউৰেকে ছুটীত আহি বেলেৰে কুৰি মাইল আৰু খোজকাঢ়ি পাঁচ মাইল নিয়াৰ পিছত সন্ধিয়াৰ আগে আগে ককাইদেউতাকৰ চোতালত ভৰি দিলেগৈ। গৈ পাওঁতেই এধানী মাহীয়ে দেউকণক টপৰ্ টপৰ্ দুগালত দুটা চুমা আৰু বাহিৰে বাহিৰে দেউকণক ডাং কোলাকৈ নি কুহমীয়া গৰমপানীৰে গা-পা ধুৱাই পিন্ধা কানি-কাপোৰ তিয়াই শুদ্ধ কৰি দিয়াৰ পিছত ভিতৰ সোমাই যেনিবা বুঢ়ী আইতাকৰ কোলাত বহিব পাৰিলে। '

পিছদিনাৰপৰা দেউকণক চোৰা-চিতা কৰা, কানি-কাপোৰ পিন্ধোৱা, স্কুললৈ পঠোৱা, খোৱা-লোৱাৰ দিহা কৰি দিয়া, স্বাস্থ্যৰ খবৰ ৰখা সকলো দায়িত্ব এধানী মাহীয়ে মূৰ পাতি ললে। ঔপন্যাসিকৰ ভাষাত, "এইদৰে গাঁৱৰ, চুবুৰীৰ টংক, চন্দ্ৰ, মইনা এই তিনিটা ল'ৰাৰ লগত মোৰ স্কুললৈ যোৱা-অহা আৰম্ভ হৈছিল। তিনিওটা বন্ধু যাবলৈ আহি আমাৰ ঘৰৰ দুৱাৰ-মুখৰপৰা মোক লৈ যাব লাগিব, এয়ে মাহীৰ আদেশ। মাহীক চুবুৰীৰ সকলোৱে ভাল পায়, মাহীৰ কথা কোনেও নেপেলায়। মাহীয়ে শেষ বাৰলৈ মোৰ চুলিত ম'হৰ শিঙৰ ফণিখন ফুৰাই চুলিৰ সেওঁতাৰ বাওঁফালৰ সৰহীয়া অংশটো মোৰ পছন্দ মতে আৰু অলপ ফুলাই দি চোলা-পেণ্টযোৰ আকৌ টানি-টুনি ঠিক কৰি দি সমনীয়াহঁতক ক'ব, 'মইনাহঁত, বাটত যাওঁতে জঁপিয়াই জঁপিয়াই নাযাবি। এটা কাবেদি গৈ থাকিবি, মাজবাটটো আৱৰি ধৰি নাযাবি। কাৰো লগত কাজিয়া পেছাল নলগাবি। কোনোবাই কিবা ক'লে মাষ্টৰক গোচৰ দিবি।"

বন্ধৰ দিনত আৰু দেওবাৰবিলাকত তেওঁ এধানী মাহীৰ যেন লেমটো। মাহীয়েকৰ লগতে দিনৰ দিনটো নানা ধৰণৰ কামত ব্যস্ত থাকে। বাৰীৰ পৰা তামোলৰ

ঢকুৰা, বাঁহতলৰ জেংখৰি গোটোৱা, ভীমকলৰ শুকান মধুনা আঁজুৰি গোটাই আনি চোতালৰ মূৰত দ'ম কৰা, সন্ধিয়াৰ আগে আগে মাহীয়েকৰ সৈতে লগ-লাগি এডাল এডালকৈ জুইত পুৰি ছাই কৰা আদি।

এধানী মাহী দেউকণৰ মাকৰ নিজা ভনী নহয়। বুঢ়া আইতাকৰ ভনীয়েকৰ জীয়েকহে। মাক-দেউতাক ঢুকোৱাৰ পিছত ককায়েক মুকুন্দ হাজৰিকাৰ লগত থাকে আৰু ককাইদেৱেকৰ দ্বিতীয় বিবাহৰ পিছত নবৌৱেকৰ লগত মিলিব নোৱাৰি দেউকণহঁতৰ ককাদেউতাকৰ ঘৰতে বেছি ভাগ থাকে।

এইজনী এধানী মাহীৰ হাততে দেউকণ এনেদৰে মৰম আপডালত লালিত-পালিত হৈ কৈশোৰৰপৰা যৌবনকাল লাভ কৰে।

দেউকণে এম. ভি. ফাইনেল দিয়াৰ পিছত এধানী মাহীৰ বিবাহ হয়।

এধানী মাহীয়ে দেউকণক পুত্ৰ সম জ্ঞান কৰে। "…..তোক পাইছোঁ যেতিয়া তয়ে মোৰ ল'ৰা, তই ঘটনিয়াৰ হ'লে তোৰ লগতে থাকিম। তয়ে পিণ্ড দিবি, মই পাম। বামুণক দান দিবি, ভকতক সেৱা কৰিবি, তেতিয়া মোৰ জীৱনটোৱে মুক্তি পাবই। নহ'লে শাস্ত্ৰ মিছা। তয়ে মোৰ ল'ৰা, বৃন্দা বাইদেউৰো ল'ৰা।" "মই তেনেহ'লে আপোনালোকৰ কৃষ্ণ হলোঁ। দৈৱকীও মাক, যশোদাও মাক। নন্দ এজনহে লাগে।"

"আনন্দই নন্দ। মোক আনন্দ দিবি, আনন্দ পাম, সেয়ে নন্দ।"

এইজনী এধানী মাহীৰ হাততে দেউকণ এনেদৰে মৰম-আপডালত লালিত-পালিত হৈ কৈশোৰৰপৰা যৌবনকাল লাভ কৰে।

দেউকণে এম. ভি. ফাইনেল দিয়াৰ পিছত এধানী মাহীৰ বিবাহ হয়। বিয়াৰ পিছত এধানী মাহী স্বামীৰ লগত আশ্ৰমলৈ যায়। আশ্ৰমত থাকি তেওঁ মহাত্মা গান্ধীৰ অহিংসা আন্দোলনৰ প্ৰতি আকৃষ্ট হয় আৰু স্বৰাজ আন্দোলনত জপিয়াই পৰে।

দেউকণে এম. ভি. পাছ কৰি বাগানত এটি মহৰী চাকৰিত নিযুক্ত হয়। নিজৰ দক্ষতাৰ গুণে তেওঁ চাকৰিত প্ৰমোচন লাভ কৰিবলৈও সক্ষম হয়।

এধানী মাহীৰ বিয়াৰ সময়তে দেউকণে লগ পাইছিল লংকলিক। লংকলি নৰমামাৰ মিতাক মিতা মামাৰ জীয়েক। সেই প্ৰথম দেখাতে তেওঁৰ লংকলিৰ প্ৰতি দুৰ্বলতা জন্মে। লংকলিৰ প্ৰতি থকা তেওঁৰ এই দুৰ্বলতা, আনকি তেওঁ এধানী মাহীকো কোনোদিন মুখ খুলি প্ৰকাশ কৰিব পৰা নাছিল। কিন্তু মাহীৰ কি আচৰিত শক্তি, দেউকণৰ লংকলিৰ প্ৰতি যে দুৰ্বলতা আছে তেওঁ উমান ধৰিব পাৰিছিল।

অৱশেষত মাহীয়ে আগভাগ লৈ, দেউকণ আৰু লংকেলিৰ মাজত বিয়াৰ বন্দোবস্তই কৰি পেলালে।

কিন্তু তেওঁলোকৰ সেই বিয়া চোৱাৰ এধানী মাহীৰ আশা পূৰণ নহ'ল। বিয়াৰ বন্দোবস্ত কৰি, আশ্ৰমলৈ যোৱাৰ এমাহমানৰ পিছতেই কলেৰা ৰোগত পৰি এধানী মাহীৰ অকাল মৃত্যু হয়।

এধানী মাহীৰ সকাম শেষ কৰি, দেউকণে তেওঁৰ ভনীয়েকৰ বিয়াখনো সম্পন্ন কৰিলে। তাৰ পিছত এধানী মাহীৰ মনৰ আশা পূৰণ কৰিবলৈ, এধানী মাহীয়ে ঠিক কৰি যোৱা ছোৱালীজনীৰ লগতে তেওঁ বিবাহ পাশত আবদ্ধ হ'ল।

তেওঁ এই উপন্যাসখনৰ মাজেৰে ১৯২৫-৪০ চন মানৰ সামাজিক, ৰাজনৈতিক, অৰ্থনৈতিক, বিশেষকৈ জাতীয় জীৱনত সুদূৰ প্ৰসাৰী প্ৰভাৱ পেলোৱা কিছুমান ঘটনা অংকন কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিছে। ইয়াত তেওঁ কোনো ঐতিহাসিক তথ্য দাঙি ধৰা নাই। ঔপন্যাসিকৰ ভাষাত, "প্ৰথম অনুৰোধ, কোনেও যেন ইয়াত বুৰঞ্জী বিচাৰি নুফুৰে। কাহিনীৰ বিকাশৰ সুচলৰ কাৰণে বুৰঞ্জীৰ ঘটনাৰ ধাৰাবাহিকতা ৰক্ষা পৰা নাই, বা তেনে কৰাৰ চেষ্টাও কৰা নাই। সময়ৰ গোন্ধটো যদি ইয়াত ৰাখিব পাৰিছোঁ, তেন্তে সেয়ে মোৰ বাবে যথেষ্ট।" উপন্যাসখনৰ মাজত তেওঁ ভূগোল বিচাৰিবলৈও মানা কৰি লিখিছে, "ঘটনাৰ স্থান, অন্যান্য ঠাইৰ নাম, বাগিচাৰ নাম, যাতায়াত, সকলোবিলাক কাহিনী, চৰিত্ৰ আদিৰ দৰেই কাল্পনিক। চৰিত্ৰৰ বাস্তৱ অস্তিত্ব একেবাৰে নাই — মাত্ৰ দূৰে দূৰে থকা দুই এজনৰ সঁচা চৰিত্ৰৰ বিশেষত্ব মোৰ চৰিত্ৰৰ লগত মিহলাই দিছোঁ। এধানী মাহী সম্পূৰ্ণ কল্পনাৰ।"

উপন্যাসখনৰ মাজেৰে আমাৰ প্ৰাক্-স্বাধীনতাকালৰ সমাজখনৰ ৰীতি-নীতি, আচাৰ-ব্যৱহাৰ, লোক-বিশ্বাস, ধৰ্মীয়, পৰম্পৰা, অসমীয়া প্ৰাণটোত থকা মৰম-স্নেহ সহানুভূতিৰ উপৰিও অসমীয়া সমাজখনৰ পৰিবৰ্তনৰ ধাৰা তথা আৰ্থ-সামাজিক ৰূপান্তৰৰ ই মূৰ্ত প্ৰকাশ বুলিও ক'ব পাৰি। এগৰাকী নিৰাখৰী মহিলাৰ মাজেৰে তেওঁ অসমীয়া মহিলাৰ হৃদয়ৰ গোপন বতৰা দিব পাৰিছে। বোধহয় এইটোৱে উপন্যাসখনৰ বিশেষ কৃতকাৰ্যতা। এধানী মাহী সদায় নমস্য, তেওঁ আমাৰ আদৰ্শৰো প্ৰতীক হৈ থাকিব। এধানী মাহীৰ হাঁহিত কলুষিতা নাই, আছে বিমল শান্তি আৰু আনৰ বাবে ত্যাগ কৰিব পৰা, আনৰ সুখ-দুখত সমভাগি হ'ব পৰা এখন বহল আৰু উদাৰ হৃদয়। তাত আছে হৃদয়ে হৃদয়ে ধৰি আগবাঢ়ি যোৱাৰ বতৰা।

উপন্যাসখনৰ ভাষা আৰু বাক্যৰীতি স্পষ্ট আৰু সাবলীল। প্ৰকাশ ভংগীও নিখুঁত আৰু হৃদয়গ্ৰাহী। বাক্যত থকা তেওঁৰ ইংগিত ধৰ্মিতা গুণে পাঠক সমাজক সদায় চিন্তাৰ খোৰাক যোগায়।

"সেইখিনিতেই এধানী মাহীয়ে পৰিচিত নিজস্ব হাঁহিটো মাৰি পিছদিনা দুঅনা এটা, আজিৰ মূল্যৰ বাৰ পইছা, মোক দিলে, ৰুমাল এখনৰ গাঁঠিত বান্ধি দ্বিতীয়বাৰ আকৌ আৰম্ভ কৰিলে সেই হাঁহিটোকে। প্ৰথমে ওঁঠৰ মাজ দুটা লগ লগাই, লগে লগে ওঁঠ দুখন টিপা মাৰি ধৰি, লাহে লাহে ওঁঠ আঁতৰাই দিয়াৰ লগে লগে নীৰৱ মিচিকি হাঁহিটোৰে মুখমণ্ডলত, চকুৰ মণি দুটাত, ডাঠ ক'লা চেলাউৰি দুটাত কঠালগুটীয়া নিগনি এটাৰ দৰে দৌৰা-দৌৰি কৰিবলৈ ধৰে। শেষ মুহূৰ্ত্তত ওঁঠ দুখন টিপা মাৰি ধৰাৰ লগে লগে হাঁহিটো দুভাগ হৈ চকুৰ মণি দুটাত থিৰ হৈ পৰে, লাটুম এটা কোঁ-কোৱাই ঘূৰি থিৰ হৈ পৰাৰ দৰে। মই ডনা-বুজা হোৱাৰ পৰাই এধানী মাহীৰ এই হাঁহিটো দেখি আহিছোঁ, অনুকৰণ কৰিবলৈও অকলশৰে চেষ্টা কৰিছোঁ, আইনা চাইয়ো কেতিয়াবা চেষ্টা কৰিছোঁ, কিন্তু মিছা। মাহীৰ দৰে অলপ দীঘল-সজীয়া, কিছু মঙহাল কিন্তু নিমজ আৰু সুষমভাৱে বৈ পৰা মুখ এখন, নিয়মিত দৈৰ্ঘ্যৰ অথচ সামান্য ভোটা যেন লগা নাক এটা, বহল ডাঙৰ চকু দুটা, চকুৰ লগত ৰজিতা খোৱাকৈ ডাঠ, ঘন, ক'লা ধেনুৰ দৰে ভাঁজ লগা দুছটা চেলাউৰিৰ গৰাকী নহ'লে তেনে এটা হাঁহিক নিজৰ কৰি লোৱা টান।"

কাঠনিবাৰী ঘাট : মহিম বৰাৰ 'কাঠনিবাৰী ঘাট' (১৯৬১) এখন প্ৰখ্যাত গল্প সংকলন। ইয়াতবাৰটা গল্প সন্নিবিষ্ট হৈছে। তেওঁ সম-সাময়িক বিভিন্ন সমস্যাৰ ওপৰত গল্পবোৰ ৰচনা কৰিছে। তেওঁ গল্প কওঁতে হাস্য-ব্যংগৰো আশ্ৰয় লয়।

তেওঁৰ গল্পবোৰ ঘাইকৈ পৰিবেশ প্ৰধান আৰু চিত্ৰ ধৰ্মী। তেওঁ 'কাঠনিবাৰী ঘাট' গল্পটোত এগৰাকী সদ্য বিবাহিতা নাৰীৰ আশা-আকাংক্ষা লগতে তাইৰ ভাগ্য সম্পৰ্কে এক কৰুণ কাহিনী মৰ্মস্পৰ্শী ভাষাৰে প্ৰকাশ কৰিছে।

'অপৰাজিতা' গল্পত তেওঁ ভূধৰ শইকীয়া নামৰ এজন ব্যক্তিৰ চৰিত্ৰ নিখুঁতভাৱে ফুটাই তুলিব পাৰিছে। এই চৰিত্ৰটি অংকন কৰোঁতে, তেওঁ হাস্য-ব্যংগ ৰসৰ আশ্ৰয় লৈছে।

মহিম বৰাৰ 'এখন নদীৰ মৃত্যু' শীৰ্ষক গল্পটোৱে জনসাধাৰণৰ মাজত বিশেষ জনপ্ৰিয়তা লাভ কৰিছে। এই গল্পটোত এটা সম্প্ৰদায়ৰ অন্ন-বস্ত্ৰৰ মূল সুঁতিটো টো

জীয়া নৈৰ লগত কেনেকৈ সাঙুৰ খাই থাকে, এটা নৈ হঠাৎ বন্ধ হৈ গ'লে একোটা সম্প্ৰদায়লৈ নামি অহা দুৰ্যোগৰ বতৰাই এই গল্পৰ মূল আধাৰ। গল্পটো প্ৰতীক ধৰ্মী। আমি অসমীয়াসকলে কৰ্মপ্ৰেৰণা হেৰুৱাই, এখন মৰা নৈত পৰিছোঁ। নৈখন মৰাৰ লগে লগে নৈপৰীয়া বাইজো হতাশগ্ৰস্ত-বিপদগ্ৰস্ত হোৱা স্বাভাৱিক। গল্পটোৱে মাজেৰে মৃতপ্ৰায় জাতিটোক প্ৰাণসঞ্চাৰ কৰিবলৈ আহ্বান জনোৱা হৈছে এনেদৰে, "পটলুং পিন্ধি ঘূৰি ফুৰে; নহ'ল হালৰ, নহ'ল ফালৰ। আমাৰ গাওঁ কিয় আন আন গাঁৱৰ ল'ৰাবোৰ নো কি? মেল মাৰি আড্ডা দি, চাহৰ দোকানত বহি তাচ-পাশা খেলি পুৱা-গধূলি ঘূৰি ফুৰিছে নাই হালত, নাই বেহা-বেপাৰত, নাই বিদ্যাত, নাই হাকিম-হুকুমৰ এপাচি দৰ্মহা খোৱা চাকৰিত। চৰকাৰী আলিত ক'ৰ বিদেশৰ পৰা অহা মুনিহ তিৰোতাই আলিত শিলগুটি কেইটামান ছটিয়ায়ে দিনটোত ছটকা হাজিৰা ঘটিছে। আমাৰ কোনোবাটো গৈছে যদিও আনবিলাকে উৎসাহ দিয়ক ছাৰি টিটকাৰীহে দিছে। কাম এৰি যেতিয়া সকলোৱে কথাত ধৰিলোঁ, হেৰাই গ'ল আমাৰ একে ৰাতিতে গড় বন্ধা শক্তি। সোঁত নোহোৱা নদীক, জাঁজীয়ে, বিহমেটেকাই, অগৰা গছে ছাটি ধৰিবই।" 'মই পিপলি আৰু পূজা' (১৯৬৭) ৰবাৰ আন এখন সাৰ্থক গল্প সংকলন। এইখন গ্ৰন্থৰো গল্পবোৰ শ্লেষাত্মক আৰু ৰম্য গল্প। এই গল্পবোৰৰ শিশু চৰিত্ৰসমূহৰ মাজত মনস্তত্বৰ পৰিচয় পোৱা যায়।

তেওঁৰ 'কাঠনিবাৰী ঘাট' হিন্দী, বাংলা আৰু মাৰাঠী ভাষালৈ অনূদিত হৈছে। ১৯৮০ চনত তেওঁ 'ৰাতি ফুলা ফুল'ৰ গ্ৰন্থৰ বাবে অসম প্ৰকাশন পৰিষদৰ বঁটা লাভ কৰিছে। তেওঁ অসম উপত্যকা সাহিত্য বঁটাও লাভ কৰিছে।

১৯৮৯ চনৰ ১৬, ১৭, ১৮ আৰু ১৯ ফ্ৰেব্ৰুৱাৰীৰপৰা ডুমডুমাত অনুষ্ঠিত হোৱা অসম সাহিত্য সভাৰ পঞ্চ পঞ্চাছত্তম অধিবেশনৰ তেওঁ সভাপতি আছিল। সভাপতিৰ আসনৰপৰা তেওঁ কৈছিল, "অসমীয়া' কোন, এই প্ৰসঙ্গক্ৰমত এই খিনি কথা বাঢ়িল। চাহ বাগানৰ অসমীয়া, পিছত অহা পূব- বঙ্গৰ মুছলমান অসমীয়া (শ্ৰীযুত হোমেন বৰগোহাঞিদেৱে নামকৰণ কৰিছিল 'ন-অসমীয়া' বুলি ব্যৱহাৰিক সুবিধাৰ কাৰণে, কিন্তু বৰ্তমান এনে প্ৰয়োজন উঠি গৈছে) অসমৰ শিখসকলৰ, বৌদ্ধসকল, বিভিন্ন জনগোষ্ঠী, পৰ্বত ভৈয়াম, নেপালীসকল, বঙালীসকল, সকলো মিলিয়েই 'অসমীয়া'। এই বিভিন্ন, বিচিত্ৰ জনগোষ্ঠীৰ ৰীতি-নীতি, আচাৰ-ব্যৱহাৰ, খাদ্যা-খাদ্য, বিয়া-বাৰু, জন্ম-মৃত্যুৰ সংস্কাৰ- পদ্ধতি, প্ৰত্যেকৰে সুকীয়া সুকীয়া।

কোনো ক্ষেত্ৰত মিল থাকিলেও অমিলৰ সংখ্যাই বেছি। ধৰ্মৰ ক্ষেত্ৰত বিভিন্ন বহুল বিভাগ আছেই। প্ৰত্যেক জনগোষ্ঠীৰে নিজ নিজ ঘৰুৱা ভাষাও আছে। বৰ্তমান এনে কিছুমান প্ৰধান ভাষাৰ লিখিত ৰূপ দি পুনৰুদ্ধাৰ কৰা হৈছে আৰু কোনো ক্ষেত্ৰত পুনৰুদ্ধাৰৰ চেষ্টা চলিছে। এই বিভিন্ন অনৈক্য সমূহেই আমাৰ বৈচিত্যৰ সৃষ্টি কৰিছে। এই বৈচিত্ৰ্যৰ মাজত ঐক্যৰ সৃষ্টি কৰাই হৈছে আমাৰ চিৰকালৰ জাতীয় সাধনা। অৰ্থাৎ ঐক্য সৃষ্টি কৰা মানে বৈচিত্ৰ ধ্বংস কৰা নহয়, বৈচিত্ৰৰ সংৰক্ষণ কৰাহে। বৈচিত্ৰৰ ওপৰত গুৰুত্ব বাঢ়িলেহে ঐক্যৰ এনাজৰীডাল সুদৃঢ় হ'ব। অসমত এই ঐক্যৰ এনাজৰীডালেই হ'ল থলুৱা, উমৈহতীয়া এই ভাষাটো, — যাক আমি সিদিনাৰপৰাহে 'অসমীয়া' এই নতুন নামকৰণ কৰিছোঁ। তেতিয়াৰ দূৰদৰ্শী, দেশপ্ৰাণ বৰেণ্য নেতাসকলে সেই কাৰণেই 'অসমীয়া ভাষাৰ উন্নতি সাধিনী সভা'খনক 'অসমীয়া সাহিত্য সভা" নামকৰণ নকৰি 'অসম সাহিত্য সভা' নামকৰণ কৰি গ'ল— এই সভাই হ'ল অসমবাসী সকলোৰে একমাত্ৰ 'মিলন তীৰ্থ"। ❑

নৱকান্ত বৰুৱা

নৱকান্ত বৰুৱা একেবাহে প্ৰথিতযশা কবি, ঔপন্যাসিক, শিশু-সাহিত্যিক, গীতিকাৰ, অভিধান ৰচোঁতা, চিত্ৰকৰ আৰু শিক্ষাবিদৰূপে জনাজাত। অসমীয়া ভাষা সাহিত্যলৈ আগবঢ়োৱা তেওঁৰ বৰঙণিৰ বাবে জীৱিত কালতে তেওঁ আমাৰ সাহিত্যত প্ৰবাদ-পুৰুষ আখ্যায়িত হৈছে। তেওঁৰ প্ৰতিখন গ্ৰন্থক আমাৰ ভাষা সাহিত্যৰ চানেকি গ্ৰন্থৰূপেও গ্ৰহণ কৰিব পাৰোঁ।। কবিতাৰ ক্ষেত্ৰত তেওঁ একক অনুষ্ঠানস্বৰূপ হৈছে। নৱকান্ত বৰুৱাই তেওঁৰ সাহিত্যৰ মাজেৰে শান্তি, ঐক্য আৰু প্ৰেমৰ বাণী কঢ়িয়াই আনিছে। তেওঁ বুদ্ধৰ আদৰ্শ আৰু দৰ্শনেৰে বিশেষভাবে প্ৰভাৱান্বিত। তেওঁ কয় যে, আমাৰ বিশ্ব ভ্ৰাতৃত্বৰ সলনি বিশ্বমৈত্ৰীত বেছি গুৰুত্ব দিব পাৰে। তেওঁ ক য় :

'মই স্ৰষ্টা সেই প্লাবনৰ
মই মেঘ সেই শ্ৰাৱণৰ
মই যে ৰাৱণ—মই কালৰ স্নাতক
মই যে ৰাৱণ—মই প্ৰেমাতীত প্ৰেমৰ সাধক
মই যে ৰাৱণ,—মই কাব্যাতীত কাব্যৰ পাঠক
মই যে ৰাৱণ,—মই ক্ৰান্তদৰ্শী বিশ্ব প্ৰবাহৰ।'

মানুহৰ প্ৰতি গভীৰ আস্থাশীল নৱকান্ত বৰুৱাই তেওঁৰ সাহিত্যত ইতিহাস চেতনা, বিজ্ঞান চেতনা, ৰাজনীতি, দৰ্শন আদিত বিশেষ গুৰুত্ব আৰোপ কৰি আহিছে।

নৱকান্ত বৰুৱাই তেওঁৰ এখন বিখ্যাত উপন্যাস 'কৰা দেউতাৰ হাড়'ৰ (১৯৭৩) বাবে ১৯৭৫ চনত সাহিত্য অকাডেমি বঁটা লাভ কৰিছে। 'কৰা দেউতাৰ হাড়'ত দুটা বংশধৰৰ কাজিয়াই মূল বিষয়বস্তু হিচাপে আধাৰিত। সেই বংশ দুটা হৈছে খৰঘিণ বৰুৱা বংশৰ ভোগাই বা ভোগেশ্বৰ বৰুৱা আৰু আনটো হৈছে ন-নৈৰ বাখৰ বৰা বংশ। এই বংশ দুটাৰ পৰিচয় দি ঔপন্যাসিকে লিখিছে,— ...শুনিছোঁ আইতা, লাচিত বৰফুকনে শৰাইঘাটত বেমাৰী গাৰে নদাই খৰঘিৰ কান্ধত ভৰ দিয়েই নাওত উঠিবলৈ গৈছিল।'

'সেই নদাই মানে নন্দেশ্বৰ ভইঁতৰ উপৰি পুৰুষৰ এজন। বৰফুকনৰ গা-ৰখীয়া আছিল। কলিয়াবৰৰ পৰা আহি মিকিৰহাটত খিতাপি লোৱা বৰুৱা কেইঘৰে এজন হ'ল ভোগাই—ভোগেশ্বৰ বৰুৱা, নদাইৰ দুপুৰুষৰ তলত। পলৰীয়া ৰজা গৌৰীসিংহৰ দিনত তেওঁ ডেকা মানুহ।'

.......'আৰু এঘৰ মানুহ দোপতদোপে উঠি আহিছিল। ন-নৈৰ বাখৰৰ ঘৰ। বৰা। মৰ্য্যাদাত হীন। এবাৰ ন দিনৰ বাবে বৰুৱা হৈছিল মাত্ৰ। কিন্তু নিজ এলাকাত অৰ্থাৎ আকাশী পথাৰৰ সিটো পাৰে তেওঁলোকৰ প্ৰভাৱ এই বৰুৱা কেইঘৰতকৈও বেছি। ভোগাইৰ প্ৰভাৱক যদি প্ৰতিপত্তি বুলিব পাৰি, এই বৰা ঘৰৰ প্ৰভাৱক বুলিব পাৰি প্ৰতাপ। কেৱল মাত্ৰ অৰ্থ বলৰ সহায়ত, ৰজা ঘৰীয়া ডাঙৰ খিতাপ নোপোৱাকৈয়ো তেওঁলোকে নিজৰ প্ৰভাৱ গঢ়ি তুলিছিল— সাধাৰণ মানুহক বশ কৰি ৰাখিছিল। ভোগাইৰ দেউতাক কন্দায়ে, অৰ্থাৎ কন্দৰাম বৰুৱাই লক্ষ্য কৰিছিল এই উঠি অহা মানুহঘৰ। ন-নৈৰ এই মানুহ ঘৰক অলপ চন্তালি ৰখা তেওঁৰো ইচ্ছা। কিন্তু আনৰ চোঙত বাঘ নোসোমায়। গতিকেই তেওঁ মানুহ দুঘৰ ওচৰ চপাই আনিবৰ মন কৰিলে। বৰ পুতেক ভোগাইলৈ সেই ইচ্ছাৰেই তেওঁ বিয়া কৰাই আনিলে বাখৰৰ ভনীয়েক মাহিন্দ্ৰীক, আধেৰ সোণৰ বাখৰামী অলংকাৰৰ সালংকৃতা হৈ মাহিন্দী ভোগাইৰ টোলত সোমাল।'

উপন্যাসখন এটি প্ৰচলিত কাহিনীৰ ওপৰত ৰচিত। ঔপন্যাসিকৰ ভাষাৰে, 'বাখৰ বৰাৰ বিষয়ে প্ৰচলিত কাহিনী এটাকে লৈ পুথিখন লিখি উলিয়ালোঁ। কল্পনাৰ ভাগেই ইয়াত বেছি — বুৰঞ্জীৰ নামত জুমুধিৰ খেৰকুটা দুডালমানো আছে নে নাই সন্দেহ।' 'কৰা দেউতাৰ হাড়' তীৰ্থত বিসৰ্জন দিয়া পূৰ্ব পুৰুষৰ অস্থি নহয়, অতীতৰ জীৱাশ্ম নহয়। সি বন হৈ গজি আছে, ফুল হৈ কুলি আছে আৰু শস্য হৈ পৰি পুষ্টি যোগাই আছে ভৱিষ্যতৰ নাতি সমাজক— এয়া খোৱতে 'কৰা দেউতাৰ

হাড়'ৰ মূল কথা। সমস্ত কাহিনীভাগ আইতাই নাতিৰ আগত কৈছে যদিও উপন্যাসখন পঢ়োতে কোনো খোকোজা নেলাগে। স্বতঃস্ফূৰ্তভাৱে বৈ অহা ই যেন ফল্গুধাৰা। সুন্দৰ উপস্থাপন ৰীতি, কথা কোৱাৰ কৌশল, বাক্য ৰীতি, শব্দ প্ৰয়োগ, অলংকাৰ গাঁথনি, থলুৱা শব্দ ব্যৱহাৰে যেনেদৰে উপন্যাসখন ৰসোত্তীৰ্ণ কৰি তুলিছে, আনফালে এই গ্ৰন্থক আমি এখন পুৰণি কথাৰ ভঁৰালৰূপেও অভিহিত কৰিব পাৰোঁ।

তেওঁ আমাৰ অতীত আৰু বৰ্তমানৰ মানুহৰ মনৰ খবৰ দিছে এনেদৰে, 'ওঁহো বোপাই, দিন সলনি হৈছে, ধৰণ সলনি হৈছে, কিন্তু মন সলনি হোৱা নাই মানুহৰ। এতিয়াও শত্ৰুতা আছে, অৰিয়াঅৰি আছে। কেৱল এতিয়াৰ দিনত সহজে 'জান' মাৰিব নোৱাৰি 'মান'কে মাৰিব খোজে। মামলা-মোকৰ্দমা কৰি কষ্ট দিয়ে, কষ্ট খায়। ছল চাতুৰী কৰি ঠগ খায়। সকলো একেই আছে বোপাই।' 'এতিয়াৰ ভদ্ৰ সমাজত আইতা আইতাৰ সত্য নুই কৰিব নোৱাৰি আইতাই নিজৰ ভাষাৰে'এতিয়াৰ চৰিত্ৰ নিধনৰ কথা ক'ব খুজিছে। হয়তো বুজাব খুজিছে এতিয়াৰ ভোগাই বাখৰবোৰ দৈহিক হত্যাত লিপ্ত নহ'ব পাৰে, কিন্তু আত্ম প্ৰতিষ্ঠাৰ বাবে চৰিত্ৰ নিধন কৰে। এৰা, এতিয়াৰ দুজন ৰাজনৈতিক নেতাই অথবা যিকোনো সামাজিক প্ৰতিযোগীয়ে আত্মপ্ৰতিষ্ঠাৰ বাবে যেনে আচৰণ কৰে, ভোগাইহঁতেও তাকেই কৰিছিল। মাত্ৰ সময়ৰ লগত খাপ খোৱাকৈ সিহঁতৰ প্ৰকাশ ভংগী আছিল উগ্ৰ আৰু আজিৰ তুলনাত স্থূল। এতিয়াও জানো নেতাবিলাকে মানুহৰ জীৱন লৈ হেতালি নেখেলে?'

তেওঁ অতীত আৰু বৰ্তমানৰ প্ৰশ্ন তুলি কৈছে, 'আইতা আমাৰ অতীতেই নে? আইতা জানো বৰ্তমানো নহয়। কি ? আইতাতকৈ মই বেছি বৰ্তমান। আইতা কম বৰ্তমান। মোৰ ছোৱালীটিৰ ওচৰত মই জানো অতীত নহয়? আমাৰ মাজত কিমানখিনি অতীত আৰু কিমানখিনি বৰ্তমান? আৰু ভৱিষ্যত? অতীত সমাপ্ত, কিন্তু অনাদি। ভৱিষ্যত অনাগত কিন্তু অনন্ত ? বৰ্তমান ? বৰ্তমান ক'ত?.......'তাৰ পিছত দিনৰ নানা কামত, বৰ্তমানত, মই হেৰাই গ'লো। গধূলিৰ লগে লগে মোৰ পৃথিৱীখন আকৌ সংকুচিত হৈ আহিল। মোৰ পিছফালে যেন থিয় দিলে অতীত নামৰ এটা ছাঁ। কিছু চিনাকি, কিছু অচিনাকি। দিনৰ পোহৰত যিবোৰ কথা অৰ্থহীন যেন, নিৰৰ্থক যেন লাগিছিল—সেই আটাইবোৰে এটা সুবিকাশ পৰিমাপ লৈ মোক যেন আগচি ধৰিলে। সকলোবোৰে অতীত-বৰ্তমানৰ বিন্দু যেন অতীতৰ মাজেৰে গৈ আছে। অতীতৰ মাজেৰে নগ'লে যেন আমাৰ কেনিও এখোজো আগবাঢ়িবৰ

উপায় নাই। নিজৰ সময়খিনি বুজিবৰ বাবে আমাক অতীতৰ খবৰ লাগে। অতীত লাগে।'

নৱকান্ত বৰুৱাৰ আন কেইখনমান জনপ্ৰিয় আৰু বিশেষ ৰীতিৰ উপন্যাস হ'ল—কপিলীপৰীয়া সাধু (১৯৫৪), গৰমা কুঁৱৰী (১৯৮০), মানুহ আটাইবোৰ দ্বীপ (১৯৮১) আৰু অ-পদাৰ্থ (১৯৮২)।

'কপিলীপৰীয়া সাধু'ত কপিলী নৈৰ পাৰৰ এক সংগ্ৰামী জীৱনধাৰাক তেওঁ সুন্দৰকৈ প্ৰকাশ কৰিব পাৰিছে। নৱকান্ত বৰুৱা কপিলীপৰীয়া নগাঁওবাসী লোক। কপিলীপাৰক তেওঁ ভালকৈ জানে। ঔপন্যাসিকৰ মতে, 'উপন্যাসখন কপিলীৰ বানত উটি অহা ৰূপাই বোলা এটা ল'ৰাৰ জীৱন সংগ্ৰামৰ কাহিনী।'

'গৰমা কুঁৱৰী'ত পুৰণি অসম বুৰঞ্জীত উল্লেখিত গৰমা কুঁৱৰীৰ কাহিনীটোকে আদি বৈষ্ণৱ যুগৰ বাতাবৰণত উপন্যাসৰূপে সজাই তোলা হৈছে। গৰমা গৌড়ৰ-বাদছাহৰ কন্যা। তেওঁক বিয়া কৰাইছিল (বহু পত্নীক) কমতা ৰজাই। গৰমা মনৰ প্ৰেমৰ একনিষ্ঠতাই বিভিন্নজনত আত্মপ্ৰকাশ বিচাৰিলে। প্ৰথমতে তেওঁ তৰুণ ব্ৰাহ্মণ চন্দ্ৰ শেখৰৰ প্ৰতি আকৃষ্ট হৈছিল। কমতাৰ ৰজাৰদ্বাৰা পৰিত্যক্ত হৈ তেওঁ কছাৰি ৰজা ডেটচুঙৰো ৰাণী হ'ল। আহোম কছাৰিৰ সংঘৰ্ষত স্বৰ্গদেউ চুহুংমুং এওঁৰ ৰূপত আকৃষ্ট হৈ গড়গাঁৱলৈ পিঠি দিলে'। এইদৰে তিনিখন ৰাজ্যৰ ৰাজনৈতিক আৰু সামাজিক জীৱনত আলোড়নৰ সৃষ্টি কৰা এই নাৰী চৰিত্ৰটি অংকিত হৈছে গৰমা কুঁৱৰী উপন্যাসত। উপন্যাসখনত অসমৰ মধ্যযুগটো মূৰ্ত হৈছে।

'মানুহ আটাইবোৰ দ্বীপ' বৌদ্ধ সাহিত্যৰ থেৰী গাঁথাত উল্লেখিত বৌদ্ধ ভিক্ষুণীসকলৰ জীৱন-কাহিনী। ইয়াৰ কেন্দ্ৰস্থ চৰিত্ৰ হ'ল আপোনৰূপত মুগ্ধা এজনী শাক্য তৰুণী। উপন্যাসখনত বৌদ্ধ যুগৰ ধৰ্মীয় আৰু সামাজিক চিত্ৰসমূহ নিখুঁতভাৱে অংকন কৰা হৈছে। বৌদ্ধ সংঘবিলাকৰ গাঁথনিত থকা সামাজিক সাম্যভাৱ উপন্যাসখনৰ আন এটা উল্লেখনীয় দিশ।

'অ-পদাৰ্থ' তেওঁৰ এখন বিজ্ঞানভিত্তিক উপন্যাস। আধুনিক বিজ্ঞানৰ 'Anti Matter'ৰ তথ্যৰ ওপৰত এই উপন্যাস ৰচিত। ('Anti Matter') এতিয়াও আৱিষ্কৃত হোৱা নাই। এজন বৃদ্ধ ডাক্তৰ আৰু তেওঁৰ তৰুণ সহকৰ্মীয়ে ইয়াক প্ৰস্তুত আৰু প্ৰয়োগ কৰিবলৈ যাওঁতে হোৱা মানৱীয় ট্ৰেজেদিয়ে হৈছে এই উপন্যাসৰ উপজীব্য। বৰ্তমান ৰচনা কৰি থকা তেওঁ আন এখন উপন্যাসৰ পটভূমি হৈছে বিদেশীবিৰোধী আন্দোলনৰ শ্বহীদ কুশল কোঁৱৰ।

নৱকান্ত বৰুৱাৰ মতে উপন্যাস সমতলৰ মাধ্যম। সেইবাবে তেওঁ ঘনিষ্ঠ অথচ নিৰ্বিকাৰভাৱে অকৃত্ৰিম মানুহৰ কথা কয়— যি মানুহ বিশেষ অঞ্চল আৰু বিশেষ সময়ৰ হ'লেও চিৰদিনীয়া ।কিন্তু প্ৰকৃততে তেওঁৰ উপন্যাস তেওঁৰ কাব্যৰেই বিস্তৃত অভিক্ষেপ মাথোন। তেওঁৰ কবিতাত দেখা পোৱা মায়াময় ইতিহাস চেতনা তেওঁৰ উপন্যাসত কায়াময় হৈ ধৰা দিছে।

কবিৰূপেহে নৱকান্ত বৰুৱা সকলোৰে আদৰৰ।

তেওঁ জনতাৰ কবি। তেওঁৰ কবি প্ৰতিভাৰ উন্মেষ হৈছিল 'পছোৱা' আৰু 'জয়ন্তী'ৰ পাতত। তেওঁৰ প্ৰকাশিত কবিতা সংকলনকেইখনৰ ভিতৰত হ'ল— হে অৰণ্য, হে মহানগৰ (১৯৫১), এটি দুটি এঘাৰটি তৰা (১৯৫৭), যতি আৰু কেইটামান স্কেচ্ছ (১৯৬১), সম্ৰাট (১৯৬২), ৰাৱণ (১৯৬৩), মোৰ আৰু পৃথিৱীৰ (১৯৭৩), ৰত্নাকৰ (১৯৮০), এখন স্বচ্ছ মুখাৰে (১৯৯০), সূৰ্যমুখীৰ অংগীকাৰ (১৯৯০) আদি।

শিশু সাহিত্যৰ ক্ষেত্ৰতো নৱকান্ত বৰুৱাৰ স্থান শীৰ্ষত । তেওঁৰ প্ৰকাশিত শিশু সাহিত্যসমূহ হ'ল— মকৰা ফুল, শিয়ালী পালেগৈ ৰতনপুৰ, আখৰৰ জখলা, ভত উকাৰে ভূ, মই টুনীয়ে টুন টুনালো, গোলাপ আৰু বেলিফুল, মনত পৰাৰ শব্দ, মাখনৰ কুকুৰাৰ পোৱালি, কিশোৰ ৰামায়ণ আদি। 'মনৰ খবৰ' এখন গীতৰ সংকলন। তেওঁ কেইবাখনো উপাদেয় স্কুলীয়া পাঠ্যপুথি সংকলন আৰু সম্পাদনা কৰিও কৃতিত্ব ভাগি হৈছে। সাহিত্যালংকাৰৰ ওপৰত ৰচা আলোচনামূলক গ্ৰন্থ দুখন হ'ল— 'অসমীয়া ছন্দ শিল্পৰ ভূমিকা' আৰু আনখন হ'ল 'কবিতাৰ দেহবিচাৰ'। পুস্কিনৰ কবিতাৰ এগৰাকী সাৰ্থক অনুবাদকৰূপে ১৯৮০ চনত তেওঁক 'ছোভিয়েট দেশ নেহৰু বঁটা'ৰে সন্মানিত কৰা হৈছে। তেওঁ আনকেইখনমান অনূদিত গ্ৰন্থ হ'ল— হুইটমেনৰ এশ কবিতা, ৰবীন্দ্ৰনাথ চয়নিকা, ভাস্ক পপা আৰু অন্যান্য যুগোশ্লাভিয়া কবিৰ কবিতা আৰু সুমিত্ৰানন্দ পন্তৰ কবিতা।

সংবাদ জগতৰ লগতো তেওঁ জড়িত। অসম বাতৰিৰ 'ওমলাঘৰলৈ' সপোন ৰুকা ছদ্ম নামেৰে অবিহণা আগবঢ়োৱাৰ উপৰিও তেওঁ 'জোনবাই' আৰু 'পোহৰ' নামে দুখন শিশু আলোচনী সম্পাদনা কৰিছে। তেওঁ 'সীৱলু' নামৰ এখন উচ্চমানবিশিষ্ট আলোচনীও সম্পাদনা কৰিছে। ১৯৩৫ চনত তেওঁৰ প্ৰথম কবিতাটি প্ৰকাশ পাইছিল বিৰিঞ্চি কুমাৰ বৰুৱাৰ সম্পাদিত 'অৰুণ 'নামৰ শিশু আলোচনীৰ

পাতত । ১৯৩৮ চনত 'সুৰভি'তো তেওঁৰ কবিতা প্ৰকাশিত হৈছিল। তাৰ পিছত যতি নাৰায়ণ শৰ্মা সম্পাদিত 'আধুনিক অসমীয়া কবিতা'ত 'সাহস' আৰু কমল নাৰায়ণ দেৱ সম্পাদিত 'জয়ন্তী'ত প্ৰকাশিত হয় 'আমাৰ পৃথিবী' কবিতা।

তেওঁ নগাঁৱৰ বন্থকান্ত বৰকাকতী, মলিন বৰা, দেৱকান্ত বৰুৱা আদিৰ সান্নিধ্যলৈ আহিছিল। পঢ়াশালীৰ ছাত্ৰাৱস্থাৰে পৰা তেওঁ লেখা মেলাত মন দিয়ে। ফলিতে ইজনৰ এশাৰী সিজনৰ এশাৰী লগ লগাই কবিতা লিখিবলৈ চেষ্টা কৰিছিল। যেন লেখা লেখা খেলিছিল। তেতিয়াই তেওঁ কবিতা পঢ়িও এক বিশেষ আনন্দ লাভ কৰিছিল আৰু তেনে কবিতা সৃষ্টি কৰিবলৈ মনউদ্বাউল হৈছিল। তেওঁ চল্লিশৰ দশকৰ পৰাহে কবিতা ৰচিবলৈ বহিছিল। সেই কালত সত্যেন দত্ত, সুকুমাৰ ৰায়, লুইছ কেৰল আদিৰ কবিতাই তেওঁক অনুপ্ৰাণিত কৰিছিল।

বৰুৱাৰ জন্ম ১৯২৬ চনত গুৱাহাটীত। ১৯৪১ চনত তেওঁ নগাঁও চৰকাৰী হাইস্কুলৰপৰা প্ৰবেশিকা পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হয়। ১৯৪৩ চনত তেওঁ শান্তি নিকেতনৰপৰা আই-এ, ১৯৪৭ চনত কলিকতা বিশ্ববিদ্যালয়ৰপৰা ইংৰাজীত অনাৰ্ছসহ বি.এ আৰু ১৯৫৩ চনত আলিগড় মুছলীম বিশ্ববিদ্যালয়ৰপৰা ইংৰাজীত এম. এ উত্তীৰ্ণ হয়।

তেওঁ চাকৰি জীৱনত শিকোহাবাদ এ. কে. কলেজ, যোৰহাট জগন্নাথ বৰুৱা কলেজ আৰু ১৯৫৪ চনৰ পৰা কটন কলেজত অধ্যাপনা কৰি শেষৰ সাত বছৰ উক্ত কলেজৰ উপাধ্যক্ষৰূপে অৱসৰ গ্ৰহণ কৰে।

১৯৭৬ চনত তেওঁক পদ্মভূষণ সন্মানেৰে বিভূষিত কৰা হৈছে। তেওঁ 'অসম উপত্যকা সাহিত্য বঁটা' আৰু সম্বলপুৰ বিশ্ববিদ্যালয়ৰ 'গংগাধৰ বঁটা'ও লাভ কৰিছে।

১৯৯০ চনত বিশ্বনাথ চাৰিআলিত অনুষ্ঠিত অসম সাহিতক্য সভাৰ ষটপঞ্চাশতম অধিৱেশনৰ তেওঁ সন্মানীয় সভাপতি আছিল। সেইদিনা কমলাকান্ত ক্ষেত্ৰৰপৰা জাতিৰ উদ্দেশ্য দিয়া বাণীত তেওঁ কৈছিল, 'এটাই মাথোন জীৱন, এটাই মাথোন বাট। যি বাটেৰে আইতা এদিন আহিছিল, যি বাটৰ দাঁতিৰ গছৰ ছাঁত ককাদেউতা জিৰাইছিল, যি বাটেৰে দেউতা আই আহি গুচি গ'ল... আৰু যাম মই আৰু মোৰ ভবিষ্যত ... মোৰ সন্তান ... আমাৰ উত্তৰ পুৰুষ। মই মাথোন এটাই আশা কৰিম ঃ মোৰ তৰুণ কবি বন্ধুৰ ভাষাৰে সেই বাটৰ দাঁতিত যেন যুদ্ধৰ শিবিৰ পতা নহয়। ...জাতি ভাষা ধৰ্মৰ বিষাক্ত কাঁইটেৰে কোনেও যেন সেই পথ বন্ধ নকৰে।

'খেলক শিশুৰ দলে মানুহৰ চোতালে চোতালে
সমাজৰ কৰণি ভৰক নিঘূণী সুঠাম ফুলে-ফলে।'

১৯৯০ চনত তেওঁ মধ্যপ্ৰদেশ চৰকাৰৰ দ্বাৰা প্ৰবৰ্তিত 'কবীৰ' সন্মানেৰে সন্মানিত হয়।

তেওঁ কবিতা কিয় লিখে তাৰ উত্তৰত কয়, মই কবিতা নেলেখাকৈ থকা হ'লে যেন মোৰ ওপৰত থকা সেই দায়িত্বটো অপূৰ্ণ হৈ থাকিলহেঁতেন। জীৱনৰ সেই তাড়নাটোৱেই মোক মানুহৰ কথাৰ মাজত ছন্দ বিচৰাই ফুৰিছে। চকুৰে দেখা, কাণেৰে শুনা, নাকেৰে গোন্ধ পোৱা, ত্বকেৰে স্পৰ্শ কৰা, সকলো বস্তুৰে বাণীময়ৰূপ দেখা পাবৰ বাবে মোৰ মন উৎকণ্ঠিত হৈ থাকে।' তেওঁ কয়– 'পৰিবেশে মন সৃষ্টি কৰে। মনৰ সাংস্কৃতিক ভাৱৰাশিয়ে প্ৰকাশৰ মাধ্যম বিচাৰে। শব্দও ইয়াৰ এটা মাধ্যম। মই এই মাধ্যম বাছি ল'লো। কবিতা হ'ল শব্দৰ ঘনীভূত ৰূপ । গতিকে মই কবিতা লেখিবলৈ ল'লো।'

নৱকান্ত বৰুৱাৰ পৰলোক প্ৰাপ্তি হয় ২০০২ চনৰ ১৪ জুলাইত, গুৱাহাটীৰ নিজ বাসভৱনত। ❐

ডঃ নিৰ্মল প্ৰভা বৰদলৈ

১৯৮৩ চনৰ সাহিত্য অকাডেমি বঁটা পোৱা কবিতা গ্ৰন্থ "সুদীৰ্ঘ দিন আৰু ঋতু" (১৯৮২) আৰু সেই গ্ৰন্থৰ ৰচয়িত্ৰী গৰাকী হ'ল ডঃ নিৰ্মল প্ৰভা বৰদলৈ। এই গ্ৰন্থই অসমীয়া কাব্য সাহিত্যত এক বিশিষ্ট স্থান অধিকাৰ কৰিছে। গ্ৰন্থখনত এশ চাৰিটা কবিতা সন্নিবিষ্ট হৈছে। কবিতাবোৰ বাট চ'ৰাৰ কবিতা, সুদীৰ্ঘ দিনৰ কবিতা, ঋতু আৰু সুদীৰ্ঘ দিনৰ গানত বিভক্ত। মোৰ মনৰ এষাৰত কবি ডঃ বৰদলৈয়ে গ্ৰন্থ সম্পৰ্কে পৰিচয় দি লিখিছে,— "সুদীৰ্ঘ দিনত প্ৰতিবিম্বিত হৈছে জীৱন। এই জীৱন একে সময়তে ব্যক্তিগত, একে সময়তে সামাজিক, সামূহিক। দৃশ্য- অদৃশ্য, গভীৰ সুগভীৰ তাৰ অভিজ্ঞতা — বিভিন্ন ৰূপত, নিজস্ব পটভূমিত।'

বাট চ'ৰাৰ কবিতাকেইটা মূল কবিতাগুচ্ছৰ তোৰণ স্বৰূপ। ঋতুৰ কবিতাকেইটা দগ্ধ প্ৰহৰত জীৱন বিচাৰোতে হেৰাই পোৱা এটোপাল যেন নিয়ৰ। সুগীৰ্ঘ দিনৰ গান সুদীৰ্ঘ দিনৰ কবিতাসমূহৰ 'বিস্তাৰ' (সুৰৰ ভাষাত) বুলিয়েই সহৃদয় পাঠকে ধৰি ল'ব।" কবিতাবোৰৰ এঘাৰটা কবিতাৰ বাহিৰে, বাকীবোৰ ১৯৮২ চনৰ অসমৰ অস্বাভাবিক প্ৰহৰক অৱলম্বন কৰি ৰচিত। তেওঁলৈ এই বঁটা প্ৰদান কৰাৰ পিছত তেওঁক মনৰ প্ৰতিক্ৰিয়াৰ কথা সোধাত তেওঁ কৈছিল— 'মোৰ সাহিত্য দায়বদ্ধ সাহিত্য। মোৰ দায়বদ্ধতা আৰু বাঢ়িল। মোৰ বিবেকক একোৱে বন্দী কৰিব নোৱাৰে।" শক্তিশালী সমালোচক, কবি ভবেন বৰুৱাই ডঃ বৰদলৈৰ সাৰ্থক কবিতাখিনিক মৰ্মস্পৰ্শী মিতবাক, সংযম প্ৰসূত সূক্ষ্ম ব্যঞ্জনাময়, যথাৰ্থ

কাব্যিক ভাৱনাশ্ৰয়ী বুলি পৰিচয় দি শ্ৰীযুক্তা বৰদলৈক এই যুগৰ সৰ্বশ্ৰেষ্ঠ অসমীয়া মহিলা কবি বুলি আখ্যা দিছে।

পঞ্চাছৰ দশকতে কবি ৰূপে আত্মপ্ৰকাশ কৰা ড° নিৰ্মলপ্ৰভা বৰদলৈয়ে ষাঠিৰ দশকতহে প্ৰতিষ্ঠা লাভ কৰে। সত্তৰৰ দশকত তেওঁ এক নিজস্ব শৈলীৰে কাব্য সাধনাত ব্ৰতী হ'বলৈ সমৰ্থ হয়। মুক্তক ছন্দ শৈলীৰে ৰচিত তেওঁৰ কবিতাবিলাকৰ মাজত মনোজগত আৰু বহিৰ্জগতৰ দুয়োটা চেতনাই প্ৰকাশ লাভ কৰিছে। তেওঁৰ কবিতাত গভীৰ জীৱনবোধ, সামাজিক চেতনা, প্ৰকৃতি-প্ৰীতি, অতীত-অনুৰাগ আৰু বিষাদ-উদ্দীপনাৰ ৰমন্যাসিক স্পন্দন অনুভূত হয়। তেওঁৰ কবিতাৰ আন এক বৈশিষ্ট্য হ'ল— সুসংহত গাঁথনি, ছন্দৰ বৈচিত্ৰ্যময়তা, শব্দ চয়নৰ নৈপুণ্যতা, উপমা, চিত্ৰকল্প আৰু প্ৰতীক আদিৰ সাৰ্থক প্ৰয়োগ।

কবি শব্দৰ উপসক। কবিয়ে শব্দৰ মাজত নিজক অনুসন্ধান কৰিব বিচাৰিছে এনেদৰে :

"মই শব্দবোৰৰ মাজত
শব্দবোৰ মোৰ মাজত
শব্দবোৰৰ মাজত মই

শব্দৰেই মই দেখো
মই চিনি পাওঁ
মই পৰিচয় হওঁ
মই গোন্ধ পাওঁ
মই স্পৰ্শ কৰোঁ
প্ৰতিটো শিহৰণ
মই উপলব্ধি কৰো আত্মীয়তা।"

নাৰীৰ প্ৰতি সামাজিক অন্যায়-অনীতি-অবিচাৰ আৰু বৈষম্যৰ বাবে কবি হৃদয় সদায় বিদ্ৰোহ কৰি উঠে। তেওঁৰ এনে বিদ্ৰোহৰ ভাব প্ৰকাশ পাইছে— গান্ধাৰী, সীতা আৰু মহতী নাৰী দ্ৰৌপদী কবিতাৰ মাজেৰে।

কবিৰ কামনা, আন্ধাৰ নাশি বিশ্ব সুখময় হওঁক, শান্তিৰ হওঁক :

"বন্দুকৰ শব্দত
ৰাতি পুৱাইনে?
ওহোঁ।

পুৱায়
সেই চৰাইটোৰ মাতত
যি কুটি খায় আত্মাৰবোৰ
লাহে
লাহে।"

বৰদলৈৰ অন্যান্য কবিতা গ্ৰন্থসমূহ হ'ল ঃ **মন ফৰিঙৰ ৰং** (১৯৬৭), **দিনৰ পিছত দিন** (১৯৭৭), **সমীপেষু** (১৯৭৭), **অন্তৰংগ** (১৯৭৮), **The Dawn**, **শব্দৰ ইপাৰে সিপাৰে** আদি।

অসমৰ লোক সংস্কৃতি (১৯৭২) ঃ ড° নিৰ্মলপ্ৰভা বৰদলৈৰ 'অসমৰ লোক সংস্কৃতি' অসমীয়া সাহিত্য জগতলৈ উল্লেখযোগ্য অৰিহণা। ড° বৰদলৈয়ে গ্ৰন্থখনত লোক-সংস্কৃতিৰ জন্ম, লোক-সংস্কৃতিৰ কন্যাকাল, লোক-সংস্কৃতিত বিয়া, লোক-সংস্কৃতিত পথাৰ, ভঁড়াল, ঢেঁকীশাল, লোক-সংস্কৃতিত ৰান্ধনিশাল, লোক-সংস্কৃতিত বিশ্বাস, লোক-সংস্কৃতিত খেল-ধেমালি, লোক-সংস্কৃতিত ভূত-প্ৰেত আৰু বেজ-বেজালি, লোক-সংস্কৃতিত পূজা-পাতল, লোক-সংস্কৃতিত আশীৰ্বাদ, গালি, শাও-শপনি, শপত, পাপ আৰু প্ৰায়শ্চিত্ত আদি কৰি ২৭ টা প্ৰবন্ধ সন্নিবিষ্ট হৈছে। গ্ৰন্থখনত তেওঁ অসমৰ লোক-জীৱন যাত্ৰাৰ স্বৰূপ নিখুঁতৰূপত প্ৰকাশ কৰিব পাৰিছে। গ্ৰন্থখনৰ শেষৰ পিনে কেইবাখনো প্ৰয়োজনীয় আলোকচিত্ৰ সন্নিবিষ্ট কৰাত, গ্ৰন্থখনৰ মান বৃদ্ধি পাইছে। পুথিখনত লোক-জীৱনৰ এক প্ৰতীকি ৰূপে গোৱালপৰীয়া লোকশিল্প 'কুঁহিলাৰ মনুষ্য মূৰ্তি'ক অংকিত কৰাত, পুথিখনৰ সৌষ্ঠৱ বাঢ়িছে।

দেৱী (১৯৮৬) ঃ ড° বৰদলৈয়ে শেহতীয়াকৈ অসমীয়া ভাষালৈ তিনিটা বিশেষ অৱদান আগবঢ়াইছে। সেই গ্ৰন্থ তিনিখন হ'ল, **দেৱী**, **শক্তি** আৰু **সূৰ্য**। তিনিওখন গ্ৰন্থই ড° বৰদলৈৰ চৰম সাধনাৰ ফল বুলিব লাগিব। গ্ৰন্থখনত শক্তি সম্বন্ধীয় সকলো দিশ আলোচনা কৰা হৈছে। গ্ৰন্থখনত সৰ্বভাৰতীয় দেৱীৰ প্ৰসংগত, অসমৰ স্থানীয় দেৱী, শক্তিতত্ত্ব সম্বন্ধীয়, অসমৰ শাক্ত তৰংগ আৰু অসমৰ দেৱী স্থাপত্য-ভাস্কৰ্যৰ নিদৰ্শনৰ আলোকচিত্ৰৰে দেৱীৰ ধ্যান-ধাৰণা-উপসনা সম্পৰ্কে এক তুলনামূলক আৰু বিশ্লেষাত্মক আলোচনা দাঙি ধৰা হৈছে। ড° বৰদলৈৰ ভাষাৰে "এই গ্ৰন্থ শাক্ত মতবাদ অথবা তন্ত্ৰবাদ প্ৰচাৰৰ মাধ্যম নহয়, এই গ্ৰন্থ এক সম্পূৰ্ণ বিদ্যায়তনিক অধ্যয়নহে।"

শিৱ ঃ এই গ্ৰন্থত শিৱৰ বিষয়ে দৰ্শন তত্ত্ব আৰু চিন্তাৰ বিশ্লেষণাত্মক আলোচনা দাঙি ধৰা হৈছে।

সূৰ্য্য (২০০০) ঃ প্ৰাচ্যতত্ত্বৰ আন এখন বিৰল গ্ৰন্থ হ'ল সূৰ্য্য। গ্ৰন্থখন 'সূৰ্য্য'ৰ তত্ত্ব আৰু মৌলিক দৰ্শকৰ বিচাৰ কৰা হৈছে। গ্ৰন্থখনত প্ৰাক্-বৈদিক যুগৰ সূৰ্য্য উপাসনা, বৈদিক যুগত সূৰ্য্য উপাসনা, গায়ত্ৰী প্ৰকাশ, উত্তৰ-বৈদিক যুগৰ সূৰ্য্য উপাসনা, পৌৰাণিক যুগৰ সূৰ্য্য উপাসনা, গুপ্ত যুগ আৰু তাৰ পৰবৰ্তী কালৰ সূৰ্য্য উপাসনা, মধ্য যুগৰ সূৰ্য্য উপসনা আৰু জনজাতীয়সকলৰ ধাৰণা, দেশে দেশে সূৰ্য পূজাৰ আভাস, ইজিপ্তৰ সূৰ্য্য উপাসনা, অসম, সূৰ্য্য পাহাৰ আদি ২৪ টা অধ্যায়ত ভাগ কৰি সূৰ্য্য উপসা সম্পৰ্কত বিশ্লেষণাত্মক আৰু অধ্যয়নপুষ্ট আলোচনা দাঙি ধৰা হৈছে। এই গ্ৰন্থখনৰ গুৰুত্ব সম্পৰ্কত তেওঁ লিখিছে, "ভাৰতবৰ্ষত সৌৰ সংস্কৃতি এক প্ৰাচীন সংস্কৃতি। সৌৰ ধাৰা Nature worshipৰ সমানেই প্ৰাচীন আৰু ভাৰতত এই ধাৰা এতিয়াও শক্তিশালী। প্ৰাচীন অসম সৌৰ সংস্কৃতিয়ে ঢোৰাই আছিল। অসমৰ সাংস্কৃতিক তৰংগবোৰ অধ্যয়ন কৰোঁতে সৌৰ সংস্কৃতিৰ কথা এৰাই যাব নোৱাৰি। ই শৈব-শক্তি ধাৰাতকৈও প্ৰাচীন। সংস্কৃতিৰ প্ৰতিটো তৰংগই অতি গুৰুত্বপূৰ্ণ আৰু ইটো সংস্কৃতি প্ৰবাহে সিটো সাংস্কৃতিক প্ৰবাহক প্ৰভাবান্বিত কৰে। মানুহৰ ধাৰণা, চিন্তা, কল্পনা, বিশ্বাস, প্ৰজ্ঞা সকলো সাংস্কৃতিক ধাৰাইয়ো প্ৰতিফলিত কৰে। প্ৰাচীন সাংস্কৃতিক ধাৰা একোটাৰ বিচাৰ কৰোঁতে আধুনিক বিশ্লেষণবাদী মনে ক্ৰিয়া কৰে— বিজ্ঞানৰ পোহৰতো বিষয়টো পৰীক্ষা কৰি চাব খোজে।"

এই গ্ৰন্থ ৰচনাৰ অনুপ্ৰেৰণা সম্পৰ্কত তেওঁ লিখিছে, "সূৰ্য্য প্ৰণাম কৰিবলৈ মা-দেউতাই সৰুৰে পৰা শিকাইছিল। সূৰ্য্য প্ৰতিবিম্বিত হোৱাকৈ তামৰ বহল পাত্ৰ এটাত পানী থৈ তাত ৰঙা জবাফুলৰ অৰ্ঘ্যও দিছিলো। দেউতাই কৈছিল, "পোহৰক নমস্কাৰ কৰিলে মনটো পোহৰ হয়।' পুৱা স্নান কৰি দেউতা-মাইতেও গোসাই ঘৰত চাকি-বন্তি-ধূপ-ধূনা জ্বলাই গোসাঁই সেৱা গুৰু সেৱা কৰি উঠি চোতালৰ পৰা বা বাৰণ্ডাৰ পৰাই সূৰ্য্যৰ পিনে মুখ কৰি সূৰ্য্য প্ৰণাম কৰিছিল। মন্ত্ৰ উচ্চাৰণ কৰিছিল— 'জবাকুসুম সঙ্কাশং কাশ্যপেয়ং মহাদ্যুতিম্ ধ্বন্তাৰিং সৰ্বপাপঘ্নং প্ৰণতোহস্মি দিবাকৰম্।' আমাৰ সৰুকালিত চ'ত মাহৰ অশোকাষ্টমী তিথিত গংগা স্নান (যিকোনো নদীয়েই সেইদিনা গংগা হয়। বিশেষকৈ ব্ৰহ্মপুত্ৰলৈ গংগাৰ এসোঁতা পানী হেনো সেই তিথিত বৈ আহে। আনহাতে গংগা মানেই পানী।) কৰিবলৈ আমি দিচাংমুখলৈ যাওঁ। সেই তিথিত দিচাঙো গংগা। সেই তিথিত দোকমোকালিতে নদীত স্নান কৰি

তিতা গাৰে মন্ত্ৰ মাতি মাতি সূৰ্য্য অৰ্ঘ্য দিছিলো। এই স্নান যাত্ৰা জাতি-বৰ্ণ-নিৰ্বিশেষে সকলো বাইজৰে স্নান যাত্ৰা আছিল। দেউতাই কৈছিল— সূৰ্য আমাৰ প্ৰত্যক্ষ দেৱতা। অন্য দেৱতাক চকুৰে দেখা নাযায়। কিন্তু 'আদিত্য নাৰায়ণ' চকুৰ আগত সদায় প্ৰতিভাত।"

তেওঁৰ আন কেইখনমান গৱেষণামূলক আৰু আলোচনাত্মক গ্ৰন্থ হ'ল— কবিতাৰ কথা, অসমৰ লোক কবিতা, সাহিত্য আৰু সংস্কৃতি, কবিতা দেশী-বিদেশী, আধুনিক কবিতা, অসমীয়া চুটিগল্প (সংগৃহীত আৰু সম্পাদিত), Assamese short story (ইংৰাজী ভাষাত সংগৃহীত অসমীয়া গল্প, সম্পাদিত), কবিতা আৰু প্ৰকৃতি, কাৰ্বি সমাজ সংস্কৃতিৰ এচেৰেঙা, গোপন সাধনা— 'ৰাতি সেৱা', বৰগীতৰ কথা, ৰবীন্দ্ৰনাথৰ গান আৰু কবিতা, নিৰ্বাচিত কবিতা আদি। শিশু সাহিত্যমূলক— অসমীয়া ওমলা গীত, কথা চৰিত সাগৰ, সুৱদি মাত, সুৰীয়া মাত, শিশু গীত-নাট্য সংকলন, চিল চিল চিলা (ৰাষ্ট্ৰপতি পুৰস্কাৰপ্ৰাপ্ত), পাঁচগৰাকী স্বাধীনতা-সংগ্ৰামী (ইংৰাজী ভাষাত), শালিকী ৰতৌ তৌ, মন উৰণীয়া, মানুহ, জিলিমিকৰ কথা। গীতৰ পুথি— সোণ ৰৰণী আই, সুৰুযমুখী আদি। নাটক— অগ্নিগৰ্ভা, তৃতীয় অংক, মহাকাল। কাব্য নাটক — মেঘদূত, মেঘমল্লাৰ, ফুল কোঁৱৰ আদি। গীতি-নাট্য— উৰ্বশী, বেউলা, অশ্বঘোষ, ৰাজা, বন্ধু, পুতলা নাচ, বিহুৰে বিৰিণা পাত আদি। ইংৰাজী গ্ৰন্থ — ৰজনীকান্ত বৰদলৈ, ৰঘুনাথ চৌধাৰী।

অনুবাদ গ্ৰন্থ — তুলসী দাস, মীৰা বাঈ, বিন্দু আৰু সিন্ধু, আমাৰ লাগতিয়াল গছ-গছনি, এছিয়াৰ সাধু কথা, উৰিষ্যাৰ লোক-সংস্কৃতি, ৰাছিয়াৰ কবিতা, নামঘোষা (বঙলা ভাষালৈ), ডাকঘৰ (ৰবীন্দ্ৰ নাথ), শুভবাৰ্তা, প্ৰাৰ্থনা, Tao Teaching আদি। সম্পাদিত — কবিতা মঞ্জুৰী, এশ বছৰৰ অসমীয়া কবিতা, অসমীয়া ভাষা সাহিত্য সংস্কৃতিত আৰ্যভিন্ন উপাদান, পাঞ্জাবী বিবাহ আদি।

বৰদলৈৰ গৱেষণা পত্ৰ দুকুৰিৰো অধিক। তেওঁ হাজাৰৰ অধিক গীত ৰচনা কৰি বিশেষ খ্যাতি লাভ কৰিছে। তেওঁৰ এই গীতসমূহ অনাতাঁৰ কেন্দ্ৰ, চলচ্চিত্ৰ আৰু গ্ৰামোফোনত বাণীবদ্ধ হৈছে।

ডঃ বৰদলৈৰ জন্ম হয় শিৱসাগৰত, ১৯৩৩ চনৰ ২০ জুনত। পিতৃ উদ্যোগপতি ধৰ্মেশ্বৰ শৰ্মা বৰদলৈ আৰু মাতৃ মুক্তাবালা বৰদলৈ । ডঃ বৰদলৈ এঘাৰ বছৰ

বয়সতেই বিবাহ সম্পন্ন হৈ চৈধ্য বছৰ বয়সতেই বিবাহ বিচ্ছেদ হয়। তেৰ বছৰ বয়সতে জন্ম হোৱা তেওঁৰ একেটি কন্যা— নাম তেওঁৰ ডঃ স্বপ্না দেৱী (ভট্টাচাৰ্য্য)।

নিৰ্মল প্ৰভা বৰদলৈৰ সৰুকালৰ শিক্ষা শিৱসাগৰ ২নং প্ৰাইমাৰী স্কুলত আৰম্ভ হয়। তাৰপৰাই তেওঁ অসমৰ ভিতৰত প্ৰথম হৈ বৃত্তি লাভ কৰি ফুলেশ্বৰী ছোৱালী হাইস্কুলত ভৰ্ত্তি। ১৯৪৮ চনত প্ৰবেশিকা পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হৈ, শিৱসাগৰ কলেজৰপৰা আই-এ আৰু গুৱাহাটী সন্দিকৈ কলেজৰপৰা ১৯৫২ চনত বি-এ পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হয়। তেওঁ বি-এ পৰীক্ষাত বিশ্ববিদ্যালয়ৰ ভিতৰতে সৰ্ব্বোচ্চ নম্বৰ লাভ কৰি শীৰ্ষ স্থান পায়। ১৯৫৪-৫৫ চনত তেওঁ গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰপৰা কৃতিত্বৰে অসমীয়া বিষয়ত এম-এ পাছ কৰে । ১৯৭২ চনত তেওঁ গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰপৰা "দি ট্ৰিটমেণ্ট অব নেচাৰ ইন পয়েট্ৰি" বিষয়ত গৱেষণা কৰি ডক্টৰেট উপাধি লাভ কৰে। তেওঁ স্কুলীয়া আৰু কলেজীয়া জীৱনত পৰীক্ষাত সদায় প্ৰথম স্থান লাভ কৰিছিল। সাহিত্যত গৱেষণা কৰি প্ৰথম উপাধি লোৱা তেঁৱেই প্ৰথম অসমীয়া মহিলা।

ড° বৰদলৈয়ে ১৯৫৮ চনপৰা বি-বৰুৱা কলেজত অধ্যাপনা কৰাৰ পিছত ১৯৭৫ চনৰপৰা গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ত নিযুক্তি লাভ কৰি অসমীয়া বিভাগত ক্ৰমান্বয়ে ৰীডাৰ, চিনিয়ৰ ৰীডাৰ, আৰু উক্ত বিভাগৰ মুৰব্বী অধ্যাপিকা নিযুক্ত হয়। কিছুদিন ধৰি তেওঁ গুৱাহাটী আকাশবাণীৰ অকণিৰ মেল আৰু মহিলা চ'ৰাৰ পৰিচালিকাও আছিল। ১৯৫৬ চনত তেওঁ 'নতুন অসমীয়া' আৰু 'ৰামধেনু' আলোচনীত সাংবাদিকতাও কৰিছিল।

তেওঁ ইতিমধ্যে বিভিন্ন বঁটা সন্মানেৰে সন্মানিত হৈছে। ১৯৫৭-৫৮ চনত তেওঁ 'চিল চিল চিলা' শিশু সাহিত্যৰ বাবে ৰাষ্ট্ৰপতি বঁটা লাভ কৰিছে। ১৯৭৭ চনত তেওঁ 'দিনৰ পিছত দিন' কাব্য গ্ৰন্থৰ বাবে আৰু ১৯৮৯ চনত গৱেষণা গ্ৰন্থ "দেৱী"ৰ বাবে অসম সাহিত্য সভা বঁটা লাভ কৰিছে। ১৯৮৭ চনত তেওঁক সৰস্বতী উপাধিৰে বিভূষিত কৰা হয়। ১৯৭৬ চনত তেওঁ অসম সাহিত্য সভাৰ টিহু অধিবেশনৰ কবি সন্মিলনৰ সভানেত্ৰী আছিল।

ডঃ বৰদলৈয়ে আন্তৰ্জাতিক অধিবেশন উপলক্ষে আমন্ত্ৰিত হৈ চাৰিবাৰ বিদেশ ভ্ৰমণ কৰিছে আৰু সেই ভ্ৰমণকালত সেইবোৰ দেশৰ আন্তৰ্জাতিক অধিবেশনবোৰত ভাষণ দি নিজৰ পাণ্ডিত্যৰ পৰিচয় দিছে। ১৯৭৯ চনত তেওঁ

আমেৰিকাৰ মাচাচুচেটত কলা, সংগীত আৰু সাহিত্য বিষয়ত, ১৯৮২ চনত পশ্চিম জাৰ্মেনীৰ চাৰব্ৰুকেন বিশ্ববিদ্যালয়ৰ গৱেষণা কেন্দ্ৰত প্ৰাচ্য আৰু সুদূৰ প্ৰাচ্যৰ সম্বন্ধ, ১৯৮২ চনত ইউৰোপৰ কেম্ব্ৰিজ বিশ্ববিদ্যালয়ত সাহিত্য বিষয়ত বক্তৃতা দিয়াৰ উপৰিও, ১৯৮৩ চনত জাপানত অনুষ্ঠিত আন্তৰ্জাতিক অধিৱেশনৰ সাহিত্য শাখাৰ ডঃ বৰদলৈ এগৰাকী সভানেত্ৰী আছিল। তেওঁৰ কবিতা পৃথিৱীৰ প্ৰায়বোৰ ভাষালৈ অনূদিত হৈছে আৰু তেওঁৰ কবিতাই আন্তৰ্জাতিক সন্মান লাভ কৰিছে।

তেওঁ সৰ্বভাৰতীয় ভিত্তিক ভালেমান সাহিত্য সন্মিলন, সংস্কৃতি সন্মিলনী আৰু কবি সন্মিলনীৰ সভানেত্ৰীৰ আসন অলংকৃত কৰিছে। তেওঁ এগৰাকী সুবক্তা আৰু সুগায়িকাও। সমালোচক ভবেন বৰুৱাৰ ভাষাৰে— "এতিয়ালৈকে ওলোৱা মহিলা সাহিত্যিকসকলৰ ভিতৰত বোধকৰো শ্ৰীযুতা বৰদলৈয়েই সাহিত্যৰ একাধিক ধাৰাক আৰু সংস্কৃতিৰ সৃষ্টিধৰ্মী, চিন্তাধৰ্মী আৰু আনুষ্ঠানিক শিক্ষাধৰ্মী এই একাধিক দিশক সামৰি লোৱা এটা বহল বিধৰ উল্লেখযোগ্য সাংস্কৃতিক ভূমিকা গ্ৰহণ কৰিছে।"

১৯৯১ চনত দুধনৈত অনুষ্ঠিত হোৱা অসম সাহিত্য সভাৰ সপ্ত পঞ্চাশতম অধিৱেশনৰ তেওঁ সভানেত্ৰী আছিল। সেইদিনা সভানেত্ৰীৰ আসনৰ পৰা তেওঁ কৈছিল,— "সাহিত্যৰ জাত নাই, ধৰ্ম নাই। সেইদৰে সাহিত্যিকৰো জাত নাই, ধৰ্ম নাই। সাহিত্যিকৰ ধৰ্ম সদায় মানৱ ধৰ্ম। লিখিলেই গীত, লিখিলেই গল্প নহয়। জীৱনৰ অভিজ্ঞতাৰ নিটোল নিৰ্য্যাস হ'লেহে সাহিত্য।"

"অসম সাহিত্য সভা অসমক আই বুলি প্ৰকৃততে গ্ৰহণ কৰা আটাইৰে অনুষ্ঠান। এই সূত্ৰত আমি এখন ঘৰৰ, এটা পৰিয়ালৰ?" "প্ৰতিখন শাখা যদি সক্ৰিয় হয়, এবছৰতে অসম সাহিত্য সভাৰ কাম উভৈনদী হ'ব।"

"অসম সাহিত্য সভাই নিজা সংস্কৃতিৰ পতনৰ প্ৰতিও নিশ্চয় লক্ষ্য ৰাখিব লাগিব।"

"ভাষাৰ ক্ষেত্ৰত হঠাৎ হোৱা উন্নাসিকতাই প্ৰগতিৰ অন্তৰায় হৈ উঠিবও পাৰে। আনহাতে আঞ্চলিক জাতীয়তাবাদ আগ্ৰাসিক মনোভাবাপন্ন হলেও ক্ষতিকাৰক হ'ব।"

নিৰ্মল প্ৰভা বৰদলৈৰ ২০০৪ চনৰ ১ জুনত নিচেই পুৱা ৫-২৫ বজাত দিছপুৰ পলিক্লিনিক চিকিৎসালয়ত মৃত্যু ঘটে। □

লক্ষ্যধৰ চৌধুৰী

সুঅভিনেতা, নাট্যকাৰ, চলচ্চিত্ৰ পৰিচালক, ৰাজনীতিবিদ, কবি, জীৱনীকাৰ, সাংবাদিক আৰু বাগ্মী পুৰুষৰূপে বৰ্তমান অসমত জনপ্ৰিয়তাৰ শীৰ্ষত থকা বিশিষ্ট লোককান্ত শিল্পী গৰাকীয়েই হৈছে লক্ষ্যধৰ চৌধুৰী । তেওঁৰ দৰে এনে বহুমুখী প্ৰতিভাৰ লোক বৰ্তমান আমাৰ সমাজত বিৰল। বৰ্তমান অসমৰ যিকোনো সভা সমাবেশত চৌধুৰীয়েই নিঃসন্দেহে এগৰাকী জনপ্ৰিয় বক্তাৰ আসন পূৰাইছে বুলি কব পৰি। তেওঁৰ বক্তৃতা শুনিবলৈ গাঁও-ভূঁইৰ মানুহ হিলদ'ল ভাঙি আহে। তেওঁ কোৱা মতে, হেজাৰ- বিজাৰ এনে সভা সমাবেশত যোগদান কৰি তেওঁ বক্তৃতা দি আহিছে। তেওঁৰ জনপ্ৰিয়তা সম্পৰ্কে নিজেই ৰগৰ কৰি কৈছে— "মোৰ সৰু ল'ৰাটোৱে কি কয় জানে? মোক বোলে সকলোৱে নিষ্কৰ্মা বুলি জানে। আন একো কাম নাই বুলি সকলোৱে সভা- সমিতিলৈ মাতে।"

চৌধুৰীৰ ভাষণ একপ্ৰকাৰ কলাখাৰ । বৰ্তমান আমাৰ সমাজত বিনষ্ট হোৱা একতা, সংহতি আৰু সাম্প্ৰদায়িক সম্প্ৰীতি ক্ৰমে বাঢ়ি যোৱা ৰাজনৈতিক ক্ষমতালোভ আদিৰ সম্পৰ্কত তেওঁ চোকা সমালোচনা কৰি আহিছে। সমাজত সংকীৰ্ণতা দূৰীকৰণৰ বাবে তেওঁ কৈছে,— "জীৱনত মোৰ এটাই আকাংক্ষা আছে। বান্দৰকেইটিবে ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ মাজত থকা উমানন্দখন কেতিয়াবা যদি ৰাজ্য হয়, তাৰ

যেন ৰাজ্যপাল পদটো মোৰ বাবে সংৰক্ষিত হয়"। নিজৰ থলুৱা গীত-মাত চৰ্চা কৰিবলৈ উৎসাহ যোগাই উঠি অহা চামলৈ তেওঁ আহ্বান জনাই কৈছে-"নিজৰ মাটিত খেতি কৰাজন খেতিয়ক। লোকৰ মাটিত খেতি কৰাজন আধিয়াৰ। মাটি থকা খেতিয়ক আৰু আধিখোৱা সন্মান একে নহয়। তেনেদৰে ক'ব পাৰি, নিজৰ সংস্কৃতি সাধনা কৰাসকল খেতিয়ক শিল্পী আৰু আনৰ সংস্কৃতি সাধনা কৰাসকল আধিয়াৰ শিল্পী।"

চৌধুৰীয়ে কৈছে—"ৰাজনীতি, নাট্যাভিনয়, চিনেমা আৰু সাহিত্য চৰ্চা এই চাৰিটা কৰ্মক্ষেত্ৰত মই আছোঁ। 'সূত্ৰধাৰ' এ কোনোৰ দৰে 'বিচৰণ' কৰাই নহয়। এই সকলোতে মই আঠা লগা দি লাগি আছো।"

সৰুতেই তেওঁ নাটক অভিনয়ৰ ফালে আকৰ্ষিত হৈছিল। ১৯৩২ চনত 'একলব্য' নাটক ৰচনা কৰি তাত অভিনয় কৰিছিল। উত্তৰ গুৱাহাটীৰ প্ৰাগজ্যোতিষ কলা মন্দিৰত নিজৰে ৰচিত নাটক 'বক্ৰকুমাৰ'ত ৰাৱণ আৰু কুমাৰ ভাস্কৰ নাট্য মন্দিৰত ডাঃ আনন্দেশ্বৰ বৰঠাকুৰৰ দ্বাৰা ৰচিত নাটক 'মাটিৰ মৰম'ত ডাক্তৰৰ ভূমিকাত তেওঁ যি অভিনয় কৰিছিল, সেই স্মৰণীয় অভিনয়ৰ কথা আজিও কলামোদীয়ে পাহৰিব পৰা নাই। তেওঁ অভিনয় জীৱনত কামৰূপ নাট্য সমিতিৰ জৰিয়তে নাট অভিনয়ৰ বাবে যথেষ্ট সুবিধা পাইছে। এই অনুষ্ঠানৰ তেওঁ সম্পাদক আৰু পিছত সভাপতিও হৈছে। এই অনুষ্ঠানটো তেওঁৰ বাবে বৰ আপোন।

১৯৩২ চনৰ পৰা ১৯৬০ চনলৈকে 'ঠিকনা'ৰ পৰা 'গাওঁবুঢ়ালৈ বহুতো নাটকত তেওঁ অভিনয় কৰাৰ কথা আমাৰ আগত উল্লেখ কৰিলে। তেওঁ কয় যে, নাটকত তেওঁ যিকোনো চৰিত্ৰত অভিনয় কৰিব পাৰে। নাটকৰ সকলো চৰিত্ৰৰ প্ৰতি তেওঁৰ সমান আকৰ্ষণ। চলচ্চিত্ৰতো তেওঁৰ অভিনয় দক্ষতা উল্লেখযোগ্য। 'নিমিলা অংক'ৰ বাহিৰেও বদন বৰফুকন, লাচিত বৰফুকন আদি ছবিত অভিনয় কৰি সুঅভিনেতাৰূপে প্ৰতিষ্ঠিত হৈছে।

তেওঁ এতিয়াও অভিনয় জীৱনৰপৰা অৱসৰ লব বিচৰা নাই। মঞ্চ, ৰেডিঅ', দূৰদৰ্শন আৰু চলচ্চিত্ৰতো অভিনয় কৰি আছে। অলপতে জাহ্নু বৰুৱাৰ ছবি এখনত অভিনয় কৰি অহাৰ কথাও আমাৰ আগত উল্লেখ কৰিলে।

তেওঁ ভাওনা, যাত্ৰা, মুকলি মঞ্চ আদিত অভিনয় কৰি বেছি আনন্দ পোৱাৰ কথা উল্লেখ কৰিলে। কাৰণ এনেবোৰ অভিনয়ত হেনো তেওঁলোকে মুখামুখি হৈ থাকি অভিনয় কৰাৰ সুবিধা পায়।

চৌধুৰীয়ে অসমীয়া সাহিত্যলৈও বিশিষ্ট বৰঙণি আগবঢ়াইছে। পোনতে তেওঁ কবিতা ৰচিছিল। পিছত সাহিত্যাচাৰ্য্য অতুল চন্দ্ৰ হাজৰিকাৰ উপদেশ মতে নাটক ৰচিবলৈ ধৰে। তেওঁ ৰচনা কৰা নাটকৰ ভিতৰত সামাজিক নাটক 'নিমিলা অংক' (১৯৬৫) আৰু 'বব্ৰুকুমাৰ'(১৯৫২) বিশেষভাৱে সমাদৃত হৈছে। বব্ৰুকুমাৰ কৃত্তিবাসী ৰামায়ণৰ আধাৰত ৰচিত। 'নিমিলা অংক' এখন সামাজিক নাটক। এই নাটকত নিম্ন মধ্যবিত্ত পৰিয়ালৰ অৰ্থনৈতিক সমস্যাৰ কথা দাঙি ধৰা হৈছে।

তেওঁ 'মানুহ বিচাৰি' (১৯৮৭) শীৰ্ষক এখন জীৱনী গ্ৰন্থও প্ৰকাশ কৰি ইতিমধ্যে পাঠক সমাজৰপৰা ভূয়সী প্ৰশংসা লাভ কৰিছে। এই গ্ৰন্থৰ বাবে ভাৰতীয় ভাষা পৰিষদে তেওঁক পুৰস্কৃত কৰিছে। গ্ৰন্থখনত,তেওঁ তেওঁৰ বহুদিনীয়া চিনাকি কিছুমান চৰিত্ৰক সৰস আৰু আকৰ্ষণীয় প্ৰকাশ ভংগীৰে উপস্থাপন কৰিছে। তেওঁৰ আন এখন এনে উল্লেখযোগ্য গ্ৰন্থ হ'ল— 'মইনামতী'। 'ভিনজন ভিনমন' শীৰ্ষক আন এখন গ্ৰন্থ প্ৰকাশ পাইছে।

'মানুহ বিচাৰি' সম্পৰ্কে ড° হীৰেণ গোহাঁয়ে লিখিছে, "আন বহু পাঠকৰ দৰে ময়ো অনুভৱ কৰিছোঁ, এই কিতাপখন আমাৰ সাহিত্যৰ এক অনুপম কীৰ্ত্তি। সহজ সৰল ভাষা আৰু কথন ভংগীৰে তেখেতে আমাৰ ওচৰলৈ লৈ আহিছে অনাদৰ অৱহেলাত মলিন সোণৰ দৰে আমাৰ সমাজৰ সাধাৰণ মানুহৰ মহত্ত্ব।"

ৰাজনৈতিক ক্ষেত্ৰতো তেওঁৰ বৰঙণি স্মৰণীয়। ১৯৪২ৰ আন্দোলনত তেওঁ সক্ৰিয় ভূমিকা লৈছিল। ছচিয়েলিষ্ট দলত যোগদান কৰি, তেওঁ তিনিবছৰ কাল আত্মগোপন কৰিছিল। এই সময়ছোৱাত তেওঁ জয়প্ৰকাশ নাৰায়ণ, ৰামমনোহৰ লোহিয়া, অচ্যুত পট্টবৰ্দ্ধন, অৰুণা আশ্ৰফ আলি, আচাৰ্য নৰেন্দ্ৰদেৱৰ নিচিনা দেশনেতাৰ সান্নিধ্যলৈও আহিছিল। দেশ স্বাধীন হোৱাৰ পিছত কংগ্ৰেছত ছচিয়েলিষ্টসকল থাকিব নোৱাৰিব বুলি সিদ্ধান্ত হোৱাত সেই লোকসকল ফালৰি কাটি যায়। তেতিয়া চৌধুৰীকে ধৰি এচামে অসমত ছচিয়েলিষ্ট দল গঠন কৰিলে। তেওঁ দলৰ মুখপত্ৰ সাপ্তাহিক 'জনতা'ৰ (১৯৪৭-১৯৫২) সম্পাদনাৰ দায়িত্ব বহন কৰিছিল। চৌধুৰীয়ে ১৯৫২ চনত গুৱাহাটী সমষ্টিৰ পৰা লোকসভা আৰু ১৯৫৭ চনত কমলপুৰ বিধান সভা সমষ্টিৰ পৰা নিৰ্বাচন খেলি পৰাজয় বৰণ কৰে। ১৯৬৪ চনত তেওঁ গুৱাহাটী পৌৰ সভাৰ সভাপতি নিৰ্বাচিত হয়। উল্লেখযোগ্য যে চৌধুৰীয়ে আছিল গুৱাহাটী পৌৰ সভাৰ প্ৰথমগৰাকী অকংগ্ৰেছী সভাপতি। ১৯৬৭ চনত কমলপুৰ বিধান সভা সমষ্টিৰ পৰা তেওঁ বিধায়ক নিৰ্বাচিত হয়। ১৯৭৫ চনত

তেওঁ গুৱাহাটী পৌৰ নিগমৰ মেয়ৰ নিৰ্বাচিত হৈছিল। ১৯৭৮ চনত জনতা দলৰ প্ৰাৰ্থীৰূপে জালুকবাৰী সমষ্টিৰ পৰা অসম বিধান সভাৰ সদস্য নিৰ্বাচিত হয়। এই মন্ত্ৰীসভাত তেওঁ শিক্ষামন্ত্ৰীৰূপে কাৰ্য্যনিৰ্বাহ কৰি এই দায়িত্বত ১৯৭৯ চনলৈ থাকে।

১৯৯২ চনত গোবেশ্বৰত অনুষ্ঠিত হোৱা অসম সাহিত্য সভাৰ অষ্ট পঞ্চাশতম অধিবেশনৰ তেওঁ সভাপতি আছিল। অধিবেশনলৈ শোভাযাত্ৰা কৰি তেওঁক আদৰি নিওঁতে, তেওঁ হাতী, ঘোঁৰা বা ৰথ একোতে নুঠাৰ তেওঁৰ সিদ্ধান্তৰ কথা আদৰণি সমিতিক জনাই দিছিল। ৰাইজৰ লগত তেওঁ খোজ কাঢ়িয়েই শোভাযাত্ৰাত অংশ গ্ৰহণ কৰিছিল। সেইদিনা সভাপতিৰ আসনৰপৰা ৰাইজৰ উদ্দেশ্যে দিয়া বাণীত তেওঁ কৈছিল, "সমূহ দিশত এক সম্পূৰ্ণ বিপ্লৱ লাগে। ধ্বংসৰ কাৰণে এই বিপ্লৱ নহয়— ই সৃষ্টিৰ কাৰণে কৰা বিপ্লৱ। এই বিপ্লৱ হ'ব লাগিব সাহিত্য-সংস্কৃতিৰ ক্ষেত্ৰত। সাহিত্যৰ সংজ্ঞা বহুজনে বহুধৰণে দি গৈছে। সাহিত্য সভাৰ এগৰাকী সভাপতি আমাৰ নিজৰ শিক্ষাগুৰু ডঃ সূৰ্যকুমাৰ ভূঞাদেৱে কৈছিল — সাহেই সাহিত্য। আমি তাকে ধুই পখালি ক'ব বিচাৰো— সঁচা কথা সাহসেৰে সোৱাদ লগাকৈ ক'ব পৰাটোৱেই সাহিত্য।"

"আজি আমাৰ সাৰথি হৈছে সংস্কৃতি আৰু আমাৰ শত্ৰু হৈছে দুষ্কৃতি। জনতাৰ অন্তৰৰ ভিতৰত শিল্পীটো যে নিশ্চয়কৈয়ে আছে — তাৰেই আমি জনতাক জ্ঞান দিব লাগিব। আমি জনগণৰ মনৰ সেই শিল্পীটোৱেই মূৰ্ত্ত প্ৰতীক হৈ জনগণক ক'ব লাগিব—

জনতা তোৰ প্ৰাণৰো প্ৰাণত
মনৰো মনত
শিল্পী যে মই
লুকাই লুকাই আছোঁ।"

চৌধুৰীৰ জন্ম ১৯১৫ চনত, বুৰঞ্জী প্ৰসিদ্ধ উত্তৰ গুৱাহাটী শিলা সেন্দুৰী ঘোপা মৌজাৰ ৰংমহলত। তেওঁৰ পিতৃ ভূধৰ চৌধুৰী গুৱাহাটী কৰ্টৰ চিৰস্তাদাৰ আছিল। ভূধৰ চৌধুৰীৰ পুত্ৰ সন্তান ছজন। লক্ষ্যধৰ চৌধুৰী পিতৃৰ পঞ্চম সন্তান। তেওঁৰ মাতৃ হৈছে স্বৰ্গীয়া উমা কান্তি চৌধুৰী।

ৰংমহল প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ৰ পৰা তেওঁ শিক্ষা লাভ কৰিছিল। পিছত গুৱাহাটীৰ লতাশিলৰ খুড়ায়েকৰ ঘৰত থাকি, কটন কলেজিয়েটৰপৰা ১৯৩৩

চনত মেট্ৰিক পৰীক্ষাত পাছ কৰে। ১৯৩৭ চনত তেওঁ কটন কলেজৰ পৰা বি-এছ- চি পাছ কৰে। কংগ্ৰেছৰ চাৰি অনীয়া সদস্য আছিল বাবে তেওঁ কোনো চৰকাৰী চাকৰি নাপালে। শেষত তেওঁ উত্তৰ গুৱাহাটী আউনীআটী কমলদেৱ হাইস্কুলতে শিক্ষকতা কৰিবলৈ লৈছিল।(১৯৩৯-১৯৪২)।

চৌধুৰীৰ দৈনন্দিন কটিন তলত উল্লেখ কৰা হ'ল। তেওঁ প্ৰতিদিনে সাত ঘণ্টাকৈ লিখা-পঢ়া কৰে। দিনৰ কাম পুৱা চাৰি বজাৰ পৰা আৰম্ভ কৰে। পুৱা উঠি নিজে বাকি একাপ ৰঙা চাহ খায়। চাহ খাই উঠি লিখা পঢ়াত ব্যস্ত হয় প্ৰায় চাৰে সাত বজালৈ। তাৰ পিছত গা-পা ধুই ঘৰলৈ বজাৰ কৰিবলৈ ওলাই যায়। বজাৰৰপৰা উভতি আহি পুনৰ একাপ চাহ খোৱাৰ আগেয়ে দুই তিনিজন কাকতৰ সম্পাদকৰ লগত বাতৰিৰ বিষয়ে কথা পতাৰ উল্লেখ কৰিলে। দুপৰীয়া নাতি-নাতিনীহঁতক সাধু শুনায়। আবেলি তিনিৰপৰা পাঁচ বজালৈ লিখা-পঢ়া কৰে বা সভা সমিতিত যোগদান কৰিবলৈ ওলায়। গধূলি বন্ধু-বান্ধৱৰ লগত কথা, পৰিয়ালৰ সেৱা আধা ঘণ্টা, লিখা-পঢ়া, ন বজাত দিনটোৰ ডায়েৰী লিখি দহ বজাত বিছনালৈ যায়।

চৌধুৰী বৰ বিনয়ী লোক আছিল। নিজৰ নম্ৰতা তেওঁ প্ৰকাশ কৰিছিল এনেদৰে, "মই এজন চুটি চাপৰ মানুহ, মোৰ উশাহো চুটি আৰু চিন্তাৰ পৰিসৰো চুটি।" তেওঁ কৈছিল, "সাহিত্যত ৰাজনীতিৰ থল নাই। কিন্তু ৰাজনীতিত সাহিত্যৰ থল আছে।"

তেওঁৰ পৰলোকপ্ৰাপ্তি হয় ২০০০ চনৰ ১৮ আগষ্টত। ❐

ডঃ ভূপেন হাজৰিকা

১৯৩০ চনৰ ৩০ অক্টোবৰ। সেইদিনা গুৱাহাটী কটন কলেজিয়েট হাইস্কুলত ছাত্ৰ সমাজৰ দ্বাৰা এখন সভাৰ আয়োজন কৰা হৈছিল। সেই সভাত সাহিত্যৰথী লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা সভাপতিৰূপে উপস্থিত আছিল। সেই সভাতে এটি পাঁচ বছৰীয়া শিশুৱে মুগাৰ ধুতি-পাঞ্জাবী পিন্ধি এখন মেজৰ ওপৰত উঠি নিৰ্ভয়- নিঃসংকোচে গান এটি পৰিবেশন কৰিছিল। গানটো শুনি উপস্থিত দৰ্শক মণ্ডলীয়ে হাততালি বজাই তেওঁ উজ্জ্বল ভৱিষ্যতৰ সঁহাৰি দিছিল। শিশুটিৰ গানত বাৰুকৈ অভিভূত হৈ পৰিছিল লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা। গান গোৱা শেষ হ'লত, শিশুটিক নিজৰ ওচৰলৈ মাতি আনি গা-মূৰ পিহি গালত চুমা খাই আৰ্শীবাদ দিছিল-- 'এদিন এওঁ ডাঙৰ শিল্পী হ'ব'। লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাই তাহানিতে এনেদৰে গণি-পিটি থৈ যোৱা সেই শিশুটিয়ে ডঃ ভূপেন হাজৰিকা।

আজি এই নামটো কলাৰ প্ৰতীক ৰূপে ব্যৱহাৰ কৰিব পৰা হৈছে। তেওঁ গন্ধৰ্ব বিদ্যাৰ ওজা। ভূপেন হাজৰিকাৰ কণ্ঠ বুলিলে মানৱ হৃদয় কোমল হয়। তেওঁৰ কণ্ঠ বিষাদৰ শান্তি, শোকৰ সান্ত্বনা । তেওঁৰ এই বাণী আজি স্বদেশতে নহয়, বিশ্বই জানে। তেওঁ এজন শান্তিৰ অগ্ৰদূত । সকলোৰে 'ভূপেনদা' এক অমিয় ধ্বনি। এই ধ্বনিৰ ধমনিত সঞ্জীৱনী আছে—যিয়ে সহস্ৰজনক প্ৰেৰণা যোগাব পাৰে, উৎসাহ, প্ৰফুল্লতা আদি দিব পাৰে। তেওঁৰ ভাবাৰে তেওঁৰ গান বহু আস্থাহীনতাৰ বিপৰীতে এক গভীৰ আস্থাৰ গান, কল্পনা বিলাসৰ বিপৰীতে এক সত্য প্ৰশক্তিৰ

ধ্যান, তেওঁৰ কলা-শৈলীত এক মধুৰ বৈশিষ্টৰ মান যি গানত জনৈক সংগ্ৰামী সৈনিকৰ মহাপ্ৰাণ, সম-সাময়িক সংঘাত জীৱনৰ জ্যোতি প্ৰপাত সেই গানতে ধন্য সমবেত শিল্পী অগণ্য, ধ্বংসমুখী দৃষ্টীভংগী কিম্বা মনোমালিন্য সেয়া তেওঁৰ গানৰ লক্ষ্য নহয়, লক্ষ্য শান্তি অনন্যা, তেওঁৰ সুৰ বিন্যাসত মূৰ্ত হৈছে অতীত বৰ্তমান চিৰ উজ্জ্বল ভৱিষ্যতেও যেন তাতেই কৰে নিতে স্নান, তেওঁৰ গান বহু বাধাৰ বিপৰীতে এত তীব্ৰ গতিৰেই গান । সৌন্দৰ্য্যৰ চিৰন্তন সত্যৰ এই নিৰস গৱেষণাৰ বাবে সমাজে ড° হাজৰিকাক কলাৰত্ন বা কলা গুণ সিন্ধুৰেও বিভূষিত কৰিব বিচাৰিছে। কলা সংগীত আৰু গণ সংগীত দুয়োটা ৰূপতেই তেওঁ স্ব-প্ৰতিভাবান। এই গুণে তেওঁ আমাৰ আৰু আমি তেওঁৰ। এজন অন্ধৰ পৰা গাঁৱৰ এগৰাকী আবাল বৃদ্ধালৈ সকলো ভূপেন হাজৰিকাক চাওঁ বুলি তিনি-চাৰি ঘণ্টালৈ পৰ দি থকা সাধাৰণ কথা। ভূপেন হাজৰিকাৰ বাবে ইয়াতকৈ ডাঙৰ সামাজিক স্বীকৃতি আন একোৱে হ'ব নোৱাৰে বুলিয়ে আমাৰ বিশ্বাস। ইয়ে প্ৰতীয়মান হ য়, ভূপেন হাজৰিকাৰ জীৱনে গণ শিল্পীৰো ব্যাখ্যা। সংগীতৰ সুৰে তেওঁৰ জীৱনৰ সুৰ, জীৱনৰ বৃত্তপথ । এই সুৰত মানৱ জীৱনৰ হাঁহি কান্দোন, আশা-আকাংশা, আৱেগ-অনুভূতি, উত্থান পতন, অতীত-বৰ্তমান—আটাইকেইটা সুৰে সমানে তুলিবলৈ তেওঁ চেষ্টা কৰিছে। যাৰ নাম 'ভূপেন্দ্ৰ সংগীত' দিয়া হৈছে। এই সুৰৰ তেওঁৰ নিজা বৈশিষ্ট আছে আৰু এই সুৰ এক সুকীয়া ধাৰালৈ গঢ় লৈছে। তেওঁৰ সুৰৰ আঁৰৰ প্ৰতিটো টানত আছে— মানৱতাবাদ, এখন সমাজবাদী সমাজ। তেওঁ এনে এখন মুক্ত আৰু স্বচ্ছ সমাজ বিচাৰে য'ত ধনী দুখীয়াৰ প্ৰভেদ নেথাকে। সাধাৰণ বনুৱা হজুৱাৰ পৰা সকলোৱে সমানে মানৱ অধিকাৰ আৰু মানৱ সুবিচাৰ ভোগ কৰিব পাৰে। এই সকলোৱে ওপৰত তেওঁ মানৱ প্ৰেমকে প্ৰথম স্থান দিছে ।এই মানৱ প্ৰেম বা বিশ্ব প্ৰেম সুৰৰ মাজেৰে হৃদয়ত হৃদয় থৈ, প্ৰাণত প্ৰাণ থৈ সুৰৰ তালৰ আঁহ ফালি ফালি আমাৰ কৰ্ণেন্দ্ৰিয়ত সুখৰ অনন্ত প্ৰবাহ ঢালিছে — মানুহ প্ৰেমেৰে জীয়াই থাকে, কৰ্মৰ মাজেৰে জীয়াই থাকে।

তেওঁ গাইছে— 'মুমূৰ্ষু মানৱক জীৱনৰ বিদ্যুৎ
কিঞ্চিতো যদি দিব পাৰোঁ।
আকাশ ধুমুহা আৰু বজ্ৰক তাৰ বাবে
শতবাৰ প্ৰণিপাত কৰো।'

— 'মানুহে মানুহৰ বাবে
যদিহে অকণো নেভাৱে
অকণো সহানুভূতিৰে
ভাবিব কোনেনো কোৱা ? সমনীয়া'
'আকাশী গংগা' বিচৰা নাই
নাই বিচৰা স্বৰ্ণ অলংকাৰ
নিষ্ঠুৰ জীৱন সংগ্ৰামত
বিচাৰো মৰমৰ মাত এষাৰ'
—'স্নেহেই আমাৰ শত শ্ৰাৱণৰ
ধাৰাসাৰ বৃষ্টিৰ প্লাৱন আনে।'
—'গংগাৰ চাপৰিৰ তলিতে দেখিবা
লুইতৰ পলসো আছে
তোমাৰে মোৰে আইয়ে কান্দিলে
একেই চকুপানী মচে।'
—'মানুহ যদিহে নহয় মানুহ
দানৱ কাহানিও নহয় মানুহ
যদি দানৱ কাহানিবা হয়েই মানুহ
লাজ পাব কোনেনো কোৱা ?'

ড° হাজৰিকা অসমীয়া সংগীতৰ বাহক, সুৰৰ বৰ দ'ল সাজোতা, সত্যম শিৱম-সুন্দৰম চিৰ আৰাধক ।এনে সুৰ নাই, যিটো সুৰ ভূপেন হাজৰিকাৰ কণ্ঠত নাই। অসমত এনে এটা চুক নাই, য'ত ভূপেন হাজৰিকাৰ কণ্ঠই ঢুকি পাবলৈ বাকী। অসমত এনে এজন মানুহ নাই যি ভূপেন হাজৰিকাৰ কণ্ঠ নিচিনে বা নুবুজে। পাহৰণিৰ গৰ্ভত হেৰাই যাবলৈ ওলোৱা আমাৰ জাতীয় ঐতিহ্যময় সুৰ আৰু গীত মাতবোৰ আধুনিকতাৰ তালত বান্ধি বোকোচাত তুলি আলফুলকৈ বিশ্বক দেখুৱাই ফুৰোঁতাজন ড° ভূপেন হাজৰিকা । তেওঁ লোক সংগীতৰ সংগ্ৰহৰ এজন আগশাৰীৰ সংগ্ৰাহক। লোক-সংগীত বিচাৰি ফুৰা তেওঁৰ হবি। সেয়ে 'এ জয় ৰঘু নন্দন' স্বদেশতে নহয়, নিউইয়ৰ্ক, লণ্ডন পেৰিছ, মস্কো, লিউপোলদভিল, যি ঠাইলৈ গৈছে তাতে এই সুৰ গুঞ্জৰিছে।

লোকগীত বিচাৰি আডিয়াট্ৰিক সাগৰৰ মাছমৰীয়াসকলৰ নাৱতে তেওঁ আনকি তেৰ দিন পৰ্য্যন্ত কটাইছে। পূৰ্ব ভাৰতীয় লোক-সংগীতৰ সুৰ সংগ্ৰহ আৰু প্ৰচাৰৰ দিহাৰ বাবে ১৯৭৭ চনত 'পূৰ্ব ভাৰত লোক সংস্কৃতি গৱেষণা কেন্দ্ৰ' প্ৰতিষ্ঠা কৰিছে আৰু এই অনুষ্ঠানৰ ড° হাজৰিকা সভাপতি। লোক সংগীতৰ ব্যাখ্যা দি তেওঁ কয়, "ঈশ্বৰ, দানৱ, জাৰ, জহ খেতি, তাঁতৰ শাল, সমাজ, মৰম, কান্দোন, সাহস একেলগে সাঙোৰা প্ৰকাশৰ মাধ্যম—লোক সংগীত, যাক মই মাটিৰ সংগীত বুলিছো। মাটিত ভৰি ৰাখি মাটিৰ কথা নেপাহৰি, মাটিৰ সুৰক সন্মান কৰি সঁচা মানুহে নিৰ্মল আনন্দ পায়।" এই লোকসংগীতসমূহ লোক সংস্কৃতিৰ অংগ।

ড° ভূপেন হাজৰিকাক অসমীয়া মানুহে কেতিয়াও পাহৰিব নোৱাৰে। ভাৰতীয় সংগীত আৰু অসমীয়া সংগীতৰ সমন্বয় সেতুখনো ড° হাজৰিকায়ে সজাই দিছে। অসমত চিল্ড্ৰেন্স ফিল্ম ছ'চাইটি, চিনে ক্লাব, বানপীড়িত-কণশিল্পী কলাকেন্দ্ৰ বিপদাপন্নৰ সাহাযাৰ্থে গীতৰ সমদল বাহিৰ কৰাৰ পৰিকল্পনা, অসমীয়া কথাছবিৰ প্ৰথম মহোৎসৱ আয়োজন কৰাৰ অনুপ্ৰেৰণা, বম্বে কলিকতাৰ পৰা আগশাৰীৰ কণ্ঠশিল্পী আনি অসমত প্ৰথম সাংস্কৃতিক সমাৰোহ পতা, হিজ মাষ্টাৰ ভয়েজৰদ্বাৰা অসমীয়া শিল্পীক ৰেকৰ্ডিঙৰ সুবিধা হাতত পোৱাকৈ দিয়া, অসমৰ ষ্টুডিঅ'টো বা ৰবীন্দ্ৰ ভৱনৰ অসম্পূৰ্ণ কামখিনি সম্পূৰ্ণ কৰাত প্ৰাণঢালি দিয়া, মিনি আলোচনী (বিন্দু) তথা আৰ্ট জাৰ্নেল (গতি) প্ৰকাশ কৰা, সোণৰ ৰেকৰ্ড পোৱা—এই বিলাকবো গুৰি বিচাৰিলে ড° হাজৰিকাকে আমি শ্ৰদ্ধাৰে সোঁৱৰিব লাগিব। ডঃ হাজৰিকাই আমালৈ কঢ়িয়াই অনা গৌৰৱৰ কথা কৈ শেষ কৰিব নোৱাৰি।

১৯৫৮ চনৰ ড° হাজৰিকাই পৰিচালনা কৰা 'মাহুত বন্ধুৰে' চলচ্চিত্ৰখন তেতিয়াৰ ভাৰতৰ প্ৰধানমন্ত্ৰী জৱাহৰলাল নেহৰুৱে মাত্ৰ দহ মিনিট চাম বুলি ঘণ্টাহ প্ৰায় দুঘণ্টা সময় উপভোগ কৰাটো ড° হাজৰিকাৰ চলচিত্ৰ জীৱনৰ বিশেষ সাফল্য বুলিব লাগিব। এই চলচ্চিত্ৰখনে শ্ৰেষ্ঠ আঞ্চলিক ছবিৰ ৰাষ্ট্ৰিয় পুৰস্কাৰ লাভ কৰিবলৈ সক্ষম হৈছে। ১৯৬১ চনত ড° হাজৰিকাই নিৰ্মাণ কৰা 'শকুন্তলা' ছবিখনেও ৰাষ্ট্ৰপতিৰ পদকেৰে সন্মানিত হৈছে। ১৯৬৪ চনত নিৰ্মাণ কৰা 'প্ৰতিধ্বনি' ছবি ড° হাজৰিকাৰ জীৱনৰ চৰম কৃতিত্ব বুলিব লাগিব। এইখন ছবিয়েও ৰাষ্ট্ৰপতি পদকেৰে সন্মানিত হয়। উল্লেখ্য যে, ড° হাজৰিকাৰ 'প্ৰতিধ্বনি' ছবি ফ্ৰান্সৰ আন্তৰ্জাতিক চলচ্চিত্ৰ মহোৎসৱলৈ আমন্ত্ৰিত হৈছিল। ছবিখন 'কা স্বৰতি' বুলি খাচী ভাষালৈ 'ডাব' কৰা হৈছে। ১৯৬৬ চনত ড° হাজৰিকাই নিৰ্মাণ কৰা 'লটি ঘটি' [illegible]

ব্যংগ চিনেমা। এইখন ছবিৰ বাবেও তেওঁ ৰাষ্ট্ৰপতি প.দক লাভ কৰিছে। ১৯৭৬ চনত আব্দুল মজিদ পৰিচালিত 'চামেলি মেম চাব'ত সংগীত পৰিচালনা কৰে ড° হাজৰিকাই। এই চলচ্চিত্ৰৰ সংগীতে বছৰৰ সৰ্বশ্ৰেষ্ঠ সংগীত পৰিচালনাৰ সন্মান ড° হাজৰিকালৈ কঢ়িয়াই আনে। এই সংগীতৰ বাবে ৰাষ্ট্ৰপতিয়ে তেওঁক 'ৰজত কমল বটা' আৰু নগদ দহ হাজাৰ টকাৰে সন্মানিত কৰে। ড° হাজৰিকালৈ ভাৰতীয় ৰাষ্ট্ৰীয় পৰ্য্যায়ত এইটো এটা ডাঙৰ সন্মান বুলি কব লাগিব। ১৯৭৮ চনত দুটা অসমীয়া গানৰ বিশেষ ৰেকৰ্ড বাহিৰ কৰাৰ উপৰিও তেওঁ 'আমি এক যাযাবৰ' বুলি আঠোটা বঙালী গীতৰ এল. পি ৰেকৰ্ড উলিয়াই এইছ. এম. ভি. ৰ পৰা এখন এম্বেচাদৰ গাড়ী আৰু লগতে এখন সোণৰ ৰেকৰ্ড (Dis) লাভ কৰিব পৰাটো উল্লেখযোগ্য। উল্লেখযোগ্য যে সংগীতত সোণৰ ৰেকৰ্ড লাভ কৰা ডঃ হাজৰিকা সেই সময়ত কলিকতাত সপ্তমগৰাকী শিল্পী আছিল। ১৯৭৭ চনত পশ্চিম বংগৰ 'বাংলা চলচ্চিত্ৰ পুৰস্কাৰ সমিতি'য়ে 'দম্পতী' নামৰ বঙালী চলচ্চিত্ৰত ড° হাজৰিকাই সংগীত পৰিচালনাৰে দেখুওৱা দক্ষতাৰ শলাগৰূপে তেওঁক বছৰৰ শ্ৰেষ্ঠ সংগীত পৰিচালকৰূপে আদৰিছিল। এই ছবিত আশা ভোচলে, অসিত কুমাৰ, আৰতী মুখাৰ্জী, মান্না দে আদিৰ নিচিনা বৰেণ্য গায়কসকলক ডঃ হাজৰিকাই গান গোৱাইছিল। 'সীমানা পেৰিয়ে'ত সংগীত পৰিচালনা কৰি ১৯৭৮ চনত 'বাংলাদেশ ফিল্ম ইণ্ডাষ্টিজ'ৰ ফালৰ পৰা ড° হাজৰিকা বছৰৰ শ্ৰেষ্ঠ সংগীত পৰিচালকৰূপে সন্মানিত হৈছিল। উক্ত ছবিত ড° হাজৰিকাই গোৱা 'মেঘ থম্ থম্ কৰে কিছু নেই' গীতটো বৰ সমাদৃত হৈছে। ১৯৮১ চনৰ ২৩ মাৰ্চত কলিকতাত থকা মস্কো নিউজ ক্লাবে ড° হাজৰিকাক সম্বৰ্দ্ধনা জনাবলৈ বিশেষ অনুষ্ঠানৰ আয়োজন কৰিছিল। ১৯৮১ চনৰ ২৩ মে'ত পশ্চিম বংগ চৰকাৰে অসমৰ সাংস্কৃতিক অনুষ্ঠান এটিৰ আয়োজন কৰিছিল। অসমৰ এই অনুষ্ঠানে পশ্চিম বংগৰ জনসাধাৰণক বিশেষ আমোদ দিব পৰাকৈ অনুষ্ঠান পৰিচালনা কৰিছিল ড° হাজৰিকাই। ড° হাজৰিকাই সংগীত পৰিচালনা কৰা অ 'একপল' ছবিৰ ছয়খন ৰেকৰ্ড নিলামত বিক্ৰী কৰি পোৱা চল্লিছ হাজাৰ টকা আৰু প্ৰীমিয়াৰ শোৰ সমুদায় টকা অসমীয়া বাইজৰ কাৰণে মুখ্যমন্ত্ৰী পুঁজিলৈ ড° হাজৰিকাই দান দিছিল। ড° হাজৰিকা সংগীত পৰিচালিত 'আৰোপ'ৰ বাবে ব্যৱহাৰ কৰা বৰগীত এটি হৈ, ড° হাজৰিকাই আঠ হাজাৰ এক টকা, শংকৰী কলা প্ৰচাৰৰ বাবে মুখ্যমন্ত্ৰীক দান কৰিছিল। ১৯৭৭ চনত অসম সাহিত্য সভাই তেওঁক অভয়াপুৰী অধিবেশনত সম্বৰ্দ্ধনা জনোৱাৰ লগতে,

১৯৬৩ চনত নাজিৰাত বহা অসম সাহিত্য সভাৰ সাংস্কৃতিক সন্মিলনৰ তেওঁ আছিল সভাপতি। ১৯৮০ চনৰ আঠ জানুৱাৰীত কলিকতাৰ ৰবীন্দ্ৰ ভৱনত 'দি গ্ৰামফোন কোম্পানী অৱ ইণ্ডিয়াৰ' হৈ এইচ এম. ভিৰ তৰফৰ পৰা ছয়জন শিল্পীক সম্বৰ্দ্ধনা জনাইছিল আৰু তাৰ ভিতৰত ড° হাজৰিকাও এজন আছিল। ১৯৮৪ চনৰ ৮ মে'ৰ পৰা ৩০ মে'লৈকে 'বাংলাদেশ শিল্প কলা অকাডেমি'য়ে'বাংলাদেশত আয়োজন কৰা সংগীত সন্মিলনৰ ভাৰতৰ তিনিগৰাকী শিল্পীয়ে যোগদান কৰিছিল। তেওঁলোক হ'ল— ড° হাজৰিকা, পাৰবীন চুলতানা আৰু সুচিত্ৰা মিত্ৰ। এই সন্মিলনত বিশ্বৰ কুৰিখন দেশে অংশ গ্ৰহণ কৰিছিল। বাংলাদেশৰ বিভিন্ন অনুষ্ঠানে তেওঁক সম্বৰ্দ্ধনা জনাইছিল আৰু বিভিন্ন সংগীতানুষ্ঠানত তেওঁ সংগীত পৰিবেশনো কৰিছিল। তেওঁক সম্বৰ্দ্ধনা জনোৱা বাংলাদেশৰ বিশেষ অনুষ্ঠানৰ কেইখনমান আছিল— বাংলাদেশ সাহিত্য অকাডেমি, ঢাকা ক্লাব, বাংলাদেশ নেচনেল প্ৰেছ ক্লাব, বাংলাদেশ মহিলা সমিতি, ঋত্বিজ শিল্পী গোষ্ঠী, বাংলাদেশ শিল্পকলা অকাডেমি, ঢাকা বিশ্ববিদ্যালয় ছাত্ৰ সন্থা, ইত্তেফাক কাকত গোষ্ঠী আদি। লগতে ঢাকা টেলিভিচ্যন কেন্দ্ৰই তেওঁ আমন্ত্ৰণ কৰি নি তেওঁলোকৰ 'একুনি' অনুষ্ঠান অংশ গ্ৰহণ কৰাৰ সুবিধা দিছিল। বাংলাদেশৰ এইবোৰ অনুষ্ঠানে তেওঁক উপহাৰ হিচাপে আগবঢ়োৱা বঁটাৰ পৰিমাণ প্ৰায় ৯০ কিলোগ্ৰাম হৈছিল। বলৰাজ চাহানীৰ প্ৰিয় জুহু আৰ্ট থিয়েটাৰ কৰ্মীসকলে চাহানীৰ কুটীৰত অনুষ্ঠিত এখন সভাত ড° হাজৰিকাক সম্বৰ্দ্ধনা জনাইছিল। আৰু সেই সভাত খাজা আহমেদ আব্বাচ আৰু প্ৰেম ধাৱান উপস্থিত থাকি ড° হাজৰিকাক আদৰিছিল। ১৯৭৬ চনৰ ২৬ জানুৱাৰীত অৰুণাচল চৰকাৰে তেওঁক 'মেৰা ধৰম মেৰি মা' নামৰ হিন্দী ছবি নিৰ্মাণ কৰাৰ বাবে সম্বৰ্দ্ধনা জনাই সোণৰ পদক উপহাৰ দিছিল।

অল ইণ্ডিয়া ক্ৰিটিকচ এচোচিয়েশ্যনৰ তৰফৰ পৰাও কলা গুণসিন্ধু ড° হাজৰিকাক লোক সংগীতৰ শিল্পীৰূপে মানপত্ৰৰে বিভূষিত কৰিছে। ১৯৫৪ চনত ড° হাজৰিকাই নতুন দিল্লীত অনুষ্ঠিত আন্তঃবিশ্ববিদ্যালয় যুৱ মহোৎসৱত অসমৰ পৰা যোৱা সাংস্কৃতিক দলটোৰ পৰিচালকৰূপে গৈছিল। অসমৰ পৰা যোৱা এই দলটোৱে প্ৰবীণ ফুকনৰ 'মণিৰাম দেৱান' নাটখনি মঞ্চস্থ কৰি শ্ৰেষ্ঠ দলৰ বঁটা লাভ কৰিবলৈ সক্ষম হৈছিল। ১৯৫৩ চনত গণ নাট্য সংঘৰ গুৱাহাটীত অনুষ্ঠিত অধিবেশনখনো স্মৰণীয়। এই অধিবেশনত বলৰাজ চাহানী, সুচিত্ৰা মিত্ৰ, সলিল চৌধুৰী, হেমন্ত মুখোপাধ্যায়, অমৰ শেখ, দেবব্ৰত আদি বিখ্যাত শিল্পীসকলে

যোগদান কৰিছিল। এই অধিবেশন কৃতকাৰ্য কৰাত ড° হাজৰিকাৰ ভূমিকা উল্লেখনীয়। এই অধিবেশনত ড° হাজৰিকাই 'সাগৰ সংগমত কতনা সাঁতুৰিলো' সংগীতটি পৰিবেশন কৰি — বাহিৰৰপৰা অহা শিল্পীসকলৰ পৰা উচ্চ প্ৰশংসা লাভ কৰিছিল।

জালুকবাৰীত অৱস্থিত গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয় উদ্বোধন কৰাৰ দিনা মুকলি অনুষ্ঠানত ড° হাজৰিকাই গোৱা 'জিলিকাব লুইতৰ পাৰ —আন্ধাৰৰ ভেটা ভাঙি প্ৰাগজ্যোতিষত বয়—জেউতি নিজৰাৰে পাৰ।' এই সংগীতৰ ধ্বনিয়ে আজিও লুইতপৰীয়াক প্ৰেৰণা যোগাই আছে। তেওঁৰ এই সেৱাৰ বাবে ভাৰত চৰকাৰে 'পদ্মশ্ৰী' উপাধিৰে তেওঁক সন্মান জনাইছে, লগতে অসম চৰকাৰেও তেওঁ অসমৰ শীৰ্ষ সন্মান 'শংকৰদেৱ বঁটা'ৰে বিভূষিত কৰিছে।

তেওঁ বিভিন্ন অনুষ্ঠান-প্ৰতিষ্ঠানৰ জন্মদাতা, গুৰি ধৰোঁতা আৰু বিষয়-পদবীৰ লগত জড়িত। ভাৰতীয় চলচ্চিত্ৰ বিদেশলৈ পঠোৱাৰ বাবে বাছনি কৰা সৰ্বভাৰতীয় কমিটীৰ চেয়াৰমেনৰূপেও তেওঁক মনোনীত কৰা হৈছিল। সেই কমিটীৰ অন্যান্য সদস্যসকল আছিল— গুলজাৰ, পূৰ্ণেন্দু পত্ৰী, ৰামানন্দ সাগৰ। তদুপৰি ড° হাজৰিকাক কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰৰ তথ্য আৰু অনাতাঁৰ দপ্তৰে তিনি বছৰৰ কাৰণে 'প্ৰডিউচৰ এমেৰিটাচ'ৰূপে স্বীকৃতি দিয়ে। এই স্বীকৃতিৰ ফলত ডঃ হাজৰিকাই ভাৰতৰ যিকোনো অনাতাঁৰ কেন্দ্ৰ আৰু দূৰদৰ্শন কেন্দ্ৰৰ পৰা বিশেষ অনুষ্ঠান পৰিবেশন কৰাৰ সুবিধা পাইছিল। কেইবাটাও অসমীয়া গল্পৰ আধাৰত চুটি চিত্ৰ নিৰ্মাণৰ বাবেও দূৰদৰ্শনে ড° হাজৰিকাক অনুমতি দিছিল। ১৯৭৭ চনৰ এৰ্ক জানুৱাৰীত কলিকতাত প্ৰতিষ্ঠা কৰা 'পূৱ ভাৰত লোক- সংস্কৃতি গৱেষণা কেন্দ্ৰ'ৰ ড° হাজৰিকা সভাপতি আছিল। বিহাৰৰ পৰা মণিপুৰলৈ লোকগীত সংগ্ৰহ আৰু তাৰ প্ৰচাৰ কৰাই এই অনুষ্ঠানৰ উদ্দেশ্য আছিল। অসমৰ কাজিৰঙা কুঠুৰীত এই উদ্দেশ্যে তেওঁ এটি গৃহ নিৰ্মাণ কৰাৰ কথাও উল্লেখযোগ্য। ড° হাজৰিকা আমেৰিকাত থকা ভাৰতীয় ছাত্ৰ সন্থাটোৰ সৈতেও নিবিড়ভাৱে জড়িত। এই অনুষ্ঠান তেওঁ অবৈতনিক প্ৰধান সচিবো নিযুক্ত হৈছিল। আৰু অনুষ্ঠানৰ মুখপত্ৰ (New India)ৰ সম্পাদনাৰ দায়িত্বও গ্ৰহণ কৰিবলগীয়া হৈছিল। ১৯৬৯ চনত তেওঁ 'সাগৰ সংগম' অনুষ্ঠানৰদ্বাৰা ফ্ৰান্সৰ লগত ভাৰতৰ বন্ধুত্ব গঢ়ি তাৰদ্বাৰা ফ্ৰান্সৰ পৰা ভাৰতৰ চিত্ৰ নিৰ্মাতালৈ প্ৰামাণ্য যন্ত্ৰপাতি তথা সহযোগিতা লাভ কৰাৰ সুযোগ দিছিল। ড° হাজৰিকাৰ পৰামৰ্শমতেই অচ্যুত লহকৰে ভ্ৰাম্যমান থিয়েটাৰ নটৰাজৰ

জন্ম দি অভিনয় জগতত এক নতুন আলোক বিয়পায়। ১৯৫৩ চনত অসম গণ নাট্য সংঘৰ সৌজন্যত গুৱাহাটীৰ নবীন চন্দ্ৰ হলত প্ৰথম 'জ্যোতি-দিৱস' পাতি জ্যোতি প্ৰসাদকে নহয় শিল্পীক এক বিশেষ আসনত বহুৱাইছিল ড° হাজৰিকাই।

১৯৯৩ চনৰ ৪, ৫, ৬ আৰু ৭ ফেব্ৰুৱাৰীত শিৱসাগৰৰ বংপুৰ ক্ষেত্ৰত অনুষ্ঠিত হোৱা অসম সাহিত্য সভাৰ ঊনষাঠিতম অধিবেশনৰ তেওঁ সভাপতি আছিল। সেইদিনা সভাপতিৰ আসনৰ পৰা জাতিৰ উদ্দেশ্যে দিয়া বাণীত তেওঁ কৈছিল, 'সুলিক্ষিত ৰচনা মাত্ৰেই সাহিত্য নহয়। যেনেকৈ সুলিখক মাত্ৰেই সাহিত্যিক নহয়। সুলিখকৰ আত্মদৰ্শন নঘটিলেও হয়, কিন্তু সাহিত্যিকৰ বাবে ই অপৰিহাৰ্য্য। সাহিত্যিকে স্ব-কালৰ সত্যক অন্বেষণ কৰি চিৰকালৰ সত্যক স্পৰ্শ কৰে। সেই কাৰণেই আৱশ্যক হয় ঘটনাৰ নিখুঁত নিৰ্বাচন আৰু ঘটনাৰ গভীৰত থকা সত্যৰ যথাৰ্থ উন্মোচন। যথাৰ্থ সাহিত্যিকে পণ্য ফেৰি কৰি নুফুৰে। তেওঁ সৰ্ব অৰ্থত দায়বদ্ধ সত্য আৰু সামাজিক দায়ৰ প্ৰতি। সু-সাহিত্যিকে 'লিখা লিখা খেলো আহা' বুলি সত্যৰ ফালে পিঠি দি নেখেলে তেওঁলোকে, যি চকুৰ আগত দেখে তাকে ৰঙে চঙে ঢঙে সজাই নি লিখে।

আজিৰ সময়-ভীৰণ অ-সৰল সময়। এই সময়ত সাহিত্য অকল সময় কটাবৰ কাৰণেই নে? নহয়। অকল ক্লান্তি কমাবৰ বাবেই নে? নহয়? অথচ অসমত অধিক ভাগ 'সাহিত্য' এই পথসমূহেৰে ছেদিলি ভেদেলি হৈ ধাবমান হৈছে যেন লাগে। বিচ্ছিন্ন, অসম্পূৰ্ণ, অসুস্থ মানসিকতাৰে বিভ্ৰান্ত, মানৱতাক সুস্থতা যাচিব লাগে সাহিত্যই। ই হ'ব লাগে উত্তৰণৰ পাথেয়। সাহিত্যিকে দাসত্ব নেমানে। তেওঁ এক বনস্পতিসদৃশ ঋতুত বিবৰ্তিত হৈও, নিজত্বত অটল।"

তেওঁ অসমীয়া জাতিক এক সতৰ্ক সূচক বাণী শুনাই কয়, "লুইতে সদায় অহংকাৰ কৰিয়ে থাকিবনে ? লুইত বাম হৈ যাব, যদি আমি দেখো— নৈ, নিজৰা, উপনৈবিলাকৰ গতিৰ পথত জাবৰ জমিছে, সেইবোৰ নৈ, নিজৰাত স্বকীয় বিকাশৰ সোঁত আনিব খোজা প্ৰচেষ্টাত হাতে কামে সহায় কৰাটো লুইতৰ কৰ্ত্তব্য। নৈ, উপনৈ, নিজৰাৰ বিকাশৰ সোঁত মন্থৰ হৈ গ'লে, গতিহীন হৈ গ'লে লুইতো হৈ পৰিব অগভীৰ, নিজৰাৰ মন যাব ভাগি—এনাজৰী হ'ব আউল জাউল।" ড° হাজৰিকাই অসমত এখন সৰ্বাধুনিক অভিধান আৰু এখন সহজ ব্যাকৰণ অভাৱ অনুভৱ কৰিছে। তেওঁ অনুভৱ কৰা অভিধানখনত থলুৱা বিভিন্ন শব্দৰাজিৰ উপৰিও নতুনকৈ আমাৰ ভাষাত প্ৰৱেশ কৰা ৰাজনীতি, বিজ্ঞান, প্ৰযুক্তিবিদ্যাৰ শব্দ আৰু তাৰ মূল উৎস

গঠন সম্পৰ্কেও থাকিব লাগিব বুলি কয় । তেওঁ কয় যে থলুৱা শব্দৰ মুকলি ব্যৱহাৰে বিভিন্ন জনজাতীয় গোষ্ঠী আৰু আন জনগোষ্ঠীক বিশাল ভাষাক নিজৰ ভাষা বুলি, উমৈহতীয়া ভাষা বুলি, (link Language) বুলি, সংযোগী ভাষা বুলি ভাবিবলৈ উৎসাহিত কৰিব বুলি আমাৰ বিশ্বাস— ইয়াৰ প্ৰতি তেহে সকলোৰে আপোন ভাব জাগি উঠিব । ড° হাজৰিকাই আমাৰ সাহিত্যিকসকলৰ মনোযোগ আকৰ্ষণ কৰি কয়— "বিভিন্ন ৰাজনৈতিক সমস্যা, সামাজিক সংঘাত আদিৰ ছবি, অন্যান্য সমস্যা প্ৰাকৃতিক দুৰ্যোগ বা সমস্যা, আৰ্থ- সামাজিক উন্নয়নমুখী প্ৰকল্পসমূহৰ বিশ্লেষণ থকা মানবীয় কাহিনীক জীৱন্ত ৰূপ দিয়াৰ সময় আহি পৰিছে।"

অসমত সোনকালে ভাষা-সাহিত্যৰ প্ৰকল্প এটা নিৰ্মাণ হোৱা, অসমীয়া ভাষা-সাহিত্য জানিব খোজাসকলৰ নিমিত্তে বৰ্ণনাত্মক গ্ৰন্থপঞ্জী এখন প্ৰস্তুত কৰা, বিজ্ঞানভিত্তিক গৱেষণামূলক অসমৰ বাবে বহুণীয়া সংস্কৃতিকৰ সম্পূৰ্ণাংগ একক গ্ৰন্থ এখন প্ৰকাশ কৰা, অসমীয়া সাহিত্যক জগত সভালৈ নিবলৈ অনুবাদ কোষ এটা গঠন কৰা, সাহিত্য প্ৰকল্পতে এটি বিনোদন কেন্দ্ৰ আৰম্ভ কৰা, সৰ্বসাধাৰণৰ মাজত অধ্যয়নৰ অভ্যাস ব্যাপক কৰিবলৈ পুঁথিভঁৰাল আন্দোলনটোক ন ৰূপ দি প্ৰতি বছৰে পুঁথিভঁৰাল সপ্তাহৰ আয়োজন কৰা, অসমীয়া ভাষাৰ সৰ্বশ্ৰেষ্ঠ গ্ৰন্থৰ বেচৰকাৰী প্ৰকাশকক প্ৰতি বছৰে নগদ ধনেৰে পুৰস্কৃত কৰি পুথি প্ৰকাশনৰ ক্ষেত্ৰত উৎসাহিত কৰা, অসমত মুদ্ৰণ প্ৰযুক্তি বিষয়ক এটি উচ্চ শিক্ষাৰ প্ৰতিষ্ঠান স্থাপন কৰা, চলচ্চিত্ৰ বিত্ত নিগমৰ আৰ্হিত গ্ৰন্থ প্ৰকাশন বিত্ত নিগম আদি প্ৰতিষ্ঠা কৰাৰ বাবেও ড° হাজৰিকাই দাবী জনায়। হাজৰিকাই ভাৰতৰ বোলছবি নিৰ্মাতাসকলে ধ্ৰুপদী ধাৰাৰ সাহিত্য সৃষ্টিক বোলছবিলৈ আৰু (T.V. Serial) অলৈ ৰূপান্তৰিত কৰিবলৈও আহ্বান জনায়।

আধুনিক গীত আৰু গীতিকাৰ সম্পৰ্কত তেওঁ কয়—"ৰবীন্দ্ৰনাথ ঠাকুৰে জনৈক কবিলৈ লিখিছিল—

"ওৰ্‌া তো সব পথেৰ মানুষ
তুমি পথেৰ ধাৰেৰ।"
(সিহঁততো সকলো বাটৰুৱা
তুমি বাটৰ দাঁতিৰ।)

আজিৰ সঁচা আধুনিক গীতিকাৰেও ঠিক তেনেকৈ জীৱনৰ বাটৰ দাঁতিত থিয় হৈ চিৰ প্ৰবাহমান সামূহিক বা ব্যক্তিগত মানৱ গতিক নিৰীক্ষণ কৰি গীতেৰে প্ৰকাশ কৰে। পিছে আজিৰ গীতিকাৰে বাটৰ দাঁতিত থিয় নহৈ মাজে মাজে জীৱনৰ বাটকৰাৰ সৈতে লৰবি লৰবি ধাৱমান কথিকা বা (Runing Commentary) ও কৰিব লাগিব । সঁচা আধুনিক গীত সৃষ্টিয়ে মানৱতাক বিশ্বাস কৰে। জনজীৱনৰ প্ৰতীকেৰে স্পৰ্শ কৰিব খোজে।"

ড° হাজৰিকাই সাহিত্যিক বাল্ট হুইটমেনৰ 'সংগীত হৈছে জনসাধাৰণৰ কলা' আৰু 'আমাৰ সুৰীয়া আত্মা আছে কাৰণেই আনৰ সুৰীয়া আত্মাক বুজিব পাৰো' এই কথা দুফাঁকিৰ প্ৰতি সদায় শ্ৰদ্ধা জনাই আহিছে আৰু এই কথা দুষাৰিৰ মাজতে তেওঁকো আমি বিচাৰি চাব পাৰোঁ।

ড° ভূপেন হাজৰিকাই আমাৰ সাহিত্য জগতলৈ বিশিষ্ট বৰঙণি আগবঢ়াইছে। মূলতঃ তেওঁক আমি এগৰাকী বিশিষ্ট গীতি-কবিৰূপে আদৰিব লাগিব। গীতি-কবিতাৰ ক্ষেত্ৰত লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা, অম্বিকাগিৰী ৰায়চৌধুৰী, পদ্মধৰ চলিহা, উমেশ চন্দ্ৰ চৌধুৰী, পাৰ্বতীপ্ৰসাদ বৰুৱা, জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালা, বিষ্ণুপ্ৰসাদ ৰাভা, মিত্ৰদেৱ মহন্ত আদিৰ দৰে ড° ভূপেন হাজৰিকাৰ গীতেও অসমীয়া গীতি-সাহিত্যৰ বৰভাণ্ডাৰ সুসমৃদ্ধ কৰাত এক বিশেষ অৰিহণা আগবঢ়াইছে। তেওঁৰ এতিয়ালৈকে প্ৰকাশিত গীতৰ পুথিসমূহ হ'ল— **জিলিকাব লুইতৰ পাৰ, সংগ্ৰাম লগ্নে আজি (১৯৬২), আগলি বাঁহৰে লাহৰী গগণা (১৯৬৪), বহ্নিমান ব্ৰহ্মপুত্ৰ** (১৯৮০) আদি।

তেওঁৰ এই গীতি-কবিতাবোৰৰ মাজত বিভিন্ন সুৰ আমি ভাঁহি উঠা দেখিবলৈ পাওঁ :

তেওঁৰ সংগীত সাহস, উদ্দীপনা আৰু জাতীয়তাবোধৰ—

'আমি অসমীয়া নহওঁ দুখীয়া
বুলি সান্ত্বনা লভিলে নহ'ব
আজিৰ অসমীয়াই নিজক নিচিনিলে
অসম ৰসাতলে যাব।'
'পুত্ৰ হৈ মই কিমতে তৰোঁ?
আই তোৰে হৈ মই মৰোঁ?'
'বিপদৰ কালতো মাহ হালধিৰে

জাতিটোক দেহমন ধুবাবাচোন'
'নতুন অসম গঢ়িম'
'অসম আমাৰ ৰূপহী, গুণৰো নাই শেষ'
'জিলিকাব লুইতবে পাৰ'
তেওঁৰ সংগীত অতীত প্রীতিৰ—
—'আকাশী যানেৰে'
—'চিয়াঙৰে গালং।'
'কহিমাৰে আধুনিকা ডালিমী।'
—'মিচিং ডেকাটি।'
'মংগলদৈ তোমাৰে নাম।'
'টিহু হ'ল তোমাৰে নাম।'
ডিফু হ'ল তোমাৰে নাম।'
তেওঁৰ সংগীত শ্রদ্ধাৰ সৌৰৰণি—
—'তেৰশ চৌবন্নৰ মাঘৰে মাহতে'
—'মহা মানবৰ ত্যাগ অগনিয়ে'
—জেঠৰে তেৰৰে দুপৰীয়া'
—'নাই নাই নাই হেনো'
তেওঁৰ সংগীত সম্প্রীতি-ঐক্যৰ—
—'ঘৰত নহবে মন সমনীয়া'
—'আজি মালিক বহে, নৱ বহে এ আৰু বহে নির্মলপ্রভা—
হিন্দু মুছলমান বহে, বহে বড়ো ৰাভা।
সুভাষ মুখোপাধ্যায় আজি হে আমাৰ মাজত আছে।
বংগ অসমৰে সেতু কবিতাৰে ৰচে।'
—'গংগা মোৰ মা পদ্মাও মোৰ মা'
—'ৰাম ৰহিমে ঘাম মচি এটা জাতি গঢ়িছে'
—'মহাত্মাই হাঁসি বোলে, ৰাম অ' ৰহিম',
তেওঁৰ সংগীত ব'হাগৰ উম—
—'ব'হাগ মাথোঁ এটি ঋতু নহয়

নহয় ব'হাগ এটি মাহ
অসমীয়া জাতিৰ ই আয়ুস ৰেখা
গণ জীৱনৰ ই সাহ।'
—'বিহুটি ঐ বছৰি আহিবা
অসমী আইকে জগাবাচোন
বিপদৰ কালতো মাহ্ হালধিৰে
জাতিটোৰ দেহমন ধুৱাবাচোন।'

তেওঁৰ সংগীত ৰণ কবচ—

—'ৰণ ক্লান্ত নহও ?
সেই মুহূৰ্ত্তলৈ
যি মুহূৰ্ত্ততে
মোৰ সীমান্ততে
শেষ শত্ৰু দৈত্যটিৰ
নহয় মৰণ।'
—'কত জোৱানৰ মৃত্যু হ'ল'
—'বুকু হম হম কৰে'

তেওঁৰ সংগীত বিদ্ৰোহৰ ফিৰিঙতি--

—'আহ আহ ওলাই আহ'
'মুক্তি কামী লক্ষ্যজনৰ'
—'ৰাইজ আজি ভাবৰীয়া
—'জুই লৈ নেখেলিবি'
—'লুইত পৰীয়া ডেকা বন্ধু
তোমাৰ তুলনা নাই
জীয়াই থকাৰ যুঁজত নামিছা
মৃত্যু শপত খাই।'
—'ছহিদ প্ৰণামো তোমাক
লুইতৰ পাৰৰে তুমি ডেকা ল'ৰা
তুমিয়েতো বুকু পাতি দিলা

ভাৰতীয় নুলমী জীক বচাবলৈ
তুমিয়েতো মৃত্যু কৰিলা।'

তেওঁৰ সংগীত অমাতৰ মাত—

—'ৰং কিনিবা কোনে।'
—'আমি ভাইটি-ভণ্টি।'
—'ভুপেন মামাৰ
গীতে মাতে অ আ, ক খ'
—'চেনেহৰ অকণি বীৰ'

তেওঁৰ সংগীত কবিৰ হিয়াৰ গান—

—'কাণপাতি শুনো মই বুজিব নোৱাৰোঁ
চকুমেলি চাওঁ মই মনিব নোৱাৰো।
চকু মুদি ভাবো মই ধৰিব নোৱাৰো
হেজাৰ পাহাৰ মই বগাব নেজানোঁ
নিশাৰ চিঞৰবটিৰ প্ৰতিধ্বনি শুনো
প্ৰতিধ্বনি শুনো।'
—'ফুলটো নহয় এইয়া মৰমেৰে জুই'
—'এটুকুৰা আলসুৱা মেঘ ভাঁহি যায়।'
—'জুগনুৰ দেহা কুন্দত কটা
মাদল কাঠৰ ৰং
তাকে দেখি ৰাধাই হাঁহে
কত যে তাইৰ ঢং।'
—'কপি উঠে কিয় তাজমহল'
—'আগলি বাঁহৰে যদি লাহৰী গগনা
শুনিব খুজিছা যদি বজাই শুনাম মইনা।'
—'জিক মিক দেৱালীৰ বন্তি জ্বলে
এন্ধাৰত কান্দে কোনে অকলে অকলে।'
—'গুপুতে গুপুতে কিমান খেলিম।'
—'সাগৰ সংগমত'

—'শীতৰ সেমেকা ৰাতি'
—'মেঘে গিৰ গিৰ কৰে'

ড° হাজৰিকাই এলানি চিন্তাশীল আৰু অভিজ্ঞতাপুষ্ট প্ৰবন্ধও ৰচনা কৰিছে। সেই প্ৰবন্ধ সংকলনকেইটা হ'ল— **সুন্দৰৰ ন দিগন্ত** (১৯৬৭), **সুন্দৰৰ সৰু বৰ আলিয়েদি, সময়ৰ পখী ঘোঁৰাত উঠি** (১৯৮১) আদি।

সুন্দৰৰ ন দিগন্ত ঃ 'সুন্দৰৰ ন দিগন্ত'ত তেওঁ ১১ টা প্ৰবন্ধ সন্নিবিষ্ট কৰিছে। এই প্ৰবন্ধবোৰো তেওঁৰ সংগীতৰ দৰেই ৰসাল, মধুৰ আৰু নিটোল। প্ৰবন্ধবোৰত তেওঁৰ দেশ-বিদেশত লাভ কৰা অভিজ্ঞতা, বিভিন্ন ব্যক্তিৰ সান্নিধ্য তথা কলা-সংস্কৃতি বিষয়ক ভালেমান চিত্ৰ প্ৰতিফলিত হৈছে। 'সাগৰ সংগমত কতনা সাতুৰিলো' প্ৰবন্ধত আমি যে সকলো মানৱ সাগৰৰে অংগ সেই সম্পৰ্কে লিখিছে এনেদৰে, "পেৰিচৰ আধুনিক শিল্পীৰ চিত্ৰত যদি উত্তৰ আফ্ৰিকাৰ লোককলাৰ চাপ পাওঁ, ফিন্‌লেণ্ডত বহি 'ককো' উৎসৱত যদি অসমৰ মাঘৰ বিহুৰ সুৰ পাওঁ, মস্কো মহানগৰীত পাঠশালাৰ অকণিৰ মুখত যদি পঞ্চতন্ত্ৰ কথা, মুখমৰ সাধু কথা শুনো, নিউঅৰ্লিয়েন্স চহৰলৈ গৈ যদি ফ্ৰান্সৰ স্থাপত্য পাওঁ, মেক্সিকোৰ সীমালৈ গৈ যদি আৰবীয় সুৰৰ আভাস পাওঁ ওকলাহোমাৰ ৰেড ইণ্ডিয়ানৰ গাঁৱলৈ গৈ যদি মই বাঁহৰ চুঙাত চাউলৰ পিঠা খাওঁ, তেন্তে পৃথিৱীখনৰ সভ্যতাত এক মহা সমন্বয় কেতিয়াবাই হোৱা বুলি ক'লে নিশ্চয় অযুক্তিসংগত নহ'ব। আৰু সীমা সংখ্যা নোহোৱা প্ৰমাণ আছে ভাষাত, সংস্কৃতিত, সামাজিক জীৱন ধাৰণৰ প্ৰতি খোজত, প্ৰতি নিশ্বাসত। সেয়েহে এনে লাগে যেন সকলো দেশ সকলো জাতিয়ে উপলব্ধি কৰিছে— সকলো একেখন মানৱ সাগৰৰে অংগ।"

'সময়ৰ পখী ঘোঁৰাত উঠি' ড° হাজৰিকাৰ আন এখন মূল্যবান প্ৰবন্ধ সংকলন। ইয়াত সন্নিবিষ্ট প্ৰবন্ধবোৰ ড° হাজৰিকাৰ সম্পাদিত 'আমাৰ প্ৰতিনিধি' আলোচনীৰ সম্পাদকীয় স্তম্ভৰ পৰা বাছনি কৰা হৈছে। ইয়াৰ ভিতৰত 'মহাবাহু'ত প্ৰকাশিত এটা প্ৰবন্ধ আৰু শেহতীয়াকৈ লিখা অপ্ৰকাশিত প্ৰবন্ধ এটাও আছে। শিল্পীসকলক তেওঁ কলাৰ মাজেদি এক বৃহৎ শক্তি গঢ়িবলৈ 'সুকুমাৰ কলা মন সমাজ' শীৰ্ষক প্ৰবন্ধত আহ্বান জনাইছে এনেদৰে, "আধুনিক যুগৰ ভাৰতৰ শিল্পীসকলৰ মনত কলাৰ মুখ্য উদ্দেশ্যৰ মাজতে তেওঁলোকৰ কলাৰ মাজেদিয়েই এই ৰাষ্ট্ৰক জাগ্ৰত কৰা উদ্দেশ্যটিকো সুমুৱাই ল'ব লাগিব। ভাৰতৰ স্বৰাজৰ যুঁজত সকলোৱে সহায় লাগিব। শিল্পীসকলৰ সাধাৰণ মানৱতকৈ অতিৰিক্ত শক্তি থকা

কথাটো সঁচা। সুন্দৰ সাধক শিৱৰ বাহন উন্মত্ত ষাঁড় সেই 'অতিৰিক্ত শক্তি'ৰ প্ৰতিমূৰ্ত্তি বুলি কোনো কোনো পণ্ডিতে কৈ আহিছে। পৃথিৱী কঁপাই তোলা তাণ্ডৱ, সুন্দৰ শিল্পীৰেই সৃষ্টি।" তেওঁ মঘাই ওজাৰ বিয়োগত লিখিছিলঃ

"মঘাই ওজা নাই ...
ৰিঙা ৰিঙা মন ....
গধুৰ গধুৰ ...
এইবাৰ বিহুতলি যেন নহয়— স্নিমান মধুৰ ....
মঘাই নাই ....

পাশ্চাত্য সাহিত্যত জীৱনীৰ 'সোণালী যুগ ?' ড° হাজৰিকাৰ এটি মূল্যবান আলোচনা। তেওঁ পাশ্চাত্য জীৱনী সাহিত্যক অধিক গুণী, অধিক জীৱন্ত আৰু অতীতৰ তুলনাত অধিক শক্তিশালী হৈ পৰা বুলি মন্তব্য কৰি পাশ্চাত্যৰ কিছুমান ভাল জীৱনৰ নাম তেওঁ উল্লেখ কৰিছে। তেওঁ জীৱনীকাৰসকললৈ আহ্বান জনাইছে এনেদৰে ঃ "জীৱনী লিখোঁতাই যাৰ বিষয়ে জীৱনী লিখে তেওঁৰ বিষয়ে পোৱা উৎস-বস্তুক বাছিব জানিব লাগিব।" "দুঃখৰ কথা, জীৱনী লেখকৰ বহুতেই artist নহয়— তেওঁলোক Note Collector মাথোঁ। ফলত হয়গৈ কি? যাৰ বিষয়ে জীৱনী লিখে তেওঁলোকৰ জীৱনটোৰ ৰণ, সংগ্ৰাম, সাফল্য সকলোৰে বিশ্লেষণ নোহোৱাকৈ থাকি যায়।"

ড° হাজৰিকাৰ অন্যান্য গ্ৰন্থাৱলীৰ ভিতৰত হ'ল ঃ **জ্যোতি ককাইদেউ, বিষ্ণু ককাইদেউ, ব'হাগ মাথো এটি ঋতু নহয়, বন্দিমান লুইতৰ পাৰে পাৰে, কৃষ্টিৰ পথাৰে পথাৰে, গীতাৱলী** (সমগ্ৰ গীতৰ সংকলন), **মই এটি যাযাবৰ** (অনুলিখিত আত্মজীৱনী), **সম্পাদকীয়, নন্দনতত্ত্বৰ কৰ্মীসকল, দিহিঙে দিপাঙে** (ভ্ৰমণ কাহিনী), **ভূপেন মামাৰ গীতে মাতে অ আ ক খ, সৌৰৱণী মোৰ ৰাঙলী জীৱনৰ** (ফটো এলবাম) আদি।

ড° হাজৰিকাই নিউ ইণ্ডিয়া, গতি, বিন্দু, আমাৰ প্ৰতিনিধি, প্ৰতিধ্বনি আলোচনী সম্পাদনা কৰিছে। সেইবিলাকতো তেওঁৰ সম্পাদকীয়ৰ উপৰিও বিবিধ লেখা কিতাপ আকাৰে ছপা হ'বলৈ এতিয়াও বাকী।

ড° হাজৰিকা আজি সমগ্ৰ বিশ্বৰে আস্থাভাজন হৈছে। কলিকতাত যেনেদৰে তেওঁ 'আমাদেৰ ভূপেনদা', ঠিক জাপানীসকলে তেওঁক লৈ গৌৰৱ কৰি কয় 'জাপানৰ ভূপেনচান।' ঢাকাবাসীয়ে তেওঁকে ক'বলৈ লৈছে— 'তোমাকে যে

দেখিলাম মনে হয় পৃথিবীকে দেখিলাম।' লণ্ডনৰ শ্বেতাংগীসকলে কয় 'Sonny God bless you.'

১৯৪৯ চনৰ পৰা ১৯৫২ চনলৈ ড° হাজৰিকা আমেৰিকাত থকা কালত, আমেৰিকাত বিশেষ এখন আন্তৰ্জাতিক সন্মিলন অনুষ্ঠিত হৈছিল। সেই অনুষ্ঠানত ভাৰতৰ সাংস্কৃতিক দলেও অংশ গ্ৰহণ কৰিছিল। ভাৰতীয় সাংস্কৃতিক দলটোৰ পৰিচালনাৰ দায়িত্ব সেই সময়ৰ লণ্ডনৰ ভাৰতীয় হাই কমিছনাৰ বিজয়লক্ষ্মী পণ্ডিতে ড° হাজৰিকাৰ হাতত অৰ্পণ কৰিছিল। বিশেষ গৌৰৱৰ কথা যে, সেই অনুষ্ঠানত ভাৰতীয় দলটোৱে সোণৰ পদক লাভ কৰিবলৈ সক্ষম হৈছিল। ১৯৪৯ চনতে নিউইয়ৰ্ক টেলিভিশ্যনৰ কাৰ্যসূচীতো ভাগ লোৱাৰ গৌৰৱ বোধ কৰিব পাৰিছিল ড° হাজৰিকাই। ১৯৫৫ চনৰ জুন মাহত ৰাছিয়াত অনুষ্ঠিত বিশ্ব শান্তি সন্মিলনখনতো ভাৰতীয় সাংস্কৃতিক সন্থাৰ এগৰাকী সদস্যৰূপে ড° হাজৰিকা নিৰ্বাচিত হৈছিল। সেই দলত যোৱা অন্যান্য প্ৰতিনিধিবৰ্গৰ ভিতৰত কেইগৰাকীমান হ'ল— ৰাজআনন্দ, ৰাজেন্দ্ৰ সিং বেদী, শচীন সেনগুপ্ত, বিবেকানন্দ মুখোপাধ্যায়, প্ৰহ্লাদ আত্ৰে, কিষাণ খান্না, এম. এফ. হুছেইন আদি। দলটোৰ নেতাৰূপে গৈছিল বৈজ্ঞানিক ড° মেঘনাথ সাহা। ১৯৭২ চনৰ ১৪ ফে ব্ৰুৱাৰীত ড° হাজৰিকা বাৰ্লিনত অনুষ্ঠিত বিশ্ব সংগীত সন্মিলনত ভাৰতীয় প্ৰতিনিধিৰূপে অংশ গ্ৰহণ কৰিছিল। সেই সন্মিলনত যোগদান কৰা দেশৰ সংখ্যা আছিল কুৰিখন। সেই সংগীত সন্মিলন উপভোগ কৰিবলৈ বাৰ্লিনৰ বিৰাট কংগ্ৰেছ ভৱন দৰ্শকৰে উদুলী মুদুলী হৈ পৰিছিল। সংগীত সন্মিলন মুকলি কৰিছিল ড° হাজৰিকাৰ গানেৰে। প্ৰত্যেকৰে ত্ৰিশ মিনিটকৈ গান পৰিৱেশনৰ বাবে সময় দিছিল। ড° হাজৰিকা 'দোলা দোলা' গানটোৰ সংগীত জুৰি 'গংগা আমাৰ পদ্মাও আমাৰ মা' 'বিহুৰেনো বিৰিণা, 'জয় জয় নৱজাত বাংলাদেশ', লগতে পল ৰ'বচনৰ 'We are the same boat brothers' আদি কৰি কেইবাটাও সংগীত মনো লোভা আৰু বেহা লগাকৈ গাই গৈছিল। নিৰ্দিষ্ট সময়ৰ তেওঁ ত্ৰিশ মিনিট পাৰ কৰি দিছিল। কলাসুলভ দৰ্শক নিতাল। সকলোৱে সময়ৰ কথা পাহৰি কেৱল ড° হাজৰিকাই যেন গান বন্ধ নকৰে। ১৯৭৩ চনৰ জুলাইত পুনৰ্বাৰ বাৰ্লিনতগান গোৱাৰ আমন্ত্ৰণ ৰক্ষা কৰিবলগীয়া হৈছিল ড° হাজৰিকাই। এই সন্মিলনত সংগীত পৰিৱেশন কৰি ড° হাজৰিকাই সোণৰ পদক লাভ কৰিছিল। ১৯৭৮ চনৰ ১০ ছেপ্টেম্বৰত ড° হাজৰিকা লণ্ডনত সংগীত পৰিৱেশন কৰিবলৈ আমন্ত্ৰিত হৈছিল। লণ্ডনৰ এক জনসমুদ্ৰৰ আগত বৰ্ণ বৈষম্যৰ বিৰুদ্ধে গান গাই ড° হাজৰিকাই সাহসিকতাৰ পৰিচয়

দিছিল। অন্যায়ৰ বিৰুদ্ধে, বৰ্ণ বৈষম্যৰ বিৰুদ্ধে এনে সাহসী প্ৰতিবাদী কণ্ঠৰ বাবেহে লণ্ডনৰ মঞ্চতে বি. বি. চি. এ ড° হাজৰিকাক ওলগ জনাবলৈ আগবাঢ়ি অহাটো উল্লেখযোগ্য। ১৯৮১ চনৰ এক অক্টোবৰত জাপানলৈ গৈ তাত এমাহ কাল থাকি জাপানৰ টোকিঅ' আদিৰ উপৰিও ইয়কহামা ফকাগাৱা, অবিহিৰো হাকাডাটা, টাবাহাচি, নাগাৱা, হিৰোচিমাৰ হিমেজি, কোবাচিকা, ইবাগোচি আদি ঠাইত ড° হাজৰিকাই সংগীত পৰিবেশন কৰিবলগীয়া হৈছিল। নিজৰ দেশ কলিকতা, বোম্বাই, দিল্লী আদিৰ উপৰিও বিদেশত যেনে আমেৰিকা, কানাডা, লণ্ডন, ৰাছিয়া চৌদি আৰৱ, ইজিপ্ত বাংলাদেশ জাৰ্মানী আদিৰ পৰা ড° হাজৰিকাই এতিয়ালৈ কিমান পৰিমাণৰ সোণ, ৰূপ, প্লেটিনাম উপহাৰ হিচাপে লাভ কৰিলে, তাৰ হিচাপ লৈ অন্ত কৰিব নোৱৰা অৱস্থা এটা হৈছে।

তেওঁ অসমীয়া ভাষাত গোৱা প্ৰায়বোৰ গীত হিন্দী আৰু বঙলা ভাষালৈ ভাষান্তৰিত হৈ ৰেকৰ্ড হৈ ওলাইছে। অন্যান্য ভাৰতীয় ভাষালৈও তেওঁৰ গীত অনূদিন হৈ বহুল প্ৰচাৰ লাভ কৰিছে। সেই গীতসমূহ ভাৰতৰ কেইবাগৰাকী প্ৰখ্যাত গায়ক গায়িকাৰ কণ্ঠটো তুলিছে। সেই গায়কসকলৰ ভিতৰতে মহম্মদ ৰফী, আশা ভোছলে, অসিত কুমাৰ, আৰতি মুখাৰ্জী, মান্না দে আদিৰ নাম উল্লেখ কৰিব পাৰি। তেওঁ কুমাৰ কিশোৰ, লতা মঙ্গেশকাৰক গুৱাহাটীলৈ সংগীত পৰিবেশন কৰিবলৈ অনাৰ ক্ষেত্ৰতো আগভাগ লৈছিল। আমেৰিকাত থাকোঁতে ড° হাজৰিকাই পল ৰ'বছন, হাবাৰ্ড ফাষ্ট, চেপলিন লচন, ৰুজভেল্ট, পাল বাৰ্ক আদি প্ৰখ্যাত শিল্পীসকলৰ সান্নিধ্য লভিছিল। ভাৰতীয় শিল্পী বলৰাজ চাহানী, খাজা আহমেদ আব্বাচ, প্ৰেম ধাৱান, হেমন্ত মুখোপাধ্যায়, সুচিত্ৰা মিত্ৰ, দেবব্ৰত, অমৰ শেখ আদিয়ে সদায় আদৰিছিল। এই ক্ষেত্ৰত জ্যোতি প্ৰসাদ, বিষ্ণুৰাভা, ফণী শৰ্মা, হেমাংগ বিশ্বাস আদিৰ কথাও তেওঁ উল্লেখ কৰি আহিছে।

স্বভাৱজাত কণ্ঠশিল্পী ড° হাজৰিকা প্ৰতিভা বহুমুখী। তেওঁ একেধাৰে গায়ক, গীতিকাৰ সুৰকাৰ, শিক্ষাবিদ, ৰাজনীতিবিদ, সাংবাদিক, সাহিত্যিক, কলা সমালোচক, বোলছবি প্ৰযোজক পৰিচালক, কাহিনীকাৰ চিত্ৰ-নাট্যকাৰ আৰু গণ নাট্য সংঘৰ এজন নীৰৱ কৰ্মী। এই প্ৰতিভাক প্ৰথম আৱিষ্কাৰ কৰিছিল ৰূপকোঁৱৰ জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালা আৰু কলাগুৰু বিষ্ণুপ্ৰসাদ ৰাভাই। ড° হাজৰিকাৰ পৰিয়ালটো তেতিয়া তেজপুৰত। সেই সময়ত তেজপুৰত জ্যোতি, বিষ্ণু, ফণী শৰ্মা আৰু সাহিত্যিক দণ্ডিনাথ কলিতাই জ্যোতি বিলাইছিল। সেই সময়ছোৱাত তেজপুৰ অসম সাংস্কৃতিক

পথাৰৰ ৰব ৰবা ৰাণ ষ্টেজক সকলোৱে শ্ৰদ্ধা কৰে। তেনে সময়তে ড° হাজৰিকাই তেজপুৰৰ গৱৰ্ণমেণ্ট হাইস্কুলৰ ষষ্ঠ শ্ৰেণীত পঢ়োঁতে মাহীয়েক আৰু মাকে শিকাই দিয়া বৰগীত এটা এখন ৰাজহুৱা সভাত গাইছিল। সেই কালত তেওঁ গান গোৱাৰ প্ৰেৰণা পিতৃ নীলকান্ত হাজৰিকা আৰু মাতৃ শান্তিপ্ৰিয়া হাজৰিকাৰ পৰাই লাভ কৰিছিল। তেজপুৰৰ ৰাজহুৱা সভাত গোৱা এই বৰগীতটোৱে তেওঁৰ জীৱনৰে পট সলাই দিলে। ল'ৰাটোৱে ভাল গান গায় পৰা কথাটো তেজপুৰৰ চাৰিওফালে আলোচনা হ'বলৈ ধৰিলে। খাটি জুহৰীৰ দৰে খাটি সোণ বিচাৰি ফুৰা দুজন মানুহে লগে লগে সেই প্ৰতিভাৰ অন্বেষণ চলালে। তেওঁলোকে এদিন নীলকান্ত হাজৰিকাৰ ঘৰত উপস্থিত হ'ল। সেই বিশিষ্ট ব্যক্তি দুগৰাকী আছিল জ্যোতিপ্ৰসাদ আৰু বিষ্ণুপ্ৰসাদ। আগেয়ে সেই মানুহ দুজনৰ নাম শিশু হাজৰিকাই শুনিছিল কিন্তু দেখা নাছিল। সেইদিনাইহে তেওঁ তেওঁলোকক দেখিছিল আৰু তেওঁলোকে তেওঁক গা-মূৰ পিহি মৰম কৰাত তেওঁলোকৰ প্ৰতি শ্ৰদ্ধাত মূৰ দো খাইছিল। পিছত তেওঁলোক অহাৰ উদ্দেশ্যে মাকৰ মুখৰ পৰা শুনিছিল যে, ইন্দ্ৰমালতী, কাৰেঙৰ লিগিৰি আৰু শোণিত কুঁৱৰীৰ বাবে গ্ৰামোফোনত ৰেকৰ্ড কৰিবলৈ তেওঁক কলিকতালৈ নিব খুজিছে। ড° হাজৰিকাৰ এনেদৰেই সংগীত জীৱনৰ আৰম্ভণি, জ্যোতি বিষ্ণুৰ সৈতে প্ৰথম সান্নিধ্য।

জীৱনৰ দহ বছৰতে অৰ্থাৎ ষষ্ঠ শ্ৰেণীৰ ছাত্ৰ হাজৰিকাই ৰচিছিল আৰু গাইছিল— 'কুসুম্বৰ পুত্ৰ শংকৰ গুৰুৱে'। সেই দিনটোৰ পৰা পৰ্বতৰ টিঙৰ পৰা যেন মণি নোপোৱা ভাবে নিৰন্তৰ সাধনাৰে, গন্ধৰ্ব ধ্যানেৰে তেওঁ সৃষ্টি কৰিছে ৰাবেৰঙী সুৰৰ উপচি পৰা সংগীতৰ পথাৰ। তাকে নগাওঁ কিশলয় সাংস্কৃতিক গোষ্ঠী আৰু সাংস্কৃতিকপ্ৰেমী মিলিত হৈ 'নগাওঁ জিলা ভূপেন্দ্ৰ-সংগীত সমিতি' গঠন কৰিছিল। এই সমিতিৰে উদ্যোগত ১৯৮২ চনৰ ১২ আগষ্টত প্ৰথমবাৰৰ বাবে অসমত 'সদৌ অসম ভিত্তিত ভূপেন্দ্ৰ সংগীত' প্ৰতিযোগিতা অনুষ্ঠিত হৈ গৈছে।

তেওঁৰ আনটো তেজোদ্দীপ্ত আৰু কলা নৈপুণ্যৰ প্ৰকাশ হ'ল, তেওঁৰ পৰিচালনা কৰা ছবিসমূহ চলচ্চিত্ৰৰ সংগীত আৰু পৰিচালনা। চলচ্চিত্ৰৰ সংগীত পৰিচালনাৰ বাবে তেওঁ ৰাষ্ট্ৰীয় পৰ্য্যায়ৰ সম্মানৰ বাহিৰেও বিদেশতো সম্মানিত হৈছে। তেওঁৰ পৰিচালনা কৰা ছবিসমূহ— এৰা বাটৰ সুৰ (১৯৫৬), মাহুত বন্ধুৰে (১৯৫৮), শকুন্তলা (১৯৬১), প্ৰতিধ্বনি (১৯৬৪), লটিঘটি (১৯৬৬), ভাগ্য (১৯৬৮), চিকমিক বিজুলী (১৯৬৯), মেবাধৰম মেৰি মা (১৯৭৫), ৰূপকোঁৱৰ

জ্যোতিপ্ৰসাদ আৰু জয়মতী (১৯৭৬), মন প্ৰজাপতি (১৯৭৯), ছিৰাজ (১৯৮৯), মিৰি জীয়ৰী (১৯৯০)। তেওঁ সংগীত পৰিচালনা কৰা অসমীয়া ছবিসমূহ—পিয়লি ফুকন, ধুমুহা, কেঁচাসোণ, সতী বেউলা, এবাৰাটৰ সুৰ, পুৱতি নিশাৰ সপোন, শকুন্তলা, মণিৰাম দেৱান, প্ৰতিধ্বনি, লটিঘটি, চিকমিক বিজুলী, খোজ, চামেলি মেম চাব, কাঁচঘৰ, পলাশৰ ৰং, বনহংস বনজুই, মন প্ৰজাপতি, অৰুণ, অপৰূপা, অংগীকাৰ, যুগে যুগে সংগ্ৰাম, মা, সংকল্প, চিৰাজ, প্ৰিয়জন, অশান্ত প্ৰহৰ, পানী গজমুক্তা আদি। হিন্দী ছবিসমূহ আৰোপ, মেৰা ধৰম মেৰী মা, টুয়েন্টি চেভেন ডাউন, চামেলি মেম চাব, অপেক্ষা, একপল, ৰুদালি আদি। ভোজপুৰী ছবি—ছট মাইয়া কী মহিমা। বাংলা ছবিসমূহ— কড়ি ও কমল, জীৱন তৃষ্ণা, জোনাকীৰ আলো, মাহুত বন্ধুৰে, দুই বেচেৰা, এখানে পিঞ্জৰ, সীমানা পেড়িয়ে, চামেলি মেম চাব, নাগ পাশ, দম্পতী, গজমুক্তা আদি। দূৰদৰ্শন কাহিনী আৰু চিৰিয়েল--স্বীকাৰোক্তি, লোহিত কিনাৰে, মিৰি জীয়ৰী, ব্ৰু মেলডি এণ্ড বিডম। তথ্যচিত্ৰ--ফৰ হুম দা চান চাইন, এমুঠি চাউলৰ কাহিনী আদি।

অসমীয়া চলচ্চিত্ৰ ইতিহাসৰ গৌৰৱ, ৰূপকোঁৱৰ জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালাৰ 'জয়মতী' ১৯৩৫ চনৰ ১০ মাৰ্চত কলিকতাত শুভ উদ্বোধন কৰিছিল ৰসৰাজ লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাই। উল্লেখ্য যে, এই চলচ্চিত্ৰৰ লগত ড° হাজৰিকা প্ৰত্যক্ষ ভাবে জড়িত নাছিল যদিও এই চলচিত্ৰ ১৯৪৮ চনত পুনঃ নিৰ্মাণ কৰোতে শব্দগত কাৰিকৰী আৰু সংগীতৰ উৎকৰ্ষ সাধনত প্ৰেৰেক কৰিছিল ড° হাজৰিকাই। জ্যোতিপ্ৰসাদৰ 'ইন্দ্ৰমালতী'তো (১৯৩৯) তেওঁ শিশু ভাও লৈছিল আৰু প্ৰেৰেক কৰিছিল। বদন বৰফুকনৰ (১৯৪৬) অভিনয় আৰু প্ৰেৰেক শিল্পী, বিপ্লৱীৰ (১৯৪৭) গীতিকাৰ সুৰকাৰ-প্ৰেৰেক শিল্পী, চিৰাজৰ (১৯৪৮) অভিনয়-গীতিকাৰ-সুৰকাৰ-প্ৰেৰেক শিল্পীৰূপে ড° হাজৰিকাৰ কৃতিত্ব স্মৰণীয়।

সংগীত পৰিৱেশন কৰোতে কেনে গুণৰ আৱশ্যক তাৰ ব্যাখ্যা দিচাৰোতে তেওঁ কয়, 'সংগীত এটা পৰিৱেশন কৰোতে সুৰটোলৈ গুৰুত্ব দিব লাগে। সুৰটো কি ৰোমাণ্টিক নে বৈপ্লৱিক, সুখৰ নে দুখৰ, আনন্দৰ নে নিৰানন্দৰ ভাক বুজিব লাগে।' তেওঁৰ হেনো গীত ৰচিবলৈ বহিলে সুৰ এটাও সমান্তৰালকৈ আহি যায়। তেওঁ কয় যে তেওঁ গীত পৰিৱেশন কৰিবলৈ লওঁতে, তেওঁ গীতৰ কথাৰ লগত এক হৈ যায়। ড° হাজৰিকাৰ গানৰ এটা অভিনৱ আৰু সোৱাদ লগা গতিশীল ৰীতিটো তেওঁ পল ৰ'বছনৰ পৰা আহৰণ কৰা বুলি কৈছে।

সংগীতত তেওঁৰ এই প্ৰখ্যাতিৰ গুৰিতে তেওঁ জ্যোতিপ্ৰসাদৰ নামটি উল্লেখ কৰিছে। ভাৰতীয় শাস্ত্ৰীয় সংগীতৰ ব্যাকৰণ জ্ঞান বংশীলাল পাণ্ডেৰ পৰা আহৰণ কৰিছিল বুলি কয়। ১৯৩৬ চনত তেওঁ বিষ্ণুপ্ৰসাদ ৰাভাৰ গীত 'উলাহেৰে নাচি বাগি হলি-বিয়াকুল' গাইছিল। ১৯৩৯ চনত তেওঁ প্ৰথমবাৰৰ বাবে কলিকতা অনাতাঁৰ কেন্দ্ৰত তেওঁৰ পিতৃ নীলকান্ত হাজৰিকাৰ ৰচিত সংগীত—'অ' মইনা কেতিয়া আহিলি তই' পৰিবেশন কৰিছিল। চৈধ্য বছৰ বয়সতে জ্যোতিপ্ৰসাদে 'ইন্দ্ৰমালতী', 'জয়মতী', আৰু 'শোণিত কুঁৱৰী'ত গান গোৱাইছিল।

'ইন্দ্ৰমালতী'ত 'বিশ্ব বিজয়ী ন জোৱান' গাই ড° হাজৰিকাই জনমানসত বিশেষভাবে প্ৰবেশ কৰিছিল। এই সময়তে ৰচিছিল প্ৰখ্যাত গান—'অগ্নি যুগৰ ফিৰিঙতি মই।' তেওঁৰ প্ৰথম গ্ৰামোফোনৰ ৰেকৰ্ড দুখনৰ এখনৰ গীত দুটা হৈছে- - 'কাষতে কলচী লৈ' আৰু 'উলাহতে নাচি বাগি।' আনখন ৰেকৰ্ডৰ গীতচ দুটা— 'কোন কলীয়াই' আৰু 'আজলী হিয়াৰ মাজে।' ১৯৪৮ চনৰ পৰা তেওঁ আজি পৰ্যন্ত অনাতাঁৰ কেন্দ্ৰতো গান গাই আছে।

ৰাজনীতিৰ ক্ষেত্ৰলৈ আহি তেওঁ নাওবৈচা সমষ্টিৰ এবাৰ বিধায়ক আৰু ১৯৭১ চনত লোকসভাৰ মধ্যকালীন নিৰ্বাচনৰ প্ৰাৰ্থী হৈ পৰাজিত হয়। ২০০৪ চনত অনুষ্ঠিত হোৱা লোকসভাৰ নিৰ্বাচনতো তেওঁ পৰাজয় বৰণ কৰে।

১৯৯৩ চনত ড° হাজৰিকাক ১৯৯২ চনৰ বাবে ভাৰতৰ চলচ্চিত্ৰ জগতৰ সৰ্বোচ্চ সম্মান 'দাদা চাহেব ফালকে বঁটা'ৰ নিচিনা বিৰল সম্মানেৰেও সম্মানিত কৰাত অসমবাসী গৌৰবান্বিত হৈ পৰিছে। ক'বলৈ গ'লে, এই বঁটা তেওঁৰ সমস্ত জীৱনৰ কলা সাধনাৰ এক ডাঙৰ স্বীকৃতি বুলিব পাৰি। এই বঁটা ভাৰতৰ 'ফৰ দা আউট ষ্টেণ্ডিং কণ্ট্ৰিবিউচন টু দা কজ অব ইণ্ডিয়ান চিনেমা'ৰ বাবে প্ৰতি বছৰে আগবঢ়োৱা হয়। ১৯৬৯ চনত এই বঁটা প্ৰথম লাভ কৰে দেৱীকা ৰাণীয়ে। তাৰ পিছত বি-এন সৰকাৰ, পৃথ্বিৰাজ কাপুৰ, পংকজ মল্লিক, সুলোচনা (ৰুবী মেয়াৰ্চ) বি- এন ৰেড্ডি, ধীৰেণ গাংগুলী, কানন দেৱী, নিতিন বোস, ৰাইচাঁদ বড়াল, সোহৰাব মোদী, পি জয়ৰাজ, নৌশাদ আলি, এল, ভি প্ৰসাদ, দুৰ্গা খোটে, সত্যজিৎ ৰায়, ভি শান্তৰাম, বি নাগি ৰেড্ডি, ৰাজকাপুৰ, অশোক কুমাৰ, লতা মংগেশকাৰ, এ নাগেশ্বৰ ৰাও, ৰালজী পেন্ধাৰকৰ আদিয়ে লাভ কৰে। ধুন্দিৰাজ গোবিন্দ ফালকে অৰ্থাৎ দাদা চাহেব ফালকে, যাৰ চিনাকি ভাৰতীয় কাহিনী চিত্ৰৰ প্ৰথম নিৰ্মাতাৰূপে। তেওঁ ১৯১৩ চনৰ ৩ মে' তাৰিখে বহু ত্যাগ স্বীকাৰ কৰি ভাৰতত প্ৰথমখন কাহিনী চিত্ৰ নিৰ্মাণ কৰি

উলিয়াইছিল। ১৯৬৯ চনৰ পৰা সৰ্বভাৰতীয় চলচ্চিত্ৰৰ ৰাষ্ট্ৰীয় বঁটা প্ৰৱৰ্তন কৰাৰ লগতে এই চনৰ পৰাই এইজন দাদা চাহেব ফালকেৰ নামত 'দাদা চাহেব ফালকে বঁটা'ও প্ৰদানৰ সিদ্ধান্ত গ্ৰহণ কৰা হয়। ১৯৯৩ চনৰ ৫ মে' তাৰিখে নতুন দিল্লীত অনুষ্ঠিত এক গাম্ভীৰ্য্যপূৰ্ণ অনুষ্ঠানত ভাৰতৰ ৰাষ্ট্ৰপতি ড° শংকৰ দয়াল শৰ্মাৰ হাতৰ প ৰা ড° হাজৰিকাই এই বঁটা লাভ কৰাৰ পিছত, তেওঁৰ মনৰ প্ৰতিক্ৰিয়া সম্পৰ্কে জানিবলৈ লগ কৰোঁতে ড° হাজৰিকাই আমাক কয়, "এই সম্মানে মোক সমাজৰ প্ৰতি নিজৰ দায়বদ্ধতা বঢ়োৱা বুলি ভাবিছোঁ। মই সদায় চেষ্টা কৰিম যাতে আমাৰ সংস্কৃতিয়ে বিশ্বত আগ স্থান লাভ কৰি আমাৰ জাতীয় তথা দেশীয় গৌৰৱ বিশ্ববাসীৰ মাজত যোৰিব পৰাকৈ সামৰ্থ্যতা লাভ কৰিব পাৰে।"

ড° হাজৰিকাৰ জন্ম ১৯২৬ চনৰ ৮ চেপ্টেম্বৰত, শদিয়াৰ এখন আদি গাঁৱত। পিতৃ নীলকান্ত হাজৰিকা আৰু মাতৃ শান্তিপ্ৰিয়া হাজৰিকা। তেওঁলোকৰ দহোটা সন্তান। ড° হাজৰিকা পিতৃ মাতৃৰ প্ৰথম সন্তান। বাকী কেইবাগৰাকী হৈছে- অমৰ হাজৰিকা, প্ৰবীণ হাজৰিকা, সুদক্ষিণা শৰ্মা, নৃপেন হাজৰিকা, বলেন হাজৰিকা, কবিতা বৰুৱা, স্তুতি পেটেল, জয়ন্ত হাজৰিকা, সমৰ হাজৰিকা। নীলকান্ত হাজৰিকাৰ আচল ঘৰ নাজিৰাৰ আমোলাপট্টিত। শান্তিপ্ৰিয়া হাজৰিকা গুৱাহাটী ভৰলুমুখৰ জীয়াৰী। চাকৰিৰ দায়িত্বত নীলকান্ত হাজৰিকাই শদিয়া, ধুবুৰী, তেজপুৰ, গুৱাহাটী আদি বিভিন্ন ঠাইত ঘূৰি ফুৰিব লগা হৈছিল। ড° হাজৰিকাই তেওঁৰ সংগীতপ্ৰাণ মনটো শৈশৱতে ঘৰখনৰপৰাই লাভ কৰিছিল। তেওঁৰ পিতাক শিক্ষক, ধুবুৰী বিদ্যালয়সমূহৰ উপ পৰিদৰ্শকৰ পিছত তেজপুৰলৈ মাটিৰ হাকিম হৈ আহে। বাণ ৰজাৰ এই শোণিতপুৰেই ড° হাজৰিকাক শিল্পী জীৱনৰ বৰ ভেটি গঢ়ি দিয়ে। তেজপুৰত থকা সেই সময়ছোৱাতে তেওঁ সান্নিধ্য লা ভ কৰিছিল অসমীয়া সংস্কৃতি জগতৰ প্ৰবাদ পুৰুষ ৰূপকোঁৱৰ জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালা, কলাগুৰু বিষ্ণু ৰাভা আৰু নটসূৰ্য ফণী শৰ্মাক।

ড° হাজৰিকাই শৈশৱৰ শিক্ষা লাভ কৰিছিল গুৱাহাটীৰ ভৰলুমুখৰ প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ৰ পৰা। তেজপুৰ গৱৰ্ণমেণ্ট হাইস্কুলৰ পৰা ১৯৪০ চনত প্ৰবেশিকা, ১৯৪২ চনত কটন কলেজৰ পৰা ইণ্টাৰমিডিয়েট, ১৯৪৪ চনত বেনাৰচ হিন্দু বিশ্ববিদ্যালয়ৰ পৰা স্নাতক আৰু ১৯৪৫ চনত ৰাজনীতি বিজ্ঞানত স্নাতকোত্তৰ ডিগ্ৰী লাভ কৰে। Role of Mass Communication in India's Adult Education' বিষয়ত অধ্যয়ন কৰি আমেৰিকাৰ কলম্বিয়া বিশ্ববিদ্যালয়ৰ পৰা 'ডক্টৰেট' উপাধি লাভ কৰে। তেওঁ প্ৰিয়ম্বদা পেটেলক (প্ৰিয়ম হাজৰিকা) লগত

বিবাহ পাশত আবদ্ধ হয়। এভিন্না তেওঁ থাকে কেনাডাত। তেওঁলোকৰ পুত্ৰ এজন। তেওঁ থাকে নিউয়ৰ্কত। ড° হাজৰিকাই কিছুদিন বি-বৰুৱা কলেজ আৰু গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়তো অধ্যাপনা কৰিছিল। ১৯৪৮ চনত গুৱাহাটী অনাতাঁৰ কেন্দ্ৰ প্ৰতিষ্ঠা হোঁৱাত, উক্ত অনুষ্ঠানৰ সৈতে তেওঁ জড়িত হৈছিল। ডঃ হাজৰিকাৰ সেৱা আজি বহুমুখী।

ড° হাজৰিকাই বৰ্তমান দুৰ্যোগপূৰ্ণ আৰু আৰু এনাজৰীত ঘুণ লগা অসমখনক সনম্বয় বাহিনীৰদ্বাৰা নতুনকৈ গঢ়াৰ বৃহৎ পৰিকল্পনাৰ কথা উল্লেখ কৰা আমি লক্ষ্য কৰিছোঁ। তেওঁ প্ৰস্তুত কৰা সেই পৰিকল্পনাৰ সম্পৰ্কত কয়— "মই আজি এহেজাৰ যুৱক-যুৱতী, সাহিত্য -কৰ্মী, সংস্কৃতি কৰ্মী বিচাৰিছো- এটি বাহিনীৰ বাবে। এই এহেজাৰ স্বেচ্ছাসেৱক, সেৱিকা, সকলো জাতি ভাষা গোষ্ঠীৰ আৰু জনগোষ্ঠীয় সাহিত্য সভাৰ সৈতে জড়িত লোক হ'ব লাগিব। যেনে— বড়ো সাহিত্য সভা, মিচিং সাহিত্য সভা, কাৰ্বি সাহিত্য সভা, নেপালী সাহিত্য সভা, মণিপুৰী সাহিত্য সভা, বৰাকৰ সাহিত্য সভা প্ৰমুখ্যে আন আন ভাষা গোষ্ঠীৰ পৰা আহিব লাগিব এই বাহিনীৰ কৰ্মীবৃন্দ। আজিৰ পৰা এটা বছৰ, অসমৰ মানচিত্ৰখন চাই সমন্বয় মঞ্চই কাম ত্বৰান্বিত কৰিব পাৰিব-সাহিত্য সৃষ্টিৰ মাজেৰে। আৰ্থ সামাজিক উন্নয়নৰ প্ৰকল্প যেনে — কৃষি খাম, কুটীৰ শিল্প, ক্ষুদ্ৰ জলসিঞ্চন প্ৰকল্প আদিৰ ওচৰতে যদি পোৱা হয় সেই স্থানৰ নিকট স্থানত সাহিত্য কৰ্মশালা পাতি কবিতা কৰ্মশালা, লোক সাহিত্য কৰ্মশালাৰ পৰিকল্পনা ল'ব পাৰিব। কৌটিকলীয়া এনাজৰী, য'তেই ছিগি যাব খুজিছে তাতে পুননিৰ্মাণ কৰিবলৈ তাঁলেকে আন্তৰিকতাৰে লৰবি যাব এই বাহিনী। প্ৰতি স্বেচ্ছাসেৱক-সেৱিকাৰ মন হ'ব লাগিব উদাৰ—সমন্বয়ৰ জৰী সবল কৰাৰ অৰ্থে সকলো প্ৰকাৰৰ দলগত ৰাজনৈতিক আৰু সাম্প্ৰদায়িক চিন্তা আৰু স্বাৰ্থৰ উৰ্ধত থাকি কাম কৰিবলৈ সাজু থাকিব লাগিব এই বাহিনী — জীৱনৰ স্ৰোত বন্ধ কৰি দিয়া ৰাজনৈতিক বিস্ফোৰণ বা ৰাজনৈতিক 'বন্ধ' অথবা কাৰ্ফুৰ কবলৰ পৰা ভয়াবহ স্থানতো আমাৰ এই বাহিনীয়ে শিশু ৰ দুগ্ধ বিতৰণকাৰী বা বেডক্ৰছৰ দৰে মুমূৰ্ষুজনক নিশ্বাস ওভতাই দিয়াৰ দৰে নিস্বাৰ্থ সেৱা কৰাৰ দৃষ্টিভংগী থাকিব লাগিব- এনে এক পৰিস্থিতিত—

সুখ নাই দুখ নাই
একো যেন নাই।
হাঁহি নাই
চকুবো অশ্ৰু শুকায়

নৈ আছে পানী নাই
সৰু বৰ ঢৌ নাই
জীয়াই থকাৰ নাই
অকণো জোৱাৰ
ঘড়ীৰ কাঁটা নাই
সময়ৰ গতি নাই
সময়ে বগৰাব নোৱাৰে হেঙাৰ,
সময়ত দেখো আজি
ভাগি ছিগি যায়
এই ভয়াবহতা ক্ষণে
নিহিত প্ৰতিজনে
গলি যোৱা আইনাত
মুখবোৰ চায়
কাৰ নীতি কেনি যায়
পৰিণতি একো নাই
মৃত্যুৱে দিনে ৰাতি
পাশা খেলি যায়।
সুন্দৰতা আজি অসমতে পলায়।।

এই বাহিনীৰ নামকৰণ কৰিছোঁ-সমন্বয় বাহিনী—এই সমন্বয় বাহিনীৰ দৃষ্টিভংগী হ'ব মানৱতাবাদ আৰু শান্তি

অস্ত্ৰ হ'ব জি ইউ এন GUN নহয়—"

নিঃসন্দেহে অসমীয়া সংগীত জগতৰ প্ৰবাদপুৰুষ, অসমীয়া কলাৰ আহিঁ পুৰুষ ড° হাজৰিকা এই সামাজিক প্ৰাগটো নিষ্কলুষ, স্বচ্ছ, স্বাৰ্থশূন্য। এনে সেয়াকে ড° হাজৰিকাই নিজে নামকৰণ কৰিছে সচাঁ উদাৰতাৰূপে।

'যিমানে বিলাই দিবা
সিমানে মহান হবা
তাৰে নাম সচাঁ উদাৰতা।'

আজি এই মুকুতা মালাধাৰিকে ওলোটাই ড° হাজৰিকাকে আমি পিন্ধাই দিবলৈ ওলাইছোঁ। তাৰে নাম থলোঁ, উদাৰতাৰ অন্য নাম ড° ভূপেন হাজৰিকাৰূপে।□

ডঃ লীলা গগৈ

"আমাক এখন আধুনিক বিজ্ঞান সম্মত বুৰঞ্জী লাগে। অসমৰ বুৰঞ্জী। কোনখন অসমৰ? আজিৰ ৰাজনীতিয়ে ভেটা মাৰি দিয়া জকাইচুকীয়া অসম নে তাহানিৰ উত্তৰে হিমালয় পৰ্বত, দক্ষিণে সাগৰৰ পাৰ, পূবে পাটকাই পৰ্বত আৰু পশ্চিমে আজিৰ বিহাৰ ৰাজ্যৰো এছোৱা সামৰি থকা প্ৰাগ্‌জ্যোতিষ কামৰূপ অসম? ভৌগোলিক অসম নে সাংস্কৃতিক অসম? আজিৰ অসমৰ বুৰঞ্জী লিখিবলৈ হ'লে তাহানিৰ প্ৰাগ্‌জ্যোতিষ কামৰূপৰ সীমা ধৰি বিষয়-বস্তু বিচাৰ কৰিব লাগিব। সেইদৰে ৰজাৰ বা ৰজা ঘৰৰ বুৰঞ্জী নহৈ দেশৰ মানুহৰ বুৰঞ্জী লিখিব খুজিলেও সকলো জাতি-গোষ্ঠীৰ মানুহৰ জীৱনৰ সম্যক বাতৰি দিব লাগিব। ভাৰতবৰ্ষলৈ অহা মূল জনগোষ্ঠী অষ্ট্ৰিক, দ্ৰাবিড়, মংগোলীয়, নেগ্ৰিটো, আলপাইন আৰু নৰ্ডিক আৰ্য্যৰ তেজৰ সংমিশ্ৰণ ঘটি যেনেকৈ ভাৰতীয় জাতিটো গঢ় লৈ উঠিছে, তেনেকৈ অসমৰ পৰিবেশত অসমীয়া জাতিটোও গঢ় লৈ উঠিছে। মানুহৰ শ্ৰী-চেহেৰা, অভ্যাস-ৰীতি আদিত ভৌগলিক প্ৰভাৱ অনন্য। লুইতৰ উপত্যকা আৰু পৰ্বত উভয়ৰে ভৌগলিক পৰিবেশ একে, গতিকে সাংস্কৃতিক বিষয়ত পৰ্বত-ভৈয়াম উভয়তে কিছুমান উমৈহতীয়া লক্ষণ আছে; জীৱন-ধাৰণৰ পদ্ধতিৰ ক্ষেত্ৰতো সেয়ে। এই মূল কথাখিনি অনুধাৱন কৰি আমি এখন আধুনিক বিজ্ঞানসম্মত বুৰঞ্জী ৰচনা কৰিব লাগিব।"

অসমৰ এখন আধুনিক বিজ্ঞানসন্মত বুৰঞ্জী ৰচনা কৰাৰ বাবে এনেদৰে পৰিকল্পনা কৰা বিশিষ্ট বুৰঞ্জীবিদ তথা সাহিত্যিক-কলাকাৰী হ'ল ড° লীলা গগৈ। অসমৰ মানুহৰ বিষয়ে লিখিব খোজা এই বিস্তৃত বুৰঞ্জীখন সম্পৰ্কে তেওঁ আৰু কৈছে, "কিন্তু আমাৰখন বুৰঞ্জীত থাকিব মানুহৰ গতিশীল জীৱনৰ ইতিহাস। ক'ৰ মানুহ, কেনেকৈ আহি, মূল জাতীয় জীৱনৰ বাই সুঁতিটোত মিলি গৈ স্থানীয় মানুহৰ পৰা কিমান গ্ৰহণ কৰিলে আৰু কিমান বৰঙণি দিলে তাৰ বিৱৰণ তাত সন্নিবিষ্ট হ'ব লাগিব। ইয়াৰ বাবে যথাৰ্থতে এজনচেৰেক কষ্টসহিষ্ণু, অধ্যৱসায়ী, অনুসন্ধিৎসু কৰ্মী লাগিব। ইয়াৰ ভিতৰত কেৱল বুৰঞ্জী বা ৰাজনীতি চৰ্চা-অধ্যয়নকাৰী লেখকৰে নহ'ব, সমাজনীতি, নৃতত্ত্ব, ধৰ্ম আদি বিষয়ৰো সম্যক জ্ঞান লাগিব। আজিকালি অসমৰ বিষয়ে একান্ত উদ্দেশ্য প্ৰণোদিত ভাৱে লিখা দুই-এখন গ্ৰন্থও দেখা যায়। দুই-এটা তেনে প্ৰবন্ধেৰে জেঙা লগোৱাও দেখা যায়। এই ক্ষেত্ৰত ন্যস্ত স্বাৰ্থই কাম কৰি থাকে। এনে বিধৰ লেখকৰ পৰা দূৰৈত থাকিব লাগিব। অনুভূতি আৰু উচ্ছ্বাসেও আউল লগায়। ইয়াৰপৰা মুক্ত হৈ ৰাজতৰংগিনীৰ আদৰ্শৰে বীতৰাগ-ভয়-দ্বেষ হৈ বুৰঞ্জী লিখিব লাগিব। সংশ্লিষ্ট বিষয়সমূহৰ সহায়কাৰী গৱেষকসকলে সমল বিচাৰি যোগাৰ দিব। আমাৰ এষাৰ কথা আছে, "ৰাজহুৱা মেলে কটা জালে সমান।" কিন্তু যথাৰ্থতে "সংহতি কাৰ্যসাধিকা।" আশাওধীয়াকৈ কাম কৰিলে অসাধ্য একো নাই।"

লীলা গগৈৰ জন্ম হয় ১৯৩০ চনৰ ২৫ নৱেম্বৰত (কোনো কোনোৰ মতে ১৯২৮ চন), শিৱসাগৰৰ চেৰেকাপাৰ হাতীমুৰীয়া গাঁৱত। তেওঁৰ পিতাকৰ নাম ধনীৰাম গগৈ আৰু মাকৰ নাম সৰুমলা গগৈ। সৰুতে বুৰঞ্জীপ্ৰসিদ্ধ শিৱসাগৰ নগৰৰ ঐতিহ্যই তেওঁক বাৰুকৈ মোহিত আৰু আকৰ্ষিত কৰিছিল। বিশেষকৈ প্ৰাচীন কীৰ্ত্তিচিহ্ন শিৱসাগৰ পুখুৰী, ৰংঘৰ, কাৰেং ঘৰ, গড়, শিলৰ সাঁকো আৰু দ'ল-দেৱালয়সমূহৰ উপৰিও তেওঁৰ চিত্ত আকৰ্ষণ কৰিছিল সাঁচিপতীয়া পুথি, ফুল-কোঁৱৰ, মণি-কোঁৱৰ, চিকণ সঁৰিয়হৰ গীতসমূহে। এসময়ত খ্ৰীষ্টান মিচনেৰীসকলে 'অৰুনোদই' কাকত প্ৰকাশ কৰিছিল এই শিৱসাগৰ নগৰৰ পৰাই। তেওঁ শিক্ষাৰম্ভ কৰে চেৰেকাপাৰ প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ত। তাৰপিছত তেওঁ শিৱসাগৰ চৰকাৰী এম, ভি স্কুলত ভৰ্ত্তি হয়। ১৯৫০ চনত তেওঁ শিৱসাগৰ চৰকাৰী হাইস্কুলৰপৰা প্ৰথম বিভাগত প্ৰৱেশিকা পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হয়। তেওঁ প্ৰৱেশিকা পৰীক্ষা পাছ কৰি উঠিয়ে ঘৰুৱা দুৰৱস্থাৰ কাৰণে শিৱসাগৰ নগৰ উচ্চ মাধ্যমিক বিদ্যালয়ত সহকাৰী

শিক্ষয়িত্ৰীৰূপে কাৰ্যনিৰ্বাহ কৰে। ১৯৫৪ চনত তেওঁ অসম চৰকাৰৰ বুৰঞ্জী আৰু পুৰাতত্ত্ব বিভাগত গৱেষক পদত নিযুক্ত হয়। সেই সময়ত উক্ত বিভাগৰ সঞ্চালক আছিল ডঃ সূৰ্য কুমাৰ ভূঞা। ১৯৫৬ চনত তেওঁ গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ লোক-সংস্কৃতি গৱেষণা আৰু জনজাতীয় সংস্কৃতি বিভাগত গৱেষকৰূপে নিযুক্ত হয়। এই সময়চোৱাতে তেওঁ "নতুন অসমীয়া" বাতৰি কাকততো সম্পাদনা বিভাগত কাম কৰিবলৈ লয়। ১৯৫৮ চনত তেওঁ গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰপৰা স্নাতক আৰু ১৯৬২ চনত উক্ত বিশ্ববিদ্যালয়ৰপৰাই স্নাতকোত্তৰ উপাধি লাভ কৰে। ১৯৬০ চনত তেওঁ শিৱসাগৰ নগৰ উচ্চ মাধ্যমিক বিদ্যালয়ত প্ৰধান শিক্ষকৰূপে কাৰ্যনিৰ্বাহ কৰে। ১৯৬৩ চনত তেওঁ আকাশবাণী গুৱাহাটী কেন্দ্ৰত "স্পকেন-ৱৰ্ড" প্ৰডিউচাৰৰূপে কাম কৰে। ১৯৬৪ চনৰপৰা তেওঁ শিৱসাগৰ মহাবিদ্যালয়ত অসমীয়া বিভাগৰ অধ্যাপক নিযুক্ত হয়। ১৯৬৫ চনত তেওঁ চন্দ্ৰপ্ৰভা গগৈৰ লগত বিবাহ পাশত আবদ্ধ হয়। তেওঁলোকৰ কন্যা সন্তান দুগৰাকী হ'ল— জুবি গগৈ আৰু লনি (বুলি) গগৈ। ১৯৬৮ চনৰপৰা তেওঁ ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ৰ অসমীয়া বিভাগৰ প্ৰবক্তা নিযুক্ত হয়। ১৯৭৩ চনত তেওঁ ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ৰ পাঠ্য-পুথি প্ৰস্তুতি সমন্বয় সমিতিৰ সচিবৰূপেও কাৰ্যনিৰ্বাহ কৰে। ১৯৮২ চনত তেওঁ 'অসমীয়া বুৰঞ্জী-সাহিত্যৰ সমালোচনাত্মক অধ্যয়ন' শীৰ্ষক গ্ৰন্থৰ বাবে ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ৰপৰা ডক্টৰেট উপাধি লাভ কৰে। তাৰপিছত তেওঁ অসমীয়া বিভাগৰ ৰিডাৰ নিযুক্ত হয়। ১৯৮৩ চনৰপৰা ১৯৯০ চনলৈ তেওঁ বিশ্ববিদ্যালয়ৰ পাঠ্য-পুথি প্ৰস্তুতি সমন্বয় সমিতিৰ সচিবৰূপে অতিৰিক্ত দায়িত্বভাৰ গ্ৰহণ কৰে। ১৯৮৬ চনৰপৰা ১৯৯১ চনলৈ তেওঁ অসম চৰকাৰৰ বুৰঞ্জী আৰু পুৰাতত্ত্ব বিভাগৰ অবৈতনিক সঞ্চালকৰূপে কাৰ্য নিৰ্বাহ কৰে। ১৯৯০ চনত তেওঁ ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ৰ অসমীয়া বিভাগৰ অধ্যাপক নিযুক্ত হয় আৰু এই চনতে তেওঁ চাকৰিৰপৰা অৱসৰ গ্ৰহণ কৰে।

ডঃ লীলা গগৈয়ে অসমীয়া সাহিত্যলৈ বিশিষ্ট বৰঙণি আগবঢ়াইছে। তেওঁৰ প্ৰকাশিত গ্ৰন্থসমূহৰ ভিতৰত হ'ল ঃ বুৰঞ্জীমূলক ঃ বুৰঞ্জীয়ে পৰশা নগৰ (১৯৫৭), মেৰোৱা দিনৰ কথা (১৯৫৭), [illegible] কথা (১৯৭৭), বেলি মাৰ গ'ল (১৯৮৩), বুৰঞ্জী সাহিত্য (১৯৮৬), বুৰঞ্জীয়ে কথা কয় (১৯৯১), [illegible] (১৯৯২), বুৰঞ্জীৰ [illegible] (১৯৯৪), [illegible] আৰু বাঁহী (১৯৮৫) আদি। লোক সাহিত্য বিষয়ক [illegible] গীত (১৯৫৭), অসমীয়া লোক-গীতি (১৯৫৭), [illegible] এটি [illegible] (১৯৫৭), অসমীয়া লোক-সাহিত্যৰ ৰূপৰেখা (১৯৬৮), বিহুগীত আৰু বনঘোষা

(১৯৬১) আদি। সংস্কৃতি মূলক : আহোম জাতি আৰু অসমীয়া সংস্কৃতি (১৯৬১), বিহু : এটি সমীক্ষা (১৯৬৯), টাই সংস্কৃতিৰ ৰূপৰেখা (১৯৭১), সাহিত্য-সংস্কৃতিৰ বুৰঞ্জী (১৯৭২), অসমৰ সংস্কৃতি (১৯৮২) আদি। ৰম্য ৰচনা— কপলিং ছিগা বেন (১৯৫৯), বিৰেৰিং চিঠি (১৯৭৬), বৃকোদৰ বৰুৱাৰ বিয়া (প্ৰথম খণ্ড, ১৯৭৭), বৃকোদৰ বৰুৱাৰ বিয়া (দ্বিতীয় খণ্ড, ১৯৭৭), বিশেষ কি লিখিম (১৯৭৮), বেৰবেৰী বাহ (১৯৮১), মুকলি চিঠি (১৯৮৫) আদি। শিশু সাহিত্যমূলক— সোণতৰা (১৯৫৪), খঁৰা শিয়ালৰ বিয়া (১৯৫৪), পোণাকণৰ মৰম (১৯৫৫), অনুপম কোঁৱৰৰ সাধু (১৯৫৯), লাচিত বৰফুকন (১৯৬২), ৰক্ষেনৰ কথা (১৯৬৩), জয়মতী কুঁৱৰী আৰু মূলা গাভৰু (১৯৬৩), ভাৰতৰ কথা (১৯৭২) আদি। উপন্যাস— ডকাইত কোন (১৯৫৭), সৰগৰ মুকুতা (১৯৫৭), নীলা খামৰ চিঠি (১৯৬৩), নৈ বৈ যায় (১৯৮৩) আদি। গীত আৰু কবিতা— গীতি মালঞ্চ (১৯৬৪), সোণালী (১৯৭৮), জোনাকৰ গীত (১৯৭৯) আদি। প্ৰবন্ধ বিষয়ক— সাহিত্য-সংস্কৃতিৰ বুৰঞ্জী (১৯৭২), সাহিত্য : দৃষ্টিমান আলোচনা (১৯৮৩), চিন্তাৰ স্বাক্ষৰ (১৯৯১) আদি। অনুবাদমূলক— বংগৰ লোক-সংস্কৃতি (১৯৮৩), সম্পাদনা— অসমীয়া সংস্কৃতি (১৯৬৬), অসমীয়া গ্ৰন্থপঞ্জী (১৯৭২), কুমাৰ হৰণ (১৯৭২), কালিয়া দমন (১৯৭১), চোৰধৰা (১৯৭২), যতীন্দ্ৰনাথ দুৱৰা : কবি আৰু কবি প্ৰতিভা (১৯৮৭), আধুনিক অসমীয়া সাহিত্যৰ পৰিচয় (১৯৯০) আদি। ১৯৬৩ চনত প্ৰকাশিত 'সীমান্তৰ মাটি আৰু মানুহ' আন এখন মূল্যবান গ্ৰন্থ। তেওঁৰ ৰচিত ইংৰাজী গ্ৰন্থ হ'ল— The Tai Khamtis North-East India (1971), The Buranjis : Historical Literature of Assam (1986), The History of the System of Ahom Administration (1991)।

অসমীয়া লোক-সাহিত্যৰ ৰূপৰেখা (১৯৬৮) : 'অসমীয়া লোক-সাহিত্যৰ ৰূপৰেখা' ড° লীলা গগৈৰ অসমীয়া সাহিত্য জগতলৈ উল্লেখযোগ্য অৰিহণা। অসমৰ গাঁৱে-ভূঞে সিঁচৰতি হৈ পৰি থকা কিছুমান লোক-সাহিত্যৰ মুকুতা বুটলি আনি, তেওঁ এই গ্ৰন্থ প্ৰস্তুত কৰিছে। গ্ৰন্থখনত লোক-সাহিত্য, মন্ত্ৰ সাহিত্য, সাঁথৰ, ডাকৰ-বচন, ফকৰা-যোজনা, পটন্তৰ, বিয়ানাম, দেহবিচাৰৰ গীত, আইনাম, লখিমী সবাহৰ নাম, অপেচৰা সবাহৰ নাম, নাওখেলৰ গীত, সদাশিৱৰ নাম, মহো-হো-বা মহ খেদা গীত , বাৰমাহী গীত, বিহুনাম, বনঘোষা, আলিতা-বেলাচ, নাহৰৰ গীত, চিকণ-সৰিয়হৰ গীত, মণিৰাম দেৱানৰ গীত, বৰফুকনৰ গীত, জনা-গাভৰুৰ গীত,

মণি কোঁৱৰ-ফুল কোঁৱৰৰ মালিতা, সাধু-কথা আদিকে ধৰি কেইবাটাও প্ৰবন্ধ সন্নিবিষ্ট হৈছে। তেওঁৰ প্ৰতিটো প্ৰবন্ধৰে সুকীয়া সুকীয়া বৈশিষ্ট্য আছে। 'লোক-সাহিত্য'ৰ গুৰুত্ব সম্পৰ্কে তেওঁ লিখিছে, "লোক-সাহিত্য লোক-মনোধৰ্মী। লোক মানসত প্ৰতিফলিত হয় লোক জীৱনৰ আবেগ, অনুভূতি, অভিজ্ঞতা। মানুহৰ সামূহিক আবেগে সাহিত্যিক ৰূপ পৰিগ্ৰহণ কৰে মুখাৰ কবিৰ কবিতাত, বুঢ়ী আইৰ সাধুত, বিহুৱাৰ বিহুনামত, আয়তীৰ বিয়ানামত। লোক-সাহিত্যত সময়ৰ সীমা নাই, ৰক্ষণশীলতাৰ চাপ নাই, গতিহীনতাৰ ধৰ্ম নাই। লোক-সাহিত্যৰ অন্যতম বাহন মুখ। যুগৰ সীমা চেৰাই, লোক-সাহিত্য মানুহৰ মুখে মুখে চলি আহিছে। এইদৰে আহোঁতে সময়ৰ আঁচোৰ লাগিছে, শব্দৰ পলস পৰিছে, কল্পনাৰ ৰহণ লাগিছে। বোৱতী নৈৰ গতি, লোক-সাহিত্যৰ ধৰ্ম, কিন্তু অতীতৰ আদিম সত্যৰ অঁকোটো চিৰস্থায়ী।"

সাহিত্য : দুটিমান আলোচনা (১৯৮৩) : এইখন গ্ৰন্থত অসমীয়া সাহিত্যৰ কেইবাটাও গুৰুত্ব দিশৰ ওপৰত আলোকপাত কৰা হৈছে। গ্ৰন্থখনত সাহিত্যত হাস্যৰস, মনোধৰ্মী খুহুতীয়া ৰচনা যতীন দুৱৰাৰ ব্যক্তি-জীৱন, মাধৱ কন্দলি আৰু মহা মাণিক্য, বেজবৰুৱাক ভাল পাওঁ কিয়, আহোম যুগৰ অসমীয়া সাহিত্যকে ধৰি বোলটা প্ৰবন্ধ সন্নিবিষ্ট হৈছে। ইয়াৰ প্ৰতিটো প্ৰবন্ধই বিশ্লেষণমূলক আৰু প্ৰবন্ধবিলাকৰ মাজত লেখকৰ গভীৰ চিন্তা চৰ্চাৰ পৰিচয় পোৱা যায়। লীলা গগৈৰ আন·এখন সংকলন আৰু সম্পাদনামূলক মূল্যবান গ্ৰন্থ হ'ল আধুনিক অসমীয়া সাহিত্যৰ পৰিচয় (১৯৯০)। গ্ৰন্থখনত কবিতা, চুটিগল্প, উপন্যাস আৰু নাটক সম্পৰ্কে কেইবাজনো কৃতবিদ্য লেখকৰ প্ৰবন্ধ সন্নিলিষ্ট কৰিছে।

লীলা গগৈৰ আন এখন সংকলন আৰু সম্পাদনামূলক মূলবান গ্ৰন্থ হ'ল 'আধুনিক অসমীয়া সাহিত্যৰ পৰিচয়' (১৯৯০)। গ্ৰন্থখনত কবিতা, চুটিগল্প, উপন্যাস আৰু নাটক সম্পৰ্কে কেইবাজনো কৃতবিদ্যা লেখকৰ প্ৰবন্ধ সন্নিবিষ্ট কৰিছে।

গগৈয়ে শিশু মনৰ উপযোগীকৈ কেইবাখনো শিশুগ্ৰন্থ ৰচনা কৰিছে। তাৰ ভিতৰত খঁৰা শিয়ালৰ বিয়া (১৯৫৪) আৰু জোনবাই এ তৰা এটি দিয়া (১৯৫৭) গ্ৰন্থৰ কবিতাবিলাকৰ ভাষা সৰল-সহজ আৰু বিষয়বস্তুও আকৰ্ষণীয়।

"ভাৰৰী গাঁৱত পাখৰী কইনা
খঁৰা হ'ল ন-দৰা;
জোৰায় জোখায় তেনেই মিলিছে
আহে হেনো ৰাজযোৰা।

কইনা শইচাক স্নেহচৰী যেন
মাৰোন কাপড়ে খালে,
হাঁহ ধৰিবলৈ যাওঁতে এদিন
ঠেং ভাঙি পৰিয়ালে।"

গগৈ অসম সাহিত্য সভাৰ লগত এক দীৰ্ঘকাল জড়িত আছিল। ১৯৬২ চনৰপৰা ১৯৯৩ চনলৈকে তেওঁ অসম সাহিত্য সভাৰ কাৰ্যনিৰ্বাহক সমিতিৰ সদস্য থকাৰ উপৰিও বিভিন্ন উপসমিতিসমূহৰ সদস্য আছিল। ১৯৭৮-৭৯ আৰু ১৯৭৯-৮০ বৰ্ষৰ বাবে তেওঁ অসম সাহিত্য সভাৰ প্ৰধান সম্পাদক নিৰ্বাচিত হৈছিল। ১৯৮০-৮১ চনত তেওঁ অসম সাহিত্য সভাৰ উপ সভাপতি নিৰ্বাচিত হৈছিল। ১৯৮৩ চনত তেওঁ অসম সাহিত্য সভাৰ বঙাইগাঁও অধিৱেশনৰ বুৰঞ্জী শাখাৰ সভাপতি নিৰ্বাচিত আছিল।

১৯৮৪ চনত অসম সাহিত্য সভাই আয়োজন কৰা 'ব্ৰহ্মপুত্ৰ সভ্যতা' শীৰ্ষক আলোচনা চক্ৰত সভাপতিত্ব কৰে ডঃ লীলা গগৈয়ে।

১৯৯৪ চনৰ ৫, ৬, ৭, আৰু ৮ ফেব্ৰুৱাৰীত মৰিগাঁওৰ মতিৰাম বৰা ক্ষেত্ৰত অনুষ্ঠিত হোৱা অসম সাহিত্য সভাৰ ষষ্টিতম অধিৱেশনৰ ডঃ লীলা গগৈ সভাপতি আছিল। সভাপতিৰ আসনৰপৰা তেওঁ কৈছিল, "আমি এদিন আমাৰ দেশ, আমাৰ ভেটি-মাটি ৰক্ষা কৰিবলৈ মাৰ বান্ধি থিয় দিছিলো; আমিয়েই শৰাইঘাটত সম্মিলিত হৈ জয়ৰ নিচান উৰুৱাই আগবাঢ়ি গৈছিলোঁ। আজিও আমি আমাৰ পৰ্বত-ভৈয়ামৰ জাতি-উপজাতি-জনজাতি সম্মিলিত হৈ ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ দুয়োপাৰৰ ভাষা-সাহিত্য সংস্কৃতি ৰক্ষা কৰিবলৈ আগবাঢ়ি যাওঁ। মনত ৰাখিব, আমি মানুহ, আমি একে মানুহৰ তেজ মঙহৰ সন্তান, আমাৰ আশা-আকাংক্ষা একে, আমাৰ সমস্যা একে। মানৱতাৰ আদৰ্শৰে উদ্বুদ্ধ মহান সাহিত্যই আমাক ঐক্যবদ্ধ হৈ কাম কৰিবলৈ প্ৰেৰণা দিয়ক আৰু অমৰ হৈ জীয়াই থাকক। ষড়যন্ত্ৰকাৰীৰ কূট কৌশল, আক্ৰমণকাৰীৰ গতি দুৰ্বাৰ শক্তিৰে প্ৰতিহত কৰিবলৈ আমাৰ দেহত বল, মনত শক্তি আৰু বুকুত সাহস দিয়ক।"

"দেশ যেতিয়া বিপন্ন হৈছিল, তেতিয়াই জন্ম হৈছিল অসম আৰু অসমীয়া জাতি সত্তাৰ। আজিও অসমীয়া ভাষী তথা অসমবাসীৰ ভাষা-সাহিত্য-সংস্কৃতি আৰু অস্তিত্বৰ সংকট আহিছে। ইতিহাসৰপৰা শিকনি লৈ আজি পূৰ্বৰ ঐক্য-সংহতি ৰক্ষা কৰাৰ উপৰিও অধিক সজাগ সচেতন হৈ দূৰদৰ্শিতাৰে আগবাঢ়িব লাগিব।"

১৯৯৪ চনৰ ২৩ জুলাইত ডঃ লীলা গগৈ হৃদৰোগত আক্ৰান্ত হৈ ডিব্ৰুগড় অসম চিকিৎসা মহাবিদ্যালয়ত মৃত্যু হয়। □

হিতেশ ডেকা

"মাতৃ-মন্দিৰৰ দুৱাৰ-দলিত থিয় দিছোঁ ;
নাচাওঁ মান, যশ, ঐশ্বৰ্য্য-বিভূতি—
চাওঁ মাথোঁ মাতৃৰ এফেৰি আশীৰ্ব্বাদ।"

এনে আদৰ্শৰে ভাষা-সাহিত্যৰ সেৱাত ব্ৰতী হোৱা বিশিষ্ট ঔপন্যাসিক গৰাকীয়ে হিতেশ ডেকা।

হিতেশ ডেকাৰ জন্ম হয় ১৯২৪ চনৰ ১৮ ফেব্ৰুৱাৰীত, সৰ্থেবাৰীত। সৰ্থেবাৰী কাঁহ বাচনৰ বাবে এখন বিখ্যাত ঠাই। তেওঁৰ পিতাকৰ নাম ৰবিৰাম ডেকা আৰু মাতৃৰ নাম সুন্দৰীপ্ৰিয়া ডেকা। তেওঁৰ সাত বছৰ বয়সতে পিতৃ ঢুকায়। ৰবিৰামৰ চাৰিটা সন্তান। তেওঁলোক হ'ল— শুভেশ্বৰ, ধানপতি, ধাতু আৰু হিতেশ ডেকা। পিতৃৰ অবিহনে মাক আৰু ককায়েক ধানপতি ডেকাৰ তত্ত্বাবধানত তেওঁ ডাঙৰ-দীঘল হয়। কিন্তু ধানপতিও নলবাৰীত থাকিবলৈ লোৱাত, ডেকাৰ চোৱা-চিতাৰ সকলো ভাৰ মাকৰ ওপৰতে পৰে। আঠ বছৰ বয়সৰপৰাহে ডেকা স্কুলত ভৰ্তি হয়। তেওঁক সৰ্থেবাৰী এম. ভি স্কুলত নাম লগাই দিয়া হয়। সেই সময়ত তেওঁ বিদ্যালয়ৰ প্ৰধান শিক্ষকৰূপে পাইছিল হৰিচৰণ তালুকদাৰক আৰু তৃতীয় শ্ৰেণীত তেওঁলোকক পঢ়ুৱাইছিল পিতাম্বৰ ভূঞাই। এই দুয়োজন শিক্ষকে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক আখৰ ভাল কৰাত গুৰুত্ব দিছিল আৰু সেইবাবে ডেকাই সৰুৰেপৰা আখৰত জোৰ দিছিল।

সকলতে তেওঁ চোকা বুদ্ধিৰ ছাত্ৰ আছিল। তেওঁৰ মেধা শক্তিৰ বাবে শিক্ষকে তেওঁক 'ক' মানত ছয় মাহ পঢ়াৰ পিছতে 'খ' মান, 'খ' মানত ছয়মাহ পঢ়াৰ পিছতে প্ৰথম মানলৈ প্ৰমোচন দিছিল। প্ৰথম মানৰ সাহিত্যৰ পাঠ্য-পুথিত থকা দুবাৰমান কথা আজিও তেওঁৰ মনত পৰে— ১। 'আৰ নাই মুকত পানী, সি সকলোতকৈ আগ।' ২। 'কোটৰ ঘৰৰ কুটি, লোকলৈ বল পুতি নিজে মৰে কুটি।' তেওঁ প্ৰথম মান শ্ৰেণীৰপৰা ষষ্ঠমান শ্ৰেণীলৈকে পঢ়োতে, শ্ৰেণীত প্ৰথম হৈছিল। ১৯৪০ চনত তেওঁ এম. ভি. স্কুলৰ পৰীক্ষাত সুখ্যাতিৰে উত্তীৰ্ণ হয়। এই পৰীক্ষা উত্তীৰ্ণ হওঁতে, তেওঁ অসমীয়া বিষয়ত অসমৰ ভিতৰতে সৰ্বোচ্চ নম্বৰ লাভ কৰিছিল। সৰ্থেবাৰী এম. ভি. স্কুলত পঢ়ি থকা কালত তেওঁ হৰেণ লহকৰৰ দোকানৰপৰা মিঠাতেল নি গাত মিঠাতেল ঘঁহি, লগৰ বন্ধুৰে সৈতে সদায় ৰাস্তাৰ কাষৰ ওপৰত মল্লযুদ্ধ আৰু কুস্তি শিক্ষা কৰিছিল। খেল শেষ কৰি, 'আলপা' জানত গা ধুই স্কুললৈ গৈছিল।

১৯৪০ চনত সৰ্থেবাৰী হাইস্কুল স্থাপন হয় আৰু এই বিদ্যালয়তে ডেকাই হাইস্কুলীয়া জীৱন আৰম্ভ কৰে। সেই সময়ত বিদ্যালয়খনৰ প্ৰধান শিক্ষক আছিল ৰঘুনাথ দেৱ চৌধুৰী।

১৯৪২ চনত দেশ ব্যাপি স্বাধীনতা আন্দোলনৰ আহ্বান অহাত, বহু ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে স্কুল ত্যাগ কৰি আন্দোলনত যোগদান দিয়ে। ডেকাইও স্কুল ত্যাগ কৰি আন্দোলনত জপিয়াই পৰে। সেই সময়ত তেওঁলোকৰ আন্দোলনৰ নেতা আছিল মহেন্দ্ৰমোহন চৌধুৰী আৰু ধনীৰাম তালুকদাৰ আদি। ডেকা সেই সময়ছোৱাত সদৌ অসম ছাত্ৰ সন্মিলনীৰ আঞ্চলিক গোটৰ সম্পাদক আছিল। সেই সময়ত আন্দোলনকাৰীয়ে সৰ্থেবাৰী বগুলা আৰু টিহুলৈ যোৱা পথৰ দলংখন ভাঙি পেলাইছিল। সেই অভিযোগত ডেকাকো অভিযুক্ত কৰা হৈছিল। তাৰ বাবে ডেকা ঘৰ এৰি পলাবলৈ বাধ্য হৈছিল। তিনিবছৰ ধৰি তেওঁ ঘৰ এৰি বাহিৰে বাহিৰে কটাব লগীয়া হৈছিল। ছয়গাঁওৰ ওচৰৰ খাটিবা পাহাৰত অকা-বাভাৰ ঘৰত, তাৰপিছত বকোত, তাৰ পিছত ছয়গাঁওৰ কাৰৈমাৰীত বন বিভাগৰ কাৰ্যালয়ত কাম কৰা সম্বন্ধীয় ককায়েক অৰবিন্দ ডেকাৰ আশ্ৰয়ত থাকিবলৈ লয়। তাৰপিছত তেওঁ গোলাঘাটলৈ যায়। তাত থকা সৰ্থেবাৰীৰ কঁহাৰৰ পৰা বাচন-বৰ্তন লৈ ব্যৱসায় আৰম্ভ কৰে। কিন্তু তাত তেওঁ পুলিচৰ নজৰত পৰাত, এইবাৰ তেওঁ ডিমাপুৰলৈ যায়। সেই সময়তে ডিমাপুৰত সুভাষ চন্দ্ৰ বসুৰ ফৌজে ব্ৰিটিছ সৈন্যৰ লগত মুখামুখি হৈ এক উত্তপ্ত পৰিবেশ সৃষ্টি কৰাত, ডেকাই সেই ঠাই ত্যাগ কৰে। এইবাৰ তেওঁ

গুৱাহাটী, গুৱাহাটীৰ পিচত বৰমা পায়। বৰমা আশ্ৰমৰ অধ্যক্ষ বি-কে-ভাণ্ডাৰীৰ অধীনত থাকি, গাৱেঁ গাৱেঁ মেলেৰীয়াৰ ঔষধ যোগানত ব্যস্ত হয়। লাহে লাহে আন্দোলন শাম কাটে আৰু ১৯৪৫ চনত তেওঁ ঘৰমুৱা হয়। কিন্তু পুনৰ তেওঁ স্কুললৈ যোৱাৰ মন নেমেলিলে। এইবাৰ তেওঁ সম্বন্ধীয় ককায়েক যাদৱ চন্দ্ৰ ডেকাৰ সৈতে কলিকতা পালে। কলিকতাত কিছুদিন থাকি, পুনৰ তেওঁ নিজ ঘৰলৈ উভতি আহে। এইবাৰ তেওঁ ব্যৱসায়ত মনোযোগ দিয়ে। কঁহাৰে ব্যৱহাৰ কৰা কাগজ আৰু বোটিৰ (কঁহাৰৰ এবিধ অস্ত্ৰ) ব্যৱসায়ত তেওঁ মনোযোগ দিয়ে। ছয়মাহ এই ব্যৱসায় কৰাৰ পিছত তেওঁৰ হাতত প্ৰায় ডেৰ হাজাৰমান টকা জমা হয়। টকা অলপৰ মুখ দেখি, ১৯৪৫ চনত তেওঁ কেইজনমান কলাপ্ৰেমিৰ লগত আৰম্ভ কৰে সৰ্থেবাৰীত এটি যাত্ৰী দল। এই যাত্ৰা দল সমবায় ভিত্তিত চলোৱা হৈছিল। দলটোৰ প্ৰধান ভূমিকা গ্ৰহণ কৰিছিল ডেকাই। এই দলৰ পিছত তেওঁ বাউলিৰ যাত্ৰ দল আৰু লচিমাৰ যাত্ৰা দলত অভিনয় কৰিবলৈ লয়। এইবোৰ যাত্ৰা দলত দুৰ্গমাসুৰত দুৰ্গমাসুৰ, গজ্জাসুৰত গজ্জাসুৰ, দাতাকৰ্ণত কৰ্ণ, হৰিচন্দ্ৰত হৰিচন্দ্ৰ ৰজাৰ ভাওত অভিনয় কৰি দৰ্শকৰ দৃষ্টি আকৰ্ষণ কৰিবলৈ সমৰ্থ হৈছিল। নাট্যাভিনয়ৰ মাজতে, তেওঁ পুনৰ স্কুলত ভৰ্ত্তি হয়। সেই সময়ত তেওঁ একেলগে তিনিটা কামত মনোযোগ দিছিল,— ডাঃ যাদৱ ডেকাৰ ফাৰ্মাচীত ঔষধ দিয়া ল'ৰা, যাত্ৰা দলৰ এজন অভিনেতা আৰু অষ্টম মান শ্ৰেণীৰ এজন ছাত্ৰৰূপে। সেই সময়ত সৰ্থেবাৰী হাইস্কুলৰ প্ৰধান শিক্ষক চন্দ্ৰমোহন শৰ্মাৰপৰা (এই গ্ৰন্থৰ প্ৰকাশক ৰাজেন্দ্ৰ মোহন শৰ্মাৰ পিতৃ) লাভ কৰা মৰম-স্নেহ আৰু আশীৰ্ব্বাদৰ বাবে যথেষ্ট উৎসাহিত হৈছিল। ১৯৪৮ চনত তেওঁ সৰ্থেবাৰী হাইস্কুলৰপৰা মেট্ৰিক পৰীক্ষা উত্তীৰ্ণ হয়। মেট্ৰিক পৰীক্ষা পাছ কৰিয়ে তেওঁ কলিকতালৈ যায় চলচ্চিত্ৰৰ অভিনেতা হোৱাৰ আশাৰে। কিন্তু সেই আশা বাস্তৱত পৰিণত কৰিব নোৱাৰি, ঘৰলৈ উভতি আহে। এইবাৰ তেওঁ নতুনকৈ স্থাপন হোৱা নলবাৰী মহাবিদ্যালয়ত ভৰ্তি হয়। সেই সময়ত তেওঁ নলবাৰী মহাবিদ্যালয়ত অধ্যক্ষৰূপে পায়, বিশিষ্ট সাহিত্যিক ত্ৰৈলোক্যনাথ গোস্বামীক। মহাবিদ্যালয়ত পঢ়াকালতো তেওঁ ব্যৱসায় কৰিহে পঢ়িব লগা হয়। সেই সময়ত তেওঁ এণ্ডাৰৰ ব্যৱসায় কৰিছিল। পলাশবাৰীৰপৰা এণ্ডাৰ আনি, তেওঁ সৰ্থেবাৰীত বিক্ৰী কৰিছিল। এণ্ডাৰৰ ব্যৱসায়ৰে তেওঁ এটি টিনৰ ঘৰো সজাই লয়।

১৯৪৯ চনত নলবাৰী মহাবিদ্যালয়ত পঢ়া কালত তেওঁৰ জীৱনৰ এটা নতুন দিশৰ সূচনা হয়। মহাবিদ্যালয়ৰ অধ্যক্ষ ত্ৰৈলোক্যনাথ গোস্বামীৰ নিচিনা এজন গুৰুৰ

সংগ লাভে তেওঁক সাহিত্যৰ দিশত আত্ম-নিয়োগ কৰিবলৈ প্ৰেৰণা যোগায়। এই সম্পৰ্কে ডেকাই লিখিছে, "গুৰুৱে জ্ঞান নিদিয়ে বৰং গুৰু জ্ঞানৰ উৎসহে; সেয়েহে একলব্যই দ্ৰোণাচাৰ্য্যৰ শাৰীৰিক অৱস্থিতিৰ অবিহনেও ধনুৰ্বিদ্যা লাভ কৰিব পাৰিছিল। আচলতে গুৰুজনে শিক্ষা নিদিয়ে; শিষ্যই গুৰুৰপৰা শিক্ষা লাভ কৰে গুৰুৰ অনুপ্ৰেৰণাতহে। গুৰুৱেই শিষ্যক অনুপ্ৰেৰণা দিয়ে, শিষ্যই সেই প্ৰেৰণাৰ বলত আন্তৰিক ভাৱে চিত্ত সমাহিত কৰি গুৰুৰ জ্ঞান আহৰণ কৰে। শিষ্যৰ শক্তি অনুযায়ী গুৰুৰপৰা জ্ঞান আহৰণ কৰে। সেয়েহে এজন গুৰুৰ অনেক শিষ্য থাকিলেও সকলোৱে সমান জ্ঞান লাভ নহয়। অতএৱ বিদ্যা লাভ হয় আন্তৰিকতা আৰু অনুপ্ৰেৰণাৰ জৰিয়তেহে। গুৰু হ'ল কৰ্ম্ম প্ৰেৰণাৰ উৎস। সৎ গুৰুৰ প্ৰেৰণাৰে শিষ্যই মহৎ জ্ঞান লাভ কৰিব পাৰে। নিজ-আত্মা আৰু মনৰ উৎকৰ্ষ সাধনত গুৰুৰ শৰীৰ গৌণ, গুৰুৰ আত্মিক শক্তিহে মুখ্য। যিজনা গুৰুৰ আত্মিক শক্তিয়ে শিষ্যৰ চিত্তত প্ৰেৰণা আৰু উদ্দীপনা জগাই সাধনাত ব্ৰতী কৰাব পাৰে সেই জনাইহে প্ৰকৃত গুৰু তেহেকৈ গুৰুৰ শাৰীৰিক গঠন আৰু মানসিক সৌন্দৰ্য্য যিমানেই লক্ষণীয় নহওক লাগে। যিজনৰ ভাগ্যত এই মহৎ গুৰু লাভ হৈছে তেৱেঁই ধন্য। সৌভাগ্য-বশতঃ মোৰ জীৱনতো তেনে এজন গুৰুৰ সংগ লাভ হৈছিল, আজি বাইশ বছৰ আগত ১৯৪৯ চনত, যাৰ অনুপ্ৰেৰণাত মই সাহিত্যত আত্ম-নিয়োগ কৰিবলৈ প্ৰেৰণা লাভ কৰিলোঁ। সেইজন গুৰুৱেই হ'ল অসমৰ স্বনামধন্য সাহিত্যিক ত্ৰৈলোক্যনাথ গোস্বামীদেৱ।"

তেওঁ হাইস্কুলত পঢ়ি থকা কালতে সাহিত্য সাধনাত ব্ৰতী হৈছিল। অষ্টমমান শ্ৰেণীত পঢ়ি থাকোতে তেওঁ 'গাঁৱলীয়া' নামেৰে এখন উপন্যাস ৰচনা কৰিছিল। এম.ভি স্কুলত পঢ়ি থাকোতে তেওঁ বহুতো কবিতাও ৰচনা কৰিছিল। প্ৰায় পোন্ধৰ বছৰ মানত তেওঁৰ সহপাঠী বন্ধু প্ৰসন্নকুমাৰ ডেকাৰ সৈতে লগ-লাগি 'বেণু' নামেৰে এখন হাতে লিখা আলোচনী প্ৰকাশ কৰিছিল সৰ্থেবাৰীৰ পৰা। তাত তেওঁ হাঁহি-ধেমালিমূলক কেইবাটাও প্ৰবন্ধ লিখিছিল। মহাবিদ্যালয়ত পঢ়ি থকা কালত ১৯৪৯ চনত তেওঁ 'প্ৰায়শ্চিত্ত' গল্প পুথিখন প্ৰথম প্ৰকাশ পায়। ১৯৫৩ চনত তেওঁ বাসন্তী ডেকাৰে সৈতে বিবাহ পাশত আবদ্ধ হয়।

১৯৫৪ চনত হিতেশ ডেকাই কনিহা হাইস্কুলত সহকাৰী শিক্ষকৰূপে নিযুক্ত হয়। তাৰপিছত ১৯৫৫ চনত সৰ্থেবাৰী হাইস্কুলত চাৰিমাহৰ বাবে শিক্ষকতা কৰে। তাৰপিছত ১৯৫৬ চনত নতুনকৈ স্থাপন হোৱা বনগাঁও হাইস্কুলত তেওঁ প্ৰধান

শিক্ষকৰূপে নিযুক্ত হয়। ১৯৫৭ চনত তেওঁ গুৱাহাটীৰ জালুকবাৰী হাইস্কুলত শিক্ষকৰূপে যোগদান কৰে। উক্ত বিদ্যালয়ত ১৯৬৩ চনৰপৰা সহকাৰী প্ৰধান শিক্ষক আৰু ১৯৮৩ চনৰপৰা প্ৰধান শিক্ষক নিযুক্ত হয়। ১৯৮৫ চনৰপৰা তেওঁ প্ৰধান শিক্ষকৰূপে অৱসৰ গ্ৰহণ কৰে।

ডেকা বিভিন্ন সাহিত্য-সামাজিক আৰু সংস্কৃতিক মূলক অনুষ্ঠানৰ লগত জড়িত। ১৯৫৬ চনত তেওঁ সৰ্থেবাৰী নগৰ পৰিচালনা কমিটীৰ প্ৰধান সম্পাদক আছিল। ১৯৬০ চনত অসমৰ ৰাজ্য ভাষা আন্দোলনৰ লগত তেওঁ জড়িত হৈছিল। এই সময়ছোৱাতে তেওঁৰ 'মাটিকাৰ' উপন্যাস বাজেয়াপ্ত হয়। এই উপন্যাস বাজেয়াপ্ত কৰাৰ বাবে কলিকতাত বিধান সভাৰ প্ৰস্তাৱ গ্ৰহণ আৰু দিল্লীৰ সংসদত এই উপন্যাসকলৈ নানা বিতৰ্ক আৰম্ভ হৈছিল। আনকি এগৰাকী বঙালী এম. পি আৰু অসমৰ এম. পি. ধৰণীধৰ বসুমতাৰীৰ মাজত হতাহতি পৰ্যন্ত আৰম্ভ আৰু প্ৰধানমন্ত্ৰী জৱাহৰলাল নেহৰুৰ মধ্যস্থতাত ইয়াৰ মীমাংসা হয়। ১৯৬২ চনত নিৰ্বাচনত তেওঁ বৰপেটা সমষ্টিৰপৰা লোকসভালৈ সদস্যপদৰ বাবে প্ৰতিদ্বন্দ্বিতা কৰে। ১৯৭২ চনত শিক্ষাৰ মাধ্যম আন্দোলনত সহযোগিতা কৰা বাবে তেওঁ চৰকাৰৰ বোৰত পৰে আৰু সেইবাবে তেওঁ নাগালেণ্ডৰ মোককচাংত পলায় থাকে। ১৯৭৯ চনত অসমৰ বিদেশী বহিৰাগত বহিষ্কৰণ আন্দোলনলৈ ডেকাই পূৰ্ণ সমৰ্থন আগবঢ়ায়। গণ সংগ্ৰাম পৰিষদৰ ফালৰ পৰা আৰু অসম সাহিত্য সভাৰ হৈ প্ৰতিনিধিত্ব কৰি আন্দোলনৰ দিল্লী আলোচনাৰ ১৪ লানিতে তেওঁৰ অংশ গ্ৰহণ কৰে। এই আন্দোলনৰ সময়ছোৱাত তেওঁ পুলিচৰ হাতত কেইবাবাৰো নিৰ্যাতিত হয় আৰু আনকি পুলিচৰ অত্যাচাৰত তেওঁৰ দাঁত দুপাৰি নষ্ট হয়। ১৯৬৬ চনত তেওঁ জালুকবাৰী সাহিত্য সভা প্ৰতিষ্ঠা কৰে আৰু এই অনুষ্ঠানৰ তেওঁ সভাপতি নিৰ্বাচিত হয়। ১৯৭২, ৭৩ আৰু ৭৪ চনত একেৰাহে তিনি বাৰলৈ সদৌ অসম হাইস্কুল শিক্ষক সন্থাৰ উপসভাপতি নিৰ্বাচিত হয়। ১৯৭৫ চনত তেওঁ কামৰূপ সাহিত্য সভাৰ সভাপতি নিৰ্বাচিত হয়। ১৯৭৬ চনত তেওঁ অসম সাহিত্য সভাৰ উপ-সভাপতি নিৰ্বাচিত হয়। ১৯৮১ চনতো তেওঁ পুনৰবাৰ অসম সাহিত্য সভাৰ উপ-সভাপতি নিৰ্বাচিত হয়। ১৯৭৫ চনত তেওঁ সদৌ অসম সাংস্কৃতিক সন্মিলনৰ উপদেষ্টা আছিল। ১৯৭২ চনৰপৰা তেওঁ গুৱাহাটী মহানগৰৰ ১ নং ৱাৰ্ডৰ পোষ্ট ৱাৰ্ডেনৰূপে অসামৰিক প্ৰতিৰক্ষা সেৱক নিযুক্ত হয়। ১৯৮৬ চনত গুৱাহাটী মহানগৰৰ ১ নং ৱাৰ্ডৰ অসম গণ পৰিষদৰ সভাপতি আছিল। ১৯৯৩ চনত তেওঁ সদৌ অসম কবি সমাজৰ উপদেষ্টা আছিল।

হিতেশ ডেকাই অসমীয়া সাহিত্য জগতলৈ অতুলনীয় অৱদান আগবঢ়াইছে। তেওঁৰ প্ৰকাশিত গ্ৰন্থসমূহৰ ভিতৰত হ'ল — গল্পৰ পুথি ঃ প্ৰাৰম্ভিক (১৯৪১), গৰাখহনীয়া (১৯৫৪), এইখন আমাৰ সমাজ (১৯৭২), এখুপি গল্প (১৯৮২), আকৌ গৰাখহনীয়া (১৯৯২), গল্পটো লিখা নহ'ল (১৯৯২) আদি। নাটক ঃ অসমীৰ প্ৰাণৰ কথা (১৯৬১), বিহুবান (১৯৭৬), শীৰ্ষ সম্মিলন (১৯৮২), মন্ত্ৰীৰ হুকুম (১৯৮৩)। আদি। প্ৰবন্ধমূলক ঃ পশ্চিমবংগত মাটিকাৰ (১৯৬২), জাতীয় চৰকাৰ (১৯৮২), অসমীয়া জাতি টিকিব নে? (১৯৮৩)। উপন্যাস ঃ আজিৰ মানুহ (১৯৫২), নতুন পথ (১৯৫৪), মাটিকাৰ (১৯৫৬), ভাবাম্বৰ (১৯৫৮), এনেকো জীৱন (১৯৬০, এই গ্ৰন্থৰ তিনিখণ্ড আছে), সীমাৰ কাজিয়া (১৯৬২), আচল মানুহ (১৯৬৩), বৈৰী মানুহ (১৯৬৫), জীৱন সংঘাত (১৯৬৯), ইতিহাসে সঁকীয়ায় (১৯৬৭), সুখৰ সংসাৰ (১৯৭৫), নিৰ্য্যাতিতা সতী (১৯৮০), গাঁৱৰ মানুহ (১৯৯৬) আদি।

'আজিৰ মানুহ' (১৯৫২) ঃ হিতেশ ডেকাৰ প্ৰকাশিত উপন্যাসসমূহৰ ভিতৰত 'আজিৰ মানুহ'কে শ্ৰেষ্ঠ উপন্যাস বুলি সমালোচকসকলে অভিমত দিছে। এই উপন্যাসৰ এতিয়ালৈকে তেৰটা সংস্কৰণ প্ৰকাশ পোৱাটো সঁচাকৈয়ে গৌৰৱৰ কথা। 'আজিৰ মানুহ' এখন সামাজিক উপন্যাস। হিতেশ ডেকাৰ এইখনে প্ৰকাশিত প্ৰথম উপন্যাস। স্বাধীনতাৰ দোকমোকালিতে ৰচনা কৰা এই উপন্যাসখনত বৃটিছৰ ১২১ বছৰীয়া শাসনৰ ভাৰত তথা অসমত পৰা প্ৰভাৱ, সেই সময়ৰ অসমীয়া সমাজখনৰ মন আৰু আচাৰ-ব্যৱহাৰ, অসমীয়া মানুহৰ চাৰিত্ৰিক বৈশিষ্ট্যৰ বিভিন্ন দিশ ফুটাই তোলা হৈছে। উপন্যাসখনত শিক্ষিত নিবনুৱাৰ সমস্যা, ধনীৰ দৰিদ্ৰৰ ওপৰত শোষণ-অত্যাচাৰ-লুণ্ঠন, আভিজাত্যৰ ডেম, চৰকাৰী কৰ্মচাৰীৰ দুৰ্নীতি আদি ভালেমান সম-সাময়িক দিশৰ ওপৰতো আলোকপাত কৰা হৈছে। সৰল-সহজ আৰু স্বতঃস্ফূৰ্ত কথকি ভাষাৰে তেওঁ কাহিনীভাগ ৰেহা লগাকৈ আগুৱাই নিছে। তেওঁ কথাই কথাই উপমা প্ৰয়োগ কৰিছে এনেদৰে — দেৱতাৰ জন্ম কথা ক'লে বং, মানুহৰ জন্ম কথা ক'লে খং, স্বাধীন ভাৰতত— বাপুজীৰ কল্পনাৰ ৰাম ৰাজ্যত আপোনালোক কৰ্মচাৰীসকলে ৰাৱণ নহ'ব, মোল্লাৰ দৌৰ মচজিদলৈহে, হাজাৰ কুকুৰে কামোৰক আঁঠুৰ তল আদি।

কাহিনীভাগ আগবঢ়াই নিয়া হৈছে এনেদৰে ঃ মাধৱ আৰু প্ৰতাপ দুয়ো ককাই-ভাই। তেওঁলোক দৰিদ্ৰ পৰিয়ালৰ লোক। মাধৱে মেট্ৰিক পাছ কৰি এটি কেৰাণী চাকৰিত সোমায়। কল্যাণী মাধৱৰ পত্নী। মাটি-বাৰী বিক্ৰী কৰি মাধৱে প্ৰতাপক

বি.এ. পাছ কৰায়। তেওঁক এম. এ. পঢ়াবলৈও মাধৱে ইচ্ছা প্ৰকাশ কৰিলে। কিন্তু আৰ্থিক দুৰৱস্থাৰ কাৰণে তেওঁ চিন্তাত পৰে। কিন্তু শেষত গোপীকান্ত বৰুৱা মহাজনৰ একমাত্ৰ ছোৱালী বীণাপাণিক বিয়া কৰোৱাৰ প্ৰস্তাৱ দি, তেওঁৰ পৰা টকা আনি, প্ৰতাপক এম. এ. পঢ়ুৱায়। প্ৰতাপৰ এই বিয়াত অসন্মতি আছিল যদিও ককায়েক-বৌয়েকৰ ইচ্ছাত বিধি-পথালি নিদিলে। প্ৰতাপ আৰু বীণাপাণিৰ মাজত বিয়াখন তেনেকৈয়ে হৈ যায়।

প্ৰতাপৰ ইচ্ছা আছিল নীলিমাক হে বিয়া কৰোৱা। নীলিমা মাধৱৰ খুলখালীয়েক। নীলিমাৰো প্ৰতাপৰ প্ৰতি আন্তৰিক ভাল পোৱা আছিল।

কিন্তু প্ৰতাপ আৰু বীণাপাণিৰ সংসাৰখন সুখৰ নহ'ল। ধনীৰ দুলালী বীণাপাণিয়ে গাঁৱৰ সাধাৰণ পৰিবেশটোৰ লগত নিজকে মুঠে খাপ খুৱাই ল'ব নোৱাৰিলে। নীলিমা আৰু বীণাপাণিৰ এই দুগৰাকী নাৰীৰ ৰূপ প্ৰতাপৰ হৃদয়ত দোলন খাই উঠিল, "প্ৰতাপে আজি ভালকৈ দেখিলে পাশ্চাত্যৰ নকল নাৰী সংস্কৰণ বীণাপাণিক। মনে মনে তেওঁৰ হাঁহি উঠিল, লগতে ভৱিষ্যৎ ভাবি শংকিত হ'ল। এয়ে হ'ব তেওঁৰ জীৱন সংগিনী, খেলাৰ ৰংগিনী, সুখ-দুখৰ সহচৰী। উহ্! কি ভয়ানক কথা। তেওঁৰ চকুৰ আগত সমান্তৰালভাৱে দুখনি নাৰী-মূৰ্তি ভাঁহি উঠিল— বীণা আৰু নীলিমা! এখনত আছে যৌৱনৰ উচ্ছ্বাসভৰা ধন-গৰ্ব্বিত ছায়া-ৰঞ্জিত, আধুনিক সভ্যতাৰ ৰূপ-কথাৰ ছবিৰ দৰে উজ্জ্বল, দীপ্ত, তীব্ৰ, ৰূপৰ মাদকতা আৰু আনখনত আছে নিষ্পেষিত, জৰ্জৰিত হোৱা দৰিদ্ৰতাৰ ক'লা ছায়া-বৃত-দাগ— প্ৰতি মুহূৰ্তে সমাজ নিপীড়িতাৰ সজল, আকুল, আবেগময়ী ভাষাহীন চাহনী।" এদিন বীণাপাণিয়ে স্বেচ্ছাৰে প্ৰতাপক এৰি বাপেকৰ ঘৰলৈ গুচি গ'ল।

প্ৰতাপৰ বন্ধু মহেশ। মহেশৰ ঘৰ গুৱাহাটীত। মহেশৰ লগত প্ৰতাপৰ ঘনিষ্ঠ সম্বন্ধ আছিল। মহেশ কাৰাৰুদ্ধ হোৱা সময়ছোৱাত, প্ৰতাপেই মহেশৰ বেমাৰী মাকৰ যত্ন লয় আৰু মহেশৰ ভনীয়েক সৰলাক তেওঁৰ ডাক্তৰ বন্ধু এজনৰ লগত বিয়া পাতি দিয়ে। তদুপৰি মহেশৰ 'বিজয়লক্ষ্মী ফাৰ্ম'ত সহায়-সহযোগিতাও কৰে প্ৰতাপে। এনে সময়তে প্ৰতাপ এদিন টান নৰিয়াত পৰে। সেই টান নৰিয়াৰ সময়ছোৱাত প্ৰতাপক নীলিমায়ে শুশ্ৰূষা কৰিবলগীয়া হয়। অৱশেষত প্ৰতাপ আৰোগ্য হয়।

ইয়াৰ কিছুদিন পিছত, প্ৰতাপৰ বৌয়েক কল্যাণীয়ে কলেৰা ৰোগত ইহ সংসাৰ ত্যাগ কৰে। বৌয়েকৰ অভাৱত তেওঁলোকৰ ঘৰখনত আলায়-আথানি নোহোৱা হয়। অকণমানি পুতুলক চোৱা-চিতা কৰাৰ সমস্যা হৈ পৰে। শুভাকাংক্ষীসকলে ধৰি কল্যাণীৰ ভনীয়েক নীলিমাৰ সৈতে তেওঁৰ বিয়াখন পাতি দিলে। প্ৰতাপে

নীলিমাক ভাল পোৱাৰ ভাবটো প্ৰকাশ কৰিব নোৱৰাৰ বাবেই, তেওঁ চিৰদিনলৈ নীলিমাক এনেদৰে হেৰুৱাব লগা হ'ল। অতএব মিলনকে আচল মিলন বুলি তেওঁলোকে সান্ত্বনা লভিলে।

ডেকাই এই উপন্যাস সম্পৰ্কে পাতনি লিখিছে এনেদৰে :

"জীৱন বসন্ত মাথো আহে এটিবাৰ,
ফুলে ফলে হৃদয়খনি হয় জাতিষ্কা ৰ।"

'বৈৰী মানুহ' (১৯৬৭) : 'বৈৰী মানুহ' হিতেশ ডেকাৰ এখন জনপ্ৰিয় উপন্যাস। ১৯৬২ চনত চীন-ভাৰত যুদ্ধ আৰু ১৯৬৫ চনত পাক-ভাৰত যুদ্ধৰ অৱতাৰণা হয়। এই যুদ্ধ দুখনে ভাৰত তথা অসমৰ জনগণক জোঁকাৰি গৈছিল। এই যুদ্ধই ভাৰত তথা অসমীয়া মনত যি দেশাত্মবোধৰ ভাব, ত্যাগৰ ভাব জগাই তুলিছিল, তাৰ সাক্ষী স্বৰূপ এই উপন্যাস।

ডেকাই সমাজৰ সৰু-বৰ বিভিন্ন ঘটনাৰ অৱলম্বনত ৰচনা কৰিছে 'এথুপি গল্প' (১৯৮২)। এই গ্ৰন্থত ডেকাই সমাজৰ বিশ্লেষণৰ কৰিব বিচৰা নাই, কেৱল সমাজ জীৱনৰ অন্তৰালত আত্মগোপন কৰি থকা বিভিন্ন সমস্যাৰ স্বৰূপবোৰহে কঁহিয়াই দেখুৱাইছে।

হিতেশ ডেকাই উপন্যাস সম্পৰ্কে লিখিছে,

"কল্পনাৰ কুহেলিকা নোহে উপন্যাস ই যে সমাজৰ সত্য জীৱন বিন্যাস।"

সাহিত্যত হৃদয়গ্ৰাহিতা সম্পৰ্কে তেওঁ কয়, "বাস্তৱ অভিজ্ঞতা নাথাকিলে উকা কল্পনাকে লৈ লিখা সাহিত্য সপোন-বুলীয়া হ'লেও হৃদয়গ্ৰাহী হোৱা কঠিন; সেয়েহে লিখকৰ বাস্তৱ অভিজ্ঞতা লিখাৰ ক্ষেত্ৰত অপৰিহাৰ্য্য। অভিজ্ঞতা যিমানেই পুৰঠ হ'ব, কল্পনা হ'ব সিমানে তীব্ৰ— সৃষ্টি হ'ব সিমানেই প্ৰাণস্পৰ্শী। জীৱন অভিজ্ঞতাৰে পৰিপুষ্ট লিখনিত কল্পনাৰ অনুৰণন হয় ফলপ্ৰসু কলাসৃষ্টি হয় শাশ্বত। প্ৰত্যেক ঘণ্টাৰ বুকুতে ঘড়ীৰ কাঁটা দুডালৰ অনিবাৰ্য্য মিলনৰ দৰে প্ৰত্যেক কল্পনাৰ কোনো এক প্ৰান্তত হ'লেও স্পৰ্শ কৰিব লাগিব বাস্তৱ এটি ক্ষীণ ৰেখা। তেতিয়াহে ৰূপ লব ভাবে আৰু সজীৱ হ'ব ৰস। কল্পনা আৰু বাস্তৱৰ মিলন সেতুত হে ৰূপ সৃষ্টি সাৰ্থক হয়। সীমাহীন কল্পনাৰ বুকুত সীমিত বাস্তৱৰ মৃদু পৰশত হে কলা সৃষ্টিৰ সম্ভাৱনা। উকা কল্পনাৰ বুকুত বাস্তৱৰ সংঘাত লাগিলেহে অনুভূতি তীক্ষ্ণ হয়— ভাবৰ ছন্দ ফুটে-শিল্পকলাৰ জন্ম হয়। বাস্তৱ অভিজ্ঞতাহীন আকাশ কুসুম কল্পনাত অনুভূতিৰ চাকনৈয়াৰ সৃষ্টি হ'ব পাৰে কিন্তু শ্ৰেষ্ঠ কলা সৃষ্টিৰ উত্তৰ নহয়-পানী হৈ পানীৰ বুকুত মাৰ যোৱাৰ দৰে কল্পনাৰ বুকুতে সি লয় হয়। সেইদেখি

বাস্তৱ অভিজ্ঞতাৰে পৰিপুষ্ট লিখনিহে সবল আৰু সার্থক লিখনি। কিন্তু এই লিখনিৰ শ্ৰেষ্ঠত্ব বহুখিনি নির্ভৰ কৰে লিখকৰ উচ্চভাৱৰ ওপৰত আৰু লিখনি সবল হয় লিখকৰ প্ৰকাশ ভংগীৰ নিপুণতাৰ ওপৰত।" সাহিত্য সৃষ্টিৰ এই গুণবাজি তেওঁৰ সাহিত্যত কিমানদূৰ সফল প্ৰতিফলন ঘটিছে, তেওঁৰ ভাষাৰে, "মোৰ প্ৰত্যেক লিখাৰ মাজতে ব্যক্তিগত বাস্তৱ অভিজ্ঞতা একোটিৰ ক্ষীণ সাঁচ আছে যদিও ভাব প্ৰকাশৰ অক্ষমতা আৰু প্ৰকাশ-ভংগীৰ ন্যূনতাৰ বাবে তাৰ সার্থক প্ৰকাশ হয়তো এতিয়াও বহু দূৰত। মোৰ যিমান ভাব আছে তাৰ একদশমাংশও প্ৰকাশ কৰিবপৰা নাই; যিমান অভিজ্ঞতা হৈছে তাৰ এক চতুৰ্থাংশৰো ৰূপ দিব পৰা নাই; তথাপি এই অক্ষমতা আৰু ন্যূনতাৰ মাজেৰেই শক্তি অনুসাৰে যি পাৰো তাক ব্যক্ত কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিছোঁ। অপ্ৰকাশৰ বেদনা গভীৰ আৰু এই গভীৰ বেদনাকে বুকুত বান্ধি কিঞ্চিত পৰিমাণে হ'লেও তাক প্ৰকাশ কৰিবলৈ যথাসাধ্য চেষ্টা কৰা হৈছে— সার্থকতাৰ আশাত নহয় সান্ত্বনাৰ আশাতহে।"

১৯৯৫ চনৰ ২২, ২৩, ২৪, ২৫, আৰু ২৬ ফেব্ৰুৱাৰীত সৰ্থেবাৰীৰ কৌহিৰাম-হলীৰাম ক্ষেত্ৰত অনুষ্ঠিত হোৱা অসম সাহিত্য সভাৰ ৬১ তম অধিৱেশনৰ হিতেশ ডেকা সভাপতি আছিল। সেইদিনা সভাপতিৰ আসনৰপৰা জাতিৰ উদ্দেশ্যে দিয়া বাণীত তেওঁ কৈছিল, "পাশ্চাত্য সভ্যতাৰ বতাহ জাক সোমাবৰ আমাৰ মনৰ খিৰিকিহে খুলি ৰাখিব লাগে, আমাৰ মনৰ দুৱাৰ খুলিব নেলাগে। ভাৰতীয় আদর্শ আৰু সংস্কৃতিৰ বাবে মনৰ দুৱাৰ খুলি থব লাগে। খিৰিকিৰে ফুলৰ সুগন্ধ আৰু নৰ্দ্দমাৰ দুৰ্গন্ধ দুয়োটাই সোমায়। আগতে বহু সুগন্ধি বতাহ সোমাল, এতিয়া দুৰ্গন্ধ সোমাব ধৰিছে; সেইবাবে অপসংস্কৃতিয়ে দেশ চানি ধৰিছে। অপসংস্কৃতি বোধ কৰিবলৈ দেশৰ মানুহে সাৱধান হ'বৰ হ'ল। নতুন ডেকাসকল আজি ধনত মত্ত। সমাজত আজি ধনৰ পূজা চলিছে, গুণৰ পূজা নাই। উন্নয়নশীল দেশবোৰত এই নিম্নগামী চিন্তা প্ৰায়ে গা-কৰি উঠা দেখা গৈছে। অন্ন, বস্ত্ৰ আৰু বাসস্থানৰ ন্যূনতম চাহিদাখিনি পূৰণ নহ'লে এনে হীনমান্য চিন্তা স্বাভাৱিকতে আহি পৰে। আমাৰ ভাৰতবৰ্ষও উন্নয়নশীল দেশ হোৱা বাবে এই আদর্শহীন চিন্তাই সমাজ জীৱন কলুষিত কৰি তুলিছে। সাহিত্য-সংস্কৃতিৰ সাধকসকলে ইয়াৰ প্ৰতিবিধান নকৰিলে নৈতিক আদর্শবিহীন সাহিত্যই জাতিৰ অধঃপতন মাতি আনিব।" "দেশাত্মবোধৰ জুয়ে যাৰ অন্তৰ পুৰিছে সিহে দেশক চিনি পায়, দেশৰ মানুহক ভাল পায়।"

হিতেশ ডেকাৰ মৃত্যু হয় ২০০০ চনৰ ৩০ আগষ্টত, গুৱাহাটীৰ নিজ বাসভৱনত। □

ডঃ লক্ষ্মীনন্দন বৰা

লক্ষ্মীনন্দন বৰাই ১৯৮৮ চনত 'পাতাল ভৈৰবী' (১৯৮৬) উপন্যাসখনৰ বাবে সাহিত্য অকাডেমি বঁটা লাভ কৰিছে। এই উপন্যাসখন তেওঁৰ ব্যতিক্রমধর্মী সৃষ্টি। ডি ব্ৰুগড়ৰপৰা ডিবগৈলৈকে আৰু উত্তৰে লক্ষীমপুৰ জিলালৈকে এই বিস্তীর্ণ এলেকাটোৰ নানা জাতি, অনা-অসমীয়াৰ ব্যৱসায়-বাণিজ্য আৰু অপৰাধপ্ৰৱণ পাতাল জীৱনৰ ঔপন্যাসিক ৰূপ 'পাতাল ভৈৰবী'। উপন্যাসখনৰ বিশেষ বৈশিষ্ট্য হ'ল ব্যাপ্তি, বৈচিত্ৰ্য আৰু গতিশীলতা। ব্যৱসায়িক অসাধুতা, চোৰাংবজাৰ, অপৰাধ পাপচেতনাৰে ভীতি সঞ্চাৰিত সমাজখনৰ পৰিচয় দি কৈছে, — "দেশত এতিয়া অন্যায় চলিছে, সমাজ পচি উৰ্বলি গৈছে। এইখন সমাজ সলাব নোৱাৰিলে দেশৰ বেছিভাগ মানুহেই জীৱনটো তো একো নেপাই হা ভাত-কানিকৈ মৰিব।"

......."কিন্তু দুর্নীতি আৰু সহজে সোনকালে আঢ্যৱন্ত হ'বলৈ বেঙা মেলা ঠিকাদাৰ -ইঞ্জিনীয়াৰৰ যুগত ভালকৈ মথাউৰি বনোৱাটো তেওঁলোকৰ কর্তব্যৰ ভিতৰত নপৰে। গতিকে দু বছৰৰ পিছত মথাউৰি দুটা ছিগিল। কাঞ্চুলিজনীয়াই জীয়াতু ভুগিলে। অঞ্চলটো ইমান অৱহেলিত যে সঠিক সময়ত বাইজে কর্তৃপক্ষক সোঁৱৰাই দিয়া সত্ত্বেও আঠ-ন বছৰ ধৰি ছিগা অৱস্থাত থকা মথাউৰিত মাটি নপৰিল।"

'ৰামধেনু' যুগৰ গল্পকাৰ লক্ষ্মীনন্দন বৰাই গল্পৰ দৰে উপন্যাসতো সমানে প্ৰতিষ্ঠা লাভ কৰিবলৈ সক্ষম হয়। অৱশ্যে তেওঁ ষাঠিৰ দশকতহে উপন্যাস ৰচনাত হাত দিয়ে। তেওঁৰ উপন্যাসত গাঁৱৰ পটভূমিয়ে বিশেষ প্ৰাধান্য লাভ কৰিছে। নাগৰিক সভ্যতাই গাঁৱৰ জীৱনত কেনে কু-প্ৰভাব পেলাইছে তাৰো ছবি তেওঁ আঁকিছে। সমাজ জীৱনৰ আশা-আকাংক্ষা, আবেগ-অনুভূতি, প্ৰেম-প্ৰীতি, বৰ্ণ-বৈষম্য,

আৰ্থিক সংকটৰ দুৰ্দশা, দাৰিদ্ৰতা, নিপীড়ন, ঠগ-ভণ্ডামি আদি বিবিধ সমস্যা তেওঁ উপন্যাসত উপস্থাপন কৰিব বিচাৰিছে। তেওঁৰ প্ৰখ্যাত উপন্যাস 'গঙা চিলনীৰ পাখি'ত (১৯৬৫) গাঁৱৰ জীৱনৰ ছবিকে বিশেষভাৱে গুৰুত্ব দিছে। ভাব, ভাষা, গাঁথনি, চৰিত্ৰ চিত্ৰণ, প্ৰকাশ ভংগী আদি নানা দিশৰপৰা বৰাৰ এইখন উপন্যাসত অতি উচ্চ মানৰ বুলি ক'ব লাগিব।

'উত্তৰ পুৰুষ'ত (১৯৭০) সম্ভ্ৰান্ত পৰিয়ালৰ এজন শিক্ষিত নিবনুৱা যুৱকে কোনো কৰ্ম সংস্থানৰ পথ বিচাৰি উলিয়াব নোৱাৰি কেনেকৈ অসমাজিক কামত ব্ৰতী হৈছে তাৰ চিত্ৰ অংকিত কৰা হৈছে।

বৰাৰ অন্যান্য উপন্যাস হ'ল ঃ নিশাৰ পূৰবী (১৯৬২), ছাঁ জুইৰ পোহৰত (১৯৬৬), শিখাৰ সুৱঙি (১৯৬৮), মেঘালী দুপৰ (১৯৬৮), বলুকাত বিজুলী (১৯৬৯), আকাশ চমকি বয় (১৯৬৯), মাটিৰ মেঘৰ ছাঁ (১৯৭০), দহন দুলড়ী (১৯৭১), পতন (১৯৭৯), আকৌ শৰাইঘাট (১৯৮০), ৰাধিকাপুৰ (১৯৮২), মালক্ষ্মী নিকেতন (১৯৮২), ঘাতক পলাতক (১৯৮৫), প্ৰতিবোধ (১৯৮৭), বিপন্ন বিস্ময় (১৯৮৮), গণেশগুৰি (১৯৮৮), কাল ডিঙৰাৰে পাল (১৯৮৮), হিয়াত তিৰেবিৰায় (১৯৯৩), যাকেৰি নাহিকে উপাম (১৯৯৩), মদাৰ গছৰ পাণ (১৯৯৫), মৎস্য-কন্যা (১৯৯৬) আদি।

'ৰামধেনু' যুগৰ সবল আৰু প্ৰতিষ্ঠিত গল্প লেখকসকলৰ ভিতৰত লক্ষ্মীনন্দন বৰাও এজন। বৰাৰ চুটি গল্প ৰচনাৰ এক সুকীয়া ৰীতি আছে। তেওঁ এজন সমাজ সচেতনশীল লেখক। গাঁৱৰ জীৱনৰ উপৰিও কিছুমান ব্যক্তি জীৱনৰ আশা-আকাংক্ষা, স্বভাব-চৰিত্ৰ, শোষণ-উৎপীড়ন, ভণ্ডামি, অজ্ঞতা আদি বিবিধ সমস্যাবোৰ তেওঁ পোহৰলৈ আনিবলৈ সক্ষম হৈছে। তেওঁ 'গুৰু পৰ্ব' গল্পত গাঁৱৰ জীৱনৰ সুখ-দুখ, হাঁহি-কান্দোনৰ সঁচা চিত্ৰ প্ৰতিফলিত কৰিবলৈ সক্ষম হৈছে। এসময়ৰ সম্ভ্ৰান্ত পৰিয়ালৰ মুকুন্দ গোসাঁইৰ জীৱনলৈ নামি অহা দুৰ্দশাৰ ছবিয়ে 'গুৰুপৰ্ব'ৰ মূল বিষয়-বস্তু।

'সখা দামোদৰ' গল্পটোৰ জৰিয়তে তেওঁ কৃষকৰ মাটি আৰু গৰুৰ প্ৰতি থকা মোহ সুন্দৰ ভাৱে প্ৰকাশ কৰিব পাৰিছে। বৰাৰ গল্পৰ পৰ্যবেক্ষণ ৰীতি, গধুৰভাৱ, শব্দৰ গাঁথনি, চৰিত্ৰ সৃষ্টি আদিত বিশেষ দক্ষতা আছে। তেওঁৰ গল্প-যুক্তিৰ ওপৰত প্ৰতিষ্ঠিত। বৰাৰ প্ৰকাশিত চুটি গল্পৰ গ্ৰন্থসমূহৰ ভিতৰত হ'ল ঃ দৃষ্টিৰূপা (১৯৫৮), সেই সুৰে উজনা (১৯৬০), কাঁচিয়লিৰ কুঁৱলী (১৯৬১), গোপন

পথুলি (১৯৬১), মন মাটি মেঘ (১৯৬২), অচিন কইনা (১৯৬৩), এই ৰূপ এই ছন্দ (১৯৬৩), কঠিন মায়া (১৯৬৬), দেৱতাৰ ব্যাধি (১৯৬৬), আবেশ ইন্দ্ৰজাল (১৯৬৭), মাজত তুৰাৰ নৈ (১৯৬৭), ব্যতিক্ৰম (১৯৭৬), নিষিদ্ধ চেতনা (১৯৭৬), সেহি অনুৰাগে (১৯৮০), এৰাবাৰীৰ লেহেৰি (১৯৮৩), দুন্তৰ কাৰাগাৰ (১৯৮৪), প্ৰেয়সী (১৯৯৩) আদি।

ন-শিকাৰুৰ বাবে - গাঁৱৰে সৰগ বঁচো (১৯৬০), অসম ৰহস্য আৰু পৰিয়াল আঁচনি (১৯৬৮) আদি। শামুকৰ পেটত মুকুতা (১৯৯০) আৰু মেঘনাদ সাহা (১৯৮৯) তেওঁৰ অনুবাদমূলক গ্ৰন্থ। মই ধনীৱামৰ খেতি (১৯৯০) তেওঁৰ এখন কৃষি বিষয়ক গ্ৰন্থ। পশ্চিমৰ পম খেদি (১৯৯১) তেওঁৰ প্ৰকাশিত ভ্ৰমণ কাহিনী। তেওঁৰ তিনিখন বিজ্ঞান সম্পৰ্কীয় গ্ৰন্থ আৰু দুখন একাংকিকা নাট প্ৰকাশিত হৈছে। তেওঁৰ প্ৰথম প্ৰকাশিত গল্প সংকলন দৃষ্টিৰূপা, প্ৰথম প্ৰকাশিত উপন্যাস নিশাৰ পূৰবী। ন-শিকাৰুৰ বাবে ৰচিত পুথৰ বাবে তেওঁ ১৯৬৮ চনত কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰৰ দ্বাৰা পুৰস্কৃত হৈছে। 'ৰামধেনু'ত প্ৰকাশিত তেওঁৰ প্ৰথম গল্পটি আছিল ভাওনা (১৯৫৪)।

১৯৯৬ চনৰ ২২ ফেব্ৰুৱাৰীৰ পৰা ২৬ ফেব্ৰুৱাৰীলৈ বোকাখাতৰ সমন্বয়ভূমিত অনুষ্ঠিত হোৱা অসম সাহিত্য সভাৰ দ্বি-ষষ্টিতম অধিবেশনৰ তেওঁ সভাপতি আছিল। সেইদিনা সভাপতিৰ আসনৰপৰা জাতিৰ উদ্দেশ্যে দিয়া বাণীত তেওঁ কৈছিল, — "অসমীয়া ভাষী লোকৰ সংখ্যা কমি অহাৰ কাৰণ তিনিটা : (১) বহু-সংখ্যক ভগনীয়াৰ পুনঃ সংস্থাপন, (২) বিদেশীৰ অবাধ প্ৰব্ৰজন আৰু (৩) আন ৰাজ্যৰপৰা অহা মানুহৰ অসমত বসতি স্থাপন।" .... "অসমবাসীৰ কাৰণে এতিয়া যাইকৈ দক্ষ আৰু জনমুখী প্ৰশাসনৰ প্ৰয়োজন হৈছে। প্ৰশাসনত অসমীয়া ভাষাৰ যথাযথ প্ৰয়োগ নাই। তদুপৰি ইয়াৰ সবলীকৰণৰ প্ৰয়োজন হৈছে।" .... "কৰ্ম-সংস্কৃতিৰে আমি দেশক গঢ়িব পাৰিম আৰু আমাৰ ভাষা-সাহিত্য-সংস্কৃতিকো নঁকৈ গঢ় দিব পাৰিম বুলি এই অভাজনৰ দৃঢ় বিশ্বাস।" ..... "এটা ভাষাত জ্ঞান-বিজ্ঞানৰ সকলো শাখাৰে গ্ৰন্থ থাকিব লাগে। ই এটা সমৃদ্ধ ভাষাৰ লক্ষণ। এনে হ'লেহে একোটা ভাষা স্বয়ং সম্পূৰ্ণ হয়।"

লক্ষ্মীনন্দন বৰাৰ জন্ম হয় ১৯৩২ চনত, নগাঁও জিলাৰ হাতীচোং কুজীদাহ গাঁৱত। তেওঁৰ পিতাকৰ নাম ফেটুৰাম বৰা আৰু মাকৰ নাম কুলেশ্বৰী বৰা আছিল। ১৯৪৮ চনত তেওঁ নগাঁও গৱৰ্ণমেণ্ট হাইস্কুলৰপৰা প্ৰৱেশিকা পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হৈ

কটন কলেজৰ আই. এছ. চিত ভৰ্তি হয়। ১৯৫২ চনত তেওঁ পদাৰ্থ বিজ্ঞানত অনাৰ্ছসহ কটন কলেজৰপৰা বি.এছ.চি. পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হয়। ১৯৫৪ চনত কলিকতা বিশ্ববিদ্যালয়ৰপৰা পদাৰ্থ বিজ্ঞানত এম. এছ. চি পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হয়।

১৯৫৫ চনত তেওঁ শিলঙৰ ছেইণ্ট এন্থনী কলেজত পদাৰ্থ বিজ্ঞানৰ প্ৰৱক্তাৰূপে কৰ্মজীৱনৰ পাতনি মেলে। তাৰ পিছত ক্ৰমে যোৰহাট জে. বি. কলেজ, নগাওঁ কলেজ, কটন কলেজ, ধুবুৰীৰ বি.এন কলেজত অধ্যাপনা কৰে। ১৯৫৮ চনত তেওঁ যোৰহাট কৃষি কলেজত শিক্ষকৰূপে যোগদান কৰে। ১৯৬০ চনত ডাঃ মহানন্দ বৰুৱাৰ প্ৰথমা কন্যা মাধুৰী বৰুৱাৰ সৈতে তেওঁ বিবাহ পাশত আবদ্ধ হয়। ১৯৬৯ চনত তেওঁ অসম কৃষি কলেজৰ অধ্যাপক নিযুক্ত হয়। ১৯৭৭ চনত অন্ধ্ৰ বিশ্ববিদ্যালয়ৰপৰা 'The Water balance and drought climatology of Assam and Vicinity'ৰ গৱেষণাৰ বাবে পি এইছ ডি উপাধি লাভ কৰে। ১৯৭৯ চনৰপৰা তেওঁ কলিকতাৰপৰা প্ৰকাশিত 'দি ইকনমিক্স টাইম' কাকতৰ যোৰহাটৰ সংবাদদাতা নিযুক্ত হয়। তেওঁ ১৯৮৭-৮৮ চনৰ কাৰ্যকালৰ বাবে অসম সাহিত্য সভা আৰু অসম বিজ্ঞান সমিতিৰ উপ-সভাপতি নিৰ্বাচিত হৈছিল। ১৯৮৮ চনত তেওঁ অসম পৰিবেশ সংৰক্ষণ সমিতিৰো উপ-সভাপতি নিৰ্বাচিত হৈছিল। ১৯৮৯ চনত তেওঁ ইণ্ডিয়ান নেচনেল ছায়েন্স অকাডেমিৰ এক চেইঞ্জ প্ৰগ্ৰেমৰ অধীনত বতৰ-বিজ্ঞান বিষয়ৰ ভিজিটিং প্ৰফেছৰৰূপে জাৰ্মানীলৈ যায়। ১৯৯১ চনত তেওঁ আমেৰিকাবাসী অসমীয়াসকলৰ আমন্ত্ৰণক্ৰমে আমেৰিকা আৰু কানাডা ভ্ৰমণ কৰে। ১৯৯২-'৯৫ চনত তেওঁ সাপ্তাহিক 'ৰংপুৰ' কাকতৰ সম্পাদকৰূপে কাৰ্যনিৰ্বাহ কৰে। ১৯৯২ চনত তেওঁ কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়পৰা অৱসৰ গ্ৰহণ কৰে আৰু দ্বিতীয়বাৰৰ বাবে জাৰ্মান ভ্ৰমণ কৰে। ১৯৯৫ চনত তেওঁ অসম সেউজ সমিতিৰ সভাপতি নিৰ্বাচিত হয়। এই চনতে তেওঁ 'ঝাকেৰি নাহিকে উপাম' উপন্যাসৰ বাবে অসম সাহিত্য সভাৰ অসম কেশৰী অম্বিকাগিৰী ৰায়চৌধুৰী বঁটা লাভ কৰে।□

ডঃ নগেন শইকীয়া

ডঃ নগেন শইকীয়া অসমীয়া ভাষা—সাহিত্যৰ এজন নীৰৱ সাহিত্য সাধক। তেওঁ একেবাহে মননশীল, সৃষ্টিশীল গল্পকাৰ, ঔপন্যাসিক, প্ৰবন্ধকাৰ আৰু কবি। তেওঁ অনুবাদ আৰু ভ্ৰমণ সাহিত্যলৈ উল্লেখযোগ্য বৰঙণি আগবঢ়াইছে।

ডঃ নগেন শইকীয়াৰ জন্ম হয় ১৯৩৯ চনৰ ১১ ফেব্ৰুৱাৰীত, গোলাঘাট জিলাৰ হাতীয়েখোৱা গাঁৱত। তেওঁৰ পিতাকৰ নাম উমাৰাম শইকীয়া আৰু মাকৰ নাম হেমপ্ৰভা শইকীয়া। উমাৰাম শইকীয়া এগৰাকী শিক্ষক, খেলুৱৈ আৰু সাহিত্যসেৱী আছিল। ১৯৪৬ চনত নগেন শইকীয়া বৰকাঠনি এল.পি. স্কুলত ভৰ্ত্তি হয়। সেই সময়ত তেওঁৰ বিদ্যালয়ৰ প্ৰধান শিক্ষকৰূপে আছিল দুৰ্লভনাথ শৰ্মাচক। ১৯৪৮ চনত তেওঁ কাকজোৰণা এম. ই. স্কুলত ভৰ্ত্তি হয়। তেওঁ হাইস্কুলীয়া শিক্ষা লাভ কৰে ঢেকীয়াল হাইস্কুলৰপৰা। ১৯৫৭ চনত ঢেকীয়াল হাইস্কুলৰপৰা তেওঁ প্ৰবেশিকা পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হয়। তাৰপিছত তেওঁ যোৰহাটৰ জগন্নাথ বৰুৱা মহাবিদ্যালয়ত ভৰ্ত্তি হয়। ১৯৬১ চনত তেওঁ গোলাঘাট দেৱৰাজ ৰয় মহাবিদ্যালয়ৰপৰা স্নাতক উপাধি লাভ কৰে। ১৯৬৪ চনত তেওঁ গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰপৰা স্নাতকোত্তৰ উপাধি লাভ কৰে। ১৯৮২ চনত তেওঁ "A Critical Study oF the Social and Intellectual Back ground of Modern Assamese Literature 1826-1903. গ্ৰন্থৰ বাবে তেওঁ ডক্টৰেট উপাধি লাভ কৰে।

ডঃ নগেন শইকীয়াই আই. এ পৰীক্ষা দি উঠিয়ে হাতীয়েখোৱা গাঁৱৰ হাইস্কুলত শিক্ষকতা জীৱন আৰম্ভ কৰে। তাৰপিছত ১৯৬১ চনত তেওঁ ঢেকীয়াল হাইস্কুলত শিক্ষকতা কৰিবলৈ লয়। ১৯৬৪ চনত তেওঁ চন্দ্ৰপ্ৰসাদ শইকীয়া সম্পাদিত 'অসম

বাতৰি' কাকতত সহকাৰী সম্পাদক ৰূপে কাম কৰে। ১৯৬৫ চনৰপৰা তেওঁ ডিফু মহাবিদ্যালয়ত অধ্যাপক নিযুক্ত হয়। ১৯৬৫ চনতে তেওঁ নিউ যোৰহাট মহাবিদ্যালয় আৰু ১৯৬৭ চনত দেবীচৰণ বৰুৱা মহাবিদ্যালয়ত নিযুক্তি হয়। ১৯৭২ চনত তেওঁ ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ৰ অসমীয়া বিভাগৰ অধ্যাপক নিযুক্ত হয়। ১৯৭৩ চনৰপৰা তেওঁ ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ৰ পাঠ্যপুথি প্ৰস্তুতি প্ৰকাশন সমিতিৰ অস্থায়ী সচিবৰূপেও কাৰ্য নিৰ্বাহ কৰে। ১৯৮৩ চনৰপৰা তেওঁ অসমীয়া বিভাগৰ ৰীডাৰ নিযুক্ত হয়। ১৯৮৬ চনত তেওঁ ৰাজনীতিত প্ৰৱেশ কৰে আৰু ৰাজ্যসভালৈ সদস্য মনোনীত হয়। ডঃ শইকীয়া ১৯৯০ চনৰপৰা তেওঁ ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ত অসমীয়া বিভাগত অধ্যাপনা কৰিবলৈ লয়।

ডঃ নগেন শইকীয়া ১৯৫৪ চনৰপৰা অসম সাহিত্য সভাৰ লগত জড়িত হয়। ১৯৬৬ চনৰপৰা ১৯৭০ চনলৈ তেওঁ অসম সাহিত্য সভাৰ যোৰহাট কাৰ্যালয়ৰ সহকাৰী সম্পাদক আছিল। ১৯৭১ চনত তেওঁ আছিল ভাৰাজ্ঞান সংসদৰ সচিব। ডঃ নগেন শইকীয়া ১৯৭৩-৭৫ আৰু ১৯৮০-৮৩ চনৰ সময়ছোৱাত অসম সাহিত্য সভাৰ প্ৰধান সম্পাদক নিযুক্ত হৈছিল। ডঃ নগেন শইকীয়া অসম সাহিত্য সভাৰ সম্পাদকৰূপে থকাকালত, সভাক তেওঁ এক গতিশীলৰূপ দিবলৈ সমৰ্থ হৈছিল। তেওঁ অসম সাহিত্য সভাৰ কোষাধ্যক্ষও নিৰ্বাচিত হৈছিল। ১৯৮৭ চনত তেওঁ অসম সাহিত্য সভাৰ পাঠশালা অধিবেশনত আলোচনা চক্ৰৰ সঞ্চালক আছিল।

ডঃ নগেন শইকীয়া বিভিন্ন শিক্ষা, সংস্কৃতিমূলক অনুষ্ঠান-প্ৰতিষ্ঠানৰ লগতো নানা বিষয় পদত জড়িত আছিল। তেওঁ জড়িত থকা অনুষ্ঠানৰ ভিতৰত কেইটামান হ'লঃ ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয় কোৰ্ট, ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয় শিক্ষা পৰিষদ, উত্তৰ পূৰ্ব পাৰ্বত্য বিশ্ববিদ্যালয় কোৰ্ট, ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয় উপাচাৰ্য বাছনি সমিতি, সাহিত্য অকাডেমীৰ সাধাৰণ পৰিষদ, জ্ঞানপীঠ বঁটা অসমীয়া উপদেষ্টা সমিতি, নেচনেল বুক ট্ৰাষ্টৰ অসমীয়া উপদেষ্টা সমিতি, সৰস্বতী সন্মান অসমীয়া উপদেষ্টা সমিতি, অথৰ্ব্ব গীল্ড অব ইণ্ডিয়া, বিশ্বকোষ সমিতি, শংকৰদেৱ কলা-ক্ষেত্ৰৰ সাধাৰণ পৰিষদ, বাণিজ্যিক পাঠ্যপুথি প্ৰকাশন সমিতি আদি।

তেওঁ ইতিমধ্যে নানা বঁটা আৰু সন্মানেৰেও বিভূষিত হৈছে। বিশেষকৈ অসম সাহিত্য সভাই তেওঁক 'মোহন চন্দ্ৰ শৰ্মা বঁটা'ৰে সন্মানিত কৰিছে। ১৯৯২ চনত দিল্লীত অনুষ্ঠিত হোৱা "Peace and Harmony" ৰ এটি অধিবেশনত তেওঁ সভাপতিত্ব কৰিছিল।

ডঃ শইকীয়াই কেইবাটাও স্মাৰক-বক্তৃতা প্ৰদান কৰিছে। সেইবোৰৰ ভিতৰত হ'ল- ১৯৮৮ চনত অসম সাহিত্য সভাই আয়োজন কৰা 'লক্ষীধৰ শৰ্মা স্মাৰক-বক্তৃতা' অনুষ্ঠানত তেওঁ 'ঊনবিংশ শতিকাত অসমীয়া ভাষাৰ সংকট' শীৰ্ষক বক্তৃতা প্ৰদান কৰে। ১৯৯৪ চনত অসম সাহিত্য সভাই আয়োজন কৰা "বেজবৰুৱা স্মাৰক বক্তৃতা" অনুষ্ঠানত তেওঁ "জাতীয়তাবাদ আৰু অসমীয়া সাহিত্য' শীৰ্ষক বক্তৃতা প্ৰদান কৰে। ১৯৯৫ চনত গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰদ্বাৰা আয়োজিত 'সূৰ্যকুমাৰ ভূঞা স্মাৰক-বক্তৃতা' অনুষ্ঠানত তেওঁ 'সূৰ্যকুমাৰ ভূঞাৰ ইতিহাস চৰ্চা' সম্পৰ্কে বক্তৃতা প্ৰদান কৰে। ১৯৯৬ চনত অসমৰ বাতৰি কাকতৰ জেৰশ বাৰ্ষিকী জয়ন্তী উদ্‌যাপন সমিতিয়ে আয়োজন কৰা "দীননাথ শৰ্মা স্মাৰক-বক্তৃতা" অনুষ্ঠানত "অসমীয়া সাহিত্যৰ বিকাশত আলোচনী- কাকতৰ ভূমিকা" শীৰ্ষক বক্তৃতা প্ৰদান কৰে।

ডঃ নগেন শইকীয়াই সৰুকালৰপৰা সাহিত্য চৰ্চাত মনোনিবেশ কৰিছিল। চতুৰ্থমান শ্ৰেণীত পঢ়ি থাকোতে, তেওঁ এখন হাতে লিখা আলোচনী প্ৰকাশৰ বাবে চেষ্টা চলাইছিল। সপ্তমমান শ্ৰেণীত পঢ়ি থাকোতে তেওঁ কবিতা ৰচনা কৰিছিল আৰু সেই কবিতা 'সদিনীয়া অসমীয়া'ত প্ৰকাশিত হৈছিল। নৱম মান শ্ৰেণীত পঢ়া কালত, তেওঁ এখন নাটক ৰচনা কৰিছিল। সেই নাটকখনৰ নাম আছিল 'উদয়াদিত্য'। এইখন এখন পূৰ্ণাংগ নাটক আছিল। তাৰ পিছত তেওঁ দশমমান শ্ৰেণী পাওঁতে গল্প ৰচনা কৰিবলৈ লয়। তেওঁ ৰচনা কৰা প্ৰথম গল্পটোৰ নাম আছিল 'শিল্পীৰ চকুলো'।

ডঃ নগেন শইকীয়াই সাহিত্যৰ বিভিন্ন দিশলৈ বৰঙণি আগবঢ়াইছে। তেওঁৰ প্ৰকাশিত গ্ৰন্থসমূহৰ ভিতৰত হ'ল :- উপন্যাস- ভগা ঘাট (১৯৬৮)। চুটি গল্প — কুবেৰ হাতীবৰুৱা (১৯৬৭), ছবি আৰু ফ্ৰেম (১৯৬৯), বন্ধ কোঠাত ধুমুহা (১৯৭১), অস্তিত্বৰ শিকলি (১৯৭৬), মাটিৰ চাকিৰ জুই (১৯৭৬), অপাৰ্থিৱ-পাৰ্থিৱ (১৯৮২), আন্ধাৰত নিজৰ মুখ (১৯৯১), আদি। ভ্ৰমণ কাহিনী— আমেৰিকাত সাতদিন (১৯৮৮) আৰু মহাচীনৰ দিনলিপি। প্ৰবন্ধ সংকলন— চিন্তা আৰু চৰ্চা (১৯৭৮), ভাৰতৰ সাংস্কৃতিক ঐতিহ্য আৰু অন্যান্য ৰচনা (১৯৯৩), অগ্নিগৰ্ভা অসম (১৯৮৩), গৱেষণা-পদ্ধতি পৰিচয় (১৯৯৬), অসমীয়া কবিতা আৰু অন্যান্য বিষয় (১৯৯৬) আদি। সম্পাদনামূলক গ্ৰন্থ — গুণাভিৰাম বৰুৱাৰ 'আসাম বন্ধু', সাহিত্যৰ বাদ-বৈচিত্ৰ্য (১৯৮৭), আধুনিক অসমীয়া সাহিত্যৰ অভিলেখ, অধ্যয়ন পৰিচয় (১৯৭৮), অসমৰ লিপি সমস্যা, শ্ৰীশ্ৰী শংকৰদেৱ, আহোম এণ্ড আহোমিজ মাইগু, চন্দ্ৰধৰ

বৰুৱা ৰচনাৱলী, মহেশ্বৰ নেওগ ৰচনাৱলী (৩-য় খণ্ড), অসমীয়া গল্প কৌমুদী, কবিতা মঞ্জৰী আদি প্ৰায় দুকুৰিখন গ্ৰন্থ তেওঁ সম্পাদনা কৰিছে। অনুবাদমূলক 'শান্তিনাথ দেশাইৰ 'মুক্তি' (কানাড়া উপন্যাস) আৰু আনখন হ'ল প্ৰভাকৰ মাচুৱেৰ 'কেশৰসুত'। 'মিতভাষ' তেওঁৰ আন এখন মূল্যবান গ্ৰন্থ।

তেওঁ ১৯৮৮ চনত আমেৰিকা যুক্তৰাষ্ট্ৰ আৰু ১৯৯৩ চনত চীন দেশ ভ্ৰমণ কৰে।

তেওঁ ১৯৯৭ চনত 'আন্ধাৰত নিজৰ মুখ' শীৰ্ষক গ্ৰন্থখনৰ বাবে সাহিত্য অকাডেমী বঁটা লাভ কৰিছে।

১৯৯৭ চনৰ যেত্ৰবাৰীত অনুষ্ঠিত হোৱা অসম সাহিত্য সভাৰ বিলাসীপাৰা অধিবেশনৰ ডঃ নগেন শইকীয়া সভাপতি আছিল। পুনৰবাৰ ১৯৯৮ চনৰ ২৪ মাৰ্চত অনুষ্ঠিত হোৱা অসম সাহিত্য সভাৰ চতুঃষষ্টিতম হাওৰাঘাট (কিৰাত আক্ৰাম) অধিবেশনৰ তেওঁ সভাপতি আছিল। সভাপতিৰ আসনৰ পৰা জাতিৰ উদ্দেশ্যে দিয়া বাণীত তেওঁ কৈছিল, "মই ৰাজনৈতিক দল আৰু আমাৰ ৰাজ্যখনৰ যুৱ আৰু ছাত্ৰ শক্তি আৰু উগ্ৰবাদী সংগঠনসমূহক সোঁৱৰাই দিব খোজোঁ - জনসাধাৰণে তেওঁবিলাকক আজি ভয় কৰে, সবহ ক্ষেত্ৰতে মনে প্ৰাণে সমৰ্থন নকৰে। কাৰণ ৰাজনৈতিক দলৰ আছে ৰাজনৈতিক ক্ষমতা, ছাত্ৰ আৰু যুৱ শক্তিৰো আছে শক্তি, আৰু উগ্ৰবাদী সংগঠনৰ হাতত আছে মাৰণাস্ত্ৰ। মই অসমৰ ছাত্ৰ আৰু যুৱশক্তিকো সোঁৱৰাই দিব খোজোঁ- আপোনাসকলে নিজৰ সীমা আৰু কৰ্মক্ষেত্ৰ চেৰাই গৈ দিয়া আহ্বানে যেতিয়া 'নিৰ্দেশ'ৰ আকাৰ লয়, সাধাৰণ মানুহে বিপদৰ আশংকা কৰি তেনে নিৰ্দেশ মানি চলে। তাৰ অৰ্থ এইটো নহয় যে জনসাধাৰণে তেনে সকলো আহ্বান সমৰ্থন কৰে। মই নিষিদ্ধ-অনিষিদ্ধ সকলো সংগঠনকে আহ্বান জনাওঁ জন সাধাৰণক নিৰ্ভয় মনেৰে নিজৰ মনোভাব প্ৰকাশৰ সুযোগ দিয়ক আৰু আপোনাসকলৰ নিজৰ স্থিতি আৰু কৰ্মসূচী তাৰ পিছত ঠিক কৰক। জনসাধাৰণৰ ওপৰত আপোনালোকৰ ইচ্ছা-অনিচ্ছা জাপি নিদি মুক্তভাবে জনসাধাৰণক মনোভাব প্ৰকাশৰ সুযোগ দিয়ক। জনসাধাৰণক সন্মান কৰিবলৈ শিকক। তেতিয়াহে গম পাব কিমান দূৰলৈকে আপোনালোক গ্ৰহণীয়। মনত ৰাখিব সাহিত্য সভাৰ দৰে অনুষ্ঠানৰ কোনো ৰাজনৈতিক স্বাৰ্থ নাই, আকাংক্ষাও নাই। অসমৰ, অসমৰ মানুহৰ, অসমৰ ভাষা-সাহিত্য-সংস্কৃতিৰ উন্নয়নৰ স্বাৰ্থই অসম সাহিত্য সভাৰ স্বাৰ্থ। মানৱিকতাবোধ আৰু গণতান্ত্ৰিক মূল্যবোধেই আমাৰ আধাৰ। সেই বাবেই অসমৰ জনসাধাৰণে সংকটৰ

সময়ত সাহিত্য সভাৰ দৰে অনুষ্ঠানলৈ চায়, সাহিত্যিক-শিল্পী-বুদ্ধিজীৱী সকললৈ চায়-'এওঁবিলাকে কি কয়, কি পৰামৰ্শ দিয়ে, জানিবলৈ। মই জনসাধাৰণৰ এই আস্থা আৰু বিশ্বাস অটুট ৰখাৰ স্বাৰ্থতে সাহিত্য সভাৰ মঞ্চখন যথাৰ্থ সাহিত্যিকৰ মঞ্চ কৰি ৰখাৰ ওপৰত আৰু এই মঞ্চলৈ হাতমেলা স্বাৰ্থান্ধসকলক দূৰত ৰখাৰ ওপৰত গুৰুত্ব দি আহিছোঁ। মই মৰ্মে মৰ্মে অনুভৱ কৰি আহিছো— এই অনুষ্ঠানটোত ন্যস্ত স্বাৰ্থৰ হাতোৰা মাৰিবলৈ হ'লে অসমৰ মানুহৰ বাবে ধৰণী ধৰিবলৈ ঠাই নোহোৱা দৰে হ'ব।" ❐

চন্দ্ৰপ্ৰসাদ শইকীয়া

১৯৯৫ চনত 'মহাৰথী' (১৯৯২) গ্ৰন্থৰ বাবে চন্দ্ৰপ্ৰসাদ শইকীয়াই অসমীয়া ভাষাত সাহিত্য অকাডেমী বঁটা লাভ কৰিছে। এই উপন্যাসখনৰ মাজেৰে শইকীয়াই তেঁওৰ সৃষ্টিশীল বিশাল প্ৰতিভাৰে মহাভাৰতৰ এক মহাপ্ৰাণ চৰিত্ৰ কৰ্ণক আলোক সন্ধানীৰূপে চিত্ৰিত কৰিব পৰিছে। আধুনিক দৃষ্টিৰে মহাভাৰতক প্ৰত্যক্ষ কৰাই হ'ল 'মহাৰথী'ৰ মূল কথা। উপন্যাসখন সম্পৰ্কে কৰা এক প্ৰশ্নৰ উত্তৰত শইকীয়াই আমাক কয়,"আজি আমাক জীৱনক নকৈ বিশ্লেষণ কৰি চাবৰ বাবে ধ্ৰুপদী সাহিত্য অপৰিহাৰ্য্য। আমি জীৱনত যি বিচাৰিছোঁ, আজিৰ দিনত সেইটো আমি পোৱা নাই। তাৰ কাৰণ হ'ল- চাৰিওফালে অসত্য, দুৰ্নীতিৰ পয়োভৰ। জাতীয় জীৱনত এনে কোনো নেতা নাই, যাৰ কথা শুনি আমি অভিভূত হ'ব পাৰো। এনে এক নিমজ্জিত অন্ধকাৰত একমাত্ৰ শক্তি হ'ল- শব্দৰ শক্তি। সেই শব্দৰ শক্তিৰ আশ্ৰয় লোৱাৰ বাহিৰে আমাৰ বৰ্তমান কোনো উপাই নাই। সেই বাবে বৰ্তমান সময়ত শংকৰদেৱ, মাধৱদেৱ বা আন ধ্ৰুপদী সাহিত্যৰ প্ৰভাৱ বাঢ়ি গৈছে। এইটো হৈছে সাহিত্যৰ সত্য। এই সাহিত্যৰ সত্যৰ আশ্ৰয় লৈ লেখক সকলে বৰ্তমান অসহায় দেশবাসীক নৈতিক নেতৃত্ব দিয়াৰ সময় উপস্থিত। সমাজৰ নৈতিকতাৰ স্খলন আৰু মূল্যবোধহীনতা বোধ কৰিবলৈ স্বদেশপ্ৰেম আৰু সাহিত্য-সংস্কৃতিৰ পুনৰুত্থান ঘটাব লাগিব।"

তেওঁ কয়, "মহাভাৰতৰ কৰ্ণ এক বিশাল প্ৰতিভাসম্পন্ন মহাপ্ৰাণ চৰিত্ৰ। জন্মমুহূৰ্ততে পিতৃ-মাতৃৰ দ্বাৰা নিদাৰুণভাৱে পৰিত্যক্ত হৈয়ো কি নিৰৱচ্ছিন্ন সাধনা, অসীম পৰাক্ৰম, দেৱদুৰ্লভ উদাৰতা, যুদ্ধ-বিচক্ষণতাৰে তেওঁ মহাভাৰতৰ এক চিৰ-স্মৰণীয় পৰ্যায়লৈ নিজৰ উত্তৰণ ঘটাইছিল, তাৰ আলোক সন্ধানী বিশ্লেষণৰ প্ৰচেষ্টাতে এই উপন্যাসৰ সৃষ্টি।"

শইকীয়াই সাহিত্য-জীৱন আৰম্ভ কৰে 'এদিন' নামৰ উপন্যাসিকাৰে। সেইখন তেওঁ ৰচনা কৰে যেতিয়া তেওঁ কলিকতা বিশ্ববিদ্যালয়ত ইংৰাজী সাহিত্যত এম. এ. পঢ়ি আছিল (১৯৫৩)। স্বাধীনতা আন্দোলনত যোগ দি তেওঁৰ হোৱা অভিজ্ঞতাৰে লিপিবদ্ধ সেইখন উপন্যাসক তেওঁৰ আত্মজীৱনীমূলক জ্ঞান কৰিব পাৰি। তেওঁৰ প্ৰকাশিত অন্যান্য গ্ৰন্থকেইখনৰ ভিতৰত হ'ল : গল্প- সংকলনঃ মায়ামৃগ, নাচপতি ফুল, অংগীকাৰ আৰু চক্ৰবৎ। উপন্যাস ঃ মন্দাক্ৰান্তা, মেঘমল্লাৰ, উত্তৰ কাল, অগ্নিস্নান, প্ৰতিধ্বনি, জন্মান্তৰ, তোৰে মোৰে আলোকৰে যাত্ৰা, মহাৰথী।

তেওঁৰ ৰচনাৰাজিৰ মাজত এটি সমাজ সচেতনাৰ সুৰ শুনিবলৈ পোৱা যায়। শইকীয়াই ঘাইকৈ নগৰীয়া ব্যক্তিকেন্দ্ৰিক জীৱনৰ বিভিন্ন সমস্যা, সুখ-দুখ, প্ৰেম-প্ৰণয়, আশা-আকাংক্ষাক তেওঁ চুটি গল্প আৰু উপন্যাসৰ মাজেৰে প্ৰতিফলিত কৰিব বিচাৰিছে। সাধাৰণতে ৰোমাণ্টিক আদৰ্শবাদ আৰু সত্যনিষ্ঠতা প্ৰতিষ্ঠা কৰাই তেওঁৰ সাহিত্যৰ আদৰ্শ আৰু উদ্দেশ্য বুলিব পাৰি। শক্তিশালী শব্দ-শৈলী, নিখুঁত চৰিত্ৰ সৃষ্টি আৰু আকৰ্ষণীয় উপস্থাপনৰ ৰীতিৰে তেওঁ যিকোনো কাহিনীক প্ৰাণৱন্ত আৰু হৃদয়গ্ৰাহী ৰূপত প্ৰকাশ কৰিব পাৰে।

ভ্ৰমণ কাহিনী ঃ আমেৰিকাৰ চিঠি। নিৰ্বাচিত সম্পাদকীয়, দৃষ্টিকোণ। তেওঁৰ বিভিন্ন আলোচনী-কাকততলিখা প্ৰবন্ধৰ দুটা খণ্ড আৰু বিখ্যাত ব্যক্তিৰ লগত সাক্ষাৎকাৰ এক খণ্ডত প্ৰকাশৰ পথত। তেওঁৰ মুখ্য সম্পাদনাত 'অসমৰ বাতৰি কাকত-আলোচনীৰ ডেৰশ বছৰীয়া ইতিহাস' (১৯৯৮) গ্ৰন্থ প্ৰকাশিত হৈছে।

চন্দ্ৰপ্ৰসাদ শইকীয়াৰ জন্ম হয় ১৯২৭ চনৰ ৮ জুলাইত, শিৱসাগৰ জিলাৰ আমগুৰি অঞ্চলৰ জালুকগাঁৱত। তেওঁৰ পিতৃ দুৰ্লভচন্দ্ৰ শইকীয়া মৌজাদাৰ আছিল। জাঁজী হাইস্কুলৰ অষ্টম শ্ৰেণীত পঢ়োঁতে তেওঁ বিয়াল্লিছৰ আন্দোলনত যোগ দিয়ে। পুলিচৰ প্ৰহাৰত তেওঁ গুৰুতৰভাৱে আহত হয়। সেই আন্দোলনত তেওঁৰ সুবাৰ

কাৰাদণ্ড হয় ঃ প্ৰথমবাৰ চাৰিমাহৰ বাবে, দ্বিতীয়বাৰ এমাহৰ বাবে। তেওঁ জেলৰ পৰা ওলাই প্ৰাইভেটকৈ মেট্ৰিক পাছ কৰে। ১৯৫০ চনত তেওঁ কটন কলেজৰ পৰা বি. এ. পাছ কৰি, কলিকতা বিশ্ববিদ্যালয়ৰ পৰা ইংৰাজীত এম. এ. পাছ কৰে। ১৯৫৫ চনৰ পৰা ১৯৬৩ চনলৈ তেওঁ 'আছাম ট্ৰিবিউন'ৰ সম্পাদকীয় বিভাগত কাম কৰে। 'ট্ৰিবিউন'ৰ প্ৰেতিয়া সম্পাদক আছিল প্ৰখ্যাত সাহিত্যিক লক্ষ্মীনাথ ফুকন। ১৯৬৩ চনত তেওঁ 'অসম বাতৰি' নামৰ দ্বি-সাপ্তাহিক কাকতৰ সম্পাদক হয়। ১৯৬৭ চনত তেওঁ অসম প্ৰকাশন পৰিষদৰ সচিব নিযুক্ত হয়। সেই পদত উনৈশ বছৰ-কাল থাকি তেওঁ যথেষ্ট সংখ্যক বহুমূলীয়া আৰু দুষ্প্ৰাপ্য গ্ৰন্থ প্ৰকাশ কৰে। তাৰে কেইবাখনো গ্ৰন্থই সৰ্বভাৰতীয় খ্যাতি অৰ্জন কৰিছিল।

শইকীয়াই হ'ল একমাত্ৰ অসমীয়া, যি ছখন কাকত-আলোচনী সম্পাদনা কৰিছে। তেওঁ 'অসমীয়া' (১৯৭২) আৰু 'প্ৰকাশ' '(১৯৭৪)' আলোচনীৰ প্ৰতিষ্ঠাপক সম্পাদক আছিল। কেইবা মাহো তেওঁ 'মণিদীপ' আলোচনীৰো সম্পাদক আছিল। ১৯৮৮ চনৰ এক জানুৱাৰীত তেওঁ 'নতুন দৈনিক' কাকতৰ প্ৰতিষ্ঠাপক—সম্পাদকৰ দায়িত্ব গ্ৰহণ কৰে। বৰ্তমান তেওঁ 'গৰীয়সী' নামৰ মাহেকীয়া সাহিত্য আলোচনীৰ সম্পাদক। এই আলোচনীয়ে ১৯৯৫ চনত সৰ্বভাৰতীয় 'কথা' পুৰস্কাৰ লাভ কৰে।

শইকীয়াই তিনিবাৰ বিদেশ ভ্ৰমণ কৰে।

১৯৯৯ চনৰ ১৭ ফেব্ৰুৱাৰীৰপৰা ২০ ফেব্ৰুৱাৰীলৈ হাজো সমন্বয় ক্ষেত্ৰত অনুষ্ঠিত হোৱা অসম সাহিত্য সভাৰ পঞ্চ-ষষ্টিতম অধিবেশনৰ তেওঁ সভাপতি আছিল। সেইদিনা সভাপতিৰ আসনৰপৰা বাইজৰ উদ্দেশ্যে দিয়া বাণীত কৈছিল, "অসমৰ মানুহক প্ৰবঞ্চনা কৰা, উপেক্ষা কৰাৰ মনোভাব সৰ্বভাৰতীয় ক্ষেত্ৰত প্ৰকট হোৱাৰ যথেষ্ট প্ৰমাণ আছে। এই ক্ষেত্ৰত অসমক ৰক্ষা কৰাৰ দায়িত্ব অসমৰ মানুহৰ নিজৰ। এই বিশাল দেশখনৰ এক সংখ্যক স্বাৰ্থপৰ, নিজৰ নিজৰ ৰাজ্যৰ উন্নতিত উৎসাহী, সৰ্বভাৰতীয় সংস্কৃতিৰ লগত সম্পৰ্ক নথকা নেতৃত্বৰপৰা অসমৰ দৰে সৰু ৰাজ্য এখনে যথাৰ্থ মৰ্যাদা আৰু সুযোগ নেপাব পাৰে। এই ক্ষেত্ৰত আমাৰ ন্যায্য দাবী গণতান্ত্ৰিক উপায়ে সাব্যস্ত কৰিবলৈ অসম সাহিত্য সভাই নিজক ব্ৰতী কৰিব। কাৰণ, অসমৰ মানুহৰ ন্যায্য দাবী পূৰণৰ লগত এই ৰাজ্যৰ সাহিত্য-সংস্কৃতিৰ বিকাশ ওতপ্ৰোতভাৱে জড়িত হৈ আছে।" "মহৎ সাহিত্যৰ আবেদন হ'ল, মানুহক হিংসা-বিদ্বেষ-কামভাৱৰ সৰ্বব্যাপী প্ৰভাৱৰপৰা আঁতৰাই মানুহক মোহমুক্ত, আসক্তিশূন্য, শান্ত সমাহিত কৰা। মহৎ লিখকে ভাল আৰু বেয়া দুয়ো দিশকে নিজৰ

ৰচনাত বিবৃত কৰেঃ সেইটো হ'ল সাহিত্যৰ সত্য। কিন্তু ৰচনাৰ শেষত মানুহক শান্ত আৰু সমাহিত কৰাটো তেওঁলোকৰ সৃষ্টিৰ লক্ষ্য।"

"প্ৰতিজন সত্যান্বেষী সাহিত্যিকেই প্ৰকৃতাৰ্থত এজন শ্ৰেষ্ঠ দেশপ্ৰেমিক। তেওঁ দেশৰ মানুহ-সংস্কৃতি-ভাষা-প্ৰকৃতি পৰম্পৰাৰপৰাই সাহিত্যিক সমল সংগ্ৰহ কৰি তাকেই অধিক সংস্কৃতি কৰি সেই মানুহকে দান কৰি যায়। তেওঁলোকৰ মনত উদ্ভাসিত হৈ থাকে ৰামচন্দ্ৰৰ সেই অমৃত উক্তি ঃ জননী জন্মভূমিশ্চ স্বৰ্গাদপি গৰীয়সী। জন্মভূমি স্বৰ্গতকৈয়ো গৰীয়সী, এই কথাই দেশ মাতৃৰ প্ৰতিজন সন্তানকে অনুপ্ৰাণিত কৰে।"

"অসমীয়া সাহিত্য সম্পৰ্কে কৰা এক প্ৰশ্নৰ উত্তৰ দি তেওঁ আমাক কয় ঃ অসমীয়া সাহিত্যত বৰ্তমান কোনো বিদেশী প্ৰভাৱ নাই। অসমীয়া সাহিত্যক পুনৰ ঐশ্বৰ্যশালী কৰিবলৈ হ'লে অসমৰ মানুহ, অসমৰ কিম্বদন্তী, সাধুকথা, প্ৰবচন, মাটি-পানী-বায়ুৰ পৰাই সমল সংগ্ৰহ কৰি তাকে অসমীয়াক দান কৰিব লাগিব। বৰ্তমানৰ নিগনি-চঞ্চল জীৱনক এক চৰিত্ৰ আৰু দৰ্শন দান কৰিবলৈ অসম ভূমিত এক পৰম শক্তিশালী সৃষ্টিৰ পৰিবেশ অপৰিহাৰ্য।"

শইকীয়াৰ মতে, সাহিত্যৰ সত্যৰ লগত সামাজিক, ৰাজনৈতিক, বৈজ্ঞানিক সত্যৰ কোনো মিল নাই। সাহিত্যৰ শক্তি নিহিত আছে শব্দৰ শক্তিৰ মাজতে। সেই শক্তি অপৰাজেয়। সাহিত্যই সত্যৰ কোনো ইংগিত নিদিয়ে, কাৰণ তাৰ মাজতে সত্য এককভাবে নিহিত হৈ আছে। ৰামায়ণ, মহাভাৰত, মহাভাগৱত ৰচনা-কালৰ সামাজিক, ৰাজনৈতিক অৱস্থাৰ দুৰ্ঘোৰ পৰিবৰ্তন হৈছে, সেই পৰিবৰ্তনে আমাৰ জীৱনক আজি প্ৰভাৱিত নকৰে। কিন্তু সেই ধ্ৰুপদী ৰচনাৰাশিয়ে আজিও আমাক উদ্বেলিত, প্ৰভাবিত কৰে। সেয়েই হ'ল সাহিত্যৰ সত্য। শব্দ আৰু তাৰ অৰ্থৰ যি যুগমীয়া সম্পৰ্ক, তাৰ লগত কালিদাসে শিৱ আৰু পাৰ্বতীৰ মাজত সম্পৰ্কৰ তুলনা কৰিছে।

তেওঁৰ মতে, দেশৰ মানুহৰ শ্বাস-প্ৰশ্বাসৰ লগত একাকাৰ কৰিব পাৰিলেহে সাহিত্যই অমৰত্ব লাভ কৰে।

১৯৫৮ চনত শইকীয়াই অসমৰ এগৰাকী সুলেখিকা প্ৰবীণা শইকীয়াৰ লগত বিবাহ পাশত আবদ্ধ হয়। শইকীয়া তিনিটা সন্তানৰ (এক পুত্ৰ আৰু দুই কন্যা) পিতৃ। তেওঁৰ পুত্ৰ শান্তনু শইকীয়াই নতুন দিল্লীৰ "ফিনান্সিয়েল এক্সপ্ৰেছ' কাকতৰ সম্পাদকীয় বিভাগত কাম কৰে। ☐

হোমেন বৰগোহাঞি

"অসমীয়া শব্দটো মই সংকীৰ্ণ অৰ্থত ব্যৱহাৰ কৰা নাই। থলুৱা জনজাতিসকলৰ উপৰিও নৱাগত চাহ জনজাতি আৰু মিঞা মুছলমানসকলক লৈ ইতিমধ্যে এটা বৃহত্তৰ অসমীয়া জাতি গঢ় লৈ উঠিছে। কিন্তু অসমীয়া জাতি এতিয়াতকৈয়ো বহুগুণে বেছি ডাঙৰ হোৱাৰ সম্ভাৱনা আছে। অসমত পুৰুষানুক্ৰমে বাস কৰা নেপালী, মাৰোৱাৰী, হিন্দুস্থানী আৰু বাঙালী আদি আন কেইবাটাও জনগোষ্ঠীয়েও বৃহত্তৰ অসমীয়া জাতি গঠন কৰাৰ প্ৰক্ৰিয়াত অংশ ল'বলৈ স্বেচ্ছাই আগবাঢ়ি আহিছে। যিহেতু অসমেই তেওঁলোকৰ জন্মভূমি আৰু কৰ্মভূমি, একমাত্ৰ অসমৰ বাহিৰে এই বিশাল বিশ্বত তেওঁলোকৰ দ্বিতীয় এখন আশ্ৰয়-স্থল নাই, গতিকে অসমীয়াসকলে তেওঁলোকৰ পৰ বুলি নিলগাই নাৰাখি আপোন কৰি ল'লে, অসমীয়া কৰি ল'লে অসমীয়াসকলৰ লাভৰ বাহিৰে একো ক্ষতি নাই। লাভ হ'ব এইটোৱেই যে পৃথিৱীৰ প্ৰায় সকলো দেশৰ সকলো জাতিৰ মানুহক লৈ বৃহৎ আৰু শক্তিশালী আমেৰিকান জাতি গঢ়ি উঠাৰ দৰে যোৱা দুটা শতিকাত অসমলৈ আহি ইয়াৰ স্থায়ী বাসিন্দাত পৰিণত হোৱা সকলো জনগোষ্ঠীৰ মানুহক লৈ এটা বৃহত্তৰ অসমীয়া জাতি গঢ়ি তুলিব পৰা যায়। তেতিয়া এহাতে সামাজিক ভেদাভেদ আৰু স্বাৰ্থৰ

সংঘাতৰ অন্ত পৰিব; আনহাতে নৱাগত জনগোষ্ঠীবোৰৰ প্ৰতিভা আৰু শ্ৰম-শক্তিক অসমীয়া ভাষাৰ শক্তি-বৃদ্ধি আৰু সাহিত্য-সংস্কৃতিৰ বিকাশৰ কামত নিয়োগ কৰিব পৰা যাব।" ব্ৰহ্মপুত্ৰ উপত্যকাত স্থায়ীভাৱে বাস কৰা সকলো জনগোষ্ঠীক আপোন কৰি লৈ এটা বৃহত্তৰ অসমীয়া জাতি গঠন কৰাৰ বাবে ২০০১ চনৰ ৯ ফেব্ৰুৱাৰীত ডিব্ৰুগড়ৰ সাহিত্যৰথী ক্ষেত্ৰত অনুষ্ঠিত হোৱা অসম সাহিত্য সভাৰ ষট্‌ষষ্টিতম অধিবেশনৰ সভাপতিৰ আসনৰ পৰা এনে উদাত্ত আহ্বান জনোৱা বিশিষ্ট সাহিত্যিকগৰাকী হ'ল হোমেন বৰগোহাঞি ডাঙৰীয়া। হোমেন বৰগোহাঞি একেবাৰে ঔপন্যাসিক, গল্পকাৰ, প্ৰবন্ধকাৰ, সমালোচক আৰু সাংবাদিক।

তেওঁ 'পিতা-পুত্ৰ' (১৯৭৫) উপন্যাসৰ বাবে ১৯৭৮ চনত সাহিত্য অকাডেমি বঁটা লাভ কৰিছে। বৰগোহাঞিৰ এইখন এখন প্ৰখ্যাত সামাজিক উপন্যাস। যুগ পৰিবৰ্তনত, সমাজ তথা মানুহৰ জীৱনলৈ কেনে উত্থান-পতন নামি আহিব পাৰে তাৰ এক কৰুণ কাহিনীয়ে 'পিতা-পুত্ৰ'ৰ মূল বিষয়-বস্তু। বংশানুক্ৰমে গঢ়ি উঠা প্ৰাচীন, ঐতিহ্যপূৰ্ণ, সামাজিক আভিজাত্য তথা ভূ-সম্পত্তিৰ দুৰ্গ স্বৰূপ এটি পৰিয়াল নতুন প্ৰজন্মত কেনে সংঘাতৰ সন্মুখীন হৈ ধূলিসাৎ হ'ল, তাৰ অৱক্ষয় কাহিনী উপন্যাসখনত চিত্ৰিত কৰা হৈছে। উপন্যাসখনৰ ভাব অতি বিশাল আৰু মহাকাব্যিক বুলিব লাগিব। আমাৰ ভাৰতীয় আদৰ্শ হ'ল পিতৃৰ প্ৰতি পুত্ৰৰ চৰ্তবিহীন বাধ্যতা আৰু আনুগত্যতা। ভাৰতীয় এই সভ্যতা আৰু আদৰ্শ যোৱা পাঁচ হাজাৰ বছৰ ধৰি আমাৰ সমাজত নিৰৱচ্ছিন্নভাৱে চলি আহিছে। কিন্তু স্বাধীনতাৰ পিছত আমাৰ দেশত এক বিজতৰীয়া আদৰ্শ আৰু সভ্যতা-সংস্কৃতি সোমাই দেশৰ পাঁচ হাজাৰ বছৰীয়া সভ্যতাত কেনে জোঁকাৰণি তুলিছে, পুত্ৰই পিতাৰ বিৰুদ্ধে বিদ্ৰোহ কৰিবলৈ ওলাইছে আৰু লগে লগে আমাৰ সমাজ কেনে এক ধ্বংসমুখৰ আৰু দুৰ্গম পথলৈ গতি কৰিবলৈ ওলাইছে— তাৰ অন্তিম সকীয়নি শুনিছো আমি এই উপন্যাসৰ মাজেৰে।

উপন্যাসখনৰ মুখ্য চৰিত্ৰ শিৱনাথ। শিৱনাথ অতিকৈ পিছপৰা অঞ্চল ম'হঘুলিৰ বাসিন্দা। তেওঁ এজন সৰু-সুৰা জমিদাৰ। গাঁওখনত যিখিনি খেতিৰ উপযোগী মাটি আছে, সেই গোটেইখিনি শিৱনাথৰ। গাওঁখনৰ চাৰিভাগৰ এভাগ মানুহে তেওঁৰ মাটিতে আধি খায়। আজোককাৰ দিনৰ পৰা শিৱনাথহঁতৰ ঘৰখনে গাঁৱৰ যিকোনো কথাতে প্ৰথম স্থান পায়। নামঘৰৰ সৰু-সবাহ, গৰখীয়া সবাহ, তিথি উৎসৱৰ প্ৰসাদৰ প্ৰথম ভাগটো পোনচাতে আগবঢ়োৱা হয় শিৱনাথৰ পৰিয়ালটোলৈ। বিহু গীতৰ হুঁচৰিও গাওঁখনত প্ৰথম আৰম্ভ হয় শিৱনাথৰ ঘৰখনৰ পৰা। সমাজত

তেওঁৰ কথাৰ কোনেও বিৰোধিতা নকৰে, পৰিয়ালটোত তেওঁৰ ইচ্ছাই আইন। উপন্যাসখনত শিৱনাথক প্ৰাচীন আভিজাত্য তথা ধ্বংসমুখী সম্ভ্ৰান্ত শ্ৰেণীৰ প্ৰতীকৰূপে দাঙি ধৰা হৈছে।

তেওঁৰ তৃতীয় প্ৰজন্মত ল'ৰা তিনিটা— গৌৰীনাথ, কালিনাথ আৰু লক্ষ্মীনাথ। ছোৱালী দুজনী — ৰত্না আৰু সাবিত্ৰী। গৌৰীনাথে বিদ্ৰোহ কৰিছিল একান্ত নিজৰ বাবে। কালিনাথে বিদ্ৰোহ কৰিছিল সমাজৰ বাবে, সমাজ সংগবদ্ধ কৰাৰ বাবে। লক্ষ্মীনাথ আছিল এজন পথভ্ৰষ্ট, লক্ষ্য ভ্ৰষ্ট, পিতৃ-মাতৃৰ অবাধ্য, মদ-জুৱাৰ প্ৰতি আসক্ত যুৱক। ঘৰত বহিয়ে তেওঁ ম'হখুলিৰ ৰাজনৈতিক, আৰ্থিক, সামাজিক, ধৰ্মীয়, দিশৰ খবৰ লৈছে— কেশৱ মণ্ডলৰ পৰা (সন্দিকৈ), মোমায়েকৰ পুতেক সৰ্বেশ্বৰ পৰা, কতীয়া, মোহন গাওঁবুঢ়া, গোপাল, ফটিক, মেমেৰাই, হেমচন্দ্ৰ আদিৰপৰা।

উপন্যাসখনৰ আটাইতকৈ সফলতাৰ দিশ হ'ল বলিষ্ঠ ভাষা, গ্ৰাম্য জীৱনৰ নিখুঁত চিত্ৰ আৰু সমাজ সমালোচনা। তেওঁ সমাজৰ ধ্বংসকামী চৰিত্ৰবোৰ, লুণ্ঠনকাৰী, ভণ্ডামি, শঠ, দালাল, প্ৰতাৰকসকলক নগ্নভাৱে উদঙাই দেখুৱাব পাৰিছে। এই উপন্যাস সম্পৰ্কে বৰগোহাঞিয়ে লিখিছে, "কিন্তু এটা কথা নিশ্চয় সঁচা যে মোৰ অন্যান্য উপন্যাসৰ ব্যক্তিগত অভিজ্ঞতাৰ লগত 'পিতা-পুত্ৰ'ৰ ব্যক্তিগত অভিজ্ঞতাৰ পাৰ্থক্য আছে। সংক্ষেপে ক'বলৈ গ'লে. 'পিতা-পুত্ৰ' উপন্যাসখন বহুলাংশে আত্ম-জীৱনীমূলক। কিন্তু তাৰ অৰ্থ এই নহয় যে মই উপন্যাসখনত মোৰ নিজৰ জীৱনৰ লগত সম্পৰ্কিত অন্যান্য মানুহবোৰৰ অবিকল প্ৰতিকৃতি অংকন কৰিছোঁ। বহুতো ঘটনা আৰু ঘটনাবোৰৰ প্ৰতি উপন্যাসখনৰ বিভিন্ন চৰিত্ৰৰ প্ৰতিক্ৰিয়া হয়তো মই বাস্তৱ জীৱনৰ পৰাই গ্ৰহণ কৰিছোঁ, কিন্তু উপন্যাসখনৰ কোনো এটা চৰিত্ৰই মোৰ নিজৰ বা আন কোনো সঁচা-সঁচি মানুহৰ অবিকল প্ৰতিকৃতি নহয়। প্ৰত্যেকটো চৰিত্ৰই একো একোটা Literary cloning অৰ্থাৎ বিভিন্ন বাস্তৱ চৰিত্ৰ বিভিন্ন অভিজ্ঞতা আৰু ঘটনা থুপ খুৱাই উপন্যাসখনৰ একো একোটা চৰিত্ৰ সৃষ্টি কৰা হৈছে।.... অৱশেষত যেতিয়া মই উপলব্ধি কৰিলো যে লেখকে যিবোৰ অভিজ্ঞতা নিজে যাপন কৰিছে কেৱল সেইবোৰৰ বিষয়েহে স্বচ্ছন্দ আৰু স্বাভাৱিকভাৱে লিখিব পাৰে, তেতিয়াই মই 'পিতা-পুত্ৰ' উপন্যাস লিখাৰ কথা মনলৈ আনিলো। কেইবা বছৰ ধৰি উপন্যাসখন মই মনৰ মাজত যাপন কৰাৰ পিছত ১৯৭২ চনত লিখিবলৈ আৰম্ভ কৰিলো আৰু ১৯৭৪ চনৰ ৩১ ডিচেম্বৰত লিখি শেষ কৰিলো। এইকালৰ পৰা চাবলৈ গ'লে 'পিতা-পুত্ৰ'ই মোৰ জীৱনৰ

প্ৰথম উপন্যাস। শিল্প-সৃষ্টি বা শিল্প সম্ভোগৰ মাজেদি যি 'কেথাৰছিছ' হোৱাৰ কথা এৰিষ্টটলে কৈ গৈছে, সামান্য পৰিমাণে হ'লেও সেই অভিজ্ঞতা মই একমাত্ৰ 'পিতা-পুত্ৰ' উপন্যাসঁতেই লাভ কৰিছোঁ।"

সুবালা ঃ বৰগোহাঞিৰ প্ৰথম উপন্যাস হ'ল 'সুবালা'। তেওঁৰ এই উপন্যাস ১৯৬৩ চনত প্ৰকাশ হয়। এগৰাকী গাঁৱলীয়া দুখীয়া ছোৱালীয়ে অৱস্থাৰ তাড়নাত পৰি কেনেকৈ বেশ্যাবৃত্তি গ্ৰহণ কৰে, তাৰ বেদনাদায়ক কাহিনীয়ে 'সুবালা'। উপন্যাসখনৰ ভাষা আৰু বৰ্ণনা ৰীতি অতি বলিষ্ঠ।

তান্ত্ৰিক ঃ তেওঁৰ দ্বিতীয় উপন্যাস তান্ত্ৰিক (১৯৬৭)। অগতানুগতিক ৰীতিৰে লিখা এইখন উপন্যাসত তেওঁ অস্তিত্ববাদৰ চেতনা প্ৰতিফলিত কৰিছে।

কুশীলৱ ঃ ১৯৬৮ চনৰ ২৬ জানুৱাৰীত গুৱাহাটীৰ ফাঁচী বজাৰত সংঘটিত হোৱা এক অগ্নিকাণ্ডৰ আলমত 'কুশীলৱ' (১৯৭০) উপন্যাস ৰচিত হৈছে। ইয়াত দুৰ্নীতি আৰু ৰাজনৈতিক কলুষতাৰে পূৰ্ণ স্বাৰ্থজনিত অপৰাধমূলক কাহিনীৰ এক বাস্তৱ চিত্ৰ অংকন কৰা হৈছে। 'তান্ত্ৰিক'ৰ দৰে এই উপন্যাসৰ কাহিনীও অগতানুগতিক বুলিব লাগিব। এই উপন্যাসৰো ভাষা বলিষ্ঠ আৰু আকৰ্ষণীয়।

তিমিৰ তীৰ্থ ঃ 'তিমিৰ তীৰ্থ'ত (১৯৭৫) ৰাজনৈতিক নেতাসকলৰ ক্ষমতালিপ্সা, অৰ্থলিপ্সা, ক্ষমতাৰ অপ-প্ৰয়োগ, কু-প্ৰবৃত্তি, জনসাধাৰণক কৰা অৱহেলা আৰু ভণ্ডামিৰ ৰূপটো ফুটাই তোলা হৈছে।

হালধীয়া চৰায়ে বাওধান খায় ঃ 'হালধীয়া চৰায়ে বাওধান খায়' (১৯৭৩) বৰগোহাঞিৰ শিশুৰ জীৱন ভিত্তিক এখন মনোধৰ্মী সামাজিক উপন্যাস। এই উপন্যাসখনৰ জৰিয়তে শৈশৱ আৰু কিশোৰ কালৰ আশা-আকাংক্ষা ফুটাই তোলা হৈছে। বাপুকণ, দুলাল আৰু হেৰাও নামৰ তিনিজন দহ-বাৰ বছৰীয়া কিশোৰৰ দুখ-আনন্দ, বিস্ময়-বিমূঢ়তাক কেন্দ্ৰ কৰি উপন্যাসৰ কাহিনীভাগ গঢ়ি উঠিছে। উপন্যাসখনত গাঁৱৰ চিত্ৰ মনোৰম ৰূপত প্ৰকাশ পাইছে। উপন্যাসখন দুটা অধ্যায়ত সমাপ্ত কৰা হৈছে।

মৎস্যগন্ধা ঃ 'মৎস্যগন্ধা' (১৯৮৭) হোমেন বৰগোহাঞিৰ এখন প্ৰখ্যাত উপন্যাস। এই উপন্যাসৰ জৰিয়তে আমাৰ সমাজত থকা জাতিভেদ প্ৰথাৰ বিৰোধিতা কৰা হৈছে। পাছপৰা সম্প্ৰদায়ক অকলে যে অৱজ্ঞাৰ দৃষ্টিৰেই চোৱা হয় এনে নহয়, তেওঁলোক যে অৰ্থনৈতিকভাৱেও শোষিত সেই ছবিও স্পষ্টভাৱে প্ৰকাশ পাইছে। নিম্ন জাতৰ মেনকাই কু-সংস্কাৰৰে জৰ্জৰিত জাতিভেদ প্ৰথাৰ প্ৰতিবাদ

জনাবলৈ ওলাই আহিছে। উপন্যাসখনৰ গাঁথনি, কথন ৰীতি, আংগিকৰ কলা-কৌশল, শব্দ-প্ৰয়োগ, চৰিত্ৰ সৃষ্টি আদিৰ ক্ষেত্ৰত 'পিতা-পুত্ৰ'ৰ দৰেই গৌৰৱৰ জয়মালা পিন্ধিবলৈ তেওঁ সমৰ্থ হৈছে।

অসমীয়া সাহিত্যৰ বুৰঞ্জী (ষষ্ঠ খণ্ড)ঃ হোমেন বৰগোহাঞিয়ে আনন্দৰাম বৰুৱা ভাষা-কলা-সংস্কৃতি সংস্থাৰ পৰা প্ৰকাশিত **'অসমীয়া সাহিত্যৰ বুৰঞ্জী'**ৰ (১৯৯৩) ষষ্ঠ খণ্ড সম্পাদনা কৰিছে। ৰাইজে আশা কৰিছিল এইখন এখন অসমীয়া সাহিত্যৰ পূৰ্ণাংগ বুৰঞ্জী হওঁক। কিন্তু সময়ত দেখা গ'ল, এইখন বুৰঞ্জীয়েও ৰাইজৰ আশাত চেঁচা পানীহে ঢালিলে। বহুতো প্ৰতিষ্ঠিত লেখকৰ নাম এই বুৰঞ্জীত নোসোমাল বা যিসকল লেখকৰ নাম সোমাইছে তেওঁলোকৰ বেছিভাগৰে সাহিত্য-কৰ্মৰ আভাস ফুটি নোলাল। বৰং এইখন গ্ৰন্থই এক শ্ৰেণীৰ লেখকক ক্ষুণ্ণহে কৰিলে। এইখন গ্ৰন্থত বৰগোহাঞিৰ মনোযোগ আৰু উদাৰতাৰ যে অভাৱ হ'ল, সেই কথা ওলাই পৰিছে।

বৰগোহাঞিৰ প্ৰকাশিত গল্প সংকলন হ'ল — **বিভিন্ন কোৰাছ** (১৯৫৭), **প্ৰেম আৰু মৃত্যুৰ কাৰণে** (১৯৫৮), **বিভিন্ন নৰক, স্বপ্ন-স্মৃতি, বিষাদ** (১৯৬৭) গল্প আৰু নক্সা আদি। উপন্যাসসমূহৰ দৰে তেওঁ এই গল্পবোৰৰ মাজেৰেও জীৱনৰ নগ্ন আৰু কুৎসিৎ ৰূপ অংকন কৰি সমাজত সেন্দুৰীয়া আলিৰ সন্ধান দিব বিচাৰিছে। তেওঁ গল্পবিলাকৰ মাজেৰে অন্যায়, অবিচাৰ, দৰিদ্ৰ, নিপীড়িতসকলৰ প্ৰতি সহানুভূতি আৰু সমবেদনা প্ৰকাশ কৰিছে। তেওঁ অসম প্ৰকাশন পৰিষদৰ দ্বাৰা প্ৰকাশিত **'অসমীয়া চুটি গল্পৰ সংকলন'**, অসম প্ৰকাশন পৰিষদৰ দ্বাৰা প্ৰকাশিত **'অসমীয়া বিশ্বকোষৰ এক অংশ'**, অসম সাহিত্য সভাৰ দ্বাৰা প্ৰকাশিত **'বিংশ শতিকাৰ সাহিত্য'** সম্পাদনা কৰিছে।

তেওঁ অসম সাহিত্য প্ৰকাশন পৰিষদ সাহিত্য বঁটা (১৯৭৭), অসম সাহিত্য সভাৰ ১৯৮১-৯১ চনৰ সময়ছোৱাৰ শ্ৰেষ্ঠ অসমীয়া উপন্যাস বঁটা, মেগৰ শৈক্ষিক ন্যাস বঁটা (১৯৯২), অসম সাহিত্য সভাৰ লক্ষ্মীনাথ ফুকন সাংবাদিক বঁটা (২০০০), দিল্লীৰ ৰামকৃষ্ণ জয়দয়াল সমন্বয় বঁটা আদি কেইবাটাও বঁটা আৰু পুৰস্কাৰ লাভ কৰে। ১৯৯৬ চনৰ ২৮ জানুৱাৰীত তেওঁক জেষ্ঠ সাংবাদিকৰূপে অসমৰ বাতৰি কাকতৰ ডেৰশ বছৰীয়া জয়ন্তী সমিতিয়ে সম্বৰ্ধনা জনায়।

তেওঁৰ **'অস্তৰাগ'** উপন্যাস (হিন্দী, ইংৰাজী, বঙলা) **'পিতা-পুত্ৰ'** উপন্যাস (প্ৰায়বোৰ ভাষালৈ), **'হালধীয়া চৰায়ে বাওধান খায়'** (ইংৰাজী ভাষালৈ),

'সাউদৰ পুতেকে নাও মেলি যায়' (পাঞ্জাবী ভাষালৈ), 'মৎস্যগন্ধা' (ভাৰতীয় জ্ঞানপীঠ হিন্দীলৈ) আদি বিভিন্ন ভাষালৈ অনুদিত হৈছে।

বৰগোহাঞিঃ বিভিন্ন অনুষ্ঠান-প্ৰতিষ্ঠানৰ লগতো জড়িত। ২০০১ চনৰ ফেব্ৰুৱাৰীৰ (৭-১১) ডিব্ৰুগড়ত সাহিত্যৰথী ক্ষেত্ৰত অনুষ্ঠিত হোৱা অসম সাহিত্য সভাৰ ষটষষ্টিতম অধিবেশনৰ বৰগোহাঞিঃ সভাপতি আছিল। তেওঁ গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ ব'ৰ্ড, ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয় ব'ৰ্ড আৰু কাৰ্য নিৰ্বাহক পৰিষদ, কলিকতাৰ পূৰ্বাঞ্চলৰ সাংস্কৃতিক মণ্ডল, আনন্দৰাম বৰুৱা ভাষা-কলা আৰু সংস্কৃতি কেন্দ্ৰৰ সঞ্চালক মণ্ডলী, আকাশবাণীৰ উপদেষ্টা পৰিষদ (গুৱাহাটী), দূৰদৰ্শন উপদেষ্টা পৰিষদ (গুৱাহাটী), অসম প্ৰকাশন পৰিষদ আৰু অসম সাহিত্য সভাৰ কাৰ্য-নিৰ্বাহক সমিতিৰো তেওঁ সদস্য আছিল।

তেওঁৰ জন্ম হয় উত্তৰ লক্ষীমপুৰ (লক্ষীমপুৰ) জিলাৰ ঢকুৱাখানাত, ১৯৩২ চনৰ ৭ ডিচেম্বৰত। তেওঁৰ পিতৃ হৈছে ইন্দ্ৰধৰ বৰগোহাঞিঃ। তেওঁ ১৯৫০ চনত ডিব্ৰুগড় চৰকাৰী হাইস্কুলৰ পৰা প্ৰৱেশিকা পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হয়। তেওঁ ১৯৫৪ চনত কটন কলেজৰ পৰা ইংৰাজীত অনাৰ্ছসহ স্নাতক ডিগ্ৰী লাভ কৰে। তেওঁ কিছুদিন ধৰি অসম প্ৰশাসনীয় সেৱাত এছ.ডি.চি. হিচাপে (১৯৫৫-'৬৮) কাম কৰে। অলপদিনলৈ তেওঁ শিক্ষকতাও কৰিছিল। ১৯৬৮ চনত তেওঁ ৰাজনৈতিক ব্যংগাত্মক গ্ৰন্থ লিখা বাবে ৰাজ্য চৰকাৰে দোষী সাব্যস্ত কৰে আৰু সেইবাবে তেওঁ প্ৰশাসনীয় সেৱাৰ পৰা পদত্যাগ কৰিবলগীয়া হয়। তেওঁ চাকৰি বাদ দি, 'সাপ্তাহিক নীলাচল' বাতৰি কাকত (১৯৬৮—'৭৭) সম্পাদনা কৰি বিশেষ কৃতিত্ব দেখুৱায়। তেওঁ আছিল 'নীলাচল' কাকতৰ প্ৰতিষ্ঠাপক সম্পাদক। তাৰ পিছত তেওঁ 'নাগৰিক' (১৯৭৭ —'৮১) কাকত সম্পাদনা কৰে। এইখন কাকতৰো তেওঁ প্ৰতিষ্ঠাপক সম্পাদক আছিল। ১৯৮১ চনত 'নাগৰিক' কাকতৰ চাকৰি ইস্তফা দি 'আজকাল' বাংলাভাষা দৈনিক বাতৰি কাকতখনৰ তেওঁ উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলৰ বিশেষ প্ৰতিনিধিৰূপে যোগদান কৰে। বিশেষকৈ এই কাকতখনত (১৯৮১—'৯১) তেওঁ ৰাজনৈতিক সমীক্ষকৰূপে কাৰ্যনিৰ্বাহ কৰিছিল। ১৯৮৯—'৯২ চনলৈ তেওঁ 'সূত্ৰধাৰ' নামেৰে এখন আলোচনী সম্পাদনা কৰে। তাৰ পিছত তেওঁৰ অসমৰ পুৰণি আৰু সম্ভ্ৰান্ত বাতৰি কাকত 'অসম বাণী' (১৯৯৩—'৯৭) সম্পাদনা কৰে। ১৯৯৭ চনত 'অসম বাণী'ৰ সৈতে হোৱা চুক্তিৰ ম্যাদ উকলি যোৱাত, তেওঁ 'আমাৰ অসম' নামৰ দৈনিক বাতৰি কাকত এখনৰ প্ৰতিষ্ঠাপক সম্পাদকৰূপে যোগদান কৰে।

তেওঁ 'দৈনিক শান্তিদূত'ত কাম কৰি সাংবাদিক জীৱনৰ পাতনি মেলিছিল।

বৰগোহাঞিয়ে প্ৰথম লিখাৰ অনুপ্ৰেৰণা কেনেকৈ পালে, সেই সম্পৰ্কীয় প্ৰশ্নৰ উত্তৰ দি তেওঁ কয় এইদৰে, — "মই যেতিয়া পঞ্চমমান শ্ৰেণীৰ ছাত্ৰ তেতিয়া জৱাহৰলাল নেহৰুৰ আত্মজীৱনীৰ বঙলা অনুবাদ কিতাপ এখনত ৰাণী গাইদালুৰ বিষয়ে পঢ়িবলৈ পাওঁ আৰু তেওঁৰ বিষয়ে এটা কবিতা লেখি মাধৱ বেজবৰুৱা সম্পাদিত 'বাঁহী' নামৰ আলোচনীলৈ পঠাওঁ। সেই 'ৰাণী গাইদালু' নামৰ কবিতাটো ১৯৪৫ চনত 'বাঁহী'ত প্ৰকাশ পায় আৰু সেইটোৱেই ছপা আখৰত প্ৰকাশিত মোৰ প্ৰথম লেখা। মোৰ দেউতা গাঁৱৰ মানুহ হ'লেও কিতাপ পঢ়ি ভাল পাইছিল। আন মাক-দেউতাকে ল'ৰা-ছোৱালীক যিদৰে সাধু কৈ শুনায়— সেইদৰে মোৰ দেউতাই মোক কবিতা আবৃত্তি কৰি শুনাইছিল। এনেদৰে কবিতাৰ আবৃত্তি শুনি শব্দৰ সৌন্দৰ্যৰ প্ৰতি মোৰ এটি আকৰ্ষণ সৰুকালৰ পৰাই হ'ব ধৰে। দ্বিতীয়তে আমাৰ ঘৰত এটা সৰু লাইব্ৰেৰী আছিল। তাত অসমীয়া কিতাপৰ লগতে ভালে সংখ্যক বঙলা কিতাপো আছিল। সেই কিতাপবোৰ পঢ়ি পঢ়িও মোৰ সাহিত্য প্ৰতি এটি আকৰ্ষণ হয়। যাইকৈ এই দুটাক মোৰ অনুপ্ৰেৰণাৰ উৎস বুলি ভাবোঁ। যোৱা দহ বছৰমান ধৰি মই ইংৰাজী অনুবাদৰ যোগেদি ইউৰোপীয় সাহিত্যৰ পৰিচয় ল'বলৈ চেষ্টা কৰিছোঁ। ফলত বহুতো ইউৰোপীয় লেখকে মোক নানা ধৰণে শিক্ষা আৰু প্ৰেৰণা দিছে। এই প্ৰসঙ্গত গ্যেটৰ পৰা আৰম্ভ কৰি টমাছ মানলৈকে জাৰ্মান লোকসকলৰ কথা মই বিশেষভাৱে উল্লেখ কৰিব খোজো।"□

ড° বীৰেন্দ্ৰ নাথ দত্ত

"সাহিত্য শব্দৰ মূলতে আছে 'সহিত' শব্দটো যাৰ ভিতৰত মিলনৰ, সংযোগ স্থাপনৰ, সংহতি সাধনৰ ভাব নিহিত হৈ আছে। সাহিত্যৰ এই মিলনমুখী, সংযোগকাৰী ভূমিকাৰ কথা আগৰেপৰা উচ্চাৰিত, বৰ্ণিত আৰু চৰ্চিত হৈ আহিছে। ৰবীন্দ্ৰ নাথৰ ৰচনাৰ উপৰিও 'অসম সাহিত্য সভাৰ একাধিক সভাপতিৰ অভিভাষণত সাহিত্য শব্দৰ এই ব্যাখ্যাৰ সন্তেদ আছে। সেই ব্যাখ্যাৰ সূত্ৰ ধৰি আমি সাহিত্যৰ মাজেদি মিলন আৰু সংযোগৰ বিভিন্ন আয়তনৰ সন্ধান পাওঁ। এই মিলন অকল ভাবৰ লগত ভাবৰ, ভাষাৰ লগত ভাষাৰ বা গ্ৰন্থৰ লগত গ্ৰন্থৰ মিলন, এনে নহয়— ই লগতে সূচনা কৰে মানুহৰ সৈতে মানুহৰ, অতীতৰ সৈতে বৰ্তমানৰ, দূৰৈৰ সৈতে ওচৰৰ সেতু-বন্ধনৰ। সাহিত্য শব্দটোক যদিও ইংৰাজী literature শব্দৰ সমাৰ্থক প্ৰতি শব্দ ৰূপেই গণ্য কৰা হয়, প্ৰকৃততে ব্যুৎপত্তিগত দিশৰপৰা দুয়োটাক অভিন্ন বুলি ধৰিব নোৱাৰি। Literature শব্দটো যি লেটিন মূলৰপৰা আহিছে তাৰ ভিতৰত লিপিবদ্ধ কৰা বা হোৱাৰ ভাবটো নিহিত হৈ আছে। অৰ্থাৎ ব্যুৎপত্তিৰ ফালৰপৰা literature শব্দৰ সম্পৰ্ক লিখিত সমলৰ লগত। সেই মৰ্মে literature শব্দই মূলতঃ লিখিত সাহিত্যকহে সামৰে। কিন্তু সাহিত্য শব্দৰ ব্যঞ্জনা অধিক ব্যাপক আৰু

সামাজিকভাৱে অধিক তাৎপৰ্য্যপূৰ্ণ। অকল লিখিত সাহিত্যইতো সাহিত্য নহয় ঃ ধ্বনি, শব্দ, প্ৰকাশভংগী আৰু ব্যঞ্জনাৰ সংযোগত ৰচিত সকলো কলাসুলভ সৃষ্টিয়েই সাহিত্য— সি লিখিতই হওক বা অলিখিতই হওক। এই অলিখিত সাহিত্যই হ'ল মৌখিক সাহিত্য বা লোক-সাহিত্য।"

'সাহিত্য' শব্দৰ এইদৰে বিচাৰ— বিশ্লেষণ কৰা বিশিষ্ট সাহিত্যিকগৰাকীয়ে হ'ল ড° বীৰেন্দ্ৰনাথ দত্ত।

বীৰেন্দ্ৰনাথ দত্ত একেধাৰে সাহিত্য-সাধক, সংগীত-সাধক, সুৰকাৰ, গায়ক, শিক্ষাবিদ আৰু গৱেষকৰূপে জনাজাত।

তেওঁৰ জন্ম হয় ১৯৩৫ চনৰ ১ মাৰ্চত, নগাঁৱত। তেওঁৰ পিতাকৰ নাম কমলনাথ দত্ত আৰু মাকৰ নাম মন্দাকিনী দত্ত। তেওঁলোকৰ আদি পুৰুষ দৈৱৰাম ভূঞা। তাৰ পিছৰসকল ক্ৰমে দৈত্যাৰি ভূঞা, ৰচেবৰ (ৰশ্মিবৰ), বনমালী, দশৰথ, বহত ৰায়, প্ৰাণেশ্বৰ আৰু আনন্দ। আনন্দৰ পুত্ৰ কমলনাথ। কমলনাথৰ তিনিজন পুত্ৰ। তেওঁলোক হ'ল খগেন্দ্ৰনাথ, বীৰেন্দ্ৰনাথ আৰু ড° পবিন্দ্ৰ নাথ। কন্যা কেইজনী হ'ল— বিমলা, সাবিত্ৰী, চন্দ্ৰপ্ৰভা, ভাৰতী আৰু বন্দনা।

তেওঁলোকৰ পূৰ্বপুৰুষ পানাৰাৰ। পিতৃয়ে পানাৰাৰ মাটি-সম্পত্তি এৰি দি, গুৱাহাটীৰ শিলপুখুৰীত স্থায়ীভাৱে বসবাস কৰিবলৈ লয়।

কমলনাথ দত্ত আছিল এজন শিক্ষাবিদ লোক। শিক্ষাত তেওঁ বি. এ. বি.টি আছিল। তেওঁ শিক্ষকতা কৰিছিল। এজন আদৰ্শ শিক্ষকৰূপে তেওঁৰ যশ চাৰিওফালে বিয়পি পৰিছিল। তেওঁ শিক্ষকতা কৰি অসমৰ চাৰিওফালে ঘূৰি ফুৰিবলগীয়া হৈছিল। গতিকে বীৰেন্দ্ৰনাথ দত্তদেৱেও পিতাকৰ লগত অসমৰ বিভিন্ন ঠাইত ঘূৰি ফুৰি বাল্যকাল কটাবলগীয়া হৈছিল। পিতাকে নগাঁৱত থাকি শিক্ষকতা কৰা কালতে তেওঁ নগাঁৱত জন্ম হয়।

তেওঁ প্ৰাথমিক শিক্ষা গুৱাহাটীৰ চেনিকুঠী প্ৰাইমাৰী স্কুলৰপৰা লাভ কৰে। তাৰ পিছত তেওঁ গোৱালপাৰাৰ পৃথ্বীৰাম (পি. আৰ.) চৰকাৰী হাইস্কুলত ভৰ্তি হয়। এই বিদ্যালয়ৰপৰাই তেওঁ ১৯৫০ চনত সংস্কৃতকে ধৰি তিনিটা বিষয়ত লেটাৰৰে সৈতে গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ ভিতৰত পঞ্চম স্থান লাভ কৰি সুখ্যাতিৰে উত্তীৰ্ণ হয় আৰু তাৰ পিছত তেওঁ গুৱাহাটীৰ কটন কলেজত ভৰ্তি হয়। এই কলেজৰপৰাই তেওঁ ১৯৫২ চনত আই. এছ. ছি পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হয়। আই. এছ. ছি. পৰীক্ষাতো তেওঁ বিশেষ মেধা শক্তিৰ পৰিচয় দিবলৈ সমৰ্থ হয়। এই পৰীক্ষাত

তেওঁ বিশ্ববিদ্যালয়ৰ ভিতৰত সপ্তম স্থান লাভ কৰে। তেতিয়াৰ দিনত আই এছ ছি পৰীক্ষাত সপ্তম স্থান লাভ কৰি উত্তীৰ্ণ হোৱা এগৰাকী মেধাবী ছাত্ৰৰূপে তেওঁ সহজতে ডাক্তৰী, ইঞ্জিনীয়াৰিং বা বিজ্ঞানৰ কোনো নামী বিষয় লৈ অধ্যয়ন কৰিব পাৰিলেহেঁতেন। কিন্তু তেওঁ এইবোৰ দিশলৈ মন নকৰি, কবিগুৰু ৰবীন্দ্ৰনাথৰ আদৰ্শৰে গঢ়া শান্তি নিকেতনৰ বিশ্বভাৰতী বিশ্ববিদ্যালয়ত পঢ়িবলৈ ওলাই গ'ল। তাত তেওঁ কলা বিভাগত মনোযোগেৰে অধ্যয়ন কৰিবলৈ ধৰিলে। ১৯৫৪ চনত তেওঁ বিশ্বভাৰতীৰপৰা অৰ্থনীতিত অনাৰ্ছসহ বি.এ. পাছ কৰে। ১৯৫৬ চনত তেওঁ গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰপৰা অৰ্থনীতি বিষয়ত (গ্ৰুপ বি) এম. এ. ডিগ্ৰী লাভ কৰে। ১৯৭৪ চনত তেওঁ 'A study of the Folk Culture of the Goalpara District of Assam' শীৰ্ষক গৱেষণা গ্ৰন্থৰ বাবে গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰপৰা ডক্টৰেট ডিগ্ৰী লাভ কৰে। তেওঁ ড° প্ৰফুল্ল দত্ত গোস্বামীৰ তত্ত্বাৱধানত গৱেষণা কৰিছিল।

১৯৫৬ চনত তেওঁ দিল্লীত 'অল ইণ্ডিয়া ৰেডিঅ'ত বাতৰি পঢ়োঁতাৰূপে চাকৰি জীৱন আৰম্ভ কৰে। ১৯৫৭ চনৰপৰা তেওঁ গুৱাহাটীৰ বি. বৰুৱা মহাবিদ্যালয়ত প্ৰবক্তাৰূপে নিযুক্তি লাভ কৰে। ১৯৭৫ চনলৈ তেওঁ এই মহাবিদ্যালয়ত প্ৰবক্তা আৰু পিছলৈ ৰাজনীতি বিভাগৰ মুৰব্বী অধ্যাপকৰূপে কাৰ্য নিৰ্বাহ কৰে। তেওঁ বি বৰুৱা মহাবিদ্যালয়ত কাম কৰাৰ সময়ছোৱাত কিছু দিনৰ বাবে গুৱাহাটীৰ সন্দিকৈ ছোৱালী মহাবিদ্যালয়বো অংশকালীন প্ৰবক্তা আছিল। ১৯৬৪ চনৰপৰা ১৯৬৬ চনলৈ তেওঁ গৌৰীপুৰৰ প্ৰমথেশ বৰুৱা মহাবিদ্যালয়ৰ প্ৰতিষ্ঠাপক অধ্যক্ষৰূপে কাৰ্যনিৰ্বাহ কৰে। ১৯৭৫ চনৰপৰা ১৯৭৭ চনলৈ তেওঁ গোৱালপাৰা মহাবিদ্যালয়ত অধ্যক্ষ পদত থাকে। ১৯৭৭ চনৰপৰা ১৯৭৯ চনলৈ তেওঁ পাণ্ডু মহাবিদ্যালয়ৰ অধ্যক্ষ আছিল। ১৯৭৯ চনৰপৰা ১৯৯৫ চনলৈ তেওঁ গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ত লোক-সংস্কৃতি বিভাগৰ ৰীডাৰ, অধ্যাপক আৰু বিভাগীয় প্ৰধানৰূপে কাৰ্যনিৰ্বাহ কৰে। তেওঁ গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ কলাগুৰুও নিযুক্ত হয়। ১৯৯৫ চনত তেওঁ গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰপৰা অৱসৰ গ্ৰহণ কৰে। ১৯৯৫ চনতে তেওঁ তেজপুৰ বিশ্ববিদ্যালয়ত যোগদান কৰে আৰু উক্ত বিশ্ববিদ্যালয়ত তেওঁ 'Department of Traditional Culture and Art Forms', আৰু The North Eastern Archival Centre for Traditional Art and Folklore' (NEACTAF) পৰিকল্পনা আৰু প্ৰতিষ্ঠা কৰে। ১৯৯৯ চনৰ ৩১ মাৰ্চৰপৰা তেওঁ এই কামৰপৰা অব্যাহতি লয়।

এতিয়াও তেওঁ গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ নৰ্থ ইষ্টাৰ্ণ হিল বিশ্ববিদ্যালয়, অৰুণাচল বিশ্ববিদ্যালয়, মণিপুৰ বিশ্ববিদ্যালয় আৰু তেজপুৰ বিশ্ববিদ্যালয়ৰ শিক্ষা আৰু প্ৰশাসনীয় সমিতিৰ লগত জড়িত হৈ আছে। ১৯৭৮ চনৰপৰা বৰ্তমানলৈ তেওঁ গৱেষণাৰ তত্বাৱধায়ক। তেওঁক গৱেষণাৰ তত্বাৱধায়কৰূপে লৈ এতিয়ালৈকে গুৱাহাটী আৰু তেজপুৰ বিশ্ববিদ্যালয়ৰপৰা সোতৰ গৰাকী পণ্ডিতে পি. এইছ. ডি ডিগ্ৰী লাভ কৰিছে আৰু আন কেইবাগৰাকীলোকে তেওঁৰ তত্বাৱধানত গৱেষণা চলাই আছে।

তেওঁ ৰাষ্ট্ৰীয় আৰু আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় পৰ্যায়ত গৱেষণা পত্ৰ পাঠ কৰাৰ উপৰিও বিভিন্ন কৰ্মশালা পৰিচালনা আৰু বিভিন্ন কৰ্মশালাত শিক্ষা প্ৰদান কৰিছে।

তেওঁ কেইবাটিও স্মৰণীয় বক্তৃতা প্ৰদান কৰিছে। সেই বক্তৃতাৰাজিৰ ভিতৰত আছে— (ক) ১৯৮২ চনত ACTA ৰ সৌজন্যত ধুবুৰী বি. এন. মহাবিদ্যালয়ত প্ৰদান কৰা বক্তৃতা (খ) ১৯৮৫ চনত ডিব্ৰুগড়ৰ ডি. এইচ. এছ. কে. মহাবিদ্যালয়ত প্ৰদান কৰা যোগীৰাজ বসু স্মৃতি বক্তৃতা (গ) ১৯৮৯ চনত দিল্লীত 'ট্ৰেডিচনেল পাৰফৰ্মিং আৰ্ট অৱ আসাম' শীৰ্ষক বক্তৃতা (ঘ) ১৯৯৩ চনত গুৱাহাটীত আসাম লিংগুইষ্টিক চোচাইটিয়ে আয়োজন কৰা বি. কে. বৰুৱা স্মাৰক বক্তৃতা (ঙ) ১৯৯৪ চনত মাজুলীৰ কমলাবাৰী সত্ৰত বাপুৰাম আতৈ সোঁৱৰণী বক্তৃতা (চ) ১৯৯৪ চনত যোৰহাটত অসম সাহিত্য সভাৰ দ্বাৰা অনুষ্ঠিত তীৰ্থৰাম বৰদলৈ স্মৃতি বক্তৃতা (ছ) ১৯৯৫ চনত গুৱাহাটীৰ আৰ্য্য বিদ্যাপীঠ মহাবিদ্যালয়ত গিৰিধৰ শৰ্মা স্মৃতি বক্তৃতা, (জ) ১৯৯৬ চনত ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ত লীলা গগৈ স্মৃতি বক্তৃতা (ঝ) ১৯৯৭ চনত গুৱাহাটী পাণ্ডু মহাবিদ্যালয়ত মালতী দাস স্মৃতি বক্তৃতা (ঞ) ১৯৯৯ চনত ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়চ এইচ. কে বৰপূজাৰী এনডাওমেণ্ট বক্তৃতা (ট) ২০০০ চনত নতুন দিল্লীত নেশ্বনেল মিউজিয়াম ইন্‌ষ্টিটিউট অৱ হিষ্টৰি অৱ আৰ্টত 'আৰ্টচ এণ্ড ক্ৰেফটচ্ অৱ আসাম' শীৰ্ষক বক্তৃতা (ঠ) ২০০০ চনত গুৱাহাটীত ভবানন্দ দত্ত স্মাৰক-বক্তৃতা (ড) ২০০১ চনত গোৱালপাৰা মহাবিদ্যালয়ত মহেন্দ্ৰ বৰা স্মৃতি-বক্তৃতা (ঢ) ২০০২ চনত প্ৰাগ্‌জ্যোতিষ মহাবিদ্যালয়ত তীৰ্থনাথ শৰ্মা স্মৃতি বক্তৃতা (ণ) ২০০৩ চনত কাকজান মহাবিদ্যালয়ত দুলাল খাউণ্ড স্মাৰক-বক্তৃতা (ত) ২০০৪ চনত তিনিচুকীয়াত সুবোধ চন্দ্ৰ দে চৰকাৰ স্মৃতি বক্তৃতা আদি।

ড° বীৰেন্দ্ৰনাথ দত্তই দুবাৰ বিদেশ ভ্ৰমণ কৰিছে। ১৯৯২ চনত তেওঁ আমেৰিকা আৰু কানাডা ভ্ৰমণ কৰে। 'আসাম এছোচিয়েচন অৱ নৰ্থ আমেৰিকা'

(আনা)ই তেওঁক বিশেষ অতিথিৰূপে আমন্ত্ৰণ জনাইছিল। ১৯৯৯ চনত দ্বিতীয়বাৰ তেওঁ আমেৰিকা আৰু ছিংগাপুৰ ভ্ৰমণ কৰে। দ্বিতীয় ভ্ৰমণ কালত পত্নী শ্ৰীমতী ইভা দত্তও তেওঁৰ লগত গৈছিল। আমেৰিকাত অসমীয়াবাসীসকলৰ মাজত দুটা সংগঠন আছে। সেই সংগঠন দুটা হ'ল— 'আনা' আৰু 'আছা'। দুয়োটা সংগঠনৰ তৰফৰপৰা বিস্তৃত কাৰ্যসূচীৰে ৪ জুলাই তাৰিখটো 'আসাম ডে'ৰূপে পালন কৰে। দ্বিতীয়বাৰ 'আসাম ডে'ৰ সময়ত তেওঁ দুয়োটা সংগঠনে যুটীয়াভাৱে আয়োজন কৰা অনুষ্ঠানত যোগ দিবলৈ আমেৰিকালৈ গৈছিল মুখ্য বক্তা (Keynote Speaker) ৰূপে। প্ৰথমবাৰ যাওঁতে তেওঁ বক্তৃতাৰ উপৰিও গীতো পৰিৱেশন কৰিছিল।

ড° দত্ত ১৯৬১ চনত ইভা দত্ত (পূৰ্বৰ বৰুৱা)ৰ সৈতে বিবাহ পাশত আবদ্ধ হয়। ইভা দত্তৰ ঘৰ গৌৰীপুৰৰ বৰুৱা পট্টিত। তেওঁলোকৰ এঘাৰজন ভাই-ভনী। শ্ৰীমতী দত্ত পিতৃ-মাতৃৰ তৃতীয় সন্তান।

তেখেতো এগৰাকী স্বভাবশিল্পী। শ্ৰীমতী দত্তই গৃহিণীৰ সম্পূৰ্ণ দায়িত্ব পালন কৰিও মূৰ্তি সাজে, ছবি আঁকে। নৃত্য-গীততো তেখেতৰ অনুৰাগ আছে।

দত্ত দম্পত্তীৰ তিনিটা সন্তান। সুদেষ্ণা (নিয়ৰ), উদ্দালক (ডাৱৰ) আৰু উপাসনা (কুঁহি)। সুদেষ্ণাৰ মঙ্গলদৈৰ ডাঃ দিলীপ চৌধুৰীৰ লগত বিবাহ সম্পন্ন হয়। উদ্দালকে চৰকাৰী ই.এ.ছি পদৰ পৰা ইস্তফা দি সামাজিক গৱেষণামূলক সেৱাত নিযুক্ত হৈ আছে। বোৱাৰীয়েক বৰ্ণালীও নৃতত্বত প্ৰথম শ্ৰেণীৰ এম্. এ. ডিগ্ৰীধাৰী। উপাসনাই গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰপৰা নৃতত্বত প্ৰথম শ্ৰেণীত স্থান লাভ কৰি ইতিমধ্যে তেজপুৰ বিশ্ববিদ্যালয়ত পি. এইচ. ডিৰ বাবে গৱেষণা-পত্ৰ দাখিল কৰিছে। তেওঁ এতিয়া পশ্চিমবঙ্গৰ মুৰ্ছিদাবাদৰ বৰহমপুৰত বাস কৰে। তেওঁৰ স্বামী ড° মানস দাস বৃত্তিত পেথলজিষ্ট।

ড° বীৰেন্দ্ৰ নাথ দত্ত এজন বহুমুখী প্ৰতিভাশালী লোক। তেওঁ সাহিত্য, সংগীত আৰু শিক্ষা জগতলৈ স্মৰণীয় বৰঙণি আগবঢ়াইছে। হলেও তেওঁ এজন নিষ্ঠাবান শিক্ষকৰূপে, এজন উৎসাহী বিদ্যায়তনিক কৰ্মী হিচাপে স্বীকৃত হোৱাটোকহে অধিক মূল্য দি আহিছে, সেই পৰিচয়টোহে তেওঁৰ বাবে যেন মুখ্য। তেওঁৰ নিজৰ ভাষাৰে, "স্কুলীয়া দিনৰপৰাই বিদ্যায়তনিক দিশটোৰ প্ৰতি মোৰ আগ্ৰহ। পিছলৈ সেয়েহে শিক্ষকতাৰ লগত স্বাভাৱিকভাৱেই জড়িত হৈ পৰিলোঁ। স্বেচ্ছাৰে আৰু আগ্ৰহেৰে মই এই বৃত্তিটো বাছি লৈছিলো আৰু আজি একচল্লিছ বছৰ ধৰি কলেজ বিশ্ববিদ্যালয়ত এই কামতে লাগি আছো— তাৰ ভিতৰত ৬/৭ বছৰমান কলেজৰ

অধ্যক্ষাও কৰিছোঁ। শেহতীয়াকৈ গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰপৰা অৱসৰ গ্ৰহণ কৰাৰ পিছতো তেজপুৰ বিশ্ববিদ্যালয়ত এটা নতুন বিভাগৰ গঢ় দিয়াৰ দায়িত্ব লবলৈ মান্তি হোৱাৰ অন্তৰালতো আছে শিক্ষকতাৰ প্ৰতি মোৰ অনুৰাগ। ভাগৰ লাগিব লাগিছিল, কিন্তু ভাগৰ অনুভৱ কৰিবৰ বাবে আহৰিয়েই পোৱা নাই। আচলতে শিক্ষকতা মোৰ বৃত্তিয়েই নহয়, প্ৰবৃত্তিও, ই মোৰ জীৱিকাই নহয়, জীৱনো। শিক্ষকতাক মই শ্ৰেণী কোঠাৰ চাৰিবেৰৰ মাজতো আবদ্ধ ৰাখিব নোখোজোঁ, তাক মই মোৰ সমগ্ৰ কৰ্মৰ মাজেদি ৰূপ দিব খোঁজো।"

কিন্তু অসমীয়া সমাজত তেওঁৰ বিশেষভাৱে স্বীকৃতি আৰু প্ৰতিষ্ঠা আছে— এজন সুগায়ক, সুৰকাৰ শিল্পী ৰূপেহে। তেওঁ বিশেষকৈ আধুনিক গীত, বৰগীত, জ্যোতিসংগীত আৰু ৰবীন্দ্ৰ সংগীতৰ জনপ্ৰিয় শিল্পী। তেওঁৰ গানত সুকীয়া কণ্ঠ আৰু সুৰ আছে। তেওঁৰ এই সুৰ আৰু কণ্ঠই সকলো অসমীয়াৰ প্ৰাণত বিমল আনন্দ আৰু ভাবৰ হেন্দোলনি তুলিব পাৰে। তেওঁৰ এই গানৰ বাবেই অসমীয়া সমাজত বৰ আসন পাইছে। এই কথা তেওঁ কৃতজ্ঞতাৰে স্মৰণ কৰিছে এনেদৰে, "সঁচা কথা অসমীয়া সমাজত মোৰ যি সামান্য স্বীকৃতি আৰু প্ৰতিষ্ঠা, তাৰ ভিত্তি স্থাপন হৈছিল মোৰ গীতৰ মাধ্যমেদিয়েই। এসময়ত সেই বিষয়ত মই যথেষ্ট সক্ৰিয়ও আছিলো। পঞ্চাছৰ দশকৰ পৰা আৰম্ভ কৰি ষাঠি সত্তৰৰ দশকলৈ আৰু কিছুদূৰ আশীৰ দশকলৈকে, মোৰ ভালেমান গীত অভাৱনীয় জনপ্ৰিয়তা লাভ কৰিছিল। ৰাজহুৱাভাৱে গীত পৰিবেশনৰ পৰা মই দীৰ্ঘদিন ধৰি আঁতৰি থকা সত্ত্বেও আগ্ৰহী শ্ৰোতাৰ ওচৰত মোৰ গীতে পোৱা সমাদৰ এতিয়াও অক্ষুণ্ণ থকা দেখি মই বিস্মিত হওঁ, কৃতজ্ঞতাত অভিভূত হওঁ।"

সংগীত হ'ল তেওঁৰ অহৰহ সংগী। তেওঁৰ ভাষাৰে, "সংগীতে মোৰ সত্তাৰ বহুখিনি জুৰি থাকে—আগেয়েও আছিল, এতিয়াও আছে। মই গান গাই থাকোৱেই বা নাথাকোৱেই, সংগীতে মোৰ ভিতৰখন জীপাল কৰি ৰাখে। প্ৰকৃতিৰ মাজত কিমান সংগীত সুৰ, ছন্দ, লয়। আকাশে বতাহে কিমান সুৰৰ গুণ গুণ। মই য'লৈকে যাওঁ, বুকুৰ মাজত সেই গুণ গুণনিৰ উমান পাওঁ।"

তেওঁৰ পিতৃ ড° কমলনাথ দত্ত আছিল এজন আদৰ্শবান শিক্ষক। ঘৰখনত আছিল তেওঁৰ সদায় কটকটীয়া অনুশাসন। এনে অনুশাসনৰ মাজতো ঘৰখনত এটা সংগীতৰ পৰিবেশ গঢ়ি উঠিছিল। তেওঁলোকৰ ঘৰখনত এটা গ্ৰামোফোন

আৰু এটা হাৰমণিয়াম আছিল। সেই গ্ৰামোফোনতে তেওঁ প্ৰথম অসমীয়া, হিন্দী আৰু বাংলা গানৰ ৰেকৰ্ড শুনিবলৈ পায়। তাত অসমীয়া ৰেকৰ্ডৰ ভিতৰত আছিল— জ্যোতি প্ৰসাদৰ 'শোণিত কুঁৱৰী'ৰ পাল্লা। তেওঁ প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ত পঢ়ি থকা কালত পেহীয়েকৰ পুতেক ককায়েক সঙ্গীতানুৰাগী নৰেন্দ্ৰনাথ দত্তয়ো তেওঁক প্ৰাথমিক ধৰণৰ শিক্ষা দিছিল। তেওঁ কেতিয়াৰ পৰা গান গাইছিল সেই কথা মনত নপৰে বুলি কয়। কিন্তু পাঠশালা স্কুলত পঢ়া দিনৰপৰাই তেওঁ গান গোৱা বুলি কয়। পাঠশালাত থাকোতে শিক্ষকসকলৰ তাগিদাত আৰু অনুপ্ৰেৰণাত স্কুলৰ বিভিন্ন সভা-সমিতিবোৰত তেওঁ গান গাব লগা হৈছিল। শৈশৱত তেওঁৰ মাক মন্দাকিনী দত্তই ঘৰতে গুণ-গুণাই গোৱা নাম-গীতবোৰৰপৰা তেওঁ যথেষ্ট অনুপ্ৰেৰণা লাভ কৰিছিল। তেওঁৰ ডাঙৰ বাইদেউয়েক বিমল প্ৰভা দত্ত আৰু ককায়েক খগেন্দ্ৰনাথ দত্তৰ সংগীতৰ প্ৰতি যথেষ্ট অনুৰাগ আছিল। চেনিকুঠীৰ জেঠায়েকৰ ঘৰত থাকি স্কুলৰ বৃত্তি পৰীক্ষা দিবলৈ আহোঁতে ঘটা এটি বিশেষ ঘটনাৰ কথা তেওঁ এঠাইত উল্লেখ কৰিছে। ঘৰখনত এটি হাৰমণিয়াম আছিল। পৰীক্ষাৰ পিছত তেওঁ হাৰমণিয়ামটো বজাই গীত গাই আছিল। তাৰ ভিতৰত সেই সময়ৰ স্বাধীনতা সংগ্ৰামৰ লগত জড়িত 'মাৰ গুলী মাৰ গুলী /আমি অহিংসা ৰণলৈ যাওঁ....' গীতটো গাওঁতে ডেকা ল'ৰা এজন সোমাই আহি ক'লে, 'তুমি চৰকাৰৰ বিৰুদ্ধে গান গাইছা। গতিকে তুমি থানালৈ যাব লাগিব।' তেওঁৰ কথা শুনি শিশু দত্তৰ ভয়তে হাত-ভৰি পেটত লুকাল। ডেকা জনে তেওঁক হাতত ধৰি ওচৰৰ মেচ এটালৈ লৈ গ'ল। আচলেত মেচটোত থকা এজন সঙ্গীতজ্ঞ ব্যক্তিয়েহে তেওঁৰ গানত মুগ্ধ হৈ ধেমালিৰ ছলেৰে তেওঁক ভয় খুৱাইছিল। এই সংগীতজ্ঞ মানুহজনে শিশু দত্তলৈ চাই ক'লে, "মই তোমাক বঢ়িয়াকৈ গান শিকাই দিম, শিকিবা নে?" দত্তই আনন্দৰে সন্মতি দিয়াত মানুহজনে তেওঁক দুটা গান শিকাই দিলে। এটা হ'ল— "মোৰ জীৱনৰ আকাশত ইন্দ্ৰধনু গঢ়িম....।' আৰু আনটো— 'বিশ্বৰ ছন্দে ছন্দে....।' এই গান দুটা শিকাই দিয়া মানুহজনৰ নাম তেওঁ তেতিয়া নেজানিলে। কিন্তু গীত দুটা বিষ্ণুৰাভাৰ বুলি পিছত জানিব পাৰিলে। এইদৰে বিভিন্ন ধৰণৰ অভিজ্ঞতাৰে শৈশৱত তেওঁৰ সংগীতৰ ভেটিটো গঢ়ি উঠে।

১৯৪৮ চন। তেওঁ তেতিয়া নৱম মান শ্ৰেণীৰ ছাত্ৰ। তেওঁৰ কণ্ঠত এটি ভবিষ্যৎ থকা যেন লক্ষ্য কৰি তেতিয়াৰ প্ৰতিষ্ঠিত ৰেডিও শিল্পী বৰপেটাৰ মহাদেৱ দাসে দত্তক ৰেডিওত গীত গাবলৈ অডিশ্যন দিয়ালে। তেওঁ অডিশ্যনত পাছ কৰি

ৰেডিঅ' আৰ্টিষ্টৰূপে স্বীকৃতি পালে। ৰামেশ্বৰ দাসে শিকোৱা দুটি গীতেৰে তেওঁ ৰেডিঅ' জীৱনৰ পাতনি মেলিলে। তেতিয়া ৰেডিঅ'ত গোৱা সেই গীত দুটি আছিল ভবত বৰপূজাৰীৰ দ্বাৰা ৰচিত আৰু ৰামেশ্বৰ দাসৰ দ্বাৰা সুৰ সংযোজিত। পিছলৈ তফজ্জুল আলিয়ে ৰচনা কৰা, "হে বসন্ত, পাহৰি নাযাবা তোমাৰ অংগীকাৰ/আকৌ এদিন পিন্ধাবা ধৰাত কুসুম অলংকাৰ..." আৰু "এই অপৰূপ সজ্জা তোমাৰ বসুন্ধৰা/অবাক পৃথিৱী, অবাক দূৰৰ সন্ধ্যা তৰা /আমাৰ প্ৰাণত দিবা স্বপ্নৰ দীপ্তি নাই /আমাৰ প্ৰাণত মৰু তৃষ্ণাৰ তৃপ্তি নাই/এয়ে সান্ত্বনা তোমাৰ কবৰী বন কুসুমৰ গন্ধভৰা...।" আদি কিছুমান গীতত দত্তৰ, সুৰ আৰু কণ্ঠেৰে ৰেডিঅ'ত প্ৰচাৰিত হৈ ৰাইজৰ মাজত বিশেষ খলকনি তুলিছিল।

সেই সময়ত গুৱাহাটী আকাশবাণী কেন্দ্ৰত ৰেকৰ্ডিং ব্যৱস্থা হোৱা নাছিল। গীতবোৰ লাইভ ব্ৰডকাষ্টহে হৈছিল। ফলত গীতবোৰ বাৰে বাৰে ৰেডিঅ'ত বজাৰপৰা নহৈছিল। এই গীতবোৰ দত্তই মঞ্চ আৰু বিভিন্ন অনুষ্ঠানত পৰিবেশন কৰিছিল।

তেওঁ স্নাতকোত্তৰ মহলাৰ ছাত্ৰ হৈ থাকোতে গোৱা কিছুমান ৰোমাণ্টিক গীতত তেওঁ নতুন ধৰণৰ পৰীক্ষা-নিৰীক্ষা আৰম্ভ কৰিছিল বাবে শ্ৰোতাই গীতসমূহক 'হিট' হোৱা বুলি আদৰণী জনাইছিল। কলেজ আৰু বিশ্ববিদ্যালয়ৰ অনুষ্ঠানত তেওঁ এনেবোৰ গীত প্ৰায়ে পৰিবেশন কৰি দৰ্শকক মোহিত কৰিছিল। সেই গীতবোৰৰ ভিতৰত আছিল ঃ

'মনোৰমা, মোৰ সাধু শেষ হ'ল
ৰাতিনো কিমান বাকী
প্ৰভাতী সমীৰে নুমাই দিলেহি
অযুত তৰাৰে চাকি
মনোৰমা, ৰাতিনো কিমান বাকী।"

"প্ৰাণৰ বীণাত কাৰ আঙুলিৰ স্পন্দন
মধুমতী নাই, মধুমতী নাই
অতনু সুৰৰ ক্ৰন্দন"

"মধুমালতী টোপনি যোৱা
ৰূপ অভিসাৰ, ৰূপালী নিশাৰ

কাৰ বাবে বাট চোৱা মধুমালতী
কাৰ বাবে বাট চোৱা।"

"কোনোবা বনত ভাউকজনীয়ে উদাস উদাস সুৰটি জোৰে
বৰষাৰে এই জিৰি জিৰি ৰাতি অৰুন্ধতীলে মনত পৰে।"

তেওঁ বিশ্বভাৰতীত পঢ়িবলৈ লোৱাৰ পৰাই মনৰ খিৰিকী মুকলি হ'ল বুলি কব খোজে। শান্তি নিকেতনেই তেওঁৰ মনত গভীৰ প্ৰভাৱ পেলায়। তাত তেওঁলোকৰ শ্ৰেণী বহিছিল গছৰ তলত।

গতিকে শ্ৰেণী কোঠাতে তেওঁলোকৰ প্ৰকৃতিৰ লগত সম্পৰ্ক স্থাপনৰ মনোভাৱটো গঢ় লৈ উঠিছিল। শান্তি নিকেতনে তেওঁক এই শিক্ষাও দিছিল যে, শিক্ষা মানে কেৱল পঢ়াশুনাই নহয়, সংগীত, ছবি আঁকা আৰু অন্যান্য বিদ্যাও ইয়াৰ অন্তৰ্ভুক্ত হ'ব পাৰে। সকলো জ্ঞান লাভেই যেন সম্পূৰ্ণ শিক্ষা। আকাশৰ সীমাহীন সৌন্দৰ্য, সাঁগৰ-নদীৰ নীলিম জলৰাশি, চৰাই-চিৰিকতি, গছ-লতাৰ অপৰূপ ৰূপৰাশি আদি প্ৰকৃতিৰ ভূবন মোহিনী ৰূপটোৰ লগত তেওঁৰ আত্মা কেনেকৈ একাকাৰ হৈছে সেই ছবি তলৰ গীতকেইটাত স্পষ্ট হৈছে:

'বগলী বগা ফোট দি যা।'
ৰঙা ফোঁট নেলাগে সেন্দুৰৰ
ক'লা ফোঁট নেলাগে এন্ধাৰৰ
দি যা শুকুলা ফোঁট।'

'ধুন ধুন ধুনীয়া....'

'বৰষা তোমাৰ চকুত মেঘৰ অনজন....'

'বহাগৰ দুপৰীয়া...।'

'বহুদিন বকুলৰ...'

তফজ্জুল আলিৰ ৰচনাৰে 'বহুদিন বকুলৰ ....' গীতটিয়ে যেনেকৈ অসমীয়াৰ হৃদয়ত আমোল মোলাই আছে, তেনেকৈ নিৰ্মল প্ৰভা বৰদলৈৰ ৰচনাৰে 'সীতা বনবাস কিমান চাবানো/ লংকা কাণ্ডই বঢ়িয়া হ'ব" আৰু জয়ন্ত বৰুৱাৰ ৰচনাৰে 'তুলি দিলো মন ডিঙাৰো পাল...." কিছুমান সুমধুৰ স্মৃতি, আমাৰ সামাজিক-অৰ্থনৈতিক অস্থিৰতাৰে ছবি দোলা খাবলৈ ধৰে।

বীৰেন্দ্ৰ নাথ দত্তই গীতৰ কোনো আনুষ্ঠানিক শিক্ষা লোৱা নাই। তথাপি তেওঁ গীতত যিবোৰ সুৰ দিছে তাৰ তুলনা নাই। ভালেখিনি চিন্তা চেষ্টাৰ মাজেৰে সুৰবোৰ কৰিবলগীয়া হয় বুলি তেওঁ কয়।

এসময়ত অসমৰ আধুনিক গীতৰ জগতত নতুনত্বৰ সন্ধান দিয়া নৱকান্ত বৰুৱাৰ ৰচনা আৰু বীৰেন্দ্ৰনাথ দত্তৰ সুৰ আৰু কণ্ঠৰ এলানি গীতে আজিও শ্ৰোতাৰ পৰা সমাদৰ পাই থকাৰে তাৎপৰ্য্যপূৰ্ণ। নৱকান্ত বৰুৱাৰ গীতৰ কথাৰ অন্তৰ্নিহিত অৰ্থ আৰু ধ্বনি ব্যঞ্জনাই সুৰকাৰ দত্তক সদায় আকৰ্ষিত কৰি আহিছে। তেওঁৰ জীৱনৰ শ্ৰেষ্ঠ গীত কোনটো বোলাত নৱকান্ত বৰুৱাই ৰচনা কৰা "আকাশ আকাশ অকণি আকাশ দিয়া/ মাটিৰ বুকুত উচুপে আমাৰ আকাশ পিয়াসী হিয়া" গীতটিলৈ আঙুলিয়াব খোজে। এই গীতটিত অত্যন্ত ছিগ্‌নিফিচেণ্ট কিবা এটা সোমাই থকা বুলি তেওঁ ভাবে। তেওঁৰ কণ্ঠত উদ্ভাষিত হৈ উঠা নৱকান্ত বৰুৱাৰ অন্যান্য কিছুমান গীত হ'ল ঃ

'মন মোৰ ব'হাগৰ শীৰ্ণ নদী'
'সৌ পথাৰৰ কঁহুৱা ফুল'
'ব'হাগৰ দুপৰীয়া'
"অ ধুন ধুনীয়া মোৰ অকণমানি, অ' কণমানি মোৰ আইটিজনী
তোমাৰ খোলা ডিঙিৰ বুটাম খোলা ফুটফুটীয়া ফ্ৰক
সদায় খোলা থ'ক।"
"জিলিৰ মাতে গভীৰ কৰে নিৰ্জনতা
নিৰ্জনতাই মনত পেলায় আইৰ কথা"

এসময়ত দত্তই গীত ৰচনাও কৰিছিল। তেওঁ হিন্দী ভাষাতো গীত ৰচনা কৰিছিল। ব্ৰজেন বৰুৱাই সংগীত পৰিচালনা কৰা 'স্মৃতিৰ পৰশ'ত (১৯৫৫) শ্যামল মিত্ৰই কণ্ঠদান কৰা তেওঁ ৰচনা কৰা গীতটো আছিল এনেধৰণৰ ঃ "হৈ ছলক পড়ী চাঁদনী / ইক বহক ৰহী ৰাগনী / হাৱাৱোঁমেঁ ছাঈ মস্তী / তু চুপ চুপকে আজা।।" কিন্তু তেওঁ গীত ৰচনাত বিশেষভাৱে মনোনিৱেশ নকৰিলে। বৰং তেওঁক আকৰ্ষিত কৰা অন্য গীতিকাৰৰ ৰচনা সুৰ দিয়াতহে প্ৰাধান্য দিলে। তেওঁ বিশেষকৈ নৱকান্ত বৰুৱা, নিৰ্মলপ্ৰভা বৰদলৈ, তফজ্জুল আলি, লক্ষহীৰা দাস, জয়ন্ত বৰুৱা হীৰেন ভট্টাচাৰ্য আদিৰ' গীতত সুৰাৰোপ কৰিছে।

তেওঁ গীতবোৰত কণ্ঠদান কৰাৰ সময়ত গীতবোৰৰ কথাই কি কৰলৈ বিচাৰিছে তাকে বুজাবলৈ তেওঁ পাৰ্যমানে যত্ন কৰে। তেওঁ তেওঁৰ বিগত জীৱনটোক এই গীতবোৰৰ মাজেৰে জীয়াই তুলিবলৈ যত্ন কৰিছে। সেয়ে তেওঁ গোৱা প্ৰতিটো গীতক তেওঁৰ মনে আজিও ভাল পায়।

এজন প্ৰথিতযশা সাহিত্যিকৰূপেও তেওঁৰ খ্যাতি আছে। তেওঁ ৰচনা কৰা গ্ৰন্থসমূহৰ ভিতৰত হ'ল ঃ ১। গোৱালপৰীয়া লোক-গীত সংগ্ৰহ (১৯৭৪) ২। অসমীয়া সংগীতৰ ঐতিহ্য (১৯৭৭, ২০০১), ৩। গোৱালপাৰাৰ লোক-সংস্কৃতি আৰু অসমীয়া সংস্কৃতিলৈ ইয়াৰ অবদান (১৯৮২) ৪। ব্যক্তি সংস্কৃতি ইত্যাদি (১৯৮৫) ৫। চিফুং-গুংগাং (সম্পাদনা, ১৯৮৫) ৬। ভাষা-সাহিত্যৰ জলঙাইদি (১৯৮৮) ৭। লোক-সংস্কৃতিৰ স্বৰূপ আৰু ইয়াৰ অধ্যয়ন (১৯৯৮) ৮। ৰূপকোঁৱৰ জ্যোতি প্ৰসাদ (সম্পাদনা, ২০০০) ৯। নিৰ্বাচিত বক্তৃতা। শিশু সাহিত্য ঃ ১। অমাতৰ মাত (১৯৭৬) ২। মোৰে সতে গুৱাহাটী আৰু চিৰিয়াখানা ঘূৰি আহানা (১৯৯১) ৩। মিঠা-কেঁহা-তিতিকি (১৯৯২) ৪। কুঁহি পাতৰ বাঁহী (১৯৯৯৩) আদি। অনুবাদ গ্ৰন্থঃ ১। ভাৰতীয় শিল্পত মূৰ্তি (১৯৭৫) ২। পৰম্পৰাগত প্ৰাচ্য নাট্য ঃ বহুমুখী ধাৰা (১৯৯৬)। ৩। ব্ৰেক বিউটি (২০০০)।

তেওঁ কেইবাখনো মূল্যবান ইংৰাজী গ্ৰন্থ ৰচনা কৰিছে। সেই গ্ৰন্থসমূহৰ ভিতৰত হ'ল ঃ (১) A Bibliography of Folklore Material of Assam and Adjoining Areas. (1978) (২) Focus on Folkrore of North-East India (ed.) 1985. (৩) Folk Tays of Assam (1986). (৪) Assam, The Emerald Treasureland (1990). (৫) Traditional Performing Arts of North-East India (ed.) (৬) Gopinath Bardoloi : A centenary Tribute (ed.) 1990 (৭) Folk songs of the Misings. (1993). (৮) Rama-Katha in the Tribal and Folk Traditions of India (co-edited with K.S. Singh, 1993) (৯) A Handbook of Folklore Material of North-East India (chief Author and Editor, 1994). (১০) Jyoti prasad Agarwalla (1995). (১১) A study of Folk Culture of the Goalpara Distric of Assam (1995) (১২) Folk painting in Assam (1998) (১৩) Puppetny in

Assam : Past and present (1999) (১৪) Folkloric Foragings in India's North-East (1999). (১৫) Historiography and Folk lore (2002) আদি।

তেওঁ সম্পাদনা কৰা গৱেষণামূলক পত্ৰিকাসমূহ হ'ল — (১) Assam Academy Review (২) Gauhati University Journal of Arts (৩) Anandam (Research Journal of Anundoram Borooah Institute of Language, Art and Culture, তেওঁ অসম সাহিত্য সভাই প্ৰকাশ কৰা অসমীয়া বিশ্বকোষৰ 'বিশ্ব সাহিত্য আৰু লোক-সাহিত্য' খণ্ডৰ মুখ্য সম্পাদকৰ দায়িত্বত আছিল। অসম প্ৰকাশন পৰিষদে প্ৰকাশ কৰা 'অসমীয়া বিশ্বকোষ' (প্ৰথম খণ্ড, ১৯৮৭) শাখা সম্পাদক সকলৰ ভিতৰত তেঁৱো এজন আছিল।

ভাষা-সাহিত্যৰ জলঙাইদি (১৯৮৮): অসমৰ ভাষা আৰু সাহিত্যৰ কিছুমান দিশ সামৰি বিভিন্ন সময়ত প্ৰকাশিত, পঠিত আৰু প্ৰচাৰিত ৰচনা বাছিৰপৰা কিছু সমল নিৰ্বাচন কৰি এই প্ৰবন্ধ সংকলনটি যুগুত কৰা হৈছে। গ্ৰন্থখনৰ নামকৰণ সম্পৰ্কত লেখকে লিখিছে, "অসমৰ ভাষা আৰু সাহিত্যৰ একোটা দিশৰ সীমিত পৰিসৰৰ আলোচনাৰ মাজেদি অসমীয়া সংস্কৃতিৰ সামগ্ৰিক সত্তাৰ ভিতৰলৈ ভুমুকি মাৰিবৰ প্ৰচেষ্টা। 'ভাষা-সাহিত্যৰ জলঙাইদি' নামকৰণৰ তালৈকে ইংগিত কৰিব খোজা হৈছে।" গ্ৰন্থখনত মুঠ এঘাৰটা প্ৰবন্ধ সন্নিৱিষ্ট হৈছে। সেই প্ৰবন্ধবোৰ হ'ল— কবীন্দ্ৰ মহাভাৰতৰ সমস্যা : অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যৰ পৰিপ্ৰেক্ষিতত, অসম অঞ্চলত ৰাম-কথা : জনপ্ৰিয় আৰু লোকায়ত পৰম্পৰা, মাধৱদেৱৰ অবিনাশী লতা, সত্ৰীয়া গদ্য, অসমৰ কাহিনী গীতঃ কিঞ্চিত নতুন সম্ভেদ, শেহতীয়া অসমীয়া কাহিনী গীত, গোৱালপৰীয়া লোকগীতত সামাজিক প্ৰতিচ্ছবি, অসমীয়া ভাষাত থলুৱা ভাষাৰ উপাদান, উপভাষাৰ গুৰুত্ব আৰু আঞ্চলিক শব্দকোষৰ প্ৰয়োজনীয়তা, অসমৰ লোক-সাহিত্যৰ বৈচিত্ৰ্য আৰু ঐক্য আৰু অসমীয়া ভাষাৰ আঞ্চলিক বৈশিষ্ট্যঃ গোৱালপাৰাৰ কথিত ভাষাৰ বিশেষ উল্লিখনেৰে সৈতে। গ্ৰন্থখনৰ বিষয়-বস্তুৱে নতুনত্ব দাবী কৰাৰ উপৰিও গভীৰ অধ্যয়নৰ পৰিচয় দিব পাৰিছে। 'কবীন্দ্ৰ মহাভাৰতৰ কথা : অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যৰ পৰিপ্ৰেক্ষিতত' প্ৰবন্ধত অসমীয়া ভাষাত সম্পূৰ্ণ মহাভাৰত এখন নোহোৱাৰ আক্ষেপ কৰি তেওঁ লিখিছে, "পুৰণি অসমীয়া সাহিত্য মহাভাৰত আশ্ৰিত ৰচনাৰে পৰিপূৰ্ণ হোৱা সত্ত্বেও পুৰণি অসমীয়াত ৰচিত সৰ্বজন গৃহীত সম্পূৰ্ণ মহাভাৰত এখনো নাই — সৰহভাগ অসমীয়া সাহিত্যৰ বুৰঞ্জী

ৰচক আৰু অসমীয়া ভাষাৰ মহাভাৰত বিশেষজ্ঞৰ আলোচনা-মন্তব্যৰপৰা এই কথা প্ৰতীয়মান হয়।" এইক্ষেত্ৰত তেওঁ কবীন্দ্ৰ মহাভাৰতৰ ওপৰত গুৰুত্ব আৰোপ কৰি কয়, "অথচ যাইকৈ এই অঞ্চলৰ দেশীয় ভাষাত ৰচিত এনে এখন পুৰণি মহাভাৰত আছে যিখন চুম্বক হ'লেও অষ্টাদশ পৰ্বেৰে সম্পূৰ্ণ আৰু যাক অসমীয়া সাহিত্যৰ সম্পদ বুলি গণ্য কৰাৰ সপক্ষে যথেষ্ট যুক্তি আছে। এই গ্ৰন্থখনিৰ ব্যাপক আৰু সহজ গ্ৰহণ সম্ভৱ হ'লে অকল অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যৰ পৰিধিত ব্যাপ্তি সংযোজিত হব এনে নহয়, সম্পূৰ্ণ অসমীয়া মহাভাৰতৰ অভাৱ থকা বুলি আক্ষেপ কৰাৰো কাৰণ নোহোৱা হ'ব। সেই মহাভাৰতখন হৈছে কবীন্দ্ৰ ৰচিত মহাভাৰত যিখনক ৰচয়িতাই নানা ঠাইত 'বিজয় পাণ্ডৱ কথা' বুলিও অভিহিত কৰিছে।" তেওঁ 'অসম অঞ্চলত ৰাম-কথা : জনপ্ৰিয় আৰু লোকায়ত পৰম্পৰা' শীৰ্ষক প্ৰবন্ধত ৰাম-কথাই সম-সাময়িক আৰু আঞ্চলিক লোক-সমাজৰ সামাজিক আৰু নৈতিক ধ্যান-ধাৰণাৰ বাহক স্বৰূপে কাম কৰি আহিছে বুলি অভিহিত কৰিছে।

অসমীয়া সংগীতৰ ঐতিহ্য (১৯৭৭, ২০০১)**:** অসমীয়া সংগীত সম্পৰ্কীয় এখন নিৰ্ভৰযোগ্য মূল্যবান গ্ৰন্থ। গ্ৰন্থখনত ঐতিহাসিক বিহংগম দৃষ্টি, বৰগীতৰ সাংগীতিক বৈশিষ্ট্য, ওজাপালিৰ সংগীত, লোক-সংগীত, অসমৰ বাদ্য-যন্ত্ৰ, পৰম্পৰাৰ পৰা আধুনিকতালৈ : পৰিবৰ্তনৰ জোৱাৰ আদি সম্পৰ্কে আলোচনা আগবঢ়োৱা হৈছে। আলোচনাসমূহ তেওঁ যাইকৈ কণ্ঠ আৰু বাদ্যৰ ভিতৰতে আবদ্ধ ৰাখিছে যদিও ঠায়ে ঠায়ে নৃত্য সম্পৰ্কেও আভাস দাঙি ধৰিছে।

চিফুং-গুংগাং (১৯৮৬)**:** এইখন গ্ৰন্থত ড° দত্তই অসমৰ ভৈয়ামৰ জনজাতীয় গোষ্ঠীসমূহৰ বিভিন্ন গীত পদসমূহ কেইবাজনো লেখকৰ দ্বাৰা সংগ্ৰহ কৰি আৰু তাক তেওঁ সম্পাদনা কৰি অসমীয়া জাতিলৈ বিশিষ্ট বৰঙণি আগবঢ়াইছে। গ্ৰন্থখনৰ এই নামটো সম্পৰ্কত ব্যাখ্যা দাঙি ধৰি তেওঁ লিখিছে "অসমৰ ভৈয়ামৰ জনজাতীয় গোষ্ঠীসমূহৰ ভিতৰত পশ্চিম প্ৰান্তত থকা বড়োসকলৰ 'চিফুং' বাঁহী আৰু পূব প্ৰান্তত থকা মিচিংসকলৰ 'গুংগাং' অৰ্থাৎ গগণা — এই দুই লোক-বাদ্যযন্ত্ৰৰ নামেৰে পুথিখনৰ নাম 'চিফুং-গুংগাং' থোৱা হৈছে। অসমৰ ভৈয়ামৰ জনজাতীয় লোকসকলৰ গীত-পদ — এই উপ-শিৰোনামটোৱেই ইয়াৰ পৰিসৰৰ স্পষ্ট আভাস দিব।" গ্ৰন্থখনত সন্নিবিষ্ট প্ৰবন্ধৰাজি হ'ল : বড়ো লোক-গীতি : মধুৰাম বড়ো, তিৱা (লালুং) গীত-মাতৰ বহঘৰা : ইদ্ৰিছ আলি, ৰাভাসকলৰ লোকগীত : ৰাজেন ৰাভা, মিচিং লোক-গীতৰ সম্পদ : গণেশ পেগু, ভৈয়ামৰ কাৰ্বি গীত-পদৰ ভঁড়ালত এভুমুকি : তীৰ্থ

ফুকন, ভৈয়ামৰ কাৰ্বি সমাজত প্ৰচলিত গীত-মাত : বাজেন টাৰ, দেউৰীলোক-গীত : সত্যেন্দ্ৰ নাৰায়ণ গোস্বামী, হাজংসকলৰ লোক-গীত : পৰেশ হাজং আৰু সোণোৱালসকলৰ লোকগীত : দেবযানী শইকীয়া (খনিকৰ)। গ্ৰন্থখনৰ গুৰুত্ব সম্পৰ্কে আভাস দি ড° দত্তই লিখিছে, "আজিৰ দিনত লোক-গীত নৃত্যই মঞ্চ আৰু বিভিন্ন গণ মাধ্যমৰ আশ্ৰয় লোৱাৰ বিষয়টো। এহাতে যেনেকৈ বাজহুৱা মঞ্চ, ৰেডিঅ' টেলিভিশ্যন, চিনেমা আদিৰ শক্তিশালী মাধ্যমৰ যহত অবহেলিত, অল্পখ্যাত গীত-নৃত্যসমূহে নতুন পৃষ্ঠপোষকতা আৰু ব্যাপকতৰ স্বীকৃতি লাভ কৰিছে, আনপিনে তেনেকৈ অনিবাৰ্য্যভাৱে সেইবোৰৰ বিষয়-বস্তু আৰু আঙ্গিকত অৰ্বাচীন উপাদানৰ অনুপ্ৰৱেশ ঘটিছে। ফলত পৰম্পৰাৰ বিকৃতি ঘটা বুলি ৰক্ষণশীল মহলত ত্ৰাসৰ সৃষ্টি হৈছে। লোক-সংস্কৃতিৰ বিদ্যায়তনিক মহলতো এনে বিকৃতসমলক 'নকল লোক-সংস্কৃতি' (fake lore) নাম দি তাৰ বিৰুদ্ধে সাৱধান বাণী শুনোৱা হৈছে। অৱশ্যে এচাম নবীন লোক-সংস্কৃতি বিজ্ঞানীয়ে পৰিৱৰ্তিত মানসিক আৰু প্ৰযুক্তিগত পৰিস্থিতিত অৱশ্যম্ভাৱী হিচাপে অহা এই 'নতুন ধৰণৰ' লোক-গীত আদিক সম্পূৰ্ণ নাকচ নকৰি সেইবোৰৰ মাজেদি লোক-সংস্কৃতিৰ 'দ্বিতীয় অস্তিত্ব (fake lor-isms) প্ৰত্যক্ষ কৰিছে আৰু সেইবোৰৰ বিজ্ঞানসম্মত অধ্যয়ন আৰু মূল্যায়ন কৰাৰ পোষকতা কৰিছে। অসমৰ ভৈয়ামৰ জনজাতীয় গীত-পদৰ মাজেদিও এই নতুন বিদ্যায়তনিক দৃষ্টিৰ প্ৰয়োগৰ প্ৰচুৰ সম্ভৱনা আছে।"

ব্যক্তি, সংস্কৃতি ইত্যাদি (১৯৮৫) : এই গ্ৰন্থখনত অসমৰ সংস্কৃতি জগতৰ কেইগৰাকীমান কৰ্ণধাৰৰ অৱদান সম্পৰ্কে আলোচনা আগবঢ়োৱা হৈছে। তেওঁৰ এই প্ৰবন্ধৰাজিৰ মাজত গভীৰ পাণ্ডিত্য আৰু চিন্তা-চেতনাৰ পৰিচয় পোৱা যায়। তেওঁ 'শংকৰদেৱৰ শিল্পী-সত্তা আৰু শিল্প ভাবনা' প্ৰবন্ধত শংকৰদেৱৰ দ্বাৰা প্ৰদৰ্শিত ধৰ্মপথৰ বিশেষত্বৰ কথা দাঙি ধৰি লেখিছে, "শংকৰদেৱৰ ক্ষেত্ৰত শিল্প-কলা আনুষ্ঠানিক ধৰ্মৰ আজ্ঞাবহ নহয়, বৰং ই আধ্যাত্মিকতাৰ অংগ স্বৰূপ। সেই কাৰণেই তেওঁৰ অসাধাৰণ শিল্পী-সত্তাই ধৰ্ম গুৰু সুলভ তেওঁৰ আধ্যাত্মিক সত্তাকতো ম্লান বা খৰ্বিত কৰা নায়েই, তাক অধিক উজ্জ্বল আৰু পূৰ্ণাবয়ৱৰূপেহে প্ৰদান কৰিছে। বৰং ক'ব পাৰি যে, তেওঁৰ কলা-সৃষ্টিৰ মাজেদি, তেওঁৰ সৌন্দৰ্য্য চেতনাৰ মাজেদিয়েই তেওঁৰ মানৱিক আৰু আত্মিক উৎকৰ্ষৰ সান্নিধ্য অনুভৱ কৰিব পাৰি।" 'এক অনন্য কণ্ঠস্বৰ: দয়াল চন্দ্ৰ সূত্ৰধাৰ' শীৰ্ষক প্ৰবন্ধত দয়াল চন্দ্ৰ সূত্ৰধাৰক তেওঁ যথোচিত সন্মান যাঁচিছে এইদৰে, "এক অনন্য কণ্ঠস্বৰ, এক অসাধাৰণ স্বৰ

মাধুৰী— যি কণ্ঠস্বৰৰ ঐশ্বৰ্য্যই আপামৰ জনসাধাৰণক মন্ত্ৰ মুগ্ধ কৰিব পাৰিছিল— সেই স্বৰ মাধুৰীৰ আকৰ্ষণে ৰসজ্ঞ শ্ৰোতাক মোহাবিষ্ট কৰি ৰাখিব পাৰিছিল। সেই কণ্ঠস্বৰৰ অধিকাৰী আছিল দয়ালচন্দ্ৰ সূত্ৰধাৰ, সেই স্বৰ মাধুৰীৰ স্ৰষ্টা আছিল দয়ালচন্দ্ৰ সূত্ৰধাৰ।" 'বীৰ-পূজা : সংস্কৃতি : জ্যোতি প্ৰসাদ' শীৰ্ষক প্ৰবন্ধত তেওঁ শংকৰদেৱ আৰু জ্যোতি প্ৰসাদৰ ওচৰত মূৰ দোঁৱাইছে এইদৰে, "অসমীয়া জাতীয় জীৱনৰ ক্ষেত্ৰত বীৰৰ লেখ ল'বলৈ গ'লে পোনতে চকু হাঁট মাৰি ধৰে প্ৰতিভা আৰু ব্যক্তিত্বৰ অভাৱনীয় মিলনত উদ্ভূত এক অত্যাশ্চৰ্য্য জ্যোতিয়ে : সেই প্ৰায়— অলৌকিক প্ৰতিভা শ্ৰীমন্ত শংকৰৰ, সেই পৰমাদ্ভূত ব্যক্তিত্ব শ্ৰীমন্ত শংকৰৰ।" "আজিৰ অসমীয়াই আৰু এজন আজিৰ যুগৰ মানুহৰ কীৰ্ত্তিৰ গৌৰৱত গৌৰৱান্বিত হৈছে, তেওঁক নায়ক বুলি স্বীকাৰ কৰি তেওঁৰ ওচৰত মূৰ দোঁৱাইছে আৰু ক্ৰমে তেওঁক বীৰ বুলি পূজা কৰিবৰ আয়োজন কৰিছে। সেই মানুহজন হ'ল জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালা।"

মিঠা-কেঁহা তিতিকি (১৯৯২) ড° দত্তই ৰচনা কৰা এলানি শিশু সাহিত্য ভিতৰত এইখনো এখন। গ্ৰন্থখন তেওঁ শিশুৰ উপযোগীকৈ ৰং আটক ধুনীয়াকৈ ছপা কৰিছে। তেওঁ এই ধেমেলীয়া পদবোৰৰ যোগেদি কৌতুক উদ্ৰেক কৰাই নহয়, ব্যংগ আৰু শ্লেষৰ প্ৰয়োগেৰে সামাজিক সমালোচনাও কৰিছে।

"লোটা - কম্বল
কৰি সম্বল
কোন ক'ত আহ আহি থাক—
হাবি - জংগল
কাটি মংগল
আনি পাতে পাতে দে আমাক।
আমিতো থলুৱা
হৈও নিৰনুৱা
দেহা মাৰি কিয় আৰ্জিম?
কিছু মাটি বেচি
বাকী ঠেলি - হেঁচি
ঘৰ সাজি সাজি ভাড়া দিম।
খুজি তইতকে

বাৰটা মাহকে
ৰ'হাগ সজাই বাম ঢোল—
কৰিলে আমনি
তুলি দিম ধ্বনি
'ইহঁতৰ পৰা দেশ গ'ল।"

কুঁহিপাতৰ বাঁহী (১৯৯৩)ঃ গীত-পদৰ এখন শিশু উপযোগী গ্ৰন্থ। গ্ৰন্থখনত তেওঁ অসমৰ বিভিন্ন জনজাতীয় সম্প্ৰদায়ৰ নিচুকনি আৰু ওমলা গীতসমূহ সংগ্ৰহ কৰি সংকলন কৰিছে।

ড° দত্ত এগৰাকী সৰল-সহজ আৰু অমায়িক ব্যক্তি। জীৱনটো তেওঁ জ্ঞানৰ অন্বেষণ আৰু শিক্ষাব্ৰতীৰূপেই কটালে। মিছা ভেম-অভিমান তেওঁৰ নাই। তেওঁক আমি দেখিছোঁ, তেওঁ সদায় ধবল বগা খদ্দৰ ধুতি আৰু পাঞ্জাবী চোলা পিন্ধে আৰু কান্ধত এখন প্ৰায়ে মোনা লৈ ফুৰে। অসমৰ প্ৰতিটো ট্ৰাইবৰে ট্ৰেডিচনেল মোনা ব্যৱহাৰ কৰি তেওঁ ভাল পায় যেন লাগে। উল্লেখ্য যে, তেওঁ আমেৰিকাতো অসমীয়া ট্ৰেডিচনেল সাজ-পাৰহে পৰিধান কৰি ঘূৰি ফুৰিছিল। তেওঁ অসমৰ লোক-কৃষ্টিৰ সাধক। বৰ্তমান তেওঁ অসমৰ জন কৃষ্টি সমাজৰ অন্যতম উপদেষ্টা। অসমৰ লোক-কৃষ্টিৰ যিবোৰ দুষ্প্ৰাপ্য বা লোপ পাবলৈ ধৰা সামগ্ৰী আছে — সেইবোৰ ড° দত্তই নিজাববীয়াকৈ সংগ্ৰহ কৰি — অসমৰ ভবিষ্যৎৰ পুৰুষৰ বাবে নিজৰ বাসভৱনত আটোমটোকাৰিকৈ সংৰক্ষণ কৰি ৰখাটো এক প্ৰশংসনীয় প্ৰচেষ্টা বুলিয়ে কলাগিব লাগিব।

মই তেওঁৰ বাসভৱনত লগ কৰি কেইবাদিনো কথা পাতিছোঁ। তেওঁ ইমান ধুনীয়াকৈ কথা পাতে বা কথা কঁহিয়াই, কথা পাতোঁতাৰ মনৰ উল্লাস বাঢ়ে। ❑

কনকসেন ডেকা

"আমি নিজৰ দায়িত্ব পালন কৰিবলৈ নিবিচাৰো আৰু নিজৰ সকলো দুখ-দুদৰ্শাৰ হেতুকে কেৱল আনক জগৰীয়া কৰিবলৈ বিচাৰো। আমি সততাৰে কাম কৰি ধন উপাৰ্জন কৰিবলৈ আগনাবাঢ়ো; কিন্তু বাহিৰৰ পৰা অহা কোনো লোকে এই আচাম মুলুকত অশেষ কষ্ট কৰি যেতিয়া প্ৰচুৰ ধনৰ অধিকাৰী হয়, তেতিয়া ঈৰ্ষাত আমাৰ দেহ-মন জ্বলি উঠে আৰু বহুতৰে কণ্ঠত ধ্বনিত হয় — 'ইহঁতে অসমখন খালে।' আমি নিজ দায়িত্ব পালন কৰা হ'লে ইয়াত থকাৰ সুযোগ আন কোনোবাই ল'ব পাৰিলেহেঁতেন নে? একেদৰে কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰে অসমৰ প্ৰতি বৈষম্যমূলক আচৰণ কৰা বুলি সততে অভিযোগ তুলি ৰাইজৰ পৰা বাঃ বাঃ লওঁ আৰু নিশাৰ ভিতৰতে নেতাও হৈ পৰো; কিন্তু কেন্দ্ৰই প্ৰেৰণ কৰা ধন দিছপুৰৰ অসমীয়া নেতা-আমোলাই কিদৰে আত্মসাৎ কৰিছে সেই সম্পৰ্কত সৰৱ নহওঁ। গড়কাপ্তানী-বিভাগৰ কৰ্মচাৰীসকলে ৰাজহুৱাভাৱে ঘোষণা কৰিছে যে বিভাগটোৰ ধনৰ মাত্ৰ ত্ৰিছ শতাংশহে ৰাইজৰ কামত ব্যয় হয়। সমাজ কল্যাণৰ দৰে ৰাইজৰ স'তে গভীৰ সম্পৰ্ক থকা বিভাগৰ অৱস্থা বোলে তাতোকৈ শোচনীয়। এতিয়া প্ৰশ্ন হ'ল— বাকী সত্তৰ শতাংশ আত্মসাৎ কৰা সকল এইখন ৰাজ্যৰ বাসিন্দা নহয়নে? আমি এই কথা ক'বলৈ যোৱা নাই যে নতুন দিল্লীয়ে অসমৰ উন্নয়নৰ কাৰণে

সকলোখিনিকে দিছে; কিন্তু যিখিনি আগবঢ়াইছে সেইখিনিৰ সদ্ব্যৱহাৰ কৰা হ'লেও ৰাজ্যখনৰ অৱস্থা নদন-বদন হ'লহেতেন। সেয়েহে আমি ভাবোঁ আমাৰ সৰ্বপ্ৰথম কৰ্তব্য হ'ল নিজকে চিকুটি চোৱাটো।"

এইদৰে অসমীয়া জাতিক আত্ম-বিশ্লেষণ কৰি নিজক চিকুটি চাবলৈ অসম সাহিত্য সভাৰ মঞ্চৰপৰা আহ্বান জনোৱা সাহিত্যিক-সাংবাদিক গৰাকীয়ে হ'ল কনকসেন ডেকা ডাঙৰীয়া।

কনকসেন ডেকাৰ জন্ম হয় ১৯৩৩ চনৰ ১৬ জুলাইত, নলবাৰী জিলাৰ ধৰ্মপুৰ মৌজাৰ বেলশৰত। তেওঁৰ পিতৃৰ নাম গৌৰীসেন ডেকা আৰু মাতৃৰ নাম তাৰাসেন ডেকা। গৌৰীসেন ডেকাই অসম চৰকাৰৰ ৰাজহ বিভাগত কিছুকাল চাকৰি কৰিছিল। তেওঁ এজন আদৰ্শ কৃষক ৰূপেও জনাজাত আছিল।

থিৰসেন ডেকা আছিল কনকসেন ডেকাৰ আজোককাক। থিৰসেন ডেকাৰ চাৰিপুত্ৰ। তেওঁলোক হ'ল— বীৰসেন ডেকা, যজ্ঞসেন ডেকা, অমৃতসেন ডেকা আৰু ৰাধাসেন ডেকা। ৰাধাসেন ডেকাৰ দুই পুত্ৰ। তেওঁলোক হ'ল— গৌৰীসেন ডেকা আৰু তৰুণসেন ডেকা। গৌৰীসেন ডেকাৰ পুত্ৰ চাৰিজন হ'ল— কনকসেন ডেকা, অতুল সেন ডেকা, নীলমণি সেন ডেকা আৰু প্ৰকাশসেন ডেকা। ছোৱালী দুগৰাকী হ'ল— সবলা আৰু মনোৰমা। কনকসেন ডেকা হ'ল গৌৰীসেন ডেকাৰ জ্যেষ্ঠপুত্ৰ। অতুলসেন ডেকা গুৱাহাটী বেঁইনৰ' প্ৰেছৰ স্বত্বাধিকাৰী। নীলমণি সেন ডেকা অসমৰ প্ৰাক্তন বাণিজ্যিক বিত্তমন্ত্ৰী, প্ৰকাশসেন ডেকা এজন বিশিষ্ট ব্যৱসায়ী।

বেলশৰত ঐতিহ্যমণ্ডিত শ্ৰী শ্ৰী বিশ্বেশ্বৰ দেবালয় প্ৰতিষ্ঠিত। ই এখন প্ৰাচীন শৈৱ স্থান। তেওঁলোকৰ পূৰ্বপুৰুষ এই দেবালয়ৰ সেৱক আছিল। মন্দিৰৰ পূজা পাৰ্বণ, উৎসৱ আদিত বিগ্ৰহত সোণৰ ছত্ৰ ধৰিছিল এই পৰিয়ালৰ লোকে।

তেওঁলোকে লিখা 'সেন' উপাধিৰ ব্যাখ্যা দাঙি ধৰি, যাদৱসেন ডেকাই লিখিছে, "চেইনৰ অৰ্থ হ'ল ৰায়। ৰাজহুৱা বিচাৰ আদিৰ শেষত 'ৰায়' দিব লাগে চেইন ডেকাই। চেইন শব্দৰপৰা অপভ্ৰংশ হৈ সেন ডেকা হৈছে।"

১৯৩৯ চনত কনকসেন ডেকাই বেলশৰ ১নং প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ত ভৰ্ত্তি হৈ শিক্ষা জীৱন আৰম্ভ কৰে। সেই সময়ত আজিকালিৰ দৰে কম বয়সত বিদ্যালয়লৈ যোৱা নিয়ম নাছিল। পূৰঠ বয়সতহে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক বিদ্যালয়লৈ পঠোৱা হৈছিল। সেই হিচাপে কনকসেন ডেকায়ো বয়সতহে বিদ্যালয়ত ভৰ্তি হৈছিল। প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ত তেওঁ শিক্ষকৰূপে পাইছিল বৰদেউতাক কল্যাণসেন ডেকা আৰু কালিৰাম

ডেকাক। শিক্ষকৰূপে দুয়োগৰাকীকে কনকসেন ডেকাই শ্ৰদ্ধা কৰিছিল। তেওঁলোকৰ পাঠদান আৰু শাসনৰ প্ৰতি ডেকাই সদায় মূৰ দোঁৱাই আহিছে। কনকসেন ডেকা সৰুবেলৰা পঢ়া-শুনাত বৰ চোকা আছিল। সেইবাবে প্ৰধান শিক্ষক কালিৰাম ডেকাই তেওঁৰ ওপৰত বিশেষ তত্বাৱধান ৰাখিছিল। কালিৰাম ডেকাই নিতৌ সন্ধিয়া একোবাৰ তেওঁলোকৰ ঘৰলৈ আহি— কনকসেন ডেকাৰ পঢ়া-শুনাৰ খবৰ লৈছিল। এই শিক্ষকজনৰ ভয়তে প্ৰায়ভাগ সময় তেওঁ পঢ়া কোঠাত বহি কটাইছিল। তৰাসেন ডেকাৰো পুত্ৰৰ প্ৰতি বিশেষ আদৰ আৰু যতন আছিল। তেওঁ সৰুতে পাঠ্যপুথিৰ উপৰিও বাহিৰা কিতাপো পঢ়া আৰম্ভ কৰিছিল। পিতৃ চাকৰি সূত্ৰে বাহিৰত আছিল যদিও, পিতাকে প্ৰতিখন চিঠিত লিখা উপদেশবোৰ তেওঁলোকে মানি চলিছিল।

প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ৰ পৰীক্ষাত তেওঁ বৃত্তি লাভ কৰি উত্তীৰ্ণ হয়। সেই সময়ত তেওঁলোকে নলবাৰীলৈ গৈ বৃত্তি পৰীক্ষা দিবলগীয়া হৈছিল। যাতায়াতৰ কোনো সুব্যৱস্থা নথকাত, তেওঁ বেলশৰৰ পৰা নলবাৰীলৈ আহোঁতে গৰুৰ গাড়ীত উঠি আহিছিল।

১৯৪৬ চনত তেওঁ বেলশৰ হাইস্কুলত ভৰ্তি হয়।

চতুৰ্থমান শ্ৰেণীত পঢ়ি থকা সময়ৰ পৰা তেওঁ ভাৰতৰ স্বাধীনতা আন্দোলন আৰু বিপ্লৱী কমিউনিষ্ট পাৰ্টিৰ সশস্ত্ৰ সংগ্ৰামৰ লগত জড়িত হয়। কাৰণ সেই সময়ত তেওঁলোকৰ ঘৰখন সক্ৰিয় ৰাজনীতিৰ কেন্দ্ৰবিন্দু আছিল। তৰুণ সেন ডেকাৰ তেওঁ ভতিজাক। সেই সময়ত তৰুণ সেন ডেকা কংগ্ৰেছ বিৰোধী বিপ্লৱী কমিউনিষ্ট পাৰ্টিৰ (আৰ. চি. পি. আই) আগশাৰীৰ নেতা। সেই সময়ত তেওঁলোকৰ ঘৰখনলৈ আহে— খগেন বৰবৰুৱা, লোকনাথ বৰুৱা, কেদাৰনাথ গোস্বামী, বিষ্ণুপ্ৰসাদ ৰাভা, হৰেণ কলিতা, ছত্ৰ সিং টেৰণ, কামিনী শৰ্মা, হৰেণ কলিতা, নবীন মেধি, ব্ৰজেন দাস প্ৰমুখ্যে সংগ্ৰামী নেতাসকল। তেওঁলোকৰ আলোচনা আৰু চিন্তাধাৰাই শিশু কনকসেন ডেকাক বাৰুকৈয়ে আকৰ্ষিত কৰে। এইদৰে ছাত্ৰাৱস্থাতেই মাৰ্ক্সবাদী চিন্তাধাৰাত দীক্ষিত হৈ, তেওঁ আৰ. চি. পি. আই দলৰ এজন সক্ৰিয় সমৰ্থক হৈ পৰে। দলৰ সহযোগী কৰ্মী হিচাপে তেওঁ স্কুলীয়া জীৱনতে সামৰিক অস্ত্ৰ চালনাৰো প্ৰশিক্ষণ লয়। ইয়াৰ বাবে তেওঁ আত্মগোপন কৰিব লগীয়া হয়। দলৰ মানুহক গোপনে কাম কাজত সহায় কৰাৰ অপৰাধত ১৯৪৯ চন আৰু ১৯৫২ চনত দুবাৰো জেল খাটিবলগীয়া হয়। অষ্টম মান শ্ৰেণীত পঢ়ি থাকোঁতে ৰাজনৈতিক হত্যাৰ গোচৰত অভিযুক্ত হৈ এমাহ গুৱাহাটী কাৰাগাৰত আৰু দশম মান শ্ৰেণীত

গঢ়ি থাকোতে দ্বিতীয়বাৰ পুনৰ এম্রাহ্ কাৰাবৰণ খাটিবলগীয়া হয়। ফলস্বৰূপে অধ্যয়নত তেওঁৰ শিথিলতা আহি পৰে। ছাত্ৰ হৈ ৰাজনীতি কৰাটোত তেওঁ পিতাকৰ পৰা সদায় হকা-বাধা পাইছিল।

১৯৫৩ চনত তেওঁ মেট্ৰিক পৰীক্ষা পাছ কৰে আৰু নলবাৰী মহাবিদ্যালয়ৰ আই.এ. শ্ৰেণীত ভৰ্ত্তি হয়। নলবাৰী মহাবিদ্যালয়ত পঢ়া কালত তেওঁ অধ্যক্ষৰূপে পাইছিল বিশিষ্ট সাহিত্যিক ত্ৰৈলোক্য নাথ গোস্বামীক। ত্ৰৈলোক্যনাথ গোস্বামীক তেওঁ কঠোৰ প্ৰশাসক আৰু ছাত্ৰৰ প্ৰতি অতি মৰমিয়াল আৰু সহানুভূতিশীল আছিল বুলি কয়। তেওঁ পঢ়ুওৱা ইংৰাজী কবিতাৰ ধ্বনি এতিয়াও ডেকাৰ কাণত বাজে বুলি কব খোজে। তেওঁ কনকসেন ডেকাক অতিকৈ মৰম কৰিছিল। কনকসেন ডেকাৰ আন এগৰাকী প্ৰিয় প্ৰবক্তা আছিল অৰ্থনীতি বিভাগৰ দেৱদুলাল বন্দ্যোপাধ্যায়। নলবাৰী মহাবিদ্যালয়ৰ হোষ্টেলত থকা কালত অগ্ৰজ সাহিত্যিক হিতেশ ডেকাৰ লগত বন্ধুত্ব গঢ়ি উঠিছিল।

১৯৫৫ চনত তেওঁ নলবাৰী মহাবিদ্যালয়ৰপৰা আই.এ.পৰীক্ষা পাছ কৰি, ছিলঙৰ এছুনী কলেজত বি. এ. পঢ়াৰ ইচ্ছা কৰিছিল। নাম ভৰ্ত্তি কৰিবলৈ গৈ মহাবিদ্যালয়খনৰ সেই সময়ৰ বৃটিছ অধীক্ষক গৰাকীৰ লগত ডেকাৰ হাতত থকা পাৰ্ল এছ্ বাকৰ 'পেভিলিয়ন অব বমেন' নামৰ উপন্যাস খনিক লৈ এক বিতৰ্ক সৃষ্টি হোৱাত, সেই কলেজত পঢ়াৰ তেওঁ আশা এৰে। তেওঁ গুৱাহাটীলৈ গুচি আহি, ১৯৫৫ চনত কটন মহাবিদ্যালয়ত ভৰ্তি হয়। কটন মহাবিদ্যালয়ত তেওঁ অধ্যক্ষৰূপে পাইছিল ড° হৰিশ গোস্বামীক আৰু পাছলৈ উপেন দত্তক। শিক্ষকৰূপে পাইছিল— অধ্যাপক অতুল চন্দ্ৰ হাজৰিকা, গিৰিধৰ শৰ্মা, উপেন্দ্ৰ চন্দ্ৰ লেখাৰু, তাৰিণীকান্ত ভট্টাচাৰ্য্য, চন্দ্ৰ কলিতা, আশ্ৰফ আলী আদিক।

১৯৫৭ চনত তেওঁ কটন মহাবিদ্যালয়ৰ পৰা বি. এ. পাছ কৰি, ১৯৫৮ চনত এলাহাবাদ বিশ্ববিদ্যালয়ত ৰাজনীতি বিজ্ঞানত এম. এ. শ্ৰেণীত ভৰ্তি হয় আৰু তাত ৰাজনীতি বিষয়ত অধ্যয়ন কৰিবলৈ ধৰে। কিন্তু তেওঁ বিশেষ কাৰণবশতঃ চূড়ান্ত পৰীক্ষাত নবহাকৈ ঘৰলৈ প্ৰত্যাবৰ্ত্তন কৰিব লগা হয়। ইয়াৰ পিছত তেওঁ গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ পৰা ৰাজনীতি বিষয়ত অধ্যয়ন কৰে। ১৯৬১ চনত তেওঁ ৰাজনীতি বিষয়ত স্নাতকোত্তৰ ডিগ্ৰী লাভ কৰে।

১৯৬৩ চনত তেওঁ ছিপাঝাৰ উচ্চতৰ মাধ্যমিক বিদ্যালয়ত বিষয় শিক্ষকৰূপে কাৰ্যনিৰ্বাহ কৰে। তেওঁ এই সময়ছোৱাত মঙলদৈ চহৰৰ টেঙাবাৰী অঞ্চলত এটি

ঘৰ ভাৰা লৈ মঙলদৈৰ পৰা ছিপাঝাৰলৈ অহা-যোৱা কৰি শিক্ষকতা কৰিছিল।

১৯৬৭ চনৰ ১৯ এপ্ৰিলত কনকসেন ডেকাৰ ভানুশ্ৰী সেন ডেকাৰ লগত বিবাহ সম্পন্ন হয়। তেওঁলোকৰ ল'ৰা দুজন আৰু ছোৱালী এজনী। ডাঙৰ ল'ৰা দিগন্তই কলকাতাৰ পৰা প্ৰিন্টিং টেক্‌ন'লজিত তিনি বছৰীয়া শিক্ষা লাভ কৰি নিজৰ ছপাশাল চলাইছে । সৰু ল'ৰা প্ৰাঞ্জলে দিল্লীৰ পৰা জাৰ্নালিজিম আৰু এম. বি. এ.ৰ শিক্ষা লাভ কৰি দৈনিক অগ্ৰদূতৰ সম্পাদনা বিভাগত সেৱা আগবঢ়াইছে।
জীয়ৰী মাধুৰিমাই দিল্লীত জাৰ্নালিজিম আৰু এছিয়ান অকাডেমী অব ফিল্ম এণ্ড টেলিভিশ্বন কোৰ্চ সমাপ্ত কৰি বেঙ্গালোৰত চিনেমা নিৰ্মাণত ব্যস্ত। শিক্ষকতা কৰি থকা কালতে, কনকসেন ডেকাই বাতৰি কাকত এখন প্ৰকাশ কৰিবলৈ মন মেলে। ১৯৭১ চনৰ এক ফেব্ৰুৱাৰীত কনকসেন ডেকাই নিজৰ সম্পাদনাত মঙলদৈৰ পৰা প্ৰকাশ কৰে পষেকীয়া কাকত 'অগ্ৰদূত'। কাকতখনৰ আনুষ্ঠানিকভাৱে শুভ উন্মোচন কৰিছিল তেতিয়াৰ মঙলদৈৰ মহকুমাধিপথি জিতেন দুৱৰাই আৰু অনুষ্ঠান পৰিচালনা কৰিছিল তেতিয়াৰ মঙলদৈৰ পৌৰসভাৰ সভাপতি প্ৰসন্ন ৰায় ডেকাই। ১৯৭১ চনৰপৰা ১৯৭৩ চনলৈ এই কাকত মংগলদৈৰ পৰা নিয়মিতভাৱে প্ৰকাশ পায়। মঙলদৈ চহৰৰ লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা পথত থকা 'গৌৰী বুক ভেলী' নামৰ দোকানখনে আছিল 'অগ্ৰদূত' কাকতৰ কাৰ্যালয়। এই দোকানখন তেওঁলোকৰ পিতৃৰ নামেৰে ভাতৃয়ে আৰম্ভ কৰিছিল। ১৯৭৩ চনৰ পৰা তেওঁ শিক্ষকতাৰ চাকৰি বাদ দি সংবাদপত্ৰৰ লগতে একনিষ্ঠভাৱে জড়িত হয়।

গুৱাহাটীয়ে হ'ল অসমৰ মূল কেন্দ্ৰ স্থল। গতিকে তেওঁ কাকতখনৰ ভৱিষ্যৎ চিন্তা কৰি, গুৱাহাটীৰ পৰাই প্ৰকাশ কৰাৰ সিদ্ধান্ত গ্ৰহণ কৰে। ১৯৭৩ চনৰ ন জুলাইত তেওঁলোকে মঙলদৈৰ পৰা মালিগাঁৱলৈ গুচি আহে। ১৯৭৪ চনৰ পৰা এই কাকত সাপ্তাহিক ৰূপে প্ৰকাশ কৰিবলৈ লয়। মালিগাঁও চিটীবাছ ষ্টেণ্ডৰ ওচৰতে থকা এটা টিনৰ সৰু ঘৰে আছিল 'অগ্ৰদূত' কাৰ্যালয়। এই সময়ছোৱাত মই মহাবিদ্যালয়ত পঢ়া ছাত্ৰ আৰু মহাবিদ্যালয়তে পৰিচয় হয় এম চালেহ উদ্দিন চৌধুৰীৰ লগত। চৌধুৰী এজন বিশিষ্ট লেখক আৰু সাংবাদিক।ময়ো তেতিয়া নতুনকৈ লেখা-মেলা আৰম্ভ কৰিছোঁ। চৌধুৰীয়ে 'অগ্ৰদূত'ত কাম কৰে। মাজে-সময়ে চৌধুৰীক লগ কৰিবলৈ 'অগ্ৰদূত'লৈ আহোঁ আৰু তেতিয়াই মোৰ কনকসেন ডেকাৰ লগত পৰিচয় হয়। কাকতখন মালিগাঁৱৰপৰা প্ৰকাশ কৰিবলৈ লোৱাৰ পিছত জনপ্ৰিয়তা

বাতৰি আৰু অসমীয়া ৰাইজে গ্ৰহণ কৰে। কনকসেন ডেকাই তেতিয়াৰ পৰা এতিয়ালৈকে সদায় অনুসন্ধিৎসু আৰু নিৰ্মোহ সত্য বাতৰিত গুৰুত্ব দি আহিছে। মালিগাঁৱত থাকোতে অগ্ৰদূতে জৰুৰীকালীন অৱস্থাত বীণা ডেকা নামৰ গাভৰু এজনীৰ অস্বাভাৱিক মৃত্যুৰ বাতৰি এনেকৈ ধাৰাবাহিকভাৱে প্ৰচাৰ কৰিলে, যিটো ঘটনাৰ পিছত অগ্ৰদূত অসমীয়া মানুহৰ ঘৰে ঘৰে হ'ল। 'অগ্ৰদূত'ৰ সম্পাদকীয়, সাময়িকী, আঞ্চলিক বাতৰি, বাতৰি, প্ৰবন্ধ, মহিলা শিতান, শিশু শিতান, খেল শিতান, সাহিত্য শিতান, ৰাইজৰ চিঠিৰ শিতান, ৰাজনৈতিক সমীক্ষা, প্ৰশ্ন-বাৰ্তা, বিশ্ব-সমীক্ষা আদি নতুন নতুন শিতান আৰু নতুন চিন্তাই সহজতে পাঠক সমাজক মোহিত আৰু আকৰ্ষিত কৰে। ৰাইজৰ উৎসাহ আৰু অনুপ্ৰেৰণাত কনকসেন ডেকাই 'সাপ্তাহিক অগ্ৰদূত' ১৯৭৫ চনৰপৰা তিনিদিনীয়া ৰূপত প্ৰকাশ কৰিবলৈ ধৰে। সেই সময়ত ট্ৰেডেল মেচিনত ভৰিৰে চৰিয়াই, হাতেৰে আখৰ বাচি, কাঠৰ ব্লক সজাই বাতৰি কাকত এখন প্ৰকাশ কৰাটো কিমান কঠিন কাম আছিল তাক ব্যাখ্যা কৰাৰ প্ৰয়োজন নাই। কনকসেন ডেকাই এইবোৰ চোৱা-চিতা কৰাৰ উপৰিও নিজে সম্পাদকীয় লিখা, বাতৰি সংগ্ৰহ কৰা, প্ৰবন্ধ গোটোৱা, প্ৰুফ-চোৱা, কাকত বিক্ৰী কৰা, টকা-পইছাৰ চিন্তা কৰা আদি এনেবোৰ কথাও আছে। এইক্ষেত্ৰত তেওঁৰ পত্নী ভানুশ্ৰী ডেকাৰ সহায়-সহযোগিতা কনকসেন ডেকাই সদায় স্মৰণ কৰি আহিছে। কনকসেন ডেকাৰ বাতৰি কাকত প্ৰতিষ্ঠানটোৰ লগত পত্নী ভানুশ্ৰী ডেকা তেতিয়াৰ পৰা আজি পৰ্যন্ত হাঁটোৰ দৰে আগুৰি আছে।

১৯৮০ চনৰ ১৫ আগষ্টৰ পৰা তেওঁলোকৰ স্থায়ী কাৰ্যালয় গণেশগুৰিৰ অগ্ৰদূত ভৱনলৈ স্থানান্তৰ কৰা হয়। ১৯৯৫ চনৰ ছয় অক্টোবৰৰ পৰা 'দৈনিক অগ্ৰদূত' প্ৰকাশপায়। এতিয়া এই প্ৰতিষ্ঠানটোৰ পৰা মহিলাৰ আলোচনী 'শ্ৰীময়ী' (১৯৮৭ চনৰ এক জুলাই), শিশু আলোচনী 'অকণিৰ অগ্ৰদূত', কৌতুক আলোচনী 'চিচিংফাঁক' আদি প্ৰকাশ হয়। বৰ্তমান 'শ্ৰীময়ী' মাহেকীয়া মহিলা আলোচনীৰূপে প্ৰকাশিত নহৈ দৈনিক অগ্ৰদূত কাকতৰ দেওবৰীয়া পৰিপূৰিকা হিচাপে প্ৰকাশ হয়।

এগৰাকী সম্পাদকৰূপে কনকসেন ডেকাই আমাৰ জাতীয় জীৱনলৈ সাৰ্থক বৰঙণি আগবঢ়াইছে। 'অগ্ৰদূত' মানে প্ৰথমে সম্ভেদ দিওঁতা বা পথ প্ৰদৰ্শন কৰোঁতা। কনকসেন ডেকাই তাকেই কৰি আহিছে। অসমত যি মুহূৰ্ত্তত যিটো সমস্যাৰ উদ্ভৱ হৈছে, সেইপ্ৰতিটো সমস্যাতে কনকসেন ডেকাই সজাগ প্ৰহৰী হৈ আগত থিয়

দিছে। দেশ তথা জাতীয় সমস্যাৰ হকে এনেদৰে যুঁজিবলৈ গৈ কনকসেন ডেকাই কে'বাবাৰো গ্ৰেপ্তাৰ বৰণ কৰিবলগীয়া হোৱাৰ উপৰি কাকতখনৰ বিৰুদ্ধে কেবাৰ আদালতত গোচৰ তৰি তেওঁক হাৰাশাস্তি কৰা হৈছে। অকল সেয়ে নহয়, চৰকাৰৰ গুপুত খবৰ ফাদিল কৰা কে'বাটা সংখ্যাৰ 'অগ্ৰদূত' দুৰ্বৃত্তই জুই লগাই পুৰি পেলোৱাৰ অভিযোগ আছে। কিন্তু তথাপি এই ঘাত-প্ৰতিঘাতৰ মাজতো তেওঁ কোনোদিন নিৰাশ নহৈ নীতি আৰু সত্যৰ পৰা পিছুলি পৰা নাই। তেওঁ তেওঁৰ বলিষ্ঠ সম্পাদকীয় সমূহৰ জৰিয়তে শাসনাধিষ্ঠিত চৰকাৰ, বিৰোধী দল, বিষয়া-কৰ্মচাৰী, ৰাজনৈতিক দালাল-ঠিকাদাৰসকলৰ কু-শাসন, ভ্ৰষ্টাচাৰ, দুৰ্নীতি, শোষণ-উৎপীড়ন, ভণ্ডামি, চাতুৰি আদিৰ বিৰুদ্ধে সদায় তীব্ৰ প্ৰতিবাদ জনাই আহিছে। তেওঁ আমাৰ সাহিত্য-সংস্কৃতি, ৰাজ্য তথা দেশীয় আন্দোলন, সামাজিক অবক্ষয়, দেশ তথা ৰাজ্যৰ বিত্তীয় পৰিস্থিতি, সম-সাময়িক ঘটনা প্ৰবাহ, ৰাজনৈতিক কেলেংকাৰী আদিৰ বিভিন্ন ছবি পোহৰলৈ অনাত সক্ষম হৈছে।

বিশেষকৈ ১৯৭২-৭৩ চনত গঢ়ি উঠা বিশ্ববিদ্যালয়ৰ শিক্ষাৰ মাধ্যম আন্দোলন, ১৯৭৫ চনৰ জৰুৰীকালীন অৱস্থা, ১৯৭৭ চনৰ ভাৰতৰ ৰাজনৈতিক দৃশ্যপট, ১৯৭৯ চনৰ পৰা ১৯৮৫ চন পৰ্যন্ত চলা বিদেশী বহিষ্কৰণ আন্দোলন, ১৯৮৩ চনৰ অবৈধ নিৰ্বাচন, অসম চুক্তি ৰূপায়ণ, ১৯৮৫ চনত অসমত আঞ্চলিক দল গঠন আৰু অসম গণ পৰিষদ চৰকাৰৰ কাৰ্যভাৰ গ্ৰহণ, কংগ্ৰেছ দলৰ চৰকাৰৰ পতন, আলফাৰ স্বাধীন অসমৰ দাবী, অসমত বিভিন্ন গোষ্ঠী সংঘৰ্ষ আদি বিভিন্ন জ্বলন্ত সমস্যাসমূহৰ প্ৰতি কনকসেন ডেকাই লোৱা শক্তিশালী ভূমিকা উল্লেখনীয় আৰু স্মৰণীয়। ১৯৯০ চনৰ এক জুলাইত 'নতুন পুৰুষে যুক্তিৰ আধাৰত নতুন সমাজ গঢ়ক' শীৰ্ষক সম্পাদকীয়ত স্বদেশ প্ৰেম যুক্তিৰ ভেটিত নহৈ কেৱল ভাব প্ৰৱণতাৰ আধাৰত অথবা স্বাৰ্থজড়িত হলে সু-ফলতকৈ কু-ফলহে বেছি হোৱা দেখা যায় বুলি তেওঁ যুক্তি দেখুৱাইছে এনেদৰে, "সদৌ অসম ছাত্ৰ সন্থাই অসমক ভাল পায়, কিন্তু ভাল পোৱাটোৱেই অসমৰ অগ্ৰগতি হোৱা নুবুজায়। দুৰ্যোধনৰ প্ৰতি থকা ধৃতৰাষ্ট্ৰৰ অন্ধ অপত্য স্নেহেই মহা পৰাক্ৰমী কৌৰৱ বংশ ধ্বংসৰ অন্যতম কাৰণ হৈ পৰিছিল। ধৃতৰাষ্ট্ৰই পাণ্ডৱৰ অধিকাৰৰ প্ৰতি আংশিক সহানুভূতিশীল হলেও, অৰ্থাৎ মাত্ৰ পাঁচখন গাঁও পাণ্ডৱক দিয়া হ'লেও কুৰুক্ষেত্ৰ ৰণ হ'বলৈ নাপালেহেঁতেন। আনন্দৰাম বৰুৱাই অসমীয়া ভাষাত একোৰে লিখি নোযোৱা হেতুকে তেওঁৰ অসম প্ৰীতি সম্পৰ্কে সেই সময়ৰ একাংশ লোকে সন্দেহ প্ৰকাশ কৰিছিল; কিন্তু আজি প্ৰতীয়মান

হৈছে যে বিশ্বৰ বিদ্যুৎ সমাজত যদিহে অসমক পোন প্ৰথমবাৰৰ বাবে কোনোবাই চিনাকি কৰি দিছিল তেন্তে সেইগৰাকী আছিল আনন্দৰাম বৰুৱা। গতিকে দেশ অথবা জাতিৰ প্ৰতি কোনে কি ধৰণে অবদান আগবঢ়ায় তাৰ প্ৰমাণ সময়েহে দিয়ে।" তেওঁ ছাত্ৰসকলক নিজৰ কৰ্তব্যৰ বিষয়ে সোঁৱৰাই দি কয়, "বিদেশী বিতাড়ন আন্দোলনৰ প্ৰথম কেইবছৰত যি ধ্বনিয়ে অসমৰ আকাশ-বতাহ ছানি ধৰিছিল; কিন্তু তাৰপৰা কোনো ধৰণৰ সুফল পালো বুলি ক'ব নোৱাৰি। ধ্বনিৰ সলনি ছাত্ৰ সন্থাৰ প্ৰতিজন সদস্যই যদিহে নিজ নিজ কৰ্তব্য পালন কৰে তেন্তে সেইটোহে যুক্তিৰ ভিত্তিত অসমক ভাল পোৱাটো বুজাব। ছাত্ৰৰ সৰ্বপ্ৰথম কৰ্তব্য অধ্যয়ন— এই যুগত ব্যৱসায়-বাণিজ্য, উদ্যোগ ইত্যাদিৰ বাবেও উচ্চ স্তৰৰ শিক্ষাৰ প্ৰয়োজন অনস্বীকাৰ্য। আমাৰ ছাত্ৰসকলে যদিহে ব্যৱহাৰিক প্ৰতিটো দিশৰেই যথোচিত শিক্ষা লাভ কৰি সৰ্বভাৰতীয় ক্ষেত্ৰত কৃতিত্ব অৰ্জন কৰিব পাৰে, তেন্তে আমি নিশ্চিত হ'ম যে, তেওঁলোকে সঁচাকৈয়ে অসমক ভাল পায়।" ১৯৯০ চনৰ ১৬ মে'ত প্ৰকাশিত সম্পাদকীয়ত আমাৰ যুৱক সমাজ কৰ্ম-তৎপৰ নহ'লে অৱস্থা যে অপৰিবৰ্তিত হৈয়ে থাকিব তাৰ সংকেত দি লিখিছে, "কৃষিকৰ্মত আন্তৰিকতাৰে আগভাগ লোৱা (চৰ অঞ্চলৰ কৃষক আৰু চাহ বাগিচাৰ বনুৱাসকলকে ধৰি) আৰু অসমত উদ্যোগ স্থাপনৰ জৰিয়তে স্থানীয় লোকক কৰ্ম সংস্থান দিয়াৰ উপৰিও বহিৰ্গমনামুখী ধনৰ সোঁত বন্ধ কৰিব বিচৰাসকলে ৰাজ্যখনৰ অৰ্থনীতি শক্তিশালী কৰাত অৰিহণা আগবঢ়াইছে। আজিৰ অসমৰ বাবে সকলোতকৈ প্ৰয়োজন হৈ পৰিছে এক কৰ্ম-সংস্কৃতি বাহিনী। এই কৰ্ম বাহিনীৰ সংগঠন অসমৰ ২২ হেজাৰখন গাঁৱত গঢ়ি তুলিব পাৰিলেহে আমি সঁচা অৰ্থতেই বিনা ৰক্তপাতে মুক্ত হ'ম আৰু আনন্দ ৰাম ঢেকিয়াল ফুকনৰ সপোনো দিঠকত পৰিণত হৈ উঠিব।"

সংবাদ জগতৰ দৰে সাহিত্য জগতলৈও ডেকাই বিশিষ্ট বৰঙণি আগবঢ়াইছে। স্কুলীয়া জীৱনৰ পৰাই তেওঁৰ সাহিত্য জীৱন আৰম্ভ হয়। তেতিয়াৰে পৰা আজি পৰ্যন্ত কনকসেন ডেকাই নিৰৱচ্ছিন্নভাৱে লেখিয়ে আছে। তেওঁ এই লেখনিবোৰৰ মাজেৰে এজন চিন্তাশীল আৰু সমাজ সচেতন লেখকৰূপে পৰিচয় দিব পাৰিছে। তেওঁ একেবাৰে গল্পকাৰ, ঔপন্যাসিক, প্ৰবন্ধকাৰ, সাহিত্য-সম্পাদক, সমালোচক আৰু নাট্যকাৰ। তেওঁ ভ্ৰমণমূলক গ্ৰন্থ এখনো ৰচনা কৰিছে।

গল্পকাৰ ৰূপেঃ চুটিগল্পকাৰ ৰূপে কনকসেন ডেকাৰ অসমীয়া সাহিত্যত বিশেষ আসন আছে। তেওঁৰ এতিয়ালৈকে দুখন চুটিগল্পৰ সংকলন প্ৰকাশ পাইছে।

সেই গল্প সংকলন দুখন হ'ল — (১) ৰঙীন পৰ্দা (১৯৬৭) (২) পাঁচ ছেপ্টেম্বৰৰ ৰাতিপুৱা (১৯৯৪)। ডেকা এজন বাস্তৱবাদী গল্পকাৰ। সমাজ জীৱনত দেখা দিয়া নানান সমস্যা, সংঘাত, অন্যায়-অনীতি, দুৰ্নীতি, ভ্ৰষ্টাচাৰ, ব্যভিচাৰ, পৰনিন্দা আৰু ৰাজনৈতিক নেতাৰ চল-চাতুৰি, শোষণ-উৎপীড়ন আদি তেওঁ গল্পবোৰৰ মাজেৰে ফুটাই তুলিছে। ডেকাৰ এটা মন চুই যোৱা গল্প হ'ল— 'পাঁচ ছেপ্টেম্বৰৰ ৰাতিপুৱা।' ১৯৯০ চনৰ ৪ ছেপ্টেম্বৰত দৰঙৰ পৰা গুৱাহাটীলৈ অহা অসম ৰাজ্যিক পৰিবহন নিগমৰ এখন বাছত ৰঙিয়া বাছ আস্থানত এটি বোমা বিস্ফোৰিত হৈছিল। এই বোমা বিস্ফোৰণত মৃত্যু হোৱা কমলৰ জীৱন কাহিনীৰ মাজেৰে অসমৰ সন্ত্ৰাস জৰ্জৰিত পৰিবেশটো স্পষ্টকৈ দাঙি ধৰিব বিচৰা হৈছে।

বৰ্তমান সমাজত যৌতুক প্ৰথাই বিশেষভাবে ভয়াবহৰূপ লৈছে। আজি যৌতুকৰ বলি হৈছে অনেক নিৰপৰাধী বোৱাৰী। যৌতুকৰ বাবে বোৱাৰী হত্যা বা যৌতুকৰ বাবে অনেক ছোৱালী স্বামী, শহুৰ, শাহুৰেক, ননদৰ হাতত লাঞ্ছিত, নিৰ্যাতিত আৰু অপমানিত হৈ আহিছে। ছোৱালীৰ লগত যৌতুক দিবলৈ অসমৰ্থ হোৱা পিতৃ-মাতৃসকলো আজি মানসিকভাৱে হৈছে জৰ্জৰিত। যৌতুক প্ৰথাৰ এই ভয়াবহৰূপটো তেওঁ 'কেৱল শ্ৰুতিয়ে জানে' গল্পৰ মাজেৰে প্ৰতিফলিত কৰিব বিচাৰিছে। ডেকাৰ গল্পৰ গঠন ৰীতি, গল্প কোৱাৰ কৌশল-ভংগিমা আৰু বাক্য-ৰীতি নিটোল। তেওঁ গল্পৰ মাজেৰে অসমীয়া নিম্নবিত্ত আৰু নিম্নমধ্যবিত্ত শ্ৰেণীৰ জীৱন-গাঁঠাত গুৰুত্ব দি আহিছে। তেওঁ কোনো কোনো গল্পত ব্যংগবো আশ্ৰয় লৈছে। তেওঁৰ গল্পৰ পৰিচয় দি, ডঃ বসন্ত কুমাৰ ভট্টাচাৰ্য্যই লিখিছে, "শ্ৰীডেকাৰ গল্পসমূহ পঢ়ি সন্তুষ্টিৰে অনুভৱ কৰোঁ যে, তেখেতে হৃদয়ৰ তাড়নাতহে গল্প লিখে— কোনো বাধ্য-বাধকতাত নহয়। সেই কাৰণে, তেখেতৰ গল্পৰ বিষয়বস্তুত স্বকীয়তা বৰ্তমান। শ্ৰীডেকাৰ গল্পকোৱা ৰীতি পৰম্পৰাগত, তাত কোনো পৰীক্ষা-নিৰীক্ষাৰ প্ৰয়াস নাই, আছে সমাজ-বাস্তৱক আন্তৰিকতাৰে ধৰি ৰখাৰ প্ৰয়াস আৰু এনে প্ৰয়াসৰ বাবে শ্ৰীডেকাৰ গল্পই অসমীয়া গল্প সাহিত্যৰ ইতিহাসত এখন নিৰ্দিষ্ট আসন দখল কৰি থাকিব।"

ঔপন্যাসিকৰূপে ঃ এগৰাকী ঔপন্যাসিকৰূপেও ডেকাই অসমীয়া সাহিত্যত সুকীয়া স্থান লাভ কৰিব পাৰিছে। তেওঁৰ এতিয়ালৈ প্ৰকাশিত উপন্যাস পাঁচখন। সেই উপন্যাস পাঁচখন হ'ল— (১) লুইতক ভেটিব সিহঁতে (১৯৬৩), (২) সূৰ্য পূৰত নুঠে (১৯৬৬), (৩) টেমচৰ পৰা লুইতলৈ (৪) সোণৰ পালেঙে নুশুৱায়

(১৯৬১) আৰু (৫) সূৰ্যমুখী বিহঙ্গিনী (২০০৫)। কনকসেন ডেকা এজন সমাজ সচেতনশীল লেখক। কি সাহিত্য, কি সাংবাদিকতা - দুয়োখন ক্ষেত্ৰতে তেওঁ সমানে বিচৰণ কৰিছে আৰু দুয়োখন ক্ষেত্ৰৰে তেওঁৰ সাধনাৰ মূল বিষয় হ'ল মানৱতা। য'ত মানৱতাৰ অবক্ষয় হৈছে— তাতে তেওঁ সিংহ নাদ কৰি গুজৰি উঠিছে অগ্ৰদূতৰূপে। কনকসেন ডেকাৰ লিখনিৰ এইটোৱে বিশেষত্ব। তেওঁ এজন সমাজৰ সজাগ প্ৰহৰী। ডেকাই চুটিগল্পৰ দৰে এই উপন্যাস কেইখনৰ মাজেৰেও সমাজত ঘটি থকা অন্যায়-অনীতি, দুৰ্নীতি, ভ্ৰষ্টাচাৰ, কুকৰ্ম, ছল-চাতুৰি, বিশ্বাসঘাটকতা, ভণ্ডামি আদিৰ মুখা খুলি দিছে। বিশেষকৈ এক শ্ৰেণীৰ ৰাজনৈতিক দালালে সমাজসেৱাৰ নামত কৰা ভণ্ডামিৰ তেওঁ তীব্ৰ প্ৰতিবাদ কৰি, সেই ধুৰন্ধৰসকলৰ প্ৰকৃত ৰূপটো ৰাইজৰ মাজত পৰিচয় কৰি দিয়াত সমৰ্থ হৈছে। ডেকাই মনোগ্ৰাহী কথনৰীতিৰে বক্তব্য আগবঢ়াই নিব পাৰে। বাক্যত প্ৰয়োগ কৰা উপমাৰ যথাযথ ব্যৱহাৰ তেওঁৰ উপন্যাসৰ আন এক বৈশিষ্ট্য। তেওঁ কাহিনীৰ মাজত, সত্য, আদৰ্শ আৰু কৰ্তব্যনিষ্ঠাক মুখ্যৰূপে প্ৰতিষ্ঠা কৰিব বিচাৰে।

লুইতক ভেটিব সিহঁতে (১৯৬৩)ঃ 'লুইতক ভেটিব সিহঁতে' কনকসেন ডেকাৰ এখন জনপ্ৰিয় উপন্যাস। প্ৰতীকধৰ্মী এই উপন্যাসখন গাঁৱলীয়া জীৱনৰ পটভূমিত ৰচিত। অসমৰ কৃষিজীৱী ৰাইজে কেনেকৈ সদায় বানপানী আৰু খৰাং বতৰৰ লগত সংগ্ৰাম কৰি জীৱিকা নিৰ্বাহ কৰিবলগীয়া হৈছে, তাৰ এক ছবি উপন্যাসখনৰ মাজেৰে পোহৰলৈ অনা হৈছে। উপন্যাসখনৰ নায়ক সদানন্দ। তেওঁ নিজৰ পৈত্ৰিক ভেটি ককায়েকহঁতক এৰি দি — বিলৰ পাৰৰ চৰকাৰী মাটিৰ হাবি-জংঘল ভাঙি বসবাস কৰিবলৈ লয়। এজনী এজনীকৈ সি দুজনী বিয়া কৰাইছিল যদিও কোনোজনীৰে পৰা সন্তান লাভ হোৱা নাছিল। নায়িকা মণিকাৰ বায়েক সদানন্দৰ দ্বিতীয় ভাৰ্যা। সদানন্দৰ আচাৰ-ব্যৱহাৰ, স্বভাব চৰিত্ৰ আৰু কৰ্তব্যনিষ্ঠাৰ প্ৰতি মণিকাৰ সদায় এক আকৰ্ষণ আছিল। অজানিতে মণিকাৰ সদানন্দৰ প্ৰতি এক বিশেষ দুৰ্বলতা উপজিছিল। সেয়ে মণিকাৰ সম্পূৰ্ণ অনিচ্ছা সত্বেও বাপেক-মাকে আন এজন ডেকাৰ সৈতে বিয়া পতাত, তাই সন্ধিয়াৰ সুযোগ বুজি কইনাৰ সাজেৰেই সদানন্দৰ ঘৰত সোমায়। সেই সময়ত সদানন্দৰ বয়স পচপন্ন আৰু মণিকাৰ বয়স যোল্ল। এনে এজন বয়সীয়াল লোকৰ লগত বিবাহ-পাশত আৱদ্ধ হৈও মণিকাই মনত অকণো অসন্তোষ আৰু হতাশাভাৱ প্ৰকাশ কৰা নাছিল। সদায় সদানন্দৰ ছাঁটোৰ দৰে থাকি, তেওঁক উৎসাহ আৰু উদ্যম যোগাইছিল। সদানন্দ আছিল পৰোপকাৰী,

নিঃস্বাৰ্থী, ত্যাগী আৰু কৰ্মযোগী লোক। তেওঁ কৃষিৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰি জীৱিকা নিৰ্বাহ কৰিছিল। তেওঁৰ পৈত্ৰিক সম্পত্তি ভায়েকহঁতক এৰি দি অহাৰ পিছতো, বিলৰ পাৰত গছ-গছনি কাটি চৰকাৰী মাটিত বস-বাস কৰা মাটিখিনিও যেতিয়া পুনৰ ভায়েকহঁতে কাঢ়ি লবলৈ ষড়যন্ত্ৰ কৰিছিল, তেতিয়া তেওঁ হতাশ হোৱা নাছিল। আনকি চৈদুদ্দিনৰ দৰে ডকাইতেও সদানন্দৰ বদান্যতাত মুগ্ধ হৈ অন্যায় কামৰ পৰা আঁতৰি আহিবলৈ বাধ্য হৈছিল। সদানন্দই বানপানীৰ কৰাল গ্ৰাসৰ পৰা ৰাইজৰ খেতি-পথাৰ ৰক্ষা কৰিবলৈ অকলে মথাউৰি নিৰ্মাণ কৰি— সমাজ সেৱাৰ দৃষ্টান্ত ৰচিছিল। বাঘৰ ভয়ত ত্ৰস্তমান ৰাইজক ৰক্ষা কৰিবলৈ গৈ নিজৰ জীৱন দহৰ বাবে ত্যাগ কৰিও পৰোপকাৰী আৰু চৰম ত্যাগৰ নিদৰ্শন দাঙি ধৰিব পাৰিছে। উপন্যাসখনৰ কাহিনীভাগ মানুহৰ অদম্য সাহস আৰু কৰ্মশক্তিৰ আদৰ্শৰ ভিত্তিত ৰচিত হৈছে। উপন্যাসখনৰ ৰচনা ৰীতি, ব্যৱহৃত উপমা-পটন্তৰ আৰু চৰিত্ৰ চিত্ৰণ নিখুঁত হৈছে বুলিব পাৰি।

সমালোচকৰূপে : এষাৰ কথা আছে, পখী মৰে বৈ আৰু মানুহ মৰে কৈ। বৰ্তমান অসমত এনে এটা দিন হৈছে, সঁচা কথা কিয় কথা ক'লেই মৰণ। সেইবাবে আমিবোৰ যে সকলো বোবা। আমাৰ নৈতিক সাহসৰ অধঃপতন হৈছে। সকলোৰে লুণ্ঠন কৰাৰ পথত নীৰৱে, যিয়ে য'ত পাৰে লুণ্ঠন, কেৱল অৰাজকতা। অসমত আজি নৈতিকতাৰ মৃত্যু হৈছে, সত্যৰ মৃত্যু হৈছে। অসমৰ আজি বৰ বৰ লোকেও মিছা কথা কয়। বেয়া বুলি, অসত্য বুলি জানিও কোনেও একো নকয়। কিন্তু তাৰ মাজতে কিছু কিছু ক্ষেত্ৰত ব্যতিক্ৰম কনকসেন ডেকা। ডেকাই বহুক্ষেত্ৰত সঁচা কবলৈ ভয় কৰা নাই। তেওঁ যিটো কথা সঁচা বুলি ভাবিছে, যিটো কথা কলে দহৰ বা সমাজৰ মংগল হ'ব পাৰে, সেইটো কবলৈ তেওঁ ভয় নকৰা ব্যক্তি। কনকসেন ডেকাই নতুন পুৰুষক যুক্তিৰ আধাৰত নতুন সমাজ গঢ়াৰ পথ দেখুৱাইছে, আমাৰ যুৱ সমাজক বিশ্ব বিজয় কৰিবলৈ ওলাই আহিবলৈ আহ্বান জনাইছে আৰু মূল্যবোধৰ অৱক্ষয় দেখি সাম্প্ৰতিক সংকটৰ ইংগিত দিছে। এই তেজোদ্দীপ্ত, কৰ্মযোগী, যুক্তিবাদী, গণতন্ত্ৰবাদী, স্পষ্টবাদী, নিৰ্ভীক কনকসেন ডেকাক আমি বিচাৰি পাব পাৰো নিম্নোল্লেখিত গ্ৰন্থৰাজিৰ মাজেৰে। সেই গ্ৰন্থবোৰ হ'ল (১) জুলাই (১৯৬২) (২) নতুন পুৰুষে যুক্তিৰ আধাৰত নতুন সমাজ গঢ়ক (১৯৯০) (৩) আমাৰ যুৱ সমাজ বিশ্ববিজয় কৰিবলৈ ওলাই আহক (১৯৯২) (৪) মূল্যবোধৰ অৱক্ষয় আৰু সাম্প্ৰতিক সংকট (১৯৯৩) (৫) একবিংশ শতিকাৰ অসম (১৯৯১) (৬) অসমৰ গোষ্ঠী দ্বন্দ্ব আৰু সামাজিক বিৱৰ্তনৰ ধাৰা (৭) আলফাৰ স্বাধীন

[illegible] (১৯৯৪) (৯) দুখ বন্দীয়া হীনমন্যতাৰ অৱসান হওঁক (১৯৯৮) আদি।

একবিংশ শতিকাৰ অসম (১৯৯৯)ঃ একবিংশ শতিকাৰ অসমখনক বিভিন্ন চিন্তাশীল ব্যক্তিয়ে কিদৰে গঢ়িব খোজে এই সম্পৰ্কত 'দৈনিক অগ্ৰদূত'ৰ দেওবৰীয়া সংখ্যাত এলানি নিবন্ধ প্ৰকাশিত হৈছিল। এই প্ৰবন্ধৰাজি বিশিষ্ট শিক্ষাবিদ, ৰাজনৈতিক নেতা, উদ্যোগপতি, আইনজীৱী, জ্যেষ্ঠ সাংবাদিক আদিৰ পৰা সংগ্ৰহ কৰা হৈছিল। এই লানি প্ৰবন্ধৰে মুঠতে ৩৭ টা নিবন্ধ গ্ৰন্থখনত সংযোজিত হৈছে। এই গোটেই কেইটা প্ৰবন্ধই মূল্যবান আৰু তাৎপৰ্যপূৰ্ণ। একবিংশ শতিকাৰ অসমখনক সতীশ চন্দ্ৰ কাকতীয়ে গঢ়িব বিচাৰে এইদৰে "মই অসমবাসীক আহ্বান জনাব বিচাৰিছোঁ যে, বৰ্তমানৰ শতিকাত অসমৰ ৰাইজৰ মাজত দেখা পোৱা 'এখোজ আগুৱাই, দুখোজ পিছুৱাই' অহা মনোবৃত্তি তথা নৈৰাশ্যৰ ভাব সম্পূৰ্ণভাৱে পৰিহাৰ কৰি তাৰ পৰিবৰ্তে একৈছ শতিকাত 'আগুৱাই যাওঁহঁক' মনোবলৰ দৃষ্টিভংগীৰে যেন উদ্বুদ্ধ হয়।" প্ৰাক্তন মুখ্যমন্ত্ৰী শৰৎ চন্দ্ৰ সিংহই কয়, "হে বিজ্ঞান। বিংশ শতাব্দীত তুমি মহাকাশৰ কিমান ৰহস্য উদ্ঘাটন কৰিলা। তুমি অসীমৰ সীমা বিচাৰি মহাকাশত ঘূৰি ফুৰিছা। একবিংশ শতাব্দীত তুমি বাৰু আমাক অকণমান শান্তি আনি দিব নোৱাৰানে? হে একবিংশ শতাব্দী তুমি বাৰু অকণমান শান্তি লৈ আহিব পাৰিবানে?" এইবিষয়ত কনকসেন ডেকাৰো কথাখিনিৰ বিশেষ তাৎপৰ্য আছে। তেওঁ কয়, "একবিংশ শতিকাৰ অসমখন কেনেকুৱা হ'ব, সি নিৰ্ভৰ কৰে আজিৰ অসমে যিদৰে চিন্তা-চৰ্চা, পৰিকল্পনা আদি কৰে তাৰ ওপৰত। সেই চিন্তা-চৰ্চা আজিকোপতি আৰম্ভ হোৱা নাই। আধিয়াৰ খোৱা মানসিকতাৰ সলনি কৰি নিজৰ মগজুৰ পৰিচালনা আৰু নিজৰ দুই বাহুৰ ওপৰত আমি কিমান দূৰ প্ৰত্যাশী হ'ব পাৰো, তাৰ ওপৰতে নিৰ্ভৰশীল ভৱিষ্যতৰ অসম। চাৰি কোটি ব্ৰিটিছৰ দেশ ব্ৰিটেইনে সমগ্ৰ বিশ্ব দখল কৰিবলৈ সক্ষম হৈছিল আত্মবিশ্বাসৰ বলতেই। অসমীয়া যুৱক-যুৱতীৰ আত্ম বিশ্বাস ঘূৰাই আনিব পৰাৰ ওপৰতে একবিংশ শতিকাৰ অসমখনৰ চিত্ৰখন নিৰ্ভৰ কৰে।"

[illegible] যে, ডেকাৰ 'নতুন পুৰুষে যুক্তিৰ আধাৰত নতুন সমাজ গঢ়ক' শীৰ্ষক [illegible] এতিয়ালৈকে ১৭ বাৰ পুনৰ্মুদ্ৰিত হৈছে আৰু ইংৰাজী, বাংলা, হিন্দী, বড়ো আদি ভাষালৈ অনূদিত হৈছে।

সাহিত্য বিষয়ক গ্ৰন্থৰ বচকবাণেঃ কনকসেন ডেকাৰ সাহিত্য বিষয়ক তিনিখন [illegible] গ্ৰন্থ আছে। সেই গ্ৰন্থতিনিখন হ'ল —(১) সাহিত্য আৰু জীৱন

(১৯৯৩) (২) এশখন মহৎ গ্ৰন্থ (১৯৯৩) আৰু (৩) এশগৰাকী মহান ব্যক্তি (১৯৯৪)। কনকসেন ডেকাৰ এই তিনিওখন গ্ৰন্থকে তেওঁৰ সাহিত্যিক জীৱনৰ কীৰ্তিস্তম্ভৰূপে অভিহিত কৰিব পাৰি। তিনিওখন গ্ৰন্থই তেওঁৰ চিন্তা আৰু সুদূৰপ্ৰসাৰী দৃষ্টিৰ পৰিচয় দিয়ে।

সাহিত্য আৰু জীৱন (১৯৯৩)ঃ এই গ্ৰন্থখনত ছাবিবছ গৰাকী সাহিত্যিকৰ জীৱন আৰু কৃতি সন্নিবিষ্ট কৰা হৈছে। তদুপৰি গ্ৰন্থখনত তিনিটা সাহিত্য সম্পৰ্কীয় প্ৰবন্ধও সন্নিবিষ্ট কৰা হৈছে। জীৱনী কেইটা তেওঁ গতানুগতিক ৰীতিৰে নিলিখি সম্পূৰ্ণ এক নতুন পদ্ধতিৰে লেখিবলৈ লোৱাত, গ্ৰন্থখন মনোজ্ঞ হৈ উঠিছে। বিশ্বৰ বৰেণ্য সাহিত্যিক বাৰ্ট্ৰাণ্ড ৰাছেল, মেক্সমুলাৰ, ভল্টেয়াৰ আদিৰ পৰা আৰম্ভ কৰি অসমীয়া লেখক-লেখিকা ধৰ্মেশ্বৰী দেৱী বৰুৱানী, ত্ৰৈলোক্যনাথ গোস্বামীলৈ স্থান দিয়াত গ্ৰন্থখনৰ সুকীয়া বৈশিষ্ট্য ফুটি উলাইছে। লেখকসকলৰ জীৱনৰ বহুতো সৰু-বৰ ঘটনা কাহিনীৰ দৰে বৰ ৰসাল কৰি ফুটাই তোলাত জীৱনী কেইটাৰ গুৰুত্ব বাঢ়িছে। তেওঁ বাৰ্ট্ৰাণ্ড ৰাছেল সম্পৰ্কত অভিমত দিছে এনেদৰে, "বাৰ্ট্ৰাণ্ড ৰাছেল আছিল গণিতজ্ঞ; কিন্তু ৰচনা কৰিবলৈ ল'লে গল্প। শতিকাটোৰ শেষ গৰাকী বুদ্ধিজীৱী ৰাছেলেই আছিল মানৱ জাতিৰ বিবেক; কিন্তু এচামে তেওঁক কুকুৰ বুলি অভিহিত কৰিবলৈও কুণ্ঠাবোধ কৰা নাছিল" .... "এইখন পৃথিৱীত এনে এগৰাকী লোকৰ জন্ম হৈছিল যিয়ে কাহানিও নিজৰ স্বাস্থ্য সম্পৰ্কে চিন্তা নকৰিছিল, অথচ তেওঁ ৯৮ বছৰ জীয়াই আছিল।"

ত্ৰৈলোক্য নাথ গোস্বামী সম্পৰ্কত অভিমত দি লিখিছে, "সাংসাৰিক অলেখ ঘাট-প্ৰতিঘাটৰ দেওনা পাৰ কৰি অহা শ্ৰীগোস্বামীয়ে নিজে অৱশ্যে ৭৮ বছৰ বয়সতো নিয়মীয়াকৈ লেখা-পঢ়া কৰে। তেখেতৰ সুস্বাস্থ্যৰ আঁৰত কিহে কাম কৰি আছে জানিব বিচৰাত ক'লে যে তেওঁ যোৱা ত্ৰিছ বছৰে মাত্ৰ এসাজকৈহে ভাত খাই আহিছে, নিশা শুবলৈ যোৱাৰ আগতে সামান্য ফল-মূল আৰু একাপ গাখীৰ খায়। এই বয়সতো তামোল চালি চোবোৱা দেখি বুজিলোঁ তেখেতৰ দাঁতো মজবুত আছে।" "শ্ৰীগোস্বামীৰ লেখা বা কথা কোৱাৰ বৈশিষ্ট্য হ'ল— শব্দ প্ৰয়োগৰ সংযম, এটি শব্দকো তেখেতে অপব্যৱহাৰ নকৰে বা বিষয় বস্তুৰ চাৰিসীমা চেৰাই নাযায়।"

এশখন মহৎ গ্ৰন্থ (১৯৯৩)ঃ বিশ্বত আলোড়ন সৃষ্টি কৰা গ্ৰন্থসমূহৰ বিষয়ে জনাৰ সকলোৰে আগ্ৰহ থাকে। কিন্তু ইমানবোৰ গ্ৰন্থৰ বিষয়ে আলোচনা দাঙি ধৰা টান কাম। কিন্তু তাৰ ভিতৰত বাচি বাচি এশখন গ্ৰন্থৰ লগত তেওঁ আমাক পৰিচয়

কৰি দিয়াত, জাতিয়ে তেওঁক কৃতজ্ঞতা জনাব। তেওঁ হোমাৰৰ ইলিয়াড, এৰিষ্টটলৰ এথিকছৰ পৰা আৰম্ভ কৰি, ৰামায়ণ, মহাভাৰত, কোৰাণৰ পৰা হাৰমান মেলভিলৰ মবিডিকলৈ আমাক পৰিচয় ঘটাইছে। গ্ৰন্থসমূহ তেওঁ ইংৰাজী ভাষাৰ পৰা যুগুতাইছে।

এশগৰাকী মহান ব্যক্তি (১৯৯৪) ঃ এই গ্ৰন্থত তেওঁ বিশ্বৰ এশগৰাকী মহান ব্যক্তি এলবাৰ্ট আইনষ্টাইনৰ পৰা আৰম্ভ কৰি টি. এছ. ইলিয়টলৈকে সন্নিবিষ্ট কৰিছে। গ্ৰন্থখনৰ পৰা এই মহান ব্যক্তিসকলৰ জীৱন আৰু সাহিত্য কৰ্মৰ বিষয়ে জানিব পৰা হৈছে।

কনকসেন ডেকাৰ ইতিমধ্যে বিভিন্ন বঁটা আৰু সন্মানেৰে সন্মানিত কৰা হৈছে। তাৰ ভিতৰত — ১৯৯৩ চনত ৰাষ্ট্ৰীয় নাগৰিক বঁটা, ১৯৯৬ চনত ড° ৰামমনোহৰ লোহিয়া ৰাষ্ট্ৰীয় বঁটা, সংবাদ সূৰ্য্য, সংবাদজ্যোতি, সংবাদ মুকুট, সংবাদ- বন্ধু আদি বঁটাৰে সন্মানিত কৰা হৈছে। ২০০৫ বৰ্ষৰ বাবে ভাৰত চৰকাৰে ডেকালৈ আগবঢ়োৱা 'পদ্মশ্ৰী' বঁটা তেওঁ প্ৰত্যাখ্যান কৰিছে। ২০০৪ চনৰ অসমৰ সৰ্বশ্ৰেষ্ঠ সম্পাদকৰূপে মৰাণ প্ৰেছ ক্লাবৰ দ্বাৰা ২০০৫ চনৰ জুলাইত তেওঁক কেদাৰনাথ গোস্বামী বঁটা প্ৰদান কৰা হৈছে। ২০০৫ চনত তেওঁ সংস্কাৰ ভাৰতী বঁটা লাভ কৰে। ❑

পৰিশিষ্ট

অসম সাহিত্য সভাৰ উপ-সভাপতিসকল

মিত্ৰদেৱ মহন্ত	১৯৫৬	ড° লীলা গগৈ	১৯৮০
অতুলচন্দ্ৰ হাজৰিকা	১৯৫৭	হিতেশ ডেকা	১৯৮১
অতুলচন্দ্ৰ হাজৰিকা	১৯৫৮	জয়ছিং দলৈ	১৯৮২
বিনন্দ চন্দ্ৰ বৰুৱা	১৯৫৯	ৰাজেন ৰাভা	১৯৮৩
বিনন্দ চন্দ্ৰ বৰুৱা	১৯৬০	ৰাজেন ৰাভা	১৯৮৪
বিনন্দ চন্দ্ৰ বৰুৱা	১৯৬১	গোবিন্দ চন্দ্ৰ পৈৰা	১৯৮৫
পৰাগধৰ চলিহা	১৯৬২	লংকাম টেৰণ	১৯৮৬
পৰাগধৰ চলিহা	১৯৬৩	হেমন্ত কুমাৰ শৰ্মা	১৯৮৭
পৰাগধৰ চলিহা	১৯৬৪	লক্ষ্মীনন্দন বৰা	১৯৮৮
বিনন্দ চন্দ্ৰ বৰুৱা	১৯৬৫	ৰাম গগৈ	১৯৮৯
পৰাগধৰ চলিহা	১৯৬৬	ৰাম গগৈ	১৯৯০
ড° মহেশ্বৰ নেওগ	১৯৬৭	ড° দুৰ্গেশ্বৰ শৰ্মা	১৯৯১
ড° মহেশ্বৰ নেওগ	১৯৬৮	যতীন গোস্বামী	১৯৯২
মহেশ চন্দ্ৰ দেৱগোস্বামী	১৯৬৯	যতীন গোস্বামী	১৯৯৩
পৰাগধৰ চলিহা	১৯৭০	বিশ্ব বৰুৱা	১৯৯৪
পৰাগধৰ চলিহা	১৯৭১	বিশ্ব বৰুৱা	১৯৯৫
ড° মহেশ্বৰ নেওগ	১৯৭২	ৰাম গোস্বামী	১৯৯৭
হৰেশ্বৰ গোস্বামী	১৯৭৩	ৰাম চৰণ ঠাকুৰীয়া	১৯৯৮
যতীন্দ্ৰ নাথ গোস্বামী	১৯৭৪	ইদ্ৰিছ আলী	১৯৯৯
তৰুণ চন্দ্ৰ পামেগাম	১৯৭৫	ইদ্ৰিছ আলী	২০০০
হিতেশ ডেকা	১৯৭৬	ইদ্ৰিছ আলী	২০০১
গোবিন্দ চন্দ্ৰ পৈৰা	১৯৭৭	বং বং টেৰণ	২০০২-২০০৩
যোগেশ দাস	১৯৭৮	ইন্দ্ৰেশ্বৰ গোস্বামী	২০০৩-২০০৫
ৰজনীকান্ত দেৱ শৰ্মা	১৯৭৯	পাচুগোপাল চক্ৰৱৰ্তী	২০০৫-২০০৭

অসম সাহিত্য সভাৰ প্ৰধান সম্পাদকসকল

স্থান	প্ৰধান সম্পাদক	কাৰ্য্যকাল
শিৱসাগৰ	শৰৎ চন্দ্ৰ গোস্বামী	১৯১৭-১৮
গোৱালপাৰা	পদ্মনাথ গোহাঞিঞ বৰুৱা	১৯১৮-১৯
বৰপেটা	সত্যনাথ বৰা	১৯১৯-২০
তেজপুৰ	শৰৎ চন্দ্ৰ গোস্বামী	১৯২০-২৩
যোৰহাট	শৰৎ চন্দ্ৰ গোস্বামী	১৯২৩-২৪
ডিব্ৰুগড়	শৰৎ চন্দ্ৰ গোস্বামী	১৯২৪
গুৱাহাটী	শৰৎ চন্দ্ৰ গোস্বামী	১৯২৪-২৫
নগাঁও	শৰৎ চন্দ্ৰ গোস্বামী	১৯২৫-২৬
ধুবুৰী	শৰৎ চন্দ্ৰ গোস্বামী	১৯২৬-২৭
	পূৰ্ণানন্দ শৰ্মা পাঠক	১৯২৭-
গোৱালপাৰা	পূৰ্ণানন্দ শৰ্মা পাঠক	১৯২৭-
যোৰহাট	পূৰ্ণানন্দ শৰ্মা পাঠক	১৯২৮-৩০
গোলাঘাট	কমলাকান্ত বৰুৱা	১৯৩০-৩১
	দেবেশ্বৰ চলিহা	১৯৩১
শিৱসাগৰ	দেবেশ্বৰ চলিহা	১৯৩২-৩৩
উত্তৰ লক্ষীমপুৰ	দেবেশ্বৰ চলিহা	১৯৩৩-৩৪
মঙ্গলদৈ	চন্দ্ৰধৰ বৰুৱা	১৯৩৪-৩৬
তেজপুৰ	দেবানন্দ শৰ্মা	১৯৩৬-৩৭
গুৱাহাটী	ৰামেশ্বৰ বৰুৱা	১৯৩৭-৩৯
যোৰহাট	পূৰ্ণানন্দ শৰ্মা পাঠক	১৯৪০-৪২
	ৰামেশ্বৰ বৰুৱা	১৯৪২-৪৪
শিৱসাগৰ	ডিম্বেশ্বৰ নেওগ	১৯৪৪-৪৭
ডিব্ৰুগড়	মুক্তানাথ বৰুৱা	১৯৪৭-৫০
মাৰ্ঘেৰিটা	কেশৱ নাৰায়ণ দত্ত	১৯৫০-৫৩
চিলং	অতুল চন্দ্ৰ হাজৰিকা	১৯৫৩-৫৪
যোৰহাট	অতুল চন্দ্ৰ হাজৰিকা	১৯৫৫-
গুৱাহাটী	অতুল চন্দ্ৰ হাজৰিকা	১৯৫৫-৫৬
ধুবুৰী	পৰাগধৰ চলিহা	১৯৫৬-৫৮
তিনিচুকীয়া	বিনন্দ চন্দ্ৰ বৰুৱা	১৯৫৮-৫৯
নগাঁও	যতীন্দ্ৰ নাথ গোস্বামী	১৯৫৯-৬০
মিৰ্জা	মহেশ্বৰ নেওগ (দুবছৰীয়া কাৰ্য্যকাল)	১৯৬০-৬১

স্থান	প্ৰধান সম্পাদক	কাৰ্য্যকাল
গোৱালপাৰা	মহেশ্বৰ নেওগ	১৯৬১-৬৩
নাজিৰা	মহেশ্বৰ নেওগ (দুবছৰীয়া কাৰ্য্যকাল)	১৯৬৩-৬৪
ডিগবৈ	মহেশ্বৰ নেওগ	১৯৬৪-৬৫
নলবাৰী	হৰিপ্ৰসাদ নেওগ	১৯৬৫-৬৬
উত্তৰ লক্ষীমপুৰ	হৰিপ্ৰসাদ নেওগ	১৯৬৬-৬৭
ডিব্ৰুগড়	হৰিপ্ৰসাদ নেওগ	১৯৬৭-৬৮
তেজপুৰ	হৰিপ্ৰসাদ নেওগ	১৯৬৮-৬৯
বৰপেটা	চৈয়দ আব্দুল মালিক	১৯৬৯-৭০
ধিং	যতীন্দ্ৰ নাথ গোস্বামী	১৯৭০-৭১
মাকুম	যতীন্দ্ৰ নাথ গোস্বামী	১৯৭১-৭২
ধুবুৰী	যতীন্দ্ৰ নাথ গোস্বামী	১৯৭২-৭৩
ৰঙিয়া	নগেন শইকীয়া	১৯৭৩-৭৪
মঙলদৈ	নগেন শইকীয়া	১৯৭৪-৭৫
তিতাবৰ	নগেন শইকীয়া	১৯৭৫-৭৬
টিহু	হেমন্ত কুমাৰ শৰ্মা	১৯৭৬-৭৭
অভয়াপুৰী	আব্দুছ ছাত্তাৰ	১৯৭৭-৭৮
গোলাঘাট	লীলা গগৈ	১৯৭৮-৭৯
গুৱালকুছি	লীলা গগৈ	১৯৭৯-৮০
ৰহা	নগেন শইকীয়া	১৯৮০-৮১
তিনিচুকীয়া	দুৰ্গেশ্বৰ শৰ্মা	১৯৮১-৮২
ডিফু	নগেন শইকীয়া	১৯৮২-৮৩
বঙাইগাওঁ	নগেন শইকীয়া	১৯৮৪-৮৫
বিহপুৰীয়া	প্ৰফুল্ল চন্দ্ৰ ভট্টাচাৰ্য্য	১৯৮৫-৮৬
কামপুৰ	অমল ৰাজখোৱা	১৯৮৬-৮৭
পাঠশালা	অমল ৰাজখোৱা	১৯৮৭-৮৮
হাইলাকান্দি	অমল ৰাজখোৱা	১৯৮৮-৮৯
ডুমডুমা	সতীশ চন্দ্ৰ চৌধুৰী	১৯৮৯-৯০
বিশ্বনাথ চাৰিআলি	সতীশ চন্দ্ৰ চৌধুৰী	১৯৯০-৯১
দুধনৈ	মহেন্দ্ৰ পাদুন	১৯৯১-৯২
গোৰেশ্বৰ	ৰামচৰণ ঠাকুৰীয়া	১৯৯২-৯৩
শিৱসাগৰ	ৰামচৰণ ঠাকুৰীয়া	১৯৯৩-৯৪
মৰিগাওঁ	সতীশ চন্দ্ৰ চৌধুৰী	১৯৯৪-৯৫

স্থান	প্ৰধান সম্পাদক	কাৰ্যকাল
সৰ্থেবাৰী	সতীশ চন্দ্ৰ চৌধুৰী	১৯৯৫-৯৬
বোকাখাত	সতীশ চন্দ্ৰ চৌধুৰী	১৯৯৬-৯৭
বিলাসীপাৰা	শৈলেন দাস	১৯৯৭-৯৮
হাওৰাঘাট	শৈলেন দাস	১৯৯৮-৯৯
হাজো	ডঃ বসন্ত কুমাৰ গোস্বামী	১৯৯৯-২০০১
ডিব্ৰুগড়	ডঃ বসন্ত কুমাৰ গোস্বামী	২০০১-২০০৩
লখিমপুৰ	ড° জগদীশ পাটগিৰী	২০০৩-২০০৫
ছিপাঝাৰ	ড° জগদীশ পাটগিৰী	২০০৫-২০০৭

বিশেষ বাৰ্ষিক অধিৱেশন

যোৰহাট	বসন্ত কুমাৰ গোস্বামী	২০০০ চন
কলগাছিয়া	বসন্ত কুমাৰ গোস্বামী	২০০২ চন
হোজাই	ড° জগদীশ পাটগিৰী	২০০৪ চন
বেলশৰ	ড° জগদীশ পাটগিৰী	২০০৬ চন

অসম সাহিত্য সভাৰ সহকাৰী সম্পাদকসকল

দেৱেশ্বৰ শৰ্মা	
চন্দ্ৰনাথ শৰ্মা আৰু দণ্ডিনাথ কলিতা	
চন্দ্ৰনাথ শৰ্মা আৰু জ্ঞানাভিৰাম বৰুৱা	
হৰিনাথ পাঠক চৌধুৰী আৰু হৰিনাৰায়ণ দত্তবৰুৱা	
হৰিনাথ পাঠক চৌধুৰী আৰু হৰিনাৰায়ণ দত্তবৰুৱা	
দেৱেন্দ্ৰ নাথ বেজবৰুৱা আৰু হৰিনাথ পাঠক চৌধুৰী	
হৰিনাথ পাঠক চৌধুৰী আৰু নকুল চন্দ্ৰ ভূঞা	
বিষ্ণু চন্দ্ৰ বৰুৱা আৰু হৰিনাৰায়ণ দত্তবৰুৱা	
হৰিনাৰায়ণ দত্তবৰুৱা আৰু বিষ্ণু চন্দ্ৰ বৰুৱা	
লক্ষেশ্বৰ শৰ্মা বৰুৱা আৰু ৰাধানাথ হাজৰিকা	
লক্ষেশ্বৰ শৰ্মা বৰুৱা আৰু হেৰম্ব প্ৰসাদ বৰুৱা	
লক্ষেশ্বৰ শৰ্মা বৰুৱা আৰু মিত্ৰদেৱ মহন্ত	
লক্ষেশ্বৰ শৰ্মা বৰুৱা আৰু মিত্ৰদেৱ মহন্ত	
দেৱেন্দ্ৰ নাথ বেজবৰুৱা আৰু তুলসীনাৰায়ণ শৰ্মা	১৯৩৪-৩৫
মিত্ৰদেৱ মহন্ত	১৯৩৬-৩৭
মুক্তানাথ বৰুৱা	১৯৩৭-৩৯
মুক্তানাথ বৰুৱা	১৯৩৯-৪০

ধীৰেশ্বৰ ভট্টাচাৰ্য্য	১৯৪০-৪২
মুক্তানাথ বৰুৱা আৰু ধীৰেশ্বৰ ভট্টাচাৰ্য্য	১৯৪২-৪৪
বনীনাৰায়ণ বৰা	১৯৪৪-৪৭
জিতেন্দ্ৰ কুমাৰ বৰুৱা	১৯৪৭-৫০
হেমচন্দ্ৰ দত্ত	১৯৫০-৫৩
যতীন্দ্ৰ গোস্বামী আৰু হৰিচন্দ্ৰ ভট্টাচাৰ্য্য	১৯৫৩-৫৪
যতীন্দ্ৰ গোস্বামী আৰু ৰুকণ্যাধৰ বৰুৱা	১৯৫৪-৫৫
যতীন্দ্ৰ গোস্বামী	১৯৫৫-৫৬, ৫৬-৫৮, ৫৮-৫৯
হৰিপ্ৰসাদ নেওগ	১৯৫৯-৬০- ৬০-৬৩
হৰিপ্ৰসাদ নেওগ আৰু হেমন্ত কুমাৰ শৰ্মা	১৯৬৩-৬৫
ৰমা বৰঠাকুৰ আৰু দুৰ্গেশ্বৰ শৰ্মা	১৯৬৫-৬৬
নগেন শইকীয়া আৰু দুৰ্গেশ্বৰ শৰ্মা	১৯৬৬-৬৭
নগেন শইকীয়া আৰু নন্দ তালুকদাৰ	১৯৬৭-৬৮
নগেন শইকীয়া আৰু নন্দ তালুকদাৰ	১৯৬৮-৬৯
নগেন শইকীয়া আৰু নন্দ তালুকদাৰ	১৯৬৯-৭০
ডিম্বেশ্বৰ শৰ্মা আৰু ভগগিৰী ৰায়চৌধুৰী	১৯৭০-৭১
ডিম্বেশ্বৰ শৰ্মা আৰু ভগগিৰী ৰায়চৌধুৰী	১৯৭১-৭২
ডিম্বেশ্বৰ শৰ্মা আৰু প্ৰসন্ন ৰাম দাস	১৯৭২-৭৩
অমল ৰাজখোৱা আৰু গোবিন্দ মহন্ত	১৯৭৩-৭৪
অমল ৰাজখোৱা আৰু প্ৰসন্নৰাম দাস	১৯৭৪-৭৫
বসন্ত কুমাৰ গোস্বামী, প্ৰসন্নৰাম দাস, ৰামচৰণ ঠাকুৰীয়া	১৯৭৫-৭৬
বসন্ত কুমাৰ গোস্বামী আৰু নিশ্পিদ চৌধুৰী	১৯৭৬-৭৭
বসন্ত কুমাৰ গোস্বামী আৰু নিশ্পিদ চৌধুৰী	১৯৭৭-৭৮
অমল ৰাজখোৱা আৰু নিশ্পিদ চৌধুৰী	১৯৭৮-৭৯
প্ৰকাশ গোস্বামী আৰু সতীশচন্দ্ৰ চৌধুৰী	১৯৮০-৮১
কুতুবুদ্দিন আহমেদ আৰু সতীশচন্দ্ৰ চৌধুৰী	১৯৮১-৮২
অমল ৰাজখোৱা আৰু সতীশচন্দ্ৰ চৌধুৰী	১৯৮২-৮৩
মহেশ চন্দ্ৰ ভট্টাচাৰ্য্য, গগণ চন্দ্ৰ অধিকাৰী আৰু শৈলেন দাস	১৯৮৩-৮৪-৮৫
কুতুবুদ্দিন আহমেদ, পৱন কুমাৰ বৰুৱা আৰু শৈলেন দাস	১৯৮৬-৮৭
প্ৰদীপ কুমাৰ বৰুৱা, পৱন কুমাৰ বৰুৱা আৰু মনজিৎ সিং	১৯৮৭-৮৮
প্ৰদীপ কুমাৰ বৰুৱা, মঃ মতিউৰ ৰহমান আৰু শৈলেন দাস	১৯৮৮-৮৯
মহেশ চন্দ্ৰ ভট্টাচাৰ্য্য, পৱন বৰদলৈ আৰু বিজন গোস্বামী	১৯৮৯-৯০
মুকুল হাজৰিকা, পৱন কুমাৰ বৰুৱা আৰু শৈলেন দাস	১৯৯১-৯২
মুকুল হাজৰিকা, বিমল ভূঞা আৰু পাৰি বৰপি	১৯৯২-৯৩

মুকুল হাজৰিকা, বিমল ভূঞা আৰু পাৰি বৰপি ১৯৯৩-৯৪
মুকুল হাজৰিকা, দীপক কাকতি আৰু পাৰি বৰপি ১৯৯৪-৯৫
হৰেন্দ্ৰ কুমাৰ ভৰালী, দীপক কাকতি আৰু কামিনী দাস ১৯৯৫-৯৬
হৰেন্দ্ৰ কুমাৰ ভৰালী, সুমন্ত চলিহা আৰু জিৎ বৰুপি ১৯৯৬-৯৭
ডঃ নিবুংহেল গোবিন্দ সিংহ, খগেন্দ্ৰ নাথ তালুকদাৰ আৰু
কৰুণা কান্ত ভৰালী ১৯৯৭-৯৮
প্ৰদীপ বৰুৱা, নৃপেন শৰ্মা, কামিনী দাস আৰু অৰুণ বায়ন ১৯৯৮-৯৯
ডঃ নিবুংহেল, গোবিন্দ সিংহ, জয়ন্ত তালুকদাৰ,
কৰেন দাস আৰু অৰুণ বায়ন১৯৯৯-২০০১
গোবিন্দ সিংহ, জয়ন্ত তালুকদাৰ,
কৰেন দাস আৰু অৰুণ বায়ন২০০১-০৩
মুকুল হাজৰিকা, কমল কলিতা, কৰুণা কান্ত ভৰালী, ৰমেন নাথ ২০০৩-০৫
প্ৰতাপ বৰুৱা, কমল কলিতা, কৰুণা কান্ত ভৰালী, ৰমেন নাথ ২০০৫-০৭

অসম সাহিত্য সভা পত্ৰিকাৰ সম্পাদকসকল

১ম, ২য়, ৩য় বছৰ — চন্দ্ৰধৰ বৰুৱা
৪ৰ্থ বছৰ — দেৱানন্দ ভঁৰালী
৫ম বছৰ — পূৰ্ণানন্দ শৰ্মা পাঠক আৰু ডিম্বেশ্বৰ নেওগ
৬ষ্ঠ বছৰ — চন্দ্ৰধৰ বৰুৱা
৭ম, ৮ম বছৰ — ডিম্বেশ্বৰ নেওগ
৯ম, ১০ম বছৰ — ৰামেশ্বৰ বৰুৱা
১১শ বছৰ — ডিম্বেশ্বৰ নেওগ
নতুন প্ৰকাশ (১৮৭৪ শক) — কেশৱনাৰায়ণ দত্ত
১৩শ বছৰ — ৰজনীকান্ত দেৱ শৰ্মা
১৪শ বছৰ — প্ৰেমধৰ ৰাজখোৱা
১৫শ বছৰ — ৰজনীকান্ত দেৱশৰ্মা
১৬শ, ১৭শ, ১৮শ, ১৯শ বছৰ — সত্যেন্দ্ৰনাথ শৰ্মা
২০শ, ২১শ, (১,২) বছৰ — যতীন্দ্ৰনাথ গোস্বামী
২১শ (৩), ২২শ বছৰ — বিশ্বনাৰায়ণ শাস্ত্ৰী
২৩শ, ২৪শ বছৰ — যোগেশ দাস
২৫শ বছৰ — সত্যেন্দ্ৰনাৰায়ণ গোস্বামী
২৬শ বছৰ — দুৰ্গেশ্বৰ শৰ্মা
২৭শ বছৰ — হৰিচন্দ্ৰ ভট্টাচাৰ্য্য
২৭শ, (২,৩), ২৯শ, (১) বছৰ — যতীন গোস্বামী
২৮শ, (২,৩), ২৯শ, (১) বছৰ — আব্দুছ ছত্তাৰ

২৯শ, (২,৩), বছৰ	—	পৰেশচন্দ্ৰ বৰুৱা
৩০শ, বছৰ (মাহেকীয়া)	—	হেমন্ত কুমাৰ শৰ্মা
৩১শ, বছৰ	—	মহেন্দ্ৰ বৰা
৩২শ, বছৰ	—	যোগেন্দ্ৰ নাৰায়ণ ভূঞা
৩৩শ, বছৰ ১৯৭৬-৭৭	—	যতীন গোস্বামী
৩৪শ, বছৰ ১৯৭৭-৭৮	—	যোগেন্দ্ৰ নাৰায়ণ ভূঞা
৩৫শ, বছৰ ১৯৭৮-৭৯	—	যোগেন্দ্ৰ নাৰায়ণ ভূঞা
৩৬শ, বছৰ ১৯৭৯-৮০	—	পৰীক্ষিত হাজৰিকা
৩৭শ, বছৰ ১৯৮০-৮১	—	পৰীক্ষিত হাজৰিকা
৩৮শ, বছৰ ১৯৮১-৮২	—	নাহেন্দ্ৰ পাদুন
৩৯শ, বছৰ ১৯৮১-৮২	—	নাহেন্দ্ৰ পাদুন
৪০শ, বছৰ ১৯৮৩-৮৪-৮৫	—	নাহেন্দ্ৰ পাদুন
৪১শ, বছৰ ১৯৮৫-৮৬	—	ছামছিং হাঞ্চে
৪২শ, বছৰ ১৯৮৬-৮৭	—	প্ৰহ্লাদ কুমাৰ বৰুৱা
৪৩শ, বছৰ ১৯৮৭-৮৮	—	ভগগিৰী ৰায়চৌধুৰী
৪৪শ, বছৰ ১৯৮৭-৮৯	—	নৰেন কলিতা
৪৫শ, বছৰ ১৯৮৯-৯০	—	নৰেন কলিতা
১৯৮৯-৯০	—	নাহেন্দ্ৰ পাদুন
৪৬শ, বছৰ ১৯৯০-৯১	—	ৰামচৰণ ঠাকুৰীয়া
৪৭শ, বছৰ ১৯৯১-৯২	—	উপেন্দ্ৰ বৰকটকী
৪৮শ, বছৰ ১৯৯২-৯৩	—	ডঃ দয়ানন্দ পাঠক
৪৯শ, বছৰ ১৯৯৩-৯৪	—	ডঃ দয়ানন্দ পাঠক
৫০শ, বছৰ ১৯৯৪-৯৫	—	প্ৰকাশ গোস্বামী
৫১শ, বছৰ ১৯৯৫-৯৬	—	খগেন্দ্ৰ নাথ তালুকদাৰ
৫২শ, বছৰ ১৯৯৬-৯৭	—	খগেন্দ্ৰ নাথ তালুকদাৰ
৫৩শ, বছৰ ১৯৯৭-৯৮	—	ডঃ বসন্ত কুমাৰ গোস্বামী
৫৪শ, বছৰ ১৯৯৮-৯৯	—	ডঃ বসন্ত কুমাৰ গোস্বামী
৫৫শ, বছৰ ১৯৯৯-২০০১	—	পৰমানন্দ ৰাজবংশী
৫৬শ, বছৰ ২০০১-০৩	—	তীৰ্থ ফুকন
৫৭শ, বছৰ ২০০৩-০৫	—	ড° মদন শৰ্মা
৫৮শ, বছৰ ২০০৫-০৭	—	ড° দীপ্তি ফুকন পাটগিৰি

আদৰণী সমিতিৰ সভাপতিসকল

স্থান	বছৰ	সভাপতি
শিৱসাগৰ	১৯১৭	গুণানন্দ বৰুৱা
গোৱালপাৰা	১৯১৮	যতীন্দ্ৰনাৰায়ণ চৌধুৰী

বৰপেটা	১৯১৯	ৰামপ্ৰসাদ দাস
তেজপুৰ	১৯২০	চন্দ্ৰনাথ শৰ্মা
যোৰহাট	১৯২৩	ৰাধাকান্ত সন্দিকৈ
ডিব্ৰুগড়	১৯২৪	শিৱৰাম শৰ্মা
গুৱাহাটী	১৯২৪	সত্যনাথ বৰা
নগাঁও	১৯২৫	জ্ঞানদাভিৰাম বৰুৱা
ধুবুৰী	১৯২৬	ৰবীন্দ্ৰনাৰায়ণ চৌধুৰী
গোৱালপাৰা	১৯২৭	ভোলানাথ চৌধুৰী
যোৰহাট	১৯২৯	শিৱপ্ৰসাদ বৰুৱা
গোলাঘাট	১৯৩০	ব্ৰজ্ঞানন্দ দত্ত
শিৱসাগৰ	১৯৩১	ভুবনচন্দ্ৰ গগৈ
উত্তৰ লক্ষীমপুৰ	১৯৩৩	সৰ্বেশ্বৰ বৰুৱা
মঙ্গলদৈ	১৯৩৪	তপেশ্বৰ শৰ্মা
তেজপুৰ	১৯৩৬	আনন্দ চন্দ্ৰ আগৰৱালা
গুৱাহাটী	১৯৩৭	গোপীনাথ বৰদলৈ
যোৰহাট	১৯৪০	হেৰম্বপ্ৰসাদ বৰুৱা
শিৱসাগৰ	১৯৪৪	মহম্মদ মুহিবুল্লা
ডিব্ৰুগড়	১৯৪৭	বেণুধৰ ৰাজখোৱা
মাৰ্ঘেৰিটা	১৯৫০	বিপিন কুমাৰ বৰগোহাঁই
ছিলং	১৯৫৩	মতিৰাম বৰা
যোৰহাট	১৯৫৪-৫৫	ৰাধানাথ ফুকন
গুৱাহাটী	১৯৫৫	হলিৰাম ডেকা
ধুবুৰী	১৯৫৬	প্ৰমথনাথ চক্ৰৱৰ্তী
তিনিচুকীয়া	১৯৫৮	সোমেশ্বৰ বৰা
নগাঁও	১৯৫৯	মহীচন্দ্ৰ বৰা
মিৰ্জা	১৯৬০	অম্বিকাকান্ত গোস্বামী
গোৱালপাৰা	১৯৬১	খগেন্দ্ৰ নাথ নাথ
নাজিৰা	১৯৬৩	বেদনাথ বৰঠাকুৰ
ডিগবৈ	১৯৬৪	প্ৰফুল্লচন্দ্ৰ বৰুৱা
নলবাৰী	১৯৬৫	ত্ৰৈলোক্যনাথ গোস্বামী
উত্তৰ লক্ষীমপুৰ	১৯৬৬	যোগানন্দ বৰগোহাঞি
ডিব্ৰুগড়	১৯৬৬-৬৭	লক্ষীপ্ৰসাদ দত্ত
তেজপুৰ	১৯৬৮	কমলাপ্ৰসাদ আগৰৱালা
বৰপেটা	১৯৬৯	মহেন্দ্ৰমোহন চৌধুৰী
ধিং	১৯৭০	চন্দ্ৰকান্ত ৰাজখোৱা

মাকুম	১৯৭১	ৰমেশচন্দ্ৰ বৰুৱা
ধুবুৰী	১৯৭২	দীনেশৰঞ্জন সৰকাৰ
বজিয়া	১৯৭৩	প্ৰাণেশ্বৰ শৰ্মা
মঙ্গলদৈ	১৯৭৪	বাহাদুৰ বসুমতাৰী
তিতাবৰ	১৯৭৫	চন্দ্ৰেশ্বৰ শইকীয়া
টিহু	১৯৭৬	ডাঃ ভূমিধৰ বৰ্মন
অভয়াপুৰী	১৯৭৭	উত্তমচন্দ্ৰ ব্ৰহ্ম
গোলাঘাট	১৯৭৮	মোহিনীকুমাৰ শইকীয়া
শুৱালকুছি	১৯৭৯	লক্ষ্যধৰ চৌধুৰী
ৰহা	১৯৮০	দুলালচন্দ্ৰ বৰুৱা
তিনিচুকীয়া	১৯৮১	চাইফ উদ্দিন আহমদ
ডিফু	১৯৮২	ছত্ৰছিং টেৰণ
বঙাইগাঁও	১৯৮৩	বিনন্দ চন্দ্ৰ পাঠক
বিহপুৰীয়া	১৯৮৫	ডম্বৰুধৰ শইকীয়া
কামপুৰ	১৯৮৬	গিৰীন্দ্ৰনাথ বড়া
পাঠশালা	১৯৮৭	ডাঃ কৃষ্ণকান্ত লহকৰ
হাইলাকান্দি	১৯৮৮	শহীদুল আলম চৌধুৰী
ডুমডুমা	১৯৮৯	যোগেশ দাস
বিশ্বনাথ চাৰিআলি	১৯৯০	ডাঃ কোবেশ্বৰ বৰা
দুধনৈ	১৯৯১	ৰাজেন ৰাভা
গোৰেশ্বৰ	১৯৯২	হৰিকান্ত ডেকা
শিৱসাগৰ	১৯৯৩	যোগেন চেতিয়া
মৰিগাঁও	১৯৯৪	নৰেন্দ্ৰ নাথ কেওট
		সুচেন্দ্ৰ নাথ ডেকা
		বিৰিঞ্চিধৰ বুঢ়াগোহাঁঞি
সৰ্থেবাৰী	১৯৯৫	প্ৰসন্ন কুমাৰ ডেকা
বোকাখাত	১৯৯৬	চিদানন্দ শইকীয়া
বিলাসীপাৰা	১৯৯৭	শৰৎ চন্দ্ৰ সিংহ
হাওৰাঘাট	১৯৯৮	চন্দ্ৰকান্ত তেৰাং
হাজো	১৯৯৯	নুৰুল হুছেইন
ডিব্ৰুগড়	২০০১	টংকেশ্বৰ বৰা
লখিমপুৰ	২০০৩	ৰাণী নৰহ
ছিপাঝাৰ	২০০৪	ইদ্ৰিছ আলী
চাপৰ	২০০৭	....

বিশেষ অধিবেশন

যোৰহাট	২০০০	ৰবিশংকৰ প্ৰসাদ
কলগাছিয়া	২০০২	ইছমাইল হুছেইন
হোজাই	২০০৪	মৌলানা বদৰুদ্দিন আজমল
বেলশৰ	২০০৬	ডাঃ ভূমিধৰ বৰ্মণ

কবি সন্মিলনীৰ সভাপতিসকল

প্ৰসন্নলাল চৌধুৰী	১৯৬৬	ডিব্ৰুগড়
নলিনীবালা দেৱী	১৯৬৯	বৰপেটা
নৱকান্ত বৰুৱা	১৯৭০	ধিং
কমলেশ্বৰ চলিহা	১৯৭১	মাকুম
বৈকুণ্ঠনাথ চেতিয়া ফুকন	১৯৭২	ধুবুৰী
অম্বেশ্বৰ চেতিয়া ফুকন	১৯৭৩	ৰঙিয়া
ভবানন্দ ৰাজখোৱা	১৯৭৪	মংগলদৈ
কেশৱ মহন্ত	১৯৭৫	তিতাবৰ
ডঃ নিৰ্মলপ্ৰভা বৰদলৈ	১৯৭৬	টিহু
ডঃ লক্ষহীৰা দাস	১৯৭৯	শুৱালকুছি
ৰাম গগৈ	১৯৮৫	বিহপুৰীয়া
হীৰেন ভট্টাচাৰ্য্য	১৯৮৬	কামপুৰ
প্ৰফুল্ল ভূঞা	১৯৮৭	পাঠশালা
দিনেশ গোস্বামী	১৯৮৮	হাইলাকান্দি
হীৰেন্দ্ৰ নাথ দত্ত	১৯৮৯	ডুমডুমা
অজিৎ বৰুৱা	১৯৯০	বিশ্বনাথ চাৰিআলি
	১৯৯১	দুধনৈ
ভবেন বৰুৱা	১৯৯২	গোলেশ্বৰ, ৰংপুৰ
অমলেন্দু গুহ	১৯৯৩	শিৱসাগৰ, ৰংপুৰ
ৰাম গোস্বামী	১৯৯৪	মৰিগাওঁ
জ্ঞানানন্দ শৰ্মা পাঠক	১৯৯৫	সৰ্থেবাৰী
ৰবীন্দ্ৰ বৰা	১৯৯৬	বোকাখাত
গৌতম প্ৰসাদ বৰুৱা	১৯৯৭	বিলাসীপাৰা
দিলীপ কুমাৰ বৰুৱা	১৯৯৮	হাওৰাঘাট
হৰেকৃষ্ণ ডেকা	১৯৯৯	হাজো
ড° কবীন ফুকন	২০০১	ডিব্ৰুগড়
দেবেন্দ্ৰপতি গোস্বামী	২০০৩	লখিমপুৰ
অনুভৱ তুলসী	২০০৪	হোজাই (বিশেষ বাৰ্ষিক অধিবেশন)
সমীৰ তাঁতী	২০০৫	ছিপাঝাৰ

সহায় লোৱা গ্ৰন্থ

১।	চিৰ চেনেহী মোৰ ভাষা জননী	নন্দ তালুকদাৰ
২।	প্ৰকাশ — ১৯৮৮ আগষ্ট, দশম সংখ্যা	
৩।	জীৱনী-চয়ন	ডঃ দুৰ্গেশ্বৰ শৰ্মা
৪।	জীৱনী সৌৰভ	ডঃ হেমন্ত কুমাৰ শৰ্মা
৫।	অসমীয়া জীৱনী অভিধান	ডঃ শিৱনাথ বৰ্মন
৬।	দিনপঞ্জী ১৯৯৩ খ্ৰীষ্টাব্দ অধিৱেশন, শিৱসাগৰ।	আদৰণী সমিতি, ৫৯ তম
৭।	শতবাৰ্ষিকী স্মৃতিগ্ৰন্থ, মফিজুদ্দিন আহমদ হাজৰিকা, ৰচনাৱলী	সম্পাদক ঃ আব্দুছ ছাত্তাৰ
৮।	কমলাকান্ত ভট্টাচাৰ্য্য ৰচনাৱলী	ডঃ প্ৰফুল্ল দত্ত গোস্বামী
৯।	অসম সাহিত্য সভা পত্ৰিকা ডঃ লীলা গগৈ সোঁৱৰণী সংখ্যা	সম্পাদনা খগেন্দ্ৰ নাথ তালুকদাৰ
১০।	নগেন শইকীয়া জীৱন আৰু কৰ্ম	হেম বৰা
১১।	ধ্বনি কবিৰ জীৱনৰ ধ্বনি	জিতাঞ্জলি বৰপূজাৰী
১২।	ল'ৰাৰ মিত্ৰদেৱ	প্ৰসেনজিৎ কুমাৰ গোস্বামী
১৩।	সাহিত্য অকাডেমী বঁটা বিজয়ী অসমীয়া	সমীন কলিতা
১৪।	শিল্পীৰ পৃথিৱী	সমীন কলিতা
১৫।	অসম সাহিত্য সভা (নিয়মাৱলী, ১৯৯৮)	
১৬।	শতাধিক অসমীয়া সাহিত্যিক	সমীন কলিতা
১৭।	চকু পচাৰতে ড° বীৰেন্দ্ৰনাথ দত্ত,	ড° ভৃগুমোহন গোস্বামী
১৮।	কলাৰত্ন ড° ভূপেন হাজৰিকা	ৰতিমোহন নাথ